

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи повертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламациї неоче-
кутані від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„пів року	10	—	„
„чверть року	5	—	„
„місяць	1	70	„

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсератом
платні в Чернівцях.

Про так зване „українофільство“.

(Конець).

Одначе є сфера, в якій українські патріоти різних типів солідаризують ся з собою, але ізза якої панує проти них певне упевнене із боку многих приміром Великоросів. Се дотичить передовсім сфери національної. Українські патріоти кладуть в основу своїх змагань націоналізацію, передовсім лизикову. А чи се не є шовінізмом або сепаратизмом? Розуміють ся аві одно, аві друге. Є впрочім і такі особи, що признають користуватися готовими формами, а рівночасно противлять ся прм. вивторюванню в мові висших форм висловлювання, а через те поручають приймаючи більш високі форми блисшої народності.

Але із сеї ради визирає певна близорукість: дозволити народови користуватися готовими формами і думати, що вони не можуть розвиватися — се рівнозначне із думкою — що дух у розвитку можна обмежити певними границями... Така думка нерозумна і злишняя. А рада, щоб приймати чужі висші форми, прм., щоб Українці приймали російську мову, є також, по крайній мірі, наївною. Як свої форми не дуже ріжняться від чужих, то навіть при розвитку перших, міняти їх на чужі не має ніякого змісту: тож національні форми обох народностей будуть все-таки доступні для обоюстороннього розуміння.

Коли-ж свої форми відрізняють ся різко від чужих, а розвиток їх хоронить такі-ж взаємини, то тут прямо неможливо говорити про заміну. Ось тому в обох случаях треба признати розвиток національних

форм справою зовсім умісною. Сей вивід можна приложити також і до українського письменства. Народ не може жити без народної творчості і чим вище він розвиває ся, тим пильніше вимагає він форм для оплочення свого розвитку, — отимто безмежний розвиток українського письменства є обмежений тільки естеством українського народу.

А чи ж нема тут сепаратизму, відокремлення? Як ми вже сказали і тини його тут не має. Націоналізація інституцій — се поява етнографічного ладу, а ми знаємо, що етнографічне ділення народностей — се факт давний, який не викликає страху в нікім. Се тим більше, що етнографічність сама по собі є фактом внутрішньої політики, який не повинен впливати на міжнародні зносини. Ми знаємо на прм., що окремішність нації французької, німецької і других націй під зглядом етнографічним зовсім не перешкоджає єднанню їхніх найліпших інтелегентних представників. Зноваче етнографічна єдність нації, не хоронить її членів від внутрішнього сепаратизму. Нам відомо-ж предінь, що між кожним народом є протилежні, а навіть ворожі класи або групи, а від взаємної ворожнечі не хоронить їх ні спільна мова, ні спільна віра аві ніщо тим подібного. Очевидно, що при міркованню про сепаратизм полягає справа не на етнографічності національних стремлень поодиноких народів але на чим нинішнім. Очевидне й те, що умові міжнародної солідарності повинні являти ся спільність їхніх принципів і ріжнородних громадянських стремлень; лиш вони можуть стати підставою солідарності при роз'єднанню народів. Не те рішає, якою мовою говорять народи між собою, а те, чи вони добре говорять! Із сего слідує, що кожний нарід повинен у себе культивувати те добро, а культивувати його можна тільки тоді, як виклад сего буде зрозумілим для широких мас, пнакше кажучи, при викладі його в доступних національних формах. Виходить отже таке, що націоналізація причинює ся до того, щоб добро розповсюджувало ся між рідним народом, а через те і до забезпечення міжнародних зносин. Отимто по сї боці повинні станути симпатії всіх, хто є ворогом роз'єднання і сепаратизму!

На сїм можемо поки-що закінчити обговорене сути так званого „українофільства“. Як ми бачили, нема у нїм нічого такого, що було би непонятне, або що треба би піддати осудови зі становища етики, логіки і розума загалом.

Передовсім треба в „українофільстві“ відріжнювати ріжні загальнолюдські стремління суспільного характеру, а при осуджуванню їх треба про них говорити не, як „про українофільські“, але як про правильні або неправильні. Говорючи отже про спільні усім українофілам тенденції, ми повинні признати їх вповні зрозумілими, законними і спільними для всіх народів Росії. Задля сего в виду той обставини, що в сути поняття „українофільства“ нема ні одного елемента, якого не було би в складі суспільно-політичних змагань кожної вільної народності, ми мусимо сказати отверто: годі вже, панове, балакати про „українофільство“, як про яке заморське чудо. Українофільства, яке-б стреміло „до літературного, а може бути й політичного відділення України від Росії не було і

нема“. За те є між Українцями, як і між Поляками, Грузинами, Фінляндцями, Литовцями і т. д. і т. д. люди, які стремлять, хоч ріжними шляхами, до добра народу і хотять засадити те добро, користуючись при тім рідною мовою свого народу. Що ж в сїм незрозумілого? Що протизаконного?

Рада державна.

Австрійський парламент.

Найважливішою точкою понеділкового засідання, се дебата над будовою водних каналів, викликана нагличим внесенем, поставленим пос. Дашинським, Пернерсторфером, Гібешом і тов. По відчитанню нових інтерпеляцій і відповіді на одну інтерпеляцію посла Дашинського, поставлену давніше, став промавляти внескодавець пос. Дашинський. Він вказав на те, що в хвили ухвалення сего закону в 1901 р. вважали ту подію історичною, епохальною навіть найзавзятіші вороги тодішнього кабінету др. Кербера, бо ніхто не підозрівав, щоб ціла справа мала остати тільки політичним маневром. Від того часу обставини не лиш не перемінили ся, але ще й більше вимагають, щоб той закон увійшов у діло. Економічний занепад населення поступає такою ходою, що державні запомоги в висоті 10—20 мільонів стали сталою інституцією. Отсе відноситься ся передовсім до Галичини, із якої за останніх чотирьох років виїхало до північної Америки поперх 100.000 дорослих мужчин і жінок, а сего року виїхало за час від 1. січня до 31. марта тільки самою північною желізницею поперх 50 тисяч

Максим Горький.

3)

Раз в осени...

Оповідане бувшої людини.

Із рос. переклав Грицько Коваленко.

(Конець).

— Як ви поганці всі мушці! Розтопала-б я усіх вас, скалічила-б. Здирав би котрий з вас... плюнула-б межі очі, а не пошкодувала! Підлі ники!... Канючине, канючине, хвостом мелете, як підлі собаки, а віддасть ся вам яка дурна, й готова справа! Ви зараз її під ноги собі... „Шематоні“ шолудиві...

Лаялась вона дуже різко, але в її лайці не було міці: ні злоби, ні ненависти до „шолудивих шематонів“ я не чув в її лайці. Взагалі тон її мови був невідповідний до змісту спокійний, і голос тосконо вбогий на нота...

Але усе те впливало на мене дужче ніж найбільш красномовні та переконуючі посімістичні книжки та промови, які я чув часто-густо і раніше і пізніше і до сьогодні чую й читаю. І се через те, вважаєте, що агонія коваючого все далеко натуральніша і впливовіша чим найретельніший та найартистичніший опис смерті.

Мені було погано, — певно, більш від холоду, ніж від промов моєї сусідки по помешканню. Я тихенько застогнав та заскрипів зубами.

І майже тієї-ж хвили відчув на

собі дві зимні маленькі руки, — одна торкнулась до моєї шиї, друга поклалась на лице мені і разом з тим прозвучав тривожний, тихий, ласкавий запит:

— Що тобі?

Я готовий був думати, що се питає мене хтось другий, а не Наталя, яка що йно засьвідчила, що усі мушці поганці і яка зчила усім їм погібелі. Але вона забалакала вже шпарко і поспішно...

— Що тобі? га? Зимно чи що? Мерзнеш? Ах ти який! Сидить та й мовчить... мов сич! Ти-б давно сказав мені, що мов зимно... Ну... кладись на землю... простягай ся... і я ляжу... Оттак! Тепер обіймай мене... дужче... Оттак... тепер тобі тешло мабуть... А потім спиною один до другого ляжемо... Якоесь переночуємо... Ти що, заціявив чи що? З посади прогнали?... Дарма!...

Вона розважала мене... Вона додавала відваги мені...

Щоб мені пропасти! — Скільки в сїм факті іронії над моєю особою! Порахуйте! — Адже я в ті часи на серію був заклопотаний судьбою людскости, мріяв про реорганізацію соціального ладу про політичні зміни, читав ріжні до чорта мудрі книжки, в яких глибокі думки напевно була недосяжна навіть для самих авторів, в ті часи я всіляко старав ся приготувати з себе „значну суспільно-активну силу“. Мені здавалось навіть, що я по часті сповнив вже своє завдане; в усім разі в ті часи в сво-

ему виображенню я доходив вже до призначення собі виключного права на істнування, бо вважав себе за велич конче потрібну для життя і вповні здатну відіграти в ньому значну історичну роль! І мене гріла своїм тілом продажна жінка, безчасне, побите, замордоване створіння, що не має місця в життю і нема йому ціни і якому я не домислав ся допомогти раніш, ніж вона сама допомогла мені, а якби й догадав ся, то ледви зумів би справді допомогти їй чимсь.

Ах, я радийший був думати, що усе те дієть ся зо мною у сні, в дурному сні, тяжкому сні...

Але, пробіг! я не міг того думати, бо на мене сипались холодні краплі дощу, до моїх грудей міцно пригортали теплі жіночі груди, в мое лице віяло тепле дихане її, хоча й з легеньким букетом горілки... але таке живоносне... Вив і стогнав вітер, тарабанив дощ об човен, плюскали хвилі і обое ми, стиснувши міцно один одного все таки труслились з холоду. Усе се було цілком реально, і я певний, що нікому не доводилось бачити такого важкого й паскудного сону, як ся дійсність.

А Наталя все балакала про щось, балакала так ласкаво й співучато, як тільки жінки вміють балакати. Під впливом її розмови, безхитрої й ласкавої розмови, в мені засьвітив ся якийсь вогник, і від його щось розтопилося в моєму серці.

Тоді з моїх очей градом полились сльози, вони зміли з мого серця багато злоби, нудьги, глупоти та бруду, що накинїла на йому перед сією ночью... Наталія-ж вивляла мене:

— Годі, миленький, не плач! Годі! Бог дасть усе гаразд буде, знову станеш на місці... і таке друге...

І все цілувала мене... багато, без ліку, горяче...

Се були перші жіночі цілування, що піднесло мені само життя, і се були найкращі цілування, бо усі пізніші страшенно дорого коштували їх, а нічогосінько не давали мені.

— Ну не плач бо-ж, чудний! Я тобі завтра знайду місце, коли тобі ніде дітись... — ніби крізь сон чув я тихий шепеляючий шепіт...

... До свитання ми лежали в обіймах один одного...

А як розвиднілось, вилізли з під човна і пішли до міста... Потім попрацювали по приятельському і більш не стрічались ніколи, хоча я з пів року вшукував по всіх трущобах ся любу Наталю, з якою перебув описану осінню ніч...

Коли вона померла — як се добре для неї! — в мірі да почіет! А коли жива — спокій душі її! І дай Боже, щоб не прокинулася в її душі свідомість упадку... бо се було-б стражданням зайвим й неплідним для життя.

людей до Німеччини і Америки. Технічні приготування до будівлі каналу Дунай-Одра-Висла готові, населене жде на них, багато молодіжи посвятило ся із сеї причини технічним студіям. А однак по мимо санкціонування рішеного парламентом закона про будівлю каналів не чувати нічого. Заходить підозріне, що каналових кредитів хотять ужити на щось иншого, а іменно на армати і торпеди. (пос. Колішер: Се заборонене!) Ви є членом польського кола, а его члени се німі риби, хочби передовсім у сю пору повинні вони кричати, як найголоснійше. Тимчасом панове із кола уряджують тайні конференції із міністрами. Відтак вказав бесідник на переступлене бюджету при желізницях альпейських, по мимо того п. Віттек все ще сидить в міністерській кабінеті. Се можливе тільки в Австрії, бо в иншім парламенті були б его вже давно „викинули“. Кабінет управляє §. 14-тим і легко важить парламент. Треба вимагати від него відповіді і оправдани за невиконане закону. Правительство повинно вяснити, коли воно задумує розпочати будівлю, бо ходить чутка, що будівля має розпочати ся аж за 5 літ, воно повинно оправдати ся за опізнєне. „Як се не наступить, в такім разі не можна закона трактувати поважно, а право санкціонування корони буде не основним законом, але може стати ся з часом звичайною ілюзією“. Слідуючий бесідник, міністер торговлі, Каль заявив коротко, що непорочно було би розводити дискусію над сею справою, яка небагом в бюджетовій комісії має прийти під основні і всесторонні наради. Впрочім запевнив в імені правительства, що оно з цілим натиском буде стреміти до узискання умовій будови. Опісля презес польського кола гр. Войтіх Дідушицький підпер становиско міністра, а також посла Шрайнер і Менгер заявили ся іменем своїх сторонників против наглости внесення. По остаточних виводах внескодавця відкинуто нагле внесенє знатною більшістю. Палата приступила до дальшої дискусії над предложеном про підводи, а по виводах пос. Вигодія, Демонтана і Коца перервано дискусію. Пос. Мальфаті ставить формальне жаданє в справі італійського правничого виділу і по відмовній відповіді президента і запиту пос. Шенерера в сій квестії, президент замкнув засіданє. — Вівторкове засіданє розпочало ся читанєм впливу, у якім находять ся між иншим інтерпеляції пос. Брайтера (одна із них відноситься до недуги менінгітис), пос. Романчука про викладову мову в народних школах східної Галичини, д-ра Коса в справі продовження права пропінанції в цілій Галичині. По тім відповідали на поставлені давнійше інтерпеляції мін. Віляндт, др. Козель і Букоа. Відтак приступлено до дальшої дискусії над законом про підводи, який ухвалено в другім і третім читаню. На сїм обради перервано і тут прийшло до живої перепалки між послами Сильвестром, Крамаржом і гр. Штернбергом, якого лиш що засуджено за те на 1000 кор. гривни, згідно кару арешту. Суперечку викликало те, що судія в мотивах присуду зазначив, що сая, у якій гр. Штернберг зневажив чинно Пеніжпа є місцем, яке вимагало би спеціяльно - поправного поведєня.

Відтак прийшло ще до горячої розправи над дневним порядком слідуючого засіданя запроєктованим гр. Феттером. В кінці прийнято на першу точку дневного порядку справу нетикальности п. Тавчара, а всякі инші поправки відкинуто. Як дальші точки слідуючого засіданя прийдуть на дневний порядок: цілова тарифа, закон про похатництво і справа основаня італійського університету в Ровередо. Слідуюче засіданє по сьвятах дня 3. мая.

Йосиф Юрій Штросмаер.

„Нехай цілий нарід знає, що в будучности не дамо ся жадною обидою, жадним обвинувачуванєм, звести в дороги, яку ми собі зазначили.“
Й. Ю. Штросмаер.

Справді дуже мало є людей, які б ціле своє довге житє оставали непохитно при своїх раз прийнятих засадах, остали ся вірними раз виголошаній ідеї серед так змінюючих ся впливів і загальних надій, — як се бачимо у лиш що помершого хорватського владика-патріота Штросмаера. Й. Ю. Штросмаер родив ся 4. лютого 1815 в Осеку в Славонії з родичів міщан. Богословіє кінчив у Пешті, а по висвяченю 1838 р. студіював далше в заведеню августинськім. Незабаром по его повороті відти покликаню его на посаду професора епископського ліцею в Дияковарі. Звідтам покликано его на директора августинського заведеня та рівночасно на надворного капелана у Відні. Відтак був членом теологічного виділу на університеті віденськім.

Підчас свого побуту у Відні виступав Штросмаер, як хорватський патріот, проти руху сепаратистичного Мадарів і добро своєї вітчизни бачить в злуці з Австрією. Як бистрий політик відчув він завчасу, яку ролу призналиб Мадари его народови у своїй мадарській державі. Не диво проте, що з хвилею мадарської революції 1849 р. Штросмаер виступив, як здекларований прихильник удержаня австрійського панованя на Угорщині, а особливо в краях славянських звязаних з Угорщиною, до котрих належала і его вітчизна. Сї політичні переконаня були причиною его винесєня на єпископський престол в Дияковарі, який ему з вдячності надав цісар Франц Йосиф I. 1849 р. по уступленю єпископа Куковича. По роцї папський нунцій висвятив его у Відні на єпископа Боснії, Диякови та Срему. В сей спосіб дістав Штросмаер в заряд одну з найбогатших в сьвітї дієцезій, котрої доходи обертав на народні і на освітні цілі в такій мірі, що стягнув на себе закид екстримних клерикалів, будьто „він на річ сьвітські марнує майно церкви.“

Одержавши в руки такі обильні средства, приступав Штросмаер до здійсненя девізи свого житя: „Sve za vjeru i domovinu“ (все за віру і вітчизну). До 1849 р. було шкільництво в Австрії взагалі, а в Хорватії спеціяльно цілком не просвіту — а германізацію. Отже Штросмаер, що видів відродженє і щастє вітчизни тільки в просвіті, в розбудженім житю духовім, звертає свою працю і увагу головю на школи. Він закладає в Диякові препаранду, тобто семинар учительський, побудовавши для него дім, та даючи огорог і 22.000 корон на удержанє учителів. Далше фундає коштом 80.000 корон мужеску і жіночу головну школу і опікує ся середними школами та бідною молодіжню. Наслідки сеї праці Штросмаера були такі, що в недовзі в его дієцезії на 8387 дїтній обовязаних до школи лише 450 не ходило до школи.

Щоб можна собі виробити якенебудь понятє про жертволюбивість того чоловіка на публичні цілі, то доволі навести лише важніші его записи і дарунки: зреформувавши теологію і ліцей в Диякові, подарував Штросмаер семинарови 12.000 корон, для бібліотеки 10.000 корон, для семинарії хлопців 140.000 корон, для семинарії босанських теологів в Диякові 80.000 корон, колегії в Римі 40.000 корон, фондови недужих сьвященників 20.000 корон, фондови дієцезальному 20.000 корон і т. д. Та

найбільшу заслугу положив Штросмаер для свого народу через працю коло заснованя Академії для полудневих Славян, котрою він опікував ся ревню ціле житє. Він дарував на єї заснованє 140.000 корон і головю его заслугою було, що єї вже отворено 1867 р. Пізайше дарував він Академії галерію образів вартости 200.000 корон і заложив другу галерію образів в загребі коштом 600.000 корон, купуючи рівночасно для неї приватні бібліотеки і збірки образів.

Не менше щедрим був він і в видатках на церкву і крім вже названих видатків на се збудував ще катедру в Диякові коштом 3.000.000 корон.

Та не йно, як опікун і ширитель освіти заслужив си Штросмаер для своєї вітчизни, а добув собі в ній славу також, як єї політичний провідник і неустрашимий захитник єї національної свободи. Коли 1859 рік розвіяв всі мрії централістично-германізаційні замараш віденської і коли цісар був приневолений скликати раду державну до Відня, то Штросмаер, що також до неї увійшов, був там горячим захитником федералістичного устрою Австрії, тобто устрою, в котрім кожний нарід незалежний в своїй внутрішній господарії входив би лишє в добровільну звязь з иншими народами держави без признаваня панованя одного народу над другим. Від тої хвилі стає Штросмаер головним політичним провідником своєї вітчизни. Його горяча вимова в обороні незалежности потрійного королівства Хорватії, Славонії та Далматії, його борба політична і надії, що вже порвала ся прецінь важка змора, яка нависла була через 10 літ над Хорватією від часу, як Саячича „gravarili Swabe“ — уділили ся цілому народови; всі серця в рожевих надіях рвали ся до чогось крашого — аснійшого в будучности. Але угода австро-угорська 1867 року порвала ті надії. Полуд. славянські краї стали через сю угоду добчею Мадарів. Та Штросмаер не відразу піддав ся. Він брав далше участь в борбі політичній проти переваги Угрів, мимо того, що корона ставала по стороні Мадарів. Та за сильний був противник. Два рази розвизувано сойм хорватський і два рази даремно. Аж третій раз махерства бана Равха зложили такий сойм, що узнав бажаня Мадарів. В такий соймї вже не стало місця для Штросмаера і він усунув ся з нього.

Будучи славянофілом з переконаня, і бажуючи злуки всіх славян бажав він також сеї злуки на поли церковнім, отже побивав ся за сполученєм римської церкви із східною, в чім його посправив папа Лев XIII. З сего його переконаня випливала і телеграма, яку він вислав до Києва в 900-літню річницю хрещєня Руси 1888 року, а за яку ему робив цісар докори, коли, розмовляючи з депутатом духовенства підчас маневрів в Бельовар, звернув ся вінци до Штросмаера, із словами: „З найбільшим здивуванєм довідаєм ся про телеграму, котру Ти, князю єпископе, вислав на некалодський обхід. З початку уважавем се за просто неможливе, щоби один з моїх підданих міг виступити з такою єунунциєю. Але на мій превеликий жаль мусівем переконатися, що то є факт правдивий. Єпископ — здає ся — не знає, який крок зробив проти держави і церкви.“ Однак Штросмаер на сї слова заявив: „Найяснійший пане! Моє сумління чисте!“ Сьмільявість своїх переконань показав і його виступ підчас собору ватиканського 1870 р. Там був він найбільшим протавником догми неомильности папи. В западі реторенім кличе він: „Спровадьмо тут Делінгера (аб. виклятого тоді), бо що знають єпископи про теологію!“

Та найострійше виступив він на засіданю того собору 22. марта, де жадав, щоби вську догму ухвалювано не більшістю але одномислєм всіх єпископів сьвіта. Тоді загол Штросмаера заворушив всіх, а папа Пій IX. закликав: „Descende ab ambona!“ мабуть боячи ся сього запалу для судьби догми неомильности.

Такий в коротких нарисах переклад житя і діяльности Штросмаера, про котрого смерть рознесли телеграми вість 8. цвітня с. р. Не диво, що ціла полуднева славянщина надіває по нїм жалобу, бо був се чоловік, котрий великі услуги віддав вітчизні, заслуги, які мусить признати кожний, хоть дивив би ся на справу з якого небудь партійного становища. І для сего ціла Хорватія і ціла полуд.

Славянщина без ріжниць на сторонництва віддає заслужену честь великому Хорватови, що ще й по смерті хоче майном своїм служити вітчизні, запісуючи більше, як третину свого маєтку на цілі просвіти і добродїїні.

Із краєвого Виділу.

На послїдніх засіданях краєвого Виділу переведено отї рішення:

В порозуміню з ц. к. правительством дозволено побирати підвишені громадські податки отсїм громадам: Гайт в висоті 122 проц., Лукавиця 110 проц., Ліхтенберг 85 проц., Котула-Байшєний 100 проц., Багпа 100 проц., а Рівна 85 проц. Контракт купна предложений громадами Заставна, Боня і Гадієвцєва прийнято до відомости. — Каси райзабєнєні в Якобєнах (німєц.), Станівцях Горішних, Задубринї, Чорній Потоцї, Дубівцї (руськ.), Прагоєшті, Люкаєшті, Калостергуморї (рум.) наділено субвенціями з фондів краєвих по 300 корон. — Прийнято до відомости ухвалу ради громадської в Василєві в справі поборів належності по 30 сот. за огладанє мершів, причім незасібні мешканці села є звільнені від плаченя тої належності. — Виділа краєвий згодив ся на замовленє завідателів для лісів громадських вижницького повіту зробленє п. к. старостом у Вижницї і прийняв до відомости установленє платні, для сїх завідателів лісів громадських в Існаї і Лукавиці. — Відну стипендію сучасної гімназії надаю ученикови III. кл. висшої гімназії в Сучаві Унгурінові Василєви. — Дві візні стипендії Андрея Гаєнка по 100 корон річно надано Лонгінові Константинові учен. V. кл. філії п. к. гімназії в Чернівцях і Василєви Олексєюви учен. I. кл. гімназ. в Кіцмани. — Ухвалено для урядженя публичних шпиталів в Кімпольонї, Радівцях в Сучаві запевнити позичку в Буков. позем. зав. кредитовім на суму 600.000 корон, яких треба на будову. — Ухвалено кошти удержаня дїтній уродженних недужими в заг. пуб. шпиталях і в краєвїм заведеню божєвільних обшєлювати в той спосіб, що за матір і дитину числять ся лишє поєдинчу належність тої таки, за котру удержує ся матір. — Виділа краєвий згодив ся на установленє в краєвїм прелїмінарї фонду шкільного на рік 1906 квоти 760 корон, для учителів іменованих в філіялах на відшкодованє дороговє за їх участь в місцевих конференціях учителів школи центральної. — Ухвалено прийняти на краєвий фонд 50 проц. предвиджених коштів на переведєне репераций в водопроводах громади Крєцатиї під умовинами, що прочих 50 проц. перейме на себе правительство. — Прийнято до відомости прелїмінар сучасного повітового дорогового комітету на рік 1905 і позволено на установленє 10 проц. додатків громадських на покрите его розходів. — Передискутовано і ухвалєно постанови про розвизанє „Бук. позем. заведеня кредитового“ і перенєсенє его аїєнд на „Бук. банк краєвий“, та звїт про се, який предложить ся соймови.

На слідуючїм засіданю краєвого Виділу, що відбудо ся дня 8. цвітня 1905 дозволено в порозуміню із ц. к. правительством побирати підвишені громадські податки до податків громадї Садовій в висоті 100 проц., Хлівцям 80 проц. і Омшлябам 80 проц. — Далше згодив ся краєвий Виділ на основі соймової повновласти на підвишенє пенсії учителяви Осипови Ружичцї із 300 на 600 корон. Крім сего полагєно деякі рекурси в справах будівельних. — Передискутовано і порішено реґуламін Буковинського краєвого банку. — Мужами довіри до комісії в справі податків особисто-доходового після § 199 закона про податок особисто-доходовий 3. уступу 33. артикулу приписів еґзекутивних до III. головного розділу закона про податок особисто-доходовий вибрано отсїх пп.: Івана Ляйба, двірника в Бадівцях нїм.; Івана Гельма, двірника із Старих Фратівцїв; Фебуса Накєра, ц. к. нотара в Радівцях; Кости Андрїшана, двірника в Нових Фратівцях; Фердинанда Штадлера, двірника в Фіртєнталю; Петра Грішку в Галаєштах; Юрія Луку, двірника в Городнику горішнім; Юрґу Тому, ц. к. адюкта судового в Радівцях; Андронїна Прєлїчана, двірника в

Городнику дол.; Михайла Штрауба, двірника в Карльсбергу; Амброзія Ебнера в Карльсбергу; Юрія Грігораша, двірника в Коєтшах; Івана Бойка, двірника в Мардзіні; Тимотея Гідога, над'учителя в Милешівцях; Василя Каланчу, гр. прав. парох в Милешівцях; Вілгелма Марквічинського, громадського секретаря в Путні; Антона Кольруса, двірника в Сатумаре нїм.; Івана Манга, в Сатумаре; Івана Андруховича, надуч. в Сатумаре вол.; Тихона Ігнатюка, двірника в Селетині; Александра Вайсмана, п. в. судию пов. в Селетині; Прохона Дроника, двірника в Шиноті; Николая Попескула, двірника в Стражі; Івана Ватаманюка, двірника в Сучавиці; Николая Георгієску, двірника в Викові гор.; Івана Федорічука, надуч. в Сучавиці; Івана Яноша, двірника в Викові дол.; Михайла Грішку, двірника в Войтінелі і Петра Вікола, двірника в Волівці. — На кінці засідання переглянуто річне справоздане німцянського повітового комітету дорожнього за р. 1904, а по справленню потверджено его.

Менінгітіс.

Завалене мізговиз стрижіневи оном

Страшна ся недуга появилася в перше в Галичині перед 7 чи 8 роками в Кракові від того часу її не покидає. Правда були від тоді роки, що менінгітіс не забирала ані одної жертви, але по таких роках слїдували знов роки, в котрих та недуга розвивалася завзятїше. Недуга зайшла до Галичини із Шлеська занесена мабуть емігрантами за зарібками і навішувала доси лише західну Галичину. Та в біжучім році она перекинула ся і до східної Галичини опановуючи в той спосіб цілий край, та готова перекинутися і до нас. Буковина ще доси не навіщена сею небезпечною недугою. В цілій Галичині занотовано досі 416 случаїв сеї недуги, з чого було 178 случаїв смерті. Особливо сильно проявляє ся она в сім році серед дїтїй від 5 до 10 літ жття, яких занедужало 95% усіх хорих. Знова що до суєніального положення, то ся хвороба забирає дїти особливо бідних мужиків та робітників, котрі задля лихого відживлюваня і догляду, та задля браку средств ратункових мають найменше відпорности проти неї.

Що до об'явів недуги, то они після дослїдів проф. Вайксельбаума є такі: Недуга виступає дуже нагло і сильно без всяких попередних признаків, хіба що дуже рідко попереджає її загальне ослаблене і безспільність. Наглий дріощ формально кїдає хорим, а сильний біль в висках і воїти, се невідступні його товариші. Відтак змагає ся температура страшно, держачи ся стало при 41°, а часом доходить до 43° і 44°, коли то недуга кінчить ся смертю. Нервові очні статюк так вразливі, що найменше світло їх разить, а найтїхїйший шестет допроваджує хорого до розпуки. Відтак нападає сонність хорого, він тратить на пів або і цілком притомність і маячить. Найчастїше вже в другім дни наступає паралїж стрижїня і ствердневе карку, а найменший рух викликає страшний біль. Цїла голова спадає в зад, а тіло корчить ся так, що хорий спочиває лише на п'ятах і голові, а живіт підносить ся в гору. Слух і візр терплять дуже, а на грудях і губах появляють ся міхурці. Лічене поступає дуже повільно і триває около 6 тижнів, але навіть по виліченню лишає менінгітіс майже все по собі якусь хронїчну недугу очей, або слуху, та унослїджене умове. Смертьність недуги є велика бо після ствердження статистичної лікарської в Галичині 45. процент хорих умирає. В інших краях смертьність стоїть між 22 а 70 проц. В виду сього недуга є дуже небезпечна особливо з тої причини, що є заразлива і що медицина досі не має певного способу її лічення, а тільки робить ще досвід. Про самі причини, які викликають напрасно хворобу, доси нічого певного не звісно. Професор др. Вайксельбаум у Відні догадує ся, що причиною недуги є бакції diplococcus intracellularis, бо сего бакція найбільше підчас недуги появляє ся, а що бакція сей є у слюзі носа, проте для осторожності треба уникати хусточок до носа у осіб, що з недугою мали що небудь спільного. Що до лічення недуги, то недавно внав проф. др. Мафрехт в Магдебурзі на думку робити горячі оклади і

горячі купасї, від чого хорим робить ся зараз легше, а горячка і болї меншають. За ним уживають сего способу і інші лікарї, як др. Шлєсінгер у Відні, і хвалять его.

Телеграми.

З дня 13. цвітня 1905.

Корфу. Німецький цїсар повернув уночі до Месїни. Великдень проведе в Теорміні.

Льондон. Daily Telegraph доносить з Токіо, що Японці хотять конче видати Росіянам рішучий бїй. Відновлено вже тяжке уоружене японських кораблїв. Як прийде па се час, появить ся Того біля Формози, або островів Пескодорских. У військовім шпиталі в Гірошімі умер один жовїр на чуму.

Льондон. Daily Mail доносить, що до Сурагої на Яві прибули яхтом два російські офіцери. Чотири кораблї з вуглем прибули до Батавії і принесли впрочім не стверджену вістку, що вже зведено великий бїй, у яким Японці заатаковані Росіянами втратили чотири кораблї.

Льондон. Daily Mail доносить із Лягуан, що там ходить чутка, немов на полудне від Борнео видно було велику флоту.

Вашінгтон. Міністерство мариновки не одержало ніякого потвердження вістки, розширеної на новоїоркській біржі, немов би Росіяни мали в морскім бою біля Яви стратити три кораблї.

НОВИНКИ.

Чернівці, 13. цвітня 1905.

Новий бурмістр м. Чернівців.

Те що ми заповідали, сповнило ся, бурмістром черновецьким вибрано др. Едварда Райса, що належить до ради міської вже від 1884 р., а уряд 1-го віцебурмістра сповняє від р. 1894. Не помогли Німцям ні погрози ні заходження коло волоских радних. В послїдню хвилю обізвали босевий клич, і зложивши устами д-ра Скєдла заяву, у якій рішучо домагають ся для свого представителя місця першого заступника, заявили, що будуть голосувати на д-ра Райса. Ізза сего й стало ся, що др. Райс на 50 голосуючих дістав 48, а дві карти (з них одна его власна) віддано білі. Другий віцебурмістр і реґор зрезигнував на те, щоб дати місце волоскому радному Вальмошеви, а 1. віцебурмістром мабуть таки стане барон Фірт.

Стан закону пропінацийного. Посол Николай Василько враз із тов. вієс інтерпелляцію до міністра фїнансів про перемїну закона пропінацийного і конверзію довгу за викупно пропінаций на Буковині. Інтерпеллянти запитують ся, чи міністер скарбу, наколиб справді було конче треба поробити деякі зміни в законопроекті ухваленім соймом, не схоже їх докладно спрєцизувати і як найшвидше передати їх до відома краєвого Видїлу, щоб можна передискутувати й ухвалити его ще таки сего року. Вагатиб лише, щоб заходи пос. Ник. Василько, як найшвидше сповнили ся, бо від санкціонування пропінацийного закону зависить фїнансовий ратунок Буковини, а також переведенє в діло підвїшеня учительської платї.

Конґруа гр. прав. духовенства. Правительство роздало між послів нові законопроекти про поліпшенє дотаций кат. кліру і гр. прав. духовенства дальматинської дієцєзї. Сей другий законопроект установеляє платню для парохів 2000, 1800 і 1600 кор., а для сотрудників 1100 згд. 1000 кор. Висота пенсї зависить від числа населєня в парохїї. Законопроект нормує також п'ятилітні й десятилітні додатки, а також справу емеритури. На конференції предсїдателїв клубових, що відбуло ся у вівторок рішено на внесенє пос. Ник. Ва-

силько поставити сю справу як 4. точку дневного порядку сїдуючих нарад.

Австро-угорскї взаємини. Передвчєра відбуло ся в присутности міністрів Кайи і Білянда перше засїданє „комісії Дерпатого“, що має точно просїдити відносини між Австрією а Угорщиною. По довгій дебатї рішено на внесенє пос. Н. Василько подїлити весь комплекс угодових питань на 4 секції. Відповідно до сего вибрано чотири підкомісії: праґматичну, торговельно-комунікаційну, консумційно-податкову і скарбову. Із буковинських послів увїшли в склад сих підкомісій пос. Н. Василько до торговельно-комунікаційної, а пос. Гермузакї до консумційно-податкової.

Американський мільярдер. Джон Рукфелдер „король американських жєдїзниць і промислу нафтового“ володєє сам 21. лінійми, а зі спорідненою зі собою родиною Гуада „жєдїзного короля“ 32 величезними американськими жєдїзничими лінійми; від его волї залежить дальше ставленї, мідяний і нафтяний промисл, а ще дальше поклади руди жєдїзної, найбільшї цукроварні і кольосальні фабрики газу. Его власністю є більшість ліній ґраммаєвих, цеголевих, фабрик і около 10.000 складів купецких і т. д. і т. д. Річний чистий дохід від его капіталів приносить ему 325 мільонів корон то є 900.000 корон на день або 37.000 корон на годину, 617 корон на хвилину. Колиби зібрав хто маєток всіх 80 мільонів мешканців півн. Америки, то з него зумїбї зробити ще лише 499 таких мільярдерів, тоб то маєток Рукфелера є п'ятисогною частєю маєтку цілої півн. Америки. Або инїшими словами з доходу річного одного Рукфелера моглоб середно заможно жити чверть мільона родин. А прецїнь такий маєток мїг собі заробити один чоловік і то цілком не порушаючи инїшних законів карних ні законів инїшньої суєспільної моралї.

Нужда в Іспанїї. Мороз в зимі і сїйшїна посуха тепер знищила засїви Іспанїї і тамошнє поселєне находит ся тільки в страшний нужді, але і безвїдїдним положєню. В Антекєрі постановили власти, щоб запобїчи голодовї смерті найбїдїйшого населєня, роздїлити хлїб, та зголоднілий люд кинув ся на вози і зрабував хлїб, нїм его венїл роздїляти. Через се богато не дістало нічо. В Коїн і в Кампїльос голод і нужда викликали несупокї і розрухи, так що там запанували анархїстичні відносини: голодуючі вломлюють ся до склєнів і складаї та забирають живнїсть і муку. Страшний голод і нужда панують в Требуєнї, в Ерез вибух формальний бунт проти властї. В Кордові 400 робітників в повнім порядку прїмаширували до бурмістра і жадали від него праці, а коли він відповів, що не має її, зажадали, щоб дав їм щонебудь їсти, хотьби зі своєї кишенї. Візвано компанїї сторожі горожанської, але сунокїй в містї є загрожєний. Такі відносини панують в богатїох инїших місцях. На нужду сю найдено доси один лїк: іменно улицями переходять процесї і просять дощу, та доси без наслїдків.

Памятник для піонїрів культури. Рїзбар Тревезан дістав замовленє на будову великого памятника в честь робітників, що згинули при копаню тунєлю сімїльоньєвого. На памятнику буде уміщена напись, що в рускїм перекладї звучить: „Під могутним, невздержним поступком культури, що повертїла ґранїтну скєлю сього тунєлю, утратили жите і кров тїхї піонїри праці, умираючи в темнотях, але не безспєсно“. За сїм слїдують імена 57. жертв, що найшли передчасну смерть в нутрі скали.

Пожар театру в Токїо. Підчас представлєня в мїйскім театрі Шікішіма в Токїо вибухнула сїмї днями на сценї пожар від штучних огнїв. Публика почала тїснути ся до дверей, але, що в Яюїї є звичай, що за вступ платить ся доперва під кїнець представлєня, тож директори театру позамикали дверї, щоб їх гроші не пропали. Та перєлизнала публика нанерпа силою на дверї і виважала їх та в той спосїб видїстала ся з театру на волю. Але в етївку, який пожегав, стратало жите 29 осіб.

Оповідки і іменованя: Із промислової спілки „Праця“. Сїдуючого вівторка, дня 8. цвітня точно пів до сємої години вечером буде в

„Народнім Домі“ довірочна нарада в справі товариства „Праця“, на котрі запрошуємо всіх будучих членів і прихильників товариства. Просимо дуже, щоби явили ся можливо всі, що інтерєсують ся нашим товариством. Рівночасно подаємо до загальної відомостї, що в членів „Праці“ вступили вже: пп. Ів. Воробкевич із 5 пайми 100 корон, п-ї Гануєл Флєорчуївна з 5 пайми 102 к., Омєлян Моґильницький 1 пай 22 к., проф. Кміїкєвич 22 к., М. Івашко 22 к., Г. Горлвї з 1 паем, складаючи 5 к. і о. Ю. Калїнюк з 1 паем, складаючи 4 к. Крім сего зголосили своє приступленє Мих. Дашкевич, учитель, і п-ї М. Якубовська. Не сумніваємо ся, що вже незабаром зможемо оповїстити приступ нових десятків членів. — За комітет оспователїв: *Др. Стефан Смал-Стоцький.*

Загальні збори „Історичного товариства“. Котрі із-за перешкоди не відбули ся 4 го марта, відбудуть ся в суботу, дня 15-го н. с. г. цвітня, о 8-їй годинї вечером в комнатах „Народного Дому“. Порядок дневний: 1. Огворєнє зборів і прочитанє протоколу. 2. Справозданє уступуючого видїлу. 3. Вибір нового видїлу. 4. Вїльнї внесеня. 5. Відчит: Молдавско-польскї гранїї на покутю до смерті Стефана Б. Участь гостей дуже пожадана. Окремїх запрошенє не розсилає ся. — *Др. В. Милькович, голова, др. О. Маковей, цїсар.*

З товариства укр. студ. „Сїч“. В суботу, дня 15. с. м. відбудє ся в люкалі товариства (ул. Руська ч. 15) відчит т. Ів. Галуцького п. з. „Про цїль в природї“. Початок о годинї 6-їй вечером; вступ вільний, гости пожадані. — За Научний Кругок тов. „Сїч“: *В. Доморовський, голова.*

В недїлю, дня 16. цвітня 1905 відбудє ся в Погорилївцї відновленє читальнї „Рускої Бєсїди“ і заснованє каси райфайзєньської. Інтелїґєнція як також сєлянськї відпоручники з сїд, в котрих вже є такі інєституції, пожадані. — За старшину: *Іполїт Омєльський.*

При надходячих свьятах великодних пригадуємо потребу заосмотрити ся в народні марки, щоби жаднє письмо ані переписаний листок з свьятичними бажанями не виходив від рускої родини без народної марки. При тїй нагодї звертаємо увагу, що вказаним є, аби наші патріоти в часї закуїв передсвьяточних жадали від продавцїв виставлєня рахунків заосмотрєних в народну марку, а радше в народні марки на суму відповідну сумї закуїна. Многі патріоти у Львові навіть при дрібних закуїнах жадають від продавцїв купна марок, і се вважаємо за примір гідний наслїдуваня. Замовляти народні марки можна в філіях Народної Торговлї, в руских скєленах, в сєнїльскім Базарі у Львові або безпосередно в Народній Канцєлярії. Вистарчить замовленє карткою, а Народна Канцєлярія вишлє марки враз з чеком для відсїлки належитостї. — *Народна Канцєлярія (Львів, ринок 10).*

Із штуки і літератури.

Подорож довкола землї в шести образах із музикою з улюблєних опер і опер. В перве відбудє ся отєя добродїйна вистава, якою займає ся протєкторка п-ї презид. Гаврилїа Бляїдебєнова дня 12. мая, а повторять її ще дд. 13., 44. а євєнтуально й 15-го мая. В склад вистави входять отєї образи: „Константинополь“, „Токїо“, „Ньюйоркє свьято городовє“, „Каїро“, „Сєвіля і Вєнеція“. — „Каїро“ відобрає ся при музичї із оперети Сунїего п. з. „Подорож до Африки“. Сольову партїю Титонїу Фанфанї обїймає п. Е. Павловска, а хорові продукції виконують отєї панї й панючки із „Буковиньєского Болна“: Г. Луцка, О. Стоцка, М. Ясєвїцка, З. Грушкєвичївна, П. Маєрївна, Н. Костєцка, Прокоповичївна, К. Вєсєлї, Ольга і Олена Шкурґанївнї, Р. Павлюкївна, Мєвєсна, Н. Варїяцка і Григорчак.

Переписка Рєданцїї.

Вп. І. Б. в Черемиси. Вашої оповїстки не мїстимо, бо вона відбїгала так бїдо, що годї її відчитати. — **Вп. І. І. в К.** За Ваше оголошенє не належить ся нам нічо; І. К. платить ся лише за оповїстки фїнансових інєституцій-нає, які обходять тільки одну ґромаду, а забирали богато місця, яке можє використати лишє в інтерєсї загалї читачїв. — **Вп. Я. С. в Б.** Потерпїть до недїлї, а до того часу справу подадуть ся.

Оголошення Кас райфайзенських.

Перші загальні збори „каси позичкової і щадничої“ для громади Ко-
нятин стов. зареєстрованого з необ-
меженою порукою“ відбудуться дня 23.
цвітня 1905 із слідуєчим порядком
днем: 1. має ся установити, яку
найбільшу і яку найменшу суму дозволяє
ся одному чоловікові зложити до щадниці
каси; має ся установити речинці виові-
дження для вкладок щадничих і речинці
платності відсотків від вкладок щадни-
чих; має ся установити яку найбільшу
позичку можна одному членови дати;
має ся установити стону процентову для
вкладок щадничих і для позичок (§§ 52
в—е, 59, 63, 65); 2. має ся ухвалити, що
робити з лишиними в касі грошіми і як
роздобути потрібних для каси грошей;
3. ухвала в справі запомоги краюї; 4.
вибір каспера, і означене платні для
него (§§ 29, 51, 52 ж); 5. ухвала кілько
має бути членів в раді надзорчій і ви-
бір ради надзорчої (§§ 32, 40, 51), —
Іван Дугчик, голова. Федір Гнатюк,
каснер.

Загальні весняні збори „Каси
позичкової і щадничої“ для громади Ко-
нятин відбудуться 23. с. м. о 4-й год. по-
полудню в шкільнім будинку з сліду-
ючим дневним порядком: 1. Спра-
воздана касове за рік 1904. 2. Прочитане
протоколу. 3. Біляне за рік 1904. 4. Ви-
бір старшини 5. Вільні внески і запитання.
Старшина.

КАЛЕНДАР
„Рускої Бесіди“
коштує тепер лиш 40 с.
а з пересилкою поштовою 50 с.

Друкарня „Рускої Ради“
виконує
всілякі роботи друкарські
швидко і дешево.

Лінія Гамбург—Америка

Проста пе-
реправа без
пересідання.

Знаєм із своєї
скорости пошто-
вим і поспішним
кораблем т. зв.
Doppelschrauben-
Schnelldampfer.

З Гамбургу до
Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудне-
вої Африки і Східної Азії.
Парівці „Гамбург—Америка“ лінії відзначають ся тим, що суть заосмотрені
в знаменитий харч, чисті каюти, і пасажери їдуть ними скоро і безпечно.
Видача карт до всіх стацій Сполучених держав і до Канади
Генеральна агенція для Буковини!
ЗАСТУПНИК: Герман Мітельман,
Чернівці, ул. Ратусева 11.

ПОДЯКА.

33 (1—1)

Не могучи усім з осібна подякувати за ласкаву участь у відданню послідної прислуги
на похороні покійного нашого найстаршого члена родини, пана

ЙОАХИМА ТІТІНГЕРА,

складаємо на тій дорозі Всім Вп. учасникам похорону сердечну подяку.

Чернівці, дня 11. цвітня 1905.

Опечалена Родина.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

повідомляє Вп. Публику, що надійшли весняні артикули в великій виборі і просить о ласкаві відвідини.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів
Осип Піхлер і Сини в Ірапу, П. Ладште-
в Александрий. Склад різноманітних фабри-
в фільцу, льодену, боброві, чорні і у всіляких модних красках. Циліндри і кляки послідна новість.

Парасолі від сонця і дощу, En tout cas чисті шовкові з найкращими ручками. Чорні
(гаранція череа один сезон) К. 10-45, чорні (гарант на один рік К. 13-30), чорні (гарант на 2
роки) К. 17— Такі самі у всіх модних красках. Цигарини і прочі подібні артикули після
послідної моди. Парасольки дитинячі в найбільшій виборі. Парасолі від дощу, для панів
панів і дитий.

Шапки для дам, панів, дівчат і дитий до гри Tennis і т. д. н. ужитку у великом виборі.
Вироби паньчохові. Паньчохи дамські сіткі, паньчохи для дитий найліпший виріб,
сіткові каштанки, зарукавочки у всіх модних красках.

Конфекция. Убраня для дитий Ceys, жакети і т. н.

Товари обувні. Самостійна продаж обу-
и з інших славних фабрик як Анті Чапек
весну. Черевки весняні обкладані ланкером,
шом і трикотажним нутром для панів дам дї-
черевки домові і різні найліпшої якості
до вирав гімнастичних.

Біле і краватки з правдивого англійського асфюру, в десень, білі пікові, гладкі, фалдо-
вані під гарантією. Ковнярики і маншети, білі і в красках. Краватки тукраєві і англійські,
кожного місяця нові.

Артикули до подорожи. Найбільший вибір валізок, кузрів, нуделок, ташок, клуп-
ків реміньців до пакована, касет, цигарових мішочків, нецезарків пледів, мішків на біле,
дамських мошонок на дорожнїності і т. д.

Артикули шпортові. Відбивачі до гри Lawn-Tennis, бальони, бильці, шапки і т. н.
до того прибори.

Склад ц. к. упрівіюваної фабрики товарів з альпаки і хіньського срібла В. Бахмана і спілки у Відни.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
має на складі
Книги і друки для Кас райфайзенських.

AUSTRO-AMERICANA.

Австрійське сполучене акційне кора-
бельно-перевозове тов. в Трієсті.

Правдивий пасажирський оборот до
Америки через Трієст-Нью-Йорк.

Генеральна АГЕНЦІЯ для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ:

Гольдлюст і Спілка

Чернівці, ул. Палати краюї 6.

Для провінцій приймає ся агентів.

6 (8—10) н.

Велику фотографію

бук. руских послів

із славної робітні п. і к. при-
дворного фотографа Багирювича
висилає франко за 2 Корони
„Руска Бесіда“
в Чернівцях.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Марка охоронна: котвиця

LINIMENT. CAPS. COMP.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий **усмирюючий лік на**
втиране по ціні 80 сот., 1-40 кор. і 2 кор. можна купити
у всіх антиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лік все лише в
оригінальних флашках з нашим охронним знаком „Котвиця“ з ан-
тики Ріхтера і для осторожности приймати лише флашки тим
охронним знаком яко правдиві.

46 (26—40)

Антика Ріхтера

„під золотим львом“ у Празі, улица Єлисавети ч. 5.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережено. — Рекламациі непе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом в „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодинокі число „Буковина“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсерат-
платні в Чернівцях.

Рух в православній церкві в Росії.

Церква східна відзначала ся в середніх віках більшою внутрішньою свободою і більшою толеранцією для всяких нових думок так єввіцях, як і духовних своїх членів — чим церква католицька, де схоластицизм і догматизм скували завчасу всяку свободу думки і поступованя, та довели до таких борб внутрішніх і розламів, як повстання ріжних церков протестантських — та до таких ворожих виступів проти відроджуваної в XV. та XVI. віці науки, яких вона сама соромить ся нині. Сей лібералізм церкви східної, впливаючий особливо із вдачі і природи народів, серед яких она спершу запанувала, довів саме до розділу єї від Риму. Коли однак з часом прийшов до влади на сході нарід російський, нарід по своїй вдачі схильний до уляганя догмам, нарід з природи узявчий ще до нині абсолютизм державний, то і церков східна почала організувати ся і замикаєть ся в собі цілком на моду римської, а власть патріарха, що з початку був лише primus inter pares в відношенню до єпископів стає ширити і змагати ся. Єї розросту не допустила однак на всході власть єввітська, стараючи ся захватити церкву під свою власть — і се єї удало ся. Цар Петро Великий зніс патріархат російський, що тривав 111 літ від 1589—1700 і в році 1720 установив т. з. „Духовную коллегію, то єсть духовное соборное правитель-ство“, піддаючи в той спосіб церкву цілком влади єввітській. Від того часу церква російська тратить

на повазі і своїм значінню, тратить на силі моральній, якою тішить ся всяка иньша церква і стає просто одною з підвладних інституцій державних, що подібно, як інституції поліція, війська, жандармерія, школа казенна і т. д. має служити ідеї абсолютизму державного, та інтересам самодержавя, хоч би ті інтереси цілком противили ся ідеям голошеним церквою, як се нині отверто виповідають найвиднійші духовні провідники церкви в російських часописях. „Святейший Синод“ найвища голова церкви російської, се лише рада прибічна оберпрокуратора, чоловіка єввітського, що кермує абсолютно церквою, як цар цілою державою. Церква не має навіть приступу до ідейної голови своєї і держави — царя, бо єї навіть не вільно внести до царя петиції в справі постанов і заряджень, а і надужити бюрократичних оберпрокуратора.

Сей понижаючий стан відчувала добре і сама церква і інтелігенція російська, що мимо своєї побожності дивить ся з погордою на стан духовний і зайшли характеристичні обставини, що в Росії нема майже случая, щоб інтелігент посвятивав ся стану духовному. Духовенство рекрутує ся головню з поміж низших суспільних клас та з кругів самого духовенства. Єввітські чиновники, починаючи навіть від найнижчого поліціянта, мають право надзору і контролі над церквою, чи місцевий піп відправляє приписану скількість богослуженя за царя і єго родину, чи діти з мішаних подружеств є хрещені і виховувані в вірі урядовій, чи в парафії нема

недовірків, що не йдуть до сповіди і т. д. Звідси виходить, що духовенство мусить сповняти чинности лайборгану поліції, котра має над ним власть, а котру то власть поліція старає ся єму всегда показати. З сеї причини навіть простий нарід і то віруючий сліпо і горячо, котрий в иньних краях так дуже шанує стан духовний, у Росії єго легковажить і не має до него довіри, трактує єго без пошанованя. Розуміє ся, до сего причинювало ся й саме духовенство, сповняючи осоружну роль шпівнів і провокаторів.

Се положенє церкви російської, яке особливо стало ся неможливе за 25-літнього абсолютного панованя оберпрокуратора „Св. Синоду“ К. Победоносцева, привело вище духовенство до призадуманя над долею церкви, а обявом зверхним сего являє ся нинішній рух серед православного духовенства, що хоче відділити церкву від держави, хоче визволити єї з під влади єввітської і жадає реформи церкви. Реформа ся має полягати в сїм, що поверне ся патріархат церковний та усеє ся уряд оберпрокуратора, котрого функції перейме патріарх. Колиб ся реформа дала ся осягнути, то она поправила би значно положенє і повагу духовенства, хоч церков властиво дальше булаб залежна від царя — отже влади єввітської — лише з тою ріжницею, що доступ до царя мав би впрост патріарх, отже особа духовна, а не, як тепер, єввітський оберпрокурор. Розуміє ся, що проти задуманої реформи православної церкви заговорили усеї реакційні духи, які раді

консервувати всю самодержавну гидь із „церквою-домовиною“ на чолі. З офіційальних кругів вже доходить вісти, що церковну реформу відложено.

Політичний перегляд.

Події в Росії. Петербурска Академія Наук на запит міністра просвіти, який зробив його, виконуючи потверджену царем ухвалу комітету міністрів із 21. січня, заявила, що безпородковно знесене законів, які обмежували уживанє української мови в печаті, є необхідне. — Значить ся, знесене постановного указу із 1876 р. повинно наступити як найшвидше. За сям заявив ся вперше і то одноголосно історично-філологічний факультет університету ім. єв. Володимира в Києві разом із своїм деканом проф. Флорінским, якому се одначе не вадить метати на укр. мову громів, які викликають тільки ефект комічний, як звислий його аргумент „gadk-овий...“ („Гаспада від Галічаніна“, подаючи ухвали петербурскої академії перемінли слово „малоросійського язика“ на „малоросійського нар'ч'я“ в супереч автентичному текстові рішення. Се булоб сьмішно, як би не глупо...)

У Польщі зарядив ген. губ. Максимович замкненє політехніки аж до вересня. Має він також на думці покликати студентів унів. до служби військової під зброю, бо уважає їх за винників і причину розрухів. Фінляндський сенат постановив вислати до правительства петицію о спяненє чинностей жандармерії. Просьбу попередну, щоби сойм

МІНІЯТУРИ.

Ярослав Стефчин.

1. Прочутє.

В таку вечірну, мракою оповиту годину смуги крізь довгі, дріжачі звуки церковного євєва, плала до мене якась невидима, незбагнута хвиля тоски і хорого, несупокійного очікування...

Не знаю вже, чи єввівали при помершій, чи при вічанню, тямлю лише те, що безнастанні думки каубили ся в мойому мозку і раз у раз вертав сей самий запит: — Чого я тут прийшов?...

Не слухав ні молитв, ні єввіву, не глядів на товни людей, а самотний, за-слушаний в задуму і відповіди мрій-думок, ждав, мов на якесь чудо, або слово обнови, щоби звернуло сей вечір иньшим шляхом, вказало ту внутрішню силу, що давила мене тисячами картин і сноминів...

Не йшов з відеїля. Не йшов, бо на душу дагла єввірим рядном вечірня імла і не казала йти, вбирала далеку будучину.

Тиша збудила мене... Сьвіви замовкли. На вітвари догарили воскові єввічи, а вокруг мене пустна. Кілька людей клячало в горячий молитві і лише важке шепотіне несло ся камінними відгуками єввітні і дзвеніло мовчазною пісню прохана...

Я підніс прибитий задумою зір і... Христос ворухнув ся на хресті... Двоє бездонних, глибоких очей туги і жалю впиялилось в тому німому суно-

кою в дно серця, і я мимохіть знятий зворушенем, відповів на них очима душі моєї...

На тім рожевім, дівочім личку нависла перлою одна-одніська сльоза і я відчув єї горячим єввізом на свойому обличчю...

Так жалібно скотила ся, мов Христос просив нею...

Ми зрозуміли себе.

І в мозку щось склеїло се нїжне чутє в думку. Тих двоє очей, клякло мене несупокоем, тугою, тих двоє очей обезсилило мене...

З воскових єввіч зіллялись два важкі скапи і застигли...

Мов ті наші сльози на серцях в хрестах...

І каплі крови конаня з під терневого вінда на мармурі Христовім...

Від сеї хвилі все бачу їх моєю душею.

Коли гляджу за тими очима, не думаю, де йти, не жду, не спішу.

Сей вечір веде мене за ними...

І хотя знаю, що їх нема в годині півночі між зіллям осіннім листем, нема в шумі вітру ні зеркала филь, нема під темним віконцем, — шукаю за ними, стрічаю нечаяно, дівочі, сині як лазур...

Мов метеори спадають...

І сейчас каменіють.

2. Душа.

Як праходить коли, то все тупа та безчутна, на єввіг далесий, ясеній. Не знає його, а як спізнаєть:

— Де йду? — спитає затрівожена.

Тоді здавить в собі всі ворожі сумніви і запити, думки і відповіди, з пере-ляку, що не відібуть ся житем, і нічого не буде питати.

Нічого, бо оголомшена стане і опинить ся крізь ночі. А та не відповість їй...

Мишеть ся весна і літо, а як зжовкло осенню буде мала перейти, про-шпавне суворим вітром, нїжненький легіт.

— А тепер що?...

Схочеть ся вернути. Невтомимий, невгомимий жаль прибе кождіське воруханє чутя і вгорне єї... Сили не стане в скостенілих суставах. Защемить зимою і лише відповідь прилине запахом жасміну, фіялків, рож і лилей. Розвернеть ся в дуги і левади, і спомин зійде лиску-чим сонцем...

Не так с'яло воно колись...

— Ах, весняні хвилі, чи зійдуть сям гаптованим шовком проміня, чи завернуть ся?!

Ніч прийде.

Розлетять ся думи і мрії, стане душа обдерта, розхристана... З запахищ щок і чорних ям очей відповіди висохлої, порохавої статі сталевною дріжею кінця сплыве до ной...

— Я, ціль, я!...

Побачить єї о півночі.

...І від сеї хвилі, коли схоче дігнати єї, хай вернеть ся з дороги.

Знайде, як ті веселі літа відверне, як з судьбою не стрінесть ся...

3. Веснянні цвітці.

Розцвітають, пишашуть ся... Багряне вбрана розвернуло ся

перлами роси, кожда платинка дихає житем. Градні нїжних чашочок та дїляцїв кивають пестрими головками і визирають на сонце.

Весна...

Не гляділи, не вгортали ся иньшою киреєю, як дрімотою тиші, колисаної зєфірами, сном щастя безодні. Все здаєть ся вєвміхнені, безжурні, вдивляють ся в осіяну безмеж стрічи золотого сонця, і проливають каплі нектару в безтямі...

Та сумні були...

Як приклонили листки, можна було чутя шепіт вітерця:

— Так важко жити... важко...

Передавали вражіння в квітчану даль і кликали косаря, щоби враз їх з буйною травою. Знали, який страшний, а кликали...

Не підносили яєних жарячих очей, Журчили невеселою пісню...

— ...Конаєм. Мовчазні, забуті єввітом в своїм горячій бажанню тиші і супокоею. Втекло нам жите... Се лише болі і муки...

Озав ся дзенькіт зєввіза, лунала пісня косарів.

Не озирнули ся більше, не глянули в сонце...

Зівали, зчорніли під тином і лише вітер кидав ними дальше...

Кінчив ту недосьвітану пісню, шевелів: — „жити... жити...“

4. Останна пісня.

Прийди до мене вечірною хвилею, такою, яка викликала ті невчасні думки...

міг сам переривати свої засідання, цар відкинув і зарядив замкнене сойму з д. 15. с. м. — Намістник Воронцов-Дашков оголошує в „Кавказі“, що цар має намір свідати на обради заступників шляхти, міст, громад та духовенства православного, вірменського і магометанського, щоби обдумати зарядження в цілі повернення публичного безпеченства і спокоею і зміну конечних прав для Кавказу та запроваджене земств. Повідомляє далі, що цар потвердив ревізю справ вірменських дпр церковних. Повідомляючи рівночасно про поміри краю і наділене бідних землею, зважає намістник до спокоею. Розрухи в Гурії утихли. — В палаті Булігіна відбуваються два рази денно наради, та перед сьвятами не сподіють ся жадної позитивної ухвали про скликане т. зв. народного збору. Дня 12. с. м. ухвалено знести особних цензорів для телеграм заграничних і вернути до первісного надзору над телеграфами зі сторони заряду телеграфічного на основі міжнародної телеграфічної конвенції. — Цар видав указ до бувш. мін. Горемікіна, щоби вже утворив комісію для розслідування средств в цілі поправки положення мужиків, яко підстави добробиту народу. Комісія має застановити ся над уможливленням лішого з'ужиткованя землі у мужиків, над розширенням їх посілости і над евентуальним улекпенем еміграції в околиці менше замешкані.

Угорська криза. Політична ситуація на Угорщині стає чим раз поважнішою, помямо того, що від часу до часу офіційальні круги заповідають поладжене справи. Ось і тепер на засіданні ексективного комітету ліберальної партії заявив г-р. Тіса, що монарх після його представлень покличе ще мабуть перед Великими святами новий кабінет, який би мав впрочім тільки значіне перетворення. Питане одначе, хто схоче обняти керму в тім кабінеті, батучи завзяте Мадярів супроти заяв корони. Розуміє ся, що г-р. Тіса жде горячо хвилі кабінетної зміни, бо сиджене на тимчасовій міністерській лаві серед вічних і то безцеремонних атаків Кошутівців мусіло дати ся йому вже добре в знаки. — Угорський сойм розпочав вже дебату над адресом до корони, запроєктованим г-р. Ватінієм. Зміст адреси такий: В адресі вказано на вислід останніх виборів, котрий рівнає ся заяві против насильств доконаних 18. падолиста. Далше говорять ся в адресі, що нарід відвернув ся від тих мужів, котрі брали участь в тих подіях, і не хоче, щоби они стояли далше на чолі правительства. Від тих виборів минуло вже кілька місяців, а доси нема нового правительства. Сойм просить отже монарха о розпорядженні в цілі усунення того стану. — Далше подає адреса кілька точок напрямових для нового правительства, а іменно: реформу парламенту з розширенням права виборчого

і новим поділом на округи виборчі з углядженем ідеї народної (мадарської); заведенне прагматички службової, ревізії адміністрації, реформу податкову, реформи еуспільні і економічні, економічну незалежність з окремим обшаром митовим і самостійною системою кредитовою, а то по відповіднім приготуванню і утворенню вступних умов. — Відтак іде заява, що без рішення сих справ поладжене теперішньої кризи в спосіб конституційний немислиме. Колиж би отсю поладу ще далше відкладано „то ми мусілиб — говорять ся в адресі — лякати ся, що в народі захитає ся віра в справжню конституційність нашого життя, де се викличе думку, що народна воля не може числитися на угляджене, коли вона проявляє ся в небажанім і несподіванім напрямі.“

Військовий заговор у Франції. Націоналістично-клерикальні круги знова скомпромітували ся. Арештоване кап. Тамбуріні, який організував заговор проти республіки на користь Людовіка Наполеона, перешкодило в час виконання авантюричного плану. Заговорники мали мундур і склади оружжя, а тут все розпало ся. В заговор замішано багато бонапартистичної молодіж. Значну участь в сьім ділі брав і померший недавно так трагічно деп. Сівтон та г-н. Нітрі, який завчасу виїхав в подорож на Схід. Прокураторія розширила обжалованя піднесенне спершу о крадіж військових мундурів і недозволене посідане амуниць на обжаловане о заговор проти безпечности держави. Розуміє ся, що бонапартистичні органи виправляють ся тепер звязи з Тамбурінім, тимчасом вислов франц. мін. внутр. справ: „До тепер ми найшли тільки статистів“ безперечно правдивий і можна надіятись, що на лаві обжалованих засидуть і головні актори сего опереткового заговору.

Росія й Японія.

Події воєнні на суші розвивають ся нормально і постійно в напрямі, який їм надав погром мукденський. Війська російські помяло в значній часті, вже сконцентрували ся і Лєневич доносить цареві, що армія его готова до дальшої борби, а г-н. Балцанов іменований командантом III. армії виїжджає на поле війни. Та в часі, коли російські війська висилували цілу енергію і увагу, щоб назад зібрати ся в яку таку органічну цілість, не могли они абсолютно перешкодити Японцям в їх плянах оточування. А тимчасом Японці, котрі в останніх часах стягували у декого на себе заклад повільности та викликали через те догади про величезні свої втрати і ослаблене — остаточно доконали великих кроків, бо оточили і майже відтали

від головної армії праве крило ворога. Крім того значні їх відділи, що зникли в нутрі Монголії, мають на цілі відтяти відворот цілій армії Лєневича. Та ціла однак увага нині звертає ся до подій на морі. Рождественський зробив всім несподіванку і показав ся нагло дуже хоробрим, бо поїхав аж на хінське море шукати ворога, щоб звести децидуючий бій. Деякі горячіші видії, що вірили в здаєдоване Рождественського розголосили навіть телеграфами, що вже відбула ся битва, одні денешні затонили кілька японських, а другі кілька російських кораблів. Але з того не виїшла жадна шкода ні Японцям, ні Росіянам. Рождественський мабуть поплив до Saigon порту французького, де для нього зладжено 70.000 тон вугля, а звідти буде старати ся доплати до Шангаю, де також жде на него 40.000 тон вугля. З сего видно, що рос. адміралови не дуже спійсно побачити ся з Тоґом; він би радше хотів якось дістатися до Владивостока і там, направивши кораблі, утворити підставу своїх операцій проти Японців. Та розуміє ся, що туди его Тоґо не допустить і Рождественський хоч чи не хоч буде мусів десь коло Формози звести бій. Тепер він мабуть шукає якого нейтрального порту, деб міг трохи направити шкоди і відпочати перед рішучим боем, який повинен наступити за кілька днів.

Учительська самопоміч.

Загально звісна справа учительської самопоміч, а радше взаємної поміч, що від віча учительського з р. 1904 не сходить з стовців преси ані з порядку дневного всяких нарад учительських, прибрала в останніх днях реальну форму.

Вибрана вічем комісія статутова розпочала свою діяльність в жовтні м. р., уложила проект статута товариства „Самопоміч“ і розіслала его всім філіям Руского тов. педагогічного і кружкам педагогічним до розсмотрення. Філії і кружки передискутували на довірочних зборах в січні с. р. предложений їм проект і звернули его комісії враз з своїми замітками, котрі комісія взяла під основну розвагу на своїх кількох засіданнях в лютім сего року.

На останнім загальному зборі Руского тов. педагог. комісія розширила ся, а відтак ще кооптувала собі до поміч деяких людей, експертів в справах організації товариств, і в марті с. р. переробила

статут „Самопоміч“ на основі заміток, пороблених широкими кругами учительськими, приновляючи его до вимогів закона з 15/11 1867 Ч. 134 В. з. д., а дня 7. цвітня, то є в свята Благовіщення відослала статут міністерству еправ внутрішніх у Відні до відомости чи, як хто зве, до потвердження.

Статут, висланий до міністерства, ріжнить ся від первісного проекту, і тому комісія вважає за потрібне познакомити загал учителів з тими змінами. Ось найважливіші:

1. До кінця 1907 року можуть приступати члени без ріжниць віку і без всяких доплат з причини висшого віку, а вписове виносить від всіх лиш по дві корони.

2. Обовязкову вкладку річну 12 корон розділено на чотири часті і призначено: 3 кор. на фонд підмоговий, 4 кор. на фонд емеритальний, 1 кор. на фонд похоронний, а 4 кор. на фонд загальний диспозитивний.

3. Хісноване з фонду емеритального і похоронного признано всім членам дійсним після скалі обнятої регуляцією, котрий комісія подасть загальному зборови до затвердження.

4. Проектовані первісно висші вкладки на загальні цілі товариства обмежено тепер лише до фонду емеритального і похоронного, тому, щоби дати можливість кождому членови забезпечити собі висшу емеритуру і висший даток похоронний.

5. При фондї емеритальній взято під особлившу опіку тих членів (зглядно їх вдовців і сирот), котрі з яких-небудь причин не набули прав до емеритури, зглядно пенсії з фондів публичних.

6. Щоби дати можливість заосмотрювання родня, а з другої сторони, щоби уможливити збільшене числа членів товариства, введено нову категорію членів учасників, котрих члени дійсні можуть зголошувати до участі у фондї емеритальній і похоронній.

7. Введено окремий фонд посаговий на основі окремих вкладок.

8. Проектований первісно на випадок великого запотребованя під-

Сама, в тиші, з зірками на чолі, без серця. Мені його не треба.

Серце лиш иншим, а уста і очи для мене привнеси. Серце твоє се сонце. Кидає полумія щастя з далеких світів, озолочує кождо душу своїм сявом... кождо. Хто хоче не з нього і грає ся морем тепла.

Лише моїм, не хоче бути.

Раз вкриваєть ся хмарами, раз темніє — сумує, раз щезає...

Піти за ним?... В незнаву віддалі з пересвідченням, що його не знайду?... Главу?... Щоби осліпило?... Мені його не треба. Уста і очи для мене привнеси...

Хай статъ твою побачу в тінях придорожних дерев, в риданні осінній задуми, в паху цільних цвіток... Тіною горе прикрию, риданем біль з грудий видру, пахом літа приколишу...

А як відкинеш мене, уста і очи відвернеш, зрадиш, і другому даш пити з них, тоді.

Піду і знайду нивші...

Тоді лиш мені серце і я тобі лишу. Не для себе, ні, для людей... Щоби знали, що ще не стратили його...

Хай в одно зіллють ся і подинуть там, де віками не стрінуть ся.

А тепер?... Прийди без серця, уста і очи привнеси...

Бережани, 3.—6. цвітня 1905.

Коств Ганусенко.

Згадка.

Сидів в хаті задуманий. Перед ним лежала на столі отворена книжка, але він не читав єї. Не міг читати... На дворі вечеріло. Сонця не було видно, бо було сховане за деревами та хатами. Через отверте вікно йшов запах цвітів, запах весни...

Весна... Се було найнещасливіша пора року для нього. Думки обієдали його роєм, чарували перед ним все гарне, що він бажав, що йому здавало ся найкрасшим, наймилішим.

Ще того року, тої весни був він такий.

А сеї?... Та, що була перед тим богиною його мрій, в котру як раз в весні свого і єї життя закохав ся, була вже його жінкою. Його ідеали здійснили ся.

Тепер він сидів і думав про той час... Його гадки поплили в країну забуття того, що діяло ся в дійсности. Він жив тепер в уяві иншого світа... Чув у серці тугу за чимось і гадав над тим...

Було то тої весни. Одного дня прийшов він до своєї милої і застав у неї єї товаришку... Розбалакали ся... Товаришка розповідала про своє життя, про слабість матери і при тім розпалакала ся... Перед тим він ще не бачив такої плачу... Єї уста тремтіли легонько, а з очей, гарних темних котили ся слюзи — мов перли... Він затремтів. Мав дуже м'яке серце і не міг бачити, як хто

плаче... Серце його забило ся і він виїшов... Коли увійшов назад до хати, обі дівчини розмовляли весело і сміяли ся...

Від того часу бачив ся він частіше з товаришкою своєю милою... І дивно!... Коли він єї не бачив, то був сумний і суворий і скоро прощав ся тай ішов домів...

За якийсь час зустрів єї на улиці. Прилучив ся до неї і відправив домів. Вона оповідала йому ріжні річі, а на кінці спитала, чому він такий сумний...

Не відповів нічого, лиш глянув на ню так сумно, що вона збентежена замовкла. Страшний час настав тепер для нього. Він став свідомий, що не кохає своєї нареченої лаше єї товаришку... Це горячіше ніж ту колись... Якось несподівано, нагло прийшла та любов і заляла його цілком, так що він мов огломушений не знав, що з собою діяти...

Два голоси обзивали ся в ньому: Один казав: — Лиши свою наречену, таж ти єї вже не любиш. Подумай, що за життя ти будеш мати... як будеш змушений жити цілий вік з неюбою тобі дружиною! — Другий голос знов казав: — Будь сумлінний!... Хотий будеш за те покутувати ціле життя, то все таки з тим чутем, що не став підлим...

— А як ти сю покинеш, чи певний ти, що та, котру кохаєш схоче і тебе кохати?...

Довгий час бороли ся єї голоси в нім. Він ходив в якомсь отупінні... Носив ся також з гадкою відобрати собі життя... Але ні, ні... Постановив собі послухати

голосу, що йому радив не стати надлюдою...

По весілю, котре відбуло ся тихенько... лише в крузі його рідні виїхав з жінкою на посаду... Дивне життя провадив тут. Ходив немов сонний і тужив за своїм загубленим раєм...

До кімнати, в котрій він сидів, внесла жінка лямпу... — Де почта? — запитав.

Дала йому часописи і картку...

Взяв і поблід. Картка була від товаришки його жінки, власне від тої, за котрою він ще і нині тужив...

— Чому нічого не пишеш? — нишала вона. Чи загинула ся на мене? Так то минає ся приятель... Цілую тебе сердечно і поздоровляю твого мужа, твою О... — Жінка виїхала... Він взяв картку і притиснув єї до своїх уст в горячій поцілунку...

На дворі вже геть потемніло. Через отворене вікно падали до хати металели і хрущі і кружляли довколо горючої лямпи...

Хотий деякі з них падали трупами в огонь, то все таки другі лерли ся на їх місце...

Він приступив до вікна, спер ся на него і глядів в темну ніч... і тепер відчував свою горячу любов сильніше як завсїгда...

А з його очей котили ся слюзи на траву, розсипаючись на ній мов перли.

мог надзвичайний додаток по короні призначено до фонду підмогального виключно лише на беззворотні підмоги, а накладене его обмежено до одного разу на три роки. Місто каси щадничої і позичкової, котра мусить бути заложена в инший спосіб, яко товариство реєстроване, введено на разі підмоги зворотні, безпроцентові з тогож фонду підмогального.

9. Фонд загальний, диспозиційний, призначений особливо на потреби секції правової охорони, далі на закладане власних бур і инших інституцій гуманітарних, згідно на разі на фондоване місце по чужих існуючих вже буреах і інституціях, на крєоване сталіх і движимих бібліотек, на всі прочі задачі товариства і на всі его потреби адміністраційні.

10. Цілі товариства розширені на заходи у властей і тіл законодатних о поліпшене учительських відносин службових і на посередничене не лиш в обезпеченні і закупні книжок і приборів наукових, але також в закупні і продажі по низьких цінах предметів що-денного ужитку.

11. Права членські значно розширено, даючи членам дійсним перевагу над прочими членами навіть там, де члени дійсні найшли би ся в меншості, і признано всім право участі в загальній зборі.

12. В управі товариства заведено велику децентралізацію; місто делегатів заведено відділи окружні зі зборами і відділами окружними; в руки відділів окружних передано приймає членів і каси підручні на підмоги в нагних, а необхідних потребах; зборам окружним передано значний вплив на зміну статута, а справу розв'язання товариства віддано під плебісцит всіх членів, з застереженням, що товариство не може бути розв'язане, если тому спротивить ся четвертина всіх членів дійсних.

Той новий статут розіслав комісія сими днями всім філіям Руського товариства педагогічного, а до загалу руских учителів і їх прихильників звертає ся комісія на сій дорозі вже тепер з горячим прошенням, щоби вже задалегідь підготовляли ґрунт для нового товариства, котрого правне існування може зачатися вже від 6. мая с. р., если міністерство в тім речинці не зажадає яких змін в статуті. До тепер зголосило ся всего около 460 членів, а таке число в безсловно за мале до правильного розвитку такого товариства з хісном для его членів; отже треба розпочати діяльність що найменше з тисячкою членів, котрих комісія має надію при помочи свідомих цілих учителів придбати ще перед кінцем сего року шкільного, в яким то часі має комісія намір скликати перший загальний збір членів товариства.

Особливо звертає ся комісія з сим зазивом до учителів в тих округах, з котрих не зголосило ся доси що найменше 10 членів, бо при числі членів низше 10 годі було би закладати в таких округах відділи окружні (чи то філії) і таким робом не запустила би ся важна організаційна робота глибоких корінів серед нашого учительства. Зголошуватись в члени треба на адресу Товариства педагогічного ул. Сикстуска 47.

В кінці комісія звертає увагу, що назву товариства в новім ста-

туті змінила з „Самопоміч“ на „Взаїмна поміч“, уважаючи таку назву за одвітний характерови товариства.

НОВИНКИ.

Чернівці, 15. цвітня 1905.

„Куплені парове, 500.000 кор. за штуку.“ Під таким заголовком виділа стаття в „Zeit“ із 10. I. с. р., в якій говорило ся, що віденські промисловці М. Гутман і В. Мавтнер дали по 500 тисяч корон др. Керберови за те, щоб він сиріччив їхне початкане до палати вельмож. Се не увійшло в діло через димісію Кербера. Вчора відбула ся у Відні розправа Гутмана проти редакторів „Die Zeit“ Каннера і Зінгера за обиду честі, у якій виступав, як свідок, і др. Кербер. По перекладанню допущених свідків відступив Гутман від скарги, заявляючи, що хід розправи виказав нестарчаючо безосновність закидів „Zeit“-у, супроти чого обжалованих редакторів суд увільнив.

Наміє почти, а руске письмо. Ми вже перед вказували на прикмети, які терплять рускі надавці поштових пересилок тільки через те, що багато поштових урядників і поштової служби не знає рускої мови. Тепер можемо зареєструвати два нові, а власні докази аналіфабетизму поштових органів. Ось лист заадресований із Чернівців до Лончина і то заадресований найчитливішим письмом у світі тільки по руски мусів блукати від дня 15 аж до 26. лютого, поки добив ся на місце призначення. Розуміє ся, що конверт, з'їлюстрована безліччю печаток Буковини й Галичини, як Цуран, Ланцут, Ішкани, Іванец, Каракуча і т. д. і т. д., вказуючі на місце обідку неграмотних поштовців. Другий документ ще цікавіший: Урядове письмо парохіального уряду в Будилові ч. 45. заадресоване до ц. к. суду в Сіятині доручило почта наміє редакції! Думаємо, що тут хіба злишні всякі коментарі! Руска публіка повинна рішучо адресувати всі послання тільки і то виключно по руски, щоб дати нагоду поштовим урядникам навчати ся руського письма, бо „табака — як звісно — є для носа, а не ніс для табаки“. А коли се кому не відоме, то буде воно ему пригадане, але з иншого місця.

Реорганізація вірмено-польського егзекутивного комітету на Буковині. Дотеперішній презес вірмено-польського егзекутивного комітету дідич Войтх Задурович, продавши своє майно Шерівці, узяв за відповідне зложити провід між вірмено-польськими дідичами. На его місце вибрано председателем на засіданню, що відбуло ся дня 10. с. м. в готелю під „Чорним орлом“, Кшиштофа Абрагамовича, чирешського дідича й голову соймового вірмено-польського клубу. Заступником председателя став посол др. Теодор Богосевич.

На будову руського народного театру у Львові. Зложено в марті 1905 р. 6.583.93 кор. Загальна сума складок на будову руського театру у Львові вносить досі 141.615.02 кор. — Недавно розписав був комітет будови театру конкурс на проект фронтальної фасади будівлі, але ані один із присланих проектів не надає ся до виконання. Отимто комітет рішив звернути ся до віденської фірми Фельнера і Геллнера, щоб вона поробила певні зміни в своїм першій проекті після начерку львівського архітекта Обтудовича. Як згадана фірма виконає поставлене бажане зможе комітет приступити до підписання умови будови із нею.

Стан здоров'я през. міа. бар. Гавча який занепає на роже, що розширив ся в посидне й на ший, доволі поважний, хоч не трівожний. Запалене квітня лівого ока не змагає ся.

Желізняча катастрофа. На лінії желізничій Ганновер—Кассель стрінули ся два потяги тигарові, 18 возів поломаних, а дві особи з персоналу понесли тяжкі рани.

Проти горестів. Болгарське міністерство просвіти видало сими днями розпорядок, наказуючий дівчатам носити горести під загрозою видалення із школи.

Гальгочі у відставці. На власне бажане увільнив цісар із вагяду на стан здоров'я коменданта Х. корнуса в Перемішлі генерала-зброймістра Ант. Гальгочого, звісного з жорстокого трактування воїнів, так що в его області було найбільше самоубійств. Звісний він і з процесів із соціалістами ізза естатий компромітуючих невідповідне поведене військової старшини. Процеси ті кінчили ся консеквентними прогромами військової. На его місце іменовано Кароля Гортала-Горечкого, коменданта військового в Задари.

Недуга кн. Гогенльогге. Запалене сльної кишки, яке навістило триестельського намістника, а колишнього нашого президента, дійшло до такої стадії, що треба було операції. Кн. Гогенльогге піддає ся операції у Відні, яка покінчила ся дуже щасливо, так що реконвалесцент почуває себе по раз краще. Про стан здоров'я князя Гогенльогго з'їдував ся часто цісар через свого ад'ютаанта, гр. Пара.

Австрійські цигари в Росії. Австрійське правительство задумує тепер підняти енергічну акцію в ціли забезпечення збуту для своїх цигар в Росії. Доси конкуренція фабрик пруських випирала австр. цигари в Росії, хотіли там їх дуже пошукуючи. Та, як доносить „Дневнік Варш.“ власті австр. постановили тепер розпочати борбу конкуренційну з німецькими цигарами не тільки в самій Австрії, але і на пограниччю Корол. польського, бо в Росії цигари місцеві суть злі і дорогі. В тій ціли запроектовано найдорожші цигари висплати до Росії по можливо низьких цінах, щоб они могли видержати конкуренцію з виробами пруськими.

Терещенко, зв'язний в Росії міліонер, родом Українець, котрому недавно українські мужики, корнетаючи з пануючих нині в царстві російським забурень, знищили кілька фабрик і наробили шкоди на 4 мільйони рублів — дістав дозвіл з міністерства війни з'організувати на власний кошт відділ 150 донських козаків для оборони своїх фабрик перед дальшими нападами мужиків.

Монте Карло. Палата гри в Монте Карло принесла після справоздання з р. 1904 не менше, як 30 мільйонів марок чистого доходу, отже і ціл мільона більше, як попереднього року, так що акціонарі дістали 12 проц. дивіденди.

Причина трясення землі в Індії. З Калькути доносять: Причиною страшного трясення землі в Індії мусить бути вибух якогось вулкану в середній Азії. Огже ся думка здає ся знаходити потвердження в оповіданнях купців, котрі вернули з Тибету. Они оповідають, що в державі Башар близько границі Тибету одна гора знаходить ся ціла в полумінні та викидає із свого вершка безперестанно дим. В Сімі трясене землі — хоть лехше вже — повторило ся. З Европейців згинуло доси підчас трясення землі в Індії 37 осіб, але про багато осіб, то ще доси нема жадних вістий.

Надір жінок сконстатовано в Берліні, де після вказів статистичних послідних років перебуває 90.000 жінок більше, чим мужин.

Ув'язнене князя. Князь і княгиня Броліє вийшли з Неаполі в довшу подорож автомобілем. Не далеко Спаранзі переїхали они молоду паню, що сейчас померла. В виду сего ув'язнено сейчас князя, а що заходило підозріне, що князь номіг утечі машиністови, який був причиною цілого нещастя, то арештовано сейчас князя і замкнено до в'язниці.

Оповідки і іменования:

Популярно-наукові виклади в Чернівцях. Заходом „Міщанської Читальні і тов. укр. студ. „Січ““ виголошувать в неділю, дня 16. с. м. в сали „Народного Дому“ виклад д. Ярослав Веселовський: „Про зємства в Росії“. Виклад рознічє ся о год. 3ій по пол. О численню участь просить Йосиф Мицак, голова М-ої Чит., Іван Гошовський, за голову „Січ“.

З научного кружка акад. тов. „Союз“. В неділю, 16. цвітня с. р. о 4-ій годині по полудни відбуде ся в льокалі товариства відчит т. П. Катерилюка „Український народ про свою сегочасну подолу“. Гостям раді. — За научний кружок: Дмитро Войнович, заст. голова.

Із промислової спілки „Праця“. Слїдуючого вітєрка, д. 18. цвітня, точно ціл до сегої години вечером буде в „Народнім Домі“ довірочна нарада в справі товариства „Праця“, на котрі запрошувемо всіх будучих членів і прихильників товариства. Просимо дуже, щоби явили ся можливо всі, що інтересують ся нашим товариством. — За комітет основателів: Др. Стефан Смал-Стоцький.

Із ради шкільної краєвої. Надчителем школи в Киселицах іменувала краєва рада шкільна учителя в Шаноті, Михайла Дашкевича.

Із гр. прав. консисторії. Дня 12. с. м. записяг митрополит Рента повоіменованих консисторських достойників архим. Калінескула, архипресв. Кокуні сов. Галіна в присутності прочих членів консисторії і міського гр. прав. духовенства. При євчаточнім акті був присутний також президент краю, др. О. Бляйбейн із президіальним секретарем Кешманом.

Гумористичний кутик.
Моральні розважування. „Не треба ніколи видавати орудю про внутрішню вартість зі зверхнього вигляду“ — сказав фабрикант вина наліплюючи етикетки на бутельки. (Mg. Bl.)

„Всемогуца“ поліція. „Придніпрський Край“ наводить оригінальний уступ з рапорту якогось земського стражника до справника: „Вчора в повіренім мені ревірі було трясене землі, але завдяки зарядженням поліції в короткім часі устало.“

Посмертні вісті
В Зеленові помер в середу тамшній дідич Лев Василько в 74. році жити. Покійний, стрий нашого посла Н. Василька, був в рр. 1870—1875 соймовим послом із більшої посідости і належав до рум. консерв. партії. Похорони, на які від'їхав також віцем. краєвий др. Ст. Смал-Стоцький, відбувають ся нині.

Із штуки і літератури.

Максим Горький в Криму. Вісниц дозволено виїхати Горькому для ратования здоров'я на Крим, куди він вже прибув в товаристві другого визначного російського письменника, Леоніда Андрєва. Лікарі заказали Горькому займатися якою небудь літературною працею, бо його недуга через тюремний побут дуже заострилася ся. Послїдним твором Горького се поведє п. з. „В тюрмі“. У ній представив він із незвичайним реалізмом свої пригоди і тюремне жите, яке мав нагоду оглядати доволі довго...

Літературно-Науковий Вістник. Річник VIII, книжка IV. за цвітень 1905. Зміст а) часті белетристичної: Із поезій Лесі Українки: І. Напис на руїні. II. Ізраїль в Єгипті. Сергій Каян: К: Вже дорожше. Ластівка: В чарах рідної пісні. Василь Зугаєвич: Місяць, На далекий схід І. Андрій Чайківський: З ласки родини, повість (далі буде). Леонід Андрєв: Червоний сьміх (конець буде). Герман Бані: Мадам де Кірона. Ян С. Махар: Оріанда, Поступ у Росії. б) части наукової: М. Грушевський: Українство і питання дня в Росії. Іван Франко: Отвертий лист до гал. української молодіж. О. Вишневецький: На передомі (далі буде). Іван Крєвєцький: Корифей російської критики і українське письменство. Ст. Чарнецький: До що про теперішній стан галицько-руського театру. Із сучасних фактів. Др. Е. Олесницький: Кілька слів фактичного спростовання. С. Петлюра: Леонід Андрєв і його „Червоний сьміх“. Хроніка і бібліографія.

„Руска Хата“. Ч. 7. Зміст: Остап Луцький: З моїх днів (I—II). — Петро Карманський: В обіймах смутку (1—4). — Гнат Шпитко: Стріча. — Лучине терпіння (із італ.). — Осип Шпитко: На народній мотив. — Микола Ч.: Соняшні та місячні затишя. — Іван Франчук: Нещасливий випадок (дальше). Кушт Гамеун: Пан (дальше). — Осип Шпитко: Заснів. К. Міксот: Неясна справа (дальше). В числі подано портрети О. Луцького, П. Кишакевича і А. Грау-Вандмаера, автора „Порядних дівчат“ і дві більші картини: „Атак козаків під комендою генерала Ренненкампа під містом Чимчичен“ і „Кремль в Москві“.

ХІІІ Звичайні Загальні Збори Товариства взаємного забезпечення „ДНІСТЕР“

відбудуться в четвер 18 н. ст. мая 1905 о год 10 перед полуднем в великій сали Народного Дому у Львові.

Порядок денний:

1. Відчитане протоколу ХІІ Загальних Зборів з 12. мая 1905
2. Справоздане Дирекції і Ради надзираючої і замкнене рахунків за ХІІ рік адміністративний 1904.
3. Справоздане Комісії ревизійної і ухвалені абсолютній Дирекції за ХІІ рік адміністративний.
4. Внесення Ради надзираючої в справі ужиття надвижки з р. 1904 в сумі 6.352 корон.
5. Вибори.

а) 5 заступників членів Ради надзираючої на рік (§. 32 стат.).

б) 3 членів Комісії ревизійної і 1 заступника на 1 рік (по мисли §. 45 статута).

6. Інтерпеляційні членів.

Того самого дня по полудні о годині 4-тій відбудуться

ХІІІ Звичайні Загальні Збори

Товариства взаємного кредиту „ДНІСТЕР“

стотаришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові, в канцелярії Товариства (Ринок ч. 10).

Порядок денний:

1. Відчитане протоколу ХІІІ Загальних Зборів з 12. мая 1904.
2. Справоздане Дирекції і Ради надзираючої і замкнене рахунків за ХІІІ рік адміністративний.
3. Справоздане Комісії ревизійної і ухвалені абсолютній Дирекції за ХІІІ рік адміністративний.
4. Внесення Ради надзираючої в справі розділу акцизу за рік 1904 в квоті 10.459 кор. 10 сот.
5. Інтерпеляційні членів.

Перед зборами о год. 8-мій рано відбуде ся Богослуження в Церкві Успенія Преса. Богородиці

Президент; ГРИГОРІЙ КУЗЬМА.

САМУЇЛ ГАБЕ

Модний Базар в Чернівцях

ул. Паньська ч. 4

напроти каварні „Habsburg“

напроти каварні „Habsburg“

22 (4-7)

Склад новостий у:

шовках, вовнах, батистах, льняних, велюрах і левантинах, до суконь і блю-вок.

Найліпші фабрики товарів подовжних як: полотна, шифони, шіртінги і перкалі, накривала на стіл різнобарвної величини.

Новости в хусточках до носа, постели, як також в комплектних вишивках сльонних, і фіранках тьаних і коронкових, сторах, диванах, стульцях і т. и.

Матерію на убори мужескі ту-краєві як і заграничні. Матерію на ковчирки, маншети, як також ком-плетне біле мужеске після найновій-шої моди.

Мужеске, дамске і діточе Етаблісема ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ

Чернівці, Ринок 5. (готель „під чорним Орлом“)

23 (5-24)

поручаю на весну і літо

Новости дамської конфекції і мужескої гардероби

найновішого рода

Специальности в уборах діточих.

Все після найновішого крою і наймоднішої англійської і французької моди.

Дешеві сталі ціни — явні на кожній штуці.

Одинокою дорогою до

КАНАДИ і АМЕРИКИ

є бюро М. Г. Фрейдберга в Антверпії.

Лист ся переправа надає ся до заморських країв! Ся переправа є най-дешевша! Дорога із Чернівців до Канади триває 10—12 день!

Крім нечуваної дешевини дістають люди науку як їм за морем обходити ся хотівши до ліпшого маетку прийти, а се є найголо-війша точка кожного подорожного! В жадній переправі не дістають люди сей науки! Жадайте завчасу проспектів і поучень, і сокоціть ся аби не попасти в злі руки і на злу дорогу, котрою люди їдуть гей худо! Лист в сего агента найдеге справедливість і чоловічество ба й таку раду, котра за морем принесе Вам більшу користь!

Адресуйте до него так:

8 (6—10 п.)

М. Г. Фрейдберг, Антверпін, Van Leriusstraat. Belgia.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

повідомляє Вп. Публику, що надійшли весняні артикули в великій виборі і просить о ласкаві відвідини.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів Осип Піхлер і Сини в Грацу, П. Лядште-в Александрии. Склад різнобарвних фабри-в фільну, льодену, боброві, чорні і у веліких модних краках. Циліндри і кляки посідня новість.

Парасолі від сонця і дощу, Ел tout cas чисті шовкові з наймоднішими ручками. Чорні (гаранція через один сезон) К. 10-45, чорні (гарант на один рік К. 13-30, чорні (гарант на 2 роки) К. 17— Такі самі у веліх модних краках. Цигарниці і прочі подібні артикули після посідної моди. Парасолки дитинячі в найбільшій виборі. Парасолі від дощу, для панів і дитий.

Шапки для дам, панів, дівчат і дитий до гри Tennis і т. д. и. ужитку у великом виборі.

Вироби паньчохові. Паньчохі дамські сіткі, паньчохі для дитий найліпший виріб, сіткові кафтанітки, зарукавочки у веліх модних краках.

Конфекция. Убрана для дитий Сеус, жакети і т. и.

Склад ц. к. упрвіліюваної фабрики товарів з альпаки

і хінського срібла В. Бахмана і спілки у Відні.

Видає товариство „Руска Рада“, в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми вже при ул. Паньській ч. 16 10 (9—12) с. н.

РОБІТНЮ і СКЛАД ДАМСКИХ КОНФЕКЦІЙ.

Маємо на складі **костюми, загортки, жакети, плащі** і убори діточі.

Все те найновішого крою і по мірних цінах,

Замовленя після міри і бажання виконують ся сейчас.

О численні відвідини упрямуючи пишемося **Кац і Рудель.** з глибоким поважанем

Найліпші насіння

пшівтів і всякої огородини висілає Торговля насіння Якова Кофлера в Заліщиках. Жадайте ціниці від него. Висілає їх даром і оплатно. 26 (1—1)

Урашаю веліх тих Вп. па-нів що побрали календарі „Рускої Бесіди“ в розпродаж а до сеї пори не звернули ані гроший ані календарів, аби в можливо короткім часі зробили одно або друге.

З поважанем
Ів. Захарко.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть NERVOL

антика др. Ю. Францоца в Тернополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натираня против веліх ревматичних болів, простудженя, ломани костей, пле-чий гістля і нервових недуг. Прому ува-жати на напис „Nervol“ і не прии-мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фля-шочок) 8 кор. з оплатою і упакованем.

МИЛОШІХТА

„Олень“

„Марка“

„Ключ“

Найліпше найвидат-нійше і найдешевше мило. Вільне від веліх шкідливих домішок.

Всюди до набутия

При купні належить зауважати, аби кож-дий кавалок мила мав напис „SCHICHT“ і повиспу марку охоронну.

Календар „Рускої Бесіди“

коштує тепер лиш 40 сот. а з пересилкою поштовою 50 сот.

Марка охоронна: котвиця

LINIMENT. CAPS. COMP.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий **усмиряючий лік на втиране** по ціні 80 сот., 1-40 кор. і 2 кор. можна купити у веліх антиках.

Просимо жадаати сей загально улюблений лік все лише в оригінальних флаках з нашим охронним знаком „котвиця“ з антики Ріхтера і для остерожности приймати лише флашки тим охронним знаком яко правдиві.

46 (27—40)

Антика Ріхтера

„під золотим львом“ у Празі, улица Єлисавети ч. 5.

виходить в ЧЕРНІВЦЯХ
щодорож, п'ятницю і неділю,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламаций неопла-
чаних відмовляють від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	70	„

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належність за інсератах
платні в Чернівцях.

Скажім собі всю правду в очі!

Преса то публична совість. Звичайно читаємо і пишемо в газетах про чужі гріхи, найбільше-ж про ворожі затії супроти того, за що ся чи та часопись заступає ся. Занадто рідко обзивають ся газети про гріхи власного стороництва. І не дивно, се-ж треба врізувати ся у власне тіло, а се, розуміє ся, болить. Та совісна преса мусить підняти ся не раз і сеї болючої операції, коли їй лежить справді на серцю справа. І наша газета сповняла не раз отсей немилый обов'язок, за який єї стрічав не раз докір людей з власного табору. Мимо того годі занехати сеї кончевої роботи, годі не розбирати власної душі, не розбуджувати власного сумління, коли зайде потреба спинити чи направити лихо, поки час, доки не виродить ся воно в тяжку шкоду.

Придержуючи ся засади, що милий мені приятель, та ще мильніша справа, мусимо заговорити про один великий гріх нашої суспільності, який не новий, а тому тим більше й пильніше потребує направи, вимагає, щоби на него звернути увагу загалу і збудити публичне сумління, щоби суспільність пізнала свій гріх і позбула ся его. Тому-ж висповідаймо ся, скажім собі всю правду в очі!

Великий гріх рускої суспільності на Буковині то те, що загал складає весь тягар моральний і матеріяльний на плечі немногих одиниць. Всю національну роботу мусить у нас робити невеличке число людей, а загал придивляє ся єї рівнодушно або ще й критикує їй неприхильно і одобрить єї тільки тоді, коли вийде з неї користь, тай

то о стільки, о скільки хто в тих користях бере участь.

Придивім ся роботі в наших товариствах! Чинні в них є тільки ті, де наїшли ся одиниці, що працюють у них дійсно з пожертвоуванем. А загал не тільки що придивляє ся тій мозольній праці-муні рівнодушно, але навіть своєю байдужністю ударяє єї добуток, ба, що гірше, обертає єї прямо на шкоду рускої справи. Возьмім н. пр. послідній концерт в пам'ять Шевченка! Тов. „Боян“, а перед усім его голова, мордував ся цілими місяцями невтомимо, доки довів се діло до звершення. А вислід сеї муки не тільки недобір в касі, а що гірше, бо перед лицем сьвіта, напівпорожня сая. Де-ж тут пошана для народного генія? Де та народна сила, що має імпонувати, що має не тільки зберегти те, що вже є, але й придбати те, що рускому народові, як ми привикли гордо говорити, „належить ся“?

І що-ж путнього може наша суспільність напровадити на оправдане своєї непростимої байдужності зглядом такої важної маніфестації, якою повинно бути сьвятковане пам'яті нашого національного велита? Нічого; бо всі викрути просто сьмішні, коли згадати вагу справи, котра повинна була зібрати всю руску інтелігенцію з Черновець, а з провінцій що найменше поближких. Їх труд і видатки не видержують порівнянн з працею тих, що виконали концерт, ба, ще й мусять доложити до видатків на него. Відки мають вони набратися охоти трудити ся даліше в тім напрямі? Не вже визнає хто небудь і таку маніфестацію злишньою?

А що сказати про те, як спов-

няє наш загал свої обов'язки супроти всіх прочих народних інституцій. Кілько з них поносить труди й видатки у тих народних товариствах? Від сільської читальні аж до руских товариств краєвих той сам сумний обяв, що на весь край наші працює й платить тільки невеличка частина загалу, а наслідком тої народної байдужності є, що багато наших товариств дрімає й не домагає матеріяльно.

Заглянувши в справозданн і списи членів наших краєвих і місцевих товариств та в списи передплатників наших газет, побачимо, як мало в них імен людей, що сповняють свій народний обов'язок, як слід, як мало людей складає хоч би тої незначний даток на народні цілі. Не говоримо вже про тисячі народу, а тільки про сотки рускої інтелігенції на Буковині. Кілько з них належить до руских товариств, кілько з них платить вкладки, кілько пренумерує рускі газети, а кілько працює щиро в руских товариствах правильно? Не хочемо тут наводити чисел, які впрочім звісні із справоздань наших товариств, а най би тільки наші патріоти вдарили ся в груди і відповіли на єї питання по щирості зглядом своєї власної особи, чи сповнили вони хоч тої мінімальний обов'язок, який тяжить на кождім сьвідомім Русині, а який сповняють від десятків літ ті, що їх імена найдете у списі членів-основателів „Народного Дому“, „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“ і др. товариств наших та між передплатниками нашої газети, що двигаются з року на рік весь тягар нашої національної роботи на Буковині.

Що-ж скажуть на своє оправ-

данє всі ті сотки рускої інтелігенції, що не причиняють ся нічим а нічим до піднесення нашої народної справи. Ого перше, що почуєте з їхніх уст, то недостатки матеріяльні. Чи оправданий сей заміт? Ніяк, бо се признає кождий, що на жертву одного одніського лева на місяць стати хочби найбіднішого інтелігента, а сей даток вистане, щоби заплатити газету і належати приміром до „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“ в Чернівцях. Чи не годен, питаємо, сталий учитель, а надто надучитель чи сьвященник, або професор чи урядник 10. або навіть чи виспій ранги пожертвувати річно в двоє-трое стільки на народні цілі й належати до всіх товариств руских, пренумерувати всі наші газети? Що воно можливо, се бачимо по тих, що так і роблять. Але кілько має на стільки почуття народного обов'язку? Се ледво чи десятина усеї спроможної на те інтелігенції.

Другий викрут то нібито великий труд і видаток, получений з тим, коли хто з провінцій кілька разів на рік прибуде на які збори і т. п. до Черновець. А чи згадають ті, що тим вимавають ся, кілько труду й видатку поносять ті черновецькі Русини, що уряджують такі збори, концерти і т. п.? Коли-б розважити справу добре, то певно більше труду і видатку по с'ім боці, як по стороні тих, котрі хочби раз на 3 місяці прибудуть в народних справах до Черновець, де таки є спад для цілої рускої Буковини.

Трета вимівка, що повстала в новітнім часі, то та, що наші повіти мають ніби то вже свої осередки з їхніми потребами і вимо-

Е. Еборіні.

Російський мужик і правління.

В теперішню добу анархії російської імперії, мужицький бунт, що проявляє ся в різних точках держави, набирає характеру особливої ваги.

Се не тому, немов би мужицькі розрухи були чим-то незанимим в Росії; справа стоїть як раз противно. Не треба вертати ся до страшної революції Пугачева — сего козака, котрий підбурив против правління Катерини II. товпи мужицтва, обіцяючи їм „землі, моря, ріки, озера, ліси, всі вигоди життя і повну та вічну свободу“. По ній вже можна навести багато slučajів аграрних розрухів, особливо за пановання Александра II. Навіть реформу з 1861 р. спричинив по части страх перед загальним бунтом селян по нещасній кримській кампанії. А все таки ніколи не складали ся обставини так користно для широкої аграрної агітації, як тепер і ніколи домагання рільного пролетаріату не були більш ясні ані більш сьвідомі.

Реформа з 1861. р. освободила споконвічного раба, привязаного до ґрунту. Але єго положене через се не поправило ся. Ніяк він стоїть під подвійним ярмом: під ярмом держави, яка навючує єго загальними податками і окремими налогами і під ярмом обшарників, котрі нажують єму працювати за казочно малу заплату.

Бо Росія, взірєць комуністичного краю, є заразом краєм великої посілости. Між приватними посідачами 242,595 осіб держать у своїм посідадні більше чим 90 мільонів десятин; 53,063 з них мають по 10—50 десятин на голову і представляють таким робом середних властителів: вони займають разом позерхню 1,267,644 десятин. Інші кажучи: 89 мільонів десятин находит ся в руках п'ятої часті посідачів, з яких 1,444 мають більше чим по 5,000 десятин, а 924 більше чим по 10,000.

Тим то посідачам, а також державі, короні і церкві припали найліпші частки при поділі земель наслідком реформи з 1861. р.

Сьогодні, в 49 європейських губерніях (виймаючи Фінляндію, донську область, Польщу і Кавказ) на просторі 427,3 мільонів гектарів, держава має 38,5% або 164,3 мільонів гектарів, з сего більшу часть в лісах — корона 8 мільонів гектарів (1,9%) — церкви, монастирі і міста 9,4 мільонів гектарів (2,2%) — приватні властителі 99,5 мільонів гектарів (23,1%) та вкінці селянські союзи під управою „міру“ 155,3 мільонів гектарів (34,3%).

Легко зрозуміти огірчене селянство вивлащеного в користь пана або держави, з землі, котру він управляв цілі століття. В деяких місцях народне невдоволене обявило ся розрухами, придушеннями брутально властиво; впрочім розділ з 1861. р. дав почин до наївної легенди про нового

царя, котрий зарядить загальний і рівномірний розділ земель.

Головною формою рільничої управи є „мір“, тоб-то спільна власність землі. Який би не був погляд на генезу і економічну вартість міру, се певне, що єго комуністичний характер головню причинає ся до знищення у мужика всякого поважання до приватної власності. В західній Європі то поважання вкорінило ся в умі селянських мас, бо вони жили цілі століття при управі приватної власності. „Російський мужик не хоче зрозуміти“, пише один дідич (ага! Ред.) із смоленської губернії, „що чужа власність є сьвятою річчю і що кожде насильство власності є крадіжкою“.

„Основна причина аграрних протестів“, заявляють сільські комітети в Перм і Чебоксар, „лежить в особливостях російського сільського життя, а головню в мірі“. Селянин при сій управі громадської посілости, не поважає власності і не може набратися поважання до сеї інституції.

Сей настрій селянських мас імперії вистарчав би для пояснення аграрної агітації. Однак не треба забувати на вагу чинників економічних і фінансальних. Російський мужик стоїть під тягарем публичних і місцевих податків. До 1903. р. закон заряджував спільну відвічальність всіх членів громади в справі податків. Легко зрозуміти, які налужити вело за собою то строге заряджене. Д. Ковалевський в своїй праці „Економічна управа

Росії“ порівняв спосіб побирання прямих контрибуцій в Росії зі способом, що існував у Франції в XVIII. в., і вказав байдужність властей і заряду; наслідком сего проявило ся бажане ухилити ся від виборних функцій, щоби спенати ся відвічальності, яка з ними зв'язана і змагане розділити тягарі в той спосіб, щоби щадати богачів, а придушити бідних.

Важке бремя податків і оплат вимущених з боку правління руйнує російські села. З року на рік — з рідкою вимогою двох безпосередно по собі слідуєчих добрих живих — мужик бачить ся примушеним, щоби оплатити державу і приватних вірителів, продавати більшу частину продуктів своєї землі. Відтак, з весною, він купує по дорожній ціні зерно потрібне на засів і виживлене родини.

В 1903. р. царський указ зніс спільну відвічальність „міру“ в фінансальних справах не так з огляду на справедливість, як радше з огляду на невідплатність сільських податників. І справді від 1900. року скількість недоплат перевищала більше чим тричі суму річних податків в московській губернії, почвірно в самарській і казанській губернії, семикрат в оренбургській губернії.

Сі числа вимовно свідчать про нужду, яка панує по селах. Десятковане ендемічними (місцевими) голодовими тифами, нещастями, про які Франція забула від р. 1789. — Їх було в Росії десять за

гами до інтелігенції дотичного повіту. Воно-б було дуже гарно і добре, коли-б так було. Над витворенням таких повітових осередків національної організації Буковинської Руси працюють як-раз черновецькі Русини, наші краєві товариства. Як пияво йде ся справа бачимо найліпше із справоздань „Рускої Бесіди“ про її заходи в сій ділі. Є вже справді філії „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“ по наших повітах, але не видно ще значних слідів роботи тих повітових осередків, отже й не великі їхні заходи й видатки на власні потреби. А хоч би ся справа стояла в самих роздвігтках, то через те годі занедбувати маніфестацій Русинів цілого краю в столиці, що мають свідчити перед світом про поступ і силу Буковинської Руси. А на се є віча, збори і т. п. урядження, які конечні що року, і на яких повинні являти ся маси народу, згідно сила рускої інтелігенції. А іменно інтелігенція, свідомо своїх обов'язків народних, не сьміє відтягати ся від того обов'язку ніякими викрутками, бо для патріотичної інтелігенції не сьміє бути ніяка жертва за велика, коли розходить ся о справу народну, тим менше сьміє вона відтягати ся там, де ті її жертви такі мінімальні, як пр. на концерті в честь Шевченка. А вже просто непростимий гріх, коли хто з інтелігенції шукає собі в таку хвилину іншої забави, що коштує не менше, а може навіть більше...

Словом, годі панове братя, так далше не може, не сьміє бути! Час і пора приложити рук до діла і не жалувати конечного видатку; бо що робите і даєте, собі робите й собі даєте, тому, що доля одиниць залежить від долі загалу, що буде громаді, те буде й бабі. А доля руского народу лежить в его власних руках, се показали послідні політичні події на Буковині як найкраще. Та одні політичні успіхи не вистарчають, поби доля народу стала красною. До того треба ще культурного поступу у всіх напрямках. А такий поступ неможливий без культурної роботи всіх і всюди. Задля тої культурної роботи треба

послідних тридцять років — російське населення вироджує ся фізично і морально. Число увільнених і переселених на пізніше між молодіжню покликаною до бранки постійно росте (13% в 1883. р.; 17% в 1893. р.; 19.5% в 1904. р.) так само, як число родив, котрі не мають навіть коняки, тої найважлившої робочої худобини (26.9% в 1882. р. і 32.3% в 1896. р.).

Зі славянською резигнацією зносив російський мужик без нарікань фискальний гнет і тиранію заряду. Він ждав поправи своєї судби від „доброго царя“, котрий відбере землю загарбану поміщиками і віддасть її народowi.

Нині ся наївна віра сильно захитана. Фабричні робітники, відставлені до своїх родинних сіл з нагоди страйків, ширили там ідеї перевороту. Соціалістична партія, а особливо соціалістично-революційна, кинула ся до чинної пропаганди серед мужиків. В 1902. р. їм удало ся викликати повстання 80.000 українських мужиків в полтавській і харківській губернії.

Хоча сей розрух, який припав в час загального миру, мав доволі спокійний характер, правліне не вагало ся здушити его з крайною жорстокістю. Їм удало ся перешкодити розширенню. Чи йому вдасть ся се тепер, коли Росія загрожена рівночасно внішніми і „внутрішніми“ ворогами, коли розрухи захоплять округи чорнозему, так як захід і північ держави? (З *L'Européen*.)

нам усяди різних товариств і газет. А товариства і газети вимагають передовсім грошей, які повинен складати загал правильно і радо. Надто треба нам у всіх товариствах праці, праці і ще раз праці, невиспущої, ревної і розумної. А сю працю мусить робити в першій лінії інтелігенція. На остаток треба нам зазначувати від часу до часу перед світом зріст нашої сили, а при таких маніфестаціях мусить являти ся народ, а на самім чолі его інтелігенція.

Отсе жадання, від яких не може і не сьміє ніхто ніяк викручувати ся. Хто-ж сих обов'язків не сповнає, той не може ухитити ся за щирого сина свого народу, той не йде з народом, а проти него, той ворог свого народу і то тим гірший, чим вище він стоїть, чим більші обов'язки заведе. А супроти таких байдужних синів свого рідного народу мусить загал поступати ще острійше, як проти чужих ворогів, бо від свого має право жадати чинної любови.

Отсе сказали ми собі всю правду в очі. Але на сій не сьміємо поперестати. Кому не доста буде слів, тому мусимо показати ділом, що инакше не сьміє бути. Наші товариства і редакції мусять поступати енергійно супроти всіх байдужних і вичеркати їх без винятку зі своїх списів, щоби вже раз бувлад в тім ділі, щоби руский нарід знав, хто з ним а хто против него. Годі терпіти далі, щоби в тих списках Русинів-патріотів фігурували такі, що збувають свій народний обов'язок хіба гарними словами, а жалують свого труду і гроша для рідного народу. Се тим конечніше тепер, коли не один думає, що теперішнє визначне становище Русинів на Буковині дає ему хіба права а не накладає на него ніяких обов'язків. Минули ся часи, що вже тільки признавати ся до Русинів було патріотизмом ба героїзмом. Ми нині стоїмо так, що нікому не стидно бути Русином, але тим більша причина і konieczність, щоби те почесне становище, яке ми здобули собі гіркою працею труду і жертволюбивих одиниць, удержати, скріпити ба ще й збільшити. А се можливе тільки новими трудами і жертвами рускої інтелігенції, котрої число мусить зростати сорозмірно до зросту праці і видатків, які конечні задля культурного, економічного й політичного піднесення руского народу на Буковині.

На доказ, що отсі наші слова сказані не на вітер, хочемо й ділом піти вперед. Тому заявляємо рішучо, що по Велицдні не вишлемо нашої газети більш нікому, хто залягає з передплатою, а залежності стягнемо примусово від усіх, що не полагодають з нами рахунків добровільно. Заразом завизуємо всіх, що доси не побирають нашої газети, щоби сповнили сей свій обов'язок супроти руского народу, якому наша газета служить щиро, совісно і успішно так довго і когтру повинен ізза того піддержувати кожний свідомий Русин, котрому не байдужна доля руского народу на Буковині.

Політичний перегляд.

Австрійський парламент в послідній сесії. Посли розіхали ся на

святі, отже тепер би пора згадати, що то они за послідню сесію зробили для краів. — По уступленю Кербера Гавча, обіцяючи всім сторонництвям все можливе і неможливе, зробив парламент „охочим“ до праці. Підчас сей спокійної сесії послали тихо, бо здалека, пригравали бурливі події сусідного сойму угорського, пригадуючи їм, що і Австрія є інтересована в тім, що діє ся в Будапешті. Та що голос доходить здалека і радше подобав на музику, як на грізне тemento, проте послали не дали ся впривати з рівноваги і ухваливши внесенє Дершати, та прийнявши до відома заяву Гавча, що правительство не зробить привади народам Цісарства, з'їхнували на далше Мадарів і праці йшла далше спокійно, як се бувало хіба давно колись в віденському парламенті. Правда що урухомлене бодай на якийсь троха довший час парламент через санацію сойму чеського і усунення спору чесько-німецького відволікло ся задля хороби прем'єра, та за те парламент ухвалив закон про закат районизації буржаків, який однак здає ся відкине палата пнів до поправок в користь промисловців та ще найкорисніший для населення новий закон про підвод. Закон той підносить платню селянам, що мусять достарчувати підвод для військ, з 6 сот. за кілометр до близько 24 сот., додаючи ще до сего окреме відшкодованє за віз в квоті 4 сот. за кілометр — так що коли доси доставець підводи доставав за милью дороги від паруконий 90 сот., то тепер буде доставати за те саме 3 кор. і 80 сот. отже більше як чотири рази тільки. Обов'язок давання підвод розтагає ся тепер лиш на віддалі найбільше 30 кілоом. (в горах 20 кілоом.) до точно означеного місця, а крім того обчислює ся також і на час. За кожду годину чекання платити ся — крім перших двох годин, за котрі нічо не доплачує ся — так, як за проїханє двох кілометрів, отже по 20 сот., бо 12 сот. за дорогу а 8 сот. за віз. При обчислюваню платні на час, належить ся підводам ужитим на час не переходячий 8 годин, як за пів дня то є тільки, що за 20 кілоом. — отже 5 кор. і 46 сот. Підводам знов, що ужиті довше як на 8 годин, платити ся за цілий день, або так, як за 31 кілоом. — отже 8 кор. і 46 сот. Крім того доставці підвод можуть жадати відшкодованя за всякі ушкодження так в худобі, як і в річах. Поза сензацийним ухваленем votum недовіри мін. Вітекови, ціла сесія була спокійна і „працьовита“. Хіба що троха метушні викликала в парламенті охота правительства погребати закон із 1901. року про будову водних каналів. — На порядку деннім до святочної сесії, як вже доси заповіджено, будуть стояти: 1. тарива митова, 2. похатна торговля, 3. справа університету італійського, 4. конігура для духовенства.

Події в Росії. Реформа православної церкви дістала в лоб. Победоносцев, який вже мав піти „в дураків“ бодай на старість, удержав ся далше на своїм становищі і ще раз синив як небудь церковну реформу своїм впливом на царя, заявляючи ему, що уважає скликанє церковного собору за передчасне. І ось, коли нинішні реформи і петиції ждуть на поагоду не аби як довго, то просьбу синоду о скликанє церковного собору для вибору патріярха і переведенє реформи церковних дар відкинув, пишучи на ній: „Залагодити сю так важну справу, що вимагає супкою і розваги в теперішню неспокійну хвилю уважає річню неможливою. Я застерігаю собі одначе те, що якщо настать відповідний до сего моменту, то я порушу сю справу по приміру православних царів і скличу собор всеросійської церкви для канонічного обговорення справ віри і церковної адміністрації“. — Се менше більше значить тільки як погребанє справи під видом відложено „ad calendas graecas“. Се й зрозуміле. Усе молоде російське духовенство під проводом сьвящ. Петрова, а в посліднє й петербурского митрополита Антонія радеб визволити церкву із під державної корми, зноваж самодержавне правліне на се пристає не хоче, бо ему жаль врікати ся тисячів жандармів у рясах. — Фінляндскій сойм замкнено по відчитаню коротенької царської престольної промови триманої у дуже здержанім тоні. У відповідь на неї висловив през. сойму пошану і вірність народу супроти

монарха, а також яго вітху ізза сего, що пар Николай згодив ся на певну частину великих соймових петицій сойму. През. висказав відтак надію й бажанє, щоб і протча частина соймових петицій виийшла для добра народа згідно із царськими намірами для добра краю. Прогнаням графам Бревням дозволено вернути назад до Фінляндії. — В суботу демонструвала в Гельсінґфорсі 10 тисячна товпа за загальним правом голосованя. Демонстранти несли прапори, на яких виділи між иншим і такі написі: „Не хочемо ласки, але права!“

Робота в путилівських фабриках ізза зростаючих домагань робітників спинено. Грізні страйки вибухли між робітниками пиятих вартатів в фабриках біля Лодзі. Прийшло вже до конфлікту між війском а робітниками, в якім впади жертви із одного і другого боку. — В Катві найшла поліція тайну печатню і масу прокламацій виданих соціально-демократичним комітетом.

Страйк служби желізничої в Італії. Президент мін. Фортіс, обімаючи уряд, заявив в своїй програмовій бесіді, що в справі желізниць буде примувати до удержання всіх желізниць, і в парламенті італійським фактично розпочали ся наради в сій справі. Сим почула ся загроженою служба желізнича, бо перейшовши на етат державний і ставши урядниками, она втратила би можливість страйкованя, а тим самим одиногого средства оборони, яке остає класі робітничій. В виду сього комітет страйковий оголосив вчора о 6. год. рано генеральний страйк. През. мін. Фортіс заявив, що правительство, яке має за собою публичну опінію в краю, буде уміло поступити собі зі страйкуючим відносно і привертнути нормальний рух желізничий в краю. Преса буржуазна виступає ворожо проти страйкуючих. Для удержаня руху уживає ся жовірів, як і взагалі обсаджено війском двірці желізниць і всі потяги вирушаючі в дорогу. А в Астї мала навіть сама служба желізнича заявити ся проти ухвали стрейкового комітету, уважаючи страйк тепер за неможливий.

Розділ держави від церкви. Палата депутатів прийняла 336 голосами проти 236 другий артикул законопроекту про розділ держави від церкви. Артикул сей звучить: Република не признає, не удержує і не запомагає ніякого віроісповіданя.

Росія й Японія.

Ген. Драгоміров, що не давно виїхав з Петербурга на село до Конотопів для поратованя здоров'я, вислав звідам до царя писмо, в котрім остро критикує більшу часть міністрів задля їх нездібностей, через що вони в самим внутрі Росії викликали ще тяжше для Росії поражанє, як бій під Мукденом і не ворожить Росії побід. Писмо кінчить ся словами: „Як В. Ім. Величество міністер справ внутрішніх на свою честь і сумління може запевнити, що далше поканкуване до служби резервістів не викличе жадних револт; як так само заручить міністер справ заграничних, що вицоганє військ наших з границі західної і з границі Азії середньої не спровоадить жадного конфлікту міжнародного; як міністер скарбу, не говорячи неправди, зможе запевнити, що грошей вистарчить — тоді мусимо виставити нову армію з мільона жовірів, переробити желізницю сибірську на двоторову і приготувати ся на 3 до 4 роки війни. В такім разі після моєї думки — поминувши непередвиджені події в Манджурії, мігбим запевнити, що війна скінчить ся щасливо“.

НОВИНКИ.

Чернівці, 18. цвітня 1905.

Ювілей посла Пігуляка уєгроуть „Руска Бесіда“ підчас сесії сойму, що має відбутися в половині мая с. р. День ювілею назначить „Руска Бесіда“ небавом.

Пляни будови бурси ім. Федьковича в Чернівцях вже готові і, коли

еуспішність руска неспре сю справу матеріально, то до осені буде готовий гарний пам'ятник нашому кобзареві, а шкільній молодіжці вигідне приміщення хоч би й на 300 учеників. Звертаємо на сю важку справу вже тепер увагу всіх буковинських Русинів.

Voinea Poporului подає допис з Великого Кучурова, в котрій кількох „господарів“ скаржити ся на переслідування „волохатих“ дітей з боку учителя Русина, а на остаток додає: „Всі ці агресивні агітації діють ся за відомостями і згодою руского провідника Стоцького, котрий — як звістно — є політичним союзником наших послів др. Авреля Ончула і др. Флорі Луцула. Коли політичний союз руско-волохатий видасть такі плоди, як в Кучурові, то небагом будемо змушені подякувати за такий союз, що нищить за плечима нашу національну екзистенцію.“ — Перед усім сумно, що орган „вільнодумних“ Волохів помітив таку підку інсинуацію проти д-ра Стоцького, на яку скажемо тільки: „Wie der Schelm, so denkt er“. Що-ж до грізби, то скажемо, що дуже помиляють ся ті панове, котрі гадають, що „Вільнодумний Союз“ дає їм право переробляти рускі діти на волоскі, як се дїє ся у Великій Кучурові, де їм не стає волосків дітей, щоб мати право хоч би до одної волоскої класи, накласти руских дітей є аж на десять клас. Отже ясна річ, хто потребує переклочників. Не забувати-б Волохам і на те, що народна школа знає тільки рідну мову дитини, а не псевдоісторичні виводи агітаторів, що хотїли би з народної школи зробити фабрику переклочників. Русинів є доста на Буковині, вони не потребують побиляти свого числа нічим коштом, але їм не можуть допускати, щоб з їх рядів витворювано личарів, яких і так усюди повно. Отже вам, панове, віз і перевіз.

Приготовляюча класа при гімназії в Кісмані буде мабуть отворена сеї осені. Дотичний внесок краєвої ради шкільної відійшов до міністерства.

Ще про загальні збори червонової філії „Рускої Школи“. Для уникнення всяких непорозумінь, доповнено випечатане вже справоздане ще отсим ширшим представленням зміни редакції крейцарової бібліотеки. По зложенню справоздання із стану крейцарової бібліотеки подакував т. І. Карбулицький філії за порученням уряду редактора, заявляючи, що далі сповняти его не може. Зібрані прийняли се до відомости і висказали т. Карбулицькому щиросердечну подяку за его безкорисний труд для розвитку філії. — *Володимир Корниак, секретар.*

Побіда страйкуючих робітників столярських у Відні. 14-тижневий страйк віденських столярських робітників остаточно покінчив ся цілковитою побідою робітників. Причиною страйку був бойкот ц. к. столярів надворних Людвіга і Мілера, що нараз зажадали від робітників довшого дня праці і з'обов'язання, що робітники не будуть належати до заводських організацій. Збойкотовані ц. к. майстри впали тоді на думку ось таку: Заложили они були вже перед тим товариством майстрів і своїм впливом та грішми довели майстрів до сего, що ті з'обов'язали ся веками кавційними до солідарності проти робітників. Отже коли робітники збойкотували Людвіга і Мілера, тоді інші майстри після з'обов'язання товариського винесли на брук 3000 робітників, числячи, що по пару тижнях голодні, здеморалізовані робітники прийдуть просити їх о роботу, вирікаючи ся всего, що немиле майстрам. Та завели ся в рахунок. Майстри не доцїлили солідарності робітників. А тим часом на зазив організації робітників зложили для страйкуючих інші з'організовані робітники Австрії в протягу 14 тижнів 350.000 кор. А що столярі у своїй касі товариській вже мали зложених 120.000 кор., тож могли они видержати в борбі півчверта місяця і вкінці побідати. За посередництвом шість секційного в мін. справ внутр. гр. Ауерсперга майстри прийняли всі жадання робітників, котрі жадали: 1. Свободи належати до товариств і організацій. 2. Скорочення дня до 9 годин праці денно. От яку силу має організація! Братиб нам примір від мійських робітників.

Пожежа. В Сереті вибух в п'ятницю вечером із незвідної причини огонь

в склені Лядева. Ізза пильно веденої ратуничової акції перекинув ся огонь ще й на будівлі сусідні, так що згоріло 10 домів, а двацять родин остало без даху. Шкода, яка тільки в малій частині була обезпечена виносить 100.000.

Із Василюва пишуть нам: В неділю дня 16. цвітня с. р. о 9-й годині вечером вибух у Костільниках в домі господаря Танаска Равлюка огонь. Огонь обняв скоро обісте і певно було би пішло ціле село із полумінем, як би не василівські січовики. Ог уже другий раз показали наші січовики, що не дадуть ся завестидати і жваво ратують людське майно. Хоті село Костільники на галицькім боці і треба через Дністер переходити, то все таки василівські січовики прибули ще загоді із своїми приборами під команду кошового Юрія Князького. Жертвою огня впала одна хата, стодала, кін і пару свиней. — *Сільський.*

Засуджене криміналіста. В Могилі засуджено каноніка Малаці го, обжалуваного за злочин проти обичайности на рік тяжкої вазниці, заплату 150 марок і поношене коштів процесу.

84.000 на чай! Перед двома дітьми укінчив будівничий Логінов перебудову палати князя Петра Александровича Ольденбургського, належачого до царської родини; та мимо сего доперва тепер визвала его адміністрація, щоб представив рахунок. Коли він явив ся в адміністрації, казали ему виставити квіт на 144.000 рублів, з чого однак ему зістало ся лише 60.000 рублів, а решта 84.000 пішло „на чай“ для офіціалів адміністрації. Логінов не міг на се пристати, бо сума, яку він має заплатити лише робітникам і ліверантам перевищує півтора разів 60.000 рублів. Та що-ж ему робити? Доступ до князя замкнений; позову судового доручити адміністраторови Феодієвичеві не мож, бо его ніколи „нема“. Остало ся лише опублікувати фант, та ч з сего що прийде ограбленому будівничому треба сумувати ся, бо безвистидні чиновники-хабарники нічого собі з таких оголошень не роблять.

Похорон ен. Штросмаера. Похорон Штросмаера відбув ся в Діаковарі при величезнім здвигі народу. Ван Хорватці заступили шість секцій Харва. Прибув також бурмістр Праги Срб і багато депутатів. Архієпископ Стадлер візав присутніх у надгробній промові, щоб при домовині покійного присягли, що все будуть боронити хорватського народу.

Величезний труст має ся засновати в Нью-Йорку. Іменно три величезні товариства желізничі американські дучать ся в одно, що має творити найбільший труст Сполучених Держав. Маеток товариства виносить 400.000.000 фунтів штерл. то є близько 10.000.000.000 корон.

Доходи володарів. Цивільні дієти важливіших пануючих, не беручи в рахубу їх особистих і родинних маетків є ось які:

Хіні	—	—	—	45.000.000	корон
Росія	—	—	—	42.000.000	„
Туреччина	—	—	—	20.000.000	„
Німеччина	—	—	—	18.840.000	„
Австрія	—	—	—	18.600.000	„
Італія	—	—	—	15.247.000	„
Японія	—	—	—	13.000.000	„
Англія	—	—	—	11.280.000	„
Іспанія	—	—	—	9.031.000	„
Бельгія	—	—	—	4.320.000	„
Португалія	—	—	—	3.960.000	„
Швеція	—	—	—	1.775.000	„
Нідерланди	—	—	—	1.632.000	„
Сербія	—	—	—	1.520.000	„
Данія	—	—	—	1.356.000	„
Греція	—	—	—	1.272.000	„
Норвегія	—	—	—	730.000	„
Монтенегро	—	—	—	200.000	„

З республік платять своїм президентам:

Франція	—	—	—	1.140.000	франків
Сполуч. Держ. півн. А.	—	—	—	300.000	корон.

Додати до сего треба, що багато монархів має свої величезні добра, котрі їм приносять мільйони суми. Так прям. цар має зі своїх дібр більше як 100 мільйонів рублів, а султан турецький більше як 200.000.000 корон. Із порівняння доходів поодиноких монархів видно, що тут виділяють ся три категорії: держави абсолютні, де монархи беруть по кількадесять мільйонів, відтак ідуть

держави конституційні, а вкінці республіки. Між платними пануючих в республіках а з конституційних володарів заходять ще та велика різниця, що в республіці бере високу платню тільки сам президент, а в конституційній державі є платня ще і для всіх членів пануючої родини, яка буває деколи дуже численна. Приватні майна, розумієт ся, перевищують деколи державну платню, передовсім у давних родів, які добре загошодарили ся.

Нещасте на желізницях. Коло Генуї в Італії стрів ся потяг особовий з тягаровим. 4 особи убиті 4 тяжко, а більше як 20 легше ранені. Потягом тим їхало між иншими 150 рекрутів до Генуї.

Калічене дітий. Часопис розписуєт ся тепер про страшний практичний жєбраків, що калічать свої, а іноді і крадені діти, аби відтак, показуючи їх рани будити милосерде у людей і випрошувати у них гроші. В виду сих практиків, що ведуть ся з Росією не великі розміри, видало міністерство внутрішніх справ розпоряджене до піднятих властей, щоб як найострішше поступали проти таких винуватців. Часопис рос. подають тепер приміра таких надужит. Іменно часопис „Неділя“ розповідає ось що: Три жєбраки украли під Уманем малу дівчинку, випадали їй очі горячою живицею, котрою також поклали ціле лице дівчинки; відтак підтали їй стегна у рук і ніг, щоб ними не могла навіть рушити і вкінці новокручували їй пальці, так, що лише висіли на шкірі. По кількох тяжких вибрали ся з нещасною на ярмарок, але тут дівчинка зрадила своїх мучителів, котрих арештовано.

Князь на Сибір. Через Пілу в Королівстві польським, в Росії, транспортували оноді жандарми князя Миколу Савина, якого свого часу, яко небезпечного бунтівника засладо на Сибір, але з міжки він утік. Тепер на жадане рос. консула видала его Португалія Росії і здає ся, князя знов вивезуть у Сибір. При собі мав князь около 200.000 руб. в паперах і дорожчихностях.

Спадок по Вел. кн. Сергію. З Москви доносять до „Daily Exp.“: Великий кн. Сергій ливин маетку 430 мільйонів рублів улькованих переважно в поліностях земських. З того вдові по нїм визначено тільки 50 мільйонів рублів.

Оповідки і іменованя:

Личні вісти. Краєвий президент, др. О. Бляйбєн після кількадевнього побуту в Кімполонгу верне до Чернівців в середу, дня 19. с. м.

Із Буковинського Бояна. Проба Б. Бояна відбуде ся в середу 19-го о 6 год. Звольте явити ся точно всі пані й панове, що виступають в „Подорожжі до Африки“. *Сімовичева*, заступниця голови, *В. Сімович*, писар.

Із краєвого Виділу. На засіданню краєвого Виділу із дня 12. цвітня 1905 потверджено контракти купна-продажу предложені громадами Стара Жучка і Превороке. — Громаді Превороке позволено зятягнути позичку до висоти 8000 корон із краєвого фонду шкільного на будову нового будинку шкільного. — На основі соймового уповновласнення підвищено пенсію учительської вдови Анни Ілі із 600 на 800 кор. — Порішено уладити обору худоби пінцгавської раси, а на закупно заплідової худоби визначено 3000 кор. субвенції. — Краєвий Виділ згодив ся на правительственный проект в справі регуляції буковинської частини Прута. — Провірено, а по справленню, потверджено річне справоздане радовецького повітового комітету дорожнього за р. 1904. — Порішено покликати на місце архітекта бар. Кравса з Відня, щоб перестудіювати будівельні і ситуаційні плани нового Виділу краєвого. Призначити менти представлени краєвим культурно-технічним урядом, рішено в інтересі підвищення культурно-технічних робіт на Буковині установити уряд ще одного лозорця будівельного. — Рішено розписати конкурси на чотири посади ветеринарів краєвих в Чудині, Кісмані, Садагурі і Вишині. Даліше перевезено на власну просьбу в сталий стан сучасинку офіц. краєв. виділу Теодора Скалата. Крім сего іменовано ще отсим урядників краєв. виділу канцеляриста Конст. Центу офіціалом, канцелярийного асистента Макси-

міяна рид. Гоїна канцеляристом, скарбового канцеляриста Вінценца Кешмана провізоричним канцеляристом краєвого шкільного із приділенням до повнення служби в краєв. Виділу, а помічника канцелярийного Сидора Жеміу канцелярийним асистентом краєвого Виділу.

Із січового руху. Дня 23. цвітня с. р. (в шуткову неділю) відбудуть ся о 2-й годині понод. другі головні збори товариства г. м. і сторож. огневої „Січ“ в Калівадині з отсим дивним порядком: 1. Привитане. 2. Прочитане протоколу перших головних зборів. 3. Справоздане діяльності виділу. 4. Справоздане касове. 5. Вибір нового виділу. 6. Вільні висесеня. Отсим повідомляємо сусідній інтелігенції і сусідній товариства „Січ“, що по зборах відіграють місцеві січовики театр. представлення „Знімчений Юрко“. Просимо отсю дорогою нашу інтелігенцію і сусідній товариства прибути як найчисленніше до нашого села на збори, як також на представлення. Вступ від інтелігенції 50 сот., від Січовиків з відзнаками 10 сот., а від звичайних селян по 20 сот. Половину чистого доходу призначено на фонд товариства, а половину для бідної шкільної молодіж. — *Іван Никорак*, кошовий.

Анкета про желізничний рух. Щоби пізнати потреби інтересованих що до желізничної комунікації та щоб через те придбати відповідний матеріал до висесеня, якіб поставлено на слїдуючій сесії державної ради желізничної, уладжує буковинська торговельно-промислова палата у вівторок дня 25. цвітня о 11-й годині перед полуднем в сали рисунковий буковинського музею промислового автєгу, на яку розіслано вже багато запрошень. Хотіб із інтересованих не одержав запрошень, зволить свої бажання що до руху желізниць переслати буков. торговельно-промисловій палаті в дорожній письменній і то найдаліше до дня 24. цвітня.

Посмертні вісти. В Чернівцях померла дня 16. цвітня Катерина Вишньовська в 95 році життя. В. е. п.

Послїдні вісти: Із Риму телеграфують, що чинїші часописи констатують цілковитий погром страйку желізничної служби. Нані курсувати ме багато потягів по всіх желізничних лініях. До повнення обов'язків палачів приділено инших робітників.

Із штуки і літератури.

„Le talon d'Achille du panslavisme. La question ruthène“. (Ахілова пята панславїзму. Квєстїя українська). Під таким заголовком помістив редактор „Ruthenische Revue“ д. Роман Сембратович доволі простору статю в 23. ч. париского тижневника „Le Courrier Europeen“ із 14. жовтня, в якій ознакомлює в загальних нарисах французьких читачів із нашою історією й письменством, а головню із проскрибованем українського слова в Росії.

Всеволод Гаршин. З війська. Оповідання. У Львові, 1905. З друкарні наукового тов. ім. Шевченка. Стор. 131 малої 16 ки. Ціна 80 с. — Зміст: Спомины воїна Іванова 3—86, Чотири дні 87—107, Офіцр та слуга 108—131. — Оповідання В. Гаршина — які виходять отсе, як 102 і 103 ч. літературно-наукової бібліотеки себто 3. серії видан „Вид. Спілки“ — відносять ся безпосередно до війни російсько-турецької та страшливість війни остала й досі та сама оттим то й Гаршинські оповідання являють ся і в хвилью російсько-українського кровопролиття — зовсім на часі.

Про нові спілки господарські. Написав др. Кость Левицький. Коштом і заходом товариства „Просвіта“ ч. 293. У Львові, 1904. З друкарні Наукового товариства ім. Шевченка. Ст. 37. 16 ки. Ціна 25 сот.

Страшний ворог. (Про альгоголь). Написав Т. Лежогубський. Коштом і заходом товариства „Просвіта“. (Видавництво „Просвіта“ ч. 294—5). У Львові 1904. З друкарні наукового тов. ім. Шевченка. Ст. 71. 16 ки. Ціна 50 сот. — Огню розвідку нагороджено премією п. Стеф. Дубравського, яка виносить річно — як звісно — 90 зар. яко процент від желізного капіталу 2000 зар.

Societatea pentru cultura și literatură rom. în Bucovina пішла на своїй послїдній зборі видавати літературну часопис у румунській мові.

Оголошення Кас райфайзенських.

Перші загальні збори „каси позичкової і шадничої для громади Мариничі і Петрашів стов. зареєстрованого з нею поручкою“ відбудуться 26. цвітня 1905 із сідуючим порядком денним: 1. має ся установити, яку найбільшу і яку найменшу суму дозволяє ся одному чоловікові зложити до шадничої каси; має ся установити речинці виповідження для вкладок шадничих і речинці платності відсотків від вкладок шадничих; має ся установити яку найбільшу позичку можна одному членови дати; має ся установити стону процентову для вкладок шадничих і для позичок (§§ 52 в—е, 59, 63, 65); 2. має ся ухвалити, що робити з лишиними в касі грошми і як роздобути потрібних для каси грошей; 3. ухвала в справі запомоги краєвої; 4. вибір каспера, і означене платні для него (§§ 29, 51, 52 ж); 5. ухвала кілько має бути членів в радї надзорчій і вибір ради надзорчої (§§ 32, 40, 51), — Василь Шпанюк, начальник. Василь Яковичук, член старшини.

Звичайні загальні збори. Товариства „Власна Поміч“ рускої каси шадничої і позичкової в Лу́жа на х стов. зареєстрованого з необмеженою поручкою відбудуться дня 6. мая с. р. о год. 2-гій попоудни в локалі товариства з сідуючим порядком денним: 1. Прочитане протоколу. 2. Справоздане касове за рік 1904. 3. Біліне за рік 1904. 4. Зміна в радї надзорчій. 5. Зміна статуту §§. 8, 22, 23, 29, 48, 50, 51, 52, 58. 6. Вибір Старшини і Ради надзорчої. 7. Вільні внесення і запятання. — За старшину Іван Черешан, голова.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагніток
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.

Календар „Рускої Бесіди“

коштує тепер лиш 40 сот. а з пересилкою поштовою 50 сот.

РАХУНОК

Товариства вз. кредиту „Дністер“ у Львові.

За I. квартал 1905 (сотинки пропущено.)

I. Вкладки шадничі:

вложено	Кор.	219.758—
винято	„	113.659—
стан з кінцем марта	„	1.889.772—

II. Позички на скрипта і векселі:

уділено 292 нових позичок в сумі . . .	„	281.979—
сплачено 120 цілковито і рати . . .	„	118.067—
стан з кінцем лютого у 3475 довжників	„	1.780.313—

III. Удїл членські сплачені від 3475 членів . . .

„	„	136.478—
---	---	----------

IV. Фонд резервовий і фонди на страти . . .

„	„	27.022—
---	---	---------

разом фонд власний „

163.500—	„	
----------	---	--

V. Цїнні папери і вкладки в других Тов. . .

„	„	297.083—
---	---	----------

VI. Готівка на рах. біжучім і в касі . . .

„	„	108.971—
---	---	----------

Вкладки принимаємо на 4%; позички уділяємо на 6%. При сплаті на 30 рат піврочних вносять рата амортизаційна 5-18 від 100 кор.

В Товаристві взаємних обезпечень „Дністер“ видано в місяці марті с. р. 10.102 важних поліс на суму 10.260.271 кор. обезпеченої вартості з премією 101.574 кор. 81 сот.; передного року за той сам час було 23.070 важних поліс з премією 226.458 кор. — сот., отже сего року 3932 поліс і 46.389 кор. — сот. премій більше.

Шкід в січні і лютім було 102 случаїв, з котрих 226 вже виплачено а в Влату 5 відшкодовань (в сумі 4.800 кор.) на разі з причин правних вздержано. Сума тих шкід разом з коштами ліквідації вносять загально 118.839 кор. з чого по потрученню часті реасекурованої лишає ся на власний рахунок 56.818 кор. и порівняно з роком попереднім с сего року шкід більше о 14.843 кор.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

повідомляє Вп. Публику, що надійшли весняні артикули в великій виборі і просить о ласкаві відвідини.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів Осип Піхлер і Сини в Грацу, П. Лядичев в Александриї. Склад різнородних фабрик з фільцу, льодену, боброві, корні і у весняних модних красках. Циліндри і класи посїдїна новість.

Парасолі від сонця і дощу, En tout cas чисті шовкові з наймоднійшими ручками. Чорні (гаранція через один сезон) К. 10-45, чорні (гарант на один рік К. 13-30, чорні (гарант на 2 роки) К. 17— Такі самі у всіх модних красках. Цигарницї і прочі подібні артикули після посїдїної моди. Парасольки дитячі в найбільшій виборі. Парасолі від дощу, для панів пань і дїтїй.

Шапки для дам, панів, дїчат і дїтїй до гри Tennis і т. д. п. ужитку у великєм виборі.

Вироби паньчохові. Паньчохи дамскі сїтки, паньчохи для дїтїй найліпший виріб, сїткої каштанити, зарукавочки у всіх модних красках.

Конфекція. Убрали для дїтїй Сеус, жакети і т. п.

Склад ц. к. упрвіліюваної фабрики товарів з альпаки

Заряд друкарні „Рускої Ради“ звертає увагу інтересованих, що всякі друкарські висилки за попередним надісланням на легитимі або за посїлгатаю.

Упрашаю всіх тих Вп. панів що побрали календарі „Рускої Бесіди“ в розпродаж а до сїї пори не звернули ані грошей ані календарів, аби в можливо короткім часі зробили одно або друге.

З поважанням
Ів. Захарко.

Я, Анна Чіляк

58 (22—52)

завдячую власному випадковому помади, через котрої уживане, вірїст мого волося дійшов до 185 см. довготи. Се є одинокє средство проти випадання волося, скріплює і приєднує его вірїст віддає великі прислуги панам, котрим йде о красні вуся і бороду, запобігає передчасному лісенню і сивїню, ввагалї чудотворна ся помада вертає волосям так на голіві як на бороді натуральну полискуючу бавру. Дїлає она одинокє так у молодих як і стариків. Я уживала єї 14 місяців.

Цїна одного слоїка

1 зр., 2, 3 і 5.

Щоденна розсилка в цілий свїт за попередним надісланням грошей, або за посїлгатаю. Найліпше замовляти просто з фабрики:

Анна Чіляк

Відень

I., Graben 14.

Головний склад в Чернівцях: Шмід і Фонтін.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведење

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського курсу ц. к. технологічного ремесельного мунєа у Відні, і записаного судового знатока

порукає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновїшого крою для пань, панів і дїтїй.

Замовлення виготовляють ся сїчас в заграничних шкір.

При замовленях з провінцій пожаданє, аби прислати вжитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

ПОВІДОМЛЕНЕ.

Маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми вже при ул. Паназській ч. 16 10 (9—12) с. п.

«РОБІТНЮ І СКЛАД ДАМСКИХ КОНФЕКЦІЙ.»

Маємо на складі костюми, загортки, жакети, плащі і убори дїточі.

Все те найновїшого крою і по мірних цїнах,

Замовлення після міри і бажани виконують ся сїчас.

О чиселенні відвідини упрашаючи пишємось в глибоким поважанєм

Кац і Рудель.

Видає товариство „Руска Рада“, в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що сєреди, п'ятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застереженє. — Рекламациї неопе-
чатанї віданї від оплати почтовою.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	—	70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і надєжитість за інсєрат
платні в Чернівцях.

Під жандармским доглядом.

(X) Галицького учителя, як вужденно плаченого робітника, радї би запрятти до свого воза усї ретроградні партії від консерватистів зачинаючи, а на шовіністичних вшеполяках кінчучи. Те, як той учитель сповняє свої заводські обовязки, дурниця, колиб лише добре справив ся при виборах, або вів ратункову акцію „мільона Полякув на вєходніх креслах“. І коли він у сїй роботї увійде навіть в конфлікт із обовязуючими законами, то все ще найде ся спосіб, щоб справу затушувати, не даром же кождий параграф має два кінці. Але горе тому вчителєви, що важив би ся виконати свої горожанські права. Дисциплінарки, позбавленє нужденного хлїба, се карі, якими галицькі можновладці обєснюють галицьких учителїв-Русинїв навіть за заснованє рускої райфайзенки, належенє до читальні і т. п. „проступки“. На вістку, що галицькі учителї стали організувати ся, щоб по приміру буковинських товаришів добути належне собі становище, хопились славні галицькі „автономісти“ средств, які нагадують самодержавну Росію і то давнїшої доби. Більше про се говорить отєя інтерпєляция пос. Брайтєра і тов. внесєна на 320 засїданю держ. ради:

Дня 22. марта с. р. дістали всї постєрунки жандармерії в Галичинї розпорядженє президії галицького Намісництва з підписом намісника краєвого гр. Андрея Потоцького, де наказано їм слїдити за політичною

організацією галицьких учителїв, вивідуватись, на які теми ведуть ся дискусії на конференціях і в товариствах учительських, як також випитувати за іменами проводирів опозиційного між учительством руху і подавати їх до відомої властї. Через сей розпорядок не лише в дуже грубий спосіб нарушує ся всїм горожанам, а тим самим і галицьким учителям законно признанї права товариств і зборів, але також організує ся шпїонажу, яка є в силї в самовільний спосіб зломити екзистенцію соток учителїв. Через сей розпорядок поставлено все галицьке учительство під надзїр поліційний і підкопано їм повагу і значїне у народа. — Підписанї запитують їх Екзецєнції пана міністра справ внутрішніх і пана міністра віроісповідань і просвїти: „Чи сей розпорядок п. намісника Галичини, в котрім також містїть ся грубе надужитє властї, є їм звїстний і чи они готові галицьке учительство взяти в оборону перед такими незаконними і для шкільництва так шкідливими розпорядками та п. намісника Галичини завізвати до анулюваня висше згаданого розпорядженя?“ Підписи.

Урядова „Gazeta lwowska“ опрєкидує факт поставленя учителїв під поліційний догляд тим, що намісник поручив слїдити за тайною (!) організацією учителїв не жандармам, а повітовим радам шкільним, на яких чолї стоїть нїхто нїнїшїй — як староста, що кермує жандармами, які в Галичинї трудять ся головою коло політики! Правда галицьким потєнтатам вдало ся виробити армію

доносчиків і між самими учителями, головнє проти учителїв-Русинїв, супроти яких поводять ся з крайною бутью провокаторів. Не диво що серед таких обставин похилив ся до долу галицький учитель, не диво, що після послїдної статистики є там на 7 мільонів 317 тисяч 4 мільони 660 тисячів цїлковитих анальфабетів!

Але вже приложена сокира до опорохнавілого дерева шляхетско-польської господарки. Поставленє галицьких учителїв під жандармский догляд повинно бути останнім кличем, що збудить до діл і організацій кождого учителя, як він ще до тла не перєсяк сервілістичною отруєю.

Вістки з України.

„Ст. Пет. Ведомості“ приносять ось такий новїйший текст відомого рішеня Петєрбурскої академії в справі української мови: Імператорска Академія наук в Петєрбурзі в наслідок запиту міністра народної просвїти, виконуючи потверджену царєм постанову комітєту міністрів, поручила окремїй комісії обговорити питанє про положенє українського печатного слова. Після розслїдженя справозданя предложєного комісією, прийшла академія до заключєня, що є необхідним дезпроволочити спосованє законодавчих постанов (з р. 1863, 18. (30.) мая 1876 р. і 8. жовтня 1886 р.), які в тепєрішню пору обмежують уживанє української мови в печатї.

Разом із сим прийшла Академія наук до перєконаня, що українське населєнє повинно мати також право, як і великоруське, говорити публично й печатати у своїй рідній мові.

За кілька місяців увійде в Полтаві в жите народна школа ім. Котляревського. На послїднїм засїданю полтавської городеккої думи, себто ради мїйської, обговорювано справозданє городеккої управи т. є. магістрату про хїд в сїй школі. Дума згодила ся, після слів „Полтавщини“, прилучити ся до предложєного справозданя, рішаючи без попередної дискусії розпочати вказанї в нїм стараня о потвердженє отєих установ: 1) Наука грамоти повинна розпочинати ся від науки читаня і писаня в українській мові після українських букварїв і книжок до читаня. 2) Виклад закона Божого і аритметики повинен відбувати ся також в українській мові після українських підручників. Се являє ся річю необхідною перєдовсїм при викладї закона Божого, який з огляду на вплив виконуваний на духовий розвиток учеників вимагає конче того, щоб його викладано в спосіб, для дїтвори найприступнїйший. Наука читаня й писаня російської мови має розпочати ся на другому році шкільної науки і повинна творити окремий, необхідний і важний предмет. 4) Наука про рідний край і виклад природописних наук повинен розпочинати ся від ознакомленя ученика із сусїдною околицєю і пізнаня природи чорноземної полоси, а в дальшїм ходї повинні обхоплювати характер-

Іван Золотаренко.

Настя.

Вже від шістьох недїлї лежала Настя хора на постєли. Ще в другім сапаню перєстудила ся, сапаючи у вїйтих бульбу і від тоді як поклала ся, вже більше і не піднімала ся.

Лежала, важко дихаючи, та від часу до часу спльовувала слїзї, що добувала ся з грудий. Лише гарне колись, тенєр пожовкло, зморщило ся, очі запали глибоко в голову.

В колїсцї спала єї маленька дитина. До Настї приходила що дня сусїдка Кєєня, що мала також малу дитину і плакала разом зі своєю.

В хатї було на сей час пусто, лише п'ятилітній хлопчик Василько, сидїв замурзаний, в чорній сорочинї і від часу до часу кривив ся, тер руками очі, хотїв плакати та просив їсти.

— Мамо, а хочу їсти, де тато пішли?

— Тихонько Васильку, тихонько будь, — промовила з трудом, — тато зараз прийде, принесе хлїбця, зварить кулєші, лишєнь не плач, бо видиш мама слаба, дуже слаба.

Хлопчина втихав на хвилину, тай знов починав кривити ся.

А она лежала, скоро дихаючи. Грудї тяжко підносили ся і опадали. Чула, що не довго вже потягне, в грудех що раз більше давило єї, та не давало дихати.

Чула, що з кождою хвилиною що раз ближше приходить смєрть і простїгає до неї свої кощаві руки — от-от задавить єї.

Думка, що покине свої діти самі з чоловіком, завдавала їй страшнїйшї муки, чим сама смєрть.

А Настя хотїла ще так пожити, бо щож чоловік пічне з такими дрібними дітьми. Чи ж самих лишєть дома, а сам піде на роботу? Чи може возьме другу? Ой, Господи, як то страшно мучать думки!

Глухий кашель видобув ся з єї грудий, в устах стало солодко, она сплюнула, та з тим у раз і кров пустила ся устами.

Голова впала на подушку і пїтьма якась огорнула єї. Думка стрїлою мигнула, що вона вже вмирає... Заплющила очі і бачить ся їй, що она ще маленькою дївчинкою грає ся з дївчатами на улиці.

Так добре тамтє свою нєньку, що єї пєстила на колїнах, як в недїлю приїшовши з церкви, розчісувала єї коси, а в неї такі біленькі коси були.

А далї зачала вона ходити до школи. Тамтє добре той день, як батько привів єї до школи, а вона дуже бояла ся тої школи.

Коли прийшла у класу, побачила вже кількох своїх товаришків, що з ним бавила ся нераз.

Батько підвів єї до стола, де сидїв учитель в окулярах. Вона єго так бояла ся.

Він поглянув на неї і взявши під бороду, запитав ся лагідно, як єї зовуть.

А вона ні ччирє, не хотїла сказати, дарма, що батько налягав на ню, осмілював єї. Умерла ся і не сказала.

Батько все сказав за неї і Настя зістала ся в школі. Далї вже поволи

звикла із школою — вже не бояла ся. І дни скоро минули. Рік майже добігав до кінця, аж ось став ся один припадок, що зовсїм відмінив їх жите в дома.

Так, як нинї пригадує собі, як прийшла зі школи і застала повну хату людий, що охали, заломлювали руки, та про щось живо говорили.

На постєли лежав тато і якийсь пан був при нїм. Той пан обернув ся до матери, що стала в ногах плачучи, та сказав, що може вийде.

А далї тамтє, як принєсли хоругви, євчїки, як прийшло багато людий, як винєсли труну, як мати упала на порозі і як вона зверещала з перєстраху за мамою.

Далї она не тамтє нїчого, бо єї взяла сусїдка до себе, де вже й зістала ся.

В пів року і мати умерла.

Ой Господи, кілько то она зазнала від того часу.

Ранєсєнько мусїла гонити корови. А рано так змїно, роса така студєна, що аж за ноги щипає. Сїдала тоді на мішок і завивала ноги, щоби хоч трохи загрїти ся. А сидючи, так хоче ся спати, а тут їдуть корови в школу, нема як сидїти.

І так їшов день за днем. Ніколи просвїтної години, нї євята, нї недїлї. Та поволи і з тим звикла і не думала про те. Та хвилями, коли нераз було в поли, ставала і призагадувала ся. Чому се так і чи то так все буде? Нєраз бачила другі дївчата, як до них залазили ся парубки — які они щасливі і думка про любов тихєсєнько ворухнула ся в єї

серцю. Раз якось на музиках в недїлю танцювала вона з Степаном. Степан також бідний, служив у вїйта. Відразу сподобала собі єго, та й він зачав з нею частїйше говорити. В осєни сказав їй, чи не мїгби прислати старостів, і она згодила ся. Вїйт обїцяв, що дасть їм хатчину в канцєлярїї громадській і що зробить єго поліціантом, бо дотепєрішнїй старий уже.

Весїлє відбуло ся тихє, звичайно єпротїньське і на другий день перебрали ся до нової хати.

Жите пошло їм єпокійно.

Степан ходив до поблизького міста рубати дрова, два рази на тиждєнь ходив на почту, а вона знов ходила до вїйтих на заробок і якось кінцї скодила ся.

В півтора року уродив ся їм хлопчик, Васильком назвали, та жите мало змїняло ся через те.

Так минуло п'ять лїт. На шєстому збільшила ся їх родина о одно більше. Вродила ся їм дївчина.

То було в саме другє сапанє. Роботи було гув. Не було як лежати. В тиждєнь по пологах мусїла вставати з постєлї і пішла до вїйтих підгортати бульбу в городі. Вїтер був студєний, а она була лише в одній кацабайцї.

Вечєром прийшла до дому і єї зачало колоти у лївім боці, а далї що раз гірше. Лягла на постїлє, ще другого дня зволїкла ся зварити обїд Степанови, а відтак як поклала ся, то лежить і досї.

(Конець буде).

ні окремішності України (Южної Русі), її фізичної природи, побутових і історичних умов минулого й сучасного життя її населення. 5) При ознайомлюванню учеників із російською літературою повинні учителі ознайомлювати їх також із красивими взірцями письменства українського.

Розклад занять в школі імені І. П. Котляревського повинен серед таких обставин уложити ся в сей спосіб:

Число шкільних годин на тиждень:			
Предмети: I. від. II. від. III. від.			
Закон Божий	2	2	2
Грамота укр.			
і церковно-славянська	10	4	4
Російск. і церков.-слав.	10	7	8
Аритм. і геом.	6	5	4
Рисунки	2	2	2
Геогр. і іст.	2	2	2
Природописні науки	2	2	2
	24	24	24

В кінці заявила полтавська гірська дума, що практика школи ім. І. П. Котляревського дасть міністерству просвіти вже в недовгій часі цінний матеріал для рішення питання про шлях, яким повинна ступати народна школа в місцевостях із українським населенням.

*

Коли ціла наша нинішня хроніка обмежує ся майже на самі факти, що зводять ся про заходи о визвіл українського слова, коли не чути із кругів української інтелігенції домагань якихось інших і даліше ідучих реформ для українського населення, то треба згадати, що прм. поодинокі земства, як ось золотонішське в виду грозної холерної пошести рішають видавати популярні поучення про холеру в українській мові. Перші научні твори в українській мові і то писані нашою фонетикою, пропущені цензурою, се розвідки проф. М. Грушевського: „Спірні питання староруської етнографії“, „Етнографічні категорії й культурно-археологічні типи в сучасних студіях східної Європи“ і „Звичайна схема „руської“ історії й справа раціонального укладу історії східного сла-

вянства“. — Мимо випечатання сих українських книжок, Росія ще не розвалилась, як сего побоювались запальні обрусители.

Політичний перегляд.

Події в Росії. Засуджене в бійника в. кн. Сергія. В Москві відбула ся розправа проти Калаяєва, що вбив вел. кн. Сергія Александровича. Сенат кермуючий розправою складав ся з сенаторів: Деєра, гр. Бобринського, Куровського, Варваріна, Зволанського і кн. Шірінського-Шахматова. Обжаловував начальний прокуратор сенату Щегловітов; боронив адвокати Мандельштам і Зданов. Акт обжаловання подав слідує дати з життя Калаяєва. „Є він сином Росіянина і матери Польки. Уродив ся 1877 р. в Варшаві, де батько его був ревізором. По укінченню гімназії був від 1897—1898 записаний на виділ історично-філологічний в Москві. Удержуючи ся з літератури, він друкував в часописах дописи оригінальні і переклади, як прим. переклад з польського новелі „Zegarek Dziadumia“, що друкувала ся в „Курєрі“. Відтак, виїхавши до Варшави, писав даліше до „Курєра“ листи варшавські. Відтак виїхав до Галичини“. Про побут Калаяєва в Галичині помістили всі галицькі часописи дуже симпатичні спомини. Записавши ся на університет у Львові, він брав участь в життю поступової молодіжної університетської у Львові і зазначив ся тоді, як противник терору, котрий осуджував з приводу атентату Балонашева на Снігінна, хотий особисто був великим приятелем Балонашева. Нині мусів змінити радикально свої переконання в сій справі, коли пішов слідами Балашова. З рідні має ще Калаяєв матір і сестру. Суд видав на него присуд смерті, а Калаяєв заборонив адвокатам і сестрі вносити просьбу о помилувані.

Білий терор. Уже перед двома тижнями писали так російські, як і заграничні часописи про загибів якихось людей, попіраних остенційно пошестю, щоб викликати розрухи найнищих і найтемніших верств російської суспільності, проти інтелігенції і неросійських народностей. Оголошувало тоді навіть відозву, яку розширювано по заулках серед темної товпи, по шинках і т. д. в котрій 233.000 і ще щось правдивих підданих царських мало завязати товариство, що хоче боронити царя, віру і вітчизну під кличками: „Бийте студентів!“ „Бийте професорів!“ „Бийте зайдів чужинців: Жидів, Грузинів, Польків! і т. д.“ Тоді кожному було ясно, що се правительство хоче ратувати ся в той спосіб перед революцією, бож і ширила ті відозви сама поліція. Та що сего средства ратунку хватило ся правительство російське таки на добре і ба-

жає таки конечно викликати такі розрухи — показує ся найліпше з того, що „Правительственный Вестник“ почав доперва тепер друкувати справозданє з процесу о розрухи анти-жидівські в Гомлі — хотий процес той скінчив ся вже перед кількома місяцями — і особливо точно виписує антисемітські бесіди адвокатів, навіть зі спеціальними додатками від редакції, щоби в той спосіб, як пишуть всі російські не правительственні газети, викликати з нагоди свят анти-жидівські розрухи.

Російське духовенство проти царя. Звісний дослідник сект реалістичних в Росії А. С. Пругавін описує в одній заграничній часописі важку долю російського православного духовенства, яке думає інакше, чим его начальна влада. Святищенник Цветкова увязнено за се, що він заявив із проповідниць, що після церковного права годі уважати царя головою православної церкви. Офіційно оголошено, що Цветкова арештовано за ширене еретичних наук. В его обороні забрав слово проф. Заозерський, скріплюючи погляди Цветкова теоретичними доказами. За сею думкою заступив ся ще й инший визначний російський теоретик церковного права. „В законах, що повстали за Петра I. — виводить він — виправді сказано, що цар є головою православної церкви, але сего не признавала православна церква догмою ніколи. Щось подібного не твердить ні одна догматика, а напання говорять ся там виразно, що єдиною головою церкви є Ісус Христос. Цар потверджує єпископів вибраних єпископом так само, як потверджує єпископів католицьких російської імперії, хоч католицька церква не вважає царя своїм зверхником.“ Мимо того хотили Цветкова осадити в заведеню для божевільних, оголосивши его як непочтатального. Коли проти сего заворушили ся Цветкові парохіяни, его тільки замкнули в суздальській тюрмі, аж доки не покає ся. Крім него сиділи там за такі самі „злочини“ Добролюбов, Рудаков і Сінзоров; послідний в тюрмі збожевів.

Німеччина на морі. Між Німеччиною, а Голандією ведуть ся переговори в справі купна частини острова Тімор, де можна урядати операційну підставу воєної флотії німечкої.

Із ватиканських кругів. Папа видав 15. цвітня с. р. енцикліку „Acerbo pupis“, в якій подає норми навчання молодіжї катехізми і звинає єпископів, щоб старали ся, аби катехити сї норми ввели в житє. — В ватиканських кругах говорять, що наша розпочав переговори з хінською цісарєвою-вдовою о утворенє папської нунціятури в Пекіні. Початком зближеня Ватикану до „династії манджурскої“ був дар і бажаня папи зложені в день іменини цісарєвої-мати хінської, за що цісар прислав папі сердечну подяку від себе і матери і обіцяв прислати папі багаті дари.

Кретийська квестія. Розрухи на Креті, про які ми вже писали, а які довели аж до оружної інтервенції держав, починають троха притихати. Причиною сего є по перше вороже виступленє преси і правительства атенського проти того руху (правительство заказало навіть по дебаті в парламенті над справою сполуки Крети з Грецією вивозити зброю до Крети), а по друге сredo князя Юрія, поміщене в атенській „Емірос“, яке відповіло на закиди проти своєї особи зі сторони тої газети. Князь Юрій нині між иньшими: „Я як син короля грецького і представитель національної ідеї не потребує виказувати, кілько і як для тої справи працював. Про те знають всі на Креті і в Європі. Жадано від мене скликаня конституанти — алеж се було би з моєї сторони замахом стану, за який не сьмію брати на себе відповідальности, бо більшість народу кретийського не похвалилаби того кроку. Єж прецінь на Креті тіло законодавче, котре може ухвалити, щоби начальники громад були вибрані, може знести ограниченя преси, може знести право комісаря генерального на іменованє 10 депутатів“. Даліше боронить ся князь проти закидів прямо-вани до абсолютизму: „Коли я хтів ограничити певні проступки, пильнував трєвалости правління, коли не толєрував забігів деяких людей, що мали особисті ціли на оці — то я чинив се в інтересі поступу, мира і добробиту цілого краю. Прибув я на Крету не по те, щоб бавити ся, але щоби працювати — а праця моя стремить до національних цілей. Працював, працюю і буду працювати в інтересі Унії з Грецією, бо, як син короля грецького і представитель ідеї національної, вважаю точкою своєї честі, щоби міг сказати, що за моїх часів, завдяки моїм старанням, доконало ся національне відродженє Крети“. — Тимчасом наспіла відповість держав на декларацію князя і повстанців, які обіцяють інтервенцію проти Порти, що досє не виконала зобовязань своїх на річ Крети. Вони обіцяють вислати двох фаховців для розслідуєня економічного положеня на Креті, обіцяють не допустити жадну державу до опанованя Крети, та що по настаню спокою зменшать до половини свої залоги на Креті, але заявляють, що політичний стан Крети не може бути тепер змінений. — На самій Креті рух приберє спокійнішу форму, але за те поглиблює ся і ширшає і усвідомлює ся.

Японсько-англійський договір. Преса японська напирєє на міністра справ зовнішніх, щоби він звертав пильну увагу на англійсько-японський союз. Дневники гадають, що зацінно відпорний союз між Англією, а Японією буде корисний не лиш для обох сторін але і для цілого світа.

Его Маєр Бенедиктсен.

7)

Де-що про духовий розвиток данського мужика.

(З франц. рукописи переклав Теофіл Вриндзан.)

(Даліше.)

Існують також і читальні, яких члени платять 5—10 франків річно і купують літературні новини, які їх интересують.

Відродженє мужиків витворило в нашій політичній життю партію лівниців, основану на селянах, особливо таких, що мають 33—132 моргів. Більше як третина послів (всіх є 114) в нашій радї державній є хліборобами, мужиками, бувають навіть такі, що мають менше, як 25 моргів; а також і в нашій сенаті складає ся значна меншість із мужиків властителів. (У нас називають мужиком хлібороба, що має не більш 132 моргів; 132—332 моргів називає ся середною посілостю, а більше 332 моргів великою посілостю; так плодородна наша земля в порівнянню з землею в Росії. Партія правіцї, підпирає королем, урядниками, дідами й

міщанством мала фактичну власть в руках. Король вибрав з поміж них своїх міністрів. Борба, щоби захопити власть заповнила багато часу; тепер лівниця побідила. Тепер править у нас міністерство більшости, і ми можемо з гордостю вказати сьвітови на міністра господарки, котрий є властителем до 66 моргів, на міністра просвіти, бувшого учителя народної школи; і вони добили ся своїх станових, не кидаючи своєї суспільної основи і звязуючи ся з упривілейованими верствами суспільности, але борючи ся на чолі своєї природної партії, як політичні провідники лівниців; отсе й сильний доказ розвитку наших селян.

Побіч сего релігійно-ліберального руху Грунтвіга, ми маємо ще у своїм народі иньший рух, старшої дати що-до свого початку, але від- живлений визначним сьвященником, котрий умер два роки тому назад, Вільгельмом Беком. Се релігійне стремлєнє виступає більше проти „житя сего сьвіта“. Сей рух пієтистичний дуже строгий, а навіть дуже хороливий. Він обхопив багато людей

особливо серед рибаків по берегах морських, але також і селянство. По багатьох парохіях видко коло церкви маленькі каплиці пієтистів, де люди збирають ся кілька разів на тиждень на спільну молитву та, щоби вислухати проповідий пасторів сего напрямку або сьвітських людей з одушевленєм. Люди, що одушевляють ся сим рухом, не мішають ся до життя політичного й культурного — і висні школи Грунтвіга знаходять серед них своїх противників. Щоби скріпити свою молодіж в житю, яке вони вважають за справедливе, пієтисти заснували вже 4 школи для молодіжї дорослої, по яких містять ся по кілька сот учеників на рік. Іх програма виповнює ся службою Божою, і їх погляд на всі предмети науки ґрунтує ся на їх способі по- ниманя християнства.

В Швеції й Норвегії не сто- ять висні мужицькі школи на так добрій основі, не згуртовують пропорціонально числа своєї молодіжї, але робота там недавно почата, тай не було там ні Грунтвіга, ні Кольда. Та в Швеції рух шкільний

поступає; правительство і висні верстви суспільности интересують ся дуже сими школами. Іх справа не є так індивідуальною, як в Данії, сойми і иньші інституції заві- дують сими школами в купі з директором, вибраним ними самими. Швеція бідніша, населєна менше густе, як в Данії; тому й тяжко учащати до сих шкіл, бо більше коштує. 1897 р. було в Швеції 28 шкіл для мужчин, 17 для дівчат. 1896 р. засновано школу в Норботен (Norrbotten) коло північного бігуна. Першу школу основано в Швеції 1868 р. (25 літ по школі в Реддінгу). В Швеції ученики походять звичайно з тої самої про- вінції, де знаходиться школа.

Хотий в Норвегії Грунтвіг і все духове житє в Данії мало більше впливу, як в Швеції, завдяки спільности літературної і офі- ціальної мови й політичної унії (від 1386—1814), то рух шкільний на данський лад не пустив тут так глибокого коріння, як би можна сего сподівати ся. Тепер в Норвегії є 12 шкіл, число учеників що року змінєє ся і доходить від 500 до

Росія й Японія.

Власти японські оголосили, що пролив Сунгарі належить до сфери оборонної і обов'язують в нім всі в тім служачі обмеження. Times доносить, що Різдвянський найшов спосіб закомунікувати адміралції рух своєї ескадри. Росіяни перетяли кабель коло Формози.

Що до війни на суші, то годить ся занотувати, що зведено малу битву на лівім крилі рос. під Меян 25 кілоом. від Іппану де цофув ся Ренескамір перед Кавамурою. Важливіших провів, так з одною, як і з другою сторонами нема, бо тепер наступають розтони весняні, що унеможливають всяку більшу акцію перед маєм. Армію рос. на лівій Чанчун-Кірін оцінюють на 200.000. Як з кругів генералії в Петербурзі доносять вишло Лєневичови від часу боїв мукденських євжив 40.000 воїнів. Японці тимчасом направляють мости на Гун і на дорогах між Мукденом, а Теліном, та добувають армію російські, яких Росіяни, утікаючи, затопили около 500 в ріці Гун та болотах. Дося видобуто вже і прилагоджено до ужитку 200 танків армат. По остаточних ствердженнях і обчисленнях оголошено число полонників з Порту Артура, що вносять 41.600 людей. Генерал Ватіанов, що обняв команду над III. армією, дарував 10.000 рублів на Червоний Хрест, зазначаючи, що та сума є для нього лишня, бо доходи его з ласки царя значно зросли. В Владивостоці, мимо сего що Японії перед місяцем не можуть ще приступити навіть до его облоги — ціна живності зросла о 300 до 500 проц., а декотрі артикули поживи коштують в десятиро більше. Прим. фунт бараболі коштує 1 рубель, фунт мяса 9 рублів і т. д.

НОВИНКИ.

Чернівці, 20. цвітня 1905.

Мейнінгітис на Буковині. Супроти куреючих поголосок про появу стрижено-мізгового занепадения в Чернівцях заявляє мійський фізикат, що вони не мають ніякої фактичної підстави.

Підвишене контингенту суровиці для Буковини. Відповідно до соймових резолюцій піднесло мін. фін. на представлення краєвого виділу річний контингент суровиці від 1. цвітня починаючи о 12.000 сотнаріє метричних, а іменою із 40.000 на 52.000 Збільшене контингенту буде покривати ся із салін коєвських, а прочих 40.000 буде до-старчувати, як досі, Качина.

Для добра емігрантів. Секційний радник Кальтенбрун їздив до північної

600. Провідниками руху є такі визначні люди як Ульман (Ullmann); президент Штертінгу (Störting заступництво королівства), а при тім поет і бесідник-політик. Бернстерне Бернзон симпатизував і підпірав сї школи, та край дуже бідний, майже половина родня норвежських живе з річного доходу до 800 франків. Повно там скель і ледівців, а населене дуже рідке. Хоть Норвегія 9 раз більша, як Данія що до поверхності, то має менше мешканців, як вона. Правительство підпірало науку, звязану з школами елементарними на німецький лад (Nachschule), у яких ученики можуть в 2—4 роки по скінченню діточих курсів повторити й продовжити науку на кошт державний система, яку дуже рідко мож стрінути в Данії, а в Норвегії вона значно ослабила працю „Виспих шкіл“. В Норвегії так, як в Швеції, пішов товчок до сїї інституції з Данії; в Норвегії першим директором першої Висої мужицької школи був Данець. По короткім часі упадку рух „Висої мужицької школи“ збільшає ся тепер в Норвегії на ново.

(Далі буде).

Америки для перевірки, якої оцінки дізнають австро-угорські емігранти при вступі на американську землю. Радн. Кальтенбрун пересвідчив ся, що емігранти потребують більше оцінки, чим мали досі. На его предложене австро-угорське правительство установить на Елліс-Ісланд (остров коло Н. Йорку) постійного агента, який буде дбати о приміщенні емігрантів в еміграційних домах, поділених після пародностей, буде вести безплатне бюро праці і буде відсилати емігрантів до місця праці. Агент буде мусів знати всі мови уживані в Австро-Угорщині бодай о стілько, щоби порозуміти ся з всіми емігрантами.

Смертність в Європі. Серед нормальних відносин вмирає в Європі пере-сїчно 27 процент т. є. около 10 мільонів людей. Найбільше вмирає дітей в пер-шій році життя, бо 25 проц. загалу на-селєня. Що до країв, то найбільшою смертністю відзначає ся Росія, в ко-трій вмирає 35 проц. загалу населєня. Відтак йдуть Угри 3 проц., Австрія 27 проц., Італія та Іспанія 27 проц., Німці 25 проц., Франція 22 проц., Швайцарія 21 проц., Англія 2 проц., Швеція і Норвегія 17 проц. загалу людности. Що знов до смертності дітей в пооди-ноких краях, то найбільше вмирає дітей в першій році життя в Росії 30 проц., в Австро-Угорщині і Німеччині 24 проц., в Швайцарії 194 проц., в Італії 184 проц., в Іспанії і Португалії 18 проц., в Франції 16 проц., в Англії 104 проц., в Скандинавії 103 проц. загалу людности. Знов смертність старців понад 70 літ є найвищою в Франції 44 процент. Відтак йде Норвегія 4 проц., Швеція 33 проц., Італія 31 проц., Швайцарія 3 проц., Англія 27 проц., Німці 26 проц., Іспанія 24 проц., Австрія 23 проц., Угри 18 проц. загалу населєня. Пересїчний вік у всіх краях Європи представляє малу ріжницю 32—34 роки. Пересїчний вік є найвищий у робітників і вносить в Німеччині 30 років, а в Англії лиш 22 роки!

Статистика приемностей в Парижі. На самі театри, тінгелтанглі і каварняні концерти видали парижани в році 1904 40.000.000 франків. Найбільші доходи мали сцени державні: Велика Опера 2.987.000 франків, Комічна Опера 2.235.000 фр., Театр Французкий 2.217.000 фр. Цікаве, що відтак що до висоти до-ходів йде тінгелтангль „Folies-Bergère“ 1.551.000 фр. Відтак йде театр Châtelet 1.384.000 фр., тінгелтангль „Олімпія“ і Moulin-Rouge. Великий театр Сара Берггардт праніє доходу бруто 1.217.000 фр. Понад мільон доходу бруто мали ще сцени приватні: людова „Gaité“, літератка „Gymnase“ і оперетка „Varié tés“. Загалом отже беручи, результат не є цілком уємний для смаку публіки парижкої. Властиві театри з літературно-артистичними виставами забирають з 40.000.000 фр. всіх видатків на приємно-сти аж 23.000.000 фр. Але тінгелтанглі зробили в останніх роках такий носту, що вони в короткім часі забє-руть самі львину часть всіх тих ви-датків.

Привілеї сїлих в Японії. В Японії виробив ся з часом звичай, що завід масована став монополем сїлих, котрі в той спосіб зарабляли собі на жите. Та конкуренційна борба о єзистєнцію пхнула в останніх часах, і богато ви-лучих до сїї праці. Видочі робили в той спосіб конкуренцію сїлими, яка з часом почала дошкулувати сїлицим таки добре. Отже в останніх днях поставлено в токійськїм парламенті внесенє, що має застережи право масована лише для сї-лих і є надія, що внесенє це стане не-забаром „законом охорони сїлих“.

Швидкий вимір справедливо-сти. „Deutsche St. Petersburger Zeitung“ розказує ось таку історію: На одній петербургській улиці причепив ся якийсь Дон Жуан до молодой, а гарної дами і не відступав ані на хвилю від обожуваної дами. Вїнци питає єї: Невже я справді не можу провести вас додому? — Дама відповіла: Я не йду до дому, але до уряду мирового судії, у якого маю роз-праву! — О, туди піду я з вами, за-кликав одушевлено хвацький молодець. І ось зайшла дама із своїм товаришем до сїї розирав мирового судії 18. цир-кулу, де дама мала розправу. Вона ви-користала сєю нагоду так, що перед ми-ровым судією внесла устну екаргу на причепу Дон Жуана, який вїзз за нею

аж до судової сали. При сїм вказала ру-кою на остовілого Дон Жуана. Мировий судія спитав про його імя і сконстату-вав правдивість жалоби, чого ненадійно заскочений Дон Жуан зовсім не опроки-дував. Та здивована Дон Жуана пере-йшло незабаром в почуванє, яке близьше годі описати, як почув, що судія про-голосив імпертивний засуд, силою якого Дон Жуан одержав три дні арешту. Так швидкий вимір справедливости лу-чає ся рідко і то не лиш в Росії.

Виратований лавиною. Робітник Ієан Гляймсбах з Берліна хотів з до-лини рєнської перейти до долини ант-гольєрської через гірську рієсерфернер. Та діставши ся між гори, сніг та іму, він збив ся з дороги і блудив 3 дні і 3 ночі серед снігів. Догерва четвертого дні пірвала его зі собою спадюча ла-вина і знесла его в нисні лієсїстї око-лиці. Ту закопаний по шию в снігу він крчав довгий час дарємо о поміч, аж вїнци найшли его два рубачі, що йшли по дереву у ліє, майже неспрїтного і за-несли его до шпиталі в Райні, де він вернув до здоров'я.

Оповідки і іменования:

Зарібки в Прусах. До 30 копаль-няних робітників в віку 18—35 літ мо-же зараз найти зарібки в пруских ко-пальнях. Хто має такі фізичні умовини, що може прїняти ся сєї роботі, най зго-лосить ся до Ruthenische Arbeiterver-mittlungsbureau in Neubeerunn.

Із торговельно-промислової спілки „Праця“. Від комітету основа-телів тов. „Праця“ дістаємо осьє пїсьмо до поміщеня: В цілї обговорєня важних деталієв, що до заріду нового товари-ства і означєня рецїїє конституційних загальних зборів нового товариства, скликано довірочну нараду Русинів осо-бливо з Чернівців на вівторок 18. с. м. Скликуючий комітет надїєв ся великого збору, а головнє рахував на прїсутність нань, бо они при сїм були найбільше ін-терєсовані. Результат був такий, що зїйшло ся кільканайцять мушци, явили ся чотири панночки, а з нань ні одна, так що зібрані не уважали ся компетєн-тними до рішеня справи і розїїшли ся без наради. Щоби справу вже раз на перед посунути, скликуємо ще раз до-вірочні збори на сєбєту дня 22. с. м. на год. 7. вечером до „Народного Дому“ і маємо надїю, що бодай сїм разом зїйде ся вже значніше число інтерєсованих особливо нань. Колиб і сїм разом по-вторило ся те, що було у вівторок, чого однак не припускаємо, то комітет осно-вателів справу цілу залишить і зложєні гроші позвертає; бо тоді буде певним, що товариство „Праця“ не може числити на належну підпору нашої єсупільности. Додамо ще і се, що комітет розіслав був свого часу з „Буковиною“ проект ста-тута і просив о висказанє гадок в тїй справі, надїючи ся широкой дискусії і ве-ликого заінтерєсованя. Та й тут покін-чило ся лишє на одній просьбі, через що неможлива була дальша дискусія на ту тему. Надїємо ся, що нинїшний поклик не проміє безуспїшно і в тїй надії кля-чемо до побачєня в суботу. — За комі-тет основателів: *Др. Ст. Смал-Стоцький.*

Перебудова будинку кр. прав. Будинок краєвого правительства буде не лиш підвищений о один поверх, але також розширений. Міністерєке по-твердженє перебудова вже наспіло так, що незабаром повинна розпочати ся бу-дова.

Із Буковинської Каси щадничої. На вівторкових зборах ширшого заріду по поладженню нинїших точок вибрано до ширшого заріду на шість літ: краєв. президента др. О. Баяйєбєна і ексцєл. Дулула, на 1 рік В. Фонтіна на місце Ю. Вацля, який зрєзигнував; до стєслїй-шого заріду вибрано радн. Вальмоша на місце помершого бар. Мустаци; до цен-зурового комітету вибрано: сов. торгов. Лянгєнгана, д-ра Штравхєра і сов. кр. А. Захара; із 14.700 кор. прїзначєно на рускі цілі: на буреу Руского Народ-ного Дому 200 кор., а на будову гр. кат. церкви 200 кор.

Із сїчового руху. Позір! Отворєнє „Сїч“ в Черногузах відбудє ся дня 23. цвітня н. є. 1905 о 1-ій годїні по пол. під голим небом на сїножати гєснодаря п. Олєксєя Гудєя, коло Николая Грабов-ського з сїлдуємим днєвним порядком:

1. Слово привітєвє. 2. Поясненє статутів. 3. Уконстатованє старшини. 4. Ухвала члєвєських пайв. 5. Відліні внесенє і по-ради в справі товариства. Осьєм запра-шає ся всі тов. „Сїч“ як і щироруску інтєлігєнцію. — *Осєи Лучинський, ко-шовий. Атанасій Долгїцкий, справник.*

Станівська філія „Рускої Школи“ звизає своїх члєнів, щоби безприво-лочно вирівняли члєвєські вїкладки, бо на загальних зборах, які відбудуть ся в короткім часі, лиш ті будуть мали право голосувати, котрі не залигають з вїкла-дами. Гроші просить ся висилати на руки касїєра товариства т. Олєксандра Барбіра, надучитєля в Кабїні, почтє Дра-чинці.

Із штуки і літератури.

Воля, орган укр. соціальної демо-кратії після довгої перерви стала вихо-дати знов у Львові двічі в місяць.

М. Горький. „Бєсарабская Жизнь“ доносить доволі сумні відомості про стан, у якому тепєр находить ся Горький в Ялті. Здоров'є его значно підкошенє, сну майже не має, бо ночами мучать его напади кашлю і тяжкі поти. Від часу до часу являють ся кроваві сїльо-вини, що знаменують тїнічну туберкулозу. Із Горьким прибула на Крим і його рідня Жїнка, яка сама не дуже то крїпка пі-сля прожитих важких хвилин, докладає всіх старань, щоби вирвати мужа із кітїв смерті. Тепєр цвїтуть в Ялті рожі, які так любить славний письменник, і при-пікає лїтнє сонцє. Що дня прїносять почтє безліч привітних пїсьм і телеграм із усіх кінцїв Росії, що бажають і ор-кому швидкого видужаня. Його справа мала розбїрати ся в Петербурзі дня 26. мая, але через недугу обжалуваного ма-буть єї відложати. — При сїй нагоді не завадить сказати, що в Росії розширєно чуття, що Горький має тепєр величезний маєток, який єму прїносить его твори. Все те опрокинув адвокат Горького Грєзєн-берг в часєписи „Русь“. Між нинїшим пише він дещо про недавній его побут в Рїзі ось що: Горький мешкає в серед-нім готєлі і на жите своє видає тїлькє, що пересїчний студєнт 60—70 рублів місячно. Всі прочі доходи він роздає. За границєю має богато стїпендієв, яким посилає що місяця значні суми на жите і студії. Прїям, одній студєнтцї посилає він 100 рублів місячно, бо єї наукові праці вимагають богато видатків. Дуже богато видає Горький на народну про-світєу, закупує цілі бібліотєки, котрі на жаданє висилає до сїл і містєточ, щоби бідний люд сїльєсий та мїєський міг учити ся. Крім того богато людей і осо-бистє і письменнє звертає ся що днїня до Горького о поміч і він їм помагє. Не-правдою є, щоби Горький купив собі зем-ські маєтностї, натомість правдою є, що на Горького уряджує ся формальні дови. Певні єсєри хотять ся его конєчно по-збути ся. Перед двома лїтами урядженє на него першій атєнтат: Горький одєр-жав лист, щоби в назначєний дєнь ве-чером явив ся над берегом Волги в ду-же важній справі. Горький явив ся; і ось з темряви висунула ся якась стєть зі словами: „Ви Горький? Вас власнє по-требую!“ і кинула ся на Горького з но-жем. На шастє нїж відбив ся о папі-росницю. Визвазала ся ручна борба. Горький, звїєний сїдач, кинув лєтра із висє-ного берега, діставши лишє кілька лег-ких ран. Від того часу стєрєжуть Горького прїятєлі. О здоров'є своє — яке таке вутєє — Горький цілком не дбає. Як примір сєго наводить Грєзєнберг сїл-дуєчий факт: „Раз снаєруємо по парку і говоримо про процес. Горький хоче за-наліти папіроску, та дістає атак кашлю. — Для чого курите на зпмнім воздусі? — Дїаю. — Виж кашляєте, отжє по-винні шанувати ся“. „Ні — відповів Горький — якби чоловік мусів вєсєгда ду-мати лишє про своє здоров'є і бояти ся кожного подуву вітру, то тодіб не вартє було жити. Впрочім почуваю сєбє цілком здоровим“.

Переписка Рєданції.

Вп. І. С. в В. Сердєчне Спасїбїє за прїсланє. Чи не моглїб ви зладити для нас стєті про зарібки у вашій око-лиці після цїятань поставлєних євого часу в нашій часєписі? — *К. Г—о в К.* „Сїч“ і „Ідилі“ будуть печатані в най-близшій будучности; одно з них дамо до великоднього чїсєла. — *К. Г—к в К.* Ядємо нєтерпєливо відповіди в відомій справі.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

повідомляє Вп. Публику, що надійшли весняні артикули в великій виборі і просить о ласкаві відвідини.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів Оєип Піхлар і Сини в Ірану, П. Ладште-в Александриі. Склад ріжнородних фабри-в фільцу, льодену, боброві, чорні і у великих модних красках. Циліндри і клані посадіна новість.

Парасолі від сонця і дощу, En tout cas, чисті шовкові з наймоднійшими ручками. Чорні (гаранція через один сезон) К. 10-45, чорні (гарант на один рік К. 13-30, чорні (гарант на 2 роки) К. 17— Такі самі у всіх модних красках. Цигарниця і прочі подібні артикули після послідної моди. Парасольки дитинячі в найбільшій виборі. Парасолі від дощу, для панів пань і дитий.

Шапки для дам, панів, дівчат і дитий до гри Tennis і т. д. п. ужитку у великом виборі.

Вироби паньчохові. Паньчохи дамські сїткі, паньчохи для дитий найліпший виріб, сїткові кафтанітки, зарукавочки у всіх модних красках.

Конфекция. Убраня для дитий Союз, жакети і т. п.

Склад ц. к. упрвілюваної фабрики товарів з альпаки

Товари обувні. Самостійна продаж обу- і з інших славних фабрик як Ангін Чапек весну. Черевки весняні обкладані лясером, шом і трікотизм нутром для панів дам дї- черевки домові і різні найліпшої якості до вирав гімнастичних.

Біле і краватки з правдивого англійського шовку, в десени, білі пікові, гладкі, фалдо- вані під гарантією. Ковпиріки і маншети, білі і в красках. Краватки тукраві і англійські, кожного місяця нові.

Артикули до подорожи. Найбільший вибір валізок, куфрів, пуделок, ташок, клун- ків ремінців до пакованя, касет, цигарових мішочків, нецарків пледів, мішків на біле, дамських мошонок на дорожнївності і т. д.

Артикули шпортові. Відбивачі до гри Lawn-Tennis, бальони, боліди, шапки і т. п. до того прибори.

і хінського срібла В. Бахмана і спілки у Відни.

Одинокою дорогою до

КАНАДИ і АМЕРИКИ

в бюро М. Г. Фрейдберга в Антверпї.

Лиш ся переправа надає ся до заморських країв! Ся переправа є най- дешевша! Дорога із Черновців до Канади триває 10—12 день!

Крім нечуваної дешевї дістають люди науку як їм за морем обходити ся хотівши до ліпшого майтку прийти, а се є найгодо- внійша точка кожного подорожного! В жадній переправі не дістають люди сеї науки! Жадайте завчасу проєктів і поучень, і сокоутї ся аби не попасти в злі руки і на злу дорогу, котрою люди їдуть гей худоба! Лиш в сего агента найдете справедливість і чоловічество ба й таку раду, котра за морем принесе Вам більшу користь!

Адресуйте до него так:

8 (7—10 п.)

М. Г. Фрейдберг, Антверпїя, Van Leriusstraat. Belgia.

Заряд друкарні „Рускої Ради“ звертає увагу інтересованих, що всякі друкарські висилає лиш за попереднім надісланем на- лежкості або за послїплатою.

Я, Анжа Чіляк

58 (23—52)

завдячую власному ви- паховоду помади, через котрої уживає, зріст мого волоса дійшов до 185 см. довоти. Се є одинокє средство проти випадання волоса, скріп- лєє і приєспїнає его зріст віддає великі прислуги панам, котрим їде о красні вуси і бороду, запобігає передчасному лисєню і сивїню, ва- галї чудотворна ся по- мада вертає волосям так на голові як на бо- родї натуральну поли- скуючу бавру. Дїлає она однаково так у мо- лодих як і стариків. Я уживала єї 14 місяців.

Цїна одного слїтка

1 зр., 2, 3 і 5.

Щоденна розсилка в цїлій ссвіт за попереднім надісла- нем грошей, або за по- слїплатою. Найліпше замовляти просто з фа- брики:

Анна Чіляк

Відень

L., Graben 14.

Головний склад в Чернівцях: Шмід і Фонтін.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть

NERVOL

аптика др. Ю. Францоа

в Тернополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних боля, простуджєня, ломаня костий, плечий гієтца і нервових недуг. Прошу ува- жати на напис „Nervol“ і не при- няти ніяких „Nervotonin“.

Цїна флакона 80 сот. 10 флаконів (фля- шочок) 8 кор. з оплатою і опакованєм.

Друкарня „Рускої Ради“

виконує

всілякі роботи друкарські

скоро і дешево.

Калєндар „Рускої Бєсїди“

коштує тепер лиш 40 сот. а з пересилкою поштовою 50 сот.

Що року горять хлопські мїлїони неасекуровані!

Товариство взаїмних обезпечєнь

„ДНІСТЕР“

... у Львові, Ринок число 10, ...

одинокє руске товариство асекураційне

обезпечє будинки движижимости, збіже і папу на слу- чай пожеж. По пожежї виплачує „Дністер“ зараз від- шкодованя; оїтку шкід переводить разом з місцевими членами; через 11 лїт виплатив „Дністер“ відшко- довань в сумі 5 мїлїонів 340 тисяч Корон.

Фонди „Дністра“ виносять (з кінцем р. 1904) суму 1,183.874 Кор. і умїщені суть в цїнних паперах.

В „Дністрі“ єсть обезпечєних бїльше як 300.000 будинків. На покритє хат черепом дістають члєни „Дністера“ позичку в Товаристві кредитовім „Дністер“.

Полїси „Дністера“ приймають ся при вєїляких по- зичках в Банку краєвїм, касах оїцадности і касах сирот- нїських.

Чистий зиск по скінченїм році звертає ся члєнам в лїтах 1901—1904 звернув „Дністер“ члєнам 284.857 Кор; (за лїта 1900 до 1902 по 8% за 1903 р. 5% премїї).

Агєнції „Дністра“ находить ся у вєїх мїстах і бїль- ших селах і треба подавати обезпечєне через агєнтів; господарі письменні повинні ста- рати ся о агєнції „Дністра“ в таких сторонах, де вїньші агєнти „Дністра“ не робять. Агєнти „Дністра“ заробили вже провізїю 662.807 Корон.

На житє обезпечайте ся тїлько через „Дні- естер“ в Товаристві Крає: свою провізїю від сях обезпе- чєнь дає „Дністер“ на рускі добродїїні цїли.

„Дністер“ припоручили Прєвсьє. Епископські Ординарії.

AUSTRO-AMERICANA.

Авєстрїйське сполучєхє акційське кора- бельно-перевозове тов. в Трієстї.

Правдивий пасажирський оборот до Америки через Трієст-Ню-Йорк.

Гєнеральна АГЄНЦІЯ для ГАЛИЧИНИ і ВУКОВИНИ:

Гольдлюст і Спїлка

Чернівці, ул. Палати краєвої 6.

Для провінцій приймає ся агєнтів.

6 (8—10) п.

Видає товариство „Руска Рада“, в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відіовїдає: Іван Захарко

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застереження. — Рекламациї неоче-
кувані відплати від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	70	„

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і наложитість за інсератом
платні в Чернівцях.

Франко-японський конфлікт.

З поля війни, як в передодень великих подій, нема важливіших вістей, окрім того, що на суші війська японські посуваються із відділами кінниці на чолі що-раз далше на північ, а на морі флота Рождественського уникає Японців і ховає ся по чужих портах. Рождественський мабуть бачить в хвилі близького бою недостачі і невірності своєї флоти, та хоче їх ще хоч троха поправити. Догадують ся, що він носить ся з думкою, зблизити ся о скільки можна без бою до Владивостоку, а відтак оставити кораблі транспортів і лише з боевими пустити ся в дорогу до Владивостоку, в якій, стрінувши ся з Тогом, не потребував би бодай обтяжувати акції і рухів військових кораблів зглядами на транспортівці з вуглем. З сим пляном рушив він на Хіньське море, та тепер на місці его виконання бачить наглядно его неможливість і се є причиною проволочки в его рухах.

Однак найважливішою нині справою, викликану подіями військовими є kwestія французької нейтральності. Річ у тім, що Рождественський, користуючи ся дуже широким і свободним поняттям нейтральності Франції, яка проголошує засаду, що нейтральність повинна полягати на трактуванні обох сторін воюючих так само, як підчас мира, завинув до портів французьких коло заливу Камран і задержав ся там пару днів. Се цілком не нарушує нейтральності після поняття Франції, яка не обмежує ані часу побуту кораблів воюючих в своїх портах, ані не заборонює їм переводити направи, заосматрювати ся в потрібні річи. Не вільно лише виїжджати нагло з порту, коли сигналізує ся

близкість ворога і зводити бою в т. з. нейтральній пасі прибережнім порту. Се засада, визнавана давнійше і иншими державами, а проголошена у Франції поновно 1898 р. є вигідна для Росії, що находити ся на чужих водах і не мають жадної точки опору, але за те є дуже невигідна для Японії, котрої флота оперта о береги вітчизни не потребує користувати ся чужими портами. Тому Японія протестує проти такого поступовання Франції і називає его зломанем нейтральності зі сторони Франції. Протест сей вніс японський посол в Парижі др. Метон 20. с. м. вечером у міністерстві справ зовнішніх, називаючи довгий побут Рождественського коло заливу Камрауг „нарушенем нейтральності зі сторони республіканської Франції на користь деспотичної Росії“. В виду сего адмірал Жонкіє, який дістав спеціальне поручення з Парижа, робить всякі зусилля, щоб удержати в повніть ту французьку нейтральність. Рівночасно з внесенем формального протесту в Парижі і повідомленем про те порушене нейтральності Союзних Держав, правительство японське старає ся склонити Англію, щоб она зробила превію на французьке правительство, аби оно звузило троха своє поняття нейтральності. Правительство японське думає, як доносить до „Daily Telegraph-у“, що через зайняте Рождественським французького порту, наступив casus foederis тих обох держав, що отже Англія в сїм случаю повинна уняти ся за Японією і поперти єї зусилля. Англія, розуміє ся, має власний інтерес в тім, щоби нейтральності не понімано так, як се чинить Франція. Она-ж позавдавала тільки стайцій з вуглем по всіх морях, она з та-

ким накладом грошей і труда дипломатичного забезпечувала собі ві всіх сторонах світа пункти пристановища для своїх кораблів, щоб в разі війни мали всюда де заїхати єї військові кораблі — і то все надаремно? Бож на таке би воно вишло, коли-б понімано нейтральність так, як се робить Франція. Тож, хоть Англія тепер є в дружбі з Францією, сподіють ся, що она кине всі сентименти на бік і таки зажадає від союзниць зміни єї поглядів на нейтральність на практиці. А й само правительство французьке мабуть, щоб не доводити до конфлікту з Англією і не уступати відтак під пресією, буде мусіло острійше пильнувати і крити свої сентименти для звязаної з нею міліярдами союзниць — Росії. Се видно вже із заповідженої в парламенті французьким інтерпеляцій деп. Презенсе, що закидає правительству своему непильнуванє нейтральності, та з того, що міністерство справ зовнішніх в Парижі заявило, що буде стеречи пильно нейтральності і вислало спеціальні розпорядження до губернатора Індокін.

Політичний перегляд.

Італійські залізничі. Парламент ухвалив, що правительство перебирає в заряд з днем 11. липня с. р. залізничі Італії і §. 17. проекту уставу залізничої, котрим узнає ся службу залізничу урядниками державними і грозить ся видаленем на случай оущення служби, або недодержання регуляміну руху. Страйк притихає і кінчить ся уступленем стрейкуючих і відданем своєї справи в руки правительства.

Шведські робітники. Робітники залізничі в Швеції на з'їзді 18. с. м. ухвалили протест проти заборони страйкувати, виданої правительством і вислали депешу до стрейкуючих робітників залізничих Італії з заявою симпатій.

Злука Крети із Грецією. Кн. Юрій грецький отворив вчера сесією парламенту. Численно зібрана публіка живо его аклямувала. В привітній промові виклав князь свої заходи, які починив у гваранційних державах ради злуки Крети із Грецією. Відтак ухвалила палата одностайно серед оплесків резолюцію з домаганем злуки Крети із Грецією, із зазивом до кн. Юрія — якому висловлено довіре — щоб подав єї до відомої монархії. Відтак ухвалено, щоб президія палати разом із депутатами острова пішла до консулів і повідомила їх про порішену ухвалу. Відтак склали послы присягу на імя короля Юрія і геленську конституцію. На провінції відбули ся численні народні збори, на яких також проклямовано злуку Крети із Грецією.

Франція. Страйк в Лімозж. Робітники найбільшої керамічної фабрики французької Naviland в Лімозж зажадали від фабриканта видалення одного веркмайстра, котрому закидали різні проступки моральні, яких допускав ся на зарібницях. Та мимо доказів вини фабрикант Теодор Гавілян не хотів викинути з фабрики згаданого веркмайстра і тоді робітники в его фабриці покинули роботу. В відповідь на се всі фабриканти того міста, що належали до тресту, замкнули свої фабрики, викидаючи 20.000 робітників на брук. Се було причиною, яка випроводила робітників з рівновати. Около 100 робітників

Іван Золотаренко.

Настя.

(Конець).

Василько сидів на лаві, та бачучи, що мама так довго спить, пішов лавою на постіль і почав термосити Настю за руку і просити їсти.

То сніпане привело Настю до свідомости.

Отворила очі і побачила біля себе сина. Відразу пізнала его і пригадала собі все.

Сильний кашель вхопив єї, дух заперло в груди. Відкашльнула кровавими сльовинами.

— Боже, Боже, коби хоть Степан вернув з міста, бо хто знає, чи я дочекаю вечера. — Хотілаб ще сказати єму, аби не дуже побивав ся за нею, а щоби уважав на діти.

Підвезла ся з трудом, сперла ся на руку і з безмежною любов'ю гляділа на сина. Потім звернула очі на колиску і здавало ся немов там щось таки прикувало єї зір.

Велика сльоза покотила ся по змарнілому єї виду і впала на зімнату, вилежану подушку, роблячи на ній круглу пляму.

— Васильку, — простогнала тихо, годи сивочку до мене ближше, ходи любов'ю.

— Я голодний мамо, — я такий годний, а тата нема ще з міста.

— Ах, коби Степан прийшов...

Підняла ся, щоби обняти сина, та в тім сильно закашляла, в грудях здавило єї і кров пустила ся устами, на сорочку і подушку.

Насті забракло віддиху.

Почула, що смерть зближає ся до неї, а вона лежить сама — нікого біля неї, щоби подав хоть сьвічку.

— Васильку, біжи по Кеє... та не докінчила, знов закаткотило в грудях і тепла струя крови поплила з уст... Хлинула два рази, цілим тілом здрігнула ся, випрямила ся — голова і руки опали безсилно на подушку...

Сонце, заходячи, уяло кризь вікно на постіль і освітіло бліду, схорвану твар і руки, що лежали на подушці мов восткові.

Мухи брехали по хаті, сідали помершій на твар, руни, лізли в очі, в ніс, в уха...

Василько перестав кривити ся. Він зацікавив ся, чому мамі вде кров з уст.

Бачучи однак, що він самісний у хаті та що мама не рушає ся, налякав ся тай почав плакати та термосити маму за руку, щоби не спала, бо він сам боїть ся в хаті.

Відтак стала Василька огортати сивочку. Він переліз через постіль і ліг на запічку на купу захматі, де все спав.

Думав про тата, що принесе хлібця і зварить кулеші і в таких гадках заснув.

Вітер гудів на дворі і дзвенів шибами вікон, що понадбивали та позалинювані папером, дзенькотили за кожним подуванем вітру.

Дорогою ішов молодий ще мужик в полатаним с'раку та ніс під нахою хліб, а в руці флячину, завинену в папір. Вітер розвівав полами с'рака, та Степан не зважав на те і йшов скоро, мов би хто гнав его.

— Ох, коби скорше до дому. Не знати, що там Настя робить. Доктор казав, що то запалінє і що она з того вийде і записав отсе лікарство.

За ту флячину він дав нині шість шусток в аптці. Лишило ся йому ще дві шістьки і за то купив хліба, а муки вже не було за що. Треба буде піти до поцесора. Скажу му, що наймаю єї на віжен за тринадцятий сніг і най дасть мені наперед аріарію. З ділетку муш кукурудзної, а зо дві житної.

Віт не дасть мені, бо я вже й так набрав, не знати, коли відроблю того.

— Так, так, так зроблю, годі так жити по песачому.

Малого Василька, назав віг, що возьме до себе. Буде гуса настї. Маленьке небоже, та Бог видать, що не мож инанше.

От вже село. Іде Степан улицю.

Дорогою здоровить его люди, та він мало звертає на се увагу. Відкаже або й ні. Ось вже і его хата. Яксь тревога обняла его серце. Хвилю затримав ся, щоби відітхнути; серце стукоче в грудях, мов молотком бе.

Підійшов під двері — слухає — тихо.

Поклав руку на клямку, підняв єї, двері заскрипіли — отворили ся — і він увійшов в хату.

На постелі лежала Настя — спокійна. Смужка крови видніла на лиці і губах, що так і засхла на них.

Степан припав до неї і приложив руку до лица. Лице вже зовсім студене. Цілого Степана проняло жахом.

Вся кров здавало ся застанова на в нем. В голові мигнула думка:

Настя вмерла...

Боже, она умерла і ніхто навіть сьвічки не дав. — Ні, він ще не вірить. Таж доктор казав, що она вийде — він купив їй ліки, і она ось тут лежить студена.

Знов припав до неї, клявав єї з ропсуюко.

— Ох, чи все до смерті так карати ся мені, чи вже з роду так призначено, щоб я ніколи не зазнав свободної хвилли і ганїє ся страшим плачем. Малий Василько збудив ся.

Весело єв на запічку, бож тато привіс хлібця, мама казала, що буде

впало до фабрики Гавілянда, знищили автомобіль, що там находився і спалили його. Проти робітників вислано військо. Робітники однак побудовали барикади і прийняли військо камінням, штабами залізної, а навіть вистрілами. Військо заатакувало робітників і зігнало їх з барикади. Тоді вони кинули ся на склеп зі зброєю і забрали стрільби та револьвери і рушили відтак до в'язниці, щоб увільнити арештованих товаришів. Коли робітники виважили браму, а військо обкидало камінням, тоді військо без розказу добуло зброю і убило 3, а ранило кількох робітників. З поміж жовнірів було ранених 7 офіцерів і около 60 воїнів. Справа ся, яка стала ся квестією першорядної ваги у Франції, знайшла свій відгомін і в парламенті, де пос. Рейле (конс.) закидав правительству, що оно не передбачило таких випадків, а послі соціалістичні атакували правительство, що оно не інтервентувало безсторонно в спорі праці і капіталу, а виступило в обороні фабрикантів проти покривджених робітників. През. мін. Рувіє відповів, що робітники перші заатакували військо, котре лише боронило ся і заявив симпатію жертвам і раненим та надію, що правительство залагодить сей сумний і болючий факт. По сій заяві ухвалено порядок денний 422 голосами проти 58, а внесене на вичислені слідства в сій справі відкинено 369 голосами проти 173.

Французька політика загранична. Вчора т. е. 20. с. м. видав король Едвард VII. на покладі корабля „Вікторія і Альберт“ обід, на який запрошено губернатора франц. в Альжирі і начальника властей військових і цивільних. Король тоастував на щасте Франції, кажучи, що є ушасливлений побутом в Альжирі і дякував за прийняття, якого дізнав. Губернатор відповів, що Альжир чує ся щасливим задля відвідин родини королівської і через те, що она заховала ті відвідини в добрій памяті. На засіданні з 19. цвітня с. р. Жоре і Дешанель атакували заграничну політику Делькасо особливо в справі Марокка і промавляли за порозумінням з Німцями. На се Делькасо заявив, що правительство мароканське прийняло умовини французькі, отже справа марокань-

ска не може зле вплинути на міжнародні відносини.

Утеча І. Сазонова із Сибіру.

Дня 15. липня 1904. р. погіб В. К. Плеве. Сего всеросійського ката розірвала на кусні бомба, кинена влучно І. Сергієвичем Сазоновим. Сазонов вийшов із богобоязливої, купецької сім'ї, а їхнього сина виховала на терориста ніхто чинший як брутальна система російської деспотії, яка держить ся грубим насилем. Живучи на московському університеті, він вперше увійшов в конфлікт з властями, протестуючи проти засилання не-„благоннадзорних“ студентів в салдати. За се й постигла его тюрма, де зблизив ся і пристав до провідників революційного руху. З того часу его політичні переконання чим раз більше кристалізують ся, він стає брати що раз більш активну участь в політичній життю, а разом з тим стає чим раз частішим гостем тюрми, де жандармська груба самотовна виледіла у ній потребу терористичної акції. Після третьої тюрми вислано Сазонова на п'ять літ заслання в Якутск. Заслання свого однак він не відсидів і з Сибіру утік.

Переходячи із Александровської тюрми, як пересильний арештант, рішив ся Сазонов при першій нагоді, щоб виконати план утечі задумані в тюрмі. Найбільш пригожий до сего плану явив ся Іркутско-Якутський тракт, раз тому, що тамешні етапи уряджені доволі примітивно, а друге й тому, що сторож рефлексує більше на неможливість утечі з огляду на пустинність місцевості, з рідка заселеної дикими Бурятами, чим з огляду на міцні замки і висоту палів (паркан із високих заострених бревен). І дійсно стрітив Сазонов вже на одній із перших стацій добру нагоду до утечі. Ледви партія арештантів, до якої він належав увійшла не етапне подвір'я, Сазонов, кори-стуючись замішанням серед партії і сторожний, як звичайно лучає ся із прибутем на новий етап оглянув бистроцілу тюрму. Миттю переконав ся, що дуже легко міг би брати ся йому на етапне горнище, а після сего тільки спустити ся на палі і тікати.

Все те зробив він, навіть не змінивши свого убрання, не зваживши наслідки, а остаточно в тім же піджаку, у якому відбував свій марш. Треба було спішити ся, поки не розставлено варт. Діставшись на свободу попрямував Сазонов берегом річки до недалекого ліса. Над рікою прали мужички плати, вони безперечно здивували ся не мало, побачивши там незвісну їм фігуру але відтак із питомою сибірською елементом вели дальше свою роботу, не інтересуючи ся більше проходжам. Опинившись у лісі, рішив ся втікач не йти в його глибину, але ліг в високу траву й корчі, що стояли біля самої дороги. Тут рішив ся він вижидати дальших подій. Незабаром гукав вистріл, се знак, що в тюрмі вже замчено його не-присутність і розпочалась тревога. Через

часок вибігла із етана ватага салдатів із двома жандармами, що супроводять звичайно кожду політичну партію. Погоня кинулась до прачок. На запит, чи не проходив сюди втікач, дали вони відповідь потверджуючу і сказали, що він втік у ліс. Вся ватага пробігла о кілька кроків попри притягеного Сазонова, але через час зупинила ся, стрітивши двох мужиків. Завела ся довша розмова. Мужики заявили, що не стрічали нікого та що втікач удачно пробере ся до Іркутска.

— Деж ему туди дібрати ся? Замітив на те один жандарм. Місцевості тутешньої він не знає, заблукав ся, і ми візьмемо его голими руками.

Та мужики обставали при своїх. — Таж те чоловік учений, він знає, що ріка тече до Іркутска; цілої дороги є 60 верст до ріки пройде єї через дві доби.

— А чим буде жити ся? репайкував жандарм. Він здохне з голоду борше, ніж заїде до Іркутска.

— Е, чоловік образований знає, кільки є тепер у лісі бруслиць, ними може прожити два дні знаменито.

Сазонов єю розмову — як то кажуть — мотав собі на вус. Тепер вже знав він, в яким напрямі йому тікати і що їсти.

Погоня рушила дальше, а Сазонов рішив ся не швидше вийти із свого сховку, аж настане темрява. Отак минули дві-три години. Аж ось чує він, що недалеко него хтось осторожно перекрадає ся. Вивило ся, що се був жандарм, який, вернувшись із невдалої погоні, рішив ся перешукати корчі вздовж дороги, а для більшої певності взяв із собою гончого пса. Крок за кроком наближував ся жандарм до місця, в якому лежав Сазонов. Пес обнюхавши корчі, попрямував просто на Сазонова, так що він почув його важке дихання. Значить ся, все пропало! Треба було назад віддавати ся в руки властей. Супротивляти ся жандармом голіруч не мало ніякого зміслу, але не вставати і самому віддавати ся в жандармські руки було прикро й гідно і — Сазонов рішив ся ждати терпеливо, доки не підійде его сам жандарм. Та тут дучило ся щось, немов чудо: собака постояла якийсь час обнюхавши Сазонова, відтак навіть не загавкавши побігла далі, повівши за собою жандарма. Сазонов був спасений. Діждавши ся ночі, пішов берегом ріки за водою. Рано набрав бруслиць, які в той час були доволі мучні й поживні. Дяну проложив знов у корчах, цілу ніч знова промавлював, так що на десьвіта етапув у Іркутск. Роздобувши тут на спорт і гроші пігнав сибірським курером до Росії. В вагоні їхав разом із ним якийсь генерал з донькою, якому Сазонов припав до вподоби так, що не розстав ся з ним через цілу дорогу. До буфетів стаційних ходили разом, де жандарми витягали ся як струни — перед втікачем-революціонером.

В граничній містечку треба було Сазонові підкопати на порученого пачкаря в пдохенькій корині. Аж ось увійшов до неї урядник. Сазонов внав ему

в око; нігде не прописаний, підроблений паспорт викликає в ній підозріну, дарма, що Сазонов толкує, що ось то він приїхав купувати воли. Урядник рішучо хоче списати протокол, та стіл був так заложений, що голі було на ній писати. Сазонов сягає до кишені і витягає відти одно число „Дружеских Ръчій“, яке у него случайно попало ся і розстелює на столі. Тут стало ся щось несподіваного. „Дружескія Ръчи“ се орган ки. Мецкерского призначений для туманона мужиків і робітників. Висні власти в окремих циркулярах горячо поручували ширити їх між народом „для розновсюдження здорових думок“. Урядник лиш що получив такий циркуляр, але самої спасенної часописі не бачив, тож місто писати протокол став єї читати, а як ще побачив там царский портрет із усіма ієнсіями, то й думати перестав, що властитель такої „назидательної“ річі міг би бути чоловіком „неблагонадзорним“ і лишив его в супокую. — Через час надійшов контрбандист і Сазонов поїхав в Росію, щоб виконати незабаром діло народної німсти — атентат на Плевого, за що тепер сидить в шлісельбурській кріноости, засуджений на домертну в'язницю.

Ки. Мецкерский хліба не надіав ся ніколи, що его царолюбний орган спасе пізнішого вбійника фон Плевого.

Після „Красное знамя“ 1905. — яв.

НОВИНКИ.

Чернівці, 22. цвітня 1905.

„Союз“ а „Промінь“. Студент-Буковинець погнівав ся з учителем-Буковинцем за те, що учитель на зборах „Січі“ предпостав на Січового батька доктора-Буковинця. По сторові студента стає тов. „Союз“, а за учителем уймає ся „Промінь“. На статтю „Промінь“ посилає студент відповідь, якої „Промінь“ не помітив. Студент звертає ся до „Буковини“, котра відмовила, виходячи з того, що такі домашні суперечки повинні залагоджувати ся дома тай тому, що до річового сиростована можна було приневолити редакцію „Проміня“ хочби судово. Замість доходити свого права студент поміщує в „N. Fr. Lehrerzeitung“ статтю, котра зробила дуже прикре вражіння. Тепер знов „Союз“ видав в сій справі прилогу до „N. Fr. Lehrerzeitung“, в якій нарікає, що „світська редакція „Буковини“ не прийняла нашого („Союзного“) пояснення“. На се скажемо із свого боку, що редакція „Буковини“ заявила була представителям „Союза“, аби предложили річеве сиростованіє, а коли „Промінь“ і сего не прийме, то „Буковина“ видрукує його; бо тоді станула би в обороні льояльної засади „Audiat et altera pars“. Та „Союзови“ видно було сего за мало і він пішов таж до „N. Fr. Lehrerzeitung“. Отже наша відповідь на закид „Союза“ виска-

кудешка і вони будуть всі їсти — він не буде вже голодний.

Степан підняв ся і аж тепер пригадав собі, що пішов ще рано, а в хаті нічого не було їсти.

Укроїв кавалок хліба і дав хлопцеві, котрий взяв утішно его їсти.

Степан сів бездільно на лаву. Думки пошлудали ся в голові. Хата видала ся ему зовсім порожньою. Він знав одно, що Настя умерла...

Малий Василько заліз з запискою, перебег хату і вчепив ся татових колін.

— Правда тату, що ви зварите кудеші, мама казала так?

Степан глянув на сина і серце зацеміло болючо. Усміхнувшись вимушено кризь зуби і взяв сина на руки.

— Сирото моя, сирото, де я тебе подію, чи і ти підеш по наймах, як твій тато, чи ти так скапараш свій вік, не знаючи щастя, чи і тобі піде твій вік марно, як мені пішов і страшний стогін видобув ся з его груди... заплакав гірко.

Мозолистими руками обняв сина, мовби хотів его на все до себе прикувати і захистити перед лихою долею, а сльози горохом покотили ся по лиці і спадали на голову хлопчини, що весело сидів на батькових руках і тримав в руках русень хліба.

Его Маер Бенедіктосен.

8)

Де-що про духовий розвиток данського мужика.

(З франц. рукописи переклав Теофіл Бриндзан.)

(Дальше.)

Пізнайте і в Фінляндії зрозуміли патріоти, що треба просвіту народну оснувати на глибшій підставі і їхні очі звернули ся на Данію і на наші „Висні мужицькі школи“. Цілий рух триває в Фінляндії лише 12 років. Гурток молодих людей з університетських кругів звернув ся тоді до нас, щоби студіювати наші Висні мужицькі школи. Бо у Фінляндії підняла ся сеї похвальної праці університетська молодіж і підпирала єї через кілька років.

Ось заходить тут дивна ріжниця в порівнянню до данського руху, котрий повстав, скріпив ся та відніс побіду в досить завзятій борбі з університетом і студентами, та се означає без сумніву, що сей рух в Данії сильніший, бо він є цвіт-

кою, що вироста на нашій землі, а не акліматизована з більшою або меншою трудностю, як десь инде.

Данія може повеличати ся тим, що подала Фінляндії лік, аби виховати своє мужицтво і зблизити його до висних верств. В Фінляндії є тепер 12 шкіл, кілька на шведській, а решта на фінській мові.

Коли у нас ученики приходять до ріжних шкіл з всіх частей Данії, і таким способом наш нарід тут зтирає ся і при тім затрачує ся його груба провінціальність, а удекшує ся злите в цілість нашого народу, то в Фінляндії ученики з причини великого віддалення та бідноти мужиків не мешкають по школах, а живуть часто в сусідстві і можуть ходити до школи підчас курсів що-дня і мешкають за дуже мірну ціну у селян поблизько школи.

Фінляндська суспільність буде і запомагає школи з студентами на чолі, збирає великі суми в короткім часі, дає без перерви запо-

моги, се уважає ся тепер патріотичним обовязком; правительство хотіло, що правда, таж підпирати сей рух, та суми дозволені на ту ціль вичеркнено завдяки впливові російського генерал-губернатора.

Та єю думку підкопила суспільність і зреалізувала єї з справдішним запалом. Один Фінляндець казав нам: „Як наш нарід не схоче вступати до сеї школи, то ми будемо його туді гнати“. Та не треба було силувати, бо фінляндські мужики учаються до сеї школи в що-раз більшим числі. Школи стоять під управою мужики і жепци дуже образованих, які поносять для справи великі жертви. Вей вони були через якийсь час по школах-матках в Данії.

Яко, послідню новість з сего шкільного сьвіта, осявано тепер „Висну мужицьку школу“ на ове-чих островах (Faroer), серед Північного моря. Школа ся лежить досить далеко від головного міста сих островів Торсаон (Thorshaon) на острові Бордо (Bordo). Онечі

заний у його прилозі до „N. Fr. Lehrerzeitung“ і тільки задля того мусіли і ми заговорити в сій справі. А в додатку мусимо висказати ще щирий жаль усіх неупереджених Русинів над таким суверенітетом, яке проявляє ся у взаємній понижуванню перед народом і по газетах, наклади у нас є широке поле до повсюпроді для всіх і кожного, хто тільки хоче щиро і дружно працювати.

Менінгітис на Буковині. В Гурегуморі сконстатував прав. сов. др. В. Ключенко перший случай менінгітис у одної 15-літньої дівчини, яку ізольовано, щоб не допустити до розширення епідемії.

Карна розправа проти черновецького адвоката д-ра Филипа Мейчля за перекрочене § 496 к. з. розпочалась дня 22. с. м. в тутешнім повітовім суді. Для переслухання дальших свідків розправу відложено. Про висхід процесу подамо в своїм часі.

Оригінальна мантигрінка. Із Лашківки пишуть нам: Від довшого часу крутять ся по селах в округ Кічманя, а передовсім по Лашківці і Вителівці якесь індивідуум, і десь серед тенерішньої мужицької нужди від людий тяжкої даннини. Сей свояк ходить по хатах, і читає псалтирі, і бере за се по 2 кор., два хліби і тонку солон. Я сам був свідком, як згадана обманка читала у одній нуждарки в нощі псалтиру, а всі домашні були довкола неї поклонні. Як я описав довідав ся, то псалтир була ситана на те, щоб нібито чоловікові тої газдині добре вело ся в Румунії, де він є на заробітках. Я не міг з дива зійти, що жінка, котра майже з голоду примирає, дала псалтирницю 2 кор. з згаданими додатками. Згадати треба і те, що та псалтирниця якась „благодіялка“, бо агітує в неможливо підлий спосіб проти „Січ“ — та наших посівів. Здало ся, щоб в ту справу вглянуло кічманське староство і увільнило темне населення від сеї неконцесіонованої мантигрінки.

Зарозумілість цїс. Вільгельма II. В подорожжя до Танжиру відступило цїсареві Вільгельмові товариство „Hamburg-America-Linie“ на час подорожжя безплатно свій корабель „Hamburg“, розуміє ся з відповідним ad hoc урядженням. Отже Вільгельм II. хвалив то уряджене, а особливо уладжене цїсарських кают і запитає, чи то уряджене лишити ся на всегда на кораблі. А коли капітан, заявив, що ні, Вільгельм сказав: „Алеж не розумієте власного інтересу! Подумайте лише, кілька заплатити вам богаці американські за те, що будуть могли мешкати кілька днів в каютах, в котрих я мешкав, а ще більше за те, що будуть могли переспати ся в ліжку, в котрім я спав!“

Львівський університет числив у минулім зимовім семестрі взагалі 2933 слухачів. З того на теології 414, на правах 1418, на філософії 988 і на медичній 113. В загальнім числі слухачів було 2589 звичайних, між ними 45 жєнщин і 298 надзвичайних, між ними 118 жєнщин, а понадто 33 слухачів фарма-

ції. По народностях було 2116 Поляків і Жидів, 792 Русинів і 6, що не признали ся до жадної народности.

Ростина віщунка погоди. Цїкаву рослину відкрив метеоролог Новак. Зове ся она Abroz psecatorius і має тогу примету, що є дуже вразлива на всякі зміни погоди та атмосферичні зворушення. Новак випродукував єї при відповідній культурі, двацять літ досліджував єї примети і усовершив їх відповідним іллеканем, а відтак отворив в Лондоні інститут для досліджування погоди при помочи сеї рослини. Другий подібний інститут заложив у Відні завдяки матеріальній помочи гр. Естергазого. Новак вивчив, що при помочи єго методи можна знати наперед про всякі атмосферичні зміни на просторі 7.000 кілометрів, доказує також, що на 3 до 8 днів наперед можна заповідати трясене землі, вибухи вулканів, а великі гради на 24 до 28 днів з гора. Новак вибере ся в літ до Мексики, щоб привезти з відтам 2.000 примірників тої рослини. Три роки буде потрібувати, щоб їх приладити до метеорологічних цілей, а відтак інститут буде міг розсилати що день по цілій Європі картки з означеною наперед погодою.

З російського суду воєнного. Два моряки-воєни на панцирнім кораблі „Бородіно“, заявили старшому лікареві корабля, що їх переконання релігійні не дозволяють їм убивати людий і дятого просили єго о звільненні від служби при арматах і вчисленні їх до відділу санітарного, деби могли довести своєї безграничної любови до людскости. Отже за таке „ухилєнє ся від безпосередних обовязків“ обох віддано під суд воєнний. По 6 місяцях слідчої вязниці візвано їх на суд. Оскаржені вирекли ся оборонців, заявляючи: „Оборони не потребуємо. Бєсьмо винні і до вини признаємо ся“. Один з них зазначив, що не тільки переконанє, але і натура єго страєє ся на думку про убийство. Є він так вражливий, що чоловіка ані звїратити не є в силі убити і не може навіть себе присилувати впрядити яку небудь кривду живучому єству. Суд узгладивши обставини лагодячі, засудив обох на 3 літа арештантських рот поправчих.

Страшний злочин. Львондонські дєвняки доносять про страшну подію, яка там лїчила ся. Перед 8 тижнями: Антиквар Деверо прийшов до заведення складу меблів і умовив ся що до ціни за переконанє великого куфєра, котрий єму заваждає в дома. В невдовзі привіз і куфєр оббитий бляхою цинковою і щільно опечатаний заявляючи, що в нїм містять ся документи і цїнні препарати хемічні. Від того часу антикар не давав знати про себе. Тимчасом перед тижнем авила ся в тім самім заведенні п. Грегорі і просила о адрес до п. Деверо, заявляючи, що вона є єго тенцою. Властитель заведення не міг єї дати адреси, але заявив, що у него є на складі куфєр того антикаря. Тоді п. Грегорі вибухла плачем і серед слїз заявила, що в тім куфєрі є певно єї дочка. Переляканий властитель візав поліцію, а коли вона куфєр отворила, то під двома верстами негашеного вогню найдено трун жінки отроєної і в двоє зігнутої та звязаної, а коло неї труни двох маленьких дїтий. Тепер поліція арештувала п. Деверо, процючого спокійно в антиці в Конвєнті і нічим не зраджуючого викидів сумління. Убиті дїти були близняками в віці 1½ року; третьої дитини антикаря, чотирьолїтнього хлопчика доси не найдено. Сподіють ся, що оно є на вихованє у чужїх людий. Деверо заховав ся цілком спокійно, а при слідстві зізнає всегда, що зізнає зложити в відповідній хвилі. Думають, що заходить тут случай тайного помішання у антикаря, бо він одержав добре вихованє, учив ся добре, був загальнолюблений і свої обовязки сповняв дуже точно. Родина єго зізнає, що він жив з жінкою в цїлковитій згоді і любови. Доповіда народини блїзнят витрутили єго з умової рівноваті і він нарівав часто, що мусить працювати на 8 дїтий. В горді єго найдено заповні в ріжних місцях пуделка з арешеним. Слідство веде ся далше. Антикаря віддано під дослїд пенітарів.

Оповідни:

Популярно-наукові виклади в Чернівцях. Заходом тов. „Руска Міщанська Читальня“ й тов. укр. студ. „Січ“

виголосить в неділю д. 23./IV. проф. др. О. Маковей виклад: Про хотинську війну 1621. р. Початок о год. 3-їй по пол. Вступ вільний. О найчисленнішу участь просять Йосиф Мицак, голова „Рускої Міщанської Читальні“ і Ярослав Веселовський, голова „Січ“.

Із тов. „Руска Школа“. На 6. засіданні головного відділу тов. „Руска Школа“, яке відбуло ся 19. цвітня с. р., прийнято до відомости, що вислано до ц. к. крайової ради шкільної петицію, виготовлену проф. А. Климом, в справі закупа видань тов. „Руска Школа“ і „Руска Бєсїда“ для шкільних бібліотет. Далше прийнято до відомости, що статут „Рускої Школи“ для нової філії в Сторожинці вже потверджені правительством і треба лише скласти І. загальні збори, що в коротці стане ся. — Дотично ухвали з попереднього засідання, щоб жадати від правительства в дорозі петиційний, аби на промисловім курсі вчили руских фреквєнтатів у рускій мові викладовій, а щоб в промисловій школі, вчили рускої мови яко предмету, прийнято до відомости, що дотичну петицію вже передало ся, куда слїдує, а крім сего ввєє в сїй справі посол п. Єр. Пігуляк інтерпелацию в парламенті. Дотично ухвали попереднього відділового засідання, щоб домогати ся скасування утравкізму при руско-німецькій гімназії в Чернівцях, по відомалєє голова відділ, що посол Єр. Пігуляк ввєє в сїй справі відповідну інтерпелацию в парламенті. — Далше прийнято до відомости звіти про діяльність Кічманської, Вижницької і Путилівської філій. — Рішено завізвати Черновецьку, Серетську і Станівецьку філію, щоб як найкорше і то до 8 днів надіслали свої звіти, бо в противнім разі не втягне ся їх діяльности до головного звіту, який сими днями зачне друкувати ся. — Ухвалено постановити на дєвняний порядок слїдуючих загальних зборів центрального тов. „Руска Школа“, яке відбуде ся в половині маю і що свого часу обвєстити ся, таку точку: — „Яким способом можна би запобігти в наших горах тому лихови, що велике число дїтий, задля далекого віддалєня не може користувати ся народною школою?“ — Окрім сего ухвалено удати ся до інспектора повітового П. Никоровича з просьбою, щоб він був ласкав приготувати ся до головних зборів із відповідним рефератом. — Удїлено ученикови 4. кл. гімназійальної Дмитрови Сакалову 30 корон заповомоги на заплаченє шкільної оплати, а питомцеві 4. року учительської семінарії Северинову Перецькому удїлено одноразову заповомогу в висоті 20 корон. — *Іл. Карбулицкий, писар.*

Із січового руху. У великодний вісторок на євєато 2. мая відбудуть ся перші загальні збори пожежно-гімнастичного товариства „Січ“ в Садові з таким порядком: 1. Отворєнє зборів і вибір кошового батька. 2. Шарше поясненє статутів. 3. Вибір старшини. 4. Врученє відзнак і записанє членів. 5. Закінченє. Збори відбудуть ся під голім небом в огорді п. Максима Гудими коло церкви. До доохрєстних „Січ“ і інтелігенції вислано окремі запрошеня; щоб не дїстав, а має волю загостити, зволить повідомити о сїм п. С. Канюка. (Почта Бродина).

Гумористичний кутик.

Цар і мікадо. Часописи подають ось яку розмову, яку вів будинок недавно рос. цар з японським мікадо при помочи телефону. Цар: Ажте ти хочеш знищити мою державу? Мікадо: Так єсть. Цар: Ти забрав Порт Артура. Мікадо: Так. Цар: Ти забрав Мукден? Мікадо: Так. Цар: Хочеш забрати Харбін? Мікадо: Так єсть. Цар: А не знаєш, що се пахне Сибіром? (З телефону чути сміх мікада).

Із штуки і літератури.

✓ „За красою“, альманах зложений д. О. Луцьким в честь О. Кобилянської вже вийшов з друку.

Жіль Верн лишив в рукописех шість євнєчених повістий.

Іван Франко. На лонї природи і вишні оповідання. Львів, 1905. Накладом укр. руської Видавничої Спільн. (Перша серія. Ч. 72). З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 256, 8°. Ціна 3-60 корон. Зміст: 1. На лонї природи. Ст. 1-14. — 2. Микитичів дуб. Ст. 15-33. — 3. Яндруси. Ст. 34-55. —

4. Дріяда, уривок із повісти. Ст. 56-76. — 5. Шука. 77-86. — 6. Оді profanum vulgus. Ст. 87-117. — 7. Мавка, зїття казочка. Ст. 118-125. — 8. Під оборогом. Ст. 126-150. — 9. Мій злочин. Ст. 151-160. — 10. У столарні, із моїх єпопіїв. Ст. 161-185. — 11. Поєдинок, зимова казка. Ст. 186-191. — 12. Поки рушать поїзд. Ст. 192-198. — 13. Сойчинє крило. Із записок відлюдка. Ст. 199-255. — Перший раз друкованими являють ся оповідання Дріяда. Під оборогом і Сойчинє крило, а до певного єтєпеня і „Микитичів дуб“ та Яндруси, бо перше з них появило ся у єкспїсєкованім 1881 р. Словянським альманаху, а друге було печатанє лиш по польськи.

Малий фейлетон.

Кость Ганусєнко.

І Д Е А Л И..

(Присєв. Ваг. др. Осипови Маковєєви.)

Діти скінчили писати задачу і говорили тихо поміж собою. Другі перевіряли листки зошитів. Шенїг картон мішав ся з гомоном говорлячих... На дворі було гарячо... Лише деколи звивав вітер та гримав вікном до єтїни... Він не казав щоб заперти вікно... Не казав дїтям, щоб тихо були — щоб склали зошити...

Якийсь первовий білє голови обивав його. Думки обєїдали його роєм — малювали перед ним минулі часи. Ще того року був він у сєй час у школі...

Веселі товариші, профєсор рідної мови та його науки, як жити з народом, щоб досягнути народний ієдєл... те все кружало йому в голові... Не міг дочекати того часу, коли вже скінчить науку і вийде з проклятої школи, щоб стати своїм власним паном, незалежним від профєсорєких примх... А далі... зорганізувати село, завести касу, читальню... „Січ“...

Мрій...

Щож тепер?...

Тепер він сидить у класі між своїми дїтьми, в котрих єсерце мав виєповіти любов до науки, до рідної країни, любов до України — сидить між ними з набитим револьвером у кишені, не певний свого житя...

І хтож сєму винен?!

Хто винєн, що його ієдєли не могли здійснити ся?...

Таж він працював мов той Сизиф, безсонні нощі проводив — та все те без уєспіху.

Перший раз, коли він прийшов до читальні, представив ся йому незвичайний вид...

Шість паних мужиків, самах „віддєлових“, сиділо наокоує стола, пучили пиво і єспівали простєцкіє пієсьні...

При отворєнє каси не вибрали його — а лише лєдво щось трохи письменного мужика каспером і писарєм, мотивуючи се тим, що їм між собою не потрібно лянки...

А він додавав собі праці і сили, щоб закласти ту касу...

„Січ“ не зачинав навіть закладати...

Раз розєсердивши ся в школі на школяра, вдарили його по голові і нагнав доми...

Той нощі висадили йому всі вікна і мало не розвалили голову...

І в кого йому шукати відряди?...

Товариші його дбали лише про себе... Один збивав мєтєки, другий пазив єлашку, а третій знов бігав за єїськими „паннами“. Про працю не думав жадєн... газет та книжок не читали ніколи... казали що доста начитали ся в школі... а тепер не цікаві їх читати...

І з ким тут жити... як жити — коли в єєрїї таїє така гаряча любов до народа, до праці!...

Подав ся на другу посаду — але ще не дїстав єї...

— Прошу пана, — обєїзав ся учєник...

Він здригнув ся...

— Що там?...

— Ади — прошу пана, казав Митрів гарь, що, як ви би єго не раз вдарили, то він єї з вами порадкує на дорозі... Дїти зачали смїятися єї...

— Сиди!...

Махнув рукою і мимоволї єспівув єєв в кишені по револьвер... Кадєбїлєц, 11. цвітня 1905.

(Конець будє).

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

повідомляє Вп. Публику, що надійшли весняні артикули в великій виборі і просить о ласнаві відвідини.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів Осип Піхлер і Сини в Граду, П. Ладште-в Александри. Склад різнородних фабри-з фільцу, льодену, боброві, чорні і у всіляких модних красках. Циліндри і кляки посідна новість.

Парасолі від сонця і дощу, En tout cas чисті шовкові з наймоднішими ручками. Чорні (гаранція через один сезон) К. 10-45, чорні (гарант на один рік К. 13-30, чорні (гарант на 2 роки) К. 17— Такі самі у всіх модних красках. Цигарини і прочі подібні артикули після посідної моди. Парасольки дитинячі в найбільшій виборі. Парасолі від дощу, для панів пань і дитий.

Шапки для дам, панів, дівчат і дитий до гри Tennis і т. д. п. ужитку у великому виборі.

Вироби паньчохів. Паньчохи дамські сїтки, паньчохи для дитий найліпший виріб, сїткові кастантики, варукавочки у всіх модних красках.

Конфекция. Убраня для дитий Сеус, жакети і т. п.

Товари обувні. Самостійна продаж обу- і з інших славних фабрик як Антін Чапек весну, Червоні весняні обкладані ланером, шом і трикотичним цутром для панів дам дї- черевиків домоті і різні найліпшої якості до вправ гімнастичних.

Біле і краватки з правдивого англійського зефіру, в десені, білі пікові, гладкі, фалдо- вані під гарантією, Ковняриця і маншети, білі і в красках. Краватки тукраєні і англійські, кожного місяця нові.

Артикули до подорожи. Найліпший вибір валізок, куферів, нуделок, ташок, клу- ків реміньців до пакованя, касет, цигарових мішочків, нецезарків пледів, мішків на біле, дамських монюнок на дорожність і т. д.

Артикули шпортові. Відбивачі до гри Lawn-Tennis, бальони, бальці, шапки і т. п. до того прибори.

Склад ц. к. упрвілюваної фабрики товарів з альпаки і хінського срібла В. Бахмана і спілки у Відні.

Високим
Ц. К.
прави-
тель-
ством
концесіо-
нована

Високим
Ц. К.
прави-
тель-
ством
концесіо-
нована

RED STAR LINE

Лінія червоної зірки

Львів

37 (1-12)

перед тим: ул. на Болоне ч. 8. І поверх,
тепер: ул. Городецька ч. 89. ІІ поверх.
напроти головного жел. двірця.

Перевозить пасажирів впроті з Львова через Антверпю до Америки північної і Канади посіпними пароходами. Продажа карт американських желізниць у всіх напрямках. — Проспекта даром і оплатно.

Мужеске, дамске і діточе Етаблісема ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ

Чернівці, Ринок 5. (готель „під чорним Орлом“

23 (6-24)

поруцаю на весну і літо

Новости дамської конфекції і мужескої Гардероби

найновішого рода

Спеціальности в уборах діточих.

Все після найновішого крою і наймоднішої англійської і французької моди.

Дешеві сталі ціни — явні на кожній штучці.

САМУЇЛ ГАБЕ

Модний Базар в Чернівцях

ул. Паньска ч. 4

напроти каварні „Habsburg“

напроти каварні „Habsburg“

22 (5-7)

Склад новостей у:

шовках, вовнах, батистах, льнянках, зефірах і лавантинах, до суконь і блю-зюк.

Найліпші фабрикатні товарів по-лотняних як: полотна, шіфони, шірт-тинги і перкалі, накривала на стіл ріж-нородної величини.

Новости в хусточках до носа, постели, як також в комплектних виправах слюбних, і фіранках тканих і коронкових, еторах, диванах, стелівках і т. п.

Матерію на убори мужескі ту-краєві як і заграничні. Матерію на ковнярики, маншети, як також ком-плетне біле мужеске після найнові-шої моди.

Марка охоронна: котвиця LINIMENT. CAPS. COMP.

з антики Ріхтера в Празі,

загалом признаний знаменитий **усмирюючий лїн на втиране** по ціні 80 сот., 140 кор. і 2 кор. можна купити у всіх антиках.

Просимо жадати сей загалом улюблений лїн все лише в оригінальних флашках з нашим охронним знаком „Котвиця“ з ан-тики Ріхтера і для осторожности приймати лише флашки тим охронним знаком яко правдиві. 46 (28-40)

Антика Ріхтера

„під золотим львом“ у Празі, уліця Єлисавети ч. 5.

МИЛОШІХТА

„Олень“

„Марка“

„Ключ“

Найліпше найвидат- нійше і найдешевше мило. Вільне від всяких шкідливих домішок.

Всюди до набутия

При купні належить зауважати, аби кож- дий бавалок мила мав напане „SCHICHT“ і повиспу марку охоронну.

41 (16-18 п.)

ПОВІДОМЛЕНЕ.

Маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми вже при ул. Паньській ч. 16 10 (10-12) с. н.

РОБІТНЮ і СКЛАД ДАМСКИХ КОНФЕКЦІЙ.

Маємо на складі **костюми, загортки, жакети, плащі** і убори діточі. Все те найновішого крою і по мірних цінах.

Замовлення після міри і бажання виконують ся сейчас.

О численні відвідини упрашаючи пишемоє з глибоким поважанем

Кац і Рудель.

Упрашаю всіх тих Вп. панів що побрали календарі „Рускої Бесіди“ в розпродаж а до сеї пори не звернули ані гроший ані календарів, аби в можливо короткім часі зробили одно або друге.

З поважанем
Ів. Захарко.

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарні товариства „Рускої Ради“

отворена

в неділю і свята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

AUSTRO-AMERICANA.

Австрійське сполучене акційне кора- бельно-перевозове тов. в Трієсті.

Правдивий пасажирський оборот до Америки через Трієст-Нью-Йорк.

Генеральна АГЕНЦИЯ для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ:

Гольдлюст і Спілка

Чернівці, ул. Палати краєвої 6.

Для провінцій приймає ся агеніт

6 (9-10) н.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламації непе-
чатані візьмі від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	— с.
„пів року	10	— „
„чверть року	5	— „
„місяць	1	70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належність за інсерата
платні в Чернівцях.

Чим провинили ся Німці?

(О) Орган християнських Німців „Buk. Nachrichten“ і говірна труба всяких закулісових кирипників „...gemeine Zeitung“ трою-
дять проти Русинів, страхаючи всіх і вся, що Русини разом з Волохами і Жидами хотять уперед виїсти Німців, відтак возмуть ся враз із Волохами до Жидів, а на остаток розгорить ся борба між Русинами і Волохами, котрої вислід (в користь Русинів) певний. Сему має помагати й правительство, що вже поборює Німців. На сї інтриги німецьких гегемонів і дідичівських ви-
зискувачів, що пропагують свої са-
молюбні затії в названих двох га-
зетах, не станемо відповідати, бо вони занадто глупі і виявляють ясно свою ціль, а іменно з одного боку дальше удержане германіза-
торської гегемонії Німців в націо-
нальнім, а привернене давного дідичівського пановання в соціальнім згляді. Відтак звільняє нас від від-
повіді на сї інсинуації ще й ясна програма „Вільнодумного Союзу“ і його складових частин отже й Ру-
синів, що піде й ніколи не бажали чужого, а свого лиш права, чого доказом є не тільки слова але й всі дотеперішні діла Русинів та їхніх представителів все і всюди.

За те дуже радо відповідаємо на запитане християнських Німців, яке вони поставили в „Buk. Nachrichten“ з дня 21. с. м., а яке ми виписали на чолі отсей статі. „Buk. Nachrichten“ плачуть над невдяч-
ністю всіх прочих Буковинців і ди-
вуючи ся питають, чим провинили ся Німці супроти них, за що во-

рогують всі особливо-ж Волохи, а й Русини проти німецьких культур-
трегерів, та-ж німецькі мужики-ко-
льоністи навчили Волохів господа-
рити, а Русини зазнали за часів колишньої німецько-руско-вірменської коаліції в соїмі з боку Німців підпори.

Отже передусім належить за-
значити факт, що у Русинів і у ні-
кого з Буковинців не має ніякої ворожнечі супроти німецьких мужи-
ків-колоністів і буковинських Нім-
ців, як таких. За те всі Буковинці, а головні Русини і Волохи мають справедливий жал до німецьких „культуртрегерів“. Бо, спитаємо, що доброго зробили вони н. пр. для руского народу на Буковині? Де хороші сліди тої німецької „куль-
тури“ в користь буковинських Ру-
синів? Де моральні чи матеріальні добути руского народу з тої куль-
тури, якою стілько чванять ся па-
нові „культуртрегери“? Ми їх не бачимо ніде і в нічім. Протівно бачимо страшний моральний і ма-
теріальний занепад руского народу як-раз наслідком тої славної німецької „культури“, що мала все і всю-
ди на оці тільки чуже добро кош-
том руского народу. Просвітні за-
ходи німецьких „культуртрегерів“ були звернені тільки на користь ні-
мецького елементу, котрий зостав із перекінчиків, знімчених Юрків усіх народів, які заселяють наш край; руске шкільництво було за пановання німецьких „культуртрегерів“ тільки на папері, а зі всіх про-
чих шкіл Русинів попросту виклю-
чено. Найкрасним доказом того страшний аналіфетизм широких верств руского народу з одного

боку, а маленька гореточка рускої інтелігенції з другого боку, котра по більшій частині ще й до нині по-
мимо щирих заходів світлич оди-
ниць не може отрясти ся від на-
ціональної байдужности, сего най-
гіршого ляха німецького „культур-
трегерства“, що ще й сьогодні боре-
ся, щоб удержати сей свій погубний для руского народу вплив на наше шкільництво в краю.

А матеріальна шкода, яку ні-
мецькі „культуртрегери“ нанесли Русинам своїм впливом у всіх уря-
дах на Буковині, не менша від моральної. Віднота нашого, перед-
тим заможного, народу не має краю, вигонять вже его з рідної землі за море, знищила его тісно ба й ду-
шевно.

Отсе здобутки німецького „куль-
туртрегерства“ в нашім краю, де воно панувало безмежно від при-
лучення Буковини до Австрії аж до недавня. І аж від коли почав ся рух проти него, себто проти панов-
ання германізаторів ідентичних з ні-
мецькими культуртрегерами, ледво від 10 років став духовий і мате-
ріальний стан руского народу звіль-
ня підносити ся, почала культура наша зростати. А ся відрадва зміна до ліпшого наступила не за помо-
чю, а проти волі німецьких „куль-
туртрегерів“, з якими за кожду й найменшу одробинку треба ще й нині провадити безнастанну бо-
ротьбу, бо „культуртрегери“ наші не видадуть добровільно й крихітки із загарбаних наших прав, хоч би вони нікому иньшому не здали ся на нічо.

Отсі всім звістні факти показу-
ють як найкрасше прихильність ні-

мецьких „культуртрегерів“ до Ру-
синів і до всіх иньших народностей на Буковині. Отсе чейже і їм са-
мим повинно би отворити очі, чому їх Русини і всі иньші, що хотять жити своїм житом, не можуть, ба не сміють любити і благословити.

І чи-ж супроти сих важких фактів можуть німецькі „культур-
трегери“ ще питати, чим вони про-
винили ся супроти нас і супроти всіх а всіх иньших ненімецьких на-
родностей на Буковині?... Справді, треба бути сліпим чи непокаяним, щоби сміти дивувати ся, що ті, котрих зруйновано морально і ма-
теріально, не мають серця до своїх катів. Але з того ще не виходить, що Русини ворожі взагалі Німцям, а вже найменше невинним у всему сему німецьким мужикам-колоністам, про котрих німецькі „культуртрегери“ до недавня те-ж мало що дбали.

Що німецькі „культуртрегери“ ставали по стороні Русинів, про се повинні би вони й не згадувати; бо се робили вони тільки на вірки Волохам, котрих через десятки літ спирали на шкоду Русинів. А одно і друге робили на переміну тільки і єдино для того, щоби удержувати свою гегемонію в краю коштом од-
них або других після засад: „Di-
vide et impera“ та „Duobus certan-
tibus tertius gaudet“.

Отсе наша відповідь на запи-
тане: Чим провинили ся Німці?, яке поставив орган німецьких „куль-
туртрегерів“, що нині плачуть над утиском Німців на Буковині. Де-ж той утиск? В чім проявляє ся він? На яким полі слідний він? Чи бу-
ковинські Німці не мають доста, ба навіть забагато шкід, особливо се-

Міза Венгер.

Як поводи́ло ся лисови, заяцєви і котови у военнім таборі.

(Пер. з нім. Ке. Я.)

Переходив раз лис через один край, та роздивляв ся, чи не найде децю їсти. Був дуже голодний, бо від двох днів немов нічого у роті і не було навіть жадного вигляду, щоби децю знайти. Кругом була дика пустиня, так що звірі не на-
ходили жадної поживи; поголоділі миши поховали ся також, навіть птиці пересте-
рігали своїх молодих від розбишак. От-
ляг він під дерево на краю ліса, та ду-
мав хоч на хвилину заснути, щоби за-
спокоїти свій голод.

І коли так лежав, побачив нараз kota, який виглядав так голодно і ви-
сохло, що зараз мож було побачити, що і в нього кухарить голод.

В той саме час вискочив із корчів заяць, також подібний до kota, тримаючи лабою зісохлий буряк, з якого хотів справити собі підвечерок.

Всі три розповідали, як довго один або другий вже нічого не їв, та почали радити над тим, яким способом могли би заспокоїти свій голод.

— Робати! — сказав заяць цілком найвно. Але на сїм добре він не вийшов.

— Що? Робати? — скрикнув лис. Навіть і не снить ся мені, ліпше вже з голоду здохнути! І робота сама собою дуже скучна, а я хочу відбувати походи, щоб забагатіти.

— Так само і я гадаю! — замикав кіт. Робота то лише для дурних голів.

Ні! Вступім до чужої военної служби, а там чекає нас і добра плата, діста-
немо досить поживи і нап'яток і ван-
друвати мемо тільки лише захочемо.

— Славно! — крикнув лис. — Таки завтра рано рушаймо в похід. Заяцю, йдеш з нами?

— Розумієсь, — сказав заяць, що завжди прилучував ся до того, хто говорив послідний.

Потім розділив заяць буряк на три часті і, хотів кіт дуже кривив носом, проте з'їв увесь кусень, бо його жолудок воркотів і домагав ся поживи. Заяць ду-
мав, що кіт став вже мабуть ловчим носом, бо так формально хотів утікати.

По тім заснули. На другий день рано зібрались і пустили ся на мандрівку. Не одну годину вони так ішли, аж при-
йшли у военний табір, де напались на службу. Кіт за кухаря, заяць як простий жовнір, а лис, як чудотворний лікар. По дорозі найшов лис мішулик з паперу, а в нім якийсь чорний порошок. Полюхав і став дуже чихати.

Він поробив ще більше менших мішуликів і понасипав до них того порошку. Потім повишукував всі фляшки, що жовніри були повикидали, понаповню-
вав їх частою водою і повинадав у кожду з них листок з мятки, якої було досить на краю ліса.

Опісля оголосив себе чудотворним лікарем. Поскладав фляшки і мішулики на столику, натягнув великі окуляри на ніс, а до того ще припняв собі на груди

оловяний ордер. Не проминуло багато часу, як прийшов один жовнір і забавив якогось ліку на білх голови. Лис обшу-
кав його докладно, і сконстатував, що його голова болить від того, що він за багато думає, тож радив йому залишити сю роботу.

Відтак дав йому один порошок і ска-
зав, що мусить його нюхати. Жовнір за-
пакував порядну порцію чудотворного порошку у ніс, скривив лице і пчихнув дев'ятьнацять разів, а при двадцятім „пчихну!“ білх голови зник.

Радо дав жовнір лисови свої гроші, що дістав за останній місяць, а потім розказав усім товаришам, що тут є один лікар, який може вилічати від усіх слабостей.

Розумієсь, всі хотіли той порошок мати і лис робив добрі гешефти. Слїду-
ючий пацієнт, що прийшов, був офіцер, який пролинував ость із риби. Два воєки привели його; офіцер розкидав руками, лице його цілком посвітло, а очі майже вилазили із ямок.

Лис напхав йому швидко свого по-
рошку у ніс, а офіцер скривив лице і пчихнув раз, другий, а за третім разом ость із горла вилетіла. Втомлений але щасливий сів вилічений на землю і дав лисови, що скоро прославив ся в цілїм краю, золотого дуната.

Кіт, розумієсь, підчас того робив також значні прислуги. Варив, пік, а при-
тім, що зовсім понятно, не жалувал і собі нічого. Його „старші“ були з нього дуже задоволені. Особливо умів робити одну потраву, яку вихваляли всі офіцери.

Та зупа мала смак, якого ніхто не міг зрозуміти, що то властиво є, а мясо не нагадувало на жадне знакове звіря. Панам офіцерам сказав кіт, що то тайна, котру він за жадну ціну не зрадить, що дня мусів ту страву варити і казав собі за то грубо платити, так, що незабаром мав вже цілий міх золота, котре захову-
вав у дуплавім дереві.

Тай заяць, що служив простим жо-
вніром, мав також щасте. Експерував від рани до вечера, стояв на сторожі, ходив на передову сторож і вчав ся при-
тім добре бубнити.

В першій битві, в якій брав участь, визначив ся не звичайною хоробрістю. Бив сильно у тарабан, але коли збли-
жив ся вже на стілько до ворога, що було чути свист кулі, тоді стратив відвагу і голову і біг просто непрятеля. Коли трапила ся йому на дорозі перша ліпша борозна, прискочив ся там і не вилазив більше.

Жовніри, побачивши, що він так відважно біг з тарабаном проти непря-
теля, набирали нової відваги, кидали ся на ворога і не уступили, доки його не прогнали. — Коли вже пушки мов-
чали і гвери не брязчали, тоді виходив заяць з борозни і сів на задні лапи і почав знов бубнити, що аж лунало. Три-
юмфом правели його жовніри до гене-
рала, а сей зробив його оберштом і завісив на шийо свій власний ордер.

В слїдуючій битві діяло ся то саме, що в першій. Від диму і пороку не було видно, як заяць кунав ся у борозні, а пізнійше, коли генерала вбили, зробили

редних а надто й цілий університет?

Чи поносять Німці ізза чужої вини де і в чім яку небудь матеріальну шкоду? На те нема й позору якого доказу.

Та не о те розходить ся нашим „культуртрегерам“. Їм кривда, коли яке небудь становище, що вони доси займали безправно, перейде в другі руки. Їм кривда, коли втраять одрубину впливу навіть на зовсім чужі інтереси. Їм кривда, коли хто із Русинів чи Волохів прийде до якої небудь сили, до впливу в яким небудь уряді, в котрій небудь корпорації. Їм просто кривда, коли й другі живуть не з їх ласки, не їхніми послухниками-рабами.

І ось в тім то й сук, отсе причина жалів наших „культуртрегерів“, що прийшли до нашого краю не, щоб нести сюди культуру, про що нікому з них і нині не сниться. Вони зайшли сюди, щоб тут вигідно жити, над нами панувати і відси з авансами, почестями і грішми домів вертати, а на своїм місці лишати нових „культуртрегерів“, таких самих по душі, як і вони. Чи-ж диво, що їм культура нашого краю і народу ніколи не була і не буде на думці? Та-ж дійсна культура видала-б культурних людей з нашого таки краю, котрі заняли-б ті становища, на яких проживають добре наші „культуртрегери“, а се рівнялось би самоубийству „культуртрегерів“, а що найменше заперло-б дорогу їх наслідникам, кривдникам хоч по народності; Буковина перестала би бути місцем експорту для гіперпродукції чужої нам по крові і серцю інтелігенції. А на се як-раз заносить ся тим більше, чим більше Буковинці приходять до сили і значіння. Се бачать добре німецькі „культуртрегери“, тому й підносять крик на мнимий утиск Німців на Буковині, про який нікому й не сниться. Однак буковинські Німці ніяк не загрожені; їм прийде ся справді в неоднім поступити ся, та посувати ся дещо на бік, щоб і прочі буковинські народності могли заїсти до сутого стола культури так

широко, як се їм після божого і людського права належить ся. Але задля сего слушного жадання і коначного діла нема що кричати й йому опирати ся, бо коли при столі стануть штовхати ся, то готов ще хто зовсім злетіти з лавиці, особливо хто вже об'їв ся й упив ся. Буковинські Німці повинні в своїм власнім інтересі не ідентифікувати ся з німцями „культуртрегерів“ і не уважати всі загарбані становища і привілеї своїми, коли не хотять, щоб загальний жалі, який відчуває кожний щирий син будь якого з покривджених народів на Буковині до кривдників „культуртрегерів“, не звернувся і проти них. Сей власний інтерес порозуміли добре ті Жиди, що пристали щиро до вільнодумного сторонництва, бажаючи тим направити лихо, яке заподіяли краєви ті з них, що спирали німецьких „культуртрегерів“.

Отже й Німці повинні уважати, щоб не провинили ся, вступаючи в сліди німецьких „культуртрегерів“, котрі уважали Буковину за „Halb-Asien“, куди несли не культуру, а матеріальний і моральний занепад корінному населенню, визнаючи его в нікчемний спосіб в свою і своїх виключну користь. Отже вина тяжить у великій мірі і на всіх тих Німцях, що піддержували сей визиск германізаторський. Сего гріху треба їм каяти ся щиро, направляти лихо радо, а не опирати на їм свої нібито історичні права, не боронити неправно і з чужою кривдою здобутого стану посідання, коли хотять задержати те, що їм після Божого і людського права належить ся, коли не хотять, щоб покривджені не відплатили їм за свою тяжку кривду хочби частиною такої самої кривди. Се було-б справді некультурно, але зрозуміє з боку тих огірчених „півазиятів“, котрих німецькі „культуртрегери“ трактують і доси не по європейски не то по людски або християнськи.

Політичний перегляд.

Австрійські справи. Наш парламент буде після великодних свят

відбувати засідання денні і вечірні. На ранніх засіданнях буде йти дискусія над митовою тарифною, а на вечірних над ровередеским питанням себто про крєоване італійського університету. — Будучність Австрії після виводів всеїмєцького посла д-ра Сильвестра поміщених у великоднім числі часописі „Deutschnationale Korrespondenz“ зовсім не рожева: „Ключ „Персональна унія“ — як він пише — уможливити Короні згоду на стремління до розділу. Остаточню стремляють вони до цілковитого розділу держави. Претім ніхто не повірить в те, аби один монарх міг в осередку Європи управляти двома державами із так відмінними інтересами, а до такої ситуації прийде, коли розділять ся військо, коли цілком розділять ся взаємні економічні, спільний округ митовий. Мадари ніколи не дозволять на те, щоб управляв ними цесар австрійський, а в цісарстві викличе управа із угорської перспективи поважні сумніви. Отому не узагає се найменшому сумнівови, що „персональна унія“ є тільки заслоною, за якою має довершити ся цілковитий розділ обох половин держави. Чи тоді задовольняє ся Угрі сенсундогенітурою габебурского князя — на те ще треба ждати“. Також і цісарська політика не має красивих виглядів, а то ізза роздроблення партійного і зазисності Німців... Ну се ще був би не найбільший клопіт австрійської політики.

Франція. Конгрес з'єднання соціалістичних партій ухвалив нині резолюцію із протестом проти згноблення розривів в Лямож і домаганем строгого слідства. Конгрес висловив після сего симпатії російським революціонерам. Посол німецького парламенту Бебель переслав привітне письмо до учасників конгресу. — Президент Любе виїхав в неділю вечером до Бордо, щоб взяти уділ в з'їзді гімнастиків і відслоненню пам'ятника Гамбетти. Разом із президентом виїхали міністри Етієн, Готіє і Діжарден-Боме, а крім того президент сенату Балер. Міністер справ заграничних Делькасс виправдав ся, що прибути не може. — Із нагоди сего свята відбув ся в Бордо мир, підчас якого промовляв міністер війни Верто. В своїй промові виводив він, що республіка французька, ступаючи за радою Гамбетти, після тяжкого лиха, яке навістило край, зорганізувала ся на ново під мілітарним зглядом, але не на те, щоб загрожувати комусь, тільки на те, щоб добути приязнь заприязнених народів. Міністер покінчив свою промову тоаством на успішний розвиток гімнастичних товариств, які можуть значно спричинити ся до сего діла. — Дімісія мін. Делькассе. Ситуація міністра справ заграничних Делькассе після справи мароканської, а від-

так після нечувано довгого побуту російської флоти в Камрунським зазаві зробила ся такою, що він подав ся в виду роблених ему закидів до демісії. Одиаче на просьбу кабінетної ради рішив ся вікни остати на давнім становищі.

Желізничний страйк в Італії, якого кінець розголошено ще тамтого тижня, покінчив ся властиво аж в суботу. Дня 22. с. м. В ночи прибула до президента міністрів, Фортіса депутация соціалістичних послів, щоб предложити ему пропозиції в справі покінчення страйку. Фортіс вказав послам на заяву, яку він зробив про примусовий суд роз'ємний в палаті депутатів, а висловлюючи надію, що страйк швидко покінчить ся заповідно, що страйкарі не будуть мати ніякої карі. Соціалістичні посли повідомили про сю відповідь през. мін. Фортіса страйковий комітет, який рішив вертати до праці. В цілій Італії привернено вже нормальний рух желізничний. Сенат прийняв закон про удержавлене приватних желізниць, ухвалений палатою депутатів.

Розрухи в Марокко. Паемена, які мешкають довкола Могадору із Даккалі, Шіодма і Мтуга підняли явний бунт. Кадіх обох останніх поколінь замордовано.

Кирильники в Вижниці.

Наконець вишло на верх, хто устроював онюди в Вижниці віче, про яке ми споминали, що скликав его якийсь безіменний комітет. Отсе п. Трильовський утікає зі своєю кириною на Буковину і пускає в світ безіменні запрошення на віче. Аж таким способом „повело ся світло“ віче тих, що закрили справу „Січії“ в Галичині і взагалі своєю мудрою політикою довели до того, що галицким Гунулам годі вже устроювати хоч би які небудь збори в себе дома. Розуміє ся, що така успішна політика страх як припала до вподоби всім і ненадоїла, як каже „Новий Громадський Голос“ так, як „чорно-жовта“ політика Русинів на Буковині, що вже здійснила чимало з того, чого Трильовський і его товариші на сім вічу домагали ся. Тому і п. адв. Галін був, ба навіть промовляв оден-однісний з Буковинців на сім вічу, „повтавша зібраних від тих Буковинців, що ще не заїздили під „чорно-жовту“ локайську ліберію“. Оттак промовив після „Н. Г. Г.“ той пан Галін, що майже що дня вбирає ниншу ліберію, але ніколи не носив ще на ділі тої ліберії, в якій ходять ті, що служать успішно народній справі, а з котрих п. Галін хотів собі закрити хіба за те, що не провадить такої політики, яка п. Трильовського і тов. привололо устроювати віча поза границями краю. П. Галін мав на сім вічу, як пише „Н. Г. Г.“, „представити і понижене „Рускої Бесіди“ на Буковині“. Не знаємо, що се має значити і чи се не є похибка справоздавця, тому пождемо на вияснене до слідуючого числа „Н. Г. Г.“, якого п. Галін, чейже пре- нумерує і читає. Та найкрасшим доказом на те, як Вижницьке віче прийняло всі голосовні теревені тай найліпшою відповіддю і „Н. Г. Г.“ на его гаупі висновки той факт, що віче вислухавши їх всіх ухвалило, як се пише і сам „Н. Г. Г.“, і вислало привітні телеграми політичному тов. „Руска Рада“ в Чернівцях і Вижницкому послови Ник. Василькові. А коли сеї відправи кириникам за мало, то можуть діждати ся ще ліпшої, як їх закоротять переносити свою галичку кириню на Буковину.

Росія й Японія.

Англія — як ми вже в попереднім числі догадували ся — справді вислала до Франції через ового заступника в Парижі Ф. Верті поту, в якій звертає Франція увагу на закиди Японії проти побуту Різдєвського в Камрані і дуже делікатно понирав зі своєї сторони ті закиди. В виду сего під панором Франції, російська адміністрація вислала Різдєвському інструкції, після яких він сейчас покинув Камран і вплив в близше незвісним напрямі, як на се вказують низше наведені телеграми.

жовніри заявля своїм провідником. Таким способом став він першим у таборі і дістав найкращу добчу, найбільше шатро і найбільшу скількість золота і великі почести.

Але одного разу, саме тоді, як мала відбутися найбільша і рішача битва, стратив він відвагу, а ще більше, як звичайно також голову і то так, що замість вперед, біг назад між своїх жовнірів. Коли вони побачили, що їх вождь дає драпа, почали і собі що мога утікати і не стали швидше, аж поки не приврателя зовсім не було видно. Тоді стали і отямили ся і опанувала їх велика злість на заяця. Вони били його, кидали каміннями, а вікни прогнали цілком. І нещасний бідачико утомлений заяць мусів щєраз перед жовнірами утікати! — Вікни дістав ся до ліса і тут упав на пів неживий. Заледво міг рушати ся, а члени його тіла незвичайно болячи.

Значевля почув якийсь шелест. Задиханий, з побитими кістками із підбитим оком прикульгав і лис. Довгий час не міг він говорити, а відтак зачав розказувати заяцєви, що його зустріло.

— Коли я виліз чудотворним порошком офіцера, що проковтнув рибачу кість, — як мені то добре удає ся, — розказував лис, — то захотіли усі жовніри мати мої порошки і воду. Я діставав золотого за золотим і вже склав був під каменем гарну купку золота. Одногож разу прийшов знов офіцер і бажав, щоб вилічити хворобу його серця. Я думав, що добре обловлю ся і дав

йому решту тих порошків — все нараз. Він почав пчихати. Пчихав, пчихав, щось зо сто раз пораз, але при сего і першим разі пукло йому серце і він упав неживий на землю! Коли те побачили жовніри і прочі офіцери, почали мене бити, колотити і збиткувати ся надійною. І що я бодай саме життя виратував, се чисте чудо! — При тім зітхнув так тижко, що й камінь був би змак.

— А що найгірше то те, що я мусів лишати такий гарний гріш! І тепер я знов такий бідак, як був і перше!

— Я також, — сказав півголосом заяць.

— І щож нам тепер почати?

— Може-б міг нам кіт у дечім помогти!? — додав лис; — він жє у розкошах і збиває маетні!

Але коли лис се вимовив, почули оба голосне і жалісне мавканє, а просто на них біг кіт, так швидко, немов би за ним хто гонив. Унав біля своїх товаришів на землю і страшенно стогнав. Придивили ся йому близше, плечі були цілком обпарені, а кінця хвоста не було. Сейчас приложили йому до плечий холодної землі і завязали мокрими листками хвіст. Потім аж потросили, щоб прецінь оповів їм, в який то спосіб попав ся в таке нещастє. Кіт прийшовши до себе почав оповідати: — Ви знаєте, як офіцери любили мою кухню, і яке призначення діставав я за одну потрапу! А то було не щось иншого, як лише варені миши, що в ночи їх ловив, а другий день приправляв і давав офіцерам їсти. Вони хотіли конче про мою тайну

довідати ся, підікралися одного разу в ночи за мною, і побачили, як я ловив миши і приправляв їх і носив до кухні. Коли на другий день я приставляв їм улюблену страву, накинули ся на мене, побили, висипали горячої потрави на плечі, відтали кінець хвоста, і казали, щоб я варив його враз з мишами. Вікни вигнали мене, а золото і всю добчу мою розділяли поміж себе!

— Нам також не пішло лучше, — додав заяць і розказав і своє пережитє.

— Щож ми тепер пічємо? — спитав лис.

— Ітиб до дому і робити! — про- стогнав заяць.

— Ми се могли мати і за дешевищу ціну! — докинув кіт.

Потім посунули ся усі три до дому. Коли найшли по дорожі знову бурак або миш, то ділили ся ними і смакували; наконець по довгих трудах і мукх зайшли до дому. Заяць вступив у службу до багатого великодного залца, кіт остав у мельника і вилочував там миши, а лис наймив ся у старого стрільця, котрому мусів всякими хитроцями і дурницями вкорочувати довгі зимові вечери.

Тепер мали вигідне і певне жити і не потребували терпіти голоду. Прийшло спокійне життя, хотій було деколи і трохи скучно але, як лиш подумав котрий із них про нещасний кінець воєнного походу, то ставав знову радий і вдоволений.

Оголошення Кас райфайзенських.

Звичайні загальні збори Каси позичкової і щадничої для громади Веренчанка відбудуться дня 2 мая с. р. о 1-й год. пополудни в власнім будинку читальнянім з слідуєчим порядком: 1. Прочитане протоколу. 2. Справоздане касове за рік 1904. 3. Біляне за рік 1904. 4. Зміна в радї надзорчій. 5. Зміна статуту §§. 8, 22, 23, 29, 48, 50, 51, 52, 58. 6. Вибір Старшини і Ради надзорчої. 7. Вільні внесення і запитання. — За старшину Ілія Малик начальник.

Загальні збори „Каси позичкової і щадничої для громади Лужани котрі відбудуться дня 6. мая 1905, о 1-й годні і про будівлю „Народного Дому“ з слідуєчим порядком: 1. справоздане касове за рік 1904; 2. вибір нової старшини; 3. зменшене ради надзорчої на 9 членів і вибір нової ради надзорчої; 4. вибір пового касиєра і назначене платні для него; 5. вільні внесення. Старшина.

Загальні весняні збори „Каси позичкової і щадничої“ для громади Добринівці відбудуться 7. мая с. р. о 2-й годні пополудню з слідуєчим дневним порядком: 1. Справоздане касове за рік 1904. 2. Прочитане протоколу. 3. Біляне за рік 1904. 4. Вибір старшини 5. Вільні внесення і запитання. Старшина.

Упрашаю всіх тих Вп. панів що побрали календарі „Рускої Бесіди“ в розпродаж а до сеї пори не звернули ані гроший ані календарів, аби в можливо короткім часі зробили одно або друге.

З поважанем
Ів. Захарко.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть NERVOL

аптека др. Ю. Францоу
в Тернополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натирання против всяких ревматичних болів, простуджень, ломаня костей, плечий гістий і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

КАЛЕНДАР

„Рускої Бесіди“

коштує тепер лиш 40 с.

а з пересилкою поштовою 50 с.

Лінія Гамбург—Америка

Проста переправа без пересідання.

Знанням із своєї шкороности почтовим і поспішним кораблем т. зв. Doppelschrauben-Schnelldampfer.

З Гамбургу до Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудневої Африки і Східної Азії.

Парівці „Гамбург—Америка“ ліній відзначають ся тим, що суть заосмотрені в знаменитий харч, чисті каюти, і пасажири їдуть ними скоро і безвечно.

Видача карт до всіх стацій Сполучених держав і до Канади Генеральна агенція для Буковини:

ЗАСТУПНИК: Герман Мітельман,

7 (8—12) Чернівці, ул. Ратушева 11.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми вже при ул. Паньській ч. 16 10 (10—12) с. п.

РОБІТНЮ І СКЛАД ДАМСКИХ КОНФЕКЦІЙ.

Маємо на складі костюми, загортки, жакети, плащі і убори диточі.

Все те найновішого крою і по мірних цінах.

Замовлення після міри і бажання виконують ся сейчас.

О численні відвідини упрашаючи пишемо ся з глибоким поважанем

Кад і Рудель.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

повідомляє Вп. Публику, що надійшли весняні артикули в великім виборі і просить о ласкаві відвідини.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів Осип Піхлер і Сини в Грапу, П. Лядинте в Александрії. Склад різнородних фабрик в фільцу, льодену, боброві, чорні і у всіляких модних красках. Циліндри і класи послідня новість.

Парасолі від сонця і дощу. Ба tout cas чисті шовкові з наймоднійшими ручками. Чорні (гаранція через один сезон) К. 10'45, чорні (гарант на один рік) К. 13'30, чорні (гарант на 2 роки) К. 17'— Такі самі у всіх модних красках. Цигарини і прочі подібні артикули після послідної моди. Парасольки дитинячі в найбільшій виборі. Парасолі від дощу, для панів пань і дитий.

Шапки для дам, панів, дівчат і дитий до гри Тенніс і т. д. п. ужитку у великем виборі.

Вироби паньчохів. Паньчохи дамські сіткі, паньчохи для дитий найліпший виріб, сіткові кафтаники, зарукавочки у всіх модних красках.

Конфекція. Убраня для дитий Ceys, жакети і т. п.

Склад ц. н. упрвіліюваної фабрики товарів з альпаки

Товари обувані. Самостійна продаж обуви з інших славних фабрик як Антін Чапек весну. Черевики весняні обкладані лякером, шом і трикотавим нутром для панів дам диточих дощові і ріжні найліпшої якості до вправ гімнастичних.

ви з Грудницької фабрики Ф. А. Попера у Відні і т. д. Найліпші фабрики на-Boxent і Chevreux з шовковим плітій. Чоботи до польована (ручна робота) для панів і дам як також черевики

Біле і краватки з правдивого англійського вестру, в десень, білі пікові, гладкі, фалдовані під гарантією. Ковнярики і маншети, білі і в красках. Краватки тукраєві і англійські, кожного місяця нові.

Артикули до подорожи. Найбільший вибір валізок, куферів, пуделок, ташок, клунків ремінців до паковани, касет, цигарових мішочків, нецезарків пледів, мішків на біле, дамських мононок на дорожності і т. д.

Артикули шпортові. Відбивачі до гри Lawn-Tennis, бальони, бальоні, шанки і т. п. до того прибори.

і хінського срібла В. Бахмана і спілки у Відні.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.

САМУЇЛ ГАБЕ

Модний Базар в Чернівцях

ул. Паньска ч. 4

напроти каварні „Habsburg“

напроти каварні „Habsburg“

22 (5—7)

Склад новостей у:

шовках, вовнах, батистах, льнянках, асфірах і левантинах, до суконь і блюзок.

Найліпші фабрики товарів полотняних як: полотна, шифони, шпиртинги і перкалі, накривала на стіл різнородної величини.

Новости в хусточках до носа, постели, як також в комплектних виправах сльобних, і фіранках тканых і коронкових, сторах, диванах, стелівках і т. п.

Матерії на убори мужескі тукраєві як і заграничні. Матерії на ковнярики, маншети, як також комплектне біле мужеске після найновішої моди.

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарні товариства „Рускої Ради“

отворена

в неділю і свята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

Друкарня „Рускої Ради“

виконує

всілякі роботи друкарські

шкоро і дешево.

Мужеске, дамске і діточе Етаблісема ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ

Чернівці, Ринок 5. (готель „під чорним Орлом“

23 (7—24)

поручаю на весну і літо

Новости дамської конфекції і мужескої гардероби

найновішого рода

Специальности в уборах діточих.

Все після найновішого крою і наймоднійшої англійської і французької моди.

Дешеві еталі ціни — явні на кожній штучці.

Видає товариство „Руска Рада“, в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Реплімації неопе-
чатані відні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 K. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належитість за інсерата
платні в Чернівцях.

Богдан А.

НА ВЕЛИКДЕНЬ.

I.

Вже по всеношній, вже по службі божій
Виходять люди з церкви і кругом
Живим, неплетеним вінком
Стають на двинтарі веселі, гожі.
Жінки, як мальви, а дівки, як рожі,
Стоять поважно над своїм добром
І ждуть, аж вийде пан-отець з хрестом
І посвятить їм ті дари божі.
Спішіть ся отче! Рік цілий чекали
Вони на тоє превелике свято,
Орали, сіяли, косили, копали,
Та сорок днів щось постили завзято
І знова рік цілий прийдесть ся ждати,
Нім надійде таке велике свято.

II.

„Христос воскрес“ дяки співвають,
Пан-отець кропить, над село
Весняне сонце підійшло,
І квіти пахнуть, дзвони грають.
Щасливі ті, що паску мають!...
Газдині в біле полотно
Склали посвячене добро,
Мужам завдали і манджують.
Між ними підросток — хлопчина
На силу диває свячене,
Аж дльєть ся пі і гнєть ся спина.
Та зайесе... Він не дитина...
Торік покійні несли тато...
Тепер на нього черга, пене.

III.

Розговілись, поспідали.
Раз у рік такий спіданок.
М'ясо, булка, пива збанок —
І знов рік будуть чекали.
Аж ту гамір чути в дали.
Сонце, сьняи — гарний ранок!
Гатілки — а на останок
Залунали самопали...
І не чуєш, де кінчать ся
Сьпів дівчат і гомін дзвонів,
Шелест лип і шуми вітру.
Безліч барв усяких, тонів
Гонить за собою, вєть ся
І розпливаєть ся в повітрі.

Володимир Короленко.

Старий дзвонар.

(Весняна іділа).

З рос. переклав: Сидір Радик.

Степніло.

Невеличке село притулене над да-
лекою річкою, до бору, тонуло в особли-
вм смерку, що наповнює весняні зоряні
ночі, коли тонкий туман, підіймаючи ся
із землі, згущує тінь лісів і застелює
відкриті простори сріблито-блакитною
мракою... Все тихо, сумно, жалібно.

Село тихо дрімає.

Убогі хати ледво вирізняють ся
темними обрисами; де не до мигають
огні; деколи скрипнуть ворота, загавкає
голова собака і замовкне; часом із тем-
ної маси тихо шумлячого ліса відділя-
ють ся фігури пішоходів, проїде їздець,
проскрипить віз. То мешканці поодинок-
их лісових осель збирають ся в свою
церков зустрічати весняний празник.

Церков стоїть на горбочку, в самій
середині села. Її вікна палають світлом.
Дзвінниця — стара висока, темна —
тоне верхом у блакиті.

Скриплять степені сходів. Старий
дзвонар Міхеїч лізе на дзвінницю, і
швидко зависає в просторі його ліх-
тарня, мов летуча зірка у водосуді.

Тяжко старикови драпатися по
крутих сходах. Не служать вже старі
ноги, знеміг ся він сам, недовиджує...
Пора вже, пора старикови на спокій,
так Бог не посилав смерті. Поховав сп-
нів, поховав ввуків, виряджав в домо-

Николай Василько.

Завтра загомонять

великодні дзвони.

Завтра загомонять по всіх части-
нах сьвіта великодні дзвони і кликати
муть вірних східної церкви до храмів
на Воскресєне Христово. Із як ріжни-
ми почуваннями прямувати муть до
них вірні в поодиноких країнах! Най-
сумніший Великдень прийде ся опро-
вадити безперечно нашим братям на
Україні і Славиям-Росиянам: Кілько
сліз скроплять там сьвячене приготов-
лене сьвященникам до посвятити, сліз
що потекли за втраченими батьками,
братами й синами? Ті гіркі слізи ви-
тисли з очей страшенне горе, нанесене
на мільони правовірних християн за-
хланністю, що йде у парі з непода-
рством і нерозумом диких. Ті слізи
пливуть не лиш із болю, а ще й із за-
взяття і як ще в над правовірним на-
родом Бог на небесіх, то в них наста-
лить ся зброю до бою за волю — силою
непобідимою.

А далеко, далеко за морем згаду-
ють нині по колоніях мужики про-
ганні із своєї вітчизни про нає, згаду-
ють про те, що помимо конституції,
помимо свободи — на папері — при-
силувано нашого селянина до того,
щоб покидав землю батьків своїх і шу-
кав собі нової вітчизни на чужині.

Із лику забуть ся серце галич-
кому мужикови, як згадає про безліч
визискувачів, перед якими утечею спас
ся. Батько оставив йому господарство
порядне, поблагословив Бог дітварю,
а жінка його у днину робучу рук за-
кладати не знала, а однак треба було
із усім розпрощатись та утікати у но-
ву вітчизну. Прогнали его власти:
захисту не знайшов він нігде, староста,
суд, а навіть вибраний его таки го-
лосами вийт — всі вони служили дво-
рови, а сей не міг стерпіти его, замож-
ного й сьвідомого господаря. Дідич не
міг того перенести, щоб мужик не
зависів від пропінанції, коли він сам
мусів брати навіть булки до їди із

коршми і то на кредит. Тож мужик
водів радше вандрувати у сьвіт, нім
зійшов ще разом із своєю ріднею по
малих й великих деруностях й сика-
турах на те, на що зійшло вже майже
ціле колісь богате село — на ліцита-
ційний бубен.

Тут у Канаді гаразд ему жити,
як его братим на Буковині: немоги
англійські урядники звичливі і чемні,
робітної днини не треба марнувати по
судах і урядах податкових, а що най-
важнійше немає тут дідичів. А однак
він горює, щось давить серце жіноче
і діти радити не хочуть — над ними
повисла туга за рідним краєм!

Дзвонять великодні дзвони; він
згадає рідний край, зачуває дзвони
у селі ріднім і ридає! Ему здасть ся,
що дзвони несуть ему вістку із га-
лицьких гір і галицьких долів. Та не
радієна та вістка, вони гомонять
глухо, немовби хотіли сказати: „Не
має тут ще домі для тебе! Над краєм
ще далі панує відвічний твій воріт!“

А наш мужик? Він весело йде до
церкви. Вчора принесла ему почта
листи із зеленої Буковини, а там за-
цвітає для мужицтва нове житє: Ле-
два два роки минуло, як цїсар при-
слав до сего краю благородного князя,
і все, до чого мужик стремів від десяти-
літ, починає обертатись у діло;
управа краю наїшла ся у руках людей
вишнєваних его довірем, а що най-
важнійше: він може, що не судило ся
ему ні в Росії, ні в Галичині, ні в Угор-
щині почувати себе тут, рівновартним
чоловіком!

Як міг се зробити один чоловік,
хоч він був би навіть князем — питає
его галицький брат. Пишуть мені —
одвічує наш мужик, що цїпка єдність
усіх верств нашого народу і їхня не-
зломна воля добути свою ціль всіми
способами доказали ему, що наші до-
магання опирають ся на загально на-
родній волі, а се дало ему ще й те
переконанє, що по сповненню бажань
може его начальник, наш цїсар, певно
числити на наш нарід.

Великодні дзвони перегомонять
незабаром, та як вони закінчуть на-

Оба глядять на здвізди. Тисячі Бо-
жих огників мигає на них з висоти. По-
думаний „Віз“ підняв ся вже високо...
Міхеїч міркує.

— Ні ще, почекай трохи... Я вже
знаю...

Він знає. Йому не треба годинника.
Божі зіззди скажуть йому, коли прийде
час... Земля і небо і біла хмарна, що
тихо плаве у блакиті і темний бір, що
незрозуміло шепоче в долині і плескіт
закритої в мразі річки, — все те знає
йому, все те рідне йому... Не дурно про-
жило ся тут ціле житє...

Перед ним оживає далека минув-
шість... Пригадує собі, як перший раз з
татуньом видрав ся був на сю дзвін-
ницю... Господи Боже, як то давно... і
як недавно!... Він бачить себе руєвим
хлопцем; його очі розгоріли ся; вітер
— то не той, що підіймає уличні порохи,
а якийсь особливий, махаючи високо над
землею своїми безшумними крильми, —
розвіває його волося... В долині, далеко-
далеко, якісь маленькі люди, і також
маленькі домики сільські, і ліс відсунув
ся в далечині, а кругла прогалина, на
котрій стоїть село, видаєть ся такою ве-
личезною, майже безграничною...

— Аж от вона, вся тут! — усміх-
нув ся сивий старик глянувши на не-
величку прогалину.

Так то — і житє... За молоді і кінця
йому не видиш і краю...

І от воно все, як на долоні, з по-
чатку аж до самої тої то могили, яку
злюбив собі у куті цвинтаря... І щож,
славаж Тобі Господи! — пора спочати.

рік руский нарід на Буковині на Во-
скресєне, то поспішать він не лиш із
вітійною надією — але допоможи тому Бо-
же! — і з вдоволенєм по успішно
звершених ділах!

А в Галичині?

Др. Ст. Смоль-Стоцій.

На переломі.

Стоїмо на самім переломі і від
нас самих залежати ме, чи видобу-
дем ся на верх, чи, не дай Боже,
доля наша знов скотить ся на до-
лину і ми наново будем мусіти по-
чинати Сизифову працю, котити сю
долю в гору. В сій хвилі декому
може здавати ся, що ми вже на
горі, річ дуже важна, тямити все,
що ми не сьміємо заложити руки
і відпочивати. Ой, ще далеко до
сего; тай взагалі відпочинок або
неробство не сьміє ніколи бути на-
шим ідеалом, лиш праця, одна щи-
ра праця, а успіхи такої праці бу-
дуть осолодою нашого життя і окра-
сою руского народу. Та-ж все те,
що у нас є, придбали ми лиш
щирою працею і лиш такою пра-
цею годні ми се при собі утримати
і помножити.

Провідною думкою в усій нашій
вародній праці повинно бути поліп-
шенє долі хліборобского стану, раз
тому, що хліборобский стан кріпка
підвалина кожного народу взагалі,
а по друге для того, що він у нас,
можна сказати, одинокий, стан су-
спільний, із котрого з часом му-
сять виробити ся усі інші суспіль-
ні стани, як купецкий, промисловий
і т. д. Праця рускої інтелігенції,
що майже уся виїшла із лона хлі-
боробского стану, повинна проте

Тяжку дорогу пройшло ся чесно, а спра-
земля йому мати... Незабаром, вже не-
забаром!... Однак, пора! Поглянувши
ще раз на зіззду Міхеїч, підняв ся, здох-
нув шапку, перехрестив ся і став під-
бирати посторонки від дзвонів. Через
хвилю нічний вєвдух задріжав від гу-
чного удару... Другий, третій, четвертий...
один за другим, наповняючи чуїно дрі-
мучу передпразничкову ніч, полягали
вільні, протяжні, дзвенячі і сьпівучі
тони...

*

Дзвін замовк. В церкві почала ся
служба. Давнішими роками Міхеїч що
раз спускав ся по сходах на долину і
ставав у розі коло дверей, щоби моли-
тись і слухати сьпіву. На тепер він
зістає ся на своїм поді. Тяжко йому;
притім ще відчував якусь утому. Приєїз
на лаві і слухаючи втихаючого гомону
розгойдалої міді глибоко задумав ся. Про
що? Він сам ледве би міг відповісти на
той запит... Освічувала дзвінницю слабо
ліхтарня. Глухо гудучі дзвони тонули в
мразі; з долини, з церкви, часом долітав
слабим голосом сьпів, а нічний вітер но-
сив посторонками, привязаними до же-
лізних дзвонів серцець...

Старик спустив на груди свою сиву
голову, в котрій роїли ся нескладні уяви.
„Тропар сьпіввають!“ — думає і видить
себе також у церкві. На крилосі залива-
ють ся десятки діточих голосів; старень-
кий сьвященик, покійник отець Наум,
виголошує дріжачим голосом „возгласи“;
сотки мужицьких голов, як достигле ко-
лосє під подувом вітру, хилють ся і знов

бути звернена з одного боку на освіту народу, з другого боку на економічне піднесення хліборобського стану, а окрім того на здобуття як найширших політичних прав для сеї верстви суспільності.

Що тичить ся освіти народу, то завданням рускої інтелігенції мусить бути не лиш підковити викорінене аналіфетизму (неписьменности), але скільки мога широка освіта загальна і фахова, т. зн. ми повинні всіма силами о то дбати, аби між руским народом ширити відомости із усіх галузів людського знання, а окрім того подавати руским хліборобам науку фахову господарства і всеї звязаної з хліборобством господарки, а також при тім треба нам доконечно звертати також увагу на національне освідмлюване сеї суспільної верстви. Взірцем до такої праці можуть нам послужити заходи інтелігенції в Данії, Норвегії і Швеції, бо про велику користь і хосен сих заходів свідчать як найкращі успіхи. Аби і у нас просвітні заходи інтелігенції принесли так само як найкращі успіхи, треба просвітну працю добре зорганізувати. Завязки такої організації подібують ся у нас: маємо читальні, „Січи“, „Руску Бесіду“ і єї філії, „Руску Школу“ і єї філії, Історичне товариство, однак діяльність сих товариств в напрямі просвітнім не така видатна, як би бажалось. Треба доконечно сю діяльність оживити, а заходи наші просвітні подвоїти і потроїти; треба також уложити докладний план науки, розділити працю поміж себе, придбати грошових засобів на покриття коштів, сполучених із сими заходами. Що наша академічна молодіж могла б в тій справі віддати народови як найліпші прислуги, се річ певна; тому треба б доконечно втягнути єї до сеї роботи і тим разом дати хосенний напрям єї молодечому загалоу. Найближчим ідеалом нашим повинно бути се, щоб в кожній селянській читальні, в кожній „Січ“ що неділі і свята відбув ся виклад якогось інтелігентного чоловіка, і заложене людової

бібліотеки в Чернівцях, з котрої книжки вандрували б по черзі по всіх читальнях і „Січах“. До чого відтак треба буде брати ся, се покажуть обставини, витворені такою працею.

В справі поліпшення економічної долі, піднесення добробуту народу ми мусимо і повинні ще багато, багато потрудити ся. Бо хоть є у нас зародки економічної організації, то, як далеко ще нам до того, щоб назвати ся народом просвіченим, культурним, так само далеко нам і до правдивого добробуту. Одно з другим іде немов в парі. Руский нарід, як ще і доси ходить в ярмі темноти і чужого розуму, так само тяжко пригнаний нуждою і ходить в ярмі чужого капіталу. З тяжкою бідою удало ся нам заложити около 90 спілок кредитових і споживних, і три спілки для випасу худоби, але і вони не розвивають ся так, як треба, бо дуже трудно приходиться ся розбудити в народі спілковий змісл. Через заложене банку краєвого обнизить ся стопа процентова для кредиту іпотечного і оборотового і се певно послужить до піднесення добробуту межи народом, бо нарід перестане працювати на лихварів, віддавати їм всю свою кєрвавицю, а пічне працювати на себе і собі в покжжиток. Однак само поліпшене кредитових стосунків не може ні як бути найвищим нашим ідеалом на економічнім полі, бо добробит нашого народу взагалі треба нам мати перед очима. Для того ми мусимо перед усім щиро і беззастанно працювати в тім напрямі, щоб серед руского народу розбудити справжній спілковий змісл, щоби наш нарід тим новим духом так наскрізь проняв ся, аби сам з власного почину, без припущення з гори, закладав всякі економічні спілки для поліпшення свого матеріяльного стану. Від спілок кредитових і споживних треба доконечно, як найскорше перейти до організації всяких спілок продукційних, меліораційних і т. п. Широке поле отираєть ся тут для праці нашої інтелігенції. Провід

в тій праці повинна взяти на себе „Селянська Каса“.

Так коло просвіти, як і коло економічного піднесення руского народу мусимо ми самі, як найширіше і як найпильніше заходити ся, бо ніхто инший замість нас сего не зробить. Правда, є у нас публічні інституції, що про одно і про друге дбають; маємо школи народні і повноторіельні, а при них бібліотеки, маємо школу рілляничу, маємо вандрівних учителів рілляництва, маємо Раду культури краєвої, мати мем банк краєвий, нарешті і Виділ краєвий таї правительством підпірають заходи около піднесення культури краєвої, однак на се спускати ся нам годі.

Ходить о то, щоб зломати байдужність народу, відучити єго надіяти ся всего добра для себе з гори, розбудити і оживити в їм духа ініціативи, запопадності, віру в себе, надію на свої власні сили, а сего не зроблять ніякі публічні інституції і ніхто инший — се мусимо ми самі зробити, се наші святий обовязок супроти рідного народу. Не можна тут спускати ся хоть би на поміч сусідів, бо вони мають за своїм народом багато робити, таї не лежить се в інтересі чужої інтелігенції підіймати руский нарід, аби він випередив инші народи. Се наш власний інтерес, се мусить бути метою праці нашої інтелігенції. Союзників можемо ми потребувати і потребуємо дійсно єдино до того, щоби добути як найширші права для народу, потребуємо отже лише союзників політичних і вязати ся повинні ми завжди з тим, хто допоможе нам осягнути сю ціль. Однак се вже річ самої лише рускої інтелігенції припильнувати і подбати, аби всякі таким чином здобуті права виїшли як найбільше в хосен руского народу. А прецінь річ ясна, як сонце, що нарід просвічений, освідомлений з своїми правами і обовязками, освідомлений в національних справах завжди із всіх обставин, уміти ме витягнути для себе більший хосен, ніж нарід темний і нуждою прибитий. Так як добрі політичні

союзи дуже велику мають для нас вартість і ми мусимо їх високо цінити, так з другого боку такі союзи не звільняють нас з обовязку найреввішшої праці над просвітою, над поліпшенням добробуту, над національним і політичним освідомлюванем руского народу, бо все таки остане вірна віковим досвідом добута теза, що чужими руками добре лиш граць загортати. та що святили ся свої очі, свої руки. Ба, ми мусимо пильніше тими справами займатися, ніж інтелігенція инших народів, бо ж євісна річ, що у инших народів більше інтелігенції і тоті інтелігенція заможніша, ніж у нас; тому, що нам не достає числом і заможністю, се мусимо надолжити пильністю, щирістю і ревністю. Політичні союзи бувають дуже змінчиві, сьогодні ся, завтра знов инша політична партія може з нам бути в союзі, або і таке може бути, що нараз можемо опинити ся без всяких союзників самі одні против всіх; — тривалі остануть завжди лиш успіхи і забутки щирої праці наших рук і нашого ума. Помимо щирої лояльності для наших союзників ми завжди мусимо бути приготовані на всякі несподіванки, бо ворог не спить, а ніякі несподіванки нас не злякають, коли ми щиро і сумлінно виконувати мем обовязки, вложені морально на інтелігенцію кожного народу, бо тоді можемо бути безпечні, що встане правда, встане воля руского народу! В день світлого празника побіди правди над неправдою, світла над темнотою, в день світлого празника любови ближнього прошу прияти сих кілька щирих слів до серця. Добра Христе врати и рождьстий змилн. Христос воскрес!

Омелья Попович.

До Русинок на Буковині.

Хвальна Редакция „Буковини“ запросила між иншими й мене написати щось для великогодного члена газети. Отсе загадав я порушити публічно справу, котра після загального осуду і досвіду дуже важна. Ото на велику шкоду рускої справи на Буковині недостає нам ще до нашої народної організації вельми важного чинника, себто організації нашого жіноцтва, котре в наших прочих товариствах чисельно дуже скупо заступлене а тим менше бере в них діяльну участь. Розводити ся над тим, яку велику вагу має освічене і національно свідоме жіноцтво в житті кожного народу, значило б тільки, що лити води в кервицю. Оттому то подаю тут начерк уставу „Товариства Русинок на Буковині“, котрого ціль і средства чейже переконують всіх, а особливо наше нагріотичне жіноцтво, кілька добра могло би воно зробити згодом для руского народу на Буковині. Передаю отсей начерк Русинкам на Буковині під розвагу. Підчас великодних свят буде час і нагода подумати й побалакати їм про сю важну справу. І я надію ся напевно, що в кожній рускій місцевості на Буковині найде ся хоч одна свідоміа і щира Русинка, що згодить ся на сеї проект і пристане до сего товариства та повідомить мене карткою про свою волю, причинити ся своїм дрібним датком і щирою працею до задуманого великого діла, зробити

підіймають ся... Мужики хрестять ся... Все знакомих лиця і всі покійники... От строгий вид отця; от старший брат по закону хрестить ся і зітхає, стоячи в ряді із батьком. От і він сам в розцвіті здоров'я і сили, повний непритомної надії в щастє, в радість життя... Де оно, то щастє?... Стареча гадка спалахне, як вгасаюча полумія і сповзне блескучим, блискучим промінєм, освічуючим всі закутки прожитого життя... Не по силі труд, горе, клопіт... Де оно, то щастє? Тяжка доля протягне зморщених по молодім лицю, зігне міцну спину, навчить зітхати, як і старшого брата... Но от на ліво між сільськими бабами, смиренно склонивши голову, стоїть його „молодиця“. Добра була баба, царство їй небесне! І богато намучила ся, щиро... Нужда та робота, та вічне бабине горе зсушує гошу бабу; засумують очі і вираз вічного тупого ляку перед несподіваними ударами життя змінисть величаву красу молодичі... Та де їхне щастє?... Один остав ся в них син, надія і радість, і того переломила людська неправда...

А от і він, багатий воріт, бе покляни відпокутує кроваві сиротинські сльози; швидко махає на собі знак хреста і падає на коліна і товче чолом... І кипить, розгорює ся у Михеїча серце, а темні образи святих строго глядять зі стін на людське горе і на людську неправду... Все то минуло, все то позаду... А тепер цілим світлом для него отсей темний під, де вітер гудить в темноті, гойдаючи посторонками дзвонів... „Бог вас най судить, Бог най судить!“ — шепоче старик і понурив сиву голову, а сльози тихо ллють ся по старих щоках дзвоняря...

— Михеїч, Михеїч! Що ж ти, хіба заснув? — кричать йому з долини.

— А що? — обізвав ся старик і прудко скочив на ноги. — Господи! Може й справді заснув? Не було ще такого сорому!...

І Михеїч прудко зручною рукою ханав за посторонки. На долині, мов мурашки, суне ся товня мужиків; зоруги допотять в воздух, небісскуючи золотим полотном... От обійшли з процесією перву і до Михеїча долітає радісний поклик:

— Христос воскрес із мертвих!

І відбиває ся тот клич хвилею в старечім серці... І здаєть ся Михеїчеві, що яснійше запалав в темноті огонь воскресних свічок, і сильнійше захвилювалося товня, і зблиз ся хоругви, а пробуджений вітер підхопив хвилі звуків і шароками замахами поніс їх в гору, зливаючись з гримієм торжественним дзвоном...

Ніколи ще так не дзвонив старий Михеїч.

Здавало ся, що його переповнене старече серце перейшло в мертву мідь, і звуки дійсно співали і дріжали, сміялись і плакали, спілгуючись в чудову вузівку несли ся в гору, до самого звідяного неба. І звідли падали яснійше, розгорювали ся, а звуки дріжали і лились і знов припадали до землі з мильми любовцями...

Здоровезний бас гримко викрикував і кидав сильні могучі тони оповіщаючи небу і землі: „Христос воскрес!“

І два тенори, здригнувши ся від чергових ударів залізного серця, приспівували йому радісно і голосно: „Христос воскрес!“

А два малесенькі дишканти немов

спішучись, щоб не лишитись, влітали ся між більші і радісно, неначе малі діти, співали навздогін: „Христос воскрес!“

Здавало ся, що стара дзвінниця дрижить і хитає ся, що вітер, обвіваючи лице дзвоняря, хитає сильними крильми і підсильує:

„Христос воскрес!“

І старе серце забуло про жите, повне клопоту і кривди... Забув старий дзвоняря, що жите для него замкнуло ся в похмурій і тісній під, що він в світлі оди, як старий пеня, розбитий злою неодою. Він чує ті звуки, співуючі і плачучі, зітхаючі до високого неба і припадаючі до бідної землі, і здає ся йому, що він окружений синами і внуками, що єї їх радісні голоси, голоси великих і малих, зливають ся в один хор і співують йому про щастє і радість, котрих він не зазнав в своїм житті... І тягає посторонки старий дзвоняря, і сльози течуть по його лицю, і серце сильно беє в ілюзії щастя...

А на долині люди саухали і говорили один другому, що ніколи ще не дзвонив так гарно старий Михеїч...

Та змивть великий дзвін непевно здригнув ся і замовк. Замішані підголоски продзвеніли недокінчений трель і потім урвали його, неначе вслухуєш ся в тужливо-гудячу довгу ноту, що дрижить і летє вгору, і плаче поступенно затихаючи у воздух... Старий дзвоняря знемів і спустив ся на лавку і дві останні сльози покотили ся по байдих щоках...

— Поевпайте за другим! Старий дзвоняря вже віддзвонив своє...

з руского жіноцтва важний чинник в життю нашого народу. Я переглядаю вже в думці з великим задоволенням сотки карт навіть з гарними видами, в яких наші Русинки, від наймолодших паночок до найдовше замужних пань і вічно молоденькі одовиці, витають сердешно, як се тільки одні жінщини й годні, отсю гадку і приступають до задуманого діла, воскресення руского жіноцтва на Буковині до нового красшого життя для рідного народу. В тій певній надії желаю руским красавицям веселих свят...

Устав

товариства Русинок на Буковині.

§ 1. Товариство має на цілі піднести національну свідомість, культуру і добробит руского народу через злуку, відповідне сій цілі виховане і освіту руского жіноцтва на Буковині.

§ 2. До сєї цілі товариство вживати ме таких средств: Воно буде 1) ширити розумні засади національного виховання словом і писемом між широкими масами руского жіноцтва, 2) закладати і підтримувати диточі охоронки і огороди, бурси і т. п. заклади виховавчі, 3) дбати про як найширшу освіту руского жіноцтва, уряджуючи наради, збори, відчити, виклади, вистави, представлення театральні, вечери, вечери музикальні і декламаторські; засновуючи і удержуючи бібліотеки і читальні; видаючи газети і книжки; закладаючи і спираючи курси і школи різної для молодіжи взагалі, а для жіноцтва з особна користної науки; 4) закладати і спирати морально і матеріально всі підприємства, котрі мають на цілі поліпшене добробиту руского народу, его домашнього господарства, господарства, промислу і торгівлі.

§ 3. Маєток товариства складає ся: а) з вкладок членів, б) зі всяких датків і записів, в) з доходів підприємств товариства. Місцеві кружки віддають що року половину своїх членських вкладок філії, а сї знов половину з того головній управі товариства; всіми прочими доходами завідує місцеві кружки взагалі, а для жіноцтва з особна користної науки; 4) закладати і спирати морально і матеріально всі підприємства, котрі мають на цілі поліпшене добробиту руского народу, его домашнього господарства, господарства, промислу і торгівлі.

§ 4. Товариство складає ся: а) із головної управи з осідком в Чернівцях, що має назву: „Тов. Русинок на Буковині“, б) з філій товариства у всіх судових повітах Буковини, що називають ся: („Назва повіту“) філії тов. Русинок на Буковині, в) з місцевих кружків товариства у всіх місцевостях Буковини, де найде ся потрібне число членів. З назвою: (Імя місцевости) кружок тов. Русинок на Буковині. Для місцевих кружків і філій видає головна управа на підставі сего уставу особні статуты, які належить подати до відомости політичного начальства.

Місцеві кружки товариства повстають за дозволом головної управи, де збере ся в тій цілі десять Русинок.

Філія товариства повстає за дозволом головної управи в тім судовім повіті, де є що найменше три місцеві кружки товариства.

§ 5. Члени товариства ділять ся на дійсні, спомогаючі і почесні.

Дійсним членом товариства може бути кожда Русинка без різниці стану і віку, яку прийме виділ місцевого кружка.

Спомогаючим членом товариства може бути кожда особа, яку за моральну чи матеріальну поміч для товариства замінене виділ місцевого кружка.

Почесні членами кружка, філії або цілого товариства іменують дотичні головні збори такі особи, що положили великі заслуги около кружка, філії чи цілого товариства.

Дійсні члени обовязані платити до каси місцевого кружка що найменше одну корону річної вкладки і працювати в користь товариства.

§ 6. Дійсні члени мають право користувати ся всім добром, яке подає товариство, під услів'ями, які ухвалить дотичний виділ; далі участувати з голодом рішенням на всіх зборах місцевого кружка.

Спомогаючі і почесні члени мають право дорадчого голосу на всіх зборах дотичного місцевого кружка чи філії а почесні члени, яких замінувала головна

управа товариства, на всіх зборах кружків, філій чи цілого товариства.

§ 7. Членом товариства перестає бути той, хто не уплатить вкладку за один рік або кого виключить виділ місцевого кружка за те, що шкодить інтересам товариства. Виключеному пристойть право відкликати ся до головних зборів, але ніяк не може домагати ся звороту своїх вкладок чи датків, зложених на цілі товариства.

§ 8. Товариством рядять виділи і головні збори. Місцевим кружком управляє виділ місцевий, філією виділ філіяльний, а цілим товариством виділ головний як перша, а дотичний головний збір як друга старшина.

§ 9. Головні збори місцевих кружків складають ся із дійсних членів кружка, філіяльний головний збір із виділових місцевих кружків, а загальні збори цілого тов. із виділових філій, яким єдино пристойть право голосування і вибору. Кождий звичайний головний збір відбуває ся раз на рік, а то в місцевих кружках підчас різдвяних свят, в філіях підчас великого посту, а цілого товариства підчас великоднях свят. Щоби ухвали збору були правосильні, треба оголосити его в рускій газеті, яку товариство назначить своїм органом, тиждень наперед, і присутності що найменше десяти членів управлених до голосування і вибору. Коли-ж розходять ся о зміну уставу або о розв'язане кружка, філії чи цілого товариства, то на те треба при першій скликанні найменше половини сих членів; при другім скликанні вистарчає кожде число членів. Головні збори рішення над справозданем з діяльності товариства, его грошевою господаркою, до чого вибирає контрольну комісію з двох членів, ухвалює підприємства подучені з більшим видатками, вибирає явно або тайно виділ і рішає над відкликанн, жалобами і внесками тай над зміною уставу; все проче належить до виділу.

§ 10. Кождий виділ складає ся з 5 виділових і 2 заступниць, що вибирають зпомежи себе: голову, заступницю голову, котра є зарозом контрольною, писарку, касієрку і бібліотекарку. Ухвали виділу правосильні, як повідомлено про засідане всіх членів, а з них є присутні голова або єї заступниця і ще двох виділових і більшість з них повзала дотичну ухвалу. Виділ може поручити ведене чи виконане поодиноких справ особним зарядам. Голова або его заступниця заступає тов. на зверх, а враз із писаркою підписує всі письма.

§ 11. Всякі спори в товаристві рішає мировий суд, до якого спорачі сторони вибирають по одному заступникови, а вони третього на голову.

§ 12. На випадок розв'язаня маєток місцевого кружка припадає на заповомог бідної шкільної молодіжи в дотичній місцевості, маєток філії на руску бурсу, яка є в повіті, а маєток головної управи тов. на користь бурси дівочої в Чернівцях, а як би такої бурси не було, то на заповомог для руских учениць під зарядом тов. „Народний Дім“ в Чернівцях.

Сильв. Яричевський.

Великдень серця!

Заграйте бистрі води, бий вітре в даві природи!
Всі серги ударте в сонця струни і в хмар сріблястих лун,
в етери!

Лети, гримкая пісне, про щастя неізнане
між люди —
а неодну слювинку прилуним на хвилинку
у груди!

А навіть вдасть ся може і серце до ворбже
із крові
братерської обмити і пльвіти в нім зростати
любви!...

Плмив-ж на Русь проміне весни нової тхніне
чудесне!
Най щастя призабуте, най серденько отруте
воскресне!

Кідмань, 1905.

Осип Безпалко.

Великодна паска.

З цикло: Із передмістя.

Через цілий великий тиждень місцян
глину, обкидували нею стіни і білили.

Вони хотіли, щоби їх низькі пообдирані хатки заблестіли красою. І з таким запалом пригладжували стіни і з такою радісною надією гляділи на свою роботу, немов хорий, що обкладаючи свої рани мастом, сподіє ся выздоровлення.

Вони-б хотіли вимести зі своїх хат всю брудоту й нужду...

Се їх бажане пересякає їх мозок і серце так, що для них стає воно довершеним.

В неділю рано складають руки, дивлять ся навкруг себе і — не міняли би своєї хати за палату.

Тоді сягають до шафи, купленої на тациті, по гармонію. Розтягають єї і — переражують диссонанс мішає си з великодними дзвонами.

Тоді збігають ся і малі, забуваючи на свої писанки, сідать у кутку і слухають гармонії.

На улиці роздаєт ся крик: „Наша господарня здуріла, наша господарня здуріла!“

Ах Боже, хто-ж то єміє в такий день кричати і ще такі дурниці! І в такий день чоловік не має спокою!

Гармонія перестав грати. Жінки перекидають голови через паркан на вулицю, чоловіки дивлять ся крадьки через вікна.

— Котра господарня?

— Марцінова! Марцінова!

Прибігає задихана циганка від Марцінової.

— Іще-м не виділа такого чуда. Боже мене прости, якіє біргери... Він пролив з комірницями цілий чинш, що від них узав. Робота його не бере ся, лише просиджує у комірниках. Як приїде комірник з роботи, то іще не так мають люди збігати ся. Марцінова ні мастила, ні цекла. Боргувати їй ніхто не хоче. Він наказав скленарам. Такий лотер. Прийшли комірники зі св'яченням, а господарини діти зазирають крізь вікна і плачуть. Вона полетіла до комірників, впрвала паску з єї рук і понесла до хати. Комірники за нею. Марцінова вхопила сокиру і станула на порозі. Ніхто не може дістати ся до хати, бо вона страх люта. Готова іще кинути кому небудь сокиру в голову... Як-би-сте виділи, як діти жадбно їдять ту паску. А вона стоїть на порозі і голосить: Голову розібію вам льотки ленті!

От комедія.

— Якась кара Божа з тими людьми.

— Та іще у таку днину Бога гнівити.

Одні сусіди біжуть на подвірє Марцінової, другі заходять до хати і замикають вікна.

Беруть за гармонії, але відкладають назад.

Одна відізвала ся диссонансом і замовкла.

Чуті крик:

— Хлопець комірники скочив через вікно до Марцінової і викрав назад паску.

Марцінова зі злости, що єї перехитрили, гатить сокирою у двері і вікна. Побила начине.

— От кара Божа і то іще в таку днину чоловік не має спокою.

С. К.

* * *

Тоді Великдень празнували,
По всім усюдам гамір, гук,
Набожний акорди звонів,
Пісень веселих милий звук.

Усі раділи і сьміялись
І кождий потішав себе,
Линь я ходив сумний між ними,
Не бачивши одну тебе.

Не видів чорних оченят,
Не міг тупити рук твоїх,
Не міг нікому показати
Любовних, щирих сліз моїх.

Тоді Великдень празнували,
Сьміяв ся кождий і радів,
Линь я неначе сиротина
Заплаканий в кутку сидів.

3. мая, 1902.

Др. МIRON Кордуба.

Найдавніші оселі на Буковині.

Говорачи про старинність буковинських осель, мусимо зараз на

початку зробити одно застережене. Про істноване поодиноких, по іменню означених осель в давнину домідуємо ся звичайно зовсім иринагідно. Середноічні літописці згадували лише ті оселі, коло котрих зведено який-то бій, через котрі переходило військо, котрі визначали ся торговлею або становили важні, граничні кріпости. Вільше відомостей про сю справу находимо в грамотах, якими молдавські воеводи надавали своїм боярам поодинокі оселі і землі на власність, затверджували купно і продажу, заміну, записи і т. др. Все ж таки на основі тих жерел можемо лише сконстатувати, що в данім часі ся або друга оселі вже істнувала; для питання, коли саме дана оселі основана, не находимо звичайно розв'язки. Лише в дуже рідких случаях і то доперва з пізніших часів находимо грамоти, що вказують на закладане нових осель. Тому про деякі оселі находимо згадки доперва в пізніх часах, хоча можливо, що вони істнували вже в давню старовину. Коли вони не лежали на воєннім шляху, коли оставали все в одних руках, так що їх не надавали ані не перепрошували другим не найдемо про них згадки ані в літописах ані в грамотах.

Щоби мати бодай загальний образ розвитку осельництва в нашім краю, мусимо згадати тут висновки розслідув по нинішніх краях, які мають багаті і докладніші жерела. При помочи тих висновків можна бодай в приближенню означити правдоподібність більшої або меншої старинности даної оселі. Основою такого зглядного означення віку оселі являють ся два моменти: географічне положенє і назва.

Як відомо, в давню давнину порядно удержаних доріг або зовсім не було або дуже мало. Всякий рух, зносини, торгівля відбували ся природними дорогами, тоб-то ріками. Се особливо відносить ся до таких горбватих і лісних країв, як Буковина. Тому найстарші оселі повставали понад більшими ріками, як Дністер, Прут, Серет, Сучава і Молдава. Доперва пізніше, коли в долинах більших рік не стало місця, почала кольонізація втискати ся в долини менших річок і потічків і заходити таким чином в середину горбватих і лісних. При тім треба зазначити одну спеціальність північного Покарпатя. В нинішніх краях кольонізація йшла від устя рік і посувала ся поступенно в верхів'я; у нас воно вийшло противно. Доішній біг Дністра, Прута і Серета находив ся в області степової полоси, котрою сузули ся різні могольські племена і безпокоїли сусідні околиці, коли на верхів'ях тих рік творили ся зорганізовані, культурні держави (Галицьке князівство, Молдавія, Польща). Тому по упадку незвісної кольонізації, яка йшла мабуть також у звичайнім, тоб-то у нас в північно-західнім напрямі, стрічаємо від XII. в. по Хр. осельничий рух, що йде повільно але постійно в противнім, полуднево-східнім напрямі, посуваючи ся що раз то дальше у степи.

Що до назв, то й вони починають ся до означення віку осель. За найстарші треба вважати ті оселі, що мають назву від якої то особливости, прикмети свого положення або околиці, способу оселення та зверхного вигляду оселі. Прим.

Вижниця, Лужани, Каменка, Бродок, Межиброди, (порівня. німецьке Furt, прим. Frankfurt, Schweinfurt), Розтоки. До старих осель належать також і такі, що мають назву від ріки, над якою лежать, прим. Серет, Сучава, Солонець і інші. На новітні часи вказують оселі з назвами утвореними від імен особових; таких на Буковині найбільше і вони могли повстати доперва в часах християнських, значить не скорше XI—XII. віка. Сюда належать прим. Василів, Вашківці, (первісно Івашківці) Кіцмань, (первісно Козьмин) Петрівці і др. З часів нападів степових орд походять назви, що нагадують на оборону прим. Сторожинець, Стража. За сим йдуть назви, що означають селища в лісі, отже відносять ся до часів інтензивнішої вже колонізації, прим. Поляна, з різними блисими означеннями (Поляна-Стампи, Поляна-Нерпи), Поєни, (від поляна - Waldlichtung), Борівці і др. Деякі оселі вказують своєю назвою на монастирську колонізацію. Монастирі діставали від воеводів і бояр великі простори землі, які заселяли відтак ріллями. Початки таких осель не сягають поза XV. в. в зад. Сюда належать прим. Манастіора, Манастериска і оселі з іменами святих: Св. Іллі, Св. Онуфрей і др. До найпізніших належать різні Новоселиці, Волі і Вільки, що повстали вже в часі розвою панщини. Щоби привабити нових поселенців, надавали воеводи і бояри новозаложенним оселям на означений час свободу від панщини і податків — відсіля й назви: Воля або Вілька.

Найдавніші звістки про поодинокі оселі на Буковині находимо у волинсько-галицькій літописи. В боротьбі з Уграми і невірними боярами загнав ся Данило 1213 р. аж до Онута; туди простягали ся в ту пору пусті степи і військо Данила терпіло великий голод. В 1229 р. Угри побиті під Галичем подали ся на схід і коло Василева перейшли Дністер. Ті звістки дають нам запоруку, що Онут і Василів існували, як оселі, вже на початку XIII. в. Не від ріки буде згадати, що нестор буковинської історіографії, Вікенгавзер, пояснював назву Онут з татарської мови, хоча в 1213 р. про Татар в Європі ще ні чути не було. В тій самій літописи згадано ще Кучелемні, що мав би лежати де-то близь Дністра, на теперішній буковинській території — однак годі сказати, котра то саме була та оселя.

Найближчі за тим жерела відносять ся до часу більш, чим сто літ пізнішого. Се є географічний огляд руских земель у воскресенській літописи, який відносить ся до половини XIV. в. і спис осад і конвентів Францішканів (католицких монахів) з р. 1345. В географічній огляді вчислено такі оселі: Сочава, Серет, Нечюнь (має бути Чечюнь-Цецин); між осадами Францішканів находимо: Сисмінен (Козьмин — Кіцмань), Sereth, Moldaviae. Се останнє місто нічо другого, як Сучава, котра в латинських грамотах, особливо в папських булях зове ся часто urbs Moldavia.

Серет, се безперечно одна з найстаріших буковинських осель. Крім висше згаданої звістки існує ще переказ, що францішканські місіонарі з Польщі згинули в Сереті мученичою смертю в р. 1326. Сама

назва, коли вже не міста, то бодай ріки заводять нас в далеко дальшу старовину. Назва Серет безперечно ідентична з Сората (так називає ся одна з притоків Білого Черемоша і багато річок в Молдавії) є кельтійська отже походить з часів, коли кельтійсько-германське племя Бастарнів заселяло в 2 в. пер. Хр. східну Галичину, Буковину і Молдавію. Про давнину самої оселі свідчать впрочім й різні викопки старинних предметів. В другій половині XIV. в. був Серет вже великим містом. Тут резидували до 80-их років XIV. в. молдавські воеводи, а воевода Ляцко заходив ся, щоби оснувати тут молдавську католицьку метрополію і переписував ся в тій цілі з папою Урбаном V. Наслідком сего прийшло до оснування католицького єпископства в Сереті 1371 р.

Сучава не може повелічати ся такою старовиною. Правда, деякі історики Буковини кладуть початки сего города в часи готської держави, але се фантазія. Також думка, що Сучаву заснували німецькі рицарі Йоганіти в полов. XIII. в., не має певної опори. Як столиця молдавської держави виступає Сучава доперва в 80-их роках XIV. в., перша грамота виставлена в сім місті має дату 1388 р. Замітно, що в переказах про оснування молдавської держави нема згадки про Сучаву, лише про поблизу Іцкани, основані, після оповідання Мирона Катина снітинським Русиним Яцком в часі приходу Драгоша.

Дві дальші оселі, згадані в наведених висше жерелах з половини XIV. в., Кіцмань і Цецин, належали до шипинської землі. Се земля обіймала простір від горбодини між Серетом і Прутом до Дністра, від Снятина поза Хотин. Центром її були Шипинці, тепер звичайне село, тоді безперечно важний гóрод, коли від него названо цілу територію. Перший раз згадує ся шипинська земля з нагоди походу польського короля Казимира В. на Молдавію 1359 р.; тоді вона належала вже до Молдавії. Завязки окремої організації сєї території треба пересунути на кінець XIII. або перші початки XIV. в., в часи татарської зверхности. Саме окрема назва вказує, що шипинська земля, хоча стояла під опікою Татар, мала свою самоуправу; можливо, що вона входила в склад т. зв. Волоховщини. Крім Кіцманя і Цецина згадує ся тут ще старинний гóрод Хмелів, що находив ся недалеко Іванківців; тепер з него не остало й сліду.

До старих осель належать також Радівці і Воловець. Один з перших молдавських воеводів, Богдан I. († 1355) лежить похоронений в радовецькій церкві, котре він мабуть й сам збудував. В р. 1402 або 1403 заснував воевода Олександр радовецьку єпископію і виділив їй в середній Буковані 50 сіл з церквами і попами. В Воловці мав після переказу вже перший молдавський воевода збудувати церкву. Інтересно, як ся оселя змінює свою назву; первісна назва Волоховець перейшла на Волховець, і Ольховець, відтак на Оловець і Головець. З сего слідно, що годі робити які-то виводи з назви оселі, не знаючи історії самої назви.

Для доповнення свідочств з XIV. в. треба ще згадати, що в грамоті

воеводи Романа з 1392 р. назване село Шербівці.

О. М.

Циганська мелодія.

Як би знав я грати, любко,
як би знав я грати гарно,
то я склав би довгу пісню,
дику і смутну, як пуща,
і заграв би в тихий вечір,
щоб ти плакала за мною.

Ой, бо як же не тужити!
Я так рвав ся до життя,
думаю, як у рай, жити,
а живу так без путя.

Вже могила серцю мила,
вже противний гарний світ!
Все забути і заснути,
не доживши своїх літ!

* * *

Як би знав я грати, любко,
як би знав я грати гарно,
то веселу пісню склав би,
любю, як весняна днина,
і заграв би в тихий вечір,
щоб любила ти мене.

Любко, се життя коротке!
Динька-дві і ми помрем,
книемо гірке й солодке
і нічо не заберем!

Гей, любім ся, поберім ся,
най не йде так марно час!
Що нам люде! світ забуде!
Світ не хоче й звати нас!

Ой, любив, поки жив,
сімдесят три роки!
Стільки кари заслужив:
в небі нас сороки!...

Іларій Карбулицький.

...і жаль покидати.

Марко Семчук прогайнував своє газдіство, став бідувати і вічно нарікав, що християни тяжко жити на світі. Одиноком його тастем ще було мабуть те, що був бездітним, а його жінку славили в селі вельми роботящою хазяйкою. Та понурий вид Маркового лица троха роз'яснив ся, коли наспіли до села рожеві вісти від переселенців із Канади. Тоді то постановив собі Марко рішучо перебраться ся в Канаду і добувати щастя.

З гіркою бідною вдало ся йому перекопати жінку, що їм конче прийде ся в старім краю пропадати — як не втічуть чим скорше, але не ходило йому так о те саме переконане, як о те, щоби жінка згодила ся на сиродане своєї чвертки поля і хатчини, бо-ж на таку далеку подорож треба було багато гроша, — а він — Марко — голій — голій.

Взяв всего чотири ста шістьдесят ринських, пропив зараз таки при „могоричу“ двадцять, чотири ста зашив міцною драгвою в своїй чересі, а решту зоставив на „експенди“.

В шуткову неділю нив Марко в Лейби великими шклянками пива, купував з деяких бідніших газдів і приготорював:

— Гм, — куме Арсенію, нема нам тут життя... треба втікати... Гм... але й до того треба голови, куме, треба відваги, куме... чи як кажете?... Там леда дурень загинуватий не дасть собі ради, чи як кажете куме?... куме Арсенію!?

А кум Арсеній, що власне був у Маркових очах той „загинуватий дурень“, лагідно відказував:

— Та-а-же так, ку-ку-ме Ми-ми-ми-роне! Ко-ко-коби Вам Бог по-по-поща-стив, то ста-та-тану в вас за во-во-во-комава.

А Марко з великого задоволення гадав свою голову, яку перед'учера обстриг йому цирюльник і нинішом радів цілою душею, що в новім краю стане богатирем.

По осьмім „кріла“ луснув Марко посудиною так здорово до стола, що вона розлетіла ся на дрібосенькі кусні, кинув вушком від кріла, що липило ся йому в руках за Лейбою в шинкове відділене — тай закривав:

— Е, пєя кров собача віро, Юдо скарійодкий, забрав-се ми маєток, забрав би ти чорт душу, але не гадай мой, що Марко вже жебрак. Ой не!... Я пан мой!... Іду в Канаду, заробю гроші... а як си колис верну, то меш си гнати парко-дупнику в три погібели перед паном, знаєш, мой, чи не!?!

— Дай, Боже! дай Боже! бомкотів Жид, злобно усміхаючи ся.

— Ну, то дай панови крігло пива, Юдо!

— Проши, зараз.

По десятій кріглі обійняв Марко кума Савика одною рукою за шию, а шурпана Олексу другою, і всі три сніпали паними, диними голосами меланхолійну рекрутську пісню. За кождою стрілкою всі три кренко ухкали, а Марко свистав ще й „в палці“.

Десь коло дванадцяті шклянки став Марко плакати, але не плакати, а ревити — ще й приповідати:

— Братя, жаль ми вас покидати!... Гей моє жаль!... І кума Савика і шурпана Олексу... бо файні люди!... і він, потікаючи ся, цілував вперед Савика, а потім Олексу.

— Жаль ми покидати вас, моє жаль... та що робити... воля Божа!... як дасть Бог дочікати великодня, — відсідатку... тай гайда в чужину.

І знов цілували ся, знов подавав Лейба свіжі шклянки пива, і знов затагали всі три сумно.

Цілий тиждень тай святами „жаль було покидати“ Маркови таких „файних людей“, як свата Дмитра, кума Грицька Цибулишиного, кума Проця, куму Варвару Калістретову тай ще багато інших.

І розпорів Мирон черес, а десятка йшла за десяткою; лишило ся лише на дорогу тай ще там щось, бо решту „зекспендував“.

В великодній вівторок вибирав ся Мирон з жінкою до Канади. Вже з сьмого ранку голосила Мирониха з сусідами, а як прийшли на дворець жєдїзницї, то аж водою мусїли відтирати. А Мирон був досить паненький, цілував ся по сто разів із кривими та кумами, частував в останнє горілкою нарікав на гірку долю, а часом утирав платком очи. А скоро лише дав ся чути свист надїжджаючого потягу, свиснув здорово в палці, поцілував ся ще раз зі всіма, крикнув на жінку, взяв з людьми два міхи, набиті поживою і білем тай спішив до потягу, що вже був зупинив ся.

Залізли вони обое до вагону, стапули коло вікон і голосно кріз плач розмовляли зі своїми.

А як вдарив сїгнал три рази по два, затрубіла трубочка своїм хрипливим голосом, і тут-тут мав потяг рушати, крикнув Мирон:

— Тяжко бре жити в старім краю... табо жаль го й покидати! — і він дино заридав.

Та фукане машини заглушило його, потяг рушав чим раз скорше і віз Мирона в новий світ, добувати щастя.

А Мироніві крани, що випроваджували його в таку далеку дорогу, махали за потягом капелюхами та кучками, а як його вже зовсім не було видно, виймав кум Проць люльку з зубів, силонував крізь нах, махнув рукою тай сказав:

— Шкода чоловіка, бо файний був чоловік.

Мамайчик, 25. цвітня 1905.

Остап Луцький.

Дрібнички.

I.

Задрожали цвітї любї,
чарівні, —
засьпівали соловії
о весні —
і щебечуть під вікнами
ніч і день,
дивним чаром повіває
цвіт вишень...

Душі снить ся сумовитїї
дивний сон...
заглядає сонце ясне
до вікон...
розливаєт ся свїтлами
чар пісень —
жду і жду тебе, кохана,
ніч і день...

II.

Глянь як тужно простягають руки
горді сосни верхів за тобою —
і в які бездольні, сірі звуки,
з яким смутком, жалем і любовою
вють ся шуми від рана до рана
за тобою, дівчино кохана!

Вють ся шуми від рана до рана,
шумом зняв ся Ребровач високій.
Сосна кожда вже від шуму п'яна,
розливається гомін широкий, —
грізно впе на кожному скруті
кожда філія в шаленому Пруті!

Гонять шуми від рана до рана,
небом чорні сунуть ся хмари!
Де-де блисне, мов огнена рана, —
дрожать з ляку овеці отари.
Скрізь від мраки і сумно і темно —
гей, верни ся, — верни ся! — Даремно...

Даром сосни простягають руки —
і потоки женуть з гір на доли...
Хоч страшна для всіх хвиля розлуки,
ти не вернеш... Скажи — чи ніколи?
Навіть в назці? Ні як сон, омана?
Гей, дівчино, дівчино кохана!

III.

Шовкові трави,
шовкові трави —
далеко простягли ся...
доріженьки наші,
доріженьки наші —
далеко розійшли ся...

Шовкові трави,
шовкові трави —
від вітру сумно гнуть ся...
доріженьки наші,
доріженьки наші —
ніколи не зійдуть ся...

Шовкові трави,
шовкові трави —
на косу налягають...
доріженьки наші,
доріженьки наші —
вже терпем заростають...

Доріженьки наші,
доріженьки наші —
у мрак сірій гинуть...
зіялії трави,
зіялії трави —
в безкраї сумно линуць...

IV.

Гей, гори!... Верхами
гонять шуми лісами!...
Вже мені пікуди
так добре не буде, —
як з вами,
як з вами...

Смереко, смереко, —
висока смереко!
Не грай так розбільно,
шуми вільно, вільно, —
далеко,
далеко...

Прощайте, други:
ліси і яруги!
І ти, моя пісне, —
гинь, бо серце трісне,
від туги,
від туги...

Бувай здоров, верше,
мій зелений верше!
Вже нам так не буде,
до смерти не буде,
як перше,
як перше...

Григорій Гершуні.

Зруйнований вал.

(Фантазія).

З рос. переклав Ярослав Весоловський.

На півночі дикий, похмурій, де
холодний вітер своїм ледяним поди-
хом грозить всему живому, де старі
сосни й ялиці, покриті студеним по-
кровом, лиш рідко коли бачать усміх
і любові весняного сонця — раз якось
врізав ся широко у море безкрає грі-
зливою скалою величезний вал, спо-
руджений людською рукою.

Високо і гордо піднявшись над
уровень бурливого моря, сьміючись
над зусиллями філі, стояв він — ве-
ликанський і чорний.

І морські філі, могутні й сво-
бідні філі стрічались із грізною
перегородою, що спинювала свободний
їх біг, — і вела ся борба вікова і довго
боролі ся з перегородою могутні, сво-
бідні філі, аж зломилась їй непокірна
воля.

І весняним маєвим ранком, як
тільки засяло над морем проміне сон-
ця яркого, тоді сильніше від ізма-
рагдів влискують ся переливання ері-
блистих філі, а філі граючись і пу-
стуючи над непроглядною безоднею
моря, співвають пісню про вікову бо-
ротьбу із грізною стіною.

* * *

Неначе вільні небесні птиці, були
свобідні морські філі.

Бури-мати вколесувала їх пісню
і в безжурливих радощах котили ся
вони у мрачну далеч. Та похмурій
і злющий тиран, завидуючи філіям
їхній долі, захотів позбавити їх сво-
боди, щоб не несли ся гордо над мо-
гутною морською безоднею, щоб гуляю-
чи не сьміялись до яркого сонця й
лазурового неба.

Післав він послушних рабів.

Юкріні володареві воли взяли ся
раби за роботу: добували із земель-
ного підра холодні скелі й метали їх
у морську безодню.

І море звеселіло.

Весело дивити ся філіям, як ска-
ли спадють на дно; скачуть, пусту-
ють, готують понурі скали.

І шепчуть хвилі: „Щож то за
росквіт! І підра холодної землі прий-
шли до нас гості понурі.

Зустрінемо їх пісню шумною, за-
гріємо теплим привітом і коханням
і в рідному морю будемо разом гу-
ляти і прославляти світло й свободу!“

Весело молодим філіям.

Тільки мати-бура та батько-гура-
ган просядуть гостий злосним сви-
стом, мріючи дивлять ся на скали.

Аскали все падають і падають у
море, інають щільно одна попри дру-
гу, ростуть суцільною стіною, зачи-
нають нагискати на морські філі, ста-
ють в перепоні їх свободному шля-
хові.

Зіскали ся філі, боязко дивлять
ся на зали похмурі, се вперше їм шлях
перегороджено, перший раз їм сковано
волю.

І швидко линули вони далі, уда-
рили і грудню об скали — із стого-
ном над відхлинули... Стіна холодна,
неприступна.

Зігнуло ся море...

Мать ся хвилі понурі. „Зрада,
зрада! — кричать. „Ми їх як другів
приняв. Свободу, свободу у нас вони
вкрали.

Рань мати-бура. З ревом і пла-
чем мчє ся батько-гураган.

„О скали, грізні скали! Колись
і у вас обода була, колись і ви волею
віддихали; навіщож ви у діток наших
волю заали?“

Насились грізні скали. „Не на-
ша в тіволя... проїсє ся їх одвіт
понуримогоном; зловіщю повисли
над мор нїмї громади...“

Помча ся мати-бура, помчав ся
батько-гураган із свистом і плачем
понад ме. Складають хвилі, несуть
їм вісткуещасну:

„О фі нещасні філі! Погибла
пропала в воля! Від нині ви вже
рабами!“

І сум вони геть пігнали.

І завиймо море...

Старі гутні філі заховались у
морську бдню; не будить їх бура,
батько-гураган їх не кличе... І філі
котять ся мло, — нї сьміху вже не
чуті, нї ні про славу свободу;
і сонце сьвітє так тьмяно над ними
і нахмаренчебо тай так сіро дов-
кола...

Тільки лоді філі часами, у су-
ворій неволеюмившись, відважним
військом збились, самі проти ворога
зброїлись...

Грудь і груди ударять об го-
стрі скали дарма! Нїмї громади
і не дрогнув. Тільки гучним відго-
моном стогінзлягаєть ся — то стог-
нуть розбиті груди хоробріх зав-
зятиців...

І плакають море...

Минали Р... І не мало їх прой-
шло... Богато ть молодецьких о-скелі
свою грудь рчвало і що раз сум-
ніше й сумне ставало довкола...

Вгамувалась філі, притихли...

„Будем ждати, темо сил набирати...“
Ішли роки

Набрали ся молоді філі, розі-
стали гінців на сторони, щоб дріма-
ючих будили і філі до бою із ске-
лами звали.

Старі філі вою сумовито хп-

тають. „Немає в нас сили і пориву не-
має... Деж нам боротись! Де нам із
скелами змагать ся!“

Кинулись філі-гінці рідні шука-
ти, прикликати матір-буру й гурагана-
батька... Вганяли по морю — не най-
шли. Зустріли їх у гірських щілинах.

„З привітом, з поклоном до вас
рідних ось тут ми гінцями прибули.
Покиньте тісні гори, линьте у
море безкрає!“

Пірвіте постидні кайдани, що духа
братів наших скували!

Вдуньте у філі старечі духа життя
й свободи жажду.

Зберіть ви військо завзяте і нуте
дружно рушайте на скали.

Не страшна нам боротьба і смерть
нас не злякає... Колиб тільки море
стало безкрає!“

Із тремтінєм забило ся серце ма-
тері-бури, огнем запалала кров вітця-
гурагана.

Слова гінців нагадували їм старі
добрі роки.

Поглядом ласкавим обкинули стар-
ці молодецьких гінців.

Із гірських щілин котять ся мо-
гутним рокотом у безкрає, синє море
клич їх зазивний: „Ми підем, ми підем
свободу, свободу спасати, свободу спа-
сати! Вставайте могутні філі. Роз-
бийте окови волі, зруйнуюте перего-
роди!“

Могучий був той клич до бою.
Як порив вихру, як громовий удар,
він сильно над морем поніс ся, із сну
будив сплячих, старим юність вертав,
відвагу і бодрість вселяв.

І філі послушні бововому кличеві
вставали, котились до бою.

Над морем ніч глуха нависла.
Чорні хмари нависли довкола, аж ось
загомонів вперше поклик могутній. Зі
сходу на захід, з півдня на північ зби-
рали ся філі, у стройні бовеві лави
ставали. Молоді філі відвагою пала-
ють, перші до приступу рууть ся. Гро-
мом бура над морем промчала, — гу-
раган йї на поміч несеть ся.

Заревіла бура, заготовів гураган...
Вій розпочав ся.

„Вперед могутні філі! Свобода
або смерть!“ з кличем воїничим до
понури стіни понесли ся.

Задрожали насуплені скали... філі
вже близько... Мчать ся все швидче
і швидче, груди вперед висувають,
грудню вдарили об скелі — впали як
мертві.

Приски піни горячої як кров, хли-
нули високо під небо, диміючи й роз-
кудовуючись холодні скелі обмили...

Стогне мати-бура... „Діти, рідне-
сенські діти! Вже перші упали, вас ще
богато упаде, та зломимо силу ворожу!“

Море клекоче...

Мчать ся філі, щоб впавших за-
ступити... Яві грізні вони і могутні!

З грюком і ревом попадають на
острі скали, відскачють назад, знов
ударять і розбиваючись, кличуть братів
помагати.

Кріпко стоять скали.

І настав ранок — сірий похму-
рий ранок. Все стоять ще скали не-
приступно, все ще свичє над філіями
бура. А філі гинуть без вини, об
острі скали дроблячись, розбиваючись.

Та понуро неустрашно котять ся
що раз то нові філі і нема тим гріз-
ним філіям ні кінця, ні межі їм не має.

Море зійшло з берегів; всі філі
в одну зібрались дружини. Стої і рев
станув над морем.

І сам злющий тиран тепер зливав
ся, що скелі на море насунув. Люте
серце на вид могутного натиску філі
здрігнуло ся.

Повний страху він радби тепер
розкинути скали і вернути могутним
філіям хоч дрібку свободи.

За пізно, тиране! Вже філі не
плачуть, вже філі не молять. Надто
богато тут філі вже погинуло, надто
солодка є пімета за погібших! Не має
помирення.

Як могуті льви понесли ся, старі
філі молодим на поміч! Розсипались
білі кудрі. — Довкола землі задро-
жала і сонце на небі померкло...

Несе їх батько-гураган, кидаючи
з страшною силою на скали... Із пону-
рою відвагою на поклик могутної бури
зловіщо і грізно мчить ся нова, бовва
лава.

Довкола чути: вона або еконе хо-
лодні скали, або море могилою стане
для неї.

Мірно, без ляку несеть ся наперед.
В стіну грянула дружно — задрожали
скали під ударом могутим.

Філі завмерли. Відскачили назад,
з буйним шалом метнули ся в друге...

В борбі все помішало ся.

Стої і грохот станув над морем і
здавалось, що море із дна підняло ся
та з небом злило ся.

І рушили ся скали...

Під послідним ударом вони по-
дали ся та зі зловіщим шумом кинулись
у морську безодню, де лежали по-
гібші філі...

— Прощ, постидні трупи! — Рече
море скиненим скалам: Тут могила
відважних борців за свободу, тут ле-
жать молоді філі!

Розступило ся морське дно і в
понуру безодню кинулись скали з про-
клоном... „Чиж вина се наша? Філіям
слава, нам вічний стид за діло по-
стидне...“

Лякує море безкрає. Воно побі-
гло могутною силою ворожу...

І свобідно котять ся філі і сла-
влять погібших борців, що молодим
житєм вернули свободу своїм братам.

Слава погібшим, а живучим сво-
бода!

В. Кмициневич.

Де-що з єгипетських мудростей.

В послідних десятиках літ ми-
нулого віку судилось єгиптольо-
гам, як Г. Бругш, Лявт, Г. Еберс
заглянути глибоко в духову
працю старинних Єгиптян, чи
радіше одного стану се є: єрей-
ського, що то з давен-давня пле-
кав культуру.

І ось проговорив до вчених
теологічний демон ветхого Єги-
пту стрічками папірусів та на-
гробних написів про вельми
богату культуру єгипетської ста-
рини а що найцікавіше: про-
говорив про незвичайне глибо-
кі та ніжні почування етичні на
велике здивованє всего ученого
світа. Найстарший з тих до-
кументів се т. зв. папірус Прі-
се*), що припав 5000 літним по-
рохом але змістом він все ще
новий та сьвіжий.

Ось і прібка з него переве-
дена на нашу мову за Німцем
— Бругшом:

„Коли став єси великий, ти
що був не знатний, коли прид-
бав єси собі скарбів після не-
статків і відтак став першим у
городі; — тоді ось тим величай
ся, що хосен приносить і в тому
будь найперший. — Не давай
своїй душі гордіти за-для ма-
етку свого. Він се був податель
твоїх достатків — Бог. Не хай
не стоїть по-заду дру-
гий! Не хай він буде тобі
рівня, йому може лучитись
саме така доля.“

А в иньшій прастарій папі-
русі, в книзі, яку давали не-
біщикови до гробу на дорогу в
на той сьвіт (відси і зовесь вона
„книгою небіщиків“) читаємо
між иньшим про те, як душа
небіщика, пробившись тяжень-
кою дорогою до нового сьвіта
стає в кінці перед найвисшого
бога та його 42 судців на страш-
ний суд, де ісповідаєсь зі всіх
своїх вчинків земської життя.

Ось прібка того, як снові-
даєсь праведна душа єгипетська:

„Дитині при грудях не ві-
діймив від уст молока.

*) Сей папірус названий по імені виваход-
чика Прісе (Prisse) і дарований національній бі-
бліотеці паризькій. Автор єго зовесь „Fih-hotep“
що займав визначний чин єрейський; по словам
Бругша треба віднести сей документ до року
менше-більше 3500 до Хр.

„Я не скривдив вдови;
„Бідного не вчинив я бід-
нійшим;

„Робітника не сидував до ро-
боти понад умовлений час;

„Я не був недбалий, не був
лінивий;

„Нікому не витиснув я сліз
з очей;

„Путникови, що бояв ся опі-
знитись, подав я лодку;

„Всюди ширив я ра-
дість-утіху;

„Голодного накормив я;
„Жаждучого напоїв я;

„Нагого приодів я.

„Мої пороки опрокинені; гріх,
що був на мені, придавлений!

„Я ступаю у сю країну бла-
женних.

„Ви, що передомною стоїте
(так кличе душа до богів —
судців) подайте мені руки!

„Я один з ваших!“

А на однім одвірку підзем-
них гробів, що числить собі
звини 4.000 років можна таке
вчитати:

„Ні одному синові незнат-
ного чоловіка зла не сотворив я.

„Ні одної вдови я не скрив-
див;

„Ні одному хліборобови не
станув на заваді;

„Ні одного пастуха я не про-
гнав;

„Ні одному ремісникови не
відмовив його челядників;

„Ні одного бідака не
було в мої дні;

„І ніхто не був голод-
ний за мій час, як наста-
ли роки неврожаю“...

Якіж то нові та свіжі речі
в тих 4—5000 літнім порохом
покрытих паперах та надгробних
написях... Не вжеж вони свід-
чать про незвичайне глибокі
та ніжні почування старинних
душ египетських!

Але скаже хто: І в тих ста-
ринних паперах і в тих надгроб-
них написях на жаль лише:
слова і тільки слова, на яких
ніяк не була похожа дійсність
тих ветхих времен...

Не нам про то судити; се
вже річ наших египтологів.

Ми повіли-б тільки се: Ті
слова ніжного почування етич-
ного та щирого альтруїзму ще
й нині у своїй основі не втра-
тили на вартості; на тих пи-
шуться обома руками і ниніш-
ні люди. А чи нинішня дій-
сність похожа на ті слова, хоч
вже за ними історія 5000 літ-
ного невтомного поступу та ці-
вілізації?

Хоч нині по всій вселенній,
на всіх язиках голосить ся, хоч
і читається в наших книгах, що
Слово воплотилось і замеш-
кало між людьми, що Великий
Учитель любови ближнього влас-
ним приміром навчав людей та
вказував їм, як переводити в
дійсність ті слова етичного по-
чування; — а спитаймо чи ни-
нішня дійсність хоч троха по-
хожа на ті великі слова і діла?
чи похожа на те, що читається в
наших книгах та голосить ся в
наших проповідях?

Чернівці 27. 4. 05.

Евгенія Ярошинська.

Вечірною годиною.

Нарис.

(Із недрукованих творів.)

Вечірний сумрак розстелив ся по
невеликій, досить гарно, хоч поодинокі
умебляваній кімнаті, де при вікні си-
діла молода жінка. Їй видко приємно
було, що в хаті темніше стає, бо від-
гортаючи буйне, чорне волосся з чола,
казала тихо до себе:

— Добре, що вже повечеріло; те-
пер Олексю не побачить моїх заплака-
них очей...

Лице молоді жінки було гарне, лиш
видко було по ній сліди турботи і сер-
дечних мук. В великих, чорних очах
пробивалась туга і якась апатична без-
надійність.

Двері від кімнати відчинились. На
порозі станув чоловік високого, гар-
ного зросту.

Жінка при вікні аж ворухнулась,
чоловік глянув на неї і сів недбало на
маленький стільчик, що стояв проти две-
рід від печі. Сівши, підпер лице рукою
і затопив зір в огні, що палав весело
в печі. Огонь освічував його лице чу-
довою вродою. Довге, золоті брови во-
лося спадало на високе, біле чоло і від-
повідало дуже до темних, задумливих
очей. Рівний подовговатий ніс був немов
вирізаний долотом якого грецького май-
стра. Повні, червоні уста були здає ся
лиш на те, щоб говорити солодкі слова
і завертати жінкам голови. Але помімо
той краси робило ціле обличчя молодого
чоловіка якесь дивне, немиле вражіння;
найбільше причинялись до сего вражіння
саркастичний усміх і нервовий неспо-
кій, що осіли на його устах сего кра-
савця.

— Маню, — обізвав ся він по дов-
гій хвили мовчання.

Жінка і не рушилась.

— Маню! — повторив вже ніжним
тоном.

— Чого хочеш Олексю? — відпо-
відала тремтячим голосом жінка.

— Скажи мені, чого то внас так
нудно, так дуже нудно?

— Чи я знаю, чому тобі нудно?

— Давно відгадувала ти всі мої
думи — сказав Олексю іронічно — та
на всі мої питання знала відповідь, чо-
муж тепер ні?

— Бо давно ти мені таких дивних
питань не задавала.

— Еге, значить наречена завжди
мудріша, як жінка — сказав Олексю і
встав з стільчика. Огонь в печі погас,
в кімнаті зробилось темно.

Маня не відповідала, лиш сунула
голову ще нижше на груди.

Олексю сів знов і почав відгортати
з чола своє буйне волосся.

— Заграй мені що Маню — ска-
зав по хвили байдужим голосом.

— На що, аби ти казав, що жінка
не потрапить так грати, як суджена.

Олексю засміяв ся якось судорожно.

— Славню Маню, я бачу, що й ти
зачинаєш бути трохи сентиментальною;

я тебе прошу, заграй.

— Що-ж тобі грати, може яку твою
композицію?

— Лиши мене з тим дрантем, грай
щось такого, щоб розбурхало нерви.

Молода жінка сіла за фортеп'яно. З
під її ніжних пальчиків полились веселі,
гучні тони, але за часочок перейшли
вони в сумну мелодію народної пісні...

Маня опустила руки, сперла голову
о фортеп'яно і почала гірко плакати. Пе-
ред її очима стала минувність і тепе-
рішність; порівнюючи одну з другою,
молода жінка розжалобилась, згадавши
колишню. Вона бачила себе молодію ще
дівчиною, одітою в біленьку сукню, як
сиділа у великій, ясно освіченій салі за
фортеп'яном, перед численно зібраною
публікою. Був се вечір в пам'ять сла-
вного поета, на якого честь написав один
молодий композитор симфонію, котру вона
власне виконувала. Скінчивши грати, по-
чула молода дівчина грімкі оплески і
крики: „Слава, слава молодому компози-
тору!“ За хвилину появил ся на естраді
молодий хлопець, котрий публіці за її
оплесками чинно уклонив ся. Маня глянула
на него і від той хвили її доля рішилась;
вона не могла відорвати своїх очей від
лица молодого композитора; він видавав
ся їй якогось вищою, ідеальною істо-
тою. Коли-ж він до неї заговорив, даку-
ючи за зрозуміння і прехороше виконан-

твору, вона ціла затремтіла, а горяча
краска облила її лице. По концерті на-
ступили танці, котрі тривали цілу ніч.
Найбільшу частину свого часу посвя-
тив молодий композитор гарній інтерпре-
тації свого твору, танцюючи з нею,
розмовляючи, жартуючи. З часом зая-
зали ся меже ними сердечні відносини,
що скінчили ся заручинами. Родичі Мані
не мали нічого проти вінчання своєї доньки
з молодим композитором, лиш відказали
той звязок до того часу, коли їх буду-
чий зять займе яке становище в суспіль-
ності. Молоді мало про се дбали, їм до-
сить було, що теперішність до них на-
лежала, про будучність було їм тепе-
р ще байдуже. Олексю мав, правда, надію
на вигідне становище в суспільності, бо
по при музику слухав ще університет-
ських наук, але ще багато часу діяло
его від кінця студій. По трох літах за-
ручниця побачила Маню, що Олексю став
супроти неї мов не свій, якийсь чужо-
кий почав ся пробивати в его поведінку
з нею. Він вже не називав її своєю му-
зою, як досі, не говорив тих палких
любобних речей. Его композиторська
слава, розійшлась між тим по цім краю,
всюди говорили про него з поважанням,
відшукуючи йому славу будучності. Але се
его не тішило, бо і ціле життя йому зну-
дило ся. Не маючи сталої посади, не міг
він кохану дівчину назвати своєю. Се
его з початку гризло і неспокій, а з ча-
сом почав думати, що дівче було-би
бути більшим, незалежним, бо тоді міг-
би з собою робити, що захоче не за-
важаючи при тім на обов'язок зглядом на
речену. І йому хотіло ся, щоб Маня від-
дала ему єго слово, але вона того не
чинила, бо любов до него зросла ся з ці-
лим її еством і вона не була в силі
вирвати її з свого серця. Вона мов не
уважала, що Олексю став похмурим, не-
присутнім, мало говорив. Одріваючи
саму себе, Маня потішала ся тою дум-
кою, що Олексю гризе ся тим, що се не
може з нею женити ся. Між ям час
ішов і забрав з собою свіжість Мані-
ної краси. Вона сего ще не бачила,
але Олексю, що своїм критичним, пер-
шою любов'ю вже не затуманим по-
глядом видів все, рад був ніколи не
сміяти курців. Ставши в кінці а своїм
становищу, Олексю якось отав ся з
всім, аж се впало людям в очі. По-
чали говорити, що він зірвав Маню;
родичі-ж сеї, почувши про те, бесіди,
наперли на него, щоб озвиз донь-
слюбу. Олексю не міг довше тягати.
Всіля відбуло ся. З початку був ще
Олексю супроти своєї жінки явітний,
ніжний, ему жаль було її, він милосер-
див ся над нею, за її превелу любов
до него. Але за кілька неділь відозвала
ся в ній єго неспокійна натура, він за-
бавив якогось иншого ция, якоїсь
другої музи, котра би єго вихнула е-
нтузіазмом, подала думки до нових творів,
зігнала задуму з єго чо і взнесла
єго разом з ним думкою у вищі, ідеаль-
ні сфери. Маня не здавала, по єго
думці, на жінку артиста — композитора,
вона була єму за туземна, мало по-
етична. Тому мучив її і се своєю іро-
нією, своїм сарказмом і їм злим гу-
мором, котрий був наслід єго нерво-
вого неспокою, а бідна Маня сидючи те-
пер за фортеп'яном і роздумуючи над
всіма тими подіями залила ся гіркими
сльозами.

— Чого ти плачеш? питав Олексю
по довгій хвили, думаючи вона і без
єго сліз заспокоїть ся.

Маня не відповідала на силу
здушила плач в собі і фалась заспо-
коїти ся.

— Чого ти плачеш? повторив Олексю,
приступаючи до неї беручи її за
руку.

— Над моїм і твоїм життям
Олексю...

Олексю затряс ся

— Маню, сказав всоолодко, а хто-ж
тому винен, що так ало ся, я в моїх
мріях мавив, що будуже щасливим...

— Щасливим? сорила Маня гір-
ко, а хто твоєму єстю стоїть на
заваді, як не ти м?

— Хто винен, що твоя палка, неспокійна натура, уга-
нюючи все за иншими ідеалами не дає
тобі бути щасливим? До щастя потріб-
ний перед всім спо-а чи є хоч кри-
хітка спокою в тобі? Чи мешає
він в твоїм серці? Ти жеш лиш
твоєю уявою, твоїм еством, а не твоїм
розумом і серцем. а і твоя любов, ти
любив мене більшою фантازیєю, а
тепер коли станути реальним ґрунті,

твоя пристрасть до мене зникла. Мої
любов була для тебе гарною квіткою,
котрою ти якийсь час радував ся, єї за-
пахом любивав ся, а потім кинув єї, не
думаючи про те, що бідна квітка зі-
вяла, зсохне...

— Маню, — обізвав ся Олексю, —
прости мене, що я твое щасте зана-
пастив!

— Я не маю тобі що прощати Олексю;
як мов, так і твое щасте розбите
на черепки...

— Чи не могли бо ми тоті черепки
позбирати, і не бажаючи вже нацзем-
ського щастя, вести тихе, приятельське
життя?

— О, ні, мій любий, де вже всі
струни пірвали, там нема гармонії.

— Чи-ж нема ніякого виходу з сего
лабіринту?

— Олексю, є ще одна мета, котра
веде до спокою душі і сердечного задо-
волення...

— Яка?

— Праця для народу, праця над
двигненням єго з моральної і фізичної
нужди. Доля завела нас між народ, то-ж
будемо ему правдивими братами, ста-
раймо ся привести єго до самознання,
а в тій праці забудемо самих себе, на-
ше горе, і будемо як не щасливі, то
хоть задоволені.

Маня протягнула руку до свого чо-
ловіка, котрий стояв задивований, стур-
бований і засоромлений.

— Маню серце, який я був пале-
ний до тепер, уганяючи за ідеалами, а
не видаючи простої дороги до щастя, ко-
тру аж ти мені показала... Так, моя
мила, так і будемо жити для народу,
в єго добробуті будемо бачити наше
щасте, і колиє скажемо собі, що ми не
жили дармо на світі, якщоли нам уда-
ло ся бодай кількох людей привести до
належачої їм гідності, просвіти, само-
познання. Маню, який я тобі вдачний, що
ти показала мені сей шлях, бо я давно
уже справив ся на бездорожжя.

Олексю обіймив гучний стан Мані
і пригорнув її до себе. В тій хвили за-
палав в печі огонь і освітив ясно гар-
ну групу двох молодих людей, що хоті-
ли братись за так корисне діло, як пра-
ця для народу, аби душевний спокій здо-
бути. На обличчю Олексю сияв тепер ти-
хий спокій, а очі Мані стратили незна-
дійний вираз...

Іван Діброва.

Весна.

Тихим, спокійним і певним кроком
ступала вона землею. І куди йшла, то
слідом за нею несли ся гучні сьпіви,
куда перейшла, там мліями було чути
пахощі. А як де надходила, там земля
її різнобарвними килимами дорого всте-
ляла. А вона ступала по них гордо та
пшино, ступала і любовала ся тріум-
фами!

Купала ся в промінях ясного сонця,
подивляла вроду свою у срібних перлах
ранньої роси, та квітчала свої коси синіми
фіялками.

Ступала, як киягиня, йшла, як ру-
салька казочна.

І прийшла до мене.

Станула перед мною в цілій своїй
величчї краси і любови, повята чарами
казочної богині. І глянула на мене по-
глядом, в яким відбивав ся рай із всіма
своїми божестькими красами і чарами. А
коли моргала на мене очима, я бачив в
них відблеск райської краси! Простирала
ніжні руки і манила ними до себе — по-
казуючи на білі груди.

Запираючи в собі віддих, стояв я
очарований і дивив ся на неї.

— Хто ти? — прошептав я відтак.

Замість відповіди почув лише тихий
сміх. А він кріпшав і фіялами котив ся
в зачарований прирід.

А сміх той супроводив божестький
сьпів ангелів, а відгомон його ніс ся
десь високо до неба і в гарних чудових
акордах вертав ся до мене.

— Хто я? — заговорила. Красше
солов'їєвого голосу звучали її слова, а
очі занялись любов'ю райської краси.

— Не бачиш? — Я киягиня весни,
богиня краси, любови і чарів!

— Чого-ж ти хочеш від мене?

— Чого? — Щоб ти мені поклонив
ся, як другі люблять, щоб ти вдарив
поклін перед престолом моєї величчї і, як
підданий слуга, покоров ся моїм к

— Зроби се і я піду даліше!
Я стояв, дивився на неї і любивався її чертами лица, в яких відбивалася гордість і пристрасність володіння.

— Ні, не поклянуся тобі! — відказав я, дивлячись даліше на неї.

— Мусиш! — скрикнула вона — мені не супротивлявся ніхто і ти того робиш не смієш! Не сміє бути людина, щоб не покорила ся мені, і моя зоря слави і величі не сміє бути затемнена.

І вона стояла передо мною ще красшою, як передом, а навкруг неї стелилася якась мала чарів і краси.

Я дивився і не міг відвернути від неї очей. І чим більше вдивлявся я в неї, тим більше нікла йшла перед мною, тим більше міг я бачити те все, що вона покривала серпанком своїх чарів. Поводи зникала мрака, затихали сльиви і я вже виразно чув і бачив жите під тою маю. І чудо! Там діяло ся щось цілком протилежне!

Замість раю я бачив там пекло, замість тих чудових сльвів, я чув розпучливі плачі голодних і голих людей, а між ними гуляла кошмарна смерть та косяго стинала людські голови. То голод бевкети справляв!

І над тим всім стелилася мала весняної краси, наче хотіла прикрити людське горе, а над нею несли ся сльви, розливали ся чари.

А моя богиня стояла і чекала на покони.

І коли я знову підвів свої очі на неї, краса її зачала зникати в моїх очах! Якесь все було таке мерзке, і чари всі і все.

— Клоняйся! — повторила знову.

— Геть з очей! сказав я. — Не мани мене!

Коли йшла сюди і хотіла, щоб тобі кланялися і били покони твоїй величі, то було згуби людське горе і лихо! І поки ти будеш так нас витати, не знаєш між нами трюмфів! Ти чужа нам! Не для нас твої любові!

Легенький вітерець дихнув на неї, а відтак зачав змагати ся. — Цвіті, що вкривали її голову, почали вянути і падати долів. Падав один за одним, і лишили за собою чорні прогалини.

То людські сльози илимили красу весни!

24. цвітня 1905.

Зиновія Канюк.

В гостині.

„А! — гості, гості! дуже милі!“
— „А, швагрова Зиновія!“
„Ich hab' die Ehre vorzustellen:
Se e z Хлібниц сестра моя!“

„Сідай сестричко, скинь плащину, Повеселись при сім столі;
Веселі тут усі панове
А пан староста на чолі!“

„Дзур-дзур шклянки і конфітурі
І водиці свіжої дають.
[Пять миль йшла, нічо не йла;
Не знають, чи лиш так вдають?]

„Ти по обіді вже, сестричко?“
— Я дома ще... „Nun, sie sagt ja—ja!“
„То прошу пива, покрити ся!“
„Коли вертає швагрова?“

— Та я таки збираюсь... „Шкода!“
„Ну, то мені здорова будь!“
А я в порозі в ухо кажу:
Ах, брате, дай муки що будь,

Бо діти бідні голод тисне;
За се тобі дасть щастя Віг.
Я нести му, що даш лиш,
А він мені: „Я дав-б, коб міг!“

„Та-ж там сусіди є багатші,
Пожич у них, відробиш, даш;
А діти в службу. От до мене,
Я одіж дам і харч весь наш!“

І я пійшла. Полялись сльози,
На душу й серце жалє паде.
А діти дома побудились
Голодні: „Мамцю? хлібець де?“

Кость Ганусенко.

Вибори.

(Присвячую мому батькові!)

Зближала ся дванадцята година. Пан інспектор писав в канцелярії, а по його

ситім обличчю синались круглі каплі поту. Через отворене вікно йшла до середини сиека, а деколи завивав гарячий вітер порох... Інспектор глянув на годинник і кинув перо. Встав, обтер хустиною піт з чола і хотів власне виходити — як нараз всунув ся в канцелярію бідно одягнений мужичка, вклонив ся низенько і став коло дверей...

„А ви сьогодні не маєте науки? гукнув на нього інспектор.“

— Та я мав науку до десятої, прошу пана інспектора. Я тут правіс просьбу о заможу з краєвої ради шкільної. Хотів би поїхати на вакації в гори...

— Покажіть сюди!

Сів назад на крісло і розложив папері, що подав йому мужичка. Прочитав. — Що-о ви пишете, що ви маете „Anlagen“ до сухіт? Ну, знаєте — таке щось мені ще не притрапляло ся... Таке ви виглядаєте, як медвідь.

— Але пане інспектор — таке я лиш то написав, що мені казав доктор. А впрочім те саме і він написав у свідоцтві...

— Ге-ге-ге — засміяв ся інспектор.

— Доктор — доктор за гроші написав би навіть, що ви вже вмерли.

— Ні — ні з того нічого не буде... Я навіть подана не приймаю. Край не має грошей на те, аби учителя їздили по кучелах...

— Алеж як то — таке то зовсім не залежить від пана інспектора. Пан інспектор мають предложити повітовій шкільній раді — а та вже зробить, що належить ся...

— Та-а-ак! То ви маєте мені розказувати, що я маю робити... Маєте тут подане і з Богом...

Кинув папері на землю і встав розлючений.

Учительна зібрав папері вклонив ся низенько і вийшов...

Зараз по нім увійшов і інспектор. Розсерджений на учителя і на те, що стратив з ним тільки часу — ішов скоро до дому на обід.

Застав лист з почти. Розтворив і зачав читати: „Високоповажний пане інспектор! Звертаю ся з вельми великою просьбою. Як Вам відомо умер у нас перед кількома місяцями наш довголітний начальник, барон Н. За чотири дні відбудуть ся нові вибори. Воли пана канітана є, щоби я став начальником. Маю за собою чотири авшуси. Решта — то є сім, на чолі з учителем К. хочуть конечно вибрати мого найбільшого противника вачальником. Звертаюсь отже до Вас з просьбою, щоб Ви спонукали учителя К. щоби голосував за мною. А як лише він буде на мене голосувати, то і прочі авшуси підуть за ним. В надії, що не відкинете моєї просьби, остаюсь з низеньким поклоном Ваш Б. властитель дїбр...“

— Ов але то я дурень! Окрикнув ся інспектор. Мав таку гарну нагоду зробити панови Б. добро і такем набрався...

Пан інспектор навіть не обідав... Ходив задуманий по хаті, не говорячи ні словечка.

Учитель К. винустив власне діти з школи і увійшов до хати. Застав там п'ять газдів. Привітав ся з кожним і сів між них.

— Ну що там нового чувати панове! запитав.

— Ов зле пане, відповів один з газдів... Мендель уапхас ся, як ошакений по селі. Учора був у мене, а сьогодні раненько у кума Івана. Пхав їм дві сотні у руки, аби лише голосували на пана Б. Учителя засміяв ся.

— То вас лиш сотками страшати.

— А у мене були учора вечером Медель з Гершком і клали мені на стіл тисячку, круглу тисячку за мій голос... Але най їхас і мільон. — Присягаю вам тут, що аби мені сьогодні казав, що маю умерти, як буду голосувати на нашого кандидата — то я бим все не змінив свого наміру. А мої достатки знаєте, як би мені тепер здали ся гроші... Не бійте ся брата Бог з нами. Якесь то завтра піде... Розійшлись...

— Чи є що з почти, Мілю? — запитав учитель, коли увійшов до хати, запровадивши на двір гостей.

— Є там „Буковина“ і якийсь звет — відповіла жінка...

— Дай сюди. — Взяв лист і розпочав... Прочитав і крикнув: „То раз надлюка!“

— То що там такого? — запитала жінка...

— Ади пише мені пан інспектор, щоби голосував на Б. а він за те по-старась, що я дістану більшу заможу і ліпшу посаду. І як він пише...

„Високоповажний пане товаришу“. а як я був у него-то навіть руки не подав і не казав сісти. О, не дочекає він того.

— Ет не сердь ся — сказала жінка.

— Ходи до анїра їсти. — Вийшли...

В селі В. сдась не панував ніколи такий рух та гамір, як нині. Ще від самісного ранку збирали ся люди у читальни та говорили — та раділись... У перші відбудувалась служба божа, а дзвони дзвонили неуставно від ранку... Коло десятої години прибіг до читальні чоловік з вісткою, що їде староста... Люди вибірались до канцелярії... авшуси пішли до середини, а решта людей становило на дворі.

Приїхав староста разом з дідичем села, паном Б. У того пекли та варили, ще від учора, приготівляючи до балю, що мав відбутися по виборі.

Комісар увійшов до канцелярії...

— Чи є пан професор тут? — запитав.

— Тут — відповів учитель...

— Прошу панове вийдіть на хвилину, — звернувшись до всіх присутніх — а ви пане професор лишіть ся зі мною...

Всі вийшли.

— Ну на кого ви будете голосувати пане професор? — запитав староста. Чи ви впрочім дістали лист від пана інспектора?

— Так! — Ну і що?

— Я від слова даного громаді не відступлю, — відповів учитель рішучо.

— Е, що громада! Я — розумієте, — я, ваш „приложений“, раджу вам голосувати на пана Б.

— Ні не могу!...“

— То я вам приказую голосувати на пана Б.

— На жалє не могу і не хочу сего приказу слухати...

— Ну побачимо! — крикнув сердито староста і пішов до дверей, отворив їх і сказав: „Прошу всіх авшусів до середини...“

Зачалося голосованє.

Перших п'ять „авшусів“ голосувало на дідича... Секретар прочитав шестого — учителя... Сей встав... Всі замовкли... Через отворене вікно було лише чути важке диханє людей, а нараз голосне хлипанє. Учитель поблід. Вимовив скоро імя мужицького кандидата. За ним голосували всі прочі так, як він. Пан дідич перенав.

На дворі здохнула ся незвичайна радість, оклики „славно“, „най жие“ не переставали... Читальники сльвали „Ще не вмерла України“ тай „Не пора“, а у кутику під плотом принав старенький дід до ніг учителя і цілував їх...

Кадовіч, дня 18. IV. 1905.

НОВИНКИ.

Чернівці, 29. цвітня 1905.

У нинішнім числі „Буковини“ забирають голос два десятки авторів. Маємо те переконанє, що подаємо в нїм нашим передплатникам і читачам на святачний час хіба гарну лектуру для всіх. На сім-же місці бажаємо всім нашим прихильникам і всім українській громаді веселих і щасливих свят. — Слїдуюче число вийде в п'ятвицю в збільшенім обемі.

Закон про рентові оселі передискутовано вже у видїї краєвим і порішено. Цілий законопроект внесе ся на найближшій сіймовій сесії.

„Праця“, в суботу дня 21. IV, відбула ся довірочна нарада комітету основателів товариства економічного „Праця“. Сім разом зійшло ся більше число осіб, а в члени вписало ся 37 членів, які вилатили або декларували удїл на суму 1400 К. В цїм придбався більшого числа членів і через се капіталів, яких треба до введена в жите хоч би лиш конвенційного відділу товариства, рішили суботній збори златити нїсьмо до патріотів місцевих і на провінцій з зазивом до приступаюваня в члени товариства. Після сего скличе ся загальні конституючі збори.

Оригінальні перегони. Оригінальні перегони мають відбутися в Бруссели. До них будуть допущені лиш ті мужички, що важуть понад 100 кг. Найбільше зголошенє до перегонів наслідіє із Німеччини; се мабуть наслідіє значного споживаня пивця. На цїмне здоровле гарбузообразних спортсменів, що мають забавити ся в перегони, буде уважати потівіле ратункової естафї. По перегонах заповіджено величавий пар мабуть на те, щоб вирівнати страти на вазі починені незвичайним сфорсованєм підчас перегонів.

Жінки в Сполучених Державах. Після статистики оголошеної в англійських часописах займає ся в США. Державах шитєм жіночих суконь 344.000 жінок, а лишє 9.000 мужички; в заведеннях краєвцких працює 160.000 мужички і 70.000 жінок; в переплетнях 16.000 жінок, а 150.000 мужички. На посадах учительських є 338 тисяч жінок а лишє 118 тисяч мужички. Музики навчає 53.000 жінок і 40.000 мужички. В пральнях трудить ся 336.000 жінок, а лишє 50.000 мужички головою Хіндів. Слуг є 1.228.000, а мужички, що займають ся сею працею є 227.000.

Оповідки:

Перші головні збори Філії „Рускої Бесіди“ Черновецького міського і заміського повіту відбудуть ся в неділю, 7. мая с. р. о 2. годїні з полудня в Чернівцях в „Народнім Домі“, на які головний видїл „Рускої Бесіди“ сям запрошає всі Читальні і Січї і всіх Русинів сего повіту, що вже пристали або мають охоту пристати в члени „Рускої Бесіди“. Членська вплата вносить ся на цілий рік для товариств 4 корони, для інтелігенції 2 корони, а для міщан і селян 1 корону, за що кожний член дістає видана товариства даром. Надїємо ся, що руска інтелігенція в Чернівцях і в околиці не тільки прибуде сама численно на ці збори, але й заохотить до того і Черновецьких міщан тай доколичних селян.

Перші загальні збори „Бужа українських техніків“ в Відні відбудуть ся в неділю дня 7. мая с. р. в реставрації „Zum Magistrat“ (Wien I.) з отрим дивним порядком: 1. Привіт; 2. Відчит тов. Ілька Поповича: „Поезия в техніці“; 3. Справа статутів; 4. Вибір видїлу; 5. Вільні внесеня. До сєї інавгурації нового товариського і наукового жита між Українцями-техніками, запрошуємо всіх наших товаришів, фахових техніків і нашу інтелігенцію взагалі. — За тимчасовий видїл: Ілько Попович голова, Володимир Федорович писар.

З „Буковинського Бояна“. Проба до представлення „Подорож до Африки“ відбуде ся в четвер дня 4 мая о годїні 6 їй; проба до свята Шілера, яке відбуде ся вже 9 мая, для мужич в середу 3 мая о год. 7-їй, для цілого хору в четвер дня 4 мая о год. 7-їй вечером всі рази в сали „Музичного Товариства“. — Виділі.

Надзвичайні загальні збори публичні. Товариство „Січ“ у Вітебці відбудуть ся дня 2. мая с. р. о год. пів до 1. в полудне. Отрим запрошуємо на них усі доокрестні „Січї“, щоби прибули до нас в як найбільшому числі. — Гарзд! Митро Куєк, осавул.

Із штуки і літератури.

Руский Селянський Театр, під дирекцією Ів. Захаря, грати буде через май, як ми вже писали, в Садагурі. Цїна місць: крісла I-рядні 2 кор., II-рядні по 1 кор. 20 с. Партер по 40 сот. — Представлення будуть розпочинати ся о год. 7. Сподїємо ся, що доокрестна інтелігенція розвине живу агітацію, щоб зааневити численну аудиторію для вистав сего театру.

Редакция „Рускої Хати“ у Львові (Бляхарска ч. 8) просить нас оповістити, що сели в першій половині мая зголосить ся достаточне число передплатників і надішле передплату, в такім разі почне она видавати, як безплатний додаток до „Рускої Хати“, ілюстрований „Мода“. Цїлорічна передплата вносить 12 К. — Для п.н. учителів і учительок, а передплатників „Проміна“ й „Учителя“ передплата знижена 8 К річно. „Руска Хата“ виходить кожного 5 і 20 в місяця в обемі 2 до 3 аркушів друку. Є се однака ілюстрована часопись для руских родин.

Ластівочка ч. 1. (Виданє черновецької філії товариства „Руска Школа“. Редакция: Іван Синюк, Іля Ілюк, Дарій Цігуляк). Ст. 16. Цїна 5 сот.

Оголошення Кас райфайзенських.

Перші загальні збори „Каси позичкової і щадничої для громади Валавастов. зареєстрованого з необ. порукою“ відбудуться 6. мая 1905 із наступним порядком денним: 1. має бути утворено, яку найбільшу і яку найменшу суму позвляє ся одному чоловікові зложити до щадниці каси; має ся утворити речинці відповідженя для вкладок щадничих і речинці платности відсотків від вкладок щадничих; має ся утворити стоу процентову для вкладок щадничих і для позичок (§§ 52 в—е, 59, 63, 65); 2. має ся ухвалити, як робити з лишеними в касі гроши і як роздобути потрібних для каси грошей; 3. ухвала в справі запомоги краюї; 4. вибір каспера, і означене платні для него (§§ 29, 51, 52 ж); 5. ухвала кілько має бути членів в радї надзорчій і вибір ради надзорчої (§§ 32, 40, 51), — *Василь Яворский, начальник. Георгій Гуминюк, член старшини.*

Загальні весняні збори „Каси позичкової і щадничої“ для громади Руского Банілава, стоваришени зареєстрованого з необмеженою порукою відбудуться в неділю дня 7. мая с. р. в шкільній кімнаті о 2-ій годині пополудни з наступним денним порядком: 1. Отворене збору. 2. Прочитане протоколу. 3. Справоздане касове за рік 1904. 4. Вильосоване двох членів старшини. 5. Вильосоване другої третини ради надзорчої. 6. Вільні внесеня. *Василь Кузь, каспер.*

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть

NERVOL

аптика др. Ю. Францопа

в Тернополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болей, простуджени, ломаня костей, плечий гістця і нервових педуг. Прому уважати на напис „Nervol“ і не приминати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. в оплатою і опакованем.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Черківці,

ул. Руска ч. 8.

Упрашаю всіх тих Вп. панів що побрали календарі „Рускої Бесіди“ в розпродаж а до сеї пори не звернули ані грошей ані календарів, аби в можливо короткім часі зробили одно або друге.

З поважанем
Ів. Захарко.

AUSTRO-AMERICANA.

Австрійське сполучене акційне корабельно-перевозове тов. в Трієсті.

Правдивий пасажирський оборот до Америки через Трієст-Нью-Йорк.

Генеральна АГЕНЦІЯ для ГАЛИЧНИНИ і БУКОВИНИ:

Гольдлюст і Спілка

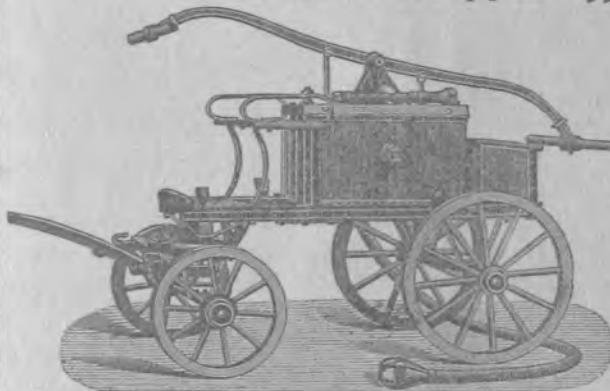
Чернівці, ул. Палати краюї 6.

Для провінцій приймає ся агеніт

6 (9—10) н.

Важне для „Січей“

і інших пожарних Тов.

Сим повідомляю П. Т. Товариства, що я достарчаю **си-навки (шприци)** і інші пожарні прибори (також і на виплат) дешевше як всюди.

З вис. поважанем 40 (1—?)

В. Данилевич,
машиніст, у бровари Штайнера ул. Колейна ч. 21.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

повідомляє Вп. Публику, що надійшли весняні артикули в великій виборі і просить о ласкаві відвідини.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів Осип Піхлер і Сини в Грацу, П. Лядште-в Александрий. Склад різнородних фабрик-в фільцу, льодену, боброві, чорні і у великих модних краках. Циліндри і кланки посвідна новість.

Парасолі від сонця і дощу, Еп. tout саз чисті шовкові з наймоднішими ручками. Чорні (гарантия через один сезон) К. 10-45, чорні (гарант на один рік К. 13-30, чорні (гарант на 2 роки) К. 17— Такі самі у всіх модних краках. Цигарниці і прочі подібні артикули після посвідної моди. Парасольки дитинячі в найбільшій виборі. Парасолі від дощу, для панів пань і дитий.

Шапки для дам, панів, дівчат і дитий до гри Tennis і т. д. п. ужитку у великом виборі.

Вироби паньчохів. Паньчохи дамські еїтки, паньчохи для дитий найліпший виріб, еїткові кафтанітки, зарукавочки у всіх модних краках.

Конфекция. Убраня для дитий Сеус, жакети і т. м.

Склад ц. к. упрвілівованої фабрики товарів з альпаки

Товари обувні. Самостійна продаж обуви і з інших славних фабрик як Англія Чарек весну. Черевники весняні обкладані ланкером, шом і трикотом нутром для панів дам дитий. Чоботи до польованя (ручна робота) черевники дохові і різні найліпшої якості до вирав гімнастичних.

Біле і краватки з правдивого англійського зефіру, в десень, білі пікові, гладкі, фалдовані під гарантією. Ковнярики і манжети, білі і в краках. Краватки тукраєві і англійські, кожного місяця нові.

Артикули до подорожи. Найліпший вибір валізок, куферів, пуделок, ташок, клунків ремінців до пакованя, касет, цигарових мішочків, нецезарків пледів, мішків на біле, дамських мошонок на дорожність і т. д.

Артикули шпортові. Відбивачі до гри Lawn-Tennis, бальони, бальці, шапки і т. п. до того прибори.

і хінського срібла В. Бахмана і спілки у Відні.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.

Лінія Гамбург—Америка

Проста переправа без пересіданя.

Знанням із своєї шкороности почтовим і поспішним кораблем т. зв. Doppelschrauben-Schnelldampfer.

З Гамбургу до Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудневої Африки і Східної Азії.

Парівці „Гамбург—Америка“ ліній відзначають ся тим, що суть заосмотрені в аніминитий харч, чисті каюти, і пасажери їдуть ними скоро і безпечно.

Видача карт до всіх стацій Сполучених держав і до Канади Генеральна агенція для Буковини:

Заступник: Герман Мітельман,

7 (9—12)

Чернівці, ул. Ратушева 11.

Високим
ц. к.
прави-
тель-
ством
концесіо-
нована

Високим
ц. к.
прави-
тель-
ством
концесіо-
нована

RED STAR LINE

Лінія червоної зірки

Львів

37 (2—12)

Перевозить пасажирів впрест ві Львова через Антверпен до Америки лінійної і Канади поспішними пароходами. Продажа карт американських залізниць у всіх напрямках. — Проекти даром і оплатно.

Марка охоронна: котвиця

LINIMENT. CAPS. COMP.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмиряючий лік на втиране по ціні 80 сот., 1-40 кор. і 2 кор. можна купити у всіх антиках.

Просьмо жадати сей загально улюблений лік все лише в оригінальних флашках з нашим охронним знаком „Котвиця“ з антики Ріхтера і для остерожаности приймати лише флашки тим охронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера

„під золотим львом“ у Празі, улица Єлисавети ч. 5.

Видає товариство „Руска Рада“, в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарко.

За редакцію відповідає: Іван Захарко

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі.
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламіці неоче-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом в „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належність за інсерата
платні в Чернівцях.

Конець „вічного“ міністра.

(X) Сегорічний Великдень прийде у Австрії похорони одного міністра і то міністра — „невмираку“, який причіпив ся до міністерського фотеля так туго, що перетривав непохитно численні упадки послідних много- і молодневних кабінетів. Wiener Ztg. принесло іменню давно виживдане привітє димісії міністра залізнич д-ра Віттека. Управу залізничного міністерства поручено поки-що секційному шефови др. Людвіку Врбі.

Один лише міністер краєвої оборони гр. Вельзерстайм міг конкурувати із Віттеком що до довговічності. Вони оба переходили із кабінету до кабінету, як спадщина, якої позбув ся парламент аж за бар. Гавча, як лиш відносини в раді державній набрали бодай виду воскресяючого парламентаризму.

Мін. др. Віттек, якого господарка, се класичний примір бюрократичної господарки, легковажуючої контролю безсильного парламенту, через вічне переходжене із кабінету в кабінет, через шановане поодиноких шефів кабінету, тим, що він на все готовий, уявив собі прямо непохитність свого становища і відай прямо не добачив ваги вотум недовіря, ухваленого в субкомітеті залізничім на основі виводів соціалістичного посла д-ра Елленбогена, який безпощадно розкрив Віттекову каридостойну легководушність, із якою він переступив порішеним парламентом кредити на будівлю альпейських залізниць.

Зложила ся дивна історія, що др. Віттек покінчив свою кар'єру

саме за бар. Гавча, а як-раз в его першій кабінеті із р. 1897 він захопив теку міністра залізниць. Після сего засідав він чергою в кабінетах Туна, Клярого, Кербера і Гавча. Що більше після Клярого був він навіть через коротенький час президентом кабінету і тоді in infinitum гуляв при помочи §. 14. розриваючи сим абсолютним мечем політичні вузли, на що его попередник не міг, а наступник не хотів рішити ся. Характерно, що при такім легковаженю конституційних основ любив др. Віттек виступати перед публікою, головн в різних інтерв'юх в N. Fr. Presse, як ворог усяких державних насиль на парламентарнім полагоджуваню державних потреб.

Своїми політичними переконаннями належав до віденських антисемітів, як-такій форсував цісарську санкцію для різних реакційних ухвал долішньо-австрійського сойму.

Димісія Віттека, який має на своїм сумліню і деякі промахи д-ра Кербера, до яких прямо пер его, шахуючи его позицію, як кандидат на президента кабінету, який перед нічим не цофнеть ся, викликала загальне вдоволене як в кругах парламентарних так і в пресі. Всі радять сим фактом, як симптомом відродження парламенту, який стає не дозволяти нікому нарушувати безкарно постанов законодавчої інституції, вибраної народними головами. Безпосередню причиною Віттекової димісії було переступлене копторисів при будові альпейських залізниць як що до виконаних вже так і що до задуманих робіт. Переступлення були здоровенні, бо вже

досі видано о 90 мільонів більше, як належало. Із сеї причини випали проти него остр і вже в новій палаті ще 3. лютого; відтак прийшло засідане субкомітету залізничного із 23. марта, на яким 4 голосами соціалістів, Чехів і Польків проти 3 прийнято остру резолюцію др. Елленбогена проти Віттекової господарки. Вороговане Польків проти Віттека не мало свого жерела так в їх пуризмі політичнім і в береженю конституційних свобод, як радше із причини спору о вічне відкладане удержавненя північної залізничі. Др. Віттек довго не давав за виграну, зачав робити завзяті заходи окол. повалення бар. Гавча, та в тім поединку провалив ся, чого доказом було хоч би порученне веденя гавчових агенд на час его слабости мін. Біландови. Коли вже не було ніякого ратунку, а треба було станути і вислухати засуд цілої палати, без великої чести пішов пан Віттек „в тривалий стан супочинку“.

Рада державна.

Дня 3-го мая отворено посвятну сесію парламенту. Президент повідомляє про уступлене мін. жел. Вітека, а мін. внут. справ представив шефа секційного Врбу, яко нового керманія міністерства залізниць. Посол Мазік вносить наглаго внесене в справі капітала майстра Феїкса, але по бесіді мін. війни Шинаїха внесене відкинуто. Приступлено до другого читання тарифи митової. Посол Бернрайтер жадає скорого полагодженя тої тарифи не тільки зі взгляду на торговельні відносини, але також і зі взгляду на відносини Австрії до Угорщини. Пос. Гарапих промовляє в справі конвенції

що до худоби з Росією і балканськими державами, до чого промавають послы Пешка і Шрафль. Перший був проти конвенції з Росією і Балканом; другий звертав увагу на занедбане різництво і жадав підвишеня мита на збіже, муну, овочі, худобу і мясо, пропонуєчи щоби з надвижки митової утворено фонд обезпеченя на старість. 4. мая по промові пос. Форманка говорив мін. Каль, просячи горячо палату, щоби приймала тарифу. Пос. Пернерсторфер і тов. вносять інтерпелляцію в якій жадають слідства, в справі закидів проти д-ра Кербера, які піднесено проти него в процесі Гутмана сойта Zeit. В комісії бюджетовій прийнято титул „шкільництво промисловє і торговельне“ без зміни.

На нинішнім засіданю парламенту ведено джйше дебат над митовою тарифою. Речник соціал-демократичного клубу пос. Зайц заявив, що его товариші будуть голосувати проти митової тарифи, бо уважають єї тільки за средство при помочи якого будуть ділчі-агари висискувати робітничі вертва в обох половинах монархії. — Проти митової тарифи будуть голосувати також і Чехи, опозиція не буде маркована острійше.

Події в Росії.

І знов улиці Варшави злились невичиною кров'ю робітників і знов заблаго і пожерло російське правительство більше 200 убитих і ранених робітників варшавських. Святковане робітничого свята 1. мая, відбуло ся в Варшаві величаво: ні одна фабрика, ні один завод не робив, навіть фіякрів на улицах не було, навіть склени та реставрації були позамикані. Около 11-ої години похід робітничий, складаючий ся з около 5000 людей рушив демонстраційним походом. Кермуюча демонстрацією Польська Партия Соціалістична (П. П. С.) видала відозву взиваючу до спокійної демонстрації і заборонючу зачинати поліцію і військо. Кілька улиці перейшли демонстранти, а поліція

Его Маєр Бенедиктоєн.

9)

Де-що про духовий розвиток данського мужика.

(З франц. рукописи переклав Теофіл Вріндаан).

(Конець).

Отсе в загальних нарисах історія розвитку сих висших мужицьких шкіл. З початку повоювались люди, головн консерватисти і міщани, що вплив сих шкіл Грунтвіга міг би відтягнути сільське населенє від тілесної праці, вціпити в учениках фальшиву гордість; і в перших 20—30 роках істнованя сих шкіл, коли ще було дуже мало серед широкого населеня таких, котрі ходили до одної з сих Висших мужицьких шкіл, ходило виправді кілька учеників з задертим посом і уважали себе великими особами, повертаючи до рідного села, а й деякі не мали більше охоти оставати на селі і вертати до колишньої роботи. Та власне з між сих одиниць виходили часто вдатні учителі, мужі здібні до ширшої праці, правда бували й деякі, що зовсім не мали усьпіху; тож з певним правом можна було вказати на них кажучи: „Ось і втрата, яку приносить сего

рода школа.“ Та осуджувати великий і для тисячів добродійний рух тому, що були одиниці, котрі зійшли на манівці, було би більше ніж сьмішним. Тепер бути учеником одної школи для молодіжи вже не становить жадного виїмкового становища, противно таким способом вивисшати себе вже годі, треба вже чогось більше, як того.

Того рода напади перевелись і навіть консервативний ділч, один з найметкіших державних радників в Данії Тесдорф (Tesdorpf) висказав ся дуже корисно про молодіж, що покінчила Висші мужицькі школи. То найліпша, найбільша просвічена група хліборобів; я волію, казав він, мати по своїх добрах робітників, що скінчили Висшу мужицьку школу.“ Він дораджував та помагав молодим людям, вступати до тих шкіл. Тепер став ся його висказ зовсім змисним. Школи уважають своїм обовязком звертати увагу на рівновартність кожної широй і чесної праці — і безпереривно наказують молодикам: „Ідїть домів, оставайте ся вірними своєму сільському занятю, бо то є підставою й жерелом данського розвитку — будьте гордими на те, коли

станите хліборобами.“ Ціле житє в школі таке, що можна відчувати любов і пошану для праці. Також й господні воліють мати служниців з поміж учениць, що скінчили літній курс і можна справедливо твердити, що великий вплив, звернений до міст в нас, як по всій Европі, не знаходить підпори серед кругів перенятих ґрунтвіґіанізмом, противно тут робить ся все можливе через законодавство і школи, щоби спинити сей рух, котрий поступає від хліборобства до фабричної роботи та до роботи при пристанях і т. д. На підставі причин матеріальних і глибоко соціальних виходить вплив сей з кругів, яких не доторкнув ся вплив „Висших мужицьких шкіл“, в котрих по більшій часті містять ся діти троха отже заможніших селян — Найбіднійші до школи не ходять, їм стоїть на перешкодї недостача грошей, а навіть часу. З кожним днем вчащає більше до сих шкіл що раз більше также і молодіж з міст — особливо в Асков можна подбати що-року синів і дочок з низшого, а навіть чільнішого міщанства, котре симпатизує з духом сих шкіл, та розуміє хосен, який випливає з того, що

їх діти перебувають пів року серед сільської молодіжи. Тим способом отвирає ся нове жерело злитя нашого народу, а що найменше один спосіб, яким молодіж порозуміває ся між собою.

Тепер найзавзятійші напади на школи Ґрунтвіга походять з сторони, котра цілком противна давнійшим ворогам. Є то радикали, вільнодумці, крайні поступовці, котрі не мають повного довіря до Висших мужицьких шкіл. Вони уважають їх дух застарілим трохи склонним до обскурантизму; прихильникам Ґрунтвіга, закидують єї противники що вони, боять ся цілковито найновіших думок і ховають ся в шкаралущі ортодоксизму Д. Ґрунтвіга. Правда директори і професори з своїм християнсько-консервативним світоглядом знайшли ся в труднім положеню в послідних 20 р. — Треба пригадати собі, що цілий рух від того початку був глибоко християнським, але в справах житя і науки отвертим, вирозумілим. Тепер йде борба проти атеїстичного і вільнодумного впливу; бувають школи, що підчас сеї борби замкнули ся з боязню. Однак не треба забувати, що школа

і військо заховувалися спокійно. Дюперва коли вони наїшлися в Алейх Єрусалимських на вистрілі з револьвера капітаном Панковом почало військо, поховане за плоти і мури стріляти до безоружних, а рівночасно з боку впали на них козаки і драгони і рубали шаблями. Убиті лягли діти і жінки, деякі в вагінім стані. Жовніри і козаки та поліцаї формально лютували. Одна письменник польский, очевидець тих страшних подій описує, як козак, лютуючи, впав в браму, де ховалися утікаючі робітники і пробив лезачу в колісці дитину сторожа, що отворив для утікаючих браму. В виду страшних подій П. П. С. оголосила страйк генеральний, який обхопив доси около 80.000 робітників. Крім того розпочато горячу терористичну роботу і вже того самого дня убито бомбою 3 козаків і одного поліцайнта. А тимчасом цар видає далі укази. Так шумно заповіданий указ, що мав на свята позвати ся, остаточно появив ся. Єсть то указ о віротерпимости, котрий, треба признати, зазначив хоч би поки що лиш на папері великий поступ в Росії в дусі свободи. Указ сей приносить в першій дній великі пільги римо-католикам, головни Полькам, а відтак і розкольникам або так зв. старовірам Росіянам. Він постановляє: Перехід з православія на инше християнське віроісповідане не потягає за собою переслідування ані злих наслідків під виглядом особистих або горожанських прав, при чім повнолітні особи, що переходять на иншу віру, будуть уважатися за приваженні до того віроісповідання, на котре перейшли. Коли би один із супругів перейшов на инше віроісповідане, малоалтні діти осталися би при давній вірі. Коли би обоє супруги перейшли на иншу віру, то діти до 14 літ приймають віроісповідане родичів, а старші діти осталися при давній вірі. Християнам всякого віроісповідання вільно прийняти за важний і рішучий початок великих змін в Росії). Розкольники мають бути поділені на три групи: на старовірів, котрі не признають основних догматів православної церкви і відправляють богослуження після своїх власних книг, на сектарів і тих, що признають ся до наук, котрі підпадають судовим карам. Старовірам і сектарам вільно мати движиме і недвижиме майно, будувати дома молитви і монастирі та основувати школи. Примусове замикане римо-католицьких монастирів в польськім королівстві зноситься ся, скоро нові постанови вийдуть в жите. Наука релігій всіх инновірів відбуває ся у всіх заведеннях наукових в рідній мові. Ламатів не вільно від

Грунтіва не є інституцією завершеною й незмінною. — Для новаторів остає ся все багато поля; їм виправді приїде бороти ся, та їм пристойть то саме право, ті самі средства, здобути собі добру опінію серед публіки, а правительство дає навіть за допомогу вільнодумній школі, котра би оснувала реальну науку і могла добитись мінімального числа учеників (20 на рік), не мішаючи ся до переконань директора. До тепер нема ні одної нехристиянської Висшої мужицької школи, бо ледви знайшли би ся прихильники серед населення, але за те є школи, широкого погляду на релігію, а хтот хотів оснувати вільнодумну школу, для того дорога отверта.

В тім то й лежить благородна тайна, котра остане правдоподібно заповукою їх будучности, що в сій інституції полишено простору еволюції, яка мусить показати ся їй показує ся поволи — бо школа основана на індивідуалізмі тих, що вміють зібрати молодіж около себе — а цвітін кожної епохи можуть розвивати ся серед стін школи Грунтіва. То є доказом взнеслости його думки. Зуб часу єї не знищить.

тепер називати в урядових актах поганями.

Руска бурса ремісничі і промислова у Львові.

Отся бурса отворена в р. 1899 в місяці вересні видала — відповідно до своїх средств — значні успіхи. 16 вже визволених ремісників, а іменно 3 столярів, 5 слюсарів, 2 малярів, 4 різьбарів, з котрих один п. Михайло Гранковский є учителем різьбарства в школі промисловій в Станиславові, 1 переплетник, 1 бронзівник і 1 крамар, а 28 питомців, удержуваних бурсою в науці се — як на мізерні средства бурси — за 6 літ єї існування користь для нас дуже велика, особливо, коли зважити спеціальне положення нашої суспільности. Коли знає ся, що у східній Галичині около 800.000 господарів-різьників, т. є. дві треті часті всіх господарів, се газди від 0—2 мєргів поля — отже пролетарі, що мусять жити виключно з праці рук, та що на Буковині відносини не багато кращі, коли знає ся ще здібність здобути зарібок у тих „газдів“, з котрих поверх 80 на 100 не вміє ні читати, ні писати, коли зважить ся, що так в Галичині, як і в Буковині нема майже жадного промислу, коли бачить ся, що навіть ті люди, що завдяки щасливійшому положенню змогли видістатися з рилі і найти для себе инші заняття — се переважно урядники, або й не урядники на становищах зависимих, котрі роблять для свого народу доволі мало, то справді треба признати, що витворення молодой, незалежної класи промисловців та ремісників, котрі б власними силами, власними заходами бодай потроха змогли творити і втворювати власний промисл, се справа першорядної ваги для нас. Повстанє рухливої, незалежної і підприємчої класи промисловців, свідомих свого фаху і своєї суспільної задачі, се гарантія унормованя розвитку суспільного нашого народу, запорука его движенья до висоти божої одиниці, що не дасть безкарно рабувати свої права і зуміє виборити собі конечні умовини розвитку однакового з прочими цивілізованими народами.

Справозданє бурси за останній рік подає ось які важніші дані з життя товариства. Бурса числила в 1904 році 28 питомців, з котрих 13 ходило до школи промислової, а 15 учило ся у майстрів у Львові. Крім науки поза бурсою, сама бурса постарала ся ще о се, що питомці побирали науку музики, гімнастики і слухали безплатних викладів історії Русі. Др. Озаркевич уділяв питомцям безплатно лікарської поради. З сего видно, що товариство робить багато. Жаль лише, що не дізнає оно відповідного попєртя від загалу нашої суспільности. Не хочемо думати, що се є впливом нерозуміння зі сторони суспільности ваги такого товариства, віримо, що се є лише наслідком мало розширених вістий про бурсу і тому подаємо нині стан фінансовий товариства також до загальної відомости, щоб загал нашої суспільности міг винагородити товариству дотеперішню свою байдужність. Загальна сума приходів товариства виносила 6.851 корон 8 сот., а сума розходів 8.181 кор.

61 сот. так, що лишив ся недобір в сумі 1.330 кор. 59 сот. Сей недобір мусіло покрити товариство зі сталого фонду свого, що з кінцем 1904 р. виносив 8.996 кор. 84 сот. Так само мусіло товариство нарушити фонд свій попереднього року і в той спосіб фонд той зменшає ся дуже поспішно. Коли він з кінцем 1902 р. виносив 11.065 кор. і 14 сот. то з кінцем 1903 р. зменшив ся він до 8996 кор. і 84 сот., а з кінцем 1904 р. на 7.666 кор. і 25 сот. З хвилею вичерпани фонду товариства товариство мусіло би упасти. Питомці платять пересічно по 9 кор. місячно, підчас коли удержанє їх коштів пересічно по 27 кор. на місяць. Сюнадижку повинна покрити українська суспільність Галичини і Буковини і то покрити так, щоб не тільки не треба було нарушувати фонду сталого, але щоб він міг рости, та щоб товариство могло значно розвинути ся. Сеж одинока ремісничо-промислова бурса на Галичину і Буковину, тож встид був би нам, щоб ми так не розуміли свого інтересу і не піддержали тої одинокої, а так користної української інституції.

Загальні збори кіцманської Філії тов. „Руска Школа“.

Кіцманська філія товариства „Руска Школа“ відбула дня 16. цвітня с. р. в дівочій школі у Кіцмані головні збори за час від 21. листопада 1903 до 16. цвітня 1905. Явило ся 58 членів, між ними і директор гімназійний п. Сергій Шоймаровський та професор гімназійний п. Сильв. Яричевський і відпоручник чернівецької філії п. Іл. Карбуліцький.

Хід нарад був такий:

1. Збори отворив голова товариства п. Іл. Стратичук і привітав всіх присутних щирими словами.
2. Протокол останніх головних зборів прийнято без зміни до відомости.
3. Справозданє про діяльність виділу прийнято також без дебати до відомости. Короткий его зміст такий: Виділ подав при сих головних зборах відповідь бущого нага президента краєвого князя Гогенлового на привітну телеграму звичайних зборів у Заставній з дня 16. цвітня м. р. як також відповідь бущого п. старости Свораковского на привітну телеграму тих самих зборів з нагоди наділення згаданого старости ордером желізної корона. — Виділ мав 4 засідання і скликав одні звичайні збори до Заставної висте наведеного дня. Намірені звичайні збори сполучені з вечерком в Товтрах не відбули ся з причин від виділу незалежних. — По напінненню всіх членів о надіслане вкладок, вписано сю філію в члени товариства „Народний Дім“ в Чернівцях, дано за допомоги дівочій бурсі товариства „Руска Правосл. Шляхта“ в Чернівцях 20 корон, а бурсі у Кіцмані 50 корон. — Далше інтересував ся виділ зrealізованем стипендії ім. Ом. Поновича за помічю особного комітету, як також роздав подарованих черновецькою філією 100 примірників ч. 5. видання „Крейцарова Білотака“ і постарав ся о статуті для всіх своїх членів. — Голова товариства з иншими членами брав участь на торжестві, устроєнім в Чернівцях в честь загостившого славного українського композитора М. Лисенка, вивонив карту до альбому в 10-літній ювілей інципаторови фовет. правниці п. др. Ст. Смоль Стоцькому і вислав відпоручника до Львова на збори руского учительства Галичини і Буковини. — В імені цілого товариства пошанував виділ також память незабутної директорки дівочої школи у Кіцмані Адольфіни Стратичук, передаючи на домовину покійниці вінок, і займав ся за помічю також других членів ширенем видань так центрального товариства як: чернівецької філії. — На бущі збори у Заставній постарав ся виділ о 2 відчити: „Про морально-релігійне вихованє“ (Бажанський) і „Історія вихованя з давних

часів до тепер“ (Мариянчук) а на єї головні збори також о 2 відчити: „Права і обовязки управителів шкіл і їх відносини до прочих учителів“ (пані Бабюк) і „Про науку в народних школах“ (Зибачинський). — Се справозданє доповнили особні комітети, здаючи свої справоздані. Після заяви п. Войновского прилагоджено вже все потрібне до зrealізованя стипендії ім. Ом. Поновича так, що з початком нового шкільного року увійде вже она в жите, а після заяви того самого полагджено остаточно бущі непорозуміння межі академічним товариством „Січ“, а учительством.

4. Із справозданя касового довідали ся присутні, що товариство числить 102 члени. З давнішою готівкою було приходу 546-54 К, а розходу 371-09 К, остає проте на далі готівки 175-45 К. Ст. рахунки перевірили по докладнім перегляненню пп. Прокопович, Мариянчук і Албота.

5. Нововибраний виділ укомєстатував ся ось так: директор гімназійний Сергій Шоймаровський голова товариства, інспектор Іл. Стратичук заступник голови, надучитель Дим. де Павнєль скарбник, учителька Конет. Малацка контролер, надучитель Волод. Григорович писар. Учителі Ден. Евстафєвич і Евст. Попович вибрані заступниками наділовими.

6. Пані учителька Ангєля Бабюк відчитала: „Права і обовязки управителів шкіл і їх відносини до прочих учителів“, а сей відчит викликав довшу і оживлену дискусію, при чім обговорено докладно тактовне поступованє так надучителів супроти учителів, як і противно. Задля пізного часу відложено другий відчит п. Анд. Зибачинського „Про науку в народній школі“ до инших зборів.

7. Між вільними внесеними належить зазначити внесенє п. Пєсєфа Безпалка, щоб виділ постарав ся о частійші звичайні збори і то з відчитами фаховців, н. пр. лікарів, адвокатів і т. п., і инше внесенє того самого, щоб виділ постарав ся через центральноє товариство, аби в великій народній сьвята була учительство вільне від науки. Далше, внесенє п. Вол. Кукєлки, щоб виділ упорядкував відповідні відчити для народу, щоб їх відчитувати постепенно по сєдах.

При розході роздає всім присутним філіяльний статут товариства, а по закінченю зборів відсєйшвали присутні: „Не пора“ і „Ще не вмерла Україна“. Вол. Григорович, писар.

Росія й Японія.

Недавно вертало понад тисячу хінських робітників через Японію до своєї вітчизни, укінчивши роботи коло укріплєнь кріпости Владивостоку для оборони проти японської облоги. Було їх там зайнятих 6000 через 5 місяців. В Японії описали они вигляд і фортифікації кріпости, о скільки могли про се знати. Після їх оповідань, Владивосток може не є кріпостию нездобутою, але всегда буде для Японців не менше твердим оріхом до розкушеня, як Порт-Артур. Вздовж каналу довгого на 8 миль англійських находит ся зі сторони східної міста 12 фортів. Ті форти, що находит ся над каналом, можна видіти докладно з кораблів, що їдуть до пристани. Арматі їх звернені на море. Фортифікацій т. з. „східних“ не видно зовні, хотє і они панують над морем і над каналом. Ті форти над каналом і східні є найсильніші і становлять ключ до кріпости, подібно, як форт „203 метрів“ в Порт-Артурі. Із західної сторони кріпости находит ся лише один форт, бо доступ там є з природи дуже трудний. Від півночі нема жадного форту, бо з тої сторони доступ до міста є цілком неможливий. По обох боках каналу находит ся ціла сїть мін підводних, котрих розклад є звисний тільки кільком втаємни-

ченим провідникам, котрі перепро-
ваджують кораблі з повного моря
до внутрі кріпости. Залога складає
ся з 35.000 воїв, що мешкають
в касарнях, вже давніше побудо-
ваних, а розкинутих по всіх час-
тих міста. Касарні є міцні, просторі,
вигідні. Жовніри вправляють ся
без перестанку в стріляню. В при-
стани стоять кружляки: „Богатир“,
„Громобой“ і „Рассія“ та кілька
торпедовців і кораблів до ломаня
леду. Кружляки, що були первісно
ушкоджені Японцями, вже направ-
лено. Довіз провіантів із сторони
моря дуже утруднений задля чату-
ючих кораблів японських, що пере-
ловлюють кораблі пливучі до Влади-
востоку. Мимо сего є багато пред-
приємців особливо Англіїців, що
підіймають ся так ризикованого кро-
ку, як доставка живности до крі-
пости, хоть властиво они на ніч
не тратять, бо властитель корабля
вже в Шангаю дістає половину на-
лежитости за провіант, призначений
до Владивостоку, а половина та є
так висока, що оплачує властитель-
леви всі кошта навіть на случай
переловлення корабля Японцями. От
такий менше більше стан кріпости,
що в недовзі стане може місцем
важних подій. Рождественський ви-
їхав з Камранського заливу поза
круг французьких вод. Що дє ся
з его кораблями певно не знати.
Одні вісти доносять, що він поплив
назад на полудне, щоб там полу-
чити ся з Небогатовом, инші, що
він їде на Небогатову 40 миль мор-
ських на північ від Камрану. Так само
не звісно, що дє ся з ескадрою
Небогатова. Одні вісти доносять,
що він ще в суботу потайки вночі
переплив пролив маляйський і минув
Сінгапур та що вже може і полу-
чив ся на водах хінських з Рожде-
ственським, пильні знов, що він ще
не доплив до Маляки. Певніше
однак здає ся те перше, що Небо-
гатов вже получив ся з Рождествен-
ським, або знаходить ся близько него
на водах хінських. Що до дальшої
акції Рождественського, то пред-
виджують дві можливости, що
Рождественський або попливе Оке-
аном Спокійним і з відти буде ста-
рати ся дістати до Владивостоку,
або прийме битву з Тогом коло
Формози. В сїм останнім случаю
сподіють ся великої битви на днях.
Що до воєнної спосібности обох
флот, то треба піднести отсі мо-
менти, які повинні заважити при
будучім бою:

Рождественський має мати 11
панцирників (в злучі з Небогато-
вим) а Японія лише 4. За те Япо-
нія має сильні опанцирені круж-
ляки, які можуть рівнати ся з ро-
сійськими панцирниками. Також що
до якости армат стоять Японці нис-
ше Росіяни. В сій справі наведемо
голос писателя військового англій-
ського Лане, що пише ось що в „Daily
Chronicle“: „Порівнюючи тяжкі
армати обох сторін, класифікує ся
японські нисше і то в відношенню
94 : 55, а в найліпшій разі 94 : 67.
До того Росіяни стріляють ліпше.
Коли-б лише армати входили в ра-
хубу то шанси Рождественського
булиб як 2 : 1. Що до опанцирення
є противники рівні; що до скорости
Японці стоять висше, що до загаль-
ної хоробрости також висше. В бор-
бі на близьку віддаль можуть бути
Японці знищені, однак Того правдо-
подібно перед тим охоропить ся і
не допустить до битви, в котрій
Росіяни могли би мати перевагу“.

Лане кінчить словами: „Того буде
так довго роботою своїх легких ко-
раблів і торпедовців сили російські
ділити і гнобити, аж їх ослабить і
змучить — тоді зі своєю флотою
воєнною докінчить діла“.

В справі подій воєнних на су-
ші можна лише те зазначити, що
обі сторони зводять часто малі бор-
би, та що при тих малих перепал-
ках Японці виконують свій глибоко
обдуманний план нового окруження і
остаточного знищення армії Леневи-
ча. Однак до децидуючих подій
скоро не прийде, що видно хочайби
і з сего, що Японці мають ще знач-
но скріпити свої сили сьвіжими
військами з Японії, так що їх армія
до нових великих боїв виступить
в числі висше одного мільона жо-
внірів. Росіяни тимчасом стоять в
ліній боевій на дорозі до Кіріну і
також зміцняють і укріплюють ся.
Японці хотять не допустити їх до
вибудовання нових шанців. В загалі
розложено сил боевих на полі борби
є таке: Армія ген. Нодзу є в рай-
оні Таліну і на захід від ліній
железничой, а армія ген. Курокого
займає район Теліну і розтягає ся
на схід від железничой. Ген. Ногі
знаходить ся в районі Факумен-
Чантофу, а ген. Камімура на північ
від Мукдену. Ціла лінія боева япон-
ська розтягає ся на 80 верств. Япон-
ська авангарда знаходить ся також
на дорозі до Кіріну коло Веюан-
пуян, а єї центрум коло Чантозу,
а західне крило коло Тейнтієтану.

ЗАСЛАНЦІ.

Не всюди мають волю, народню
волю, а вже не в Росії. Де не визна-
ють бідного мужика, де не дє ся без-
правство! Та понад безправства, які в
Росії на днешнім порядку, не має ма-
бути нігде. А коли зродить ся в народі
жадоба „волі“, тоді російський деспотизм
всім людським і нелюдським спо-
собами старає ся придушити, утихоми-
рити „ворохобників“. Так було давно,
так і тепер. Розрухи з року 1905 при-
гладжують нам розрухи р. 1825. Малий
гурток Росіяни висшої верстви викликав
в грудні 1825. р. політичні розрухи.
Тоді що лиш вступив був на престол
цар Николай I. Що то тоді діяло ся!
Провідників засуджено на смерть, сотки
невинних людей заковано в кайдани і
заслано в Сибір. Велика часть сих не-
свільних належала до вищих станів рос-
сійськості. Між засланцями були тоді
і два князі, князь Волконський і князь
Трубецькой. З дев'ятьма засланцями пі-
йшли і їх жінки. Так зробила і молода
княгиня Волконська. Ся ніжня, велико-
душна княгиня лишила по собі записані
спомини з життя в Сибірі, котрі пустив
потім єї син у світ. В записках кня-
гині знаходимо чимало цікавого про життя
засланців.

Княгиня Марія видала ся за Сергія
Волконського молодого ще дівчиною, і
хоть він був у двох старший від неї,
то все таки не хотіла она остати ся
при родичах, а волила ділити гірку долю
з своїм мужем.

Засланці були вже в перещенній
кріпости. Тут она хотіла здогонити свого
мужа. Єї родичі і все рідня противили
ся сему, бо бояли ся пімети самодержця.
„Єго величество не ласкаво задивляє ся
на їзду молодих жінок в Сибір, бо то
робить велику увагу і будить співчуте
до бідних визнів. Їм заборонено розпи-
сувати ся із рідними, бо думано, що в
сей спосіб забудуть всі про їх. Жінкам
не можна заборонити листованя, бо не
хотіли їх їзди...“

Княгиня не мала грошей, бо все
майно князя впадо жертвою кари. Та і
се не перешкодило єї намірам. Она здо-
була дозвіл від царя, попродавала свої
дорогі речі і „в мить“ була вже готова
до їзди. Мало що мала брати з собою,
пару білих, дві-три сукні та ще дещо. І
се було все. Серед лютой зими вибрала
ся она в далеку дорогу. Коли єїла на

сани, кинула на неї єї сестра свій ко-
жух — з милосердя, бо студінь була
велика. Ще слово-дві і геть помчали
коні — в Сибір.

Нігде не пристає довго, день і
ніч їхала. По двадцятиденній їзді стали
в перше „попасати“. Чай і хліб се була
одинокі пожива княгині, де-де-коли
шклянка молока. Небаром втіла ся в
місті Іркутск. Тут старали ся власти-
рїжними способами вговорити княгиню
непотребу єї їзди і спонукати єї до по-
вороту до рідії. Все було надаром. Тоді
предложено єї грамоту, ніби реверс,
котрий мала підписати. А що в тій гра-
моті стояло? Ото обов'язує ся кожда
жінка, що їде з своїм мужем в Сибір
ділити долю свого мужа; она втрачує
всьяке право на своє становище і буде
звати ся від тепер женою засланого
в'язня. Далі стоїть там, що діти, котрі
княгиня приведе на світ, будуть ра-
бами царя...

Не підписав, думали, та она підпи-
сала. І їзда пішла далі. Шість сот верств
їїхала она, нім додала ся до Нерцень-
ска, де пробували засланці. Яке-ж було
для неї щастє, подібати тут приятельку,
княгиню Трубецьку. Лиш два рази в тиждень
могли она бачити ся з своїми му-
жами і то в присутности якого надзи-
рателя. Без дозволу чиновника не сміли
нігде з села ні на крок рушити ся.

Обі княгині випалили собі хатчину
понадзоро криміналу і почали „уряджу-
вати“ своє нове мешканє. Не хата була
се, а колиба. Крівля лиш слабо хоронила
від непогоди, бо була на пів розірвана.
Хатчина вузьенька; коли постелила кня-
гиня на долівку сїянки, то він ледво що
містив ся на ній. Піч курила. Була на
дворі буря і метелиця, то тоді таки й не
вклали вогню. Якого урядження майже не
було, аж геть-геть пізніше прислано їм
декіль речей, між котрими знайшло ся і
п'яніно княгині Марії. В хвилі горя і
смутку сїдала княгиня за п'яніно і грала
і співала — в глухій кутку на Сибірі.
Княгиня Трубецька мала иншу дорогу
річ. Она привезла з собою „книгу стра-
в“, з котрої вибирала різні приправи, щоб
приладити „панам“ у криміналі, як звала
єї жінка...

Визні робили від п'ятої рано до оди-
нацїтої в копалнях, решту дня пересид-
жували в криміналі. Кримінал сей пов-
ний нечистоти і бруду. Оба князі і ще
одні князі мешкали разом в одній ке-
лійці, що була на два метри довга, а на
півтора широка, а така низенька, що не
мож було в ній стояти, не зігнувши го-
лови. Прічі тут стояли одна верх другої.

Перша стріча княгині Марії з своїм
мужем! Яка се була жалібна картина.
Директор криміналу привів княгиню че-
ред двері келійки, стражник розімкнув
замок і відхилив двері. Про сю стрічу
з своїм мужем пише княгиня: „В пер-
шій хвилі не бачила я нічого, бо пану-
вала цілковита темнота. Сергій прина-
во мене. Вразіть його кайдани збудив
мою увагу. Я глянула на його. Я не
знала, що він в кайданах. Аж се не-
людське обходженє ся з ним показало
мені, як гірко і що він мусів терпіти.
Погляд на кайдани зворушив мене так
дуже, що я впадала перед ним на коліна
і цілувала вперед його кайдани. Дирек-
тор Буришев, що стояв в дверях, бо в
келійці не було місця, остовнів, коли ба-
чив з якою повагою і пошанованєм я
вітала свого мужа; він, що дрічлив-на-
смівав ся з його і обходив ся з ним,
як з першим-ліпшим розбішакою...“

З часом стали обі княгині знані
всім мешканцям села, а вже найбільше
в'язням. Один з товаришів князів опові-
дає ось що про княгиню Марію: „Кня-
гиня Волконська була молода, струнка,
трохи понад середній ріст, бронетка з
палаючими, темними очима. Хід єї гор-
дий, прямий. Ніколи не показувала своєї
жалоби, була любовною супроти това-
ришів свого мужа, але гордою і визна-
ючою проти начальників і надзирателів
криміналу. Княгині Волконська і Тру-
бецька були перші з жінок засланців, що
прийшли в Нерценьск. їх положенє було
словом страшне...“

Їх родина німамо щирої охоти не
могла посилати їм грошей. Обі княгині
задовольняли ся часто сухим хлібом, щоб
лиш засланцям могли передати страв.
В таких хвилях заступала музика обід.
В кінці впадо луч даски і на за-
сланців. Їх перепроваджено в Чіту до
ліпшого, більше приступного криміналу.
Десятьох мало вже жінок з собою і їм
дозволено мешкати в куні з жінками.

Тому вибудували для них т. зв. домик
засланців. Сї келійки могли они вже
уряджувати після подобі. Та сї домик
не мали вікон. В середині було цілком
темно. Треба було отворити двері, або
розбивати дошки, де мали бути вікна.
Літом тих дощок не прибавали.

В Чіті не було копалень, а заслан-
цям назвали замінити дороги і молотити
збіжє, в студені на 40 степенів. А все-ж
таки було тут житє більше зносне.

В вільних годинах давано засланцям
і більше „волі“. Княгиня Волконська
журила ся тепер все, а все лиш обома
діточками, котрі тут привела на світ.
Чи-ж в правді мали они стати ся після
підписаної грамоти рабами, невольни-
ками?...

Кримінал з часом все більше опо-
рожнював ся. По відбутю кари даровано
засланцям кусник землі, они могли за-
мешкувати ся як оселяє в тім селі,
де жили. І Волконський одержав кусник
землі. Они були вже „вольні“, але від-
тяти від всего світа. О якій помочи не
було і гадки.

А 1855 р. помилював засланців цар
Александр II. По трицяти літній неволі
в Сибірі вернулися гримати побиті засланці
назад в Росію. Богато з їх не дочекало
сеї воли, а лишили своє житє в сибір-
ських криміналах. Волконські дожили сеї
щасливої хвилі, могли вернути в рідний
край і в своїм власнім дімку замкнути в
останнє очі.

А той в Сибірі роджений син, „раб“,
є той самий, що пустив записки княгині
Волконської в світ. Записки єї, се час-
тина історії Росії від давен давна аж
до тепер. Цар Николай II. показав до-
сить наглядно, що він думає про волю
і права народа; править після плану
своїх предків, котрі наповняли сибірські
кримінали найліпшими і найзідбнішими
синами Росії. — „Безіменна Росія!“
каже Тургенєв при кінці свого „Нового
покоління“. Тепер знову справдили ся
його слова. С. К.

Драматичний конкурс.

Головний Виділ товариства „Про-
світа“ у Львові оголошує отсим кон-
курс „Михайлової премії“ на драматич-
ний твір з історичної бувальщини Укра-
їни-Руси і в тій цілі подає такі усло-
вини:

§ 1. Премія 1100 корон зложена на
руки товариства „Просвіта“ у Львові
— призначена за оригінальну драму або
трагедію з історичного життя України;

§ 2. Конкурсом правять тов. „Про-
світа“ у Львові;

§ 3. Речинець конкурсу одиорічний
від дня його оголошеня. Коли-б у часі
одного року не прислано відповідних
творів, тоді оголосить ся новий конкурс
на дальший один рік і т. д., доки не
наєїють твори достойні премії;

§ 4. Задля суду над присланими на
конкурс творами і для присуду премії
тов. „Просвіта“ зложить раду, до якої
поклаче голову тов. „Просвіта“, згідно
його заступника, фундатора премії, двох
професорів української мови й письмен-
ства і професора всеєвропейської історії на
львівському університеті, професора укра-
їнської мови й письменства на черво-
вському університеті, та двох членів
тов. „Просвіта“. В разі, колих хто не-
будь з членів запрошених до суду не
приняв, або зрік ся вибору, — товари-
ству „Просвіта“ присудує право по-
класти на його місце кого иншого. Суд
обов'язаний оголосити вислід конкурсу
найпізніше в пів року по речинці, при-
значеному для присилки творів;

§ 5. До конкурсу належить прий-
мати оригінальні, недруковані ще й не
давані на сцені твори Українці із ці-
лого obszaru українських земель;

§ 6. Автор не підписує на творі
свого імені й прізвища, лиш подає до-
візу. Своє ім'я й прізвище присилає автор
у земленій конверті, яку конкурсовий
суд отворить лиш тоді, як творови
буде присуджена премія;

§ 7. Зміст драми, чи трагедії по-
винен бути історичний взятий з епохи
дружинно-вічевої, русько-автової або
козацької; подія мусить бути дійсно істо-
ричною. Характер і колорит драми чи
трагедії повинен відповідати історичним
і етнографічним умовам свого часу. Тен-
денція має переходити через увесь твір

штити як найскорше тяжке положення Пані і усунути їмду, яка его покриває, звернувшись сегочас до бора бранців в Яноні, щоби сповнено мої жадани, а притім влажнєм на мого адютанта обовязок, щоби вистарав ся о відомості про мужа Пані від офіцерів і жовнірів, котрі брали участь в битві 9. липня минушого року. Хтївем від них одержати хочби малу вказівку. О! якже смутно мені тепер повідомити Паню, що відповідь бора бранців і горячі заботи мого адютанта не принесли мені жадних вірностей вістий о п. Б. Пані дозволять, що буду так смілий заявити, що зробивем все, що було в моїй силі і поробивем кроки в тій справі, які тільки поробити ся дали. Ох! бідні діти і їх матір! Хай Пані однак не думають, що самі одні знаходять ся в так страшний положенню. То в воєнний час нічого надзвичайного. У нас в Яноні не мало таких сиріт і вдовиць! Не угадайте однак на душі, нещасливі! Треба признати, що в таких часах часто трапляє ся, що принакрово не можемо дістати докладних відомостей в ріжних вєстиях. Якби муж Пані був перевезений до Яноні wraz з иншими бранцями воєнними, то правительство наше і людириння би з великим поважанем і глибокою пошаною, так хороброго жовіура, що сповнив свій обовязок для вітчизни. А в разі нещастя, колиб російські товариші лишили его неживого на полі борби, то наше японське війське поховало би его тіло з почестями, як героя, що посвятив своє жите за державу, а хрест на могилі був би по нїм вічною пам'яткою. Кінчачи лист свій сїшу висказати Пані щире співчуте і правдиву пошану. 23. лютого 1905. Адютант ген. Нодзу. Під сподом дописане власноручно генералом: З розказу генерала.

Кара смерті в Хінах. Декрет цїсарський зносить „Е-я-шї“ т. є. „Кару смерті через покаяне тіла на 10.000 частий“ і виставлене голов проступників на вид публичний. Від тепер найвищою карою в Хінах буде смерть через повішене. Декрет той має на цілі приготувати публіку хінську на прийняте нового кодексу карного, зворованого на засадах прийнятих в цілїм цивілізованім сьвітї.

Оповіді:

Вінчане д-ра Льва Когута урядника „Селянської Каси“ з панною Ганусею Фальорчуківною відбуде ся в неділю дня 7. мая с. р. в Дупливах коло Загішч.

Русинам в Чернівцях і в Черновецькій повіті пригадуємо, що сей неділю, 7. мая с. р. о 2. годині з полудня відбуде ся в „Народнім Домі“ в Чернівцях отворене Філії „Рускої Бесіди“ для Черновців і для Черновецького повіту. Надїємо ся, що не забракне на сїх зборах нікого з рускої інтелігенції міської і заміської, а протівно, що заохотять до участі ще й як найбільше міщан і селян.

Посли Пігуляк і Калитовський здавати муть сей неділю, 7. мая с. р. о 1. годині з полудня в Приличчю справу з діяльності ради державної і буковинського союму для виборців з околиці Приличчя.

Оповіді. Руска бурса в Серетї потребує від нового року шкільного т. є. від 1. вересня 1905 кухара або й кухарки для провадження бурсацької хлопичої кухні. Близші умови подає заряд бурси, куда й всі зголошеня вносити треба. — А. Малик, голова. Ілія Лакуста, секретар.

Продукції військової музики. Музика 41 п. п. буде відтепер грати що середі в міській парку „Фольксгартен“, а кожної першої й третьої п'ятниці в місці на горі Гарбузовій (себто Габсбургеге).

Посмертні вісті.

В Сторожинці померла Мальвина Сивак, жена адюкта судового д-ра Василя дня 1. с. м. в 25. р. життя, оставляючи загальний жалє знакомим. — В Снятинї помер дня 2. мая Дмитро Радєвич, студ. філ., член тов. „Союз“ по тяжкій грудній недугі. В. І. П.

Із штуки і літератури.

Руский селянський театр під дирекцією Івана Захарка відіграє в неділю, дня 7. мая в Садагурі „Не судилось“ образ драм. в 4 актах Вораков-

ського. Цїна місць: крісло 1 кор. 60 с., лавка 1 к. партер 40 с., вступ для селян 20 с. Початок о год. 8 вечер.

За красою. Альманах в честь Ольги Кобилянської зібрав і видав Остап Луцький. Чернівці 1905. З друкарні бук. товариства в Чернівцях. Накладом Миколи Грабчука. (З портретом Ольги Кобилянської). Ст. 100+5 8-ки. Цїна примірника брошурованого 3 К, в оправі 4 кор. Альманах: За красою — се поява в нашій літературній житю на всякий спосіб незвичайна. Більший кружок українських письменників загадав віддати пошану Тїй, що одна із перших у нас ступила на забутий шлях чистої, великої штуки, Тїй, що в артизмі не шукала „документів хвилі“, на сьвіт не гляділа із висоти буденної потреби чи тенденції, Тїй, що все і всюди шукала краси і гармонії, Тїй, що вічно вслухувала ся в шепіт людської душі, наболїлого, ніжного серця, а в творах своїх дала суєнільності нашій річи найкращої поезії, великі, глибокі і вічні. Авторці „Витви“, „Царівни“, „Valse melancholique“ і „Землі“ посвятила ся книга. Альманах: За красою — се приватний дарунок, що складають його товариші — товариші своїй. А що всі нечтані книги стають ео ipso власністю загалу, протє і сей особистий дарунок стає власністю всієї суєнільності нашой. Так високо поважане у нас і у чужинців ім'я Ольги Кобилянської, цїнні инші імена наших письменників, що беруть участь в сьому видавництві (Богдан Левикий, М. Коцюбинський, О. Маковей, Іван Франко, Л. Українка, В. Щурат, М. Яцків, Гнат Хоткевич, П. Карманський, В. Масляк, В. Пачовський, У. Кравченко і т. д.) — а в кінці старання, гарне видане самої книжки заступлять напевно найкращу рекламу. З окрема треба тут піднести окладинку брошурованих примірників прикрашену широкою народною мережою. Се повинно дати почин до прикрашування наших видань так вусними народними мотивами.

На альманах сей зложив ся в більшій часті твори молодих і наймолодших письменників наших. Найдалше відлуча свобода в розуміню техніки творення, любов до всього, що красне і щире — ось і одинокі правила, якими руководив ся редактор сей книги 9. Остап Луцький.

Згуртували ся тут побіч кількох старших майже всі молодші письменники наші і виповили на стрічках сього альманаха своє нове в нас слово. Тому як раз має ся книга не лиш хвилеву і приватну чи там личну вартість, але стає незвичайно цїкавим і цїнним вкладом в наше сучасне письменство. Обмежуючи ся поки що на сїй дрібній нотатці надїємо ся згодом подати докладніший розбір сего видання.

Під увагу читачам альманаха „За красою“. В альманасі „За красою“ друкованого оповідання Б. Ленкого п. з. „Перша зірка“ з двох рукописів. Тому за недоглядом коректи зайшла там путаниця імен. Треба всюди читати: Др. Русович, Оля, по шістьох літах.

Збиране писанок для буковинського музею краєвого. Одною з найоригінальніших і найінтересніших прояв домашньої штуки людвої є щорічне фарбоване і малюване писанок. Маю намір в тутешнім краєвім музею виставити можливо багату збірку таких писанок, щоби так домашнім, як і чужим відвідувачам інститута дати гарний образ артистичного змісту нашого населення краєвого в тім напрямі і протє позволю собі звернути ся з уклінною просьбою до всіх кругів населення, а особливо до панів властителей дібр, сьвященників і учителів, щоб мені в згаданій висше цілі прислали зі своїх громад по кілька примірників малюваних писанок, де можливе з поданем імені малюючого. — Еріх Кольбенаер радник будівельний, директор ц. к. державної школи промислової, яко кустос етнографічного відділу буковинського музею краєвого.

Шілерове св'ято відбуде ся з нагоди сотих роковин его смерті в П. п. к. гімназії д. 9. с. м. о год. 1/2 в гімнастичній сали заведення. На програму св'ята складають ся св'ятотні промови, декламації і продукції вокальні і музичні.

Від видавництва „Ластівочки“ одержуємо отсей запис до поміщення: До ви. учителів-товаришів! Дорогі товариші! Перше число „Ластівочки“ вилетїло з друку в досить гарнім обемі і містить: 1. Великдень сироти. 2. Розмова ластівки і смерть воробичих. 3. Мовчи язичку будеш їсти кашку. 4. Хто на Бога памятає на того Бог не забуває. 5. Розмова скупаря в сні з Богом. 6. Циганська сподїв заїскавати ме не лиш дїтвору шкільну але й старших. Просимо ви. товаришів зайняти ся ласкаво розповсюдженням сего для нашої шкільної молодіжки одинокого видавництва. Належну явоту просимо звернути на адрес тому з нас, хто книжечки ціслав. — З товаришним поважанем Іля Ілюк в Кичері почта Терешени, І. Сипюк в Білї почта Чернівці.

Малий фейлетон.

Іван Захарко.

Акторський Великдень.

(Спомини із історії руско-народного театру).

Актор. Се слово має в собі щось могутнього, імпульсуючого. І справді актор, як оно на позір виглядає, се якесь незвичайна людина — в дїйсності ж — актор, а до того ще руский, найзвичайніший смертельник, засуджений судьбою на досмертне горе — кождому мусить подobati ся, кождого вдоводити, лиш ніколи сьому жолудкови ані собі, бо в цілїм житю, актор і одної години не має такої, щоб міг сказати: ну, я вдоволенний. Правда, є люди того переконання, що актор займає послїднє становище, яке чоловік образований в суєнілїм житю може зав'язати. Та ріжко буває: в театрі є також ріжні люди. І образовані і менше образовані і здібні і нездібні звичайно як ся каже — багато є поклоняних, а мало вибраних. Се буває скрізь так, не лиш в театрі але в кождім заводі і на кождім полі. Але мимо того, жите актора — є одна довга, терниєм вистелена дорога, а кождий кавальчик хліба паприкою посипаний. Лиш те одно щастє, що акторські жолудки травлять все, аби оно було незнати як забакцілюване; актор се людина не дуже податлива на біду-нужду, зимно-голод і инші такі примхи, доказом чого хочби і сей понизше описаний епізод із акторської мандрівки.

Діяло ся се в польско-рускїм театрі 1888. р. за дирекції Бач....., у самий польський великий тиждень, якого ніколи в житю не забуду. Було на дворі студено, як звичайно в перших днях весни. Таке весняне змїно гірше, як зимове. Приїхали ми — зглядно дружина театральна — до малого галицького міста Калуща, на двотижневий побут. Місто Калущ описувати було би лишнім. Таке

саме оно як всі малі галицькі міста. Повно життів, болота, сьміти і т. п. Мешкає нас п'ятюх у жидівки, яка розуміє ся нам не вірить і на кредит не хоче нічого за ніщо в сьвітї давати. Але наш Deus ex machina вибачайте: директор, ручить за нас; жидівка, мабуть переконана вже про акторську а радше директорську ретельність, не дуже і єму вірить і не кладе великої ваги на директорське слово. Так він і годить ся з нею, кождого дня за нас всіх п'ятюх платити — очевидно наперед — за нічліг. Чей спати конче треба — деж нам діти ся? Тож славити директорську кешеню, сьмію спокійно. Але не на ліжках — думав би хто що під ліжками — борони Боже — а в так званих „бамбетлях“. Бувало як позасипляємо, то так як п'ять небіжчиків в коритах з котрих мають бути ковбаси, шинки і т. п. сїлодайні артикули. Нічліг правда зазначений. Так за те нема що їсти, а грати не вільно, бо великий тиждень. Заставити також нема що. А хочби і було, то де заставити, як у жидів сьвіта? І продати нема що. Декотрі члени нашої дружини попродавали вже передше не то годинники, але навіть камізьля та ланцупки з годинників. — Яке то змичиве поводжене акторське.. У дітї були ми в купельних місцях. Поводжене було — правду сказати-б — золоте. Та заки доїхали з Законового до Калуща, все те, що набули, а треба знати що майже кождий — хоч були ріжні — нияпий і тверезий і усякі — кождий придбав два убрания, цілі черевики, а деякі навіть і годинники. Все те счезло у вічно порожних і нічим не поповнених акторських жолудках. Бо бувало і таке поводжене, що кождий по представленю діставав аж 20 крейцарів на два дни жити.

Коли ми приїхали до Калуща, то тут не стало і тих нужденних двадцять крейцарів бо не грає ся. А всеж таки треба чимсь душу до тіла прив'язати, всеж треба той жолудок чимсь задурити, і як звичайно зробити єму надїю на щось дутшого — розуміє ся не означаючи пори, коли то „дутше“ має наступити.

Старий директор, по хотячи аби его дружина згинула — як ся каже — як коні на піску — приходив що дини і кождому виплачував готівкою десять крейцарів „на жите“, оправдуючи себе двома обставинами а то: перше що не грає ся, то не має з чого платити, а друге що спокон віку люди у великий тиждень постять і навіть не годить ся переладувати жолудка. Кожний з нас с. є.: я, Бігайський, Підвисоцький Спїрїдїон, Підляшечний і Семїньський — всі ми як дістали по десять крейцарів, щож за те купити? Очевидно кождий винив горівки, взяв хліба, до того огирок, закутив папіроску, вже по сьїданю, обідї, вечерї і по грошах. За кілька день ували ми на силах — бо і перше вже від кількох, а може і кільканадцятьох днів не їли нічо вареного ані взагалї теплого. (к. 6.)

Лїнія Гамбург—Америка

Проста переправа без пересїданя.

Знаєм із своєї скорости почтовим і поспїшним кораблем т. зв. Doppelschrauben-Schnelldampfer.

З Гамбургу до Нью-Йорку, Канади, Бразилїї, країв Ля-Плати, Полуднєвої Африки і Східної Азїї.

Парїації „Гамбург—Америка“ лїнії відзначають ся тим, що суть заосмотрені в знаменитий харч, чистї каюти, і пасажирї їдуть ними скоро і безпечно.

Видача карт до всіх стацій Сполучених держав і до Канади

Генеральна агенція для Буковини:

ЗАСТУПНИК: Герман Мітельман,

Чернівці, ул. Ратушева 11.

Оголошення Кас райфайзенських.

Перші загальні збори „каси позичкової і шадничої“ для громади Русен-Боу з стов. зареєстрованого з необ. порукою“ відбудуться 14. мая 1905. о 3 годині попол. в громадській канц. із слідуєчим порядком денним: 1. має ся установити, яку найбільшу і яку найменшу суму дозволяє ся одному чоловікові зложити до шадниці каси; має ся установити речинці виповідження для вкладок шадничих і речинці платності відсотків від вкладок шадничих; має ся установити яку найбільшу позичку можна одному членови дати; має ся установити етопу процентову для вкладок шадничих і для позичок (§§ 52 в—е, 59, 63, 65); 2. має ся ухвалити, що робити з лишеними в касі грошми і як роздобути потрібних для каси грошей; 3. ухвала в справі запомоги граєвої; 4. вибір каспера, і означене платні для него (§§ 29, 51, 52 ж); 5. ухвала кілько має бути членів в радї надзорчій і вибір ради надзорчої (§§ 32, 40, 51), —

Старшина.

Загальні весняні збори „Каси позичкової і шадничої“ для громади Горшівці стоваришени зареєстрованого з необмеженою порукою відбудуться в неділю дня 14. мая с. р. в кімнаті п. Кирилюка о 2-й год. пополудни з слідуєчим денним порядком: 1. Отворене збору. 2. Прочитане протоколу. 3. Справоздане касове за рік 1904. 4. Вильосоване двох членів старшини. 5. Вильосоване другої третини ради надзорчої. 6. Вільні внесення. *Іван Шевчук, началь.*

Загальні весняні збори каси позичкової і шадничої для громади Барбівці відбудуться 14. мая 1905. о 2-й год. пополудни із слідуєчим денним порядком: 1. Справоздане касове за рік 1904 і 2. Вільні внесення і запитаня. *Старшина.*

Загальні весняні збори каси позичкової і шадничої для громади Топорівці відбудуться 14. мая 1905. в 2-й годині пополудни із слідуєчим порядком денним: 1. Справоздане за рік 1905. 2. Зміна в радї надзорчій. 3. Назначене платні для каспера і винаєм хати і 4. Вільні внесення. — За старшину: *Петро Гелич, начальник. Митро Гащук, каспер.*

Я, Анна Чіляк

58 (24—52)

завдячую власному випахови помади, через котрої уживане, зріст мого волоса дійшов до 185 см. довготи. Се є одинокое средство проти випадання волоса, скріплює і прищипує его зріст віддає великі прислуги панам, котрим йде о красні вуси і бороду, запобігає передчасному лисеню і сивіню, вагає чудотворна ся помада вертає волосам так на голові як на бороді натуральну полискую бавру. Ділає она однаково так у молодих як і стариків. Я уживала єї 14 місяців.

Ціна одного слоїка

1 зр., 2, 3 і 5.

Щоденна розсилка в цілий світ за попереднім надісланем грошей, або за посыллатою. Найліпше замовляти просто з фабрики:

Анна Чіляк

Відень

I., Graben 14.

Головний склад в Чернівцях: Шмід і Фонтін.

Заряд друкарні „Рускої Ради“ звертає увагу інтересованих, що всім друкарням вигнає лиш за попереднім надісланем надіслати або за посыллатою.

Управіаю всіх тих Ви. пів. що побрали календарі „Рускої Ради“ в розпродаж а до сїх пори не звернули ані грошей ані календарі, аби в можливо коротім часі зробили оди або друге.

З поважанем
І. Вайсман.

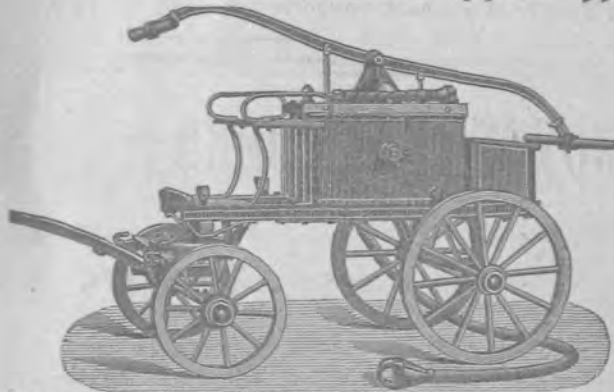
Важне для „Січей“

і інших пожарних Тов.

Сим повідомляю П. Т. Товариства, що я достарчаю **си-кавки (шприци)** і інші пожарні прибори (також і на виплат) дешевше як всюди.

З впе. поважанем 40 (2—?)

В. Данилевич,
машиніст, у броварі Штайнера ул. Колейна ч. 21.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

повідомляє Вп. Публику, що надійшли весняні артикули в великім виборі і просить о ласаві відвідини.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів Осип Піхлер і Сини в Іраці, П. Лядише-в Александрій. Склад ріжнородних фабрик з фільцу, льодену, боброві, чорні і у всіляких модних красках. Циліндри і кляки поєднаня новіть.

Парасолі від сонця і дощу, Еп. tout cas чисті шовкові з наймоднійшими ручками. Чорні (гарантия через один сезон) К. 10-45, чорні (гарант на один рік К. 13-30, чорні (гарант на 2 роки) К. 17— Такі самі у всіх модних красках. Цягарини і прочі подібні артикули після поєднаня моди. Парасолі дитинячі в найбільшій виборі. Парасолі від дощу, для панів пань і дитий.

Шапки для дам, панів, дівчат і дитий до гри Tennis і т. д. п. ужитку у великем виборі.

Вироби паньчохові. Паньчохі дамські єткі, паньчохі для дитий найліпший виріб, єткові каттанити, зарукавочки у всіх модних красках.

Конфекция. Убрана для дитий Сеус, жакети і т. п.

а п. к. надвірної фабрики І. Г. Іта, у Відні, тер і Сини у Відні, Борсодіна Осип і С-ка катів для панів хлопців і дитий. Капелюхи і циліндри і кляки поєднаня новіть.

Товари обувні. Самостійна продаж обу- і з інших славних фабрик як Антін Чанек венецу. Черевки весняні обкладані ланером, шом і трікотом нутром для панів дам дитий черевки домові і ріжні найліпшої якості до виправ гімнастичних.

Біле і краватки з правдивого англійського шовку, в десень, білі пікові, гладкі, складовані під гарантією. Ковнярики і маншети, білі і в красках. Краватки тукраєні і англійські, кожного місяця нові.

Артикули до подорожи. Найбільший вибір валізок, куферів, пуделок, ташок, каунок ремінців до наковани, касет, цятрових мілочків, нецятрових пледів, мішків на білі, дамських мошонок на дорожність і т. д.

Артикули шпортові. Відбивачі до гри Lawn-Tennis, бальони, бейсбей, шапки і т. п. до того прибори.

Склад ц. н. упрвілітованої фабрики товарів з альпаки

і хінського срібла В. Бахмана і спілки у Відні.

Видає товариство „Русна Рада“, в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захаря.

За редакцію відповідає: Іван Захарко

ПОВІДОМЛЕНЕ.

Маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми вже при ул. Паньській ч. 16 10 (11—12) с. п.

РОБІТНЮ І СКЛАД ДАМСКИХ КОНФЕКЦІЙ.

Маємо на складі **костюми, загортки, жакети, плащі** і убори диточі.

Все те найновішого кюю і по мірних цінах.

Замовленя після міри і бажаня виконують ся сеччас.

О численні відвідини упріаваючи пишемоє **Кас і Рудель.** з глибоким поважанем

Одинокоею дорогою до

КАНАДИ І АМЕРИКИ

в бюро М. Г. Фрейдберга в Антверпії.

Лип ся переправа падає ся до заморських країв! Ся переправа є най-дешевша! Дорога із Черновців до Канади триває 10—12 днів!

Крім нечуваної дешевви дістають люди науку як їм за морем обходити ся хотівши до лішого маєтку прийти, а се є найголовніша точка кожного подорожного! В жадній переправі не дістають люди сї науки! Жадяйте завчасу проспектів і поучень, і сокоїть ся аби не попасти в злі руки і на злу дорогу, котрою люди їдуть гей худоба! Лип в сего агента найдете справдість і чоловічество ба й таку раду, котра за морем принесе Вам більшу корість!

Адресуйте до него так:

8 (8—10 п.)

М. Г. Фрейдберг, Антверпін, Van Leriusstraat. Belgia.

САМУЇЛ ГАБЕ

Модний Базар в Чернівцях

ул. Паньска ч. 4

напроти каварні „Habsburg“

напроти каварні „Habsburg“

22 (5—7)

Склад новостий у:

шовках, повнях, батистах, льнянках, асфірах і лавантинах, до суконь і блюзюк.

Найліпші фабрикації товарів полотняних як: полотна, шіфони, шіртінги і перкалі, накривала на стіл ріжнородної величини.

Новости в хусточках до носа, постели, як також в комплектних вишравах єлюбних, і фіранках тканих і коронкових, сторах, диванах, етелівках і т. п.

Матеріал на убори мужескі ту- краєві як і заграничні. Матеріал на ковнярики, маншети, як також комплектне біле мужеске після найновішої моди.

Марка охоронна: котвиця

LINIMENT. CAPS. COMP.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий **усмирюючий лік на втиране** по ціні 80 еот. 1-40 кор. і 2 кор. можна купити у всіх антиках.

Просимо жадати сего загально улюблений лік все лише в оригінальних флашках з нашим охронним знаком „котвиця“ з антики Ріхтера і для остерожности приймати лише флашки тим охронним знаком яко правдиві.

46 (30—40)

Антика Ріхтера

„під золотим львом“ у Празі, улица Єлисавети ч. 5.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рецензії неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерат
платні в Чернівцях.

Народні бібліотеки.

В останньому числі „Економіста“ порушено в статті п. з. „Чи треба нам і як вести публичні бібліотеки і вypoзичальні по нашій країні“ дуже важну справу, яку mutatis mutandis можна вповні приложити і до наших відносин.

Часи змінюють ся, а з ними і люди. Висота народного образования, що декуди давніше могла вистарчувати, стає ся нині недостаточною; нові часи вимагають нових умов і хто з ними не рахує ся, над сим переходять до дневного порядку. Добре народне образование є найлучшим средством і одиноким, щоб наряд удержати на висоті загального культурного розвитку. Хто свій наряд проте любить, сей мусить дбати, щоб він не лишав ся по заді, а поступав наперед для добра загалу і власного щастя. Чим більше пересічне образование народу, чим більше кожда одиниця народу знає — тим скорше може цілий наряд культурно піднести ся і тим скорше остоятись в борбі з другими народами о своє ествовање. Для того є не лиш нашим обовязком стан образования нашого народу підносити але лежить се і в нашій інтересі, если не маємо культурно знидіти.

Если не хочемо дати ся проте погребати живцем культурно, і мило всего розвивати ся, то мусимо творити чим раз нові і чим раз вишні власні просвітні інституції, продукувати чим раз більше інтелігентних людей та освідомлювати нашу селянську верству, сю підвалу нашого ествовання.

Наша інтелігенція по містах

заводить товариства чи то касинові чи то инші для плекания товариского життя. Уладжує концерти, театральні вистави, вечери з танцями, відчити і т. и. а все те лиш на се, щоб піддержати товариске життя та щоби поодинокі інтелігентні члени нашого народу не губились між иншими чужими. Коли-ж таке діє ся з інтелігентами, то щож доперва з нашим темним братом робить ся по всіх усядах нашого краю. Треба проте конче подбати і о сего наймолодшого нашого брата, треба конче его освіту піднести як найвише. Ціль сю можна однак осягнути лиш тоді, як спіділати на поли єї розвою будуть всі чинники, що причиняють до сеї самої цілі. До них належать між иншими: публичні бібліотеки, читальні, виклади з демонстраціями, концерти, людські театри, образуючі екскурсії, курси для неграмотних, народні музеї та відповідно ведені різного рода школи.

Наша інтелігенція, особливо провінціонональна, дуже мало интересує ся пр. нашим письменством, мало хто держить приватну бібліотеку, хоч многі платять досить спори суми і кавції за вypoзичуване польських і чужих, в польських перекладах романів, писаних по більшій часті лиш для дразнення нервів читаючої публіки. Отже в першій мірі для нашої інтелігенції повинні потворитись по провінціонональних центрах публичні бібліотеки. По друге повинні вони служити також для нашого селянства. Селянам, особливо сьвідомішим, зовсім уже не вистарчають видавництва „Просвіти“, яких вони за кіль-

ка годин перечитують, а відтак зо два місяці не мають в руках нічого. Ся недостача відчуваєсь особливо в зимі.

Не досить також туго устроїти де-неде відкриті бібліотеки, читальні і т. и., але треба також вміти їх тревало та розумно повести. Не треба собі представляти, що за одним замахом можна перемінити людей на ангелів; тут треба витривалості праці і завзяття, если хочемо похвалитись відповідними успіхами. Тут треба розложити час в відповідний спосіб, щоб була різнородність пр. читане, сьпів, гімнастичні вправи, забави з танцями, матічні образи, позичане книжок і т. и. Також треба-б завести при таких бібліотеках і науку анальфабетів, театральні представлення, вечірні виклади. Конечність вільного викладу вже всіми признана. Рівнож конечною річю є, щоб виклад був получений з демонстраціями в першій точці з скіоптіконом. Дальшим средством популяризації науки булиб також екскурсії до фабрик, заведень промислових, музеїв, габінетів, вечірні курси, спеціальні відчити для мужчин і женщин. Щоб знову знати, які виклади держати, требаб знати, хто тих викладів найбільше й слушає, треба проте виклади приновити до роду слухача, віку его, заняття, степеня освіти; требаб знати, як часто він ходить на виклади, від коли учащає, з якої причини почав учащати, яку користь відніс з викладів, що лучше ему подобає ся чи курси чи відчити тяглі чи поодинокі (поодинокі лучші). Научаючим представ-

ленем можна нашого селянина навчити: одно любити, друге ненавидіти; можна навчити его товариского життя і виціпити ідеали, яких він доси й не мав. Треба також пам'ятати, що відчит довгий его нудить, бо за монотонний для него. Промова заінтересує тоді, як бесіда є містцем в орудованню бесідою. Книжки читати не конче кождий хапаєсь — за те театральні представлення для него дуже приступні. Театр і найскорше уморальнить его і просвітить і дасть ему певні стремління, яких він до тепер не мав, як лиш ужие ся до сего відповідного материялу.

Найдешевшим однак, а тим самим і найприступнішим средством в сій справі є книжка. Книжка є тайноко і явною силою в життю загалу, як і одиниці. Хосеннійше, як закони можуть, приміром против піяньству ділати виясняючі сю річ письма та відчити. Місія книжки є також зміцненем родинного життя через виповнене вільного часу і задержане молодіжи в родиннім кружку. Не лиш наукова література але і легка є средством для душевного відпочинку. Зі взгляду на се, що зла популярна література приносить шкоду, то певним средством на се зло є публичні бібліотеки, що вимагають лиш безпартійности політичних поглядів, доброго положення бібліотеки, догідного уміщення і часу визначення, без формальности і оплати або поруки, вільного вступу для кождого. Всякі політичні і конфесійні погляди мусять бути однак в ній виключені. І позичальні і читальні суть рівнож добрі; найлучше получене обох

Фридрих Шілер.

Золоті слова.

(В соті роковини поетової смерті).

Для добра держави треба пожертвувати все за винятком, кому служить сама держава як средство. Сама держава не є ніколи цілію, вона є тільки условною, при якій може сповнитись ця ціль людства, а тою цілію людства є не що иншого, як внобразуване всіх сил чоловіка, пошту.

(Die Gesetzgebung Lykurgs und Solons).

Великою й заспокоючою є думка, що проти впертих заходів княжої сили все є якийсь ратунок, що їх найточнійше обмірковані плани супроти людської свободи вкривають ся соромом, що сердечний опір може зігнути й простерти рами деспота, що геройска витривалість може вспожити страшні жерела його засобів. (Вступ до Geschichte des Abfalls der Vereinigten Niederlanden 1788).

Шляхотство ествує також і в моральнім сьвітї. Грубі натури платять тим, що роблять, благородні тим, чим вони є.

(Unterschied der Stände, 1796).

Егоїзм і любов розділяють людство на дві крайно непохожі породи, яких границі не спливають ся ніколи. Егоїзм установеє свій осередок у самому собі; любов насаджує його поза собою в ося вічної цілости. Любов стремить до ед-

ности, егоїзм до самоти. Любов се співволодіюча горожанка цвітучої держави, егоїзм се деспот в опустілій вселенній. Егоїзм сїє, надіючись влячности, любов — невдячности. Любов роздає, егоїзм розжичує — се перед престолом судячої правди все одно, чи тому, щоб ужити собі в найближшу хвилину, чи з вигляду на мученичий вінець — все одно, чи відсотки мають припасти в сїм, чи другім житю.

(Philosophische Briefe 1787).

Характерною чертою розумної любови правди є те, що вона робить просторійшим серце і духа і розширює свою сферу як в думках так і в учинках. Основана на живому почуванню людської гідности, не може вона глядіти рівнодушно на те, щоб донтано у других ті права, які вона шанує у себе самих.

(Geschichte der Unruhen in Frankreich vor Heinrich IV.).

Усувати одного чоловіка з живих за те, що він допустив ся чогось лихого рівнозначне з тим, якби хто зрубав дерево через те, що один із його овочів є гнилий.

(Die Gesetzgebung des Lykurgus und Solon, 1790).

Праця є условиною життя, цілію є мудрість, а щастливість нагородою. Тисячу тисячів розп'ятих вітрів мчить ся, щоб найти щастливий острів серед безбережного моря та здобути те золоте руно.

(Ein Spaziergang unter den Linden 1782).

Духовенство було з давен давна підпорою королівської влади. Його золота доба веде все до неволі людського духа, ми бачимо ще й те, що вони обоє живуть із глузоти і змисловости.

(Die Abfall der Niederlande).

Бувають такі злочини, що праведний чоловік не швидше вважає їх буде можливими, аж сам про них пересвідчить ся.

(Geschichte der Unruhen in Frankreich vor Heinrich N.).

Зворотане духів є найбільш непомилним ключем до мудрости. З окрема не можемо нічо. Коли сьмілий лет нашого думаня заведе нас навіть до недосяжнійших і найдалших небесних крутів, то серед відкритого підсоня обхоплює нас страх за себе самих та за нашу мертву самоту: „Чужинці в етеричних країнах блудимо самотно довкола і засьложеними очима назад позираємо на північну вічність“. Се було незахованим перед великим Творцем природи, ізза того получив він думуючі ества могутною магнетичною силою товарискости. І щож є такого серед безмежного царства правди, над чим би люди такі, як ми — зворотані, як ми, не моглиб стати вікниці панамі.

(Из листу до Котфіда Кернера д. 7. V. 1785).

Артист є вправді сином свого часу, але горе для него, як він є заравом його вихованком, а до того ще й любимцем. (Ueber die ästhetische Erziehung der Menschen).

Пощана належить ся чоловікові, що цілком виповнює становище, на яким стоїть. Нехай би круг його діланя був і дуже незначний, то він буде в своїм роді великим. Як непропорціоноально більше добра булоб звершило ся, як значно щастливішій булиб люди, колиб були дійшли до такої точки погляду.

(Is Unterhaltungen mit Fräulein v. Wurm in „Schillers Leben“ Кароліни Вольфген, 6./III. 1801).

Як безмежно й безконечно величне є небо!

Дух же марноти стигає і небо до долу.

(Astronomische Schriften, 1790).

Дякуйте Богови за найкрасший подарунок, яким вас наділив за щастливий талан одушевлювати ся. Жате тисячок людей складаєть ся тільки із обігу соків, виспаня корінєм, дестилляці в рурочках і випаровування листками. Се відбуваєть ся нині так, як вчера, розпочинаєть ся в теплійшій цвітневій дні і кінчить ся у такому ж вересні. Я оплакую сю правильність більшої частини думуючих еств, а уважаю щастливим того, кому судило ся після вподоби уладжувати механіку своєї природи і дати почути механізмови годинника, що його колеса гонить свободний дух.

(Из листу до Котфіда Кернера 1. мая 1785).

„... Зєдинені можуть і слабї стати могучими.“

(Я)

при рівночаснім заосмотреню в газети всіх можливих напрямів. Оплата, хоч би і менша, відстрашує бідніших, а тим самим і найважливіших читачів, що не годні платити оплати так від кожної поодинокій книжці як і місячної. При виборі книжок по бібліотеках треба бути уважним; не руководитись однак за острою цензурою, бо читачів треба притягнути до читання лучшої лектури не раз і слабшою, а більше їх поглядом відповідною лектурою. Вибір книжок повинен відбуватись тут після літературного і артистичного смаку, а не після яких небудь політичних і релігійних тенденцій і наступати не лиш зі взгляду на найнижшу верству народу але приворуватись до поглядів і міщан і купців і бідніших наших урядників. Добротою поданого матеріалу треба добуватись добрих успіхів, яких від публичних бібліотек сподіватись можна і яких жадати треба, в противнім разі лектура принесе не пожиток, а шкоду. Щоб прийти однак до доброї бібліотеки треба певного пляну і грошевих средств, щоб плян сей перевести.

(Конець буде).

Ювілей Михайла Павлика в Коломиї.

Галицьке Покуте, — сторона, де родився М. Павлик і де найбільше прийняли ся ширені ним думки, — не вдовилося ювілейним сьвятом, справленим Павликом у Львові, але забажало пошанувати його і подякувати йому за його працю в своїй столиці, в Коломиї, і в тій цілі устроєно там д. 7. с. м. ювілейне сьвято, яке показало, як великими симпатіями тішить ся шан. Ювілят серед селянських мас Покутя.

Вже на залізничім двірці в Коломиї, куди Ювілят мав приїхати зі Львова коло 12 год. в полудне, зготовлено йому величаву овацію (по дорозі привитали його селяни і студенти на залізничім двірці в Станиславові). На пероні привитав його на чолі селянської депутації др. К. Трильовський і попровадив через шпалір „Січій“ до почекальні, де привитали Ювілята делегації „Січій“ і коломийських товариств.

Саме ювілейне сьвято почало ся коло 4 год. по пол. в великій сали коломийської Каси ощадности, наповненої битком головно селянами і шкільною молодіжю. По вступнім слові селянина Ворчука з Печеніжини почали ся на череміну продукції „Січій“, робітничого хору зі Станиславова й оркестри. Найбільше вражінє зробили печеніжинські „Січовики“, відтанцювавши просто по майстерски „аркана“, хоч з другої сторони треба признати, що наймилішою несподіванкою були вправи „Січовичок“-дівчат із Печеніжини. Поміж єї артистичні продукції були вилетні деклямації славної декляматорки-селянки Анни Ткачук із Печеніжини і виклад Михайла Лозинського про жите і діяльність Ювілята. Концерт закінчив ся промовою Ювілята, якого на естраді привитали дівчата-селянки і др. К. Трильовський, що відчитав також надіслані привітні телеграми.

Цілий сей обхід робив справді імпонуюче вражінє, а сам Ювілят між щиро одушевленою селянською

публикою певне почував ся гарнійше, ніж серед оплесків „холодно-чемної“ публики на ювілейнім обході у Львові. Нехай-же се сьвято і ті горячі привіти селян з Покутя — рідної сторони Ювілята — осолодять йому хоч по часті ті крайно несправедливі прикраси, яких йому довело ся зазнати від одного з найліпших товаришів праці і тюрми!...

Ан.

Політичний перегляд.

Австрія. 6 го с. м. в парламенті веде ся дальша дискусія над тарифом митовою. По остаточних виводах референтів Гарапіха і Берирайтера ухвалено більшістю голосів перейти до подрібної дискусії над тою тарифом. По раді запитань до міністрів і заяві президента про ухвалу на конференції провідників клубів, як має ся дальше вести нарада, замкнено засіданє суботнішнє, а слідуюче назначено на середу. В комісії бюджетовій на засіданю суботнішнім пос. Шальк виступив проти жаданя послів польських помноження скількості польських урядників при властях центральних — бо ті польські урядники то формальна експозитура „Słowa polskiego“. Міністри одержують від них тільки витяги з актів польських, котрі дають неясний образ факту і унеможливають контролю подій в Галичині. По бесідах Грека, Старжинського і др. засіданє замкнено до понеділка.

Угри. В соїмі угорським веде ся на сесії посвятчий дискусія над адресою до корони. Ліберали ухвалили взяти чинну участь в обрадах і поборювати проєкт адреси. Так само проти адреси заявили ся послы хорватські, заявляючи дальше, що в разі ународовлення армії угорської Хорвати мусіли би ся домогати заведення язика хорватського в полках хорватських. Проти розділу митового не мають Хорвати нічо, але уважають теперішню хвилю за невідповідну до сего. — Кошут заявляє, що положене криво є тяжке і що в інтересі краю лежить як найскорше іменоване нового кабінету і ті власне взгляди казали ему вступити до коаліції, хотай се ще не значить, що партія незалежности змінє свою програму. Она має більше острійших же жадань, але не маючи ще в парламенті абсолютної більшости, мусить на разі поперти лише адрес коаліції. На посліднім засіданю гр. Банеї заявив, що позаяк на Уграх угорського населеня є 52 проц., а говорячих угорською мовою 60 проц., а коли дочислити і рекрутів сюда, то говорячих по угорськи буде 70 проц. — то мовою полковою у всіх полках може бути лише мова угорська. Що до рівноуправлення — говорив Банеї — то горожанам нашої держави признаємо все, але народам нічого! (Голоси: Хіба так буде, як ви будете міністром). По критиці адреси послом Даніельом, що доказував, що така адреса не може стати основою до утвореня нового кабінету, засіданє відложено до вторку.

Росія. В Москві відбувають ся засіданя довірчій збору земства, на котрий приїхало около 80 членів. Обради остро-довірчі. Не допущено до них навіть спеціально прибувших кореспондентів англійських. Земство мало ухвалити: 1. знесенє взміцненої „охрани“, 2. вільність згромадження, слова і преси, 3. основний закон о організації і функціях законодавчого тіла, що має складатись з двох палат: з палати репрезентантів люду і з палати земської (шляхта). Вибори до палати репрез. люду мають бути на підставі загальн. тайного права виборчого, 1 репрезентант на 200 тисяч мешканців. „Echo de Paris“ доносить що на 6. ст. ст. мая має появи́ти ся указ царський, що заповість скликанє на 1. жовтня репрезентації людової на підставі системи двох палат.

Росія й Японія.

Події воєнні на морі відбувають ся все ще під ослоною повної таємниці. Для того появляють ся

найріжнорідніші версії і поголоски що до сих подій. І так „Нов. Врем.“ доносить, що в Гунджуліні одержано відомість, що Рождественський переломив лінію боеву Тога і плыве просто до Владивостоку. Та розуміє ся, що се лише *ritum desiderium* „Нов. Врем.“ О скілько можна вносити з ріжних вістий, то Рождественський находит ся далі на водах французьких і там незабаром получит ся з Небогатовом, що вже переплив коло Сінгапура і находит ся на водах хінських. Ту буде мусів він перевести на праву кораблів Небогатова, ушкоджених дорогою, на що Франція не буде острійше реагувати, як дипломатичними викрутками перед протестами Японії і прочих держав. З Токіо знов доносять, що 4 торпедовці ескадри владивостоцької появили ся оноді на захід від Сессо коло Сутеу і спалили там один корабель торговельний японський, арештуючи капітана. Залога виратувала ся. Торпедовці вернули ся до Владивостока назад. З сего показує ся, що Японці вже не блокують Владивостоку.

З війни на суші доносять, що праве крило Ояма значно посунуло ся на перед. І хотай „Нов. Врем.“ розписує ся про дуже добру ситуацію військ, то однак положенє Лєневича не дуже відрадне. Вже нині стоїть проти его 370.000 війська, маршалок Ояма з 525.000 війська і 2000 армат, підчас коли 100.000 армія японська лагодить ся вже до облоги Владивостоку.

Крім того Японці готують ся заняти ще в маю Сахалін і військо призначене до сего стоїть вже в Гіросакі готове.

Письма з краю.

Перші загальні збори тов. філії „Рускої Бесіди“ в Заставні.

В великодний вівторок т. е. 2. мая н. с. відбули ся скликані провізоричним комітетом перші загальні збори тов. філії „Рускої Бесіди“, в цілі уконститування сего товариства і вибору его виділу. Яко делегати центрального товариства прибули інсп. шк. п. О. Попович і проф. гімна. п. А. Клим. В будинку хлопчачої школи зібрало ся понад 300 осіб, так інтелігенції як і селян із ріжних сіл заставнецького округу, як із Товтрів, Дорошівців, Юрківців, Вербівців, Кучурова малого, Боянчука, Кисилева, Чункова і ин. Із інтелігенції виділи ми: інсп. шк. пов. п. Стратичука, дир. п. Жуковського, о. Драчинського, о. Калинюка, секретаря п. Циганюка, надучителів пп.: Зибачинського, Радомського, Томюка, Савіцького, Падуру, учителів пп.: Князького, Дудинського, Стеньгача, Тотоевскула, Шатковського з женою, Руснака і всіх місцевих учителів. Також прибули „Січі“ під проводом своїх кошових із Кучурова малого, Юрківців, Василева і Чункова.

О пів до 2-ої год. попол. отворив голова провізоричного комітету о. Драчинський збори теплою до серця ідучою промовою, в котрій передовсім подав до відомости присутних зміст розпорядження ц. к. правительства дозволяючого на заставнанє тов. філії „Рускої Бесіди“ в Заставні. Дальше подякував бесідник присутним за живу участь і прихильність до народної справи. Після того, як вибрано его на голову зборів і покликано на секретарів надучит. Зибачинського і надучит. Падуру, приступлено до дальшої точки порядку дня, а голова уділив слово інсп. шк. п. О. Поповичеві.

Обяснюючи статут, підніс він в довгий промові, що наука добра не умерла і не умре, а коли заснула, то воскресне. Одному по одному она дуть народови полуду з очей і він пізнає, куди повинен іти. Дальше казав бесідник на

заснованє центрального товариства і філії в Кіцмани, Вашнівцях, Вияжницях і Заставні. Потім забрав слово проф. Клим, вказуючи на поступи інших народів як: Французів, Чехів, Німців і ин., котрі далеко менше землі, як ми мають, а легше живуть. Бесідник заохочує наряд до просвіти і організації і підносить, що згода, праця, любов і злука поправлять нас до щастя.

Відтак відчитав інсп. шк. п. О. Попович імена членів, котрі до сего часу вписали ся до товариства.

Потім вписують ся слідуючи в членів: „Січі“ в Боянчуку, Василеві і Чункові, читальня з Горошівців, о. Драчинський, Іван Білецький з Чункова, Іван Циганюк з Заставни, Іван Савіцький з Боянчука, Стернюк з Веренчанки, Шатковський і п-ї Шатковська з Веренчанки, Князький з Василева, Василь Павличук з Заставної, Олімпія Падура з Боянчука, Михайло Зелізний з Боянчука, Григорій Комісарчук з Товтрів, Іван Вихованюк з Заставни, Іван Воробець з Дорошівців, Іван Бузінський з Василева, Іля Гуменюк з Юрківців, Онуфрій Малик з Дорошівців, Іван Мунтян з Товтрів, Петро Андрієць з Кисилева, Дьордій Мізунський з Юрківців, Іля Бойчук з Товтрів, Дьордій Одинак з Борівців, Матей Сливка з Кисилева, Николай Мунтян з Товтрів, Іван Гуменюк Іл. і Дьордій Гуменюк з Юрківців, Іван Пушкєдра з Вікна, Кость Томюк з Вербівців, Андрей Мацкуляк і Іван Задорожняк з Юрківців, Стефан Тарабан з Товтрів, Дамян Задорожняк, Іля Мізунський, Іван Задорожняк Юрків і Іван Мацкуляк з Юрківців, Василь Довбня з Василева, Николай Савіцький з Товтрів, Ал. Кобилик з Василева, Василь Яремка, Іван Сірман Юрків, Іван Воронюк і Дмитро Фарбатюк з Юрківців, Іван Мартинюк з Василева, Дм. Панчак з Дорошівців, Стефан Озірний з Дорошівців, уч. Приступа з Заставни, уч. Стеньгач з Боянчука, надуч. Альбота і уч. Готинчан з Заставни, уч. Тотоевскула з Заставни, п-ї Тотоевскул з Горошівців, о. Калинюк, Николай Спіжавка і Петро Продан з Боянчука.

Відтак вибрано виділ, до якого увійшли: о. Драчинський голова, о. Калинюк заст. гол., Іван Циганюк каснер, Дмитро Альбота секретар, Петро Продан контролор, Ступицький і Спіжавка Николай. Від сов. Семани, який на збори прибути не міг прийшла окрема телеграма.

О 4. год. замкнув о. Драчинський збори короткою промовою, в котрій подякував за живу участь в нарадах і зборах і в кінці підніс оклик „Многая літа“ цїсареві.

По сільній перекусці в звісно гостропріятнім домі паньства Циганюк розійшли ся пізнім вечером домів.

Дмитро Падура.

НОВИНКИ.

Чернівці, 9. мая 1905.

Різьничі страйки на Буковині вибухли в Юрківцях, Добринівцях і в Горошівцях. В Юрківцях за інтервенцією політичних властей спонуканою заходами пос. Пігуляка прийшло між селянами а двором до згоди, на основі якої всіх страйкуючих прийнято до праці і підвищено їм платню на 1 К 20 с. Про иньші страйки не маємо точніших інформацій, бо наша сільська інтелігенція не вважає за відповідне інформувати свою пресу навіть про так важкі справи. Справді наші відносини під тим зглядом незрівняні. Нікому й не снять ся подати звістку до часописи про найжизненніші справи, а як вже хто рішить ся на такий нечуваний крок, то аж через кілька днів, як справа вже як то кажуть — поросла мохом.

Шілерові роковини обходила 9 с. м. і німецько-руська гімназія в Чернівцях при участі представителів репрезентації краєвих: митрополита Ренти, віцемаршала др. Ст. Стоцького, ректора університету Тарнавського і др. Богату програму, яку складали промова директора Козака, виклад професора Сігалю про значенє Шілера, хори, деклямації і скрипковий квартет виконано дуже добре. Головно ученики-Русини як Галич Бриндзан, Ганкевич і многи иньші причинили ся значно до звеличення сего сьвята. По руски деклямував ученик VI.

кл. Іван Орелєвський Шілерову „Поруку“ в перекладі Федьковича. Так величають і Русини великого німецького генія. Ми би лише бажали, щоб німці віддавали таку саму почесність і нашому Шевченкові. Тимчасом під звичним режимом в ц. п. П. гімназії годі навіть рускій молодіжці вихопити дозвіл на Шевченківський концерт! Для н. дир Козака в Шевченку а Шілер etwas anders, бо се поет всесвітній, а Шевченко... Така думка може повстати у чоловіка, що не має поняття про те, що вислівано в Шевченковім Кобзарю, із яким познакомити ся радимо ширю директорови німецько-рускої гімназії.

Страйк робітників при роботах земельних около будови двірця желізничного в Чернівцях вибух в понеділок. Около 350 робітників кинуло разом роботу, домагаючи ся підвищення платні. Доси побирали они 70—90 кр. денно, що, як на робітників, які приїхали тут з Галичини і інших сторін, є дуже низькою платнею, бо харч сам і нічліг в Чернівцях задля величезної дорожньої живності коштує їх около 70 кр. денно, а одіж, а удержане родини? Робітники домагають ся 3 кор. денно. Покинувши роботу, пішли они під проводом п. Вітюка до краєв. правит., а коли президент првобіцяз їх делегатам інтервенцію свою, пішли они до магістрату, де бурмістр др. Райс првобіцяз їм розглянути їх справу і запевнив про свою прихильність. Відтак розійшли ся робітники, а їх делегати зійшли ся з підприємцями в цілі перекретації, які однак доси не дали ще жадного результату. Підприємці Кароль і Емануїл Тавбер опирають ся всякому підвищенню цін, заявляючи, що на підставі тої ціни принали підприємство будови і зладили кошториси до управи желізниць. Нині страйк триває далше.

Король а трибун людський. В бруксєльській часописі „Reuple“ находить ся цікавий споми́н з часів боротьби о загальне право голосованя в 1892. р. 8. надоліста мала зібратися на засіданні палата послів вибрана ще на підставі цензусу виборчого, котрого мінімум вивисило 42 франки. Обурене в краю було велике. Для загального голосованя позискано навіть лібералів і декого з католицької партії, але в парламенті було за ним лише 30 послів скрайної лівиці. Решта піддержувана, як пізніше показало ся, самим королем Леопольдом протівилла ему. Тоді партія робітничка постановила самому королеви задемонструвати волю народу. Клерикальний мін. Бернерт закінув думку своєю не допустити до тої демонстрації, коли партія робітничка взяла на себе публічно обовязок надати тій демонстрації святоточний і поважний характер і охоронити особу короля від зневаги. Тоді партія видала приказ до робітників, щоби піднимали лише оклики на честь загального голосованя і сей приказ сповнено найбільшою точністю. В день отвореня парламенту зібрано ся вже досвіта величезне число народу на улицах між палатою королівською, а парламентом; на дахах домів і з вікон виділи написи S. U. (suffrage universel — загальне право виборче). О год. 2-й виїхав король кінно зі своєї палати. За ледви доїхав до угла ул. Rue Royale, як нараз озвали ся з десятків тисяч грудий голоси: „Най живе загальне голосованє!“ Озвали ся пісні і появили ся червоні прапори понад головами товпи народу. В повітря зашуміли тисячі карток з написами: „Най живе загальне право виборче!“, яких кількадесят зачіпило королівські лица як раз біля статуї генерала Бельярда, що також демонстрував червоною хоругвою, яку ему також встромено в руки. Кінь станув дуба, а Леопольд, який цілком не відзначає ся відвагою, зблід як стіна, а уста скрикнули ся зі злости. А тимчасом оклики демонстраційні чули далше, заглушуючи, тарабанєне і труби шпаліруючих воєків. Нараз пішов рух між робітниками. Два кроки за королем ішов, користуючи ся права редакторського, — Жан Фольдер, трибун людський. Тоді люд перепускаючи короля з легковажанєм, справив велику овацію ідучому за ним о 2 кроки своему репрезентантові, що боров ся за его права. Се символічне напівмєне ще гірше передлякло короля і він дрожаючи зліз з коня, щоби схоронити ся в палаті парламенту.

Оповіді:

Вн. п. товариші з вижницького повіту зволіть свої реферати дотично пов.

конф. засилати на мою адресу до Кисплиць пош. Пугилів Сторонень, а не до Шипота. — Михайло Дашкевич, надучитель.

Із січового руху. Трємбіта з найвищих гупульських гір кличе гримким голосом синів і доньок Руси-України: Брати і сестри! Сотками і тисячами приходіть на перші загальні збори „Січ“ в Ізворі, котрі відбудуть ся в неділю дня 14. мая н. с. 1905 о год. 1-й пополу. в Ізворі атиненції Шипота камар. на ґрунті господаря і славного товариша Петра Гавриленка із таким порядком денним: 1. Отворене зборів. 2. Вибір січового батька і матки. 3. Поясненє статутів товариства. 4. Вибір старшини. 5. Врученє відзнак „Січовикам“. 6. Привітні промови. 7. Закінченє. Просимо всіх ширю, загостити до нас. Гарззд! Тимчасова старшина „Січ“ в Ізворі. — Юрій Дашкевич, кошовий.

„Січ“ у Валиві. Отворене „Січ“ у Валиві відбуде ся в неділю дня 14. мая н. с. с. р. о год. 2-й пополу. Збори відбудуть ся під голим небом на толоці, а в разі непогоди під оборогом п. учит. Макаренка. Порядок зборів: 1. Отворене зборів. 2. Вибір січового батька і матки. 3. Поясненє статута. 4. Вибір старшини, врученє відзнак і прапора. 5. Установленє членської вкладки. 6. Привітні промови й закінченє. — Василь Ліктерта, тимчас. кошовий. — Тодор Невіт, писар.

„Січ“ в Веренчанці скликає звичайні загальні збори на день 14. с. м., котрі відбудуть ся в читальні о 11-й год. пер. пол. з отсим порядком: 1. Справозданє із засідан старшини і єї діяльності. 2. Вибір старшини. 3. Вільні внесенє. 4. Співні і деклямації. По зборах відбуде ся січовий танець. — Е. Стернюк, кошовий. Ст. Антимійчук, писар.

„Січ“ в Кліводні. Дня 14. мая с. р. відбудуть ся о 3-й год. пополу. другі головні збори товариства „Січ“ в Кліводні з тим самим денним порядком, який був призначений на шуккову неділю. По зборах відіграють місцеві січовики комедію „Знімчений Юрко“. Просимо отсюдо дорогого руску громаду як найчисленніше до нас прибути. — Іван Никорак, кошовий.

Із штуки і літератури.

Листок Правды 1. мая 1905. р. Ст. 4. 4^о. Зміст: П. Робитничка писня, — Робитничє свято першого мая, — П. Розв'ій-Полє. Годи стогнати 1. — П. Розв'ій-Полє. З Манджурії. — Як звісно недавно сусєціювало декілька людей із Р. У. П. і забрало під покров соціал-демократичної робітничої партії російської, основуучи „українську соціал-демократичну спілку“, (не маючи мабуть досить люда на партію) щоб таки потапати у московськєм морю і то з такої водички як „Искрина“. Як дуже забрила У. С. Д. С. у московство видно хочби й з того, що у цілім сїм виданю не приходіть ніже один раз слово „Україна“ й або „український“ поза тим, що вжито його у назві партії. Се доходить деколи аж до смішности, пр. в кінці маєвої статі поміщено декілька кличів, між якими находить й такий: Хай живе Демократична Рєспублика! Тут би ялось привести звісне питанє Словацького з поза kyzaka — Polska, але яка? Цікаво теж, що У. С. Д. С., валючи в образах свого виданя, які дуже в кусні російську самодержавну корону молотом і серпом (чи не „аґарною програмою“ Искри) повертає у своїх виданях до урядової російської правописі. Се річ дрібна — але знаменна...

Руско-селянський театр. Із Садаґури пишуть нам: Милу несподіванку зробив нам „Руско-селянський театр“ під дирекцією Ів. Захарка. Дня 1. мая простора (як на Садаґуру) сая п. Шматніка заповнена по береги рускою і польскою інтелігенцією не менше і німецькою, як також міщанством поміж котрим не бракло і славних наших Січовиків — одушевляла ся знаменитими сьпівами і грою артистів сего театру. Від давна давав ся навіть чути брак такої інституції, котра дуже морально впливає особливо на міщанське і селянське населенє. Ініціатор і директор сего підприємства, видко не жадував труду і невдачної праці, яка багато причинає ся до поступу народної праці. По першім представленю, яке дав театр, можна надіятися, що з'уїміє він швидко позискати собі

публику, доказом чого хочби загальне вдоволенє, хочби цілий вечер живі оплески і веселі настрії публики. Що до гри артистів, то як на молоді інституції не можна нічо злого сказати. Деякі грали прямо артистично. На загальну похвалу заслугоють: директор Іван Захарко в ролі Стецька, який за кождою появою на сцену викликавав загально веселій сьміх, далі пані Кордасевич (се незрівняна артистка в характеристичних ролях, окраса „Руско-селянського театру“). П. Созанський в ролі хитруна-москаля, п-на Остронґовска, яка чарувала попросту своїм чудовим сопраном разом з тенором-баритоном паном Любоміром, якому на жаль бракло лиш природних селянських рухів — за те гра вповні вдовольюча, в кінці п. Марьянський, також знаменитий комік в ролі піяка Шкурата. Прочі, меншій ролі випали також удачно. Словом, вражінє публики віднесла знамените — театр дав пізнати красу нашої мови і звичайв, дав доказ, що наша пісня не вмере, не загине, як сказав наш великий геній Тарас. — В неділю 7. мая мали ми драму Бороковського „Не судилось“ в 4 актах, а слідуючої неділі будем мати „Майстер і челядник“ 2-актову комедію Коженевського і „Перехитрила“ комедію в 1 акті Лушча; о тій грі буде пізніше. Та коби більше тих вистав. Ж.

Василь Панейко. Промова на Шевченківскім концерті у Львові, дня 30. марта 1905. З передмовою Михайла Лозинського. Львів, 1905. Накладом Української Молодіжи. 3 друкарні Удільної. Ст. 18, 8^о. Ціна 10 сот. Отсе брошурка містить повний текст промови, виголошеної акад. Панейком іменем Української Молодіжи на Шевченківскім концерті у Львові, що викликала доволі різкий осуд у органах старої рускої громади у Львові.

Заява українськ. товариств студентських: „Русь“ у Градци, „Академічна Громада“ і „Основа“ у Львові і „Січ“ у Відні, у якій досадно осуджено поведєне львівського гімназьяльного вчителя дра Івана Демячука, що в основу своєї кар'єри поставив зломанє солідарности у звисній сенсєсї української молодіжи львівського університета.

Літературно-Науковий Вістник. Р. VIII. Том XXX, книжка V. за май. Зміст: а) часті белетристичної: Л. Красовський: Із поезій. Лесь Мартович: Грішниця. Гр. Трейман: Сарана летить! Артим Хомик: Із циклу „Всесильний долар“ (далі буде). Я. Жарко: В степу. Андрій Чайківський: З ласки родини (далі буде). Леонід Андреев: Червоний сьміх (копєць). Марк Твайн: Із книги ескізів. Із малярських поетів, б) наукової: Іван Франко: Щирість тону і щирість переконань. О. Вишневецький: На переломі (далі буде). М. Грушевський. Фрази і факти. І. Петрушевич: Робітничі організації в Англії. М. Лозинський: Українська Народна Партія. М. Грушевський: Меморіал Петербурської Академії. Реферат Комісії у справі знесеня заборон українського друкованого слова. Історична записка К. А. Воєнського. Хроніка і бібліоґрафія. Адрес: редакція і адміністрація Л. Н. В., Львів, ул. Чарнецького ч. 26.

Малий Фейлетон.

Іван Захарко.

Акторський Великдень.

(Споми́н із історії руско-народного театру).

(Копєць).

Перемучили ся так цілий тиждень; а в суботу, такі пішли до голови по розум. Треба якось себе рагувати. Кождий змркував, що окремо видавана шустка се нічо — а разом се вже п'ять шусток — а то вже гріш. Урадили, аби зложити ся і щось фабрикувати самому, — аби з'їсти що небудь теплого і вареного. Се могли ми бути і борше вже зробити. Але зробили се аж тепер, бо — аж тепер голод дав нам пізнати, що він за пан. Але тут знов біда. Що будемо варити і хто буде варити, а годловна річ у тім, що начиня нема.

Рада в раду, постановили таке: купити муки, солонини, горівки, пачку тютюну за 8 крейцарів і паперців за крейцар. Стривка не треба. Папіроску можна всюди на улиці закурити. Правда, купили ще і бохоня хліба за 8 крейцарів. Своєю дорогою, що се бохоня не дочекало до обіду. Сейчас розірвали его між себе. З муки має бути затирка. Підвисоцький (земля ему пером!) казав, що его тато колись був кухарем в якимсь селі коло Галича. Огже на тій підставі ухвалили ми повірити куховарєне Підвисоцькому, опираючи ся на тій основі, що він, кухарска дитина мусит мати по батькові одличенний сирит кухарський — се прецінь повинно лежати у крові. Огже Підвисоцький варить затирку. Я мав постарати ся о начинє. Тут знов сук. Де его взяти? Жидівка не дасть. До Християн не випадає йти та ще у велику суботу. Пішов я на перший поверх до служниці у господаря — також жидка — і те що удало ся мені, пожичив; банячок від варєня біли. У пригоді і се було добре. Деж мені було горшка взяти? Бігайський мав постарати ся о сіль. Очевидно по шинках — а Підляшецький навіть старих мітел і плетінок на яких жиди кошерують мясо — от вже є й дрова до розпаду. Підвисоцький зробив тісто — на віці шлябана, вода вже кипить, а ми остроми апетит на „обід“.

Та на жалє завели нас наші надії. Наш кухар не пописав ся. Чи за вільне тісто зробив, чи за борзо затирку на воду кинув — Господь его знає, як то було — доста, що затирка розварилась до того стєпени, що треба було лиш трошки ще води доляти, а можна було тим обідом хіба ліпити не так як наші, але двоаркушові плякати.

Господи сьвятий! І гроший шкода і обіду нема. Знов рада в раду — шкода, аби те все пішло на марне. Що вже є то є — треба їсти. Ліпше вже тої горичої бєвки обревкати ся, як ходити голонними.

Всі п'ять, як присутали ся до „баняка“, все з'їли до чиста так, що баняк не треба було вже мити. Але за те що наступило над вечєром — і тривало цілу ніч хіба змовчу... Досить, що наші жиди попали в страх, чи — борони Боже — у нас не появилась холера.

Рано... Великдень... кождий з нас виглядає як тїнь; хорий не думає вставати. Ну, та і було від чого захоріти. З початку дві неділі майже нічим не жили — тепер попоїли недовареного кийєстру та ще й апетитно, — таж цілком сита людина від того розхорувалась ся.

О вставаню, нема й бесіди. По що? Нині Великдень. Люди йдуть на сніданє; де ми підем. О гадках які насували ся нам в голову, не споминаю. Лежимо, дивимо ся один на другого.

Нараз отвирати ся двері і входять директор. Ніхто не встає. Глянув на нас і починає орацію: „Позаяк находимо ся у крайній нужді, ми, діти Мельпомени, не гордіть тим старославянським звичаєм і ходіть до мене на сьвяченє“. Він багато говорив та нам не дуже то слухалось. Але як зачули про „сьвяченє“ — Боже сьвятий — таж там де дають їсти, а ще даром, не йти, се гріх.

Кождий підніс ся, встав, ковнярик крейдою побілів, сурдут зашпав і поганими уличками вдирав кождий, як лиш глипнув ізза угла, що мало людей улицею переходить, аби борше добічи до помешканя директора, бож і студено і сором йти морозом у таких „легких“ одягах.

Директор, мабуть деє „а conto“ представлення, яке має грати ся завтра, дістав „бабу“, шинку, фляшку солодкої горівки — ділить ся з нами. Там, застали ми вже театральну „шаржу“ режисєра і „wyuczanię“, секретара, що їдлив завжди наперед до міст і розвідував ся про відносини, ми називали „wyuczanię“.

Пішла чарка і їда, поголоднілі повеселійшали, пішла весела розмова, відтак дістали ми по 1 зр. а conto, а в понеділок грали „Трійцю гільтайську“ з таким завзятим гумором, що і умиряючого були би розвесішили. Засада: „три дні не їдж, а весело дивись“ мала тут повне приміненє.

Чернівці, 26. цвітня 1905.

Оголошення Кас райфайзенських.

Звичайні загальні збори Каси позичкової і щадничої для громади Довгополе відбудуться дня 21 мая с. р. о 2-й год. пополуни в шкільнім будинку з слідуємим порядком: 1. Прочитане протоколу. 2. Справозда-не касове за рік 1904. 3. Біляне за рік 1904. 4. Зміна в радї надзорчій. 5. Зміна статуту §§ 8, 22, 23, 29, 48, 50, 51, 52, 58. 6. Вибір Старшини і Ради надзорчої. 7. Вільні внесення і запитання. — За старшину Мих. Зотта, касиер. Василь Прокопєць начальник.

Перші загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Довгополе стов. зареєстрованого з необ. порукою відбудуться 18. мая 1905. о 2 години пополуни із слідуємим порядком: 1. має ся установити, яку найбільшу і яку найменшу суму дозволяє ся одному чоловікові зложити до щадниці каси; має ся установити речинці виповідження для вкладок щадничих і речинці платності відсотків від вкладок щадничих; має ся установити яку найбільшу позичку можна одному членови дати; має ся установити стону процентову для вкладок щадничих і для позичок (§§ 52 в—е, 59, 63, 65); 2. має ся ухвалити, що робити з лишеними в касі грошми і як роздобути потрібних для каси грошей; 3. ухвала в справі запомоги краєвої; 4. вибір касиєра, і означене платні для него (§§ 29, 51, 52 ж); 5. ухвала кілько має бути членів в радї надзорчій і вибір ради надзорчої (§§ 32, 40, 51), — Старшина.

Загальні весняні збори каси позичкової і щадничої для громади Лашківка відбудуться дня 17. мая 1905. о 12-гій год. наполуни із слідуємим динним порядком: 1. Справозда-не касове за рік 1904 і 2. Вільні внесення і запитання. Старшина.

Головні загальні збори Каси позичкової і щадничої для громади Чорторія відбудуться 21. л. мая з тим самим динним порядком що вже подано — Декус Русмак, начальник.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть

NERVOL

антика др. Ю. Францоа

в Тернополи.

Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болюв, простудження, ломаня коостей, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol“ і не припиняти ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і опакованем.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

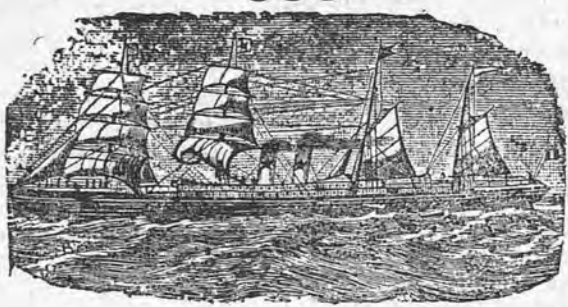
8 (—)

Друкарня
„Рускої Ради“
виконує всі
лякі роботи
скоро і дешево.

Упрашаю всіх тих Вп. панів що побрали календарі „Рускої Бесіди“ в розпродаж а до сеї пори не звернули ані гроший ані календарів, аби в можливо короткім часі зробили одно або друге.

З поважанем
Ів. Захарко.

Високим
Ц. К.
прави-
тель-
ством
концесіо-
нована

Високим
Ц. К.
прави-
тель-
ством
концесіо-
нована

RED STAR LINE

Лінія червоної зірки

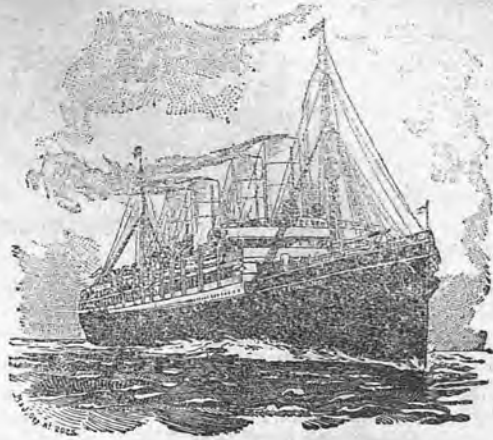
Львів

87 (3—12)

Перевозить пасажирів впрот з Львова через Антверпю до Америки північної і Канади поспішними пароходами. Продажа карт американських желівиць у всіх напрямках. — Проспекта даром і оплатно.

Лінія Гамбург—Америка

Проста пе-
реправа без
пересідання.

Знаним із своєї
скорости почто-
вим і поспішним
кораблем т. зв.
Doppelschrauben-
Schnelldampfer.

З Гамбургу до
Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудне-
вої Африки і Східної Азії.

Парівці „Гамбург—Америка“ ліній відзначають ся тим, що суть заосмотрені в знаменитий харч, чисті каюти, і пасажири їдуть ними скоро і безпечно.

Видача карт до всіх стаций Сполучених держав і до Канади

Генеральна агенция для Буковини:

Репрезентация

Чернівці, ул. Паньська 16.

7 (10—12)

Мужеске, дамске і діточе Етаблісема

ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ

Чернівці, Ринок 5. (готель „під чорним Орлом“

23 (8—24)

поруцаю на весну і літо

Новости дамскої конфекції і мужескої гардероби

найновішого рода

Специяльности в уборах діточих.

Все після найновішого крою і наймоднійшої англійської і французкої моди.

Дешеві сталі ціни — явні на кожній штуці.

САМУЇЛ ГАБЕ

Модний Базар в Чернівцях

ул. Паньська ч. 4

напротив каварні „Habsburg“

напротив каварні „Habsburg“

22 (6—7)

Склад новостей у:

шовках, вовнах, батистах, льнянках, зефірах і левантинах, до суконь і бло-
зок.

Найліпші фабрикаті товарів по-
лотняних як: полотна, шифони, шпир-
тинги і перкалі, накривала на стіл різ-
нородної величини.

Новости в хусточках до носа, постели, як також в комплектних виправах слюбних, і фіранках тканих і коронкових, сторах, диванах, стелівках і т. и.

Матерії на убори мужескі ту-
краєві як і заграничні. Матерії на
ковнярики, маншети, як також ком-
плетне біле мужеске після найновій-
шої моди.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улиця Головна-Енценберга ч. 3.

повідомляє Вп. Публику, що надійшли весняні артикули в великім виборі і просить о ласнаві відвідини.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів Осип Піхлер і Сини в Грацу, П. Лядите-в Александриї. Склад різнородних фабри-з фільцу, льодену, боброві, чорні і у всіляких модних красках. Циліндри і кляки посльдіна новість.

Парасолі від сонця і дощу, En tout cas чисті шовкові з наймоднійшими ручками. Чорні (гарантия через один сезон) К. 10-45, чорні (гарант на оден рік К. 13-30, чорні (гарант на 2 роки) К. 17— Такі самі у всіх модних красках. Цигарниці і прочі подібні артикули після посльдіної моди. Парасольки дитинячі в найбільшій виборі. Парасолі від дощу, для панів пань і дитий.

Шапки для дам, панів, дівчат і дитий до гри Tennis і т. д. п. ужитку у великем виборі.

Вироби паньчохові. Паньчохи дамські сїтки, паньчохи для дитий найліпший виріб, сїткові кафтанитки, зарукавочки у всіх модних красках.

Конфекция. Убраня для дитий Ceys, жакети і т. и.

Склад ц. к. упрвілюваної фабрики товарів з альпаки

Товари обувані. Самостійна продаж обу-ви з Гудиярської фабрики Ф. А. Попера у Відні і т. д. Найліпші фабрикаті на-вешну. Черевки весняні обкладані лякером, шом і трікотовим нутром для панів дам ді-черевки домові і різні найліпшої якости до вправ гімнастичних.

Біле і краватки з правдивого англійського зефіру, в десень, білі пікові, гладкі, фалдо-вані під гарантисю. Ковнярики і маншети, білі і в красках. Краватки тукраєві і англійські, кожного місяця нові.

Артикули до подорожи. Найбільший вибір валізок, куферів, шуделок, ташок, клун-ків ремінців до накованя, касет, цигарових мішочків, нецезарків пледів, мішків на біле, дамських мошонок на дорожнївности і т. д.

Артикули шпортові. Відбивачі до гри Lawn-Tennis, балони, больці, шапки і т. п. до того прибори.

і хінського срібла В. Бахмана і спілки у Відні.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі.
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламациі неопе-
чатані відні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
пів року	10 „ — „
чверть року	5 „ — „
місяць	1 „ 70 „

Поодинокі число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсерат-
платні в Чернівцях.

Народні бібліотеки.

(Конець).

Оказує ся про те, що у нас на разі за зичене книжок треба конче брати якусь оплату. В малих містах, де локаль на бібліотеку майже нічо не коштує, вистарчить, як член бібліотеки дасть вкладки місячної 10 сот., а крім сего по 2 сот. від кожної позиченої книжки. Для надзвичайних сталих членів вкладка 1 кор. на рік повинна вистарчити і заступити місячну вкладку. Оплату по 2 сот. за книжку треба стягати конче, бо досвід бібліотек по інших краях виказав, що більшість читачих, як нема ніякої оплати, забирає за багато книжок з бібліотеки і поверховно їх через се читає; бібліотека має проте шкоду, а читаючий не має пожитку. Если читаючий платить оплату, то читає їх основно. Книжок 5—10 на одну родину річно є результатом добрим. Бібліотеки такі мусять бути доступні в малих містах тижнево два рази по дві години, а в більших містах денно 3—6 годин. Добрий публічний звіт з бібліотеки є найлучшим забезпеченням перед засніченням товариства. Важною річю є також, щоб позичаючі були членами не звичайними але надзвичайними бібліотеки без права голосовання на зборах, щоб не дати нагоди до нападів на бібліотеки людям не занадто прихильним розвою нашого народу, як рівнож і ріжним урядам і властям. Є читаючий надзвичайним членом, але конче членом бібліотеки, то не може магістрат ві уряд в часах політичної самоволі накинати бібліотеці аркушика промислового ні жадати концесії на випозичальню книжок в цілі заробкованя. В статуті бібліотеки мусить однак знаходитись §., в котрім виразно стоялоб, що „інтереси“ статуту виключені і що бібліотека є товариством гума-

нітарним. При урядженю бібліотеки в перших початках треба уважати на найбільшій вибір белетристики, а як найменше науки; при виборі однак не треба бути дуже строгим. З розвитком бібліотеки по кількох літах можна лекшу лектуру замінити поважнішою. Ідеалісти, що при виборі книжок ставлять великі вимоги, є злими педагогами.

Якже тепер приступити до заложення такої випозичальні і звідки взяти на разі сих книжок, що сталиб основою таких випозичальень по всіх усядах нашої країни? Найчастіше буває так, що закуповує ся кілька книжок; до сего приходять ще безцінні по більшій частині даровані книжки і вже отмирає ся бібліотеку. Практика однак виказала, що до заложення бібліотеки, если має вона добре розвиватись, потрібно бодай кілька соток книжок, бо за бідна бібліотека знеохотить читачих і заснітить ся. Для сіх і менших містечок добрими булиб вандрівні бібліотеки, що взаїмно доповнялиб ся і що року переносились з місця одного на друге, бо тоді (приймавши, що так робилиб 3 бібліотеки, кожда по 500 книжок) кожде село малоб в протягу 3 літ 1500 книжок до читаня. Розуміє ся що доповнене їх мусілоб відбуватись після якогось систему, щоб тих самих книжок не закуповано до всіх трьох бібліотек, лиш до кожної з них інших. Розуміє ся, що обовязком цілої нашої суспільности є прийти в сій цілі з самопомочю.

На заході, а особливо в Англії і Сполучених державах кожде майже місто має публічні бібліотеки в пишних, умисно на се збудованих будинках. В Англії обовязує від кільканайцять літ „биль Еварта“. Після постанови сеї устави громади оподатковують своїх громадян на рік закладаня і удержування публічних бібліотек. Податок

такий самий завів у себе від не- давна і Япон. В Парижі було в р. 1900 76 публічних бібліотек; в Берліні 234; в Висшій Австрії 59; в Чехах 160; в низшій Австрії 114; в Відні 13 народних, 5 гарнізонових, 4 ремісничих, 3 шпитальних, а 3 при судах, разом 28 публічних бібліотек. В Сполучених державах було в р. 1900 5000 публічних бібліотек з 45 міл. книжок, з чого більше як 1000 мало свої власні доми, а в р. 1900 видано на закупню книжок 24 міл. доларів. На Угорщині закладають по всіх військових касарнях бібліотеки народних популярних книжок. У нас також декуди по домах карних, шпиталях, закладають також бібліотеки.

Нім проте і у нас будемо мусіти в сей спосіб, як се вже є в Англії, дбати о духові потреби нашого народу, заспокоюймо їх поки що дорогою самопомочи суспільної через епільні змаганя всіх усвідомлених одиниць нашого народу та через засноване великої головної випозичальні у Львові, якаб підпомагала в початках бодай закладане по цілім нашім краю таких повітових бібліотек і випозичальень, що знову занялиб ся засновуванем публічних бібліотек та випозичальень по наших селах після вказівок, вище наведених. Нову книжку вправді не одну можна-б собі і купити, але не одному з нас відношене між жадобою читаня, а его матеріальними средствами вишлоб за дороге; можна вправді позичити собі книжку декотру і тепер по ріжних „Бесідах“ по більших містах, але щож се за вибір в бібліотеці, що містять ся на одній полиці, та в кінці і „Бесід“ сих у нас не багато.

Основа такої головної випозичальні у Львові не представлялоб тепер знову так великих трудно- стей, відколи Наукове Товариство

імени Шевченка отворило вже велику книгарню у просторім локалі у Львові, де вже і тепер є кілька таких випозичальень по книгарнях польських, як у Поланецького, Альтенберга, Сайфарта і Губриновича, Келера. Наше заслужене Товариство має багато своїх власних і чужих творів, що могли-б становити дуже легко першу основу такої головної випозичальні, має воно і власну переплетню, в якій в своїм за- ряді довершувало би доконечної оправи книжок, призначених на випозичане, а в кінці і локаль і персонал, при помочи якого випозичальня дала-б вести ся разом з книгарнею. Доходи за випозичане книжок збогачували-б випозичальню новостями, а через те й приєднували-б чим раз ширші круги абонентів і спонукували-б до закладаня дальших випозичальень і публічних бібліотек по містах, містечках і селах. Не закладаймо проте рук, а берім ся до роботи і на сім поли; порозуміймось в сій справі з нашим заслуженим товариством — а наслідки нашої роботи певно не дадуть на себе довго ждати.

Політичний перегляд.

Австрія. В міністерстві жєлєзниць наступають скоро зміни в ріжних департаментах. Шеф президиальний Форстер, права рука Вітека, зістав усунений, а на его місце приходить бар. Бангавє, з чого є дуже вдоволені круги урядничі. В богато дневниках німецьких появили ся голоси, які негонежно попирають прямуване правительства в цілі реконструкції кабінету на кабінет парламентарний; поки що не звати ним они інспіровані. На засіданю парламенту з дня 10. с. м. по відчитаню кількох інтерпеляцій відповів мін. справ внутр. гр. Біляндт-Райдт на інтерпеляцію посла Пернерсторфера і Дашиньского в справі процесу „Гутман-Кербер-Zeit“. Міністер констатує, на підставі урядових доходжень з цілою певністю, виключаючою всяку можли-

Ность Ганусенно.

„СІЧ“.

Присьв. дорогому товаришеві Г. Гордому.

Отець Василій проходжував ся по хаті, гладячи свою довгу чорну бороду. — Було перед полуднем. На дворі пекло сонце несамовито, а через отворене вікно влітала до хати спека і ставало що раз горячіше...

„Добродізна“ порала ся з служницею у кухні при шпиргаті, готовлячи обід...

Отець Василій глянув на годинник, що висів на стіні. Ледво пів до дванайцяти. До обіду ще з година, а тут так нудно — нема що робити.

— Тинцю — де вчєрашня почта? — запитав отець Василій отворивши кухонні двері...

— За дєстром у великій хаті, — відповіла „добродізна“.

Отець Василій пішов до другої німнати і за хвилину вніс спорий пакунок газет...

Він тримав з „м'якими“ Русинами і попправ всі їхні видавництва та тримав їх газети.

Вибрав одну з газет і зачав читати... На дворі ізнав ся вітер і кружляв в повітрі, несучи з собою порох та сухе листе. Нараз гримав він отвореним вікном... Отець Василій не чув нічого. — Усьміх вдоволення лежав на його обличчю. Він читав як раз опис отворення читальні в сусідній селі, на котрім був також він... Там стояло:

„Між прибувшими гостями був також отець Василій Перекотинський. Є се один з немногих панотців, що пізнав свою задачу і йде у всіх ділах рука в руку з народом“, і т. д.

— „От що то то значить“, — подумав отець Василій.

— Таже там було щось до двайцять учителів і жадного не назвали по імені, а мене панотця назвали... Він перестав читати і призадумав ся. Думав про свій стан і про те, як то він тяжко покіньчив школи... Дванадцять літ у гімназії лише, чотири роки у семінарі — а щось три роки чекав, поки здав іспит, щоб потім висвятити ся. Перед тим оженив ся у богатого сьвященника, у котрого став описля сотрудником. По смерті тестя став на його місці парохом.

Се було не зле. Люди покірні і богаті. З учителем не в ся, як другі па-

нотці по інших селах... Протино — учитель був дуже порядний — цідував панотця навіть на улиці, коли його здибав, в руку.

А недавно надали ще одного учителя... Але той вже був не такий, як старий...

„Мазуром“ називав його панотець, тому що він був з Галичини. Він покіньчив там студію, а на Буквину прийшов учителювати. З панотцем не міг він ніколи порозуміти ся... А „добродізна“ то така бій забій на його... Бож чи чув хто таке!...

Він єї ніколи не цідував у руку. Вклонив ся лишє і казав „цілую руку“... А коли „добродізна“ з навички подавала йому свою білу, пухку руку, то він потермосав єї здорово і лишав. — Найбільше-ж лютило отця Василя те, що Петруняк, так називав ся учитель, завжди коли лишє панотець не прийшов на науку релігії до школи, записував там „nicht erschienen“... Думки отця Василя перебіла служниця, що увійшла накривати стіл...

При обіді запитала „добродізна“: — Ти чогось винї сумний Васю. Чого то?...

— Єт нічого — відповів він і взяв ся завзятіше до їди...

— Ага, а я тобі навіть забула казати, — сказала нараз „добродізна“ — Кажє Мариня, що вчєра зібрав Петруняк усіх парубків у читальні, сьпівав там з ними і казав, що заведе якусь „Січ“...

— Що ти кажеш! — скрикнув отець Василій і перестав їсти... — І ти мені се аж тепер кажеш... О — а до того ніколи не доушу...

— Ігі — а то що то то за якась „Січ“, що ти так ся розсердив, — спитала здивована „добродізна“...

— Що то є?... Гніздо безбожників! О, знаю я добре, до чого то веде... Там мужиків вчуть того дідьчого радикалства... Жаден би мене потім в руку не цідував... Вони ще готові мені йозвєїнський патент у читальні повісити... О, ні — ні — того не буде... Я таки зараз поїду до інспектора, а за тиждень буде пан Петруняк на десятім селі...

А улицею попри парохіальний дім ішли парубки, сьпіваючи „Який то вітер“... Кадобівці, 10. IV. 1905.

вість, що правительством попередньо ані посередно, ані безпосередно з жадним з названих промисловців ані з Гутманом, ані з Рідлем, ані Мавтнером не пер-трактувало в справі покликаних їх до па-лати панів, отже не могло також бути і мови о зложенні якихось сум на цілі правительств за таке покликання. Са заява є цілком згідна зі зізнаннями Кер-бера, які він в суді зложив під прися-гою. Виходить з сего також безпідстав-ність всяких при тій нагоді піднесених закидів против деяких урядників. Мін. іменем президента міністрів дає шефови секційному Сінгарту, як також през-краев. Буковини Блайбенови свідомо-го строгого льояльності і найсумлінні-шого сповнюваня обов'язків. Відпирає також рішучо при тій нагоді піднесені закиди проти намісника Чех ір. Куден-говего і проти одного зі старостів. Дальше підносить міністер, що нада-ване титулів і ордерів та інших від-значень не є актом правительственным, потребуючим контрастнування, що однак справді в більшій часті відзначення діють ся на внесення правительств, котрі опи-рають ся на дохідженя шефів краєвих. Підставу однак до пропозиції становлять заслуги осіб пропонувані до відзначеня через правительство, а до тих заслуг належить також поширене цілий гумані-тарних, артистичних і пильних, що ле-жать в інтересі добра публічного. На тій підставі опирали ся всі відзначеня пропонувані правительством. Міністер вказує на те, що в останніх 6 літах покликани були до палати панів самі за-служені особи. Дялтого відпирає бесід-ник деякі вискази, наводячі ся в інтер-пеляції з цілою строгістю. Міністер дає відмовну відповідь на жадане інтер-пелянтів предложення рахунків з фонду диспозиційного, яко противлячого ся по-натю того фонду. Загальні твердження не вистарчають, щоби можна говорити про „систем перекуплюваня преси“. Оскільки однак мова є о „подрібних потребах двору“ в інтерпеляції, то міністер то тверджене відпирає з цілою рішучістю. Палата відтак переходить до дальшої дискусії над митовою тарифою. Посол Шумаер виступає зі становища бідної людности проти мита на сало, заявля-ючи, що в такім случаю робітники бу-дуть мусіти бороти ся о підвищене платні. По мін. Букоа, який просив о прив'язанні тарифу без зміни промовляв пос. Розенцвайг. Він говорив, що головним средством поживи для Буковини є куку-рудза, якої річно спроваджує ся до краю 350,000 цетнарів. Колиж тепер підви-щить ся мито о 50 сот. на 2 кор., або ще найменше 80 сот. на 4 кор., то те-перішня еміграція перед голодом з Бу-ковини замінить ся просто в масову

утечу з краю. Пос. Розенцвайг просив бодай о такі постанови для Буковини, які пороблено для Далмації, щоби звіль-нити від мита бодай певну скількість кукурудзи привоженої до Буковини, отже тих 350,000 цетнарів, та при голосуваню відкинуто його внесення 125 голосами проти 108.

Угорщина. На засіданю сойму угорського С. с. м. в дальшій дискусії адресовій забрав слово Румун Попосічо, закидав всім сторонництвом, що они при-мують до злитя расового всіх народно-стей на Угорщині, що рівнає ся борбі расовій. Проти сего твердження про-мовляє презид. палати Юст, зазначаючи, що народности на цілїм світі не мають лінних умовин бити, як на Угорщині (? Ред.) Мадяри жадать лише, щоби всі народности на Угорщині навчили ся по угорски говорити. На засіданю 9. с. м. по залагодженю формальностей якась пані, чорно убрана, кинула з галерії на сальо петицію, кличучи: То суть мої дядьки націоналі! В петиції просила в імені інших жінок материй о ухва-лені контингенту рекрутів, щоби резер-вістів не присилувано до дальшої служби. Пані вилегітимувала ся яко женоурадника. Коли палата по тім епізоді утихомарила ся забрав в тягу дальшій адресовій ди-скусії слово хорват пос. Йосінович, за-чинаючи говорити по хорватски, проти чого посла угорскі голосно протестують, кличучи: „То безвистидність“ і т. н. Хор-вати кличуть: „маємо право говорити по хорватски“. Президент просить о спо-кій. Голоси на крайній лівці: „Він має вправді право говорити по хорватски, але то не гарно. Йосінович є членом рад надзорчих 12 угорських інституцій і уміє по угорски!“ Йосінович заявляє, що хо-тів тільки пригадати право Хорватів го-ворити по хорватски і говорити дальше по угорски. Полемізує з твердженням по-передних бесідників, що в р. 1867 тільки з честию признано хорватській обороні краєвій на язики хорватский в команді і обговорює подрібно обряди, які попере-дали повстанню того закону. Відтак за-бирає голос ір. Апоній, заявляючи, що не дасть ся збаблутити порушенням чи-слених тем менше важних справ. Ста-новить більшість палати в справі на-родностей і звисне: рівне право для всіх горожан держави, але опір проти сеп-аратистичних промовань правно держав-ної натури. На засіданю сойму з дня 10. с. м. в дальшій дискусії адресовій забрав голос ір. Апоній і говорив, що партия ліберальна хотіла утримати ся при власті при помочи замаху стану. Процес, який та партия підчас виборів прогнала, був не процесом цивільним, а карним і она повинна би витягнута з того пораження консеквенції та перейти

до опозиції; та опозиція єї тоді би лише була можлива, коли би она в жа-даннях національних пішла дальше ще, як коаліція, котра має нині власть. А се неможливе є нині, коли партия лібе-ральна ві всіх справах не посуває ся вперед, але цофас ся і коли єї тенден-цією є удержане гармонії з короною. Нині становить та партия перешкоду для національного розвою Угорщини. Мусіла она мати якісь тайні наміри, прямуючи до зміни регуляміну і замаху стану. В кінці ір. Апоній зауважав, що ціла опінія в Австрії є звернена проти Угрів, а монарх находит ся під впливом тої опінії. Сю мову ір. Апоній лівця переривала частогучними оплесками. По павзі забрав голос ір. Тіса, а тоді за покликком Польонія ціла лівця вийшла зі саль. Ір. Тіса заявляє, що партия лі-беральна і в ролі опозиції віддасть кра-єви великі заслуги. В якій ліберальній заявив ір. Тіса, що цілю єго подорожи до Відня було переконати цесаря о шкід-ливості єго інтерієтничного кабінету, та що сподіє ся, що кабінет сєй буде в недовзі звільнений від провізоричного правління. Кружать поголоски, що буде утворений кабінет чисто урядничий з бар. Ервіном Роснером на чолі.

Рим. Папа прислав цареві писмо з подякою за улекшення, які в королівстві Польскім і в Росії пороблено католикам.

Росія й Японія.

Ген. Левеніч телеграфував 7. с. м., що капітан Роде підприємив на торпе-довці досліди берегів японських і в від-даленю двох миль від Сутекуі зловив човно японске, котрого залоза схоронила ся на сушу, а в віддаленю 15 миль зло-вив друге човно і притранспортував їх до Владивостоку. Що до стану флоти владивостоцької, то „Рассія“ і „Громобой“ є вже направлені, а „Богатир“ ще не є здатний до ужитку. Урядово оголошено, що зближуване ся до островів Пескадор-ских на 10 миль морських від побережа є небезпечне задля мін морських. Ескадра Небогатова явила ся дня 9. с. м. неда-леко Сеґону і хотіла вилунити до порту, але стрінула по дорозі один корабель з флоти Рождественського, що приніс єї приказ, щоби полчене їх наступило поза водами французскими. В виду сего Небо-гатов виплив на повне море і попряму-вав до побереж анамских, де мабуть на-ступить злука обох флот. В палаті тор-говельній в Тонію поставлено внесення, щоби задля зломаня через Францію не-втральности на річ Росії зірвати з Фран-цією всякі торговельні зносини. На суші

сподіють ся також в короткім часі депа-дуючих подій, бо Ояма готує ся енер-гічно до головної розправи крила японскі остро висунути ся на перед, а сторожі задні російскі мусять цофати ся. „Kōin. Ztg.“ доносить, що сила японскі грома-дять ся на лівні над рікою Ляо. Японскі сторожі передні, котрі мають виступити проти рос. правого крила, громадять ся на великій дорозі Вакумоєн-Ваніцушан.

НОВИНКИ.

Чернівці, 11. мая 1905.

Шіллерові роковини в Чернів-цях відсвятковано дня 9. с. м. величаво у всіх шкільних заведеннях, при чім шкільній молодіжи роздано 8000 Шілле-рового життєпису. З окрема відсвяткувала пам'ять німецького генія і черновецька мі-ська рада в 12. годині в полудне у вели-кій сали музичній при участі всіх світ-ських, духовних і військових представни-ків. По відсвяткуваню „Гімну до Безко-нечного“ хором мужеского товариства євипацького під управою професора Гор-нера, промовив бурмістр міста др. Рабе-витаючи зібраних та підчеркуючи ори-гінальну появу, що Шіллеровий ювілей є святкуєть вєй народи заселяючі Буко-вину. Вкінці згадав про звисні вже ухва-лені ради міської для пошанованя Шілле-рового ювілею. За ним вступав на три-буну радний міста і інспектор краю Тумлґрж і виголосив досить довгу про-мову, в якій старав ся засувати про-відні ідеї Шіллерової творчости. На кінці своєї промови зложив на Шілле-ровім бюсті вінець від ради міської. Після сего увінчала Шіллеровий бюст група румунських і українських дія-чів. Від свх груп промовила панна Коостецка: Високоповажні й ви-сокодостоїнні Учасники нинішнього स्वा-та! Нині обходять в цілїм світі ні-мецький нарід євипацького 100-літньої річниці смерті свого великого генія Фридриха Шіллера. Але той геній німецького народа став ся всесвітнім просвітителем, тож і ми Русини беремо радо участь в тім їх великім народнім святі й кличемо з щирого серця: пам'ять великого генія Шіллера най живе від рода в рід! Від Поляків промовляв др. Мінки. Тепер ви-конали сполучені хори і оркестра конець 9. симфонії, чим закінчено євипацького.

Минувшість перед судом. Міні-стерство сираєдливости розіслало до всіх судів карних розпоряджене, в якім обговорює справу винитуюваня ся обви-нувачених о їх минувшість. Передсєєм пригадає той обіжник на давнішо роз-

3 приповісток Будди.

О заслугі.

Був собі багатий чоловік, що мав звичай скликувати до себе сусідних Браманив, обдаровувати їх багатими дарами і приносити великі жертви богам.

А Благословенний сказав: Єслиб чоловік приносив тисячу жертв що місяця і давав дари без перестанку, він не зрівнає ся тому, хто бодай невеличку хвилю є справедливий.

Дальше Будда говорив: Є чо-тири роди жертв: перший, коли жертва є велика, а заслуга мала; другий, коли жертва є мала і за-слуга мала; третій, коли жертва є мала, а заслуга велика і четвер-тий, коли жертва є велика і за-слуга велика.

Перше дучає ся тоді, коли чо-ловік відбирає жите в цілі жер-твованя єго богам, полученого з обі-дами й веселістю. Тоді жертва є велика, але саслуга справді дуже мала.

Малою є жертва й заслуга, ко-ли чоловік в захланности свого недоброго серця задержує для себе часть з того, що намірив жертву-вати.

Великою однак є заслуга, хоч жертва мала, єсли чоловік прино-

сить єї в любови і з бажанем ро-сти в розумі та доброті.

В кінці великою є жертва і заслуга, наколи багатий чоловік, безкористно і з розумом Будди дає жертви і основує інституції для добра людскости, щоби про-світити уми ближних і заспокоїти їх потреби.

Миротворець.

Два королі посперечали ся між собою о кусень землі і вже мало прийти до війни між ними.

А Будда побачивши королів з їх військами готовими до борби, попросив, щоби єму розповіли при-чину своєї суперечки. Вислухавши одну і другу сторону, він сказав:

„Я вирозумів, що ся земля, о котру споряте, має вартість для декотрих з ваших людей, але чи має она вартість сама в собі крім тої вартости, яку має для людей?“

„Ні, она сама в собі не має жадної вартости“ — була відпо-відь.

Татагата продовжав: „Коли ви станете до борби, чи не є правда, що многі з вас зістануть в ній убиті, а навіть королівскі жита будуть виставлені на небезпечен-ство?“

„Справді“, відповіли єму королі, „що в борбі мусять згинуть многі

з наших людей, а й наші жита не будуть безпечні“.

„А кров людей“, питав дальше Будда, „чи має менше вартости сама в собі, як кусень землі?“

„Ні“, відказали королі, „жите людей, а особливо королів, є вельми цінне, оно не дасть ся нічим опла-тити“.

Тоді Будда сказав: „І ви хо-чете жертвувати тим, що має так велику вартість задля того, що не має жадної вартости?“

По сїм злість опустила королів і они погодили ся мирним способом.

Голодний пес.

Був собі раз великий цар, що дуже гнобив свій нарід і піддані ненавиділи єго. Почувши, що Со-вершений є в єго царстві, цар сєй конечно забажав видіти єго. Коли Благословенний прийшов перед него, цар запитав: „Чи не можеш дати мені яку науку, що розірвалаб мене, а заразом була хосенною для мене?“

Благословенний відповів: „Роз-кажу тобі повістку про голодного пса: Одного разу жив недобрый тиран, а бог Индра перебравши ся за стрільця зішов на землю враз з демоном Маталі, котрий перека-нув ся в великанського пса. Коли стрілець і пес увійшли до палати, пес зачав вити так страшно, що аж мури палати трясали ся у своїх

підвалинах. Перестрашений тиран покликав стрільця до себе і поспи-тав чому пес вие так страшно. „Він голоден“, відказав стрілець і сєйчас наляканий тиран приказав псови дати їсти. Вся їда пригото-вана на королівскій бенкет опини-лась скоро в писку сего великань-ского пса, але він не переставав вити. Тоді ще більше давали єму їсти, випорожнили всі принаси ко-ролівські, але й те було надармо, пес вив дальше і дальше. „Чиж нема нічого на євипацького, щоб заспо-коїло голод сего страшного соба-ки?“ — поспитав тиран в розпу-ці. „Нічо“, відказав стрілець, „хи-ба може мясо з усіх єго ворогів“.

„Хто-ж ті єго вороги?“ запитав неспокійно тиран. Стрілець відповів: „Пес буде вити так довго, як дов-го суть голодні люди у краю, а єго ворогами всі ті, що суть не-справедливі і гноблять бідних“. То-ді тиран нагадавши собі свої злі вчинки, покаяв ся і почав жати справедливо.

Скінчивши оповіданє, відозвав ся Благословенний до поблідного царя тими словами: „Скільки разів, великий царю, почувши вите пса, пригадай собі єю науку Будди, а може навчись ся, як заспокоїти го-лод сего страшного пса“.

Із ам. „Свободи“.

поряджене, в котрім піднесено, що свідків належить тільки в такім разі питати, чи були карані, згідно чи проти них точилися доходження карні, если ся kwestія окаже ся конечно важною для відбуваючого ся процесу. Навязуючи до сего, обіжники зазначає, що обвинувачений не може мати в рівнім степени права до таких зглядів, бо его положене є цілком інанше, а відомість о его давнішій провадженню ся і о відносинах особистих має для поступованя карного велике значення, так що суд повинен ті справи дуже докладно розслідати в бігу слідства. Зі змісту §§ 240, 245 і 252 з. о. п. к. виходить ясно, що законодавець хотів питаня, які ставити ся на початку поступованя доказового, ограничити до кількох пунктів, а питане що до кар попередних цілком вилучити: Суді повинні приступати до розсуджуваня справи цілком неупереджені, а се було би трудне, еслиб досліджувалося зараз на початку розправи минувшість обвинуваченого; зате повинні они про се довідати ся докладно вже по зазнайомленню ся з актом обжалуваня і по переслуханню обвинуваченого. Коли однак то виснене минувшість обвинуваченого перед судіями повинно наступити — нема точно сказано в законі і залежить се від председателя. За правило тра прийняти, що оно має наступити аж при кінці розправи. Також і особа обвинуваченого відіграє ту певну роль в случаях прим. коли ходить о діло не ганьбляче і коли кара попередня відноситься до дуже далекої минувшості та була наслідком молодечої нерозважн. а на вирок не малаби впливу, колиби врешті обвинувачений мав понести з тої причини значну моральну шкоду, належить ся задоволити просто ствердженням, що обвинувачений був вже караний.

Острі стріли на маневрах. „Narzęd“ доносить що підчас вправ дивізії коло села Пастеряки підчас атаки 13. полку піхоти на 56. віддівало ся нараз багато стрілів остріх, а одна куля перелетіла коло голови фельдцеймайстра Румера. Дивізіонер сейчас вправи здержав і зарядив ревізію карабінів, але без всякого результату.

Статистика вірувань у Росії. Після обчислень статистичних з р. 1897. в цілій Росії на 125,665.190 мешканців 69.5 процент належало до церкви православної, 11 проц. до магометанської, 9 проц. до римо-католицької, 4.1 проц. до релігії жидівської, 2.9 проц. до церкви протестантської 1.7 проц. було старовірів, а 0.5 проц. буддистів та джайтів і інших нехристиянських віровань. До православної церкви зачислені ту також уяїти. Церков православна, яко пануюча в цілій царстві, має в 2 губ. 99 проц. членів, в 20 губ. вище 90 проц., в 3 губ. більшість православних. Церков римо-католицька панує особливо в Польщі, де має 6,986.467 членів; старовірів є 2,173.738, а сектантів 1,221.512 осіб. Жидів в цілій Росії є 5,189.401.

Уратоване Ніягари. Річні підприємці завзяли ся були з'ужиткувати водопад Ніягари до практичних цілей. Іменно хотіли запрягти воду до того, щоб порушала машини для вироблюваня електрики. Доси достарчала Ніягара 80,000 коний сил на ті цілі, тепер захотіли промисловці забрати водопадови 400,000 коний сил, через що однак убулоби дуже багато води в каскадах і водопад стратив би цілком на красі і величі. Тож опінія публічна постановила за всяку ціну ратувати красу водопад. Часописці вистарали ся о докази, що тіло законодавче стану ньюйоркського дало ся перекупити величезними сумами і згодило ся на закон зівзвляючий промисловців на визис водопад. В виду сего часописці загрозили, що коли тіло законодавче не анулює тої ухвали, его членів оголосить ся публічно разом з поданем суми грошей, за яку кожний з них дав перекупити ся. І часописці справді оголосили кілька доказів корупції, на разі імена ще затаюючи. Се мало такі наслідки, що тіло законодавче ухвалу свою знесло і Ніягара уратована.

Утеча арештованого революціонера. В Лівобі арештовано одні одного з провідників соц. революціонерів. Ескортував его офіцер з жандармами в дорожці. Коли віхали в бічну улицю, нараз опружило дорожку кількох людей і почали стріляти до жандармів. Вива-

зала ся борба, серед якої арештований утік. Офіцера і жандармів тяжко поранено.

Мій брат умер перед 150 літами. Перед судом в Лондоні один свідок запитаний, чи має братів і сестри відповів: Я мав брата, але він умер перед 150 літами. Председатель, думаючи, що він жартує, накричав на него. Та свідок виказав, що він говорить правду: Его батько оженив ся перший раз в 19. році життя і тоді вродив ся ему один син, що в невдовзі і помер. 56 літ пізніше батько оженив ся в друге в 75. році життя і тоді вродив ся свідок. Тепер він має 94 роки отже від смерті першого его брата минуло справді 150 літ.

100.000 за анонімні листи. Від довшого часу діставали в Базилі різні особи, професори, лікарі і т. д. листи анонімні звернені проти двох лікарів жіночих хороб; вкінці упало підозрінє, що се робить один з лікарів. Щоби переконатися і мати докази, що се явраз він є автором анонімів, вислали до нього хлопця продаючого листовий папір з позначеними таємно конвертами. І в короткім часі дістали особи знов листи анонімні в тих позначених конвертах. В той спосіб викрито автора анонімів і виторчено ему процес, від якого відступлено доперва тоді, коли обвинувачений згодив ся дати 100.000 на загальну користь заведеня.

Страйк в Чикаго. 5-го с. м. прийшло знов до борби між страйкарями і страйколомима. Страйкарі видали камінями, вуглем і т. д. Поліція зробила ужиток зі зброї. Нараз бухла бомба серед возів. Настав загальний пересяк і ледви найбільшим зусиллям поліції удало ся завести назад порядок. Арештовано одного чоловіка, якого підозрювають о підложене бомби. — Пізнійше одначе виказало ся, що ціла сензаційна історія з бомбою безосновна. То не була бомба тільки мішочок із зовсім не небезпечним порохом. Вістку про бомбу пустила в курс сама поліція, щоб спокійних горожан „відповідно“ настроїти супроти страйкарів.

Наші пошти. Світла поштова дирекція мабуть собі не дуже бере до серця всі ті скарги, що вічно появляються по наших часописах. Ото в Добринівцях урядве на пошті вже від пару літ якесь Німкня, що не лише писати або читати, але навіть ні слівця по руски говорити не вміє. І як тут порозуміти ся мужикови із нею? Прийде один або другий на пошту, і як награтить на когось, що вміє по руски, то щастє його, а так наслухає ся німецької лайки і відходить домів із нічим. Такий самий і вистонош, тільки з тою відмінною, що читати не вміє. Листи вандрують по цілім селі, а часом і насядають ся до рук властителя. Буває, що і пропадають оттак переходячи через різні руки. Нераз се треба й довго почекаати, поки „пануння“ втворять пошту, за виїмкою пана дідича, що має завжди вільний вступ. Ну, але то що виногого! — Ми зробили би лише свідлгу дирекцію на то уважну, що чейже пошта є для людей, а не люди для пошти! — *Інтересований.*

Пожар у Вашківцях над Чер. вибух дня 7. мая в хаті господаря Ілії Константиюка, о год. 2-ій в ночи. Вогонь обняв скоро хату, однак з'ялармована „Січ“ так скоро і зміло ратувала, що видерла прямо різні предмети з обнять страшного ворога; досить буде сказати, що хата горіла, а колешня і кошиця на два-три кроки від хати остались неушкоджені. Та заледво скінчилась акція ратування і утомлені Січовики, — а було всіх около 200, — розійшлись по хатах, коли нараз загугла труба — і блиснув знова вогонь, — сям разом на хаті Ст. Мардака (четаря „Січ“), сусіди І. Константиюка. І знова зачала ся борба Січовиків з вогнем, ратували на причуд відважно, кількох попекло ся і покалічило ся при вогни, а вислід праці був такий, що богато уратовано з полумія. Поналені доми заасекуровані, шкода виносить 1300 кор. Коли зважимо, як зкаменіло та байдужно приглядались давнішні зломані страхом на відважні селяне вогневи, а як тепер успішно борять ся з сям ворогом, то пізнамо безперечно важну культурну місію „Січ“.

і братолюбність та роздуюють не одну іскру красних чеснот, яка лежить непомічена у серці нашого народа. А такі іскри треба роздувати!

Угорщина а Японія. В кульорах союму збирають підписи комітету, що має складати ся з 500 осіб, котрі приготувать експедицію до Японії. Як в р. 1876, коли то молодіж угорська вручила вождови турецькому Абдуль-Керімови гонорову шаблю, так тепер мають вручити маршалови Олім шаблю з угорським і японським написом від Угрів. Експедицією має кермувати гр. Еуген Зіх. Відіде она 3. червня на англійським парохді з Ліверпулю.

Міліардери в старині. Дневник французький „Gulois“ вичисляє ось яких міліардерів в старині: Перше місце приймає Саламонов, котрий мав посідати 20 міліардів; на саму будову святині дістав він від батька Давида 10 міліардів. Крез, король Лідії мав 10 міліардів маєтку, а самий вирошний дельфійський жертвував дарн вартости 100 міліонів. Александр В. добув в поході на Персью 4 міліарди; маєток Люкула оцінено на 3 міліарди, а Август найбогатший цезар римський на саму будову терм видав з горю 50 міліонів.

Німецькі культуртрегери в Африці. Одно з писем німецьких подає лист одного жовіра з Африки, з якого наводимо такий винаток: „В почі на новий рік убиваємо 20 Герерів. То були цілі наші свята. Набираємо ту великої рубашности. Убиваємо чорних лайдаків, нічого собі при тім не думаючи — еще нас то бавить. Если жнемо 2 тижні без биття, нападає нас рід шалу, всі є сиратнені німцї і крові. Під Орнотом кликали до нас жінки Герерів: „то чаша вода, не дамо вам єї!“ Ми їх всіх убивали“. Чи не хорообрі і не культуртрегери?

Оповідки:
Іспити зрілості на Буковині. Письменна матура тривати ме по всіх буковинських гімназіях і гр. прав. школі реальній в Чернівцях від 15. до 20. с. м., а в дівочім ліцею від 22. до 27. с. м.

Із ради шкільної краєвої. На посліднім засіданню ради шкільної краєв. порішено віднести ся до міністерства просвіти і віроісповідань в справі установленя д-ра Константина Кліма зубним лікарем тутешньої учительської семінарії.

Із кругів духовних. Давнішше подані іменованя в станиславській гр. кат. єпархії доповнюємо ще тим, що совітником єпископської консисторії з правом уживаня крилошанських відзнак став іменований і о. Атанасій Левинський, п. к. проф. релігії при тутешній ц. к. II. гімназії. — На опорожнену гр. кат. парохію regial collationis в Радівцях подав краєвий президент презенту о. Льву Бірецькому гр. кат. сотрудинові в Радівцях.

Уступлене графа Пачого. Першого сесційного шефа в міністерстві внутрішніх справ і бувшого президента Буковини гр. Ан. Пачого на его власну просьбу перенесено в сталій стан супочивку. Із сеї нагоди висловив ему цісар найвишше признание за довголітню вірну службу.

Від „Селянської Каси“. Звертає ся увагу всіх тих кас, що доси не прислали нам річних обрахунків за рік 1904 і виказу членів, щоби прислали їх як найскорше. *Старшина.*

Оновістка. Подаю до відомости, що в „Школі Музичній Бояна“ з днем 15. мая розпочинає ся на ноно наука співу сольового і гри на фортепії. Прошу сих учеників, які вже ходили до школи як і нових на час зголосити ся, щоби можна уложити для всіх видний розклад годин науки. Услівя слідуючі: наука триразова на тиждень оплата 8 корон місячно. Години шкільні що дня від 4.—7. години вечером. Учителка, яка уділяє науки співу і фортепії, здала дня 20. цвітня с. р. трудний іспит державний з музики у Відні, так, що „Школа Бояна“ буде мати відповідну кваліфіковану особу для узисканя концесії на публічну школу, в якій будуть видавати ся і свідочтва. Тепер „Школа Бояна“ не має, як відомо, ніякої підмоги, тож залежати буде і даль-

ше лише від нашого загалу, чи буде можна постарати ся о концесіювання школи вже з новим роком шкільним, чи ні. Така школа потребує вже тривалого підстави правної, мусить наймати вже сталій локаль за вишчу як до тепер суму, і установити учителям сталій гонорар длатого сеї поклик звернений до загалу на се, щоб громадним висном здібних до науки музики дітвй лав пізнати, що такої школи треба. — Від заряду школи *Модест Левицький* яно дедегат вид. „Бук. Бояна“.

Із штуки і літератури.

Артистичний Вістник місячний посвятий музиці і штуці. Рочниця I. Зомит IV. за цвітень 1905. Зміст: Іван Труш: Наш проєктований театр. Філарет Колесса: Кілька слів про збиранє і гармонізованє українських народних пісень з доданєм листів Миколи Лисенка. Домет Людкевич: Наші видавництва і музикалі за останні літа (1900—1905). Іван Труш: Вистава українських артистів. Іван Труш: Адольф Менцель. Іван Труш: Артистичний орнамент окладники. Огляд. Музика: Наш журнал і передплата 10 корон. Між ілюстраціями сего випуску знаходиться: Таріль, робота Фед. Шкрибляка. В парку, образ В. Масляничкова. Таріль, робота Марка Меґеленюка. Митрополитний жезл, робота Миколи Шкрибляка. Фридрих Великий. А Менцля. — Артистичний Вістник видає „Союз співачок і музичних товариств у Львові“ ул. Вірменська ч. 2 I. пов. Річна передплата виносить 10 корон. Для тих, хто уважає сю предплату за високу перенечатуемою замітку Арт. Вістника п. з. „Наш журнал і передплата 10 корон“. Вона звучить: Порівнюючи „Артистичний Вістник“ із подібними, у нас досить розповсюдженими німецькими видавництвами, приходиться дехто з нашої громади до переконання, що наш журнал рішучо за дорогий, що редакція немилосердно натягає людей — з чого постватають незадоволення і закиди. Справді, при порівнянню зомита „Артистичного Вістника“ з „Kunst für Alle“ наприклад видає в очи: що там папір значно гарнійший, а тим і дорожший, оздоби зомита добірнійші, а ілюстрації там часто десятиразів більше, ніж у нас. На такім зіставленню перестав утомлений мозок (часом навіть докторський) ругати мислити і приходиться передчасно до висновку, що пренумерата 10 корон за висока. Прому поновити на собі насильство і пробувати думати дальше в напрямі порівняня. — Ціна кожної фактури регулює ся звичайно відповідно по числа консументів; чим більше їх, тим дешевший предмет. Одна кліша великості 10 квадратних сантиметрів коштує звичайно 10 корон; зладжене відбитки з неї для одного чоловіка коштувало би більш-менше 12 корон — коли відбитки з тієї самої кліші зладжені для 10 тисяч пренумераторів, продавані по одному сотикови, приносять підприємцеві коло 80 корон чистого доходу. Як є одною клішою, так більш-менше діє ся і з видавництвом журналу. Видаваний для кількох соток пренумераторів обходиться редакції без дефіциту, але ще праця робітників не оплачує ся; аж кілька тисячів пренумераторів оплачують роботу редакторів і співробітників або й дають підприємству уже надвижку в грошах. І власне кількома як не кількадесятьма тисячами пренумераторів стоить редакції німецьких журналів. Ми можемо числити в першім році на 200 пренумераторів, в дальших роках на 300 до 500. Ані 200 ані 300 пренумераторів не можуть цілком покрити коштів друку ілюстрацій і паперу — не говорячи уже про платню редакторів, співробітників і про працю адміністраторів. У нас спеціально мусить редактори або близько редакції стоячі співробітники при своїй роботі покласти на себе ще й обовязок вистарати ся відки кілька сот гульденів для заплаченя ілюстрацій і музичних додатків, не згадуючи уже про дрібні видатки, які покривають редактори самі. — Таке отже видавництво, як наше, ще довго не може оплачувати ся — не можна йому отже й робити закидів, що воно за дороге. На „німецький рахунок“ мусіли би ми пренумерату підняти на яких 50 або 60 гульд. що найменше. — Зрозумів ренський мозок? *Ів. Тр.*

За редакцію відповідає: Іван Захарко

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що сиреди, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
же застережене. — Реєстрації неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсерата
платні в Чернівцях.

До Шілерових роковин.

Was ist unschuldig, heilig, menschlich, gut,
Wenn es der Kampf nicht ist ums Vaterland?
Jungf. v. Orleans.

(X) По всіх країнах, по всіх оселях,
де гомонить німецьке слово святковано
ювілей німецького генія — соті роковини
смерті Йогана, Фрідріха, Християна
Шілера (* 10./XI. 1759 † 9./V. 1805.)

Безперечно ювілей були гучні й ве-
личні, не знати лиш, чи при тій нагоді
багато Німців послухало ради одного
свого критика, який їм радив прочитати
твори Шілера бодай під пору великого
ювілею...

Святковане Шілерових роковин
являє ся у Німців до певного степеня
вимогом суспільної совісті — віддати
постови пошани бодай по смерті, коли
за життя і доля і власна суспільність
дала йому пізнати тільки терен жите-
вого шляху. Як злиденне було життя
військового дезертира, що ледви видер ся
із під лани тирана-князя, незасібною
театрального поета, що алмаз своїх
творів продавав за марне удержане, без-
платного професора історії і видавника
вічно переставлях виходити часописий
— так сумний був і його скін.

Великий німецький геній конав в
крайнім убожестві сам, тоді як його при-
ятелі забавляли ся в недалечнім домі.
Біля тіла його надала тільки одна свіч-
ка і клячів вірний слуга. Отсе був весь
катафалок. Домовину сиравлено Шіле-
рови деревляну — всего за три талари.
А вечером занесло тіло кількох прияте-
лів в супроводі погребового почоту, що
не перевислав 20 людей на ваймарський
панитар, де зложено його тілні останки
до спільного гробу, в яким було вже кілька
інших домовин.

Коли по літах захотіли знайти Ші-
лерові кости, щоб їх краще похоронити,
треба було перешукувати всі кости, бо
домовини були поломали ся, а кістяки
помішали ся...

Не лиш Русини байдужі до великих
творців свого слова, хоч ся „прикрета“
держит ся їх, і в століть по подібних по-
діях у чужинців.

Теперішній ювілей Шілера безпе-
речно багато холодніший від святко-
вання роковин його смерті в 1859. р. Се-
має свою причину головно в тім, що
тоді для Німців з'єднане у німецьку дер-
жаву, один із Шілерових ідеалів було
ще чимось недосаганим, то тепер після
Вісмаркової доби у них те все вже осиг-
нене. Ювілей великого ідеаліста Шілера
святкують тепер Німці насичені; через
те й пропадає велика частина жару.

Розводити ся над тим, о скільки від-
повідає ідеалови Шілера, творця безлічи
драм, яких жало звернене проти тиранів
— нинішня Німеччина, привагнена ве-
личезною поліцейською пікейгаббою; го-
ворити про те, чи відповідають його
безсмертним ідеалам, якими повні чи не
всі його твори — нинішні Німці — бу-
лоб тут зайвим. Вирочім не сяді і сего
забувати, що кожда суспільність розви-
вається незвичайно швидко, та що в
другорядних справах мусить із бігом
часу, що раз більше ширшати розріз між
суспільністю, а її поетами...

Шілер помімо своєї туги, лубчи
із німецьким народом почував себе сві-
товим горожанином і світовим по-
етом. У його творах є тільки бла-
городних змагань, так горяча нута
свободолубності, що шанують його
не лиш Німці, але й чужі народи.
Думки голошені ним ще й нині
декуди революційні хоч би в такій Ро-
сії, де оклик Маркі Пози: „Сіре! Дайте
свободу думки! — являєть ся престоло-
бурчм і на початку XX. століття...

Не знати, чи із за свого злиденного
життя, чи із за ідеалізму в творах, чи мабуть
із за горячої любови вітчизни і постуцу
вкоренив ся Шілер глибоко і в наше ни-
сменство. Побіч з'дливого Гойного, май-
же сентиментальний Шілер найшли у нас
із німецьких поетів чи не найбільше пере-
водчиків — немов два крайні бігуни ду-
ші Українця. Із Шілерових драм перекла-
дали на нашу мову Володимир Кмици-
кевич: „Вільгельма Теля“, Ом. Горини-
кий: „Орлеанську діву“, Борис Грінченко:
„Вільгельма Теля“, „Орлеанську дівчину“
і „Марію Стюарт“. „Розбійників“ також
переведено і грано в нашій театрі, тільки

перекладу не печатано. Мій переклада-
чами віршів ліричних і епічних сляд зга-
дати буковинського кобзаря, Осипа Федь-
ковича та Пант. Куліша, Антона Любича
Могильницького, Цезара Білиловського, Ор.
Дубенського і многих інших, колиб і
не брати в рахубу о. Й. Левинського па-
роха в Шклі, який так перевів Шілерового
„Давона“, що про него зложили отсей
двостіх:

Батько Шілер зажурив ся,
Що дзвін його в Шклі розбив ся.

Ведені давним піетизмом до поета
Шілера, святкували Русини й сегоріч-
ний його ювілей, даючи доказ, що здо-
бутки культурні творять власність всіх
народів, та що в таких справах не має
у нас ні дрібки шовінізму, чого моглиб
від нас навчити ся не одні наші сусіди,
які не можуть здобути ся на пізнане а
в сляд за тим, на пошану нашого куль-
турного доробку.

Дещо про рос. народне шкільництво.

(с) Російські народні вчителі побирають
річно платню пересічно 240—270 руб.,
а учительські помічники 140—180 рублів.
В виду сего місячний бюджет російського
учителя тільки в дуже корисних случаях
хитає ся між 35 а 40 рублів, а впрочім
держить ся хоч і не конче „золотої“
середини 25—30 руб., а дуже часто схо-
дить до 15 коли не до 12 або і 10 руб.
Для вірнішого зрозуміння учительського
рачу в Росії, треба згадати, що вартість
одного рубля треба брати тут як рівно-
важну із нашими гульденами, бо відно-
відно до основної монети нормують ся й
ціни товарів в поодиноких державах.
При такій платні приходять ся росій-
ському вчителеві майже голодувати, пере-
довсім, як у него є сім'я. Розуміє ся, що
вогні і студенті кватири учителів не
ліпші від їх платні, а до того ще при-
ходять ся вчити в тісних, шкільних кім-
натах, де порох разом із поганим воз-
духом думать і учителя і бідну дівтуру.
Оттак виглядає зростане просвіти в ро-
сійських селах, де школи є, а що до-

перва подумати про безліч сля, у яких
нема ніякого огнища просвітнього!... Та
краще всего схарактеризує долю на-
родної просвіти в Росії ось що: На
засіданні окремої комісії Сиб. Земства,
організованого на основі указу із 18./II.
1905, що відбуло ся 25. цвітня прийнято
на чолі всіх інших резолюцій отсю:
1. „Є річно неминуваю раз на все по-
кинути думку, неначеб народна просвіта
могла бути під яким небудь зглядом не-
безпечно як для населення так і для дер-
жави; навпаки треба признати, що най-
більш широка просвіта у всіх видах і
степенях є пекучою і не терплячою про-
водою потребою російського народа“.

Ось яку думку мусіла обороняти
шкільна комісія петербурского земста.
Як багато говорять те поновне відкри-
ване Америки для царського правитель-
ства, коли прочитаємо ще хочби другу
резолюцію тойж комісії, де говорять ся
уже без обиняків таке: „Низький уро-
вень елементарного образования в Росії
є зависимий не від яких інших причин,
а головно від того, як відносять ся до
неї правительство, признаючи елементар-
ній школі задачі і значіне її зовсім не-
привагально“.

Он хто воріг народної просвіти, до-
бачуючи в темноті безпросвітних має
єдину підпору самодержавного престолу!..

Та сходить вже зоря свободи Росії,
і хоч єї проміне закривлене, то всеж
таки з'уміє вона розтопити ледя темноти
російського народа.

Крига рушить ся незабаром, а все
що на ній будувало свої палати, вся ре-
акційна гидь потоне у безодни...

Політичний перегляд.

З австрійського парламенту.

На дальшій засіданні парламенту
в середу ухвалено першу часть та-
рифи митової без зміни. Принято
також внесене посла Гарапіха в
справі імпорту худоби з Росії і

НАШ АЛЬБОМ.

Остеп Волошун.

I. Моє бажанє.

Спокою хочу, тишини мертвої,
щоби не чути й віддиху життя,
щоби не бачить і душі живої,
щоби втонут в хвилях забути...

Бажаю тиші тої гробової,
щоби не рвала серденька могого,
щоб не вражала душі молодої —
спокою хочу того гробового...

Того, що душу холодом обвіє
і моє серце покладе в могилу,
може від нього надія змарніє...

А як змарніє, то спокій поверне
й життю могому нову надасть силу
і моє серце на правий шлях зверне.

II. До Є. М.

Нам не ходати в парі з Тобою,
не пити чаші щастя до дна!
зірвалась буря й вірлом-стрілою
в безвість поплили наші судна.

...І розлучили нас по неволи
моя єдина, любя моя...
нич не осталося... Вітер по поли
розвіє присагу: „На вік Твоя“...

III. За Тобою піду.

За Тобою піду крізь долини, гори
і через море до Тебе долину
і конче я знайду моє щасте-горе
Хотий в останню предсмертну годину.

Й ще раз згадаємо колишні хвилі
Що проминули мовби сонні мрії;
Заки спочине у сирій могилі:
Наша минувшість — і наші надії.

Іван Діброва.

I. Згадай мене.

Згадай мене в вечірній час,
Як згаснуть зорі всіх надій,
Замовкне сльізу звук сумний,
Опаде цвіт коханих мрій;

Згадай мене у темну ніч,
Туман як вкріє світ цій,
Потоне в нім безмежний плач,
І серця мого сум німий;

Згадай мене в бурливий час,
В найтяжшій хвилі моїх мук!
Згадай, спімни і я засну,
Засне болючий серця стук!

8./4. 1905.

II. * * *

З казочного неба, з рожевого гаю,
Русалка небесна нам чари несе —
Де ступить — там сонце рожево засяє,
А зорі десь нинуть, ховаєсь — усе! —

Тебе моя любко, мій ангеле любий,
Одну не займає небесна краса —
Ти красша над рожі, ти красша над сонце,
Тобі покорять ся самі небеса!

З казочного неба із тихого раю,
Несуть ся акорди та сльіви чудні —
Розмова втихає і серце не бить ся —
Лиш мрії снують ся та думи німі.

Лиш я одинокий не чую акордів —
Мене моя дума до тебе несе —
Одно лиш словечко із уст коралевих
Заступить і сльіви і чари — усе!

28/3. 1905.

Олеся Коваленко.

Нудьга.

Сонет.

Нудьга, нудьга і дикий сум без краю,
Ніщо мені не мило в світі стало:
Я зняв з життя таємне покривало
І вартість я тепер усьому знаю.

Не прагну я ні пензля, ані раю,
Бо їх нема та й з роду не бувало,
А сльози лить — до мене не пристаю,
І я що дня, мов сам не свій, блукаю.

В людське добро і щирість я не вірю,
Та з ними враз і я вже лицемірю
І спокою духовного не чую...

Байдуже я дивлюсь на все у світі,
Чи в чорнім то, чи в білім бачу цвітіння,
Бо тяжко я, без просвітлї, нудькую...

17. листопада 1904.

Остеп Лінський.

В годині смерку.

Вже захід згас.
Синіє бір
на неба мглистім таї.
В сумрачний час
летить мій зір
забутих, чорних днів.

З осінних піль
крізь зжовклий луг
на мене віє сум.
З вечірних смут
широкий круг
до мене лине дум...

Сих скорбних дум
печаль, як ртуть
падає на серця дві.
І зойки всі
конають, мруть,
не йдуть з душі на віі.

З вечірних піль,
крізь зжовклий луг
весняних, теплих мрій
пройшов мій біль
і шляхом туг
бажань стинає рій.

І промінь згас...
Синіє бір
на неба мглистім таї.
В сумрачний час
летить мій зір
забутих, чорних днів.

6./III. 1905.

Балкану. В четвер на початку засідання през. Феттер посвятив по смертну згадку віцебурмістрові і послови Штробахови. Далше відповідав мін. Віландт-Райт на інтерпеляції. По відчитанню інтерпеляцій Біндера, Ольшевського, а в кінці Шенерера в справі наміреного покликання парламентаристів до міністерств, палата переводить дискусію і ухвалює другу частину тарифи митової (дерево і папір) і приступає до дискусії над частиною III. (вироби ткацькі). — В комісії бюджетовій по рефераті пос. Старжинського і по дискусії, яка вивязала ся між референтом, а пос. Романчуком, котрий домагав ся прав для Русинів в раді шкільній і скаржив ся на подане до санкції цісарської ухваленого в соймі поділу ради шкільної краю, проти якого Русини заперечували, прийнято титул „центральної статі освіти“. В комісії військової прийнято закон про підводи з поправкою палати панів і ухвалено его в дорозі наглії представити палаті послів. В комісії жезничій по пропозиції послом Кафтаном ухвалено субкомітету, прийнято закон о переступленню кредитів враз з резолюцією до правительства, щоби на пізнійше держало ся докладно кошторисів. Votum недовіря міністрови Вітекови цофнено задля его уступлення. Ухвалено відтак ще закон що до 11 жезничих льокальних і додатковий закон що до жезничі Шенерск-Бахурж. — На засіданню з 11. с. м. ухвалено титул III. мит. тар. при чім відкинуто внесення Пешки о підвищенні мита на лано 12 кор. 158 голосами проти 61 і приступлено до дискусії над частиною IV. (жезно і металі шляхотні). Пос. Шенерер і тов. мають на засіданню з 12. с. м. поставити внесення в парламенті з жадаєм: 1. Уній персональної з Угорщиною, 2. прилучення Галичини і Буковини до Угорщини та 3. віддане Уграм Боснії і Герцеговини.

Угорщина. В дальшій дискусії адресовій жалувал ся словацький пос. Годза, що в адресі не узгляднено народностей край угорських. 11. мая сойм угорський по укінченню дискусії прийняв значною більшістю голосів адрес до корони. „Wiener Allg. Ztg.“ думає, що буде покликаний в коротці перехідний кабінет урядничий, що доведе до поєднання і утворення кабінету коаліційного на Угорщині, при чім Угри дісталиби концесії військові в справі полкового язика (а не коменди) та в справі хоругв і емблематів. — В прийнятій адресі до корони пороблено ось які зміни: Титул адресу змінено з пропонуваного з початку: „Ваше Апостольське Королівське Величство!“ на „Ваше Цісарське і Апостольське Королівське Величство!“ А підпис адреси, який з початку мав бути: „зібрані в соймі представителі Угорщини, Хорвації і Славонії“ змінено на: „зібрані в соймі представителі Угорщини, Дальмації, Хорвації і Славонії“. Адрес сей буде опечатаний і доручений президентови кабінету гр. Тімі. Тіма однак не вручить сам, як доси було в звичаю, адреси цісареві, але через угорського міністра на дворі цісарським бар. Куен-Гедерварого.

Скликання Ческого Сойму. „Narodni Listy“ доносять, що на послідній раді міністрів рішено

скликати ческий Сойм на 18. с. м. Після „Slavische Correspondenz“ невідомо ще, як довго потребає сесія Сойму. Наколи намісник гр. Куденгове не буде обставав при безпроволочнім полагожденню правительствених пропозицій що до виборчої реформи і зміни краювої ординації, то соймова сесія покінчить ся з початком червня. Наколи-б же мала розпочати ся дискусія над тими пропозиціями, то соймова сесія тривала-б до другої половини червня.

Англійська „біла книга“ про македонське питання. Англійський уряд заграничних справ видав недавно білу книгу з „дальшими кореспонденціями в справах південно-східної Європи“, за час від половини серпня м. р. до половини січня с. р.

Найважливішим із помічених ту документів є нота лорда Landsdowne у відповідь на справоздання австро-угорських і російських дипломатичних агентів про поступ акцій реформової, проведеної через амбасад австрійську і російську. Зміст сей ноти є менше більше слідує: Справоздання агентів вказують перешкоди, які в своїй акції мусять поборювати представителі Австро-Угорщини і Росії в наслідок ривалізації ріжних племен, акцій революційних комітетів, неохоти пануючих клас до всяких реформ, а в кінці бути Арнаутів. Мимо тих перешкод вдало ся однак значно улекшити долю Македонців; економічне положення населення піднесло ся значно, завдяки добрим урожаям, а Порта мусіла виступити рішучо проти Арнаутів і приступити до переведення основних реформ в управі жандармерії і краєвих властей безпеченства. Англійська нота підносить се з признанем, заприймає однак, що багато ще лишилось до здійснення. Розходить ся тут в першій мірі о реформу мійської поліції, дальше о уділ населення в адміністрації громад, о репатріацію християнських збігців в адриано-польскім віляеті, а головню о реформу фінансову, якої начерку не подають справоздання ні австро-угорських ні російських агентів, а без якої не можлива дальша успішна акція. Дальше займає ся нота справою організації судів в трох віляетах і справою правильного виплачування платні судовим урядникам. В Сальоніці пр., одержали судові урядники в 1904 р. ледви половину належної платні. Так як македонські комітети не понесли своєї підпольної роботи — кінчить нота — то о скільки не будуть впроваджені проєктовані реформи, виступати будуть раз у раз заборення, які загрожують європейський мир і підкопують фінанси султана.

Організація Музулман в Боснії і Герцеговині. Боснійські Музулмани вже від 4 літ роблять заходи, щоби зорганізувати ся для роботи в цілях просвітної і релігійної автономії, а головню для управи своїми духовними майнами, що звуть ся у них „вакуграми“. Однак під твердим режимом Калая годі було опозиційно настроєним Музулманам довести свою організацію до бажаного успіху. На триденних нарадах, які відбули ся тепер в Хорватії, рішили Музулмани звернути ся до управителя окупованих провінцій бар. Вуріяна передовсім з просьбою, щоб від-

кликав усі „виїмкові“ закони введені в жите Каллаєм, а головню розпорядок, на основі якого зазначено визначним Музулманам побут в Боснії і Герцеговині.

Події в Росії.

По безліччю прогріхів російського самодержавія прийшла ще одна скандальна подія проти жидівської розрухи в Житомирі, підчас яких убито 15 жидів і 3 християни а ранено 81 жидів і 8 християн. Чорні духи пригрозювали їм розрухи відповідними прокламаціями вже від давна. Жидівське населення, чуючи наступаюче лихо звертало ся о поміч до гродноначальника, але сей нічого не заряджував, запевнюючи, що нема чого лякати ся. Те, що в різні випадки і християни, свідчать про те, що і жиди боронять ся і не дають ся мордувати, як барани. Революційні елементи вже й покарали в часті винуватків сей різні, бо ось дня 7. с. м. вбито пристава житомирської поліції Фуарова. Вістки про атентати приходять із інших міст. В Нижнім Новгороді вбито вертаючого о півночі полковника жандармів Греснера, коло брами его власного дому, револьверними стрілами. Ранено також сторожа дому. Убийника зловлено; він заявив, що зве ся Нікіфоров. В Лодзі, в костелі св. Хреста, заважали робітники перебраного агента поліції Матіацка, що слівив їх. По набоженстві, робітники вишли з костела і кинули ся на агента, який сховав ся до 3-поверхового дому Зіжого, де виліз на дах і стрілив два рази, взиваючи на поміч поліцію. Та робітники стягнули его і страшно побили бичами та ножами, не допускаючи сторожі ратушкової ані дікаря до побитого. Доперва по трох кваліфікаціях, на уклінні благани поліції (в польській мові) і дікаря, видано Матіацка, котрий в короткім часі сконав в шпиталі. З сего проявив ся страшна ненависть робітників до війська і поліції за мордоване робітників в Варшаві, Лодзі та інших містах російської Польщі. Розуміє ся, що не перериває ся і рух страйковий. От вибухли страйки в Криванові, Москві, Ковні, Корсі і в Катеринодарі, де застрейкувала служба торговельних і промислових заведень. Агтарні розрухи не також не перестали ся. Недалеко Тиресполь горять маєстности нягінні Абамелок; огонь підложили безперечно мужики, із якими жив двір усе дуже погано, так, що недавно тому збили мужики двірських наймитів і до тла розвалили економію. На місце пожежі пішло військо. Сотня козаків пішла із Полтави до прилудного повіту — „усмирят“ мужиків. — Кількох організаторів агтарних розрухів на Кавказі, хотіли піймати д. 14. IV. ст. ст. правительствениі органи при помочи війська. Ходило тут о народного вчителя, Дмитра Гей і его двоє товаришів. При їх арештуванні, прийшло до оружної перепалки, підчас якої Гей погиб, а его товариші втекли.

Відмова присяги. 7 присяжних засідателів біжучої сесії кривського окружного суду заявили, що они по своїм переконанню противлять ся складанню установленної для них присяги і думають, що дане ними слово чисти може бути певною гарантією, що они будуть судити по совісті. Суд коронний на се згодив ся.

„Слово“ доносить, що урядники державної контролі в Петербурзі відірвали великі надужитя в інтендентурі що до справ відносячих ся до війни.

Конгрес репрезентантів земств в Москві покінчив ся рішенням багату резолюцій; в одній із них звизав ся правительство, щоб воно складало безприморочно репрезентантів до обирад над пекучими справами держави. Земці переконані, що послідній зїзд зміцнить їхню організацію, та що тепер піде їх пропаганда ще лишою ходюю. Один із визначніших земців Шінов вже мав виробити проєкт російського парламенту, який ріжнить ся від Булігіногового тим, що тут булиб посели вибрані, а після Булігіногового проєкту булиб тільки іменовані, буцім то тому, щоб їхне число дуже не розросло ся, а на ділі тому,

щоб не допустити до палати послів ліберальніших елементів.

Росія й Японія.

Російсько-японська війна протягає ся в безконечність, а наслідки ей дають ся чим раз більше діймаво відчувати російському населенню. Московське земство звернуло ся було до своїх кореспондентів по селах, щоб вивчили вплив війни на промислове, рільниче і торговельне жите народу. 25 проц. відповідий, які дотепер наспіли головню із поміж селян, констатують, що війна дуже важко відбила ся на дрібних промисловцях, 22 проц. відповідий не добачує ніяких змін у тім напрямі, а тільки 2 проц. добачує корисний вплив війни на промисловців. головню тих, що займають ся доставою шкіряних виробів для воюючої армії. Рівночасно із зменшенням збуту підупала й заробітна платня. 25 проц. кореспондентів говорить, що платня зменшилась до половини, 35 проц. говорить, що тільки о третину, а 40 проц. каже, що лиш о четвертину. Однак-же усі констатують загальний підупад. Фабрики також зменшують свою продукцію. Дрібні промислові заведення спиноють ся. В рільництві не стає на полях робучих рук. Сімі запасних (резервістів) мусять дуже часто покидати землю, що переходить в руки сільських пняков, „кулаків“. Крім сего лучать кореспонденти із тривком війни зріст убожества, жебрацтва і злодійства і накопичене податкових залежностей, які власти стягають із давню енергією, дарма, що населенню, яке платить на далекім сході кровію свій „долг отчизні“, ні відки роздобути тепер гроша на податки.

Розумієть ся, що відповідно до того всего витворює ся і настрій населення супроти війни. Воєнно-патріотичний дух віє тільки із 15 відповідий. 19 проц. відповідий до війни рівнодушні, 54 проц. із них дуже пригноблені констатують загальний упадок духа і добачують на случай дальшого тривання війни неминучий голод. В кінці 30 проц. кореспондентів без огляду на наслідки сего „непатріотичного поступку“ прямо заявляє, що населення бажає швидкого кінця війни, яка — після його слів — веде ся не знати ізза чого, а вимагає від народу величезних жертв.

Конфлікт французько-японський, який дійшов вже був до дуже грізного положення, полагожденний в той спосіб, що Рождественський покинув води французькі. Після приватної телеграми з Сегопу Рождественський вже получив ся з Небогатом около рога Падаран. Того обрав, як вже нині звісно, за підставу операційну своєї флотії остров Формозу. „Daily Mail“ доносить, що флотія Тога находит ся між Формозою, а островами нескладорекими. Головним портом на Формозі є Кіліні, окружений від усіх високими горами, на котрих уставлено батерії артилерії. Також порт Таммуї на тім самім острові є сильно оборонений. Число військ на Формозі обчислюють на 15.000. Флотія Камімури має знов пильнувати, щоб Рождественський не міг виплисти на Океан Спокійний, але щоб був прислуханий звести борбу з Тогом, сподіють ся однак,

що перед 10 днями до битви не прийде.

Телеграми.

З дня 14. мая 1905.

Відень. Тіша був перед полуднем у цісаря на окремій аудієнції. Порішене політичної ситуації поки що не наступило.

Відень. Нині пополудни відбуде ся в помешканю бар. Гавча конференція німецько-чеських послів.

Відень. Нині веде ся в парламенті дебата над законом про похатництво, який свого часу був парламент вже порішив, та палата панів прийняла була его лише в певних частинах.

Москва. До Русского Слова телеграфують, що в кишенівській околиці вибухли аграрні розрухи. Туди виїхав губернатор і прокураторі. Візвано також дві шкадрони драгонів.

Москва. Проти оборонця Каляева, адвоката Мандельштама заряджено судове слідство за оголошене подробиць із Коляєвого процесу на зборах адвокатів. (Процес Коляєва, який має тепер покінчити ся остаточно в апеляційнім сенаті, був ведений тайно).

НОВИНКИ.

Чернівці, 13. мая 1905.

Др. Василь Шурат зв'язний наш письменник і проф. гімназії в Бродях, виїздить сими днями (по поверненні з Абазії) до київської губернії з припорушення міністерства справ заграничних. Як відомо, угорське правительство постановило перевезти до Угорщини тіла Франца Ракоцького і его товаришів. Одним з его товаришів був граф Симеон Форґач, що по невдалим повстанню мав перебути й померти в замку князів Вишневецьких у Вишнівці в київській губернії. Звістку о тім подав житомирський дневник „Вольний“ і на тій основі почав збирати інформації австро-угорський генеральний консулат в Києві. А що інформації консулату виїшли недостаточні, то припорушено дру. Шуратови виїхати до Вишнівця і вислідити місце похоронення Форґача. Австро-угорське міністерство справ заграничних дипломатичною дорогою заповнило дру. Шуратови поміч від київського генерал-губернатора Кайягелса.

Кацапські елєветники. Перед львівським трибуналом судив присяжних відбула ся карна розправа о обиду чести о. Михайла Бачинського, пароха з Ріпчиць дрогобичького повіту, проти відвічалного ред. „Галичаниня“ Івана Пелеха; обиди чести допустив ся Іван Пелех, тим, що в „Галичанині“ і „Руським Слові“ помістив брехливі і напасливі статті проти зв'язного діяча Дрогобиччини о. М. Бачинського. Трибунал карний на основі вердикту лави судив присяжних засудив Івана Пелеха на три тижні арешту з заміною на гроші.

Страйк робітників цегольняних, що тривав 4 дні покінчив ся дня 12. с. м. о год. 1-й в полудне при посередництві радників Вайнштока і Половича. Робітники дізнали певних полєш; між ними означено мінімальну платню 5-20 кор. за виріб тисячі цегод, підчас коли доси вносила ся платня навіть 2-40 кор. за тисячу. Робітники вернули до праці. Так само покінчив ся страйк робітників при будові залізничної в той спосіб, що один з Лінованів взяв на себе посередництво виплати, даючи робітникам харч, місце до сну в бараку, та 70 кр. денної платні.

Японська пара князя в Італії. 8. с. м. рано приїхала з Йогами на кораблі „Прінц Гайнріх“ пара князя японська, крєвні міада, князь і княгиня Арісугава. Товаришуть їм значний почет і маркіз Уто, син славного міністра. Княжа пара є молода, малого росту, убрана по європейськи, елегантно. В пристані повитав їх конзуль німецький Рековскі враз з заступником і персоналом конзуляту німецького і комендант арсеналу, контрадмірал Калі. По кількох годинних відпочинку в грандіотелі князі виїхали далше до Риму, а їх багажі (10 великих скринь) вислано впрод до Берліна. Там самим кораблем приїхала громада офіцерів і воєнків рос. з під Порту-Артура.

Цісар Вільгельм проповідником. З мови, яку виголосив цісар Вільгельм з нагоди запряження воєнків мореплавців в Вільгельмгафен подає „Evangel. Kirchenzeitung“ важливіші вємки. Говорить про побіди Японців, сказав Вільгельм, що з тих побід народу поганського над християнським не можна висити, що Будда є виспий від христа. Если Росія дізнає поражень, то діє ся то — після думки німець. цісаря — з тої причини, що християнство в Росії находит ся в дуже смутнім положенню, а Японці мають багато християнських чеснот. Добрий Християнин — то добрий жовнір. Але і в народі німецькім — говорив далше цісар — але ся діє з Християнством, задля чого цісар сумніває ся чи на случай війни Німці малиби право просити Бога о побіду. Японці суть таким самим бичом божим, як колись Атіла або Наполеон. Належить ся старати — закінчив цісар — щоби і нас Бог не покарав таким бичом.

Драма, якби з середних віків. Від тижня розгріває ся в місцевості Уесо коло Шателерольт у Франції драма, котра видавала би ся можливою лише в середних віках, а не в часах новожитих: Француз Роа 70 літний старець, убивши з пімети доволітного свого ворога Грандиреда, коли его хотіли арештувати, укрити ся в своїм домі і стріляє до кожного, хто пробує до него зблизити ся. Дімок окружено військом і розпочато формальну облогу, видаючи, що безпосередній атак коштував кілька ранених жовнірів. Власті суть в труднім положенню, бо після законів французьких можна би до Роа стріляти тільки тоді коли він стріляє — а він тоді добре укрити ся. Натомість коли він припадково показує ся прим. як йде по живності до пильних забудовань, то тоді пильнує ся і ніколи не стріляє. Порушено думку, щоби дімок розваляти динамітом з армат, але власті жаданого дозволу не уділили, уважаючи то за надто ризиковну пробу. Роа приготував свій злочин з повним розмислом і ждав два роки на его виконанє, щоб скінчити 70 літ життя, бо у Франції старців 70-літних звичайно ніколи не карають смертю.

Облога фабриканта. Страйкуючі робітники в Лімож облягали через 3 дні дім одного фабриканта, щоб голодом его присилувати до капітуляції перед їх жаганням. Вкінці удало ся жандармерії наклонити їх до понехання того вєміру.

Страшна катастрофа залізнична лудила ся коло Harrisburg в Пенсильванії в півні. Америці 11. с. м. Іменно потяг експресовий наїхав на татаровий, в яким находило ся 3 вози динаміту. Наступили 3 страшні експлозії, які було далеко наоколо чути. Всі вози станули в огні. Кілько людей згинуло ще доси докладно не звісно. Після останніх відомостей з Нью-Йорку згинуло з горою 100 осіб. Всі вози пірвані в кавалки утворили разом з вирваною землею безформну брилу димлячу з під котрої витягають трупи і ранених. Сторожа пожарна і візвані лікарі відсилають особним потягом ратуновим ранених до шпиталю. Тіла трунів є спалені до непізнання.

Відерите тайної друкарні. „Зап. Вєсти“ доносить, що в Києві поліція викрила оноді тайну друкарню. Поліція виїхала до помешкання через кухню. На великим столі стояли два копії, на котрих зложені були дві кашти друкарські з черенками. Близько них стояла не велика праса друкарека. Молодий чоловік, якого поліція здибала коло порога, предстив ся, як Норов, а жінку, яка була

в мешканю сєладаючим ся з 2 новоя, яко свою жінку-учительку. Копії, на котрих стояли кашти були виповнені сєвєжними відозвами. Слїдуєчий покій становив склад відозв всєякого роду. Знайдено їх цілі пакети, в комоді, в шафі, під ліжком і по кутах. Крім того найдено в однім нуделку печатки комітету київського партії соціальнодемократичної, а в иньшій фарби, вазки, та відбитки печаток, якими були підписані всі майже відозви київські останних часів.

Європейські культуртрегери в Хінах. Підчас процесу, який відбуває ся в Перуїї проти поручника італійського Vito Modugno за убийство жінки виїшли на світло денне иньші проступки і злочини того офіцера, яких він допустив ся 1900. р. в Хінах. Отже стверджено, що Modugno дорогою рабунку та иньших злочинів набув маєтності, котру відтак продав за 300.000 лірів, що своїх підданих сєлгував рабувати, а коли они опирали ся, катував їх страшно, що згинував ся над Хінцями, що поповнив кілька убийств і цілий ряд проступків на жінках хінських. Всі ті закиди при розправі були доказані, а до багатьох він сам признав ся, боронячи ся лише тим, що так само, як він, поступали всі Європейці.

Лицар з Манджурії. Сенсацию у Львові викликає прибуте там наприля 124. полку російської піхоти Романа Бойка, що вертає, просто з Манджурії на урльон до родичів до Львова. Бойко не хотів учити ся в школі і утік до Росії, де був якийсь час писарем в фабриці в Сєніціві. Коли вибухла війна, він зголосив ся яко охотник до армії манджурської, але ту заявили ему, що дітий до війська не приймають. Тоді він поїхав на поле борби, яко слуга одного офіцера Садовського. В Манджурії уживали его до послуг при арматах та до шпїонованя. На шпїонажі зловлено его і він перебув якийсь час в японській неволі, з котрої утік, убивши пильнуючого Японця. За те дістав хрест заслуги сєв. Юрія. Відтак дістав ся був вдруге до неволі по битві під Мукденом, звідки однак вже по кількох годинах утік. За хоробрість дістав шажу наприля і другий ордер. Так удєкорований і нагороджений грїшми, вернув він недавно до Львова до родичів на урльон, звідки в невдовзі знов відїде на війну. Поліція заборонила ему носити шаблю. Ві Львові не дають ему спокою кольнортєри рїжних газет, винштуючи про війну, про яку він однак не багато вміє сказати. Оповідєє лише з чутєм про те, як підчас бою мукденського він лежав на правім крилі за окопом та як коло него упав гранат і убив одного з комендантів. Бойко має при собі письмо, в яким комендант етапу мукденського стверджує, що охотник Роман Бойко зі Львова надежав до того етапу і що дістав урльон на виїзд до родичів до Львова.

Оповідісти:

Із літ.-научн. кружка акад. тов. „Союз“ в неділю о 4. годині по обіді виголосить тов. Вол. Карбулицький у комнаті „Народного Дому“ відчит „Староіндійська віра (Вєдїзм і Браманїзм)“. Вступ вільний. Гостям радї. — За зарад літ.-научн. кружка: *Петро Катєринюк*, голова.

„Руска сєлянська бурса“. На бурсу зібрав управитель підчас загальних зборів „Черновецької філії Рускої Вєсїди“ 9 К 50 с., п. секр. суду Цурковський пожертвував 4 К, а пан надучит. Іван де Брага 1 К а его жена панї Мінодора де Брага 2 К. Щєро-сєрдєчний Спасибї! — *П. Клим*.

Із штуки і літератури.

Руский Сєлянський Театр в Садагурі відіграє в неділю дня 14. мая с. р. „Майстер і чєлядник“ комедія в 2 актах Коженєвського, переклад Ів. Захарка і „Перехитрила“ комедія в однім акті Луцка. Цїни місць: Крісло 1 кор. 20 сот., лавка 80 сот., партер 40 сот. Початок о годині пів до 8-ї.

Трєхсєтна річниця виданя „Дон Кїшота“. Через три дні відбували ся в Мадридї обходи на честь Сервантєса з причини трєхсєтлітньої річницї виданя его сатиричної повісті лицарської п. з. „Дон Кїшот“, що появилася в перше в

р. 1605. Після насїлних доси відомостей в неділю пристроїв ся Мадрид в цвітї, фляги, фєстони з зелєни, а вєчєром заєсїїв від моря сєвітла. В понєділок рано відїбув ся на унїверситєті обїд, підчас котрого М. Менєндєр Пєляїо відчитав свою студію про „Дон Кїшота“, а понєдїдни в Академії наук під провєдом короля посєвячєно засїданє памєтї Сервантєса. Відтак товїа публіки, цєха, корнєс офіцєрський, цивільні урядники, учєники всїх шкїл, та слухачі унївєрситєту віддали чєсть великому поєтовї перед его памятником.

Малий фєйлетон.

Українець по революції*).

Хто він такий замучений, забитий, Блїдий, понурий, мовчазний, Чого він тут такий несємїлий, Такий простий, непоназний? Стоїть в кутку біля порога, Вєм ухилиє ся, дає, Дорогу кожному. Прохожим Внущєні рєчі подає... Чого він тут? Сюди зїїшлись Борцї запєкї говорять Про те, як волю здобувати І вже здобутє подїлять, І всї бадьорї похажують, І горді всї, в очах іскрить Огонь завзятої відваги, І кожєє слово вже гострїть, Щоб збрить, не зрізати на змаганнє Свого противника і взяти Над ним прилюдно перевагу І хист сївї другим показати. Змагались довго між собою Завзято, лютю ті борцї... Борні здобутки подїлили, Коли на самому кінцї З кутка від самого порога Отгой несємїливий іде Йї до всєлого лицарства завзяту, Палку, воєцьку річ веде: „Пановє, яєнє товариство, Постїйтеж слухайтеж і я Воровсь колїєс разом із вами... Де пайкаж є тепєр моя? Мене й по тюрмах волочили, Стрїляли, сїкли вороги... Воровсь я чєсно, дайте слово! Яєнє лицарство, дай вагн!“ З очей іскрили блискавиці В борцї незадлого того; Чоло похмурє засияло, І стан росправив ся його, Слова, як грїм, його лунали! Він добивав ся рївних прав, Бо довго він робив боровсь, А пан господар забирав Його здобутки кровю взятї Його славетнї діла, А сам держав його в покорї, Нїхто й не знав. Була Пора й для його в сєвітї, Коли він бив ся воював, Хоч людї знали, що він бє ся, Цього і ворї не ковав. Тепєр промовив пан жорстовий, На ту промову запальну: „То брат, пановє, мїй і наймїт Я дома вже задоволю, Його потреби є моїми. І я по братєськи подїлюсь, Вєйма здобутками сєвєбодї, Як рївний з рївним помирюсь!“ Юнак кричав, змагав ся, Всєю салю голєс обїгав Та вже „пановє“ загукали, „Не має місця наймитам!“ Поник буйною головою, І виїшов відтїль той юнак: „Не має правди й між борцями!“ Сказав, зітхнувши, неборак.

Микайло...

*) Отсєй вірш переданий нам до друку одним закордонним Українцем, пєчєтаємо як не мало говорячий документ хвалї. Із него й видно, чого сподївають ся навіть в дєяких рєволюційних українських кружках по „добрих єсєїдах“. До рєчі додамо, що написє сєього вірша походить від нас, а не від автора. — *Рєд.*

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ.

Загальні весняні збори „Каси
пожичкової і щадничої“ для громади То-
три стоваришення зареєстрованого
з необмеженою порукою відбудуть
ся в неділю дня 21. мая с. р. в
домі читальні о 1-ій год. пополуудни
з наступним дневним порядком: 1. Отво-
рення збору. 2. Прочитане протоколу. 3.
Справозданє касове за рік 1904. 4. Ви-
дѣлованє двох членів старшини. 5. Ви-
дѣлованє другої третини ради надзор-
чої. 6. Вільні внесення. *Николай Лазорик*
старшина. *Іл. Войчук.*

Звичайні загальні збори каси
пожежкової і шадничої для громади Ка-
л и н і в ц і н. Ч. відбудуться в неділю 21.
маи 1905. о год. 3-ій пополудні в читальні
в Калинівцях з таким порядком нарад:
1. Справоздане начальника про стан каси
і діяльність старшини в діловім році 1904.
2. Приняте обрахунку і білнсу за рік
1904. 3. Вильосоване двох членів стар-
шини і доповняючий вибір (одного члена)
старшини. 4. Вильосоване другої третини
ради надзорчої. 5. Устеговлене найви-
шої суми, яку би можна одному членови
пожити. 6. Ухвала висоти тої суми,
до якої каса буде потребувати кредиту
в краєвім банку. 7. Вибір каснера і на-
значення платні для него. — *Василь Гущика,*
начальник.

Загальні весняні збори товариства
руська каса пожичкова і щаднича для гро-
мади Клуводина стоварищення зареєст-
рованого з необмеженою порукою, від-
будуться в неділю на 21. мая 1905. в
шкільнім будинку о 1-ій годині пополуд-
ню з сльдючим дневним порядком: 1.
Отворене зборів 2. Справоздане старши-
ни з еї діяльности. 4. Вибір двох членів
старшини. 5. Вилосоване трох членів
ради надзорчої. 6. Вставлене плати для
насиера. 7. Ухвала плати для служа-
щого. 8. Ухвала яку найвешчу пожичку
можна дати одному членови. 9. Вибір
одного члена для провірення протоколу.
10. Вільні внесеня. *Іван Архіяш*, нача-
льник каси.

ул. Руска ч. 8.

7 (10—12)

За редакцію відповідає: Іван Золотий

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застереженє. — Рекламациї неопла-
чани вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
пів року	10	—	„
чверть року	5	—	„
місяць	1	70	„

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотинів.

Передплата і належність за інсерата-
платні в Чернівцях.

Перед соймом.

(X) На основі цїсарского патенту збирає ся наш сойм вже завтра т. є. в середу на нову сесию. Хоч довготу єї нинї точно предвидїти годї, одначе се річ певна, що не буде она належати до довгих, що найбільше потриває який тиждень.

Отсе в друге вже сходять ся на наради нова наша репрезентация краєва, вибрана вільними голосами народу. Що вона взяла ся поважно до законодавчої праці, найкрасшим доказом того була вже й минула сесия сойму. Коли за десяти роки давнього дїдичьского сойму не було й чути про який небудь далекосягїйший закон, не кажучи вже про те, щоб він мав виходити на користь народу, коли не було й слїду про якусь ініциативу із поміж самого сойму, який радив хіба над правительственными пред-
ложеннями, то новий сойм заходить ся жваво прямо до основної пере-
міни теперішних суспільно-політич-
них відносин на Буковині, які не
відповідають вї духови часу, ні пе-
кучим потребам народу. Місце дав-
ної національної ворожнечі і бояр-
ських закутних інтриг займає цїл-
на праця, що стоїть під отвертою
контролею суспільности.

Задачу теперішньої соймової сесії буде полагоджене двох справ: краєвого банку і закону про рентові оселі, яких повстане є із спра-
вою банку невідлучно звязане. В
первіснім законі банків, порішенім
в осінній сесії пороблено деякі
зміни і то на лїпше: одні на ба-
жане правительства, а другі в ви-
ду переведеної фузії із буковинь-
ским поземельним заведенем кре-
дитовим. Тепер буде обнимати круп-

дїлання краєвого банку: позички
комунальні, меліораційні, желізничі,
гіпотечні, рентові й будів-
ельні; видаване записів довжних,
заставних і рентових; позички
конверсійні для поодиноких осіб,
позички для буковинських стова-
ришень заробкових і спілок; інте-
рес льомбардский, ескамповий, жи-
ровий і контокорентовий та депо-
зитовий. Після відповідних змін
ескампо-векселевого дїлу у новім
статуті будуть могли входити у зно-
сини з краєвим банком також дріб-
нійші купці, промисловці й госпо-
дарі; час уморювання рат позичок
гіпотечних продовжено тепер із ро-
ків 40 на 55—60; з огляду на
фузію краєвого банку із Бук. по-
земельним заведенем кредитовим під-
несено висоту квоти, до якої мож-
видавати записи довжні, із 2,000,000
К. на 10 мільонів корон. Прочі змі-
ни дотичать або позичок желізнич-
их і комунальних, або справ за-
ряду і державної згл. краєвої кон-
тролі і т. д.

Як сказано із банком краєвим
получено також справу рентових
осель, так що банк сей стане від-
разу також і рентовим.

Рентовіж оселі се одна із най-
важайших ратуркових способів для
нашого збіднілого селянства, коли
звважить, що 60·1 проц. усеї бу-
ковинської землі є в руках великої
посїлости, що становить тільки 0·29%
посїдачів; проча частина землі
розділює ся так, що має аж 75·9
проц. посїлостий які обнимають
всього 0—2 гект.; на таких карл-
кових господарствах нидіє 117·989
„газдів“ із своїми сім'ями!!

Політичне угрупованє партій в
соймі не знаєє ніякої зміни. Віль-
нодумна більшість ще й скріпила

ся о одного нового посла Т. Ончула
із сучавского округу, який входить
до сойму в місце дїдича Прункула,
що благородно свїй мандат зло-
жив. В останнім часі старали ся
ворожі чинники ввести непорозу-
мїня між поодинокими групами
„Вільнодумного Союзу“, одначе сї
заходи мусїли остати безуспїшні;
вільнодумні послї усіх народів зна-
ють се, що великі політично-су-
спільні реформи з'уміють здійснити
ся тільки при повній згоді, чого
щиро бажаємо новому соймові.

Економічне положенє

українського села.

(с) Петербурска „Економичес-
кая Газета“ стала із 5 числом пе-
чатати серию статей про економічне
положенє села, розпочинаючи єї
нарисом положення села полтавської
губернії пера Ів. Л-ка, який подає
тут в переводі.

Для зілюстрованя економічного
положеня полтавского населеня під
теперішню пору буде не лишнім
познакомити ся із отсими даними.

Наша губернія що до малозем-
ности селян стоїть на першій міс-
ци навіть поміж сусїдними черно-
земними губерніями, яких селяни
підіставали найменшій подїли в ці-
лій Росії. Число хазяйств малозе-
мельних і безземельних нарахову-
ють до 20·6 проц., а в декотрих
уїздах (т. є. повітах) доходить воно
аж до 32·6 проц. загального числа
хазяйств сїльського населеня. Після
обчислень д. Велецкого *) є 68·2
проц. мужицких хазяйств сеї гу-

*) „Двадцатьять летъ дѣятельности
земства в полтавской губ.“ Изд. 1894 г.

бернії на стїльки малоземельних,
що „збір їх земельних паїв не ви-
старчає навіть на власне прокорм-
ленє“... Без огляду на відносно
гарні природні условини веденя ха-
зайства не стає сїльському населеню
кожного року 10 і пів мільона пу-
дів хлїба, які треба роздобувати
іншим способом.

Ті мужики, які мають спро-
можність арендувати землю або ко-
трим се пощастило си, мусять пла-
тити за неї кожного року дорожше
й дорожше. По богатїох місцях
губернії наємні ціни за землю дій-
шли до такої висоти, що урожаї
не можуть прямо покрити арендної
плати. Щож тичить ся купна зем-
лі на власність, то задля страшно
високих цїн земельних маєтків яв-
ляє ся се можливим тільки для го-
рішних верств сїльського населеня
і то, розумієть ся, при співучасті
мужицкого поземельного банку.

Малоземність і полученє із тим
цїлковите незабезпеченє сїльського
населеня вашої губернії, се головні
причини еміграційного руху звід-
сіля. Після офіціальних даних ви-
носило число переселенців із пол-
тавської губернії за час від 1861
до 1902 54,145 родин або 314,000
душ обох полів..

Ось вкоротеньких нарисах образ
аграрних условин, серед яких про-
тікає жите селян полтавської губер-
нії. Усунене їх повинно бути одною
із перших задач сучасної нам „епо-
хи великих реформ“.

Перед нами маса безземельних
або дрібноземельних хлїборобів, які
не мають „де голови приклонити“;
перед нами сотки тисяч мужиц-
кого населеня недоїдаючого, а то й
прямо голодуючого. Перед нами ве-
личезні тисячі і десятки тисячів

Др. Франц Оленгаймер.

СОЦІАЛЬНЕ ЗНАЧІНЄ СПІЛОК.

З німьського перевела: Маруся Полтавка.

Перш нїм зверну ся до самої теми моєї праці,
мущу сказати наперед кілька слів про свою загальну
теорію, власне тому, що мущу запобігти непорозу-
мїню, яке вже менї трафилось і яке безперечно тра-
филось би іще раз. Дд. Мерін і Конрад Шмідт¹⁾ у
своїх оповістках мого твору оголосили мене
більше-менше алегорично утопістом.

Се походить з дуже похвальної властивости со-
ціал-демократичної наукової критики. Того, що боро-
нить не соціалістичного, прихильного до конкуренції
погляду, зачисляють без довгих міркувань до ман-
честерців; того, що обстає за втручуванем дер-
жави в суспільні відносини при сучасних економічних
обставинах, записують до реакціонерів або
державних соціалістів; хто є соціалістом,
не будучи рівночасно марксистом, того оголошують
утопістом. Оттак цю поліцейську наплетню-
вання людей, вважають, що критичне завданє вза-
галї виконане.

Тим то мущу з цілою енергією боронитись проти
того, щоби мене називали утопістом. „Завданем на-
укового соціалізму“, говорить Фр. Енгельс: „не було
вже витворене можливо досконалішої системи су-
спільности, але він мусїв тепер дослідити суспільно-
економічний розвій, з якого з природною konieczністю
повстав пролетаріат і буржуазія і протівенство
меже ними, і в повставшій з сього економічній ста-

новищу мусїв він відшукати способи до розвизання
конфлікту... Дотеперішній соціалізм — перед Марк-
сом — хотий і критикував існуючий капіталістичний
спосіб виробу й його наслідки, не міг про те об-
яснити його, отже й не міг і подолати його“.

Як я бороню погляд, що не відома дотепер форма
спілок спроможна розвизати соціальне питанє, в такім
разі був би справедливий закид, що я бажаю приду-
мати можливо досконалу систему господарки, що я
отже утопіст. Щоби спростувати сю гадку в самім
зароді, я в своїй останній праці, говорю слїдуюче на
сторінці 490, як останнє слово цілого ви-
кладу, отже в такому місці, що його не так то
легко не завважити: „В тому могод би помігти ріш-
нича робітничя спілка, як найвигіднійший і найшвид-
ший спосіб до осягнення мети. Та се не є ко-
нечним! Щоби розвизати соціальне питанє, не
треба появи щасливого винаходця. Се питанє не є
проблемою для героя мисли, воно є хоробою могутного
тіла. Воно вилічить ся само через себе без лікаря,
без героя“.

Ясніше, здаєть ся, годї висловити ся.

Отже я не бажаю витворити нову господарку,
алеж я бачу, що вона повстає як цілком природ-
ний процес; я бачу народженє нового світа і єдино
можливим вважаю прискорити, або бодай полегшити
певним способом сей порід. Саме таких принципів
тримав ся сам Маркс. І він також думав, що останній
акт народження виконаєть ся вивласненем визиску-
вачів, що зробить ся лагідно, але невідміно.

Аби показати, що мої гадки в ґрунті ті самі, що
й Марксові, наведу один уступ із розвідки професора
Юлія Вольфа про мою книгу: „Те, що Маркс гово-
рить тут про капітал, що, як приватний капітал є во-
рогом миру, демоном соціального ладу і що лише його
переміна на суспільний капітал може повернути тар-

монію в суспільному ладі, як то переміненє
відбуваєть ся само собою згідно з за-
конами розвою обовязуючими в бур-
жуазийнім укладі, теж саме, що й Маркс,
говорить і Оленгаймер про велику земельну посї-
дність“.

Паралеля отже знаменита — й тому маю право
протестувати проти того, що мене називають утопі-
стом. Цїле мое вченє може бути хибним, алеж
в ніякім разі не утопістичне в значінню нау-
кового соціалізму.

Коли я звважюсь поставити проти могутно збу-
дованої Марксової критики економії, цілком нову си-
стему, то я маю на те чимало причин і чимало
основ.

Причини ті, що тепер науковий матеріал, що
до скількості й порядку цілком не той, що був тоді,
як Карло Маркс написав свою систему. Ми маємо масу
певного статистичного й також масу певного
історичного матеріалу, що його він іще не мав.
І тепер мусимо признати, що підвалини, на яких він
будував свою систему були не лише недосконалі,
але просто непридатні. Статистика Маркса
була хибна — сього не може тепер заперечити
ніодін чесний чоловік — а тому падають висновки, які
він з того поробив, як наприклад теорія зубожіння;
також Марксове історичне представленє
було хибне²⁾ й тому падають закони розвою ка-
піталістичного суспільства, які виведено на підставі
сього представлення. Хоч добродїй Конрад Шмідт
і спростував мою історичну розвідку, що містить 272
сторінок в двох стрічках у своїм заклопотанню фразою:

²⁾ Я тут говорю, не про історичне загальне розуміння ма-
теріалістичного розуміння історії лише про спеціальне писанє
історії капіталістичної доби.

¹⁾ Konrad Schmidt: Grossbetrieb und soz. Frage. Sozialist.
Monatsheft. 1898. S. 405, ff. 452. ff.

сильних, робучих рук, які не мають зарібку. Перед нами в кінці величезні товпи „бродячей Руси“, що часто скитаються безуспішно в погоні за „вільними землями“... Річ очевидна, що тут не допоможуть ніщо репресії, обмеження і замовчування. Треба мати надто багато наївності, щоб повірити в спасенність таких средств!... Як короткозорим треба бути, щоб в нашу добу бути похотним на тих „учених“, що оточували великого Галілея та які не лиш не хотіли переконати ся власними очима про его відкриття (трабанти Юпітера), але навіть не бажали глянути на той інструмент, при помочи якого він зробив своє відкриття!...

Рада державна.

В п'ятницю по півночі покінчило ся останнє повеликоднє засідання ради державної, що тривало від 10 год. рано. Час слідуєчого засідання буде окремо оповіщений; поки що сесія ради державної перервана, щоб дати місце сесіям краєвих сеймів, а передовсім ческому, де мають бути унаочнені заходи бар. Гавча около рішучої чехо-німецької згоди, коли про неї можна взагалі думати.

Помимо недуги бар. Гавча, яка не позволяла ему являтися в парламенті і вести безпосередно хід політичних подій, парламент, як добре накручена машина функціонував із точністю вже давно недобачуваною. За 10 днів повеликодної сесії полагоджено в 7 засіданнях справи, які при давнішнім способі „нарад“ були-б забрали довгі місяці. Порішено закон і тарифу митову, як частину угоди з Угорщиною, без огляду на її стійність при звисім положенню на Угорщині, порішено ще раз закон про похатництво, та приступлено до справи італійського університету. Закон про похатництво вийшов в палаті послів знова у відмінній редакції як у палаті панів, тож можна надіятись, що він ще раз відбуде вандрівку від Анни до Каяфи. Се тільки ще раз потверджує повну

безосновність такої інституції як палата панів, яка тільки опізнює правосильність законопроектів порішених народною репрезентацією — парламентом.

Правительство бар. Гавча має вже рекрута, дістане бюджет — значить ся все, чого ему треба, а все те помимо пійких видних змін в напрямі внутрішньої політики, помимо недостачі фактів, які-б промаляли за тим, що урядничий кабінет бар. Гавча ріжнить ся чим небудь від такогояж кабінету др. Кербера. Роботячість парламенту треба хіба приписати прямо тому, що послы зовсім мимоволі із доби авантур перейшли до роботи, яку незабаром покинуть, зневірившись у свої сподівання. А зневірять у наш парламент, оснований на перестарілим виборчим праві хіба не важко, коли згадати от хочби про долю руского університету.

Точка тяжести внутрішньої політики переносить ся тепер до Праги; від зложень відносин між Німцями а Чехами, які заховували до сї повну резерву, буде залежати дальший хід нарад парламентарних, а в слід за тим і перетворене теперішнього кабінету в парламентарний...

Ось хід нарад послідних засідань державної ради:

На засіданню палати послів з дня 12. мая ухвалено остаточно по відкінненню внесення пос. Резеля яко генерального бесідника, щоби счеркнути в законі митовім всі позиції, відносячі ся до спільноти з Угорщиною — закон і тарифу митову. На засіданню з 13. мая приступлено до дискусії над законом о похатництві. Зараз почала ся подрібна дискусія над §. 12. Послы Гофман, Шлегель, Вільгельм, Ец, Томер, Ерб, Шайхер і Пахер заявили ся за внесенням комісії, щоби ухвалили рад громадських про заказ похатництва підлягали затвердженню не міністерства торговлі але властей краєвих. Мін. торговлі Каль заявив, що в kwestії, сягаючій так глибоко в відносини заробкові, деціяція повинна прислуговувати міністерству торговлі, бо тільки в сей спосіб можливе є поступоване після одноцільних засад, а тим більше повинно ся поручити

деціяцію в тій справі міністерству, бо она мусіла би опирати ся на справоздання властей краєвих. Проти вишних ухвал комісії міністер не має нічого сказати. Пос. Офнер і Еленбоген промаляли за законом в формі ухваленій комісією. Від 2—5 год. наступила перерва в засіданню парламенту задля похоронів віцебурмістра Штробаха. Підчас перерви перетраговано з Німцями і Італійцями в справі скорочення першого читання „предложения — Ровередо“ та надаремно. Відтак по отворенню засідання і по переведенню обширної дискусії передано предложение комісії. Відтак поспішно прийнято закон о підводах зі змінами палати панів, та по короткій дискусії прийнято §§. 2—8 і 13—15 зак. про похатництво. О 12 год. в почи скінчило ся засідання. Слідуєче засідання почало ся о 4 год. по полудни. Прийнято §. 16 (особливі пільги для поодиноких місцевостей) з модифікацією д-ра Менгера, щоби до тих місць зачислити також місцевість Містек, яка веде домашній ткацкий промисел, що може істнувати лише через похатництво. Відтак прийнято §. 17. без дискусії. При дискусії над §. 18. та 19. пос. Штрахер домагає ся зменшення „драконських“ кар за переступство закона про похатництво іменно що до §. 18 з 600 кор. на 300 а що до §. 19. з 100 кор. на 50 кор. За сим зниженням промаляв також яко генеральний бесідник по замкненню дискусії посол Фоглер. В голосованню зниження запропоноване пос. Штрахером прийнято. Відтак прийнято цілий закон про похатництво в третім читанню. Приходить з черги перше читання внесення про утворення незалежного правничого факультету з італійською викладовою мовою в Ровередо. Др. Бенаті противить ся основуванню факультету в Ровередо, а жадає его в Триесті. Пос. Романчук заявляє, що Русини відносять ся симпатично до домагань Італійців, бо і они борять ся також о університет для себе. Застерігає ся однак, що буде ще підчас нарад комісії обширніше говорити в сій справі. Пос. Плянтан (Словінець) заявляє ся також за домаганем Іта-

лійців, але не хоче італійського університету в Триесті. Жадає словінського університету для Словінців. Міністер освіти Гартель вказуючи на брак средств і сил учительських, щоб-мож догодити бажанням всіх народів і просить, щоби внесення взято як найскорше під обрання комісії. Чехи заявили ся також за університетом. По промові головних бесідників за — Ільон, протів — Бявкінського, справу передано комісії бюджетовій. Конєць засідання о год. 12 в ночі.

Події в Росії.

„Frankf. Ztg.“ доносить, що цар за порадою свого окруження буде тепер 2 рази на тиждень приїжджати з Царського Села до Петербурга. Від 21. сїчня цар не був ані разу в Петербурзі. В останніх часах хотів він кілька разів поїхати, але перешкодила йому позіція, заявляючи, що не ручить за життя царя. Цариця-вдова виїде до Гатчини, де перебуде літо і зиму. „Jüdisch Chronicle“ доносить, що правительство рос. наготувало цілий ряд розпоряджень з під'їзками для Жидів. Жидам буде вільно мешкати в усіх містах Росії, тільки по селах побуг їх буде не дозволено задля можливих розрухів антижидських. „Русь“ пише, що сторожі в петербургських нагороджено медалями з написом: „за ревність“, які носять ся на грудях. Один сторож дістав золотий медаль на стижі ордеру св. Станіслава, 16 медалей срібних на стижі ордеру св. Анни, та 157 срібних ордерів на стижі ордеру св. Станіслава. — В Житомирі антижидівські розрухи тривають дальше: В Троїцьку убито 10 Жидів. В Одесі викрито вартат, в яким роблено бомби і знайдено 60 бомб готових. В Петербурзі і в цілій Росії кружять відноси писем Івана Калашова, яке він перед предвидуванним днем смерті написав в Петропавловській кріпості. Писемо звучить: „Мой Дорогі і Незабутні Товариші! Я, як ви знаєте, зробив все можливе, щоби в дня 17. лютого досягнути результату. І я щасливий в переконанню, що сповнив свій обовязок. Ви знаєте мой політичний переконання і силу моего чуя; длятого найліпше поспішаю до моеї смерті. Я віддав ся цілковито борбі о свободу; я не здавав навіть найменшого уступства на річ царизму. І коли я, вірний правовам цілого моего життя, став гідним високого становища, на яке вніс мене протест цілого народу проти беззастидної тиранії, то нехайже смерть вінає мое діло, що було мені подиктоване моею ідеєю. За свої переконання вмирати, се значить інших до

що можливе і инше вяснене речі. Та я все таки сподіваюсь від його доцільности признання, що після певних дат, які я наводжу, історичний виклад Маркса, не може триматись. Капіталізм повстав не в XV. віці, але, найпізнійше, у XIV-ім, і не із торговельного капіталу повстав він, але із великої земельної посілості, або із т. зв. додатної ренти тоїж. Чесна дискусія над сими річами надалі неможлива: вони установлені вже раз на все.

Коли причинюмо мого відхилення від Марксової системи були виводи нового індуктивного досліду на полі історії і статистики — тут саме в певних приметах еміграційного руху, про який річ буде далі — то причиною були деякі глибше сягаючі знання в царині теоретичної економічної науки. Я пізнав ґрунтовну помилку усіх національно-економічних теорій від Адама Сміса до Маркса включно, се їхнє, щоб схарактеризувати се коротко, індустріоцентричне розумінє.

Усі найвні наукові змагання, як відомо, з початку бувають антропоцентричні, осередком усього становають чоловік себе самого. Так ітоломеївська астрономія уважала наївно землю осередком цілого світа, і протягом цілих століть підлягувала за помочю чим раз штучніших констукцій, нагромаджених за помочю усе нових систем епіциклів утримати ґрунтовну гіпотезу, аж поки Коперніковий переворот одним замахом не усунув усі трудності.

Так само і міські мислителі, перед якими природно насамперед ставали проблеми господарки, уважали міську господарку осередком річий, сонцем, доколя якого, коли взагалі на неї звертали увагу, обертались, як підрадий товариш, сільська господарка. Останнім борцем за се розумінє, був Маркс, а його система — є останньою, початою з титавічною силою пробою, вратувати се розумінє. Тому то його епіциклічна система така заплутана і штучна

Та скоро лише висловлено гадку, що відношенє повинно бути як раз протівне, вона стає загальною прийнятою. Кожда дитина знає й розуміє, що правироб (сільська господарка) стоїть на першому, а обробленє її продуктів (індустрія) — на другому місці в історії господарки. Ні один промисловець не може істнувати, як сільська господарка в його околиці не втворювати ме доста зайвих віктуалів, аби його годувати. Як у сільській господарці більшає надвишка віктуалів, тоді може істнувати більше промисловців, меншає вона, то промисловці мусять зникати. Як розділяна рата задишків сільської господарки між ріжними класами сільської людности мінняється, тоді попит мусить звернутись до інших індустриальних виробів і ремісники мусять приміняти ся до попиту, себто мусять перемінити рід, або ж навіть місце своєї праці. ґрунтовним фактом для розуміння індустриального руху в цілості, є отже сільська покунна сила після абсолютної великості її релятивного поділу і кожда економічна система, що не стараєт ся зрозуміти господарки, виходячи із сей головної її засади, є поначе хибною, хотай в усьому иншому і буде дуже глибокою і влучною. Вона буде така хибна, як кожда астрономічна теорія уґрунтована на геоцентричній розуміню. Я перший зробив той коперніківський переворот і зважуюсь твердити, що із сїєї хвилі починаєт ся нова доба політичної економії. Будучинна розсудить!

Коли тут ходило о глибше теоретичне пізнанє, то другою рішачою причиною мого відхилення від Маркса була методологічна помилка, яку я завважав у нього, як майже в усіх його попередників.

Ми знаємо, що в минулі десятиліття не рідко засуджували на смерть за отруєне аршенником цілком

неповинних людей, завдяки тому, що невірні хеміки для виявлення отрути вживали хемікалії, які самі містили арсен. Цілком подібну помилку робив дотепер науковий соціалізм: він робив досліди з нечистими реаґенсами!

Треба докладно розрізняти дві річі, аби се зрозуміти. По перше гадку господарки з необмеженою свободою конкуренції, як се розвивали А. Сміє і його школа — а по друге дійсну господарку, як вона справді представлялась Марксові і як і досі представляєт ся нам. Та система обіцяла запровадити гармонійність усіх приватних інтересів із більшаючим загальним добробутом; дійсність показала, що діста гармонія, кризи і збубожінє народних мас усе більшало. Маркс виступив прилюдно з обвинуваченєм гадки, поклавши її перед суд і доміг ся її засудження, вимінявши і винававши на реаґенсах дійсної господарки, які недорічності вона поновляла.

Роблячи се, допустив ся тяжкої методичної хибки: не спробував чи реаґенс — дійсність, чистий; зрештою хіба, що її переняв він від своїх попередників.

О щож ходило тут нарешті? А. Сміє і його прхильники твердили у своїй науці природи, що чиста господарка виміни мусить конче бути гармонійною. Вони передчасно признали, що сучасна господарка булаб цілком чиста, як би з гори усунути усі явні пута свобода, як привілеї, обмеженє свободи побуту, премії і пда, цехові права, утворенє каст і т. д. — Маркс також прийняв се. Серед вільної торговлі Англії, почував він себе дійсно окруженим чистотою господаркою природної науки і длятого гадку тої студіював він як реаґене окружаючої його реальної дійсности.

(Далі буде).

бою вилити. Якоб числа жертв не ви-
мала ліквідація царизму, а маю най-
повнішу надію, що нинішня наша ге-
нерация то діло раз на всегда скінчить.
Більш цілим серцем з вами. Ви були
моїми помічниками в тяжких хвилях; а
ділив з вами радість і біль; коли ви ко-
лись в вершину тріумфу вільної Росії
мене згадаєте, то тоді наймоє діло ре-
волюційне являє ся Вам як обов'язок
свободної любові до людю і моєго
поважання для вас. Діло моє уважайте
яко доказ моєї тісної приналежності до
нашої партії, котра є гідною наслідни-
цею „Народної Воли“. Хотів би ще по-
раз останній мої дорогі Товариші, вас
по імені назвати; наймоє посліднє зі-
хнене буде працям з вами і могутим
ключом до борби за волю. Обнимаю вас
всіх. „Пет. аг. телег.“ доносить, що се-
нат відкинув скаргу касаційну Каліева
і затвердив вирок смерті.

День 1. (ст. ст.) май минув спо-
койно. В Петербурзі на площі преобра-
женській відбули ся дві демонстрації,
що скоро скінчили ся. Так само спокійно
минув той день в Москві, де відбуло ся
зібрання робітників з мовами, але без вмі-
шування ся поліції та в Саратові, Казані,
Кронштадті, Ростові, Кишеневі, Екстерно-
славі, Томську, Тифлісі, Київі та Володзі.
В Твері повстала була з невідомої при-
чини серед зібраного народу на базарі
навітка, а в Ревлі 3000 робітників хотіло
дістатися до міста, але їх поліція ро-
звінала, і они відбули 7 кілометрів від
міста великі збори, на яких поліція не
інтерв'ювала.

Письма з краю.

Із Вашківців н. Ч.

(Справа Народного Дому в В. н. Ч.)

Повнішим руслом починає плисти
просвітне і економічне життя Русинів
вашківського повіту. Гурток свідомої ін-
телігенції як також красномовного мужицтва
зрозумів, що лиш в'єднанню всіх сил
просвітних і економічних цілого повіта
можлива робота з виглядом на успіх і
тому в повітовій філії „Рускої Бесіди“
застановили ся над тим, якими способами
пригрозити під свої крила всі читальні
і всі „Січі“ та інші т. п. товариства
в повіті, а в тих громадах, де їх доси
нема засновати нові, розбудити жите.
— І вибрано делегата філії „Рускої
Бесіди“ учителя н. Івана Герасимовича
з Вашківців н. Ч., котрий має
до ваканцій злюструвати читальні і „Сі-
чі“ в вашківському повіті, засягнути ін-
формацій, чому в деяких громадах нема
доси ані одного товариства і наколи се
буде можливо допомогти до їх заснованя.
Пан нотар Стрийський і н. інспектор
шкіль Спинула заявили готовість това-
ришити н. Герасимовичови в тих
поїздах.

Та найважливіше діло задумали пе-
ревести вашківські Русини засновуючи
повітове товариство на паях „Народ-
ний Дім“ в Вашківцях н. Ч. Майже
від пір року дискутовано над конче-
статуту тої інституції. Виділа філії „Рускої
Бесіди“ хотіли прийти з допомогою —
спровадив взірці ріжних статутів „На-
родного Дому“, а окрема комісія стату-
това зложена з інспектора шкіль н. Спину-
ла, начальника суду н. Лисинен-
кого і нотаря н. Стрийського на
підставі присланих взорів уложила ста-
тут, найбільше відповідаючий умовам
вашківського повіту і потребам его на-
селеня. Іменно за основу взято статут
„Народного Дому“ в Перемишлі,
знижуючи висоту пая з 50 К на 20 К
і виписав з 5 К на 2 К, а доповнюючи
его в відділі „ціль і середства товариства“
статуту „Народного Дому“ в Олеську,
бо він в тім місці найліпше відповідав
відносинам вашківського повіту. Іменно,
тво „Народний Дім“ попри набу-
ване евентуально і перепродуване дви-
жимості і недвижимої, будоване до-
мів і т. п. буде мало між вищим на-
цїли згуртувати господарський рух, ве-
сти промисел і торгівлю на цїлий повіт
і н., — а що членами тогож товариства
можуть бути не лиш особи фізичні но
також і моральні (вільні товариства)
тому можна мати надію, що „Народ-
ний Дім“ в Вашківцях скоро і успішно
нічне свою діяльність на хосен цілого
повіту, та можна сподіватися, що вся
інтелігенція в повіті, а головне учи-

тельство постарася придбати для
него як найбільше число членів, а се
прийде тим легше, що найвиносить лиш
20 К (очевидно — се є власність члена
і на жадане, коли б він виступав з то-
варства, треба би ему ізвернути враз
з припадаючою на него двоїдедкою), ко-
трі менше заможні можуть сплачувати
по 1 К місячно. Та в сїй справі напи-
шмо обширніше в своїй часі, а поки-
що подаємо єго потатку, щоби звернути
увагу всего населеня вашківського повіту
на так важну, необхідну інституцію,
яка вже стоїть на порозі свого існу-
ваня.

Щоби одобрити статут — зішлов ся
дня 10. маї с. р. ширший комітет чле-
нів основателів, між котрими бачились
п. п.: начальник суду Лисиненко, но-
тара Стрийського, інспектора шкіль Спину-
ла, комісари староства Кубилянського,
управителя школи Поповича, почтмай-
стра Никорича, будівничого Фьорчука,
учителя Герасимовича, учителя Грини-
шина і др. — Той комітет по ширшій
дискусії прийняв справозданє статуту
дискусії до прийняття відомости і по-
рішав скликати перші загальні
збори товариства „Народ-
ний Дім“ в Вашківцях н. Ч.
дня 8. червня с. р. (на Возне-
сенє), а до того часу розіслати в кожде
село вашківського повіту запрошення на
сїї збори як також інформації дотично
тої інституції.

Покі що сею дорогою визнаємо на-
шу інтелігенцію вашківського повіту, а
особливо народне учительство, щоби як
найривніше підготувало ґрунт під єго
важну і коначну інституцію, яка може
небавом стати ся огнищем, жерелом до-
бробуту для руского населеня цілого
вашківського повіту. Учитель.

НОВИНКИ.

Чернівці, 16. маї 1905.

Запросини. Вже минуло 25 літ,
від коли пров. Єрофтей Пігуляк
став першим в нашім товаристві до
праці над піднесенем руского народу на
Буковині й витривав у тій тяжкій ро-
боті, не закладаючи ніколи мозолних
рук, до нині, приїхав не одну озолу
жертву справі народній, за яку боров ся
всі і всюди вірно, чесно, завзято і
успішно, і причинив ся своїм черв-
віковим повсяпним трудом у визначній
мірі до красної долі руского народу на
Буковині. Обовязком буковинських Ру-
синів, а головни їх культурних осередків,
себто руских товариств у нашім краю,
є проте дати хоч малий вираз вдячності
загалу, на яку собі наш перший царий
посол вповні заслужав. За згодою усіх
руских товариств на Буковині, що радо
поштані отсю нашу гадку, запрашаємо
отсим всіх Русинів, інтелігенцію духовну
і світську, панів і панів, міщан і селян
а іменно відпоручників усіх руских то-
варств на Буковині, щоби прибули в
неділю, дня 21. н. ст. маї с. р. о 8.
годині ввечерю до „Народного Дому“ в
Чернівцях, аби ви. Ювілятори від-
дати добре заслужену честь. — За го-
ловний виділ „Рускої Бесіди“ в Чернівцях.
Омелян Попович, голова. Панько Клим,
писар.

**Перше засіданє нової 11-ої се-
сій соймової Х. виборчого періоду** від-
буде ся дня 17. маї с. р. о 11-й год.
перед полуднем із отсим порядком днєв-
ним: 1. Перше читанє предложень ви-
ділу краевого. 2. Веріфікація виборів
(мандат посла д-ра Тата Ончула в Су-
чаві). 3. Вибір скрутаторів. 4. Вибір
соймових комісій.

Білетид для сучавських прочан.
Як в попереднім році, так і тепер з на-
годи храму св. Івана Сучавського, буде
видавати желізниця в часі від 5. до 7.
червня карти поворотні для прочан по
знижених цінах як до Іккан. Переїзд
прочан на лінії Неполоківці—Іккані буде
відбуватися ся спеціальними поїздами.
Ближні відомости про се оголосить ся
агітаціями.

Кацанські клеветники. В допов-
ненню до вістка поданого в попереднім
числі про засуд одвічального редактора
„Галичанки“ і „Русского Слова“ г. Ів.
Целеха треба сиротувати той факт, що
засуд звучить тільки на арешт без за-

міни на грошеву кару. Предметом скарги
о. М. Бачинського була напастив, а брех-
ливі напастив на єго особу помішувані в
обох московських органах, які не могли
стерпіти того, що о. М. Бачинський за-
кладає читальні „Просьбіти“ навіть у
селах захолонних кацанською чумою. Ха-
рактерно, що при розправі адвокат об-
жалуваного, д-р. Ів. Добрянський старав
ся перед судом обвинити повагу жаліб-
ника, наводючи ріжні факти єго засудів
в старостві і суді. А треба згадати,
що в старостві карано о. М. Бачинського
за руске веденє метрик, а в суді за агі-
тацію за кандидатом посольським о. В.
Давидком, звільним московським. Вд. н.
консолідація метить ся...

Посвяченє гр. прав. церкви
в Лукавці доїшнім над Серетом
з нагоди „75-літнього ювілею цїсаря
Франц-Йосифа І.“, відбуло ся дня 4. с. м.
при участі митрополита д-ра Ренги,
12 священників і 2 дяків. При тій
нагоді вручено тамошньому місцевому
парохови єксархови о. Захаровському ви-
шнім старостою золотий хрест заслуги
і піднесено при тім, що о. Захаровський
значно причинив ся до вибудованя трох
церков, 2 парохіальних домів і активі-
заня 2 народних шкіл. — При столі у
о. Захаровського, де були митрополит
д-р. Ренга, віцемаршалок д-р. Ст. Стоцький
і інших 60 осіб, пав митрополит на
здоровлє цїсаря. Описля підїсє д-р. Сто-
цький, що о. Захаровський виступав все як
ширий прихильник Русинів. Крім того про-
мовляли в честь о. Захаровського ще
віцепрезидент „Unita“ Гр. Галін, посол
Тит Ончул і н. — Ввечерю відбув ся
смероскільки похід парохіян, які вру-
чили о. Захаровському хліб і сіль та дя-
кували єму за єго заслуги.

Новий уряд телеграфічний. В
Ростоках (нов. вижницький) впроваджено
в життя з днєм 12. маї 1905. р. уряд
телеграфічний.

Холера в Росії. Як „Петербург-
ська аг. телег.“ доносить, стверджено уря-
дово в місяці півтіня в Кушках, Аша-
баді і Царицині знов случил ся смерти на
холеру. Предприято ріжні середства охо-
ронні, щоби та пошесть не розширила
ся. Іменно лікарі, духовні і учителі ма-
ють держати вигляди для населеня про
холеру і борбу з нею. Правительством
визначило 200.000 рублів на охоронні
средства проти холери. Заложено 59 ста-
цій санітарних на шляхах Волга—Дон
та вислано 36 лікарів з 50 помічниками
до Кавказу.

Оповіді і т. п.:

Із Буковинського Бояна. Най-
ближша проба „Бояна“ відбуде ся в п'ят-
ницю, о год. 7.; по пробі буде засіданє
виділу і нарада членів. В виду сего зво-
лять явити ся на неї всі виділові і зви-
чайні члени в комплекті, бо розходять ся
тут о рішенє важкої справи. — Рівно-
часно пригадуємо, що курс в музичній
школі товариства вже розпочав ся. Давні
учениці й ученики зволють у власнім
інтересі явити ся на година правильно.
Вписи нових учеників все ще приймає
ся. — За виділ: М. Левицький, голова,
В. Сімович, писар.

„Січ“ в Станівцях гор. н. Ч.
уряджує в неділю, дня 21. маї 1905 на
толоці серед села, а в случаю дощу в
стодолі надучителя н. Олекс. Купчанка
публичні збори з таким порядком днєв-
ним: 1. отворенє зборів, 2. вибір єго-
вого батька і мати, 3. вибір 1 четаря
і заступників старшини, 4. торжественне
врученє відзнак і прапора, 5. означенє
місячних вкладок, 6. привітні промови,
7. вільні внесенє. Початок точно о 12.
годині в полудни. Зараз по зборах відо-
грають аматори дуже цікаву театральну
штучку. Ветун на представленє від інте-
лігенції 50 с., від січовиків по 10 с. а
від несічовиків-селян 20 с. Всехвальні
„Січі“, як сусідні так подалекі дуже по-
жадані. Отсею дорогою просимо всі
Всехвальні охочі новостри „Січі“ і
Ви. інтелігенцію, щоби в днє сей взяли
ласкаво участь в сїх зборах. Здорові
були! — Николай Глиньський, писар, Пе-
стор Гадза, кошований.

Нова „Січ“. Дня 21. маї н. ст.
с. р. відбудуть ся перші загальні збори
пожарно-гімнастичного товариства „Січ“
в Підзахарчу коло Вишниць з таким
порядком: 1. Отворенє зборів і вибір
кошового батька. 2. Поясненє статутів.
3. Вибір старшини. 4. Врученє відзнак

і записанє членів. Збори відбудуть
ся під голім небом в огороді н. Василія
Чучка коло трачки. Доохрестні „Січі“
і інтелігенція просимо отсею дорогою
прибути і звеличати наше свято. —
Старшина.

Прилюдна подяка. Єго Високо-
благородність, н. президент краєвий д-р.
Блайбелен, звалив при нагоді переїзду
через Лукавець пожертвувати для ту-
тешних бідин громади значну суму
100 корон. Підписаний почував ся до
милого обов'язку, скласти в імені об-
дарованих Високблагородному жертво-
давцєви як найсердечнішу подяку. —
Іван Івагій, начальник громадський.

Подяка. Ви. д-ру Ковалюков, н.
Д. Гринчуков і Терленку складаю от-
сим сердечну подяку за неоцінну, щирю
підмогу, якою окумукали „Руско-селян-
ський театр“ за час єго побуту в Сада-
гурі. — Ів. Загарко.

Із штуки і літератури.

„Літ.-Наук. Вістник“ перейде не-
забаром — як зачуваємо — від Наук.
тов. ім. Шевченка на власність „Видав-
ничої Спільноти“. Се одначе не поведе за
собою ані зміни в редакційнім персоналі,
ані в напрямі або формі сего виданя.

Василь Стефаник. Моє слово.
Оповідання. У Львові 1905. Накладом
Українсько-руської видавничої спілки. З
друкарні наук. тов. ім. Шевченка у
Львові. Ст. 178+2+8-кн. Ціна 4 кор.

Перші збірки творів Василя Стефа-
ника, сего незрівняного мужицького по-
веліста, що із нечуваною швидкістю до-
був собі приналежне, почесне місце в
нашій письменстві, стали вже бібліогра-
фічною рідкістю, оттим то дуже добре зро-
била Видавнича спілка, видаючи у одній
вишкій все, що досі написав Стефаник,
а що було печатане в збірках „Сина
книжечка“, „Камінний хрест“ і „Дорога“
та „Літ.-Наук. Вістнику“. Вєі оповідання
(є їх разом 25) випечатані в хронологічній
порядку їх повстання, що дає сиромоту
пізнати розвиток авторової творчості.
Збірка кінчить ся новим твором Стефа-
ника „Суд“, який досі не був ще ніде
напечатаний. „Моє слово“ приврашене
портретом автора — видано дуже че-
пурно і на гарнім папері, тож цїна єго
не мож ніяк уважати високою, там-
лючи про стійність поміщених у ній
творів.

„Подорож довкола землі“. За-
раховану д. сов. А. Захаром під сєю
назвою виставу п'яти актів із ріжних
оперет повторювано від п'ятниці п'ять
разів при незвичайнім поведженю арти-
стичнім і масовім. Треба згадати, що
при сїм виступі з окрема визначив ся
хор нашого „Бояна“ добрим вишколенем.
Гуманітарні черн. інституції, які оста-
ють під покровом през. Блайбеленової
осагнули справді велику підмогу із сєй
вистави.

„Ruthenische Revue“. Halbmonats-
schrift. Ч. 8. III. Річник за другу поло-
вину цїліїна с. р. містить: Die russische
Regierung und die Ukraine. Von N. A. W.
(Charkow). — Zum Kampfe gegen die
Mundsperr in der Ukraine. — Das ver-
schleierte Bibelverbot. Von Bischof von
Gotland Dr. K. H. von Schéele und
Reichstagsabgeordneten Dr. A. Hedén
(Stockholm). — Die russischen Reaktionäre
und das Gespenst der Bauernunruhen.
Von W. Kuschnir. — Briefe aus und
über Russland. Von Romanow. — Die
galizischen Gwaltthaber und die Lehrer-
schaft. Von J. Onyschko (Lemberg). —
Die erste Ausstellung der ukrainischen
Kunst und Industrie. Von J. Petruschewytsch
(Lemberg). — Der Schrift-
ler. Eine Erzählung von Anatol Swydu-
nytskyj. — Rundschau. Вже сам зміст
сего незвичайно солідно веденого д. Р.
Сембратовичем журналу свідчить про
інтересність його міжнародного матеріалу.
І колиб дехто із нашої громади не по-
чував ся до обов'язку підняти сего
журналу, що сповняє так велику задачу,
обнакомлюючи Європу про наш Божом
і людським забутий нарід, то повинен
предлачувати його для чистого власного
інтересу. Адрес адміністрації „Ruth.
Revue“ Wien, VIII., Wickenburggasse 10.
Річка предплата 8 корон.

**ПРОСИМО ВІДНОВІТИ
ПЕРЕДПЛАТУ!**

Оголошення Кас райфайзенських.

Загальні весняні збори „Каси позичкової і шадничої для громади Нова Мамаївці“ відбудуться в неділю, дня 21. мая 1905 о 2. годині пополудни в домі п. Георгія Микулінського. Дневний порядок: 1. Отворене зборів; 2. Відчитане протоколу попередніх зборів; 3. Справоздане касове за діловий рік 1905; 4. Вільні внесення. — Іван Якубович, начальник каси.

Загальні весняні збори каси позичкової і шадничої для громади Лашківка відбудуться дня 25. мая 1905. о 12-й год. в полудни із слідуєчим дневним порядком: 1. Справоздане касове за рік 1904 і 2. Вильосоване і вибір 2-ох членів старшини і 3-ох членів ради надорчої. Старшина.

Головні загальні збори Каси позичкової і шадничої для громади Чорторі відбудуться 28. л. мая з тим самим дневним порядком, що вже подано — Демис Руснак, начальник.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOLаптика др. Ю. Францога
в Тернополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натирання против всяких ревматичних болів, простудженя, ломаних костей, плечий гістия і нервових недуг. Пропу уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. — (—?)

Упрашаю всіх тих Вп. панів що побрали календарі „Рускої Бесіди“ в розпродаж а до сеї пори не звернули ані гроший ані календарів, аби в можливо короткім часі зробили одно або друге.

З поважанем
Ів. Захарко.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведе

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського курсу ц. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового анатома

порукає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для панів, панів і дітей.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях в провінції пожадане, аби прислати в'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

РАХУНОК

Товариства вз. кредиту „Дністер“ у Львові.

За II. квартал 1905 (сотки пропущено.)

I. Вкладки шадничі:

вложено	Кор.	279.047.—
винято	„	155.653.—
стан з кінцем марта	„	1.907.067.—

II. Позички на скрита і весті:

уділено 292 нових позичок в сумі	„	418.627.—
сплачено 120 цілковито і рати	„	167.727.—
стан з кінцем лютого у 3475 довжників „	„	1,867.301.—

III. Удїли членські вплачені від 3475 членів

139.419.—

IV. Фонд резервовий і фонди на страти

27.264.—

разом фонд власний

166.683.—

V. Цінні папери і вкладки в других Тов.

297.183.—

VI. Готівка на рах. біжучім і в касі

76.458.—

Вкладки приймаємо на 4%; позички уділяємо на 6%. При сплаті на 30 рат піврочних виносить рата амортизаційна 5-18 від 100 кор.

В Товаристві взаємних обезпечень „Дністер“ видано в місяці цвітня с. р. 19.240 важких поліс на суму 18,623.497 кор. обезпеченої вартості з премією 189.431 кор. 72 сот.; передного року за той сам час було 40.077 важких поліс з премією 387.548 кор. — сот., отже сего року 6,164 поліс і 74.730 кор. 70 сот. премій більше.

Шкід в цвітні було 131 случаїв, разом від початку року по кінць цвітня було 381 шкід, котрі разом з капіталами ліквідації виносить 198.561 кор. 54 с. — з того по порушенню часті реасекурованої лишає ся на власний рахунок 99.674 кор. В порівнянню з роком попереднім є о 14.907 кор. сего року шкід менше. Фонди Товариства виносить 1,213.930 Кор.

САМУЇЛ ГАБЕ**Модний Базар в Чернівцях**

ул. Паньська ч. 4

напроти каварні „Habsburg“

напроти каварні „Habsburg“

22 (7-7)

Склад новостий у:

шовках, вовнах, батистах, льнянках, вефрах і левантинах, до суконь і блюзок.

Найліпші фабрики товарів подолняних як: полотна, шифони, шіртінги і перкалі, накривала на стіл різнобарвної величини.

Новости в хусточках до носа, постели, як також в комплектних виравах сльобних, і фіранках тканих і коронкових, сторах, диванах, стелівках і т. д.

Матерію на убори мужескі ту краєві як і заграничні. Матерію на ковчирки, маншети, як також комплектне біле мужеске після найновішої моди.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

повідомляє Вп. Публику, що надійшли весняні артикули в великім виборі і просить о ласкаві відвідинах.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів Осип Піхлер і Сини в Грацу, П. Лядите-в Александрий. Склад різнобарвних фабрик з фільцу, льодену, бобрів, чорні і у всяких модних красках. Цигандри і класи посідня новісті.

Парасолі від сонця і дощу, En tout cas чисті шовкові з наймоднішими ручками. Чорні (гарантия через один сезон) К. 10-45, чорні (гарант на оден рік К. 13-30, чорні (гарант на 2 роки) К. 17— Такі самі у всіх модних красках. Цигандри і прочі подібні артикули після посідня моди. Парасольки дитинячі в найбільшій виборі. Парасолі від дощу, для панів пань і дітей.

Шапки для дам, панів, дівчат і дітей до гри Tennis і т. д. п. ужитку у великем виборі.

Вироби паньчохові. Паньчохы дамскі сітки, паньчохы для дітей найліпший виріб, сіткові наставитки, зарукавочки у всіх модних красках.

Конфекция. Убраня для дітей Ceys, жакети і т. и.

Товари обувані. Самостійна продаж обуви з Гроднярської фабрики Ф. А. Попера у Відні і т. д. Найліпші фабрики на весну. Черевки весняні обкладані ланером, ном і тріковим нутром для панів дам ді-черевки домові і різні найліпшої якості до вирав гімнастичних.

Біле і краватки з правдивого англійського асфору, в десень, білі пікові, гладкі, фалдовані під гарантією. Ковчирки і маншети, білі і в красках. Краватки тукраєві і англійські, кожного місяця нові.

Артикули до подорожи. Найбільший вибір валізок, куєрів, нуделок, ташок, клучків реміньків до накованя, касет, ширтових мішочків, нецезарків пледів, мішків на біле, дамських мошонок на дорожність і т. д.

Артикули шпортові. Відбивачі до гри Lawn-Tennis, бальони, бильці, шапки і т. и. до того прибори.

Склад ц. к. упревіліюваної фабрики товарів з альпаки

і хінського срібла В. Бахмана і спілки у Відні.

Видає товариство „Русна Рада“, в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застереження. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„пів року	10 „ — „
„чверть року	5 „ — „
„місяць	1 „ 70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерат
платити в Чернівцях.

На кипучому вулкані.

(Із приватного листу з Петербурга).

...Ви просите мене написати Вам, що у нас діє ся, та чи-ж се можливо виразити в однім слові, в короткім листі?! Кожний день приносить тільки нового, нежданого, ми живемо так горячим кипучим життям, події настигають одна за другою із швидкістю, від якої крутиться в голові так, що всего написати Вам прямо неможливо. Як в кождою переходову епоху нагромаджує ся невимірювана маса всяких психологічних моментів і сцен, що годилиб ся для безчисленноі низки оповідань. Одно, що не улягає сумнівови се те, що Росія йде шляхом революції.

В падолисті минулого року, в розгарі „весни“ Св'ятополка-Мирского мирно перебалакувано про конституцію і викидано єї „з гори“. Відтак пішло уступлене міністра, розпочала ся реакція, а рівночасно заговорили про „Учредительное Собрание“, а після 9-го января всі тільки думають про революцію, уоруженє, бомби, збирають гроші на узброєнє на всіх засіданнях, зборах, викладах, що переминяють ся в справжні політичні віча. З'їзди йдуть одні по другім без дозволу поліції; вони збирають ся по приватних домах. Так відбув ся недавно всеросійський з'їзд журналістів, на якому прийнято дуже радикальні резолюції, на чолі яких стоїть домаганє політичних прав на основі загального, рівного, тайного і безпосереднього голосованя. — З'їзд адвокатів не відбув ся через те, що розігнала

його поліція, проектує ся з'їзд інженерів*) і т. д.

Вся країна покрила ся сїттю союзів, об'єднуючи фризнерів, субектів, фармацевтів. Робітники промислових на громадянських зборах разом з інтелігентами. Йдуть промови пристрастні, палкі, революційні...

Все хвилюєть ся. Жінки заговорили в цілій нашій просторій вітчизні про свої виборчі права, всюди збори, резолюції... І в Петербурзі відбув ся недавно мітинг, у яким брало уділ 700 учасників (переважно жінок) із інтелігентних, визначних дам і простих робітниць із фабрик. Тут говорило ся палкі промови про жіночі права. Питанє отсе підносять мужичини також на своїх зборах і більша, радикально настроєна частина мужчин стоїть за допущенєм жінок до виборчої урни на поровень із мужчинами. Вся рухлива, поступова частина жінок стоїть на широкій, демократичній, чисто соціалістичній почві, як вся красша, передова російська інтелігенція. Так, у нас є маса інтелігентних жінок, що в нічім не уступають інтелігентним мужчинам-діячам. Та-ж у нас є безліч громадянських діячів на полі образованя, науки, літератури, штуки, маса жінок-революціонерок. На перших політичних бенкетах, на яких ставлено домаганя „Учредительного Собрания“, покінчення війни і т. д. покривали ся резолюції більшю половиною підписів жіночих... У нас жінки вже здавна стали свідомими людьми, рядовими товаришами.

*) Сей з'їзд вже й відбув ся. Ред.

Без огляду на аранжовані поліцією погроми в Баку, Гомелю, Курску, Мінську, не удає ся їй нічо осягнути. Розрухи ростуть, хоч тюрми переповнені, хоч ревізій без кінця. В тій згущеній суспільній атмосфері, де рядом із самовідреченою, невсипучою працею йдуть із боку правительства відкази, або лиш випадкові обіцянки, виривають на верх всякі авантюристи, що ловлять рибу в мутній воді та грають на модних темах робітничого питання і політичної свободи, підбурює ся темні маси поденя більших міст з боку, т. зв. „хуліганів“, „чорної сотні“, що грозять перебити і знищити інтелігенцію.

На Сході творить ся щось нечуваного. Армія розбита, дискредитована, розпущена... Красні офіцери стидують ся носити офіцерський мундур і мріють про відставку, як тільки вернуть ся до вітчизни; з нехитю і сльозами йдуть запасні салдати — все жадне мира. Се загальний крик, тільки побоюють ся, що Рождественський буде мати поводженє, через що протянула-б ся війна.

Що нам готує слідуючий день, незвісно. Богато зависить від припадку, від того, як випадє морська битва, як холера голод, мужицькі бунти, о скільки вони зорганізовані і т. п. Тревожний час і живемо справді немов на кипучому вулкані. Навіть артисти не можуть рисувати своїх головок і пейзажів, кидають кисть і палітру; все те видаєть ся їм тепер непотрібним... А в консерваторії став ся недавно великий скандал, про який хіба знаєте із часописів. Увільнений професор Римський-Кор-

саков, визначний музик і композитор став героєм нечислимих адрес, демонстрацій і добув собі ще голоснішіє імя як горожанин. Тепер при кождім таким случаю старають ся уладити демонстрацію громадянську. Ціла російська суспільність як один муж жаєде і настійливо домагає ся одного: політичної свободи, Учредительного Собрания на основі загального, рівного, тайного, безпосереднього виборчого права без ріжниць національної й віроісповідної, а багато докидує ще й: пола.

Часописи замикають, а там вони стають виходити на ново. „Нового Времени“ у нас ніхто не читає; всі порядні люди ним погорджують. Найбільше розповсюджена тепер часопись „Сынъ Отечества“; у неї 35.000 передплатників, хоч після тримісячного закриття стала виходити тільки через кілька місяців. Єї читачі се найкрасша, розумна, постійна газетна інтелігенція. Дуже симпатичний також тижневик „Право“, який печатає всі резолюції і все замітне із російського свободолобного руху...

Буковинський сойм.

(1. засіданє 2. сесії X. виборчого періоду
із д. 17. мая 1905).

На першім засіданню нової сесії соймової галерія, не надто обсаджена, нудила ся. Сойм стає чим раз менше цікавим „видовищем“, а чим раз більше місцем серйозних нарад, на які ширша публіка не цікава. Впрочім вчорашнє засіданє зійшло на стереотипних формальностях інавгураційних. Цікавішим

Др. Франц Опенгаймер.

СОЦІАЛЬНЕ ЗНАЧІНЄ СПЛОК.

З німецького перевела: Маруся Полтавка.

(Дальше.)

Алеж ся догадка була передчасна! Треба було попередити дедуктивним способом докладно дослідити, які форми господарки властиві чистій господарчій виміні, щоби определити, чи в реальній дійсності не має иншого походження. Сього, — із методологічного боку — конечного досліджуваня, підняв ся я перший. Я уявив собі нарід, який розвивав би ся поступенно на підставі економічної й політичної рівноправності і досліджував, які форми нашої господарки могли би тут повестати, а які ні.

При тому виявило ся, що повстає приватного капіталу, підлеглости робітників підприємцям, повстає підприємчого закону, також може процентів, се все такі речі, що можуть розвинути ся в господарчій чистоті виміні серед подажі і понату, коли робити виводи на підставі науки природи, алеж повстане земельної ренті із сих здогадів цілком неможливе!

Дальше виявилось, що земельна рента, дохід із великої земельної посілости, повстала не на ґрунті господарки виміні, свободної праці рівноправних контрагентів для власної користі, але на ґрунті старшої форми продукції, на ґрунті невольничої господарки, себто примусової праці підлеглих людей, на користь їхнього упривілейованого панна! Після моїх доказів на сторінках 10—38 моєї розвідки про велику земельну посілость, не можна вже відкинути сей тези. Вона належить тепер до незмінних фактів національної економі!

Се значить: серед вимінної господарки, що оточує нас, і яку дотепер хибно уважали чистотою, існує в дійсності під господареною маскою чужа інституція, останок давнього суспільного права, себто велика земельна посілость із земельною або додатною рентою. Хотяй рабство і панщина цілком зникли із нашої господарки, то ся рештка, їх річеве втіленє, лишила ся нетиканою. Велика земельна посілость, то остання кріпость давнього права державних господарів, що іще збереглась в господарстві нової, свободної, рівноправної буржуазії; додатна рента, то останній податок, що його сучасний горожанин платить іще дотепер спадкоємцям прав своїх колишніх феодалних панів.

Отсе є доказом того, що реакціяс був не чистий. Маркс думав, що як доказ проти гадки природної науки ужив чистоті вимінної господарки: але се не була чиста вимінна господарка, се була економія, до якої примішувалось давнє, чуже право. Із сим твердженням упадає індикційний доказ обвинувачення: як нечиста господарка є дисгармонійна, то се іще не доказ проти гармонійности чистоті господарки.

Тут не місце розводити ся докладніше над моєю теорією, не місце доводити, як існуванє додатної ренті, Unearned increment Англичан, об'яснює фактично вівченє усіх господарських річий, об'ясняє, чому і дохід підприємців і відсотки із капіталу набирають визискууючої сили і так далі. Досить мені того, що я висловив свою провідну гадку. Я мушу полишити читачам осуд, чи справедливішою здаєть ся їм гадка, що чужеріднє для господарки виміні тіло і ділає яко чужеріднє тіло, яко річ шкідлива, чи більше подобаєть ся їм своєрідний погляд маркєзму, по якому така чисто економічна установа як капітал, без якої не можна обійтись в ніякій господарчій на світі, цілком несподівано і як Сень із

колонень перемінялаб то в XVI. віці свою благодатну натуру і зробила ся патогенним бацилем господарки.

Я мушу також лишити сей осуд, що на їхню думку, легше перевести і що легше годить ся із емпіричною натурою людей — чи вивласненє кількох тисяч власників великих земельних посіlostей і поверненє їхніх поденних зарібників у самостійних власників, чим на мою думку буде зробленє все, для здійснення гармонійної господарки соціалістичної держави при дальшому існуванню свободної конкуренції — чи легше завести спільну господарку, при якій на мою думку панувати ме менше вартіа праця, бож бракувати ме принуки — особистого інтересу, в якій не може бути ладу, бож управильненє виробу є виключенє автоматичними змінами риночних цін, і яку я нарешті вважаю неможливою під зглядом політичним, бо вона мусіла би получити не обмежену політичну свободу із так само необмеженою економічною неволею горожан.

Та, можливе те, чи ні, а завше забуваєть ся, що заведене колективізму ніколи не було цілію, тільки приймалось, як правдоподібно єдиний засіб до осягнення цілі, або як льогічний наслідок „закону розвою“, що його хибно раховано до історії. Що ми всі хотіли й хочемо осягнути, так се ґрунтовно иншого поділу національних доходів на користь робучих клас. Як се можливе без скасованя господарки свободної конкуренції, то віднин соціаліст не інтересувати меть ся колективізмом. Отже я тверджу, що се можливе. Жадаю ревізії розправи над наукою природи А. Сміта на підставі нових фактів і тверджу, що осягну їх оправданє.

(Далі буде).

моментом єї був тільки запит пос. д-ра Штраухера до краевого президента в справі безпримірною поминання краєвих ремісників при роздаванню достав для різних урядів та записане нового посла Т. Ончула, що „око в око“ подібний до свого старшого брата д-ра Авреля. Поза переважними пропозиціями краевого виділу увійшло до палати правительственне пропозиція в справі заведення державної поліції в Чернівцях. Із внесення замітливості про краєве товариство асекураційне та про украєвене буковинських жєлєзниць локальних...

На сали конферєсє кількох послів, головнє консервативних, які почували себе тут свободішними ніж в бічних апартаментах, занятих вільнодумною більшістю. Ось вже 11. г. Довго дзвенить маршалківський дзвінок і звільна наповниєся сойма сали давними знакомими. І пішло мирне засіданє, мимо „бомби“, яку кинули до сойму „Buk. Nachr.“ в виді передовиці із гримками жалобами на „Вільнодумних“, які доводять до звизання німецьких послів, аби вони виступили із „Вільнодумного Союзу“, як Німці (котрі?) не одержуть сатисфакції. (За що?). Розумієся, що сеї погрози ніхто не бере серію, коли подумати, що попередньої днини відбула ся нарада „Вільнодумного Союзу“, на якій одноголосно висловлено довіре дотеперішній президії і наново єї вибрано. (Голова пос. др. Авр. Ончул, заступник пос. Николай Василько).

Засіданє розпочав краєвий маршалок бар. Юрій Василько отсею промовою:

„Високий Сойме! Єго ц. і к. Апостольське Величєство цїсар Франц Йосиф І. зводив найвищим патентом з 10. с. м. скликати сойм буковинський до єго законного місця збору. Подаючи отсе до відома Вис. Палатї, констатую здібність Високої Палати переводжувати до ухвал.

Високий Сойме! Сєсія, яку починаємо, буде трєвати лише коротко. Мимо сєго будуть предложєна, які будуть подані до законних ухвал, дуже великої ваги і значіння для народу і краю. І коли я Вас прошу, звернути повну увагу на єї предложєна, то звертаю ся також з просьбою до В. п. П. президента краю, щоб він, як звичайно, звернув свою увагу на наші обради і жертвував ухвалам єї палати свою ласкаву поміч. Звертаючи ся ще раз з просьбою до В. П. панів сповнити з цілою пильністю, як звичайно, Ваші обовязки, думаю, що буду мав за собою згоду всіх Вас, коли використаю єю хвилину, щоб згадати на Єго Вел. цїсєря. Закличмо разом: Най жє Єго Вел. цїсар!“, що ціла палата в трєх мовах краєвих повторила.

По нїм промовив краєвий президент др. Октавіан Регнер-Бляйлебен:

„Високий Сойме! В імені правительства позволю собі повитати Високий Сойм з найбільшим поважанєм і сердечністю. Дякуючи сердечно В. П. Маршалкови краєвому за привітні слова, які він був ласкав до мене звернути, прошу прийняти зобовязуюче мене запевненє, що я буду з найбільшою увагою слїдити працю Вис. Палати і буду старати ся успішно поперти всі ті справи, що до яких правительство має право інтерєнції. Як се вже зазначив маршалок краєвий, будемо мали лише коротку сєсію, на якій однак будуть вести ся наради над дуже важними і значними справами. Маю дальше честь передати Вис. Палатї правительственне предложєнє, на підставі якого з днем 1. сїчня 1906. р. аґєнди що до місцевої поліції перейдуть з рук громади на правительство. Через заведенє державної (військової) поліції громада з одної сторони позбудє ся тягару, а з другої буде зрівнана з цїншими великими містами монархії. Прошу Вис. Палату о ласкаву поміч.“

По оправданню неїсїсности посєлї Малїка, Фльондора і Богосєвича, повідомляє маршалок, що він вислав іменєм сойму телеґраму ґратуляційну до князя Лєобковїца з нагоди єго ювілєю 70-лїтних уродїн.

Відтак приступлено до читаня в плив у, у якім находять ся численні пєтиції, з яких належить згадати: Пєтицію Барбївїцїв о видлєченє з округа судового Стєпаньського і придлєченє до округа судового в Стєпаньщинї; дальше пєтицію місцевости Стєража о видлєченє з округа судового Сєлетина до Радївїцїв. Опїсля предложєнє правительственне в справі державної (військової) поліції, та внесенє пос. д-ра А. Ончула в справі заведеня обезпечєнє перед огнем і обезпечєнє на худобу краєву. Дальше їде внесенє пос. д-ра Штраухєра в справі основаня суду промислового, а пос. Т. Ончула о перебранє локальних жєлєзниць в заряд краєвий, і інтерєнція пос. д-ра Штраухєра в справі відносин в черновєцїм учительськїм семінарі.

Роботи для краєвих ремісників.

Пос. др. Б. Штраухєр в скорім запитї до президента виказує, що урядник спровадженї із Заходу зовсім не дбають про краєве населєнє, про краєвих ремісників, тож під охороною посполської негїтальности трєба до них заговорити по німєцки, аби їм аж в ухах задзвенїло. З черги виказує, що краєвї роботи скарбової сторожи, жандармерії і жєлєзничої служби, забирають чужї, коли 150 краєвї черновєцких, а другє тільки в краю стоїть без роботи. Також і поліція державна, „яка хїба не ходити ме в Адамових одягах“, повинна покрити свої потреби у краєвих краєвїцїв.

Прєз. др. Бляйлебен, застерїгаючи собі докладїшшу відповідь на пїзніше запєняє, що до сєї справи віднесе ся найприхильнїше.

При приступлєнню до порядку дневного, реферують в першїм читанню предложєнє краєвого виділу пос. др. Стоцкїй про рентовї осєлї (перєслєно до комісії економїчної), пос. Ф. Лулу 1. про змїну банкового статуту, 2. про фюзію краєв. банку із Буков. Зав. Кр., 3. про іменованє дир. Пашкїса директором заведеня, 4. про уїдлєнє пенсії з ласки усунєному учит. Васильовичєви. (Відослєно до комісії економїчної згл. адмїстраційної).

По довершенїм звєрїфікованню вибору посла із сучасного повіта, Т. Ончула (реф. І. Волчанський) здожив він приписану присягу у румунськїй мові.

Вибори комісій.

По покликанню на провїзоричних скрутаторів пос. Сїмїоновича і Пігуляка, вибрано скрутаторами соймовими Сїмїоновича, Богдановича і Тїтїнгєра. По промові д-ра А. Ончула що до складу і скїлькості комісій для бїжучої сєсії соймової вибрано 26 гол. до комісії: верифікаційної: Лянґєнгана (голова), Бєжана (заступник голови), Тїтїнгєра, Сїмїоновича, Малїка і Богдановича; — адмїстраційної: пос. Лулу (голова), Калїнєску (заступник голови), Калїтовського, Штраухєра, Скедїя і Гальбана; — пєтиційної: Штраухєра (голова), Т. Ончула (заступник голови), Лїндєвєра, Калїтовського, Поповича і Абрагамовича; — економїчної: Ник. Василька (голова), Волчанського (заступник голови), Смєль-Стоцкого, Пігуляка, Сїмїоновича, Бубурдзана, Відмана, Штраухєра, Гальбана, Богосєвича і Гєрмузакого. На сїм засіданє скїнчило ся.

Слїдуючє засіданє сойму відбудє ся завтра то є в пєтницю о 5. год. по пол. Заповїдає ся воно незвичайно інтерєсно з огляду на прикрї непорозумїня, які виринули в послїдній хвилї в банкової справі таки між соймовою більшістю. Поки що до відома загалу подаємо, що їх пороблєно не з боку наших послів але із боку зовсім несподїваного, та що вони є такої далекосяглости, що загрожують не тільки банкової справі, але навіть істнованню „Вільнодумного Союзу“, а то їй дальшому триванню сойму. Якїй небудь оборот ся справа приймє, рускї послї певно не заведуть до-

вірї свого народу і непохитно будуть боронити єго інтерєсів, придержуючись засади, що в публичних справах тільки добро загалу *suprema lex esto!*

Політичний перегляд.

Ювілєй ґр. Аґ. Голуховського. Ңр. Аґєнєр Голуховський обходив сими днями дєсятїлїтє свого урядованя на становищі австрїйського міністра справ заґраничних і цїсарського дому. Із тої нагоди зложили єму ґратуляції цїсар Франц Йосиф І., канцлер Німєччини, ґр. Бїльєв, італїйський премїєр Тїттонї, міністри угорскї, члєни спїльних дєлєґацій, не кажучи вже про перзонал міністерєтва справ заґраничних.

Галицька рада шк. краєва. З днем 10. червня входить в Галичинї в жите новий закон краєвий про „Раду шкільну краєву“, ухвалєний в минувшїм роцї через сойм галицький, а санкціонований цїсарєм 15. лютого с. р. Пїсля нового законє будє Рада шкільна в Галичинї складати ся: 1. з прєдсїдєтєля який є намїсник краю, або віцєпрєзидент Ради шкільної, або коли і той не мєжє, заступник іменований намїсником; 2. з 2 реферєнтів справ шкільних: адмїстраційних і економїчних; 3. з 3 інспєкторів шкільних; 4. з 4 дєлєґатів виділу краєвого, з котрих один мусить бути Русинєм; 5. з 3 духовних католицьких то є латиньського, грецького і вірмєньського обряду, одного духовного протєстантського і одного жидївського. Духовних покликуює цїсар на прєдставлєнє міністра просвїти і віроїсповїдань за пропозицією намїсника, причїм знов намїсник має порозумїти ся з ординарїями митрополічними в краю. 6. З 6 заводових знавцїв шкільництва (3 з учитєлів шкїл висших, 1 з середних, а 1 з народних або семінарїєв учит. а 1 з промислових). Двох з тих 6 знавцїв мають бути Русини. 7. З 2 дєлєґатів міст: Львова і Кракова. Дєлєґати мають мати пасивнє право вибору до ради громадєскої і не мугуть бути учитєлями підляґаючими Радї шкільній краєвїй. Видїл краєвий вже вибрав склад тої нової Ради шкільної краєвої, до якої з Русинів ввійшли др. Ал. Барвїнський, др. Кирило Студинський та др. Омєлян Савїцкїй проф. гімназ. у Львові.

Подїї в Росії. В Уфї на павзї підчас театрального прєдставлєня ранєно тяжко револьєровими вистрілами ґубєрнєатора Соколовського, що обняв сєй уряд по вбитїм Богдановичу. Винувник атєнтату втік. — Аґрарні розрухи ширять ся в околиці Кишенєва і в Полтавщині, де зруйновано добра бр. Бєбрїнського. — Новий царєкий указ приносить значні пїльги для Поляків на Литві і Західній Русі.

Росія й Японія.

На терєні війни являють ся знаки вїсуючі на днях великі і важкі подїї. Японцї і на суші і на морі приступають до офєнзиви. В Манджурї маршалок Оїма, посуваючи ся безперестанно в прєд, концентрує свод війска між Сюмін-

тївом а Мукдєном, а кватиру свою прєвїсє до Чантун. Російськє лїве крило укрїплює ся коло Кїрїну. Дрібні борби мнєжють ся дуже, а те все попереджєє близьку головну борбу. Японцї подїбно як під Мукдєном, з великою скорєстю і силою напїрають на лїве крило, підчас коли в цєнтрум і на правїм крилі доси спокій і застїй. Не меншїй рух на морі. На Формозї заведєно стан облоги і оголошєно вїємковї суди. Флєота японсьєа що раз змїняє своє єтановїнє. Флєота російсьєа по злуїї з єсєкадрою Небоґєтова має цілою силою пари плавити до прєлїву (шиїки) Бєшїк. Напроти нєї вїплїла російсьєа єсєкадра із Владивостока з двома підводними судами французької роботи. А що і Тоґо має підводні судна (амєрїкансьєого помїєсу), протє фаховцї пильно стєжуть подїї вєєнї, сподїваючи ся нової борби підводних судєн. 13. с. м. в ночі заатакували флєоту російську японсьєкі торпєдовцї з Томана, але їх завчасу спостєрєжєно і атак відїєрто.

„Daily Chronicle“ доносить з Гонконґу, що 13. с. м. видно було на висотї Гарґоск 12 кораблїв вєєнних з покашєнними сьвітлами. Однак не мєжє було розлїзнати, що то за кораблї і куди плавуть. Знов з Лондону телеґрафують, що вїпїтан одного норвєжєского парохєда, що 12. прїїхав до Мої, чув 11. с. м. між годинєю 8. а 11. рано в шийцї корєанськїй на північ від Сасєго стрїли армєтні. Стрєсєня від стрїлїв чути було доси сильно, але не мєжєна було нічого бачити задля густої мряки. Спостєрєжєно тільки лєдку торпєдову японсьєку плавучу в напрямі, з відки чути було стрїли. Тимчасом починають свою невольну роботу Міни. Коло островів Мієнґає затонув японсьєкий транспортний корабель „Шєнґєумару“ пїтрафонїши на мїну; така сама судьба стрїнула анґлїйський корабель „Sobratenpe“ на висотї Порту Артура, коли вилїнув в стрєту, про яку оголошєно острєгу, щоб єї кораблї омїнали. Європейських подорєжних вїратували судна ратунковї з Порту Артура, а кілька нєєвропейських подорєжних мало потонуть. Крім того доносить з Токїо до „Daily Telegraph“, що підчас бурї, котра трєвала кілька днїв, помічницїй кружєлак японсьєий „Неккомару“ вїїхав коло Фузану на скалу і є значно ушкодженїй. З парохєди працюють над єго вїратуванєм.

Із Сєґону телеґрафують: Получєнє обох російських флєот наступило 8. мая поза мєжами територїї, приналежних до чужих держав. Флєота Рєждєствєньського відпїлила 14-го с. м. на схід.

Зазив краевого товариства для руху чужинців на Буковині.

Буковинці!

В західних краях рух чужинців є богатим жєрєлом зарїбку і добробиту. Через подорєжуючих чужинців і людий, що в лїтї стало перебувають в якїсь околицї, заходять в край богато грошїй і безчислєнні робїтники одержують роботу. Також і Буковина є гарним і цїкавим краєм, але она ще не досиє знана.

Під опїкою п. ц. к. краевого президента д-ра Октавіана риц. фон Бляйлебен і п. маршалка краевого Юрія бар. Василька-Сєрєцкєго стоїчє новозаснованє краєвє товариство для руху чужинців на Буковині має тут зробити змїну до лїпшого. Визначні мужї краю посвєчають свої сили єїй благородній цїлі. Але коли не прикладуть рук всі, що мають вплив і повагу і щїро люблять свою вітчизну, то всєкий труд дарємний.

Буковинцї! Без рїжницї на мову і віроїсповїданя, підмогайте се добре дієо числєнням вступлєнєм до товариства! Ви піднесєтє край, придбаєтє єму нові жєрєла здобутку і припрєводити єго на

внї до значїня. Гарнї околицї, що могли бї тисячї людїй скрішити душевно і тілесно, не повинні довше оставати ся опустїлими.

Лиш двї корони випосить річна вкладка.

Але се не все. Підмагайте і в цїлий спосіб змагає до піднесеня руху чужинцїв, як то прецїнь всюди дїє ся. Довше не можемо оставати ся по Семигородї, Угорщинї і Галичинї! Се є не лише грошева але також почесна справа для кожного Буковинця.

Заяви вступу приймають веї уряди громадскї як також місцевї видїли; в Чернівцях: Університетска книгарня Г. Пардинього на ринку і муз. склад Ем. Розенцвайга при улицї Паньскїй. Члени одержують гарними образками украшену і два рази на рік виходячу „Газету для чужинцїв“ безплатно. Чернівці, в цвїтні 1905.

За краєве товариство для руху чужинцїв на Буковинї:

Йосиф Ульман, Др. Антїм Норст,
ц. к. надворний радник ц. к. секретар універ-
і директор дїбр, превид. зитету, сталїй реф.

НОВИНКИ.

Чернівці, 18. мая 1905.

Ювілей посла Пігуляка, заподїжений на недїлю, із причин від комітету незалежних відложено до часу, який пізнійше означить ся.

Санкціоноване краєвого закона. Цїсар санкціонував законопроект порїшений буковинським соймом в осїнній сесїї, силою якого зачислено до рогу ведучу із Добринівцїв через Чорний Потїк, Снут і Самушин до Мосорівки, до категорїї дорїг повітових.

Епілог демонстрації антикерберівської. Сенат апеляційний у Львові змінив засуд на учасникїв антикерберівської демонстрації о стїлько, що ак. Сїчинському годї замінити арешт на гроші, але мусить відсїдїти 10 днів.

Смертельність в Чернівцях. В послїднім місяцїлучило ся в Чернівцях разом з передмістями 175 случаїв смертї т. е. померло 243 людїй на одну тисячу мешканцїв. Коли відтагнути від того померших на передмістях (57), то на саме місто припадає 118 случаїв смертї. З того умерло 49 мужчин, 46 жінок і 80 дїтий обох полїв. Після віку умерло 80 в віці до 14 лїт, 9 в віці до 20 лїт, 51 в віці до 60 лїт, а 35 в віці до 90 лїт.

Звичайні загальні збори ставнївської філії „Руска Школа“ відбудуть ся дня 3. червня с. р. о год. 10. перед полуднем в Станївцях в шкільнім будинку із слїдующим порядком дневним: 1. Отворене зборів. 2. Верїфікація протоколїв з послїдних загальних зборїв в Станївцях і з звичайних зборїв в Вашківцях. 3. Справозданє з діяльности товариства і касове. 4. Зміна статута. 5. Нарада над потребою справлення підручникїв шкільних для руских народних шкїл на Буковинї після тем конференційних. 6. Евентуальні відчитї. 7. Вибір нового видїлу. 8. Евентуальнї. З огляду на важність нарад, а особливо, що можна буде передаскутувати такі важні питає як сегорічні конференційні теми, сиодїємо ся численної участї так членїв товариства, як також гостей і делегатїв інших філій. — Звертаємось також з зазивом до Вп. Товаришїв(шок), щоби зволїли приготувитись і прибути з відчитами на довільну тему. — При тїй нагодї просимо членїв товариства вирїшати як найскорше членскї видїли за рік 1904, бо право голосованя будуть мали лиш ті, котрі не залягають з вкладками. Гроші просимо посилати на руки каспера т. Олександра Барбіра надучителя в Кабїні п. Драчїнцї. — За Видїл: *Партемїй Данчул*, голова. *Іван Герасимович*, писар.

„Та лишїть куме Івоне, таж то панотець“ так боронив перед кількома дїями в Дорошівцях один ладїйний чоловік свого душпастиря „знаного“ о. Vasilie Nichitovici від розлученого кума Івона. Огїя пригода „так звалого“ душпастиря, свїдчить знаменито, як він постує собі із своїми парохїянами. Івон Филичук мав нещастє служити за фірмана в свого панотця. А позаяк о. Никитович не дуже радо платить своїм слугам зарїбїцїну, тому мимоволї сходять они на те, що самї відшукують свою працю із майна призьбраного панотцем із громадян. Одним словом — крадуть. До сего они прямо примушенї, бо були такі случаи, що аж поліційна зверхність мусїла вступити ся за слугами о. Никитовича, із яких один так заслужив ся у него, що мусїв ходити у самїй сорочцї, а вирочїм свїтїв грїшним тілом. Та знуцає над парохїянами заївчило ся і то доволї прикро для о. Никитовича. Коли він Ів. Филичука не хотїв законити, але почестував словами із звичайного свого „крепкого“ словаря, то і в припїженїм мужику збудило ся ображенє почутє чести і амбіції, і ся покрїзна досї овечка рішила по мужику розрахувати ся з своїм панотчиком. За раз по першїй переїшов він на велике здивованє панотця єму дорогу і почав сповїдати єго на свій лад і вїнци причастив відповідно так, що о. Никитович і несподївав ся. Поєспїали ся кулаки твердої мужицької руки по панотчикових плечах. Конєць сїй передвеликоднїй історїї розїграв ся тепер перед судом, де мужика засуджено на 10 дїб арешту. От до чого доводять своєю брутальністю ромунїзаторскї панотчики, які певні безкарности за свої герци із боку митрополїтїй консисторїї, прямо знуцають ся над своїми парохїянами. Наслїдки сїї газардової гри із нашим мужицтвом слїднї хвабї і для слїпого: з одної сторони мужики відчужують ся від церкви, в яких розїсли ся тажї вороги народу, та се сїм „душпастирям“ байдуже! З другої сторони зростає що раз більша ненависть „овечок“ до своїх quasi „пастирїв“, якої обїви вже спадуть доволї дїймаво — на плечї виновникїв.

Замиканє склепїв о 9. год. вечером, яке заведено вже по пїнїших великих містах, рішили вибороти собі й черновецкї помїчники торговельнї, звертаючись із відповідними просьбами як до кушцїв так до публїки. Під скаєнами, що не хотять в ту пору замикати склепїв, уряджують від двох днів торговельнї помїчники й робїтники демонстрації, доки не осягнуть свого. Огїтакї демонстрації повторили ся і вчєра під торговлю Шїфтера при у. Резиденції. Одначє тут прїйшло — як розповїдають очевидцї — до пожазуваня гїдних подїїв. Ось черновецка поліція, яка дала вже не раз докази своєї брутальности, важила ся рубати зібраних демонстрантїв голїми шаблями, помїмо того, що они тоді не ушкоджували ані чужого майна, нї не зневажували нікого чинно. Кілька демонстрантїв тажко порубаних „сторожами безчечности“ перевезено до краєвого шпиталю.

Страїк замїтачїв черновецких улиць. З черги застраїкувальнї й замїтачї черновецких улиць, домагаючись підвишеня своєї низької платнї, Маїстрат держав ся твердо первїсної платнї з огляду на порїшений вже прелїмінар міських видїтїв, а за те обїцують замїтачам через сов. Бека, що одержуть підвишенє своєї плати на другий рік. За час страїку замїтали улицї й ринок під поліційною охороною „страїколомї“ із недоростїнь, що „займають ся“ жебрацтвом й злодїйством... і нераз давали до дїла поліції. Вїнци таки побїдали страїкуючї, бо підвишено їм платню о 20 сотикїв денно, після чого взяли ся вже до давньої працї.

Желїзнича пригода. Із Бергомету н. С. пишуть нам під датою 15. с. м.: Сегодня о 9-їй год. рано утїкли два вагони наладованї довгим деревом зі стацїї желїзничої Межиброди і переїхавши в шаденїм темпї 10 км. ударили з екаженою силою на стацїї в Бергометї в машину, що перервала вагони. Сила удару була страшєнна; на лїкомотивї урвало компї і поломїло бьоми і цїлу арматуру, а двї за лїкомотивом стоячі лїори поторощило на кавадї. — Кьльци з першого вага порозкиданї на 20 метрїв на окодо; тор желїзничий зничило, а

шїни покривленї. Чудом лиш обїйшло ся без вїсїях жертв в людєх; лиш наляч на лїкомотивї тажко ранений. Машиніст Ільїнцкїй і кондуктор Сїмадер потерїли лиш легкї ушкодження через вївїєне дерево. Могло бути однак гірше, бо тор з Межибїрд до Бергомету їде середїною села краєм громадскої дороги поїри торговлиць, школу, церков і уряд громадскїй. Оба вагони їшли, як вїтер і убили по дорожї лиш одного коня. Подїялї при тїм лиш „Sparsystem“ на наших желїзницях. Мїж Межибродами, а Бергометом нема ніякого телеграфїчного нї телефонїчного полудєня, помїмо того, що ся частє желїзницї є дуже ексквєнтована і виказує найбільшїй може на цїлій просторонї з Межибїрд до Гайбокої рух товаровий. Окрїм того в Межибродах нема ніякої желїзничої служби і вагони пересувають робїтники від трачки, котрі може і понїятї не мають, що тор з Межибїрд аж до Сторожинцї їде одним спадом і до 2 процєнтовим. Щастє що вози вдарили в Бергометї на машину, бо могли були заїхати аж до Сторожинцї, а нїлько би нещастї по дорожї наробили то годї і предвидїти. Оба вози були наладованї деревом слезкого товариства деревного (Oberschlesische Holzindustrie-Gesellschaft in Neuthen) і призначенї до Лукавця. Ушкоджєна машина мала власнє їхати до Межибїрд і їх звїдтам привезти.

Борба з Буддїстами. Після телеграм з Сєгоњу агїтатор Онїмо, котрий подає, що він є висланцем Буддї, напав на чолї 40 своїх прихильникїв узброєних в списи і шаблї на село положєне в густїм лїсї біля Енкоа. Прїйшло до кровавої борби з жовїрами францускими. Францускїй полковник ранений, з жовїрїв один убитий, 2 раненї. З помїж напасникїв 16 убитих, 10 ранених, а рєшта попала в полон. Онїмо, якого уважано з початку за погїбшого, а який був лишє легко ранений, дїстав ся в ночи в руки воякїв мїліції. Він оповїдає, що одержав від Буддї мїсію лїчити хорїх і увільнити край від теперїшнього панованя.

Оповїстки і т. п.:

Із ради шкільної краєвої. На засїданю ц. к. ради шкільної краєвої розширено огїс народнї школи: в Фїрстєнталю із 3 на 4-класову; в Сєргїях із 1 на 2-класову; в Митковї із 1 на 2-класову; в Язлївцї із 2 на 5-ти-класову; в Багнї із 1 на 2-класову; в Волочинцях із 3 на 4-класову; в Устїю-Путїловї із 1 на 2-класову; в Городницї додїшнїм із 4 на 5-ти-класову; в Рєстоках із 1 на 2-класову; народну школу в Арборї-сєнтрїм із 4 на 6-ти-класову, нїмєцку трикласову в Арборї на 4-класову; двї класовї школи в Арборї cotal і Арборї re Glitt на школи чотїрокласовї. — В принаєжїї до Арборї прїсїлку Боднарєни основано 1-класову школу. — Учителя В. Корнїляка прїдїлено на єго власну просьбу до повнєня службових обовязкїв в Шпрївцях гор.

Із тов. укр. студ. „Сїч“. В суботу дня 20. с. м. відбудє ся о годнїї пів до 9-їй веч. в льокалї товариства відчит т. Євгена Голубовича: „Прогайдамаччїну“. Вєтуи вільний. Гостї пожаданї. — За научний кружок: *В. Домбровський*, голова.

Із „Бук. Болна“. Пригадуємо щє раз, що „Болна“ розпочинає сїї пїтїницї, дня 19. мая свою звичайну діяльність, і то не — як було в вївторок мильно подано — пробую, лишє засїданєм видїлу полудєннїм з довірочною нарадою **всїх членїв** о годнїї пів до 7-їй до пів яо 8-їй, а потїм пробую цїлого хору, яка буде тажко тривати цїлу годїну. — При тїй нагодї звертаємось також увагу ученикїв школи „Болна“, що вже крайна пора вписати ся їм на науку. Школа має тривати до 15. липня, значить всего 2 місяцї. Тимчасово на двократний зазив на 24 бувших ученикїв зголосило ся досї всего 4. Чи і тут виходить на верх наша опсалїтї? Досї школа одна вільна буда від сєго блуду, чїж би і під огїтїм зглядом настав поступ до гїршого? — *Модєст Левїцький*, голова. *Василь Сїмович*, писар.

Звичайні загальні збори філії „Рускої Бєсїди“ і першї основуючі загальні збори „Народного Дому“ в Вашківцях н. Ч. відбудуть ся в Вашківцях н. Ч. дня 8. червня с. р. (на

Вознесєнє). Близїшї деталї подамо в своїм часї.

Посмертнї вїсті:

Дня 15. с. м. помер в Виїпїцї управитель тамошної почтї Антїн Вїктор Малїк, брат нашого соймового посла, Артура, в 47. р. житя. Тїлїнї останки поїйного перепроваджено дня 17. до Вашківцїв н. Ч. і там зложено їх на вїчний снопочїнок. — В. е. п.!

Малий Фейлетон.

Кость Ганусєнко.

КАНАДНИКИ.

З свїжих борознїв, що вирїнали за плугом, підносила ся пара і щєзала в воздух. Конї дїхали важко, а погонїч підбїгав за ними, махаючи батоєм над їх головами... Весна вже таки добре вїгїздала ся... Усї дерева й корчі, що стояли наокодо города, в котрїм власнє орали, блищали в сонїшнїм свєтї... а з їх вїтїв, що колиєли ся від подуву вїтру, гомонїли голоси птахїв...

Дорогою переїздили фірї з гноєм, і запах єго мїшав ся з свїжою вонєю цвїтїв, з вонєю весни...

Аж нараз загуркотїла здалєна фіра... Зблизїла ся... З десєть, по паньському одягнених людїй сїдїло на нїї... Старшї, з свїжо підголенїми бородами і молодшї... Всї свївали жалїбної пїснї.

Гомїн єї розносїв ся далеко по селї, і з уєїх хат вїбїгали людї...

— Що то за пани? — питали одні другїх...

— Файнї ми пани, — відповїдали їм, — тажє то нашї „канадники!“

— Канадники... ади які пани... мой, мой!...

А канадники все тїгнули свою пїсню...

За сєлом стали. Там очїкували їх жїнки та родичї, щоби ще раз розпрацати ся...

Канадники позлїзали з роза.

З громади людїй що їх очїкували, виступив один і промовив:

— Братї милї! Ми прїйшли ста, щоби вам віддати послїднїй гонїр, так як си віддає єго тим, що їх відпроваджемо до гробу.

З громади дав ся чути плач і жїночий голос...

— Ой Васильку, Васильку, оїла бї я тебе на цвїнтар відпроваджувати нїж до тої Канади.

Бєсїдник глиньув на ню і потїг дальше...

— Та ви братї любї не журїть ся. Хотїй ви будєте за таков глибїєв, ци як си кажє за морєм, то все таки абїстє знали, що маєте тут таких, котрі на вас завше гадають і за вас си моє.

Канадники слухали мовчїки... та глипали на свої жїнки і мамї, що стояли, заливаючи ся слєзами...

— Мой давїт си на ті лани, — зарєвїв один з мїж них... нам би траба Канади, як би вони нашї були?...

— Мовчї дурно — ади, що їму занахло, — засмїяв ся другий з них.

Першїй бєсїдник хотїв дальше говорити, але тут настав такий рєйвах, що він зїйшов з „конценту“ і замовк.

А жїнки та дїти кинули ся на канадникїв та обїймали їх голосєчи та прїповїдаючи при тїм.

Був то дивний образ... Нїби то пани, на яких шїях висїли мужицька...

— Мой та ми запїзнамо коєлю, — гукнув один канадник, котрому удало ся вирвати з рук жїнки...

Всї посїдали на фіру і вїю...

— Ет, плачуть — сказав той що згадав про коїлю, — а вже завтра певно кожда найде собі парубка...

Всї мовчали... Сєла вже не було видко, лишє плач мов тихий шум доїтївав до ух канадникїв...

— Ет найдуть собі парубкїв, — сказав другий... — нїби я таїкї мой жадує...

Двї недїли по весїлю лишївєм ї — тажє то молоде, то вогонь...

— А ми нїби лишє зробим — додав другий — тажє чоловік грїшний...

— Ой грїшний, грїшний — подумав кождий... а на їх устах показав ся усмїх якоїсь оїжданої утїхи...

Кадобївцї, 11. мая 1905.

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламіст не по-
чатані від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

за цілий рік	20 K. — с.
„пів року“	10 „ — „
„чверть року“	5 „ — „
„місяць“	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належність за інсерат
платні в Чернівцях.

Без виходу?

(X) Беручи в рахунок мотиви публичної натури, загального добра та бодай мінімальної політичної постійності послів мож було надіятися, що теперішня сесія соймова із давнюю ревностю возьме ся до успішного полагоджування своїх великих задач — важких законопроектів, яких як найшвидшого порішення прямо жаждє населене Буковини, а передовсім так рускі як волоскі мужики. Шірокі маси мужицькі, упадаючі під тягарем економічного занепаду, не жаліли жертв і посвятили, щоб ввести до сойму нових заступників, якіб краще дбали про добро публичне, як давні, якіб, досягнувши в свої руки до того окуплену власть громадянської самоуправи, не важили ся брати в рахунок інтересів особистих, а не то, щоб особисті справи видвигали понад публичний інтерес. Одначе... Ах, як гірко приходить ся писати те „одначе“, бо воно стає немов наліпком клеймом на мало міді не перших картках нової, демократичної соймової репрезентації. То „одначе“ — се найкрасша вода на млин ворогів поступу тяжко кривджених і уповажених верств волоского й руского люду. Від пам'ятної хвилі, літневого політичного відродження Буковини, не вгавали голоси ворожі, що старали ся дискредитувати роботу „Вільнодумних“, що старали ся підсувати декому із них еґотичні, а то й особисті цілі чисто матеріальної натури. Чи ж справді прийде ся звінці із чолом, похиленим із сорому, сим заклам притакнути? Чи незабутна ера Гогенцоллерна, ера, у якій посушено Буковину в Європу, ера, в якій дано сій країні „вільні вибори“, малаб тепер виявити ся кроком хибним, кроком передчасним, коли деякі посли вибрані вільними голосами мужицтва схилиються ся до того, щоб заводити до краю господарку взаємної асеккурації приватних інтересів після дідичівського узірця, який хіба не гідний наслідкування?

А одначе — наслідувачі найшли ся. Консерви, очевидно, яка не в силі сама счинити законодавчої машини нового сойму, вдало ся кинути між „Вільнодумних“ кість незгоди в банківій справі.

Із незвичайною прикрасою приходять ся писати сій стрічці. В попереднім числі ми ледви напіннули про сю справу, надіючись, що добре зрозумілий інтерес загалу возьме верх над приватною та що справа буде так полагоджена у внутрі „Вд. Союзу“. — Та згода на жаль і досі не наступила. Сойм відбув тільки два засідання, у яких полагоджено тільки справу черновецької поліції, яку треба було з konieczности брати на перший план — речниця сїдуючого засідання годі предвидіти; комісії не працюють — у економічній, що має тільки дїла обмежила ся вся робота на виборі референта для справи банкової і рентових спл. д-ра Стоцького і значить ся уся робота опинила ся на мертвій точці, а се ось із якої причини:

Волоский клуб поставив домагане, щоб президентура в банку була до смертї, та щоб наділено нею посла, судового сов. д-ра Флорею Лупу. Розуміє ся, що на таке conditio sine qua non волоских послів не могли пристати рускі посли, не пристала і проча частина „Вільнодумного Союзу“, дарма, що волоскі посли загрозили обструкцією, а др. Авр. Ончул зложив провід „Вільнодумного Союзу“, загрожуючи, що розібе его на прах, хоч би мож горячо бажати, щоб він своїх визначних сил при звісній чистоті характеру ужив радше для скріплення положення „Вільнодумного Союзу“ через недопущення до того, щоб він не забавлював ся приватними справами...

В постулатах Вільнодумного волоского клубу наступили вже деякі незазначені мутації, одначе він полягаючи на підпорі волоских послів консервативних і не думає відступати від свого хибного вповні неоправданого і неодвітного домагання, поставленого в формі, для якої

прямо тяжко найти відповідну назву... Як небуль воно стане ся, рускі посли будуть так е уформоване банкової справи поборювати із всею рішучістю і надіють ся певної помочи багатьох інших членів „Вільнодумного Союзу“, які не схочуть брати на свою одвічальність такої маніпуляції, якої до сїї бажать Вільнодумні Волохи.

Нині (т. е. в суботу) о 5. годині по полудни відбуде ся в сій справі нарада „Вільнодумного Союзу“, то-ж ще раз клячемо до всіх послів, а передовсім до наших заступників, на яких спав тепер так важкий тягар, щоб берегли чести молоді респрезентації, чести Буквини. Ми все ще не хочемо тратити надії в добру поладу цілої справи!

Про рентові оселі.

Видїл краєвий предложив в біжучій сесії соймовій послам до ухвали проект закона про рентові оселі. Для полертя закона і вияснення его konieczности предложено послам вступний реферат, який ми в коротці постараємо ся ту навести.

Референт вказує на розвиток давньої римської господарки, навізуючи до висказу „latifundia perdere Italiam“ і поясняє, що сей висказ не треба брати дослівно, а треба під ним розуміти тільки, що система господарки опертої на невилітництві була причиною упадку господарства рільного. Бо коли робітник нічого не коштував, то великі картагенські фінансисти, що працювали тисячами невилітників на великих просторах землі, могли

достарчувати до Риму збіжжє по ціні дуже мало вишій від коптів самого перевозу і через те робити убійчу конкуренцію рільникам римским. Через те дрібні рільняки, як найслабші упадають перші, а їх господарства входять в склад великих посідачів, що також, не можуть видержати конкуренції, змінюють рід первісної господарки. Появляють ся проби поділу великих посілости на малі парцелі та викуплені їх на „lustrum“ (1 рік) або на „lustrum completum“ (5 літ) рільникам, які не посідають нічо. Сей однак систем довів рілю Італії до винищення через рабункову господарку, бо винаемщики, до котрих належала земля лише через якийсь час, не дбали про се, щоб їй віддати те, що їй забрали. „Ausbeute zum Verkauf“: рільнича господарка Італії упадає, а на колишніх збіжеродючих лавах закладають ся пасовища, городи та люксусові лятї фондї. Звернувши увагу при згадці римської парцеляції на винаєм на якийсь час на подібне поступоване „фонду релігійного“ на Буковині, переходить реферат до нинішних відносин в Німеччині.

В 70 та 80-их роках XIX. століття велика німецька посілість находить ся в труднім положенню. Законні корисні для дрібної господарки (комасация і др.) скріпляють дрібну господарку, яка стає грізним конкурентом великої, що тратить робітника задля розвитку промислу. Задовжене великої посілости росте,

Іван Хмара.

М Е Т А.

Звела їх судьба.

Пізнали ся, товаришували, читали спільно „Терінія Вертера“, а при тім силували ся відчитати чувства й думки — він єї, а она его.

Она бажала бачити, щоб він, відчувши огонь любви, мінив краски лица, дрожав, звивав ся коло єї ніг, щоб зітхав і терпів.

„Побавлю ся трошки, однаково не жити-б мені монотонно“...

Він хотів тронуть єї закаменіле серце, бачити, як хвилюють в полум'ях любви єї груди, як тріскають искри в єї великих, карих очах і побідити єї опір...

Звела ся страшенна борба сердець:

Розложили сїти, вабили, манили, паленіли і знов остигали мучені в погоні за побідою і що дня метали жребя...

Она ограла „думки“, сонати, а клявіші „шептали“, „плакали“, „завмирили“ і знов знимали розпучливі голоси, кидаючи ними мов їдкими стрілами.

Він велухував ся в заманчиві акорди й шукав здібного терену до остаточної стрічи.

Він співав, заманював єї на „той сьвіт“, а она слухала, летіла стрілою в перебіги, щоб долетіти до границі, знов вернути до своїх непоборимих позицій. Він вертав ся за нею, благав, пестив і завмирав...

Вмучували ся, відпочивали і знов бороли ся на ново.

„Гов“, каже судьба. Сильний сильному не уляже. — Прийшла розлука.

Він: Так! Я їду будувати твердиню на скелях у дебрах. Замурую ся перед сьвітом кришталевим ледом, де й сонця жар остигає, а ти гуляй між цвїтом степами, змивай личко ранною росею і випивай ся красою блокитного неба! Знайди товариша! Ховай ся з ним в майську зелень, п'яній аромою цвїтів, слухай, як молоденьке листе з вітрами розмовляє, шепче солов'єм мильодії, дражнить їх, а тебе присипляє.

Отак сиди собі з ним плечі в плечі, склонивши головку на його груди при магїчнім сяєві повнокруглого місяця в зацвілім садку і мрій, мрій... бо в моїй твердині на скелі мороз вікна мурує, а вітер під помостом стекло виве, а я також мрію...

Она: Тебе не стане тут.

Признаю: Ми так жили ся, буду тужити. Прощо, самітно.

Ти здіймеш ся орлом верхівями, вдариш крильми, сполохаєш дрімучу серну й заженеш з нею. Гордого побачу тебе із затїни поруч неї в перших рядах на людів концертї.

Намі очі здіблять ся до байдужного привіту. Ми зближимо ся крадьки перед сьвітом, стиснемо собі руки, а ти скажеш: — Незломна.

Я шепчу: — Пропало... не верне!

Жар його серця розтопив ледові мури, а кости прїють на румовища.

Она вмерла серед цвїтів, щоб они, поживившись, буяли і цвїли.

9. V. 1904.

Др. Франц Оленгаймер.

3)

СОЦІАЛЬНЕ ЗНАЧІННЯ СПІЛОК.

З німецького переведа: Маруся Полтавка.

(Дальше.)

Вивласнене земельної посілости, яке я вважаю кінцевим, відбуваєть ся перед нашими очима само собою. Земельна посілість витискаєт ся, як скалка із пальця, завдяки власному впливови на своє оточення. Переселене люді із села до міста, що нестримно поступає в перед, переносить точку тяжести політичної влади у руки міської робітничої верстви; а виселене у заморські країни губить велику земельну посілість економічно, через те, що на ринках для засобів поживи іде конкуренція із долини. Се витискане, або самовилічене є майже вже закінчене у Великобританії, в Німеччині воно в повнім ході і кермує цілою нашою внутрішньою політикою. Міська робітнича верства може спокійно чекати його закінчення, не рушаючи й пальцем. Але вона може також і сама вмішатись, щоб прискорити і полекшити процес, так сказатиб, проколоти налив. До того служив би острый засіб — революція, лік з аптики нерозумної мнущини, якою не то що годі радити уживати, але треба як найдужче остерігати проти нього — і економічний засіб, спілка.

Як спілка більш ніж 50 літ тому назад виступила на сцену Німеччини, то вона вірила у свою місію, як і єї отець, лібералізм вірив в неї. Тепер вона стала малодушною, бо єї рожеві сні не здійснились, і зрікаєть ся тих надій першої молодости. Тепер вона смирно вдовольняєт ся тим, що підтримує господарюючих люді в боротьбі о соціальне існуванє і помагає їм, се розумієт ся також цілї варті шляхотного поту. Але ніяке запереченє не може знизити того, що спілка із початку бажала досягнути більше, далєго більше! Вона не хотіла піднести поодиноких люді понад їхню класу, хотіла їх було і сотки тисяч, вона бажала піднести класи, класи яко цілість.

допроваджуючи до (подібно як в Італії старинній) парцеляції. Аж в кінці закон про рентові оселі в Німеччині має на цілі унормувати рішучі відносини через привязане до ріл дрібних господарів, що будуть рівночасно робітниками на ланах вел. посілости.

Рентові оселі в Німеччині оперлися на принципі теоретичнім, що земельна власність, а капітал грошовий, се не все одно: з неї не витягає ся просто капіталів, а лише ренту, земельна посілість — се капітал in specie.

Реферат підносить велику господарську вартість рентових осель, а за примір подає Пруси, де комісія колонізаційна в цілях політичних (германізація Познанщини) закладає рентові оселі. Отже по п'яти літах тої парцеляції, акція парцеляційна стратила характер національний, а на перше місце висунули ся соціальні і економічні користи. І такий лише т. е. соціально-економічний характер можуть мати рентові оселі на Буковині, котра є вітчизною багатьох народів, як се виказує статистичне обчислення з 31. грудня 1900 р., після котрого на Буковині є: 297.798 Русинів, 229.018 Румунів, 159.486 Німців, 26.857 Поляків, 9.516 Мадярів, 596 Чехів, Моравян і Словаків, 119 Італійців і Лядів, 108 Словінців, 6 Сербів і Кرواتів. Для того реферат каже, що Русини, Румуни і Німці на Буковині повинні в сій справі відложити на бік свої національні ріжниці і рентові оселі оцінювати лише із їх значіння, яко посуваючи культуру краю в перед.

Відтак звертає реферат увагу на явище еміграції, що є наслідком упадку дрібної господарки. Щоб дати яркий образ і докладне поняття про розміри еміграції, реферат наводить ось які дані. Після статистики Сполучених Держав півн. Америки в рр. 1902 до 1903 прибуло до Спол. Держав: 41.122 полуд. Словян, 34.427 Словаків,

9.591 Чехів, 82.343 *) Поляків, 9.843 Русинів.

Отже кілька самих Словян ви-емігрувало з Австрії до одних Сполучених Держав. А кілька до Канади, а кілька до Аргентини, а кілька інших народностей! Сі емігранти не тільки забирають капітал в виді грошей на дорогу, але також позбавляють край сил робучих, звичайно найневергічнійших одиниць. Ото-ж рентові оселі мають на цілі здержати еміграцію через уможливлене бідним піднести свою господарку, як се роблять подібні інституції в чужих краях, прим.: 1. *Spółka parcelacyjna rolników w Poznaniu*, що за десять літ свого існування розпарцелювала 52.047 ha 19 a і 94 m² ріл, 2. „Landbank“ в Берліні, що за 8 літ розпарцелював 15.500 ha між нічо не посідаючих, творячи в той спосіб 1132 нових господарських одиниць, а 3942 ha розпродав між 915 господарів, посідаючих вже малі господарства, які через те збільшили ся і зміцнили ся значно під зглядом економічним. 3. „Bank ziemski“ в Познані і т. д.

(Конець буде).

*) Тут вчислені і Поляки з Росії.

Буковинські адвокати.

(Стаття надіслана).

Сумно, а навіть дуже сумно представляє ся стан Русинів-адвокатів на Буковині. Коли в Галичині адвокати-Русини уважають ся проводирами всякої народної акції, а повіт, в котрім осідає адвокат, щирій Русин, уважати мусить се щастем для себе; коли в борбі о народні права на кождім полі, є адвокати між першими, а тим самим в борбі о права рідної мови, коли галицькі адвокати-Русини ведуть чисто рускі канцелярії, і урядують лиш по руски; — то на Буковині зовсім інакше.

Там, де рускі посели з'умили своєю працею здобути для народу значні усякі, де народ завдяки тому може повний надії, а може навіть певности глядіти в будучність, там де руска бесіда в уряді здобуває собі чим раз нові пра-

ва — там в судівництві не має она ніяких прав, а в кождім разі далеко менші, як в Галичині, а то чи не по найбільшій мірі з вини адвокатів-Русинів на Буковині.

Щоб не бути голословним, наведу приміри:

В Галичині на руске подане видає ся рускі завізвання, ухвали, вирок, виписи інстабуляційні і т. и., але також се часто мусить бувати, бо з канцелярій руских адвокатів виходять писма рускі.

На Буковині сего нема. Там руского вирок, ухвали і завізвання ніхто не видає, але і панам адвокатам-Русинам не сниться ся навіть урядувати по руски і вносити рускі писма. Хіба деє від часу до часу забудуть на Буковині руский позов з канцелярії галицького адвоката, але лиш на те хіба, щоб на него вийшов німецький вирок.

Що більше деякі буковинські адвокати-Русини і на приватній кореспонденції, в листах до хлівів-Русинів, взагалі в кореспонденції з Русинами-клієнтами уживають німецької мови, що більше навіть відповіди на рускі писма товаришів своїх з Галичини адресують по німецьки.

Се вже прямо скандал.

Народ цілий, темний мужик, бідний урядник і зависимий учитель стає до борби за права своєї мови, не стають лиш адвокати-Русини, — бо їм се було б легше, бо они не зависимі.

Пора би раз вже змінити поступоване.

Схаменіть ся, будьте люди!

Бо лихо Вам буде!!

Ю. Е. О.

Росія й Японія.

Війська російські на суні, що розтягають ся на 55 кіломет. перед фронтом японським, 62 кіломет. на північ від Куяан, укріплюють ся горячково, оперті о сильні природні укріплення гір тельнських. Фронт рос. зміцнено 20.000 свіжого війська з Евроти, так, що по битві мукденської Росіянам прибуло в загаль 60.000 свіжого війська. Японці знов направили вже залізницю аж до Куяан, т. е. на просторі 76 кіл., так, що мають получене безпосередно з вітчизною, звідки довозять матеріял і средства поживні.

Що до подій на морі, то з густих депеш між флотом японською а залогом Формози вносять, що Того сконцентрував свої сили на полудне від Формози і там присилує на днях Ріждественського прийняти битву, щоб его не випустити на Океан. Тимчасом уперто держать ся поголоски, що Ріждественський лежить ражений параліжом, а команду здав на Небогатову. З Петербурга доносять, що команду над 4. ескадрою обійме не Бірілев, котрий має виїхати на місце Скридлова до Владивостоку, але контр-адмірал Паренаго, який тепер відбуває вправи з 4 ескадрою, готуючи ся відплисти на Вхід 14. червня с. р.

Що знов до переваги чисельної флоти рос. над японською, то часописи французські оголошують цифри цілком противні. Они підносять більшу силність армат у Японців, що вирівнує ся цілком через висіість російських армат нової конструкції, так, що під тим зглядом сили противників рівні. Підносять також можливість, що панцирник японський „Яшіна“ як наткнув ся був на міну, не затонув а лише був ушкоджений і тепер вже є направлений, що значно би зміцнило шанси Японців, якби показало ся правдою.

Часописи російські доносять, що в короткім часі від'їдуть до Манджурії 53., 58. і 70. дивізії піхоти, та що в 15 повітах округів військових: варшавського, московського, китівського і казанського заряджено асентерунок коний.

Буковинський сойм.

(2. засідане 2. сесії X. виборчого періоду із д. 19. мая 1905).

Засідане розпочало ся відчитуванем цілого оберемку інтерпеляцій, між якими находять ся інтерпеляція пос. М а л и к а і тов. в справі оригінального поведення сторожинецького староости п. Богосевича при роздаванню пропінанційних концесій

Як Buches, Прудон і Шульце-Деліч вчили коодінових ремісників набувати собі при помочи спілкової злукі сирі матеріяли, машини, гроші, заводити магазини, на тих самих умовах, як напідлестичний великий промисел, то вони хотіли дати приклади, за якими мусіли йти і пішлиб усі ремісники, щоб поліпшити становище своєї верстви. Як Шульце прийняв у свою, з початку щиро дрібно-буржуазну систему спожиткове і будівниче товариство, едані щиро робітничі спілки, то він бажав піднести сим суму купна платів цілої робітничої верстви; як він нарешті оснував „вершок системи“ продукційну спілку, то не бажав тим зробити 20 або 200 робітників добре ситованими підприємцями, але бажав дати далеко видний приклад, за яким повинні були піти сотки тисяч, не лише для поліпшення свого становища, але для поліпшення становища цілої класи.

Його прихильники й послідовачі перечуть сьому тепер із справжньою лютістю. Вони очевидно вбачають в тому закид утопізму, нерозумне жарінне. Отже я роблю Шульцу сей закид. Я сам перекований, що спілки покликані розв'язати соціальне питане.

Тількиж, розуміть ся, треба розуміти слова в тім зміслі, в якому їх сказано, не можна приписувати їм чужого значіння. Коли я говорю про „розв'язане соціальне питання“ то я не думаю, що наш господарський лад мусить бути знесений і заступлений цілком новим ладом, комуністичним, то що. Я лише гадаю, що спілки можуть так переіменити й переіменують наш економічний лад, що участь упривілейованого неробства в національних добрах страшенно зменшить ся, а участь вितворюючої праці, страшенно побільшить ся. Так само гадав і Шульце-Деліч! Хто перечить сьому, і закидає йому „утопію“, той худить його напамі. Між його й моїм поглядом ріжниця тільки квантитативна. Я гадаю, що участь упривілейованого неробства поступенно знизить ся до зера, а участь витворюючої праці розширять ся на цілу народню власність.

Алеж не степені моїх сподівань оголошують мої противники, сучасні наступники Шульца, утопією, але взагалі мої сподівання. Вони вважають

„вічним“ не лише наш суспільний лад але й суспільну форму, мабуть тим, що вони повстали доперва 50 років тому назад, і всі надії на основну переімену того стану річй вважають вони „утопією“. Тоді значить і Шульце був „утопістом“.

Щоб навести приклад надто зрозумілий Берлінянам, прирівняю соціальне питане до нашої сталої Панке тих часів, коли вона ще заповітувала вулицю Карла й околиці. Консерватисти, як і ліберали говорили: вона завше смерділа й завше смердіти ме, се „природний закон Панке“. Комуністи казали: вона кінце повинна перестати смердіти, а для того мусимо відшукати засіб змусити її текти у гору. А спілки — то водопроводчик, що нічого не каже, але перетачує смердячі притоки і відпроваджує їх каналізаційними рурами. У відповіді Панке не смердить вже, хоч вона, як і раніш текче у низ і ніякий Бог не вмішувавсь, щоб переіменити „вічні закони природи“.

Я сподіваюсь, що висловив ся цілком зрозуміло і можу тепер перейти до способу, яким думаю порушити питане, що свого часу сьміливо оголосив за таке, що можна його рішити.

Бож усім відомо, що нічком, яким ішли Шульце-Деліч його наступники, нічком не осягнено й не може бути осягнено нічого більш, крім піднесення одиниць понад їхню верству. Закладів, які робив 1863 року Фердинанд Лассаль, найрозумніша голова, німецький спілок, що й дотепер не збито та й не можна збити; його пророкування здійснились. Ремісничі спілки: спілки сирих матеріялів, витворів і магазинів — треба признати цілком не вдалим, вони не зробили цілком нічого, щоб відповідало їхньому обемови. Кредитові спілки — гордість Німеччини — міцна організація, яка видасть на рік на півтора мільярда позичок, розуміть ся підтримала не одно непевне існуванне, може не одному інтелегентному ремісникови помогли зробитись підприємцем; але унадку ремесла в тих галузях, які з революційнозувала машинерія вони не могли навіть відволікти. Коли німецькі кредитові спілки із гордістю показують на великий процент ремісників між своїми членами, то річ у тім, що майже усі вони належать до реміс-

ників підприємців, або до занятих в таких галузях ремесла, яким іще не загрожує заведення машин.

Одинока робітнича спілка, що мала великий успіх, є споживна спілка, зробила також страшенно багато, але нічого не зробила для власної цілі спілки, яка полягає в тому, щоб спосіб поділу між капіталом, а працею зробити корисним для праці. Вона дуже піднесла найвищу верству робітників, але не робітничу верству як цілість; бо вона відказує зглядом нужденних клас, найбільш зглядом безробітних і домашнього промислу, і відказує майже завжди в місцях найбільшої соціальної нужди, у великих містах. Вона не займається обтяження роботи задля найму помешкань по містах і взагалі не торкається відносин між працодавцями і робітниками. В найліпшому разі, вона усуває зайвих посередників у торговлі.

Я дуже прихильний до споживних спілок і раджу їх, як піддержку дрібних існувань і власно, як школу спілкової практики змислу; але воно, що найбільше творить тільки переімені; про дому зробити воно не може. Надії прихильників щиро споживних спілок, що від самого „з'організованя відборців“ сподівають ся усунення соціальної нужди, марні. Споживна спілка мусить мати значінє тільки, як приготуване до виробної спілки. Тоді, розуміть ся, вона стане ідеальним засобом для визволення праці.

Але, розуміть ся приготуванем не до індустріальної виробної спілки! Ніяка проба заведення спілок не віднесла так гідного жалю фелса, як ся форма, від якої Шульце-Деліч сподівав ся, що вона мусить завершити цілу будову. Із тисяч проб заведення спілок, що на їх потрачено багато грошей, а іще більше марно моральних засобів, лише дуже мало встояло ся, та й сі не зістались спілками, а без винку повернулись в капіталістичні спілки, що лише називають ся і вдають із себе спілки. Я міг би довести у великій, обіймаючій усі держави розвідці, що се річ не припадкова. Жалісний закон перетворює виробні спілки, їх існуванне неможливе.

(Далі буде).

в громаді Гадівальва, пос. Ляндвер а і тов. про зменшене контингенту податку заробкового для Радівня, пос. Штравхера і тов. про надужити інспектора податкового в Сторожинці, пос. Т. Ончула про звісну аферу Іонович-Кісанович, пос. Волчинського і тов. в справі неповажності вибору членів ради шк. кр. з рамена сойму, пос. Гормузакського і тов. в справі виміру податку домово-чиншового місто домово-класового від домів призначених до хліборобських цілей та в справі мнимих надужити уч. В. Кортиляка в Куч. вел., якого п. консерватисти раді лишити хліба, за те, що не йшов під лад ромунізаторам...

По прочитанню наспілих петпий, приступлено до дискусії над правительством предложеном в справі передачі дирекції, маючої повстати державної поліції в Чернівцях, деяких чиновників заборочених автономією міст, як поліція забезпечення особи і майна, поліція дорожова, робітничі і моральності. По реф. Скедла, що поклався на дотичне рішення черн. ради міської із 29. I. 1902. промовляли про пос. дир. Відман і пос. Гальбан, жадаючи між иншим, що чернов. міська поліція своїм негактом пре-торговельних помічників в „ворожий державі табір соц. демократії! Сопта промовляв посол Штравхер, вважаючи, що новий закон рівнозначний із вкороченем автономії прав громади, та застерігаючи чесь проти „хоробрости“ будучої державної поліції супроти горожан. В поіменнім голосованні прийнято в 2 і 3 читанні державний законопроект 21 гол. проти 2 (др. Штравхера і Н. Василька) із розв'язаннями пос. Гальбана і Відмана, щоб поліція не була військова тільки державна, та щоб тактовно поводитися з населенням.

Після сего слідували мотивовані постанови внесені. Пос. Штравхер піднімає своє внесення про поліпшення долі податкових практикантів, піддаючи у довгій промові безпощадній критиці діяльність скарбової пруби податкової на Буковині в руках сов. двору Київ-сера, а відтак друге внесення про установлення суду промислового в Чернівцях. Пос. Тит Ончул мотивував внесення про закупку буковинських льокальних желізняць на річ краю, освідлюючи ворожу краєв. промислову тарифову політику бук. желізняць. Пос. Авр. Ончул мотивував своє внесення про основане краєвого товариства асекураційного від огню і для худоби, а в кінці пос. Штравхер про поліпшення числа судів повітових і окружних на Буковині і утворення висшого суду краєвого в Чернівцях. По порішенню передачі згаданих внесення поодиноким комісіям, засідання, яким проводив по части марш. бар. Ю. Василько, а по части віце-марш. др. С. Смал-Сгодний, замкнуто пізнім вечером. Слідуюче засідання відбуде ся правдоподібно в середу.

НОВИНКИ.

Чернівці, 20. мая 1905.

Крайню байдужність Русинок на Буковині до справ народних, якої не припускав певно і найгірший песіміст, ілюструє досадно факт, що на відозву в справі заложених товариства Русинок, яку ми помістили у великодній числі, відозвало ся досі всего на всего п'ять Русинок, а іменню пані: Евфрозина Спинула у Вашківцях, Теодозія Маєр в Чернівцях, Броніслава Шадковська в Калодівцях та Марія Павлея і Емілія Рогатинівич в Бобівцях. Вже отсей сумний факт доказує, як найбільше потребу товариства, котре би — як инше одна з названих пань — зорганізувало наше освічене, але до тепер майже зовсім байдужно живе руске жіноцтво на Буковині і зробило его національно свідомим, щоб таким способом і воно причинило ся до того, аби нашу народну справу поспутило до дальшого кроку наперед... Пождемо ще, чи не озве ся з кількох освічених Русинок на Буковині ще хто охочий причинити ся і своєю лептою до праці над кращою будучиною руского народу. Пождемо ще, а побачимо, кільки ще їх найде ся...

Кваліфікаційний іспит для учителів шкіл народних в Чернівцях почав ся 8. а скінчав ся 19. с. м. До іспиту зголосило ся 109 осіб, а іменню 55 учителів, а 54 учителюк. До повного іспиту зголосило ся: 45 учителів а 38 учителюк, до спеціального (з другої викладової мови) 9 учителів, а 8 учителюк, до доповняючого (з другої мови як предмету) 2 учителів і 4 учителюк, з французької мови 3 жінчини, а до виділового іспиту з I. групи 1 учитель. До повного іспиту зголосило ся 33 кандидатів і 14 кандидаток з матурою, а 12 кандидатів і 24 кандидатки без матури. З усіх не явилось до іспиту 14, а підчас іспиту відступило 10 осіб, остає проте 85 іспитованих. З них репробованих 11 при повнім, а 9 при частковім іспиті, отже разом перепало 21, а обстано іспит 64. Межи апробованими є 33 з матурою, а 20 без матури. З відзначенем апробованих лише один А. Цанкль, до репробованих належить і кандидат, що ставляв ся до іспиту для шкіл виділових, далі 6 учителів з матурою, 2 учителів і 3 учителюк без матури. З рускою мовою апробовані: Николай Дутка Р. н., Василь Гейник Р. н., Петро Ілюк Р. н., Іван Никорак Р. н., Евзевій Мандрик Н. р., Іван Мечера Р. н., Петро Проданик Р. н., Рудольф Штос Н. р., Михайло Тарангул Р. н., Людвіка Григоріак Н. р., Ангела Гуцайло Р. н., Ольга Ямійка Н. р., Ангела Недзінська Н. р., Елена Статкевич Н. р., Марія Шаленца Н. р., Іван Стратичук Р. н., Йосифа Дроздовська Р. н., Евгения Козак Р. н., Ядвіга Крайчик Н. р., Гайкерія Омельська Р. н., Вероніка Соневицка Р. н., Стефанія Діц Н. р. і Генівела Романович Р. До іспиту рускої мови викладової зголосило ся 42, не явилось 5, відступило 5, а репробовано 7. До руского як предмету зголосило ся 11, з них іспитовано 6, а репробовано 2. З мов репробовано всего: з рускої 10, з німецької 23 а з волоської 3. І сей іспит доказав знов, що відомості кандидатів взагалі, а особливо знане мов загально слабі. Головна причина лиха лежить в семінарії, що зглядом викладової мови, числа предметів і питомців та плану повного базисту не відповідала ніяк своїй цілі, а тим менше потребам краєвого шкільництва. Коли не наступить небагом основна реорганізація сего закладу, то народне шкільництво на Буковині не розвине ся як слід, его добуток остануть незначні, бо яке шкільництво таке й учительство. Буковині треба особної рускої (зглядом волоської і німецької) семінарії, де не було-б більше питомців як по 40 в кожній класі, треба виникнути з плану всі неконечні предмети, а в прочих обмежити обем матерії на те, що дійсно важне, щоб дати учительству ґрунті підвалину фахового образования, треба виникти вступного іспиту зглядом певного підготованя зглядом загального образования питомців так, щоб в семінарії обмежити науку на саме фахове підготоване до учительського звана.

Новий ордер цісаря Вільгельма II. Кардинал ки. др. Конн вїхав до Мец, щоб вручити цісареві Вільгельмови ордер святого гробу в Єрусалимі, який передає ему єрусалимський патріярх на спомин недавнього гостювання в Палестині. Цісар прийняв ордер, а дякуючи в мові заявив, що почесь, яка его стрічає буде вузлом, що ще тіснійше получить его з святими місцями християнської церкви та з Християнами в Палестині. Сей чин патріярха має бути таким для „масонської“ Франції, що она перестає бути опікуною церкви на сході, та що церков оглядає ся за иншим опікуном.

Замикане склепін о 9. год. веч. якого не хотіли придержувати ся деякі склепні викликало нові демонстрації в четвер. Поверх тисячна товпа головно торговельних помічників, привневоливши до замикання всі отворені ще склепи, причім вибито шибви у Шміда і Фонтіна, якого прислуга лила на демонстрантів палючі оливи, відбула формальне віче на пл. Австрій, на янім бесідники промовляли із статуту Австрій... Відтак рушні похід ул. Ратушевою і ринком аж під наварію Габсбургів. Тут захоплено поліціянта ч. 77, який день перед тим порубав кількох демонстрантів. Товпа так притисла его до стіни, зневажуючи чинно, що ледви втягли его прочі поліціянти до каварні, де „хоробрі“ сторожі безчеченства скрили ся аж до кухні

перед демонстрантами, які о год. пів до 12. супокійно розійшли.

Скандальна справа. В Парижі арештовано гр. Чайковського під закладом, що сфальшував банкірський чек і допустив ся кількох инших ошустів. Справу передано суду, а обжалуваного винищено за кавцією на волю. Гр. Чайковський б. секретар турецької амбасди в Газі, син намісника Лібана, Мустафа-паші, а внук звісного польського письменника Михайла Чайковського дістав тепер від султана телеграфічний приказ, щоб ставив ся безпородочно перед его очі. Паризький „Matin“ доносить, що гр. Ч. послухав сему приказови, вїхав під ескортою до Парижа.

Убийство теці. Дня 10. с. м. найденно на багнянськім полі вбиту тамошню газдиню, Елену Мартинюк. Загалом панує підозріне, що убийства допустив ся ей зять Максим Маньковский, також багнянський господар. За Маньковским, який кудись утік, слідить жандармерія.

Страйк рибацький. Рибаки, що займають ся ловленням сардинок, оголосили страйк, домагаючи ся підвищення ціни за сирі риби. Через те опинило ся в примусовім безробіттю 5.000 робітників занятых при виробі консерв сардинкових.

Катастрофа. Дня 15. мая поветав в віденськім складі хемічних виробів фірми Корібіт із незвісної причини пожеж, підчас якого слідував вибух целюлозових газів. Він був так сильний, що 54 особи, а між ними 15 пожарників, віднесло тяжкі ушкодження тіла. Внаслідок напору воздуха повилити в сусідніх домах вікна. Пожеж удало ся зліквідувати аж по годиннім, ревнім гашенню.

„Ідеальна держава“. Американський мільярдер Андр. Корнеджіє рішив ся перевести доволі фантастичний план: утворити недалеко Гаї „ідеальну державу“, в якій мешканці посвятили би ся виключно штудії і науці. Конта уладжена сего проектованої держави мають виносити поперх 60 мільонів.

Оповідки і т. п.:

Із Буковинського Бояна. Мужеска проба „Бук. Бояна“ відбудеть ся в понеділок, дня 22. мая. Просимо усіх сльіпаків явити ся в комплекті, о год. 7 вечером, бо від того залежатиме дальша праця в товаристві. — *Виділа.*

З краєвого виділу. На засіданню краєвого виділу з дня 13. мая 1905 прийнято гроши для урегулювання відносин в громадській управі в Шубранці. Громаді Бергомет н. С. зіволено на позичку 6.000 корон, а громаді Галанештам на позичку 40.000 корон з фонду шкільного краєвого. — Прихилено ся до предложених контрактів купна, заміни та продажі міста Серету з громадами Слатіора і Рус, та налагоджено богато рекурсив в справах желізничих. — Згоджено ся на поділ дієв громадських повіта кімпольонського на 6 округів господарських та на те, щоб староство в Кімпольоні поробило відповідні зарядження для раціональної господарки. — Наділено субвенціями по 300 кор. каси райайзенські: в Новій Жучці (руська), Конятині (руська), Зеленеці (руська), Шерівцях висших (руська), Новім Солонці (німецька), Корові (німецька) і Клімівцях (руська). Згоджено ся на уділене субвенцій в квоті 2000 К з фонду комітету доріг повітових в Гирагуморі на будову дороги Солці—Арбора. — Рогачку мостову в Люд-Горечій віддано від 20. мая 1905 до 20. мая 1906 Каролеві Камільові за оплатою річною 3.130 корон. — Делеговано яко заступника Виділу краєвого на засіданні загальних зборів тов. нової бук. желізничі локальної дра Штравхера. — Повірено віденському архітектів бар. Кравцови випрацьоване 2 проектів перебудови зглядом плану нового будинку соймового.

Вінчане п. Володимира Корнилика учителя в Шерівцях гор. із п. Евгения Грібовського дочкою гр.-прав. пароха в Шерівцях гор. відбуде ся дня 21. мая о 8. год. в тамошній гр.-прав. церкві.

Із штуки і літератури.

Поради торговельний зладили др. Костя Левіцький і Іван Петру-

шевич. Коштом і заходом товариства „Просвіта“. У Львові, 1905. З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка, під зарядом К. Беднарського. (Видавництво товариства „Просвіта“ ч. 298 — ки. 3. за 1905. р.). Ст. 83 — 16-ки. Ціна 40 сот. — „Поради торговельний“ розпадає ся на отсі розділи: 1. Загальні відомости про торговлю. 2. Як культурні люди вчуть ся торговлі? 3. Кому і як брати ся до торговлі. 4. Як закладати торговлю. 5. Обстава торговлі. 6. Як вести торговлю. 7. Вибір і засіб товарів. 8. Обчислене купецкого зарібку. 9. Лад в торговлі. 10. Поведенє з купувачими; на кінці подано взори купецкого книговодства.

Др. Іван Франко. „Ідеї“ й „Ідеали“ галицької москвофільської молодіжн. Львів, 1901. Накладом української молодіжн. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 14—2 вел. 8-ки. Ціна 10 сот.

Відозва до всіх П. Т. молодих і наймолодших письменників! В осени сего року манає як раз 30 літ від заснованя акад. тов. „Союз“ в Чернівцях. Із сего нагоди задумує низше підписаний видіти літературний альманах і звертає ся для того до всіх П. Т. молодих і наймолодших українських письменників із просьбою, щоб зволіли ласкаво спомогти нас у сім ділі своїми літературними працями. Рукописи просимо вислати найдальше до 15. серпня с. р. на руки п. Володимира Вриздана, Чернівці ул. Пачелього ч. 7. — За виділа акад. тов. „Союз“: Палтон Мігуля, голова. Ізидор Дурманович, писар.

„Руский Селянський театр“ під дир. Ів. Захарка дав в Садагурі 7. мая драму Вораковського „Не судилось“. Твір сей, як на драму слабенький, однак не пересаджуючи, скажу отверто, що актори вивязали ся із своїх ріль прямо знаменито. Публика відчувала вражінє, як би мала перед собою справжніх наших артистів з великої сцени. Пальму першества здобула собі п-на. Березовська, яка з великим зрозумінєм і всеними відтінками відіграла велику трудну ролу Либки. Ся талановита панночка вже тепер могла би виступати і на нашій великій сцені. В кожнім разі се сила богато обіщюча. П. Федик, ей суджений тавож відіграв свою ролу так, як сего штука вимагала. Про п. Захарка не згадую — се старий знаменитий комік, який вже по першій представлєнню у нас став любимцем Садагурскої публіки. Звернути-б тут увагу режисері, чи не можна би ролу Москала, яку віддав з повним зрозумінєм п. Созанський, перевести на українську мову. Роля вдячна, важна в штудії, однак міцання і селяни мало що розуміють з неї — се-ж по московськи. А і для граючого, гадаю, було би лекше. Пан Сидор, се сила знаменита до драми, в комедії не мали ми нагоди ще бачити сего пана. Однак, най се не відстрашує его, як скажу отверто, що місцями був за поривчий, місцями за благий. Хвалити або оцінювати гру п-ні Кордацевич — се злише. Ліпшої мамі в тій штудії театр сей не знайде. Решта роль винала менше більше доволі удачно. — Дня 12. мая мали ми „Майстер і челядник“ Коженцовського в перекладі І. Захарка і „Перехитрила“ Луїна. Обі сі штучки так забавні, що публіка майже кала ся зі сміху. Паний Шаруцький (п. Созанський), не ліпший Микальський (п. Захарко), далі Шаруцка (п-ні Кордацевич), а великі забавні жиди (п. Унгурян), се все склало ся так гарно разом, що хоч пукати зі сміху. В другій штудії знов п-на Березовська, п. Захарко і п. Федик, се трійця незрівняна. П-на Мацківна трохи за „штівня“ та повільна, хоч мала бути проворна та резолютна — але і Краків не від разу збудували. Конєць кінцем, хоч як малої ще сей театр, все-ж видно, що люди ті не щадять праці і як лиш так дальше буде, то є певна надія, що незабаром будемо могли ним гордити ся. А і публіка оцінює его труд, бо радо утачає на такі хосенні вистави, які велима велике мають значінє для міщан і селян. Шість Боже в дальшій праці для добра загалу!

А Ковалюк.

Від адміністрації. Всякі замовлення часописи без рівночасної переписки передплати, остануть безуспішні. На кредит часописи не будемо висилати абсолютно нікому!

Оголошення Кас райфайзенських.

Загальні весняні збори каси позичкової і шадничої для громади Рогізна, відбудуться дня 28. мая 1905. о 2. год. попол. із слідуєчим порядком денним: 1. Прочитане протоколу з попереднього року. 2. Справоздане за рік 1904 і біланс, вибір каснера і 3. Візьні внесня.

Старшина.

Загальні весняні збори „Рускої каси“ позичкової і шадничої для громади Каменики, стов. зареєстрованого з необмеженою порукою, відбудуться в неділю, дня 28. мая 1905 з отсим денним порядком: 1. Провірене білансу за рік 1904. 2. Відчитане протоколу з попередніх загальних зборів. 3. Візьні внесення і запитання.

Старшина.

Звичайні загальні збори каси позичкової і шадничої для громади Оршівці, відбудуться дня 28. мая 1905 о 2-й год. пополудні із слідуєчим порядком денним: 1. Діяльність старшини в році 1904. 2. Перечитане рахунків і біланс з року 1904. 3. Вилосоване 2 членів старшини. 4. Візьні внесення. — Тодор Николайчук, заст. голова. Стефан Ткач писар.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

(—)

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL

аптека др. Ю. Францоу
в Тернополи.

Се є знамените умироточєє средство до
патраня против всяких ревматичних
болів, простуджєня, ломаня костей, пле-
чий гістця і нервових недуг. Прощу ува-
жати на напись „Nervol“ і не при-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
шончок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem.

(—?)

Мужеске, дамске і діточе Етаблісєма ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ

Чернівці, Ринок 5. (готель „під чорним Орлом“)

23 (9—24)

порукаю на весну і літо

Новости дамскої конфекції і мужескої гардероби

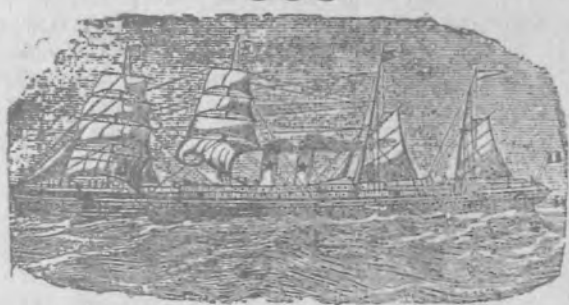
на новітнього рода

Специяльности в уборах діточих.

Все після найновітнього крою і наймоднійшої англійської і французької моди.

Дешеві сталі ціни — явні на кожній штуці.

Високим
Ц. К.
прави-
тель-
ством
концесіо-
нована

Високим
Ц. К.
прави-
тель-
ством
концесіо-
нована

RED STAR LINE

Лінія червоної зьвізди

Львів

37 (5—12)

перед тим: ул. на Болонє ч. 3. і поверх,
тепер: ул. Городецька ч. 89. II поверх.
напротив головного жел. двірця.

Перевозить пасажирів впрост ві Львова через Антверпін до Америки північної
і Канади поспішними пароходами. Продажа карт американських желізниць у
всіх напрямках. — Проспекта даром і оплатно.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Порукаю найбільший вибір літніх артикулів після найновітшої моди.

Парасолі від сонця, чисті шовкові з наймоднійшими ручками. Чорні En tout cas (гаран-
ція через один рік, у всіх модних красках. Цигаринці і прочі подібні артикули після по-
слідної моди. Парасольки дятинячі, парасолі від дощу, для панів, пань і дітий, різного рода.

Товари обувні з американської фабрики Hathaway Soule & Harrington в Бостоні. Са-
моєтійна продаж обуви в Boxealt і Chevreaux, черевки систєму д-ра Ламана і сандалки
Кнайпа, піччєревики домові і різні найлітнійшої аюости для панів і дам як також черевки
до вправ гімнастичних.

Артикули шпортові. Відбивачі до гри Lawn-Tennis, бальони, болыці, шапки і т. п.
до того прибори.

Рукавички Glacé, Chair, шовкові, пішшовкові, а юне всьлякого рода. Паньчохи, дамєкі
сїтки, паньчохи для дітий найлітнійший виріб, сїткові каєтаньчєки, зарукавочки у всіх мод-
них красках.

Склад гойдиярєкої фабрики

Капелюхи найлітній Panama, Abanilla фьлорєнтиньскі, з рижєвої соломки, най-
літших заграничних фабрика- тів для панів, пань і дітий.

Дамскі шпортові шапочки англійскі в різних красках, найлітніших фабрикатив.

Капелюхи фільцові легкі літні після моди, в різнєродних красках

Шапочки для панів дітий в різного штофу і різної сорти звичайні і до подорожєи.

Біле з правдивого англійського аєфіру, в десєнь, білі шєкові, гладкі, фалдовані під гаран-
тєєю. Ковнярики і маньєти, білі і в красках.

Краватки тукраєві і англійскі, кожного місяця нові.

Артикули до подорожєи. Найлітнійший вибір валізок, куєрів, нудєлок, ташєок, клун-
ків і ремінців до пакованя, касєт, цєратєвих мішєчєків, пєцєзарєв, плєдєв, мішєків на бієє,
дамєких мошонєок на дорожєиности і т. д.

ки обуви A. L. Porrer.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламациі неоче-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерата
платні в Чернівцях.

Соймова кріза.

З одної сторони тверде обстоюване при своїх раз поставлених домаганях, дарма, що вони противні основним поняттям публичного життя, а з другої непохитна оборона інтересів краю, а передовсім інтересів мужиків-податників зводять крізу, у яку попав так ненадійно наш сойм, в форми зовсім невідраді. На суботньому засіданні „Вільнодумного Союзу“, коли про існування такого соймового клубу могло було ще говорити, справи — на жаль — зовсім не полагодилися. На засіданні економічної комісії, яке відбулося в понеділок, вправді по довершенню генеральної дебати рішено приступити до спеціальної дебати над звисними пропозиціями крайового виділу, однак не було ніяких виглядів на те, щоб сойм міг далі працювати і сповнити покладані в нім надії.

Те безвідрадне положення відбилося в отсім комунікаті, що появилося вчора в Bukow. Post i Czern. Tgb., а який мав за цілю поінформувати загал про дійсний стан справи, про яку розповсюдило ся чимало крайно невірних вісток. Він звучить:

Надзвичайна сесія нашого сойму, що розпочала ся із днем 17. с. м. мала поладити отсі справи: крайовий банок, угода із Буковинським поземельним заведенням кредитовим та закон про рентові оселі.

Як скликана сеї надзвичайної сесії так і програма праці відповідала бажанню і довершеному порозумінню усіх партій за-

ступленнях „Вільнодумним Союзі“ буковинського сойму крайового. На основі сего порозуміння взяв ся крайовий виділ за згодою дотичних міністерств до зладження текстів законопроектів, які мали становити предмет обряд; на сї законопроекти згодили ся одностайно також і заступники „Вільнодумного Союзу“ в крайовім виділі (др. Лупу, др. Смаль-Стоцький і др. Штрахер), а крім того заступник члена кр. В. др. Волчинський.

Справу сю реферував в крайовім виділі фінансовий референт кр. виділу др. Лупу та прийняв ся заступати єї в крайовім соймі; і справді він вніс дотичне пропозицію на першій соймовій засіданні іменем крайового виділу. В виду сего видавало ся річною не підлягаючою ніякому сумнівови, що „Вільнодумний Союз“, який творить соймову більшість, відповідно до довершеного порозуміння потвердить ухвали своїх заступників у крайовім виділі, що отже згадані закони одержать соймову санкцію.

І справді отсі пропозиції під зглядом річевим зовсім не зустрічають ся із яким небудь опором між партіями більшості, заступленими в „Союзі“, однак їх передискутоване і прийняте закріплено через те, що волоский клуб вільнодумний висунув на перед справу особисту, находячи в тім підмогу у заступників волоскої більшості посіло-сти та у обох німецьких

послів, Відмана і Ляндвера.

На основі проекту, пропозиційного крайовим виділом, мала стояти на чолі банку президія (президент і два віцепрезиденти), яку-б сойм вибирав на час свого тривання. На основі порозуміння між вільнодумними Волохами і Русинами, президентом мав стати один із членів першої партії. Тепер однак зажадали Волохи, щоби се місце обсадили тим членом (др. Лупу) досмертно, та, щоби для него ухвалити доживотну пенсію в сумі 18.000 К. на рік, місто функційного додатку в сумі 6.000 К. на рік, як се спершу предвиджувало.

Підписані з огляду на се, що прийняте сего домагання булоб рівнозначне із видачею проектного інституту, а заразом і економічного життя в краю на час обмежений в руки одної, однієї партії, заступниці аграрних інтересів волоского населення — почували ся й почували ся до обов'язку відкинути те домагання в інтересі заступлених ними мас виборчих, не говорячи про інші причини, туг пов'язані із сєю справою.

Підписані стояли і тепер стоять на тім становищі, що за таку постанову мають відповідати перед краєм єдино тільки сполучені ad hoc румунські послі (консервативні і вільнодумні) та оба німецькі послі Відман і Ляндвер, за те

держати ся підписані непохитно тої думки, що справді корисним для краю моглоб бути тільки уладжене такого банку, що відповідав би економічним інтересам усіх верств краю та обнимав усі галузі економічного життя, а не був одностороннім агагтом в руках одної тільки політичної партії.

Вільнодумний клуб румунський зобов'язав ся румунським дідачам голосувати проти інкорпорації Бук. Позем. Заведення кредитового в крайовім банку в заміну за те, що вони згодили ся на домагане, аби др. Лупу став досмертним президентом банку; прийняте первісного проекту булоб отже заповнене тільки на случай установлення др. Лупу досмертним президентом банку.

В виду сего є обов'язком підписаних так довго не допустити до ухвали в справі утворення крайового інституту кредитового, аж відпаде домагане, щоб президентура була доживотна та буде заповнене прийняте банкового проекту, який відповідав би економічним потребам цілого краю із відповідним заступленням інтересів усіх груп.

Із повним довіром складаємо отсю заяву із вірним представленням цілої справи під осуд наших виборців і цілого загалу, маючи повне переконання, що наше поведене відповідає дійсним інтересам цілого краю.

Чернівці, 22. мая 1905.

Калитовський, Левитський, Лянгеман, Малик, Піуляк, Смаль-Стоцький, Штрахер, Тітінгер, Николай Василько.

Др. Франц Оленгаймер.

СОЦІАЛЬНЕ ЗНАЧІННЯ СПІЛОК.

З німецького перевела: Маруся Полтавка.

(Дальше.)

Мені здаєть ся, що нам стало ся те, що молодиків із Саїсу. Ми зірвали покривало, що закривало образ і Нічо загрожує нам. Короткий перегляд, що я міг його дати, показав нам, що спілки у теперішній своїй формі нічого не зробили і не можуть зробити для того, що я вважаю властивою їх метою, себто для перетворення нашої господарки у тім змісті, щоби праця діставала більшу, а капітал меншу користь, як до тепер.

Сей тези ніде не заперечує ся. Наступники й ученики Шульце-Деліча, признають її цілком, але випирають ся тим, що взагалі відносять се соціальне призначення спілок. Вони удають, що вдоволені своїми успіхами. Не перешкоджаємо їм в їхній скромності, але не підємо за їхнім прикладом і не будемо такі невивабливі, як вони.

Соціал-демократія тримаєть ся цілком тогож самого погляду. Від часів Лиссаля се мало перемінлося, лише партія покинула свій так величний як і фантастичний план масового засновування виробних спілок із державною допомогою і відносить ся тепер менше ворожо до спожиткових спілок, після того, як власне саксонські спілки виявили себе чудовим захистом для партійних кас. Але тепер, як і раніш, рішучо відмовляють вони спілкам можливість мати який небудь дійсний вплив на соціальні події. Доперва за останні місяці кілька заводських спілок (Гамбург) знову виявили далекосягаючі спілкові надії й плани.

Я думаю довести, що сей погляд хибний. Коли я й згоджуюсь із соціальною демократією що до со-

ціалістичної гідності в випробуваннях дотепер форм спілок, то все таки перечу, що се щось доведе відносно іще неспробованих форм спілок. Як би наприклад хто небудь зробив десять нікуди негідних моделей електричного мотору, то в ніякім разі не виходить із того, що той мотор не можливий. Одинадцять або дванадцять моделей може дати все, чого від нього сподівають ся.

Тримаймо ся прикладу! Ми знаємо, що раніш усі практичні питання розв'язувало пробою. Роблено проби доти, аж досягнуто цілю. Тепер в техніці поступаєть ся інакше. Конструують ся технічні речі на папері за допомогою наукових рахунків. І як справедливості тих рахунків мусить бути доведена пробою, то всеж такі власне німецькі індустрії завдячує своє пануюче становище на світовім ринку в значній мірі співділяно із абстрактною наукою. Я нагадаю лише на нашу хемічну індустрію.

Самими практичними пробами не добились спілки нічого, се признають згідно, як сказано, їх прихильники й вороги. Отже я пробував на найширшій основі взяти ся за се питання науково за допомогою математичних рахунків і думаю, що на сій дорозі знайшов розв'язане проблему. Розумієть ся „практики“ узнають мене „цирим теоретиком“ і згідно висмівають мене. Але я досить учертий і сміх сей уважаю лише зайвим доказом справедливості моїх поглядів.

Щоби вяснити питання як можна, при певних умовах, за допомогою якої там не було спілки розв'язати проблем лішого поділу між працею, а капіталом, мусів я попередити спитати себе де саме мусу прикласти підйому? Чи треба починати від підприємців, чи від ремісників, чи від робітників? І евентуально від якої класи робітників? Де та шпара в мурі, що в неї можна втиснути дом?

Тут насамперед завважав я одну обставину, вражаючи просту. Того не має в ніякому підручнику

професорської національної економіки, того не має також у „Капіталі“ Маркса. А прецінь се так абсолютно ясно, що кожний розуміє се відразу і віхто ані хвилини не сумнівати меть ся в його справедливості, скоро я те вимовлю. Се Колумбове яйце голосить просто, що високість усіх доходів якого ся народу, що має свободу переселювання, означаєть ся доходом найнижче оплачуваної верстви. Се не каже нічого иншого, як отсю цілком зрозумілу річ: де найнижчий невчений робітник заробляє, скажемо, 2 тисячі марок, там не можна знайти ніякого вченого робітника, ніякого вишого урядника, ніякого писаря за менше, як 2 тисячі марок, лише за більшу плату. Знизить ся дохід найнижчої верстви, то напевне і усі вищі доходи знизуть ся відповідно до того; піднесеть ся він, то усі вищі доходи мусять піднесеть ся з ним разом. Як би, н. пр. плата невченого робітника який небудь чудом піднялась до 2 тисяч марок, то фабриканти були би змушені платити своїм вченим робітникам, купцям своїм прикащикам, уряд своїм вищим урядникам що найменше 2001 марок, бож інакше наемники просто повтікалиб від них.

Сю річ зрозуміємо ще краще, як уявимо собі, що який небудь способом вдалось би значно підняти яку небудь вищу верству, наприклад верству самостійних ремісників. Чи-ж не ясно, що з тої хвилі робітники належні до низших верств, власне вчені робітники, доти би тиснули ся в ремісничу верству, поки конкуренція знову не знизала би доходів усіх майже до старої рівні. Хто хоче підняти окремо який небудь з висших станів, той мусить рівночасно відгородити його від приливу з низу; і тому певники мають рацію, жадаючи довгого часу вчення, доказу гідності, свідомства благонадійності і інших старих способів перешкоди. Без сього зміст єднаня справді не має ніякої цілю.

Таксамо із ученими робітниками. Скоро під-

Що загальне поведене авторів сего комунікату вповні одобрить, про те хіба двох гадок не може й бути. Вага сего заяви зарисовує ся тим більше, коли подумати про верстви, які заступають її автори та про їх чисельне становище в соїмі, коли навіть вже й не брати в рахунок „Вільнодумного Союзу“. Для пояснення подамо, що на заяві не достало підпису посла д-ра Скедла тільки тому, що він до часу її друку не встиг скликати засідання свого клубу — німецьких послів для рішення в сій справі. Др. Вайденфельд, який рішучо противний справі банкової, як її поставили тепер Волохи, не знаходимо між авторами заяви вже з тої причини, що він до Вд. Союзу ніколи не належав і своє становище проти банку вже давно заявив. Тут же слід згадати що пос. др. Штраухер на довірочних зборах своїх виборців дістав уже заяву довіря за своє поведене. Довірем обдарувала також палата торговельно-промислова своїх послів Лангенгана і Тітінгера.

*

Депидуючим для справи банкової як і для дальших нарад союму, була конференція голов соймових клубів, яка тривала вчора від год. 5. до год. 8. ввечером під проводом краевого маршалка бар. Юр. Василька. Взяли в ній уділ отсі посли: Н. Василько з рамени Вд. Союзу, Авр. Оичул, голова волосного клубу вд., др. Ар. Скедла, як голова німецького клубу вд., др. Смал-Стоцкий, як голова вд. клубу руского, др. Гальбан і Абрагамович, як президія вірменополяського клубу консервативного, а Волчинський і Гормузані, як президія волоского клубу консервативного. Народа розпочали ся горячою промовою кр. маршалка, який вказав на вагу хвилі та звзав до усунення трудностей і дальшої хосенної праці. Не входячи в подробиці дискусії, яка відтак розвинула ся, констатуємо тільки на основі достовірних інформацій що на ній виявилось: 1. що голови всіх клубів запоручили, що обструкція в соїмі є виключена, 2. що всі клуби є за дальшою законодатною працею в соїмі, 3. що вільнодумні посли волоскі із „Вільнодумного Союзу“ виступили, ввиду чого сей клуб перестав існувати. Із перебігу наради можна було винести бодай слабу надію, що роботність соїму ще не є виключена.

*

Думки висловлені у статті д-ра Ст. Смал-Стоцкого п. з. „На переломі“ поміщені у великодній числі нашої часописі сповнили ся швидко, чим сего можна було надіятися. Союзники розійшли ся. — „Вільнодумний Союз“, на який

покладано тільки надії, який мав сповнити тільки великих реформ — розбив ся, не перетривавши і одного року. Розбили его ті, що чи не найбільше причинили ся до его утворення... „Вільнодумний Союз“ повстав під кличем суспільно-економічних реформ із усуненням на другий план справ національних. А одначе справу особисту, справу доживотної президентури др. Луну в банку видвигнено на жаль до уровня справи національної — і ся kwestія звела разом вільнодумних послів волоских із волоскими послами дідичівськими. Чи така спілка може принести хосен для волоского мужицтва, якому так треба реформи економічно-суспільних, не беремо ся рішати... „Вільнодумний Союз“ перестав існувати, всеж таки хвилі спільної боротьби і спільних побід довершених рускими послами на спілку із волоскими послами вільнодумними а передовсім др. Аврелем Оичулом не можуть минути безслідно; вони повинні хіба удержати краеший modus vivendi між Волохами й Русинами на Буковині чим за ери дідичівського володіння. „Вільнодумного Союзу“ вже нема і колиб рускі проводники поклали всі свої надії на сей „Союз“, як се робило багато із нашої некритичної громади, то станулиб ми нині в положенню безвихіднім, та сила, яку представляють наші посли веде за собою те, що наша ситуація зовсім не захитана. Хто представляє політичну силу, той союзників знайде все, а передовсім для доброї справи...

*

Тепер остає соїм без ніякої більшости. Поле до комбінацій стоїть отворене. Передовсім виринає така група 5+6+2 т. е. румунські посли вільнодумні+консервативні (світські і духовні)+Відман і Ліндвер. Не завадить тут згадати, що п. Відман, у великій мірі завдячує свій вибір із Чернівців солідарности руских голосів, яких багато нарочно для его вибору попризидало із ваканції до Чернівців. Herr Director was ist geschehen mit der deutschen Treue?.. Друга комбінація булаб така: 5+5 то є рускі посли і Штраухер, Лангенган, Тітінгер, Скедла, Вайденфельд, які оснують клуб послів міських. Одначе треба згадати, що не виключена і така комбінація: 5+5+4 т. е. посли рускі, німецькі-міські і вірменополяські, які — що треба признати — також не бачуть причини для іменованя посла Луну доживотним президентом банку...

Про рентові оселі.

(Копець).

Приходимо тепер з черги до найстрашніших цифр реферату.

Населене Буковини числить 730.195 голов, переважно, а радше головнорільників. Промислу на Буковині майже нема, торгівлі так само. Головне занятє проте і средство дожити для населеня Буковини се рільництво.

Всєї землі управної на Буковині є 1.044.290 гектарів, а всіх господарств є 199.185, так що колиби поділити всю землю на рівні часті між ті господарства, то кождє з них мало би по 5·2 га поля. Та тимчасом воно так не є. Самий фонд релігійний має в своїх руках 268.495 га рілі т. є. 25·71 проц., отже більше як четверту часть всеї землі управної на Буковині. Відтак йде 841 господарств великої посілости, що займають аж 359.608 гектарів землі т. є. 34·39 проц. отже більше як третину всеї землі в краю. Отож 60·1 проц. всеї управної землі на Буковині належить до 842 власників, а для решти власників т. є. для 198.343 господарств лишає ся лише 39·9 проц. землі. В виду сего є на Буковині аж 151.181 господарів т. є. 75·9 проц. всіх господарств, тобто більше чим три четверті часті всіх господарств, що мають від 0 до 2 га поля, а 30.077 господарств, т. є. 15·1 проц. від 2—5 гектарових, 14.838 господарств т. є. 7·6 проц. 5—20 гектарових, та 2.390 господарств, т. є. 1·2 проц. від 20—100 гектарових. Решта т. є. 0·2 проц. посілостей мають більше, як 100 га поля.

З сего невідрадного положення хоче згадане предложене Виділу краевого ратувати край рентовими оселями, при чім фонд банку на се призначеного має достарчати малим посідачам і сільським зарібникам денним позичок, сплачуваних в ратах річних через довгий протяг часу, низько і стало опроцентованих на закуп землі і утворенє господарств. Реферат покликє ся на такі рентові оселі і проби приватної внутрішньої колонізації в Англії, Мекленбургу, Данії, Німеччині, Ро-

сії, Румунії, Угорщині, Галичині, на проект такого закона в Австрії в р. 1893. Відтак критикуючи закон про рентові оселі в Галичині, на якого чолі стоїть особа „краєва комісія рентових оселі“, заявляє реферат, що найліпше було би з'організувати якийсь банк, що може бути приватною, або краєвою, або і державною інституцією, а який в власнім інтересі буде ліпше інтересувати ся рентовими оселями, чим спеціальна комісія, та подає проект устроєня на Буковині інституції рентових оселі, яких закон наводить ся на самім кінці реферату.

Отже проект закона про рентові оселі дасть ся коротко представити так:

1. Краєвий банк, яко банк рентовий в цілі привязаня до землі робітників рільничих по селах, піддержаня дрібної господарки та удержаня на рілі конечних до її оброблєня сил, дає практично обутим, заводним, самостійним господарям сільським чи то на власність окрему, чи то на спільну мужа і жінки, позички платні в ратах піврічних — на покритє довгів гіпотечних, уморєне ціни купна цілої рентової оселі, або збільшенє господарства дрібного о часткове докупленє землі, на збудованє конечних будвників і переведенє певних конечних меліорацій та утворенє оборотового господарського капіталу — в висоті тринадцятикратного чистого катастроального доходу і половини вартости будвників, на яку їх обезпечено або в висоті трох четвертих вартости шацункової оселі. При тім треба узглядняти при позичках не тільки стан посілости, але також і удержанє посідача та его родини.

2. Посілість має виносити найменше 3 га, а найбільше 20 га т. є. має приносити найменше 50 кор. а найбільше 500 кор. чистого катастроального доходу.

3. Проценти від позички при піврічній обчислюваню проценту виносять 5 проц., при чім Виділ кра-

носить ся їх, їхвають ся цілі товни учеників із невчених робітничих мас в їх ради і найбільшють конкуренцію. Великі англійські заводи спілки добре се знають і тому обгородили себе дійсним муром перепиняючих засобів. Нарешті і із невченими міськими робітниками стоїть справа так само. І в їхню верству, скоро лише їхне становище трохи покращє, вриваєт ся конкуренція із іще вищою соціальною верствою, що знижує їхню плату. Про се скажу зараз. Отже з усього сказаного випливає необхідно ось що: Як хто хоче щось основно перемінити, то мусить насамперед піднести найнищу соціальну верству. Господарка подобає до коня, що попав ногою в наставку, заховану в рові. Тут не годить ся накинуги вужевку на шню й тяти його; бож так напевне задавлено би коня. Але насамперед треба вивольовити коневу ногу, а тоді розкопати беріг провалила, щоб він міг вийти. Як ноги піднімуть ся в гору, то разом із ними підніметь ся голова і тоді б. Так само із народною господаркою. Поставте її підвалину, найгірше поплатувані робітничі верстви, на вищий ступінь плати, та разом із тим піднесеть ся плата і ліпше поплатувані робітничі, ремісничі, уряднікі і людей свободних фахів.

Сей основний закон страшенно простий і безперечний. Але хто се ті найгірше оплачувані робітничі?

Робітнича верства ділить ся на дві великі групи: на сільських і міських робітників. Чне становище гірше?

Консервативні аграрії вєвняють, що становище міських робітників гірше, як становище їхніх поденних, що тільки по своїй би глушоті й упертості не цінять они як слід благодати патріархальних умовин. Ми можемо признати, що сільський робітник користуєт ся крашим воздухом, як фабричний робітник, і має його доволі. Що-ж до інших благодатей, то поспитаймо про те не панів, а самих робітників.

Відповідь їхня усуне всі наші сумніви. Ясна річ, що люди утікають звідтіль, де їм погано і йдуть туди, де краще. Що-ж до того — де краще, то помилятись можуть поодинові особи, але ніколи маса

на довгий час. Отже як стоїть у нас справа: чи міські робітники переселяють ся на село, чи сільські переходять у місто?

Усім відомо, що сільські робітники мандрують у місто, і ніколи не буває, щоб міські робітники мандрували на село. Із сіл у міста мандрують люди не тисячами, а міліонами. Із 25 міліонів людей, о які протом свого століття побільшилась людність, майже всі стали городянами. Отже дає відповідь на наше питанє: найгірше поставлена, найнижша верства людности, се сільські робітники. Як хочемо піднести класове становище міських робітників, ремісників і урядників, то мусимо піднести становище сільських робітників. Тільки від села починаючи, можна розв'язати соціальне питанє.

Дальше розмовім еше докладнійше який хід візьме розвій соціальних відносин після поліпшення умовин сільської праці. Насамперед пригляньмо ся більше практичному питаню: чи треба підносити сільських робітників і як що треба, то яким робом?

Просвіта, шадничі каси, заводіві спілки, спілки, се звичайні способи, якими пробуєть розв'язати такі питання.

Проти просвіти, розумієт ся не можна нічого мати! Але як хочуть просвічати сільського робітника? Адже сільські можновладці вважають, що й по шкільних палатах Бріля вчать за багато, а про те там вчать не дуже багато понад азбуку. Часописей не може мати і не має права мати таких, що не подобають ся його нанови... Отже ми не зможемо за допомогою просвіти поліпшити становище поденничів, навпаки, ми зможемо дати йому просвіту, поділивши вперед в якийсь вивийний спосіб його становище. Тоді радикальна просвіта народу, сих вмисне в темноті державних мас, мусить бути нашою найпершою метою.

Шадничі каси, ти-ж Господи! Від патріархальної плати не багато заощадим! Правда, й малі ощадности мають значінє, як їх можна корисно вжити. Та власне се й неможливе для сільського робітника,

як він лишаєт ся на місці; бо-ж для сього він мусів би мігт купувати землю, а сього дідич не дозволить.

Заводіві спілки для сільських робітників неможливі; бо вони не мають права коаліції. Се право могла-б їм дати держава, а вона бережеть ся се зробити.

Отже лишають ся спілки, і власне робітничі спілки, бо із ремісничих спілок для спровадження сирих матеріалів, машин, кредитових і магазинових спілок, матиме сільський робітник, розумієт ся ще менше користи, як фабричний. Правда консумційна спілка може бути для нього дуже корисною, бо саме поденщик змушений за найгірший товар платити найдорожче, беручи його у сільського крамаря, але соціального значіння така спілка для нього мати не може. Бо сільська споживна, спілка із самої природи річий мусить завжди лишатись невеликою, отже ніколи не може зібрати багато грошей для більшших підприємств.

Отже не лишаєт ся нічого, крім виробної спілки сільських робітників. Ще Ляссаль показував на неї говорячи, що робітничі терплять як виробець (продуцент), а не як споживач (консумент), і що, значить помогти йому можна лише за допомогою виробних спілок.

Зверніть увагу, що лише виключивши усі неможливі засоби, спинились ми на сій спілці, як загалом єдиному можливному засобі: ми побачили, що, як взагалі можливо розв'язати соціальне питанє, та зробити се можливо лише підносячи найнищу соціальну верству — сільських робітників; як взагалі можливо піднести сільських робітників, та се можливо лише за допомогою виробних спілок як наші виводи справедливі, то иньшого способу на ґрунті сучасного суспільного ладу не має.

(Далі буде).

євий може їх знизити — а час сплати требає 56 лїт, однак вже по 20 лїтах по заложенню рентової оселі можна виповісти цілий довг або єго часть. Перед 20 лїтами можна виповісти лише четверту часть довгу рентового.

4. При запередбуванню господарки і плачени рат, при веденню шкідливої господарки, при переході оселі рентової на несамостійних і т. д., може банк рентових осель виповісти позичку і тоді так як і в разі виповідження зі сторони довжника, до 6 місяців має бути довг заплачений; в загальї має рентовий банк право контролі над веденем господарки і т. д.

5. Позичаючому не вільно позички ужити на що инше лише на те, на що при позичанню зобов'язав ся.

6. При позичці можна досягнути звільнене від заплачени першої рати зараз, а можна єї заплатити аж по році.

7. Не вільно рентової оселі ділити, або взагалі відлучувати від неї яку частину, хіба за згодою банку рентового в разі, як се потрібне для добра загального, або коли оно не потягає жадної шкоди для господарства і не впливає на сплачуване довгу рентового.

8. Не вільно лучити кількох рентових осель в одну, хіба за дозволом банку рентового, если та злука не збільнить оселі поза межі 20 га і не буде мати шкідливих наслідків для господарства і сплачування довгу.

9. В загальї всякі зміни навіть в господарських цілях на рентовій оселі мусить попередити дозвіл банку рентового.

10. До переведення сего закона є покликана дирекція банку крайового яко рентового доповнена 2 членами, яких іменувати й усувати може крайвий президент кожного часу, дирекція має право законних ухвал, коли крім председателя є ще присутні 4 члени — між ними один іменований президентом краю.

11. Над дирекцією стоїть Виділ крайвий в порозумінню з правительством краю.

12. Право надзору над веденем справ через крайвий банк рентовий виконує назначений до сего комісар правительственный.

13. Президент краю може спити виконанє рішень крайв. банку рентового.

14. Час, коли має закон про рентові оселі увійти в жите, має означити правительство крайве в порозумінню з Виділом крайвим.

Події в Росії.

Новий царський указ заряджує переміну міністерства рільництва, яке буде заступлене начальною адміністрацією для організації рільництва, та центральним комітетом для справ аграрних. — Засуд смерті на Калієва вже виконано. Часописи додають, що коли мін. справедливости прийшов до царя з представлєнем уласкавленія Калієва, то цар не відповів нічого, лише мовчки глядів у вікно. Для характеристики Калієва належить додати, що він 15. лютого то є 2 дні перед замахом на В. кн. Сергія, стрінув був єго повозку в дорозі до театру в місці, звідки міг найлегше утіти, і вже підіє руку, щоб кинути бомбу, та побачивши в повозці жінчину і 2 дітей, не виконав замаху. Так само не хотів єго виконати 17. на твересім проспекті, де міг легко серед товпи схо-

вати ся, але виконав єго в місці вільнім, щоб не було невинних жертв, хотай за се мусів дати своє жите. Ідучою жінкою в повозці вел. кн. Сергія 15. лютого була кн. Єлисавета з дітьми вел. кн. Павла. Она то в день засуду Калієва прийшла до нього, до тюрми і обіцяла старати ся о удержанє єго при житю, проти чому однак Калієв найострійше заперестував, не бажаючи найменшої прислуги зі сторони сауг царя.

Атентат на ротмайстра Грешнера. „Волгар“ подає, що в Нижнім Новгороді виконано перед кількома днями атентат на начальника відділу тамешної „охрани“ ротмайстра Грешнера. Грешнер вертав з театру до дому в товаристві учительки Нармуд-Вашкевичівної. Коли він найшов ся на ул. Дворинській, розляг ся стріл і Грешнер з криком: „убивають мене!“ впав на землю. Тоді прискочив до него якийсь мушкетер і стріляв до него ще 3 рази, равлячи єго смертельно в голову і бік. На гук стрілу надбіг стражник, якого однак незнакомий ранив, що видаючи другий стражник сховав ся в кут. Відтак убив незнакомий ще вартівника Куріцина, що хотів єго зловити і доперва поліцай Соколовский при помочи воєвків зловив єго і розбрав. Арештований є се звівний революціоніст Нікіфоров, що перд 2 місяцями був засланий з Москви до Нижнього Новгорода під дозир поліційний. Він признав ся до згорі обдуманого плану убійства Грешнера. — Париский „New York Herald“ доносить, що недавно прийшло до кровавої борби між робітниками а війском на Шателєн-бурськім проспекті в Петербурзі. Іменно робітники фабрики Саманікова, явивши ся рано, як звичайно перед фабрикою, на свист війшли на подвірє фабрики, але роботи не підняли, лише відбули віче, на яким промовляло кількох соціалістичних бесідників. Відтак товпа робітників в числі з горою 3000 пішла улицями серед революційних снівів і окликів: „нехай живе соціальна республіка“. Робітникам заступило дорогу 3 пшадрови козаків. Прийшло до борби, в якій робітники відперли козаків стрілами револьверовими. Більше як 40 робітників і козаків є легко і тяжко ранених. — В Пермі були ся страйкуючі робітники з поліцією. — Страйк генеральний вбух в Одесі і Саратові. — В Уфі в борбі робітників з поліцією і війском ранено багато осіб, а поліція сконфіскувала около 100 револьверів і арештувала багато осіб. — В Варшаві на ул. Медовій 19. с. м. в полудне зааримітили агенти тайної поліції двоє підозрілих людей, що чекали там на переїзд генерал-губернатора. Агенти сейчас їх арештували, але при арештованню один з них кинув бомбу, яка убила єго самого, двоє агентів і ранила 17 осіб. Інші вісти посяняють, що арештований робітник не кинув бомби, тільки утікаючи перед поліцією, він упав і через те бомба експлодувала та крім убитих людей звинищала ще одну цукорню та партери кількох камениць.

В Кїві, Одесі і Баку проклямовано генеральний страйк. — З Варшави доносять, що коли арештовано 4 Вірмен, у яких найдено революційні писма, то революціонери заатакували поліцію і застрілили 3, а ранили 8 поліцаїв. По стороні Вірмен було 5 убитих, а багато ранених. — З Одеси доносять, що в селі Кочережка мужики забрали і засіяли 20 моргів церковної землі. В добрах Куровина коло Вітебска мужики вируба-ли на свою власність 12.000 дерев. — З Петербурга доносять, що в селі Бальє коло Камінця надільного мужики зруйнували всі правительственні будинки. — В Мітаві робітники закололи ножами поліційного агента і утікли. — З Катеринослава доносять, що там у білий день на серед міста застрілено полімайстра. Убийців арештовано.

Росія й Японія.

В Манджурії появил ся серед російських війск, після донесень англійських диванників, чума. В самім Харбіні має умирати денно около 300 людей. Вилічати кого удає ся дуже рідко і хвороба кінчить ся зви-

чайню смертю. Шпиталі переповнені, лікарів брак, а їх заряджені безсилні.

З Токіо доносять до „Daily Telegraph“, що передня сторожа японського лівого крила заатакувала ворога о 20 миль на північ від Кінкіатуну і виперла єго з позицій. Віддалєне обох ворожих армій зменшає ся що раз так, що, як доносять урядово з Токіо після справоздань з квартири японської, головна битва наступить леда день. Росіяни знов пригтовляють нову акцію воєнну з північної Корей, де нагромадили значні запаси живности і матеріялів воєнних.

Адмірал Рожественський, що хорує постійно на хворобу нерок, лежить майже умираючий, ражений параліжом. Ся хвороба Рожественського, який двигав на собі всі надії царського правительства, викликала в кругах правлячих пригноблене. Заступник Рожественського адмірал Фелькерзам також тяжко захорував. Інші знов вісти доносять, що Рожественський не є хорий так, щоб хотів зречи ся команди по тільки трудах і праці.

Коло полудневої Корей при островах Пескадорских Японці загопили 2 кораблі парові, які після достовірних жерел належали до балтійської ескадри. З сего вносять, що російська флота пливе просто шляхом Формоза-Фукіа до Владивостоку та, що в такім случаю на днях прийде до битви з Тогом, в некористнім для Росіян місці, тим більше, що дорога ся замкнена мінами.

НОВИНКИ.

Чернівці, 23. мая 1905.

Борба проти указу із 1876 р. Часопис „Потавщина“ доносить, що сільсько-господарське товариство затвердило проект меморіалу, оброблений окремим комітетом, в справі знесення обмежень для української мови і зрівнянн єї прав з правами великоруської мови. Меморіал вишлють в сях днях до правительства.

Пожезка. Місто Вижицію навістив минулого четверга о півночі новий огонь. Сям разом упали єго жертвою 4 домп, а між ними експозитура вижицького суду повітового. Шкода, яка вносить 14.000 кор., була обезначена. Що огонь не розширив ся далше, треба приписати в першій ліній тишині, яка тоді панувала в повітрі, бо місцева сторож пожарна, якої організація далеко не вірцева до ратована дійсно не богато змогла причинити ся ізза лихої якості пожарних приладів.

Нещасна мати. Страшного вчинку допустила ся в Слободзі-Паранчу незамужна Василина Ластюк. Щоби усунути з світа неслобну дитячку, викопала вона в саді маленьку, 45 центиметрову в промірі яму і закопала в неї немовля. Щоб не було пізнати місця могилки, вона землю убила могами, причім цілковито роздавлено голову дитини. На слід злочину прийшла жандармерія. Судова комісія з Боїа сконстатувала, що дитина прийшла на світ жива. Сего однак, чи єї поховано вперед чи таки живцем годі тепер точно означити.

Вилонене банди розбшак. В Віден в дол. Стирї зловлено 20. с. м. банду розбшак, зложеноу з 21 людей і відведено до в'язниці.

Архикнязь Франц Фердинанд удає ся до Вераїна на весіле німецького престолонаслідника, де буде заступати цїсаря австрійського.

Подвійне убійство. В чеській місцевості Улерсгріні коло Шенбаху старший вже чоловік отримав свою хоруючу жінку, що стояла єму на перешкодї оже-

вити ся з другою, додаючи до страви поданої єї на обід аршенику. А що ту страву з'їла ще одна жінка — сусіда, то обі померли від отруї. Чоловіка, що допустив ся того подвійного убійства, а якого видав власний син, арештовано.

Торнадо. Страшний гурган, труба воздушна навістила недавно міста Снідер в Оклігамі. Числа убитих і ранених доси докладно не стверджено. Торнадо навістив Снідер вночі. Наочний свідок оповідає ось що про се нещастє: цілі дома влітали в воздух, дерева з корінем, люди і худоба літали в воздух, як пера, пірзани страшним вихром. Як настав день то в цілім повіті на три милі німецькі довкола міста находили ся звалища і останки домів міських, як слід знищена. Положенє міста в проєміку гірським додало бурі ще більшої сили. На останках цілих ще домів в містї вибух пожар, який знищив решту, а багато людей які не вилетіли в воздух найшло смерть в полумінні. Телеграфічні і телефонічні подученя знищені і минуло багато часу, нім задихані їзди донесли до сусідніх осель вість про нещастє та покликали поміч. Перша поміч лікарська наспіла над вечір, застаючи улиці засипані камінєм, трупами і ковалючими, які кпикали в розпуці о поміч. Та найбільши труду було власне з нераненими, які зі страху стратили притомність, та попали в такий переляк, що не мож було їх успокоїти. Осібний поїзд привіз багато домовин і гробарів, щоб поховали жертви. Сусіднє сего Олюєнє зникло цілком з лиця землі.

Засуд смерті. В Чіаго засуджено на смерть звисного убійника своїх жінок — Гроха.

Оповідки і т. п.:

Прогулька. Товариство укр. студ. „Січ“ в Чернівцях уряджує дня 3. червня с. р. т. є. в день св. Константина і Єлєни прогульку до ліса на Горечій, на яку сею дорогою запрошує Вл. руску громаду. Охочим до танцю вже тепер подаємо до відомості, що танці розпочнуть ся о 3ій годині в велиім ронді. Вступ від особа 1 кор.

Із „Буковинського Боїна“. На останнім засіданню виділу, Б. Б. рішив устроїти концерт в однім із публичних городів в Чернівцях і в тій цілі мала відбутися вже перша проба в понеділок, дня 22. н. ст. мая о 7. год. вечером. Тимчасом задла невеликого числа членів, що явили ся на пробі, проба в понеділок відбутися не могла; тому виділ рішив ся ще в останнє відізвати ся до своїх членів, що сьвівають у мужескїм хорі, щоб явили ся на пробу в пятницу, дня 26. мая точно о год. 7. вечером у самі проб. Від другого тижня відбувати ся муть проби мішаного хору. — *Виділ.*

Із кругів судових. Президент крайового суду Кляр виїхав на кілька-тижнєву відпустку до Карьєбаду; в урядованню заступає єго віцепрезидент Артимович.

Із черновецького університету. Перед іспитовою комісією філософського факультету зложив дня 22. с. м. професорський іспит для шкїл середних із фізико-математичної групи п. Роман Цегельський.

Запрошенє. Виділ філії тов. „Руска Школа“ в Сереті запрошає сям всіх своїх членів як і приятелів ширєи народної просвіти на головні збори, які відбудуть ся дня 3. лат. червня 1905 о 2ій годині попол. в 3. класї школи народної хлопячої в Сереті. Порядок нарад після статута. — За виділ філії тов. „Руска Школа“ в Сереті: *Е. Стришка*, голова. *І. Лакуста*, писар.

На бурсе „Народного Дому“ зводили далше зложити Вл. П.: Ясинецький, др. Стоцький, Попович, др. Клим по 4 К, Михальський 8 К, др. Гординський 6 К, Ер. Пігуляк 2 К. — Членські вкладки зложили Вл. П.: Модест Левицький, Николай Ісєненко, Даміан Сімович, Юліан Цурковський, Мартин Кордашевський по 10 К, др. Гординський, Вол. Кмицикевич, Тодор Гординський, Юрій Корілович, Іларій Карбулицький, Олександр Верєнка по 5 К, др. Литвинович, Казимир Петрацка, Броніслава Клим, др. Кордуба, Осип Проскурницький, Євгеній Мінтич по 4 К, др. Петровський 12 К, Володислав Кукелка 8 К. — За виділ „Народного Дому“: *Михась Івакио*.

Оголошення Кас райфайзенських.

Загальні весняні збори „каси пожичкової і щадничої“ в Стрілецькій-Куті, відбулись в неділю, 4 червня с. р. о годині 3. попол. з таким денним порядком: 1. Справоздане начальника про стан і діяльність старшини в діловім році 1904. 2. Приняте обрахунку і біляну за рік 1904. 3. Установлене о процентованні наїв і виладок щадничих 4. Вибір двох членів старшини. 5. Вільні внесення. — *Петро Ташук*, начальник каси.

Загальні весняні збори „каси пожичкової для громади В а с и л і в відбулись в неділю дня 28. мая с. р. о 2-й годині по полудни в школі з наступним денним порядком: 1. Прочитане протоколу. 2. Справоздане касове за рік 1904. 3. Доповняючий вибір до ради надзорчої. 4. Запитання і пояснення. — *Василь Андриєвич*, начальник.

Весняні загальні збори каси пож. і щадн. для громади Мігучени відбулись в неділю дня 28. мая с. р. о 2-й годині по полудни в школі з наступним денним порядком: 1. Прочитане протоколу. 2. Справоздане касове за рік 1904. 3. Доповняючий вибір до ради надзорчої. 4. Запитання і пояснення. — *Спіридон Букатар* вист. начальника. *Мих. Гадза* каспер.

Учебник
рільництва

для шкіл рільничих і споріднених закладів а також

до ужитку для практичних рільників

уложив

Евгеній Жуковский

директор школи рільничої на Буковині практичний рільник.

До набути в друкарні тов. „Рускої Ради“

Чернівці, ул. Петровича ч. 2.

Ціна 4 корони.

При замовленні поштою, належить ся посилати 30 с. на порто.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Мужеске, дамске і діточе Етаблісема

ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ

Чернівці, Ринок 5. (готель „під чорним Орлом“

28 (10—24)

порукаю на весну і літо

Новости дамскої конфекції і мужескої гардероби

найновішого рода

Специальности в уборах діточих.

Все після найновішого крою і наймоднішої англійської і французької моди.

Дешеві сталі ціни — явні на кожній штуці.

КРАСНЕ, ДОБРЕ і ДЕШЕВЕ.

Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“

Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“

51 (1—?)

Перед тим

МАРКУС ФУРЕР

Кожного сезону
Новости
для конфекції
пань панночок і
панів.
НОВОСТИ:
вжакетах ков-
нірах і плащах
анайзших што-
фів віденських і
берлінських.

Магазин одягів дамских і мужеских
Чернівці

ул. Ратушева 6. Готель „Централь“
(в льокалю Якова Гольда)

ВСІЛЯКІ ЗАМОВЛЕННЯ
ВИГОТОВЛЯЮТЬСЯ СЕЙЧАС.

Одяги
для панів хлопців
і дітей.
Загортки, уль-
стри і шляфери.
Футра звичайні
і до подорожі і
вейлякі в сю га-
дузв' входять ар-
тикули з першо-
рядних фабрик.

КРАСНЕ, ДОБРЕ і ДЕШЕВЕ.

КРАСНЕ, ДОБРЕ і ДЕШЕВЕ.

ПАНОВЕ

що побрали календарі Рускої Бесіди в розпродаж, зволють безпроволочно найдалше до 5-го червня с. р. прислати гроші або календарі, бо крайна пора вже вирівнати рахунок друкарні.

З поважанем Ів. Захарко.

Перша буковинська
спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведе

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського курсу ц. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока

порукаю

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для пань, панів і дітей.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленні з провінції пожаде, аби прислати а'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Я, Анна Чіляк

58 (26—52)

завдячую власному ви-
находку помади, через
котрої уживане, ариет
мого волоса дійшов до
185 см. довоти. Се є
одиноке средство проти
випадання волоса, скріп-
ляє і приписує его ариет
віддає великі прислуги
панам, котрим йде о
красні вуся і бороду,
запобігає передчасному
лисенню і синію, на-
галі чудотворна ся по-
мада вертає волосам
так на голові як на бо-
роді натуральну поли-
скую бавру. Ділає
она однаково так у мо-
лодих як і стариків. Я
уживала єї 14 місяців.
Ціна одного слоика

1 зр., 2, 3 і 5.

Щоденна розсилка
в цілий світ
за попередним надісла-
нем грошей, або за по-
сылатотою. Найліпше
замавляти просто в фа-
брики:

Анна Чіляк

Відень

I., Graben 14.

Головний склад в Чернівцях: Шмід і Фонтін.

Календар „Рускої Бесіди“

коштує тепер лиш 40 сот. а з пересилкою поштовою 50 сот.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Порукаю найбільший вибір літніх артикулів після найновішої моди.

Парасолі від сонця, чисті шовкові з наймоднішими ручками. Чорні En tout cas (гаранція через один рік, у всіх модних краках. Цигарниця і прочі подібні артикули після поспадної моди. Парасольки дитинячі, парасолі від дощу, для панів, пань і дітей, різного рода.

Товари обувні з американської фабрики Hathaway Soule & Harrington в Бостоні. Самостійна продаж обуви з Vosealt і Chevreaux, черевки систему д-ра Лямана і сандалки Квайпа, півчеревки домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевки до вирав гімнастичних.

Артикули шпортові. Відбивачі до гри Lawn-Tennis, бальони, бальці, шапки і т. п. до того прибори.

Рукавички Glacé, Chair, шовкові, лівшовкові, а юнг вейлякого рода. Паньчоки, дамські ситки, паньчоки для дітей найліпший вибір, ситкові каштанчики, зарукавочки у всіх модних краках.

Капелюхи найліпші Panama, Abanilla флорентинські, а різної соломи, май-ліпших заграничних фабрика-тів для панів, пань і дітей.

Дамські импортні шапочки англійські в різних краках, найліпших фабрикатів.

Капелюхи фільцові легкі літні після моди, в різнородних краках

Шапочки для панів дітей з різного штофу і різної сорти англійські і до подорожі.

Біле з правдивого англійського шовку, в десень, білі пікові, гладкі, задовані під гарантією. Ковнярики і маншети, білі і в краках.

Краватки тукраві і англійські, кожного місяця нові.

Артикули до подорожі. Найліпший вибір валязок, куєрів, шуделок, ташок, клунків і ремінців до паковання, касет, цигарових мішочків, непекарків, пледів, мішків на біле, дамських мошонок на дорожність і т. д.

Склад гойдиарської фабри-

ки обуви А. L. Porper.

Видає товариство „Русна Рада“, в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламациі неопе-
чатані відні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — 6.
„пів року	10 „ — „
„чверть року	5 „ — „
„місяць	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інерсат
платні в Чернівцях.

Що ж дальше?

Досмертна синекура для д-ра Ф. Лупу, швагра послів др. Авреля і Тита Ончула і Т. Сімьоновича в виді доживотної президентури краювого банку, се — бачите — не справа особиста. Таке домагане — як запевнюють волоскі послы вільнодумні враз із приципкою в виді послів Відмана і Ляндвера в своїй заяві: „Zur Steuer der Wahrheit“ — відповідає „einer Regung der rumänischen Volksseele“. От і все звалило ся на Богу винну душу. Дивно лише, що та душа промовила — як запевнюють автори тої заяви — вперше у волоских консервативістів, яким так довго і рішучо не дозволяли зватись представителями волоского народу сам др. А. Ончул і его товариші. Говорить ся в тій заяві ще й те, що Русини згодили ся на волоского президента банку в заміну за те, щоб віцемаршалок був Русиним. Поминаючи вже те, що дедизиня в справі обсади маршалківських крісел залежить від цісаря, а президентура банку від вільних голосів послів — поминувши те, що уряд віцемаршалка, який хіба належить представити найчисленнішій нації в краю, триває лише 6 літ, а не досмертно, треба се рішучо заакцентувати, що Русини ніколи не противили ся президентури волоского кандидата на час 6-літний. Що волоскі послы заблагли, щоб сим чином наділено саме п. д-ра Лупу досмертно — се хіба оправдує пословиця „en mangeant vient l'appetit“ себто що апетит росте підчас їди, яку автори заяви адресують до руских послів.

Полемізувати дальше із тою заявою і не варта, у ній же є прямо

гумористичні аргументи як про зріст могучого впливу руского і... в черновецькій раді мійській, де на 14 тисяч черновецьких Русинів є всего двоє радних, де др. Авр. Ончул голосами своїх 7 радних-земляків перепер вибір бурмістра і має в своїх руках віцебурмістрівське крісло...

Виправдати утечу із під пранору, на яким красувались кличі до борби за високі задачі, утечу із-за особистої справи, поворот до табору, із яким ішла завзяту борба — не легко, прямо не можливо. Се й причина невдаłości публікацій утікачів із „Вільнодумного Союзу“, хоч поміж ними знаходять ся імя дра А. Ончула. Колишні вільнодумні послы волоскі кажуть, що пожито із послами рускими дескредитувало їх в очах румунських, і хоч вони хіба найліпше знали, що свого народу не зраджують, вкільки пішли до Капосси, на покуту до волоских шовіністів. Пішли до тих самих, що під покривкою волоского патріотизму руйнували і бурили весь край, дбаючи тільки про себе. Ізвершив ся сей поворот до патріотичних принципів із приводу досмертної президентури дра Лупу.

Далекосяглі кличі, які собі був поставив „Вільнодумний Союз“, не можуть бути тільки спомином, як се зачав др. А. Ончул — вони мусять стати єдиною програмою, на основі якої може Буковина дальше розвивати ся. Отримто „Вільнодумний Союз“ зреорганізований остане й на будуче. До него входить 6 послів руских, 3 Жидів і 2 Німців. Др. Вайденфельд вже дійсно приступив до Союзу, застерігаючись, щоб він не сховався ніколи на поле справ особистих. Та про се тепер хіба нема й — ляку. Теперішній „Вільнодумний Союз“ чинельно виправді слабший як давний, але его позиція зовсім не слабша хочби з огляду на посвідну рішучу оборону інтересів краю і публічної справи. „Вільнодумний Союз“, прийнявши до відома за-явлений виступ волоских членів вд. і

Відмана й Ляндвера, висловивши по-даку др. А. Ончулови за дотеперішній труд враз з жалем супроти его послідного поступку, уконституовав ся, вибираючи головою сов. Лянгенгауза, 1. заступником Н. Василька, а 2. заступником д-ра В. Штраухера.

Німецький клуб вільнодумний розбив ся через виступ Відмана і вірно за ним слідуючого Ляндвера. За те оснував ся новий: „Клуб вільнодумних заступників міст і торговельних палат“. Сей клуб зложений із 5 членів уконституовав ся вівторок, вибираючи головою д-ра Скедла а его заступником д-ра Штраухера.

Дискусія над банковою справою поступає в економічній комісії до вільнодумних справ особистих. На порядку денний сойму прийде вона мабуть аж в суботу. Проти кандидатури др. Лупу, (якого хіба годі утотожнювати із усім народом волоским), вивні виступають „Вд. Союз“ рішучо. Не виключено річю є й те, що президентом стане бар. Е. Гормузакі, бар. Стірча, бар. Грігорча, ексц Лупул, або який инший Волох, що давав би більшу запоруку постійности, як др. Ф. Лупу, який при своїм визначнім агітаторським таланті не уміє бути безсторонним ані постійним.

Досмертна президентура д-ра Лупу не має мати рішучих сторонників навіть між консервативними Волохами як: К. Попович, Фльондор і Калінескул, не говорячи вже про вірмено-польських ділчів. Їх вправді вже до такого голосовання пакт із волоскими ділчами, однак можна се признати, що так — як нині справи стоять — вірменопольські послы, йдучи за голосом своїх виборців, радше зірвуть пакт, чим мали би не постояти за справою краю.

Нині о год. 5 по пол. відбуває ся засідане соймове. На порядку денним мотивоване внесення пос. Штраухера про будову залізничного двірця і звіт комісії про внесення, поставлені на попередних засіданнях і т. д.

Політичний перегляд.

Австрія. Державна рада має зібрати ся 6. червня і потребає до половини липня. На порядку денним будуть: Шістьмісячна провізорія бюджетова, предложене о додаткових кредитах на альпейські желізниці і инші пекучі предложення. Сподіють ся, що на найближшій сесії не наступить реконструкції кабінету на парламентарний, лише що правительство змінить своє дотеперішнє резервове становище супроти національно-політичних стремлень і заявить рішучо і ясно своє становище. Також пишуть часописи віденські, що правительство наміряє в короткім часі внести предложене в парламенті в справі сплати довгів посілості. Се мало би особливо для Галичини велике значення.

Угорщина. Цісар покликав яко hominem regium бар. Буріяна до помочи полагоди кризи угорської. Корона спішить ся залагодити кризу, бо гр. Апоний іменем коаліції заявив, що з днем 1. липня скарб угорський не видасть ані одного сотика на спільні потреби. А опозиція має можливість сю погрозу сповнити, тож корона спішить ся з розв'язанем кризи і годить ся навіть на опозиційний кабінет. Бар. Буріян конферував з провідником коаліції, при тім виявило ся, що корона думала, що Франц Кошут стане яко homo publicus евентуально на чолі кабінету, та партія незалежности заявила на се, що Кошут міг би тоді стати на чолі кабінету, колиби сторонництво незалежности само мало більшість в соймі. Тепер мусить стати на чолі кабінету член коаліції, що однак

Др. Франц Опенгаймер.

СОЦІАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ СПІЛОК.

З німецького перевела: Маруся Полтавка.

(Дальше.)

Чи можлива виробна спілка сільських робітників, чи ні?

Відповісти на се питане можна трьома способами: за помічю досвіду, рахунку і проби. Два із сих способів я ужив і надіюсь незабаром узяти ся за третій.

Насамперед досвід.

Я зібрав і впорядкував історію виробних спілок сільських робітників. Результати, що при тому виявились були так вражаючі, що їх не сподівав ся ні один дотеперішній письменник на полі спілок. Виробна спілка сільської господарки, в суперечности до індустриальних, за все удавалась. Як яке небудь підприємство в своїй основі хоч трохи подобало до такої спілки, то ніколи не вело ся йому але. Як і з більш ніж тисяча ремісничих виробних спілок не вдержалась ні одна в виді спілки, то із відомих мені більш ніж 70 проб із спілками тільки формою подібними до спілок сільської господарки, ні одна не була в е в д а т н а! Скрізь вражаюче гарний матеріальний стан, скрізь блискучий стан моральности, скрізь дуже щирі приязні відносини між членами спілок. Однаково, чи організація була більш колективістична, чи більш грошева, чи зарад був демократичний, аристократичний, чи монархістичний, однаково чи до спілки належали Ірландці, чи Англичане, Шотландці, чи Шведи, Квакери чи Атеїсти, однаково чи ті спілки повста-

вали в Ірландії, Америці, чи в Альжирі, скрізь мали вони однаково блискучий усьпіх.

В історії існує одна-єдина технічна майже чиста проба. Дявну історію цієї проби хоту представити дещо докладніше.

Відколи існує якась культура, ні один народ не занепадав іще так морально й фізично, як ірландські фермери в перших десятиліттях сього століття. Там існувала найшкідливіша форма великої земельної посілості, Absentee — посілість; земля давано в аренду найдрібнішими клатками, по невимовно високій ціні, до 300 марок за акр і то на короткі речинні і так, що власитель завше міг відібрати арендаторови аренду. Народ, висланий до краю ганебною системою посередників аренди, що нині існує тільки в одній Сицилії, на три чверти знесиленний голодом, на останню чверть отруєний фальшивим другим голодом — горілкою, мав усі пороки і нідної чесноти. Лінний, охочий до крадіжок, убійств і підпалів, він власне тільки й удержував ся, ламаючи закони. За часів, про які я хочу розказати, в 1829. році, зелений остров подобав до киплячого відомського казана. Картопля не вродила і наслідком того лютував голодовий дур і холера, а громові промови наймогутнішого апостола Ірландіїв О'Коннелля, так роздмухали полум'я, що уряд почув ся цілком безсилим. Ніякі орди поліцаїв, навіть ніякі стає війська не спроможні задушити повстання, що вибухне разом скрізь по цілій великій країні. Так були й тут підпали, нічні напади, морди, рабунки і убійства, повстання проти державної влади і потайні змови лютували гірш, ніж холера.

З усіх ірландських графств, графство Кларе було найгірше і в ніякій посілості сего округу не було такої занеженої людности, як в Kalahine, посілості ірландського Англіосакса, Джона Скота Ванделюра.

Цілком з'убожілі і беззахисні фермери вже від кількох років ані думали про плату; управитель Тастінге упав від зрадливої кулі перед очима його молодого жінки і ніколи не вдало ся відерити убийника.

Із сією пекельною ватагою наважись Ванделюр зробити пробу. Він получив їх в спілку, винавив їм Kalahine з будинками і інвентарем і пообіцяв продати їм маєток, як лиш зберуть потрібні для того гроші. Родичі оголосили його божевільним і хотіли назначити над ним опікунів. Але усьпіх оправдав його ємлість. Наслідки були під усіма зглядами казочні.

Людей з того часу мов обмінено. Лінність заступила чисто фанатична, майже пересадна ретельність, тверезість заступила п'янетво, цілковита політична зминокровність заступила збуренність. Ніодна людина не ходила від тоді на які небудь збори.

Ніхто не вискав на тому краще, як Ванделюр. Намість неприємностей, мав він втіху, намість небезпек, що загрожувала його життю, була тепер доводка нього вірна сторожа, намість втрат, мав він доходи. І умовлену плату 900 фунтів стерлінгів діставав він легко; се було більше, ніж господарство давало йому коли небудь, чудовий дохід із посередне-гарної землі, якої було дельве 800 моргів! Та й матеріальне становище самих фермерів було також неситіше. Вельблінг писав, що пильність власника відіриває на ниві нові жерела продукції, і Артур Джонс казав теж саме; він говорив, що любов дрібного власника до свого навалка землі, є чарівною паличкою, що перетворює землю в золото.

(Далі буде.)

стоїть ще за угодою з р. 1867; по нараді провідників коаліції висунено як такого hominem publicum гр. Андрашо. Бар. Буріан від'їхав з сим до Відня. За ним виїхав сейчас і гр. Андраші і мав вчора аудієнцію у цісаря. Аудієнція ся однак не принесла жадної зміни в положенню і гр. Андраші вернув з нічим до Будапешту. Цісар не хоче згодити ся на жадні уступства в справах армії. Тимчасом гр. Тіша править даліше інтерімістично краєм. В соймі поставив Кошут внесені в справі випрацювання незалежності тарифи митової для Угорщини.

Англія. В палаті послів (громад) підсекретар стану для Індій, Brodrick, заявив оноді, що в Індіях в часі від 1. січня до 1. мая с. р. умерло 478.744 людей. В виду сеї заяви пос. Campbell Bannerman зажадав перервання засідання, щоби палата могла зайняти становище що до заяви підсекретаря. А коли відтак забрав голос міністер Lyttleton, опозиція не допустила его до голосу, домагаючи ся серед страшного галасу і криків, щоби президент мін. Бальфур дав відповідь на виводи Баннермана. Вереск тривав годину, відтак засідання замкнено. Дневники англійські обговорюючи те засідання, висказують, що історія англійського парламенту не знає приміру так бурливого засідання.

Події в Росії.

Двістадевятьдесять сім тисяч вісімсот шістьдесять п'ять убійців. Від того часу, як Николай II. оголосив, що порядок в Росії будуть піддержувати всіми средствами, метнуло ся триста тисячів людей в безладну утечу із столиці, а трицять тисяч вислано до місця уродження під закидом революційної агітації, не говорячи вже про таку-ж долю безлічці цілих робітничих родин... Паніка ширить ся через погрозу загального вибивання всіх образованих людей, яких у Росії не багато. На стотисячці міліонів населення імперії їх не буде не більше півтора міліона зачислених після правительствених розпорядків до категорії переслідуваних. В виду сего видає ся задача пропорціонально легкою. Правительство, як можна се слово приложити до начальників секти, яка нагадує індійських фрутів, ладить ся тепер до страшного кровопролиття, розповсюджуючи міліони прокламаций, які підбурюють низші верстви. Весь світ зрозуміє втікачів із Петербурга і других міст, прочитавши одну із найбільш розповсюджених прокламаций, якої примірник переслано редакції париского Courrier-a Eugene-a із полудневої Росії. Ось її текст:

!!! 83-а тисячка !!!

Союз націоналістів отсих міст: Києва, Николаєва, Одеси, Херзону, Кишинєва, Бендерів, Акерману і т. д. і т. д.

Бунти і розрухи лучали ся і все ще лучають ся тому, що ми нічого не робили, через кілька десятків літ не звертали ніякої уваги на чужинців, які вхопили нас за горло. Оклики „Проч з бюрократією!“, „Проч з правительством!“, „Проч з царем!“ — то рик (sic!)

вамперів, визискувачів, інтелігенції (!), Жидів, Вірменів, Грузинів, Поляків і прочих каналів (!!), що нужденним способом хочуть відобрати від нас усе, чим ми володіємо, розбійників, що хотять придати тих, хто десятки літ проливав свою кров за православну віру і батюшку-царя. Наш Союз, що має 297.865 членів уважно слідить за інтелігенцією, Жидами і другими народами, що всіми способами старають ся зіпсувати робітників, викликати загальний бунт, присвоїти собі дивовижні привілеї і знівечити нас. Через Жидів і інтелігенцію зруйновано Францію! І ті самі негодні із всім сил пруть Росію в ту саму пропасть!! Слідить же брати за Жидами і другими. Швидко, вже швидко настане чудовий час, що в Росії не стане Жидів, ні інтелігенції, ні чужинців.

Всі нещастя, все горе нашого життя через Жидів і чужинців!

Проч із Жидами, інтелігенцією і чужинцями!

Проч з конституцією!

Наш батюшка-цар най живе!

Розповсюдуйте се між вашими друзями!

Бідна Франція зруйнована; бідна Росія, якій грозить те саме. І говорять, що те все не лиш одобрене цензурою, але ще й випечатане в сотках тисячів примірників в печатні... урядової часописи в Одесі.

Случай чинного терору що раз більше множать ся. В Ризі виконано 19. с. м. замах динамітовий на ревірового Кавлевича та козаків. Однак бомба убила тільки два кови, не ранивши нікого з патрулі; напасники утікли. 20 с. м. знов виконано в Ризі другий замах на ревірового Парфенова і двох поліцаїв. Вибух ранив Парфенова легко, а одного поліціянта тяжко, так, що він в коротці помер в шпиталі. Другий поліціянт почав бігти за напасниками, але они убили его 10 вистрілами револьверовими, а самі утікли. Слідуючого дня відбув ся третій замах в Ризі, який пошарпав ногу комісареві поліції Зарубови та тяжко ранив одного поліціянта. Другого застрелили напасники, що утікли повозкою, з якої також кинули були бомбу.

В Пінську підчас демонстрації ранено з револьвера поліцмаистра Захарєва.

Листьма з краю.

Із Вашківців.

Що може народний учитель!

Що народний учитель може досягнути для своєї громади і то в короткім часі при добрій волі і кріпкій витревалості, най послужить один з межі многих інших мені знамих прикладів Вашківського повіту: Учувши припадково, що у моїх сусіднім селі Чорторій мають відбутися в неділю дня 14. мая с. р. головні збори місцевої „Читальні“, уважав'єм перше як народний учитель за свою повинність взяти участь в тій нараді, а друге думав'єм, що перебуваючи в неділю день найкраще в той спосіб, як замислювати при картах, чи там шкляночці, буду в таким товаристві, котрого цілю є „просвіта народу“.

Признаю ся, що не покладав'єм великої надії на організацію села Чорторій. Ся громада є одна з найменших цілого повіту, має заледво одну сотку обов'язаних дітей до школи, лежить у невеличкім кутку над Черемошом і знала дальшим громадам хіба лиш тим, що в ній живе наш посол до сойму п. Тодор

Левинський. Але довідавши ся про приміри порядки сеї громади і побачивши їх на власні очі, вістав'єм одушевлений. Між иншими добрими зарадами сеї громади хочу назвати „Січ“, що числить на тих кількадесят хат аж 181 членів; є тут дальше „Читальня“ з 64 членами, „Руска крамниця“ сеї читальні, „Каса райфайзенка“, що має 57 членів, мають свою трафіку, загадують запровадити сими днями „Взаїмну вигоду“, коротко, Чорторійські громадяни мають всі ті рускі товариства, котрі необхідно потрібні для піднесення так просвіти як і матеріального добробуту кожної громади. І се все з'умів здобути надучитель сеї громади п. Деніс Руснак за ледво два роки. Не гадайте собі п. читателю, що сей наш товариш з'уживав всю свою енергію в роботі поза шкільній, забуваючи на свої службові обов'язки. Він порозумів добре свою задачу як учителя і працює так само ревню і в шкільній комнаті, на що найліпшим доказом, що, як мені оповідали, дістає тогді писемну похвалу від Ради шкільної краювої. Дальше довідав'єм ся в сій громаді, що господарі Чорторійські мають до свого учителя за его щирю працю дуже велике довіре. Так вибрала его до видачу громадського, хотять его мати конче церковним егітропом і приходять до него в спорах на мировий суд.

Чи ж годен, питаю ся, народний учитель щось більше досягнути? І чи може він як такий краще сповнити свою задачу? Певно, що ні.

Подумаймо собі, щоби то за силу становив наш нарід, як би так стояли всі рускі громади як Чорторія, де за своїм учителем-провідником стоїть ціла громада як один муж. Правда, є таких ще більше громад в сій повіті, де учителі працюють з правдивим пожертвоуванням для просвіти і піддвиження руского народу, де крайню здеморалізовані селяни стали через кількарічну працю свого учителя вірцевими громадянами; але мушу на жаль признати, що є ще й такі села сего повіту, котрі о много більші як маленька Чорторія, в яких народні учителі ті самі пробувають вже довгий час, але до тепер не мають ще й одної рускої інституції.

Панове товариші! Пригадаймо собі вислід виборів з минушого року. Яка красна вість рознесла ся про нашу діяльність по всій Австрії. Намі товариші з західних, культурно далеко вище стоячих країв просто подивлялись наші здобутки і нашу солідарність при тих виборах. Намі тодішні успіхи звернули були на себе навіть увагу вищих кругів, а нам прихильні часописи з західних сторін писали „Im Osten geht die Sonne auf“. Але не думаймо, що ми своє вже все досягнули і тепер можемо сидіти тихо. Слідуючі вибори мають застати наш нарід ще ліпше з'організованим, бо хто може знати, чи за рік-два не повіє инший вітер, а що тепер сойм врядав, то може колись знов знести. Зрештою такий народний учитель, котрий провадить ему повірену дитину через шість літ в школу, а потім забуває на ню зовсім, певно не причинить ся до піднесення загальної просвіти і культури своєї громади. І чи маємо дивувати ся закидам декотрих людей, що народова із народної школи все ще мало хісна? Чи не є народний учитель як тогді правдивим культуртрегером, як покроводить окінчившу школу народну молодіж даліше дорогою просвіти, моральности і добробуту? Не закладаймож протє рук, а можемо бути певні, що руский нарід пізнаєть нашу щирю діяльність оолого него і віддячить ся нам своїм довірем. Не даймо ся знеохотити до праці від подбуючих на ниві просвіти бур'янів і бодиків як „герой“ Ідеалів пана Костя Ганусєнка, що вступивши — новий ідеалів — перший раз до місцевої читальні і заставши там господарів при шклянці, втратив надію на поправу своїх громадян. А що скаже той товариш, котрий не застає в селі ні одного руского товариства і де нарід не такий у коршмі цілими днями? Таке діяло ся ще до недавня по всіх наших громадах, а пречий признаєть тепер кожний, що не одному з нас удало ся запровадити по громадах вірцевий лад.

А тепер ще дещо про згадані на початку збори. Головні збори „Читальні“ в Чорторії утворив голова, начальник громади і посол до сойму п. Тодор Левинський о 2-ій годині по полудня, при-

втавши всіх зібраних, а особливо відпоручників „Філії Рускої Бесіди у Вашківцях“, п. інсн. Н. Спанула і учителя Ів. Герасимовича, як також пані інспекторів, місцеву директорову, місцеву учительку Аглію Цурканович і учителя з Вашківців п. А. Гринцишина теплими словами, і завізав секретаря товариства п. Д. Руснака до справоздани діяльности за минувший рік. Потім відбув ся вибір нової старшини, а відтак забрав слово п. інсн. Спанула і сказав між иншим: Настали тяжкі часи, хліборобам стало тісно, треба отже їм організувати ся, просвічувати ся і шукати тою дорогою собі помочи такі тут в нашім краю, а не покидати рідну землю, свою родину, свої сусіди і приятелі, та йти далеко за море, бо тепер й там стало тісно. А що в нашій Буковині земля добра і що у чужих краях ще тіснійше, є найліпшим доказом, що чужі народи приходять до нас рік-річно і тут їм добре поводять ся. Возьмім хоть би Болгарів, котрі фізично за фальчу доброго ґрунту по 240 корон на рік, і ще мають вихід. Треба отже шукати способів, якими би можна лекше і ліпше жити, а такими є „каса, крамниця, читальня“ і т. д. Мушу тут признати в честь і славу громадянам Чорторії, що вони зробили в сій справі вже великий крок наперед і можуть послужити за примір багатьом иншим громадам.

Потім пояснював товариш п. Іван Герасимович потребу народних бібліотек в дуже зрозумілій і на практичних прикладах опираючій ся мові, вказав даліше на величезні народні бібліотеки у Німців і Французів і обяснив широку конечну потребу товариства „Руского Народного Дому“, яке має ся заснувати в невідомій у Вашківцях над Черемошем і буде займатися народною справою цілого повіту. На конєць згадав бесідники на великі заслуги місцевого надучителя оолого своєї громади, на що присутні селяни потакували з вдячністю на очах.

Ще снімнув п. товариш А. Гринцишин про важність розвою промислового між солами в дуже популярний спосіб, згадуючи між иншим про великий хосен молочарень і пекання овочевих дерев. Потім відєспівала сільська молодіж „Ще не вмерла“, „Не пора“ і „Гей там на горі січ їде“ і збори закінчили ся.

Гість.

Із Садагурі.

Відгомін 22. липня 1904.

Дня 16. мая с. р. відбула ся в повітовім суді в Садагурі розправа, що має свій початок ще в торічних виборах до сойму і свідчить про те, як вороги руского народу хотіли гріними підкупити щирих руских виборців, щоби они не давали своїх голосів на правдивих своїх заступників. В тій розправі ходило о ось що:

Перед торічними виборами до сойму крайового вибрало виборцем із Ленківців кам. чесного господаря Георгія Салдата; він зараз по виборі дав слово тамшньому надучителєви п. Юрію Мартинюковичу, що свій голос при виборах віддасть лиш на д-ра Стоцкого. Аж ось одного вечера вже так коло 11-ої год. приходять до Георгія Салдата місцевий пропіватор Берко Рінцлер і куче в него голос для рум. дідича Николая Фльондора. Берко Рінцлер давав ему вперед 100 корон, потім 150 корон, а в кінці 200 корон. Салдат не хотів тих грошій брати, але Берко Рінцлер втиснув ему їх і забрав ся домів. На другий день відносить Салдат Беркови Рінцлерови тих 200 корон і каже, що він не потребує грошій, бо він не дасть свого голосу на Николая Фльондора і за 2000 корон. Тоді каже Берко Рінцлер до Салдата: „То хіба вам грошій не треба, коли ви мені їх віддаєте!“ „Грошій кождому потрібно“, каже Салдат і хоче йти домів. Тоді сказав ему Берко Рінцлер, щоби він бодай не йшов до виборів і нехай бере собі тих 200 корон, а потім дістане ще 50 корон. Аби знов не впало на него яке підозріне між сторонниками д-ра Стоцкого, то нехай завяже собі на день виборів голову і зробить ся хорим, а колиби такі мусів йти до виборів, то нехай дасть голос на Николая Фльондора, бо в виборчім локалю і так нікого з виборців не буде. Отгак дораджував агітатор одного із „стовпів єусипільного ладу“, та не послухав юдяного голосу Георгія Салдата і віддав свій голос на д-ра Стоцкого, а 200 корон затримав собі.

По виборах прийшов Берко Рінцлер до Георгія Салдата і жадав звернення 200 корон, показуючи йому ще багато соток корон, котрі мали йому і другі виборці звернути. Салдат не хотів грошей звернути, знаючи, що они пропади, бо голосів купувати не вільно. На сім століла справа через якийсь час. Аж ось при громадських виборах, що відбули в нам. Ленківцях, дня 15. марта с. р., явився перед громадською канцелярією Берко Рінцлер і звернувся до виборців, з такими словами: „Люди, дивіть ся, кого вибираєте на радного, бо Георгій Салдат є фальшивим чоловіком. Він взяв від мене при виборах до союму краєвого 200 корон, щоби дав голос на Фальондора, а такі не хотів дати на него свого голосу, но пішов на другий бік. А кільки він взяв відти, то лиш він знає“. Се розуміє ся Беркови Рінцлерови нічого не помогло, бо Георгій Салдат став таки радним громадецьм. Се мабуть розлютило дідичівського агітатора і перекунника до краю і ось він заініціював Салдату о зворот 200 корон до суду в Садагурі, мотивуючи свою скаргу тим, що він позичив Салдатови 200 корон.

До розправи заініціювано як свідків надучителя Юрія Мартинюка, котрому Салдат перед виборами все докладно оповідав, як і за що Рінцлер давав йому гроші. Далше заініціювано ще Николая Германа і Михайла Гелку, котрі чули докладно, що Рінцлер при громадських виборах, казав на Салдату про тих 200 корон.

На підставі зізнань свідків, котрих записано і на підставі зізнань оскарженого, котрого також записано, ухвалив суд Георгія Салдату віддати 200 корон і засудив Берка Рінцлера на зворот коштів, хоч жінка Рінцлерова зізнавала під присягою, що она була при тім, як її чоловік живив 200 корон Салдатови.

Сю справу перебере ще мабуть прокураторія і вичитати карие свідство Беркови Рінцлерови за куповане голосів, а его жінці за криву присягу.

Свідок.

Росія й Японія.

На суші сподіють ся леда день великої борби. Японці посувають ся в перед, а тимчасом і Росіяни готують ся до завязаного опору. Як доносять з головної квартири Леневица, штаб генеральний ухвалив до послідного боронити теперішніх позицій і уступити з них доперва по великих боях, в разі konieczности. Дрібні битви на боевм фронті відбувають ся без перестанку. Перед кількома днями кавалерія російська рушила з правого берегу ріки Ліа до місцевости Факумен, стараючи ся заатакувати японські позиції з заду, але задні сторожі японські її відіерли із значними втратами. Розбиті сконцентрували ся ще раз коло Туфаншан, але і тут розбили їх Японці і прогнали за ріку Маліен. Кілька компаній російських, що лишали ся ще перед рікою Японці знесли цілком. Інший відділ російський мав спалити місцевість Моготсе. — В Парижі і Лондоні розширили ся поголоски про смерть Роджественського та про обняте его місця Небогатовим. На се Пет. аг. тел. завила, що єї про се нічого не звісно. Адмірал Бірієва іменував цар командантом флоти на Тихім океані з правами командуючого самостійною армією. Отже Бірієвowi буде підлягати залоза Владивостока сухопутні і морська (щоби уникнути суперечок між флотою а залозою, які не мало шкоди принесли Портви Артура), так що Бірієв займе місце Скридлова, а не Роджественського, з сям, що є командантом кріпости незалежним від Леневица. Флота японська має находити ся коло Мазампо. Послідні вісти доносять, що получене з Владивостоком перерване і кріпости відтата. Задля розгопів на Сибірії багато провіантових возів російських заломило ся на ріці Сунгарі і пропало під ледом; згинуло також багато людей.

НОВИНКИ.

Чернівці, 25. мая 1905.

В справі „Товариства Русиниок на Буковині“ одержав ініціатор сего

діла таке письмо: „Ваш поклик не прогмонів цілком безслідно, як Ви може судите по числі наслідних зголошень. Жінотство буковинське доволі свідоме, щоби зрозуміти вагу такого товариства, а доказом сего будуть перші загальні збори сего товариства. Малам нагоду говорити в кружку знайомих жінок, і всі ми одушевлені Вашою гадкою; я сама не здобула ся до тепер на кільки стрічок, а роблю заходи, щоби в селі оснувати таке товариство (очевидно яко філію). Тож стаю в обороні покривджених (дописую в 54. ч. Буковини) буковинських Русиниок; недалека хвиля, коли товариство Русиниок згуртує весь загаль інтелігентного жіноцтва. Остаю з повним поважанем М. Т. в Ч. — Подаємо от сей жіночий голос до загальної відомості. Найкрасшим спростованем нашої замітки про байдужність Русиниок на Буковині до справ народних буде, коли пристають громадно до товариства, від чого зависить его засноване, не згадуючи вже про его діяльність, котра вимагати ме багато більше труду і жертв, чим купити й написати карту із заявою приступлення до товариства. Се мало бути власне пробою охоти Русиниок на Буковині до жертв і труду для народної справи. Ся проба доси не вдала ся, тому пождемо ще, може по сім виясненню, посиіпати наші Русинки, щоби ділом опрощити закид байдужности, чому ми дуже раді будемо.

Різнитчі страйки на Буковині.

Страйки в Добринівцях після кількадечного тривання покінчили ся на основі такої угоди з двором, що робітникам одержувати ме 1 К 20 с. денної платні, а робочий день тривати має від год. 6. рано до год. 6. вечером із перервою на обід. Доси брали робітники 40—50 сот. на день, або було й так, що тамашні селяни брали нанерд 20 К і мусіли за них в протягу цілого літа робити 50 днів на своїм харчи. На роботу мусіли іти робітники тільки тоді, як его кликало. Як жеж серед робітної днини впає дощ — тоді день для робітника зовсім пропадає. Значить ся управлювано тут звичайненьку лихву, каригідну супроти обовязуючих австрійських законів. — У вівторок, дня 28. с. м. — як нам пишуть — застрайкували робітники в Оршівцях проти тамашного посесора, домагаючись підвищення платні від 1 К 20 с. до 2 К. — Сконотувати годить ся, що страйкарі поводили ся досі в сносіб законний, через що не приходило нігде до конфлікту з власттю. Се найбільше опрокидає квету про „грозн-у постав-у власництва вобец двору“, поміщену в львівським бруковим свистку, що зве ся „Reformator“, якого редагує за спливаючі с више гроші „герой“ не аби якої слави, на жаль Русин з роду, п. Леон Данілюк. Се один із той сорти „журналістів“ як Демянчук, Шнитко і т. п.

Резигнація з субвенції. Польський сойм для Галичини ухвалив був для руского театру у Львові 300.000 К. субвенції, поставив однак при тім такі умовини: 1. Комітет будови руского театру у Львові дістане ті гроші доперва тоді, коли решта грошей потрібна на будову вже буде зібрана. 2. В театрі руским будуть відбувати ся тільки рускі представлення театральні, балі і концерти. 3. Що до ради фундаційної театру буде належати 5 членів іменованих рускими товариствами, 5 членів іменованих краєв. виділом, а 1 член іменованний радою міста Львова. 4. Що винаєм театру, як мусь предпринимець і вибір директора буде підлягати потвердженню виділу краєвого. 5. Що в разі, колиби яке товариство руске, що брало участь в виборах до заряду театру, перестало істнувати, то Виділ краєвий має заіменувати друге товариство на его місце. Ті умовини віддали би властиво цілий руский театр в руки Виділу краєвого, отже польської шляхти. Не диво проте, що комітет будови руского театру резигнував з сей субвенції, висилаючи відповідну заяву до Виділу краєвого.

Вивіз наші з Австрії. „Wiener Zeitung“ оголошує розпоряджене міністерства скарбу, різнитства і торгівлі, яким зносить ся заказ вивозу наші з Австрії.

За багато чести. Підчас послідних громадських виборів в Ставнівцях гор. чесний господар п. Михайло Лютин го-

досував на народну партію, а відтак на збитки дав голос і на о. д-ра Богатирця, але аж... на заступника радного. Богатирець і попівські лизуни тим обурили ся, але п. Лютин сказав: „Панотці беруть, як їм що не-будь принести на престіл, а мені лишив ся лиш голос на заступника, тому я его приношу о. Богатирцеві...“ Дійсно і се за багато чести для такого д-ра Богатирця. (ii).

Реформа висших заведень наукових в Росії. Страйк студентів висших заведень наукових в Росії мав такі наслідки, що правительство приступило остаточно до реформи шкіл висших, за якою вже 3 літа тому заивило ся багато висших заведень наукових та колеція професорська, яку однак тоді правительство відкинуло. Зміст реформи такий: Студенти не будуть тепер переходити курсу наук в протягу 3, 4, 5 літ, але будуть обовязані перейти певну означену скількість предметів і зложити іспити в часі, якого треване максимальне означене буде на 7—8 літ, а мінімальне 3—5 літ. В половині тих термінів можна скласти перший іспит, а в другій половині другий іспит. Іспити будуть відбувати ся 3 рази на рік. Вироваджене практичне сей реформи настануть вже в осени, хоть єї законне оголошене може настати dopiero по новім році.

Остерога. Власти скарбові оголошують: В послідних днях маються ся случаи, в яких особи різних заводів, а особливо з класу біднійшої, шукаючи зарібку, приймають заступництво фірм заграничних в розповсюднюваню проспектів для ратальної продажі лосів австрійських і заграничних. Позаяк ратальна продаж лосів дозволена після закона з 30. червня 1878 тільки фірмам тут судово протоколованим і то під тислос означеними умовами, проте улагають тяжким карам грошовим, вглядно арешту так фірми заграничні, як і особи що приймають їх заступництво в розповсюднюваню проспектів, які відносять ся до ратальної продажі лосів. Так само є заказана клясова лотерія угорська і загранична. Церестерігає ся проте публіку в єї власнім інтересі перед приймкованем заступництва заграничних фірм лосових (прим. із Швейцарії, Нимції, Голандії, Данії), а також сідуючих фірм угорських: Wahrmann & Comp., Будапешт; Actiengesellschaft Bydapest; H. Fuchs, Wechselhaus, Будапешт; Schön & Beitner, Будапешт; Hauptstädtische Wechselstubengesellschaft Adler & Comp., Будапешт; Gesellschaft „Hermes“, Будапешт; Merkurbank, Будапешт; Wechselstnben-Actien, Будапешт; Gesellschaft „Merkur“, Будапешт; Ung. allg. Wechselstuben, Будапешт; Wechselsgeschäft „Hermes“, Будапешт; Kronfeld & Comp. Agram.

Офіцер гвардії убійником своєї жінки. Офіцер гвардії Касперов станув в Петербурзі перед судом военним за убійство своєї жінки. Він перед роком, залюбивши ся в одну пані, яка мала мужа і двоє дітей, склонив єї, щоб она взяла розвід з мужем і побрала ся з ним, що она і зробила. Та Касперов не дуже то єї відлачував любовю і ночами цілими гуляв поза домом. Коли раз по такий прогуляний ночи над раном вернув домів, а жінка робила ему викиди за се, він єї застрівив. По відбутій розправі, до якої покликало 20 свідків, суд военний, узглядняючи яко лагодачі обставини зденероване обжадуваного по прогуляний ночи і спори родинні в дома — засудив Касперова на 6 літ арештантських рот.

Вдячність міністра. Коли нинішний італійський президент міністрів Фортіс яко республіканець сидів раз в тюрмі, мав він дуже людяного вахмайстра, що ему старав ся улекшити побут в вязниці в Сполето. Виходячи з вязниці, Фортіс дякував вахмайстрови за добре серце і обіцяв, що колись ему віддачить ся, як осягне впливове становище. Минули літа і колишній арештант-заговірник ставув нині на чолі правительства італійського. А тимчасом вахмайстер, якому уткіло двох вязнів, зістав за кару спенсійонований і нині з 25 літів місячно не може вижити. Тож звернув ся він до президента міністрів через посла свого округа о поміч, пригадуючи ему его давню обіцянку. Фортіс зарядив щоби розсідати справу вахмайстра, і веди він заслугоє, сповняти его просьбу і дати ему поміч.

Винищене гнізда злодіїв. Перед кількома днями напали в Москві робітники на т. зв. „Кіселевскую Крепость“, яка була гніздом злодіїв. В численних домах власности якогось Кіселева, містило ся їх велике множество, з вілкі відбували формальні походи на горожан „білокаменного“ города. Особливо якийсь Свєрін зі своєю жінкою відзначив ся в послідних часах крадежами довершуваними разом із вломувачем Карпеткою. Вони оба, не раз вже карані злодіи, напали на дорозі в білий день на чоловіка і пірвали его з собою до гнізда. Та зауважала їх поліція і хотіла арештувати винуватиків. Тоді ціле злодійське гніздо кинуло ся на поліцію, щоб відбити своїх проводирів. І бузоб канєво коло поліції, колиб не вертаючі з роботи робітники в числі 3000, що вже від давня горіли злостю на злодіїв, які їм добре давали ся в знаки. Робітники кинули ся на Карпетку і розірвали его в кусні, відтак впали до гнізда за Свєріном, який виліз аж на дах з поверхової камениці, до котрої вступу борошида его жінка з револьвером і сокирою в руці. Та робітники убили єї, а Свєріна скинули з даху на землю, де він погив на місці з розтрісканою головою. Відтак зинчили они всі дімки злодійські: в однім з них наїшли злодія, котрий голый сховав ся до скрині. Убрали его в живоче платє і казали показувати доми пинших злодіїв, що той зробив. Убивши ще одного злодія і его матір, та повисивши провідника, робітники спокійно — якби нічо не стало ся — пішли собі далше до домів.

Оповідки і т. п.:

Із філії товариства „Руска Бесіда“ в Чернівцях. Виділ новозаснованої філії уконотатував ся так: о. проф. Евген Семана, голова; надучитель Дарій Пігуляк, заступник голови; учитель Леєв Киселиця, писар; надучитель Юрій Мартинюк, каснер; учитель Никола Топушак, контролєр; міщанин Осип Мицак і купець Дмитро Іринчук, заступниками виділових. — На виділовім засіданю із 14. мая с. р. ухвалено між пиншими написати відозву до інтелігенції і селян черновецького повіту, аби вступали в члени товариства; виделеговано п. Д. Пігуляка і Ромашовского для розбудження життя в читальні в Чорнавіці; рішено звернути ся до центрального товариства „Рускої Бесіди“, щоби заняла ся закладанем народних бібліотек, на що можна би дістати навіть субвенцію. — Леєв Киселиця, писар.

В неділю, дня 4. червня с. р. устроєє акад. тов. „Союз“ прогулюку з танцями на „Schützenhöhe“. Візд коло шпиталю краєвого. Початок в пів до 3-тої по полудни. Танці відбудуть ся не в павильоні, а в сали (Schützensaal). Вступ від особи 1 кор. Фамілійна карта (4 особи) 3 кор. Тому, що товариство не висилає друкованих запрошень, то має честь Високоповажану публіку запросити сею дорогою. Прогулянка відбуде ся на всякий случай.

Із літературного наукового кружка товариства „Союза“. В неділю дня 28. мая виголосить в комнаті „Нар. Дому“ тов. Карбулицкий відчит: „Староіндійські віри“ II. часть. Початок о 4ій год. по обіді. Вступ вільний. Гості пожадані. — Заряд.

Із січового руху. Дня 28. мая с. р. відбудуть ся о 2-ій год. пополудни другі головні збори тов. „Січ“ в Суховерхові з таким дневним порядком: 1. Отворене збору. 2. Справоздане протоколу послідних головних зборів. 3. Справоздане старшини. 4. Вибір нової старшини взагалі. 5. Привітні промови. 6. Вільні внесення. По зборах відіграють аматори кайводницької „Січ“ з помічю славної тов. кіцманьської „Січ“ „Александри Лисенкої комедію „Зімченний Юрко“. Вступ від інтелігенції 50 сот., а для січовиків з відзнаками 10 сот. — Матей Григорович, кошовий. Мирон Никорак, за писаря.

Від адміністрації. Всякі замовлення часописи без рівночасної передплати, остануть безуспішні. На кредит часописи не будемо висилати абсолютно нікому!

Оголошення Кас райфайзенських.

Загальні збори каси в Мігові відбуде ся дня 3. червня 1905 о 2-й годині по обіді в домі Стефана Макаревича з отриманням денним порядком: 1) Справоздане за рік 1904; 2) Одобрене рахунку і біляне за рік 1904; 3) Вибір старшини; Вибір ради надзорчої; 5) Вільні внесення. — За старшину Ст. Макаревич.

Загальні збори каси в Прилпичу дня 3. червня 1905 в громадському домі о 2-й год. 1) Прочитане протоколу за минулий рік адміністративний; 2) Справоздане касове і біляне за рік 1904; 3) Вільні внесення. — Юрій Калитюк начальн.

Загальні збори каси в Звиничу дня 2. червня о 2-й год. з наступним порядком: 1) Прочитане протоколу за минулий рік адміністративний; 2) Справоздане касове і біляне за рік 1904; 3) Вільні внесення. — Тодор Лисюк нач.

Загальні збори каси пожичкової і шадничої для громади Ревна стоваришине зареєстроване з необмеженою порукою, відбудуть ся дня 4. червня 1905 о год. 3-й попол. в власній хаті з таким порядком: 1) Справоздане старшини за рік 1904; 2) Вильосоване 2 членів старшини і 3 надзорчої ради; 3) Вибір каспера і установлене платні; 4. Вільні внесення. — Сімон Панчук, начальник.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть

NERVOL

аптика др. Ю. Францога

в Тернополі.

Се є знамените умиротворяющее средство до натравляя против всяких ревматических болей, простуды, ломания костей, плечий, гонимости и нервовных недугов. Прошу уважати на надпись „Nervol“ и не принимать никаких „Нервотоник“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem.

Учебник рільництва

для шкіл рільничих і споріднених закладів а також

до ужитку для практичних рільників

уложив

Евгеній Жуковский

директор школи рільничої на Буковині практичний рільник.

До набути в друкарні тов. „Рускої Ради“ Чернівці, ул. Петровича ч. 2.

Ціна 4 корони.

При замовленні поштою, належить ся посилати 30 с. на порто.

Одиною дорогою до

КАНАДИ і АМЕРИКИ

в бюро М. Г. Фрейдберга в Антверпії.

Лиш ся переправа надає ся до заморських країв! Ся переправа є найдешевша! Дорога із Черновців до Канади триває 10—12 день!

Крім нечуваної дешевини дістають люди науку як їм за морем обходити ся хотівши до ліпшого майтку прийти, а се є найголовніша точка кожного подорожного! В жадній переправі не дістають люди сеї науки! Жадяйте завчасу проспектів і поучень, і сокогитесь аби не попасти в злі руки і на злу дорогу, котрою люди їдуть гей худоба! Лиш в сего агента найдете справедливість і людськество ба й таку раду, котра за морем принесе Вам більшу користь!

Адресуйте до него так:

8 (11—10 п.)

М. Г. Фрейдберг, Антверпін, Van Leriusstraat. Belgia.

Важне для „Січей“

і інших пожарних Тов.

Сим повідомляю П. Т. Товариства, що я достарчаю синкавки (шприци) і інші пожарні прибори (також і на ви плат) дешевше як всюди.

З вис. поважанем 40 (5—?)

В. Данилевич, машиніст, у бровари Штайнера уз. Колейна ч. 21

Високим
Ц. К.
прави-
тель-
ством
концесіо-
нована

Високим
Ц. К.
прави-
тель-
ством
концесіо-
нована

RED STAR LINE

Лінія червоної зірки

Львів

37 (6—12)

Перевозить пасажирів широким Львовом через Антверпін до Америки північної і Канади пошестими пароходами. Продажа карт американських залізниць у всіх напрямках. — Проспекта даром і оплатно.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отці книжки:

Видання тов. „Руска Бесіда“:

	К. с.
*** „Ивдох“ словінська казка . . .	—24
Ів. Сивюк. „Образки з природи“ . . .	—20
О. П. „Хлопці садивники“ . . .	—40
Омелян Попович „Розмови“ . . .	—40
Корніл Н. Устиянович „Три цікаві загадки“ . . .	—40
В. Умійський-Ф. Королевський „Як постанала земля і який буде її кінець“ . . .	—30
Проф. О. Еремичук „Іван Саванський“ . . .	—40
Ів. Бажанський „Промисел“ . . .	—20
Гарини „Малари“ . . .	—20
*** „Зерна“ . . .	—20
*** Толстой „Два старці“ . . .	—14
Омелян Попович „Ластівка“ (старі речення) . . .	—2

Видання тов. „Руска Школа“:

Барановський Мечислав „Педагогіка“ . . .	1,20
Ом. Попович „Методика“ I. часть . . .	—60
Гавришук „Методика“ II часть . . .	2.—
Омелян Попович „Як бідні вбогатили“ . . .	1.—
*** „10 казок для дітей“ . . .	—20
*** „Збірка законів“ . . .	—1—
Ів. Сивюк „Образки з життя“ . . .	—20

Ом. Попович „Пів сотні повісток“ . . .	—40
*** „Пів сотні повісток“ . . .	—50
Шпайнарський Сергій „Руска Читанка“ для II. класу гімназії . . .	2.80

Др. Стеф. Сміль-Стоцький „Громада“ . . .	—20
*** „Поради як закладати каси“ . . .	—40
*** „Буковинська Русь“ . . .	2.40
Ю. О. Федькович „Пісні жовнирські“ . . .	—20
Франко Іван „Русько-українська література“ . . .	—20
Теодот Галін „Домашній писар“ . . .	1.—
Пігулик Єврей „Верховинські загадки“ . . .	2.—
О. Шпитко „Листа з некла“ . . .	—30
Яр. Юлев „Семибачні спомини“ . . .	—50

	К. с.
Евг. Жуковский: „Учебник рільництва“ . . .	4.—
Іван Франко: „Що таке поступ?“ . . .	1.20
Франчук: „Осерна“ . . .	—20
Г. Воробкевич „Поєзії“ опр. . .	1.—
*** „Брошур“ . . .	—60
Марченко: „Власна хата“ . . .	—20
Яричевський: „Серце мовить“ . . .	—60
Сильв. Яричевський: „На фільм життя“ . . .	—40
Сергій Шпайнарський „Ausgewählte Schewtschenko-Gedichte“ . . .	—50
Ярослав Веселовський: „Стефан Баторий в Русини“ . . .	—10

При замовленні книжок упрасує ся присилати на порто.

ПАНОВЕ

що обрали календарі Рускої Бесіди в розпродаж, зволіють безплатно найдальше до 5-го червня с. р. прислати гроші або календарі, бо країна пора вже вирівнати рахунок друкарні.

З поважанем Ів. Захарко.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Поручаю найбільший вибір літніх артикулів після найновішої моди.

Парасолі від сонця, чисті шовкові з наймоднішими ручками. Чорні En tout cas (гаранція через один рік, у всіх модних красках). Цягарниці і прочі подібні артикули після послідної моди. Парасольки дитинячі, парасолі від дощу, для панів, пань і дитий, різного рода.

Товари обувні з американської фабрики Hathaway Soule & Harrington в Бостоні. Самостійна продаж обуви в Boxealt і Chevreauх, черевки систему д-ра Лямана і сандалки Квайпа, піччеревки домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевки до вправ гімнастичних.

Артикули шпортові. Відбивачі до гри Lawn-Tennis, бальони, бальон, шпанки і т. п. до того прибори.

Рукавички Glacé, Chair, шовкові, шовковкові, а жонг весляного рода. Паньчохи, дамські сітки, паньчохи для дитий найліпший виріб, сіткові каштанчики, зарукавочки у всіх модних красках.

Капелюхи найліпші Panama, Abanilla флорентинські, з рижової соломки, найліпших заграничних фабрика-тів для панів, пань і дитий.

Дамські шпортові шапочки англійські в різних красках, найліпших фабрика-тів.

Капелюхи фільцові легкі літні після моди, в різномодних красках

Шапочки для панів дитий з різного штифу і різної сорти звичайні і до подорожи.

Біле з правдивого англійського асфиду, в десень, білі пікові, гладкі, фалдовані під гарантією. Ковнярики і маншети, білі і в красках.

Краватки туїраєві і англійські, кожного місяця нові.

Артикули до подорожи. Найбільший вибір валізок, куферів, пуделок, ташок, клунків і реміньків до накованя, касет, пиратових мішочків, нецзарків, паледів, мішків на білі, дамських мошонки на дорожчівності і т. д.

Склад гойдиярекої фабрики обуви А. Л. Поррет.

Видає товариство „Руска Рада“, в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарко.

За редакцію відповідає: Іван Захарко

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застереження. — Рекламаций неопла-
чаних вільно від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„пів року“	10	—	„
„чверть року“	5	—	„
„місяць“	1	70	„

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерат-
платні в Чернівцях.

Нова соймова констеляція.

(X) По довгих пересправах і переторгах — бо тут справді не йшло ні про принцип ні про засаду тільки о звичайний торг — зліпилася вкінці соймова більшість. Завдяки звісному поведенню був, вільнодумних волосских послів консерватисти із під великих знамен, підкріплені напереннями „блудними синами“ станули знов соймовою більшістю, до якої належить тепер, коли не брати в рахубу вірілетів, 4 консерватистів волосских святих, двоє духовних, 5 послів із групи др. А. Ончула, 4 Вірмено-Поляків ну і Відмана з Ляндвером; разом 17 послів, а з вірілетами т. е. митрополитом і теперішнім унів. ректором 19.

Сойм має нову більшість, більшість на яку собі не заслужив ні нарід руский ні волоский, що йшов до урни виборчої з кличем проти кривдних привілеїв; а нині заступники більшої посло-сти, заступники кількадесяти дідичів, що творять осередок більшости малиб майоризувати послів, вибраних не сотками, а тисячами вільних голосів широких мас буковинського населення?

Так покінчила ся акція д-ра А. Ончула, що хотів на принципах, на яких засновав „Вільнодумний Союз“; відродити Буковину, а навіть зреорганізувати Австрію... Короткий був тривок та прикрий кінець сего Іварового лету. При зближуванню до осийного сонця принципу — ідеї, розтопили ся крила зроблені із воску — приватних інтересів, личних аспірацій.

Що щось подібного зайшло се треба приписати передовсім крайній безпринципності великої часті буковинських послів. Як котрий, годячий ідеал не вкоріниться в серце політика, як він не стане провідною зорею его життя, — то скони від одної до другої навіть бігунові протилежної програми, чи групи, будуть у него повторюватись при кожній нагоді інтересу власного, чи своїх найближчих товаришів. Злишним булоб хіба додавати, що така близорукість мусить швидше чи пізніше метити ся. Немає історична виконувати свої присуди пізніше, чи швидше — але невідкично.

Говорити про нову більшість, яка

ще навіть не відбула свого дебюту е хіба злишним. Противенства інтересів поодиноких груп так різко в ній зарисовані, що довго вікувати їй годі, коли згадати хочби інтереси волосских мужиків, яких мають заступати послі з групи др. Ончула, а волосских й польских дідичів, з другого боку інтереси націоналізму волосского, який вивісли тепер всі волоскі послі, супроти німецьких Німців як Відман & Сопр. Сті послідні нуті гомоніли хіба голосно в обопільній сварці зведеної недавно із приводу вибору черновецького бурмістра між органом христ.-німецьким „Buk. Nachrichten“ і органом Ончула „Buk. Lloyd“...

В банківій справі згодила ся більшість на президентуру д-ра Лупу на час необмежений з тим, що новий сойм може зложити его звичайною більшістю. Значить бувши вільнодумні Волохи прогнали в цій справі, не лиш морально але й фактично, бо домагали ся спершу досмертної президентури, а відтак спустили на президентуру із речинцем необмеженим, так, що з уряду могла-би його зложити тільки більшість квадфікована сойму. На такі бажання не могли згодити ся навіть нові їх прихильці, тож одержали на ділі майже лиш те саме, на що годили ся Русини і прочі члени „Вільнодумного Союзу“, себто на президентуру триваючу на час соймового періоду.

Першим виступом нової більшости був замах на права меншости, дарма, що в ній засідають Русини, представителі релятивної більшости краєвого населення. Зложило ся се так: „Вільнодумний Союз“ по утворенню нової більшости відбув зараз в четвер засідане, на яким передовсім вбито інтригу проти пос. Н. Василька, неначеб він виступав проти німецької мови, що мало на цілі відірвати від „Вільнодумн. Союзу“ обох німецьких послів. Відтак по обговоренню нової політичної ситуації рішено голосувати за цілим предложенням банківим, застерігаючи собі поборюване параграфу про довготривалість президентури. Сеї тактики тримав би ся „Вільнодумн. Союз“, колиб в управі банку відступлено ему тільки впливу, який запоручено дати меншости консервативній, хоч вона числила тільки 10 голосів, а „Вільнодумн.

Союз“ має їх 11. Інакше застеріг собі „Вільнодумн. Союз“ свободну руку. Із поручення Союзу закомуникував сей посудит пос. Н. Василько делегатам більшости др. Волчинському і бар. Гормузакому. По їх відмовній відповіді головно що до заступництва не руских членів „Вільнодумн. Союзу“, зібрав ся „Вільнодумн. Союз“ на поновну нараду, на якій рішено вести проти цілого предложення рішучу обструкцію, а рівночасно візвано пос. Н. Василька до зложення проводу в комісії економічній, а посла др. Ст. Стоцького до зложення реферату в тій справі.

Се рішене виконали вони оба в п'ятницю. При тім п. Васильков висловив члени екон. комісії подяку за дотеперішній провід, а до президії комісії вибрано д-ра Волчинського із заступником, д-ром Відманом. Посла Стоцького вибрала екон. комісія навіть поновно референдумом, але він вибір таки відкинув. В виду сего вибрано референтом бар. Гормузакого, а що сей із цілою справою зовсім необізнаний, проте засідане відложено до 5. год. по пол. На пополудневім засіданню мотивував пос. Василько у більш як годинній промові становище заняте „Вд. Союзом“, після чого більшість уступила, віддаючи „Вд. Союзови“ — 4 місця в кураторії, що складає ся із 12 членів і 2 місця ревізорів на усіх 5-ох. — Русинам припала би в виду сего 1 віцепрезидентура, 2 віцепрезидентури принаде Вірмено-Полякам, а 3. Відманови (не даром пристали до нової більшости!) В виду сего справу полагоджено, а пос. др. Стоцький зняв назад жертвований ему реферат.

Нині о 11-й год. пер. пол. відбула ся у краєв. марш. конференція головключових в присутності краєв. презид., на якій мало ся умову ствердити. Тимчасом справа ще й погіршила ся, бо Русини в супереч давньому рішенню, що др. Лупу мав на становищі президента зложити іншіи уряди, зажадали, аби він дальше остав членом краєвого виділу, який має контролювати краєвий банк! В виду сего нечуваного жадання все знов розбило ся і ситуація крайню неспівна.

Завтра відбуде ся в сій справі засідане „Вільнодум. Союзу“, який подасть своє рішене до відома краєв. маршалка.

Буковинський сойм.

(3. засідане 2. сесії X. виборчого періоду із д. 25. мая 1905).

Засідане розпочало ся відчитуванням інтерпеляцій: пос. Василька і тов. про нові „подвиги“, сов. Межвинського про увільнене Русина-даскала в Стебнах, про утворенне стації товарової в Кичері, про спір граничний Руского Ванилова із Попельниками, про утворенне стації оплатової від дерева в Заліщиках і Вижицях і посла Калитовського про желізничне полученє Веречанки з Мосорівкою через Кіцмань.

По приступленню до порядку дневного мотивував пос. Штраухер своє внесене що до розширення предложення про будову двірця желізничного в Чернівцях. Коли 1901 р. внесено в парламенті предложенє в справі величезних будівель каналів і желізниць, через які недавно пішов один міністер на відпочинок, то Буковина не дістала тоді нічого, хотий по всіх провінціях упав тоді золотий дощ. Доперва напором покликаних чинників удало ся вкінці вибороти обітницю перебудови і доповнення черновецького двірця желізничного. Громада поспішила сейчас з помічю тому проекту, жертвуючи скарбови значний простір ґрунту. Та тепер міністерство нараз зі зглядів ощадности починає свою обіцянку обкружувати. Фронт двірця, який мав виносити первісно 170 метрів нараз скорочено до третьої часті. Се дивно, що міністерство не вагало ся на альпейскі желізничні переступити кредити більше як о 100 мільонів, а для Буковини замикає кишені з ощадности. Бе-

НАШ АЛЬБОМ.

Стефан Чарнецький.

„Вечірня“.

Церков... Товпа народа... На понурі стіни
В срібнім димів завою — сумерк лег ве-
[чірний;
На сипелінях дрозди розсипались тіни,
А над товпою віє якийсь сум безмірний...

Тихо... Юрба щезає в сумерку опоні,
Затерли ся контури... мов привид за-
[клятий...
Лиш в горі, в філях світла видний на
[іконі
Символ душ набоїлих: Бог на хрест
[розп'ятий!...

Смутно... Товпа схлипла скрань в ніймій
[покорі,
Понад нею снують ся захаи кадила,
Понад нею повисла якась туга сіра...

І вільно понесла ся пісня по притворі —
Пісня-скарга понура й глуха як могила,
Як покаєня тиха, а смутна — як віра...

Станіславів, 1905.

Ой не ходи Грицю...

На сцені Гриць конав... На сали тінь
[схувалась,
На душу втомлену глибокий сум лягав;

На лица камінні задума тиха клалась —
В тиші тонувло все... На сцені Гриць
[конав...

В півсвітлі сумерку лице твоє тремтіло
І слези плинули з розжалених зійниць,
І дрож зворушення стрясала твоє тіло —
А там в штучній агонії конав невірний
[Гриць...

Й мене зняла туга, що прийде та година,
Коли упаду й я на сцені житевій
Без оплесків, без брав, — не плаканний
[юрбою...

І мріялось мені в душі, моя дівчино,
Чи у годину ту з під твоїх чорних вій
Хоча одна слеза покотить ся за мною?...

* * *

Не питайте мене, де пливе мій човен,
Де судьба мої крила жене —
Чи зо мною хто йде, чи я йду сам оден —
...Не питайте мене!

Не питайте мене, чом в годину туги
Дух мій ваші святині клене,
Чому в храм йде новий, де нові боги —
...Не питайте мене!...

З весняних мелодій.

Прийди сповита в чар гаснучих рут,
Як день конати буде;
Прийди з устами, наче маків жмут,
Відслони білі груди...

Розхитай душу звуком срібних струн,
В вечірній сум привдй ся;
Розпали груди блиском крові лун —
Тай... з мрією розвій ся...

Над Бистрицею.

Над каламутною водою стою в задумі
І вся моя душа втонула в далекім шумі;
Глухо об беріг філя плеще і в камінь
[беть ся
Тай однотонна якась дума в філях не-
[сеть ся...

Ріко співуча! Кілько в тобі
Болісних стонів!
Кілько в тобі за душу рвучих
Тихих півтонів!

З далеких гір летить в долини
Сміло, нестримно.
Тебе не спинають у дорозі
Спека ні зимно...

В негоду сплав береш на плечі
З алиць високих;
І несеш скорим філі ходом
У світ широкій...

І по дорозі думу мрієш
Про сині гори,
Про Добуша каміні стіни
Та темні бори...

А я над твоїми водами стою в задумі
І вся душа моя втонула у твоєму шумі

І бачить ся: мені однака доля з тобою —
...І виджу, як моя минулисть пішла —
[з водою...

Станіславів, 1905.

В беззв'язну ніч...

Бувають сні такі тяжкі, утомні,
Що наче камінь давить сонні груди...
Ніч... сріпні тіни, як мій сум бездомні,
Тишина дзвонить... Пусто, глухо всюди...

Мов степ глухий, далеке, темне море,
На шибі світло ломить ся тремтуче;
Човно без керми чорні філі поре,
На скелі меча вмирає і плаче...

Блїдавий блеск облив дрімучі філі
І струя світла на човно упала:
Дві монахії голови схилили;
Віля них дівчина мертва лежала...

Плыве човен безголосно волюю,
Весло не плеще, філя задрімала;
Погасли зв'язди... Ніч глухою тьмою
Понад землею сонною запала.

І вснуло вже утомлене море
Глибоким сном в обіймах тіни ночі;
Човно без керми чорні філі поре,
На скелі меча жалібно кичоче...

Бувають сні такі тяжкі утомні,
Що наче камінь давить сонні груди...

сідник, як заступник Буковини, в своїй часі переговорював з міністерством і оно вислало фаховців до Черновець, які жадані наші признали справедливими. Виказавши цифрами надзвичайний зріст руху товарного і особового, бесідник дивує ся, що на двірці доси нема ще електричного освітлення, хоть у місті є центральна електрична. Бесідник кінчить бажанем, щоб внесене его передано комісії адміністративній. (Оплески). Так само передано комісії адміністративній друге внесене пос. Штравхера в справі попираня промислу, належно нимумотивоване, з додатком, щоб она здала про се справу ще в протягу сей сесії. Відтак пос. Сімйонович здає справу з внесення пос. Т. Ончула в справі укреслення желізниць львівських. По бесіді пос. Лянгенгана і Штравхера, які, не преюдикуючи свого становища в сій справі на будуче, заявили ся за реформою тих желізниць, прийнято внесене референта з тим додатком др. Штравхера, щоб краєвий Виділ перевів в тій справі відповідні студії. Відтак прийнято без дискусії внесене пос. А. Ончула, по рефераті Сімйоновича, в справі основання краєвого асекураційного товариства від огню і товариства убезпечень на худобу. Відтак прийнято внесене пос. Штравхера, що до основання суду промислового в Чернівцях по промові президента краю д-ра Бляйлебена, який вказав, що правительство краєве ще в 1898 році висказало ся за основанем такого суду, а 29. цвітня с. р. міністерство торгівлі поручило правительству краєвому, щоб воно в порозуміню з магистратом і інспектором промисловим висказало свою думку в сій справі. Президент запевнив, що буде налягав на успіх в сій справі так в краю як і в міністерстві. Посол Скедль попирає горячо внесене пос. Штравхера в справі збільшення числа судів на Буковині, вказуючи, що в сій справі Буковина і доси ще є частиною Галичини, бо підлягає виспому судови краєвому у Львові. Бесідник жадав передовсім основання суду колегіального в Радівцях. Внесене Штравхера прийнято. Прийнято далше внесене Штравхера що до поліпшення матеріального положення практикантів податкових; при сій точці промовив кр. президент, впевнюючи про добрі наміри вищих властей скарбових та оборонюючи поведене сов. Кніпфера. Відтак слідували устні полагоджування петицій (реф. Сімйонович, др. Штравхер і посол Калитовский). Завдяки енергічному виступови пос. Василька ухвалено 400 К. за помочи для поратования здоровля надуч. М. Кракалії, а для консеквенції й уч. Букачукови та Аврамови. При полагоджуваню пос. Калитовским справи основання санаторії для сухітників, виступили проти референта пос. Відман і Сімйонович, на що дістали належну відправу від пос. Н. Василька. На сій засіданні покінчило ся.

Слідує, а заразом послідне засіданне сойму відбуде ся у вівторок або середу із банковою справою на порядку деннім. Закон про рентові оселі ізза становища дідачів і звісної путаниці на сій сесії під дискусію навіть не піде.

Події в Росії.

Атентати стали в Росії річно буденною, звичайною, яка викликає що раз менше вражіння. Коли всі реформи обмежують ся тільки на паперових указах, які заповідають різні обіцянки, а рівночасно гуляє самоволя бюрократії, безкарно мордує людей „чорна сотня“, викликаючи під охороною і захоютою правительства кроваві різні російських горожан, тоді населене російське, не бачучи иншого виходу, захопило ся чинного терору. Сам правительственный режим преципітація в ряди терористів, що метастя ся за кривди, за пролиту кров своїх товаришів, своїх земляків. Бо-ж треба се зазначити, що случаи терору лучають ся головно в провінціях не-російських як тепер в Польщі і Вірменії. Цюльська (Партия) Соціалістична, з'організувавши свою боеву організацію виконує що-раз нові атентати, із яких один був недавно приготований під адресою варшавського генерал-губернатора Максимовича. Ось в Седльцях кинув хтось дня 22. бомбу на місцевого поліцмаистра Шелевера, що вернувши з театру сидів на веранді місцевого клубу. Бомба ранила поліцмаистра дуже важко, а три инші особи легко. Винник утік. Комітет революційний П. П. С. видав засуд смерти на богато визначних личностей урядових в польських землях Росії. Незвичайне вражіння викликало вбиті бакинського губернатора кн. Накашідзе, якого довершив невідомий член вірм. партії революційної д. 25. с. м. Губернатор їхав по пол. містом в замкненій кариті разом із козацьким капітаном, в тім прискочив революціонер із тротуару до карити і кинув через вікно бомбу, яка вбила на місці губернатора і его товариша. Крім сего ранені візник і один офіцер, що случайно переходив біля карити. Винник утік. Сей атентат се безперечно кара за недавню страшну різню між Вірменами а Татарами в Баку, якої винником був саме кн. Накашідзе. Вина его була так очевидна, що навіть російська цензура пропустила отвертий лист бакинського городского голови Новікова, у якому він винуючи за всю різню губернатора, відзиває ся до него м. п. сими словами: „Ви гірші від Каїна, бо він вбив тільки свого брата, ви вбили багатьох; він обтяжив тільки своє сумління, а ви і своїх помічників; він забрав тільки одну жертву для своєї ненависті, ви засіяли ненависть і в душу грядучих поколінь. За те най буде ваше ім'я прокляте!“ Кн. Накашідзе ще мав такий звичай, що казав арештувати гарні дівчата під закидом приналежности до революційних партій, а зниславивши їх, увільнював їх як оправданих. І саме безпосередною причиною атентату на сего грузинського ренегата мало бути таке зниславлення нареченої одного вірм. революціонера, який отее пімстив Вірмен, гноблених і обдираних царським урядом. Лишаючи на боці віродостойність послідної версії, годить ся згадати, що вірменська партія революційна, яка видає орган „Дрошок“, дуже добре з'організована. Богаті Вірмени розсіяні по цілій Росії мусять під натиском терору давати гроші на рев. пропаганду. Від московського купця, Вірменина Дембарова, що

вже був дав 500 тис. зажадали революціонери ще одного мільона. Як він на те не згодив ся — его вбито таки другого дня. І саме коли засуджено на смерть его убійника, погіб кн. Накашідзе.

Положене російських Жидів. Нинішній рух еміграційний Жидів з одної сторони, а їх участь в руху революційнім з другої сторони, викликали на зверх поперше кончність певних бодей малих реформ і полекш для Жидів, а у внутрі устроюване погромів жидівських зі сторони правительства російського — а по друге викликали теоретичну дискусію про положенне Жидів у Росії в загальної і російській літературі. Дуже важною в сій справі є стаття колишнього унів. проф. в Росії д-ра Райснера в „Zeit“. — Проф. Райснер пише, що правительство російське утворило для своїх Жидів тюрму темноти, яка панувала тільки в середньовічних ghettach, а які в Росії заховаля ся вповні завдяки старанням правительства до нинішньої днини. Жидам у Росії вільно тільки хрестити ся у православних попів, або держати ся старої віри. Райснер сам бачив жидівський хайдер у Росії, де ціла наука опирає ся на навіхання в голову дитини бездушних формулок талмудистичних та на виділюваню дитині спорої дози кнїв що днини для „ліпшої заохоти до науки“. Правительство потворило для Жидів виїмкові закони, заборонюючи їм мешкати навіть там, де вільно мешкати поганам та Магомеданцям. Замкнені в осібні громади податкові є видані Жиди на здирства чиновників, та живуть в послідній нужді. Закон російський уважає Жидів до нині за елемент проступний і лише багатство і гроші увільняють малу горстку вибранців Жидів від оков неволі. Жид не може бути в Росії адвокатом, ані судовиком, тільки що найвище помічником адвоката і то тільки в справах кримінальних. Жидам не вільно займати ся управою рілі ані продукцією нафти. Служба державна для них замкнена, не мають прав публичних. За те можуть, ба не тільки можуть, але мусять платити податок майна і крови. 15.000 Жидів погібло вже доси на полях Манджурії, тої самої Манджурії, до котрої Жидам вступ заборонений. Не вільно Жидам перебувати в санаторіях на Кримі і в Ялті, ані в купелевих місцях на Кавказі. Так сповнила ся обітниця Плевного, що „житє Жидів в Росії стане неможливим“. Не диво про те, що правительство не сподіє ся нічого доброго від Жидів і нині, коли революція люду грозить ему знищенням, оно підносить клич: „бийте Жидів!“ щоби ненависть люду звернути від себе на них, і в той спосіб хоче з одної сторони позбутися тих, на яких приязнь числити не може, а з другої заховати цілу свою шкуру. Та революція зближає ся і нічо єї не здержить, а тим менше кров невинно мордованих Жидів, яка остане вічною плямою на картах історії Росії.

Політичний перегляд.

Угорська криза. В соймі угорським ухвалено, мимо супротивлення Тіши, внесене комісії, що звиває

правительство, щоби в протягу 24 годни предложило всі акта, що відносять ся до емеритури гр. Кеглевича. Відтак попирав Кошут своє внесене о предложенне автономічної митової тарифи для Угорщини. Невдача місяці Андрашого у Відні поділлала уємно на гелди, так що обі акції кредитові утерпіли на тім значно. Дневники широко обговорюють ситуацію, витворену сею невдачею. Підносять, що панує цілковита непевність! Сподіють ся, що в слідуючій тижни кабінет Тіши уступить, а его місце займе новий кабінет без огляду на більшість сойму. Сойм має бути в недовозі відложений. Дневники опозиційні висказують сподіванє, що задля дисонансу між народом а короною приїде до спору конституційного. В такому случаю суспільність готовить ся до завзятого опору і як опір той не буде з'організований в соймі, то оборони підіймуть ся корпорації автономічні, не виплачуючи податків і т. д. Є чутка, що на чолі переходового урядничого кабінету стане Куен-Гедерварі, та що кабінет Тіши вже в суботу уступить.

Анархістичний заговор. Парижські часописи доносять, що поліція арештувала сімох анархістів прибулих з Іспанії. Два з них заявили, що їх вильосовано на те, щоб вбили короля Альфонса, як він прибуде до Парижа. Із арештованих вони буцїм то дуже раді, не маючи відваги до виконання атентату.

Листьма з краю.

Із Станівців дол.

Паде твердння за тверднією!

Перед здоровою просвітою, перед сильною злукою свідомого народу не може встояти ся панованє тьми і визиску. Чим-раз ширші круги обіймає та просвітна організаційна робота, аж доки під єї ясними лучами не згине покровитель тьми у своїм власнім гнізді.

І коли вже з радістю потувалисьмо такий рух в громадах, котрі вважали ся нездобутою кріпостою нацїонетна на Буковині, — в громадах, де „столпи“ ріжними огидними средствами воювали проти наших інституцій: читальні, каси, „Сичи“ і т. н., будь-то стараючись не допустити до їх заснованя, будь-то засновуючи їх на перекір, на власну руку, щоби шкідити розвитку, або й спричинити упадок наших товариств, — то як-раз тепер находимо ся в милім положенню занотувати еще один здобуток на тім полі і серед таких обставин.

Дня 21. мая відбуло ся величаве отворенє гімнастично-пожарничого товариства „Сич“ в Станівцях горішних. Не помогли громи кидані з проповідниць о. д-ром Богатирцем на своїх парохіян, що ідуть дорогою поступу, — не помогла й керинна агітація. — Правда побідила!

Видиши, що не в силі спинити сходячого сонця, старав ся о. др. Богатирець відтягнути деяких громадян від того так гарного і доброго діла в той спосіб, що перший раз взяв ся вчити в церкві молодіжк церковного співу і то як-раз підчас отвореня „Сичи“. — Пригадуємо, що в часі отвореня каси, відправив був перший раз вечірню, що очевидно касі ані-раз не пошкодило. — З того видно, як деякі люди уживають церкви яко средства до спинюваня поступу, просвіти і економічного добробуту своїх парохіян — на щастє безуспішно.

До помочи о. др. Богатирцеві явив ся також звісний „столп“ др. Аликевич, але якось они оба не мали „охоти“ показати ся між людей, лиш др. Аликевич здалека придивляв ся величаному народньому святі і лютував в безсильній злості.

А народу... народу зійшлося не десятка, не сотки, а тисячі заданам толочу

перед наймленою на отворене „Січ“ стародолу. Пять посестриць „Січ“ з прапорами і відзнаками залягло широкий майдан, а то: „Січ“ із Станівців дол. під проводом кошового п. Данчула, „Січ“ з Вивоу під проводом кошового п. Нестора Фрунзди, „Січ“ з Волоки під проводом кошового п. Нестора Данчула, „Січ“ з Барбівців під проводом осавула п. Никифора Петрашука і „Січ“ з Чортотурі під проводом кошового п. Дениса Руснака. Крім того багато членів будучої „Січ“ в Карпатчів з п. Князьким і сила людей із доколичних інших громад.

З інтелігенції бачились між иншими: інспектора шкіл п. Синчула, надучителя п. Партемія Данчула, надучит. п. Константина Цуриковича, надучит. п. Гишчу, надучит. Дениса Руснака, будівничого п. Флорчука, напів учителя: Перча, Михайла Вітана, Костя Вітана, Фронтка, Цопу (з православної школи в Чернівцях), Стратичука, Константина Южа, Лазара, Герасимовича, акад. Вол. Данчула, ціле місце учительство і др. В часі зборів приїхали ще п. начальник суду Лисницький, нотар Стрийський і акад. Іван Стрийський. Прибуло також багато панів, що в значній мірі причинились до зведення сьвята.

Збори отворив кошовий „Січ“ п. учитель Гадза, витяючи щирими словами прибувших гостей і членів і на батька кошового представив п. надучителя Партемія Данчула, а на кошову матку жену п. надучителя Купчанка, на що збори одностайно пристали.

Кошовий батько покликав на секретарів п. учителя Герасимовича і члена місцевої „Січ“ п. Николая Лакусти, та в довгій гарній промові вказав на взнесення ціл товариства, розмовів історію „Січ“ запорозких, порівнюючи тодішні відносини з нашими, де не меча, а наукою, просвітою і організацією — злучкою треба боротись проти наших ворогів, а особливо проти темноти і покровителів тоїж. Вінни звернув увагу на тяжкі місцеві обставини серед яких починалась ся організація, на різні перешкоди, які стрічали приятелів народу, подвижників поступу із сторони, відки повинна йти поміч в таким важнім ділі, відки повинні плисти бодай слова заохоти і заохочувати до витривалости в початі ділі.

Та найкраще з'ясував керинну роботу ворогів „Січ“ і каси місцевої надучителя п. Купчанка. Бесідник підняв, що почини до заснованя „Січ“ дали самі селяни, а учительство взяло лиш провід в руки. Очевидно вороги в лютий спосіб старали ся грозбами і відчуженнями брїхними відтягнути людей від так хоєсєнних організацій, якими є „Січ“ і каса, — та нарід пізнав „хто кому брат, а хто собі рад“ і заснувала ся „Січ“ і каса, а ось тепер і наступило торжественне отворене „Січ“. Проти каси заснував воріг другу касу на німецьких статутах, однак люди до неї не мають довіри і число рускої каси росте постійно. Щоби кинути „Січ“, задумує — як зачувати — заснувати якесь „пожарничє общество“, хотий доси не заснував ні якого товариства, бо хотів в мутній воді рибу ловити. Поки що нарід сильно гуртуєсь в своїх товариствах і сила ворога слабеє. Вже і его сторонники починають поводи отворити очі і стають до гурту, щоб спільними силами вибороти собі красшу долю.

Відтак наступили доповідні вибори старшини „Січ“, котрі винили як слїдує: На I. читара вибрано п. Стефана Цопу, а на заступників (з молодіжи) вибрано: заст. осавула п. Василь Харітон, заст. учителя п. Николай Мельничук Романів, заст. I. читара п. Митро Осипчук, заст. II. читара п. Василь Цопа, заст. III. читара п. Митро Харітон, заст. IV. читара п. Василь Мельничук і заст. хорунжого п. Василь Гулька.

Коли батько кошовий відобрав сьвяточне приречене від всіх членів старшини „Січ“ і їх заступників, що „будуть чесно і вірно служити славному товариству „Січ“ в Станівцях гор.“, та передав при звуках труб, які грали генеральний поклан і при співіх народних гимнів „Ще не вмерла України“ і „Не пора Москалеви й Ляхови служити...“ — прапор хорунжому, приступлено до слїдуєчої точки порядку денного, — до установа членської вкладки. На внесок члена п. Василя Лакусти устанавлено 10 сот. місячної вкладки для всіх членів, а на внесок члена п. Василя

Харітона устанавлено 20 сот. для молодіжи, котра буде мати за се вільний вступ на „січовий“ танець і з того буде оплачувати ся „січову“ музику.

Слїдували привіти. Тут промовляли п. Денис Руснак, Іван Стрийський, Нестор Данчул, Нестор Фрунзди, Князький, Евген Стрийський, Герасимович, Михайло Гальчук і Партемія Данчул, витяючи нове товариство, бажаючи ему найкращого розвитку, та подаючи різні ради і способи до осягнення цілі товариства. Замітна була бесїда п. Гальчука, багатицевого парохіяннина, котрий в острій спосіб критикував поступованє о. д-ра Богатирца і двірника, котрі живучи з громади, повинні йти з нею рука в руку, а не ставляти різні перепони. Відважна промова сего свідомого селянина викликала в зборах велике одушевлення, а на адресу критикованих посилались зовсім невідповідні слова, з чого п. пр. „ганьба“! належали чи не до найлагідніших.

По вичерпаню порядку денного замкнув кошовий батько збори гарячим покликом до спільної праці, до єдности, до поступу, та окликом в честь цїсаря, що збори з одушевленням трикратно повторили. Сьвято закінчено народними имнами і „січовими“ піснями.

Мимоходом згадаємо ще про один „подвиг“ багатицевої банди, яким та спілка хотїла ввести заколот в спокійне, величне сьвято. Двірник післяв якогось гайдука, щоби заборонив молодіжи танець на толоці перед столовою, де відбувались збори. Та доколичні чесні люди, які прийшли в гості, так „з'їгнали“ на него, що він лишив танець в спокою і пішов своєю дорогою.

Підчас коли відбувало ся те пам'ятне сьвято — запивали ся сторонники о. д-ра Богатирца в корчмі і в свисї топили своє горе, та набивали нової відваги...

І так, русло здорової просьвіти ширшає постійно і заливає також недоступні доси кріпости тьми і назадиштва. Коли підчас памятих виборів до сойму краєвого нарід відняв сьвітлу побіду над своїми ворогами, то тепер просьвіта і організація підриває послїдну основу їх буття у їх власнім гнізді, усуває послїдний клантик ґрунту з під їх ніг. Дійсно, велика заслуга тих інтелігентів-учителів, що серед таких тяжких обставин з'умили покласти тревалі підвалини до великої сьильної будівлі народного відродження. Бахати-б лиш, щоби та праця не снахнула солом'яним огнем, а щоби ішла систематично дальше і видавала гарні плоди.

Учителі тих громад, де нема таких тяжких обставин, а мимо того нема й ніяких товариств, ніяких організацій, повинні піти за приміром своїх товаришів із Станівців горішних. Не словами, але ділами докажм, що ми правдиві учителі, що добро народа лежить нам на серці.

Гісць.

НОВИНКИ.

Чернівці, 27. мая 1905.

Ювілейний комерс в честь посла Пігуляка відбуде ся невідкладно в неділю, дня 4. червня с. р. о 8 години вечером в сали музичного товариства.

Ворба проти указу 1876. року. На однім із послїдних засідань віжницького-сієско-господарського товариства рішено м. м. — як пишуть до Києв. Откл. звернути ся до правительства (мін. рієництва) із просьбою, „аби тому товариству дозволено в его окрузі улаштувати виклади й розмови про господарські справи в українській мові в губерніях з українським населенем, а також видавати для українського народу брошури і часописи про сїєське господарство в українській мові, як се діє ся в Галичині і Буковині“. — Потуючи сю відраду вістку, годї не висловити свого сумніву в успішність дотеперішної борби за права українського народу веденої спорядченими резолюціями, коли зважити, що російське правительство дає або бодай обіцєе далекодєглі обіцянки всім иншим народам, а не зважило ся й досі знейти постидного указу із 1876 р., помимо, що Українці се друга що до числа нація Росії, помимо, що за знесенем того указу заявили ся всі круги зачитувані комітетом міністрів. Так ви-

глядає на ділі поведене „защитницї Саєвин“!

Полекші для українських театрів. В пресовій комісії предложив представити мін. внутр. справ ки. Шаховський, щоб дозволено виставляти українські неси всюди, знести заказ що до улаштування спеціального українського театру і формованє трупи для виключного виконуваня пес в українській мові. Коли сей проект стане правосильним то усуне ся крайню, недорічну і дивоглядну постанову, що українські трупи мусять поруч із шукую укр. виставляти ще й який небудь російський водевіль.

Найвишеє признание. З нагоди уступленя бар. Кохановського зі становища бурмістра в Чернівцях уклїв ему цїсар за многолітню хоєсєнну діяльність найвишеє признание.

П. Модест Левинський, урядник земліничий, заслужений голова „Бук. Бояна“, муєв піддати ся тяжкій операції. Черновенка руска громада бажає щиро своєму велим діляному товаришви, щоби як найкорше повернув до повного здоровля.

Оповідки і т. п.:

Довірочні збори буковинських Русинів відбудуть ся в неділю, 4-го червня с. р. о 6-й годині пополудни в „Народнім Домі“ в Чернівцях. На деннім порядку дуже важні справи. Вступні парті поіменні одержать замїсцеві мужї довіри в денї зборів в читальни „Народного Дому“.

Гімнастичне тов. „Січ“ в Чернівцях мати ме свої перші головні збори в п'ятницю, 2. червня с. р. о 6. години вечером в „Народнім Домі“, на які сим запрошує всіх приятелів січового руху тимчасовий комітет.

„Союз Січїй на Буковині“, якого заснованє приняло краєве правительство до відомости, розічне свою діяльність головною радою відпоручників всіх буковинських „Січїй“ в неділю, 4. червня с. р. о 10. годині перед полуднем в „Народнім Домі“ в Чернівцях.

Головні збори тов. „Руска Школа“ в Чернівцях, відбудуть ся в неділю, 4. червня с. р. о 2. годині пополудни в „Народнім Домі“ в Чернівцях.

Прогулякя тов. укр. студ. „Січ“ в Чернівцях, що відбуде ся в суботу для 3. червня до ліску на Горечій заповїдає ся завдяки гарячим заходам комітету та з огляду на пригїдний денї для Ви. Родимців із провінції як найкраще. Запрошеня вже розіслані, хто-б їх не одержав через ошибку в експедиції, або із за неточности нової книги адресової, звольти звернутись до товариства (ул. Руска), яке дуже радо справить свою мимовільну похибку. За тов. укр. студ. „Січ“ в Чернівцях. Ярослав Веселовський, голова. Янів Голота, голова забавового кружка.

З Бук. Бояна. Мішана проба відбуде ся в понеділок 29. н. ст. мая о 7. год. вечером. З огляду на те, що се має бути одинока проба перед ювлєєм посла Пігуляка. Видїл просить усіх Членів безусловно явити ся на пробі. Видїл.

Затвердженє на становищі бурмістра. Цїсарське затвердженє на становищі бурмістра Чернівців д-ра Райса вже наспїло. Записанє д-ра Райса наступить в середу 31. мая.

Перші загальні збори товариства для винасу худоби в Бродній, відбудуть ся 3. червня 1905. р. в годині пів до 1. по обідї в шкільнім будинку з таким порядком: 1. Справозданє старшини. 2. Виконанє заявлєн членів. 3. Нарада, як роздобути для тов. потрібних грошей. 4. Наради над § 4 статута. 5. Вибір ради надзорчої. — За старшину: *Темодій Шекман*, голова, *Сергій Камюк*, книговедець.

Із штуки і літератури.

Др. Іван Франко. Поема про сотворенє сьвіта. Львів 1905. Накладом „Нового Громадського Голосу“. 3 друкарні Народової Манєвних, сторін 53+1—16-ки. Цїна 40 сот. Хто купує десять книжочок, дістає одну даром. Належність можна пересилати на адресу адміністр. „Нов. Гром. Гол.“ Львів, ул. Польна ч. 12. (також марками; на пересилку треба додати 3 сот.)

Грає Лев Толстой. Народні оповїданя. Із російської мови переклав Волод. Карбулицкий. (З портретом і житєписєю автора). Впорядкував Ярослав Веселовський. Видана „Рускої Бєсїди“ в Чернівцях чч. 178—179. Чернівці, 1905.

З друкарні тов. „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Ів. Захарка. Сторін 71+1—8-ки. Цїна 50 сот. В сїй чєсєрї виданїй книжечкї крім житєписи Льва Толстого і поясненє менше зрозумїлих слів поміщено отих 7 оповїдань Т.—го: Про грїшника, що покаяв ся, Де любов, там і Бог, Як чортки грїнку хайба зарибїв?, Бєсїда дїтївх людей, Суратєка кофєїня, Причта та Два брати і золотє.

Л. Фер. Будда і буддїзм. Переклав з французького І. Франко. (Лїтературно-Наукова бібліотека. Ч. 104). У Львові, 1905. 3 друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 147+3. Цїна 80 сот.

В справі укр.-руського театр. репертуару, дістаємо від драм. товариства ім. Івана Котляревського запис з просьбою о поміщенє: Наша суспільність зложила уже чимало щирх доказів на се, як дуже лежить їй на серці справа нашого театру і як горячо поиярає она всякі змаганя в сїм напрямі. Не дасть ся заперечити, що надзвичайно важним для забезпеченя будучности укр.-руської народної сцени є забезпеченє їй багатого й добірного репертуару. Маємо виравді — можна се вже смїливо сказати — багато гарних і вартних штук і то таких, котрі можна уважати цїнним вкладом навіть у всесвітлу драм. лїтературу, штук, що вилою рукою дотикають дуже важних питань суспільного і народного житя, та все таки був би тут всїякий навіть хвилевий застїй шкідливий. Питаня житя є невичерпані і все нові, кожда хвиля привоєнє нові драматичні твори всесвітної лїтератури, а вимоги публики і хвилі є дуже неоднакові: новіші штуки пригожї т. зв. інтелігенції, инші для широких верств народа, а при всіх треба дбати і про се, щоб они, приносячи тривку користь і прихильючись до розвою і поступу думок, давали публицї все таки і хвилю відпочинку і розради, а також — наповняли театральну касу. Се вже жите з собою несе і на се очий замикає годї, а кожда — акаб она не була — уявля сцени згодить ся певно на се, що трудности є нераз трохи-що неодолимї. Згодить ся певно кожний і на се, що для одолїня сих трудностей потрібне є спївідланє всіх інтересованих чинників: і уявни, і писателїв, і критики, і самої публики. Тим то і товариство ім. Котляревського, основанє для плеканя та розвою драмат. шт. в укр.-руській, рішило ся присвятити бїльше чим доси уваги справі репертуару нашої народної сцени. Розходить ся притім так о се, щоб мати повнїйший і докладнїйший перегляд репертуару дотеперішного, давнїйшого і нового, як і о відновлюванє его штуками так оригінальними як і перекладними. Розходить ся о се, щоб мати на оці і вимоги лїтературні — і також потреби публики і хвилі. Тож булоб дуже пожаданним, щоб був якийсь осередний орган, котрий би попри дотеперішній критицї часописній і попри справозданях окремих мужїв довіря театральної управи та попри (не дуже то визначній досї) діяльности т. зв. артистичної комісії — збирав разом і ті голоси, а старав ся також не тільки о живїйшу і бїльше досереднену вимїну думок, але приложив і сам діально руку там, де зайде потреба. До сего треба спївідланя всіх, особливо спївідланя всіх тих, що справою сцени бїльше інтересують ся. Тож тов. ім. Ів. Котляревського рішило ся осєнувати в сїй цілі у себе окрему комісію для репертуару у нашїй сцені і запрошав до спївудїлу всіх, у котрих знайде ся засіб спостережень, замїток, бажань і охота до діла, і всіх, котрим дорога справа нашої сцени. Зголошеня до ласавої спївучастї, спостереженя, домаганя і всякі замїтки, що входять в звязь з справою репертуару і театру просимо надєслати на разї на руки Видїлу тов. ім. Ів. Котляревського, Ринок ч. 10. Уконтитуованє сєї окремої комісії: (вибір голови, елєнт. і заст., двох секретарїв і референтїв — для творїв немєз. і музичних, уложєнє реґуляміну і роздїл занятї) посїдєє дня 10. н. ст. червня б. р., по надзвичайних загальних зборах тов. ім. Котляревського, о год. 7. вечером в лєкало товариства (Ринок, ч. 10). — У Львові, дня 26. мая 1905. р. — *Г. Огожовский*, голова, *Н. Бойцєховский*, за секретара.

Рєдєписна Рєданцїя.

Вп. С. Янїй в К. Спєсєбїг! До сего числа на жалє вжє годї, бо вжє що иншого зложєно. Вп. С. К. Відповїдє лїстом.

Оголошення Кас райфайзенських.

Надзвичайні Загальні збори каси позичкової і шадничої для громади Глібока відбудуться 4. червня 1905 в 2-й год. пополудни з таким порядком денним: 1) Відчитане протоколу; 2) Доповняючий вибір старшини; 3) Вільні внесення. Старшина.

Загальні весняні збори каси позичкової і шадничої для громади Виженки відбудуться в неділю дня 4. червня в 1-й годині пополудни в домі читальні з наступним порядком денним: 1) Отворення зборів. 2) Прочитане протоколу з першого загального збору. 3) Обрахунок за рік 1904. 4) Ухвала про стан позик і маєтку касового на р. 1905. 5) Доповняючий вибір в раді надзорчій і вилісоване 3 членів з ради надзорчої. 6) Вільні внесення і закінчення. — Дмитро Клим, начальник.

Загальні весняні збори каси позичкової і шадничої для громади Тарашани, відбудуться в неділю дня 4. червня 1905 о 1-й год. пополудню в шкільній будівлі з наступним порядком денним: 1) Справоздане касове за рік 1904. 2) Білліє за рік 1804. 3) Народи про ліпший розвиток каси. 4. Вибір двох членів старшини. 5) Вільні внесення. За старшину Тодер Загарук, начальник.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL

аптека др. Ю. Францога

в Тернополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натирання против всяких ревматичних болю, простудження, ломання костей, плечий гістця і нервових недуг. Пропу уважати на напись „Nervol“ і не приймаати ніяких „Nervotonin“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і опакованем.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

Hamburg—Amerika Linie

Проста пере-
права без пере-
сідання.

Знанням із своєї ско-
рости поштовим і пос-
пінним кораблем т. зв.
Doppelstapfen Schnelldampf.

З Гамбургу до
Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудне-
вої Африки і Східної Азії.

Парівці „Гамбург—Америка“ ліній відзначають ся тим, що суть заосмотрені в знаменитий харч, чисті каюти, і пасажери їдуть ними скоро і безпечно.

Видача карт до всіх стадій Сполучених держав і до Канади

Близькі услівя уділяє охотно
ГЕНЕРАЛЬНА АГЕНЦИЯ ДЛЯ БУКОВИНИ.

7 (12—12)

Чернівці, ул. Паньська 16.

Марка охоронна: котвиця

LINIMENT. CAPS. COMP.

з аптеки Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмиряючий лік на
втиранє по ціні 80 сот., 140 кор. і 2 кор. можна купити
у всіх аптеках.

Просимо жадати сей загально улюблений лік все лише в
оригінальних флашках з нашим охронним знаком „Котвиця“ з ап-
теки Ріхтера і для осторожности приймати лише флашки тим
охронним знаком яко правдиві.

46 (33—40)

Аптека Ріхтера

„під золотим львом“ у Празі, улица Єлисавети ч. 5.

AUSTRO-AMERICANA.

Австрійське сполучене акційне кора-
бельно-перевозове тов. в Триєсті.

Правдивий пасажирський оборот до
Америки через Триєст-Нью-Йорк.

Генеральна АГЕНЦИЯ для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ:

Гольдлюст і Спілка

Чернівці, ул. Палати краєвої 6.

Для провінцій приймає ся агеніт

6 (10—10) н.

Мужеске, дамске і діточе Етаблісема
ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ

Чернівці, Ринок 5. (готель „під чорним Орлом“

23 (11—24)

порукаю на весну і літо

Новости дамської конфекції і мужескої гардероби

найновішого рода

Специальности в уборах діточих.

Все після найновішого крою і наймодійшої англійської і французької моди.

Дешеві сталі ціни — явні на кожній ситуації.

КРАСНЕ, ДОБРЕ і ДЕШЕВЕ.

Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“

Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“

51 (2—?)

Перед тим

МАРКУС ФУРЕР

Кожного сезону
Новости
для конфекції
пань панночок і
панів.

НОВОСТИ:
в жакетах нов-
нірах і плащах
з найліпших што-
фів віденьських і
берлінських.

Магазин одягів дамських і мужеских
Чернівці

ул. Ратушева 6. Готель „Централь“
(в льокалі Якова Гольда)

ВСІЯКІ ЗАМОВЛЕННЯ

виготовляють ся сейчас.

Одяги
для панів хлопців
і дитий.
Загортки, уль-
стри і шляфроки.
Футра звичайні
і до подорожи і
вейляні в сю га-
лузь входять ар-
тикули з перво-
рядних фабрик.

КРАСНЕ, ДОБРЕ і ДЕШЕВЕ.

ПАНОВЕ

що побрали календарі Рускої Бесіди
в розпродаж, зволять безпро-
вночно найдалше до 5-го
червня с. р. прислати гроші або

календарі, бо крайна пора вже вирівнати рахунок друкарні.

З поважанєм Ів. Захарко.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Порукаю найбільший вибір літніх артикулів після найновішої моди.

Парасолі від сонця, чисті шовкові з наймодійшими ручками. Чорні En tout cas (гаран-
ція через один рік, у всіх модних краєках. Цигарниця і прочі подібні артикули після по-
судної моди. Парасольки дитинячі, парасолі від дощу, для панів, пань і дитий, різного рода.

Товари обувні з американської фабрики Nathanael Soule & Harrington в Бостоні. Са-
мостійна продаж обуви в Boxealt і Chevreux, черевки систему д-ра Ламана і сандалки
Кнайпа, півчеревки домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевки
до виправ гімнастичних.

Артикули шпортові. Відбивачі до гри Lawn-Tennis, бальони, бальці, шапки і т. п.
до того прибори.

Рукавички Glacé, Chair, шовкові, пішшовкові, à four всьлякого рода. Паньчохи, дамські
сітки, паньчохи для дитий найліпший виріб, сіткові каштанчики, зарукавочки у всіх мод-
них краєках.

Капелюхи найліпші Panama, Abanilla флорентинські, а рижової соломки, най-
ліпших заграничних фабрика- тів для панів, пань і дитий.

Дамські шпортові шапочки англійські в різних краєках, найліпших фабрика- тів.

Капелюхи фільцові легкі літні після моди, в різнобарвних краєках

Шапочки для панів дитий з різного штофу і різної сорти звичайні і до подорожи.

Біле з правдивого англійського зефіру, в десень, білі пікові, гладкі, фалдовані під гаран-
тією, Ковнярики і маншети, білі і в краєках.

Краватки тукраєві і англійські, кожного місяця нові.

Артикули до подорожи. Найбільший вибір валізок, куферів, цуделок, танок, клун-
ків і ремінців до пакованя, касет, цигарових мішочків, нецезарків, пледів, мішків на біле,
дамських мошонок на дорожність і т. д.

Склад гойдиярської фабрики ки обуви А. Л. Поррер.

Видає товариство „Руска Рада“, в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Реклямації немо-
чатані відні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„пів року“	10 „ — „
„чверть року“	5 „ — „
„місяць“	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належність за інсерта-
м платні в Чернівцях.

Голоси праси про події в бук. соймі.

Про події в бук. соймі заговорила й позакраєва преса. Віденські газети подають тільки телеграфічні комунікати про кожодчасний стан справи. Сама звязкість тих телеграм показує в належнім світлі „засади“, які заступає нова більшість. Галицькі польські часописи теж не поминули мовчанем соймової кризи в нашій соймі, придержуючись в фактичній представленню справи статей черновецького польського органу; впрочім підносять они, що галицькі Поляки за мало „інтересують ся“ Буковиною. Розуміє ся, що всі польські часописи радять ся із розбиття „Вд. Союзу“, який був для них за радикальним. Однак в довге триване нової більшості не вірять і в шех польське „Słowo Polskie“, дарма, що до неї дістали ся і вірмено-польські послы, а то головні ізза того, що до неї входять — волоскі демократи, яких мораль і політична постійність після тої часописи — вельми сумнівні. Гарний комплімент із польського боку для нових — союзників! Розуміє ся, що „Слово Польське“ не поминає сеї нагоди, щоб не дати бук. Полякам адмоніції за їхній партикуляризм. Бук. Поляки повинні відповідно до сего піти під коменду п. Васілевського і поплити широким шовіністичним, русиноїдним руслом. На жаль для такої плавби нема місця на Бук. вині. „Галічанінь“ розуміє ся рад, що ненависні „Українці“ попали

ся до меншості, що край втратив демократичну більшість, се розуміє ся кнупоклонників не журить. „Діло“ добачає у зміні партійної констеляції в бук. соймі польську інтригу, тому, що галицьким Полякам не подобав ся новий лад на Бук. вині. Хоч причина й імовірна, то висновок хибний, бо вірмено-польські послы старали ся доволі щиро причинити ся до злагоді.

З бук. винської преси стоїть по нашій боці „Buk. Post“ і „Cz. Tagblatt“, а навіть „Cz. Allg. Zeitung“, яку о прихильність до Русинів хіба ніхто не посудить, не відмовляє меншості радні, замітуючи між иньшим, що в цілій банківській справі Русини виходять беззаметно, за те ролю д-ра Авр. Ончула уважає сей орган — покінченою. Черновецька „Gazeta Polska“ плете небиліці про „гегемонію Русинів“. А „Buk. Nachrichten“ нотують, що жидівські послы, а ще гірше, що й два Німці не перекинули ся для відміни на бік волоский, бо по думці пангерманського органу не вільно йти Німцям проти Волохів, але, розуміє ся, що вільно ставати проти Русинів. Се повинні собі затажити Русини. Німецькі лилики, як Відман, гадають все ще перелітати що хвиля на иньший бік, щоби користати з переваги. Та ся глупа штучка ненаситних гегемонів надоїла вже всім. Волоска „Voinea poroğlu“ розуміє ся звалює усю вину на Русинів, що нібито загарбали всю си-

лу в краю у свої руки і загрожують Волохам. Сі і иньші позначки вказують на те, що „вільнодумні“ Волохи разом з боярами вже від зими приладжували свою злуку і тільки шукали за причиною, аби розбити „Вільнодумний Союз“, ну й придумали спосіб. А се показує найкраще, що особливо Русинам годі було пристати на него, коли не мали віддати руский нарід в руки румунізаторські.

Росія й Японія.

Адмірал Рождественський, як з початку своєї подорожі був надто осторожний і вже коло Гуль в спокійних рибачках англійських добачив ся грізного ворога — нараз став аж надто смілим і певним, що Тоґо неустить его без бою аж до Владивостока. На певність сю адмірала російського вказує хочби се, що він їзав прямо найкоротшою дорогою до Владивостока — дарма, що та дорога була найнебезпечніша. Пересунувши ся не помічено коло Формози на океан Тихий, Рождественський не поплив довкола Японії, як багато фаховців сподівало ся, а вплинув прямо у Східне Хінське море, прямуючи просто на вузний шлях корейський, куди хотів дістати ся на японське море і до Владивостоку. Коли вже флота російська появилася на висоті островів Садле, ще не думано, щоб Рождественський цілу свою флоту пхнув в „горло лапки“, як назвали фаховці дорогу корейську. А навіть доси кружать вісти, що він поділив свою флоту на три часті, з котрих одна має старати ся дістати до Владивостоку шляхом Теунгарским (між Ніпоном і Сесо), а друга шляхом Ляперузіньским (між Сесо а Саталіном). Але адмірал російський

мабуть так сліпо повірив в своє щасте, як сліпо вірив в его поведжене ту-тешні наші кацапи з о. д-ром Богатирцем на чолі, що ладили ся вже відій відправляти по Японію паязху.

В суботу по полудни флота рос. появилася ся нагдо на висоті острова Теушіма, що домінує над шляхом корейським. Ще йно 2000 миль морських ділило Росіян від цілі їх шестимісячної подорожі, ще 50—60 годин дороги, а гостинний порт Владивостока прийняв би втомлених скитальців, нагодував їх, та погоїв їх рани, яких в довгій дорозі набули... Та не судило ся.

Тоґо мусів докладно знати найменший рух флоти Рождественського, коли з таким спокоєм і розвагою ждав до послідного часу. Дехто почав ему навіть брати за але его здержаність, дехто смішив ся пояснити єї слабосильністю і низькістю японськ. флоти; багато навіть фаховців почало підносити геніальні здібності адмірала російського, а дехто навіть ворожив неповодження Японцям, які мали бути слабшими значно від сил російських і тому допустили до злуки Рождественського з Небоґатовим. А тимчасом Тоґо спокійно числив; він обчислив, що віддалене его кораблів воєнних від берегів вітчизни, ослабить значно їх певність і рухливість і поставити его і противника бодай під сим зглядом на рівні, що присилує їх бороти ся на чужих водах, коли намістять, вижидуючи ворога при берегах вітчизни, він буде мав в сїм згляді над ним висість; він обчислив, що віддалаючи ся від берегів вітчизни, він лишив би ті береги без оборони; він обчислив, що кожний день пробування на водах несе кораблі і машини ворога, та робить его рухи отяжільними і повільними, підчас коли він, ждучи коло берегів вітчизни, міг лише безперестанно удішувати свої кораблі і машини. І обчисливши се все Тоґо окружив флоту Рождественського своїми легкими „літаючими човнами“, що слідили і доносили ему про всякий рух

Др. Франц Опенгаймер.

СОЦІАЛЬНЕ ЗНАЧІННЯ СПІЛОК.

З німецького переклада: Маруся Полтавка.

(Дальше.)

Спілка в Ralehine виробила за перший рік свого існування 800, а за другий 1000 фунтів стерлінгів поверх арендної й заспокоєня своїх природних потреб. Щезли лахміття й бруд, невеличкі хатки побілено й держано чисто, люди почали дбати дещо про себе і свої помешкання, не поважаючи при тім простого способу життя, тільки тепер вживали вони багато молока й картоплі, а цілком не вживали віскі. Вони ретельно посилали свої Ути до школи і крім того вчили їх іще якого-небудь ремесла. Вони вживали, де лиш було можливо машини, а заощаджений таким чином час і силу, обертали на побільшане свого наділу, усуваючи сапками й допатами пісчаник на 30-и морговім полі й обробили його так, що воно стало найліпшою нивою для пшениці. Про злочини й неморальність не стало й чути, надто підносять звіти надиво щирі і моральні подружні відносини, спричинені цілковитою матеріальною незалежністю жінок. Для дітей існували власне школи й спальні, для парубочтва й дівоцтва окремі спальні. Як би чоловік зле поведив ся з жінкою, або жінка з чоловіком, то скривджене могло без матеріальної шкоди покинути спільну господу і жити собі далі однаково вигідно, бо ж жінки були такими самими повноправними членами спілки, як і чоловіки. Погорда суспільства впала би тут, противно як у нас, на винуватого. Сей устрій поділав сам собою на те, що замужні боючись загального осуду, живуть одно із одним, як писав наш довіреник як sweethearts себ то, як законні, і позасьлюбних зносин тут, де не має ніяких економічних перешкод для сьлюбів, цілком не буває.

Проба скінчилась сумно. Ванделюр грав на биржі і втратив свій маєток. Він втік, його оголошено збанкрутованим і маєток його дістав ся кредиторам. Тому що тоді іще не було в Англії закону про спілки,

то ніхто не признав договору діда з його фермерами; Ralahine зліцтовано, дрібних арендарів вигнано, зрабовано їх із їхнього дорілку і наділі. Вони знова з'убожіли, здеморалізувались, а разом із ними цілий округ, що в надії на „систему“, був підніс ся морально.

Так пропало Ralahine, не від хвороби, не через внутрішню хибу свого устрою, але через нещасте заподіяне із вні, через чужу вину.

Сей особливий случай збиває дурні, протилебальні гадки, що люди, такі як ми їх знаємо, іще „не достигли“ для свободного державного устрою, бо як ті в двох третинах зьвірлі білі Готентоти могли таке осягнути, те можуть тим більше наші північно німецькі селяни. Крім сього сей случай, власне побічних проб, є безперечним доказом, що сільські виробні спілки можуть існувати.

Се говорить досвід. Що ж говорить рахунок?

Рахунок теж відповідає рішучим потакуванем на питане, чи можливі сї спілки.

Уявімо собі таку спілку, союз, що складаєт ся з початку із двадцятьох родин то що, яка під проводом діяльного керманіча обробляє поле в 2000 моргів, і порівняймо те поле, що його обробляє стільки ж поденців для свого пана. Треба справді бути ділчаним членом палати панів щоби не знати, навіть як не маєш ніякого власного досьвіду на сьому полі, що товариші, працюючи для себе, для своїх родин, працюють далекі краще і пильніше, далекі менше роблять шкоди через недбалість, ніж поденщики, що, хоті і мають якийсь інтерес в роботі, то хіба лише той, щоби поспувати машини і працювати як найповільніше, щоби як найдовше діставати поденну плату. Ми знаємо із галасу наших дорогих, дуже дорогих аграріїв, що сільських робітників саме без лишку. На селі не має резервової армії. Отже ділчани не може так то легко прогнати свого поденного. Тому то він, не маючи ані страху ані інтересу, працює собі аби як.

А товариш, скрізь де роблено проби, працює так як селянин на своїй власній ниві. Се значить, що він

працює удвоє стілько, як поденщик, а шкоди робить у дванадцять разів менше, ніж він. Щоби дати тому знаменитий доказ, так пан Янне тут близько Шпанадау, передав молочне господарство спілці своїх робітників. Від того дня, билось як раз стільки штук черейських глечиків, як до того часу дюжин (тузинув). Так само і у паризьким дітографічним варштаті, де шеф завів участь в доходах, від того дня не зламано більш ні одной плити*).

Як рахувати мемо, що товариші в наведеному нами прикладови, дістануть завдяки кращій праці о 3000 марок більше на рік і 3000 на рік заощадять через більшу обережність, то становить на керму із 20-ти родин триста марок річно, себ то при до теперішньому чистому заробітку в 400—500 марок, страшенно велику дивіденду з праці!

Мені закидувано, що моя пропозиція хилить ся до утворення страшенно задовжених спілок, що ледви дихали би під тягаром процентів. Отже невелике обчислене показує, що сей закид цілком безпідставний. Бо 6000 марок зайвого чистого зиску на рік, капіталізованого по 3 проц., дає 200.000 марок, себ то, маєток через те тільки що його перебере спілка, стане о 200.000 марок вартішшим. Отже як його куплено за 250.000 марок, то на ньому довгу тільки коло 60 проц., значно менше, ніж на шляхотельних маєтках, що на їх довгу більш ніж 70 проц.

Се не похвалний, але найдокладніший рахунок. Інтерес вартий стілько, скільки зроблять із нього три чинники: капітал, інтелігенція і праця.

Ціна маєтку, у край задовженого, що його сіль-

* Недавно дістав я несподівано важного повіреннника в особі — Карла Кавтського. Він пише (Agrarfrage. Стр. 122):

„Очевидно, що великий маєток, у якому господарство ведеть ся спілкою, може мати усеї вигоди великої управи (користи із одноцільності великої поверхні, поділу праці, керми науково освітлених людей)... Але разом із тим праця на власну користь в такому маєтку, де господарство ведеть ся спілкою, мусить бути кращою й пильнішою, ніж праця поденних. Отже така спілка мусіла би не лише дорівняти капіталістичній великій управі, але навіть випередити єї“. Но отже!

рос. флоту, а сам ждав з цілою силою в Мазампо на полуд. Кореї, так однак що ніхто, а тим менше Роджественський, до останньої хвили не знав про місце его побуту, ані про его заміри. З Мазампо міг Тоґо на кожний пункт, де лише змїрала флота ворожа, наспіти скорше, маючи дорогу в лінії протей, підчас коли ворог мусів робити лук.

Коли лише Тоґови сигналізовано повну флоту Роджественського на до-розі корейській недалеко острова Теу-шіма, він цілою силою пара зі своєю флотою поплив на протів неї. В суботу о годині чверть на третю кружляки японські заатакували нечаяно флоту російську, яка мабуть сего не сподівала ся, завдаючи ей значні шкоди, а доперва тоді висунули ся важкі одиниці боеві Тоґа і довершили погрому. Урядова телеграма з Тоґо до бора Райтера звучить: „Флота Роджественського по більшій часті знищена. 12 кораблів воєнних затонуло або дістало ся до неволі. Крім сего затонуло два кораблі транспортів та 2 торпедовці.“ А знов инша, инішша телеграма з Тоґо звучить: „Небогатов і 3.000 російської залогі дістало ся в полон; Роджественський мабуть утік з недобитками, за якими гонять Японці.“ Департамент маринарки в Тоґо дістав знов иніш таку депешу: „Флаговий корабель, князь Суваров затонув разом із Роджественським, який находив ся на його палубі.“

Так отже почав ся третій, а може і останній акт великої трагедії на Сході новим страшим погромом російським, бо чи наведені вісті менше чи більше точні, то сам факт погрому цілком певний.

Політичний перегляд.

Угорська криза. Опозиція хоче відповісти на покликане кабінету урядничого новою адресою до корони, в якій заявить, що іменоване такого кабінету є порушенням конституції та що опозиція відповість на се порушення пасивною резистенцією. Повстала kwestія, чи новий кабінет в загалі появиться ся в соїмі, чи зараз соїм відкличе. Здає ся однак, що новий кабінет відкличе соїм доперва тоді, коли-б він не ухвалив кончечностей державних. Радикальні посли і політики домагають ся, щоби соїм радив далше навіть в разі відкликання, чому про-

тивлять ся уми спокійніші, бо се було би формальною революцією. Що до сего, щоби президентуру в новім кабінеті обняв Куен Гедерварій, то навіть опозиція заняла неприхильне становище до его покликання на чолу кабінету. Комітет Гевес виїс до соїму петицію, щоби більшість соїмова (коаліція) видержала далше в борбі о конституцію, заявляючи рівночасно їй повне довіре. Громада Гевес внесла до соїму протест проти заіменованя кабінету урядничого і відкликання соїму в стані ex lex. В дискусії над сим поставив ґр. Апоній внесене, щоби визвати инші громади і комітати, аби вони вносили подібні протести. Комут оголосив в „Magyar Ország“ статю, в якій говорить, що причиною поступованя корони є традиційне недовіре до Угорщини. В виду сего нема надії, щоби монарх свою думку в будучині змінив і нарід мусить бути приготований на тяжкі проби. В Вурґу думають, що криза угорська є викликана штучно кількома політиками, а не хочуть зрозуміти, що ходить тут о волю народу, якої не дасть ся переломити.

Росія. Пімета робітників. В днях 25., 26. і 27. с. м. була Варшава свідком суду робітників жидівських над злодіями, торговельниками живим товаром та инішими людцями, що займали ся підозрілими способами заробкованя. Відділи озброєних робітників появили ся рівночасно на богатих улицах Варшави, і кидаючи ся на шумовини суспільности убивали їх, або ранили тяжко, бо „они їх компромітують“. Являючи ся і зникаючи дуже скоро на фіякрах і возах, нищили ті відділи дома розпущені та иніші і паварні, в яких пересиджували торговельники живим товаром, а з якими розправлявано ся скоро пожемо або револьвером. Повії випускали робітники на волю, з'обовязуючи їх, що вернуть до чесної праці і покинуть дотеперішнє постидне занятє. Тих, хто противив ся, убивано. Не пропускано й панських кокот. Ратункова стадія не могла

настарчити підвод, та мусіла наняти багато коний і возів. Одного вечера 26. с. м. визвано помочи стації ратункової в 71 случаях. Дома розпусти і мешканя посередників в торгівлі живим товаром робітники нищили, руйнували і валили. При сїм однак не брали для себе нічого. Для показаня своєї безітересовности робітники розкидали по улицах і розбивали камінем дорожчінности, брилянти і т. д. Доси збурено більше як 40 домів розпусти, здемольовано около 20 готеликів і шинків, убито около 50 осіб, а ранено около 140, з чого багато є коначних. Поліція заховує ся з резервою. Доперва 2-го дня оголосив ґуб. Максимович, що догляд над спокоєм у місті передає ся війську і що кожний, хто буде переловлений на заклочуваню того спокою буде підпадати судови воєнному. Розрухи тривають далше.

Коли питати ся про причину сего паглого суду, то доси виявляє ся, що причиною було се, що робітники жидівські постановили раз позбутися тих шумовин суспільних, які є на кожній зазив поліції на ей услуги, котрі їх компромітують і будить проти них ненависть у иніших народностей, даючи причину до погромів жидівських, котрі їх обкрадали морально і матеріально. Безпосередною однак причиною було, як пишуть часописи варшавські, пірване кількох дівчат робітниць до домів розпусти, де їх силувано віддавати ся гостям. Як така дівчина виходила на улицу, то ей берегли шубравці, щоби она не втікла. Ото-ж останнього дня перед розрухами одна така пірвана дівчина здибалася на улиці свого знаомого робітника і розбила ему все. Він тоді зажадав від драбів, які ей пильнували, щоби ей випустили. Та они его важко поранили ножами, а дівчину упростили силою назад до дому розпусти. То дало безпосередну причину до сего, що робітники постановили раз самі позбутися тої погани, якій держава позволяє свободно вегетувати і під ей доглядом вести со-

ромне ремесло. Бо треба знати, що у Росії навіть злодійство є ремесло, попиране поліцією за грубу оплату і подїд в зиску.

Мержвінські „уржендую“ далше...

Інтерв'ювання посла Ник. Василья, Піну-ляка і тов. до президента краю.

Підписані дістали з Верепчанки ось такий лист:

В місяці січні 1905 р. заскаржила каса райфайзенська в Верепчанці члена Людвика Остроменського задля невикладення 180 кор. довгу. При розправі судовій визнано довжника, щоби до 14 днів довг запла-ти, а що він сего визнаня не послухав, каса поставила внесене фантованя оскарженого. В назначенім дни вислала каса свого заступника до Заставної, що мав привести егзекутора, який би виконав фантоване. Але суд на то не позволив мотивуючи се тим, що оскарженого віритель недавно вже фантували. Кілька днів пізнійше повідомив суд повітовий касу, що оскарженого фантовано, але не знайдено у него жадних річей, які-б до фантованя надавали ся. На сій підставі зажа-дано від каси покриття коштів егзекуційних; та чи справді суд вислав егзекутора на фантоване, каса не знає, бо в касі ніхто не явив ся і про се нічого не говорив. А щоби оскаржений нічого не мав, того суд не може знати, позаяк на жа-дане каси фантоване не відбуло ся. Оскаржений був і перед тим фантований; се однак не каже, що б він вже нічого не мав. Чи в якімсь місці хто щось має або ні, про се найліпше знають люди даної місцевости. А що ще і каса могла фантувати, се знають всі члени, бо оскаржений посідав ще тоді ляху з пацятами вартости 120 до 140 кор., коні і віз. А що ц. к. суд повітовий в Заставній є неприхильний такому товариству, то каже ему платити ще й кошта егзекуційні, хоть каса про егзекуване нічого не знає.

ська виробна спілка, перебирає по ціні, якої він вартий під панованем юнкера, при праці незадоволених, незаінтересованих, недбалих поденників, підносить ся о сотні тисяч марок вже через самий перехід під їх заряд, до рук повних надій, інтересованих і пильних товаришів, себ то стає лише помірно задовженим.

Та не тільки можливо забезпечити товаришам більш грошового доходу, ніж вони мали, як поденні, але можна також постарати ся о те, щоби піднесла ся по купна сила їхніх грошей, себто, щоби за марну марку готівки діставали вони більш товарів ніж тепер. Заведеть ся для них невеличка спожиткову спілку, що в ній дістануть вони після багатьох досвідів за 50, що найбільше, за 65 феників стільки, як тепер у сільського крамаря за 1 марку. Може можна буде дати кожному із них невеличкий клантєк землі, від 6—8 морґів, який він тепер обробляє, у вічну аренду, разом із чистою, здоровою хатинкою, як се вже давно мають двірські робітники у Вестфалії і головний двір не має від того шкоди. Тут вільно їм держати корови, свині, курі, сїяти собі жито і розводити огородину. А як еще велика спілка тримає для їх ховну скотину, дозволяє їм, як заводова спілка користуватись молотільною і молочарнею, достарчає їм, як спілка сирих матеріялів, гній і насіння по своїй ціні, як кредитова спілка підмагає їм, як сього треба будівельними і меліораційними кредитами, як будівнича спілка будує їм хати і господарські будинки, а як магазинна спілка улекшує їм збут масла, яєць, курей і поросят і таким чином визволяє їх із рук лихварів-скупщиків, які їх иніш опанували, тоді 300 зайвих марок грошового доходу, побільшують майже о 600 марок купуну силу, здійснений ідеал Шульце-Деліча, система по-лучених між собою спілок із виробною спілкою на чолі.

І се лише початок! Про те, як сї люди, що працюють для себе і із задоволенем, могли муть уживати і уживати муть свій час і силу на те, щоби піднести вартість і доходи свого маєтку; як вони ви-сусувати муть бодота, наводнювати сухі ниви, са-

дити муть овочеві дерева, як вони свою працю робити муть користнійшою, притягаючи до неї ремісників, про се досить натякнути. Подивіть ся тільки на подібні до огородів ниви південної Німеччини і ренські долини, навіть в злих відносинах, де селянин тягне плуг за себе і за своїх і порівняйте їх до розлогих пустинних наєських ланів на сході. І уважіть собі, що сталося би із них, як би на них працювали пильні, інтелігентні власники, що господарили би не примітивними знаряддями, не після застарілих метод, але після всіх вигід, що можливі лише у великій управі, як капітал машини і прислуги вчених фаховиків! Лани родили би в трое проти теперішнього!

Позістаєть ся відповідь іще на два питання:

По перше: чому можна пророкувати сільським виробним спілкам таку гарну будучинність, коли індустріальні не мають ніякої надії на успіх?

По друге, і се некуче питанє: яку користь можуть мати міські ремісники, міські робітники від сільських спілок?

Я постараюсь відповісти і на сї питання:

По перше: сільська виробна спілка стоїть у цілком противних умовах і відносинах, як індустріальна. Теоретики ще й досі не признали сього.

Індустріальна спілка розбиваєть ся об три підводні скелі: об боротьбу о кредит, о збут і дисципліну. Усі сї три скелі не шкідливі для сільської виробної спілки.

Бо індустріальна спілка вимагає незабезпеченого особистого кредиту, який може достати, коли взагалі дістане, лише за дуже великі проценти.

І так стоїть справа не лише при заложеню. Бож коли така спілка через вступ нових членів більшає, тоді знов потребує вона кредиту на розширенє, щоби розширити вартости та придбати нові машини і сирій матеріял.

Цілом инакше стоїть справа із сільською спілкою. Вона цілком не потребує особистого кредиту, за-ледве потребує гіпотечарно забезпеченого

реального кредиту для заложеня спілки. Що найбільше прийшлося би дати вперед піврічну платню, та й та була би досить забезпечена господарськими знаряддями і скотиною товаришів. Як же приставати муть нові члени, то спілка не потребує готівки ні на що, крім на домашні будинки, але сей видаток із залишком винагородив би ся високою вартістю густійше населеного краю. Але для розширеня управи воно не потребує нових засобів; воно мусить тільки інтензивнійше господарювати, щоби цілком заняти нових членів, переходячи наприклад по-степенно від екстензивного хліборобства до управи обсапуваних рослин, а далі й до огородинства.

Другою скалою для індустріальної спілки назвав я вище боротьбу о відбут. Вона часто гине через те, що приватні конкуренти, маючи більший капітал, нищать ей конкуренцію вниз. Із сільськими спілками се не може статись. Бо ціна на збіжжє й м'ясо може, правда, дуже знизитись, але вони ніколи не стануть непродайними, як от цияна або люлька. В сьому і полягає далі страшенна ріжниця: чим більш членів пристане до індустріальної виробної спілки, тим дужче виріб в ньому наближуєть ся до велико-індустріального, виробляє масові продукти, себто усе дужче втягаєть ся в конкуренційну боротьбу з великим ринку; а сільська спілка при тих умовах усе дужче усуваєть ся від тієї боротьби, бо чим більше робітників обрабає один кавалок землі, тим делікатнійші й рідші будуть овочі їх праці, добріше збіжжє під засів, гарна рознододна худоба, дороге м'ясо, добірна городина і квіти! Такі речі не мають ніякої риночної ціни, вони мають ціну лише для ама тора і за них платять ся тим дорожше, чим вони рідші. Отже цілком ясно, що в суперечности до індустріальних спілок, сільські спілки все роблять ся численнійшими і тим менше підлягають кон'юнктурам великого світового ринку.

(Далі буде).

А як ц. к. суд повітовий в Заставні шанує найбільшій сьвята гр. кат., про те поучує найліпше візане Григорія Тедорюка з Веренчанки до суду на 2. мая 1905. Сегорічні гр. кат. великодні сьвята припадали на час від 30. цвітня до 2. мая. — Що однак більшість урядників суду є рим. католики, то они позвляють собі звизвати нашого мужика до суду в день так великого для него сьвята.

Зі змісту сего листу виходить, що п. судія повітовий в Заставні Mietzwiński, помімо подвійної дисциплінарки, яку ему заряджено з причини его урядового і позаурядового поведення — еще все дає причину до жалоб населення на него. Підписані запитують п. президента краю, чи він є склонний висше наведену скаргу передати компетентним властям судовим для відповідного розслідування і зарядження.

Чернівці, 25. мая 1905.

Николай Василько, Піцулак, Лезіцхій, Тітінгер, др. Вайденфельд.

Із біжучої хвилі.

Слідуюче пленарне засідане Союму, що займе ся банковою справою, відбуде ся в середу о год. пів до 10 перед пол. З огляду на впертість нової більшості у звисних точках головню що до лучби між президентурою банку, а мандатом члена виділу краєвого рішнє „Вд. Союз“ вести в соїмі проти сеї постанови опозицію всіма парламентарними средствами. В дебаті над банковим законом буде промаляти до 9 бесідників із „В-ого Союзу“.

У економічній комісії, яка „передискутувала“ в понеділок цілий банковий закон, заложила меншість 4 голосами проти 5 свої veta 1. проти того, щоб президента і кураторів не вибирати з повного союму, але щоб вибирати куріями, 2. щоб уряд президента не був доживотний, але тривав через період виборчий, 3. щоб президент не лиш не був урядником державним або краєвим, але не займав ся навіть адвокатурою ані не був членом краєвого виділу. На тім засіданні комісії ухвалено для п. Ф. Лупу 16.000 платні, хоч куратор краєвого банку в гор. Австрій бере лиш 6.000, дарма, що той край має чотири рази тільки мешканців як Буковина. Най жие волоський „патріотизм!“ Характерю тільки, що сеї точки не хотів реферувати ніхто із Волохів нового ні старого автораменту — аж змилосердив ся над Флоріаном Відман і сповнив ту службу задля себе, бо запроєктував і сам для себе як віцепрезидента — 5.000 корон. Сума теж незла.

Органом законсервованих вільнодумних Волохів став „Bukowinaer Lloyd, Handelspolitische und volkswirtschaftliche Zeitung“. Орган вповні відповідний для людей, що роблять із політики „гіндель“...

„Bukow. Lloyd“ міркує собі, що др. Вайденфельд, як соціалдемократ, не повинен знати національних ріжниць... Великий соціальний політик, що поронив сю мудру гадку повинен би познакомити ся із суспільними науками бодай з грубша. Великим людям не личить стріляти таких великих „биків“...

Еквілібристикою займають ся навіть люди, що часом удають дуже поважних. Жите видає ся із сего приводу не комедією, але цирком, коли бачити ріжні „політичні“ хоч неполітичні козли. Чиж не завава бачити, як на неділю скакали волоське віче др. Ончул разом із... конс. сов. сав. D. de Bejan! Чиж не пишаний вид, як колишній „вільнодумець“ кленуть ся на Бежанову бороду, що підуть на дальше під боєрку команду?! Акушера від сеї епілки, д-ра Волчанського аж на руки підносили. Розуміє ся, що не мало трудив ся на тім вічу і „вожд“ буков. учит. п. Кісановіч, що заявив солідарність

волоського учит. із національними (т. е. русиножерними) змаганнями волоських послів... За се дістав сей герой від Бежана розгрішене за всі давні гріхи. За покуту має — криниці між руским учительством, а спасеніє в виді банкової посади найде ся...

„Нарід волоський“ зібраний на неділю вічу не так радів із злуки своїх послів, як із того, що др. Лупу має стати досмертним президентом! Хто в се не вірить, най читає „Bukow. Lloyd“. Що то можуть „стремління волоської душі“. Гроші, то „не аби що ти верзалиом“...

Буковинські Русини не забудьте!

В неділю 4. червня с. р. в сали „Народн. Дому“ в Чернівцях.

о 10 годині рано

ГОЛОВНА РАДА „СОЮЗА СІЧИЙ“

о 2 годині по полудні

ГОЛОВНІ ЗБОРИ „РУСКОЇ ШКОЛИ“

о 6 годині

ДОВІРОЧНІ ЗБОРИ БУКОВИНСКИХ РУСИНІВ

а о 8 годині вечером

в сали Музичного Товариства в Чернівцях

ЮВІЛЕЙНИЙ КОМЕРС в честь посла ПІГУЛЯНА.

Присилайте всі рускі товариства з цілого краю своїх відпоручників, бо справи переважні, а время луте!

НОВИНКИ.

Чернівці, 30. мая 1905.

Слідуюче число „Буковини“ вийде з огляду на суботнішнє сьвято Константина і Єлени в збільшенім обемі в п'ятницю.

„Neue freche Lügen-Zeitung“ отсе властиве їм говірної труба Chisapovі ча, що від виборів безнастанно рие брїхнями проти руских послів, а головню проти д-ра Стоцького. Знані всім інтриги сего перевертня, що враз із др. Лупу під покривкою псевдосомнополітизму юдив руске учительство підчас виборів проти кандидатури посла Левицького, кенгував собі з кандидатури посла Пігуляка, а явно агітував проти д-ра Стоцького, бажаючи всякими інтригами роз'єдинити руске учительство з рускими послами і взяти їх під свою команду. Штучка не поведла ся завдяки політичній зрілості і розвазі загалу руского учительства, що переконало ся вже не раз про чесні наміри руских послів і стоїть непохитно за ними. Та грошолуповий агітатор із N. Fr. L. Z. ступає дальше безсоромним шляхом брехні, заживуючи навіть із „Народної (з)Ради“ клевети про безмірні доходи д-ра Стоцького, а тепер придумав він ще нужденішу неправду. Ого жалобу д-ра Лупу на доживотну президентуру банку із 18.000 K річного доходу і дальших 4.000 K як члена виділу крім пенсії радника суду, а що найважливіше, румунізаторський вилав сего звисного агітатора на весь край за допомогою такої можливої інституції як краєвий банк супроти крайне збіднілого народу; всю отсю затію, во-рожу голову для Русинів, обернула N. Fr. L. Z. в безиримірно беззачну клевету на д-ра Стоцького, що нібито він розбив більшість своєю захланністю на краєвий гріш. Віримо, що посол д-р Стоцький як вірний і сильний сторож інтересів руского народу на Буковині пп. Лупу і Кісановичеві і т. п. махерам не на руку але як раз ся їхня лютя доказує, кого мають буковинські Русини в особі д-ра Стоцького! Се відчуває і N. Fr. L. Z. сумніваючись, чи єї осоружна геца проти пелюбого, бо негідного їм „Galizianer“ а не обурить руске учительство. Ми певні, що руске учительство найде небавом нагоду і спосіб дати в посляднє нааєжну відправу непрошеному онікунові з N. Fr. L. Z., що показав вже пераз ясно, кому він служить, а тимто і явний він приятель руского народу, котрого доля однакова з долею его патріотичного учительства. Вон з наймачкою грошолупів!

Черновецьким Русинам і Русинам пригадаємо, що сеї п'ятниці о 6-ій годині вечером в „Народнім Домі“ перші головні збори гімнастичного товариства „Січ“ в Чернівцях, до якого повинні пристати всі, кому миле власне здоров'є, і всі прихильники Січової справи.

На збори „Союза Січій“, що відбудуть ся сеї неділі, має, як заповіджено після устави, кожда „Січ“ вкслати лиш є трох відпоручників, отже не приходить до Чернівців цілими походами, бо нема місця на стілько людей в сали, де будуть збори, через що всі, що не є відпоручниками, не могли б узяти участі у зборах і трудились би на дармо.

Також стоїти православні! Минулого поведілка явив ся в редакції „Южного Кур'єра“ в Керчу євєнгєний Куліньський і заявив, що хоче поговорити з редактором в справі одної статті. Коли редактор Кісеті запитав о яку статтю ему розходять ся, тоді Куліньський виймив швидко револьвер і змінив прямо в Кісетіго. Завдяки щасливому припадкові Кісеті остане в живих. В слідстві висказало ся, що Куліньський хотів засрілнити Кісетіго за те, що він помістив прирку для него статтю, у якій виказувало, що сеї панотчик експлуататор, бо хоч бере платню, не являє ся на годинах релігії, якої мусять поучувати вчителі! Сей примірний панотчик зовсім нагадує наших буковинських панотців „твердого закала“, які з историчною правдивістю абесвєтуют ся по школах на годинах релігії.

Бюрократія російська постановила була ще перед війною завести в Порті Артура суд окружний. Заіменовано навіть окружних мирових судів до того суду. І справа пішла від чиновника до чиновника, і аж в цвітні с. р. дістав один з іменованих судів асигнату на кошта подорожжя на місце свого нового урядованя. А тамчасом Порт Артура вже давно став кріпостію японською...

Похорони убитого бакинського губернатора кн. Накамідзе відбули ся в суботу, без ніякої пригоди. За домовиною вбитого йшли тільки самі музулмани та російські чиновники, бо із Вірменів не явила ся на похороні ні одна душа. Оттак поступає народ, що вміє себе пошанувати!

Рада міста Відня ухвалила окружити Відень чертєнем лісів і лук і призначила на разі на сю ціл 25.000.000 корон, що мають покрити ся з пожички.

Усунене робітників галицьких. Намісництво в Трієсті розіслав повідомленя, що зі згляду на пауючу в Галичині вісну, тиф плямистий і мейінгітіс звернуло ся до заряду будови желізниць альпєйських о заряджене, щоб не принамати робітників з Галичини.

2000 марок за голову. Уряд поліційний в Гельсінґфорсі оголосив в часописіх фінляндських: „Тому хто донесе певні інформації, могуті допровадити до викриття особи, котра вислала з Гельсінґфорсу до Вибора пуделко з матеріями вибуховими на імя комісара поліційного Іросса — уряд поліції прирікає винагороджене 2000 марок“.

Оповідки і т. п.:

Із ц. к. П. гімназії державної в Чернівцях. Іспити приватистів за П. піврік року шк. 1904/5 будуть відбувати ся дня 28, 29, і 30. червня б. р. Згодошеня до іспитів приймати ме дир. заведеня дня 27. червня від 3—6 год. по пол. за виказанем посвідки уплатеної шкільної оплати, а також іспитової такє в сумі 24 кор. — Рік шкільний скінчить ся сего року дня 10. липня, а 11. липня розпочнуть ся устї іспити зрілості. Вступні іспити до І. кл. гімн. будуть відбувати ся дня 15. і 17. липня. Бавзні подробиці про вступний іспит поміщені на чорній таблиці заведеня.

Із „Бук. Воїна“. Проба мішаного хору буде в п'ятницю дня 2. червня о год. 7½ вечером. Всіх членів просить ся явити ся на пробі.

Із акад. тов. „Союз“ в Чернівцях. Повідомляємо отсим, що прогулька акад. тов. „Союз“ не відбудеть ся, як оповіщено було, дня 4. червня на „Schützengöhle“ задля важних і несподіваних причин. Тому то запрошає товариство сею дорогою ви. пав і паві на прогулку,

яка відбудеть ся дня 8. червня в ліску на Горечій. Початок о год. 2 й по пол. Вступ від особи 1 кор., карта на 4 особи 3 кор. — Заряд товариства.

Загальні збори тов. „Український Соціал“ відбудуть ся в п'ятницю дня 2. червня о год. 5., 5¼, 5½ в сали „Народного Дому“. Дневний порядок такий: 1. Прочитане протоколу з остатніх загальних зборів. 2. Справозданє функціонерів. 3. Розвизанє товариства і передача маєтку. — За виді: Іван Радомський, заст. голова. Омелян Мотальницький, виділовий.

Конференція кіцманської філії товариства „Руска Школа“ відбуде ся дня 15. червня с. р. (в день сьв. Івана Сучавського) о 3. годині по пол. в кіцманській сали громадського уряду з отсим дневним порядком: 1. Відчит п. судії О. Бурачинського про правну порадку для селян. 2. Обговоренє тематів, придатних на відчити для селян. Реперентка пані К. Малицька. 3. Вільні висєвє. — Сергій Шафтаровський, голова. Вол. Гринорвич, писар.

Звичайні загальні збори станівської філії „Руска Школа“ відбудуть ся дня 3. червня с. р. о год. 10 перед полуднем в Станівцях в шкільнім будинку із порядком дневним, який вже оповіщено давнійше. — За виді: Партетій Данчул, голова. Іван Герасимович, писар.

На „Народний Дім“ в Кіцмані зложили датки п. Андрій Забачинський 6 кор., а п. Денис Евстафєвич 4 кор. Сердечне спасибі! — За тимчасовий виді: Лія Семака, голова. Денис Евстафєвич, касир.

Із штуки і літератури.

Пам'ятник на могилу М. П. Старицького. Письмениця Олена Пчілка переслала редакції „Полтавщини“ 50 рублів, призначуючи їх на згодженє пам'ятника на могилі українського письменника і драматурга М. П. Старицького, що помер торік в Київі. Ол. Пчілка думає, що й другі поклонники М. П. Старицького озовуть ся із належним співчутєм до пам'яті поета, що посвєтив своє жите для відродженя рідного письменства і сцени.

Звісний тенор Александер Мишуга дістав запрошенє від Маколи Ласєнка, щоб в його музикально-драматичній школі в Київі учив сьпіву з осєнію слідуючого шкільного року.

Ruthenische Revue. Halbmonatsschrift. Erstes Maiheft. 3. Jahrgang. Nr. 9. Inhalt: Ein Meister der galizischen Wahlpraxis im österreichischen Kabinett. Von R. Sembratowycz. Briefe aus und über Russland. Von Romanow. Der antikulturelle Starrsinn. Von O. Turjanskij. Das ruthenische Mädchenlyzeum in Przemyśl. Aus der Geschichte des ukrainischen Volkes. Von Universitäts-Professor Dr. Michael Hruschewskyj. Der Schüler. Eine Erzählung von Anatol Swydnuskyj. Rundschau.

Руска хата. Р. І. Ч. 9. містить: Петро Карманський, Мозайка — Л. Андрєєв, Марсєльєза (переклав Тр. Сьєгобонний). — Осип Шпигтєко, 3 днів роснуки. — Задля браку доказів (дальше), оповіданє. — Микола Ч., Соціалні та місячні затьми (з ілюстраціями). — Іван Франчук, Немасливий випадок (дальше). — Осип Шпигтєко, Падоліст. — Кнут Гамсун, Пак (дальше). — Кольман Мікєат, Нєсна справа (дальше). — Ілюстрації: „Полевї кухні в російській армії“ і „Японці вмашировують до Мукдену“. „Руска хата“ виходить у Львові, (ул. Бляхарєка ч. 8), двічі на місяць і коштує річно 12 корон.

Надісланє.

Оповідєка. Отсим євємїляєсь пригадати всім П. Т. Добродіям, котрим я вислав книжки „За красою“ і „Пєстрі звуки“, щоби зволили ласкаво вярінати належитість за них, або книжки неущкождені звернути назад. Роблю се тому, бо вийшов вже речивець в друкарні, де мушу заплатити за друк, папір і т. д. При висланю грошей прошу ласкаво ужити чєк, який я вислав разом з книжками. Належитість виносить разом тільки 5 кор. 30 сот. — З поважанєм Микола Грабчук, Чернівці, друкарня „Австрія“.

Оголошення Кас райфайзенських.

Звичайні загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Ставчани відбудуться дня 8. червня 1905 в 2-й год. пополуни в домі читальні із слідуємим дневним порядком: 1. Справоздане касове за рік 1904. 2. Вибір 2-ох членів старшини. 3. Вибір 3-ох членів ради надзорчої. — За старшину: *Іван Ойстрик*, начальник каси.

Звичайні загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Звиниче відбудуться дня 8. червня 1905 в 2-й год. пополуни із слідуємим дневним порядком: 1. Справоздане касове і біланс за рік 1904. 2. Вильосоване 2 членів старшини і 3 членів ради надзорчої. — За старшину: *Старшина*.

Перші загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Кирлибаба відбудуться дня 8. червня 1905. в 2-й год. пополуни в шкільнім будинку із слідуємим дневним порядком: 1. Вибір ради надзорчої. 2. Установлене стони процентної для вкладок щадничих і позичок. 3. Установлене висоти паїв, вкладок щадничих і позичок. 4. Ріжні справи. — За старшину: *Василь де Томоруг*, начальник.

Міжнародне бюро для подорожи „Globus“

в Чернівцях (Буковина)

ул. Ратушева ч 14. (Matildenhof)

продає желізничі і корабельні карти їзди до всіх місцевостей в Європі, Азії, Америці, Канаді, Африці, Австралії і пр. і пр.

Всяких вияснень в справі їзди де-не-будь уділяє ся даром.

с. п. н. 53 (1—?)

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарні товариства „Рускої Ради“

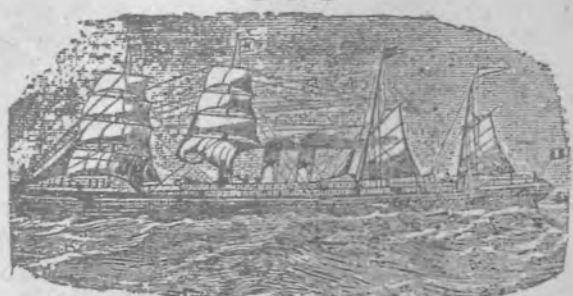
отворена

в неділю і свята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

ПАНОВЕ що побрали календарі Рускої Бесіди в розпродаж, зволять безплатно найдальше до 5-го червня с. р. прислати гроші або календарі, бо крайна пора вже вирівнати рахунок друкарні.

З поважанем Ів. Захарко.

Високим
Ц. К.
прави-
тель-
ством
концесіо-
нована

Високим
Ц. К.
прави-
тель-
ством
концесіо-
нована

RED STAR LINE

Лінія червоної зірки

Львів

37 (6—12)

перед тим: ул. на Болоне ч. 8. I поверх,
тепер: ул. Городецька ч. 89. II поверх.
напроти головного жел. двірця.

Перевозить пасажирів впроті Львова через Антверпен до Америки північної і Канади поспішними пароходами. Продажа карт американських желізниць у всіх напрямках. — Проспекта даром і платно.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведення

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського курсу ц. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для панів, панів і дітей.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях в провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

КРАСНЕ, ДОБРЕ і ДЕШЕВЕ.

Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“

51 (2—?)

Перед тим

МАРКУС ФУРЕР

Кожного сезону
новости
для конфенції
панів панночок і
панів.

НОВОСТИ:
в жакетах нов-
ітрах і плащах
з найліпших што-
фів віденьських і
берлінських.

Магазин одягів дамських і мужських

Чернівці

ул. Ратушева 6. Готель „Централь“
(в льокалі Якова Гольда)

ВСІЯКІ ЗАМОВЛЕННЯ

виготовляють ся сейчас.

Одяги
для панів хлопців
і дітей.

Загортки, уль-
стри і шляфроки.
Футра звичайні
і до подорожи і
всюди в сю га-
лузь входять ар-
тикули з перво-
рядних фабрик.

КРАСНЕ, ДОБРЕ і ДЕШЕВЕ.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Поручаю найбільший вибір літніх артикулів після найновішої моди.

Парасолі від сонця, чисті шовкові з наймоднішими ручками. Чорні En tout cas (гарантія через один рік, у всіх модних краках). Цигарниці і прочі подібні артикули після по-
свідної моди. Парасолки дитинячі, парасолки від дощу, для панів, панів і дітей, різного рода.

Товари обувні з американської фабрики Hathaway Soule & Harrington в Бостоні. Самостійна продаж обуви з Boxeal і Chevreaux, черевники систему д-ра Ламана і сандалки Кнайпа, півчеревники домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевники до вирав гімнастичних.

Артикули шпортові. Відбивачі до гри Lawn-Tennis, бальони, боліші, шапки і т. п. до того прибори.

Рукавички Glacé, Chair, шовкові, півшовкові, а жон великого рода. Паньчохи, дамські сітки, паньчохи для дітей найліпший виріб, ситкові каштанчики, зарукавочки у всіх модних краках.

Капелюхи найліпші Papata, Abanilla ельорентинські, в рижовій соломки, най-
ліпших заграничних фабрика- тів для панів, панів і дітей.

Дамські шпортові шапочки англійські в різних краках, найліпших фабрикатив.

Капелюхи фільцові легкі літні після моди, в різномодних краках

Шапочки для панів дітей з різного штофу і різної сорти звичайні і до подорожи.

Біле з правдивого англійського асфору, в десень, білі пікові, гладкі, фалдовані під гарантією. Ковнярики і маншети, білі і в краках.

Краватки тукраєві і англійські, кожного місяця нові.

Артикули до подорожи. Найбільший вибір валізок, куферів, нуделок, ташок, клунків і ремінців до пакування, касет, цигарових мішочків, нецезарків, шведів, мішків на біле, дамських мошонки на дорожність і т. д.

Склад гойдиарської фабрики обуви А. Л. Поррет.

Видає товариство „Руска Рада“, в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при уличі Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застереження. — Рекламациі не на-
чатані відомі від оплати почтовою.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

за цілий рік	20 К.	—	с.
пів року	10	—	—
чверть року	5	—	—
місяць	1	—	70

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотинів.

Передплата і належитість як інострани
платні в Чернівцях.

ПАТРІОТИЧНІЙ ПРАЦІ ЧЕСТЬ І СЛАВА!

(о) За почином товариства „Руска Бесіда“ в Чернівцях святкує 4 с. м. вся свідомо буковинська Русь ювілей двадцятипятилітньої патріотичної праці посла Бротей Пігуляка.

Цілюю отсего свята є з одного боку віддати щирому труженникови на поли народної праці добре заслужену честь і висказати йому сердешну подяку від загалу буковинських Русинів, а з другого боку зробити огляд минувшини нашого народного життя, розвою нашої народної справи за той час, а з того набрати нової охоти і сили до дальшої праці-борби за волю рідного народу.

На иньшій місци подаємо спомини самого ювілята про найважніші події з его а зарозом і з життя нашого народу за час послідного чвертьвіку. Із тих споминів бачимо, як і наш ювілянт немов чудом-припадком помимо германізаторської школи, з якої вийшов, не став звичним Юрком, котрому дорогі тільки личні інтереси, не пристає також до гурту перевертнів волоських чи московських, хоч між его становими товаришами чимало є карієровичів першої сорти, а з другого роду складає ся майже усе тодішнє руске товариство. Він остає вірним сином свого народу, ба що більше, стає его щирим, ревним, неустрашимим і завзятым за-

ступником. Кілько сили і енергії, кілько личних інтересів треба було принести в жертву на народнім престолі, се знають всі, кому не чужа історія нашої народної справи за той час. І наш ювілянт жертвував своєму народови своє і так слабе здо-

ровле, пожертвував аванси і почести та получені з тим матеріяльні доходи і всякі особисті, ба й родинні загляди. Він переніс всі недогоди і удари, які тісно злучені з судьбою борця поневоленого народу, і хоч сам песимістичної вдачі, не завагав ся він ні раз навіть серед найкритичніших хвиль, яких наш нарід перебував за той час чимало.

Отся его постійність то перша чеснота, яку пошанувати повинні ми Русини, що стілько горя дізнали від слабих характерів, які нераз впливали шкідливо на справи народні. Впливом природним характерности нашого ювілята була непорочна

щирість і желізна завзятість, з якою все і всюди вступав ся за правду і кривду руского народу. Его не зражала і не лякала та обставина, що спершу засідав сам один у соймі і в краєвій раді шкільній. Уповаючи на те, що правда була все по

его боці, говорив він єї все сміло всім і кождому в очі. Не диво проте, що вороги зненавдили его і старали ся всіми способами, як би позбути ся сего небезпечного противника. А вже найгірше лютували й лютують проти сего визначного речника наших кривд ворожі Русинам верховоди в православній церкві, котрих то поборюване стало головною

задачею нашого ювілята.

Крім сеї безперестанної борби за права руского народу на Буковині, наш ювілянт не спускав із ока і працю над культурним піднесенем і національним освідомленем руского народу. Великі его заслуги на поли

шкільництва і народної освіти в загалі, — на поли економічній і около положення тривких підвалин під ліпшу будучність руского народу на Буковині, в котру глядить своїм бистрим оком далеко, глибоко, бо світогляд его широкий...

І ся мозольна праця-борба нашого ювілята, що став до неї перший на публичній арені нашого краю, принесла вже доси чимало добра рускому народови. Оглядаючи ті добутки ювілята і его славних товаришів, вся свідомо буковинська Русь леліє для него в своїм серці віру, любов, шану і дяку, чого голосним виразом і отсе наше свята. А ми, прилучуючись щиро до звелічення ювілята як довголітні свідки его патріотичної праці, бажаємо, щоби се свята остало напій суспільности особливо-ж грядучому поколінню в незатертій пам'яті як примір вдячності руского народу для его щирих борців-робітників, як довід, що ретельна праця не йде марно, як доказ життєвности нашого народу, як гороскоп чим раз все ліпшої долі нашого народу помимо всяких ворожих затій, як заохота до невисипущої праці і завзятої борби за долю-волю рідного народу, як запурака того, що поки будуть у нас люди таких чеснот, як наш ювілянт, доти ще не вмерла Україна...

Бротей Пігуляк.

(Автобіографічний нарис).

Я родив ся в жовтні 1851. року в Нових Мамаївцях коло Черновець. Село лежить на лівім березі Прута. По сім боці рівнина по тамтїм зникають ся послідні вершки Карпатів, на полудні Цецин, найвищий шпиль верховинських послідків. Всі ті значні горби покриті гарними буковими лісами. За Прутом, під самим лісом лежать мальовничо проти Мамаївців села Ревня і Стрілецький-Кут. Їх спільна церква відбиває ся зі своїми білою бляхою кованими банями чудово від темного тла буйної зеленини Ревнянських лісів. Оті бані тої церкви, що в світлі сонця блискотять живим сріблом, вони звертали не раз мої очі живо на себе. Між Мамаївцями а Прутом широкі толоки. Хлопцем я бродив і бував ними, як безкраїми степами. Долинка з цвітками зворушує мою диточу душу до сліз. Звуки великого „дзвона“ займають мое диточе серце...

Перша наука в „дяківській“ школі під управою батька; батько впливає на мене й своїми оповіданнями з історії козащини — про Богдана Хмельницького — на діле мое житє. Від мамі мягка вдача, мамин голос, мамина журливість-запопадливість, ніжність і любов до всего красивого, цвітів, музики і т. д., почуте обов'язку, щирість до праці, котра заставляє акладати в роботу не лиш знане але й душу В році 1860. вислали мене до православної народної школи в Чер-

нівцях. Там несказані муки і труднощі з німецькою викладовою мовою. Тому йшла наука спершу туго, четверту, клясу мусів навіть повторяти. З учителів мали на мене заохочуючий і добрий вплив люди лагідної вдачі, особливо катихит Іласевич і уч. Барбуда (Волох), котрих заводи з пошаною згадую.

1865. року вписали мене до православної школи реальної. Тут знов великі муки і труднощі з викладовою мовою німецькою. Я вправді переборював ті люті труднощі і довів від третьої класи навіть до першої локації в класі, але се напружене підкопувало здоров'я і дало безперечно почин до пізнішої довголітньої недуги і слабовитости.

В краю і школах панував тоді такий германізаторський дух, що національна свідомість у рускої молодіжи не могла витворити ся нічим. Наука рускої мови ніби була приписана, але теплою чуття до свого рідного не найшов там ніхто з нас. Противно. Треба було вже з дому мати добру мірку вродженого чуття, щирости і любови до свої рідної мови, до всего рідного, аби не свінчити середню школу в найліпшій разі національно байдужною людиною. Там вчили нас рідної мови на нерідній, незрозумілій мертвечині. Се не був спосіб, щоби при тяжкій германізаторській системі, яка панувала в школі, загаріти молоді душі і серця до свого питомого. Я читав ту мертвечину і писав нею ніби рускі задачі, але в моїм молодім мозку все будило ся питає: Чому говоримо ми всі инакше, а чому пишемо инакше? Чому у

не говорять ніколи навіть ті, між собою такою мовою, якої вони нас учать?! Політичного значіння такої науки рідної мови я тоді не розумів.

На щастє вийсє я любов і щирість до свого рідного з дому по часті з роду, а по часті збудив в мні мій незабутний батько, коли не повну свідомість, то хоть живу цікавість до всего рідного.

Коли я дитиною отак нераз лежав під боком дорогого батька, перебігав мое тіло і молоденку душу якийсь чаруючий дроз, коли прислухував ся оповіданням батька про Богдана Хмельницького, про колишню козащину, про колишній світлі хвилі нашого народного життя. Я палав огнем, коли була бесіда о побіді, а деревів з тревоги і жалю, коли вороги брали верх. Я догадує ся, що батько мій оті скупи уривки з колишньої нашої козащини переповідав мені не з книжок, а після традицій. В него було повно власноручних записок, цікавих образців світського або церковного змісту, котрі мене манили до себе вже тоді, коли ще не знав читати.

Рoku 1871. пішов я до Відня на техніку учини ся хемі і природописної історії. Се були мої улюблені предмети. Хемія манила мене своєю таємничою глибиною, що просвітлює чарівним своїм світлом найглубші, найтаємніші тайни природи, а історія природи відкривала мені тайни живих істот так в звіриннім як і ростииннім царстві. З жаром молодечих ідеалів кинув ся я на те поле

праці та вглублював ся без уявнє і віддиху день від дня в той таємничий світ. У Відні належав я до акад. тов. „Січ“. Вплив его на мене був великий і остав ся й по нині нестертий в моїй душі. Святкування Шевченка, котрого я зі школи ледви по імені знав, товариські сходини, рускі відчити, се були для мене чаруючі хвилі, що впроваджували мене в новий рідний світ зі студеної, чужої германізаторської атмосфери. А коли зайшли часами до „Січ“ гості з України, то я поглядав з якимсь святим казочним жахом на них; вони будили рої гадок в моїй молодій душі... Так було колись в академічній товаристві „Січ“ у Відні.

Рoku 1875. закінчив я студії у Відні. Того самого року став я й учителем обох сих предметів при реальній школі в Чернівцях. Любов і молодечі ідеали просвічували мені у моїй власній науці — з любовію і ідеалами у грудях уділяв я мое знанє й моїй молодій аудиторії. Чи і оскільки я осягнув на сім поли витичену ціль, на се най послужить хоть один маленький примір. Коли я 1900. року прибув як посол до Відня, звертали ся до мене люди з усіх сторін, кождий з якимось особистим інтересом. Одного разу отримую я картку від одного з моїх колишніх перших учеників. Представляє ся мені як мій колишній ученик, якого я собі ледви міг пригадати. По кількох словах питаю его як звикле, чим може ему послужити. Він видивив ся на мене. — Ні пане, — відповідає він мені, — я не прийшов сюда, щоби о щонебудь просити. Ви прислу-

Буковинський сойм.

(4. засідання 2. сесії X. виборчого періоду
із д. 31. мая 1905).

Хто звик бувати на соймових засіданнях, мусить по вчорашнім засіданням, що тривало від 10 години рано аж поза північ, мимоволі згадати про подібне засідання із тогидної сесії, коли по порішенню тільки важних реформ, кінчено бюджетову дебату. Які промови тоді лили ся, які великі слова — так „слова“, бо лиш словами они лишили ся... у великих тодішніх реформаторів. Лишили ся лиш словами великі заповіти, а весь край ждав і надіявся на діла, на спасенні реформи по подавленню бущуючого шовінізму...

Як сильною почувала себе тоді соймова більшість, сильна довірою у народу і почутем доброї справи! Як приникла була тоді опозиція дідичівська, як медоточиві стали тоді слова її хитрої голови др. Волчинського. Змії коли бачать, що не може вкусити, ласить ся. Але вміле ухо його сик усе зачує... І на сю медоточивість зловили ся колишні вільнодумні волоскі послі. Кажемо „колишні“ не без оправданя. Сам др. Авр. Ончул не соромив ся перед лицем повної палати заявити, що між ним і его товаришами, а консервативними боярами не має ніяких ріжниць! Колиж консервативні Волохи не опустили ні дрібку із своєї звісної програми, то значить ся, що колишній „поступовець“ др. Авр. Ончул завів свій почот у табір боярський. Ціла Буковина повинна собі добре уявити, що вся поступовість вільнодумних Волохів — се було тільки фразерске пустомельство; вона повинна знати, що проти її походу на шляху вільнодумства і поступовости стоїть один волоский табір боярско-попівський, скріплений втікачами із Вд. Союзу, які за одним махом вирекли ся вірного заступництва мужицких інтересів і поступовости! Відгрівати довше таку ролі було їм не по силі. На сей рішучий крок, який поставив декого в належне, хоч не-

надійне світло пішли новобоярці, покушавши яблука наставленого вухом консервативним — в виді синекури для першого артиста в замилуванню очей наївній публіці.

Оправдане дизерції із Вд. табору, на яке пустив ся др. Аврель Ончул, було незвичайно мізерне, дарма, що він его старав ся виправдати інтересами волоского націоналізму — єднання проти спільного ворога в виді рускої захланности! І так станув др. Ончул під прапор шовінізму, який так нарікав, який сам недавно ще доптав. Та вирікати ся своєї минувшини, будь що будь гарної, прийшло ся ему не легко, треба було йти аж до заперечувань очевидної правди... Се до певного степеня мотивувало депресно др. Авр. Ончула, який підчас промов опозиційних бесідників ходив з гори на діл салею із спущеною головою. Буковинська Русь пережила вже не одну ворожу затью і пережине і сю. Шовінізм волоский нам не страшний, супроти органічного труду нашого суспільства. Нас не зможе прохитнути волоска боярня ні старого ні нового автораменту. Для гроншій можуть існувати кишені бездонні, але нами подавить ся і найширше отворені горла ш. пп. шовіністів. Тут дієть ся рахунок без господаря. Die Bäume werden nicht zum Himmel wachsen. III. панове, се за-тамте собі...

До чого веде шовінізм се видно було і по галерії, у якій зібрала ся сила публіки, а між нею представники Ончулової родини по кудели і богато волоских буршів головні із „Vucovin-и“. Вони своїми безпереривними ораторіями вересками в виду „борби“ своїх старих хат за повний жолоб в виді банкових синекур виявляли найкрасше, як виглядає політичний світогляд і моральна стійність тих будучих „провідників“ волоского народу. Розуміє ся, що ті „многонадійні молодці“, між якими здорова пайка ренегатів, діставали належну відправу від присутніх „Січовиків“.

Наради ведуть на переїзду марш. краєв. Юрій бар. Василько і відемарш. др. Ст. Смал-Стопкий.

Секретарює секретар краєв. виділу А. Лукасевич.

Правительство заступає краєв. през. із прав. секр. Мікулі.

У впливі находять ся м. п. інтереліційні пос. Єротея Пігуляка і тов. в справі посвідчення іменовані в правосл. консисторії, пос. Калитовського і Н. Василька в справі історії з виборами до гром. ради в Дзвинячу та пос. Т. Левицького і тов. в справі запомогани буковинських громад, які потерпіли від повиний, а також що до пиявої регуляції Черемошу.

По запитанні звернених до краєвого маршалка м. п. пос. Ник. Васильком в справі веденя кухні в краєв. шпиталі, заявив кр. маршалок, що про дальше нехотує той кухні не може бути мови, та що є перебіре край у власний заряд і в сій цілі вишле одну жінку на студію до відецького шпиталю. Перед переступленем до порядку денного забрав слово в справі формальний пос. Николай Василько і зажадав, із відповідним мотивуванням, щоб на порядку денним станула вперед справа банкова, а доперва відтак справоздання краєвого виділу про фузій із поз. зав. кред. Як лиш пос. Н. Василько підняв ся говорити, збила ся зараз із кулоарів боярня і обступила его, боячись якого шаху, однак в виду раціональності В-го домагання палата на него пристала.

З черги приступлено до 1. точки денного порядку. Пос. Скєдль складає ім. адміністраційної комісії звіт про петицію громади Стражі, щоб її видучити із округу повітового суду в Селетніні і прилучити до повітового суду в Радівцях. Із огляду на левшу комунікацію із Радівцями та й тому, що населене Стражі румунське, а судовий округ селетнінський має населене руске, комісія, а в слід за нею і палата прихилила ся до бажання громади.

Тепер приступлено до дебати над справою краєвого банку.

Пос. бар. Гормузакі, як референт екон. комісії, думає, що не буде ему треба читати справоздання комісії. (Охляки ого! ого!) Пос. Ник. Василько ставить внесенє, на дослівне читанє доводі обємистого справоздання, що й настановило і серед загального сміху тривало доволі довго. Щож за такий добрий інтерес, який тепер унекли консерв. „Волохи“ хіба варт, щоб їх референт завад собі бодай тільки труду...

Перший забрав голос у дебати пос. Лянгєянган голова Вд-ого Союзу, підчеркуючи в своїй промові, що на порядку денним стоїть незвичайно важна справа для цілого краю, яка прибрала

однак характер особисто-політичної весті. Особистої через аспірації дра Луну, а політичної знов із того, що меньшість не могла пристати на те, щоб на чолі тої інституції став чоловік із так різко-зазначеними партійними переконаннями, як др. Луну, який мусить доперва виказати свою спосібність до веденя краєвого банку. Консерватисти думали, що суперечка, яка виринула ізза снх точок доведе до розбитя Вд. Союзу. Однак помилали ся. Вд. Союз остав ся хоч менше-численний, та за те більш єдиний, та свободний від національних невагод. Він стоїть дальше на тім становищі, щоби всім надам і віроповіданням дати повну свободу. Найприкрішою справою для бесідника се те, що ізза банкової справи посла Ляндвер і Відман виступили із Вд. Союзу і розбили німецький клуб. Се не наступило через те, щоб Німці у Вд. Союзі угнетано, або кривджево. Ниякше неостали би були у нім ні бесідник ні пос. др. Скєдль. За свій учинок відповість виступивши перед своїми виборцями. (Пос. Василько. Гарно вони там будуть виглядати!) Дальше вишлю бесідник долучити ролі Відмана, який свого часу сам розбивав ся за тим, щоб Німці ішли разом із Русинами і Жидами, те-пер ізза мпимої пригоди, що посла Лянгєянган і Тітінгер підписали заяву віснодумних у банкової справі без попереднього засідання ім. клубу на ту тему покинув дотеперішних товаришів і пішов з Ляндвером — на роспінтанти волоского клубу. Що се причина не вірна видно вже хочби з того, що названа заява появилася в часописі о год. 8, тимчасом Відман разом із Ляндвером явили ся як роспінтанти в волоскім клубі вже о год. 7. (Пос. др. Авр. Ончул заперечує жєстями. Пос. Н. Василько: Та ж ти мені се сам казав. Ончул: То лиш було мое припущєнє.) Що до консервативних партій, то тим суперечка, як вони єї самі не заінціпували, була дуже на руку. Раз, два і три і дістали вже більшість, а разом із нею Ончула і Луну. Що ті панове говорили перед тим про себе не хочу тут повторювати. Тільки здає ся консервативних Волохів та згода за дорогого контуваля. (Пос. др. А. Ончул: На те занєсєло ся вже від тогид.) Я Вам тільки гратулюю того збратаєня! Пос. Волчинський: Ми Вам на те відповімо. Пос. др. А. Ончул: Розуміє ся! Пос. Ник. Василько: Аврелю! То ти вже говорив в імені консервативних! Пробіг, що з тобою стало ся? (На сали іронічний сміх). Бєсідник дивує ся тільки поведєню Вірменю-Подяків, як вони могли пристати на те, щоб прим. президент банку міг бути членом краєвого виділу, який веде над банком контролє. Знаючи пос. Абрагамовича і Гальбана як солідних людей, я певен, що вони на ті пос-

жила ся мені, як мій колишній учитель своїм способом науки і поступованем супроти молодіжи на ціле мое житє. Любєв, яку ви вкладали в то, що нам уділяли, любов, з якою ви відносили ся до нас молодих, та любов вселяла ся і в мою душу та руководить і мною по нині у всім. На наших ботанічних прогуляках я приглядав ся з подивом, з яким відданем, з якою любовію ви нам викладали про складові часті цвітів, як ви їх обережно розкладали і обясняли. Я живу з моєю жєною і з дітьми тут задоволено. Вони хотє вас ніколи не бачили, добре вас знають; бо я нераз говорю з ними про вас і стараю ся ще-пити в них ту любов до всего доброго і красного, яку ви в серце мое і моїх товаришів шкільних заціпили. Я прийшов, щоби по двайцятьох літах поглянути збочивим оком на вас!

Від шкільної молодіжи не дізнав я ніколи ніякої прикраси, й не мав ніколи причини нарікати на учительський стан.

Вступивши в члєни одинокого тодішнього руского товариства, „Руска Бєсїда“ в Чернівцях, не займав я там через довгий час визначнішого місця. Ізза германізаторского вихованя по німецьких школах в краю, а придавленя всякого самосвідомого руху в народі павувала в мені політична несвідомість. Аж з часом зорієнтував ся я в „общєстві Русская Бєсїда“. Аж з годом довідав ся, що там не згуртованє в се, хоч як тоді ще маленьке, число рускої інтелігенції. Як раз найдіяльнійшим тодішнім Русинам — от як Михалєк, Ревакович і Яєницький — годі було належати до „Рускої Бєсїди“! Товариство було простим ка-сином. Проводирі товариства руководили

ся аристократичними засадами, хотє аристократа там не було ані одного. Нарід не входив в них в рахубу, тому й приєдержували ся в писемі мови не схожї з живою народною мовою. Хотє товариство називало ся „литєратурним обществом“, то о якій науковій або просвітній праці не було там і бєсїди. Найвищою політичною мудрєстію тодішніх проводирів рускої громади привитої германізаторским панованєм в краю, отже національно нерозвинєної, було, зєдержати національну свідомість в дрімучім рускім народі. Тому й сєгодня ще уважають видлучєні із нинішнього народного житя тодішні недобитки народну школу за ворога народу, а перші рускі паралєльки гімназьяльні у них „гірші джуми і холєри“!

Найвищою акцією товариства був дєсь в ряді-годи і то припадково проголошєний відчит. Такий відчит вдав ся найліпше, коли прилєгент дібрав найменш зрозумілої т. зв. „висшої“ мови.

Між такими обставинами розвивало ся і мое народне оєсвідомєнє звільна, поволи. Перша моя акція в товаристві то відчит о „історії і культурнім значіню шкля“ в р. 1879. По тім відчиті встав покійний старший брат бувшого митрополита, Николай Галман і подякував мені за него. Особливож підяє теплими словами зрозумілу мову відчиту! Чи ся замітка простодушного старця тодішних матадорам подобала ся не знаю, — мабуть що ні — але знаю, що ся увага старєнього впала мені тоді дуже в очі. Я вживав у моїй бєсїді мови, якої мене навчила моя незабутна мама, що виїшла просто з народу. І отсей незначний припадок мав

на мою дальшу народну роботу великий вплив. Він викликав у мнє питання: Коли отєя моя жива народна мова зрушшла біловолосого старця, то чомуж би не спробувати тою живою народною бєсїдою збудити-рушити і той заємерлий наш нарід до нового житя? І від тоді не опустила мене вже отєя думка. Але в даних обставинах треба було дуже оєсторожно поступати, та на тодішніх матадорів товариства бачнє око зєр-тати.

Я почав допитувати ся, чому не згуртована вся руска інтелігенція в одинім рускім товаристві? Відповідь не вдовольала мене. Я почав шукати близьких душею мені товаришів, але їх було тяжко найти. Хотє добачив я то, що більшість ішла несвідомо за тодішніми проводниками. Я почав про-пагувати здуку всієї інтелігенції в товаристві і тої, котру нанучий дух виключав з одинокого руского товариства. В Поповичу і Окуєвєсїм найшов я собі близьких, національно свідоміших, як я, людей. Ісєслячи на несвідомість більшости зробив я на одних загальних зборах внесенє, щоби обовязати старшину товариства, аби приєднала і тих других Русинів, що не могли досє належати до „Рускої Бєсїди“, аби згуртувати всю руску інтелігенцію в одну громаду, котрої головним завданєм було би будити і оєсвідомлювати цілий буковинський руский нарід. Сей мій внесок прийнято великою більшістю. Але голова вибраної старшини за протєстував рішучо проти такої ухвали і загро-зив демієсєю. Се отворило мені дальше очі, я видів, що тодішнім проводирам не ходило о добро нашого народу, а о

щось вишнього. Що воно таке було, се добачив я також небавом. В товаристві було так заряджєно, що загальні збори відбували ся вєє в першій половині липня. На тих зборах являли ся вєє якісь незнакомі гості. Вони прислухували ся спокійно нарадам. Що то за люди, годі було довідати ся, лиш сказано, що се гості з Петербурга. При нарадах, здаєть ся, зєвернув я на себе увагу тих гостей: Я напаминяв, щоби з товари-ськими грїшми обходити ся оєщадно, аби можна достигнути купна народного дому. Се дало тим незнакомим гостям повід-прислати одної вєєни на мої руки ти-сячу рублів для „Рускої Бєсїди“! Тєнер я зрозумів докладно що то за таємниці; зрозумів відки в проводирів товариства та нехїть до видавництва популярних, до оєсвідомлюваня нашого на-роду!

Пізнавши се докладно вєєв ся я з моїми одномислєнниками, головно з Оме-лянєм Поповичем і Іларієм Окуєвєским до вєєпорядкованя „Рускої Бєсїди“. Маючи певність, що більшість члєнів піде за нами, рішили ми видавати „Бібліотєку для молодіжи“, тай першу політичну газєту на Буковині, що єє й нині виходить, сєбто „Буковину“. Рішєно по гор-ячих перєпалках вживати в тих видав-ництвах і в писемоводстві товариства живої народної мови. Рішєно також при-няти в товариство всіх інтелігентів, що не були члєнами. Сі надії були причи-ною, що дотєперішні вєєховоди „Рускої Бєсїди“ вєєсунули ся з товариства одні за другим без виключуваня.

Від того часу зникли дєсь і тоті таємничі незнакомі гості з Петербурга,

туляти пристади тільки з важким серцем (Н. Василько: Ой, sehr miesz). Щоб не прийшло ся їм відповісти за се важко перед цілим краєм. Відтак заявляє бесідник свою згоду на банк іменем торговельної палати. Радіє він ще й тому, що з основанем банку довершує ся і фузія із позем, зав. кредитовим, бо через те не буде банк мусів переходити хороб дитячих днів, а дістане вишколених урядників. Бесідник кінчить заявою, що він досі все ходив чесними шляхами і має те переконане, що дорога, якою тепер іде — веде тільки до добра краю. (Оплески брав).

Др. Стоцький ставляє іменем „Вільнодумного Союзу“ внесення меншости.

І. Президент банку краю не може бути членом Виділу краю, ані не може виконувати мандату посольського ані до парламенту ані до сойму; також не може бути активним урядником державним, ані краєвим, ані не може виконувати адвокатури, та інших побічних занять.

ІІ. Заступники сего погляду формують уступ 2. §. 25 так: 2 члени кураторії і один член президії мають бути вибрані: а) послами, вибраними виборцями великої посілости, б) послами міст, палат торговельних і промислових, в) послами соймовими, заступаючими округи виборчі: Чернівці, Садагура, Кіцмань, Заставна, Вижиця-Путилів, Вашківці-Станівці, г) послами соймовими, заступаючими округи виборчі: Радівці, Селетин, Серет, Сторожинець, Гурагумора-Солка, Сучава, Кімполонг-Дорна — більшістю голосів. Если при першій голосованню не осягне ся абсолютної більшости голосів, то належить зарядити тісніші вибори між тими двома особами, які дістали найбільше голосів при першій голосованню. При рівності голосів децидує жереб з 4 членів президії, вибраної класами виборців, вибирає сойм президента кураторії. З прочі статуті вицепрезидентами.

ІІІ. Період урядованя членів кураторії кінчить ся з періодом урядованя Виділу краю. Спеціальні постанови що до президента мають відпасти.

Те внесенє мотивує ще й тим, що вицепрезидент банку краю не може бути членом Виділу краю, бо роля его в банку при безперестанній присутності президента є побічною, також спеціальне жадане, щоб президент не виконував адвокатури, є оправдане і коначне зі згляду на можливі колізії.

По відем. послі Стоцьким промовив пос. Волчинський, якого опозицію головню п. Василько погостив не одною ключкою в окликах. Підчас його промови прийшло до острій перепадки з провідниками руских послів, яким хотів закинути якісь переговори із ним, але тут его „правдомовність“ потерпіла рішучу шлягу. По його промові перервано дебати до пополудня. Перший промовляв по полудні пос. Відман прямо заступаючи перебиваючи послів Василька і Штраухера. Здає ся Відман, якого пос. Н. Василько назвав серед загального сміху „Wahrheit“ (бех а поп вусендо) не мав ще ніколи такої дини! По нїм промовив пос. др. Вайденфельд, підлаючи у своїй холодній, а безощадній промові ненавистну господарю родини Ончула. Між иншими вважує на „сделки“ его брата д-ра Костя Ончула, як адвоката фонду пропінацийного, а при тім пригадує его „порукавичне“ в справі банку в висоті 50 тисяч. Окленаві, а невдалі „віди“ Ончулів зовсім не обнизали стійности его виводів. В слід за тим потянув на суд поведене Ончулової роботи пос. др. Штраухер, випадаючи в кілька годинній промові покляне доброї справи, чисте запродане дідичам і конисторикам цілого краю. Крім сего викизував усе недорічність бажань більшости, аргументуючи її постановами многих инших австрийских банків. О годині пів до 7-ої забрав слово посол Ляндвер, стараючись виправдати своє становище тим, що німечці цвучіть оселі в рум. часті Буковини. (Пос. Ник. Василько: А я читав, що они упадають). За предложеними більшости, а радше в честь Лупу і Ончула, а проти пос. Вайденфельда сказав кілька речей волоцький мужик пос. Бубурдзан, ошелезувавши Ончулівцями відат за те, що добре вивчив лекцію. По висненях пос. д-ра Скедла про своє становище в справі давного нїм. клубу і теперішнього банку. Промовляв пос. др. Авр. Ончул, який рад був виріши ся всієї своєї минушани і документував розливе своєї постонової в берекі баюрі. — Промова его в обороні теперішньої більшости робила прямо прикре вражінє! В слід за ним із звисною зручності, вервою і до-

тепом обговорював ситуацію пос. Ник. Василько, збиваючи до тла виводи д-ра Ончула так, що до „Вільнодумного Союзу“ як і що до самого банку. Щоб так промавлати, треба бути дійсним віртуозом, коли зважати на особисті близкі зносини обох нинішних противників. Промова посла Николая Василька зробила вражінє справді знамените. По перерві засідання зарядженій о годині 1/2 10, промавлали ще послі Гальбан, Відман (підчас его промови приходило до дуже бурливих сцен), а відтак ще Ончул і Стоцький, а при дебаті спеціальній др. Вайденфельд і П. Левицький. Цілий закон банковий прийнято 16 голосами проти 11. Відтак приступлено до порішення фузії поз. зав. кр. з краєвим банком, якої безпироволочно поставлене на дневний порядок ще перед вибором банкової президії виміг пос. Василько загрозой обстрелу, прямо винявши шуфляду із пульта. Відтак по виборі президії банку 15 — проти 12 гол. прийнято ще звіт із діяльности краєвого виділу, в банковій справі устанавлено сталим директором банку М. Пашкіса і полагоджено насілі петичції, після чого пізно по опівночі засіданє і сесию замкнуло. (Точнійше справозданє із сего памятного засідання подамо.

Росія й Японія.

Перша і третя ескадра російської пропади на місці борби і паходять ся нині або на дні моря, або в полоні японським, а другу дігнали Японці і зничили в погоні — о то послідні вісти з поля борби. Погром флоти Рождественського цілковитий. Після урядових донесень з Токіо (які досі все були правдиві) страти Росіяне слідуючі: затоплених 1. панцирник побережний, 6. панцирників лінійних, 5. кружляків, 2. кораблі зі служби спеціальної і 3. контрторпедовці; а в полон взяли Японці: 2. панцирники лінійні, 2. панцирники побережні, і 1 контрторпедовець. Отже разом втратила Росія досі з флоти балтійської 22 кораблів вояних. Крім сего згинути мало згорю 2.000 залози, а понад 3.000 залози з Небогатовом дігало ся у полон. А треба знати, що ціла за-

лога рос. виносить лише 6,728 людий. Сам Рождественський коли бачив, що корабель его „Князь Суваров“ топить ся, переніс ся на контрторпедовець „Бедові“ і почав утікати, але один контрторпедовець японський „Садіянамі П.“ дігнав его і взяв до неволі. Рождественський є тяжко ранений у ліву рамя, груди і ноги; пукла ему чашка і вимагає операції. Мимо сего в Петербурзі уважають его виновником поражєня.

Страти російські, коли брати під увагу ті, які нам звисні уже досі, є величезні: 250 армат російських спочиває нині на дні моря, яке у тім місці є дуже глибоке, а 369 армат є у руках Японців. Коли старати ся бодай в приближеню увияти собі страти Росіяни у грошах, то 8 панцирників з озброєнем оцінюють кругло на 240,000,000 кор. а 8 панц. побереж. і кружляків на 120,000,000 кор. А як до сего додати ще ціну затоплених транспортів, то бачимо, що більше як 370,000,000 кор. виносять втрати дотеперішні Росії на водах корейських. До сих страт додати ще треба осібно страту „Громобая“, який виїхав з Владивостоку, щоби получити ся з Рождественським та мав натрафити на міну японську і вилетіти з 800 залози у воздух.

Страшний погром флоти російської, про який дозволено остаточно вчера і російським часописам писати, викликав з одної сторони пригноблене в кругах правительственных, а з другої сторони радість серед революційної части суспільства російського. І коли товпи робітників з окликами „най жне Японія!“ перетягають улицями Петербурга і домагають ся укінчення війни, то цар з окруженем постановляють дальше вести війну на суші. Та здає ся, що в недовзі і на суші жде Меневича подібна судба, яка стрінула на мори Рождественського. На першу вість про побіду Японців на мори, Олма розпочав атак на ліву крило російське; а перебіг дотеперішньої війни учить

тай висхло чогось також і жерело запомог для нашого товариства.

За то зникла також довголітна застоя з одногокого руского товариства на Буковині. Жите охочої праці попиало живою струєю в нашій громаді. А була та свідомо громада ще дуже маленька. Провід у тій народній праці вело з разу нас троє: Попович, Іларій Окуневський і я, відтак прилучили ся до нас і другі. Праця наша концентрувала ся головню в видавництві „Буковини“ і „Бібліотеки“. Властивим ініціатором тої роботи був Попович, а був лиш щирим співробітником. Притягнуло ся і спроводило ся до тої праці і Федьковича. Таким чином вратувало ся ще через кілька років не одну перлину з рук его даровитої, хоть тоді вже змарілої музи.

Праця у видавництвах ішла між нами більше менше за чергою, бо при окремих редакторів тоді й бесіди не могло бути. Таким чином понали ся туди й від мене статі так наукового як політичного змісту; головню про справи церковні.

Загал руский на Буковині став тоді ще твердим сном. Рускої свідомої громади не було, лиш гунка свідомих одиниць. Витворити ту громаду, се була наша перша головна задача. До сего сдужили частійші відити, сходини і статі в „Буковині“. У всіх тих заходах припадала й мені значна участь.

Пробували ми і до широкої маси приступити, пробували читальні отворити, але там паувала ще така темнота, що наші проби оставали голосом „вопючого в пустині“. Треба було до его брати ся з далєка, треба було внод взяти в руки занедбане шкільництво.

Тута добили ми ся таким чином, що 1890. року ввійшов я перший до сойму, а зараз по тім до краєвої ради шкільної. Тут був корінь нашої тяжкої недолі. Тут розпочинає ся слабими силами, але щирими і невтомими заходами наша надмірна робота, щоби промостити дорогу до висвободженя крайне пригнобленого, здавало ся вже зпівиченого народу. Се вимагало надмірного напруженя і витривалости до послідного. Лиш хто знав тодішній наш майже невольничий стан народу, хто міряв свої сили в боротьбі, котра рішає над тим, чи нам бути, чи не бути, або хто був хоть свідомим свідком тих памятних часів, лиш той годен повияти муки перших піонірів визволення нашого народу на Буковині знід чужого ворожого ярма, той годен зрозуміти, кілько енергій, кілько пожертвована вимагала тога рішача боротьба, кілько вона зужила сил, як підривала нерви.

В соймі став я перший перед бо-ярами-дідичами і їх проводирем митрополитом Морарем, тодішними можновладцями в краю. Вони панували досі там без ніякої контролі з боку поневоленого народу. Відтам виходили односторонні на виписи народу вимірені закони краєві. Тому дражнила тих панів вже лиш сама моя присутність у соймі. Вони не потребували там нікого з народу, щоби заглядав їм, так сказати, у карти. З огляду на наше тодішнє безсилє треба було дуже острожно брати ся до роботи-борби у соймі. Але до борби мусіло ся-ставити, хоть як оберезно. Розуміє ся, що самим лагідним способом не можна було нічого осягнути, але так само і бистрими але не вистарчаючими силами. Треба було коначно товаришів до

тої дуже трудної задачі. Тут прибав на поміч дуже пожаданий, щирий та дужий товариш Стоцький. Тепер розпочинає ся завзята боротьба з кльонами. Постойно дрожать перви, не раз аж трінають, здаєть ся тут-тут урвуть ся. Але ми не подавали ся. Боротьба ішла так би сказати на жите і смерть. Та по 14 роках несказаної боротьби-праці 22-го липня 1905. року рішав нарід ту боротьбу на наш бік.

Але се годі би було осягнути, колиб не йшла була рівнобіжно така сама тяжка боротьба в шкільній раді краєвій. Там збудували собі чужосторонці — Німці — так само, здавало ся, недоступну фортецу, як пани-дідичи в соймі. Там добарали ми ся до неї налками, добре узасадненими бесідами, а тут треба було виготовлювати при кожній нагоді сепаратива до міністерств одно за другим. Здобувало ся мовольною, десервуючою працею ґрунт народний не крок за кроком, але падає за надею. Вигризало ся права народу немов з каменя.

Щоби найти до того великого підприємства зрозуміне, поміч і опір в народі, що єдино запевнювало успіх піднятого діла і тривалість та запевненє здобутих успіхів на будуче, треба було піднести освіту. На се треба було щирої оміки над рускою народною школою. Се осягнуло ся тим, що поставлено на чолі народного шкільництва випробованого і спосібного чоловіка в особі Омеляна Поповича. Щоби народній освітї запевнити ширини і виший розвиток, треба було коначно поставити і середню школу на національній ґрунті. Се осягнуло ся по части першими рівнобіжними руско-німецькими класами при другій Чер-

новецькій гімназії, а дальше основанем, через 30 років на дармо горячо ожида-ної, рускої гімназії в Кіцмані. А щоби противники не знеутралізували ті здобутки, то треба і тут було поставити на чолі тих обох шкіл своїх людий. В сих послідних старанях прибуває нам знаменита сила в особі Николая Василька.

Яке значінє мають отей послідні здобутки, себто середні школи для нашого духового розвою, на се вказують перші рускі паралельні гімназії в Чернівцях, де вже в одній першій класі було більше руских учеників, ніж їх було передом через 90 літ у всіх середних школах на цілій Буковині.

Народна школа виховала тимчасом тихою роботою на селі нову свідому генерацію, котра вже добре розуміє, що від неї вимагаємо і кудя їй стреміти. Поеинались читальні, рускі каси і „Січи“ по рускім краю. Почали міродайні круги з нами числїти ся. Правительство мусіло змінити свою вікову систему супроти Русинів, не спиноючи вже так, як давнійше, наш природний розвій.

Лаш церковна власть ставляє ще розвиткови нашого народу послідний свій опір. Небавом зломить і его щира, лиш вправді посвячена народна робота.

Тоді буде дорога до нашого свободного розвитку отверта, будуть дані усилє нашої питомої культури.

Ґрунт праготовлений по части за-сїяний, як поведе ся роботу підбуваюче покоління, так і буде.

Чернівці, 10. мая 1905.

нас, що у Японців заатакувати значить те саме, що побідити.

Вість про перемогу Японців викликала всюди в цілій цивілізованій Європі радість. Навіть у Франції газети буржуазійні прийняли вість про поразку Росії спокійно і лише правительственні дзвенники накликають Росію до закінчення миру, який є „конечно потрібний не тільки для Росії, але і для її союзниць-Франції“. На першу вість о погромі Різдвяного курсу російських паперів на гелді лондонській спав о 2 і пів процент, а японських підскочив о 1 проц. Американські дзвенники заявляють, що тепер Росія напевно розпочне переговори в справі миру, підчас коли віденські часописи доносять, що мимо сего Росія і не думає про мир, бо війну попирають ті круги, що на ній роблять тепер інтереси і цар, а на разі вони мають переважний вплив. Натомість англійські часописи доносять, що умовини миру, які тепер поставити Японія, цілком не будуть схожі до тих, які она ставляла 3 місяці тому назад, а будуть може навіть упокорюючі для Росії, Японія цілком не думає бути великодушна для Росії і чим довше буде вести ся війна, тим більші будуть її жадання при закінченні миру. Росія мусить заплатити за тяжкі жертви, які Японія понесла. Если в Петербурзі не здають собі з того справи, то і останній погром Різдвяного не спровадить ще мира.

В Парижі догадують ся, що Японія при есентуальних переговорах мирових зажадає від Росії 2 мільярди відшкодовання воєнного, опорожнення Владивостоцької кріпости, заборони указання ся через якийсь довгий протяг часу кораблів воєнних російських на водах Сходу, відступлення Сахаліну, Порту Артура, Ляояну і манджурської залізничної, а в кінці узнання протекторату над Кореєю.

Телеграми з дня 1. червня 1905.

Токіо. Урядово доносять, що японська флота потерпіла в останній борбі тільки дуже незначні ушкодження, та що крім 3 торпедових човнів не затонув ні один корабель лі-

ній, ані кружляк ні протиторпедовець, ні який небудь інший корабель. Мікадо уповновласнив Тога, щоб дустив на волю офіцерів кораблів „Імператор Николай II.“, „Аргон“, „Генерал-адмірал Апраксін“ і „Адмірал Сенявін“, що піддали ся, — як зложать слово чести, що в теперішній війні проти Японії більше не будуть воювати.

Токіо. Бюро Райтера доносить, В Токіо привукають, що в борбі біля Тсушіми уживано перший раз і то успішно підводних лодий, хоч замітують, що беручи річ теоретично, мало бути в суботу море для підводних суден занадто бурливе. В неділю було за те море супокійне, погода стояла парна, так, що із тсушімського шляху видно було сушу, віддалену о 40 миль англійських.

Токіо. Адмірала Різдвяного перенесено до шпиталю маринарського в Сосего.

Токіо. Бюро Райтера доносить: Страти російські в останній морській борбі виносять — не числячи і взятих в полон — 7.000—9.000 із чого більша половина є убитих. Японці мають 13 вбитих, а 424 ранених.

Конфлікт між Швецією а Норвегією.

Щось подібного як між Австрією і Угорщиною дів ся між Швецією а Норвегією. Іменно Унія між тими двома державами упадає-рве ся. А і прича упадку Унії між згаданими двома державами майже та сама, що і в Австрії. Норвегія поставила певні жадання національні, яких не хоче Швеція сповнити. Тільки час тривання конфлікту довгий у Швеції, чим в Австрії, бо триває вже там в заостреній формі 14 літ. Ще перед 14 літами поставила була правительствена комісія два основні жаданні: 1. Норвегія має обняти сама власть над самостійними норвежськими консулатами, 2. Тільки Норвежці можуть обняти уряди консулів норвежських на важних пунктах. Ті жадання стоять до нині на порядку деннім і є одностайним бажанем народу. Швеція бачучи в них атак на Унію не хотіла їх признати. 1895 вибрано спільну комісію, яка мала довести до порозуміння.

Але що представителі обох країв в комісії основно різнили ся в поглядах, то заострене дуже росло і доперва посередництво популярного короля Оскара довело до закінчення такої угоди: 1. Узає ся в основі утворене особних консулатів для Швеції і Норвегії, які мають підлягати властям своїх країв. 2. Обі держави мають видати однакові приписи, нормуючі становище особних консулів до спільного міністра справ вишніх. Оба парламенти прийняли ту угоду яко закон з р. 1903, а король її санкціонував.

Коли однак прийшло до виконання закону, показало ся, що міністерство шведське не має щирих намірів, бо поминуючи се, що зводило доси до виконання закону, піднесло оно ще і інші закиди суперечні зі згаданим законом. В виду сего. Норвегія в лютім с. р. зірвала всякі договори, а правительство норвежське предложило своему штортінгові (парламентові) проект закона впровадження особних консулів норвежських. Обі палати норвежські ухвалили майже одностайно той закон, але король відмовив санкції. В виду сего міністерство норвежське подало ся до димісії, мотивуючи між иншими свій крок так: „Коли Ваше величество не згодило ся на затвердження закона ухваленного штортінгом, то просимо о як найскорше увільненні нас з уряду радників В. кор. Величества, бо жаден з нас не хоче контрастиувати постанови шкідливої для нашої вітчизни. Відкинення В. кор. Величеством закона, який є горячим бажанем цілого народу норвежського, не може мати оправданя в правдивих потребах Норвегії, таке відкинення закона було би загрозом на початок державного і було би виразом особистої волі королівської, противлячої ся основним законам і практичній конституційній“. Народ, якого найкрасніший представитель, Ф. Нансен, сказав в его імені: „дорога до гнету Норвегії веде через наші труни“, якого правительство уміло такі мотиви димісії подати королеві — зуміє добути і оборонити свої права і свободи. — Із Християнської наслідки нині денеша, що тамонний магістрат і рада міста порішили вчора вечером вислати штортінгові заяву, у якій дякують штортінгові і правительству Норвегії за їх становище і надіють ся, що політична криза найде швидко гідний кінець.

НОВИНКИ.

Чернівці, 1. червня 1905.

Перша відповідь наймичці грошолунів. В хвили, як наступає ворожа навала, коли ворог розпочинає атак на дотеперішні здобутки нашого народу, коли радби зупинити дальший его розвиток, тоді силою самого факту кріпне

почуте народної солідарности. У таку пору почуте самооборони звертає бачну увагу на ворожі кадри і в першій лінії звертає ся проти найгіршого ворога, що прибравши маску облуди намагав ся так довго грати ролю „приятеля“ і організатора нашого учительства, а на ділі використовував кождо нагоду, щоб сісти в руський табір незгоди і дезорганізації, щоб тим удектити намір своїх патронів — старо- і новобоярської волосної катни на наш нарід! Русинські заходи знаного перевертня із „gemeine freche Lügen-Zeitung“ були надто незручні щоб не стати очевидними, его атаки на руських носіїв були надто підлі і простакі, щоб не обурили кождо, хто не пірвав звязи із своїм народом. На відмові нашого учительства не прийшло ся довго ждати. Ось відідуємо ся, що вже досі 160 руських учителів звернули ту часописи готу. Годіж нашою керівницею підтримувати говірну трубу волосних шовіністів. Руське учительство під команду Бежава і его адютантів не піде, бо воно не знає вивертати таких соромних політичних козлів, як „великі реформатори“ волосні. Для наймички грошолунів має руське учительство тільки одну відповідь: в он із нашої хати! І не сумніваємо ся, що за першою 160-ком звертаючих патріотів-учителів підуть другі. Лиш той нарід має пошану у других, хто себе не дозволяє зневажати нікому, а не то ренегатови із під прапору шовіністичних грошолунів!

Зазив до Русинок. Разом зі звуками Великодних дзвонів задзвонив на зеленій Буковині клич про потребу організації руського жіноцтва загомонів і... дивне диво! руські жінки, котрі не раз дали доказ, що в праці над народом не уступають муштинам, (згадаймо про „Січ“ по селах) сим разом не відповіли на него як належить, бо лиш кільканадцять одиниць зголосило приступлене до товариства. Поклик „організуємо ся“ дунув тепер скрізь, так між верствами інтелігентними як пролетарів; чи лиш руська жінка має бути глуха на сей голос і мовчки зносити закид „о байдужности Русинки на Буковині, якої не припускає і найбільше песимістичний песиміст“. Ми жінки повинні дати доказ, що так не є, що ми можемо і зуміємо взяти ся до праці в користь загалу, покажім, що закид о байдужности не має ніякої підстави, присилаючи найчисленніші заяви про приступлене до товариства! — М. Т.

Заприсяжене нового бурмістра в Чернівцях відбуло ся 31. мая с. р. Ветун до магістрату укашено зеленою і хоругвами, на магістраті повішали національні і державні хоругви. Президент краю др. Блайбен виголосив мову до нового бурмістра, в якій піднесив его дотеперішні заслуги, розвинув его програму діяльности та бажав ему щастя і можности її виповнити. Звертаючи ся до цілої ради президент накликавав до згоди і перестерігав перед шовінізмом

НАШ АЛЬБОМ.

С. Яричевський.

Прилинь, приплинь.

I.

Прилинь, приплинь з над срібного хрусталу,
з над синіх хмар —
вдечи те серце в безграничній жалю,
звільни від март,
що звали з него цвіт любови-коралю,
весни весь чар...

Прилинь надіє, радісна подруго,
в збоїду грудь —
най асні квіти весняного дугу
в ній зацвітуть —
огрій і оснай ту тиху тугу —
най тано студь...

II.

Як ти прийшла до мене раз, надіє,
то сали рожі, мірти і лелі, —
як ти велі мене ід тій любові —
звітали рожі, мірти і лелі,
зацвіли кипариси гробові...

Не все жите та кипарисам цвісти,
не всім же дням моїм у смутку пливти,
веру, вертай, надіє молода, —
як же дням моїм у смутку пливти —
жита нині грудь тверда...

лип, 1904.

Самсара.

(Підопівнічна фантазія.)

Як виють вихри в присілях,
мов трублять світови загладу!
Сірко заводить на ланци —
йому вторують другі пси —
шалену втали серенаду!

Скажений хаос диких вит
там, де звичайно царство глуші...
Той плач, той зойк мов ад кинить...
Щось людського в тих несах сидить...
Чи не покутують в них душі?...

А цить, Сірко! Чогож бо ти
заводиш мов би по руїні?
На! хліба кусень — проглати!
Признайся — чи в тобі там... чи ти
не катом був... мой країні?...

Київ, 16. XI. 1903.

Серед цвітів.

Загострива тиха мрія
в серденьку трудне
і розсипала надія
зілля чарівне —

Надімною лист зелений
і пахучий цвіт,
світ так нині умаєний
небу шле привіт —

І я чую: легіони
чувств у груди пресе,
линуть звуки, барви, тони,
срібна пісня лесе.

І я рад би передати
сей величний світ,
людям в серце перелити, —
та — бракує слів!

Київ, 9. V. 1905.

Була колись весна.

Була колись весна —
така розкішна, чарівна,
спокійна, мила — без журби
і без усли, без боротьби —
і без розпук, і без муки
і без любови, без розлуки —
як та дитина есавільна —
була колись весна...

І вкучилась весна
спокійна, мила, чарівна:
бажало ся лискух бур
і громів, що сграси б лазур
і дум джогіння і тернія,
некольного багдос шалія,
снійня пристрастий до дна —
навкучилась весна...

Й мнула та весна
спокійна, мила, чарівна
і вихор люто бив в одво
нераз в крихке життя судно,

а ті вітрила, білі крила,
нечиста філа снотанила —
й тепер мольба в душі одна:
най верне знов весна!

Київ, 24. V. 1905.

Гимн до чоловіка.

Здійми могутні руки
і поклади на океани —
розбий на кусі ті огроми суші —
чи чуєш ті есферичні звуки?
Се так гремлять на честь твою неани —
се так світлі у передвічній глуші
гудуть, ревуть,
аж поза краєві позасвітів чуті,
що ти великий, більший як світлі,
що Ісус і ти!...

І соняшне здійми ти око —
пусти поза границі сонці — глибоко —
проміння мозку там пішли:
вже сонці нових плеади там знайшли
і оживили, біг їм назначили,
всесвіт ново відродили — сотворили —
і вибили собі нові шляхи
на безконечних тайн, знавля верхи —
літали преестрашим пусток преестром...
А вело тобі сніває хором
у почуття твоєї висоти —
свої нищети:
„Осання! Чи не Творець ти?...

Пірни ти думкою в те море,
що з него пещ печалі, чорне горе —

національним і конфесійним. Війни обіцяючи свою поміч в працях для добра міста вівзав нового бурмістра до злочини на его руки приписаної присяги. Відтак забрав голос др. Райс, дякував президенту за обіцяну поміч в праці для добра міста та за признає своєї діяльності дотеперішньої, підносив працюючість цілої ради, заявив свою безпартійність та сказав, що его засадами, его програмою буде: Сумління сповнюване обов'язків і строга безпартійність. Оскільки на честь цесаря закінчив новий бурмістр свою мову, який то оклик зібрані повторили. На с'їм скінчило ся свято записання і інсталяції д-ра Райса на становищі бурмістра міста Чернівців.

Король Альфонс XIII. у Франції. Дня 27. мая вечером вивіз з Мадридиту до Франції король гішпанський Альфонс XIII. На дворці працювали его зі слезами в очах: мати, обі інфантини, кн. Дон Карлос де Бурбон, кардинали, міністри, гранди і інші достойники. Публіка зносила овляки: viva el rey! (найжше король!) По службі божій в Мірамар поїхав король, і вечером був уже в Парижі. Забавивши 40 минут у презид Любета, король зложив візиту его жінці. Король має бути присутнім на кількох представлених галевих, на перегонах, на ревії військовій в Вінцен, відвідати школу кадету в St. Сут, великі маневри артилерійські в Chalons та маневри морські коло Шербурга, звідки відпав на яхті „Victoria und Albrecht“ до Англії. — Коли король Альфонс XIII. вертав вчора (1. червня 1905) з галевого представлення в опері паризькій, на дорожці узлиць Rue Rohan і Rue de Rivoli дав ся чути гук вибухаючої бомби. Відламки жельза ранили легко кількох кірасієрів, що густо окружали поїзд короля, якусь хвилину і ще деякого — разом около 10 осіб, та убили одного коня, а 6 коней ранили. Арештовано 2 підозрілих людей, однак досі не стверджено їх тожсамости. Король мав захватити змину кров, а товна зготовила ему овацію, за яку він сердечно дякував.

Автомат до розкидування проклямацій. В „Петерб. Вед.“ читаємо: Дня 22. мая вечером, коли товна публіка проходила ся в городі таврійським в Петербурзі, з бічної алеї дав ся чути гук вибуху. Вибухла скринка, з якої вилетіло 30 проклямацій на різнобарвним папері. Нїм публіка успокоїла ся по першій вибуху, дав ся чути в суєдстві другий, третій і вєюда вилетали барвні проклямації. Поліція кинула шукати і нашла в бічній алеї ще одну цілу скринку. З найбільшою острожністю піднято скринку і занесено до кантору, щоби розслідувати, що в ній є. Але ледви єї внесено до покою, она вибухла. Покій заповнив ся димом, а в воздуші появило ся 30 проклямацій. Вибух був так голосний, як стріл з кількох карабі-

нів параз. В скринці найдено пили доси загально незвісний і нерозсвіджений. Скринку враз з проклямаціями забрала тайна поліція.

Поединок за обиду честі відбув ся дня 29. мая с. р. в Будапешті між пос. Генч а гр. Кеглевичом, до якого Генч в соїмі підчас дискусії крикнув: „емеритована худоба“, за що его Кеглевич визвав на шаблі. Підчас поединку Генч з такою і силою кинув ся на Кеглевича, що пробив его наскрізь. Гр. Кеглевич помер на місці.

Процес проти Австрії. Гр. Голуховському, яко австрійському міністрови справ внутрішніх, виточив процес Іван Попп, горожанин Відбурга о зворот 6.000.000 таларів, які ему випа Австрії титулом забраного спадку, до якого крім згаданих 6 мільонів таларів належить ще 3 скрині срібла. Претенсії свої до Австрії мотивує Попп в слідуєчий спосіб: Перед 100 літами умер капітан корабельний Іван Каснер Попп, а часті величезного его маєтку дістала ся в руки капітули моґунської. Підчас воен наполеонських Австрія завляла Моґунцію і взяла в свої руки заряд того скарбу, який перевезено до Відня. Цсар Франц II., як заповідав Іван Попп, казав з одної скрині забрати величезну перлу і украсити нею корону австрійську. З рештою зарядив цсар, щоби цілий маєток заховано в депозиті і видано его моґунчим ся зголосою спадкоємцям навіть в четвертій ліній. До скарги проти австрійського скарбу долучив Іван Попп метрики, сягаючі аж до XVII. віку, які мають доказати, що він є кривним і правним спадкоємцем капітана Із. К. Поппа, який умер 1790 р. Дневники віденьські висказують ся, що суд мабути не узикать претенсії Івана Поппа, бо докази наведені в скаргі їх не мотивують достаточо.

Оповідки і т. п.:

Відозва. Ще року 1897. учительство кімманського повіту завязало філію товариства „Руска Школа“, а задачею сеї філії є піднесенє руского шкільництва і просвіти руского народу у с'їм повіті. Звичайним членом нашого товариства може бути кожда письменна особа рускої народности, а спомогаючим его членом взагалі кожда особа, що интересує ся справою просвіти руского народу. Доси філія наша складає ся майже виключно із самого учительства повіту, а лиш маленьке число неучителів належить до товариства. Проте звертаємо ся до П. Т. інтелігенції як сьвітської так і духовної з цілого повіту і просимо уклінно, як найчисленніше пристунати до нашого товариства і тим то підперти нає морально і матеріяльно у наших просвітних змаганнях в користь руского народу. Виходячи з переконання, що вже і межі нашим селянством є люди, котрі добре розуміють вагу шкільництва і просвіти для народа, просимо разом і селян, щоби заінтересували ся товариством і по змозі пристунали до него. Воли в злучі всіх верств рускої суспільности зможе товариство як найуспішніше розвинути свою діяльність і послужити своїй високій задачі. Вписи до товариства приймає підписаний писар товариства Вол. Григорович, надучитель в Ківодні, почта Кіцмань, куди належить висилати заяву приступу і дотичні гроші. Вписове вносить 1 кор., а членська вкладка для звичайних членів 2 кор. Спомогаючі члени платять річно вкладку 1 кор. — Від виділу філії тов. „Руска Школа“ в Кіцмані: *Сергій Шаймаровський*, голова. *Вол. Григорович*, писар.

Тов. „Кіцманський Болн“, устроєє дня 15. с. м. 1905 в сали громадського уряду концерт для зведення пам'яті Ізидора Воробкевича. Програму подамо пізніше. — *Виділ.*

Із Історичного Товариства в Чернівцях. Слідуєча лекція курсу французкої мови відбуде ся дня 6-го червня.

З научного кружка тов. укр. студ. „Січ“. Дня 2. червня 1905 відбуде ся в льокалі товариства о год. пів до 9. вечером відчит т. Р. Лакусті „Про верховинських опришків“ ч. II. Вступ вільний — гості пожадані. — За заряд: *В. Домбровський*, голова.

Із академічного тов. „Кружок українських техніків“ в Відні. Виділ товариства „Кружок українських техніків“ вибраний першими загальними

зборами уконститував ся в отсей спосіб: голова, тов. канд. інж. Ілько Попович; заступник голови, т. студ. мех. Іван Горішкевич; писар, т. студ. хем. Волод. Федорович; каснер і бібліотекар, т. канд. інж. Євген Гузар; заступник виділовий, т. студ. хем. Осип Сеник; члени надзороного комітету: тов. інженер Ярослав Стефанович і т. студ. інж. Орест Даскалюк. Витачючи щиро нову організацію української академічної молодіжки — товариство наших техніків над синим Дунаєм, подаємо до відома інтересованих, що його льокаль находит ся під адресою: Wien V/I. Grüngasse 32.

Посвяченє каменя угольного під будову „Народного Дому“ в Бергометі н. С., відбуде ся дня 8. червня на Вознесенє о 4. год. по полудні, на котре торжество усе місьцеве і доокочичну інтелігенцію, усеї наших селян і сусідні товариства отесею дорогою просимо. — За виділ читальні „Рускої Бесіда“: *Корнеліо Дикілюк*, голова. За виділ „Січ“: *Ілл. Бурсора*, кошовий. За старшину каси райфайзенської: *Якія Бурсора*, голова.

Конкурси розписані до кінця червня с. р. на слідуєчі сталі посади з рускою мовою викладовою при школах народних в повіті: 1) Черновецкім: Чагорі 1 у. і 1 пу., Чорнавка 2 у. і 1 пу., Добринівці 1 у. і 1 пу., Камена 1 пу., Качера 1 пу., Кучурів великий 1 у. і 2 пу., Ленківці 1 у., Лукавці 2 у. і 1 пу., Маморишча 1 пу., Михалче 3 у. і 1 пу., Раранче 1 у. і 1 пу., Раранче-Слободзія, Ревна, Ширівці горішні і долішні по 1 пу., Шубранець 2 у. і 1 пу., Топорівці 1 у. і 2 пу., Васловіці 1 у. і 1 пу., Задубрівка 1 пу. — 2) Киміолоуцкім: Руска Молдовина 1 у. і 1 пу. — 3) Кіцманецкім: Бідок 3 у. і 1 пу., Горішні 2 у. і 1 пу., Юрківці 1 у. і 1 пу., Кадобівці 3 у. і 1 пу., Ківодня 1 у. і 1 пу., Кіцмань (дівоча школа) 1 у. і 1 пу., Лашківка 1 у. і 1 пу., Оршівці 1 у. і 1 пу., Ошихайби 1 у. і 1 пу., Погорілівка 1 у. і 1 пу., Шипинці 2 у. і 1 пу., Товтри 1 у. і 1 пу., Веречанка 1 у. і 1 пу., Зелених 1 у. і 1 пу., відтак ще по одному місцю пу. майже при всіх прочих школах сего повіту. — 4) Радівцекім: Милишівці, Шаніт і Селетин по 1 пу. — 5) Серецкім: Черепківці 1 у. і 1 пу., Гайбока 3 у. і 1 пу., Каменка 3 у. і 1 пу., Магучени, Негостина, Рогожешти, Шербівці, Серет і Тарашани по 1 пу., Синівці 1 пу. і 1 пу., Вашківці 1 упр., Вовчинці 1 у. і 1 пу. — 6) Сторожинецкім: Банилів 2 пу., Комарівці, Корчешти і Жадова по 1 пу., Панка 1 у. і 1 пу. — 7) Сучавскім: Гатна 1 пу., Ілотешти 1 у. і 1 пу. — 8) Вашківскім: Драчинці 3 у., Глиниці 1 у. і 1 пу., Костинці 2 у. і 1 пу., Станівці гор. 2 у. і 1 пу., Замісте 1 пу., 1 у. і 1 пу., Банилів, Барбівці, Бобівці, Чорторія, Нові Драчинці, Кабин, Калинівці, Каранчів, К. Гайбівці, К. Лєова, Вилавче і Волока по 1 пу. — 9) Вижницькім: Багна 1 пу. і 1 пу., Черногуза 1 у. і 1 пу., Лукавці 1 у., Вовчинці 1 у., Мариничі 1 упр., Межа 1 упр., Милівці 1 у. і 1 пу., Розтоки 1 пу. і 1 пу., 1 упр., Сергії 1 пу., і 1 пу., Усте-Путилів 1 пу. і 1 пу., Бергомет, Черешенка, Лопушна, Підкрай, Дахтинці, Існає, Киселівці, Майдан, Мігова і Виженка по 1 пу. — (Скорочена означають: ну. = надучителя, упр. = управителя, у. = учителя а пу. = підучителя.)

Січове свято у Вашківцях н. Ч. Тов. стор. огнев. і гімн. „Січ“ у Вашківцях н. Ч. устроєє дня 18. червня торжественне відкритє сего прора, а потім велику забаву, початок о год. 12. в полудне (точно). Старанне і умієтне приготуване зі сторони старшини дає запоруку, що торжество і фестин випаде надзвичайно красно. В склад програми забави входять: продукцій гімн, музичні продукції, прилади забавні, перегони, стрільниця і виставка „Сільські аристократи“, що єї будуть грати знамі артисти зі Снятина. — Вступ: місяця сидачі 1 кор., стоячі 20 сот. Зі взгляду, що се свято має бути маніфестацією, годило би ся, щоби прибули усеї „Січ“. З сеї нагоди дає „Руска Бесіда“ вечерниці з танцями, при музиці А. Парашука, в льокалі касна. Вступ 1 кор. 50 сот. і сим має бути доповнена забава для інтелігенції. Замісцеві мають безплатний ужиток гостинної кімнати в льокалі касна. — *Січовик.*

Перші загальні збори повітового товариства „Народний Дім“ в Вашківцях н. Ч. відбудуть ся дня 8. червня (на Вознесенє) о год. 3. попол. в Вашківцях н. Ч. в стодолі н. Івана Пилипа Івана. Всіх членів кас, всіх членів „Січ“, всіх крамарів і господарів, які доси еще не належать до якого товариства — просимо прибути в як найбільшій числі, бо се товариство має на меті злучити всі господарські сили членів цілого вашківського повіту для їх добробуту. Сподіємо ся, що наша інтелігенція в повіті живо займе ся тою так важною справою і розяснить конєчну потребу такого товариства, заохочуючи до пристунденя до него та спонукає наряд до найчисленнішої участі в сих перших загальних зборах. — *Комітет „Народного Дому“.*

Звичайні загальні збори філії товариства „Руска Бесіда“ відбудуть ся дня 8. червня (на Вознесенє) точно о год. 1. пополудні в Вашківцях н. Ч. в стодолі н. Івана Пилипа Олексі. О численну участь просить Виділ. — За Виділ філії товариства „Руска Бесіда“ в Вашківцях н. Ч. *Євген Стрийський*, голова. *Іван Герасимович*, писар.

Руска бурса в Кіцмані. В місяці п'ятни і маю 1905 року надіслали датки і місячні вкладки, слідуєчі Доброді: Вп. п. Герш Вайсглас дітич із Заставної 100 К, тов. філія „Рускої Школи“ в Кіцмані 50 К, п. Юрій Майковський, учитель в Стебнах зібрав на хрестинах у п-а Гнідях 9 К, а на отвореню тов. „Січ“ в Киселиці-Торакх в домі п-а Гордійчуків 8 К, від слідуєчих доброді: отець Василь Даскалюк 1 К, п-ї Оля Гнідів 50 с., п-ї Маковецьківа 1 К, п. Некраш, лісничий 1 К, п. Імзель, пощенфірер жанд. 1 К 50 сот., п. Теофіл Гнідів 1 К, п. Антін Мандрик 1 К 50 с., п. Юрій Майковський 1 К 50 с., отець Стребко 2 К, п-ї Гордійчукова 1 К, п-ї Гайбока 1 К, п. Юрій Гордійчук 1 К, п. Осип Брандль 1 К, п. Мелтияд Брага 1 К і п. Юрій Майковський 1 К, разом 17 К. Пан Іван Шадковський, учитель іа Веречанки, оплату за бурсака Дребіта 4 К, о. Тит Тимішський 20 К, п-ї Ола Семака 2 К 76 с., п. др. Дугчак, адвокат із Черновців 15 К, п-ї Марія Королюк 10 К, п. Іван Н. 4 К, п. Лікнерда Тріфон 2 К, п. Дмитро де Павель 2 К, п. Євгеній де Павель 4 К, п. Володимир Григорович 4 К, п. Николай де Тевтул 12 К, п. Василь Ростокский, господар із Кіцмані 3 К, п. Денис Евстафійевич 4 К, п. Андрій Зугаєвич 4 К, п. Дмитро Падура 2 К, п. Осип Пастушківський 2 К, п. Остап Попович 4 К, п. Денис Омельський 2 К, п. Ілія Семака 4 К, п-ї Параскева Прокопович 4 К, п. Сергій Шоймаровський 4 К, п. Сильвестер Яричевський 2 К, о. Анольон Сімович 4 К, п. Кирило Окуневський 4 К, п. Іларій Стратичук 4 К, п. Євгеній Жуковський 4 К, п. Матей Григорович 3 К, п. Осип Бурачинський 4 К, п. Іларій Федорович 2 К, п. др. Лев Воввідка 4 К, п. Антош Лояк, господар із Кіцмані 3 К 74 с., п. Василь Олексюк 2 К, п. Віктор Івасюк 4 К, п. Володислав Кукелка 4 К, п. Томоруг Сидір 2 К, п. Дмитро Бажап 6 К, п. Михайло Кракалія 4 К і п. Георгій Варварук, господар із Оршівців 2 К. Пан Петро Войновський, надучитель і Дамян Сімович, учитель із Оршівців зібрав півкірця бараболі і 25 кір. кукурудзяної муки. Всім жертводавцям сердечне спасибі! — За виділ „Рускої Бурси“ в Кіцмані: *Ілія Семака*, голова. *Денис Евстафійевич*, каснер.

Буковинські Русини не забудьте!!

В неділю 4. червня с. р. в сали „Народн. Дому“ в Чернівцях о 10 годині рано

ГОЛОВНА РАДА „СОЮЗА СІЧИЙ“ о 2 годині по полудні

ГОЛОВНІ ЗБОРИ „РУСКОЇ ШКОЛИ“ о 6 годині

ДОВІРОЧНІ ЗБОРИ БУКОВИНСКИХ РУСИНІВ, а о 8 годині вечером

в сали Музичного Товариства в Чернівцях

ЮВІЛЕЙНИЙ КОМЕРС в честь посла ПІГУЛЯНА.

Присилайте всі рускі товариства з цілого краю своїх відпоручників, бо справи переважні, а време люте.

в незгублені, незгадані судби закони, що нищать снів, надій і мрій розгони — дають тебе дрібним творінням на [потапу — з престола геть скидають в пропасть [каду — ослаблюють твою всесильну руку — дарять погорду і розцуку — і нищать весь твій маєстат, мов куклу ту зі шмат — чи чуєш вічний глум, бутя твоего лютий сум? Ось кляче к тобі світ зі всіх точок: могутний — червачок!

Кіцмань, 24. V. 1905.

І знову май!

І знову май! Пливе у груди жита бальзам — рої надій, насклади мрій — немов би добрий Творець сам до серця славив, заговорив: „Гей серце, серце — розцвітай, бо знову май!“

І знову сні! І знову сила вироста, ручаєм дум в погідний ум спливає — сила та сьвята! Знов світлюблю й подяку шлю ід небу з серця глибини за рай весни...

Кіцмань, 25. V. 1905.

Оголошення Кас райфайзенських.

Загальні весняні збори каси по-
жичкової і щадничої для громади Юр-
ківців відбудуться дня 11. червня 1905
в 2-й год. по полудні із сліду-
ючим денним порядком: 1. Прочитане прото-
колу. 2. Справоздане касове. 3. Вибір
старшини і надзірчої ради. — За стар-
шину *Ля Костю*, заступник начальника.

Новостворена Молочарня

в Березові Середнім
п. Іосо via Коломия,

пошукує сталих відбира-
телів на масло десерове,
котре продає ся по **2 Кор.**
40 сот. за 1. кг.

Міжнародне бюро для подорожи
„Globus“

в Чернівцях (Буковина)

ул. Ратушева ч. 14. (Matildenhof)

продає желізничні і корабельні карти їзди до всіх міс-
цевостей в Європі, Азії, **Америці, Канаді, Африці,**
Австралії і пр. і пр.

Всяких вияснень в справі їзди де-не-будь уділяє ся
даром.

с. п. н. 53 (2-7)

КАНЦЕЛЯРИЯ
друкарні товариства „Рускої Ради“
отворена
в неділю і свята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

Hamburg—Amerika Linie

Проста пере-
права без пере-
сідання.

Знанням із своєї ско-
рости поштовим і пос-
пінним кораблем т. зв.
Doppelstapfen Schelldampf.

З Гамбургу до
Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудне-
вої Африки і Східної Азії.

Парівці „Гамбург—Америка“ ліній відзначають ся тим, що суть заосмотрені
в знаменитий харч, чисті каюти, і пасажери їдуть ними скоро і безпечно.

Видача карт до всіх естацій Сполучених держав і до Канади

Близькі услів'я уділяє охотно
ГЕНЕРАЛЬНА АГЕНЦИЯ ДЛЯ БУКОВИНИ.

7 (13—12)

Чернівці, ул. Паньська 16.

Марка охоронна: котвиця

LINIMENT. CAPS. COMP.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий **усмирюючий лік на**
втиране по ціні 80 сот., 1.40 кор. і 2 кор. можна купити
у всіх антиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лік все лише в
оригінальних флашках з нашим охронним знаком „Котвиця“ з ап-
тики Ріхтера і для оосторожности приймати лише флашки тим
охронним знаком яко правдиві.

46 (34—40)

Аптика Ріхтера

„під золотим львом“ у Празі, уліця Єлисавети ч. 5.

Ц. к. Високим правительством концесіоноване

AUSTRO-AMERICANA.

Австрійське сполучене акційне кора-
бельно-перевозове тов. в Трієсті.

Правдивий пасажирський оборот до
Америки через Трієст-Нью-Йорк.

Генеральна АГЕНЦИЯ для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ:

Гольдлюст і Спілка

Чернівці, ул. Палати краєвої 6.

Для провінцій приймає ся агеніт

6 (12—13) н.

Мужеске, дамске і діточе Етаблісема
ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ

Чернівці, Ринок 5. (готель „під чорним Орлом“)

23 (12—24)

порукаю на весну і літо

Новости дамської конфекції і мужескої гардероби

найновішого рода

Специальности в уборах діточих.

Все після найновішого крою і наймоднійшої англійської і французької моди.

Дешеві сталі ціни — явні на кожній ситуації.

Важне для „Січей“

і інших пожарних Тов.

Сим повідомляю П. Т. Това-
риства, що я достарчаю **си-
навки (шприци)** і інші по-
жарні прибори (також і на ви-
плат) дешевше як всюди.

З вис. поважанем 40 (6—7)

В. Данилевич,
машиніст, у бровари Штайнера ул. Ко-
лейна ч. 21.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Порукаю найбільший вибір літніх артикулів після найновішої моди.

Парасолі від сонця, чисті шовкові з наймоднійшими ручками. Чорні En tout cas (гаран-
ція через один рік, у всіх модних красках. Цигарниця і прочі подібні артикули після по-
слідної моди. Парасольки дитинячі, парасолі від дощу, для панів, пань і дітей, різного рода.

Товари обувні з американської фабрики Hathaway Soule & Harrington в Бостоні. Са-
моєтийна продаж обуви в Boxealt і Chevreaux, черевки систему д-ра Ламана і сандалки
Кнаппа, півчеревки домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевки
до вирав гімнастичних.

Артикули шпортові. Відбивачі до гри Lawn-Tennis, бальони, бодій, шапки і т. п.
до того прибори.

Рукавички Glacé, Chaix, шовкові, півшовкові, а joint всілякого рода. Паньчохи, дамські
ейтки, паньчохи для дітей найліпший виріб, ситкові каштанчики, зарукавички у всіх мод-
них красках.

Капелюхи найліпші Рапала, Abanilla флорентинські, з рижової соломи, най-
ліпших заграничних фабрика- тів для панів, пань і дітей.

Дамські шпортові шапочки англійські в різних красках, найліпших фабрикатів.

Капелюхи фільцові легкі літні після моди, в різнородних красках

Шапочки для панів дитий з різного штофу і різної сорти авичайні і до подорожи.

Біле з правдивого англійського аефіру, в десень, білі пікові, гладкі, фалдовані під гаран-
тією. Ковнярики і маншети, білі і в красках.

Краватки тукраєві і англійські, кожного місяця нові.

Артикули до подорожи. Найбільший вибір валізок, куерів, пуделок, ташок, клун-
ків і ремінців до паковани, касет, цигарових мішочків, нецезарків, пледів, мішків на білє,
дамських мішочок на дорожність і т. д.

Склад гойдиярської фабрики обуви А. Л. Поррер.

Видає товариство „Руска Рада“, в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ

до середи, п'ятниці і неділі,

з тижневим додатком

„РУСКА РАДА“.

редакція, адміністр. і експедиція

при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Рекламациі неопечатані від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належитість за інсератах платні в Чернівцях.

„Ми не дамося, нас більше тут!..“

Мимоволі тиешуть ся отсі слова на ум, коли приходить ся дати бо-дай побіжний огляд подій послідної неділі. Вперед величава Головна Рада Січова, що, можна надіятись, поведе січову справу певним шляхом, відтак численні збори „Рускої Школи“, де порушено тільки важних справ, по них політична дові-рочна нарада, а в кінці величавий ювілей пос. Єр. Пігуляка. Сотки учасників із усіх верств суспільних мимо жаркого сонця й духоти, бра-ло живий уділ в нарадах, передумуючи над красивими шляхами, якими повести-б поступ Буковинської Руси. Отсі многолюдні збори і під-виснена бадьора нута, яка гомоні-ла із промов бесідників, се найліп-ший одвіт на ворожі затії, най-красний доказ нашого консеквент-ного походу вперед, якого нічо в світі не в силі спинити, як тільки з словами будуть іти в парі вза-їмна виrozumість і невсипуща, одноцільна робота...

Довірочна нарада розпочала ся по год. 6 в битком наповненій сали „Народного Дому“. Поруч селян явило ся численно і наше учитель-ство і представники прочої світ-ської інтелігенції та священники, що остають вірні народному прапорови. Із послів явили ся др. Ст. Смаль-Стоцкий, Николай Василько, Єро-тей Пігуляк та Тодор Левицкий.

Наради розпочав скликающий отсю довірочну нараду, голова сой-мового руского клубу, Др. Сте-фан Смаль-Стоцкий. Пови-тавши зібраних висказує ціл дові-рочної наради, а то поінформоване широкого загалу про послідні полі-тичні події. Виборча агітація вела ся у нас під кличем порозуміння із волоскими народними послами для борби із довголітнім ярмом бояр-ским. Завдяки тому вийшло 6 по-слів руских а 6 волоских, які й пе-рели послідні загально звісні за-кони. Хоч ті закони не одержали ще санкції цісарської, одначе через їх поухвалюване вже показала ся добра воля тих послів. Що тепер із тими законами станеть хіба не важ-ко вгадати... Ввиду нової репрезен-тації іменував цісар на предложе-не кн. Гогенльогє маршалком бар. Юрія Василька а віце-маршалком др. Ст. Смаль-Стоцкого. Волохи в заміну за віце-маршалківство мали свого президента банку але лише на 6 літ із платнею 4—6 ти-сяч, бо сего вимагав Ончул для др. Ф. Лупу, щоб — як казав — раз его збути ся з голови і на тім ста-ла злагода, яка тривала до 15. мая. Тогож дня приїхав Ончул із Берна і поставив домагане, аби Лупу зі-став доживотним президентом. Ра-зом із тим поставлено квестию так, що др. Лупу мав позрікати ся свого уряду, а брати 18 тисяч К. платні. Після сего внясьє бесідник усіх митарства волоских „вільнодум-них“ послів (lux a non lucendo),

які завели їх до повного панського жолоба. Острими словами, що нахо-лять відгомон в частих окликах обу-рення зібраних вказує др. С. на те, як волоскі політики уряджують собі прямо забавку із свого безкритич-ного народу, дбаючи тільки о одно — о поживу, о напхане кишень своїх і своєї рідні, яка як на те доволі численна, а все коштом гір-шої мужицької кривавиці!

Здавало ся, що Буковина піде новим шляхом, що для її населення, передбачим для волоского народу зійшла провідна зоря в особі д-ра Авр. Ончула, на якого ми покла-дали тільки надії, якого імя вели-чали ми в кождім нашім селі. Але він обманув нас. (Бурливі оклики: ганьба!). Се впрочім не було в по-слідний час для нас несподіванкою. Отсе лихо заповідав вже бесідник у своїй великодній статі в „Буко-вині“. Але й ся Ончулівська зрада для нас цінна, вона повинна нас раз на все навчити, що нам не вірити ворогам! Нам на нікого не спускати ся! Нашим трітнім добутком буде лиш те, чого дороби-мо ся власним трудом! (Грімки, немовляючі оклики). Бе-сідник признає, що зібраний загал надто ласкаво осуджує поведене руских послів, все-ж таки запевнює про їх повну неповинність. Впрочім нема чого лякатись довготривалости нової ворожої спілки — хапчиви жеруни разом довго не витривають! А вивісили вороги прапор ненависти

і шовінізму, то нам ладитись би до рішучого оборонного бою. (Оплес-ки). Для зрадників не має ніяких зглядів, руский нарід їм більше не стане вірити, ні не повірить їх за-ступництва своєї долі. Руский на-рід дасть їм належну науку після реценції, яку вони самі подавали мужикам як при виборі пос. Лупу в Кучурові вел. Проч із дурисві-тами руского і волоского народу із наших сіл! Ворожий навалі не да-мося. Нас більше тут! (Славно, славно, гримкі оплески).

(Конєш буде).

Праці чужинців про руско-укр. справи.

В послідних часах культурний світ чим раз більше зачинає інте-ресувати ся судьбою руско-україн-ского народу, чим раз більше звер-тати увагу на нашу борбу, наші культурно-національні змагання і т. д. Сказати се можна про письмен-ників і учених без ріжниць народ-ности, або політичних партій. Про голоси німецьких, шведських, італій-ських та іспанських письменників згадували ми вже. Тепер хочемо посьвятити кілька стрічок голосам французської публіцистики.

Недавно помістив звисний со-ціолог др. Фридрих Герц (Dr. Friedrich Hertz) в „L'Humanité“, органі французского посла Жоре (Jean Jaures) простору статю п. з.

Др. Франц Оленгаймер.

7)

СОЦІАЛЬНЕ ЗНАЧІННЯ СПІЛОК.

З німецького перевела: Маруся Полтавка.

(Дальше.)

Третьою перешкодою для індустриальних спілок назвав я боротьбу о дисципліну. І тут така сама ріжниця житєвих умовин. Чим більше людей получать ся у індустриальній спілці, тим важче піддержувати лад в роботі. Бо чим більше робітників у фабричній управі, тим більш вони підлеглі. Із сього по-встають в спілці непереможні труднощі. В сільській господарстві навпаки, дисципліна тим слабша, чим більше робітників працює в купі: вони стають чим раз рівноправнішими. На великих панських лавах працюють жевці в рядах і лавах майже як ті жовніри. В огородництві, при сананю, під-різуваню й окуліровці кожен чоловік самостійний. Одним словом: сільська господарка фарм із зростаючою інтензивністю праці усе більше робить меть ся ар-тистичним ремеслом; а се річ давно відома, що ві одна галузь праці не має стільки шансів для спілкового заряду, як артистичний ремієсл. Се знав вже Шульце-Деліч.

Та й передбачим: індустриальна виробна спілка належить до дисгармонійних спілок, що через внутрішню органічну хибу засуджені на смерть; сільські-ж спілки належать до гармонійних спілок, з'організованих так, що інтереси усіх товаришів гармонізують із собою і тому ці спілки завше удачні. Я не можу тут подати досить трудного основанія сеї тези. Хто хоче із тим познайомитись, най прочитає мої попередні твори. Сільська спілка саме так гармо-нійна спілка, як спожиткова і кредитова спілка і тому має такі-ж самі шанси на успіх як і вони; а інду-стриальна виробна спілка належить до дисгармо-нійних і тому ніколи не може вдатись. Я думаю, що на перше питанє я відповів достаточо.

Друге і найважніше питанє, до якого тепер переходжу, було, яку користь можемо мати ми, горо-дани, наші міські робітники і ремієсники від сіль-ських спілок?

На се питанє можна відповісти тільки відпо-вівши на друге, а власне: чи можна прийняти, що за-пмочию сих спілок піднесеть ся цілу класу сіль-ських робітників? Бо в такім разі, як я вже казав, покращає само собою становище висших верств ре-бітничої класи. Як же, противно, можемо тільки спо-діватись, що ці спілки піднесуть лише через асоціа-цію поодиноких сільських робітників понад їхню класу, тоді й ся форма спілок не може зробити нічого радикального для розв'язаня великого завданя соціального питаня.

Но, але я гадаю, що наша спілка покаже, що вона доросла до завданя піднести цілу класу сільських робітників, а із ними разом і инші класи. Я хочу навести тут причини сеї моєї гадки.

Скажу наперед, що не вірю, щоби держава під якою будь формою правління відібрала великі маетки віддичів і перемінила їх в спілкові управи. Держава, від коли існує історія, не була ніколи нічим иньшим як виділом пануючої класи, ну, а розумієть ся тільки фантаст може сподіватись, що вона сама врубав гільку, на якій сидить. Та я й зовсім не бажав би державної помочи. Сам є чоловік! Де спілки виборили до тепер перемогу, боролась вони скрізь під прапором само-помоги. Спілки, що помпоють других, параліжують нерв сили господарского чину.

Як пригадаєте те, що я казав, що самий перехід маетку на власність спілки, вже підносить його ціну, то згодитесь зі мною, що заснованє таких спілок гро-шевитими людьми, після перших проб виявить себе незвичайно хосенним і нтересом, що зовсім не обі-цуює ризика, але навряд поради доходи і добрий про-цент. Ну, а до дуже гарного інтересу людей не треба довго намовляти. Кілько маетків нині завдовжено врі-вень із вартістю, а то й понад неї. Відома річ, що багато гіпотечних банків вже давно не одержує пра-вильно процентів і тільки тому не зважують ся на ліцитацію, що управляти тими маетками за помічю урядників коштувало би дорожше, та до того вони боять ся „робити відписи“. Як ці люди побачуть пе-ред собою спосіб вратувати своє майно, то вони не вагати муть ся довго ужити його, себ то зайцувати

маєтки і винаймати або продавати їх заложенним для тої ціли спілкам і то добре кермованим. Так само існують тисячі дуже задовжених дідичів, що бодай іще мусять ся-так триматись, але дуже радо вжили би якогось способу, щоби і з честю і основним капі-талом вицофати ся. Ці дідичі, як мати муть охоту й хист до господарства, могли муть розділити свою по-сілість на спілку і за доживотну плату та тантєми заступати її, як доживотні адміністратори, і користу-вати ся помешканням в панськім домі і правом полю-вання в лісах.

Не підлягає ніякому сумнівови, що як перша проба вдасть ся, то в коротнім часі сила маетків пе-реїде на спілки. Хто вважає се утопією, тому при-гадаю тільки, що із 16 тизів, що в 1846. році за-снували першу спожиткову спілку, вже в 1896. році зробило ся півтора мільона членів британських спо-житкових спілок, себ то числючи сюди і їх родини, коло 4 мільонів людей, що мали 360 мільонів власного капіталу, та при обороті в півтора тисяча мільонів марок, могли видати 155 мільонів марок, як дивіденду закупа. Тому я далі нагадаю, що із кількох членів заложеного Шульце-Делічем народного банку, в 1897. році зробило ся вже майже 500.000 люда, що мали понад 150 мільонів марок власного капіталу і рахуючи в округлих числах, могли видати на кредит 1750 мільонів марок! Тому я нагадаю, що із кількох німець-ких спілок, які заснував він серед тяжкої боротьби із реакцією, розмножило ся їх тепер понад 16.000, а число їх членів разом із родинами виносить кілька мільонів. Ці числа доводять, що кожда спілка, що є так вигідним інтересом, розмножуєть ся невимовно швидко. А тому не підлягає ніякому сумнівови, що і сільські спілки, скоро виявлять себе, як інтерес, розмножувать ся так само швидко. Чи вони вияв-лять себе в тім змислі, розумієть ся може пока-зати тільки проба; але що вони подають найкрасні надії, того не може ніхто заперечити.

(Далі буде).

„La question ruthène“. Др. Герц пише, що між поневоленими народами Росії єсть другий з ряду що до чисельності славянський народ — Українці. З 32 мільонів Українців живе лише 4 мільони поза межами Росії. Сей народ звисний в історії з відовічних борб з монголами, зі свободолюбних змагань та з чудових народних пісень. Відтак пересказує автор після даних з „Ruthenische Revue“ історію України, подає указ з р. 1876, а в кінці пише дословно: „Досвідчить, що всякі утиски скорше або пізніше розбуджують лише опір. Ідеалізм української інтелігенції побідить всі труднощі і поведе до культурного поступу сей народ, що противно як панслависти найбільше любить і признає європейську культуру. Українці увійшли тепер в контакт з культурним світом через видавану в німецькій мові і знаменито редаговану Р. Сембратовичем „Ruthenische Revue“. А їх змагання вічають ся великим успіхом...“

У висшій школі наук політичних в Парижі на засіданні „Section d'Histoire et de Diplomatie“ мав президент сеї секції др. Жорж Вайль (Georges Weil) відчит про Українців, їх історію, їх теперішні змагання, про указ з р. 1876 і про варварську заборону українського слова в Росії, та про положене галицьких Русинів. Др. Жорж Вайль користувався даними з нашого органу і висказувався дуже похвально про видавництво „Ruthenische Revue“ і про її редаговане.

Французький письменник (Alexandre Ular) Александер Улар оголосив довшу розвідку про відроджене Росії, в котрій присвячує спеціальну славу Українцям. Автор користувався також даними з „Ruthenische Revue“, а особливо статтю з 16 числа за рік 1904 п. з. „Die Liebesgabe des russischen Kronprinzen“. Розвідка Улара появилася у французькій, німецькій і англійській мові; між иньшими також в книжці за май „Neue Rundschau“.

Показує ся отже, що уміле ведене видавництва по мимо всіх труднощій (які на жаль так гарна справа мусить стрічати) приносять нашій народній справі великі користі. Справедливо пише др. Гедін: „Наколи „Ruthenische Revue“ буде ще кілька літ так світло заступати народну українську справу, то поставить ся справу перед очима культурного світа так ясно, що ніхто не буде в силі її затемнити...“

Новий Санч, д 1. червня 1905.

Василь Яворський,
посол до Ради державної.

Росія й Японія.

Після вчорашніх телеграм з Вашингтону виходить, що президент Русвельт в розмові з амбасадором російським гр. Кассіні жертвував на всякий случай свою інтервенцію в справі мирових переговорів Росії з Японією, при чім заявив, що дальше ведене війни збільшило би лише вимоги і жадання Японії, а пічим би не могло причинити ся до зміни напрямку, який події війни досі взяли. В загаль, як по кожній більшій битві досі, так і тепер преса європейська заговорила про

мир, та про держави, які готові при его заключенні посередничити. Поголоски про заключення мира є тепер частіші, вискази дипломатів в сій справі що раз яснійші і більше здецидовані, переконання всіх майже правительств цивілізованого світа є за заключенням мира, бо дальше ведене війни було би лише даремним і проступним проливанням крови. Та цілком инакше являє ся справа царови і его правительству. Цар бачить також, що надії на зміну щастя у війні теперішній для нього нема, що дальше ведене війни, се лише сліпе марюване грошей і крови людської — та з другої сторони цар і его правительство знають, що тих 300.000 вояків, що в разі заключення мира вернули би з Манджурії в Росію, то огонь, від якого полуміння революції огорне цілу Росію і зготує дуже непевний кінець династії. Цар бачить, що він мусить заключити мир і рівночасно бачить, що він не може заключити мира. І ось щоб з сего блудного колеса судби якось вибрити, цар, коли вірити останнім вістям, здецидувався скликати собор представителів народу і їм віддати рішене в справі війни і в тій цілі покликав до себе Вітгого, якому поручив випрацювати приготування до скликання представителів народу. Та чи сей експеримент не вийде царови на гірше, як ему здає ся, треба дуже сумнівати ся. Мабуть Немезис історична осліплює царське правительство і каже ему, мов ратуючому ся на сліпо, вибирати самі найнебезпечніші средства ратунку, щоб тим певніше і сильніше пімстити ся на історичнім пережитку. Коли всі з'усилия чиновництва, всі з'усилия тих, що дали ся звербувати брязкотом золота на зазив царя, розбили ся о груди Японців, коли в останніх днях останню надію царського чиновництва покрили холодні хвилі японського моря — тоді чиновництво кличе представителів народу, кличе народ, а зглядаючи народи Росії до сего, щоб они ввели Росію з положення, в яке її чиновництво завело. Але звідки цар і его правительство можуть надіятися, що той з'їзд представителів народу не стане судом їх злодійських вчинків, що відважує ся на такий крок? Коли вісти в тій справі справдять ся і скликане парламенту російського стане фактом доконаним, маймо надію, що він введе Росію в нову фазу життя без огляду на волю царя.

Російські кораблі „Олег“, „Аврора“ і „Жемчуг“ під командою адмірала Енкіста завітали до Манілі і там будуть інтерновані аж до укінчення війни. Остатє ще незвісною річю тільки те, де дів ся адмірал Добротворський. Що до флотилії транспортної, яка мала окружити Японію і дістатися до Владивостоку, то она без найменшого сумніву попаде в руки Японців, які в кожній хвилі можуть її дорогою до Владивостоку перетяти. Так отже з величезної флотії російської заледви кілька підридних кораблів доплило до Владивостоку і Шангаю, 3 утікли до Манілі, кораблі транспортні блукають ся ще по морі, а решта або в полоні, або на дві моря, 2 адмірала в полоні, 1 погіб, 5000 вояків в полоні, а більше як 10.000 покрили філі Спокійного океану. Такого погрому на морі історія не памятає. Японці

стратили всього 424 людей в убитих і ранених, та три протиторпедовці.

25-літній ювілей пос. Єр. Пігуляка.

Що наш загаль вміє пошанувати поетичність і безкорисну працю ствердили сотні гостей, які неспроглядно юрбою заповнили в неділю велику залу Музичного Товариства, щоб святкувати 25-літє труду і заходів посла Єротея Пігуляка.

Ювілейний номер відкрив сердечною промовою, голова „Рускої Бесіди“ інсп. О. Попович, один із немногих товаришів перших виступів ювілята на полі громадської праці. Подавши звязку еволюцію нашої країни за останніх 25 літ, вказав на заслуги ювілята, якого шанує зирно вся Буковинська Русь, чого найкращим документом сотні привітних писем від усіх руских товаришів на Буковині, які бесіди передав ювілятові в прегарній гудульській, різбленій скринці, у якій віку вималювала арт. мал. п. Кохановська чудовий образ, який представляє ювілята, як він із гори промовляє до народу. Другий промовив, голова руского клубу соймового, віцем. др. Ст. Смалъ-Стоцький, витавачи щиро свого товариша, із яким звязував у армії народної праці, з огнем ювілем, іменем всего суспільства, складає йому поклон за тривку безкорисну працю. (Грімні оплески!) 25 літ сажити не легко серед наших обставин, але Ти товаришу прослужив їх, не ждучи заплати, аж вона сама прийшла. Жий же і тривай нам на многі літа, а тоді сповнить ся Твоє бажанє, що досягнеш ся красці будучині для нашого народу. Многая літа Тобі! Після продукцій міщанського хору промовив дорогий гість із Галичини, посол Олександр Барвінський, просачи передовсім вибачення, що не в силі висказати своїх почувань і вражів із нинішньої днини. Просить також вибачити, що галицька Русь не окромогла ся вислати більше представників, хоч галицькі політики могли би на Буковині богато дечому навчитися. Для бесіди Букована, се мібра, де він на ново одушевлює ся, набірає нових сил. Бесідики порівнює ту хвилю, як він був вперше в Чернівцях перед 30 роками, як жив ще пок. М. Устиянович і Продав, час перших починів — із нинішнім днем одушевлення, коли все живе Буков. Русь переливає ся наче в колейдоскопі. За той час все так розвинуло ся, що тільки радувати ся і тішити! І я чую ся щасливим, що можу нині повитати із 25-літнім ювілем мого друга і товариша, що не мало рук приложив до сего діла, а по за тим не відмовляв і нам в Галичині і своєї ради й помочи. Через те й сумнішє відчувую, що я тут один із Галичин, в якій імени я впрочім не можу і не хочу промовляти. А здало б ся і нашим патріотам бачити дружину Січову, ту сторож Русь, ослівану Федьковичем, свідоме учительство, що стоїть в безпосереднім контакті з народом! Радше око і ряд щиро-народного духовенства, якого давно зовсім не було. Нинішній день докazuje, що наша суспільність живе повним житем політичним, що вміє пошанувати щирою робітнику, як ось працю мого товариша-ювілята. Се свідчить і про те, що тут вміють далі працювати в тім же напрямі, не руйнуючи зробленого вже другим, так, що зрієт Бук. Русь видний не лиш для чужого але й для свого! (Грімні оплески). По продукціях Боляна промовив голова тов. прав. шляхти п. Вердеш де Ввад, передаючи ювілятові грамоту почесного членства, ім. рус. православного духовенства О. Маламчук підпис заслуги ювілята для православної церкви, п. Юр. Князький, видав його як сичового атаман, п. В. Домбровський від тов. укр. студ. „Січ“, п. П. Мігуля ім. тов. руских студ. „Союз“, а сел. І. Ростокский від німчанської читальні. Вітати п. пос. Ф. Калитовський випав на здоров'я Ви. жени ювілята, підносячи при тім вагу і значінє жіноцтва. Вузкі рамки сего справоздання не дають нам спромози передати точнішого змісту усіх щирих привітів, які публіка витала рясними оплесками. Промови переплітали виступи

хору „Бук. Боляна“, Міщанського і молоджи. По промові п. Ф. Калитовського підняв ся сам п. ювілята і повитав рясними оплесками, промовив глибоко зворушений ось так:

„Вельми достойна, так світла як дні рога рідна громадо!“

Коли отак дивлюсь на отсей величавий руский збір, що деже перед моїми очима, то мамохить випинає передімню і образ минувшости, як то воно на Буковинській Русі перед 25 літами виглядало; тоді, де ми себе лише ще шукали, нликали, визирали, збирали, та в цілім краю ледви громаду на пількадесят могли згорнути, хоть чужі і нам вже тоді виводили, що нас на Буковині малоб найбільше проживати.

Серце радіє, веселіє, бодрить ся отою величною нинішню зміною у нашій суспільности. Але доплатива душа шукає й будучини забачити: чи отой сьвіжий весняний живий розцвіт нашого життя-буття на Буковині, завяжеє вже в пожадану народну оцю, і чи встигне той наш нещасливий нарід розкошувати раз своєю власною солодкою оцю? Чи може і на нас Буковинцях повторити ся грізна дотеперішня руска судба: свій власний нєвіт своїми власними цушнями розекубити і ніколи не допустити до того, щоб він завязав ся і дозрів в свій питомий солодкий овоч?!

Може не коче на місяці в отсій сьвятотчній хвилі отакі трівожні думки будити? А може й противно. Може як раз отей хвилича на то як найдогіднійша.

Бо чогож властиво згромадили ся ми нині так численно так сьвятотчно на отсім місці? Чейжеж не на бенкетоване, не на звеличуванє самих себе?! Ми перебуваєм тепер стан лише що першого і тому варіовку народного розвитку, нам ще не бенкетувати, а тим менше звеличувати себе. — Час наш, се час приготування, і тому тяжкої мозольної, спартанської праці.

Бо хоть пісня гомонить ми не дамоє: „нас більше тут“, то будучині нашу, права наші людські і природні саме число зовсім не заповнює ще так, як воно досі в протігу довгих віків не в силі було нас само собою із занепадкоу двигнути. Ми любимо все вказувати на велике наше 30-мільонове число. Але число, що складає ся головню з негативних лічбів, з круглих нуль, се не число, се мрія. Зітри перші позитивні нечисленні лічби і велике число розсипає ся, оберне ся в пічю, себто в численні або бездушні нуль, а се не становить народу, се не-сьвідомо товпа, з котрою сьвідомі люди і народи нігде ніколи не числяли ся і не числять ся.

Перетворити оті численні народні нуль в позитивні народні числа, витворити таким чином сьвідому 30-мільонову руску громаду, отсе наше так велике, як тяжке народне завданє, отсе наша будучиність.

Се зрозуміли ми на Буковині вчасне і туди звернули всю свою народну роботу. Нормальнеж средство до осигнення сеї великої цілі, се школа. Тому старали ся ми всіма своїми силами насамперед здобути народну а потім і середню школу, в свої руки і здобули її. (Славно!) А попри то, розсїяні, на підставі чужої школи образовані нечисленні одиниці, згортали до купи, загрівали, та будували через 25 літ отсю свою рідну, та тому дорожу громаду. Приготувавши отак питомий ґрунт, значить, коли загаль вже в значній часті може нас розуміти, приступили ми тепер до впорядкування й другої сторони питомого культурного життя, до економічного двигнення нашого народу.

В отсій важкій роботі брав і я живу участь, але не займав в ній ніколи першого, провідного місця, хабя що був щирим співробітником, кожним добрим народним офіцером. Менше в ініціативі а більше в способі переведення завдання лежала може вага моєї народної роботи в нашій сільській праці.

А коли сьогодні наша сьвідомо громада зійшла ся отуг, щоб застановити ся над сумою тої спільної своєї роботи, то моя притічка подато нині до того лиш безпосередню причину. Головна ж задача нинішніх зборів се не бенкет, не звеличуванє себе, се поважний огляд свого поступу за 25 літ, рахунок з 25 літньої спільної народної роботи.

Я рішучо протавив ся тому, щоб при тім рахунку зроблено з мене та-

цю, по котрій малобся нині той злий рахунок писати, але не пошло нічого, громада сказала, мусить, і так сталося, проти свідомої громади нема ні опору ні ресурсу (скажи!), вона мусить знати на що її сего чекає і вона то доладала знає.

Світла громадо!

Я свідомий вночі своїх слабих, недостатних сил; в мене не вговорить ніхто, мов би отяла нинішня, так світла признає, посвятила нашому загальному поступови за 25 літ, відносилось окремишню до моєї крихітки; а коли помію того опинилось нині такі все на нині, то се відноситься на хіба тої щирости, стійности, незломности, що в кождої душі, казали мені завжди вложувати свою душу. (Славно! оплески!) Та за се я нічого не винен, бо се натхнула мене так моя дорога мама, такою вона сама була, таким вже і я загину.

І ось із святою згадкою про незабутню мою дорогу маму, а була вона собі з дому така проста мужичка (Славно!) опинився я мимоволі коло нашого жіноцтва, в котрого в руках лежить подріб нашої народно-будівничої справи. А се так важке завдання народно-суспільної праці, що наріз формулював его в окрему пословицю, мовляв: муж тримає хату за один вугіл, а жінка за три вугли. Бо що жінка з придбаного мужом матеріалу в хаті зробити то й буде. Як серце, яке чує, яку душу, які погляди мати у свою дитину виликає, такі будуть наші покоління, така буде і наша будучність. (Славно!) При нашій суспільній роботі треба отсе добре на тямці мати. А в сій напрямі була наша робота як раз найслабша. Се треба безпременно направити.

Але будь що будь, зм'явши оком все то, що впротязі 25 літ на нашім народнім полі досягнуто, то впливають з того дві нестерті правди: по першій: що напрям і спосіб нашої дотеперішньої народно-суспільної роботи йде в праву дорогу та здоровим ходом; а по другій: що наша суспільність тяжкою віковою недугою ще не зломана, ще не зламалася, ще жива, ще гідна красної будучности. (Оплески!)

Се пізнане при нинішнім огляді, а ласкає признає дорогої рідної громади отой нашої дотеперішньої праці около відродження Буковинської Русі-України, яке вона отсей хвилі в мої руки складає, наповняє мою душу солодким вдоволенням та горячою вдячністю для отой ласкавої доброї громади і стаєть приналежкою силі ще до дальшої праці в дотеперішнім напрямі. (Грім! оплески!)

Приймиж вельмидостойна, єдина руска громада, за твою ласкавість, за твою щирість, за твою доброту, за твою прихильність, за твою справедливість, за оту велику честь, якої я нині від тебе несподівано і несподівано дожив мою горячу, мою нескінчену подяку.

Свідомо, моя деіза була остання завжди: громада все, а ніщо! хіба би відчакнена галуза! На твоїх услугах жие і стоїть моя крихітка, тобою гордуюсь, тобі клонюся, перед тобою безумовно бю моїм чолом. Послїдні слова ювілята прямо глушила невмовкаюча буря гримих оплесків і окликів.

Вже добре по півночі замкнув інсп. Попович комерс, звичуючи, що на свято наспіло безліч привітів, яких тут прямо годі відчитати, а всі вони, бажають ювілітові довгого віку на славу нашого народу!

НОВИНКИ.

Чернівці, 6. червня 1905.

Личні вісті. Посол Ник. Василько і віцем. др. Ст. Смал-Стоцький виїхали до Відня.

Що до нужденного становища „Neue freie Presse“. в послїдних часах нараджувалося руске учительство вашнівецького повіту по загальних зборах станівської філії „Руска Школа“ в Станівцях дня 3. мая, а із цілої Буковини по загальних зборах центрального товариства „Руска Школа“ в Чернівцях дня 4. мая с. р., та ухвалило одностайно не уважати „N. F. L. Z.“ органом учительства, та обв'язалися

найближче число „N. F. L. Z.“ відслати і її більше не побирати. Що до потаємного становища п. Кісановича, то підносили ся голоси, щоб висказати ему погорду і обурення, — однак перемогла гадка, щоб над его особою перейти до дивного порядку, бо він того не варта, щоб ми ухвалювали що до него які небудь заяви будь то прихильного будь то неприхильного змісту... *Учитель.*

Віче укр. академиків в справі університетській відбуло ся недавно в будинку університету львівського. Анї сенат, анї ректор не вислали своїх заступників. З професорів брав участь в нарадах віча тільки проф. Дієтрянський в характері приватнім. По довгій рефераті акад. С. Барана в справі утратившого характеру львівського університету, забирає між иншим в дискусію голос і проф. Дієтрянський. Принято резолюцію референта, яка зазначає, що вічевики, не резигнуючи з борби о самостійний український університет, домагаються на разі вревання на львівським університеті 5 нових кафедр з изиком викладовим українським, іменню: права римського, австрійської процедури цивільної, права торговельного і вексельного, економії і права адміністративного. Дальше резолюція домагає ся іменования Українців членами комісії для іспиту правно-історичного. Вікниці визнають вічевими всіх правників Українців, що подають ся до І. іспиту, щоб в подальшій значували, що хотять здавати по українськи, а послів руских, щоб постарали ся о написи на університеті в изиді українським побіж польських для зазначення утратившого характеру університету.

Нові відебуристри. На п'ятничнім засіданні ради м. Чернівців вибрано першим відебуристром бар. Ф. Фірта (Німець), а другим д-ра Балмаша (Волох).

Трясене землі навістило Петенью, через що багато домів є так ушкоджених, що годі в них навіть мешкати. Богато домів таки позавалювало ся; се відноситься ся передовсім до магометанської ділянки, Баченин. Розуміє ся, що не обійшло ся тут без жертв. До темер добуто 120 вбитих і 250 ранених.

Праця студентів в Америці. Студенти університетські в Америці не гордять ніякою працею, щоб лише заробити чесно на удержання і життя та на студії. На 120.000 студентів університетських в Америці 45% вичить студії без помочи родини. В Сиракузах прим. убогі студенти сповняють рано обов'язки возних склепових, зимою знімають сніг з дахів, а відтак біжуть на виклади. По викладах уступають до стола товаришам по клобах, а вечерами мають яке платне заняття у місті. Студентки заробляють головню писанем на машині, або приймають посади помічниць в господарствах домашніх. А правдиво демократична суспільність американська цілком не гордиться тими бідними студентами, а протийно високо їх цінить. Тішать ся они також пошаною своїх багатих товаришів. Так прим. одного студента, що нажите заробляв як простий робітник в фабриці, вибрали товариші на почесне становище президента класу сеніорів. Желїзна енергія тої молодіжї прагнучої і учачої ся мусить заїмнувати кождому.

Великі поклади земного воску найдено останніми часами в португальських посїлостях полуднево-східної Африки.

Оповідки і т. п.:

Русинів Сторожинецького повіту запрошає „Руска Бесіда“ і „Руска Школа“ в Чернівцях на отворення своїх Філій, які відбудуть ся сего четверга, 8. с. м., о 11. годині перед полуднем і о 2. годині по полудні в Сторожинці в готелю Центральнім з таким дивним порядком: 1) Пояснене статутів, 2) винос членів, 3) вибір виділу і 4) вільні внески. На збори прибудуть посол Єротей Пігуляк і відпоручники обох товариств із Черновець. Надіємо ся, що руска інтелігенція місцева і зі всіх руских сіл Сторожинецького повіту не тільки що прибуде в повний час, але заохотить і селян до громадної участі в сих перших зборах обох філій і взагалі в сій першій маніфестації руского життя сего повіту, в якій повинні взяти участь всі інтелігентні Русини і Русинки враз із про-

св'ятим селянством, що згуртоване вже в читальні і касах руских сіл сего повіту.

Позір! Перше засідання Старшини „Союза Січій“ на Буковині, відбуде ся в п'ятницю дня 9. с. м. о год. 7-й веч. в сали „Народного Дому“ в Чернівцях. На порядку дивним стоїть: 1. Уконтитування старшини. 2. Вільні внески. (На основі § 10. Уставу „С. С. н. Б.“ належать до старшини крім 7 членів вибраних „Головною Радою“ також і всі кошові „Січій“) — *Єротей Пігуляк*, отаман „С. С. н. Б.“

Загальні збори товариства Руско-Міщанської Читальні в Чернівцях відбудуть ся в неділю, дня 11. червня н. ст. 1905. року о годині 2-й по полудні в великій сали „Народного Дому“ улича Петровича ч. 2. із слїдуючим порядком дивним: 1. Привітання гостей. 2. Прочитання протоколу з послїдних загальних зборів. 3. Справоздане виділу з дивності. 4. Справоздане касове. 5. Вибір нового виділу. 6. Вільні внески. — За Виділ: *Йосиф Митцак*, голова. *Іван Ясінський*, секретар.

Тов. „Кіцманський Воїн“ устроє в честь Ізидора Воробкевича дня 15. с. м. 1905. р. в сали громадського уряду в Кіцмані Концерт із отсею програмою: 1. Вступне слово: дир. С. Шполярівський. 2. Воробкевич: а) Помаринян; б) Вчужинній загибав хор міщанів. 3. Колинський-Нижановський: Люблю дивитись. Тенор-баритон. дует. 4. Шевченко-Топольницький: Три шляхи, хор муж. 5. Декламация. 6. Ян Галь: Народні пісні хор мужеский. 7. Шевченко-Лисенко: Гетьмани, солю баритонове в супроводі фортепиано. 8. Шевченко-Воробкевич: Думи мої, хор муж. 9. Лисенко: Народні пісні, хор міш. — Вступ від особи 2 хор., для селян і учеників 20 сот., чистий дохід призначений на будову „Народного Дому“ в Кіцмані. Початок о годині 8-й вечером. По концерті відбуде ся комерс.

Із штуки і літератури.

Др. Георгі Адам про „Землю“ Кобилянської. В 16. ч. берлінського двомісячника „Das literarische Echo“ подав звисний їм. письменник начерк нашого письменства за рр. 1902—1904, в якому згадає між иншим про смерть Сидора Воробкевича, а відтак посвятив послїдній вичечатацій повісти нашої письменстві п. Кобилянської доволі простору згадку. Кажемо „послїдній, вичечатацій“, бо п. Ольга Кобилянська, яка тепер для порятунку здоров'я виїхала на купелі за границю до Bad Nauheim, — як зачуваємо — вже покінчила новий білий роман. Др. Адам пише: „Між найновішими літературними появами звертає на себе увагу передовсім новий твір О. Кобилянської. Роман Кобилянської „Земля“ розповідає одну із захоплюючих трагедій з життя мужиків, що проминає то із рівним супокоем то серед напруги бур але в основі все безсвідно понад добротливу та безмілосердну все змішаву і вічно ту саму матір-землицю, яка для чоловічих снів, яких носить, живить і хоронить є змістом життя і долею. Оттака пара людий, що в цілїм своїм життю і всій суті туги зросли ся, прямо утотожнили ся з землею, якої кусень добули невтомною, твердою працею на свою власність, виховала собі двох наслїдників свого майна і праці, вірного й сильного, похожего на батька Михайла і звиродилого, змішаного Саву. Коли Михайло, відорваний від землі мусить сповнати незрозумілу для него цїсарську службу, приходить ся Саві перебрати працю старшого брата на себе; оттоді і над ним занаволює могутність землі і задля землі вбиває повертаючого брата, який найшов собі вже й жінку, щоб разом із нею як свій гайд посвятити всю силу батьківському трудові. Знаменито вдала ся стаття старого Івоніна, що „любить і знає землю в кожній порі року, у всіх її настроях, як самого себе“, що при всій мужицькій обмеженості є чоловіком простої величини. І братовбивнички не може він відмовити своєї батьківської любові, свідомість страшного вчинку ховає він із желїзною силою в своїм путрі і нікому не каже, як страшно покарав Господь двічі його хату. Надїя убитого передає однак синові колишньої любови його Михайла, якого люблять гладить старимп твердами мужицькими долонями; він

бачить, що в їм виростає красна будучність, бо він має стати „ученим“, щоб бути вільним від пригноблюючого, демонічного панованя землі. Усі глибокі, психологічні проблеми виведено не ласкаво а природно, і коли перша частина повісти іза великої кількості образів із мужицького життя на Буковині, яка є вітчиною письменниці, є за простора, то друга частина стоїть на висоті повної сили; в отсему творі визначається ще і ніжний талант Ольги Кобилянської в припаднім замальовуваню природи.“

Із нашої журналістики. В Канаді, в Вініпегу почав виходити місячник „Ранок“, що має бути органом тамошньої незалежної церкви.

Міжнародну виставу штуки в Монахові отворив святочно в п'ятницю князь Лютиполь в присутності двірських достойняків і заступників чужих держав. Виставу улажено в хрустальній палаті.

Літературно-науковий Вістник. Річник VIII. Том XXX. книжка VI. за червень 1905. Зміст: а) части белетристичної: Із поезій Миколи Вороного. Ольга Коренець: Навіки. Надія Кобилянська: І. Буря. II. Ніч. Микола Дерлиця: Хмиз. О. Пляш: Пальні мислення і учитель. Андрій Чайківський: З ласки родини (далі буде). Франк Норріс: Вир. До анекдотичної біографії Шіллера, б) наукової: М. Грушевський: Огвертий лист до гр. кат. ординаріїв і духовенства. О. Вишневецький: На переломі (далі буде). Реферат комісії у справі знесення заборон українського друкованого слова (конець буде). Іван Франко: Двозначність і дволичність. М. Грушевський: Конституційне питання і українство в Росії. Павло Волосенка: Виріб колодок у Свйоніках Горішних коло Кракова. В. Львівський: Нові книжки. Від Української Демократичної Партії. Хроніка і бібліографія. — На отсїм випуску фігурує вже як видавниця Л. Н. Вістника укр. рус. видавничя спілка у Львові, а не наук. тов. ім. Шевченка.

Ruthenische Revue. Halbmonatschrift. III. Jahrgang. 2. Maiheft. Nr. 10. Inhalt: An die Scholle gebunden. Von Reichsratsabgeordneten Basil R. v. Jaworskyj. — Zum Kampfe gegen die Mundsporre in der Ukraine. — Briefe aus und über Russland. Von Romanow. — Das Ausland über die ruthenische Frage. VI. Die Ruthenen. Von Alexander Ular. — Die Anzahl der Ruthenen in Europa, Asien und Amerika. Von Iwan Netschuj-Lewickij (Kijew). — Die Nadel. Eine Erzählung von Oleksa Storozenko.

Гумористичний кутки.

Мала, а прайра ріжниця. Наша будучність є на морі! — сказав Вільгельм II. Наша будучність є під морем! — сказав Микола II. на вість о погромі Різдвянського.

Малий Фейлетон.

Іван Тургенєв.

Вдоволенний чоловік.

По вулиці столиці спішив, підсакаючи, ще молодий чоловік. — Його рухи веселі, скорі; очі сяють, уста весміхаються ся, приємно червоніє зворушене лице... Він саме вдоволене й радіє.

Що притралося йому? Припала йому якась спадщина? Авансував він? Спінити він може на rendezvous? Або може — посїдає гарненько — і чути здоровля, чути великої сили розіградо ся в його цілїм тілі? Невже-ж покляли на його шийку твій червоний, осьмоугольний хрест, польський королю Станіславе!?

Ні! Він склав на свого знакового клевету, розширив її пальчиком, почув єй, ту саму клевету з уст другого знакового — і сам повірив їй.

О, який вдоволенний, який добрий в сій хвилі — сей милий, багато заповідаючий молодий чоловік!

Переклав В. К.

При зміні місяця просимо відновити передплату.

Оголошення Кас райфайзенських.

Звичайні загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Шинківці стоваришени зареєстрованою з необмеженою порукою відбудуться дня 18. червня 1905 о 2. годині пополудні з наступним порядком: 1. Прочитане протоколу попередніх зборів. 2. Справоздане касе за рік 1904. 3. Розділ чистого зиску. 4. Вилісоване двох членів ради надзорчої. 5. Вибір каспера і установлене ему платні. 6. Вільні внесення і запитання. — За старшину *Ілля Андрук*, начальник.

Звичайні загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Южинець відбудуться дня 15. червня 1905 в 11. годині рано в домі Михайла Григорчака з наступним порядком: 1. Відчитане протоколу загального збору з року 1904. 2. Предложено замінити рахунків за рік 1904. 3. Вибір старшини. 4. Доповняючий вибір ради надзорчої. 5. Вільні внесення. — За старшину *Василь Бачинський*, каспер.

Загальні весняні збори каси позичкової і щадничої для громади Боянчук відбудуться дня 21. червня 1905. в 2. годині пополудні з наступним порядком: 1. Прочитане протоколу. 2. Справоздане касе. 3. Вибір каспера. — *Михайло Зелізняк*, начальник.

Міжнародне бюро для подорожі „Globus“

в Чернівцях (Буковина)

ул. Ратушева ч. 14. (Matildenhof)

продає залізничні і корабельні карти їзди до всіх місцевостей в Європі, Азії, Америці, Канаді, Африці, Австралії і пр. і пр.

Всяких вияснень в справі їзди де-не-будь уділяє ся даром.

53 (4-?)

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть

NERVOL

антика др. Ю. Францога

в Тернополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натирания против всяких ревматичних болю, простуджених, ломаних костей, плечий, гістия і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймаати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і упаковкою.

Високим
Ц. К.
прави-
тель-
ством
концесіо-
нована

Високим
Ц. К.
прави-
тель-
ством
концесіо-
нована

RED STAR LINE

Линія червоної зірки

Львів

37 (7-12)

перед тим: ул. на Болоні ч. 8. I поверх,
тепер: ул. Городецька ч. 89. II поверх.
напроти головного жел. двірця.

Перевозять пасажирів впрот з Львова через Антверпен до Америки північної і Канади поспішними пароходами. Продажа карт американських залізниць у всіх напрямках. — Проекти даром і оплатно.

А, Анжа Чіляк

завдячую влас-
паходою пома-
котрої ужива-
мого волоса ді-
185 см. довго-
однакоже сред-
винадана волос-
лає і приписує е-
віддає великі при-
панам, ко-рим йде о-
красні вуся і бороду,
запобігає передчасному
лисенню і сивині, ва-
галі чудотворна ся по-
мада вертає волоссям
так на голові як на бо-
роді натуральну поли-
скую бавру. Ділає
она однаково так у мо-
лодих як і стариків. Я
уживала її 14 місяців.
Ціна одного слоїка
1 зр., 2, 3 і 5.
Щоденна розсип-
в цілий світ
за попереднім наді-
нем грошій, або за
саплатою. Най-
замовляти просто з
брики:

Анна Чіляк

Відень

I., Graben 14.

Головний склад в Чернівцях: Шмід і Фонтін.

Заряд друкарні
„Рускої Ради“
звертає увагу інтересованих, що
всіх друкарств висилає лиш
за попереднім надісланем на-
дежності або за посылатого.

КАНЦЕЛЯРИЯ
Друкарні товариства „Рускої Ради“
отворає
в надіймо і зьв'язку від 1/1 до 1/1 год. попол.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Бенценберга ч. 3.

Поручаю найбільший вибір літніх артикулів після найновішої моди.

Парасолі від сонця, чисті шовкові а наймоднішими ручками. Чорні En tout cas (гарантія через один рік, у всіх модних краках). Цигарниці і прочі подібні артикули після поспішної моди. Парасолі дитинячі, парасолі від дощу, для панів, пань і дитяч, різного рода.

Товари обувні в американської фабрики Hathaway Soule & Harrington в Бостоні. Самостійна продаж обуви в Boxealt і Chevreaux, черевки системоу д-ра Ламана і сандалки Княппа, півчеревки домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевки до вправ гімнастичних.

Артикули шпортові. Відбивачі до гри Lawn-Tennis, бальони, боліші, шанки і т. п. до того прибори.

Рукавички Glacé, Châir, шовкові, лівшовкові, а жонь великого рода. Паньчохи, дамські сітки, паньчохи для дитяч найліпший виріб, сіткові кастанічки, зарукавочки у всіх модних краках.

Капелюхи найліпші Rapala, Abanilla, флорентинські, а рижової соломи, найліпших заграничних фабрика-тів для панів, пань і дитяч.

Дамські шпортові шапочки англійські в різних краках, найліпших фабрикатів.

Капелюхи фільцові легкі літні після моди, в різномодних краках

Шалочки для панів дитяч з різного штофу і різної сорти звичайні і до подорожі.

Біле з правдивого англійського зефіру, в десень, білі пікові, гладкі, фалдовані під гарантією. Ковнярки і маншети, білі і в краках.

Краватки тукраєві і англійські, кожного місяця нові.

Артикули до подорожі. Найбільший вибір валізок, куферів, худелок, ташок, клунків і ремінців до наковання, касет, цигарових мішочків, пенсварків, пледів, мішків на білі, дамських мошонки на дорожність і т. д.

Склад гойдиярекої фабрики обуви А. L. Popper.

Видає товариство „Руска Рада“, в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середа, п'ятниця і неділя,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
ню застереженню. — Рекламації не
чатані відомі від обидвох поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік 20 К. — 6.
„пів року 10 „ — „
„чверть року 5 „ — „
„місяць 1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і наданість за інсерта-
ти платні в Чернівцях.

„Ми не дамося, нас більше тут!“

(Конець).

Дискусію над справоздачем др. Стоцького розпочав поважний кічманський господар Ів. Ростокій. Із питомою собі освіченістю вказує на те, що як віра без діла мертва, так мертвими залишили наші гримкі оплески, коли за ними не послідує учинки, коли нарід не віднесе ся відповідно і до тих послів, що заступали його інтереси і тих, що дбали тільки про власні, личні інтереси. Винувати наших послів не може, для них належить ся тільки признання і подяка. (Грімкі оплески). Помилити ся можна легко. Нераз господар купить дуже гарну худобу, а вона відтак спаршивіє, таке сталося із волоскими вільнодумцями. (Загальний сміх і оплески). В подібнім дусі промавляв і Василь Веселинчук із Чорного Потока, який крім того визнає селян до зацікавлення політичними справами, бо інакше не зможуть у тих переважних справах визнати ся. Після сего забирає слово учитель п. Осип Безпалко. Завело ся на своїх „приятелях“ не лиш мужицтво, але і рускі учителі. Ми все старали ся підпирати тих людей, що мали щиро заступати народні інтереси без огляду на їх національність. В тій цілі лучили ми ся для спільної борби із учительством волоским — але й тут прийшло ся вигодувати гадину зради. Волоске учительство через свого заступника Кісановича, зсоцідаризувало ся із найновішими „національними“ аспіраціями своїх послів, проти чого із боку волоского учительства досі ніхто не підніс голосу. П. Кісанович повідав, що дідиці можуть бути вільнодумні! Після того виказує бесідики жерело тої віри та заявляючи, що нам нічого втручатись в справи волоского учительства, п'ятує русиноїдний курс теперішніх статей К-ча, що крутять ся головню проти особи д-ра Стоцького. Відтак виказує теребені того панка про те, наче-б церковне питання на Буковині вигадав Штекель, коли кривди руского народу в православній церкві прямо вопіючі в небо. Годі й того поминути, що той політик, не признаючи ані ріжниць віроісповідних ні національних, ділить людей на таких, що вродились по сей і по той бік Дністра. Бесідики підносить гадку, чи не віднести би в виду сего до кравого учительського товариства, щоб оно видавало становий орган всего учительства з редакцією одвічальною перед загальним учительством, бо G. F. L. Z. се, як К-ч сам каже, є його приватна часопись. (Грімкі оплески). Після сего підносить о. Маланчук постійність і єдність руских послів, коли волоскі

вільнодумні зрадили вже в першій році та ставить резолюцію, щоб ухвалити заяву признання руским послам і цілому теперішньому Вд. Союзови, (Славно!) а погорду і обурення волоским новобоярам. (п. Лупін). До справи становища учительства супроти послів підіймає слово ще п. уч. Поша, який визнає руских учителів, щоб Gemeine Lügen чи там Freie Lehrer Ztg. ніхто не передбачував, та щоб такі рішення переведено по всіх округах. (Славно!) П. уч. Коцка виказує, що початок ворогованя п. Кісановича супроти руских послів пішов з того, що його як редактора F. L. Z. не прошено на основні наради Вд. Союзу, однак, коли не домагали ся сего его волоскі приятелі, то нічого не було для п. К. побивати ся руским послам. Тут поставив п. Герасимович внесення, щоб справи виключно учительські виключити із дискусії загальних політичних зборів, а за те підбути-б над ними окрему нараду. По ухваленню сєї резолюції забрав слово ще селянин п. Юрчак, який в промові навіяній біблійним духом виказує історію зради від Каїна, Юди аж до нині і покликуючись на численні приміри, не бачить великої будучності і для волоских зрадників. (Оплески). В кінці визнає народ до бачності перед солодкими словами обманців. В кінці промовив ще пос. др. Ст. Стоцький, дякуючи присутнім і бесідикам, та піддав під голосування 1) резолюцію із признанням для руских послів і членів Вд. Союзу, а погорду і обурення волоским зрадникам від-ого прапору. 2) із зазивом рускої суспільності до оборотної акції й організації, які прийнято через аклямацію гримкими оплесками. На сїм зборі о 8 год. веч. замкнуто, а після них відбула ся під проводом п. Ю. Мартинюка довірочна нарада учителів в справі G. F. L. Z., якої вислід подали ми вже в попереднім числі.

Події в Росії.

Диктатура Трепова. „Правит. Вѣстн.“ заповідає далеко йдучі реформи департаменту поліції. Он бачите, від яких реформ має залежати добро російських народів! Зміни на найвищих поліційних урядах вже й наступили. Помічника міністра внутрішніх справ і шефа поліції Ридишевського іменовано сенатором — себто перенесено в стан сучинку! Его наслідником на уряді помічника міністра внутрішніх справ і шефом жандармського корпусу іменовано петербургського генерал-губернатора Трепова, який остає далі на генерал-губернаторським уряді, на якому пролив уже тільки крові... Царський указ поручає Тре-

пову усеї справи, що відносять ся до публічного безпеченства.

Вивінуване Трепова так широкими правами, як се зробив послідній указ, робить його із диктатора Петербурга — диктатором Росії. Під скромним титулом помічника міністра одержав він більшу власть ніж сам міністер внутрішніх справ Булігін. До Трепова належати мають тепер справи публічного догляду і в тім напрямі будуть від него зависимі губернатори і префекти, даліше має він права сестувати діяльність товариств і спілок, не допускати до відбування конгресів, як уважати ме їх небезпечними для держави. До него належати буде також найвищий догляд над особами обжалуваними за протидержавні проступки. Одним словом, Трепов став головним командантом в борбі із внутрішнім ворогом. Колиб лише його місія не скінчила ся так як командантів борби із зовнішніми ворогами... Ся подія се новий доказ, що на царському дворі панує стара, завзято-реакційна течія, яка не хоче ні кінчити нещасної війни, ні дати волю закріпощеним народам. В виду нової номінації Трепова почув всю неодвітність своєї ролі его шеф, а раши підвипений Булігін і покінчивши проект про скликання народних представителів, над яким стане зараз радити комітет міністрів, подав ся до димісії, але цар єї не прийняв.

Політичний перегляд.

Гр. Білов князем. Цар Білогим II. надав канцлерови гр. Біловови титул князя.

Димісія Делькассого. В кругах правительствених говорять, що мін. Делькассє подасть ся сими днями до димісії, а его теку задержить сам презид. мін. Руве і розлічно безпосередні переговори з Мароком.

Альфоне XIII. в Лондоні. Б. с. м. приїхав Альфоне XIII. до Лондону. На двірці ватав его король Едвард VII.; з двірця поїхав король на обід фамілійний до палати Buckingham; вечером був король на прийнятті в амбасаді гішпанській. В середу відбуде ся похід до Сіті. Королем буде товаришити кн. Валлі. Відтак відбуде ся прийняття в Guildhall, вручення адреси міста Lanchester, вечером обід у маркиза of Lansdowne. В четвер відвідає Альфоне XIII. в товаристві Едварда VII. Windsor, а відтак відбуде ся нарада в Aldershot. Відтак буде ще галевий обід в Buckingham, обід у кн. Валлі, обід у кн. of Connaught і велика вечірна забава в палаті Lond. undergry.

Дещо з положення економічного в Хінах. Перед кількома днями приїхав до Бруксвіль Хінець др. Sun Yan-Sen, щоб зголосити приступленню хіньської партії соціалістичної до союзу інтернаціонального. При нагоді представлення розвитку соціалізму в Хінах, представив він ось як коротко положення в Хінах: „Народ хіньський живе під гнетом Манджурів, як пр. Поляки під наїздом Москалів. Для того їх першим гаслом є: Хіни для Хінів, прот з чужими гноби-

телями! Не належить забувати, що в Хінах нема приватної власности землі, ціла майже земля є спільною власністю і розділює ся тільки після старинних звичаїв між мешканцями до уярив. Маємо також дуже просту систему податкову: кождий платить тільки може. Не знаємо, як в Європі, нерівномірного розділу тягарів публічних, а жовті товариші хочуть ту систему ще уявити і раз на все унеможливити гнет класу сильніших над слабшими. Машини не зробили досі в Хінах такого поступу як в Європі, переважно панує праця ручна. Досі панують у нас уряди цехові і дятото всі у нас є після заходів з'організовані. Положене матеріальне робітників хіньських не є найгірше. Маємо мало бідних, а ще менше богатих людей. Цехи боронять ся завзято перед впровадженням машин і проти європейської системи продукції. Знаємо чим ми є: найнащасливішими між народами. Знаємо, що робітники європейські терплять залякнізателістичної системи продукції і дятото не хочемо стати невилітними машинами. Ми не єємо основними противниками машин, але хочемо з тих оводів цивілізації користатися для розширення ідеї соціалістичної. Сподіваємо ся, що за кілька літ дійдемо до цілі, бо наші цехи є пореніті духом соціалістичним. Ми доведемо, що вимріяний Європейцями колективізм не є химерою і звідси виплине спасіння наука для старших організацій“.

Росія й Японія.

Часописи до нині розважують причини страшного погрому Різдвянського і намагають ся знайти багато. І кораблі російські були старі, та довгою дорогою ушкоджені і залоза здеморалізована, темна, невисколена і переликана і команда до нічого і прарада не сприяла Росіянам, бо їм сонце світило в очі, мрак їх зради і відслонила як раз перед очима ворога, то флота неслася високо, так що несправні російські воїни не могли тріфляти японських кораблів. Інші ще причиною погрому вважають кепський план Різдвянського, та незгоду серед командантів, інші знов бунт воїнів і т. д. Нам видає ся найправдоподібнішими се, що причиною побіди Японців з одної сторони була виснажливість японських матрозів, їх хоробрість і відвага та охота до посягати, які випливають з горячого патріотизму та переконання, що они буть ся о добро вітчизни, добро своїх родни і сусідів, а даліше почуте обовязку і вишколені офіцерів, та геніальність начальної команди а з другої сторони брак того всего по стороні противника. Нам навіть здає ся, що коли би Тоґо зі своїми воєнками мав був кораблі армати і роллю Різдвянського, а Різдвянський був у положенні Тоґа, але зі своїми воєнками, то вислід був би може в переневдаженні японській, але в закінченні той самий: тріумфував би Тоґо, хоч на російських кораблях. Кажуть полонені і утічені офіцери російські, що причиною погрому було се, що Різдвянський не знав, що Тоґо з цілою силою жде в Мазаміо, бо думав, що лише третя часть ескадри японської там знаходить ся, а дві треті підняють двох інших доріг до Владивостоку, але сеж власне вина команданта, що він не знав сего; чому Тоґо знав де є і що робить Різдвянський? Кажуть, що воїни російські не хотіли бити ся. Та тут нічого й дивного, хто через шість місяців надивив ся на гойдаючі ся на шибеницях трупи товаришів, що мали бути заохотою для нього до „борби за вітчизну“, той не може рівняти ся

з тим, хто бере ся з переконання за свої животні інтереси.

Та якби там причини не складалися на поразення Росіян, то в кождім случаю є певне і доказане подіями, що Росіяни всюди дізнають поразень, ніде не відносять побід. І як в виду сего вияснити собі постанову царського правительства, щоби війну дальше вести? Як собі вияснити становище значної частини преси російської, яка шумно накликає до дальшого проливу крові, яка готова Росію признати побитою доперва тоді, колиб Японці заняли Кронштадт і Петербург? Як собі вияснити ухвалу кругів правлячих, щоби скликати представителів народу, якби мали дати санкцію на дальше проливання народної крові, та на затагнене нових величезних позичок? Чим собі пояснити ту певність чиновничого правительства, що мимо такого поразення важить ся хватати средств реакційних внутрі себе, чого доказує аванс Трепова і заострене указу в справах релігійних через поручення Ігнатьєву інтерпретації того указу? Хіба тільки засліпленем, яке насилає історична немізгі, історичному пережитку?

Мировий поклик Русевельта прогомів здає ся в Петербурзі без наслідку і чиновнича Росія піде дальше на шляху цілковитої своєї загибелі.

Японці мали вислати значно багато війська для облоги Владивостока і заняты Сахаліну. На суші сам Лєнєвич сконстатував вже остаточно факт, що Японці почали офензиву і посувають ся в перед.

Письма з краю.

Із Вижилиць.

Загальні збори вижилицької філії „Рускої Школи“.

Дня 2. цвітня с. р. відбули ся в хлопичій школі в Вижилицях загальні збори вижилицької філії товариства „Руска Школа“. На збори явилось 26 членів і около 30 селян, котрі прибувши на маючі ся відбувати в тім дні 1. загальні збори філії товариства „Руска Бесіда“ прибули і на збори тов. „Руска Школа“. Загальний перебіг зборів такий: I. Збори отворив голова товариства п. інспектор Гр. Никорович і привітавши всіх присутніх щирими словами, запропонував вислати на дворець залізничний представителів збору у привіт маючим приїхати з Черновців відпоручникам товариств „Руска Школа“ і „Руска Бесіда“. На внесення п. Данилюка п.на О. Балюшескул, пп. М. Дашкевич, Ст. Зота і Т. Гайділ удали ся на дворець. II. Протокол попередніх загальних зборів прийнято без зміни до відомости. III. Звіт з діяльності виділу філії тов. „Р. Школа“ здавав писар товариства Іля Храпко, котрий і представив ся в скороченом ось як: Виділ мав 4 засідання, Виділ закупив за 50 К твір: „Пів сотні повісток“ і розіслав по всіх руских шкільних бібліотеках. Вислав відпоручника на віче руско українського учительства у Львові 18/VIII в особі п. Корнила Данилюка і уділив ему запомогу на покриття коштів подорожжя в сумі 30 К. Урядив підчас повітової конференції сходинам получені з томболею і танцями. Дав представлення театральне „Наталка Полтавка“. Брав уділ через своїх відпоручників, на отворенях „Січ“ в Бергометі п. С., Існасі і Вижилиці, на отворенню Райфайзенки в Виженці і на похороні бл. п. члена Саїса в Виженці, вислав депутацию підчас переїзду президента міністрів Др. Ернеста Кербера до Неполоковець. Старанем виділу засновано філію товариства „Руска Бесіда“ і провано стипендійний фонд ім. Гр. Никоровича. IV. П. Корнило Данилюк складає звіт з участі в вічу руско-українського учительства у Львові, що всі присутні з подякою прийняли до відомости. V. Із справозданні касового, котре складає скарбник товариства п. Осип Лучинський, довідали ся присутні що загальний стан каси є 275 К 57 сот., а загальний стан фонду стипендійного виносить 254 К 24 сот. Стан каси провірила контрольна комісія зложена з пп. М. Дайчула, Мандрика і Проданика. VI. На внесення Мандрика уділено уступившому виділові абсолюторію. VII. Ново-

вибраний виділ уконституував ся як слідує: п. інспектор Гр. Никорович голова товариства, надучитель Юрій Гордічук заступник голови, надучитель Осип Лучинський скарбник, надучитель Михайло Данчул контролор, учитель Володимир Моравик писар. Надучитель Стефан Зота і учитель Петро Проданик заступники виділових. VIII. Есентуальні відкрити відпадають з причини, що ніхто не зголошує ся. IX. Вільні внесення: п. О. Лучинський поставив: 1. Щоби кошта на відозви о стипендійний фонд в висоті 12 К 33 сот. покрити задля заокруглення квоти з каси філії тов. „Р. Школа“ в Вижилицях. Принято. 2. Щоби філія тов. „Р. Ш.“ жертвувала на збільшене фонду стипендійного квоту 100 К. Принято. 3. Вислати правителів телеграм Ви. краєвому президентові Др. О. Блайлебеню і Ви. послови вижилицького повіту Ник. Василькович. Принято, вислапо. 4. Щоби філія постаралась о спільний льокаль для приміщення обох руских товариств в повіті. Принято. — В самім піднесенім настрою, підчас виразу вдячності монарху і рівночасно замкнення зборів головою входить на сцену відпоручник і рівночасний голова „Рускої Бесіди“ в Чернівцях інспектор Ом. Попович. Збір витяє гостя окликами „славно“ і „най жие“, а в відповідь забирає слово п. інспектор Ом. Попович, виражаючи особливу радість із причини, що може сконстатувати, як той від давня під іменем „Глухий Кут“ — себто вижилицький повіт, показує наглядно, що рушив масово на дорогу пізнання і держить рівний крок з учительством в борбі з темнотою; бо от половина присутніх учасників, яких 30 селян прибуло на збори, зазначаючи тим згідність змагання учительства. Промовляти ще до присутних селян учасників незвичайно влучно звівши Дмитро Шандро з Милієва і Фока Кологилу, що ще збільшило бадьорність і настрій до наради, — дотично 1. загальних зборів філії товариства „Руска Бесіда“, котрі як раз по двогодинній перерві відбулись мали. Збори замкнено трикратним окликом в честь цесаря „най жие“, а по замкненню зборів відсылали всі присутні „Ще не вмерла Україна“ і „Не пора“. — *Волод. Моравик, писар.*

Із гімн. тов. „Січ“ в Чернівцях.

Перші загальні збори гімнастичного товариства „Січ“ в Чернівцях відбули ся дня 2. червня 1905 о 6-й годині по полудні в залі „Народного Дому“ в Чернівцях зараз по розв'язанню тов. „Український Союз“, який передав все своє майно „Січ“ при досить численній участі черновецьких Українців. Збори отворив п. Василь Симович і покликав на січового батька п. посла Єротея Пігуляка.

В довгій і зрозумілій промові представив коштовний батько цілий такий товариств для нашого народу взагалі, а для мійської інтелігенції з окрема. Коли сільська молодіж вчить ся в таких товариствах попри пожарництво ще і організації, то ми стаємо в них свої сили, відповідно до засади, що лише в здоровому тілі може і здорова душа бути! — Та в хвили, коли по всім краю ростуть такі товариства, ми, яко інтелігенція, мусимо подбати також і про те, щоби вести провід в таких товариствах, а се стане лише тоді, коли самі навчимо ся всіх січових вправ, коли самі зорганізуємо „Січ“, що повинна бути взірцем для всіх „Січ“ на Буковині.

По тім забрав слово п. В. Симович і докладно пояснив статут, а також вказав на цілі і задачі, які має се нове товариство до сповнення. Відтак пояснив також, чому розв'язано тов. „Союз“, а засновано „Січ“, а то по просту тому, щоби не ризикнути ся навіть назвою від „Січ“, наклали останні захоплюють всі села і щоби в тім згляді була одна цілість.

П. Весоловський вівзав присутніх, щоби заняли ся ревно січовою справою і стреміли всі до того, щоби нове товариство розвивало ся як найкраще і було взірцем всіх „Січ“, а члени могли навіть сповняти на припоручене „Союзу Січ“ функцію інструкторів по сільських „Січах“. Лиш при ревно і щирім по-

свяченню доброму ділу січової справи зможемо вповні сповнити цілі і задачі, які покладає на нас наше товариство! Вкінці поставив внесення на прийняте предложеного статуту, що одностайно прийнято. Відтак приступлено до вибору виділу, в якого склад увійшли слідуєчі товариші: Антін Клим, кошовий; Михайась Івашко, осавул; Гавр. Гордий, писар; др. М. Латвинович, скарбник; Іван Радомський, учитель; Ом. Могильницький, хорунжий; Модест Левицький, сурмач; Евг. Федорович, I. четар, Яр. Весоловський, II. четар, Плято Мигуля, III. четар і Василь Симович, IV. четар. Заступниками старшини вибрано: Ник. Гараса, Якова Голоту і Івана Вишньовського. В ревізійній комісії зістали вибрані: Іван Борис, Омелян Попович і віцем. др. Ст. Смал-Стоцький. Висоту вкладен означено по 50 сот. місячно.

При вільних внесеннях забирали слово кількох бесідників висказуючи вагу, як найкраще придбати членів для нового січового коша в Чернівцях. Нововибрана січова старшина бере ся жваво до діла і вже незабаром розпочнуть ся в товаристві вправи гімнастичні. Крім сего порішено улашдувати гімнастичні ігри на вільнім воздуху, що познина із радістю повитати вся наша громада. Розуміє ся, що товариство зможе розвивати ся тільки тоді, як до него приступати муть що раз нові члени. Тимто й кінчимо ої стрічки з зазивом Січової пісні — до кожного черновецького Русина: Гей та до „Січ“ приставай!

НОВИНКИ.

Чернівці, 7. червня 1905.

Із краєвого Виділу. На засіданню краєвого Виділу із дня 2. липня с. р. зазначив краєвий маршалок бар. Юрій Василько, що член краєвого виділу др. Ст. Смал-Стоцький заявив ему, що в виду безосновних атаків із волевого боку і зміненій констеляції політичної годі ему вести дальше агенди краєвого Виділу. В виду рішучого его обстоювання при своїй заяві передав бар. Ю. Василько своє заступництво дру Волчинському, висловлюючи рівночасно найсердечнішу подяку дру Смал-Стоцькому за его безоглядне і сумлінне, дотеперішнє ведення свого уряду. Розуміє ся, що др. Стоцький остав на дальше членом краєвого виділу і віце-маршалком союму. При сій нагоді не від річи буде замітити, що віце-маршалкіство, яке є беззастатно, обмежує ся тільки на провід в соїмі. Ведене агенди краєвого виділу одержав др. Стоцький від краєвого маршала тільки на основі его особистого довіря не з титулу віце-маршалкіства, лиш як член краєвого виділу. Се для дійсного висвітлення „власти“ віце-маршала, про яку тільки ретельно волоські шовіністи і для вказання цілої безмежної недорічності глумлень „наставлений“ добре звісного громадського агітатора в Gemeine freie Lügen-Zeitung, для якого основні відомости із краєвого законодавства — „темна вода во облац“...

Буковинські залізничі. На засіданню управліючої ради буковинських залізниць львівських, яке відбуло ся дня 5. червня рішено передати будову залізничої галузі Пожоріта—Львівська фірмі К. і Е. Тавер за ціну 234.500 корон.

Др. Василь Шурат, професор брідської гімназії, дістав був — як ми свого часу доносили — припоручене від угорського правительства вислати на російським Волині місце гробу графа Форґача, товариша Франца II. Ракочого в повстанні против Австрії (в початках XVIII. століття). По погодженню урядових формальностей, зв'язаних з сею справою, др. Шурат виїхав за кордон, де ему, на просьбу австро-угорського міністерства справ заграничних, мав губернатор полуднево-західного краю Кайзергольц дати потрібну поміч. Тепер — як доносить „Кієвлянин“ — др. Шурат сповнив свою задачу з успіхом — гріб Форґача віднайшов (була догадка, що Форґача похоронено коло міста Вишнівця, кременецького уряду, волинської губернії). Др. Шурат повідомив о тім те-

леграфічно генерал-губернатора, подякував ему за уділену поміч і заповів, що вишле ему скоро потрібний звіт о знаході місця гробу Форґача.

Личні вісті. Краєвий президент др. О. Блайлебен повернувся вже із Відня, куди був виїхав зараз після покінчення останньої соймової сесії.

Самоубійство. Фр. Вайльберг антикарський помічник в Кіміолонгу відобрав собі життя, замислив значну дозу морфіну. Причини самоубійства не звісна.

Армати корабельні, які в морській борбі відіграють так важку роль, ділять ся на тяжкі (промір поверх 15 см.), середні (промір 12—15 см.) і легкі (промір менший як 12 см.). Найтяжші армати мають промір 30—43 см. Крім сего розпадають ся вони ще на швидкозавантажні і швидкостріляні. Швидкозавантажними зовуть ся ті, що мають таке уряджене яке значно вкорочує час задоволення, а швидкостріляними, як ще до того можна з них майже без перерви стріляти. До перших належать тільки армати меншого калібру, а швидкостріляними бувають і важкі армати; із тяжких можна дати 1—6 вистрілів на мінуту, із середніх 10—12, а з легких 15—20. Розмір ладунку залежить від об'єму армат, тягар самого ладунку хитавсь ся в поодиноких державах між 324 до 816 кіл., промірі найбільших армат між 30—41 см. а довготі від 6—12 м. Велике значіння при величч ладунку має якість пороку. Старий порох, що складає ся із сірки, салітри і вугля виходить що раз більше із ужаття, а на місце його уживають нітрогліцерину або нітроцелюлози. Щоб мати понате про силу одного арматного набою скажемо, що сталевий гранат із 25 см. армати Крупа пробиває панцир корабля із кованого желяза грубого на 120 см. Тепер як раз йдуть в военній техніці заводи між конструкторами великих армат а грубих панцирів, щоб одно другим знецілювати.

Зняте клятви з Толстої. Петербурзький метрополіт Антоній і товариші обернпрокуратора єв. Синоду ки. Спиринський-Шахматов висказали переконання, як доносить „Новості“, що згідно з указом з 30. цвітня с. р. о свободі вірувань належить зняти клятву церковну з гр. Льва Толстої.

Дефракдація. Капітан рахунковий Міллер, знаятий в львівським шпиталі гарнізонівим виїхав перед 3 тижнями на 7 днів ураль-ону і доси не вернув. Шеф бюро др. Лик перевів шконтро каси і показало ся, що в касі бракує 6000 кор., а 6800 кор. підняв Міллер з поштової каси ощадності і з тим утік з якоюсь любовницею. Розписано за ним гончі листи. За 6 місяців мав Міллер піти на емеритур, вислуживши 40 літ при війську.

Оповідки і т. п.:

Позір! В Шиноті приватнім над Серетом (повіт вижилицький) відбуде ся дня 18. червня на зелені сьвята с. р. о 2. год. по пол. отворене „Січ“. Врять! Коли лежить Вам гуцульська дола на серцю, коли Ви жогаете добра і щастя нашій дорогій Гуцульщині, то приходіть сотками на наше сьвято! Приходіть дорогі посестри і всі прихильники січової справи, щоби сьвято вишло гарно, щоби заграли ся огнем зимні серця! Гаразд! — *Старшина.*

Із судової салі. Перед трибуналом черновецьким вела ся через кілька днів звновлена розправа проти сучавського адвоката д-ра Шехнера і соціалізатора Блюма із Сучави обжалуваних о сиромієвирені. Розправа, яка викликала велику сенсацію, покінчила ся вчора о год. 10. вечером приєудом увільняючим Блюма, а засуджуючим д-ра Шехнера на два місяці тяжкої в'язниці.

Конкурс розписано на чотири 100 коронні стипендії, порішені черновецькою радою міською із нагоди 70. уродин цесаря Франца Йосефа I. Роздасть їх після власного осуду дня 18. серпня 1905, почесний бурмістр міста Антін бар. Кохановський між чотирма особа приналежні до Чернівців без огляду на пол. народність або віросповідане як вони повінчили вже 70 рік і не можуть ніяк нажити заробляти. Відповідно заосмотрені подання треба приносити до черновецького магістрату найдаьше до 15. липня 1905.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застереженє. — Роклямації неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік 20 K. — с.
„пів року 10 „ — „
„чверть року 5 „ — „
„місяць 1 „ 70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерата
платні в Чернівцях.

Детронізація норвегського короля.

Про формальну причину нинішнього спору між Швецією, а Норвегією ми вже писали в одному з попередніх чисел „Буковини“. Отже спір той дійшов тепер до несподіваної висоти і заострення. Ось, коли король відмовив санкції одноголосній ухвалі норвегського штортінгу що до установи особних консулів для Норвегії і коли кабінет Міхельзена подав ся з тої причини до димісії, король димісії не прийняв, заявляючи, що досвід останніх літ поучив его, що годі буде тепер утворити новий кабінет. Коли крім того появилось ся з тої причини в Норвегії велике невдоволенє, король Оскар вислав до норвегського президента мін. Міхельзена таку телеграму: „Відпираю абсолютно маніфестації звернені проти мене і моєї заяви. Обстоюю при всьм, щом перед радою стану виповів відносно до прислугуючих мені конституційних прав і прошу міністра стану, щоби се як найскорше населеню закомунікував“. В виду сего норвегський штортінг ухвалив одноголосно слідуєчу резолюцію:

„Позаяк всі члени ради коронної зложили свої уряди, позаяк король заявив, що не є в силі дати краєви нового правительств, позаяк через те саме перестала істнувати конституційна власть королівська, — штортінг дає повномочіє уступаючій нині раді коронній, щоби она на дальше, яко надзвичайне правительство королівське, виконувала прислугуючу королеві власть згідно з конституцією Норвегії та з істну-

ючими законами зі змінами конечними до того, щоби союз зі Швецією під королем устав“. І міністер Міхельзен, на доказ, що король, яко король Норвегії перестав істнувати, прийняв іменем правительства сю почесну але трудну задачу, яку ему штортінг наведеною ухвалою поручив. Відтак штортінг ухвалив ще адресу до короля, в якій подає ему до відома свої зарядженя і заявляє, що ані штортінг, ані нарід не має жадної неохоти і невдоволеня до короля особисто, ані до его династії, ані до народу шведского. Короля просить навіть штортінг о співділанє і о те, щоби один з молодших князів дому Бернадоттих вступив на престол, яко король норвегський. На сю адресу відповів король Оскар знов телеграмою: „Одержав я повідомленє Ради державної і закладаю енергичний протест проти поступованя правительств“. В кінці на засіданю штортінгу 8. с. м. ухвалено прокламацію до народу норвегского, в якій по історичнім представленю справи говорить ся: „Если хід подій був сильніший, як бажаня і воля одиниці і ті кроки оказали ся конечними, які штортінг поробив, то маємо сильну надію, що нарід норвегський буде мав щастє розвивати ся дальше в мирі і добрім порозуміню зі всіми народами, а передовсім також з народом шведским. В сильнім переконаню, що нарід норвегський получит ся зі штортінгом і правительством для удержаня своєї незалежности державної з захованєм розваги, гідности і спокою — сподіє ся штортінг, що кождий горожанин буде держати ся заряджень і приписів,

як рівнож всі урядники цивільні, війскові і духовні в кождім напрямі викажуть правительству той послух, якого оно має право жадати на підставі ухвали штортінгу, яка то ухвала ті права ему надає. В виду сего в Християнії відбувають ся численні збори і маніфестації на честь правительств, а особливо его президента Міхельзена.

Належить ще зазначити, що до „Berl. Local Anz.“ доносять з Копенгаги, що належить побоювати ся оружної розправи між Швецією, а Норвегією. Оба краї зброять ся. В Норвегії покликано до зброї оборону краєву і змобілізовано флоту воєнну. Так само в Швеції кипить горячкова праця в арсеналах воєнних. В кінці треба зазначити і се, що в Норвегії внутрі формують ся дві могучі партії: одна домагає ся утвореня з Норвегії вільної республіки на взір швайцарської, друга видить ратунок в союзі з Данією, який істнував до 1814 року.

Довірочна нарада учителів
вашківського повіту над політичним положенєм на Буковині
із д. 3/IV. 1905.

Предсідателем нарад вибрано тов. Парт. Данчула, який уділив голосу тов. Герасимовичови. В хоршій річевій промові з'ясував бесідник хід політичних подій, від останніх виборів почавши аж до теперішньої хвилі, а зійшовши на справу краєвого банку, змалював досадними словами цілу перфідію новомодних „політиків“, людей, в яких добрі інтенції увірила ціла

буквинська суспільність, людей, з якими станули до спільної праці люди доброї волі, щирі заступники широких народних мас, особливож наші рускі послы, бо вірили, що се справді вірні і щирі союзники, а не політичні хамелеони! „Хороша компанія дібрала ся! — говорив бесідник. Вчора ще вороги, а вині вже приятелі, цілкують ся, обнимають ся — бо побачили жолоб, з якого хотілиб до схочу черпати, набивати народним грошем свої кишені! Жадоба легкої наживи і волоский шовінізм взяли верх і до чорта ідеали, переконаня! Аби лиш добре гешефт пішов, а переконаня?... Ну, ті можна змінити як рукавички, се-ж нічо не коштує! Та ще не все пропало: ще є люди, що вірні своїм ідеалам боротись муть гідно против затіям лапчивої на народне добро кліки, як боролись і доси! Ми не завелись на наших послах і я не сумніваю ся, що все руске учительство, а з ним і увесь наш нарід відплатить ся їм за їх щире заступництво найбільшою прихильністю і привязанєм!“ Бесідника нагородили присутні гримками оплесками, відтак одноголосно ухвалили слідуєчу резолюцію, яку сейчас переслала телеграфічно на руки д-ра Смоль-Стоцкого:

„Учительство вашківського повіту висказує на своїх довірочних зборах в Станівцях теперішньому „Вільнодумному Союзови“, а передовсім руским найсердечнійшу подяку за їх становище супроти останніх подій в бук. союму а за разом висловлює їм своє необмеженє довіре в тій надії, що вони й на будуче витривають на тім самим становищу. Рівночасно ухвалю-

НАШ АЛЬБОМ.

Іван Діброва.

На народні мотиви.

I.

Коби то ви зорі на небі не сiali,
Коби ви на віки сховались за хмари;
То я би покинув дорогу до хати,
Щоб в неї шукати коханої пари!

Коби ти мій вітре легенький та тихий,
Згасив у хатині те світло маленьке;
То я би не бачив русалки-дівчини,
Не бачив би личка й очий тих миленьких!

Коби я вас очі не бачив ніколи,
Не бачив в вас світла любови святої;
Я був би щасливий! Не знав а ні горя,
Ні туги німої, розлуки тяжкої!

16. 5. 1905.

II.

Ой втоптав я доріженьку
До твоєї хати —
Ой убрав я свою долю
У жалібні шати!

Ой топтав я, ой топтав я,
Ноги вже зболіли —
Ой надходять осін суму,
Цвіти помаранчі!

І розвіяв тихий вітер
Й мою мрію милу —

Ой чи втопчеш бодай стежку
На мою могилу?!

19. 5. 1905.

Остан Лінський.

Хвилини.

I.

Буває часом, коли туги хвиля
Завита д'мені нависла в гостину,
На мене ляже сум такий безсилля,
Що м'ні здає ся ось... ось... за хвилину.

Щось страшне станєсь: а стати ся
[мусить,
Бо давна згадка палить огнем душу
Тагаром страшним мое серце дусить,
Що я скінчити... вже скінчити мушу.

І я холодно, свідомий роботи
Кладу на курок мою сильну руку.
А дика радість, що життя скорботи,
Що покінчу вже тяжкий, біль і муку
Додає сили, відваги вливає.

II.

Мені так жалко, чогось жалко стало
Страшно й соромно глянуть смерті в очі.
Чи того жаль щастя, що в вік пропало,
Тих мрій, що мріяв я в безсонні ночі?

І я боязко, легенько, поводи
Геть відкидаю інструмент могучий,
Й не хочу смерті вже більше ніколи,
Хоч палить душу біль страшний, пекучий.

Я хочу жити, хоч хвилю ще жити
А одним є в мене бажанєм:
Хоч в снах в голубі віченька глядіти,
В мріях вливатись ще єї коханєм,
Й часом згадати колишні хвилини.

I. Могіла.

1. II.

Як імла покрия гори,
Як шуміти ліс буде,
І як сонце втоне в море,
Бистрий потік загуде, —

Ясна зоря засияє,
І тебе моя леліє —
Дума щира, привитає,
Й в серце капе луч надії, —

От тоді тебе кохана,
Я до серця тулю, тулю;
Засияє давня рана,
А уста шепчуть — люблю! —

26. 4. 1905.

2. Згадай.

Як зівянуть цвіти,
Соловій на все замовкне,
Як головку склонять віти —
І як листе вже пожовкне...

От тоді згадай, згадай голубко,
Кілько раз дивились ми на зорі,
Сонце ми прохали, щоб остало,
А воно проте ховалося в морі; —
Наше щастє з ним тонуло, —
Ох, за ним нам жалко, жалко було! —

І коли згадаєш тій хвилі,
То згадай й мене моя богине,
Бо вернути їх — чи буду в силі?! —
А без них серденько вiane-гине! —

26. 4. 1905.

Олег Сатир.

1. В альбом К. М.

Просити о спомин
Тебе я не стану
Мов ласка із неба.
Я жебрать не вмію;
Мені милостині
Від тебе не треба.

Як згасне мій образ
Вродлива дівчино
У твоїх думках —
На щож тоді бути
Забутому імю
На отсих картках?

Чернівці 5. VI. 1905.

2. Афоризм.

Чоловік неначе півтітка
Цвите і вiane, нечаяно
Смерті зірваний рукою.

Чернівці 7. VI. 1905.

ють збори обурене і погорду тим членам Вд. Союзу, які з него виступили". — *Партемій Данчул*, голова.

Відтак забрав голос тов. Гринцишин, порушуючи питання: яке становище повинно зайняти руске учительство супроти останніх виступів „N. F. L. Z.“? „Ви, Панове Товариші, — говорив між іншим бесідник — і то найбільше Ви причинились до такого хорошого вислідку при останніх виборах, Ви будували ту велику будівлю не надіючись, що за рік ті самі, котрі накликували до згоди і братерства, перші помагати муть темним духам в нівеченю того діла, яким так гордились! Ви не надіялись, що роля колишнього Вашого ніби речника скінчить ся так нікчемно. І все руске учительство, яке поклато було на довершене собою діло, такі великі надії стягнуло на себе хіба найбільший сором, наколиб против останніх виступів Ончулівського „тромпетора“ у відповідний спосіб не запротестувало!“ (Грімкі оплески!)

Промовляв ще тов. Денис Руснак і вніс слідуєчу резолюцію:

„Над особою Кісановича переходить ся до дневного порядку, „N. F. L. Z.“ не узнає ся органом руского учительства, а тим самим визнає ся все руске учительство, щоби „N. F. L. Z.“ пренумерувати за перестало“. Збори однодушно резолюцію прийняли — і так дістало ся котузі по заслугі.

Учасник.

Трагедія тсушімська.

Воєнний кореспондент, дневника „Corr. della Sera“ із Токіо переслав своїй часописи ось такий звіт про подробиці битви коло Тсушіми:

Рождественський в дорозі до Владивостоку цілком не мав наміру атакувати флоту японську. Вже в часі коли Росіяни зближали ся до просмику тсушімського і спостерегли, що неприятель зібрав на тих водах велику силу, Рождественський не хотів починати бою і думав, що вдасть ся ему без борби

дістати до одинокого воєнного порту російського на далекім Сході.

Рождественський чув, що Японці згромадили в просмику значні сили, але не був поінформований, що коло Тсушіми жде на него сам Того з цілою, компетентною морською силою держави Сходячого Сонця. Кружить також поголоска, що Рождественський плыв на осліп без жадного плану. Думав він, що если ему удало ся оплисти без перешкод більшу половину кулі земскої, то мусить ему і на кінець щасте послужити і він потрапить дойти ся до наміреної цілі.

Серед ескадр Рождественського і Небогатово не було єдності, гармонії ні згоди; бракувало єдиного добре обдуманого плану. При першій стрічці з Японцями показало ся, що флота російська є дезорганізована. Поодинокі кораблі бороли ся як належало. Не було то однак заслугою вождя, але комендантів поодиноких кораблів.

Флота японська завдячує свій надзвичайний тріумф карності, готовості, прецизності, солідарності і скорості рухів. Хтось необнакоплений зі станом річків мігби думати, що Японцям допомагає сім фортуна, що побіду одержали без трудів. Так однак не було. Коли-би вожді російські могли стати на висоті задачі, Японці могли би в шийці тсушімській дізнати великих страт. Але Японці були свідомі небезпечности, які їм грозили. І старшина і прості матрози відчували безперестанні вирази, в який спосіб можна-б ворогові ставити як найуспішніший опір, щоб не перечисляти ся, не зблудити. Одно лише мав Того на свою потіху: ото підчинених ему воєнків оживляла одна думка, всіляка ціля, всі без винятку були готові до найбільших жертв і безграничних посвят. Найостріша карність і запал безграничний становили сильну підпору ескадри японської.

Місяцями цілими приготівлювано ся до борби, кожної хвилини було все готове до штурму. Можна отже представити собі радість матрозів японських, коли з адміральського корабля „Мікаса“ дано гасло, що неприятель є вже близько і що прийде ся з ним зміряти сили.

Було то в четвер 27 мая о год. 5:30 з рана, коли „Мікаса“ повідомив про наближуване ся Росіяни. Були они ще далеко. Японці відправили побожно молитви ранішні і відтак з погідним чолем лагодили ся до бою. Філі морські несли з корабля на корабель френетичні оклики: „Банзай! банзай Ніппон!“ (Десять тисяч літ тобі, Японіє!)

Флота японська була поділена на 3. дивізії. Перша і друга устали ся на півн. заході шийки, близ побереж Корей, третя ждала на Росіян від сходу.

О год. 11:30 перед полуднем комен-

дант третьої дивізії доніс адміралави телеграфом без дроту, що Росіяни плывуть в лівій простій від полудня на північ. Тоді обі перші дивізії поспішили від заходу на схід. Зірвав ся дуже сильний вітер полудневий і торпедовці мусили поплисти близ острова, але контрторпедовці могли товаришити дивізіям, плывучи по їх лівій стороні. Третя дивізія подучила ся з прочими. Порядок був такий: на чолі дивізії друга, за нею перша (з кораблем адміральським), а в кінці третя з панцирником „Касуга“.

О год. 1:45 появил ся в просмику „Бородіно“. Рождественський заткнув хоругву адміральську на „Суварові“, але Японці знали добре, що адмірал находить ся на першій панцирнику. Матрози японські були готові до бою. Всі армати були набиті. — Нараз „Мікаса“ почав давати сигнали. Були то малі, ріжкобарвні хоруговки, буючі свобідно в лучах сонця. Кожда з хоруговок означала якесь умовлене слово. Сигнал Того звучав: „Велич і слава імператору, або его урядок залежать від тої битви. Появляйтесь борити ся, як найхоробріше тільки вмієте!“

Коли сигнал закомуниковано залогам поодиноких кораблів, всюду повстав безграничний запал; кидали в гору шапками і лідіюшено оклики на честь втіччя. Все те тривало кілька хвиля, відтак на даний розказ запанувала гробова мовчанка. Ентузіазм видно було на обличчях кожного жовіра. Можна було пізнати, що ті люди здецядовані на все, готові до найбільших посвят, словом — що то самі герої.

Серед глухої тиші дав ся чути перший голос армати, по короткій хвилі озвав ся другий і третій. Видно було три стрільні набой, які вили далеко по лівій стороні; над кожним взніс ся білий стовп цінної ся води. Був то „Бородіно“, який зачав огонь о год. 2:13 по полудні.

Росіяни посували ся в двох колонах; кружачи по лівій стороні, панцирники по правій. Одинокою їх ціллю було: передістати ся на північ. Позаяк однак Японці затіснили їм дорогу, то они змінили напрям, звертаючи ся на право до японського острова Кіюшію. Коли знов Того і з тої сторони замкнув їм перехід, Рождественський звернув ся знов на ліво, де було море отверте. В виду сего Японці в шаленім бігу, в збитій колонній поплинули зі сходу на захід. Позицій флот ворожих представляє докладно буква „Т“, якої стовпець становили Росіяни, а корону Японці. Легко отже собі уявити, що коли флота японська була ціла в роботі, то з другої сторони тільки кінці обох колонам російських могли брати участь в борбі. Друга дивізія японська сконцентрувала огонь на „Бородіно“, який о годині 3. запалив ся.

Бухаюче подумя викликало паніку на кораблі. О год. 3:55 пята флотилия контрторпедовців одержала розказ знищити „Бородіно“. Флотилия дала сигнал другій дивізії: „Атакуйте, ми йдемо до першого штурму!“ „Бородіно“ боронив ся з рознукою. Але контрторпедовці, підпливши відважно на віддалене 200. метрів, пустили в рух торпеди. Контрторпедовець „Шірамуї“ трафлений тяжко стрілом російським, їм затонув, кинув смертельну торпеду, якої метачи ся за себе. „Бородіно“, трафлений кількома торпедами почав ся топити. Тоді Рождественський з цілим штабом генеральним переніс ся на один з контрторпедовців російських.

Коли в той спосіб зломано основну формацию боєву, судба борби була здецидована: Росіяни дізнавали одного поражени за другим. Борба протягнула ся до ночі. В темноті Японці гнали за рос. кораблями, окружали їх, змушючи або до піддання ся, або затоплюючи. Росіяни з боязни перед торпедовцями спрямували на них рефлектори. Наслідки того були страшенні, бо Японці могли тепер цілти, не зважаючи на то, чи їх торпедовці були видні, чи ні. Зате блиск рефлекторів не досягав кораблів японських, які безпечно ховали ся в темряву ночі. В тій страшній баталії лучали ся також переражаючі трагедії. О 7:25 друга дивізія сигналізувала телеграфом без дроту: „Окружають нас підводні судна ворожі“. В Виду сего приказано флотилії торпедовців шукати їх і закинути в воді сіти. Невдовзі побачено якийсь величезний чорний предмет, що вихливав ся з моря. Зближено ся до него з великою осторожністю і тоді показало ся, що то були останки панцирника затопленого і порозриваного. На рештках було 20 розбитків благочинних о поміч. Не було однак ані хвилі до страчєня. Огже торпедовці поплили даліше поспішно, лишаючи розбитків власної їх судьби.

Командант III. ескадри, адмірал Небогатов, піддав ся в п'ятницю 28. мая рано. Японці побачили его ескадру, стогачу без руху коло островів Лінкурт. Один з тих кораблів утік, коли Японці почали огонь. Інші піддали ся без одного вистрілу. В хвилі коли капітан панцирника „Асама“, Яшіро, який вміє говорити по російськи, взивав Росіян, щоби покинули свої становища, побачено, як до японського корабля адміральського зблизила ся лодка з російськими матрозами. Серед них був і адмірал Небогатов з двома офіцерами. Були они мертвецьки бліді, в повних уніформах, з ордерами. Приняв їх капітан Яшіро, Росіяни окружили в мовчанці Японці на ців голі, зчорнілі від диму, бо перед хвилею ще стояли на становищах при арматах.

Небогатов був пригноблений, мав

Др. Франц Опенгаймер.

8)

СОЦІАЛЬНЕ ЗНАЧІННЯ СПІЛОК.

З німецького перевела: Маруся Полтавка.

(Дальше.)

Мені скажуть, що мимо того усього нема чого сподівати ся піднесення цілої верстви сільських робітників. Бо як можемо поліпшити становище тих сільських робітників, що працюють в маєтках мало задовжених панів, або і цілком не задовжених посідачів фідікомісів?

Ну тож сі люди будуть змушені злізти із високого коня і то не через революцію, не через порозумнійшавшу державу, але чисто економічною силою.

По наших великих маєтках вже й тепер, як нам відомо зі скарг аграріїв, хронічно бракує робітників. Як спілка хоче вести в майні раціональне господарство, мусить притягати робітників, а ще більше, як схоче перейти до інтензивнішого господарства. Вираховано, що на парцельованому двірському обшарі удержуєть ся майже в троє більше родин, ніж було там ранішше поденних. Отже як тільки кількості великих маєтків перейде на спілки, то відразу тисячі робітничих родин перенесуть ся сюди із приватних маєтків. Тоді відношенє між панством і подажію на сільському ринку праці, перемінить ся на користь робітників, їхня плата мусить підняється, себ то становище цілої класи покращає.

Але підвишенє плати робітникам означає для дідичів зменшенє чистого зиску. Як би тепер дідич мусив платити 50-ти робітничим родинам 300 марок на рік, отже разом 15.000 більше ніж дотепер, то більшість дідичів збанкрутували би. Вони не були би спроможні платити гіпотечних процентів, дійшло би до ліквідації — і їх кредитори мусили би

по волі, чи по неволі відступити маєтки спілкам. Тоді почав би ся знову приплив робітників до сих маєтків, знову піднеслась би плата, що викликало би нові банкрутства, повстанє нових спілок і т. д. аж поки в приватній власности не позістав би ні один такий великий маєток, що обтяжений довгими процентами.

Кілька майоратів і фідікомісів, що може задержалась би, не стоять цілком на заваді сьому процесу, як їх власність будуть неуспокоїні і держава дозволить на таке марнотраство свого найліпшого національного капіталу, тоді вони можуть любієнько лишити ті лани необробленими, бо обробити їх вони не змогли би задля браку поденних.

Як в 1000. році після Різдва Христового, кількох розумних властителей великих земельних посістостей здало свою землю хлопським спілкам в доживотну аренду, то в короткім часі мусили усі інші зробити теж саме, бо їхні робітники просто таки повтікали від них. А прецінь же ті робітники були привязані до землі і їх можна було повертати назад силоміць, як би їх можна було відшукати! А наші північні німецькі селяни мають право свобідного переходження і можуть іти, куди хочуть!

Отже сільські виробні спілки дуже правдоподібно є засобом до піднесення цілої класи сільських робітників. А тоді нога коня визволена із пастки; він може видертись із рова, а як ноги вилізуть то разом із ними піднесеть ся в гору толуб і голова.

Уявм собі, що дохід кожної східносельської родини поступенно побільшає ся на рік пересічно о 300 марок. Тоді покупна сила людю побільшила би ся що найменше о мільярд марок річно. Тому, що сі люди що до віртуалів майже цілком задовольняють свої потреби самі, то ціла ся величезна зайва покупна сила ринула би на міський ринок як попит за індустриальними витворами. Яке значінє має се, показує стан ремесла на заході і в південно-західній частині краю, де покупцями є заможні селяни, а не згодовні по-

денняни. Про се смітайте лишень ремісників в Кольбергу, де ремесло відразу знову стало золотим дном через те, що якийсь жидівський роздроблювач дібр заседив цару лицарських маєтків селянами і при тому зробив іще гарний гешефт. Опустілі тижневі базари наповнились знову і в кишенях ремісників забрязчали талари.

Повернімось до нашого перегляду. Ми сказали, що сільські робітники, як їх дохід значно піднесеть ся, закладають на ринку індустриальних виробів на мільярд більше, ніж дотепер. Попит за товарами є разом із тим і попитом за тими, що ті товари виробляють, себ то за індустриальними робітниками. Як попит більшає, а подажа лишаєть ся та сама, то знаємо, що підноситься ціна на товар; ціна робучої сили то плата, отже підноситься плата індустриальних робітників.

Та се ще далеко не все. Дотепер залишок народу із села регулярно мандрував до міста і поминав, як „індустріальна запасна армія“, плату інших робітників. Тепер же сільські робітники мандрують вправді із панських маєтків, та вже не до міста але до сільських спілок. Можливо, навіть певне, що міські ремісники потягнуть назад на село, щоби там майструвати гйблем, чи то тягті драгату.

Щож се значить? Се значить, що як попит за індустриальними робітниками дуже піднесеть ся то подажа тих робітників чим раз то меншати мє. А се значить що й плата дуже підвишиться ся. Се значить, що участь праці в користуванні національними добрами побільшає, а участь капіталу дуже поменшає. Се означає початок розвизання соціального питання.

(Далі буде).

очи спущені в низ. Сказав до одного з японських офіцерів, що хоче говорити з капітаном. Запроваджено його до кабіни коменданта. Яніро стояв під портретом міада. Небогатов сказав: приходжу щоб запропонувати своє піддане. Приймаю Вашу пропозицію, яка заощадить нестерпного проливу крові, звучала японська відповідь.

Росіяни зложили свої шпаци на столі і на знак канітана зайняли місця втомлені і висмажені. Безпривольно порозсипано японські репрезентації до всіх російських кораблів, щоб повідомити їхні залози про задачу і обняли команду. На занятих кораблях зустріли Японці багатого армат зацьвованих і поцтованих самими Росіянами. Очевидно Небогатов ладився вже заздалегідь до задачі. Тут переконали ся міадові жовіри ще й про крайню нестачу дисципліни серед Москалів; усюди був великий бруд і нелад, полонники пообдирані і майже безчобіт. На палубі були порозкидувані самовари, фляшки, музичні прилади (гармонійки і бубни). Дехто із полонених сьміявся бездушно, а дехто позачовував ся в закутину зі страху перед мнимим „варварством“ Японців.

Як зловлені кораблі заведено до морської стації Майдур, то неспроглядимі товпачи вилізли витати героїв із нечуванним ентузіазмом. Кличі: „Банзай!“ — не вмовкали, капелюхи літали, в повітря, маючи хустками. До погуби російської флотії причинив ся нечуваний нелад, брак карності, недолугість вождів, а мабуть ще й бунт моряків на кількох кораблях.

Загальні збори станівської філії товариства „Руска Школа“.

Загальні збори станівської філії тов. „Руска школа“ відбули ся в Станівцях, дня 3. с. м., при значній участі учительства обох судових (станівського і васьківського) повітів. Неприємно вражала неприємність учительок, хочай — що правда — такий обяв у нас не першина.

Прибув також на збори пов. шк. інспектор п. Микола Спинула і делегат центрального відділу тов. „Р. Ш.“ т. Іларій Карбулицкий.

Збори отворив голова товариства, надуч. тов. Парт. Данчул, щиро витаючи зібраних членів як також делегата, який знов в імені центрального відділу зложив присутнім привіт, бажаючи товариству як найкрасших успіхів в его розвитку.

Першу точку дневного порядку: читане протоколів із посідних зборів — пропущено, бо ті були друковані в Буковині, отже й зміст їх присутнім звідний. Справоздане уступаючого відділу прийняли Збори до відомости, а на внесені члена контрольної комісії, тов. А. Веренки, уділили відділові абсолютну рішучість, дякуючи рівночасно за працю около розвитку товариства.

Довша і дуже оживлена дискусія розвинулась над питанням: Чи не доброб було змінити статут філії о стільки, щоби осідком товариства були не, як доси, Станівці, але Васьківці, як центр повіта? Забирало в тій справі голос кільканайцять товаришів, з яких одні були за перенесенням осідку товариства до Васьківців, другі против, аж остаточно стануло на тім, що філія лишає ся в Станівцях, а товариші із васьківського суд. повіту рішили заснувати окрему філію в Васьківцях. І треба признати, що таке поладнане справи є дуже користне, бо, як казав тов. Гішка, в Станівцях інших руских товариств, крім філії „Р. Ш.“, нема, отже се товариство є поки-що самотнім огни-

щем руского життя в тій закутій нашого краю.

Нараду в справі потреби зміни шкільних підручників відложено, а то з причини нестачі часу.

Дуже хороший відчит на тему: „Просвітна праця в школі і поза школою — а практична сторона життя народу“, виголосив тов. Ал. Купчанко, за що Збори (на внесені п. інсп. Спинула) зложили тов. представителю сердечну подяку.

Нововибраний відділ уконституував ся так, що головою став на ново тов. Парт. Данчул, заст. голови тов. Ал. Купчанко, касирером тов. Н. Гадза, писарем тов. Перч, відділовим т. Гішка, а заст. відділових тт. Фрундза і Зотта.

По виборі нового відділу, слідували вільні внесення, іменню: т. Герасимович завізав учительство до як найенергічнішої агітації в справі поширення маючого ся заснувати тов. „Народний Дім“ у Васьківцях п. Ч.; т. Е. Лазар вказав на потребу задержання на рускій мові всіх, в народній школі уживаних карт географічних, а т. Гринцишин завізав руске жіноцтво (особливо з поміж кругів учительства) до численного вписування ся в члени „Тов. руских жінок“. (Мимоходом сказавши, товаришок було присутніх аж 4! Се вже прямо скандал! Тому не гнівайте ся мої Пані, як Вам незабаром скажу „всю правду в очі“! Накопець відчитав председатель подяку, яку прислав товариству п. інсп. кр. Омелян Попович за гратуляції з нагоди розширення круга его ділань, а присутні привітали відчитане сеї подяки грімкими оплесками.

Пісню „Ще не вмерла України“ закінчено збори.

НОВИНКИ.

Чернівці, 10. червня 1905.

Знижка тарифи для перевозу кукурудзи буде правосильна тільки до 30. червня. Хто хоче з неї ще користати, най не гаючись замовляє кукурудзу через раду культури краю, щоб можна її спровадити ще перед підвищенням жезельничної оплати за перевіз.

Резигнацію зі становища радного міста Чернівців зголосив вчора на руки віцебурмістра бар. Фірта др. Кізлер, подаючи за причину, що чує ся вже втомлений працею радного. Обов'язки радного сповняє др. Кізлер вже через 33 роки.

Нечайні родини. 21-літня селянка із Старої Жучки Магдалина Савич переходячи нині рано о 1/2 8-ої ул. Петровича, перед домом ч. 1. на тротуарі, привела на світ дитину жіночого пола. Се звичайний випадок — але ось що: Мать переходячі улавою християнські жінки і селянки, як лиш се побачили, та жалі... повтікали, мабуть зі страху, а недужо заняла ся — жидівка і поліційнт ч. 77 назвиском Колер. Жидівка сейчас побігла за фіякром, який також мабуть „добродушний“, взявши вже хору на віз, скинув її разом з дитиною, заставляючи, що таку особу не буде везти до закладу поліційнт. Фіякер, також „християнин“ мав ч. 7. — Безрадний поліційнт бігав як опарений — другого фіякера нема, натовп людей стоїть — а недужа має — треба вода — побіг він до Рускої Каси і зателефонував по ратушкове поготове, яке сейчас і наспіло із своїми функціонерами, які уділили недужій на тротуарі першої помочи, відтак відвезено хору до закладу поліційнт. Чому власиво християни повтікали від хорої годі змркувати. Звичайно, як з серцем християни. А що фіякер ч. 7, скинув хору і не хотів з нею їхати — певно ніякого черновецького горожанина

не здивує, бо кождий має аж надто добре впроблене поняття о черновецькій фіякерській „культі“. о їх „поводженю ся з публікою“ і „честности“. Взагалі, сідати здоровому і дужому на черновецьку дорожку — треба відваги — доста вже глинути на черновецького фіякера — сейчас і їзди не хоче ся. А що доперва дїє ся в очі, як такий „панок“ на возі, брудний, лийний і обдертий з багатом ставляє ся до гостя. Час, аби власти заняли ся нашими дорожкарскими фірмами.

I. З.

Із судової сали. Перед новою каденцією судив присяжних під проводом віцепрез. Артимовича і вотантів д-ра Міценца і д-ра Вайсельберга відбула ся розправа проти Григорія Дробота за убийство. Окажував заступн. прокур. Киселадца, боронив адвокат др. Чехотський. Господар Григорієви і Стефанови ґрунт і поле, з тим, що часті поля і ґрунту мають до смерті відступити матери. Стефан виїхав до Канади, а Григорій не хотів дати матери її часті. Та заскаржила до суду, за що стягнула на себе злість сина. Щоби мати опіку перед ним, она виїхала другий раз за муж за господаря Лотоцького, що ще більше розлюстало Гр. Дробота, який раз прийшов до неї і в скарді ударив її кілька разів по голові і убив на місці. По нараді трибунал видав вирок, на підставі якого засуджено Григорія Дробота на 6 літ тяжкої в'язниці.

Справа Драйфуса. Справа Драйфуса, заточенця із чортківського острова, має бути знов взновлена, і остаточно покінчена через те, що засуд посідного суду буде знесений.

Бунт в'язнів в Золочеві вибух дня 6. с. м. о годині 9-ій ввечерю. В'язні на даний знак, серед крику і биття шиб видолмлювали двері і прогнавши надбійних дозорців, які відтак уставали ся коло брам подвір'я. Відтак почувши ся всі і оланувавши коритари і вікна в'язниці, кидали арештанти на дозорців каменем та чим попало. На алярі прибігло дві компанії війська. Одна розбігла ся здовж валів, щоб перешкодити в утечі, а друга вшаршувала на подвір'я. Коли в'язні війська до успокоєня ся арештанти не послухали, військо дало остріми набоями три салви в воздух для постраху. Коли і се не помогло, вдер ся один відділ до в'язниці з насадженими багнетами, а коли арештанти дальше не успокоювали ся, військо стрілило до них, убиваючи 1, а раничи тяжко 1. Решта в страху утікла до вейл. Тут їх повязано, окуто в кайдани і в той спосіб привернено єнокій. Причиною бунту мав бути лихий харч і знущане ся дозорців над в'язнями.

Ремені за буки. В Орегон в півн. Америці затверджено новий закон, після якого муж за побите своєї жінки, буде караний в той спосіб, що дістане певне число ременів (які заступають киї). Число ударів не може переносити 20.

Тоґо. В творі під наголовком: „Будучність на мори на далекім Сході“ згадує ся о однім офіцері японським, який по маневрах підчас критики, вказав на різні хиби, яких не добачили адмірали англійські. Офіцером сим був Тоґо. Скінчивши службу при піхоті переніс ся він до моринарки. В відчиті своїм (яко делегат моринарський, при посольстві японським) в Лондоні здивував Тоґо не мало слухачів своєю тезою, що порівнюючи війну сухопутну і морську, бачить ся, що лише матеріял боевий є инший, а всі средства тактичні таж для генерала (суша), як для адмірала (море) є одні: достаточна служба вивідуюча, забезпечення ліній походу, відібране ворогові озони (дефензива на повнім і чужім морі, а офензива на своїм близ берегів вітчизни), висліджене докладне слабих сторін ворога і виступлене артилерії в відповідні часі. І коли нині дивимо ся і розважимо бій в шийці корейській, бачимо переведені сих думок Тоґа на практиці.

Оповідісти і т. п.:

Із бук. позем. кредитового заведення. Аґенди Буковинського поземельного заведення кредитового перейдуть із днем 1. липня с. р. на маючий повестати краєвий банк. В виду того звертає ся увагу тих осіб, які старали ся о позичку в Б. П. З. Кр., із таким успіхом, що одержали на них премію, щоб зреалізували свої позички найдалше до

25. с. м., бо інакше позички не будуть виплачені.

Із літ.-научн. кружка академ. тов. „Союз“. В неділю дня 11. червня с. р. о 4-ій год. по полудні виголосить в локалі товариства тов. Іван Горюдський відчит „Гумор українського народу в его піснях“. Гості пожадані. — За заряд кружка: Петро Катеринюк, голова.

Вінчане п. Василя Черского ц. к. офіціала почти із п. Оленою Шкуганівною, нар. учит. і головою кружка укр. дівчат, донькою Николая і Посея Шкурганів відбуло ся нині в черновецькій гр. прав. катедральній церкві о 8 год. веч.

Збори пасічників відбудуть ся дня 19. с. м. о год. 4-ій по полудні в домі проф. Ф. Федоровича в Чернівцях Францисенці ч. 3. з порядком дневним: 1. Верифікація протоколу. 2. Виліви. 3. Демонстрації у пасіці проф. Федоровича. 4. Нові внесення. 5. Приняте нових членів.

Конференція кімчанської філії товариства „Руска Школа“ відбуде ся дня 15. червня с. р. (в день св. Івана Сучавського) о 3. годині по пол. в кімчанській сали громадського уряду з отсим дневним порядком: 1. Відчит п. судії О. Бурачинського про правну порадку для селян. 2. Обговорене тем придатних на відчиті для селян. Референта пані К. Малишка. 3. Вільні внесення. — Сергій Шапомаровський, голова. Волод. Григорович, писар.

Із штуки і літератури.

Десяті роковини смерті М. П. Драгоманова. Дня 20. червня с. р. промине десять літ, як помер у Софії незабутній пам'яті Михайло Драгоманов, реформатор і учитель нової української суспільности. Із приводу сих роковин відбувати муть ся святкування его пам'яті по поступових просвітних осідках нашої землі, а початок до сего дає Коломия, де святковане відбуде ся д. 19. с. м. Не від річи буде тут згадати, що в посідніх чч. парижского тижневника „Епоґорес“ поміщено життєпис М-а П. Драгоманова і обговорено його проект „Вільної Спілки“ (із 1884 р.) для російських народів, який не стратив актуальности і по двадцяти літах.

Нове оповідане Л. Н. Толстого. Л. Толстой поміняє нове оповідане із сільського життя. Героями його являють ся старик-батько і два сини; один із них остав „при землі“ на селі, а другий переходить на жите до міста, де піддає ся фабричній цивілізації.

Нові переписні листки. На незвичайно благородну ціль, іменню на збільшене, а радше добуте фондів для удержання ваканційної оселі для вбогої рускої молодіжки видадо товариство „Ваканційної Оселі“ у Львові серію переписних листів (10 штук) із портретами письменників третьої доби укр. письменства. До портретів додано найважливіші дати із життя і творчости поодиноких письменників. Ціна серії незвичайно низька, бо виносить разом всього 50 с., а замовляти її можна у Львові в Сокольській Базарі, в книгарні Наук. тов. ім. Шевченка, в Нар. Торговлі, або у п. Ольги Барвінської, члена комітету основуючого „Вак. Оселі“ (ул. Собіщини 5).

Малий фейлетон.

Іван Турґенев.

Два богачі.

Коли вихваляють при мені богатира Ротшильда, котрий з своїх величезних доходів дає цілі тисячі на виховане дітей, на лічене хорих, на одержане старих, — то я хвалю се й воно мене зворушує.

Але, хвалючи се й зворушуючи ся, не можу забути про одну бідну мужицьку родню, що припадо під свою бідну стріху сироту-своєяку.

— Возьмемо Катюшу — казала жінка, то піде на то посідна копійочка — не буде за що пабути соли, щоб хліб посолити...

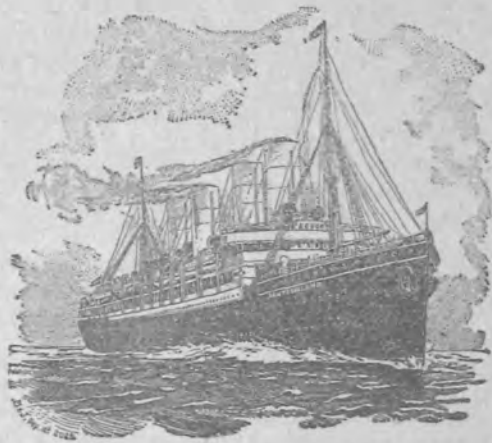
— То ми його — і не соленого з'їмо — відповів мужик, єї чоловік.

Далеко Ротшильдowi до сього мужика!

Переклад В. К.

Hamburg—Amerika Linie

Проста пере-
права без пере-
сідання.

Знанням із своєї ско-
рости поштовим і пос-
пінним кораблем т. зв.
Doppelgeschwindigkeit.

З Гамбургу до
Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудне-
вої Африки і Східної Азії.

Парівці „Гамбург—Америка“ ліній відзначають ся тим, що єтьє зосмотрені
в знаменитий харч, чисті каюты, і пасажиря їдуть ними скоро і безпечно.

Видача карт до всіх стаций Сполучених держав і до Канади

Близькі услівя уділяє охотно
ГЕНЕРАЛЬНА АГЕНЦІЯ ДЛЯ БУКОВИНИ.

57 (5—5)

Чернівці, ул. Паньска 16.

AUSTRO-AMERICANA.

Австрійське сполучене акційне кора-
бельно-перевозове тов. в Трієсті.

Правдивий пасажирський оборот до
Америки через Трієст-Нью-Йорк.

Генеральна АГЕНЦІЯ для ГАЛИЧНИНИ і БУКОВИНИ:

Гольдлюст і Спілка

Чернівці, ул. Палати краюї 6.

Для провінцій приймає ся агенти.

58 (1—10) н.

Одиною дорогою до

КАНАДИ і АМЕРИКИ

є бюро **М. Г. Фрейдберга** в Антверпії.

Лиш ся переправа надає ся до заморських країв! Ся переправа є най-
дешевша! Дорога із Черновців до Канади триває 10—12 днів!

Крім нечуваної дешевини дістають люди науку як їм за
морем обходити ся хотівши до ліпшого майтку прийти, а се є найголо-
внійша точна кожного подорожного! В жадній переправі не дістають
люди сей науки! Жадайте завчасу проспектів і поучень, і сокоутїть
ся аби не попасти в злі руки і на злу дорогу, котрою люди їдуть
гей худоба! Лиш в сего агента знайдете справедливості і чоловічество
ба й таку раду, котра за морем принесе Вам більшу користь!

Адресуйте до него так:

8 (12—13) н.

М. Г. Фрейдберг, Антверпін, Van Leriusstraat. Belgia.

Мужеске, дамске і діточе Етаблісема ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ

Чернівці, Ринок 5. (готель „під чорним Орлом“
23 (13—24) поручаю на весну і літо

Новости дамскої конфекції і мужескої гардероби

найновішого рода

Специальности в уборах діточих.

Все після найновішого крою і наймоднійшої англійської і французької моди.

Дешеві стаді ціни — яви на кожній штудії.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведење

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерского куреу п. к. технологічного ремесельного
музеу у Відни, і записаного судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для пань, панів і дітий.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях в провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).
7 (—)

Важне для „Січей“

і інших пожарних Тов.

Сим повідомляю П. Т. Тowa-
риства, що я достарчаю си-
навки (шприци) і інші по-
жарні прибори (також і на ви-
плат) дешевше як всюди.

З вис. поважанем 40 (7—?)

В. Данилевич,
машинист, у бровари Штайнера ул. Ко-
лейна ч. 21.

Марка охоронна: котвиця

LINIMENT. CAPS. COMP.

з аптики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий **усмирюющий лік на**
втиране по ціні 80 сот., 1'40 кор. і 2 кор. можна купити
у всіх аптиках.

Просьмо жадати сей загально улюблений лік все лише в
орігінальних флашках з нашим охронним знаком „котвиця“ з ап-
тики Ріхтера і для осторожности приймати лише флашка тим
охронним знаком яко правдиві.

46 (35—40)

Аптика Ріхтера

„під золотим львом“ у Празі, улица Єлисавети ч. 5.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Поручаю найбільший вибір літніх артикулів після найновішої моди.

Парасолі від сонця, чисті шовкові і наймоднійшими ручками. Чорні En tout cas (гаран-
ція через один рік, у всіх модних краєках. Цігарини і прочі подібні артикули після по-
свідної моди. Парасолі дитинячі, парасолі від дощу, для панів, пань і дітий, різного рода.

Товари обувані в американської фабрики Hathaway Soule & Harrington в Бостоні. Са-
мостійна продаж обуви в Boxealt і Chevreux, черевики систему д-ра Ламана і сандалки
Квайпа, півчеревики домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевики
до вправ гімнастичних.

Артикули шпортові. Відбивачі до гри Lawn-Tennis, бальони, бальці, шапки і т. п.
до того прибори.

Рукавички Glacé, Chair, шовкові, півшовкові, à jour всілякого рода. Паньчохи, дамські
сітки, паньчохи для дітий найліпший виріб, сіткові каштанчики, зарукавочки у всіх мод-
них краєках.

Склад гойдиарської фабрики обуви **А. Л. Поррер**.

Капелюхи найліпші Panama, Abanilla, фальорентинські, в різнової соломки, най-
ліпших заграничних фабрика- тів для панів, пань і дітий.

Дамські шпортові шапочки англійські в різних краєках, найліпших фабрикатив.

Капелюхи фільцові легкі літні після моди, в різнородних краєках

Шапочки для панів дітий в різного штофу і різної сорти звичайні і до подорожи.

Біле в правдивого англійського селіру, в десень, білі пікові, гладкі, фалдовані під гаран-
тією. Ковнярки і маншети, білі і в краєках.

Краватки тукраві і англійські, кожного місяця нові.

Артикули до подорожи. Найбільший вибір валізок, куфрів, пуделок, ташок, клу-
нів і ремінців до накованя, касет, цигарових мішочків, нецарків, пледів, мішків на біле,
дамських мошонок на дорожності і т. д.

Видає товариство „Руска Рада“, в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарко.

За редакцію відповідає: Іван Захарко

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„пів року	10	—	„
„чверть року	5	—	„
„місяць	1	—	„ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотників.

Підплата і належність за інсерацією платні в Чернівцях.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ

у п'ятницю і неділю,

з додатком

„РУСЬКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція

при вулиці Петровича ч. 2.

Підписи звертає ся лише на попереднє застереження. — Рекламні повідомлення вільні від оплати поштової.

Наша преса.

(З нагоди останнього „закурювання“.)

Про силу, значення і вплив преси в модернім, суспільнім життю нема що довго говорити. Она є неначе тим серцем, що гонить по суспільнім організмам кров, она є неначе хлібом насущним, без якого значна і переважача частина членів сьогочасних суспільностей й не може обійти ся.

В виду сього ніякий нарід не може легковажити пресі, а особливо своєї пресі, не може сього робити і наша українська суспільність, а то тим паче, що в останніх часах в нашій т. зв. „пресі“ почало заносити зіпсованими яйцями.

Зрештою не дуже треба дивувати ся. Суспільність не вироблена, то і преса не вироблена; політичні погляди і переконання не вироблені, отже і преса хитаєть ся туди, куди єї повіє чи то яке політичне „wielizimi sie“, чи то (що гірше) якась особиста користь-ненависть, якась „зделка“. Факт-фактом, що політичні партії у нас мало що скрісталізовані. Візьмім прим. партію національних демократів і їх пресу. Різні і протилежні погляди там містять ся. „Діло“, „Свобода“, „Дзвін“, „Гайдамаки“ — все те є менше-більше органи тої самої пар-

* Оцей статті надісланий із Галичини не відмовляємо місця вже хоч би задля ваги єї основних висновків, дарма що ми не вважали за потрібне інформувати наших читачів із невмістною і шкідливою полемікою, яка завелась останніми часами між львівськими народними часописами. — Ред.

тній, але се зовсім не перешкаджає, що кожда газета що иншого пише і одна другу побороє. Розпочало ся війною поміж „Свободою“ а „Гайдамаками“. До драчі прилучив ся „Дзвін“ і станув по стороні „Свободи“ і через те замаркував, що він також чогось шукає в національно-демократичній партії, певно того, чого не згубив.

Лайка розгоріла ся на добре. Посипали ся корчемні і „парламентарні“ вислови. Одним словом газета. Списано також багато паперу.

Але якби хто третій, неважливий в дивні і незглибні аркана львівських політичних атаманів і махерів — запитав тих панів, чи вони сподіють ся, що їх особисті справи зовсім, а зовсім не обходять суспільність, то не знаю, щоби ті панове сказали. Вони певне дуже здивували би ся, що під сонцем сьміє існувати хтось такий, що йому байдужісніть такі важні особи як прим. Будзиновський і Шпитко із одної, а Петрицький із другої сторони.

Може бути, що важною причиною останньої газетної сварки є те, що деякі редактори „виписали ся“, отже були приволочені в бурливих філях борби шукати нових тем, але я бачу іще иншу причину сеї газети...

Ото у нас беруть ся до редагування часописів люди, що мають кваліфікації до всього иншого, але не до володіння таким важним фактором, як преса.

Я далекий від особистих заміток, але візьмім прим. редактора „Гайдамаків“. Його робота є чисто негативна, бо

чей позитивною роботою не можна назвати ширення ненависти до Польків і шовінізму. Пан редактор „Гайдамаків“ може бути, гадає, що він не знати яке добре діло робить, що ширить такі ідеї в народі і „подає сліпому меч в руки“. Він уважає себе за прокуратора народної совісти, а дуже часто можна вчитати в його статях сентенцію, що він, а народна честь, то одно і те саме, що існування його „Гайдамаків“, а існування народа, то одно і те саме. Сьмішно, як би не нерозумно, але по чоловіці похвалювано освітленим, пересякним фальшивою амбіцією, по чоловіці, що приготував ся в життю до всього можливого, але не до серйозної, не омереткової політичної роботи, нічого иншого сподівати ся не можна. Видко, що редактор „Гайдамаків“ гадає, що в теперішніх часах вистарчить уміти читати і писати, щоби можна „крілем“ зістати...

Другий подібний оказ бачимо в особі редактора „Дзвона“, що виходить чорт батька знає по що; хіба на те, щоби на п'ям робив інтереса Поляк „шведсьемборця“ і редактор. Більше ніхто з нього користі не має, бо мимо шумних обіцянок ся газетка зовсім не заповідає, що єї редактор коли небудь винайде порох. Те саме пише коломийський „Поступ“ вже від трьох літ, тільки що образків не пускає. Про кваліфікації на важне суспільне становище редактора, у п. Шпитка, також нема що говорити. Вони аж надто всім звісні.

Мені ходить о виказане, що деякі із наших редакторів, що захопили пресу в свої руки, не мають

до того кваліфікацій. В теперішніх часах редактором мусить бути чоловік освітлений в суспільних і політичних науках. Політика, се не штука, але глибока наука.

Другим сумним об'явом в нашій пресі є те, що в останніх роках намножило ся досить безбарвних, безпартійних газеток. Се об'являє нездоровий, бо редактор такої газетки має з одної сторони досить острій меч в руках, який в міру обставин може стати навіть на службу однієї, а з другої сторони такі газетки ширять тільки безідейність і ходжене поміж дощ... Трудно припустити, щоби така безпартійна газетка, що переливає із пустого в порожнє, могла мати на оці яку иншу ціль, як грошевий інтерес.

Сей останній об'яв, се також наслідок факту, що політичні гадки і партії у нас не вироблені.

Наша преса представляє в теперішніх часах дуже сумний вид. Она конає потребує реформи і то основної реформи. А реформа може вийти тільки від читаючої публіки.

Читаюча публіка, що оплачує газету, має повне право домагатися, щоби за єї гроші не годувало єї дурницями, щоби не сушено єї голову особистими сварками, щоби подавано єї здоровий, не затроєний шовінізмом і глупотою редакторів, душевний покарм. Читаюча публіка, в інтересі народнім, має, повинна і мусить вже раз зажадати від редакторів, щоби не гангренували і не деморалізували суспільности, а особливо селянських мас, щоби ширили не безідейність,

Др. Франц Опенгаймер.

СОЦІАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ СПІЛОК.

З німецького перевела: Маруся Полтавка.

(Дальше.)

Се дуже видаєть ся „утопічним“. Та се вже більше не утопія, як я дав доказ тому, що ся так звана утопія існувала чотириста літ.

Поки німецька земля була в руках вільних селянських спілок, чотири щасливі століття, доти існував в той стан народнього господарства без визиску, без кріз, без страшенної нужди, той стан високої народньої моральности, того ремесла, яке ушляхотнювало штука. За тих часів, від XI. до XIV. століття люди іще не мали влади над елементами; іще мускульна сила людини й худоби була єдиним мотором праці. Отже ті часи в порівнянні до наших були страшенно убогі, як на кожного німецького робітника приходить двадцять сталевих рабів, а прецінь ті часи були надзвичайно багаті. Подумайте лише, як невимовно багаті мусили би бути ми, коли би могли так вповні розвинути свої міцні засоби господарювання, як ті розвивали свої дрібні!

Але може хто сказати, що се було так давно; сеж може бути тільки фальшиве толкування не повного історичного переказу; се може бути навіть справдливим, не показуючи нічо для нашої доби, яка в основанні свого виробу користуєть ся цілком иншими силами й засобами!

Сих закидів не можна спростувати так відразу. Але їх можна збити рядом досвідів, що ми їх маємо в сучасности в одній із найдуже капіталістично розвинених країн — в американських Сполучених Державах.

Річ тут про три спілки, яких господарською підвалиною загальна власність на ґрунті і землі впорядкована так, що кожен, що сього хоче, дістає подостатком землі на помешкання і господарку скільки треба, але не більше. Ніде не даєть ся можливості до спекулятивного „виключення“ даного наділу, тому ніде власник не побирає „земельної ренти“, саме так, як було в середні віки в Німеччині.

І скрізь на сій підвалній уґрунтовано спілку на товариських началах. Ніде ані сліду пролетаріату, нужди „визиску“; ніде не могла кріза захитати існування спілки. Скрізь бачимо подиву гідну ступінь загальної і досить рівномірної поділеної заможности, скрізь високу моральність, доказом чого, цілковитий брак злочинів і проституції. Найменша із сих спілок, колонія Bigarsid у Каліфорнії, найзнаменитіший помаранчевий город, що його ретельні робітники, получені в спілку, протягом кількох років зробили із пісчаного пустелі, яку вважалося цілком нікуди не гідною. Сміг пише про се в Atlantic Monthly.

„Будинки і вулиці колонії, що менше ніж через одно покоління повстали на малім овечім пасовиську, належать до найкрасших в світі. Як дивив ся на них зачарований, то все приходило ся нагадувати собі, що се помешкання й осідок людей середньої заможности, які дістають своє удержане із хліборобства. Правда, в знатних передмістях великих міст Сходу, подибуємо такі самі гарні колонії віль, але ті належать до високої класи, незначної меншости, багатой, або принаймні дуже заможної. То не хлібороби і огородники, а підприємці і фабриканти, що доробились таких віль. У Ріверзіді мешкає що найменше 90% цілого населення в будинках на чудових городових вулицях, серед майже безперервних муравників, розкошних цвітників і садків. Рознощики часописів рано і у вечері снішать по чудових вулицях із часописами, що виходять у самім місті; а мешканці, бодай усе хлопці, наливають собі купелі водою із водопр-

воду, що йде по цілому місті і світаєть по своїх помешканнях електричне світло. В середині колонії стоять гарні склепи, церкви, готелі і салі для зборів. Школи їхні стоять на найвищому щабелі і містять ся в будинках, яких красота й вигода свідчать про артистичне почуття мешканців. Клуб і його читальня теж гарно ведуть ся. В колонії існує однадина корчма, але ходити до неї рішучо вважаєть ся невідповідним“.

Підвалиною тут є дрібний хліпський маєток (від 6—12 моргів) — велика земельна поєдність тут цілком виключена, — а на ній взноситься ся будова описаного рівномірного добробиту при господарстві, з'організованім в найголовніших річах як спілка. Водопроводи, житєвий нерв колонії і збут овочів управляють ся спілкою. „Визиску робітників там цілком не знають, бо де кожен може мати власний кусень землі, не може бути слуг і поденщиків. Тому робота там у такій повазі, що на банкеті, який колонія урядила на честь конгресу водопроводчиків, усього було при столі знатні пані. На превелике диво європейських гостей, сеньор де Iba grola підняв тост за „ласкавих кельнерок““.

Друга колонія у Vineland в New-Jersey, щиро хліборобська. Шарль & Цандіс, власитель величезного обшару, додержав свою обіцянку — продати перший і останній акр землі за ту саму назначену ціну, уможливити тим повстання і побирання „додатної ренти“ і таким чином осягнув то, що протягом 12 літ маєток його заселило на меньше як однайцять тисяч душ, що жили в однаковім загальнім гаразді і були так само культурні й моральні, як і ті, що розводили овочеві дерева в Ріверзіді.

(Конець буде).

або ненависть, але ідеї правди, любові і правдивого поступу!...

Проти кирилення редакторів має читача публіка сильне зброє: бо й к о т, таким повинна обложити всі ті часописи, що народній справі не допомагають, але несовісно шкодять. Се радикальне, але певне лікарство.

З другої сторони часописи, не захоплені дурійкою, часописи, яким народна справа і повага рідної преси лежить дійсно на серці, повинні зі всею строгістю і безоглядністю п'ятувати кожний несовісний поступок в нашій пресі. Здорова, безпардонна критика буде зимним тумом на голови деяких закукуричених редакторів. М. Лев...

Росія й Японія.

По часописах тепер повно міркувань про те, чому саме під Теушімою програли Росіяни? Коли відповіді фахівців в багатьох напрямках не сходяться, то в тім вони майже всі згоджуються, що так тут, як під Мукденом попри крайню недотепність і ледачість рос. генераліції відіграв рішачою ролю момент психологічний — підпад духа російського салдата, якого вже хіба нічо не підбадьорить. — Щоб ратувати бодай позори, телеграфував ген. Лєневич зараз після теушімської катастрофи, що він певен побіди над Оямою. Жаль ему тільки затоплення рос. флоту, бо ось тепер годі переїхати до Японії, щоб там кінчити війну! Здорово забалавав пан генерал, тимчасом із манджурского побоевища надходить вістка, що дня 9. с. м. виперли Японці Росіян із височини на північ від Гіаншайхуан і заняли ту позицію. Той самої днини заняли Японці кілька інших місцевостей на північ від Чанчу, а особливо місцевість Оносо, отже почали вже оточувати армію Лєневича, відтісняючи її від Владивостока. Та вістки із поля битви тепер сходять на другий план супроти вісток про мирові переговори між Росією а Японією, викликані посередництвом президента Спол. Держав Русвельта.

Ще до 8. с. м. ніхто не був певний, чи поголоски про мир мають яку підставу, та чи пропозиція Русвельта, який жертвував своє посередництво в справі закінчення війни, знайде послух у воюючих сторін. Аж 8. с. м. президент Русвельт, після „приватних“ конференцій вислав в дипломатичній дорозі отсю ноту до японського і російського правительств: „Уважаю теперішню хвилю за відповідну, щоби в інтересі цілої людскости старати ся скільки змога причинити ся до закінчення тої страшної, кровавої війни. Сполучені в так з Росією як і з Японією звязані вузлами приязни і зичливості і для того дуже цікавлять ся судбою обох держав. Проту усиленно правительств японське і російське, щоби не тільки в їх власнім інтересі, але в інтересі цілого світа цивілізованого, якого поступ здержує війна, вступили в безпосередні мирові переговори і пропоную, щоби ті переговори вели ся виключно між правительствами ведучими війну. Єсьм за тим, щоби російські і японські повномочники без якого небудь посередництва зібрали ся в цілі роз-

важення, чи можливою є згода обох держав на умовини мира. Проту правительств Японії і Росії, щоби згодили ся на такий з'їзд повномочників і єсьм готов зробити все, що буде в моїй силі, щоби обі держави могли скористати з моїх услуг при уложені тамчасового завішення зброї та при виборі місця і часу з'їзду повномочників. Буду ся дуже тішити, коли мої услуги будуть мали пожаданий наслідок, бо є сильне мое бажане довести до здійснення тої з'їзду, котрого вислідом має бути настанє мира, якого жде цілий світ“. На сю ноту наспіли відповіді так Росії як і Японії, які годять ся на з'їзд повномочників, а Японія має означити місце з'їзду. Чи однак з'їзд доведе до закінчення мира, годі ще що-небудь сказати, аж доки Японія не предложить з'їздові своїх жадавань, а Росія не займе до них становища.

Телеграми з дня 13. червня 1905.

Вашінгтон. Відповіді Росії й Японії на ноту президента Русвельта в справі мирових переговорів наспіли сюди вчора вечером. Обі держави приймають пропозиції Русвельта і дякують ему за те, що предложив їм свої добрі услуги. Тексту відповідей не опубліковано. Франція, як зачувати, підштримала Русвельтові заходи від самого початку і вимогла своїм впливом на союзники те, що вона прийняла пропозицію Русвельта.

Вашінгтон. Русвельт одержав нині відповідь Росії, у якій Росія заявляє свою готовність заіменувати повновласників, які-б зіїшли ся разом із повновласниками Японії, щоб обговорити справу закінчення війни!

Політичний перегляд.

Рада державна. Президія парламенту назначила найближче засідання парламенту австр. на 14. с. м. о 11. год. пгред полуднем. На порядку деннім стоять: 1. Перше читане пропозиції правительственного закона, яким по части змінює ся і доповняє ся принцип закона з 19. вересня 1896 що до дотацій для католицького духовенства; з сям є подучене правительственне предложение закона, яким також змінює ся принцип закона з 19. вересня 1898 що до дотацій православного духовенства Далматії. 2. Справозданє комісії жєлєзничної в справі укладу держави в придбаню капіталів для багатьох жєлєзниць локальних. 3. Справозданє комісії жєлєзничної в справі предложєня правительственного, що до підвишеня гарантій державної для локальної жєлєзничної Трієнт—Мале. 4. Справозданє комісії жєлєзничної в справі предложєня закона на відновленє жєлєзничної локальної Кромерж—Грен. 5. Справозданє комісії не тикальності посольської в справі посла д-ра Тавкара. Рівночасно розіслано справозданя комісії жєлєзничної що до 2, 3 і 4 пункту порядку деннього.

Галичина — польським королівством? По всіх польських часописах повторено за урядовою „Gaz. Lwow.“ відручне писмо цїсаря Франца Йосифа I. до гр. Потоцького, намісника Галичини, в яким цїсар заявляє, що з вдоволенем довідає ся про поступ в працях для опорожнення колишнього замку королів польських Вавелю в Кракові з нагоди 50 літнього ювілею панования цїсаря. Цїсар висказує, що хоронячи з пієтизмом все, що ще остало ся (на Вавелі), приверне ту пам'ятку до нової величї і заявляє що дозволить, на жаданє краю, урядити собі резиденцію на Вавелі, а рівночасно висказує бажанє, щоби часть замку призначено на перехованє

народних пам'яток, аби вони і по відродженю тої величезної палати в живій тямці удержували єго преславу традицію. Цїсар обіщє в кінці причинити ся з своєю кишені до відновї замку і каже гр. Потоцькому про свій лист повідомити репрезентацію краю. Писмо се цїсарске не є урядовим цїсарським актом конституційним бо поводи ся без міністеріальної контрасїґнатури. Та все ж таки, коли оно має означати згоду цїсаря на бажаня польської шляхти, щоби Галичина відділила ся від Австрії і була лише получена з нею особною пануючою — подібно як Угорщина — під панованєм шляхти польської, то Русини не маючи остаточного нічого проти утвореня особного королівства польського з західної Галичини з Габсбургами на престолі, не можуть нічи згодити ся на те, щоби в склад того королівства входила східна отже руска Галичина. Проти того мусять Русини всіма можливими способами як найенергичніше протестувати. Нам вже досить польсько-шляхотского гнєту, навіть під панованєм Австрії, а що-ж би доперва стало ся, колиб та шляхта не потребувала оглядати ся на Відень. Тоді вернули би для Русинів часи історичної Польщі, або зустрінула би їх подібна судьба як на Угорщині.

Швеція а Норвегія. Ухвалу штортінгу про дєтронізацію короля, прийнято ціле населєнє Норвегії з вдоволенєм і спокоєм. Зі всіх сторін приходять до штортінгу подяки від сіл та міст, від стоваришеня та інших інституцій за той крок, який „вратував повагу вітчизни“. В кріпости Аскерге відбуло ся знате хоругви уній, а вивішенє національної норвегської при участі більше як 30.000 народа. По ірмові коменданта гарнізону відспівано пісню „Синєв Норвегії“, відтак знато хоругви уній, а вивішено триколову норвегську. Військо віддало їй військові почєсти, а стріля арматні гармати цілий околиці про єю подїю. Відтак відспівано ще пісню „Любий наш край“, а військо відіграло національний норвегський їмн. Подібно дїє ся в цілїм краю. Але і серед шведского населєня нема жадного негодованя на сей крок Норвегії, противно шведське населєнє вдоволенє із зїрваня уній, яка єго коштувала не мало і вже єму надїла. Ходить лише о інтереси династичні шведского короля, які здаєть ся однак не потраплять довести до оружної борби між двома сусїдними, а навіть братніми народами. Американські часописи побуюють ся, що зїрване уній викличе замішанє в концертї мировім Європи, бо Швеція тепер буде тяжїти політично до Росії, а Норвегія до Німєччини. Тамчасом король шведський скликає до Штокгольму надзвичайнє засіданє парламенту, котрий має рішити, яких кроків має ся йти Швеція зглядом Норвегії. Король Оскар повідомив офіцирів норвегських, що не звільняє їх від зложеної єму присяги та здає ся, що офіцири норвегські є переконані, що зобовязаня їх для вітчизни є більші, як для володаря.

Каліфоті султана. Альбанія, Арменія, Македонія, Крета, а в останніх часах особливо Арабія се болячки султана, війшїї ознаки того розкладу політичного і єсупільного, який переживають краї підлягаючі берлу Абдуль-Гаміда II. Особливо повстанє в Арабїї займає вже увагу Європи від кількох місяців. Не від річи проте буде поглянути на причини та природу того єманіпаційного руху Арабїї. Розрух в Арабїї се річ не нова; они датують ся від найбільшїх п'яти літ, тоб то від часу, як з правами до каліфату виступив шейк Гамід-єддін, який виводить свій рід прямо від Могомеда. Щоби зрозуміти причину і підставу єго претенсїї, треба передовсім знати, що султан турецький крім сего, що є світським деспотичним самодержцем підлягаючим єму краї, є також каліфом тобто наслідником Великого Пророка — отже головою церкви магомеданської. Власть каліфа, якої звертною ознакою є носінє хоругви пророка „Санджак-і-шеріф“, що є найвищою відзнакою намісників пророка на рід Омаядів, відтак Аббасидів. Вкінці „Санджак-і-шеріф“ з Багдаду дістав ся до Каїра в Єгипті. 1517. р. султан Селім I. добув Єгипет і рівночасно посів хоругви пророка, яка і доси находить ся в руках султана. І коли хоругви пророка находить ся в чужих руках, а не в руках

правдивих потомків пророка по крові, то потомки ті мочили годили ся на се, як довго султан-каліф був могутнім вождем, а бжєс єго корони могутню єю підпорою їєлям. Однакє від часу як султанат в Константинополі почав шє раз бжєше хилити ся до упадку — то серед правдивих синів пророка почало проявляти ся бажанє відділеня каліфату від султанату та переданя гідності каліфа в руки правдивих наслідників пророка по крові. Особливо Арабія переняла ся єєю справою, прямуючи просто до утвореня особного „Каліфат-і-Арабіє“, а особливо, що веде провід в тій акації є згаданий вже Гамід-єддін, якого наміри поширяють найвишні патріоти Арабїї. Гамід-єддін увєнчає, що каліфат і коран є привілеєм Арабїї. Єго (Гамід-єддіна) предки віддали добровільно, але лише на час, власть каліфів султанам єтамбульским. Власть та тепер належить ся неподільно і безперечно єму, яко потомкови пророка в лїній простій. Опіраючись отже на такий правний підставі свої претенсїї — Гамід-єддін хєчє з повстанцями арабськими відірвати від Турєччини Арабію, заняти передовсім Мєкку і Мєдїну на знак опанованя Каліфату, щоб в той спосіб добути власть духову над всіми синами і вірними пророка. Колиб се єму удало ся, то тоді добув би величезні скарби, які там від століть нагромаджені і мав би право уділювати доступу до гробу пророка соткам тисяч наломників. Додати треба, що і багато високих урядників турецьких, які понали в неласку султана, сиріають Гамід-єддінові.

Письма з краю.

Із Серету.

(Справозданє пос. А. Малика. — Збори філії „Рускої Школи“.)

Загальні збори Серетської філії тов. „Руска Школа“ відбули ся в Сереті, дня 3. червня 1905 о 2-й год. по полудні, на які явило ся вистарчаючє до ухвал члєнів, а крім того яко гості пос. на сойм краєвий п. А. Малик, п. др. К. Могильницький п. к. ад'юнкт судовий і п. Дм. Кейван надучитель з Чункова.

Голова товариства пан Евтихій Стришка повитав прибувших гостей і члєнів сердечними словами і отворив збори о 1/3-ої год. по полудні.

Нім приступлено до статуту призначеного дневного порядку, перепросив п. посол А. Малик, що через важку комісію трудно єму аж до кінця на зборах участвувати і просив о слово, щоби ще перед зборами товариства міг здати посольське справозданє з послїдних подїй в соймї краєвїм, на що всі дуже радісно пристали.

Пан посол подав дуже докладний образ з політики краєвої й просив зібраних, обучити нарід, аби той же не вірив ворогам, котрі хотять руский нарід против своїх щирих послів тим збурити, що розносять брєхливу вість, мов то рускі послї були против заложєня краєвого банку.

Тактику політичну руских послів порозуміли всі й виразили ся їм похвально. На запит, яка судьба очікує учителів, сказав п. посол, щоб бути троха терпеливими; підзаваня до доброго діла вже поставлена, тої вже ніхто не в силі відобрати, а що ся тичить дальшої будови, тої то мусять наступити, лише тепер не можна бжєше час означити, позаяк тут й інші фактори рішати мають.

Голова подакував в імені зібраних вл. п. послови за справозданє і обясненє ситуації в соймї й видїлі краєвїм, а збори виразили признанє через повстанє із місць.

По відходї вл. п. посла приступлено до дневного порядку.

1. Прочитано й веріфіковано протокол із загальних зборів, які відбули ся тогид 3. червня в Сереті.

2. Голова здавав справозданє із діяльности філії, причім переконано є, що 5. точка в друкованім справозданю центрального тов. „Руска Школа“, де про Серетську філію стоїть: „5. Члєн філії о. Зленко подарував через філію на рускі книжки для гімназистів в Сереті 11 кор. 60 сот.“ є мильна, а правдою є, що філія заплатила із своєї каси 11 кор. 60 сот. за рускі книжки, які о. Зленко для гімназистів в Сереті в книгарни взяв.

Отож 5. точна малаб так звучати: „Філія подарувала через о. Зленка на рускі книжки для гімназистів в Сереті 11 кор. 60 сот.“

3. Касове справоздає здав скарбник п. Альбін Носевич, з чого видно, що філія мала в приходах 82 кор. 39 сот. а в розходах 48 кор. 13 сот., стже чистого зиску за час від 3. червня 1904 до 3. червня 1905 всего 34 кор. 26 сот.

4. Раджено над темою конференційною в справі переіначення руских читанок, граматик і німецких учебників.

5. Раджено над справою „Рускої Бурени в Сереті“ й ухвалено слідуєчі резолюції: а) Просити виділу бурени, аби головні збори були в такий час скликані, щоби й учителям народним було догідно на ті збори явити ся; б) завзвати учителів, аби не сторонили від рускої бурени, але аби самі в члені вступали й других ще до приступу заохочувати звозили; в) просити учителів, аби старали ся родичів до того наклонити, щоби ті не еяляли своїх дітей до шкіл до Серету, як по їх гадці зможуть удержати ся в вишній науці.

6. При тоці вільні внесення прийато слідуєчі внесення: а) Пан Бачинський ставить внесення, аби виділу скликав частіше і в ріжних сторонах новітун ван дрівній збори, аби тим дух товариський піднести й більше загіти до руских справ; б) Пан Одовійчук вносить, аби центральний виділ постарав ся о то, щоби при іменованю двох членів до шкільної ради повітової в Сереті через виділ краєвий все вибрано одного Русина; в) Пан Носевич ставить внесення, аби центральний виділ поробив відновні кроки, щоби парохіяльні уряди рускі імена не румунізували; г) Пан Носевич вносить, аби центральний виділ о то старав ся, щоби додаток дорожничий, який учитель тепер побирають, нім ще настигнуги управильне платити, був підвищений і перемінений на доповняючий додаток до платні (Gehaltsergänzungs-zulage); д) Пан Евстафівич ставить внесення, аби центральний виділ постарав ся о то, щоби управитель шкіл народних побирали весь річний навшаль на дрова (опал) разом, і то що року на 1. вересня; е) Пан Одовійчук вносить, аби просити центральний виділ, щоби від Серетської філії не брати половину чистого доходу, позаяк Серетська філія дуже убога й тільки тим ще своє існування показує, що під-помагає бідних руских учеників; ж) збори відслегували на внесення п. Одовійчука на загальні збори центрального тов. „Руска Школа в Чернівцях“ пп. Евтихія Стришку й Альбіна Носевича, аби они на 4. червня б. р. Серетську філію заступили.

7. Вкінці на внесення п. Одовійчука вибрано до виділу на слідуєчий рік через акумуляцію: головою п. Евтихія Стришку, заступником голови Якову Гаврищука, скарбником Ілію Лакусту, контролером Альбіна Носевича, писарем Дениса Евстафівича, заступниками виділових: Евзея Мандрика і Теофіла Бачинського.

Збори закінчено о 5 ій год. многотетством для цісаря. *І. Л.*

ВІДОЗВА

до рускої інтелігенції, міщан і селян чернівецького міського й заміського повіту.

Панове Громада!

Знає — то сила, а силу одного народу цінити після его науки та організації. Чим більше нарід просвічений і з'організований, тим і краще живе ся ему на світі.

І отсе бодай по части зрозумів наш нарід та почав горнути ся в товариства, почав організувати ся. А коли давніше ціла робота стояла на плечах поодиноких людей, коли цілий рух виводив ся із одного товариства, то тепер те все вже не можливо! Товариства зростають з кожним днем, рух змагаєть ся і робота починає йти скорим кроком вперед. Коли хочемо, аби та робота мала якийсь певний напір, щоби не йшла мавіями, треба тому й поділати єй між себе.

В тій то цілі засновує товариство „Руска Бесіда“ в Чернівцях по поодиноким повітах свої філії, нові культурні осередки, де маємо згуртувати ся як муж без ріжниць стану чи звани. Всі

маємо стати разом до спільної праці для добра цілого нашого народу.

Дорогі Брати і Сестри!

Живучи близько міста майже в самім осередку всего політичного і економічного нашого життя, ми повинні подбати про те, щоби наша філія була взірцем для всіх філій, ми повинні постарати ся, щоби се товариство сповняло як найкраще свою велику задачу. А сповнити ту задачу тоді, коли наше товариство буде гуртувати в себе велике число членів, коли зросте в силу. В тій то надії кличемо до всеї рускої інтелігенції, а головню міщан і селян чернівецького міського й заміського повіту, щоби масами вступали в члені сего товариства. Не повинно знаходити ся ані одної світлої особи, ані одного товариства, щоби не було членом нашої філії, а тим самим і матрічного товариства „Руска Бесіда“ в Чернівцях. Особливо на нашії інтелігентні дежить сьвятий обов'язок приєднувати і вербувати як найбільше селян у се товариство.

Членська вкладка виносить на рік для товариств 4 К., інтелігентні 2 К., а для міщан і селян тільки 1 К. За се дістає кожний член даром календар і кілька інших дуже красивих книжок, які видає просвітне товариство „Руска Бесіда“ річично для своїх членів. Крім сего може кожний член брати участь на зборах товариства, голосувати і бути вибраним до виділу. Всі грошеві посланки просимо посилати на адресу головного товариства „Руска Бесіда“ в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

То-ж до діла, Брати і Сестри!

Розвинути як найширшу організацію, щоби приєднати як найбільше нових членів для нашої філії, а тим самим і головного товариства „Руска Бесіда“ в Чернівцях. Бо лиш тоді, коли зростемо в велику силу, зможемо розпочати і жваву роботу та сповнити ті великі задачі, які покладає на нас нове товариство.

За виділ філії товариства „Руска Бесіда“ в Чернівцях:

о. Ефим Семан, голова. Лесь Киселиця, писар.

Телеграми.

Архик. Йосиф †.

Фіюме. Архикнязь Йосиф помер нині рано о 6-й год. 25 минут.

Угорська криза.

Відень. Із Будапешту прибули до Відня міністер фінансів Лукач і ФЦМ. бар. Феєрварі.

Відень. В понеділок перед полуднем приймав цісар Феєрварого на півторогодинний аудиєнцій. Після аудиєнції зложив Феєрварі візити міністрам Голуховському і Пітрайхови, а по полудні від'їхав до Будапешту.

Будапешт. Іменоване ген. Феєрварі през. мін. угорських буде оповіщене в четвер. Феєрварі перейме на себе портфель фінансів. Між угорською партією незалежності збирають підписи на привітну адресу, яку вишле ся порвекемоу штернігові.

Вбийство австр. віцеконзула.

Париж. (Агенція Гаваса.) Із Танжеру доносять: На англійського, австрійського і данського віцеконзула Маддена в Мазатані, портовім місті Марокка, напали дня 5. с. м. Араби, ограбили его і убили. Жінку віцеконзула, на яку рівночасно виконано напад, розбишаки тяжко поранили. Заступники Австро-Угорщини й Англії переслали суданови енергійний протест. Убийники втекли.

Кліман і Томек †.

Прага. Нині померли посол до ради державної Кліман і член палати вельмож Томек.

НОВИНКИ.

Чернівці, 13. червня 1905.

Роз'єднати Русинів в краю, коли годі в соймі, розбити нашу єдність, потрою ми здобули все, що маємо, котрої нам завидують другі, отсе горяче бажане румунізаторевих зрадників, над

яким взяли ся тепер працювати, підбуджуючи одних Русинів проти других, розбуджуючи невдоволене, зависть і ненависть, наколи самі злучили ся проти „спільного ворога“ себто нас Русинів. Звертаємо отсим увагу всіх, кому дорога народна справа, на сю вертикальну роботу ворогів руского народу, про котру заговоримо небавом докладніше і подамо певні докази, що єй підняли румунізатори, аби Русинів роз'єднати, ослабити й підбити. А поки що кличемо до всіх щирих Русинів на Буковині: Позір, брати, бо вовк закрадає ся до нашої отари, налягнувши на себе овечу шкіру і шукає між нами помічників, проти наших щирих і бачних, а тимто ему недобрих вісварів!

Рильничі страйки на Буковині. Із Чункова пише нам п. І. Б.: В Чункові і Василеві люди застрайкували проти дідичів. Для 10. червня був кірманський ц. к. староста, щоб зробити злагоду, але пани не хотіли злагоди ся, не хочуть лишити днів від третини, та не хочуть дати 10. снопів, і хотіли по 1 кор. денному робітникам. У сих двох селах давали до страйки пани по 20 і 30 крейцарів робітникам. Жаль серце стисає, що нарід з голоду гине при такій ціні. Злагоди не зроблено, а пани притискають своїх довжників, які мусять відробити те, що наперед взили. Що еще буде, не знати. Сего тижня в п'ятницю має бути знов ц. к. староста на злагоді. В Василеві держать ся люди дуже добре.

Маєток церкви в Австрії. На підставі урядової статистики, дорученої правительству самої церкви, можемо подати кілька дат статистичних про маєток церкви в Австрії. І так мала церква в р. 1900 в Австрії:

1. в ґрунтах і реальностях	301,529.953
2. в публичних облігаціях	387,273.731
3. в приватних капіталах	70,581.168
4. в інших маєтностях	54,227.449

Разом . . . 813,612.301

Маєток сей зростає безперестанно в висоті, яку показує слідуєча таблиця: Маєток церкви вносил:

в році 1855	114,262.512	корон
в „ 1845	384,423.054	„
в „ 1890	697,596.718	„
в „ 1895	777,804.205	„
в „ 1900	813,612.301	„

Після поодиноких інституцій, то маєток церкви ділить ся в р. 1900 між:

1. катедрі	7,442.973 К	рідн. прихд	540.831 К	рідн. рохд	513.503 К
2. єпископії	62,991.902 К	3. 183.251 К	1,879.178 К		
3. капітули	41,468.188 К	2. 214.116 К	1,139.501 К		
4. парохії	262,083.280 К	17,631.779 К	16,609.065 К		
5. монастирі і фундації	193,229.924 К	24,005.223 К	8,938.142 К		
6. інших духовних установ	191,343.919 К	17,821.758 К	4,515.770 К		
7. семінарії і бенефіції	55,050.165 К	—	—		

Синтимиенти синтимиентами, а гроший таки не дамо! Отсеї дивизи стають що раз більше придержуватись французькі банкири супроти заправленої Росії. По довгих криводах вже були згодились царські банки Credit Lionalis, Banque de Paris і Comptoir d'Escompte виплатити Росії 600 мільонову позичку на 5% державні облігації з амортизацією через 8 лт. Однак, як тільки наєшла вістка про російський програш під Пушімою, то банки заявили, що вже позички не дадуть, бо вона серед теперішніх обставин булаб безуспішна. Таку саму заяву зложив і міністер фінансів Рувіє. Значить ся грошеве жерело для самодержавної Росії в виді позичок у Франції висихає, бо дотеперішній режим російської бюрократії у заграничних біржевиків крайню скомпромітований. Характерно, що обниження російських вальорів ведуть за собою на заграничних біржах не лиш воєнні напастрофи але й державні діли, що знаменують ся поворотом до реакційної системи як ось послідне іменоване Тренова диктатором Росії; в очак заграничні ті факти однаково загрожують грошевії спроможності Росії. Як дуже підкосили послідні події кредит теперішнього російського царства за границею, про се можна переконатися хочби із таких очевидних фактів: Приватні особи з Росії одержують за границею позички на 4½—5 процент, російські банки дістають гроші на 3½—4 процент, що свідчить про обидність свободних капіталів на заграничних ринках. Однак в ту саму пору мусіла російська держава затагнути послідну позичку на 5 проц. рос. + 2 коміс. Отже на 7 проц. Дійшло до того, що російське царство має нині гірший кредит, як

перша лішня банкова контора. Розумієть ся, що той кредит буде при дальшій комплікації подій що раз гірший, так, що Росія на случай дальшого ведення буде мусіла давати за позичку застав на своїх монополіях, або може й податки, як перша лішня балканська державка. За тим виїде розумчливе рятівне випавання безліччя панероного гроша, за чим іде державне банкрутство, як се було свого часу у Франції або і в Австрії. Отже можна надіятися, що ся прикра перспектива склонить петербурські круги до швидкого заключення мира і далеких реформ державних.

Оповідки і т. п.:

Личні вісти. Відем. др. Стефан Смал-Стоцкий вже повернув із своєї подорожі до Відня.

Із ради шкільної краєвої. Рада шкільна краєва на засіданю із дня 2. червня 1905 ухвалила: Розширити 3-класову народну школу в Канукодрулі на 4-класову; 2-класову народну школу в Боничу на 4-класову; 5-класову народну школу в Ботушанах на 6-класову; 2-класову народну школу в Полян-Мікулі на 3-класову, а 3-класову народну школу в Добринівцях на 4-класову. Дальше іменовано: Емілію Кухаренку, стаду підучительку ад респонсам сталою підучит. в 6-класовій народній школі при уліці Виділу краєвого; Рудольфа Єнкієра, провізоричного підучителя в 4-класовій народній школі в Рош І. сталим підучит. там же; учителя Теофіла Поповича в Вашнівцях п. Ч. сталим надучителем в 2-класовій народній школі в Чорнім Потці. Особисті додатки в квоті 100 кор. річно призначено надучителю Львову де Падурі в Сереті, учительці Анні Діц в Кімполонгу, повітовому інспекторові шкільному Ходаловському в Сереті, учит. Вікторії Розенген в Вижиці і учительці Емілії Мандрик в Дорна-Ватрі. Вкінці системізовано при черновецьких школах отсі посади учительські від 1. вересня 1905: а) в мужській школі при уліці Виділу краєвого 1 учит. і 1 підучит.; б) в двочій школі при ул. Семигородській 1 учит. і 1 підучит.; в) в муж. школі при ул. Семигородській 1 учит. і 1 підучит. г) в народній школі при уліці двірця залізничного 1 учит. і 1 учителька; д) в народній школі Рош ІІ. 1 учит. і 1 учителька.

Із центрального виділу тов. „Руска Школа“. Нововибраний виділ головними зборами, що відбули ся 4. червня с. р. уконстатував ся на своїм засіданю з дня 7. червня с. р. як слідує: Проф. Антін Клим, став головою, уч. Опанас Руснак, 1. заступником, проф. Теофіл Бриндзан, 2. заступником, уч. Іларій Карбулицкий, секретарем, інсп. Омелія Попович, редактором, уч. Іван Радомский, адміністратором, уч. Николай Гарасен, контролером, а проф. унів. др. Стефан Смал-Стоцкий, проф. др. Митрон Кордуба і уч. Юрій Кавула, без чину. Заступниками виділовими є: 1. надуч. Ілія Ілюк, 2. надуч. Іван Сикюк, а 3. надуч. Казимир Петрачук. — Антін Клим, голова. Іларій Карбулицкий, секретар.

„Січ“ в Раранчу. В неділю, 25. червня 1905 о 1. год. по полудні відбув ся в Раранчу отворене товариства „Січ“, на котре старшина запрошує всіх Русинів патріотів. — З поважанем тимч. Старшина.

„Січ“ в Шиноті камеральнім. Отворене „Січ“ в Шиноті камеральнім відбув ся в зелений понеділок дня 19. червня 1905 о годині 2-й по полудні. Збори відбудуть ся під голим небом на ґрунті господаря пана Федора Зайца в Шиноті камеральнім з таким дневним порядком: 1. Отворене зборів. 2. Вибір січового багька і матки. 3. Поменене статутів „Січ“. 4. Вибір старшини. 5. Вручене відзнак „Січовикам“. 6. Привітні промови. 7. Вільні внесення і поради в справі товариства. 8. Закінчене. Хто ще не отримав запрошеня, а має охоту повити ся на зборах, най буде застав звернути ся до п. Йосифа Мартинюка, надучителя в Шиноті камеральнім. — Йосиф Мартинюк, тимчасовий кошований. Константин Дзяманюк, яко справник.

Із штуки і літератури.

Руский селяньський театр під дир. Івана Захаря дасть в часі зелених свят дні 18. і 19. два представлення в Вижиці.

Оголошення Кас райфайзенських.

Надзвичайні загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Глибока відбудуться дня 24. червня 1905. з наступним порядком денним: 1. Відчитане протоколу. 2. Доповняючий вибір старшини. 3. Вільні внесення.

Старшина.

Звичайні загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Дитинець відбудуться дня 22. червня 1905 в шкільному будинку о 11. год. перед пол. з наступним порядком: 1. Справоздане старшини і касієра про стан каси з кінцем 1004. р. 2. Ухвала про ужиток чистого зиску. 3. Вибір двох членів старшини і одного ради надзорчої. — За старшину Павло Маковецкий, голова С. Білашескул каснер.

Звичайні загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Звиняч відбудуться дня 22. червня 1905 в 2-й год. по полудні із таким денним порядком: 1. Справоздане касове і біланс за р. 1904. 2. Доповняючий вибір старшини і ради надзорчої. Старшина.

Звичайні загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Василівці відбудуться дня 22. червня 1905. в 2-й год. по полудні із наступним денним порядком: 1. Справоздане касове за р. 1904. 2. Вибір 2 членів старшини і 3 членів ради надзорчої. — За старшину Дмитро Підгорний, началь.

Міжнародне бюро для подорожі „Globus“

в Чернівцях (Буковина)

ул. Ратушева ч. 14. (Matildenhof)

продає залізничні і корабельні карти їзди до всіх місцевостей в Європі, Азії, Америці, Канаді, Африці, Австралії і пр. і пр.

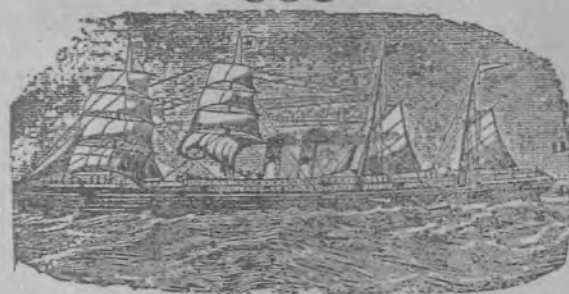
Всяких вияснень в справі їзди де-не-будь уділяє ся даром.

53 (5-?)

Друкарня „Рускої Ради“ виконує всілякі роботи скоро і дешево.

Високим Ц. К. правительством концесіонована

Високим Ц. К. правительством концесіонована

RED STAR LINE

Лінія червоної зірки

Львів

37 (8-12)

перед тим: ул. на Болоне ч. 8. I поверх, тепер: ул. Городецька ч. 89. II поверх, на против головного жел. двірця.

Перевозить пасажирів впроті з Львова через Антверпен до Америки північної і Канади пошпінними пароходами. Продажа карт американських залізниць у всіх напрямках. — Проспекта даром і оплатно.

КРАСНЕ, ДОБРЕ і ДИШЕВЕ.

Улиця Ратушева ч. 6

Готель „Централь“

Улиця Ратушева ч. 6

Готель „Централь“

51 (4-?)

Перед тим

МАРКУС ФУРЕР

Кожного сезону **Новости** конфекції для пань панночок і панів. **НОВОСТИ:** в жакетах ковнірах і плащах з найліпших шиттів відецьких і берлінських.

Магазин одягів дамських і мужеских

Чернівці

ул. Ратушева 6. Готель „Централь“ (в льокалю Якова Гольда)

ВСІЛЯКІ ЗАМОВЛЕННЯ

виготовляють ся сейчас.

Одяги для панів хлопців і дитий. Загортки, ульстри і шляфроки. Футра звичайні і до подорожі і всілякі в сю галузь входять артикули з пероврадних фабрик.

КРАСНЕ, ДОБРЕ і ДИШЕВЕ.

Важне для „Січей“

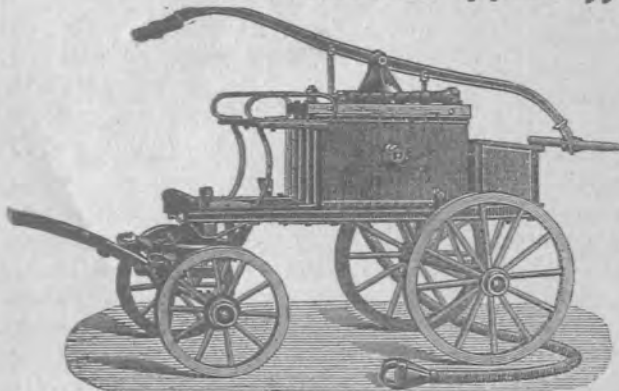
і інших пожарних Тов.

Сим повідомляю П. Т. Товариства, що я достарчаю **си-навки (шприци)** і інші пожарні прибори (також і на виплат) дешевше як всюди.

З вис. поважанем 40 (8-?)

В. Данилевич,

машиніст, у бровари Штайнера ул. Колейна ч. 21.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отсі книжки:

Видання тов. „Руска Бесіда“:

	К. с.
„Явдох“ словінська казка . . .	—24
Ів. Слюк. „Образки з природи“ . . .	—20
О. П. „Хлопці садівники“ . . .	—40
Омелян Попович „Розмови“ . . .	—40
Корніль Н. Устиянович „Три півкаві загадки“ . . .	—40
В. Умійський-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде її кінець“ . . .	—30
Проф. О. Єремівчук „Іван Сучавський“ . . .	—40
Ів. Вавжаський „Пропасть“ . . .	—20
Гаршин „Малари“ . . .	—20
„Зерна“ . . .	—20
Толстой „Два старці“ . . .	—14
Омелян Попович „Ластівка“ (старі речники) . . .	2—

Видання тов. „Руска „Школа“.

Барановський Мечислав „Педагогіка“ . . .	1.20
Ом. Попович „Методика“ I. часть . . .	—60
Гавришук „Методика“ II часть . . .	2.—
Омелян Попович „Як біди збогатили“ . . .	1.—
„10 казок для диточок“ . . .	—20
„Збірка законів“ . . .	1.—
Ів. Слюк. „Образки з життя“ . . .	—20

Ом. Попович „Пів сотні повісток“ . . .	—40
„Поради“ як закладати каси . . .	—50
„Буковинська Русь“ . . .	—60
Шпайнгаровський Сергій „Руска Читанка“ для II. класу гімназії . . .	2.80

Др. Стеф. Смаць-Стопкий „Громада“ . . .	—20
„Поради“ як закладати каси . . .	—40
Ю. О. Федькович „Пісні жовнярські“ . . .	2.40
Франко Іван „Русько-українська література“ . . .	—20
Теодот Галіп „Домашній писар“ . . .	1.—
Пігуляк Єротеї „Верховинські згадки“ . . .	2.—
О. Шпитко „Листа з некла“ . . .	—30
Яр. Юлев. Семінарські спомина . . .	—50

	К. с.
Свг. Жуковский: „Учебник рільництва“ . . .	4—
Іван Франко: „Що таке поступ?“ . . .	1.20
Франчук: „Оферма“ . . .	—20
Г. Воробкевич „Поезії“ опр.	1—
„Марченко: „Власна хата“ . . .	—60
Яричевський: „Серце мовить“ . . .	—60
Сильв. Яричевський: „На філах життя“ . . .	—40
Сергій Шпайнгаровський „Ausgewählte Schewtschenkos-Gedichte“ . . .	—50
Ярослав Весоловський: „Стефан Баторий а Русини“ . . .	—10

При замовленнях книжок упрашає ся прислати на порто.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Поручаю найбільший вибір літніх артикулів після найновішої моди.

Парасолі від сонця, чисті шовкові з наймоднішими ручками. Чорні En tout cas (гаранція через один рік, у всіх модних краках). Цигарниця і прочі подібні артикули після модної моди. Парасолки дитинячі, парасолки від дощу, для панів, пань і дитий, різного рода.

Товари обувні з американської фабрики Hathaway Soule & Harrington в Бостоні. Самостійна продаж обуви в Voxelit і Chevreaux, черевки системоу д-ра Ламана і сандалки Кнайпа, півчеревки дошові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевки до вирав гімнастичних.

Артикули шпортові. Відбивачі до гри Lawn-Tennis, бальони, бальці, шапки і т. п. до того прибори.

Рукавички Glacé, Chair, шовкові, півшовкові, à jour всілякого рода. Паньчоки, дамські ситки, паньчоки для дитий найліпший виріб, ситкові каштанчики, зарукавочки у всіх модних краках.

Капелюхи найліпші Panama, Abanilla, ельорентинські, з рижової соломи, найліпших заграничних фабрика- тів для панів, пань і дитий.

Дамські шпортові шапочки англійські в різних краках, найліпших фабрикатів.

Капелюхи фільцові легкі літні після моди, в різномодних краках

Шапочки для панів дитий і різного штофу і різної сорти звичайні і до подорожі.

Біле з правдивого англійського зефіру, в десень, білі пікові, гладкі, фалдовані під гарантією. Ковнярики і маншети, білі і в краках.

Краватки тукраві і англійські, кожного місяця нові.

Артикули до подорожі. Найбільший вибір валізок, куферів, пуделок, ташок, клунків і ремінців до пакованя, касет, цигарових мішочків, нецезарків, пледів, мішків на біле, дамських мошонок на дорожності і т. д.

Склад гойдиарської фабрики обуви А. Л. Popper.

Видає товариство „Руска Рада“, в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі.
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламациі немо-
чатані віддати від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 K. — с.
„пів року	10 „ — „
„чверть року	5 „ — „
„місяць	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотинків.

Передплата і належитість за інсерат
платні в Чернівцях.

Некоровава революція.

(X) Норвегія, на яку глядять ціла Європа із подивом за незвичайно спокійне переведення детронізації короля, числить із своєю столицею Християнією всего 2,240.000 мешканців. Уже сам спосіб переведення детронізації свідчить про високий стан політичного образования Норвежців. До сего причинили ся головні народні й висні мужицкі школи, і людські університети, що пустили так глибоке корінь в скандинавських краях. Просвіта стоїть тепер в Норвегії так високо, що у ній нема зовсім анальфабетів. Норвежці займають ся головно риболовством, купецтвом, гірництвом і рільництвом, а при тім панує у них дух демократично-радикальний. В сеймі (штортінгу), який зніс вже кількадесять літ тому всі шляхетські титули, рядять купці й мужики, які не рідко засідають і на міністерських фотелях, до чого — розуміється — мають відповідне образование. Швеція-ж має лад більше аристократичний, хоч і тут ліберали мають перевагу. Населене Швеції майже в двоє більше як Норвегії, бо враз із столицею Стокгольмом виносить 5,180.000. Хоч за шведско-норвегську війну нема чого побоюватись, то не від річи буде згадати, що Норвегія може виставити на случай війни 25.000 війська лінійного, 24.000 краєвої оборони і 23.000 загального ополчення. Швеція-ж може враз із загальним ополченням виставити 450.000. — Як покінчить ся конфлікт Норвегії (якою кермує поки що тимчасове правительство) із Швецією годі точно вгадати, тим більше, що між Норвежцями що раз більше кріпне те-

чія, аби Норвегію переміняти в республіку, до якої Норвежці дуже схильні вже на основі історичної традиції. Як дуже були послідні події по путру норвегскому народови, видно хочби із того, що Ібсен, який вже майже стоїть одною ногою в могилі, на першу вістку про вчинену детронізацію сказав: „Я щаслив, що можу в кінці належати до зовсім вільного краю“.

Годі тут промовчати ще одної справи. Часописи заграничні побоювали ся, що самостійна Норвегія дасть втягнути ся в політичні комбінації сеї або тої держави. На те заявив президент норв. штортінгу, Бернер репрезентантові часописи „Verdensgang“, що Норвегія хоронити ме цілковиту нейтральність і буде стояти осторонь від усіх політичних комбінацій. Є надія, що після управління відносин на півострові поробить Норвегія разом із Швецією і Данією заходи, щоб довести до загального порозуміння північних держав. А се поведе ся тепер легше, коли по розв'язанню унії відпадуть лютетеріанські спори між Норвегією а Швецією. Менш-більш подібну відповідь дав і норв. міністер справ заграничних Леоланд.

Примір некоровавої революції в Норвегії, се хіба надто прозора наука про те, що зрелим до політичного життя є тільки народ просвічений, непохопний до невмістих насильств. Примір сей виказує також велике післянянство народних просвітителів-учителів, бо від них зависить будучність народу. От тимто їх провідною зорею може бути тільки безвинна праця для свого народу, без огляду на ворожі інтриги.

Рада державна.

Нині знова зібралась на наради рада державна. Голоси преси з огляду на незаперечну зручність бар. Гавча, та в виду спокійного перебігу нарад в праскім сеймі — вішують, що і парламент буде дальше радити нормальним шляхом. Головною точкою нарад стане безперечно торговельний трактат із Німеччиною важний для економічного життя цілої монархії.

(Телеграми.)

Відень 14. червня. У впливі нинішнього засідання парламенту находиться ся бюджетова провізорія за другий піврік 1905, торговельний договір із Німеччиною і ціла низка економічних пропозицій а між ними полекші для основування рентних осель в Галичині.

Після жалібної маніфестації із приводу смерті архикнязя Йосифа і відповідей на многі інтерпеляції розпочала палата дебату над нагальним внесенням посла Празека про викупно-грунтів скарбом військовим в повіті Нейбенатек.

Події в Росії.

На днях відбувався в Москві з'їзд представителів земств і міст і то помимо заборони Булігіна. На ньому рішено дуже острій адрес до царя і вибрано делегацію під проводом Гайдена, яка мала його вручити цареві. Гайден поробив такі заходи, що депутація буде мабуть прийнята але тільки в характері приватній, тому що та нарада, на якій єї порішено, ізза Булігінової заборони мала тільки характер приватний. — Комітет міністрів

жваво нараджує ся над Булігіновим проектом народного заступництва, до якого вибори переведуть ся на основі царського указу, вже мабуть в літі. „Дума державна“ зібрала-б ся тоді в осени. В єї склад увійде після інформацій „Наш. Жізні“ 503 депутатів. В Думі, яка буде зорганізована по системі „Государственного совета“ будуть мати своїх заступників всі народи крім Жидів. — В Києві тяжко пострілено начальника „охранного атделенія“, підполковника Спіродовича. Убийник утік. В Мінську вбито земського начальника Казарінова. Війник теж утік. В тім же городі демонструвало дня 12. с. м. понад 3 тисячі робітників.

Противоалкогольний конгрес в Будапешті.

Десятий міжнародний конгрес в справі побороювання алкоголізму відбуде ся в Будапешті в часі від 11. до 16. вересня 1905. р. Тимчасова програма конгресу є ось яка: 1. Відчит на торжестві отворення: Грубер (Мінхен): „Гігієна свого я“. 2. Теми до дискусій: 1) „Вплив алкоголю на відпорність людського і звірячого організму із особливим углядом наслідства“. Референт: Лайтлен (Гельсінґфорс). 2) „Чи алкоголь є поживою“. Референт: Касовіц (Відень). — „Чи отрута може бути поживою“. Референт ще не назначений. — 3) „Культурні стремління робітників і алкоголь“. Референти: посол Вандерфельд (La Hulpe), Кіс (Будапешт). — 4) „Алкоголь і жітє полове“. Референт: Форель (Chigny près Morges). 5) „Алкоголь і кодекс карний“. Референти: Ломброзо (Турин): „Суспільна профілактика алкоголізму“. Блайлер (Ціріх): „О проступках, що походять з алкоголізму“. Вамбері (Будапешт): „Алкоголь яко суспільний чинник криміналістики“. — 6) „Погубний вплив торговлі алкогольними напінками на ту-болців Африки“. Референт: Мілер (Гро-

Др. Франц Оленгаймер.

10)

СОЦІАЛЬНЕ ЗНАЧІННЯ СПІЛОК.

З німецького перевела: Маруся Полтавка.

(Дальше.)

Третій случай обнимає цілий штат Сполучених Держав, власне державу Мормонів. І тут так само підвалиною є сильна власність на ґрунті і землі у формі дрібної хлосської посілости із цілковитим усуненням великої земельної посілости, і тут той самий вражаючий гаразд і брак всякої бідноти, ніякого „виписку“ й кризи, та-ж сама спілкова організація заосмотрення вододу, виробу й спожитку. Докладний звіт із того побудуємо в Atlantic Monthly за май 1886 року, із під пера А. Smyth-а, якого скорочений переклад, появил ся в мартовім числі der Zeitschrift zur Sozialwissenschaft*).

Сі факти, що їх не можуть обяснити ані заступники істнующих національно-економічних, ані мо-

ральних поглядів, дають непереможний доказ справедливості мого загального господарського погляду і тим передусім стверджують мій вище поданий погляд на середньовічну народну господарку.

Сю підвалину розумної „гармонійної“ господарки, можемо обновити і в старій Європі, мимо її „зруйнованих замків“, уможливити кождому доступ до ґрунту і рілі, не платячи юридичному властителєви рік у рік більшаючої данини, „додаткової ренти“. До того йдець ся шляхом сільсько-господарських спілок до осідкової спілки.

Мормонські хлопці змогли протягом 50-и літ, крім потрібного удержання, заробити 463 мільонів доларів, се на кожду родину при що найбільше 19.500 фермах, виносить майже 1800 акра на рік. І єї люди почали із нічого в пустелі, ака, здавалось, родила саму сілі і жили далеко від цивілізації та її поділу праці, що розширює зиріб. До якої міри мусів би дійти доброті такої колонії в старій культурній країні, як би вона повстала на родючій ґрунті і користувалась усіма помічними засобами широко розвинутої народної господарки? Яка би не потрібувала із нічого творити вулиці, жезанції, потгу, телеграф, не мусіла би кожен струмент, кожду машину, кождий помічний матеріал везти волами із за тисяч миль і тратити на ту перевозку силу грошей. Яка не потрібувала би доперва із своїх надвишок щадити задля запровадження цілого устрою упорядкованого державного режиму на всіх областях добробуту. Аж голова крутить ся, скоро уявля собі ту перспективу.

Розвій нашого суспільного багатства — і се річ мало відоме — немилосердно задержуєть ся путами,

Бо-ж оскільки справедливе речене, що ми не можемо спожити більше ніж могли витворити, остільки-ж справедливе й противне речене, якого цехова наука і досі не хоче признавати: ми не можемо витворити більше, ніж можемо спожити! Маємо право споживати лише не багато, бо покупає сила народних має страшенно знижена нашою нікчемною системою плати; а через те не можемо зужити цілої безконечної сили переможених елементів на витворення багатств і витворюємо далеко менше дібр, ніж могли би витворювати, як би все, що витворюємо було приступне для тих, що конче мають потребувати. Та сей шлях замикає ім системою плати. Та система плати є прямим наслідком окупації ґрунтів і ланів приватними особами. Усунувши сю перешкоду, ми звільнимо пута нашим услужним слугам, елементам і вони обсилють нас багатствами, що ми їх нині не можемо навіть уявити собі. Се багатство Riverside, Vinelandu і Utah, що є так само захожуючим свідомством, як церква Зебальда в Нюрнберзі і собор в Штраасбурзі.

Не треба ніякої кривавої революції, ніякого державного і господарського перевороту, навіть ніякої переміни одного єдиного закону, щоба прийти до того стану: чудо се зроблять самі спілки.

(Конець буде.)

Від адміністрації. Просимо відновити передплату, щоб не мусіли здержувати висилки часописи!

*). Щоб запобігти закидові, чому-ж єї колонії не впливають на господарства довкола себе, як а того сподіваюсь від „Siedelungsgenossenschaften“, зауважу, що єї колонії засновані не в осередковій цивілізації, де земельна рента вже висока, але на її крайній периферії, де земельної ренти іще майже не має. Далі скажу, що сусіди сих колоній не великі земельні власники, але дрібні фермери, в яких можна відбрати „робітників“ а разом із тим і господарську силу яким нічого не шкодить, як їхні сусіди багаті й свободні. А в тім вплив тих колоній на „умови робітничого життя“ в Каліфорнії і так уже явний.

пендорф). — 7) Попиране борби з алкоголізмом через домашнє і шкільнє вихованє. Референт: The Honble Mos Eläot Yorke (Лондон), Häknel (Бремен), Fötvs (Сольно), Фішер (Роззоль). Кіршанек (Ст. Уетван). 8) „Алкоголь і зручність фізична“. Референт ще неозначений. — 9) „Гігієнічне значінє штучних вин в противенстві до уживаня алкоголю“. Референт: Ліберман (Будапешт). — 10) Промислове зужиткованє алкоголю, яке средство до поборюваня алкоголізму. Референт: Др. Зофія Дашиньска-Гольцска (Краків): „Суспільно-економічне значінє промислового приміненя спиритусу. Клемп (Будапешт), Барон Маллком (Будапешт). — 11) „Рекорда шинків“. Референти: Еггерс (Бремен): „Капітал алкоголевий і капітал емо противний“, Геленіус (Гельсінґфорс): „Відносини законодавства алкоголевого до реформи шинків“ Лейрен (Париж): Реформа гостинниць і обичаїв по гостинницях“, Malims (Birmingham): „Напрям реформи гостинниць“. — 12) „Організація анти алкоголічного руху“. Референти: Др. Власак (Відень), Мадай (Будапешт), Штайн (Будапешт).

В часі конгресу будуть устроєні отсі збори вечірні: а) Жіночий вечір, устроєний угорським союзом жіночих товариств. Бесідники: Miss Gray (Лондон), Gonsel (Берлін), Wakely (Лондон). б) Збори психіатрів. (В своїй програмі містять також справу ратованя пияків). Бесідники: Fogel (Chigny), Elschel (Роззоль). — в) Вечірні збори студентів університету. Бесідники: Enderstedt (Штокгольм), Голічер (Піренгаммер). — г) Збори робітників, уряджені робітничим комітетом конгресу. — д) Вечір добрих Темплярів. Бесідники: Юлій Бургер (Берлін), Шварц (Будапешт). — Підписані уконституували ся, яко тимчасовий комітет в цілі зорганізованя руско-української прогулянки на сей конгрес і звертають ся отсим до р. укр. загалу з запрошенєм до численної участі у нїм. Є се справа превеликої ваги і Русини, що ведуть вже кількадесятилітню борбу з алкоголем, повинні безусловно взяти участь у сїм конгресі. — Надто повинні ми виступити на виставі устроєній підчас конгресу з докладною збіркою р.-укр. видань антиалкоголічних а також представити тамки ті славні алкоголічні продукти, котрими у нас затроє ся народ. Впрочім се буде перший все-світний конгрес, на котрім Русини-Українці будуть могли виступити в більшій числі, а то так тому, що у нас є багато людей, що на тім полі зібрани не мало досвіду, як і тому, що місце конгресу є не так то віддалене від нашого краю. Надто комітет конгресовий постарав ся о половину знижки на залізницях угорських, так що дорога від Галичини поспішним поїздом (другою класою) не винесе більше як 10 корон в оден бік, а надто чинять ся старання, щоби учасники конгресу мали в Будапешті безплатну кватуру. Просимо отже о численні зголошеня, котрі належить вислати на адресу повномочника будапештського конгресового комітету для руско-укр. земель д-ра Кирила Трильовського, адвоката в Коломиї, котрий уділяє також потрібних висвєнь (за надісланєм марки на відповідь). Рівночасно належить зголошєти свою участь в конгресі у президента конгресового комітету д-ра Ф. Штайна (Dr. Ph. Stein, Budapest VI. Központi városkaza). Вкладка для учасників конгресу виносить 6 К, котрі треба вислати на руки скарбника, антикара К. Тауфера (Karl Tauffer, Budapest VI., Teetéz-kürt 39). Участь в конгресі управнює також до одержаня справозданя з него. Маємо надію, що наш поклик до р.-укр. суспільности не полишить ся безуспішним, і що бодай кількосот наших землячок і земляків возьме участь у тїм конгресі, а сїм не лиш задокументують працю Русинів-Українців у сїм многонадїйнім, культурнім руху, але і дадуть свідєцтво жиєности свого народу перед представителями других народів — а особливо перед нашими братами — угорськими Русинами. — У сїм ділі повинні взяти участь наші люди без згляд на партію, а недавній зїзд польських абстинєнтів у Кракові (3. і 4. червня) дав у тїм напрямі найкрасший примір. У нїм взяли участь

і соціял-демократи, як посол Дашиньський і дарвініст проф. др. Дибовський, польські консерватисти, а провідником зїзду був євєнгєлик о. Несловський. Особливо же просимо наших Ви. Патриотів і Хвальні Виділи наших просвітитів товариств вишукувати старші протаторівчані видавництва, котрі можна би зужиткувати при устроєню вистави, та доносити про се повновласникови комітету конгресового. Своєю дорогою — підписаний комітет буде старати ся скликати підчас ферий осібну нараду (по можности до Львова), щоби справу участі в конгресі обширніше обговорити. За тимчасовий комітет організуючий участь Русинів-Українців в міжнароднім антиалкоголічнім конгресі в Будапешті: Іван Раковський, др. Гр. Гарматій, Василь Ляків, др. Алекс. Козакевич, др. Кирило Трильовський.

Привіти пос. Єр. Пігуляку із приводу єго 25. ювілею.

Із приводу ювілею пос. Пігуляка, який так гарно відсвятковано в Чернівцях, озвали ся із сердечними стрічками для ювіліта майже всі рускі часописи. Крім сего одержав він вже в день самого ювілею дуже багато привітів, які ось тут передаємо:

Львів. Невсичуча праця Ваша о виборенє політичних свобод буковинськорускомз народови принесла вже великі плоди. Дай Боже Вам сили вибороти для него в Буковині повноправність. Многая Вам літа! Народний Комітет.

Львів. Труді Ваші на полі шкільництва буковинського руского народу піднесли то шкільництво високо. Честь Вам за те! Многая Вам літа! Товариство „Просвіта“ у Львові.

Львів. Честь і слава неструдженому борцеві за потоптані права руского народу. Дай Боже Вам в кріпкім здоров'ї діждати ще золотого ювілею і бачити нарід руский повноправний і щасливий. Не даймо ся! Руска Бесіда у Львові.

Львів. Дай Боже ще на многі літа кріпкого здоров'я і невтомимої, незмодованої витривалости в боротьбі о здобутє належних рускому народови прав на Буковині. Ще не вмерла Україна! Давний буковинськоруский громадянин Титко Ревакович.

Відень. Сердечний привіт невтомимому борцеві-ювілітові за українське слово і добробут народних мас. За „Кружок українських техніків“ Ілія Понович.

Бучач. Честь невтомимому труженникови-патріоті. Адриан і Ольга Добрянські.

(Конєць буде).

НОВИНКИ.

Чернівці, 14. червня 1905.

Архив. Йосиф Кароль-Людвік, що номер вчера після довготривалої недуги в Рієці (Фіюме) уродив ся в Прешбургу 2. марта 1833. Був сином архива. Йосифа († 1815) дідового брата цїсаря Франца-Йосифа і Марії-Дороти ді князів Віртембергів. Померший був почесним д-ром філософії, членом угорської академії наук, генералом австрійської кавалерії і власителем 37. п. піхоти і начальним командантом угорських гонведів. Архивняк Йосиф був також власителем 14. п. пруских уланів, ордеру золотого руна, ордеру св. Андрея, Чорного орла і т. д.

„Чистота“ наших некаренів і цукорень. Як із послїднього справозданя буковинського інспекторату промислового (за р. 1904) виходить, то по наших промислових заведенях, що займають ся виробом средств поживних панує нечужана брудота і нехаристі. Пекарні находять ся дуже часто в темних пивницях, що рівночасно бувають призначені на склад хатних знарядів і картоплі, на сїдала для курей або на

помешканя для родиви власителів некаренів або на спальню єго помічників робітничих. Верстви бруду загрозили на пазєнь найшов промисловий інспектор навіть на стїнах і підлозі одної із найбільших черновецьких цукорень...

Арештованє шпіона. У Відні арештовано Італїянца Петра Ч., який разом із воєнним аташе італійського посольства у Відні займав ся на широку скалю шпіонством на шкоду Австрії.

Із судової сали. В суботу розбирано перед черновецьким трибуналом судив присяжних діло Михайла Шеленди із Малатинцєв, який розлучений насьмішками наробка Шевчука ударив його по голові так, що сей до двох днів помер. Трибунал судив присяжних по вислуханю промов адвоката д-ра Блязера і субституґа прокуратора Кисиліці заперечив питанє що до убійства а потвердив питанє що до убійства ізза неосторожности. Трибунал судовий призначив Шеленди, який впрочім придурковатий, кару 4 місячної тяжкої в'язниці. — В понедїлок відповідав перед тим же трибуналом Тодор Видинівський із Суховерхова, який дня 16. лютого 1905 так ударив по голові Ілію Водячука Николаєвого, що порушив єму мозок, а се повело спаралізованє правої руки і неспосібність до зарібку. Обжадуваній боронити ся тим, що Водячук добув проти него ножа, отже він кидав цегаю у власній обороні. По промовах адвоката д-ра Дутчака і субст. прок. Кисиліці трибунал судив присяжних заперечив головне питанє що до тяжкого ушкодження тїла, а признав Видинівського винним переступленю меж самооборони. Трибунал судовий визначив винновому кару 4 місяців арешту.

Пам'ятник Тоґа. Японці постановили виставити в честь Тоґа ліхтарню морську, яка має освітлювати 80 миль квадратних простору, отже цілу щийку тесімську, де Японці звели пам'ятний бій з флотом російським. Ліхтарня буде коштувати 14,000,000 корон.

Mont Pelée вибухає знов. Із Форт де Франс (на Мартинїці) доносить, що вулкан Mont Pelée (ліса гора) є знов чинний. Перед кількома днями вибухли з кратеру величезні маси лави.

Оповідки і т. п.:

Членами рад шкільних повітових на шестилїтній період часу, від 1. січня 1906 починаючи, іменував Ви діл пр. із свого раменя на основі 19 § закону про догляд шкіль із 8. лютого 1869 отсїх іменів: І. нов. Чернівці: Василь Служанського, надуч. в Чаґрі і Діонїза Єремїйчука, ц. к. проф. в Чернівцях. II. нов. Гураґумора: Валеріяна Галїна, ц. к. нотаря в Гураґуморі і Костю Велигорського, надуч. в Крилатї. III. нов. Кімпольонг: д-ра Емануїла Кунарєнка, ц. к. ад. суд. в Кімпольонгу і Іполита Калїнеску, ц. к. суд. совітник в Дорні. IV. нов. Кіцмань: ц. к. сов. суд. Ілію Семаку і дир. Евґ. Жуковського в Кіцмані. V. нов. Радівці: Юрія Попадюка, надуч. в Радівцях і Івана Федорчука, надуч. в Сучаві. VI. нов. Серет: ц. к. сов. суд. Артура Малика і Теофіла Константиновича, діда в Поляках. VII. нов. Сторожинєць: Теодора Іланицького, дир. в Сторожинці і Конст. Балашескула, діда в Слободзі-Комарівцях. VIII. нов. Сучава: Конст. Морарію, пароха в Петрівцях і Александра Церана, надуч. в Строїнгах. IX. нов. Вапняці: Гедим. Лєсинецького, ц. к. нач. суду нов. і Теодора Левицького, посла. X. нов. Вижиця: Стефана Маланчука, пароха в Лукавці і Теодора Семанюка, пароха в Вижицях.

Із державного трибуналу. Президєнт найвишого трибуналу касацийного др. Ем. Шгайбаха увільнено на його власну просьбу із уряду заступника предсїдателя державного трибуналу. На його місце іменовано містопредсїдателем держ. трибуналу посла до ради держ. д-ра Кароля Грабмаєра.

Товариство „Руска Бесіда“ в Вашківцях и Ч. устроєло дня 18. червня с. р. в Касинів сали в Вашківцях и Ч. з нагоди євєнгєльного відкритя прапора місцевої „Сїч“ вечєрок з танцями. По-

чаток о год. 9. вечєром по закінєнню євєнгєльного „Сїчового“. Вступ від особи 1 К 50 сот. Музика п. Алека Паранука з Галиниці. — За Видїл: Євєн Стрийський, голова. Іван Герасимович, писар.

Філія тов. „Руска Школа у Вижицях“ уряджує дня 24. червня и. ст. 1905, в сали Фріста у Вижицях вечєрницї з танцями. — Вступ від особи 3 К; білет євєнгєльний для 3 осіб 8 К. Стрий візитовий або народний. Чистий дохід і всі надвишки, котрі з подякою приймає ся, призначені виключно на єтипєндийний фонд імени Григорія Никоровича. Початок точно о 8-їй годїні вечєром. — За видїл: Г. Никорович, Ю. Гордійчук, Луцький.

Із штуки і літератури.

35-лїтє профєсорської діяльности проф. В. В. Антоновича. Незабаром минє 35 лїт від часу, як 1870 р. осєню оборонив на київсьім університеті В. В. Антонович свою дисертацію на маїстра рос. історії, а за тим став єї викладати як доцент на тому ж університеті. Щоб пошанувати 35. роковини діяльности сего вельми заслуженого „сина України“ рішили його ученики з сєї нагоди видати научний збірник, а до редакційного комітету, що має сїм заняти ся вибрано — як доносять „Київсьє Отг.“ — проф. Н. П. Дашєвича, Довнар-Запольського, Лободу, Левицького, Щербину і Камалїну. Київ. істор. тов. Нєстора Літонисєя рішило установити премію його імени за труди околє южно-рускої архєології і історії. Пов. ювілат ізза підорваного здоров'я (йому тепєр вже 71 років) від кількох лїт вже не викладає і живе в домашньому затишю з дєдовою від громадянського житя.

„Славянського Веку“, органу євєнгєльного Верґуна, „Москали“ з під Городка вийшов аж тепєр 91. і 92. випуск за рік 1904, в яєім видаєсь повідомлєє своїх предлативів, що дальше видаєсь сего журналу мусить застановити до вясненя цензурних відносин в Росії! Хто хоче нехай вірить в єю причину кінчиня сего московського органу, на який відій не стало посєбій.

Руский-євєнгєльський театр під дирекцією Івана Захарка, даєть у Вижицях отсї вистави: в недїлю, дня 18. о. м. „Євєтанє на Голчарівцї“ оперєта в трох актах Квітки-Євєнгєльської, музика Лєсенка, а в понедїлок, дня 19. с. м. „Не судилось“ образ народний в 4 актах Барковського. Цїни мїсць: крієло І. радєє 2 К, II. радєє 1 К 40 с., партер 80 с., галєрія 50 с. — Початок о год. пів до 8-їй. — Маємо повну надію, що наш патріотичний загал належно підпрє отсєю молоду інституцію, являючись в комплектї на єї виставах.

Переписка Рєданцій.

Ви. Львовянин. „В пропасть“ — одержали. Чи будемо єї печатати чи нї, про се в євєй час повідомимо Вас. — „Сїч“ в Медзї. Вашої оповїстки не випечатано, бо статут Ваш ще не потвердєжений правительством.

Малій фєйлетон.

Ів. Турґєнєв.

Старець.

Настали темні, тужливі дні... „Свої“ примхи, євєбієтє їйживих людей, холод і мрачність старости. Вєє, що ти любиш, чому віддаєв ся — никє й минє ся. Шлях доходить до кінця.

Щож робити? Грізти ся? Горювати? Нї собі, нї другому сїм не можєш.

На засихаючїм, покортєнім дереві що раз мєньше лєстєя; воно й, ріднає, але єзєнь його ще та сама.

І ти заглянь в себе, в євєй єпомині, і там глєбово-глєбово, на самїм дїї концентруючої душі, заблєєє перед тобою твое переднє, тобї єдному достуєє житє — воно засєє євєїми нахоєєми, вєє ще євєїкою єзєню і їйжностю — євєїкою вєєні.

Однєк будь євєрєжним... не диви ся вперєд, бїдний старчє!

Перєклав В. Я.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи повертає ся лише на поперед-
ше застереження. — Рекламний неопе-
чатаний відомості від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„пів року	10 „ — „
„чверть року	5 „ — „
„місяць	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і наданість за інсертат
платні в Чернівцях.

З краю політики.

Про злуку Волохів по-
дає „Voinea poroğlu“ у вступній
статті д-р. Авреля Ончула докази на
то, що справа доживотної президен-
тури д-ра Лупу була тільки при-
ключкою, придуманою на те, щоб
розбити „Вільнодумний Союз“ за-
для злуки волоских послів супроти
„спільного ворога“, яким вони ува-
жають нас Русинів. Ось ті уступи
із статті Ончула, котрі виразно ви-
являють нещирість волоских союз-
ників, з котрими годі нам братати
ся, як се ще й тепер вважає дехто
за можливе, хоч найщиріші заходи
наших послів показали ся дарем-
ними супроти ворожої перфидії.
А. Ончул пише між иньшим: „Че-
рез ніч змінилася справа в соїмі.
Товариші давніші розійшли ся,
а роз'єднані брати злучили ся знов.
Пригляньмо ся підставі сеї зміни!
Відтак каже, що волоска політика
була боярска і попівська, а не му-
жичка. Щоби побороти боярско-
попівську політику, шукали волоскі
„демократи“ товаришів і найшли
їх в Русинах і разом з ними вий-
шли побідоносно і розпочали роботу
в соїмі. „Бояри і сьвященники“,
каже О. далі, „приняли нас на
наше велике вдоволення з братньою
любовію“ і допомогли ухвалити за-
повіджені закони. Так устала
всяка причина до незгоди
між нами“. Розлука не ма-
ла вже змислу. Щоби злу-
чити ся наново з ними,
в тім перешкаджало нам
тільки товариство заклю-
чене з Русинами і міща-
нами. Але й се втратило підставу,
бо ціли, задля яких ми злучили ся
були, всі досягнені (?). Ми не мали
вже що разом робити (!), і власне
з тої причини виступала ріжниця

мови і роду між нами. Все більше
на верх (??). Коли-ж на остаток
Русини стали мішати ся в наші
справи (??) і хотіли покласти руку
на банк (!), розбила ся наша згода
з ними сама від себе. Коли-ж усе-
нено таким способом (!) послідню
перепону, злучили ся ми Волохи
в один табір на підставі політики
національної... і тепер всі Волохи
в однім таборі... Тепер можемо роз-
почати правдиво національну пра-
цю, т. зв. дрібну працю по селах.
В наших руках є найвид-
нійше до того средство,
банк краєвий (!). ...А на дру-
гій місці (стор. 7 ч. 24) сеї газети
сказано, що вже в осени наступило
було заходом Волчинського певне
зближене між волоскими демокра-
тами, а консерватистами, та що „не-
природний (!) союз з поганьськими
ворогами Волохів, се-то з Руси-
нами, не міг тривати довго“. —
Ось найкраща відповідь тим, що
ще вірять в можливість волоско-
русского братерства. Воно можливе
тільки тоді, коли і як довго сего
треба Волохам, як тогді, або щоби
пустити Русина на Русина, як за-
часів Воляна і Тиміньського. Ши-
рости і вірності нема у них навіть
супроти своїх засад і свого народу,
не то супроти чужих. Тому то ві-
рити нам тільки в свої власні сили
і в сьвятість своєї народної справи,
а більш ні в що і нікому.

Кр. виділ а повітові ради
шк. В посліднім числі подали ми
імена членів, яких краєвий виділ
вибрав до повітових рад шкільних.
Впадає в очи, що межі членами
Волохами є 5 учителів народних,
наколи межі Русинами є тільки
два бувші учителі народні, що те-
пер є директорами шкіл фахових.
Се пояснює ся ось як. Доси виділ
краєвий не вибирав ніколи до по-

вітових рад шкільних учителів на-
родних, котрі вибирають своїх за-
ступників на учительських конфе-
ренціях. Сеї засади держав ся
і сего разу не тільки руский член
краєвого виділу д-р. Стоцький, але
навіть саме учительство. Доказом
того є жадає, які поставлено
з кругів учительства поодиноких
повітів, котрі жадали тільки, щоби
замінити у Вашківцях обох членів
иньшими, а то послом Левіцким
і суд. Лисинецьким, в Кічмани аби
вибрано радника Семаку і дир.
Жуковського, в Сторожинці аби
остав дир. Іваніцький, а в Сереті
аби був один член-Русин, з Виш-
ниці не жадає зміни, а з Черно-
вець не ставлено ніякого жадає,
тільки члени головного виділу „Ру-
ської Школи“ порадили, щоби і тут
був членом щирій Русин, а що
в повіті нема інтелігентного Русина
не-учителя, то предложено о. проф.
Єремійчука, що має право вибору
в сій повіті. Аж на дотичнім засі-
данні краєвого виділу довідає ся
д-р. Стоцький, що Волохи ставляють
випоручниками виділу 2 учителів,
що в очевидній агітаційній цілі
держали в тайні; бо навіть учи-
тель-Русини, що засідають в т. зв.
„Екзекутивнім Комітеті“, не знали
про сей намір, котрий безперечно
вийшов від звісного махера. Се
найкращий доказ волоскої шири-
сти. Д-р. Стоцькому годі було в по-
слідній хвилі на власну руку, на-
звати і зі свого боку учителів,
а обстав при тім, чого жадали Ру-
сини з поодиноких повітів, що й
ухвалено. Отсе перебіг сеї справи,
яку волоскі інтриганти викорис-
тують напевно, щоби троюдити руске
учительство. Супроти сего завзи-
маємо наше учительство, щоби під-
час сегорічних повітових конферен-
цій нарадило ся і ухвалило, чи

вдоволене воно вибором тих Руси-
нів, яких краєвий виділ назначив
членами повітових рад шкільних,
чи жадає вибору і учителів, а
іменно котрих. Ми певні, що кож-
дий із вибраних Русинів, бо всі
вони щирі приятелі учительства,
готов буде зречи ся вибору в ко-
ристь назначеного учительством чо-
ловіка з їх осередку. Таким спо-
собом відпремо новий ворожий
замах на нашу єдність, яку заду-
мав Лупій із своїм ад'ютантом,
чого доказом є факт, що Лупій
писав письмо до одного учителя-
Русина із сирецького повіту, ко-
трому предлагав кандидатуру до
пов. ради шкільної з краєвого ви-
ділу. Шкода, що той учитель не
подав се зараз до відомости д-ра
Стоцького, чим відкрив би був во-
рожий план, а тим був би причи-
нив ся до вибору і учителів-Руси-
нів з боку краєвого виділу, а так
не вибрано і его, бо Лупієвих кан-
дидатів Русини не єсмють виби-
рати.

Учительство супроти полі-
тичної кризи в краю. Із езе-
кутивного учительського
комітету одержуємо ось такий
комунікат: Дня 11. с. м. відбуло
ся в гр. прав. мужескій школі в
Чернівцях засіданє краєвого учи-
тельського езекутивного комітету,
на яким докладно обговорено тепе-
рішнє політичне положенє в краю.
По 4 і пів годинній дебаті гене-
ральній і спеціальній прийнято од-
ноголосно отсі резолюції, по-
ставлені референтом: 1. Заступни-
ки учительства всіх народностей
присутні на нинішнім засіданню за-
являють, що у всіх політичних пи-
таннях хотять (Ну від охоти до
роботи ще далеко. Ред.) поступати
солідарно на основі найстрогішої
національної рівноправности (патен-

НАШ АЛЬБОМ.

Іван Діброва.

I. Нескінчені пісні.

Селом ступав чарівний сон,
За ручку вів мале дитя —
Воно сьпівало гимн мертвий,
І звало ним до сну життя...

І тихо, сумно скрізь було —
Затих і мрій звук буйний,
Затих мій біль печальних мук,
Замовк, затих і сум страшний...

І линув звук твоїх пісень
У темній ночі деє у даль —
А слізи лились із очей
Без смутку — чисті мов кристаль...

Котились в діл, у море мрій,
Шукали в ній сестер своїх —
І там губивсь акордів сьпів
І милий звук пісень твоїх...

Ще хвилику — і скінчив ся сьпів,
Прогомонів послідний звук —
Чи в хвилях щастя він втонув?
Чи в морю щез печальних мук?

Скінчив ся сьпів, хоч довго ще
Вренів у серцю моїм тон —
Кохання звук, — та він згубивсь —
То був лишень чарівний сон!...

Чи Ти мене колись згадаєш,
Одним хоч словечком спімнеш?
Чи забудем укривш серце,
Про мене й спомина затреш —

Мені байдуже се голубко,
Бо в рай мене не заведеш —
Тебе пізнав, кохав, любив,
Хоч знав, що моя не будеш!...

Мені Ти не забудьку дала,
На милий спомина щирих слів,
Щоб не забув Тебе ніколи,
Про Тебе часто в думах мрів! —

Якую не забудьку люблю
Тобі на спомина я подам? —
Хиба одно серденько щире
На вічну памятку віддам!...

Кінчить ся сьпів моя голубко,
Послідний звук ще лиш тремтить —
І гасне промінь в темній ночі —
А серце гей, болять, болять...

Я йду в могилу зимну, тиху,
Приспати доленьку мою —
Тобі лишаю тиху думу,
Й любов нещасную свою...

10.—11. 5. 1905.

II. В альбом.

Змарніють північ весняні,
Змарніє з ними і весна,
Погаснуть мрії чарівні,
Мине ся молодість буйна —

І все піде в Нурвани край, —
Лиш тихий, любий образ Твій —
Полишить в серцю моїм рай
Символом стане моїх мрій. —

12. 5. 1905.

III. Жовтіє лист зелений...

Жовтіє лист зелений в гаю,
Надходить вже зима німа,
Пронав ти мій любовний рай,
Кохання мрій уже нема! —

Ховаєсь сонце поза хмари
Темніє все мені в очах —
Кругом снують ся дива-мари,
А в серцю біль, розлука-страх! —

Голосить дзвін в посліднє сумно,
І любих зве моїх осіб —
Та їм говорить тихо, сумно:
— Любов — то рай, а зрада — гріб! —

24. 5. 1905.

Н. Непрадов.

Страхівя чуючи...

Страхівя чуючи війни,
При кожній сьвіжій жертві бою,
Не жаль мені друзяк й жени,
Мені й тебе не жаль герою.
На жаль, потішати ся жена
І вірний друг забуде,
Та в сьвітлі є душа одна,
Яка до гробу тамить буде!
Се між дволичем наших діл
І всякої підлости й прози
Одні я в сьвітлі догледів
Сьвяті, бо справді щирі слізи,
Се слізи гора матірок!
Ім не забути так діток,
Що впали на проваїй ниві,
Як не підняти плакучий ніві
Своїх пониклих галузок.

Переклав Ярослав Веселовський.

ту Кисанович et Comr.? *Ред.*) і уважають кожодчасне рішення егзекутивного комітету обов'язуючим. Комітет треба за кожним разом скликати ad hoc.

2. Нинішнє засідання учительського егзекутивного комітету жаліє, що „Вільнодумний Союз“, який незвичайно заслужився коло економічного підвигнення краю — розбився (Ого! *Ред.*), однак в тім факті не побачує ніякої причини, щоб ізза того мали виникнути обопільні побороювання в лоні буковинського учительства, чи то із причин національних чи з яких інших. — Для зрозуміння факту, о скільки сї резолюції перейшли однодушно і о скільки їх мож. уважати обов'язуючими і відповідаючими фактичним обставинам, поміщуємо тут отсю надіслану нам заяву від уч. п. Герасимовича:

Заява. Дня 11. червня с. р. відбула ся нарада „Екзекутивного Учительського Комітету“, в котрій крім членів того-ж (пп. Дубенського, Кисановича і Дарія Пігуляка) взяли участь запрошені ним учителі з поза комітету, а іменно пп.: Кінпер, Сорочан, Шкраба, Штруц, Федорович, Ник. Гарас ст., Бекул, Шульц, Барбір, Карбулицкий, Слушанський, Олійник мол. і — я; разом 15 осіб.

На порядку деннім було обговорене теперішньої політичної ситуації в краю.

По рефераті п. Кисановича і по переведеній над ним дискусії, в якій опозицію становили п. Карбулицкий і я, ухвалено дві резолюції такого змісту: (Тут подано в заяві резолюції, наведені в комунікаті егзек. комітету *Ред.*).

Що до I. резолюції: 1. Я не міг погодити ся з тим, щоби ухвали „Екзекутивного Учительського Комітету“ були обов'язуючими для всего учительства,*) бо а) названий егзекутивний комітет був вибраний на першій вічу буковинського учительства не на не обмежений час, а очевидно до часу скли-

*) Рішення егзекутивного комітету можуть обов'язувати що найвище тих членів, котрі ті рішення ухвалювали, — як се і виходить зі стигізації дотичної резолюції.

кавя другого учительського віча. З хвилию, коли відбуло ся друге учительське віче — егзекутивний комітет першого учительського віча перестав існувати; б) наколи-б навіть прийняти, що названий егзекутивний комітет був вибраний на час не обмежений (до животи?), то жадане, щоби учительство підчинилося під ухвали егзекутивного комітету, де засідає п. Кисанович — противорічить резолюції учительства вашківського повіту з дня 3. червня с. р. як також всего руского учительства з дня 4. червня с. р., де узнано п. Кисановича негідним, щоби висказати ему яку небудь заяву прихильного, чи неприхильного змісту і рішено перейти над его особою до порядку деннього, а тим самим зірвано з ним раз на завсїгди зносини.

2. Я уважав себе некомпетентним виступати і голосувати як заступник учительства в его імені, бо мене учительство на такого не вибрало і з тої — як також з висше наведених причин — уважав я за відповідне опустити наради.

Що до II. резолюції: 1. „Вільнодумний Союз“ не розбив ся, як виходило би зі стигізації повисшої резолюції. „В. С.“ існує, а лиш „вільнодумні“ послали волоскої і 2 німецької народності виступили з него і получились з противниками „В. Союзу“.

2. З повисшого консеквентно виходить, що висказаний жалі егзекутивного комітету міг відносити ся лиш до поступку бувших „вільнодумних“ волоских і 2 німецьких послів, котрі своїм виступленем з „В. Союзу“ причинили ся до квантитативного ослаблення того-ж, а ніколи до самого мнимого розбиття „В. Союзу“, яке фактично не наступило, ані до послів, які остались в „В. Союзі“.

З огляду на те, що другі (4) рускі учителі остались і голосували за наведеними повисше резолюціями, я рішив ся отсею дорогою повідомити загал руского учительства про причину мого віддільного поступовання в наведеній справі і спокійно очікую его осуду.

Дякуючи наперед Сьвітлій Ре-

дакції „Буковини“ за ласкаве поміщене отсех стрічок, остаюсь

з глибоким поважанем

Іван Герасимович.

Вашківці н. Ч. дня 16. червня 1905.

СПРАВОЗДАНЕ

з головних зборів центрального тов. „Руска Школа“.

що відбуло ся при участі понад 150 членів дня 4. червня с. р. о 2. год. по полудни в салі „Народного Дому“ в Чернівцях. Дневний порядок: 1. Прочитані і справджені протоколи з попередніх загальних зборів; 2. Справоздане з діяльності головного відділу і філій товариства; 3. Внески відділу; 4. Вибір головного відділу; 5. Як уладити народні школи в горах? референт ісен. Гр. Никорович; 6. Про людові університети, референт проф. Теоф. Бриндзан; 7. Вільні внесення.

Голова товариства проф. Клим відкриває горячою промовою збори, вітає величаве число учасників, вітає з особією прибувшого з Галичини гостя і почесного члена „Рускої Школи“, посла до ради держ. п. Барвінського, та сїмнувши про друковане справоздане, яке видав центр. відділ для членів товариства, подає зборови до відомости, що через помилку не взято в те справоздане всіх почесних членів товариства та не сїмнено в нїм про фонд ім. надуч. п. Івана Бажанського в сумі 200 К (без відсотків).

I. Приступлено до I. точки дневного порядку. Секретар тов. уч. Карбулицкий відчитав протокол із попередніх головних зборів, а збори прийняли его до відомости і без ніякої зміни затвердили.

II. Справоздані із діяльності відділу і подинних філій не читано, бо всі члени дістали вже наперед те справоздане до рук друком, тільки вибрано на внесення надуч. Дениса Руснака, пів Івана Савіцького, Василя Радомського і Ник. Топушана до ревізійної комісії, яка перевірила би рахунки. Комісія найшла все в найлучшій порядку, а на внесення надуч. п. Ів. Савіцького, уділяти зборови уступаючому відділові абсолютну.

З огляду на се що діяльність тов. „Рускої Школи“ обходить весь руский загаль, а не лиш членів, подаємо на сїм місці виїмки із висше наведеного справоздання з діяльності центр. тов. „Руска Школа“ і его філій, за рік 1904-ий:

I. Діяльність центрального відділу.

Централа товариства мала членів 27. На попередніх головних зборах, які відбули ся 5. червня 1904, вибрано слїдуючий відділ, котрий уконстатував ся, як слїдує: проф. Антін Клим, став голо-

вою, проф. др. Осип Маковей, 1. заст. голова, уч. Опанас Руснак, 2. заст. голова, уч. Лярій Карбулицкий, секретарем, проф. Сергій Шойнарівський, касиром, ісен. Омелян Попович, редактором, проф. Николай Ісупенко, адміністратором, надуч. Казимир Петрачук, контролером, проф. унів. др. Стефан Смал-Стоцький, уч. Іван Радомський і уч. Юрій Кавуля без чину, а уч. Николай Гарас sen., надуч. Іля Ілюк і уч. Іван Герасимович, заступниками відділів. Кілька місяців пізнійше наступила однак в відділі мала перемена, а то з тої причини, що касир товариства проф. Шойнарівський, через своє іменоване директором гімназіальним у Кіцмані з відділу уступив. Касиром вибрано уч. Ів. Радомського, а на відділового покликано 1. заступника уч. Ник. Гараса sen. Відділ мав 7 засідань, на яких обговорювали ся різні справи, що дотикали руского учительства, або руского шкільництва; а не без того, що члени відділу нараджувались про біжучі, нашого шкільництва дотикаючі справи й на не формальних засіданнях. Годі замовчати ще й то, що члени нашого товариства, котрі засідають по законодавчих тілах та в краєвій раді шкільній, завше гляділи ба і глядіть бачним оком на наше руске шкільництво й учительство та ніколи не оминували нагоди виїмнутись за чимось, або зганяти щось, що могло помочи, або в другім випадку пошкодити розвою нашого шкільництва. Відділ не забув також і зі свого боку домагатися в дорожї петицій прав для руского шкільництва і его учительства і так вислав відділ петицію до буковинського сойму о остаточне урегульоване учительської платні; а соймовий законопроект чейже загато всім добре звівний, щоби була потреба его тут наводити. Та е лише одно бажане, щоби той закон, ухвалений одногосно нашим соймом і який залежить від долі законопроекту проіпаційного, був і в правительстві порішений в змісї нашого сойму і як найкраще санкціонований. Другу петицію вислав відділ теж до сойму о запомогу для нашого товариства і вона мала такий усьніх, що сойм зволив уділити нашому товариству субвенцію в висоті 1000 К. Третю петицію вислав відділ до ц. к. краєвого правительства, в якій домагає ся введення рускої мови викладової в промислових курсах — а рускої мови яко предмету — у промисловій школі в Чернівцях. Та на жалі не дістав те відділ ніякої відповіді і відділ постарав ся вже о те, що посол до ради держ. п. Єротеї Пігуляк внесе в парламенті в сїй справі відповідну інтерпеляцію. Четверту просьбу вислав відділ до ц. к. ради шкільної краєвої, щоби вона закупила для бібліотек шкільних по кілька примірників для кожної рускої школи видань товариства „Руска Школа“ і тов. „Руска Бесіда“. Не завадить сїмнути на сїм місці ще й про санкціонований вже закон про удержане народних шкіл

Др. Франц Опенгаймер.

11)

СОЦІАЛЬНЕ ЗНАЧІННЯ СПІЛОК.

З німецького перевела: Маруся Полтавка.

(Конець).

На закінчене скажу кілька слів про захохоту, що й дає вид цвітучого спілкового руху сїльських робітників борючий ся демократичній і соціальній гадці.

Насамперед треба признатись, що найкрасші голови соціалдемократичної партії і кермуючі верстви робітників, резигнували із гадки про швидке настанне будучої держави. Погляд Фольмара, Гайного, Бернштайна, що „остаточна цїль“ не є нічим, а „рух“ то все, здаєть ся страшенно змагаєть ся до побіди і таким чином партії грозить небезпека втратити свій релігійний елемент, віру, що робить блаженним і здвигає гори. Моя система дає нове визнане віри, а власне будучий ідеал, якого головні черти установлені з найможливішою точністю так теоретично як і історично, і проти якого не можна зробити ніякого закиду в тім роді, що їх і досі роблять наші реакційні противники проти колективістичного ідеалу.

По друге, спілка не є одним із засобів, але єдиним засобом до захоплення політичної власти. Мені часто говорять, що мій план тоді лиш можна буде обговорювати, як пролетаріят мати ме політичну власть і більшість у парламенті. Така гадка цілком діточа, бо нема нічого неправдоподібнішого, як те, що пролетаріят коли небудь osiąгне політичну власть, не перемінюючи радикально в показанім напрямі, своєї тактики.

Що дає реакції в Прусах й Німеччині перевагу в парламентарних заступництвах? Лише нещасливий факт, що сїльське населення, чи то із примусу, чи то через брак просвіти заступає ворожі йому інтереси

консервативних або клерикальних дідичів. Ті дідичі ніколи не дадуть права коаліції, ніколи не згодять ся на ліпшу шкільну освіту, ніколи не дозволять на політичне виховане, ніколи не згодять ся, щоби через новий поділ виборчих округів дістали індустріальні робітники відповідну їхньому зростанню парламентарну більшість. Се значить: хоч число голосів пролетаріату і побільшає, то число мандатів і на трошки не побільшає, себ то не побільшає й політична сила пролетаріату. Цілі покоління змагають муть ся іще до того, заки соціальна демократія мати ме перевагу, що вже й тепер належить їй після числа голосів.

Тут існує єдиний засіб: опановане сїльських виборчих кругів через розбуджене сїльських робітників! А се для соціал-демократичної партії із її сучасною програмою і тактикою майже, або й цілком, неможливе! Не даймо увести себе поодинокими щоденними усьніхами!

Добра для міст тактика агітації із варстату до варстату, із хати в хату, прилюдних промов, зборів прохлямацій і преси, та вона майже цілком безсилна проти сили дідичів і їхньої сїльської поліції і проти духової відсталости поденних! А програма партії є справжньою перешкодою для агітації із селі.

Моя система подає аграрну програму однаково привабляву для сїльських робітників і дрібних господарів. „Держава мусить відібрати великі обшари дідичам і передати їх робітникам, щоби їх обробляли! Маєтки селян лишають ся ненарушені, але їх молодшим синам даєть ся нова земля на Оході!“ Я думаю, що красної аграрної програми не можна знайти.

І моя тактика обходить усі труднощі. Вона хоче впливати не словами, а ділами. Вона хоче

підняти сїльських робітників матеріально, щоби дати їм потім освіту. Вона хоче викоренити в самому селі, перемінити політичні відносини із внутрі, намість того, щоби припадково агітацією ділати із внї. Вона хоче величезну силу, яку дає юнкерови сїльська поліція, повернути на службу свободі. Таким способом вона вирве сїльських робітників із рядів юнкерських прислужників, навчить їх заступати свої власні інтереси, що є ідентичні із інтересами міського пролетаріату, підірве корінь політичної сили феодального паньства.

Дві, три спілки в кождім виборчій окрузі, як осередок економічного піднесення й політичного виховання — і політична власть перейде помаху в руки пролетаріату. Ніякого шляху не бачу. Моїми ідеями треба зарятати се не доперва після побіди робітничої класи, але в цілі зорганізована побіди.

За гроші, що їх безкорисно проглотав гамбурський страйк, можна би було повернути 20 лицарських маєтків на спілкову власність. Робітничі спожиткові спілки не виставляли би ся ані трошки на небезпеку, як би купували маєтки і обробляли їх на власний ужиток. Організація відборців міських робітників могла би що року діставати засоби до численних нових покупок, заводів спілки могли би доложити трохи готівки, аби підчас страйку цілком відтягти своїх задолжених членів із ринку праці, а натомість дати їм продуктивну працю в маєтках на час страйку. Одним словом: міські робітники мають майже необхідні способи до розпорядимости, як-що хотять ступити сям шляхом. Таким чином могли би вони працювати додатно для своєї власної будуччини.

— а головні про виначуване навшайї. Вже довгі роки жадало ціле учительство буквинське сего закону, а центр. виділ і прочі філії вже кілька разів домагали ся его, і помімо того що дотичний законопроект вже давно був виготовлений виділом краєвим, аж минува сесия соймова порішила сю справу в користь шкільництва і шкільних управителів. На останнім головнім зборі запала була ухвала, щоб домагати ся від міністерства просвіти, аби в вищих класах 2. гімназії вчили математики по руски. Сєю справою займав ся й сойм і ухвалив резолюцію в нашім зміслі. Виділ постарав ся дальше й о те, що посол п. Єротеї Пігулак внесе в раді державній інтерпеляцію дотично скасованя утравізму у гімназії, при чім опіре ся на брошуру др. Кордуби, в якій цифрами доказано, що утравізм є для розвою шкільництва шкідливий. Дотично видавництва нашого товариства годить ся згадати лише те, що якусь ширшу і визначнійшу діяльність у сїм напрямі не мож було з тої причини досягнути, що товариство не мало до розпоряджості більших матеріальних засобів. Помімо того видала „Руска Школа“ слідуєчі твори: 1. Учебник географії для 1. класу гімназійної, зладжений д-ром Мирослав Кордубою і безплатно відступлений „Рускій Школі“, в 1000 примірниках по 1 К. 2. „Читаночка“ Володимира Кукелки, в 1000 примірниках по 10 сот. 3. Словар Омеляна Поповича але лише під фірмою „Рускої Школи“. 4. Звіт діяльності тов. „Руска Школа“. 5. Дещо про духовний розвиток данського мужика Его Маера Бенедіктсена в перекладі проф. В. Бриндзана. Грошеві запомоги уклїли виділ двом ученикам — а іменю: 1. ученикові 4. кл. гім. Дмитрови Сакалови на шкільну оплату 30 К — а 2. цитомцеві 4. року учительської сем. Северинову Перецькому 20 К. Виділ перенісав ся з „Товариством педагогічним“ у Львові в справі віча руских учителів Галичини і Буковини. Виділ уважав за відповідне написати до руского учительства Буковини відозву, щоб як найбільше учителів і учительок буквинських взяли в тім вічу участь, а до всіх філій відіти ся був виділ з просьбою, щоб вони вислали на те віче своїх відпоручників, що й стало ся. На самім вічу, яке відбуло ся 18. лїпня 1904. р. взяв центр. виділ тов. „Руска Школа“ офіційно участь тим, що вислав свого відпоручника в особі уч. Іларія Карбулицкого. Дальше взяла „Руска Школа“ й в величавім ювілею нашого славного письменника Івана Нечуя-Левицького в Київі тим способом участь, що єдиний делегат черновецьких руских товариств, др. Осип Маковей особисто повитав сего трудовника на ріднім полі щирим словом і адресою. Виділ не забував вислати на філіальні збори своїх відпоручників, а також при таких сумних нагодах, як похорони нашої товаришки і письменниці п. Євгенії Ярошинської і

директорки патріотки п. Адольфїни Стратичукової, взяло наше товариство тим чином участь, що посмертними картками і надгробними промовами віддало обом дорогим покійницям послїдню честь. Виділ розіслав всім руским учителям Буковини проект статута „Самопомочи учительської“, вислав пов. раді шкільній в Кіцмані 60 прим. статуту „Шкільна поміч“, і причинив ся значно до того, що в короткій заснує ся нова філія „Рускої Школи“ в Сторожинці. Згадати-б ще се, що на підставі ухвали послїдних головних зборів, постарав ся виділ о те, що засновано комітет, який має подавати всім членам товариства безплатно правну поміч, а сей обовязок буди ласкаві переняти на себе проф. унів. н. др. Стоцький, інсп. н. Ом. Попович і судия н. др. Литвинович. Вкінці най буде спіменно, що виділ завзяв ся був урядженням працальних сходів в честь директора гім. п. Сергія Шпойнарівського, з нагоди его відходу до Кіцманя. За час від 5. червня 1904 до 12. мая 1905 мала центральна приходів К 1622-05, а К 806-56 розходів отже в касі остає готівка К 815-49. Видавництво товариства остало ся в тогїдного року 5526 примірників, з того розійшло ся 247, отже остає тепер на складі 5279.

II. Діяльність філій товариства „Руска Школа“.

1. Черновецька філія мала 42 членів, а тих, що вилатили членську вкладку за 1904 р. — було 16.

В виділї засїдали: надуч. Дарій Пігулак, голова, надуч. Іля Ілюк, заст. голови, уч. Іларій Карбулицкий, писар, уч. Микола Тонущак, скарбник, надуч. Теофіл Поремський, контролор, а уч. Володислав Романовський і надуч. Юрій Шербановський, заступники виділових. Виділ мав 4 засїдани і скликав звичайні та 1. головні збори. На концертї, урядженім філією в честь Івана Франка, мав уч. Іларій Карбулицкий відіти про Івана Франка, а надуч. Іля Ілюк мав відіти під заголовком: „Народна школа і єї значїне“. Дальше запомогла філія грїшми „Селянську бурсу“ п. Панька Кліма в висотї 20 К, видала під редакцією уч. Іларія Карбулицкого „Крейцарову Бібліотеку“, якої розійшло в 1904. році 28.000 примірників, устроїла була вокально-деклам. концерт в честь нашого письменця Івана Франка, що величаво вдав ся, устроїла була працальний вечір в честь надуч. Михайла Кракалї і уч. Михайла Дашкевича, вислала була делегата на учительське віче у Львові, передала до бук. сойму петицію в справі навшайї шкільних і брала участь в похоронах нашої дорогої товаришки бл. пам. Євгенії Ярошинської, видавши від товариства посмертні картки. Товариство розпоряджає чистим майном (без майна „Крейцарової Бібліотеки“) у висотї 41 К.

2. Кіцманська філія мала 103 членів, а тих, що вилатили членську вкладку за рік 1904 — 23.

В виділї засїдали: інсп. Іларій Стра-

тичук, голова, надуч. Віктор Івасюк, заступник голови, надуч. Володимир Григоревич, писар, надуч. Дмитро де Павель, скарбник, надуч. Андрій Зугаєвич, контролор, а уч. Денис Евстафїєвич і уч. Остап Попович, заступниками виділових. Виділ мав 3 виділові засїдани і скликав був одні звичайні — а одні головні збори. На зборах мали слїдуєчі товариші відіти: 1. надуч. Володислав Кукелка, „Карїєсті молодїжи поза школою“, 2. уч. Іван Никорак, „Шекане товариского житї“, 3. надуч. Дмитро Марячук, „Істория вихованя з давних часів до тепер“ і 4. надуч. Іван Бажанський, „Морально-релїгїйне виховане взагалї“. Кіцманська філія приступила до „Народного Дому“ яко член-основатель із одноразовою даткою в висотї 100 К. Окрім сего вислала була філія свого відпоручника на учительське віче до Львова і взяла офіційно участь в похоронах надучительки бл. пам. п. Адольфїни Стратичукової, зложивши на єї домовинї вінець. Філія розпоряджає чистим майном у висотї 230 К 72 сот.

3. Вишнівська філія мала 53 членів, а тих, що вилатили членську вкладку за рік 1904 — було 33.

В виділї засїдали: інсп. Григорій Никорович, голова, надуч. Корнїло Данилюк, заст. голови, уч. Іля Храпко, писар, надуч. Осип Лучинський, скарбник, управ. Касян Альбота, контролор, а уч. Юрій Зота і уч. Павло Гунька, заступники виділових. Виділ мав 3 засїдани і скликав був одні головні збори. Товариство закупило було за 50 К „Півсотї новїсток“ і роздало їх безплатно всім руским школам цього повіту. Дальше устроїла була філія підчас повітової конференції сходини, полученї з тободїю і танцями, завзялась була представлєнем оперетки „Наташка“ в Вишнівці, вислала була делегата на учительське віче у Львові, брала участь в похоронах надучителя і члена філії бл. п. Салїса з Вишнівки і вислала була привітну депутацію до Неполоківцїв підчас переїзду през. міністрів д-ра Кербера. Вкінці най буде згадано й те, що Вишнівська філія завзялась заснованєм етнїстичнїм інсп. Никоровича. Товариство розпоряджає чистим майном у висотї 312 К 90 сот.

4. Станїсєвська філія мала 31 членів, а тих, що вилатили членську вкладку за рік 1904 — було 13.

В виділї засїдали: Надуч. Партеній Данчул — голова, надуч. Олександр Купчанко — заст. голови, уч. Іван Гарасимович — писар, надуч. Олександр р. д. Варбір — скарбник, надуч. Василь Гинька — контролор, а надуч. Михайло р. д. Зота і уч. Теоф. Попович — заступники виділових. Виділ мав 3 засїдани і скликав 1 звичайні, а 1 головні збори. Відіти мали: 1) Надуч. Денис Руснак — „Про справу організації руского учительства в товаристві „Самопоміч“, 2) уч. Іван Герасимович — „Про причини лихотї ереквенції дїтвї в народних школах і способ єї урегульованя, а

3) надуч. Олександр Купчанко — „Задача повторительної науки в народних школах і успішне єї веденє“. Філія запомогла грїшми: 1. „Селянську бурсу“ п. Панька Кліма 20 ма К., 2. „Бурсу шляхоцку“ — 20 ма К., і 3. Товариство „Landeslehrerverein“ 30 ма К. Окрім сего вислала було товариство делегата на учительське віче у Львові, а члени товариства брали живу участь у зборах і заснованах рїжних товариств в Вашківськїм повіті. Товариство розпоряджає касовим недобором в сумї 7 К 64 сот.

5. Путилівська філія мала 18 членів, а тих, що вилатили членську вкладку за рік 1904 — було 9.

В виділї засїдали: Надуч. Юрій Гордійчук — управ. Теофіл Гїдїй — заст. голови, управ. Николай Гїбєка — писар, управ. Мїльтїадєс Брава — скарбник, надуч. Севастїян Балашеску — контролор, а управ. Стефан де Зота і управ. Осип Стремковський — заступники виділових. Виділ мав 2 засїдани і скликав 3 звичайні, а 1 головні збори. Надуч. Юрій Гордійчук мав відіти під заголовком: „Яке значїне має читальня для громадян — а яке для учителя на селї“. Філія запомогла грїшми „Селянську бурсу“ п. Панька Кліма 18 ма К. Окрім сего устроїла була філія одні вечерниці з танцями в Сторонцї-Путилові, одня декламацийно-вокальний вечорек із танцями теж у Стор.-Путилові, вислала була відпоручника на учительське віче у Львові і взяла була участь в похоронах жєни управ. школи Теофіла Гїдїго — бл. пам. Ольгї Гїдїї тим способом, що зложила на домовинї покійниці вінець і попрашала єї устами голови товариства надгробною промовою. Філія розпоряджає чистим майном у висотї 15 К.

6. Серетська філія мала 23 членів, а тих, що вилатили членську вкладку за рік 1904 — було 6.

В виділї засїдали: Надуч. Евтїхїй Стришка — голова, надуч. Микола Гавришук — заст. голови, уч. Іля Лакуета — писар, надуч. Альбїн Носїєвич — скарбник, о. Климентій Зленко — контролор, а надуч. Кєсєнофєн Данчул і упр. Євзєбїй Мандрик — заступники виділових. Виділ мав 1 засїданє і скликав 1 головні збори. Філія запомогла грїшми: 1. „Руску бурсу“ в Серетї 15 К, 2. „Landeslehrerverein“ 15 К, 3. „Селянську бурсу“ п. Панька Кліма 1 К, 4. Івана Кїєвка, уч. 3. кл. нар. шк. 2 К 74 сот., а 5. Член філії о. Зленко подарував через філію на рускі книжки для гімназїстів в Серетї 11 К 60 сот. Окрім сего устроїла була філія разом із Серетською рускою бурсою вечорек із танцями в Серетї на дохід бурсн. Товариство розпоряджає чистим майном у висот. 34 К 26 сот.

III. Іменем видїлу поставив проф. Клим таке висєсє: „З огляду на те, що директор п. Сергїй Шпойнарівський, довголїтний член, бувший секретар ба й голова нашого товариства, положив великі заслуги окодо розвою нашого шкільництва тим, що брав живу участь яко виділовий в діяльності „Рускої Школи“, що видав дві рускі читанки для нїспних класє гімназїї, познаникомив своїми підручниками й Нїмцїв із нашою мовою, а своїми гарними перекладами із нашої на нїмецку мову, дав нагоду й иньшим — чужам народом пізнати велич нашого гєнія — безсмертного Тараса, зводїть свїтлї збори іменувати сего велимї заслуженого мужа почесним членом „Рускої Школи“. Сей внесок приняли збори з великим одушевлєнем.

Д-р. Шпойнарівський дякує зворушенїми словами за таку велику честь, якої він зовсїм не сподївав ся, прирікає й на далї щиро і по своїм силам трудити ся в користь руского шкільництва. Сїмїнувши ще про своє іменованє членом пов. ради шкіль. в Кіцмані, прирікає завше стояти в оборонї руского учительства та рускої школи.

IV. Приступлено до вибору нового видїлу. Уч. Романовський, надуч. Іпол. Влад і надуч. Пігулак Дарїй промавляли за аклямацією, та з причини, що внескодавцї не могли згодити ся на одну лїсту виділових, то гєлосоувала відбуло ся картками. Скрутаторами заїменував голову надуч. Іля Ілюка, надуч. Мартинюка і проф. Сїмовича.

Всїх карток віддано 90. Виділовими вибрано: Проф. А. Кліма (90 ма гол.), інсп. Ом. Поповича (90 ма гол.), проф. унів. Д-р. Стоцького (90 ма гол.), уч. Оп. Руснака (73 ма гол.), учит.

Кость Ганусенко: Ідеал.

(Присвячую дорогому тов. Якубовському)

В семинарських лавках в нудних годинах, коли професори, чи там питали, чи викладали матеріял до науки, сидїв він та снував думки. Коли до него хто заговорив, то не відповідав нічого. Через то назвали його „нїмаком“. Син бідних селян отримував ся ще з „форберанції“ самий у школі з годнї та з стїпендїї. І коли иньші, що бідили так само як він, ще робили й довги, то він складав гроші. Розумїє ся, не ходив ніколи на пївно і не бігав за паннами як иньші товариші. Панни не інтерєсували його зовсїм. А коли починало з якою говорив, то робив се так звичайно, як з своїми товаришами, так що вони його називали „простаком“. Та він собі з того мало що робив. Сидїв чи там у школі, чи дома в вільний час і мріяв про свій ідеал... Хотїй вирочїм був дуже прозайчною владї — проте все таки мав ідеал. І то не аби який!..

Наколи його товариші мали рїжні ідеали, і коли один мріяв про свою любов, другий про те, щоб здати швидко „матуру“, третий, щоб піти до війська яко однорочник, а потїм активувати ся і стати „лайтнантом“, иньший знов, щоб був прийнятим до почти і міг стати „офіціялом“, — то він мав в своїм родї не звичайний ідеал. Його ідеалом була — корова. Проста собі корова на чотирох

ногах з довгим хвостом, з кругленькими рогами і білої мастї.

В його родичів не було корови. Тому то, коли він приходив на вакації, мусїли йому з послїдного купувати молоку, а він його страх любив. Жив майже молоком, бо випивав по п'ять лїтрів денно. Коли вже дїстав стїпендїю, то стало йому легше. Наймив собі „швабку“, котра йому приносила що дня раненько п'ять лїтрів молока. Але підозрївав єї, що вона не дає йому чистого молока, а лише досянає води. Сварив на неї що дня за то та казав, що більше не буде в неї брати, хоть вона кляла ся та цілувала хрест, що молоко чисте...

Зближали ся їсїти зрілости...

Він вєтавав що дня о пів до четвертої години, брав книжки під паху та махав на „домник“. Там запихав ся у корчі і бубнив аж до сємої години. В сємїї бїг до дому, випивав зо два лїтри молока, а потїм їшов до школи. Не робив так як другї товариші, що перед матурою розхорєвували ся, так що дєхто міг би думати, що се вибухла якась єнї демїя на бідних абїтурїєнтів...

Надїшов дєнь — страшний не одпому... Сали в котрїй питали, була набита абїтерїєнтами. О сємїї годинї зачало ся. Його питали першого дня. Відповїдав добре, бо був приготєвлений... О дванадцятї годинї вийшли всї на коритар, а комїсія лишала ся на нараду...

По чверть години закликали чотирох, що були питанї, до сєредини... Він здав...

Предсїдатель комїсії приступив до нього і подав йому руку, „гратулюючи“ йому... Він вклонив ся, а в його уяві показала ся йому гарна біла корова з довгим хвостом та з круглими, гарними рогами.

Кадовївцї, дня 7. червня 1905.

Іван Тургєнев: Корєспондєнт.

Два прїятелї сидять за столом і п'ють чай.

Нараз розніє ся вулицєю крик. Чути будо жалїєї стони, сєрдїтї лайки, — підносїє ся радїсний смїх.

— Кого-то б'ють? — сїнїтає один із прїятелїв, виглядаючи через вікно.

— Злочинцѹ? Убїйника?! — сїнїтає другий.

— Чувєш, хай він буде, що хоче, — не мож допустити до безсудної розприви. Ходїм, обєтанїю за ним!

— То не убїйника б'ють!

— Не убїйника? То злодїя? Всє одно, ходїм, вирвїм його з рук товнї.

— І не злодїя!

— Не злодїя? Отже касїєра, сто-рожа желїзничого, мїєсєкового наставника, росїйського мєнєсєса, адвоката, щїрого редактора, чоловіка, що жєртвує на всїкі товариства. Всєж-таки ходїм, поможїм йому!

— Нї, то б'ють корєспондєнта!

— Корєспондєнта? — Ну, знаєш, що, допиймо вперєд єю шклянку чаю!

Переклад В. К.

Никол. Гараса sen. (63-ма гол.), уч. Ів. Радомского (60-ма гол.), уч. Кавулю (57-ма гол.), проф. Др. Кордубу (55-ма гол.), уч. Іл. Карбулицкого (52-ма гол.), проф. Бриндзана (50-ма гол.), а проф. Ісепенка (50-ма гол.). Заступниками виділових вибрано тих, що мали після сих одинацяти виділових найбільше голосів, іменню: надуч. Ілю Ілюка (46 гол.), надуч. Івана Синюка (29 гол.) і надуч. Петра Шука (28 гол.). (Колись буде).

Що коштує Росію „Дальний Восток“?

На те відповідає в „Синій Атеч.“ Головачов і поперая свої виводи цифрами, з яких важливіші наведемо ось тут і ми. Отже Головачов передовсім зазначає, що за період часу від 1858 року до 1900 області амурська дала 32,788,309 рублів, а приморська область 231,508,414 рублів дефіциту. Від року 1890 видатки йшли, без винятку зростаючи, від 10,500 рублів в 1891 р. до 25,000,000 рублів в 1899 р., так що спільний дефіцит виносив в 1900 році 264,296,723 рублів. До сего додати треба 10% загального бюджету приморської області на флоту т. е. 26,862,815 та процент від позичок в квоті 13,214,836 рублів, то будемо мати разом цифру 304,374,374 рублів, яка вкупі з видатками на військи і флоту в Приамурі зростає до 400,000,000 рублів. — Ото коштів, за який Безобразови, Алексееви і т. д. могли набивати свої кишені. Автор додає для поняття образного цифри 304 мільонів рублів, що коли би з 5 рублівок — одна при другій — уложити лінійку, то она сягала би з города Ніколаєвська до Петербурга і ще осталося 4 мільони рублів.

Дальше вказує автор, що цілі колонізаційної діяльності Росії в Приамурі були чисто політичні, випливаючі з її пертя на схід і пожерли 90 процент всіх розходів на Приамурі.

Ті операції в Манджурії потребували средств, яких они в жаден спосіб без помочи правительства осягнути не були в силі т. е. потребували російсько-китайського банку і східно-китайської залізничі. Банк російсько-китайський, якого статут затверджено в р. 1895, є лише фактично приватним підприємством, а фактично є він тягаром, який спочиває на плечах російського мужика — є підприємством правительственным, для якого оно надало від себе широкі повномочія, та видушило такі самі полехні у правительства китайського.

Другою дірою, яка пожерала мужичий гроші на „політику дальньо-восточних авантур“ була східно-китайська залізниця, якої приватний характер був ще більше фактичний чим у російсько-китайського банку. Справою будови сеї залізничі мало заняти ся завязане в р. 1896, товариство східно-китайських залізниць державних із капіталом 5 мільоновим і з правительственною гваранцією для облігаційного капіталу. Товариство те видало 1897 р. облігацій на 15 міль. та вони не мали успіху, хоч 7,200,000 рублів покрили державні каси щадничі. А коли такому великому підприємству не міг помочи і російсько-китайський банк державний — пішли на разуюнок сему товариству державні позачки, які від 1896 р. тільки до 1901 р. зростає до суми ні меншої ні більшої тільки до 252,167,710 рублів, не числячи інших приток, прийшов державний гріш для ратовання інтересу гліки кількох високоуроджених фінансістів. Будова манджурської залізничі, яку ведено без ніякої контролю при чім десятки мільонів пропала в глибоких кишнях підприємців, поглинула казочні суми, як се видно із сеї таблиці:

1. Будова 2377 верств дороги	253,494,850 рублів
2. Охорона ліній і видатки, викликані спеціальними умовами будови	46,293,386 „
3. Втрати викликані китайськими заворушеннями	70,000,000 „
4. Будівляміста і порту Дального (ще не докінчена)	18,850,000 „
5. Узаджене морського пароходства по водах Тихого Океану для цілий дороги	11,427,600 „
Разом	400,077,266 рублів

Та на тім не повинило ся, бо в східноазійську прірву пішли за тими першими тисячами мільонів — біліони, які поглотує теперішня російсько-японська війна.

Державна опіка над хліборобськими робітниками в Данії.

Після Росії Австрія найбільше аграрний край, а наша зелена Буковина, здасть ся, не належить до послідних коронних країв з аграрним характером населення. В цілій Австрії 64.3 проц. людности займають ся хліборобством, а на Буковині 72.64 проц. І не диво. На Буковині гроші дорогі, а в таких краях, як учить досвід, не може розвинути ся промисл. Через те на Буковині майже 3/4 людности мусить жити з праці коло землі.

Чому австрійське правительство, котрого представники так часто любують ся обіцянками соціально-політичних реформ, до тепер нічого сїнько не зробило для поліпшення долі хліборобського стану, а скажимо виразніше для працюючих людей — хліборобів? От питає, на яке кожний зараз дасть і відповідь: бо керма австрійської держави в руках великої земельної посїлости та їх поплечників. А вже в кравих соймах вони все розуміли використовувати всі можливі ситуації політичні для своїх станових цілей. Живий приклад маємо на нашій Буковині.

З тих 3/4 всего буковинського населення більше ніж 3/4 (75.9 проц.) є властиво халупниками, бо мають лише 0—2 га землі. А вже кожний признаєть, що сї люди, се різні робітники, котрим їх земельна посїлсть хіба о стільки помагає, що привязує їх до землі, значить змушує їх в своїм або поближкїм селі продавати свою робучу силу дідичам і спинає їх шукати дальших користітїйших зарібків. А неписьменність і малокультурність ще надто довершає загальну нужду.

В теперішній хвилі „грунтовних“, як дехто каже, реформ в нашім краю, варта оглянутись як по інших краях „мазими“, як там кажуть, реформами повільно запровадили справедливійший лад в суспільстві. Нас буде інтересувати головню стан хліборобів.

Недавно довелось мені читати в берлінській консервативній „Kreuzzeitung“ наріканя на відносини в Данії через то, що ніяк на світі формальна просвіта не зайшла так глибоко в народні маси, як в найменшій зі скандинавських держав. Особливо так звані народні університети багато причинили ся до того, що між сїльським людом розширив ся аж надто радикальний політичний напрям. Мужик видить, що він просвітою стоїть на рівнім степені з міщаном, і тому не хоче в нічїм пильнім стояти позаду него. Межи рядками треба читати: „Чим менше мужик знає і розуміє, тим ліпше для нас“ (себто дідичів). Для нас важний та потїшний факт, що мужикам в Данії веде ся дуже добре завдяки їх високій просвіті.

Данська державна каса видає розмірно дуже великі суми на просвітні і організаційні цілі найдрібніших працівників коло землі, халупників і робітників. Взагалі державна управа звертає там велику увагу на хліборобів. Через те Данія тепер завдяки високому роз-

виткови хліборобських спілок, завдяки добре з'організованим школам та просвітним товариствам є після Англії релятивно найбагатшим краєм світа. Данське масло, брилду, яйця розвозять по цілім світі аж до Хін та до Японії, а данська східноазійська флота торговельна найбільша зі всіх подібних. Для піднесення безземельних робітників до висшої верстви хліборобів існує там закон з дня 24. марта 1899. Закон той постановляє: Аби різні робітники стали земельними властителями, поста новляє ся для кожного урядового округа (повіт) комісія з 3 людей, вибраних на 6 літ, з котрих 1 мусить бути сам халупником. Предедателя іменує начальник повітовий. Після сего закону може кожний зарібний чоловік купити собі під дуже користними для него услівями кавалок землі від 2 га — 2 2/3 га (докладніше 3 1/2 — 5 Tönde, 1 Tönde = 0.552 ha) середної землі або й відповідну скількість гірної або лісної землі, але не менше як 1 га (2 Tönde), а не більше як 4 1/2 га (8 Tönde) і вибудувати на тім ґрунті потрібні будинки, а як має хату без огорода, то може до тої хати докупити собі й огорода.

Такий робітник подає просьбу до комісії, котра має сказати, чи він господарний і спосібний, і дістає від держави позичку 9/10 вартости цілого господарства на 3 проц. При сплаті сеї позички ділить ся сї на 2 половини. Першу половину амортизує ся аж до цілковитої сплати по 1 проц. річно. Друга половина амортизує ся по пів проц. річно. Позичаючий не сьміє бути молодший як 25 літ, а старший як 50 років.

Аби отримати таку позичку від держави, треба мати 1/10 вартости такої рентової оселі робітничої готовими грїшми або в ґрунті й будинках. Тоді 9/10 можна позичити. Таку рентову оселю не можна так довго задовжувати, доки з державної позички не сплачена перша половина. Ділити сї також не вільно.

На основі сего закона уділено в 1903 році 547 сїльським робітникам позички на рентові оселі робітничі, а в році 1904 641. В попередних роках основувалось пересїчно 300 таких осель. Досвід показав хосен сего закона. В робітників показує ся любов до власної господарки. Вони підносять ся на все висший степен ь суспільний, а відти вже легко піддвигнутись все чим раз більше. Вони стають ся з чистих пролетарів земельними властителями.

На сю цїль видає держава річро 2 мільони корон, що на таку малу державу як Данія дуже богато значить. В Данії всеї людности є до 2 і пів мільона, з котрих 27.1 проц. займають ся хліборобством.

А й дальше не лишає держава сих дрібних властителей без своєї опіки. Вони лучать ся в товариства і спілки для спільної праці. Товариства їх отримують також державні запомоги. В таких товариствах викладає ся про годівлю худоби, про рільництво, годівлю дробу, пчільництво і домашний промисл.

В Данії існують товариства осібні для мужиків, а осібні для

таких халупників, що не мають більше як 1/2 Tönde (1/4 ha) землі.

Богато причинилась до розвою хліборобського стану в Данії король. рільнича висша школа в Копенгаген. Вона є науковим виховним закладом для рільництва в найширшій розуміню. Кожний може слухати викладів у тій школі. Не треба перед тим здавати жадних іспитів не треба й практичного приготування. Лиш хто хоче іспити здавати, мусить відновіти певним вигомам. Вчене зорганізовано так, що найважнішу роль грають практичні проби і експерименти. Пересїчно ходить до тої школи зверх 360 студентів.

Коли зваяжимо, що всюди по селах існують просвітні товариства, народні університети, вандрівні учителі, сїлкові урядники, та що визначає ся річро сї стипендії (на стипендії дає держава річно 86,000 К.) для студій халупникам і мужикам, то се все кине ясне світло на дбальсть держави про стан рільництва в Данії. Докладно се все описувати, хоть як воно цікаве, не позваляє призначене на сю статю місце. На закінчене можемо горячо поручити студії данських аграрних відносин — а цікавого здасть ся там чимало — всім тим, хто шукає за способами, аби перемінити існуючу пужду і біду в будуче щастє й гаразд. А особливо в теперішній час, коли організація хліборобських спілок тільки що починаєть ся, не завадить ознакомити ся з данським сїлковим рухом, завдяки котрому мала данська держава доробилась такого багатства, що приміром в р. 1903 Данія вивезла самого масла за границю зверх 90 мільонів кг., вартости яких 220 мільонів кор. австр., яєць в р. 1900 коло 300 мільонів штук за ціну 24 мільонів корон, а свинського мяса експортувала в місяці марті 1904 лиш до самої Англії на суму 8 і пів мільонів корон. Видко, що цілий ряд фахових шкіл, а сїх окрім наведеної вже висшої школи ще 19 рільничих, молочарських та огородничих шкіл, 28 народних університетів з викладами про рільництво, а 51 звичайних народних університетів, дальше видавані провідниками спілок і товариств часописи причинились до того, що данський мужик навчив ся не тільки читати, але й використати прочитане. А в нас vivant sequentes!

Др. Лев Когут.

Матіве Ахер*).

Жидівський нарід і жидівська мова.

Одна група жидівських соціал-демократів виступила із польської соціал-демократичної партії і рішч за утворити власну жидівську соціал-демократичну партію для Галичини. Після сего видала польська управа партійна в резолюції чїтїм обжалованю, яке радше намагало ся бути зручним, чим було ним на ділі, сецеосїонїстів австрійській спільній есекутиві, а вона орекла, що в сї очах сецеосїонїзм є рівнозначна з виступом із партії взагалі.

Отсе подїя, якої значїне переходить далеко поза і так широкі межі самої соціал-демократії. Хто внутрішнього розвитку жидівського народу за послідні

*) Автор сеї статї відомський, жидівський письменник, що єрїсть ся під псевдонїмом Матіве Ахера. Отсю статю був ласкав надїслати нам в віденській рукописі. Думаємо, що помішуючи сї причини ми до точїйшого пізнання жидівського народу. Ред.

десятиліття докладно не знає — не буде знати, що з сею цілою справою робити (а тут годі забувати, що новітньої історії ніякого народу так тенденційно і так систематично не промовчують як жидівської). Такий чоловік стане на розпутті, чи йому обурюватися на нетерпимість соціальної демократії, чи радше на помисл Жидів, що саме забагли утворити окрему групу. Інакше буде, коли хто в справі визнаєть ся.

Жиди, не беручи вже в рахунок різниці класових, не творять строгої однотипності. Головно виділяють ся між ними дві групи — західна і східно-європейська, словянська, які для короткості вислову зовемо West- і Ostjude. Жиди західні приналежать ся до західно-європейських згг. американських цивілізаційних відносин. Вони й говорять мовою народів, між якими мешкають; хоч вони ледви чи вжили ся в їх культури, то однак з другої сторони не витворили позитивного жидівства із національно-культурною суттю. Східні Жиди творять безпорівнянню більшу групу, яка обіймає найменше дві третини всього народу. Вони же працюють разом із жидівським оточенням над цивілізаційним поступом, деколи навіть в перших рядах, але при тім не затратили в стані позірної асиміляції або іннаціональності, як се стало ся із Жидами західними. Навпаки, вони остали ся, а радше стали ся народом культурним, живим, що витворює нові паростки.

Але національне пробудження зазначило ся передовсім в незвичайнім підйомі єврейської мови. Вживана спершу тільки в освідмлюючій русі підняла ся вона за два останні десятиліття майже до повної висоти сучасного життя. Були і тепер є визначні єврейські письменники й поети, а часописи велика сила. Розуміє ся є й публіка, яка їх читає. Серед сеї публіки зродила ся думка — відискати вільну жидівську, а спеціально старожидавську країну, думка, що дала товчок до великої „програми“ 80 рр. і захопила велику скількість тих, що пішли шляхами західних Жидів і одну частину старовірної маси.

Таким робом був єврейзм а ще більше сіонізм єдиними ознаками сьвідомого жидівсько-національного руху. А сей характер ще й скріпив ся через те, що до него приступила не мала частина західних Жидів, а то з кругів студентської молодіж. Для отсих західних Жидів, яких „завернув до дому“ тільки антисемітизм, був глибоко внутрішній, культурний зміс цілого руху майже зовсім чужий. Оттак став ся той рух політичним — внішня політика без внутрішньої суті! Ізза сего вмістну і організаційну роботу в Палестині поновлено і заплановано задля безтолкової оафаронади — заснована держава. Розумієть ся, що і з сего не могло вийти нічого трівого. І дійсно зупинив ся тепер увесь той галас вкупі із що раз грандіознішою організацією, яка сьвідчить про життя жидівського народу, перед сірим муром дійсності отверезіння.

Однак недалекі кінці сеї масової ілюзії не буде кінцем жидівського руху. Чим раз більш стає видним, що він іде своїм шляхом без огляду на форму сіоністичної сьвідомості, та що з давна прибирає вже інші, міцніші, нормальніші і більш реалістичні форми сьвідомості. На сході робила далі своє жидівська національна культура, полита поверховним партійним покістом. Головно в останніх десятиках літ зробила вона великі кроки, що зазначила свій поступ на національній полі, поступ, що перевищає далеко вище єврейзму. Хоч єврейські письменники довели вже до того, що єврейську мову достроїли до вимог новочасності, — то мимо того не зуміли надати їй еластичності живої мови. І хоч великі міщанські круги знали і знають єврейську мову, то жите зачеркнуло для неї досить вузькі межі. Великі групи перейшли над сьм питанням до щоденного порядку і уживають просто мови: російської, польської або німецької. Строго ортодоксальна, правовірна маса міщанства і жабручого пролетаріату мало інтересуєть ся питанням єврейської мови, а жидівські робітники — то ті не мають уже з ним таки нічого спільного. За те цілком навпаки поступом східно-жидівський нарід, що з вимом невеличкої горстки інтелігенції, вживає, здаєть ся під впливом західного жидівства, жидівської мови, що її звуть

звичайно „жаргоном“. Отоє то мову підхопив культурний гений жидівського народу, і зовсім несвідомо, ізза життях потреб прямо підніє ту мову до степеня багатой, розвиненої літературної мови. Останки сеї мови лишили ся на п'ємекім заході, де її називають „Gejüdel“ або „Gemauschel“.

(Кінець буде).

НОВИНКИ.

Чернівці, 17. черня 1905.

Учительських сил при буковинських школах народних було 1904 р. після шематизму кругло 1360. З того було 124 родом зноза Буковини, а то 24 Жидів, 32 Німців, 35 Поляків, а 53 Русинів. Всіх учителів і учительок є кругло зо 500 Русинів, 500 Волохів, 150 Німців, 110 Жидів, а 100 Поляків. Отже з чужих припадає на Поляків 35%, на Німців і Жидів по 20%, а на Русинів ледво 10%. Отже крик про налив учителів-Русинів зноза границь Буковини супроти прочих народностей найменше оправданий, а вже зловна видумка, що в послідніх роках прибуло до Буковини 150 учительських сил руских, бо їх є після шематизму всього на всього 30, з тих 20 неспитованих, а 10 помічників і помічниць без спиту, але з висшмих студіями, бо навіть слухачі університету; вакопи при руских школах є зо 150 некаваліфікованих сил учительських між ними 27 не Русинів! Факт знов і те, що доси кождий Русин-Буковинець з яким-таким уздібненням одержав місце помічника, отже не дізнав кривди ізза учителів-Русинів зноза Буковини. Констатуємо отсе супроти неправдивих вістей, які ширять злові люди, що гордають на своїх братів, але мовчать супроти навади чужинців по всіх школах і урядах.

Один крок вперед. Ц. в. П. гімназія, часами рускою звана вже ізза самої своєї організації викликала нераз зовсім оправдані жалі із боку рускої суспільності. Та і в сій справі завдяки заходам наших законодавчих заступників можна сконстатувати один крок наперед. Як довідуємо ся, рішила вже рада шк. краєва, щоб рускі, а зглядно німецько-руські паралельні йшли рівнобіжно із німецькими класами головними аж до восьмої класи, коли в них буде бодай 14 учеників. Рівночасно постановлено, щоб руску мову викладову розширили у всіх вношних класах рівнорядних і на предмет математики.

Голос руского учительства. За учительством вашківським озвало ся із відповідною і хва вповні ясною для всіх заявою і учительство із Кіцманщини. Ось на руки віце-маршалка др. Ст. Смоль-Стоцького насила така депеша: Руске учительство кіцманського повіту, зібране на конференції філії „Рускої Школи“ висказує теперішньому „Вільнодумному Союзові“ а з особіна руским послам своє повне довіре. Заразом заявляє, що не узнає иньшої організації руского учительства як товариство „Руска Школа“ зглядно его філії. Секретар філії Григорович. На отсю заяву, націтовану справдішною політичною зрілостію і належною оцінкою народної справи відловів віце-марш. др. Ст. Смоль-Стоцький: „Прошу прийняти найщирішу подяку за висказане довіре“.

П. Ф. Луцу вже працює! П. Ф. Луцу ще й не потверджений на становищі директора банку, а вже гостює по віденьських банках в справі емісії банкових паперів, дарма що до сего не має ніякого уповажнення від Виділу краєвого, дарма що се є прямиою противністю его інтенціям. Як зачуваємо, Виділ краєвий на вчерашнім засіданні на вносене пос. д-ра Стоцького рішав уповажнити до таких переговорів тільки дир. банку Пашкіса, чим второтить ся самоволою п. Луцу, як за швидко думає що він — а банк те саме.

З Австрійського парламенту. Предложено закона о конігріу, передано комісії бюджетовій. З інтерпеляцій цікавішій були пос. Дашинського в справі виклидів росийських дезертерів із Галичини і Шлеску та Функого що до зміни § 303. зак. карного. По виборі депутатів квотогоу з 5 членів, приступлено

до сльдючого пункту щоденного порядку, т. є. справоздання комісії жєлєзничної о забезпеченню будови нільканайцяти жєлєзниць льовальних.

Із справ мійських. Др. Генрик Кізер, який був зрезигнував із уряду радного, на просьбу президії магістрату, уповномоченою до сего радою м., свою резигнацію відкликав. Тут же треба згадати, що рада мійська на засіданні із д. 19. с. м. надала почесне горожанство д-ру Кізерови і Греґорови. — Правнична секція ради мійської з огляду на численні жалоби на пиняве поладжуване справ в магістраті рішила, щоб бурмістр і директор магістрату що тижня переводили люстрацію всіх магістратських департаментів; крім сего буде відбувати ся кождого тижня окреме засіданє магістрату, на яким буде ся строго контролювати, все, що за тиждень поладжовано, і остали залежлости.

Смертність в Чернівцях за м. май. В місяці маю зайшло в чернівцям округі мійській 150 случаїв смерти супроти 175 в попереднім місяці. Отже на місцева населєне із 73.319 мешканцями впадає процент смертності 21.4 про mille. В самім ринку померло 105 осіб, в Рош 14, в Кльокичї 14, в Калїчанцї 5, а в Монастирєсах 12, на Горєчї не помер ніхто. Що до пола було мерців роду мужєского 81, жєньского 69. Після віроісповіданя було 47 гр.-прав., 42 жид., 39 римо-нат., 20 греко-кат., 1 вірм.-кат., 1 еванг. В віці до 1 р. жита вмерло 61, від 14 го до 20-го шість осіб, від 20-го до 60 го 62, від шістьдесяти до дев'яності літ 21. Мертвороджєних було сего місяця 18 (12 хлопців і 6 дівчат).

Жертва мійського трамваю. Дня 14 с. м. захопив віз трамваєвий на ул. Головної Енценберґа служницю Анну Козак, завдаючи їй тяжкі ображеня тіла. Сьвідки пригоди розповідають, що вона попала так нещасливо з одного боку між віз, а з другого між надїздячу фіру, що годі їй було їх виминути.

Побут перського шаха у Львові. Шах перський Музаффер ел-Дін в дорозі до Відня пробував у Львові через два дни. Побут его викликав загальне ожикленє в середині міста, головнио в сьвідстві готелю Жоржа, де шах замешкав. Товпи стояли перед мешканєм „короля королів“ від рана до вечера, щоб лише зобачити від часу до часу появляючих ся на балкони членів дружини шаха, або і его самого. Шах є в уборі дуже подібній до окруженя, так що годі его пізнати по одіну. Першого дня вже о 6-ї годині рано був на ногах і по сьвідданію вислав багато перенєсєних листків з видами Львова. Кухнею шаха завідував его власний кухар при помочи 12 готєлевих кухарів. Головними уличними міста поїхав шах о 5-ї год. по полудни на Високий замок, де позволив себе відфотографувати. Вернувши до готелю казав собі подати всі часописи, що писали про его побут у Львові і казав собі кілька описів перенєсати по французьки. Відтак винитував державці готелю про національні і релігійні відносини у Львові і в краю. З прийнятя у Львові шах був дуже вдоволеній. Зі Львова відїхав до Відня.

Оповістки і т. п.:

Личні вісті. Пос. др. См. Стоцький виїхав нині до Відня на засіданє державної ради господарської як заступник єї члена в місце д-ра Волчиньского.

Із ц. к. університету. Міністер просьвіти і віроісповідань іменував унів. проф. др. Юлія Ігнера і д-ра Йогана Кромаєра членами австрійського архєологічного інституту. — День 21. с. м. визначив rector magnificus о. др. Тарнавський як ректорський день, в яким не буде ся читати викладів. — Учительські іспити для шкіл середних зложили дальше перед іспитовою комісією тут. університету п. Данило Джєрдж (матем. і фіз.) із нїм. і рускою мовою викладовою, п. Климентина Ганкевичівна (істор. і геогр.) із нїм. мовою викладовою та п. Василь Сїмєвич (руске і клас. філ.) із нїм., рускою і польською мовою викладовою.

Старшина „Союза Сїчїй“ на Буковині уконституовала ся на посліднім своїм засіданні, що відбуло ся дня 10. с. м. в отсей спосіб: Головним обоз-

ним або заступник отамана став п. М. Івашко, головним скарбником п. Модест Левицький, головним писарем п. Плятон Мігуля, головним хорунжим п. Н. Ярошинський, а головними осявулами наповє др. Лев Когут і Ярослав Веселовський. Старшина „С. С.“ на Буковині вже на початку своєї діяльності рішила удїляти всім Сїчам, які приступили до С. С. на Б., поради у всіх справах і помочи і оборони у їхніх есєантальних потребах і кривдах. Крім сего рішено уладити в Чернівцях курє пожарний для старшин Сїчових, а також поробити гроки у правителстві, щоб увільнити „Сїчї“ від шикан властей що до ношеня лєнт і походів на виправи гімнастичні. Інтервенцію в сій справі перенєв на себе і виконав головний отаман „Сїчовий“, пос. Єр. Пігулак. Близні подробїці про сї справи подамо згодом.

Із гімнастичного тов. „Сїч“ у Чернівцях. Повідомляє ся отсим членів товариства, що гімнастичні виправи будуть відбувати ся кождої середї і суботи від год. 7—8, а на жаданє членів також можуть відбувати ся прогульки получєні з грами на сьвіжїм воздуху. — А. Клим, вошовий; Г. Гордий, писар.

Отворєне читальні „Рускої Веєїди“ в Сирчу відбудє ся в пєдїлю дня 18. н. ст. черня с. р. в будинку шкільнім.

Руска-сєлянська бурса. На загальних зборах райфайзєнської каси в Мігові дня 3. черня с. р. пожєртвували Вн. господарі з Мігови, заохочєні щирими словами Всєчесн. о. Маланчука і п. учителя Гїдого 20 кор. — Далї жєртвували на бурсу дня 8. черня с. р. Вн. панї і пановє: о. сов. конс. М. Галїп 10 кор., о. Драчиньський 2 кор., проф. Барвинський 2 кор., панї Турусєвич 2 кор., нач. громади в Кіцмані Д. Важан 1 кор., о. Дмитро Тодоршиук 2 кор., надучит. О. Томорут 2 кор., учит. Хємічук 1 кор., надучит. Сєваст. Шєрбанович 1 кор., інспектор Сїнула 1 кор., надучит. О. Ілюк 1 кор., надучит. П. Данчул 1 кор., надучит. Данилюк 1 кор., надучит. Стефан Цїганюк 1 кор., надуч. Зугєвич 1 кор., учит. Іля Шевчик 1 кор., п. Іля Сємєричанський 1 кор., панї Качковска 1 кор., панї Вальтер 1 кор., надучитель Т. Іванїцький 5 кор., надучит. Юрій Шєрбановський 1 кор., панї А. Бабюк 1 кор., надучитель Сергїй Канюк 1 кор., учит. Нікон Скауп 1 кор., нотар Стрийєский 1 кор., надучитель Стришка 1 кор., надучит. А. Барбір 1 кор., надуч. І. Прокопович 1 кор., надучит. Дуданьський 1 кор., надучит. Ю. Якубович 1 кор., надучит. Іля Ілюк 50 сот., надучитель Арієчук 40 сот., надучит. Мих. Іванїцький 30 сот., надучитель Понич 20 сот., надучит. Кошка 50 сот., надучит. Рейван 20 сот., надучитель Павєл 1 кор., надучит. Ом. Іванїцький 70 сот., надучит. Прокопович ст. 40 сот., учит. Д. Тотєєв 1 кор., учитель Лучаньський 1 кор., надучит. Н. Леонтий 1 кор., учитель Н. Шлемко 1 кор., учит. Іван Бокача 20 сот., учит. Н. Тєвтул 40 сот., надучит. В. Кукєлка 40 сот., учит. Іля Вершигора 20 сот., надучит. Іван Сїнюк 20 сот., надучит. Мих. Кракаля 20 сот., п. Борис 1 кор., учит. Юліян Ковалєвський 20 сот., господар В. Родич з Раранча 40 сот., Н. Н. 3 кор. 20 сот., надрадник посол Калїтовський 2 кор., надучитель Понович з Вашківців 2 кор., учит. Іларїй Карбудїцький 1 кор., панї Влаєт 2 кор. — В члєни бурси з місячною вкладкою 2 кор. вступили Вн. пан О. Томорут і п. інжєнер Юхєвич. — Підчас урядованя п. сєкр. суд. Коралєвича пожєртвував при судовій згодї господар Канлун з Мамаївців нов. 10 кор., а п. сєкр. суд. Коралєвич попри місячну вкладку пів кірця бараболь. — Щєрєсєрдєчну подяку складають др. К. Клим, Ник. Ісєєнко, П. Клим.

Із штуки і літератури.

Від видавництва „Ластівочки“. Повідомляємо вч. товаришів із Галичини, пожадані числа „Ластівочки“ вислаємо лише за передплатою. Рівночасно звертаємо ся з просьбою до вч. товаришів, які одержали від нас книжочки на розпродаж, щоби належитієть як найєкорше вирівняли, позаяк ми другий наклад зладили до друку. — Іля Ілюк і І. Сїнюк.

Від видавництва. Сльдючє чєсло „Буковини“ вийде в чєтєр.

Оголошення Кас райфайзенських.

Звичайні загальні збори каси позичкової і шадничої для громади Вербівці відбудуться дня 26. червня 1905 о 2-й год. по полудні в шкільнім будинку із слідуєчим денним порядком: 1. Прочитане протоколу із послідного року адміністраційного. 2. Справоздане касове і біляне за рік 1904. 3. Вільні внесення. — *Матей Шеленко Григорій*, начальник.

Загальні збори каси позичкової і шадничої для громади Вашківці н. Ч. відбудуться дня 26. червня с. р. о год. 9. рано в саді хлопчачої школи в Вашківцях н. Ч. з отсим порядком денним: 1. Отворене зборів. 2. Справоздане з діяльності старшини. 3. Вильосоване 3 членів ради надзорчої і вибір нових на їх місце. 4. Вільні внесення і запитання — За старшину *Іван Герасимович*, начальник.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть NERVOL

аптека др. Ю. Францоца в Тернополи.

Се е знамените усмиряющее средство до натираня против всяких ревматических болей, простудения, ломания костей, плечий, гистца и нервових недуг. Прошу уважати на надпись „Nervol“ и не принимать никаких „Нервотонив“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem.

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарні товариства „Рускої Ради“
отворена

введілю і сьвята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (-)

Фабрика карпатських косів Мінцер і Спілка

ВІДЕНЬ 9/3.

ЗА КОЖДУ НАШУ КАРПАТСЬКУ КОСУ ЗІ ЗНАКОМ ОХОРОННИМ:

„ПІЛА“
даємо повну

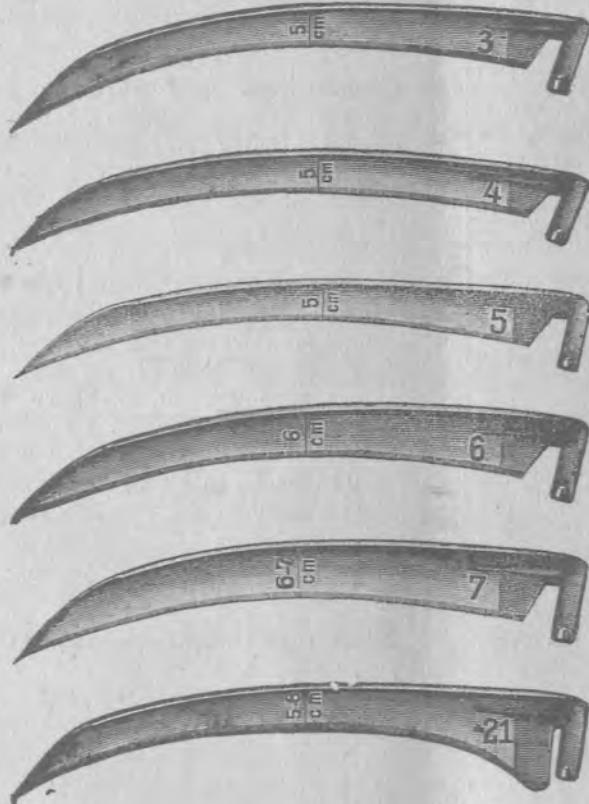
з косою“
гарантію.

Коли яка коса показалаби ся невідповідна,

відмінимо її на иньшу, або звертаємо гроші

Остерігаємо перед наслідованем.

ФОРМИ КОСІВ.

ЦІНИ КОСІВ В КОРОНАХ:

Довгість коси в см.	№ 3, 4, 5 по серед. 5 см. у пятах 7 см.	№ 6 по серед. 6 см. у пятах 8 см.	№ 7 по серед. 6—7 см. у пятах 9 см.	№ 21 по серед. 5—6 см. у пятах 14 см.
	К	К	К	К
50	1-20	1-60	1-70	1-90
55	1-30	1-70	1-80	2-—
60	1-40	1-80	2-—	2-10
65	1-50	1-90	2-10	2-20
70	1-60	2-—	2-20	2-30
75	1-70	2-10	2-30	2-40
80	1-80	2-20	2-40	2-60
85	1-90	2-30	2-50	2-80
90	2-—	2-40	2-60	3-—
95	2-20	2-60	2-80	3-30
100	2-40	2-80	3-—	3-60
105	2-60	3-—	3-25	4-—

Галицка коса № 3, 4, 5 — до трави і збіжа.
Спеціальна коса № 6 — до пшени і козців.
Німецька коса № 7 — — до збіжа і шуварів.
Французька № 21 — — до спірної кієби.

УСЛОВИНИ ДОСТАВИ І ЗАПЛАТИ.

Ціни подані в коронах. Товар висилаємо тільки за посліплатою (Nachnahme), поштою або желізницею. За опакowanie і висилку не почисляємо собі нічо. Пересилку поштовою оплачуємо самі, а побирателям почисляємо тільки чисту поштову таксу т. е. за 5 клг. — 60 сот.

МЕНЬШЕ ЯК 3. КОСИ НЕ ОПЛАЧУЄТЬСЯ ВИСИЛАТИ.

При замовленю 10 косів — додаємо 1 косу безплатно яко премію.
При замовленю 20 косів — додаємо 2 коси безплатно, а побирателям за перевіз нічого не почисляємо.

Крамницям особний рабат.

Перстень до коси — 25 К.
Брусик карпатський — 30 „
Молоток до клепаня 1/2 клг. ваги 120 „
Бабка вістра або плоска — 80 „
Бритва англійська з футералом 2-50 „

60 (1—3) н.

ПАНОВЕ що побрали календарі Рускої Бесіди в розпродаж, зволіють **безпроволочно найдальше до 20. червня** с. р. прислати гроші або календарі, бо крайна пора вже вирівнати рахунок друкарні.

З поважанем Ів. Захарко.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
має на складі
Книги і друки для Кас райфайзенських.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Поручаю найбільший вибір літніх артикулів після найновішої моди.

Парасолі від сонця, чисті шовкові з наймоднійшими ручками. Чорні En tout cas (гаранція через один рік, у всіх модних краках). Цигарниці і прочі подібні артикули після послідної моди. Парасольки дитинячі, парасольки від дощу, для панів, пань і дитий, ріжного рода.

Товари обувні з американської фабрики Hathaway Soule & Harrington в Бостоні. Самостійна продаж обуви в Boxealt і Chevreaux, черевки систему д-ра Лямана і сандалки Кнайпа, півчеревки домові і ріжні найліпшої якості для панів і дам як також черевки до шпирів гімнастичних.

Артикули шпортові. Відбивачі до гри Lawn-Tennis, бальони, бальоні, шани і т. п. до того прибори.

Рукавички Glacé, Chair, шовкові, півшовкові, а жонг всіякого рода. Паньчохі, дамські сїтки, паньчохі для дитий найліпший вибір, сїткові каштанічки, зарукавочки у всіх модних краках.

Капелюхи найліпші Panama, Abanilla, флорентинські, з ріжової соломки, найліпших заграничних фабрика-
тів для панів, пань і дитий.

Дамські шпортові шапочки англійські в ріжних краках, найліпших фабрика-
тив.

Капелюхи фільцові легкі літні після моди, в ріжнородних краках

Шапочки для панів дитий в ріжного шпифу і ріжної сорти звичайні і до подорожи.

Біле з правдивого англійського сезіру, в десень, білі пікові, гладкі, фаздовані під гарантією. Ковнярики і манжети, білі і в краках.

Краватки тукраєві і англійські, кожного місяця нові.

Артикули до подорожи. Найбільший вибір валізок, куферів, пуделок, ташок, клунків і резинців до пакованя, касет, цигарових мішочків, нецезарків, пледів, мішків на біле, дамських мошонки на дорожність і т. д.

Склад гойдиярської фабрики — **ки обуви А. Л. Porrer.**

Видає товариство „Руска Рада“, в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
же застережене. — Рекламациі неопе-
чатані відні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належність за інсертат
платні в Чернівцях.

До руского учительства на Буковині.

Кисановичева „N. fr. L. Ztg.“ присвятила майже п'ять сторін свого посліднього числа Русинам, з яких кожда стрічка палає їдовитою лютою немочи проти непохитності сьвідомого руского загалу, особливо-ж щирого руского учительства, що стало гранітною скалою руского народу на Буковині, через котру всяким ворогам-лупіям годі пробити ся не то на силу, але й ніякими хоч би як підлими і хитрими брїхнями, штучками і интригами. Розуміє ся само собою, що Лупієв наймит у властивий собі безличний спосіб нападає на щит нашої скали, на д-ра Стоцкого і всіх і вся, що стоїть за ним і з ним. А чим? — тими самими глупими брїхнями, як доси. Про них шкода й згадувати. А коли ми займаємо ся сего разу отсею шматом, повною їдовитої піни, то на те, щоби вказати на пресумну роллю кількох одиниць з учителів-Русинів, що прилучили ся до компанії Кисановича і остають в ній і доси, ба навіть в такій спільці промовляють в імі всего руского учительства Буковини. Мусимо звернути на се увагу нашого учительства, щоби воно застановило ся над сею справою добре, чи хоче уважати такий голос своїм голосом.

Перед усім констатуємо на доказ, як щиро відноситься ся Кисанович до своїх руских товаришів із т. зв. „Егзекутивного Комітету“, факт, на який вказано було в попереднім числі „Буковини“, а який стверджує виразно „N. fr. L. Ztg.“ з того самого дня (ч. 23, стор. 4) під написом „Vom Landesausschusse“, що волоскі члени виділу краєвого предложили учителів на членів пов. рад шкільних в порозуміню з волоскими учителями, значить із Кисановичем, котрий про се не повідомив навіть тих Русинів-учителів, що засідають з ним разом. А стало ся се, як вже сказано, очевидно на те, аби юдити учителів на д-ра Стоцкого, що й робить „N. fr. L. Ztg.“, питаючи: „Ruthenische Kollegen! Gehen Euch noch immer nicht die Augen auf?“ І ми спитаємо ся супроти сеї перфідії Кисановича: Чи тим Русинам, що засідають з ним в спільці і ся ясна як сонце его интрига не отворить очий, що ему розходить ся єдино сїяти роздор меж руским учительством а рускими провідниками, щоби повести руске учительство за Лупієм. Словом, стало ся, як „Буковина“ в сїй справі рівночасно писала. Питаємо проте, руске учительство, чи хоче воно далі спілки із такими людьми як Кисанович і т. п. Волохи, що так нагадно показали свою нещирість супроти своїх найблизших товаришів — Русинів тільки задля того, аби відтак троюдити против д-ра Стоцкого?

От такий то зичливий один ма-

хер а другий, п. Кіпер, доказував на німецькій вічу, 11. с. м., (як стоїть чорно на білім у тім самім ч. „N. fr. L. Ztg.“), чому німецькі послі (Відман і Ляндвер) мусіли прилучити ся до Волохів, величав Авреля Ончуля, а ганив наших і німецьких послів Лянгсгапа і Скедди, та завизнав, щоби Німці і німецькі послі ішли разом, ба ще й нарікав, що з німецької мови кваліфікують учителів, що не вміють по німецьки. Огже сему пангерманови ще за мало того, що з не-німецьких учителів рідко хто дістає викладову мову німецьку, хоч мав єї при матурі!

Сеї панок посьмів (N. fr. L. Ztg. стор. 3) назвати поступоване руского учительства Вашківського повіту „безтактовним і безсовісним“, що „за вечерю у посла Василька“ не послухало Кисановича і его, не зраділо народної справи задля п. Барбіра, що у Вашківській повітовій раді шкільній ішов разом з Богатирцем і Балашескулом проти интересів шкільництва і учительства.

Додати-б ще, що п. Кіпер належить до тих Німців, котрих організом є „Buk. Nachrichten“, орган вихвалюваного Кіпером на згаданім вічу Відмана, що безперестанно накликає не тільки Німців, але й Волохів, Поляків, Жидів і всіх а всіх до борби против нас Русинів, піджужуючи всіх безнастанними брїхнями-клеветами на наші школи, Сїчи, Читальні і т. д.

Питаємо ся руске учительство, чи такий загорілець-Тевтон може бути щирим товаришом-порадником ненависних его національним партизанам Русинів? Що ні, на те доказ его промова на німецькій вічу звернена проти уміркованих послів німецьких а за русиножерцем Відманом.

Пригляньмо ся на остаток тим Русинам-учителям, що засідають ще в т. зв. „Егзекутивним Комітеті“, покликаним туди не загальом руского учительства а Кисановичем і его двома товаришами! Про них висловив ся сам Кисанович (після N. fr. L. Ztg. стор. 3) дословно так: „Chisanovici reagiert auf die Ausstellung des Herrn Karbulicki, daß die Lehrerzeitung über ruthenische Angelegenheiten die ruthenischen Lehrer nicht befragt, und führt aus: „Meine Herren! Ich wurde im vorigen Jahre zu verschiedenen geheimen Konventikeln, die von ruthenischen Lehrern veranstaltet wurden, eingeladen, an welchen ich auch teilnahm. In denselben wurde immer viel über die „herrschende Czernowitzer ruthenische Klique“ und besonders über den Abg. Dr. Smal-Stocki gesprochen. Erlassen Sie mir, daß ich auf diese Gespräche näher eingehe; sagen muß ich ihnen aber, daß die Worte Schrift, Schurke in diesen Gesprächen nur gelinde Bezeichnungen für die gegenwärtigen Machthaber waren. Diesel-

ben Personen, die in den letzten ruthenischen Vertrauensmännerversammlungen für Herrn Stocki und seine Politik so viel Lob sangen, über mich und die Lehrerzeitung aber Galle spuckten, diese selben Leute waren diejenigen, die mir in drastischer Weise die faulen Zustände im ruthenischen Lager schilderten und mir die Ueberzeugung beibrachten, daß Herr Stocki mit seinem Stab eine Gewaltherrschaft inaugurirt hat. Und Herr Karbulicki war einer der ersten unter ihnen. Und heute zieht er mich zur Verantwortung, daß ich bei den Ruthenen keine Informationen suche. Meine Herren, das kann ich euch versichern (zu den ruthenischen Vertretern gewendet), Ihnen sitze ich nicht mehr auf, denn ich bin auf alles eingerichtet, nur nicht auf die Charakterlosigkeit meiner Gesinnungsgenossen und Berater“.

Що-ж зробили на сї тяжкі закиди і на таку обиду з уст Кисановича ті учителі-Русини, що засідають з ним в т. зв. „Егзекутивним Комітеті“? Один уч. Герасимович, як се видно із его заяви, поміщеної в попереднім числі „Буковини“, виступив із сеї компанії, наколи прочі панове, а то надуч. Дарій Пігуляк, надуч. Барбір, уч. Гарас і уч. Карбулицкий помімо сих для кожного чесного чоловіка крайню обидливих слів остали в ній і на далі.

І знов питаємо руске учительство Буковини, що каже воно на сей факт, що ті, які уходять перед сьвітом за представителів усього руского учительства на Буковині, остали в компанії Кисановича, котрий бризнув їм у очі, що калють власне гніздо, ба обидив їх тяжким закидом без характерности і оголосив се публично в газеті без ніякого хоч-би голословного протесту з їх боку?

Що каже руске учительство на те, що Кисанович сказав тут, як Русини ганьбили і чорнили перед ним провідників нашого народу; що каже на те, що п. Дарій Пігуляк (як N. fr. L. Ztg. пише на стор. 2) посьмів і на сїм засіданю „Егз. К.“ сказати: „Заслуги п. Стоцкого около рускої нації виносять 28.000 кор. річно“?

Чи руске учительство на Буковині прийме те-ж мовчки закиди і обиду на адресу тих, що уходять перед сьвітом за его речників і представителів, а яких Кисанович посьмів обезчестити не тільки в очі але ще й перед усім сьвітом, бо публично в газеті?

Чи самосьвідоме учительство, котрому дорога своя і народна честь, може і сьміє признавати хоч-би мовчки такий „Егзекутивний Комітет“, в котрім засідають такі вороги як Кисанович і Кіпер і такі Русини, котрі приймають мовчки закид, що обчорнювали своїх людей, приймають мовчки й обиду безха-

рактерности, найгіршу для учителя, бо покликаний виховувати характерів?

Ми певні, що все руске учительство відповість на сї питання, як се вчинило вже Кіцманське учительство, одностайним громом обурення: Проч із таким „Егзекутивним Комітетом“, що рускому народови приносить шкоду а рускому учительству ганьбу!

Ми певні того, що народна й лична честь заставить руске учительство на Буковині не тільки до одного протесту але й до організації свого власного заступництва, яке мало би виїти з вибору усього руского учительства і заступати его станомі справи як самостійні, рівновартні і рівноправні зі всіма прочими учителями відпоручники руского учительства а не як послужники покликвані і помітувані Кисановичем.

Крайня пора, щоби руске учительство стрясло з себе постидну терористичну диктатуру, яку узурпував собі над ним Кисанович за допомогою покликаних ним самим одиниць. Саме тепер догідна на те хвиля, бо власне збирає ся учительство на повітові конференції, де й усе руске учительство зможе порадити ся над сею переважною справою і повинно би установити осібно, від чужих незалежне „Заступництво руского учительства на Буковині“, що в спільці з прочим учительством заступало би станомі справи буковинського учительства. До сего „Заступництва“ повинно би вибирати що року руске учительство з повітів Вяжницького, Вашківського, Кіцманського, Черновецького і Серетського по двох а з прочих по одному відпоручникови. В національних і політичних справах руске учительство повинно йти виключно з прочими Русинами, в яких організаціях воно становить найважливіший чинник.

Опрокинене клевет.

Майже при кінці памятної генеральної дебати над банковою справою із дня 31. мая 1905. р., відповів віце-маршалок краєвий, пос. др. Стефан Смаль-Стоцкий на крайню безосновні закиди пороблені ему попередніми бесідниками із водоского табору ось так:

Мої панове! Із сего місця може не винен я говорити як член партії, однак я почуваю ся до обовязку звернути увагу на поодинокі моменти, піднесені ту панями передбесідниками, а які відносять ся спеціально до моєї особи і на них відповісти. Посол др. Волчинський натякнув в своїх виводах, що я мав інспірувати агітацію против будучого президента банку краєвого і хотів він сего виразно не сказав, то однак натяк на мою особу був так недвозначний, що а его безусловно мусів віднести до себе. Отже я тут виразно заявляю, що я нікому нічого пільшого не казав, як те що ми зобовязали ся під словом тов. д-рови Ончулови голосувати за тов. Луцу на президента банку краєвого та що ми

могли би мати вільну руку лише тоді, коли би нас тов. Ончул від того слова увільнив (цілком справедливо). І коли б хто небудь міг знайти ся, хто би був в силі мені доказати, що я перед якою небудь особою, як небудь інакше виразив ся, то нехай мене уба на сім місці. (В сали заворушене — Славо!) Для того мушу навіть найкраще підозріти, неначе то я мав стояти за сею агітацією проти будучого президента банку з обуренням відперти. (Браво, браво!) Далше загнуж мені др. Ончул спеціальні симпатії до поземельного кредитового заведення.

На се маю ось що відповісти: Не спеціальна любов до поз. кр. заведення, йно одинока любов до мого народу, але рівномірно і для румунського народу, а також моя любов до цілого краю підпитувала мені спеціально інтересувати ся поз. кред. заведенням. (Живі признання). Мое заінтересоване тим заведенням датує ся від часу, як по причині малої петиції мужиків з Жучки, Вис. Палата ухвалила завізвати правительством розслідати причини еміграції з Буковини, яка тоді власне почала ся на великі розміри. Правительством здецидувало ся скликати конференцію в справі еміграції, до якої запрошено всі покликані чинники, між ними і представителів буков. позем. заведення кредитового. І від того часу починає ся моя прихильність до того заведення! Всі учасники тої конференції були пересвідчені, що належить мужикови допомогти і довести его до сего, щоб він не покидав батьківської землі і ґрунту. В виду сего пробовано всего можливого, щоб мужикам так Русинам, як і Румунам дати дешевий кредит. На тій основі повстав перший проект, на підставі якого заключено умову з бук. поз. завед. кред. в цілі зниження кредиту гіпотечного для мужиків (на 4 і 10 проц.), та в цілі придбання 2,000,000 К для кас районозеньських, за що мусіло ся поз. заведенню кред. признати якесь упривілейговане становище і тоді власне я був тим, що найенергійніше вступав ся за тим проектом. (Браво!) Але ніхто не може відважити ся твердити, що мої руки при тім остали не чисті. (Живі признання). Той проект відтак уназ, а виринув новий, іменню утворення банку краєвого.

І я був цілою душею за тим, бо ходило о се, щоб мужикам можливо як найскорше допомогти. Коли статут банку краєвого ухвалено на попередній сесії, виринули різні непевності. Навіть деякі із найбільших прихильників банку краєвого прийшли до заключення, що він в нашій бідній і вичерпаній краю є пороненим плодом. (Потакуюча).

Той сумнів поділяв і я і так повстала в мені з другого боку думка, що я повинен поспирати фузю буков. поз. заведення кредитового з маючим повстатим банком краєвим. Ми ще і нині будем займатися тим важним предметом і я сподію ся, що питання буде позагодожене користно для добра краю. Але коли за словами: „особливі симпатії до позем. кред. заведення“ криє ся щось иншого, як любов до мого народу, то я се підозріне відпираю з рішучістю і обуренням. (Признання). (Пос. др. Ончул: Того ніхто й не казав!)

Мому високопоз. приятелю др. Ончулові, у якого я ще перед кількома днями був вірним приятелем, подобало ся нині про нас говорити як про „ворогів“. Назвав нас спільними ворогами Румунів, так консервативних як і вільнодумних і закликав з емоцією: Треба полукнути кадри проти спільного ворога! Ті острі слова він зараз в своїй другій мові троха злагодив і формально поєнув. Се одначе є сумним, що він те мусить частко робити. Я можу лише тільки сказати і констатувати, що я ще ніколи не був присилуваній відкликати сказаного, поаяк я ніколи нікого не обидив, ані слів ніколи не мусів відкликати, бо я все розважую, нім що скажу, коротко я ще ніколи не мусів що небудь відкликати. (Пос. др. Ончул: то є річ темпераменту). Я жалую дуже того темпераменту, якому др. Ончул дав ся так піврати, бо з того можуть вийти лише непорозуміння, які знов виникають инші, а конець є завісний дуже сумний. (Признання. — Оплески).

Говорило ся тут багато також про перевагу Русинів. Панове нині нам доказ на се. На яким поли хочете ви добачувати ту перевагу? Усюди є Волохи на чолі, а Русина не хоче допустити навіть на друге місце. (Потакуюча). Ми, Русини принципіально не домагаємо ся нігде першого місця, проте закидуване нам якої небудь пожадливості є зовсім безосновне і треба его із всею рішучістю відперти.

Мої панове! Два роки жили ми із др. Ончулом як приятелі і ще недавно тому, вже після того, як ми розійшли ся, попав він при мені в зворушений настрій, в яким найшов не мало слів, що звучали дуже мягко; нині став він зовсім иншим. (Пос. Ончул: Ті слова говорив я і нині). Нині чув я слова, які мене дуже глибоко вразили. Внали тут слова: „спільний ворог“, а таких слів відкликати годі. І через що саме зроблено мене „спільним ворогом“? Де є докази моєї ворожості супроти волоського народу? Ї дедукують із трох фактів, тож я приступлю до їх належного висвітлення.

Перше, се історія із п. Носевичем в Радівцях. Прошу тільки вислухати єї. Давний Виділ краєвий, в яким Волохи творили більшість, в часі, в яким я до кр. Виділу зовсім не належав, поручив асистентови рілничій школи в Радівцях, заступати учителя Мецула, який за той час образував ся на вандрівного учителя. Носевич став отже супротивом. За той час Мецул повернув і его іменовано в лютім вандрівним учителем господарства. В тім прийшло тов. Лулу на гадку, щоб опороженню в той спосіб учительську посаду в Радівцях обняв добродій Скракіна. На те заявив я, що колиб вже не поступати після нашого регуляміну і не обсадити місця Носевичем, то треба розписати новий конкурс, одначе ніяким робом не можна те місце обсаджувати без конкурсу. Се стало ся за моїм почином і на те пристає також пан тов. Лулу. Конкурс розписано і місце обсадити ся в найближшій будучності. Тут мушу зазначити, що п. Носевич є також Волохом. Отсе була моя велика провина супроти волоської нації! Отсей один факт говорить ясно сам за себе.

Тут хотів би я обговорити справу розвязання черновецького повітового комітету дорожнього, що хіба не є волоською справою. Дотично сего простую фактично, що тої днини, якої вперше рішено звернути ся до правительства в справі розвязання того комітету, я проводив нарадам. Коли я председателем наради, то не беру ніякого уділу в дебаті і не прихильно ся ані до одного, ні до другого напрямку. Констатую далше, що тоді порішено постанову одноголосно, про що можна перекопати ся з протоколів, причім пан тов. Волчинський власними устами подякував мені за мое становище. Крім сего не маю більше що казати як те, що в засіданню брало уділ двох Волохів, а як провідник зовсім не голосував. Як тут можна говорити про яке небудь покривдене волоських інтересів — сего не можу я повити. (Потакуюча).

Колиж ходять о справу виборів до провінційної дирекції, то про сю справу прошу також поінформувати ся із протоколів. В сім виборі не брав навіть присутній ніякого уділу, его переведено в моїй неприсутності. Оттак робить ся мені закиди, які не мають найменшої основи. І на підставі таких „фактів“ нап'ятовано мене „ворогом“ румунського народу!

Як сі закиди несправедливі — се виходить із того, що ще перед тижнем, як ми по братерски сиділи в „Вільнодумній Союзі“ за одним столом, заповняв мене др. Ончул про найглубше поважане своє і его волоських товаришів — носвідчити се можуть всі клубові товариші. Вони висловили мені найповнійше признання і довіре за мій об'єктивний провід в краєві Виділі. Тут знов свідчу ся всіма моїми товаришами. А нині почув я такі слова із уст того самого др. А. Ончула, який безділ разів заперечував мене про своє довіре, а навіть почитав, бо ж я все старав ся аж щоб бути гідним того довіри із волоського боку. (Оплески).

Жалую невимовно, що все те, що я чесно робив і до чого чесною дорогою

прямував, тепер мені відмавляє ся одним махом руки. Се річ дуже сумна! Тут здає ся мені, що до сказаного вже не маю нічо більше додавати. (Признання. Оплески).

СПРАВОЗДАНЄ

з головних зборів центрального тов. „Руска Школа“.

(Конечі).

V. При сій точці дневного порядку реферувал інспектор Никорович про гірські школи в Вижицькій повіті. На підставі ріжних дат указує референт на сумний стан шкільництва в наших горах, а то з тих причин, що територіяльні відносини в гірських сторонах є того рода невідраді, що більше число молодіжи, яке обов'язане до школи, не може користати ся шкільною наукою, чим і просвіта народна не може доходити в усій кутній гірської країни. Так приміром є по гірських селах ріжні атиненції, що їх діти зазда далеко віддалені від центральної школи не можуть ходити до школи, а самостійної фізички не мож там заложити, бо число до школи обов'язаних дітей не відповідає числу приписаному законом. Бувають далше випадки, що село тягне ся через кілька або й кільканадцять кілометрів так, що хоч біляка школа лежить в самій середині села, не всі діти можуть до неї ходити. Референт вказує на той великий поступ у напрямі розвою шкільництва в теперішній Вижицькій повіті, бо наколи в році 1900. було всего 45 клас, є тепер 75 і думає, що се все таки не вистарчає до осигнення пожаданих усьніхів у напрямі народної освіти і пропонує заклади поглиблені відносин у сім напрямі такі средства:

1. Засновувати де лише можливо по ріжних атиненціях експозитури навіть там, де число до школи обов'язаних дітей вносить лише 20.
2. Утворити по ріжних гірських місцевостях, де сего вимагає konieczність класи — експонендо.
3. Розширювати як найскорше ті гірські школи, де лише потрібно.
4. Побудувати мешкальні доми (бурси) для таких дітей, що зазда далеко віддалені не можуть що дня ходити до школи.
5. Постаратися о те, щоб в усіх були порядні шкільні будинки.
6. Іменувати в гори найвідповідніших учителів.
7. Постарати ся о те, щоб при обсажденню степних посад в горах задержувалась постійність хоч через 6 літ.
8. Постарати ся о те, щоб були системізовані місця вандрівничих учителів на літні курси.
9. Постарати ся о премії для тих, що підняли би ся такої задачі, вивчити дітей, що не можуть ходити до школи, читання, писання і рахования. (Референта інсп. Никоровича нагородили збори живими оплесками.)

По сім забрав слово інсп. Попович та зазначив, що ходить тут річ не о один тільки Вижицький повіт, а о всі гірські села і о способи, які могли би при теперішних обставинах законних як найскорше задовіти ляхови. Потім порушив справу обсаждення учительських посад у горах і замітав, що тут тяжко сему зарадити, аби учителі з гір не втікали на Поділе, бо в горах тяжше жити і тому великий пре ся в діл. Бесідник думає, що в короткім часі й там обставини поліпшать ся і учителі не будуть приневолені покидати свої посади вже по таких короткім часі, як се тепер діє ся. Бесідник уважає бурси за найвідповідніше до того средство.

Надуч. Михайло Дашкевич подає деякі живі приміри з гірських шкільних обставин і радить домагати ся того, щоб по атиненціях закладати експозитури вже й там, де число обов'язаних до школи дітей не вносить 40.

Уч. Каянук вважає мешкальні доми поки що одним средством, що могло би уможливити всім гірським дітям користати шкільною наукою. Він примірами доводить, що Гуцул є чоловік жертволюбний, похонний до всякого доброго діла, і се було би заперукою, що такі мешкальні доми могли би дуже легко удержувати ся без великої матеріальної підмоги краю і громади. Самі Гуцули пострйоли би хатчину, приставили би

хатні і кухонні знарядя, давали би своїм дітям той самий харч, що й дома їм дають, всі діти мали би свою постіль і т. д., а ціла трудність лежала би хіба в тім, що треба би постарати ся о женщину, що вярла би тим бурсакам їду та о те, щоб та молодіж мала добрий надзір. О куховарку не було би так трудно постарати ся, а що тичить ся надзору, то мусів би перебрати сей труд на себе такі самі учителі, а евентуально й инші учителі.

Проф. др. Ст. Омадь-Стодний є також тої думки, що найліпшим средством дотично сего питання є бурси. Бесідник заперечує, що й край не повинен відмовити на таку ціль своєї підмоги і повно наділяв би такі бурси відповідними субвенціями. Вкінці ставить бесідник внесення, щоб збори припоручили сю справу будучому виділові, а виділ повинен порозуміти ся зі всіма буковинськими гірськими учителями рускими, зробити відповідні кроки та при слідуєчих загальних зборах здати зі своєї діяльності в сім напрямі справу. (Принято.)

VI. Про людські університети відчитав проф. Бриндзан свій реферат, що вельми зацікавив своїми влучними висновками і порівняннями весь збір. З великою увагою слідили слухачі за історією людського університету, де сказано, як людські університети повстали по инших державах та в инших народів, з якими труднощами вони бороли ся з початку і як вони поступенно розвивали ся, яке значіння мають єї інституції для піднесення народного культурного урочення та яким способом могло би се й в нас запровадити ся. Референт підносить вагу і значіння популярних відчитів зі всіх галузей науки та думає, що з сим би й Русинам починати. (Живі оплески нагородили референта, а проф. Каян подякував ему ще й з особна за таку прекрасну працю.)

Реферат проф. Бриндзана викликав незвичайно живу дискусію, в якій забирали слідуєчі панове голоє:

Надуч. Іполіт Омельський бажає відчитів ріжного змісту для селян.

Уч. Безпалко думає, що поки що трудно займатися відчитами по всіх селах, а повинні би такі відчити віддержувати ся лише по більших місцевостях (осередках) на провінції, бо нема в нас ще тільки відповідних сил, які могли би перенімати на себе такі задачі.

Уч. Карбулицкий жадає відчитів головню з обсягу права цивільного, кримінального і політичного, бо сего наш нарід найбільше потребує. Бесідник уважає народного учителя тим головним чинником, який міг би на сім поли розвинути найширшу діяльність, але бажає, щоб й тим народним учителям дати нагоду познаколювати ся зі всілякими такими річами через курси університетські для народних учителів, що вже практикує ся по західних провінціях. Він ставить внесення, щоб виділ „Рускої Школи“ зробив відповідні кроки, аби й на Буковині відбували ся хоч раз у два роки університетські курси для народних учителів.

Проф. Бриндзан пояснює в друге деякі точки свого відчиту.

Уч. Іванович думає, що було би добре друкувати або автографувати деякі основні оброблені відчити, розсилати їх народним учителям, а сі знову мали би в тім добрі підручники, після яких могли би приготувати ся до публичних викладів.

Уч. Маланца не годить ся з думкою п. Івановича. Вона думає, що кождий учитель, який хотів би лише взяти ся за таке діло, значить ся за виклади для сільського народу, найде досить добрих підручників не лише в рускій, але й в инших чужих мовах і придобить до того труду, щоб відповідно приготувати ся. Бесідник ставить запитане, чи філія „Рускої Школи“ мають право заложувати собі бібліотеки, бо в статутах якось воно не ясно сказано і думає, що такі бібліотеки мали би дуже велику вагу, бо ними могли би користувати ся і неучителі, головню-ж селянство, бо бібліотеки учительські повинні призначені лише для самих учителів.

Надуч. Волод. Кукелка поклякає ся на пословицю, що у власній стороні ніхто не став пророком і думає, що учителі, які знали би ся відчитати, повинні віддержувати їх у чужих громадах.

Уч. Каянук думає, що годі тут розводити ся так широко про річ, про які мало хто має свої певні досвіді.

Він апелює до всіх охочих, щоби як найскорше брали ся за діло, а вже сам досвід навчить нас, як даліше поступати. Бесідник ставити внесення на закінчене дискусії. (Прийнято.) До слова приходить ще лише проф. др. Ст. Смал-Стоцький і думає, що нам всім треба би вчити ся; як народом так і інтелігенцією. Радо витає думку про університетські курси для народних учителів і радить, щоби збори поручили сю справу виділу. Виділ, спільно з „Історичним Товариством“ та з „Рускою Бесідою“ — повинен би зробити відповідне подання до міністерства просвіти та заосмотрити его програмою і прилаїнармом. Про виділи і наукові курси по селах треба би також дуже основно подумати, бо річ вельми трудна і превеликої ваги. Бесідник радить все те поручити виділу до обдумання, який мав би описати повідомити загальні результати своїх нарад і поповнених кроків у сім напрямі. (Прийнято.)

VII. Вільні внесення. Уч. Безпалко ставить внесення, щоби виділ поробив відповідні кроки, щоби військові виправи для учителів відбували ся зараз таки з початком ферій — в місяць липню. (Прийнято.)

При кінці радить уч. Іванович, щоби філії скликали завше перед конференціями повітовими збори своїх членів, щоби мож наперед нарадити ся над ріжними справами — а особливо, коли мають відбувати ся вибори заступників учительства до повіт. рад шкільних, а надуч. Іван Савіцький бажає, щоби взагалі всі справи, які лише дотикають загальну учительства і в особистім значінню погоджувано в спосіб товариський. З причини, що вже ніхто не мав більше вільних внесень, замкнув голова збори, подякувавши ще раз всім присутнім за таку численну участь.

Антін Клим, Іларій Карбулицкий, голова, секретар.

Росія й Японія.

Переговори мирові, які досі так займають пресу цілого світа, здає ся, вже таки наступлять задля певних старань Русвельта, та чи они до чого доведуть — не знати ще нічого. Досі є певне, що мікадо відбуд з міністрами та видними політиками нараду, на якій обговорено і ухвалено умовини мира, але які ті умовини, то довідаємо ся, аж коли їх повномочники японські заявлять повномочникам російським при мирових переговорах в Вашингтоні, бо аж до того часу правительство японське їх не виявить. Що до завішення збруї, то за ним також дуже побиває ся Русвельт, намовляючи Японію, щоби она згодилась на 3 місячну перерву в операціях воєнних, та чи сї старання Русвельта вінчають ся успіхом, треба сумнівати ся. Правда говорить ся, що Росія за той час малаби перестати висилати війська до Манджурії, але хтоби мав і міг контролювати, чи она би сего не робила? То лише певне, що коли би наступило здержанне операцій воєнних в Манджурії, то Лєневич був би виграшним. В противнім случаю жде его судьба Куропаткіна, бо як доносять послідні вісти з поля борби та з Токіо, Японці посувають ся побідоносно наперед, армія російська на обох фланках окружена. Японці мають поверх пів мільона людей на полі борби. Вступні операції до головного бою почали ся ще 20. мая і — як до тепер — випадають на некористь російського оружя помімо бундсхних погроз Лєневича. Борба, яка тепер заведе ся між Росіянами а Японцями, буде найкровавішою і найбільшою із всіх, які досі пам'ять історія...

Привіти пос. Єр. Пігуляку із приводу его 25. ювілею.

(Конець).

Перемишль. Невтомному борцеві за ліпшу долю руского народу в день его великого свята засилає щирі бажання. Стефан Кравчук.

Станиславів. В день Вашого ювілею і я Галицький Буковинець кличу: Нехай труд Ваш Ювілею здійснить горяче бажання вольної України! Євген Якубович.

Станиславів. Слава неструженому борцеві за права свого народа. Порайко.

Станиславів. Борцви за права народу — слава! Матейко.

Станиславів. Високодостойний Ювілате! В сей день, коли Буковинська Русь празнує 25. літній ювілей Твоєї праці на народній ниві, та з гордостю глядять на Твоє імя, коли найкрасший цвіт Синів Зеленої Буковини зібрав ся, щоби зложити Тобі за працю подяку і віддати Твоєму Імени належну пошесть, стаєм і ми в раді Твоїх почитателів і складаєм Тобі наше признанне, поважанне і вдячність. З глибини серця ждеєм Тобі Достойний Ювілате, сили і енергії, щоби Ти міг ще довго-довго світити нам приміром щирого робітника, доброго радника та знаменитого провідника на добро нашої спільної Вітчизни на славу і пожиток нашого Народу. — Станиславівські Русини і їх Товариства. За „Руску Бесіду“ Каракович яко голова. За тов. „Руских Женщину“ Ір. Драгомирецька. За „Народний Дім“ Левіцький. За „Волю“ Стефан Драгомирецький яко голова. Пр. Рибчук, голова філії руск. тов. педагог. Др. В. Янович, голова „Сокола“ і „Просвіти“. Євген Якубович, за „Руску Міщанську Касу“. Теодор Чернявський, голова „Рускої Хати“. Кирило Шевчук, голова тов. робітничого „Воля“ і настоятель робітничої спілки ошадности і пожиток. А. Січинська, за комітет шкільної помочи.

Крім сего прислали ще телеграфічні привіти із Буковини, із Видавця пп. Чеховський, Шлемко, Сарматюк — із Вами н. хорецький — із Лужан п. Ісаак Герер — із Малитинців п. І. Гриворічук — із Путни п. Ірку — із Кисилева п. П. Романяк і Й. Гуцулак — із Лукави п. С. Годованський — із Виженки пп. Іваняа і Юрій Гордійчуки — із Вижицьки пп. Москви — із Кіцмана п. др. Боевідка — із Глиниці пп. І. Семака, О. Бурачинський і Кобиланський — із Садови Фадєвич — із Путилова Глібка за філію „Рускої Школи“.

НОВИНКИ.

Чернівці, 22. червня 1905.

Від редакції. Продовжене інтересної розвідки з М. Ахера про Жидів задля недостаті місця відкладаємо до сїдуючого числа.

Подяка. Четвертого червня с. р. дізнав я тільки ласкавого признання для моєї скромної 25. літньої народної праці, тільки щирої і приязної прихильності так від поодиноких вельми достойних личностей як і багато руских товариств, а вечером звелічала мене так численна дорога рідна громада ласкавим своїм збором, що я не в силі кождому поодинокому глибоку, горячу подяку як слід зложити. Тому сповняю отсей мій милій обовязок горячої подяки отсим способом, та прошу дорожу, вельми достойну рідну руску громаду прийняти отсей мій спільний низенький поклон за окремішню поодинокую щирю подяку. — Чернівці, 17. червня 1905. Єврей Пігуляк.

Собачий лай розпочав ся на Русинів по всіх русинодних черновецьких часописях. В послідніє вчепили ся вони спеціяльно наших „Січів“, роблячи їм прямо нечувані закиди, та не даючи на їх поперте ніяких фактів. В сім веде перед орган християнських Нїмців, доказуючи, що тевтонські лицарі прийдіти плаццвом християнства зовсім не гадують підлотою і клеветами — та про се обшарпийше другим разом.

Знов збрехав безсоромно як амінь в отченаші! Грошодуновий наймит прямо відходить від себе, сплу-

ючи ся на що раз нові клевети на руских послів, які простувати хіба не стадо би навіть місця тим більш, що та людина, ті самі брїхні в безконечне повторює із певністю чоловіка, який забув уже соромити ся, щоби мабуть себе перекопати про їх правдивість! От посїдїє число „N. freschen Lügen-Zeitung“ принесло нотатку, в якій да саро сьніває ся стару пісеньку, що те, „що Стоцький таки одержує від барона Василья закнестіонованих 6000 кор. е так певне як амінь в отченаші. Ми знаємо се із висказу самого барона Василья“. Та брехня та ще й така безлична має короткі ноги. Ось в нинішній урадовій „Czerw. Zeitung“ і в нинішній місцевих газетах простує єй маршалок бар. Юрій Василько писемом, висланим з Карльсбаду дня 18. червня 1905, в яким констатує „згідно з правдою, що пан віце-маршалок краєвий др. Смал-Стоцький не одержує ані не одержував ніколи закнестіонованих 6000 кор. ані ніяких інших грошових наборів, в виду чого імпутований мені вислов про те є чисто схоплений з воздуха“. Отсе притворжене клевет грошодунового наймита, показує в належнім світлі ую мораль (коли про неї мож говорити там, де з неї й сїду не остало) тої людини, що в безсоромнім, хоч безуспішнім нападаню на чужу честь не спинить ся перед ніякою гидкістю після взірця найобскуриїших розбійників пера.

В пам'ятну суботу, в день навіщени живими оселі мерців, в день спомину і жалю за тими, що на світ сїй не вернуть вже ніколи, відправив і сего року Преосв. митрополит при співучасті консисторських совітників поминальне богослуження на гореческім кладовищі. Як що річно так і сего року відсїнявано панахиди на гробах руских письменників, і письменниць, із за яких так дороге нам черновецьке кладовище. Прикро разпло тільки те, що сего року тих гробів не поприбрано, як се буває що року. Не стало навіть рук, щоби могли буковинського соловія, О. Федьковича заквітчати та засвітити на ній свічки. Зложено тільки вінок від нитомців учит. семінарії. Не сїд і сего промовчати, що треба було майже півтора години часу шукати за руским священником, який би хотів і міг відправити панахиду на гробі пок. Евг. Ярошинської, що зробили вікниці за інтервенцією дир. Козака, Вєч. о. сов. Манастирський і Бриндзан при співучасті хору молодіжи.

Чи в Чернівцях нема православних Русинів? Як рік-річно так і сими зеленими святами поприліплювано на дверях нашої катедрі оновіщене, в яким порядку має відбувати ся богослуження, — лишень по волоски. Факт сїй тим більше обурюючий, що на обох половинах дверей уміщено по одному примірникови сїй „рїндуля“, хоч треба було на однім боці приліпити єї в мові рускій. Як назвати сїй огидний шовіністичний вибрик? І що властиво хотять ним ромунізатори доказати? Може, що нема православних Буковинців Русинів? Чи може, що їх нема у місті Чернівцях? Чи може, що они мусять розуміти по волоски? — Оо. Бежан, Калінеску і Кока мають слово! А що на сїю нашу зневагу скажуть рускі консисторські євотїники? Та-ж сими їм волоски „колеги“ просто плюють у очі. — Взяємо заразот отсим наших заступників народних донести сїй сумний факт до відома правительства.

Пан Мержвинський „ураженує“! Здає ся, що інтерпеляція, котру внесли в послідній сесії сеймовій п. посол Николай Василько і товариші, про „зделки“ п. Мержвинського, не мали жадного успіху, бо п. Мержвинський „ураженує“ так, як перед тим... І так завізав він на 15. с. м., на св. Івана Сучавського, кількох людей з Кадобівців до суду, не уважаючи на так велике свята — патрона Буковини, тримаючи ся засади: „Extra Polonium non est...“ Доки буде се тревати? Доки будемо терпіти примхи і шкани польських патріотів супроти буковинсько-русского населення, яке ні раз не має охоти зносити польсько-шляхетську самоволлю? — К. Гам.....

Смерть торговельника невідьниками. В Зензібарі помер Тіно Тін що належав до найзавзятіших тор-

говельників слоневої костя і невідьників. Торговля невідьниками цвіла в Асирії як найкрасше до 1877 р. Після обчислень Лівінгстона доведено там річ-річно бодай 350.000 тисяч людей, із того заходило на місце призначення живцем тільки 70.000. Тіно Тін торгував головню в Зензібарі, де прибирав значні багатства. Його силуетну змалював в своїх подорожах Станлай, що увійшов із сїм оригінальним торговельником у приязні зносини, а навіть добув для него у білгійського правительства не великий уряд. Тіно Тін за се, розуміє ся, Вельгій добре вивдачив ся.

Англіїці в Індиях. Якийсь Індієць убив на базарі в Meerut в Індиях офіцера уланів. Поліція європейська арештувала убійника і після приписів видала его в руки поліції краєвої. Сїдуючого дня родина Гіндуса зложила 200 рупій кавції і убійника випущено на волю, який розуміє ся утік. Коли про се довідали ся улани англійські, осїдали коні і в галлої вимели лямпами цілий базар. Кілько людей при тім згинуло не звісно ще. Власть військові вислали батарею артилерії з розказом навіть стріляти, щоби піметі уланів зробила кінець. Та воєни не хотїли стріляти, соїдари-зуючи ся з поступком уланів. А лорд Курзон заборонив писемам про сю немілу подію писати...

Оповідки і т. п.:

Із кругів судейських. Суд. авск. п. А. Марьєвич зложив іспит судовий із дуже добрим успіхом.

Із міщанської читальні в Чернівцях. Нововибраний дня 11. с. м. виділ чит. уконституовав ся в отсей спосіб: голова Посєл Мацак, заступник Вобчук Танасій, писар Малиновский Кароль, бібліотекар Гундич Марон, контролор Ясїнський Іван, касиєр Дудич Осип, господар Приходий Дмитро. Заступники виділових: Термена Константин, Тарко Теодор і Дуб Михайло.

Торжественне отворенне „Січового“ коша в Карапчеві н. Ч. відбуде ся в неділю дня 25. червня с. р. о год. 1-й попол. в stodолі п. Георгія Шербана з отсим порядком дняним: 1. Отворенне. 2. Вибір батька кошового і кошової мати. 3. Поясненне статутів. 4. Святочење врученне відзнак членам Карапчевської „Січі“. 5. Передача хорунжому прапора товариства. 6. Привітні промови. 7. Продукції хоральні. 8. Декламації. 9. Вправи „Січові“. 10. Народні танці і забави. 11. Закінченне свята. Брати і сестри! Сотками-тисячами прибувайте на наше свята, — звелічайте его своєю присутністю. Поблизькі і подальші „Січі“ просимо також до нас завітати, тим більше, що обіцяв прибути сам атаман всіх буковинських „Січів“ п. посол Єврей Пігуляк, а також прибудуть інші гості з Чернівців, з Вашківців і т. п. До побачення! Гарзд! — За старшину гімнастично-пожарничого товариства „Січ“ в Карапчеві н. Ч. Константин Дурканович, кошовий.

Із штуки і літератури.

Руский селянський театр — як нас просить оповістити его управа — не міг виставити заповіджених штук у Важниці ізза недуги его управителя, що обняв головні ролі, яка зайшла так пізно, що вже годі було виставу печатно відклапати. Перепрашаючи глибоко Ви. публіку за непроступний завід повідомляє дирекція, що Руский селянський театр вже певно в недалекий будучности загостить таки до Важниць.

Гумористичний нутик.

„Свідчення відходу“. Із приаду непорозуміння, яке зайшло між державами скандинавськими та ухвалил штортінгу норвегского, уложив один із гумористів німецьких, Готліб, ось такий дотеп:

Свідчення відходу

Оскар Бернадотте перебував в нашій службі від 18. вересня 1872 до нинішнього дня яко король. Через цілий час був чесний, пильний і вірний; загально була его праця вдоволяюча, однак за часто проявляв схильність до упору. Задля того віддалено его з нинішнім днем.

Християні 7. червня 1905.

Міхольсен т. р.

Готліб т. р.

AUSTRO-AMERICANA.

Австрійське сполучення акційне корабельно-перевозове тов. в Триєсті.

Правдивий пасажирський оборот до Америки через Триєст-Нью-Йорк.

Генеральна АГЕНЦІЯ для ГАЛИЧНИНИ і БУКОВИНИ:

Гольдлюст і Спілка

Чернівці, ул. Палати краєвої 6.

Для провінцій приймає ся агентів.

58 (2—10) н.

Hamburg—Amerika Linie

Знаним із своєї скро-
рости поштовим і по-
пішним кораблем т. зв.
Doppelgeschlagen Schnelldampf.

Проста пере-
права без пере-
сідання.

З Гамбургу до
Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудне-
вої Африки і Східної Азії.

Парівці „Гамбург—Америка“ ліній відзначають ся тим, що єуть заосмотрені
в знаменитий харч, чисті каюты, і пасажери їдуть ними скоро і безпечно.

Видача карт до всіх естаций Сполучених держав і до Канади

Близніи услівя уділяє охотно

ГЕНЕРАЛЬНА АГЕНЦІЯ для БУКОВИНИ.

57 (2—5) Чернівці, ул. Паньска 16.

RED STAR LINE

Лінія червоної зьїзди

Львів перед тим: ул. на Болоне ч. 8. і поверх,
тепер: ул. Городецька ч. 89. II поверх.
напроти головного жел. двірца.

Перевозить пасажирів впротє ві Львова через Антверпю до Америки північної
Канади поспішними пароходами. Продажа карт американських желїзниць у
всїх напрямках. — Проспекта даром і оплатно.

Високим ц. к. прави-
тель-ством
концесіо-нована

Високим ц. к. прави-
тель-ством
концесіо-нована

Маю честь подати до відомости Вп. Публики, що

ЗАВЕДЕНЕ КУПЕЛЕВЕ БУРКУТ

930 м. п. п. м. в косівскім повіті п. Жабе, буде отворене сего року
з 3 днем 1. липня. — Прошу сьїшнитись з замовленем помешкань.

З глибоким поважанем **ТЕОФІЛЯ ЛАКУСТОВА.**

(Всякі інформації прошу удаватись до мене під адресою: Т. Лакуста в Жабо п. Жабе Гал.)

РАХУНОК

Товариства вз. кредиту „Дністер“ у Львові.

З днем 31 мая 1905 (сотики пропущено.)

I. Вкладки шадничі:

вложено	Кор.	374,959.—
винято	„	207,203.—
стан з кінцем мая	„	1,951,429.—

II. Позички на скрипта і векселі:

уділено 495 нових позичок в сумі	„	515,231.—
сплачено 227 пїлковито і рати	„	233,061.—
стан з кінцем лютого у 3207 довжників „	„	1,898,571.—

III. Удїли членські вилачені від 3605 членів
 „ | 142,030.— |

IV. Фонд резервовий і фонди на страти
 „ | 27,388.— || разом фонд власний | „ | 169,418.— |

V. Цїнні папери і вкладки в других Тов.
 „ | 279,996.— |

VI. Готівка на рах. біжучім і в касі
 „ | 118,470.— |

Вкладки приймаємо на 4%; позички уділяємо на 6%. При сплаті на 30 рат
піврочних вносять рата амортизаційна 5-18 від 100 кор.

В Товаристві взаємних обезпечень „Дністер“ видано в місяци
маю с. р. 17,231 важних поліс на суму 16,759,570 кор. обезпеченої вар-
тости з премією 173,322 кор. 61 сот.; переднього року за той сам час було
63,472 важних поліс з премією 635,601 кор. 33 сот., отже сего року 7,838 поліс
і 100,426 кор. 70 сот. премій більше.

Шкід в мая було 214 случаїв, разом від початку року по конець мая
було 595 шкід, котрі разом з кшитами ліквідації вносять 335,042 кор. 47 с. —
з того по порученю часті реасекурованої лишає ся на власний рахунок 157,206 кор.
43 с. в порівняню з роком попереднім е о 24,645 кор. 40 с. сего року шкід менше.

Марка охоронна: котвиця

LINIMENT. CAPS. COMP.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий **усмирюючий лік на
втиране** по цїні 80 сот., 1.40 кор. і 2 кор. можна купити
у всіх антиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лік все лише в
оригінальних флашках з нашим охронним знаком „КОТВИЦА“ з ан-
тики Ріхтера і для осторожности приймати лише флашки тим
охронним знаком яко правдиві.

46 (36—40)

Антика Ріхтера

„під золотим львом“ у Празі, улица Єлисавети ч. 5.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Поручаю найбільший вибір літних артикулів після найновішої моди.

Парасолї від сонця, чисті шовкові з наймодїйшими ручками. Чорні En tout cas (гаран-
ція через один рік, у всїх модних красках. Цїгарницї і прочі подібні артикули після по-
сїдньої моди. Парасолки дитинячі, парасолї від дощу, для панів, пань і дїтий, ріжного рода.

Товари обувні з американської фабрики Hathaway Soule & Harrington в Бостонї. Са-
моєїйна продаж обуви в Boxealt і Chevreaux, черевки систему д-ра Лямана і сандалки
Кнайпа, пїчсрєвники домові і ріжні найліпшої якості для панів і дам як також черевки
до вправ гімнастичних.

Артикули шпортові. Відбивачі до гри Lawn-Tennis, бальони, ботьї, шапки і т. п.
до того прибори.

Рукавички Glacé, Chair, шовкові, півшовкові, а юнг всїякого рода. Паньчохи, дамєкі
сїтки, паньчохи для дїтий найліпший вирїб, сїткові каєтанічки, зарукавочки у всїх мод-
них красках.

Склад гойдиярекої фабри- ки обуви А. L. Porper,

Капелюхи найліпші Рапана, Abanilla флорентиньскі, а ріжної соломи, най-
ліпших заграничних фабрика- тів для панів, пань і дїтий.

Дамські шпортові шапочки англїйскі в ріжних красках, найліпших фабрикатів.

Капелюхи фільцові легкі літні після моди, в ріжнородних красках

Шапочки для панів дїтий в ріжного штофу і ріжної сорти звычайні і до подорожи.

Бїлє з правдивого англїйского зефіру, в десєнь, білі пікові, гладкі, фалдовані під гаран-
тїєю: Ковнарики і маншєти, білі і в красках.

Краватки тукраєві і англїйскі, кожного місяця нові.

Артикули до подорожи. Найліпший вибір валїзок, куєрів, пудєлок, ташок, кул-
ків і ремінців до наковани, касєт, цїратових мішочків, нецєарків, плєдів, мішків на білє,
дамських мошонок на дорожїчності і т. д.

виходить в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застереження. — Роклямації неопе-
чатані відні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 K.	—	с.
„пів року	10	—	„
„чверть року	5	—	„
„місяць	1	—	70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерат
платні в Чернівцях.

Банкова промова пос. Н. Василька.

(із 31. мая 1905).

Не легка се задача забирати мені нині тут слово. Приходить ся полемізувати з чоловіком, який є моїм особистим приятелем, а до недавня уважав ся моїм найбільш вірним союзником. Причина, для чого він тим союзником вже більше не є, для чого він свою цілу політичну минулість подоптав і через те поставив нас, своїх старих союзників в положення, яке приневолює нас зайняти становище противне йому і його найновішим намірам — тих причин, кажу, не виложив нам тут тов. др. Ончул — (як се й діє ся тоді, коли чоловік заступає ся за несправедливістю) із тою силою переконуючою, як се ми привикли від него чути, але тільки із вимовою і проворністю, покриваючи брак аргументів обрахованим попутанем подій і понять. (Признання). Єго найновіший союзник, речник румунської, консервативної великої посілості др. Волчинський, той самий товариш, проти якого Аврель Ончул ту в палаті, як і поза нею так часто заступав принципи нашої партії дав нині пересолоджений миролюбністю вступ до виводів свого колишнього найбезогляднішого противника а нинішнього політичного союзника. І ему також маю я відповісти. При тім не сьміє мене покинути провідна думка, що предложене, над яким нині дебатують ся; якого полагати викидає довгими роками так горячо ціле населення краю, не надає ся до того, щоб викликало дебат, якої рівень і зміст

мавби пригадати дикі сцени соймові з давних літ, коли на них складали ся тільки особисті сварки, промови начинені обонільною лайкою. (Оплетки). Не легко дасть ся мені те зробити, бож воно дуже важко відповідати теперішнім союзникам панам Волчинському і Ончулові, не нагадуючи собі тої глибокої пропасти, що ділила політичні принципи їх обох, як подумаєш про ті бесіди, ті брошури і прочі принагідні вискази, яких зміст висипав так багато сьміття на голови партії Волчинського, а яких автором не був ніхто инший як теперішній політичний союзник Волчинського — Аврель Ончул! Отже в інтересі справи — прошу панів мене хибно не розуміти — а не з прихильності до якої небудь сторони, хочу спробувати вилучити всі особисті моменти і в, так сказати-б, вимушений репліці своїй обом бесідникам і за ними куляючому їх слов. Відманови з аргументами, які ще бідніші на зміст і цілком не переконуючі (Веселість) — навести ті річеві аргументи, які мають оправдати не тільки мое становище і становище моїх руских товаришів як також і цілого „Вільнодумного Союзу“, але які будуть — що маю з усею певністю сказати — відповідати переконанням що найменше великої більшості краю.

Плохеньке толкування др. Ончула.

Мої панове! Повстане і цілий колишнього з'єдинення заступників громад сільських, усіх міст і торговельної палати, з яких утворив ся спільний Союз без огляду на віроісповідні і конфесійні ріж-

ниці — хіба не були так поєднаною річчю, як се нам представив нині тов. др. Авр. Ончул. В цілі перефразованні кількох предложень в соймі мали, після єго виводів, Румунія, Русинія, Нїмці і Жиди відсунути на бік свої національні і конфесійні ріжницї і ріжницї інтересів та під назвою „Вільнодумного Союзу“ почали ту в соймі свою діяльність, щоби по укінченню тої задачі назад вернути на свої давні, ворожі, боеві становища. Можливо, що Аврель Ончул, як він є справді тим шовіністичним, націоналістичним агітатором румуним, яким він ся нам нині представив — вже тоді, як ми єго уважали модерно думуючим, чистим демократом і наділи єго з тої причини нашим довірем, лелїв в своїм серці думку, щоб ужити нашого довіря для збудованя моста, який мав єго назад завести на лано так страшно позірне зненавиджених консервативних Румунів. Можливо, що єму при тім видавали ся єго предложення відповідними на стовпи моста, які він тепер означає яко цілий зміст вільнодумної ідеї в краю. (Признання).

Мої панове! Мій приятель, тов. Штрахер зазначив тут нині влучно, як неограничене довіре покладав я в чистоту і тривкість переконань тов. Ончула. І мене болить дуже, що я мушу признати ся, як я тяжко обманув ся. Я мушу також додати, що я і ми всі, що з довірем піддали ся під провід Авреля Ончула були дурні, дуже дурні, коли мож поставити твердження, що чесне довіре є ідентичне з глупотою. (На-

самі заворушене). І як раз отсему нерозумови, випливаючому із довіря треба приписати те, що ми не заключили писемного договору із Авр. Ончулом і єго товаришами, у яких би списано нашу програму. Мужі однакових думок, що довіряють собі, щось подібного звичайно не роблять. (Дуже влучно).

Задачі „Вільнодумного Союзу“.

Але-ж без ніяких заздалегідних умов несли всі члени нашої партії наші ідеї в народ підчас виборчої борби. Тими ідеями було змагане зробити народні елементи доспілими до кермованя; ідея, щоб із свобододолюбних, толеранційних переконань населення, які на Буковині так глибоко вкорінили ся, зробити поміст для національного і віроісповідного миру, та аби через сей міст іти до цілі, якою ма'в бути якнайповніший розвиток національних сил краю; ідея щоб оминати все, що вело-б до розділу, а економічне і культурне уздоровлене населення, піднесене єго просвітнього уровня через опіку над школами і уможливлене екзистенцій п'онерів народної просвіти — учительства, мали бути кітом, щоб лущив всяке розділюване. Отсї ідеї мали бути основою будучого добра нашої вітчизни, їх осуцнене приобіцтовано населенню всіх народностей на сотках зборів. Ось

Матіас Ахер.

Жидівський нарід і жидівська мова.

(Конець).

Жидівська мова перестала давно бути діалектом німецької. Вона на стілько німецька, на стілько і єврейська. Хіба на стілько, на стілько н. пр. англійська мова не є німецькою. Се ніяка мішанина, ніяка саламаха — так само як такою мішаниною не є н. пр. мова англійська. У нікого не знайдеть ся на стілько відваги, щоби англійській мові відмовити її питомого характеру, хоч докладно пізнає в ній усі елементи германських, романських та кельтських мов, що перемішують ся у ній густо з собою, так, як се впрочім річ має ся із иншими мовами: з німецькою, єврейською та славянськими. Та англійська мова є мовою могутнього народу, і на сьміх підняли-б того, хто посьміє би заклянути англійській мові її поганого духа та тим самим подати у сумнів істпованє англійського народу. Тимчасом східним Жидам хто не хоче, дивять ся в пальці. Тут кожний може собі говорити, що хоче, кожний може відмовити безпечно одноплічному народові, яким є східні Жиди, факту істнованя, його питомої мови, яка є його власністю. Та нехай собі ідеологія заперечують того, що для того, хто дивить ся на світ реальними очима, є річчю такою, якої заперечити годі: у них є могутня духовна

едність, що не поносить страти під впливом ріжнородних елементів, у них є маркантні прикмети, що відповідають маркантним прикметам східних Жидів.

Але дійсність довго закривати буде годі. Бож східножидівський народ вже не стоїть більш тут рівнодушно перед сею великою дійсністю, що іринує та громади жидівського населення на півдні та заході Росії, у Галичині та Румунії, у Парижі, у Лондоні, у Нью-Йорку та Чикаго, у Південній Африці виказують зовсім однакову культуру. Він уже знає, що то значить, що як Жид із Варшави, Белостока або Одеси приїде до льондоського передмістя Whitechapel або ньюйорського Manhattan — що він і там дома; його-ж там витають тою-ж самою мовою, що він говорить, довкола него лунають ті самі пісні, що він їх сьпіває, тою самою мовою пишуть поети свої вірші. Жидівський народ дійшов до сьвідомости, що творить справді націю, якої будучність заперечена.

Таким чином жидівському робучому припадає слава і то головню завдяки його клясовому становищу: першому підняти діло відродження та розбудження жидівського народу. І тоді, як жидівський міщанський націоналізм стає нагадувати собі на жидівство, яке воно, як живе, як розвиваєть ся — російсько-жидівський пролетаріат уже давним-давнім зорганізував ся у народню групу міжнародної соціальної демократії. І мимо усяких ворожих затій з боку персякої шовінізму польської соціальної демократії, що чигає на її стан посідання, мимо ворогованя з боку російських і жидів-

ських антинародних доктринерів, жидівський „Бунд“ зріс до фактора, що рішає в справі вибореня свободи для Росії (Allgemeiner jüdischer Arbeiterbund in Lithauen, Polen und Russland). Його організаційна і агітаційна робота вірцева, повна посьвяченя. Тисячами падають жертви на побоевищах революції. А недавні події в Варшаві не потрясли нервами цілого сьвіта? І люди читають: Може се бути, щоб се були ті самі Жиди? Звідки у них взяла ся та ініціатива, звідки у них тільки довіря у силу своєї відпорности? А на ті питання відповідий більше не має як: що ті люди не повівають більш прапорами чужих народів, але й свого не ховають уже по сьвіагогах, не ждуть більше „Сіона“, щоб на ньому застримити його! — „Ми тут родили ся — кажуть вони, — тут наше родиме право, як воно є родимим і для инших людей, ми тут не лиш людьми, але й народом“. В боевій прокламації, що її видала партія зимою сего року, читаємо що до слова ось які домаганя жидівського пролетаріята:

1. Свободи культурного розвою, свободи запереченої законом та забезпеченої державою, свободи місцевої автономії, яку мають вести відповідні інституції.

2. Права покористовувати ся своєю мовою побіч державної у всіх державних та суспільних інституціях.

І чи-ж жидівський пролетаріат не має права робити те саме у Галичині та Буковині, що роблять їхні брати в Росії. А чому? Правда, що галицьке жидівство під впливом західно-австрій-

ських Жидів та задля польської нетерпимости не в силі було додержати кроку російському жидівству; правда, що їхня участь у розвою так єврейської, як жидівської мови розмірно невеличка, що асиміляційні та ультрасьовієтські стремління у них сильніші, чим у Росії. Ще й се правда, що вони до сьгодні не відмовили ся ще служити панам „свише“, а між народами робити службу Мошків. Але хіба-ж тому, що вони набрали на себе тільки провин, тільки гріхів, мусять все ще далі потапати у болоті? Хто в силі приневолити їх до того, щоби самі себе закупавали живцем у власну домовину і то тоді, коли сам народ рве ся до того, щоб воскреснути? Хто в праві загородити галицьким Жидом дорогу до нормального національного життя, коли вони хотять нею іти? Хто посьміє се зробити, а потім мати ще чолю грати роль такого, що з соціалєтичного становища очікує рівні права людей народів?

На ніщо не здасть ся така їхня робота панам Дашинським і його приятелям, на ніщо не придасть ся вона їхнім наслідувачам між буржуазією. Розвій жидівської сьвідомости не буде дивити ся на те, чи хотять єго самодержавні та темні істники тих панів, що чомусь присвоїли собі право рішати про національність других. І в Галичині і на Буковині прийдуть до сьвідомости, хто вони є і під своїм чесним, але власним прапором стануть з часом фактором, з яким будуть мусіти числити ся.

* Початок сєї статі поміщено в ч. 66—7 „Буковини“.

такі були ідеї „Вільнодумного Союзу“ а мабуть також тодішнього его провідника, отсего самого Авреля Ончула! (Трітій оплески).

Дідичі а вільнодумство.

Після погляду товариша Ончула через ухвалу виборчої реформи будімо вичерпано головну точку програми „Вільнодумного Союзу“. Я припускаю, що ми вже находимося в соймі, який вибрано на основі нової, санкціонованої вже виборчої ординації. Мої панове! Чи-ж дідичі вишлють сюди із своєї куриї задля нової приязни п. Ончула вільнодумних послів? Чи задля сего доматала ся від нас дідичівська партія тамтого року за згоду на проект виборчої реформи побільшення мандатів із куриї великої посілості? Ох ні! Панове консерватисти — се треба їм в честь призвати — хотять вірні своїм переконанням задержати тут у соймі своє дідичівське забороло. Як люди переконань бороли ся за свої консервативні ідеї і на основі нової виборчої реформи вишлють вони сюди тільки послів, що будуть мати такі самі принципи, послів, що так само як їх попередники, будуть мусіли опирати ся вільнодумним ідеям. Після висказу товариша Ончула мають вільнодумні Румуни бороти ся плече об плече в купі з тими послами і то не тому, що вони наблизили ся думками до „Вільнодумних“ тільки тому, що їх прислала сюди нова виборча реформа! Проти кого? Проти дотеперішніх клябових товаришів Авреля Ончула в „Вільнодумнім Союзі“. І на те вела Ончулова партія свою безпримірну виборчу агітацію, що не знала стриму ні перед честією румунського дідича, ні сьвященника, що сотворила таке глибоке протівенство між волоским мужиком і вчителем а волоскою інтелігенцією! Чого не пообіцявали тоді волоским виборцям сидячі тут волоскі послы? В яких фарбах малювали они консервативну румунську партію? А тепер як панове дохопили ся влади, як вони при помочи волоских консерватистів коштом виборців дінняли своїх цілий, заключили вони із своїми найзавзятішими противниками приязнь, без огляду на розпучливий крик своїх виборців, не думаючи навіть про те, в який бій вони їх вели, щоб тепер покинути їх на Божу волю без найменьшого проводу.

До чого стреміли Вільнодумні Волохи?

Мої панове, вільнодумні Румуни! Нині стало вже зовсім ясно, що великою ціллю Ваших вільнодумних ідей була банкова президія. (Живі признання). Щоб дійти до сеї цілі по карках Ваших виборців, ви не гордували ніяким средством. Провідник консервативних Волохів др. Волчинський хіба не заперечить мені, як я посвідчу ся ним, що по волоских селах оголошено дідичів і панотців перед мужицким населенем прямо лишення всіх прав. (Правда, так воно й було!) Я хіба буду на самім кінці тих, що ту агітацію осудять раз тому, що те, що про тих панів говорило ся, було по більшій часті вірне, по друге знов здає ся мені, що иным способом годі було вратувати волоского мужика із пут дідичівсько-попівських. Але ся агітація мала служити ідеї, на яку писало ся обома руками населене цілого краю за виїмкою дідичівської куриї, а не заспокоєню особистих аспірацій, як се виходить із теперішнього поведе-

ня вол. вд. партії. Ось тут лежать брошури і памфлетні статі з під пера д-ра Авр. Ончула і д-ра Лупу, які в кожнім постороннім мали викликати переконане, що навіть заключені там пересадження про крики заподіювані мужицтву, диктує переливаюча береги лють. (Бесідник показує фасцикул актів. — На сали заворушене). Мої панове, тепер з'єдинені Румуни, не бійте ся, а сих писем не стану відчитувати, щоб псувати Вам отсю сльобну ніч. (Сміх). Як я перше зазначив, не зроблю сего в інтересі справи і задля того, щоб удержати повагу, яка вщепила ся в сю палату. Отсі акти повинні вам нагадувати те, про що ви забули в уповню побідою із приводу сповнення Ваших особистих бажань, і що вам не пошкодило нині братати ся, що одначе вщиплено свого часу в румунську народну душу, а вона того так швидко певно не забуде. (Оплески і признання). Ми думали, що маємо до діла із заступниками ідеї, та нині мусіли ми переконатися, що се тільки дійшла влади поміж Волохами нова партія кількох осіб, получених між собою зв'язками споріднення, щоб задля успішного процвітання родинних інтересів поділитися властю із тими самими людьми, проти яких вони вели таку безпощадну боротьбу. До того-ж спосіб, в який заінсценізовано сю зміну фронту мусить нас, чесних і вірних союзників обурити як найглубше! Не треба було зовсім виставляти в послідній годині домагання: „др. Лупу має стати доживотним президентом“! як „або-або“ із погрозою з'єднання із консервативною партією. (Справа ді так!)

(Далі буде).

Політичний перегляд.

Із австрійського парламенту. В середу, дня 14. с. м., зібрав ся парламент австрійський, на нову посвятиточку сесию. На першій місці порядку денного, стояло предложене закона о конігрі, яким жадає ся нових 9 мільонів від держави на поліпшене платні духовенства. Крім соц. дем. також німецькі ліберали ухвалили голосувати проти предложення. По тридневній дискусії предложене віддано до бюджетової комісії. Відтак вибрано депутацію квоту з 5 членів, і приступлено до II. точки порядку денного: Справоздане комісії желізничної в справі будови льокальних желізниць. Посол Еленбоген підносив, що правительство уважає тепер будову якоїсь ліній желізничної за концесию політичну і домагав ся уложення загальної програми будови желізниць льокальних, на що управитель мін. жел. Врба заявив, що правительство має такий план. На засіданню з понеділка, президент повідомив палату, що Вальевский зложив мандат і відтак приступлено далі до дискусії над желізницями льокальними, і по дискусії ухвалено правительствоне предложене. У вівторок на початку ставить христ. соц. Вольмаер нагале внесене в справі побитя христ. соц. пос. о. Шляйхера, якого побити робітники в С. Пельтен, куди він поїхав був, щоб вручити відзнаку признання кільком робітникам христ. соціальним. Вольмаер висказує в своїм внесеню обурення задля події, і жадає укарання винних. Так внесене, як і нагальне прийнято. Відтак приступлено до першого читання провізорії бюджетової. Починає ся дискусія на законом на наловим. Пос. Скене перестерігає перед видатками і є проти будови каналів. Відтак обрала перервано. Шенерер зажадав, щоб комісія для унормованя відносин до Угорщини зібрала ся і заявила ся засадничо за розділом, та щоб тако

внесене в зормі нагаль ше в часі сесії парламентови предложила. — Комісія желізнична ухвалила закон, в справі санації желізниці льокальної через Пінцгау, причім пос. Колішер жадав удержати в північній желізниці. — На середовище засіданню палати послів по інтерпеляціях і відповідях міністрів та по ухваленню нагаан для посла Ельдерша, приступлено до першого читання бюджетової провізорії. Забрав голос президент міністрів барон Гавч і заявив, що правительство стоїть при основах австрійської угоди з року 1867. Відтак перейшов до обговорення азіякової справи в Чехії. В справі славянських паралельок на Шлезку правительство поступить після внесеня шлезкої Ради шкільної і поладати справу так, щоб всі були вдоволені. Далі обговорював справу чеські і обіцяв, що в осени правительство прийде перед палату з внесенем на управління азіякового питання в Чехії і на Мораві. Поладжене азіякового спору можливе лише в законодатній дорозі. Справа університету на Мораві зв'язана зі справою університетів взагалі. Правительство предложить в осени проект закона, призначаючого на реформу і піднесення вищих шкіл 25 мільонів корон. Та квота буде призначена для істнування вже університетів. На Мораві будуть утворені два нові університети, один німецький, другий чеський. В якій місцевості мають бути засновані університети, буде зависіти від порозуміння Німців з Чехами. Далі порушив бесідник закон о будові водних каналів, ухвалений в р. 1901 і заявив, що закон той переведе. Вінци просив палату о скорі ухваленне бюджетової провізорії. — На засіданню в п'ятницю по відповідях міністра Білянда-Райта на інтерпеляції приступлено до першого читання провізорії бюджетової. По відповіді мін. Шенейха гр. Штернбергови, забрав голос консерв. рум. посол Попович, який важив ся доводити, що не правдою (!) є нібито православна церква на Буковині романізує ся. Русини дізнають все більше рівноправності, а навіть упривілежовані!!! (Отсі виводи, подиктовані волоским шовінізмом аж кричать нелогічністю і невірністю, тож стрінуть ся із належною відравою пос. Н. Василья. Ред.). Власть церковні православної церкви борють ся лишень проти заведення деструктивного національного дуалізму. Бесідник супроти безпримірної агітації Русинів проти тої церкви (ого!) порушує активоване вже цісарем санкціонованого конгресу церковного, що має складати ся на половину з світських і духовних. По ній промовляв пос. Романчук, домагаючи ся в інтересі руского народу відділення східної Галичини від західної і заміни її на особну адміністративну територію. Се зарадило би тому, щоб Вавель відновив би ся за русні гроші. Відтак критикував бесідник поведене адміністративних властей в Галичині і гратуєся правительству такого добутку і сукцесу при виборах, як пос. Вальевский, якого вибрано тільки завдяки надужитям виборчим. Бесідник підносить, що обовязком правительства є справедливість, та зазначає, що доки австрійська політика зглядом Русинів не дізнає радикальної зміни, доти Русини мусять стояти в найострішій опозиції до кожного правительства.

Угорщина. По довгих надумуваннях, по численних заперечуваннях цісар так іменував бар. Феєрварого президентом нового урядничого „неполітичного“ кабінету, який того самого дня, як кабінет Тієм працює на авдієнції у цісря, представив ся цісареві. В послідних днях бар. Феєрварі робив візити видним політикам і провідникам коаліції. Дня 20. с. м. відбув комітет опозиції довше засідане, на яким однодушно ухвалено в тім самім дні, коли кабінет представив ся, поставити внесенне на ухваленне ему вотум недовіра. Взагалі новий кабінет стрінув ся на Угорщині зі загальним бойкотом. Опозиція его вже відразу не признавала, а навіть ліберали ухвалили не поперати урядничого кабінету, який не є конституційний, бо не опирає ся на більшість. В виду сего з гори сподівано ся що новий кабінет — се поронений плід, але не сподівали ся круги двірські сего, що фактично стало ся. Ото на засіданню сойму дня 21. с. м. коли новий кабінет лише явив ся на сали, опозиція стрінула его свистом і псиканем. Феєрварі представив ся зі своїм кабінетом палаті і прочитавши пше-

мо, яким іменував его цісар президентом нового кабінету — заявив, що задачною его буде утворенне правительства з більшості. Тоді хотів Феєрварі відчитати друге писмо цісареві, та спротивив ся сему президент сойму Юст, жадаючи наперед поладженя першого рескрипту цісарського. Коли Феєрварі відкликав ся до палати, то по дискусії відкинено таки его жадає. Тоді міністри опустили сали, заявляючи, що „в виду ухвали, яка протівить ся столітній традиції, правительство покидає своє місце в соймі“. Тепер доперва мотивують Кошут і Тіса свої vota недовіра до нового правительства, а по прийнятті внеску Кошута, відчитано другий цісарський рескрипт, яким відкликає ся сойм. Тоді бар. Банфі в імені коаліції заявив, що хотів рескрипт сей уважає коаліція незаконним і протівним конституції, однак приймає его до відома. Відтак постановив резолюцію, в якій каже ся, що сойм відказує виплачуваня додатків до снідних видатків, та що сподіє ся, що муніципії не поможуть до збираня не ухвалених податків і не ухваленого рекрута. Сю резолюцію прийнято при неприємності лібералів одноголосно. Засідане замкнуло окликами на честь президента сойму. Тогож таки дня порішено вотум недовіра новому кабінетови також в палаті магнатів. Значить ся місія Феєрварого зустріла ся із найгіршою долею, яку можна собі було уявити. Справа відносин на Угорщині представляє ся нині вже так, що тут не одна партія, хоч вона й творить більшість, увійшла в конфлікт з короною. Ні, тут наступив вже конфлікт короли із цілим народом угорським, якого розвязки не легко предвидіти. В п'ятницю приймав бар. Феєрварого цісар в Брук, де він був в цілі інспекції армії.

Собачий лай.

(X) Із хвилию, як розпала ся давня соймова більшість, із хвилию, як для населеня цілого краю стало очевидним, що панове, які агітували ся около прапору на яким написали „великі реформатори“ приманчивий клич: „Дбаймо тільки про личні справи!“, що вони справу поступу і економічного підвиження цілого краю забачили — з тою хвилию усе сьвідоме населене краю мусіло на таку роботу обурити ся. Супроти такої етичної політики мусіла збудити ся відраза хіба в кожнім чеснім серці, яке ще не зганіренувало до тла брак моралі в політичному життю на Буковині. В виду сего мусіли люди, які так здорово поживили ся кравим добром, які так тепло пошили ся при кравім банку, якое ратувати ся перед осудом публічної опії. Заперечувати очевидні факти було їх вже неможливо. Оттому те взяли ся вони нинішньої далеко переворотнішої тактики. Місто боронити себе стали нападати що раз новими очерченнями на виділих людей із „Вд. Союзу“. До тогож приступивши самі до тіснійшої звуки членів свого народа, стали грошолупи з усіх сил викликати якісь групи незадоволених проти провідників „Вд. Союзу“ такі між їхніми народами. Сю тактику примінено передовсім проти д-ра Стоцького і д-ра Штраухера, рахуючи при тім на брак політичної бистроти у неодинаких інтелігентів руских і жидівських, коли вже наговорили про нинішні мотиви, які родять ріжні незадоволення. То все мало утвердити становище всяких грошолупів, а рівночасно підкопати становище тих, хто ратував честь краю, хто заперечував проти безпримірною розгарбування публічного гроша. Однак, як по маківельськи план придумано — то годі ему увінчати ся бажаним успіхом, до чого причинила ся головню прямо нечувана безсоромність атакуючих, які не спинають ся перед ніякими брідинами перед ніякими клеветами, лишенням всяких фактичних підстав — що сходять на звичайний собачий лай.

Що найзамітніше то те, що „прім“ в тім концерті грає орган христ. Німців, тих самих Німців, що маючи в своїх руках низші, середні і вищі школи на Буковині, присвоївши майже всі уряди — сміють же горлати про кривду Німців на Буковині. Робить се Buk. Nachr., орган н. Відмана, задля пресловутої „правдолюбивості“ — Wahrhaftigkeit, що

по руских плечах дохопив ся мандату, аби тепер під покривом самооборони — нападати на руский нарід, его організації і організаторів. Робить се Відман, за яким так побиває „ся приятель і другий комендант“ руского учит. п. Кіншер. Послїдню фазу наївності на Русинів розпочали Buk Nachr. нотаткою, що ось то дїдичі ходили до краєв. президента з просьбою о ратунок перед страйками, які приготувляють „Січи“! Довше розводити ся над єї звітом годї, бо нема ніякої заперки, що він правдивий вже хочби тому, бо Buk Nachr. подає, що в нїй взяли удїл др. Гальбан, Абрагамович і др. Вайсальбергер, а Gaz. Polska (Ч. 50) знов заявляє рішучо, що Абрагамовича в депутації не було тільки др. Волчинський, та що про „Січи“ згадувано там лиш мимоходом, та що генерального страйку нема чого надїятися. Се одначе зовсім не поводило часописи Bukow. Rundschau, організувати Гершка Чопу вже в недїльним виданю (ч. 4807) помістити лікневу статтю п. з. „Feuerwehrvereine als Brandstifter“, в якій на всі лади доказує ся, що завдяки др. Стоцькому стали „Січи“ розсадником передовим ненависті антисемітської а також до всіх инших націй і віроісповідань, яка має задокументувати ся катастрофою, що принесє краєви генеральний страйк приготуваний на осїнь по всіх „Січах“! „Січи“ — як пише Buk. Rund. — стали справдішими паліями, бо вони кидають лучину підпалу в тову і то не без наміру, нї, в злочинній намірі роздувати пожар. Треба лиш пройти ся по руских громадах і розсїдлати, що дїють ті товариства, до чого вони доводять. Там оповідає Вам із слїзками в очах про не одну зруйновану єгїзистенцію (!), там знайдете не одну пусту хату (!), яку мешканці мусїли покинути, бо товариства „Січи“ упрямлювали, а то ї унеможливили їм побут в громадї. І такі теревенї йдуть in dulce infinitum. Та пан Гершко Чоп і его шрайбінгелес хіба не може мати претензїю, щоб ми із его продажною бруковою миточною полемізували, тим більше що в его статї нема й одного факту на понерте того мнимого страшного терору „Січий“, які за доїлтий час свого істнованя безліч раз із нараженем свого житя ратували і жидів і панив і нї раз не допустили ся чогось протизаконного, або наїхваного неприємства до иншого віроісповіданя або народу.

(Конець буде).

Письма з краю.

З Вашківців н. Ч.

„W Polsce jak kto chce“.

Так подумав собі презес чительні польскої в Вашківцях о. Марцелі Завадовскі, уряджуючи шовіністичні гонї для Поляків, Русинів і Німців римо-католицкого обряду на тї шовіністическі тенденції, проізовані ненавистю до инших народів Буковини. Щоби досягнути ту цїль спроваджує собі до помочи „дзядячи“ свого покрову зі Снятина, з Чернівців і т. п. і ті мають словом і ділом помагати о. Марцельови вчити его парохіян, що вони всі Polacy (!), що Буковина — se polska ziemia (!), що по польски сам Pan Jezus rozmawia, а хто важить ся инакше говорити — поповниє смертельний гріх і т. п. і т. п.

Одною з таких шовіністических шовіністических оргїй був вісцзорець, уряджений таким импорттованим елементом дня 11. червня с. р. Вечерок той попереди цілий с. неформальностей і самоволї поповнений о. аранжером. — І так, о. Марцелї не уважав за відповідне про ту всю „шопку“ навіть повідомити політїчну власть. — Коли Русини уряджують які спомини, чи вечерниці, чи фестини, чи забаву, — то мусять виконати найменшу формальність, бо инакше староство не дозволить і розжене... І Русини ніколи сему і не противили ся, а приміювали ся до закону по всім его приписам, хоть приходило ся — особливо в початках н. пр. „Січи“ — по кільна разів поновити певну квестію, хоть приходило ся за кожним таким поданєм і поясненєм оплачувати стемиді і т. п. Староство поводило ся супроти руских сторїн з цілою енергією і з цілою строгостію. Пригадаю лишє, що пер-

шого кошового вашківської „Січи“, п. Безпалка і всю старшину на урядове донесєне ц. к. староства, потягав ц. к. повітовий вашківський суд до одчїнальности за те лишє, що з важких, а оправданих причин не повідомлено староство про уконституованє старшини „Січової“ в протягу трїох днів, як се приписує закон, дарма, що суд не бачив в тїм ніякої провини і всіх обжалованих увільнив від вини і кари. — Таких самих формальностей мусить придержуватись жидівське національне товариство „Zion“, і взагалї кождий, лиш о. Марцелька не обходять ніякі австрійські закони, бо у него закон: „W Polsce jak kto chce“.

І попили на вечерку siarczyste шопу на тему, що Буковина, се край властиво польскїй, бо Ольбрехт і инші „брати“ проливали за него кров, що язык польскїй повинен бути ту признаний краєвим, та що повбивано граничні стовпи давньої шляхецкої Польщі далеко поза Дніпро, попри Чорне море, попри Ясон і т. д. і т. д. Щоби показати, що се не мрій, що се і в практиці можна доклати, виставлено образ sceniczny w dwu odslonach „Matka żyje“. Се річ взята з часів повстаня польского з р. 1831, де представлено цілковиту побїду Поляків над ворогами, а немилї їм особи покінчили і потрачено при бенгальскім освітленю.

Можна собі уявити як „успокоючо“ подїляли на учасників такі шовіністичні, провокаційні промови і в слїд за ними і таке представленє... Бережанський ойчудек управляє „козлівщину“ на цілій лінії...

І не від річи буде пригадати, що, коли свого часу вашківське товариство гімнастично-пожарниче „Січ“ задумало було виставити „На талку Полтавську“, то староство жадало дозволу на те аж з правительства; — а тут о. Марцелько без жадного дозволу, ані навіть донесєня, уряджує шовіністичні шопки, провокує другі народи, виводїє „повстанє“ на сцену і т. п. і т. п. — Як на таку „роботу“ задивляє ся вашківське староство, не знаємо. Річ осудимо по ділам і об тїм донесемо в своїй часї.

Вашківський.

Телеграми

з дня 24. червня 1905.

Відень. Бюджетова комісія прийняла нинї після довгої дебати бюджетову провізорію.

Серет. На повітовій конференції серетського учительства вибрано мужами довіри надчителїв Ронгуша і Носевича.

Будапешт. „Magyar Nemzet“ заявляє, що бар. Ферварі вручив цїсарєви димісію свого кабінету з огляду на одержані заяви недовіри.

Петербург. Намісника Дального Востока Алексєєва увільнено із дотеперішнього уряду, полишено єму лишє уряд ген. адъютанта і покликано до державної думи.

Київ. Застраїкувала трамваєва служба; на всіх ліній рух нагонів сїмнено. — Тутешні часописи заперечують вістку, неначеб ген. губ. Клейбельс мав стати петербургским ген.-губернатором.

Петербург. Коло Гішулія напав сильний японський відділ задню сторожу російську. Борба на правому крилі триває на цілій лінії.

НОВИНКИ.

Чернівці, 24. червня 1905.

Рільничі страйки на Буковині. Страйк виграла люди із Чункова і Василєва. Дня 20. с. м. прибув до Чункова ц. к. староства із Кіцманя на просьбу депутації страйкуючого комітету. Народа було зійшло ся велике множество, явили ся і дїдичі із Василєва та Чункова. На злагоді тїй були нересуджамі комітету страйкуючих сїл як також і пани. Нарід обьявив свою так гірку кривду, котору терпить із сторони хїлбодавців. По довгих нарадах улагодили ся дїдичі дати кукурудзу савати на третину, але уже лишили панщину від третини, бо досї робили в Чункові 5 день за морї, а в

Василєві 6 день даром від кожного морїа взитого на третину. Отже через страйк скинули обї громаді ярмо панщини за третину. І плата за роботу стала тепер иньша. Пани кличуть до роботи і платять вже 50 крейцарів денно. До страйку платили 30 крейцарів. Хто коптає, тому отворяє ся. — І. В.

Повітова учительська конференція у Вашківцях ухвалила і вислала вчера інсп. Омелянови Поповичови таку телеграму: „З нагоди розширення Вашого кола діяльности виражає повітова конференція свою утіху, засїлаючи Вам найсердечнїйшїм благожеланєм. Никорович“. — На се насїла той-ж днини на руки інсп. Накоровича, як голови конференції, така телеграфїчна відповідь: „Світлій конференції дякую сердечно за довірїє, яке додає тенї охоти і сили до дальшого широго труду для руского шкільництва і учительства. Омелян Попович“.

Неграмотність Італії. Італія займає що до просвіти одно із найпошїднїйших місць. На єто Італійців, які покінчили 6 рік житя, припадає 48 круглих анальабетів. Найгірше представляють ся просвітні відносини такі в кількостїтїтїм осїдку папи і уприви католицкої церкви! Видно церковне правліне не дуже заходило ся коло народної просвіти, яку двигнути забрала ся тепер енергїчно римська поступова інтелїгенція, домагаючи ся побільшеня шкіль і аїпшого ситуованя учительства, бо коли в Берлінї видаєть ся на просвітні цілі що року пересїчно на кожного мешканця, по 15 фр. 29 с., в Парижі 10 фр. 45 с., то в Римі тільки 8 фр. 58. В Петербурзі, резиденції Св. Синоду і Побєдоносєцева видає ся на ту цїль не цілу копійку! Розумїє ся, що ми під зглядом просвітним стоїмо далеко поза Італією, бо у нас є після послїдньої конскрипції 64-10 проц. (в Галичині 56-49 проц.) крайних анальабетів. Розумїє ся, що тут не слїд промовчувати того, що в 1890. році було їх аж 79-27 проц. (68-23 проц.), а 1880. р. аж 87-49 проц. (77-12 проц.) Отже шкільництво робить значні поступи, бо ось 1885. р. ходило у нас до школи тільки 5.329 дїтїй, а 1900. р. підскочило те число на 72.401. Про розвиток школи дбають в першій ліній люди демократичних ідей, які бачуть будучність народу в селянській свідомості, а всі инші чинники народну просвіту тільки спїнують. Се поставити в належнім світлі дїйсну прихильність до нар. просвіти нових товаришів Авр. Ончула — рум. дїдичів і конскрипційників і німецьких христ. соціялів ала Відман, проти яких боре ся із всюю рішучістю все поступове, але дїйсно поступове учительство німецьких провінцій Австрії, бо вони радїб зробити із школи свою партійну домїнію і спїнити народну просвіту через знесенє обовязку шкільного, за чим агїтують Кат. Schulverein-и. На жалї у нас на Буковині є ще учителі, що ідуть під команду таких людїв, які лиш горлають про свою поступовість, яка є у них тільки пустим фразерством і мнєнем очей для закритя ворожих затїй проти нашого народа.

Державна російська земля. Після звіту бувшого міністра рільництва тепер опублікованого, мала російська казна 1. січня 1904 загалом 246,000,000 десятин землі підчинєних лісній управі, із чого 100 мільонів було виритих лісам. Найбільше є їх в губ. волинській і подільській. Російський уряд сеучи найбільші доходи із українських земель, допускає ся рівночасно найважчого угнїту супроти нашого народу. Але час пробудженя України, а разом кенець єї амизиску і топтаня російским абсолютизмом хіба вже не далекий.

124 годни живцем під землею. У вікторок мнєвшого тижня завалило ся опшмованє шиб в Верне, при чїм двох робітників погнїло на місці, багато було ранених, а один остав ся в ямі погребаний живцем. Богато робітників забрало ся сейчас до роботи, щоб засипаного добувати. Насамперед треба було засипаному достарчити воздуха і живности, бо праці над відгребанєм мусять довго тривати. В тїй цілі треба було повертїти 16 і пів метра грубу шпиту камінну, щоб через ню подати живність. По чотирох днях справді удало ся робітникам подати єму молоко і воду сальцероку — після припису лікаря. Засипаний машинїст стратив в темнотї рахубу часу і через отвір сухим, тихим го-

лосом питав ся своїх спасителїв кілько тижнів він вже пробуває під землею. Через тих чотиря днї і чотиря ночі кормив ся він лишє сканаючою зі стїн водою. Працюючих над его виратованєм він безнастанним оянками і стуканем заохочував до скоршої роботи. Робота над відгребанєм йшла денї і ніч. В понедїлок по полуднї усунєно послїдні трудности. Висохлого, з запалими очима і ликами, цілком безсильного найшли его робітники майже без житя по 124 годинах погребаня під землею. Коли его прикликано до прїтомности, з плачем кликував він спасителям і просив завести его до дому, до родини.

Оповідисті і т. п.:

Личні вісті. Пос. Ник. Василько після коротенького побуту в Чернівцях знова повернув до Відня. — Віцемаршалок краю др. Ст. Смал-Стоцький повернув вже із Відня, де брав удїл в засїданнї державної господарської ради. — Пос. Єр. Пігуляк занедужав вчера так поважно, що перевезено его на ліченє до кр. шпиталю. Можемо одначе заспокоїти нашу громаду, що житю ш. посла не грозить ніяке безпосереднє небезпечєство.

На загальні збори „Селянської Каси“ запрошую конечно всі каси поживчові і шадничі на недїлю дня 25. червня 1905 о 3-їй годинї по полуднї. Справи важні. Запрошую також і членів старшини та ради надзорчої. Кошта на жаданє „Селянська Каса“ звертає. — Др. Стефан Смал-Стоцький.

Із ц. к. університету. Деканом філ. відділу вибрано проф. догматики др. Василя Гаїну, дек. вид. права, проф. статистици др. Рошмана Герберга, сенатором проф. держ. права др. Йосєфа Лукаса, деканом вид. філ. вибрано проф. старинної історії др. Кромаєра, а сенатором проф. клас. філ. др. Юлія Ігнера.

Малій Фейлетон.

Під розвагу клеветникам.

Один нерозумний чоловік, довідавшись, що Будда вчить відпалчувати добром за зло, прийшов до него і став его ганьбити. Будда мовчав, та милосердив ся над его глуцотю.

Коли чоловік скінчив ганьбити, Будда поспитав: Сину, коли чоловік не возьме дару, який єму дають, то до кого сей дар буде належати?

„Буде належати до сего, хто его зразу давав.“

„Мій сину, сказав Будда, ти ганьбив мене, але я не приймаю від тебе снх ганьблячих снів і прошу тебе задержати їх для себе. Чи не будуть вони для тебе причиною жури та смутку? Як відгомін все іде за голосом, а тїнь за предметом, котрий єї кидає, так нево журя постигне кожного, хто робить змївчинки.“

Коли чоловік не відповідав нічого, говорив Будда дальше:

„Недобрий чоловік, що чорнить праведника, подібний до того, хто плює на небо; неба він не оплює, але слїна упаде там на его власне лице і его замаже.“

„Хто чорнить ближнього, подібний до того, що кидає порох на другого, коли дме противний вітер. Порох не досягне его жертви, але завернєсь назад і засїде єму самому очі. Чесному чоловікови не можна пошкодити, а те лишє, яке лихий чоловік хоче спровадити на праведника, всегда верне до него самого.“

Надісланє.

Подяка. Отсим складаю найсердечнїйшу подяку Вп. пану радникови правительства, директорови шпиталю, др. В. Филиповичеві за виклєченє мене з тяжкої недуги зручно виконаною операцією і почував ся до тїм більшої вдячності для Него, що на слабости моїй, яка мене мучила від цїлтора року, не могло пізнати ся багато лікарів, а також і спеціалїстів профєсорів у Відні. — З глибокою вдячністю Микола Левицький, коєц. жєлїзницї.

Панове, що побрали календарї Рускої Ради в розпродаж, зволать безплатно до 30-го червня с. р. прислати гроші або календарї, бо країна цюра вже вирівняти рахунок друкарні. З поважанєм Ів. Затарко.

Фабрика карпатських косів Мінцер і Спілка

ВІДЕНЬ 9/3.

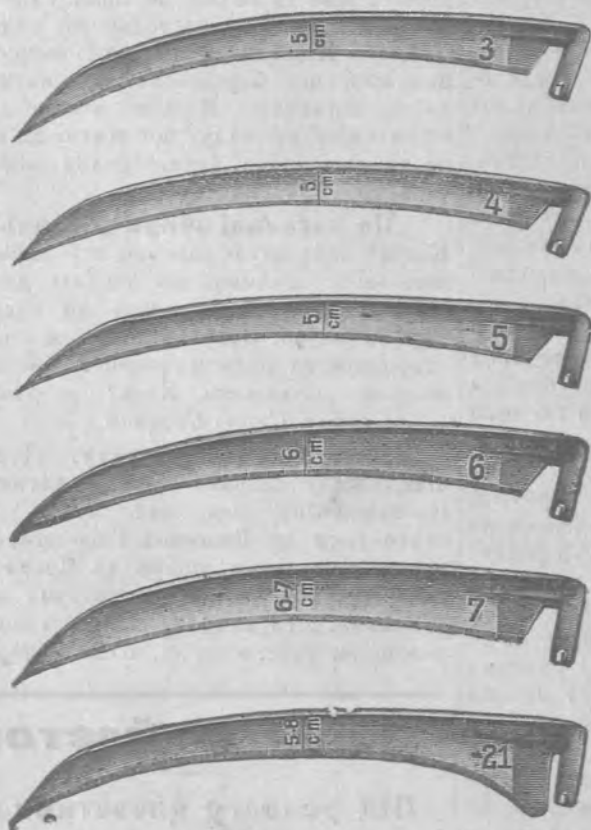
ЗА КОЖДУ НАШУ КАРПАТСЬКУ КОСУ ЗІ ЗНАКОМ ОХОРОННИМ:

даємо повну

Коли яка коса показалаби ся невідповідна,

Остерігаємо перед наслідкованем.

ФОРМИ КОСІВ.

з косою

гарантію.

відмінимо її на иншу, або звертаємо гроші

ЦІНИ КОСІВ В КОРОНАХ:

Довжина коси в см.	№ 3, 4, 5 по серед. 5 см. у пятаки 7 см.	№ 6 по серед. 6 см. у пятаки 8 см.	№ 7 по серед. 6-7 см. у пятаки 9 см.	№ 21 по серед. 5-6 см. у пятаки 14 см.
	К	К	К	К
50	1.20	1.60	1.70	1.90
55	1.30	1.70	1.80	2.—
60	1.40	1.80	2.—	2.10
65	1.50	1.90	2.10	2.20
70	1.60	2.—	2.20	2.30
75	1.70	2.10	2.30	2.40
80	1.80	2.20	2.40	2.60
85	1.90	2.30	2.50	2.80
90	2.—	2.40	2.60	3.—
95	2.20	2.60	2.80	3.30
100	2.40	2.80	3.—	3.60
105	2.60	3.—	3.25	4.—

Галицька коса № 3, 4, 5 — до трави і збіжа.
Спеціальна коса № 6 — до пшениці і козич.
Німецька коса № 7 — до збіжа і шуварів.
Французька № 21 — до спірної кієбні.

УСЛОВИНИ ДОСТАВИ І ЗАПЛАТИ.

Ціни подані в коронах. Товар висилаємо тільки за постплатою (Nachnahme), поштою або залізницею. За опаківане і висилку не починаємо собі ніщо. Пересилку поштовою оплачуємо самі, а побирателям починаємо тільки чисту поштову таксу т. е. за 5 клг. — 60 сот.

МЕНЬШЕ ЯК 3. КОСИ НЕ ОПЛАЧУЄТЬСЯ ВИСИЛАТИ.

При замовленні 10 косів — додаємо 1 косу безплатно яко премію.
При замовленні 20 косів — додаємо 2 коси безплатно, а побирателям за перевіз нічого не починаємо.

Крамницям особний рабат.

Перстень до коси — 25 К.
Брусик карпатський — 30 „
Молоток до клепа 1/2 клг. ваги 1.20 „
Бабка вістра або плоска — 80 „
Бритва англійська з футералом 2.50 „

60 (2-3) н.

Новостворена Молочарня

в Березові Середнім
п. Іосо via Коломия,

пошукує сталих відбира-
телів на масло десерове,
котре продає ся по **2 Кор.**
40 сот. за 1. клг.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL

аптека др. Ю. Францога
в Тернополі.

Се є знамените усмиряюче средство до
натирания против всяких ревматичних
болів, простуджених, ломаних костей, пле-
чий гістич і нервових недуг. Прому ува-
жати на напис „Nervol“ і не при-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
шончок) 8 кор. з оплатою і опаківанем.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Черківці,

ул. Руска ч. 8.

Друкарня
„Рускої Ради“
виконує ве-
лікі роботи
скоро і дешево.

Маю честь подати до відомости Вп. Публики, що

62 (2-2)

**ЗАВЕДЕНЕ
КУПЕЛЕВЕ**

БУРКУТ

930 м. п. п. м. в косівському повіті п. Жабі, буде отворене сего року
з днем 1. липня. — Прому спішитись з замовленням помешкань.

З глибоким поважанем **ТЕОФІЛА ЛАКУСТОВА.**

(По всякій інформації прошу удаватись до мене під адресою: Т. Лакуста в Жабі п. Жабі Гал.)

Передплатуйте
і
розповсю-
джуйте

„Буковину“

Річна передпл.
враз із „Рускою
Радою“ 20 Кор.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Поручаю найбільший вибір літніх артикулів після найновішої моди.

Парасолі від сонця, чисті шовкові з наймоднішими ручками. Чорні En tout cas (гарантія через один рік, у всіх модних краках. Цигарини і прочі подібні артикули після по-
свідної моди. Парасолі дитинячі, парасолі від дощу, для панів, пань і дітей, різного рода.

Товари обувні з американської фабрики Nathaway Soule & Harrington в Бостоні. Са-
моєтийна продаж обуви з Boxealt і Chevreaux, черевки, систему д-ра Ламана і сандалки
Кнайпа, півчеревки домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевки
до вирав гімнастичних.

Артикули шпортові. Відбивачі до гри Lawn-Tennis, бальони, бальоні, шпанки і т. п.
до того прибори.

Рукавички Glacé, Chair, шовкові, півшовкові, а жонь всілякого рода. Паньчохі, дамські
сітки, паньчохі для дітей найліпший вибір, сіткові каштанчики, зарукавички у всіх мод-
них краках.

Капелюхи найліпші Panama, Abanilla альорентинські, з рижової солодки, най-
ліпших заграничних фабрика- тів для панів, пань і дітей.

Дамські шпортові шапочки англійські в різних краках, найліпших фабрика- тів.

Капелюхи фільцові легкі літні після моди, в різнобарвних краках

Шапочки для панів дітей з різного шпозу і різної сорти звичайні і до подорожі.

Біле з правдивого англійського зефіру, в десень, білі пікові, гладкі, фалдовані під гаран-
тією. Ковнирки і маншети, білі і в краках.

Краватки тукраєві і англійські, кожного місяця нові.

Артикули до подорожі. Найбільший вибір валізок, куферів, луделок, ташок, клун-
ків і реміньців до накованя, касет, цигарових мішочків, педзарків, пледів, мішків на біле,
дамських мошонок на дорожності і т. д.

Склад гойдиарської фабрики обуви А. Л. Поррег.

Видає товариство „Руска Рада“, в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі.
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застереження. — Рекламці неопе-
чатані відні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

за цілий рік	20 К. — с.
„пів року	10 „ — „
„чверть року	5 „ — „
„місяць	1 „ 70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсератах
платні в Чернівцях.

Відповідь руского учительства.

Відозва до руского учительства, яку ми помістили в передпосліднім числі Буквини, найшла, як се ми й на певно сподівали ся від самосвідомости і самоповажаня нашого патріотичного учительства, гідну і єдино можливу відповідь, яка громом унаде на голову всіх кириників, що вперед хитрощами і интригами, а далі терором думали водити руске учительство за ніс, ба навіть запрягти его у вороже ярмо під покривом кири-учительських інтересів. Руске учительство двох повітів, де вже відбули ся учительські конференції, заговорило так голосно, що їхня відповідь дзвеніти ме Кисановичови і его товаришам на все в ушах, відповідь, яка їм і цілій Буквині показала ясно, що руске учительство перворядний політичний чинник в краю, якого не вільно нікому легковажити, а тим менше брехливому хитрунові, ворожому наймитові. Ми певні того, що й у всіх прочих повітах руске учительство дасть кириникам таку саму рішучу відправу, що усе руске учительство Буквини скаже так само, що не стане хоч би під плащиком не знати яких „интересів“ під чужу коменду та що в справах народних, політичних і національних воно йде разом з усім руским народом, бо на его чолі і не позволить нікому, а нікому чужому мішати ся до руских справ. Руске учительство на Буквині, як се видно вже із дотеперішних его голосів, стоїть морально, етично так високо, що руский нарід може справді ним гордити ся, може спокійно повірити ему не тільки виховане своєї молодіж-будучности, але й провід самого себе. Честь і слава сій кріпкій підвалині будучої долі нашого народу!

Про ухвали руского учительства в Серетській повіті одержали ми покищо тільки телеграфічну вість, подану в попереднім числі, що там вибрано відпоручниками до незалежного „Заступництва руского учительства“ пп. надучит. Ронгуша і Носевича. Уже сам сей факт є достаточною відправою самозванчим опікунам буквинського учительства і їхньому органі „N. fr. L. Z.“ на всі підступні брїхні, клевети і интриги...

На нарадах, що відбули ся, дня 23. с. м. ухвалило учительство вижницького повіта з огляду на події, які зайшли останніми часами зглядом руского народу на Буквині одностайно отсі

резолуції:

I.

З огляду на події в так званім „Екзекутивнім комітеті“ буквинських учителів, описані в 23. ч. „Neue freie Lehrerzeitung“ руске учительство вижницького повіту не признає сего комітету взагалі, а его членів-Русинів з особіна своїми речниками, а жадає, щоб установлено для станових справ учительства особіне незалежне від чужих „Заступництво руского учительства на Буквині“, котре має в спілці з прочим учительством заступати виключно станові інтереси буквинського учительства.

II.

Екзекутивний комітет руского учительства на Буквині в справах національних, економічних і культурних має поступати самостійно, а лиш в справах станових поступати спільно з заступниками учительства інших народностей.

III.

До сего „Заступництва“ вибирає руске учительство що року на повіто-

вих конференціях з кожного повіту своїх відпоручників.

IV.

Руске учительство вижницького повіту вибирає до „Заступництва“ своїми відпоручниками товаришів: пп. Михайла Дашкевича, Серафима Балашескула і Корнила Данилюка: завзиває їх, щоб порозуміли ся в справі уконстатоваия і організації „Заступництва“ з відпоручниками прочих повітів.

V.

В політичних і національних справах признає руске учительство тільки ті руско-українські політичні й національні організації, що обіймають всіх буквинських Русинів.

VI.

Над особою Кисановича як також всіх його одномисленників і співробітників, а заразом і над часописом „Neue Freie Lehrerzeitung“ переходить руске учительство до дневного порядку.

VII.

Звиває ся всіх руск. учителів під словом честі, щоб ніте що не пренумерували, але й ніяким способом не підпирали часописи „Neue Freie Lehrerzeitung“.

VIII.

Руске учительство вижницького повіту уважає кожного учителя Русина сего повіту, котрий би не хотів піддати ся сьогодні запавшим ухвалям — зрадником станової і загальної рускої справи і зриває з ним всякі зносини.

IX.

Руске учительство вижницького повіту виражає всім руским послам своє необмежене довіре за їх в кождім згляді безкорисну і мозольну працю над піднесенем буквинського народу взагалі, а з особіна над піднесенем руского шкільництва. Заразом виражає свій глибокий жаль з нагоди пам'ятних, ворожих і ніяк неоправданих нападів довершених на велими заслужену особу в. п. віцемаршала д-ра Стефана Смал-Стоцького.

X.

Руске учительство вижницького повіту висказує виступившим послам з „Вільнодумного Союзу“ своє обуренє і погорду.

XI.

Руске учительство вижницького повіту, уважає поки що товариство „Руска Школа“ в Чернівцях, за своє одинокє організаційне товариство.

Руске учительство вижницького повіту.

Банкова промова пос. Н. Василька.

(із 31. мая 1905).

(Дальше.)

Ончулівська льояльність і правдолюбивість.

Се було зовсім злишне, а рівночасно не відповідало нашим умовам. Ви радше повинні були льояльно заявити, що після Ває програма Союзу обмежує ся тільки на 5 точок, що треба его розв'язати, та що нам треба розділити ся, щоб кождий вернув до своїх братів по національності. Се було-б і льояльно і відповідало би вірній службі,

яку ми сповнили супроти сеї партії, щоб помочи їй сісти в сідла. (Др. А. Ончул перечить). Мій коханий Аврелю! Ви-б ніколи в світі не були дірвали ся до влади без нас, і не спеціально без нас Русинів, бо з нас мали ви може найменшу користь — може бути що поміг вам я моєю популярністю, але за те Жиди, про яких враз із їхнім провідником ти нині зовсім не дбаєш, творили більшість при твоім першім сучавськєм виборі. (Притакуєся). — Пос. Тит Ончул: Се неправда. Голоси з галерії: Ні, се правда! Се правда! Пос. Т. Ончул: Галерія має бути тихо! Се чиста брехня! — Запановує велике змишанє, підчас якого пос. Т. Ончул обмінює ся „честними“ словами з галерією).

Віцем. др. Стоцький. Прошу таких висловів не уживати. Галерію-ж прошу, щоб вона заховувала ся супокійно. (Оклики на галерії: Галерія се-ж виборці. Пос. Т. Ончул: Прошу галерію опорожнити. (Показуючи на одного із публіки. Сей кричав, его треба викинути).

Пос. Н. Василько (говорить дальше). Я не думаю, щоб один посол мав право щось подібного вимагати.

Віцемаршалок. Я буду рішучо приневолений випорожнити галерію, як відти ще впаде який небудь оклик. Се є мое посліднє нап'ямненє для галерії.

Пос. Н. Василько (говорить дальше). Ось пан тов. Тит Ончул каже, що се неправда. Я звик те все, що оповідав мені др. Авр. Ончул приймати за правду.

Після сучавських виборів оповідав мені тов. др. Ончул, що більшість виборців творили Жиди, та що між ними тільки малу частину творили мужики. Коли-ж мене др. Ончул лихо інформував, то я тепер передав неправду. Я можу тільки того держати ся, що він сам мені говорив. Я ще знаю і те, що я посилав із Відня багато депеш до Жидів та що я також багато значних віденських Жидів заінтересував сим вибором. (Оклики). Я знов приневолений відповідати на якийсь оклик. Др. Ончул думає, що як би его не було, то пос. Др. Вайденфельд не став би вибраний. Я-ж знова знаю, що він їздив до Сучави за христ.-нім. кандидатом Фухсом. (Пос. др. Ончул: Інакше булиб вибрали Дельожа. — Віцемаршалок: Прошу не перешкаждати. Слово має пос. Николай Василько і я прошу не перебувати ему безустанними окликами).

Пос. Н. Василько (говорить дальше). Мене ті оклики зовсім не збивають із пантелику. Я можу ждати аж панове вибалакають ся, а як вони мають до сего охоту, то я можу говорити і до 2 години рано. (Сміє).

Воля виборців найвищий обов'язок.

Ми в „Вільнодумнім Союзі“ кермуємо ся власне волею виборців і публічною опінією в краю та нашим власним сумлінням. Тільки на тім ми опираємо ся. Все те, тобто виборці і публічна опінія в тій справі стоять по наших боці. (Живі признання на галерії). Панове з консервативної партії мають в сій мірі задачу о много лекшу. Їх нечисленних виборців, яких евентуально можна скликати на збори, мож наситити політичними зглядами, зглядами на домінуюче становище в краю і т. п. Але ми, що мусимо ся оправдувати перед сотками тисяч виборців, не можемо щось подібного зробити, а що більше наших виборців я не міг би вдоволити національним прапором, а навіть тою фаною, яку так величаво недавно розвинули товариші Бежая, Лупу, Ончул, Волчинський, а навіть бар. Гормузакі на зборах в товаристві музичнім. (Сміє). Я не хочу тут доходити, котрі виборці мають в сій справі зрілий суд. Ми Русини довели у себе вже до того, що навіть найбільшій мужик контролює, що ми робимо і ми не можемо ані з приязни, ані з любови, ані навіть титулом свояцтва, а тим менше з яких небудь цинських зглядів зайняти иньше становище, як те, яке нам докладно наші виборці назначують. Те все здає ся було докладно звісно тов. др. Лупу, якому я не хочу відмовити знання опінії серед руских виборців, коли він нагло зараз перед нарадами соймовими запропонував нам через свого шеагра д-ра Ончула доживотність свого вибору.

Одностайні партії волоскі.

Пос. др. Ончул: Я се зробив сам! Дальше виходить з виводів д-ра Ончула ясно, що вже з гори було постановлено спровокувати виступ з „Вільнодумного Союзу“ неможливими жадами і полувити ся наново з консерватистами. Се комедія повторяє ся у Румунів що два три роки. Ми мали вже консерватистів, мали партію людову, мали пактистів, відтак наступило помірє, а відтак знов борба, потім мали демократів, а нині маємо знов консервативних демократів! (Живі признання). Є се отже правильно повторювана комедія, при якій румунські консервативні дідичі всегда найліпше обловлюють ся. (Сміє). Але найліпший інтерес роблять всегда панове з консисторії, високо преподобне духовенство. Воно все найліпше на тім виходить. (Веселість). Такої поганої ситуації, в якій до недавної хвилі находило ся румунське духовенство, не було вже для него давно! Та вільнодумна румунська партія була для него по селах сердечно неприємна. Серед румунського народу почало

прозябати пізнане видатної впливаючої чисто з „національного“ інтересу діяльності духовенства! (Веселість). Нині може багато панів, які вже не важилися йти до своїх сіл і мусіли удавати ся до староства з просьбою о асистенцію, спокійно йти до дому. (Посол др. Ончул: нема ані одного такого священника). Се мало однак місце в Сучаві при твоїм виборі. Може хочеш сказати, що ти не лаяв попів? (Пос. др. Ончул: На жаднім зібранні, жадним словом). Але ж ту між слухачами є священник з Фундул-Молдавії, який се потвердить. (Пос. др. Вайденфельд: Ви пнули на попів на улиці). (Пос. др. Ончул: Се лише фантазія др. Вайденфельда)).

Мушу ся знов покликати на моего товариша Авреля. Я чув опис кампанії виборчої лише від него (Веселість) і оповідаю лише то, що-м від него чув. Я не можу вірити, що він мені вже тоді, коли ми ще були партійними товаришами, умисне так оповідав про се, щоби я нині наводив ту неправдиву подію. (Жива веселість). Мене знають в соїмі вже від 6 літ і ніхто ще не мав нагоди мені закинути, що я наводжу неправду. Я завжди старався і стараюся з усіх сил держати ся лише подій. Се однак є фактом, що вільнодумна румунська партія вели безпримірну боротьбу проти духовенства і про те на новій злучі оно найліпше виходить.

Але наше населення не може так скоро з одного дня на другий змінити своїх переконань, кермуючи ся мними кінечностями, як се зробив тов. Аврелій. Що переконання, яке „Вільнодумний Союз“ і нині заступає, запустило глибоке корінь в народі, то се по часті діло тов. Авреля Ончула. Я думаю з повною вірою, що годі мені припускати, аби він мимо всієї своєї любові і так патетично нині проголошеного шовінізму для народу румунського, хотів своїх давніх товаришів як баяст викинути в море. (Признання. Порушення). Звернувшись до д-ра Ончула: Аврелю, що стало ся з тобою? Чому не дозволиш нам на кораблі, на яким і ти колись сидів, без тебе дальше йти? Дячого хочеш, щоби корабель той розбив ся? Чи ж тобі не вистарчає могутність, яку нині посідаєш, та високе товариство, в яким нині находиш ся (Веселість), чи ж то все може твоїй захланності не вистарчає? Хочеш своїх недавніх приятелів цілковито знищити? Чи ж се має бути правдою, що ти нині сказав, що товариша д-ра Штрахера, якого голос так часто борови тебе в тій палаті, проженеш з его виборчого округу? (Порушення). Чи се тобі вдасть ся, чи ні, се инша річ! Але чи-ж самий намір має бути правдивий? Я прецінь думаю, що в огні борби вирвало ся тобі не одно слово, яке не може відповідати твоїй поважній волі. Бо хотий ми нині мусимо признати, що дуже на тобі ошукали ся, то однак не хочемо вірити в зміну твого характеру! (Признання).

Булоби се для мене, як я вже згадав, справді приманчивою річю

тільки з літератури, яку панове з румунської вільнодумної партії пустили в світ, оцінити стійність союзу, який тих панів нині дучить з консерватистами. Я однак се не роблю, бо стою на становищі, яке і тов. Аврель нині займає, що прецінь нині зараз не можу ненавидіти того, якого ще вчера любило ся. Не роблю се і для того, що я поділяю погляд, який нині висказав п. др. Волчинський, що кождий народ мусить дозволити другому народови бути щасливим після власного фасону, хотий, як вже також недавно зазначено, тяжко жадати, щоби в краю, де фактично ані один народ не має більшості, поєдинчі народності не мали ся журити тим, що діє ся в домі сусіда.

Медоточиві словеса Волчинського.

Проф. Волчинський говорив нині багато про миролюбивий настрій консерватистів; він порівняв їх з голубами, коротко ми чули з его уст надсподівано солодкі слова в сій справі. (Веселість).

Се ж однак оригінальне припущення, коли п. Волчинський на підставі досвіду, який він нині зробив зі своїми співнаціональними вільнодумцями, вірить, що і ми за кілька чемних слів і то з его уст так скоро позволимо упасти нашим принципам. (Веселість). Ми ще тут в соїмі не забули минушини, а я особисто не забув свого часних також „приятель“ зглядів (Веселість) п. Волчинського; так, я також не забув ще, яку значну участь брав він колись в тім, коли то винайшов мене між Русинами, щоби ужити як червоного сукна для цькування Румунів проти Русинів, так само як то він робить тепер з тов. д-ром Стоцким. Др. Волчинський хотів також нині упіти тов. д-ра Скедлі і пригадав, що др. Скедль грав визначну роль в тогочасній коаліції, яку они тоді так хитро проти мене скували. У нас в краю змінюють ся, як звично, не тільки політичні але і особисті погляди, а п. тов. д-ра Скедлі, тоді ніхто так енергійно не боровив, як власне др. Волчинський. Тоді прецінь в цілім місті не було більших приятелів як Волчинський, Скедль і — Тумлірж. (Жива веселість). Нині оба перші розійшли ся. На жаль однак здає ся, що з Тумліржом се не настало. (Веселість). Здає ся, що іменю через Відмава знов на найліпший дорозі. Одно лише забув др. Волчинський сказати, а то, що тоді ходило о пробу викинення мене з соїму (Посол др. Волчинський: Зроблене нешкідливим). Зроблене нешкідливим — отже припустім, що нічого иншого не дало причини до сего, а др. Волчинський подав своїм партійним товаришам, що я нинішнє національне жадання румунського народу — тов. Лупу поручив краєвому президентови Буржівіонові на кандидата до ради державної. (Жива веселість. — Оплески). Для тих панів, які в неділю так обіймали ся, які так люблять ся, мусів я те все витерпіти, щоби они могли сьвяткувати таке величаве збратанє ся, — яке скоїло ся в неділю в салі музичного товариства. (Браво! Браво!)

Порозуміти ся можуть тільки народи.

Коли теперішня ситуація панам консервативним Румунам так незвичайно — як здає ся — подобає ся, не можна додати причин, ізза

яких они безперестанно на мене нападають. Отже прецінь бачуть тих мужів, яких нині потребують до свого політичного відродження і які їм видають знова в руки народ, який вже досить довго не хотів про них нічого знати. (Оклички на галерії: Траїаска, славно!) Се признанє, сї оклички на галерії маєте Ви тільки мені завдячити! А знаєте, чому я се зробив? Я не хотів нічого иншого як тільки того, щоби до соїму увійшли правдиві заступники румунського народу, заступники, до яких народ має довіру, щоби з ними в чесний спосіб нараджувати ся. Я знав вже давно, що Ви є ослаблені і що не маєте чого шукати в народі і як-раз я мав сильний намір помочи Румунам сїсти в сїдло через заступників народних, щоби в той спосіб уможливити порозумінє між народами. Ми-ж Русини не могли прецінь порозуміти ся з людьми цілком инших засад, із Вами панове, дідичі. Ми були цілком за тим, щоби йти разом з Румунами, однак з застереженням, що они лишать ся вірними демократичним засадам, які глибоко вкорінили ся в буковинське населення. (Признання). І коли нас нині щось болить, то крім глибокого особистого болю по втраті нашого дотеперішного товариша, є се та обставина, що ми боїмо ся, аби заступництво румунського народу наново не опинило ся під курателем румунських дідичів. (Посол Ончул: До того ніколи не прийде!), бо тоді ніколи не може прийти до порозуміння народу з народом, лиш до борби і до ненависті! (Признання).

Волчинський учить правительство!

Мої панове! Пан Волчинський звернувся нині до президента краю і правительства і жадав від него, щоби оно не мішало ся до борби національної, як се робили деякі з его попередників, та щоби не цькувало одної народності проти другої (Дуже слушно!) Дивує мене, сказавши отверто, як чую такий апел із уст д-ра Волчинського і я приписую се хіба впливови нинішніх вільнодумних братів (Веселість), бо як довго рум. дідичі не були підбиті троха людом (жива веселість), то мали цілком инакші погляди. (Браво! Браво!)

Я пригадую собі, що той шеф краю, який в тім згляді найліпше вмів маневрувати, тішив ся в найбільшій мірі їх особливим довірем. А коли прийшла нова ера, то належить се приписати тому вільнодумному союзови і тим ідеям, які ми звідси так голосно висказували, що чули їх навіть зовсім ясно й по другім боці. (Славно! Оплески).

Політичний перегляд.

Австрійський парламент. По послі Романчукові промовляв на засіданні із дня 23. с. м. в дискусії бюджетовій ще пос. Гленнер, Шенерер а відтак як генеральні бесідники Борч і Вилкінї. При голосованні над наглядним внесенєм пос. Шенерера в справі австро-угорських взаємин показало ся, що на 425 послів є в палаті всего 89, отже нема комплекту. В виду сего засіданє замінено. Слідуюче засіданє відбуває ся нині. Ним приєтуплено до порядку денного, втрачено не мало часу на дослівним відчитуванню впливу, що діяло ся в наслідок внесення ческого нац.-соц. пос. Хоца.

Угорщина. Урядовий дневник доносить: Королівське угорське правительство порішило дня 22. липня податись

до димісії, яку президент міністрів вручив Его цес.-кор. апопостольскому Величеству. Его Величество найвищим рішенням de dato Брук и. Литавою дня 23. липня 1905, до отсього рішення не прихилив ся і димісії міністерства не прийняв.

Революція в Лодзі. В великанським промисловім огнищі рос. Польщі, в Лодзі розпочали ся заворушення від четверга. Вибух страйк робітників, за тим почали тут та там дучати ся ателати на городових і козацькі патролі. Страйк почав ставати що раз густішій і через часок перемінювався місто в повстання, на улицах піднялись барикади, а спородиня страйканина перемінювався в безпощадну борбу 60 тисяч робітників із 3 полками піхоти і полком драгунів, які сироваджено в суботу із Варшави. Про події в Лодзі доносить телеграми: В четвер вечером занавула тут правдива революція. Всі фабрики перестали працювати. Улиці обставлені піхотою, драгонами і козаками. Робітники стріляють з мешкань і бран домів до війська, котре на огонь відовідає салвами. Число убитих вносіть кілька тисячів. З ранених померло багато в наслідок недостатків лікарської опіки на улицах. Безнастанно повтаряють ся страйкні сцени, особливо коло дверей домів, котре бувально злиті кровію. Трупи лежать на улицах цілими днями. Часто перевозять їх войско просто з улиці на кладовище. Робітники боронять ся з розпущеною, кидаючи на войско каменями, стріляючи з револьверів і з оружжя відобраного убитим войскам. Фабрики, сирени, реставрації, наварії, загалом все замкнене. В місті оголошено стан облоги. Всі відходять поїзди переповнені утікаючими з міста, особливо купцями. Телеграфічні і телефонічні лінії перервані. В кількох місцях в місті розкинуто бомби, при чім погинуло багато козаків і офіцерів піхоти. В наслідок недовоження поживи грозить місту голод. Вечером позамикано мешканців в їх домах. Однак заєдно падають вистріли з вікон до перехідних військових патрулів, котре й з своєї сторони нікого не щадять. Число робітників, що бороли ся з войском, доходило до 60,000 людей. В 20 місцях побудовано барикади. Войском доводить генерал Екстен. Такі борби вели ся в четвер вечером, в п'ятницю, і знов поновили ся. Число убитих і ранених має бути величезне. До тепер є в Лодзі убитих 343 жидів і 218 християн, а 700 осіб ранених.

Росія й Японія.

Мирові переговори знова зазнали проволочки. Люди настроєні оптимістично приписують се надузї рос. мін. справ загр. Ламедорфа. Із за сего то Рузвельт ще й досі не одержав відповіді на послідні пропозиції що до спинення воєнних кроків. Пессимісти знова думають, що се тільки вислід зміни настрою правлячих кругів в Петербурзі, які головню по протесті Лєневича знова бажать пробувати щастя, якого не вдало ся зазнати через 16 місяців безвинного уступлювання. Совітник Нєратов, який заступає хорого Ламедорфа заявив коресп. Вєст. Тєб., що війну буде ся вести далі. Як би Лєневич так неприємно виграв, то се обнизить домагання Японців, а прїтрає — то буде вести ся війну в безконечність... Справді петербургські круги трактують цілу історію доволі легенько! І як тут думати про вигранє Лєневича, який уступає японській армії під кождим зглядом. А колиж так, то якої безсовістності треба на те, щоби схити нові тисячі людей на загибель, щоби винищувати до краю фінансові засоби Росії. Розходи воєнні Росії зійшли до тепер після обрахунку „Нашой Жізни“ до 1.600 мільонів рублів, рахуючи по 100 мільонів рублів на кождий місяць війни, не рахуючи великих втрат на курсі російського головного паперу — 4 проц. реєти, якої курс упав від 1. лютого нов. ст. 1904 із 97 на 90. Ще один рік війни коштував би нових 1.200 мільонів рублів, хоч ся цифра далеко не досягає дійсності. Почисливши до сего вартість пропащої флотії Порту Артура, залізничних шляхів — то одержимо вже тепер колосальну суму 3-ох мільярдів рублів себто 8 мільярдів корон. Хіба час був би зупинити ся на сїм.

Собачий лай.

(Конец).

Послїх, із яким використав новинку про дїячів, а „Сїч“, подану в „Buk. Nachrichten“ Чоповий орган, видно за-брав німецьку братню. І ось ужили собі панове „deutsche Brüder“ до волі у вівторковій числі (ч. 5003.) в статі п. з. „Die ich rief, die Geister werd ich nun nicht los“. Нового властво нічо не по-дає ся статі, у сїй безпримірній нагішці на „Сїч“ нема також ніяких фантів, за те підвешений тон нападів до такої степені безсовісности, яку прямо рідко зустрінути в якій небудь часописі. По-дїзнувати із виводами та кої статі бу-лоб також злишнім, однак не завадить познакомитись з ними бодай трошки, щоб наш загальне добре порозумів, хто саме є ті німецькі культиуртрейери, що на кождім кроці горляють без вини: „На-роди півдні, недозрілі глядіть на нас представників німецької культури, тільки ми аностолами свободи, ми аностолами законности, ми тільки можемо завести лад між Вами, бо ми з і о всего!“ Хтоб не вірив, що наші христ. Німці отсю пісню вічно співвають, най тільки перегляне котре небудь число їхнього органу, а переконаєть ся про комічну надутість і закукурічене і буту тах пан-ків поспроваджуваних із всіх кінців Ав-стрії, на те тільки, щоб позагарбувавши в свої руки що ліпші посади, тесали кілки на голові краєвих народів...

Статі, якої ми заголовок навели, відкриває у в сїй поразкаючій ієности „благородну“ душу нім. „правдолюба“ Від-хвалі одержана банкової віцепрезиден-тури вожака бук. християнських Німців прямо по собачому відслугує одержані, а радше обіцяні среберники своїх півнів. Подобає той добродій тепер на підче-мричного бурша, який підхмелений за-мажує ся на всі боки; розуміє ся у на-шого лицаря, що стоїть на чужім жолді, чи там при чужім жолді, є своєрідна зброя, сьвіжо викована в християнсько-тевтонській кузні — бріхні і безсоромні клевети...

Зараз у перших стрічках статі під-носить редакция свободолобних і посту-пових (!) „Buk. Nachr.“ свої поліцейські спосібности вище заводських жандармів, тайних і явних поліцаїв, які не поін-формували належного краєвого прави-тельства, що Русини (не сьмійте ся шан-читати) від давна вже приготвляють революцію!! Цитуємо про вєак случай дословно урєгу из „Buk. Nachr.“: „seit Jahren wird der revolutionäre Geist in der ruthenischen Landesbevölkerung künstlich und systematisch genährt und werden die Bauern zum Stosse gegen Besitz und zur Auflehnung gegen die Obrigkeit erzogen!“ Brr! Аж лачно читати! Чи не привидів ся часом авторови сїх стрічок, опир революції по довшім по-буті в Gasthaus-і христ. Німців?... Але читаймо дальше прискорбну Відманяду. Рускі провідники — от дивись на хит-рих Малоросів! — пронагуючи сей рух вмовляли після „Buk. Nachr.“ в прави-тельство, що загальне невдоволенє се тільки вислід „многого“ політичного по-неволєня і гнету руского народу, бо на дїм, нашим мужикам живе ся прямо як у раю. Чи не правда? Все те робили „Рускі матадори“, аби тільки після ор-гану христ. Німців пуджати правитель-ство, а відтак усмирювати населєнє, а через те щоб набирати політичного значіння. Оттак бачити — виводить глибоко-умний Тевтон — йшла агітація для агіта-ції. Та біда не снить, ось „бідному і необразованому“ рускому народови від наук „про рівноправність і опільність майна“ помішало в голові і „не мож дивувати ся, що він іде тепер до їх практичного переведєня. Спершу при-браний в антисемітський одяг тепер він покинув як та мало вистарчаючий і звер-тає ся проти власности взагалі“. Доказ на те — се депутация польських жидів-ських дїячів, що мала жалувати ся на страйк пригатовлюваний німцями. Коротко кажучи та депутация із пов. Кіцмань і Заставна тільки пригадала, що „в тих повітах є анархістич-ний рух, який так дуже до-спів, що із стації теоретич-ного пронагіваня почав пе-реходити в пронаганду чи-ну“. Ipsissima verba християнсько-тев-тонських клеветників. В слід за тим іде ще атак на др. Штраухера, який сидить Відманови в печінках, на послів із тор-

говельно промислової палати на Вайдєн-фельда, Скедла і правительство, якому закидає ся бездїльність і ніжно натякує ся про жандармів. Чи можна ще чогось більше надїятись. За одним махом, сїм бїд побивахом. От лицар, без скаси і змази. От Відман молодець, а рускі про-відники привезли анархію з Галичини і не можуть собі тепер дати ради...

І деж є докази на те все, що в тій статі закинуто цілому рускому народови. Де є які не будь аргументи за нелегаль-ною роботою „Сїч“, виплеканих на-шим учительством, на які тепер мече ся орган Кішерового патрона? „Buk. Nachr.“, „які редагують образовані і обичайні лю-ди“ (гл. ч. 5008) їх не дають, бо не мають, маючи сумну сьмільність напа-дати на руский нарід із закидом анар-хізму, із закидом пропаганди чину! Не хочемо входить в те, чи ніскака тої статі злиє взагалі, що то є анархізм, хибя п. Відман міг би щось сказати про те на основі свого урядованя як старо-ста і як магістр. директор... Із нашої стороны мусємо відіерти всі ті голо-словні закиди із крайним обурєвєм прямо як безпримірну клевету, за які прийде ся авторам відповісти. Тевтонська бута, безсоромне клеветництво мусять бути поскромлені. Аж прямо годі з дива зійти, як можна ханпатись за так підле оруже, як інспіратори „Bukow. Nachr.“ Через два дні пустили вони знов у сьвіт нову бріхню, що якийсь управитель лісів ви-просив нос. Пігуляка за двері, коли він заступав ся за місцевими робітниками, хоч се знов крайна бріхня. Але воно й показує, що саме „Buk. Nachr.“ радїб бачити потоптані закони. Вони радїб, щоб наших робітників силувано до півдурної роботи, вони радїють, як спроваджує ся до наших сїл чужого ро-бітника, а наш мужик най пухне з голоду! От бачите християнських облудників, тевтонських загорілиць, які тим тільки удержують ся на верху, що радїб ловити риби в мутній воді, яку самі закаламу-чують.

На конець ще одно слово. Коли такі і подібні статі стрічає ся по деяких черновецьких часописах, що живуть з ложі, клевет і шантаж — то воно вже чоловіка ознакомленого з обставинами й не дивує. Дивує нас тільки, що такі безпримірні клевети покриває своїм іменем одвіч. ред. „Bukow. Nachrichten“ пан Михайло Савка, якого вважали ми будь що будь Европійцем. Чи на ґрунті чер-новецьким пропадає так безсїдно євро-пейство, як зник в душі п. Савки спо-мин про єго руске походженє?!

НОВИНКИ.

Чернівці, 27. червня 1905.

Буковинський музей краєвий. Дня 25. с. м. відбули ся головні збори бук. краєвого музею при участі презид. краю д-ра Бляйлебеня, мітрополита д-ра Ренті, бурмістра Райса і п. Зі справо-зданя секретаря годить ся зазначити, що від правительства, сойму, бук. каси ошадности і від приватних людей дістав музей 7559-36 кор. субвенції. Збірку музею становлять: I. Річи археологічні власні і чужі разом 810 чисел з 1375 штукami та 3310 монетами. II. Арти-стично історичні річи власні і чужі ра-сом 135 чисел з 658 штукami. III. Гра-моти і т. д. понад 1000 штук. IV. Певня збірку марок австр.-угорск. в 192 штукax та чужі марки. V. Предмети етноґра-фічні: власні: 109 чисел з 299 шту-ками; чужі: 3 числа з 47 штукami. VI. Предмети природописні власні і чужі і т. д. Приходи музею виносили в бі-жучім році 2622 кор. 32 сот., а розходи 2362 кор. 39 сот.

Стація для провірювання средств поживи. Дня 26. с. м. о год. 11-й перед полуднем в будинку при-значєнім на стацію для провірюваня средств поживи відбуло ся свєточне отворєнє тої інституції при участі ду-ховних і правительствених властей. По промові совітника двору д-ра Пшібрама, отворив през. краю др. Бляйлебен нову стацію, а відтак учасники оглядали бу-динок, урядженє саль, та прилади нової інституції. На утворєнє стації наспіла телеґрама від кн. Гогенльогого з сердеч-ними бажаннями. Заряд стації для про-

вірюваня средств поживи в Чернівцях складає ся: з сов. д-ра Пшібрама, яко настанови, д-ра Вендера, яко інспектора, з асистєнта Арноста, бактеріолоґа д-ра Люкша, з одного канцєліста та одного лаборанта.

Черновецькі страйки. Страйк по-мічників шлясарєвних, який вибух в на-шій містї перед кількома днями зійшов на нелегальну дорогу через те, що страйкуючі старали ся силою усунути страйкомів, в тій цілі вдерли ся на подвірє і ви-важили браму магазину, т. зв. шпиталь-них касарєв, де сподівали ся найти пра-цюючих; а відтак і через те, що вдерли ся до мешканя Я. Шмерера, де нара-джували ся майстри і хотїли їх приму-сити удати ся до канцєлярії їх това-риства. А коли майстри сему спротивили ся, вибили страйкуючі шиб в тїм домі, а один мав ранити ножем господаря дому. Двох страйкуючих арештувала візвана телефонічно поліція, а решту розігнала. — Страйк черновецьких поміч-ників столярєвних триває дальше, бо меблярї не хотїть підвиснити платні своїм помічникам, хотїли прочі майстри годять ся на оправдані жаданя страйку-ючих. Однак є вигляди, що робота піде негабаром нормальним шляхом.

Справа М. Горького. „Новости“ доносять із достовірного жєрєла, що діло в справі обвинєня Алексія Пешкова (Максима Горького) із 126 статі нов. у. д. о. вак. зовєм перервано тому, що в за-кіндуванім єму учинку нема сутї про-стунку. Треба було аж протєсту цілої Європи, щоб російська бюрократія — яка прямо притємом тащила Горького на ши-бєлицю — добачила, що годі єго судово переслїдувати!

Із кругів військових. До Чер-нівців прибув Ф. Ц. М. Фідлер, щоб че-рновєсти інспекцію тутєшного гарнізону.

Тїло помічника мулярєского Юліана Дучака, який потонув в Прутї витягнєно з води аж в Остриці і поховано.

Оповідки і т. п.:

Личні вісти. Краєвий президент, др. Октавіан Рєґнер-Бляйлебен виїздить пнїй з Чернівців на чотиритижєву від-пустку до Юдендорф, де пробувати ме у власній вілі. — Посол Николай Ва-сильєв прибув пнїй до Відня із Бука-рєшту, де пробував в родинних спра-вах. Підчас того побуту інтервював єго сїмїробітник рум. часописи „Adevărul“, якому п. Николай Васильєв представив по-слїдні політ. подїї на Буковинї та свій погляд на угорську кризу.

Ц. к. державна гімназія в Кіц-мани. Записи до I. класи відбудуть ся 15. і 17. липня. Ученики, які до неї хо-чуть бути прийняті, мають одної або дру-гої днини між 8. а 10. годиною перед полуднем з родичами або їх заступни-ками явити ся в комнаті I. класи А й виказати ся метрикою, що вже мають або до кінця сєго року будуть мати 10 дїт а, коли ходили до публичної народ-ної школи, предложити ще й свєдоцтво фреквєнтаційне або шкільні повідомлені що найменше за 4. шкільний рік. В обох сїх свєдоцтвах постуи в мові ви-кладовій має бути зазначений одною нотою загальною, а крім того мусить в них бути виразна замітка, що ученик переходить до школи середної. При вступ-нім испитї, котрий відбуде ся в назна-ченєх днях від 10. до 1. години (на письмі) а по полудни від 3. до 6. години (устно), з науки релїґії буде вимагати ся такого знаня, яке можна набути в перших 4 класах, зглядно роках народної школи, з рускої мови вирази в чи-таню й писаню, знаня головних точок з науки о формах, вирази в розбираню (аналізї) новєдних розширєних речєнь (на письмі і устно), знаня правил право-писних і поправного писаня диктатів, з рахунків вирази в 4 головних ра-хункових ділянках цілими числами. Окрім того треба зложити ще й испит з м о в и н і м є ц к о ї, однак з неї вимагає ся лише вирази в читаню й писаню, знаня що найважніших правил правописних, знаня що найважніших і найчастїйших форм відмінюваня імен і дієслів, трохи вирази в розбираню поєдинного розширеного речєня, в кінці лиш того засобу слів, який можна набути з уживань по на-родних школах учеників Рєта-Гайбови-кого. Висєві також, які треба заплатити вперед, разом з належностю 12 с. за

1 примірник приписів дисциплінарних, виносять 7 кор. 32 с.

Із кругів шкільних. П. Алексан-дра Морозана іменовано вчителем в ранзі фахової школи для деревляного промислу в Кімполонґу. — Міністер про-світї і віроєві, іменував провізорич-ного головного вчителя перков. ври. се-менара др. Євгена Ботєзата сталим го-ловним учителем.

Із „Буков. Бояна“. Сам подаю до відомости, що в четвєр днї 29. черв-ня с. р. о год. 4-й понод. відбуде ся в великій сали „Народного Дому“ річний й попис учєнків „Музичної школи Бояна“. Вєтуи вілний для родичів та прихильників школи. — *Модєст Липицький*, управит. школи.

Із буковинського товариства лікарів. В п'ятницю, днї 30. с. м. о год. 7. веч. відбудуть ся в алокалі то-варства (ул. Ратушєва 7 I. пов.) го-ловні збори товариства із отєвом днєв-ним порядком: 1. Прочитанє і звєрїфо-ванє протоколу із послїдного засіданя. Впливи. 2. Демонстрації із бук. шпи-талью краєвого. 3. Критичний розбір од-ної судової опинії доцєнта д-ра Фр. Ма-єра. 4. Вілний вєсєня.

Із краєвого правительства. Краєвий президент іменував концєпіста краєв. правит. Броніслава Еґгарда в Чернівцях повітовим комісарєм, а кон-цєптового практиканта краєв. правит. Гвіді Лидєса в Кімполонґу концєпістом краєв. правит. в сталій службі із тим-часовим позмиєнєм на дотєперішних місцях.

Наданє стипєндій. Краєвий през. надав опорожнєну державну стипєндию в висоті 210 кор., в рік призначєну для руских студєнтів саухачєви фїлософії Остану Сьвітликєви.

Із ц. к. університєту. На основі одноголосного вибору став ректором уні-верситєтєским на р. 1905/6 профєсор за-гальної історії др. Жигмонт Герцберг Френкєль (* 1875 р. в галицькій містї, Бродях). До сєнату академічного наде-жати будуть крім деканів і сєнаторів, яких вибір оповістили ми в попереднім числї, ще й дотєперішний ректор як про-рєктор, а дотєперішні декани всіх ви-дїлів як прорєкани. Сєнатором теоло-гічного вибору вибрано о. д-ра Євгена Козака.

Зміна місця асєнтерункєвого. Позаяк в Поїнастампї появилє ся по-новно шкарлатина, заряджєно зі зглядів санітарних, щобї ставляючі ся пізнійше до асєнтерунку з громад Дорна-Кандрє-ни і Поїнастампї не ставали в Дорна-ватрі, але таки в своїх громадах і то днї 27. липня о год. 9-й рано в Дорна-Кандрєні, а о год. 3-й рано того самого днї в Поїнастампї.

На „Народний Дім“ зволїли даль-ше зложити Ви. пп. Николай Ієопєнко, Модєст Лєвицький, Олєксандєр Верєнка, Броніслава Клим і Толєор Гордінєвський по 5 К, др. Лєтєвицький, Осєп Прєскур-ицький і Іван дє Брага по 2 К, Казимєр Пєтрашук 4 К, др. Сивак 48 К, Євгєній Мінтич 8 К, Мартин Кордєтєвський і Василь Івасюк по 10 К, а др. Пєтров-ський Олєксандєр 6 К, ако члєнєські вклад-ки, а на бурсу о. Мєлєтї Галїа 10 К, Кость Паньківський 42 К 40 с., Ясєнц-кий Володимєр, др. Смаль-Столцький, Оме-лян Попович, Єротєй Пігуляк і др. Клим по 2 К, Володимєр Михальський 4 К і др. Стєфан Гордінєвський 3 К. — За ви-дїл „Народного Дому“: *Михась Івашко*, касєр.

Посмертні вісти:

В Сучаві помер в недїлю тамошний гр. прав. парох Тємістоклєс Воробєєвч. — В Луцї помер в недїлю гр. прав. парох Николай Фїлєвич. В ім п.!

Надісланє.

Пановє, що побрали калєндарї Рускої Гадї в розпродаж, зволїть безпрєволо-чно найдальше до 30-го червня с. р. при-єлати гроші або калєндарї, бо крайна цє-ра вже впрїєнати рахунок друкарї. З поважанєм *Ів. Захарко*.

При зміні місяця просимо відновити передплату.

AUSTRO-AMERICANA.

Австрійське сполучення акційне корабельно-перевозове тов. в Триєсті.

Правдивий пасажирський оборот до Америки через Триєст-Нью-Йорк.

Генеральна АГЕНЦІЯ для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ:

Гольдлюст і Спілка

Чернівці, ул. Палати краєвої 6.

Для провінцій приймає ся агентів.

58 (3-10) н.

Hamburg—Amerika Linie

Проста переправа без пересідання.

Знанням із своєї скорості поштовим і поштовим кораблем т. зв. *Doppelgeschlagen Schnelldampf.*

З Гамбургу до Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудневої Африки і Східної Азії.

Парівці „Гамбург—Америка“ ліній відзначають ся тим, що суть заоснарені в знаменитий харч, чисті каюти, і пасажирів їдуть ними скоро і безпечно.

Видача карт до всіх стацій Сполучених держав і до Канади. Близькі услів'я уділяє охотно ГЕНЕРАЛЬНА АГЕНЦІЯ для БУКОВИНИ.

57 (3-5)

Чернівці, ул. Паньська 16.

Високим Ц. К. правительством концесіонована

Високим Ц. К. правительством концесіонована

RED STAR LINE

Лінія червоної зірки

Львів

перед тим: ул. на Болоні ч. 8. I поверх, тепер: ул. Городецька ч. 89. II поверх, напроти головного жел. двірця.

37 (10-12)

Перевозить пасажирів впроті Львова через Антверпен до Америки північної Канади поспішними пароходами. Продажа карт американських залізниць у всіх напрямках. — Проспекта даром і оплатно.

Я, Анна Чіляк

58 (28-52)

завдячую власному випахови помади, через котрої уживана ариетного волосся дійшов до 185 см. довоти. Се єдине середє о проти винадання волосся, експіліє і приєпішаєго зрієт віддає великі приєлуги панам, котрим йде о красні вуси і бороду, запобігає передчасному лісєню і сивію, загалі чудотворна се помада вертає волоссям так на голові як на бороді натуральну полискуючу бавру. Ділає она однаково так у молодих як і стариків. Я уживала єї 14 місяців.

Ціна одного слоїка

1 зр., 2, 3 і 5.

Щоденна розсилає в цілій світ за попередним надісланем грошій, або за попередньою. Найліпє замовляти просто з фабрики:

Анна Чіляк

Відень

I., Graben 14.

Головний склад в Чернівцях: Шмід і Фонтін.

Заряд друкарні „Рускої Ради“ звертає увагу інтересованих, що всі друкарські висилкає лише за попереднім надісланем надісланої або за попередньою.

НАЦІОНАЛЬНА

Друкарні товариства „Рускої Ради“

отворена

в неділю і свята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

Марка охоронна: котвиця

LINIMENT. CAPS. COMP.

з антики Ріхтера в Празі,

загално признаний знаменитий усмирюючий лін на втиранє по ціні 80 сот., 1.40 кор. і 2 кор. можна купити у всіх антиках.

Просимо жадати сєй загално улюблений лін все лише в оригінальних флашках з нашим охронним знаком „котвиця“ з антики Ріхтера і для осторожности приймати лише флашки тим охронним знаком яко правдиві.

46 (37-40)

Антика Ріхтера

„під золотим львом“ у Празі, улица Єлисавети ч. 5.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.

Мужеске, дамске і діточе Етаблісєма ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ

Чернівці, Ринок 5. (готель „під чорним Орлом“

23 (14-24)

поручаю на весну і літо

Новости дамської конфекції і мужескої гардероби

найновішого рода

Спеціальности в уборах діточих.

Все після найновішого крою і наймоднійшої англійської і французької моди.

Дешеві сталі ціни — явні на кожній штуці.

Ц. к. Високим правительством концесіоноване

Міжнародне бюро для подорожи „Globus“

в Чернівцях (Буковина)

ул. Ратушева ч. 14. (Matildenhof)

продає залізничні і корабельні карти їзди до всіх місцевостей в Європі, Азії, Америці, Канаді, Африці, Австралії і пр. і пр.

Всяких вияснєнь в справі їзди де-не-будь уділяє ся

даром.

53 (6-2)

Новостворєна Молочарня

в Березові Середнім п. Іосо via Коломия,

пошукує сталих відбирателів на масло десєровє, котре продає ся по 2 Кор.

40 сот. за 1. кг.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застереження. — Роклямації неопла-
чені відні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 K. — с.
„пів року	10 „ — „
„чверть року	5 „ — „
„місяць	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належність за інсератом
платні в Чернівцях.

Рускому учительству і всім Русинам під осуд.

Ми одержали слідуюче спростоване
і подаємо те, що в ній сказано, а й те,
що не сказано, під осуд рускому учи-
тельству і всім Русинам.

На основі § 19. прасового закону,
позволю собі просити о поміщенє слідую-
чого спростованя:

В ч. 68. „Буковини“ з дня 23. чер-
вня 1905, під заголовком „До руского
учительства на Буковині“ писано, що
учителі Русини засідають в т. зв. „Екзе-
кутивнім Комітеті“, не згадані туди за-
галом руского учительства, а Кисанови-
чом і його двома товаришами. Простую се
стверджене тим, що се не правда, бо у
„Екзекутивнім Комітеті“ засідає тільки
один учитель Русин, то є я, з Румунів
учитель Кисанович, а з Німців учитель
Дубинський. Всі ці три учителі вибрані
одноголосно першим буковинським учи-
тельським вічем. Щоби нарадитися над
подійним становищем учителів з при-
чини виступлення Румунів-демократів і
двох Німців з вільнодумного союзу, рі-
шив „Екзекутивний Комітет“, запросити
до сеї ради ще кількох учителів Русинів,
Ромунів і Німців як екстерних. Далше
неправдою є, що ми ініціюєм представ-
стві руского учительства, мовчали на
всі обвинувачення руских послів, а імен-
но д-ра Стоцького. Зараз по скінченню виро-
дів Кисановича, тільки я зрозумів о що
ходить (я прийшов о 20 минут пізніше)
забрав я слово і заявив яко віком і
службою найстарший з учителів, що ми
руські учителі жалувем за тим, що вільно-
думний союз зменьшив ся, однак не
хочу входити в те, з якої причини се
стало ся, не хочу судити чи вина сего
лежить по стороні одної, чи другої пар-
тії. Вінці заявив я, що по мої думці
ми учителі всіх народностей не маємо
причини меже собою зривати наші то-
варські зносини, коли все буде ступати
в дорозі рівноправності в кождім згляді.
Далшою неправдою є, що коли Киса-
нович поспав громади на д-ра Стоцького,
ми всі мовчали. Товариш Карбулицький
відпер всі закиди у довгих выводах. Я
зараз по Карбулицьким забрав слово і
додав, що не дозволяю кому небудь з
не Русинів мішати ся в наші домашні
руські справи і що лише ми на то маємо
право самі меже собою, коли потрібно
якесь лихо усунути. Також неправдою
є, що я при тій нагоді мав сказати як
„Буковина“ покликає ся на „N. fr. L. Z.“
що: „Заслуги Стоцького коло рускої на-
ції вносять 28.000 K. річно. Факт є,
що се хтось з противної сторони сказав,
на що я відповів, що так само Лупу
22.000 K. побирає. Що се видумка ре-
дакції „N. fr. L. Z.“ і що я сего не
говорив, покликаюсь на свідків товари-
шів: Карбулицького, Варбара, Федоро-
вича і Гараса. Заявляю, що я й після
того спростоване до „N. fr. L. Z.“

Вінці заявляю, що я не бою ся і
перед цілим руским учительством буко-
винським здати справу з моєї діяль-
ности в „Екзекутивнім Комітеті“, як і у
видлі краєвого учительського товариства.
При кождій нагоді, де межи учитель-
ством руским обговорювано події у
вільнодумнім союзі, твердив я, що наші
руські послі поступили собі у останній
соймовій сесії цілком відповідно і що
ми маємо до них і на далі повне довіре.
— Стара Жучка, 23. червня 1905. З по-
важанем Дарій Пігуляк, надучитель.

Поміщаючи отсе спростоване додамо
від себе, що воно ніби простую наші ви-
води о стільки, що „в т. зв. „Екзекутив-
нім Комітеті“ засідають учителі Русини
не покликані туди загалом руского учи-
тельства Кисановичом і його
двома товаришами.“ Чи се не-

правда, най розбере кождий із слів са-
мого спростованя п. Дарія Пігуляка, ко-
трий же сам пише у сім своїм спросто-
вані, що „Екз. Комітет“ (отже Киса-
нович і його два товариші) „при-
шив запросити до сеї ради ще кількох
учителів Русинів, Ромунів і Німців як
екстерних.“

Всі прочі виводи спростованя п. Д.
Пігуляка показують лише, як односто-
ронно і брехливо зreferував п. Кисано-
вич в своїй „N. fr. L. Z.“ про нараду
т. зв. „Екз. Комітету“, коли навіть самому
найблизшому товаришови, п. Пігулякови
вложив в уста слова, яких він як каже,
не говорив. Чи й сей односторонній посту-
пок Кисановича не отворить п. Пігуля-
кови очі, що спілка із таким чоловіком
не гідна учителя Русина?

Однак ще цікавіше для нас те,
чого п. Пігуляк не простуює. А в его
спростовані нема і слова про те, що
Кисанович закінув учителів Русинам
(отже й п. Пігулякови), котрі були тоді
на раді, що вони на покутних сходинах
із ним чорнили і ганьбили провідників
руского народу, та що Кисанович зробив
обиджаючи закид безхарактерности
своїм „одномишленникам і дорадникам“
з Русинів, до котрих в першій ліній му-
симо зачислити одного учителя Русина,
що засідає стало із Кисановичем
в т. зв. „Екз. Комітеті“ і в „Краєвм
учит. товаристві“, іменню п. надучителя
Дарія Пігуляка.

Не знаємо, чи і які конвенції по-
тягнув п. Пігуляк із свих і ним не за-
перечених фактів. Коли ж він приймає
їх мовчки, ба навіть засідає далі із тим,
що оскаржив і обидив его перед цілим
світлом, то суд над таким поведенням
оставляємо в першій ліній рускому учи-
тельству, а далше всім Русинам, яким
дорога честь лична і народна.

Руске учительство і Русини видали
свій суд про Кисановича і „N. fr. L. Z.“,
тож видадує его і про всіх тих, що
остають з ним у спілці.

Голос руского учительства з повіту Серецкого.

До вістни, яку ми подали про вибір
двох відпоручників руского учительства
Серецкого повіту до самостійного „За-
ступництва руского учительства“ проти
т. зв. „Екзекутивного Комітету“ Киса-
новича, одержали ми допис про слідуючі
далші ухвали руского учительства сего
повіту. Ось вони:

Руске учительство повіту Серецкого,
зібране на конференції учительській в
Сереті ухвалило:

- 1) що воно зовсім вдоволене з іме-
нованя посла Малика членом повітової
ради шкільної і не ставить иншого кан-
дидата,
- 2) що не солідаризує ся з нападами
„N. fr. Lehrer-Zeitung“ на віце-маршалка
д-ра Стоцького,
- 3) що противне поділові Русинів
на буковинських і галицьких і
- 4) що дало сю директиву своїм від-
поручникам, п. Ронгушови і п. Носне-
вичови.

Отся відправа ворожим кривинням
показує знов як найкраще високий уро-
вень, на яким стоїть загал руского учи-
тельства на Буковині, коли навіть личні
амбіції, які Лупу хотів збудити як раз
між учителями сего повіту, ставляючи
поза плечима руского заступника у ви-
длі краєвм учителів кандидатами до
повітової ради шкільної, не заколотили
єдності учительства, а противно дали
доказ его повного довіря до послів над-
радника Малика і проф. д-ра Стоцького,
котрі ему сего напевно ніколи не за-
будуть.

Оттак то ворожі заходи викликають
день у день нові докази незломної єдно-
сти, а тим то й сили Русинів на Буко-
вині і підносять високо народний дух до
горячого одушевлення, до сильної віри в
крашу будучности руского народу, що
має таку світла і характерну патріотич-
ну інтелігенцію.

Банкова промова пос. Н. Василька.

(із 31. мая 1905).

(Далше.)

„Руске небезпеченство“ в світлі
правди, а в освітленю др. Ончула?

Мої панове! Що аргументи,
якими др. Ончул виправ-
дував нині своє швидень-
ке відступлене від сво-
бодолюбних думок є над-
то марні для румунських
виборців, сего я певний. Та
він покликає ся на недільні збори.
Я знаю! вони були імпозантні, знаю
навіть ще більше, я знаю, як їх
зааранжовано. На те віче доставила
кожда бодай трохи впливова партія
свій відділ, а се було тим лекше,
що діло підпомагали консерватисти!
Я ще ніколи не казав, щоб
на однісеньких зборах
могла проявитися народ-
на воля, бо таке твердже-
не було б прямо дїтвац-
твом! Ми знаємо се зовсім точно,
як ся робить віча настроєві (сміх),
як їх зовсім влучно назвав посол
Штраухер. Та народ знає і
щиро і вірно его заступає
тільки той, хто знає на-
родне серце, народне ба-
жанє, а вони виходять на яву
тільки рідко на таких зборах, як
ті, що відбули ся в Музичнім това-
ристві. (Оплески). Ми бачимо, що
волоский наріде від кіль-
кох літ прямо мячем, яким
бавлять ся поодинокі пар-
тії, і ніхто більше над сим не
боле, як саме ми, Русини, дарма,
що тов. Ончул проголосив нечаяно,
неначе-б ми були великою небезпе-
кою для Румунів. Коли ж ми були
і є нею досі, то як міг пос. Ончул
навіть через часок іти разом із
провідниками так небезпечної пар-
тії? Як міг він завітати їм таку мо-
гучість, як се він подає. Се можу
я роз'яснити. Пп. Ончул так само
як і Волчинський знають дуже до-
бре, що мнима наші пожа-
дливисті і руске небезпе-
ченство се нічо иншого
— як теперішні агітацій-
ні кличі, потрібні для їх
хвилевих цілій. Щож захо-
пили Русини за час нашої могучости,
за час триваня „Вільнодумного Со-
юзу“? Із половини члена видлі
краєвого маємо тепер цілого. (Зна-
менито!) За волю цісаря і пред-
ложеном князя Гогенлоге сидить
тепер посол др. Стоцький онде в
кутику соймової салі (Сміх) і, як
краєвий маршалок встане із свого
сидженя, то він має право прислу-
хувати ся нашим промовам. (Сміх

і оплески). От се відступили нам
волоскі товариші в хвили благо-
родного зворушеня. (Сміх). За-
ступництво в Видлі краєвм має
свою основу, що товариш Ончул
знає хіба дуже добре, тільки в ба-
жаню краєвого маршалка барона
Юрія Василька.

Але ідїм далше! Що-ж той
заступник в Видлі краєвм зро-
бив для Русинів в виконанню сво-
єї „могучости“? Ось бачите якийсь
Русак став дияристом. (Веселість).
Але-ж се є все, що ми на націо-
нальнім полі за цілий час веденя
Видлі краєвого пос. Стоцьким осяг-
нули. (Пос. Стоцький: Навіть і сего
не зробив я сам, бо мусів в тій
справі звертати ся на перед до др.
Лупу. — (Слухайте!). Ах правда!
Я звернув ся до д-ра Лупу, а він
був так ласкав прийти із помічю
своїї дійсної всемогучос-
ти також і Русакови.

Впрочім я не думаю, щоб ера
веденя справ краєвого видлі д-ром
Стоцьким мала ще довго тревати.
Ми Русини, самі ми мусимо бе-
регти ся того, щоб за нічо,
кажу: за пусте нічо обси-
пувано нас із усіх боків
ворогованєм, та щоб од-
ному із найліпших наших
мужів за всю его безмеж-
ну працю і посвяченє
для краю відплачувано —
одною невдячністю. (О-
плески). Отсе можу я тут заявити,
а рівночасно апелюю до високої па-
лати і прошу мені сказати, чи хто
із присутних тут панів мав коли
небудь причину скаргитися на яку
небудь партійність д-ра Стоцького,
проявлену в его урядованю. (На
сали тихо, тільки др. Ончул каже
півголосом: А Носевич в Радівцях
і комітет дороговий в Чернівцях).
(Пос. Штраухер: За сим голосу-
є прецінь Сіжйонович! — Пору-
шенє. Несутокій). Мої Панове! Ни-
ні приходить ся дуже тяжко поле-
мізувати з пос. Ончулом. Коли чо-
ловік, про якого ми в кождій спра-
ві мали найліпше переконанє, як
Ончул, добачує національну кривду
і в тім, що потягнуто до відвічаль-
ности старосту, який в зовсім оригіналь-
ний спосіб понимав свої обовязки
яко зарядчик гроший дорогових, а
який ще до недавна був червоним
сукном проти Румунів, то мені
просто мішає ся в голову! (При-
знаня). Я знаю, що тов. Ончул
богато своїх тверджень в короткім
часі повідкликував, я знаю его не-
постійність, я знаю, що він вміє
з білого зробити чорне, але-ж я-б
хотів бачити бодай останки якоїсь
думки і переконаня у него і дятого
прошу его моєї мови не заправляти
увагами, які-б цілком знищили мое
добре понате про него, яке і так
через теперішні події підірвало ся.
(Признаня. Оклик пос. д-ра Ончу-
ла). А коли вже ему о мою думку
не ходить, то мусить ему хоч трош-

ки залежати на думці всіх прочих і цілого краю, коли подумає, що власне та добра опінія про него, піднесла его в так короткім часі так високо, та що лише короткого часу потреба би, щоб его скинула в діл, чого я мимо того всего, що зайшло, всегда таки жалувал би!

Говорило ся також про се, що Русини мішають ся до обсаджування місць, які доси занимали Румуни. Я мушу проти сего найострішше заперестувати. (Пос. др. Ончул: Ви може не протестували проти особи д-ра Лупу? А як стоїть справа з Львом Васильком?) Ми ніколи не протестували проти особи — лише проти ваших річево нестійних і некорректних жадань в справі президентури, а що до послідного питання, то ходить ту о обсажене становища в дирекції фонду пропінанційного. Мій на жаль недавно померший вже стрий Лев Василько хіба не потребував протекції. Він був визначною личністю між великою посілостю, був без мого відома делегований Виділом краєвим до дирекції фонду пропінанційного яко наслідник бар. Мустаци. По его смерті був тов. Ончул власне у мене у Відні. Він просив мене, щоби я постарав ся о те, щоби з ради управляючої же-лізницями виступив дідич п. Вайсельбергер. За те увійде він за его — тобто Ончула — протекцією до дирекції фонду пропінанційного, а тимчасом він сам — Аврель Ончул — хоче стати (Verwaltungs-rat-om) адміністративним радником же-лізниць. (Слухайте! Слухайте!) Ледви я однак приїхав до Черновця, каже мені п. Лупу: Проф. Галіп мусять дістати ся до дирекції фонду пропінанційного. Я відповів: Про мене! Я в сій справі не маю рішати, позаяк я не є членом Виділу краєвого. Тільки було всего!

Становище Русинів в банківській справі.

Тов. Аврель Ончул добає в справі становища нашого — то є руских послів — супроти президентури банкової причину до закидів, а навіть підозрівань нашої партії, які пробував сконструювати. Нехай мені отже буде вільно спростувати его виводи в тій справі по справедливості. Я можу спокійно з гори заявити, що ся мала поміч его памяти, яка видає ся конечною потребою для него, не буде могла навіть стрінути ся з его запереченем, бо я — в противенстві до его твердженя — держу ся всегда правди.

Що між мною та др. Стоцким зі сторони Русинів, а Аврелем Ончулом в імені Румунів, перед уконстатованем вільнодумного соймового союзу вели ся переговори в справі поділу сподіваних краєвих гідностей — се є правдою.

(Далі буде).

Політичний перегляд.

З австрійського парламенту. На початку вівторкового засідання палати послів висказав президент палати гр. Феттер жал з причини, що так часто послі опізняють ся і що засідання так пиняво ідуть. Супроти того президент звертає увагу послів, що єсть їх обовязком ходити на засідання і взиває провідників поодиноких клубів, аби

також впливали в тім напрямі на послів; в противнім случаю буде мусів президент на случай неповноти палати зарядити читане каталога. На внесенє посла Хоца читано інтерпеляції і внесенє в до-словнім змістї. Пос. Хоц виїс відтак відкриті дискусії над оногдаш-ною відповідію п. міністра торговлі бар. Калля в справі прийняття чеських поштових переказів у Відні. Внесенє відкинуто. Приступлено до дневного порядку, т. є. до генеральної дискусії над бюджетовою провізориєю. Забрав голос генеральний бесідник пос. Менгер, що обговорював чесько-німецькі відносини, а відтак німецький посол Герольд, що виступив против правительства за его намірені уступки в користь Чехів. По кількох фактичних спростованях і виводах референта рішено приступити до спеціальної дискусії бюджетової, в якій промавив пос. Шрот за реформою нотаріату; посла Кінеман і Поммер, заявляючи що Німці будуть завзято опирати ся основаню словянського факультету правничого в Люблянї. Відтак забрав слово пос. Ник. Василько і заявив, що Русини мусять стояти в опозиції з причини незміненого неприхильного становища правительства супроти руского населення в Галичині. Зі становища Буковини бесідник мав би мало причин до невдоволення з правительства. Бесідник мусить сконстатувати, що управлінені відносини в адміністрації краєвій, які заінагурував попередній незабутний краєвий президент Буковини, кн. Гогенльогге, йдуть далі тим самим шляхом. Наслідник кн. Гогенльогге веде управу краєву також зовсім коректно. Із промахів давних краєвих правительств, які вмішували ся до борб поодиноких партій через інтриги, через підюджуване одної партії проти другої, від ери Гогенльогге нема вже на Буковині навіть і сліду. Правительство полишає партії їм самим, і таки є воно найліпше. При наших зовсім своєрідних відносинах, ми протестуємо проти німецької мови у внутрішнім урядованю, одначе мусимо застеречи ся супроти того, щоб уряди порозумівали ся з партиями також в німецькій мові і то через переводчиків! Се стан, якому пари хіба нема ні в однім короннім краю. Даліше застерігає ся бесідник проти „айяшубів“ чужих урядників на всі визначніші становища і проти у по сл і д ж у в а н ю Буковини при розділі грошевих средств із державних фондів. Відтак змальовує бесідник сумне материяльне положенє учителя, а для зарадження сему домагає ся санкції фінансового проекту, порішеного соймом. Після сего став пос. Василько обговорювати становище Русинів в справі церковній і застерігає ся в першій лінії проти того, що пос. Попович ділить Буковинських Русинів на молоді і староруску партію. (Сим п. Попович хотів мабуть упозорувати, що ромунізація болить тільки одну партію Русинів, коли на неї обурює ся буковинсько-руський нарід!) Пос. др. Попович балакав багато про молдавську церкву і про волоско-національний характер церкви і т. д. Такі історичні теревені руского на-рода не зігнуть. Нас Русинів є нині більше як 300.000, а Румунів є 200.000, тож мусимо мати в цер-

кві бодай тільки права, що меншість. Та правительство хіба може собі уявити, яке довіре може мати населенє до священників, як вони навіть не розуміють его мови. В нашій греко-православній церкві має цісар більшу могутність, як у якій небудь иньшій церкві в Австрії. Цісар Франц Йосиф є так само головою греко-православної церкви, як цар в Росії. Одначе він будучи католицким монархом думає, що ему не яло ся вмішувати до справ греко-православної церкви. Наслідком сего є те, що маємо ці-саря-митрополита Репту — а проти сего мусимо протестувати. (Признання і оплески Русинів).

Після того значною більшістю голосів ухвалено провізорию бюджетову і на тім засіданє замкнено. На засіданю із д. 28. прийняла палата по доволі оживленій дискусії торговельний договір з Німеччиною в першій читаню.

Революція в Польщі. Розрухи, чи радше борба 60.000 робітників в Лодзі, про що ми писали в попереднім числі, тривала даліше через суботу, неділю і понеділок. Робітники пробували ще кілька раз ставити барикади, які однак військо добувало штурмом; кидано також бомби між пильними кинено бомбу до стайні коней козацьких, яка убила 5 козаків, ранила 16, а 60 коней розірвала в кусні. Крім того нищили робітники и правительственні будинки. Ві всіх головніших містах Польщі оголошено стан воєнний. Цікавий факт зайшов серед війська в Лодзі. Іменно цілий промисловий полк драгонів заявив, що більше до безборонних стріляти не буде, в виду того цілий той полк на тайний розказ ген. іуб. Максимовича перенесено до Полодця. Також вищювано з полків в Лодзі всіх польських і жидівських воєнів і офіцерів. Події в Лодзі відбили ся голосно в цілій Польщі. На вість про різницю товаришів в Лодзі почали ся борби робітників з військом в Варшаві, Ченстохові, де є доси 200 убитих і 500 ранених в Гриничі Діброві і в інших. В виду сего 19. корує рос. рушиз. Вєрестя лит. до Варшави. Правительство побоює ся впливу сего руху на міста російські, думаючи, що вість про події в Польщі викличе загальну революцію. І справді вже і в інших містах Росії рух починає ся. Перша пішла Одесса, де проголошено страйк генеральний і де вже прийшло до перших борб з поліцією.

Конфлікт Німеччини із Францією. Гук армат недавно на мори, а нині в Манджурії, нечувані геройства Японців, а страшні погроми Росії! по-глотили всю увагу світа, так що навіть дуже важні події в інших державах проходять майже без сліду, без вражіння. От хотіли возмім відносини між Німеччиною а Францією; вони заострили ся через справу мароканську так, що навіть найбільше умірковані політики французькі і німецькі були певні, що лише війна між Німеччиною, а Францією роз-виже сю квестію. Дійшло до сего, що ціла дивізія війська німецького на гра-ниці французькій стоїть від місяця готова кожної хвили переступити границю фран-цуску і роздуть іскру мож навіть світо-вої війни — а сильні залоги зі схід-них границь німецьких з великою скоро-стю пересувано на захід. Так само і Франція переслала численні відділи всіх родів війська над Рен. Щоби пойти при-чину сего заострення відносин між Німеч-чиною, а Францією треба поглянути на поступованє Німеччини від початку війни російсько-японської. — Давні наслідники католицких лицарів хрестоносних від-значали ся всегда спеціальною жаждою заграбування чужих земель. А в послід-них часах терпіла Німеччина передовсім на жажду набути як найбільше колоній; біда була тільки в тім, що годі було їх кому небудь видерти, бо всі держави скріплені союзами мали на стільки сили, щоб відбити захлапність тевтонську. Аж ось прийшла війна російсько-японська, прийшли погроми Росії, прийшло осла-бленє союзниць „відвічного ворога“ Ні-меччини—Франції. А Франція без союз-ниць слаба від Німеччини. А Франція має тепер Мароко, о що можна якоє за-

чепити. Ходило ще лише о випробованє, до яких проків склонна Англія на річ Фран-ції. А коли справа мароканська дозволила Німцям думати, що зі сторони Англії нема чого боятися, помашерували ні-мецькі війська з границь російських, де вже Німцям нічого боятися ся, над Рен, а дивізіями німецька поставила жаданя упокорюючи Францію. Факт уступленя Делькасого, а наділенє Вілльова титулом князя — є як висказуєт ся багато по-літиків другим моральним Седаном для Франції. Нині здаєт ся війни між Францією а Німеччиною нема що боятися ся, характеристичне однак те, що страх перед нею є власне причиною наважаних переговорів між Росією а Японією. Імен-но Рувер мав склонити царя до заклю-чення мира, вказуючи на небезпеченство, яке грозить Росії, на случай колиб Ні-меччина, побивши Францію, стала пер-шорядною сухопутною силою в Європі. Тоді Росія не встоїла би перед гер-манським سموком. А що і Англія в по-слідних днях зайняла для Німеччини не-пожаданє становище, що Росія готова заключити мир, що фльота німецька гірша від французької і есентуально англійської, а особливо, що Франція має значно ліп-шу артилерію — тож Німеччина му-сить гамувати троха свій апетит, а що і теперішній франц. мін. справ зовніш. Рувер чоловік миролюбивий, то може і справа Марока, яка витворила конфлікт німецько-французький, дасть розвизати ся в мирній дорозі. На всякий случай Фран-ція вийде з сєї справи до певного сте-пеня упокорена, дарма, що поносить тільки жертв для своєї надієвської сою-зниць тільки в тій цілі, щоб забезпечи-тись проти Вільгельмових планів.

Росія й Японія.

Правительство Росії і Японії, до-носять із Вашингтону агенція Райтера, повідомили президента Рузвелта, що їх повновласники з'їдуть ся в Сполучених державах в перших десяти днях серпня. Значить ся до того часу можуть насту-пити в Манджурії ще важні, кроваві бої. Тамешні операції воєнні темер ду-же важкі в наслідок дощів. Рівнини по-розмивані, доріг ніяк пройти, а вже прямо неможливо перевозити по них тяжкі транспорти. Про борби ворожих передніх сторожів наслідок ось такі ві-стки: Із Токіо доносять урядово, що дня 22. виконано атак на неприятеля, який заняв був гора на північний схід від Наншанхенцу і прогнано его. Частина неприятеля, що обсадила була західні збіча, боролася завзято. Позицію до-буто остаточно штурмом. На півний во-рожий відділ, який займав гора із пів-ночі виконано атак з фронту. Рівночасно обійшли Японці ворогів із північного сходу і відтяли їх відворот, при чім за-вадали їм великі шкоди. Неприятель ви-вісив в замішаню хоруггов Червоного хреста, але Японці стріляли даліше. В замішаню втекли Росіяни на північ. Їх сила виносилася 3000 мужа інфантерії і кавалерії і богато армат. На полі бою остало 50 неприятельських трунів, а втрати взагалі виносять разом 200 лю-дий. Втрати Японців незначні. — Від-ген. Лєневича наслідок такі депеші: Дня 24. с. м. В положеню нема ніяких змін. Д. 22. старали ся Японці в просторі по-ложенім на схід від же-лізниць винерти наші передні сторожі в долині Каокю, але їх відперто. В околиці Гайтунгчен вислано відділ до Наншанхенцу, який прогнав передню сторожу японську і по-сував ся даліше на полудне від Нан-шанхенцу. Інший відділ висланий до Уфанглія уступив, ствердивши прісут-ність значних сил ворожих. Японці го-нили за тим відділом і обсадили Ялемозн. Дня 21. розпочали Японці офензиву із сторони Шіміяоце-Туангю, але їх від-перто. — В Корей обсадили Японці Шу-шенг. — Дня 25. телеграфував знов ген. Лєневич отсе: Дня 22. розпочав непри-ятель нову офензиву в околиці Гайтунг-чан проти нашого відділу в напрямі Ші-міяоце. Енергічний атак Японців скомбі-новано із окруженем нашого правого крила. Неприятель засилював наші по-зиції арматним огнем. Швидко окру-жуючий рух неприятельської колонами за-грозив відвороту наших війск, тоді вислав командант нашого відділу кавалерію проти неприятельської колономи і зарядив відворот наших війск. Непри-ятель за нашим відділом не гнав.

ДАНИЛО ЛУКИЧ МОРДОВЕЦЬ

ушкою ся на 75. р. життя в нощі із 24. на 25. с. м. в Кисловодську, в Росію, по довгий а тяжкій недугі.

Не діждавшись святкування 50-літнього свого ювілею, помер чи не найстарший „український дід“ в чужій Росії. Помер в чужій землі, серед чужого народу, якому на жаль посвятив увесь свій літературний талант. Ох колиб воно так сталося, щоб Покойник йшов послідний Гоголевим шляхом, шляхом, на яким сини України покидали її вже на перших кроках і всі свої сили, увесь талант несли чужим в жертву... Інок. Данило Лукич майже всі свої історичні повісті, яких назбирає ся кілька десятків, писав тільки в мові російській. У мові російській являлись і його публіцистичні научні розвідки. Та голос українських „верб“, що шумлять при гробі“ долітає до уха Покойника і до Петербурга і тоді то немов про велике свято писав він дрібні настроєві картини і оповідання в мові українській, які із за своєї чудової мови і розлитого ліризму все будуть мати почесне місце в укр. словесності. До речі треба зазначити, що пок. Данило Лукич передовсім в останні роки став в Петербурзі так сказатиб офіційним заступником українства, обстоював за ним в пресі проти русифікаторів, горнув круг себе петербурзьку українську колонію, запомогає укр. студентство, брав живу участь в народних святках і немало посвятив енергії петербурзькому тов. ім. Шевченка. Не треба забувати і його виступу проти Куліша, як він в „Кращани“ зійшов на польско-московські манівці. Пок. Данило Лукич родив ся 1830 р., з козацького роду в Данилівці. По укінченню університету остаточно в Петербурзі став кандидатом іст. філ. факультету. Служив по преріжних урядках, аж 1864 р. переселив ся до Петербурга, де до кінця сірого віку служив у міністерстві комунацій. Під зглядом політичним належав до уміркованих лібералів, а друживав із найвизначнішими Росіянами як пок. Михайловський, Чернішевський, Лесков і в. — Вічна йому пам'ять. Земля йому пером!

НОВИНКИ.

Чернівці, 29. червня 1905.

Державна поліція. „Wiener Ztg.“ доносить: Цар санкціонував пропозицію закону буковинського союму в справі передачі деяких обов'язків місцевої поліції в Чернівцях спеціальним органам воеводства. Іншими словами Чернівці дістають державну поліцію.

Черновецькі страйки. Страйк челядників столярських триває далі, до них прилучили ся ще челядники слюсарські і бляхарські, які також розпочали безробітє.

Бюджет м. Чернівців на р. 1906. До преїмнарної комісії, яка зачне радити над бюджетом за р. 1906 вже з початком липня вибрано радних: Йосифа Грегора (голова), д-ра А. Сальтера (заст. голови), д-ра А. Норста (референтом), д-ра П. Франка, д-ра К. Кліма, І. Людвара, В. Тельмана, Н. Титів'єра, А. Вальштайна, А. Веґнера, Ю. Войтка і О. Пуркана.

Огонь у Вашківцях н. Ч. вибух дня 25. с. м. о 5-й год. по пол. на обійсті господаря О. Князкого, причім згоріла колешня, обезпечена в крак. товаристві асекюраційнім. Годить ся при сїм згадати про акцію ратуноків тутешного тов. „Січ“, яке явилось з сивавкою, як лише бухла перша подумінь. Мимо тяжких обставин, бо вода була неприступна, часть товаришів удали ся до Карапчева на отворене „Січ“, новіської сивавки уживали по раз перший при вогни, а вітер був не корисний, мимо сего всео уратовано дещо дерева з колешні і уратувано хату в напрямі вітру і на три метри стоячу коло горючої шопи, тим самим уратувано і zagrożених сусідів. Зовсім не маємо на-

міру писати не заслужені похвали для „Січ“ — але признати мусимо, що дійше не удала ся акція ратуноків і найкрасше веденій постійній сторожі вогневій.

Будова залізничного двірця. Будівлю дому опалового і приміщення на варстати при новім двірці переняла на себе на основі офертової розправи фірма Кароль і Емануїл Тавбер за 172 тисячі корон.

Смерть спекулянта. В Парижі застрівив ся передвчєра великий спекулянт біржовий Родеріх. Він упав жертвою наївки, яка занеуважала тамготижня на парискій біржі в наслідок мароканської афери, яка викликала нечувану знижку курсів. Родеріх був заангажований в рентах і мінах на міліони.

Із судової салі. Що судови приходять ся не раз осуджувати шабляново людей, які є рішучо ненормальні, і не надають ся ні до домів божевільних ні до вазниці, на се може бути доказом і діло Андрія Царика із Ренжинець розбіране сими днями черновецьким трибуналом суду присяжних. Андрій Царик вже сидів раз за молоду на лаві обжалуваній за рабункове убійство і тоді засуджено его на шибеницю. По уласкавленню на доживотну вазницю пробує у ній 22½ року. А коли решту кари даровано ему в дорозі ласки, вернув домів, щоб знова взяти на душу страшний гріх. Ось дня 24. лютого с. р. закрив ся Царик до комори старого Кирила Леська і вкрав у него курку. При виході зустрів ся із Леськом, який вийшов случайно із хати. Лесько хотів Царика придержати, але він жубурив ним до землі і став его душити так довго, аж він віддав духа. По сїм пішов Царик до хати, забрав трохи одія, курок і пішов спокійненько домів. Коли его по трох днях арештовано, признає ся до вини, а у виторок признає его трибунал суду присяжних по переведеній розправі 6 голосами проти 6-ох винним рабункового убійства. В виду сего засудив его судовий трибунал на кару смерті через повішенє. Оборонець Царика адв. др. Галі зголосив жалобу неважності. — Дня 24. с. м. суджено перед тим же трибуналом дорошівських нарубчаків, Григорія Нуцукля, Василя Бутука, Митра Горічука, Николая Киндзерского і Николая Кіторека (всі в віці між 17, а 22 літами) за те, що дня 28. марта 1905 нанали на хату Параки Кирилюк і обезсилити єї, знасидували. Обжалувані боронили ся тим, що не уживали ані насилья ані погроз. Суду присяжні заперечили головне питанє що до насильства як і побічне що до переступку проти моральности, в виду сего усіх обжалуванних, яких боронив др. Галі і др. Вахтель, увільнено від вини і кари.

Утеча із вазниці. Йосиф Лужанський, якого за замордованє Брамбіра на габсбургській горі засуджено спершу на смерть, а відтак на доживотну вазницю, утік перед кількома днями разом із небезпечним вломником Т. Павліком із львівського заведеня карного, але его спіймано ще того дня таки у Львові; за те Павлік пропав без сліду.

Раду громадску в Рогізіні розв'язало правительство із за найдених неправильностей в урядованю, а веденє громадських агенд поручено емеритованому оберетлайтнантові аудиторів Каролєви Келєрови.

Кіцманська філія товариства „Руска Школа“, відбула дня 15. червня с. р. в Кіцмані конференцію, на котру явило ся около 50 членів. По привітаню зібраних головою товариства відтримав судовий адюкт п. О. Бурачинський, дуже цікавий відчит про правну пораду для селян, особливож про пораду в так важких для них справах завацання і книг ґрунтових, при чім підійє з натиском, що як в сих, так і иньших справах судових в інтересі чим скоршого, справедливого їх порішення наклонити-б селян до правдолюбивости тай радити-б їм лиш то, що цілком певно знає ся, в противнім разі відсчити-б їх найліпше до самого суду, бо в кождім суді призначені певні дні (в кіцманьскім суді понеділок), в котрих судує уділять людям безплатно всякої інформації і поради. Грімкі оплески обдарили п. прелеґента за его удачний, вельми інформаційний виклад. Про другу точку днев-

ного порядку, то є про теми придатні на відчит для селян, резерувала учителька п. К. Малицка, котра, не обмежуючи ся на самі теми, виглосила дуже старанно-оброблений, глибоко обдуманий відчит про способи просвіти широких мас взагалі і про людські університети та поставила вкінці резолюцію, щоб удати ся до центрального відділу товариства з просьбою, аби той в порозуміню з иньшими філіями і фаховими людьми займає ся з'організованем відповідного для наших потреб людського університету. Зборя із заявою признани і владности для п. прелеґенти прийняли ту резолюцію і висказали заразом бажанє, аби п. Малицка постарала ся о видрукованє свого гарного відчиту в „Буковині“. — Між вільними внесеннями поставив надучитель п. Войновський резолюцію, що збори висказують теперішньому „Вільподумному Союзові“, а з особна руским послам повне довіре та не визнають ніякої иньшої організації руського учительства як товариство „Руска Школа“, зглядно его філії. Сю резолюцію прийнято односторонє рішено, подати єї телеґрафічно до відомости руских послів. На тім конференцію закінчено. — Від філії товариства „Руска Школа“ в Кіцмані: Сергій Шабошировський, голова. Вол. Григорович, писар.

Ножівники. Іван Гадєнюк, підпишив собі здорово, посварив ся в понеділок із товаришем по царіч Николаєм Ольбріхом. Від слова прийшло до бійки, підчас якої Гадєнюк завдав Ольбріхови важку рану понизше лівого уха. Гадєнюка арештовано, а Ольбріха заосмотрила чернов. ратуноківна станція.

Утопив ся. Дня 20 с. м. утопив ся около 10. год. перед пол. Позезальванський господар Петро Ісван Ференц, бредучи недалечко Кануїмпулуй через ріку Молдаву.

Оповіді і іменованя.

Іменованя і перенесеня в буковинських школах середних. Міністер просвіти і віроєповідань надає проф. гімн. в Бережанах, Іванови Приймї, посаду в держ. гімн. в Кіцмані, проф. гімн. в Радівцях, д-ру Гугови Герцогови, посаду в держ. гімн. у Фалорідорфі, проф. гімн. в Радівцях, Леопольдові Герцогови, посаду в держ. гімн. в Моравскім Трібав, проф. гімн. в Радівцях Ернестові Горі, посаду в держ. гімн. в Фрайштадті, дійсному учителєви державної школи промислової в Чернівцях, Юлієви Кобайшкіму, посаду в держ. школі реальній в Варнедорфі, іменував дійсними учителями, суплєнтів Льва Гофмана із гр. прав. школи реальної в Чернівцях, для тутешної ц. к. П. гімназії, Теодора Керна із ц. к. П. гімназії в Чернівцях для гімн. держ. в Радівцях, Альоїзія Лебевцова з П. ц. к. гімназії в Чернівцях із полішенєм при тім самім заведеню, а Озіяза Ордігнанца із гр. прав. гімназії в Сучаві, для державної гімназії в Сереті.

Продовженє основуючих зборів повітового товариства „Руский Народний Дім“ в Вашківцях н. Ч., відбуде ся в неділю, дня 2. липня о год. 1. по полудни в компатах „Рускої Бесїди“. Просимо о як вайчисленнішу участь. — За комітет: Іван Герасимович, учитель. Гедємис Лисинський, начальник суду.

Із ц. к. університету. П. Івана Сапоцького промовано на стєнєв доктора прав. Промотором був проф. др. Альфред Гальбан.

Відзначенє. Краєвий презид. признає гр. прав. нарохови в Нових Фратівцях Івану Грамотовичеві почесний медаль за 40-літню вірну службу.

Винаєм пропінаций. На засіданю Дирекції пропінацийної роздано слїдуючі пропінаций: 1. Людї-Горєча броварови буков. тов. акційного. 2. Раранчє і Слободзія-Раранчє дотеперішньому винаємщикови Й. Фішерови. 3. Кучурів малій і Варбівці Г. Лаксєрови. 4. Кулівці Л. Вайнребови. 5. Вікєно Ісакови Гєртєєрови. 6. Оршівці Ізр. Шаєрєштайнови. 7. Ошихлєбі Рєґіні Розєнцвайґ. 8. Костяну Янєкєви Дікманови. 9. Людї-Гумору М. Розєнштравхови.

Із штуки і літератури.

Артистичний Вістник, місячник посв'ячений музиці і штуці. Річн. І. Вишук V. за май 1905 містить: Іван Труш: Новий театральний будинок і

вигляди на будучє. Філарєт Колєсса: Кілька слів про збиранє і гармонізованє українських народних пісєнь з доданєм листів Миколи Лисєнка. Домєт: Нєктор Берліос про хор придворної капєлі в Петербурзі. Іван Франко: Думка профана на музикальнї теми. Іван Труш: Вистава українських артистів. М. Мочульський: Іван Труш. Огляд музичний. Зі штук ілюстрацій. Некрольоґ К. Мокловського. Від Редакції. В сїм випуску поміщенє фотографічні знимки образів: „Козак“, рисунок І. Бурачка, „В комнаті“, картина Людмили Драгоманової; ще одна невідписана картина кисти п. Жука(?) і паличку в ґуд, стилу як: артистичний додаток містить V. випуск Арт. Вістника портрет п. Аріадни Труш, кисти Івана Труша. Музичного додатку до сего як і попереднього випуску Арт. Вістника не долучено, бо редакція задумє видати пізнійше більший твір музичний. Арт. Вістник видає Союз Сїчєвських товариств у Львові (Вірменська ч. 2, I. поверх), кудь належить висилати замовленя і прєдлату (10 корон або 5 рублів в рік).

О меліорациях. Написав Андрій Корнєлєв, інжєнер Виділу краєвого. (Передрук з „Економїста“). У Львові 1905. З друкарні Наукового товариства імені Шевченка у Львові. Ст. 45+3 — 8-кн. Ціна 50 сотиків. Зміст брошурки: I. О меліорациях взагалі. II. Реґуляція рік. III. Охорона перед повінню. IV. Осущєнє ґрунтів. V. Дренуванє. VI. Наводнєнє ґрунтів.

Про комасацию ґрунтів. Написав о. Стефан Онішкевич. (Передрук з „Економїста“). У Львові, 1905. Накладом автора. З друкарні Наук. тов. імені Шевченка. Ст. 32 8-кн. Ціна 50 сот.

Оба отєї виданя можна набувати в книгарні Наукового товариства імені Шевченка у Львові ул. Театральна ч. 1.

Малий Фейлетон.

Ів. Турґєнєв.

Чорноробучий і Білоручка.

(Розмова).

Чорноробучий:

Чого лізєш до нас? Чого тобі треба? Ти не наш... Забирай ся!

Білоручка:

Я ваш, брата!

Чорноробучий:

Щє що: наш! Що видумав! Подиви ся хоч би на мої руки. Видиш, які вони брудні? І ґноєм їх чуті, і дєхтем, — а твої руки, — ось, — білі! І чим вони пахнуть?

Білоручка (подаючи свої руки):

Понюхай!

Чорноробучий (понюхавши):

Що за диво? Запаєсь чистим же-лізом.

Білоручка:

Жєлізом, так є! Цілих шість років носив я на сих руках кайдани.

Чорноробучий:

А то за що?

Білоручка:

За те, що вашим добром журив ся, хотїв увільнити вас, сїрих, темних лю-дєй; ставав проти ваших ґнобитєлів, бунтував... Ну, і мене заперли.

Чорноробучий:

Заперли?! Аджєж вільно тобі було бунтувати! —

(Два роки пізнійше).

Той самий чорноробучий — до другого: Чуєш, Петре! Пригадає собі, як передтоґдїшнього року говорив з тобою якийсь білоручка?

Другий чорноробучий:

Пригадує... і шож?

Перший чорноробучий:

Бач, його сьогодні вішають; прийшов такий приказ.

Другий чорноробучий:

Все бунтував?

Другий чорноробучий:

Ежєж... А, ось що, Митре: чи не мож нам роздобути того посторонника, на яким його повішуть? Кажуть, що від його настає в хаті більше щастя.

Перший чорноробучий:

Слушна гадка! Треба снитати ся, Петре!

Переклав В. К.

КРАСНЕ, ДОБРЕ І ДЕШЕВЕ.

Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“

51 (5-2)

Перед тим

МАРКУС ФУРЕР

Кожного сезону
Новости
конфекції для
пань панночон і
панів.
НОВОСТИ:
в жакетах ков-
нірах і плащах
з найліпших што-
ків відецьких і
берлінських.

Магазин одягів дамських і мужських
Чернівціул. Ратушева 6. Готель „Централь“
(в льоналю Якова Гольда)**ВСІЛЯКІ ЗАМОВЛЕННЯ**

виготовляють ся сейчас.

Одяги
для панів хлопців
і дитий.
Загортки, уль-
стри і шляфони.
Футра звичайні
і до подорожжі і
всілякі в сю га-
лузь входять ар-
тикули з перво-
рядних фабрик.

КРАСНЕ, ДОБРЕ І ДЕШЕВЕ.

КРАСНЕ, ДОБРЕ І ДЕШЕВЕ.

До

Америки
і Канади

перевозить найдешевше і вигідно

Лінія Кунарда

заступництво для Галичини

Йосиф Айлеу Львові, ул. Браерівська 6.
63 (1-20)

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведе

ІВАНА ДІКАабсолютна майстерського курсу п. к. технологічного ремесельного
музея у Відні, і записаного судового знатока

порукає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для пань, панів і дитий.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних швир.

При замовленнях в провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Групою“).

7 (-)

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.Високим
ц. к.
прави-
тель-
ством
концесіо-
нованаВисоким
ц. к.
прави-
тель-
ством
концесіо-
нована**RED STAR LINE**

Лінія червоної зірки

Львів

37 (11-12)

Перевозить пасажирів впроті Львова через Антверпен до Америки північної
Канади пошлішими парходами. Продажа карт американських залізниць у
всіх напрямках. — Прогляда даром і оплатно.

Що року горять хлопські мільйони неасекуровані!

Товариство взаїмних обезпечень

(—)

„ДНІСТЕР“

... у Львові, Ринок число 10, ...

одиноке руске товариство аскураційне

обезпечує будинки подвижності, збіжжя і нашу на слу-
чай пожеж. По пожежі виплачує „Дністер“ зараз від-
шкодована; оцінку шкід переводить разом з місцевими
членами; через 11 літ виплатив „Дністер“ відшко-
довань в сумі 5 мільйонів 340 тисяч Корон.

Фонди „Дністра“ вносять (з кінцем р. 1904)
суму 1,183.874 Кор. і уміщені в цінних паперах.

В „Дністрі“ єсть обезпечених більше як 300.000
будинків. На покриті хат черепом дістають
члени „Дністера“ позичку в Товаристві кредитовім
„Дністер“.

Поліси „Дністера“ приймають ся при всіляких по-
зичках в Банку краєвім, касах ощадності і касах сирот-
ницьких.

Чистий зиск по скінченім році звертає ся членам
в літах 1901—1904 звернув „Дністер“ членам
284.857 Кор.; (за літа 1900 до 1902 по 8% за 1903 р.
5% премії).

Агенції „Дністра“ знаходять ся у всіх містах і біль-
ших селах і треба подавати обезпечене
через агентів; господарі письменні повинні ста-
рати ся о агенції „Дністра“ в таких сторонах, де
інші агенти „Дністра“ не робить. Агенти „Дністра“
заробили вже провізії 662.807 Корон.

На житє обезпечайте ся тільки через „Дні-
стер“ в Товаристві Крак: свою провізцію від цих обезпе-
чень дає „Дністер“ на рускі добродійні цілі.

„Дністер“ припоручили Превсь. Епископи Ординарії.

Потребую хлопця до практики
торговельної в віці 14 літ най-
менше з класою 1—2 і більше
гімн. або остаточно з 4 кл. шко-
ли народної

Условия у ГНАТА ВЛАСЮКА
купця в Чернівцях

улиця Паньська число 35.

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарні товариства „Рускої Ради“

отворена

в неділю і свята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

порукає отсі книжки:

Видання тов. „Руска Бесіда“:

	К. с.
„Явдох“ словінська казка . . .	—24
Ів. Смижук „Образки з природи“ . . .	—20
О. П. „Хлопці садівники“ . . .	—40
Омелян Попович „Розмови“ . . .	—40
Корнелі Н. Устиянович „Три цікаві загадки“ . . .	—40
В. Умійський-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде її кінець“ . . .	—30
Проф. О. Єремівчук „Іван Сучавський“ . . .	—40
Ів. Бажанський „Пропасть“ . . .	—20
Гаршин „Маларі“ . . .	—20
„Зерна“ . . .	—20
Толстой „Два старці“ . . .	—14
Омелян Попович „Ластівка“ (старі речки) . . .	2—

Видання тов. Руска „Школа“.

Барановський Мечислав „Педагогіка“ . . .	1.20
Ом. Попович „Методика“ I. часть . . .	—60
Гавришук „Методика“ II часть . . .	2.—
Омелян Попович „Як бідні обогатили“ . . .	1.—
„10 казок для дітей“ . . .	—20
„Збірка законів“ . . .	1.—
Ів. Смижук „Образки з життя“ . . .	—20

Ом. Попович „Пів сотні повістей“ . . .	—40
„Поради“ як закладати каси . . .	—50
„Буковинська Русь“ . . .	2.40
Ю. О. Федькович „Пісні жовнярські“ . . .	—20
Франко Іван „Руско-українська література“ . . .	—20
Теодот Галія „Домашній писар“ . . .	1.—
Пігулик Єврей „Верховинські загадки“ . . .	2.—
О. Шпитко „Листи з пекла“ . . .	—30
Яр. Юлев „Семинарські спомини“ . . .	—50

	К. с.
Євг. Жуковский: „Учебник рільництва“ . . .	4—
Іван Франко: „Що таке поступ?“ . . .	1.20
Франчук: „Оферма“ . . .	—20
Г. Воробкевич „Поезія“ опр. . .	1—
„Бронхур“ . . .	—60
Марченко: „Власна хата“ . . .	—20
Яричевський: „Серце мовить“ . . .	—60
Сильв. Яричевський: „На вилах життя“ . . .	—40
Сергій Шпайнарський „Ausgewählte Schwedenkos-Gedichte“ . . .	—50
Ярослав Весоловський: „Стефан Баторий а Русина“ . . .	—10

При замовленнях книжок упрощає ся прислати
на порто.**Мужеске, дамске і діточе Етаблісема**
ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ

Чернівці, Ринок 5. (готель „під чорним Орлом“)

23 (15—24)

порукаю на весну і літо

Новости дамської конфекції і мужескої гардероби**найновішого рода****Спеціальности в уборах діточих.**

Все після найновішого крою і наймоднійшої англійської і французької моди.

Дешеві сталі ціни — явні на кожній штудії.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відіовідає: Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застереженні. — Рекламациі неоче-
кутані відні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік 20 К. — с.
„пів року 10 „ — „
„чверть року 5 „ — „
„місяць 1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковина“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерта-
т платні в Чернівцях.

Chauvinismus iubilans!

(X) Національне питане, національні змагання пронизують усе жите сьогочасних суспільностей. Розгін, із яким змагають ся кривджені досі народи, щоб здобути приваженні їм права, а з другого боку завзяте, із яким боронять упривілейовані нації свого стану посідання, дарма, що він оснований на неправді і кривді, дійшли прим. у нашій державі до такого напруження, що сплинали нормальний хід публичних подій у Австрії, що від кількох літ запанував у нас стан, у якому беззглядно ждуть полагоди преважні суспільно-економічні справи, на чім невимовно терплять широкі верстви народні. Націоналізм се струна, яку не важко перетягнути на шовіністичну нуту, коли вже чоловік не бере ся за права свого народу, тільки хоче запевнити пановане своєї нації над другою, коли він хоче вишукати націю заміняти в раба свого народу, коли після його думки той другий, менше вартний народ, має стати тільки погноєм, на якому має розцвісти культура пануючої нації! І ми бачимо, що сей шовінізм немов отрує переходить серця людей, приваженних до пануючих, упривілейованих націй, які устроюють прямо шовіністичні оргії в денационалізаційних і екстермінаційних затіях проти слабших народів. Шовінізм — стремління неетичне і ніяк несправедливе добутиками науки, оттим то наука, серйозна наука, повинна бути немов оливою, що має втихомирювати розпалі хвилі шовінізму. Єї голос повинен вказувати суспільності безпечний аспект ідеал людської повноправності і збратація, при чому розуміється годі від мужів науки вимагати, щоб вони в першій лінії не любили й не зазнавали своєю працею власного народу. В виду сего університети, як огнища справжньої науки, повинні бути тими оазами, до яких шовінізм доступу мати не повинен; із них повинен плисти на край голос усмирень.

Сам університет повинен бути, але як далекий шлях від повинності до дійсності, на те класичним, а радше від-

страшачим приміром може стати наш чернівецький університет.

При його основиці думано, що він стане найдавшим німецьким, культурним огнищем на Сході Європи. Та про се, щоб наш університет гуртував студентів-чужинців нема й мови. За майже повні 3 десятиліття його існування — не навязав він хоті троха кращих відносин навіть із своїм краєм — Буковиною. Для переважної частини професорів нашого університету — Чернівці се тільки станція, із якої мають йти далі робити кар'єру, тож від населення відграничені вони прямо хініським муром. Німецькі професори тутешнього університету знають тільки одно — дбати про німецький характер тутешнього університету, а се має бути їх головною заслугою для будучої кар'єри. Чернівецькі професори-німці рекрутують ся головю із німецьких загорілих шовіністів із грубим похотом різкого католицтва — се прямо „коловія града“, а до того ще й експозитура католицького університету у швейцарськй Фрибурі.

Розуміється, що коли професори-німці тутешнього університету є різними приверженцями християнсько-німецького прапора нашого любого Відмана, то й не диво, що з чернівецького університету, який підготував тільки жертв краю, не то не йде який миролюбивий подув, але на жаль кличі національної нетолеранції, ретроградства, а далі й арійського расового ненавистництва.

А найприкріше в сій справі те, що що раз нові факти документують, що на наш університеті не йде до лішого, а до гіршого. Кому не в тямі, те, що севат чернівецького університету був севат в Австрії, який про тизаконі не прийняв львівських сецесіоністів-Русинів, чим раз на все припечатав свій німецький шовінізм?

А чиж се не об'яв національної нетолеранції, як німецькі професори, творячи більшість колегії професорської, поминають майже правильно ненімецьких професорів при виборі ректора, як се діється із проф. др. Гальбаном, або д-ром Стоцьким?

Але те, що стало ся останніми днями переходить межі сподіваного і по-

казує, що на чернівецьких катедрах сидять не німецькі мужі науки, але тевтонські агітатори, провокуючі без ніякої причини краєве населення.

Ось перед самими ректорськими виборами зібрали ся німецькі професори дня 22. червня, о год. 11. перед пол. на покутну нараду (не запрошуючи на неї професорів не німецьких!) і порішили ось таку ухвалу, яку на вічну пам'ять тевтонського шовінізму передпечатемо в оригіналі до слова: In einer Kollegenbesprechung, welche am 22. Juni 1905 11 Uhr vorm. in den Räumen der k. k. Franz Josefs-Universität stattgefunden hat, wurde von den Unterzeichneten einstimmig folgender Beschluss gefasst:

„Für die Wahl des pro 1905/6 in Aussicht genommenen Rektors wird der dringende Wunsch ausgesprochen, dass der Vertreter der Universität studentische Veranstaltungen nur dann besuche, wenn ihm im einzelnen Falle genügende Gewähr dafür geboten wird, dass die Rede auf die Alma mater ausschliesslich in deutscher Sprache gehalten werde.“ Gleichzeitig wurde beschlossen, diese Resolution sämtlichen nicht anwesenden Mitgliedern der drei Professorenkollegien in Abschrift zur Kenntnis zu bringen. — Czernowitz, am 22. Juni 1904. Слідують підписи всіх німецьких професорів.

Отсей крок їх прямо не чуваний, бо він веде до того, щоб звичити до теперішній мирні відносин між молодіжкою тутешнього університету.

Чиж се не пряма імпертиненція гоголівського в сім случаю заступника університету — приписувати господарям-аранжерам позауніверситетських комерсів, як їх треба університету приймати? Відка можуть мати право німецькі професори накидувати студентам тутешнього університету, як вони мають говорити у себе. Не вже незабаром видадуть чернівецьким руским, волоським і жидівським студентам наказ говорити у власних хатах у своїх мовах? Вирішимо де є критерій „достаточної запоруки“, про яку говорити ся в ухвалі, що має бути тільки кавчуковим аргументом проти товариств нелюбих німецьким шовіністам.

Годі також і сего спускати з ока,

що на наш університеті буває всього 10—15 проц. Німців, як відчислити від говорючих по німецьки Жидів.*) Ось такий визов звалили ся німецькі професори кинути в очи ненімецькому студентству, що становить $\frac{9}{10}$ університетських слухачів. Розуміється, що ненімецьке студентство нашого університету без ріжниць націй і віроповідань сею крайньою безпідставною провокацією обурене до дна і не залишить дати тевтонським культуртрегерам, що єють ненависть і зневагу до краєвого населення — належну відправу!

*) В зимовім семестрі 1904/5 було на черн. університеті на всіх 673 студентів — говорючих по німецьки 361, по румунськи 159, по руски 89. Жидів було 280; отже 361—280 = 81 Німців себто 11% всіх слухачів.

Політичний перегляд.

З австрійського парламенту.

На засіданні з дня 29. с. м. по обширній дискусії над договором торговельним з Німеччиною — відіслано его до комісії митової. Відтак прийнято в другій і третій читанні закон про средства охоронні перед заразою свиний після ретерату пос. Гарапіха. По тім перенаказано комісії конституційній внесенне Шенерера, щоб признати розпоряджене в справі помору свиний, видане на основі § 14, нелегальним. По відісланню до комісії митової без першого читання правительственого предложення в справі взаємних торговельних із Швейцарією і Болгарією, і по численних запитаннях формальних, засідане замкнено. Слідуюче засідане відбуде ся у вівторок.

Угорський конфлікт із короною.

Ради мійські в Единбурзі і Бач Водрогу рішили виставити населенню, щоб воно не платило податків і не давало рекрута з огляду на те, що нове правительство утворено проти волі народа і парламентарної більшості. Таке саме рішене ухвалила також на надзвичайнім засіданні, рада мійська Будапешту, на виставлене пос. Польонія. — Ферварі виїхав вчора рано до Відня.

МІНІАТУРИ.

Гаральд Кіде. Йосиф і Нікодим.

Йосиф і Нікодим ішли саме від Христового гробу.

Довгоза панувала ніч; було холодно і тихо. Їхні сандали і довгополі одні беззвучно сунулись по зарослих травю стежинах, що прорізували город аж від горба, де в скальній ложу знайшов прибіжище Переслідуваний.

Вони самі ступали в тіні попід низькими оливними деревами, але по низше перед ними лежав город у сильному яснові сьогочасного місяця. Із гори, сповитої пестяльово бачили вони попід білим муром тільки синіюче море листя, а поза тим ряд високих чорних кипарисів. Посеред города підняла одна одніська пальма свою корону, звисаючи на тонкому, зігнутому стовбурі понад широкі парасолі менших дерев.

Тут доріжка скрутила ся, і перед їхніми очима розпростер ся Єрусалим. Нечайно зупинили ся вони, внявши зір у місто.

Купаються онтам в місячному блеску, розцвело ся воно серед своїх мурів лисніючо біле, немов збудоване із леду й мармору. Фон творила понура олівна гора. А ген високо понад дахами піднимали ся отворені коломнадні притвори сьвятині. Під пасмурними тінями пальм і вежий спочивало місто у тихому сні.

„Тепер сплять вони“... — прошепотів Йосиф.

„Так вони сплять“ — блиснули Нікодимові білі зуби посеред чорної бороди — як задоволені звірі, замордувавши кого небудь.

Йосиф приник сивіючою головою. Із дозу, із города долітали мурликанне бючого жерела, що розлягало ся самітно серед безбережної ночі. Нікодим поступив один крок наперед, а його худі руки дрожали:

„А що Йосифе Ариматейський, чи признаєш мені тепер рачи? Пізнаєш тепер людей?“

Йосиф глипав в гору; промінь сьвітла майнув почерез широке чоло попід білим турбан; його великі, сині очі прояснили ся до Нікодима.

„Так Нікодиме! Так гіркий мудре? Тепер пізнав я людей — і через те не згоджу ся з тобою ніколи!“

„Якже се...?“

Йосиф простер свої рамена над біле місячне місто і говорив своїм глибоким голосом:

„Простіть мені, ви, що там долів сном спочиваєте, відпустіть мені те, що я вас кривдив. За те, що я вас називав захланними, безсердечними і пожадливими, що я звав вас дураками і віроломними обманцями. Простіть мені близкому! Він із своїм широким і глибоким поглядом хотів жити і вихрвати на христі для вас таких, якими ви і є! Відпустіть мені, ох ви предивні сотворіння — люди!“

І рамена його спускались до долу і звернув ся віндо Нікодима і шепотів до него, заломивши руки.

„Брате, брате! Як же треба нам наслужити ся людьми, як їх напочитати як їх налюбити, щоб спокотувати кривду, заподіяну їм?“

Нікодим не обізвав ся й півсловечком, похмуро виливши очі у скальний гріб...

Переклав Йр. Веселовський.

Марк Твайн. Жебрак.

Жебрак приступив до мене, просячи: „Бідний чоловік,“ бурмотів він, „від ревматизму трохи не каліка, не їв від трох днів нічого...“

„Що?“ запитав я. „Я не чую добре. Напишіть мені з ласки тут на сім, чого бажаєте,“ і я подав ему табличку... На ній написав він: „Бідний чоловік, жінка, як раз померла, семеро голодних дітей, — просить найгрішніше о за-помогу!“

„Що?“ крикнув я здивовано, прочитавши оте написане.

„Виж перед тим казали, що ви троха не каліка, та що ви не їли від трох днів і...“

Він змірив мене згирдливо з гори на долину.

„То ви такий обманець?“ крикнув він розсерджений. „Робите ся глухим, а відтак все таки чуєте, що говорить ся. Встидайте ся!“

Плюнув передімною, обернув ся і відійшов із благородним обуренням...

Переклав К. Гамусько.

Альфонс Аме. Більше як сестра.

(Мала історія).

Бідний молодець!

Згодом званив ся він одного дня і осьвідчив ся їй.

Молода дівчина вислухала його спокійно, а коли він висказав їй свою щирі і палку любов, просила його, аби покинув усеї надії. Великі краплі сліз облили очи бідного, а молода дівчина (що називала ся Аліція), зворушилася ся. Вона стиснула йому руку, поцінула і просила, аби не гнівав ся на неї і — скінчила свою розмову:

— Мій приятелю, ви будете мати в мені справдішню сестру!

Бідний хлопець дивив ся ще довго за дівчиною, хлипаючи і відійшов розчаровано. За порадою батька, поїхав у романтичні країни, аби забути „злу“.

Минули три місяці.

Літо.

Коли молодець повернув з Америки до Гавру, був дуже журений. Ніякий лікар не міг йому нічого помогти.

З листу довідав ся, що його обожана Аліція пробуває ціле літо у Етретаті.

Летом сіяшить він до принадної місцевості.

Бідне серце бить ся так дуже, як би хотіло розперти груди. Щось мигнуло перед його очима. Густі мряки застелили дорогу. Кого лише побачити на дорозі, привиджує ся йому Аліція.

Не далеко від ріки йде проти нього

Події в Росії. Рада міністрів в найближчих днях має покінчити наради над проектом Булігіна, після чого відбудеться нарада міністрів під проводом царя. Більшість ради міністрів є тої гадки, що постанови про державну раду, як тільки санкціонує їх цар, будуть обнародовані царським маніфестом. Та повільність, із якою міністри „радять“ над скликанням собору земського виводить з терпцю і найбільш умірковані елементи. Ось вчора розпочав у Москві свої наради конгрес репрезентантів міст російських, які мають більше чим 50 тисяч населення. Городський голова Москви, заявив у своїй промові, що тепер вже не пора домагатись скликання собору земського; тепер треба невідкладно домагатись конституції. Зібрані по багатьох промовах рішили поручити президії проект, на основі якого скріплено би позицію міських елементів в будучій репрезентації народу. По за стінами наради і конгресів кипить російське життя нечувано живо. Революційне полум'я починає охоплювати всі частини російської імперії. Ось до загального страйку робітників в Одесі, про який вже ми писали, а який вибух, як відповідь на події в Лодзі та Варшаві — прилучила ся подія, яка може мати так для страйку в Одесі, як для руху революційного в Росії в загалі величезне значіння. На вістку про одеський страйк вислали туди власті панцирник „Князь Потемкін“ з двома торпедовцями щоби пильнував порядку і здавив розрух. Тимчасом по дорозі вояки вислали одного свого представителя, який в їх імені скаржив ся начальству на злий харч. Та офіцер, який слухав его рапорту, стрілив до него і убив его на місці. Тоді матроси кинули ся на офіцерів і коменданта, поубивали їх всіх (крім тих, що держали з вояками) і покидали в море, а убитого Омельчука висадили на берег, де хотів ему справити величавий похорон. Залюбки корабля прислали всіх робітників в порті покинути роботу, а начальство в місті повідомило, що коли би їх хотіли арештувати, то вони будуть стріляти до начальства і збомбардують місто. На кораблі від часу до часу являе ся червона, революційна фляга. Робітники достарчують залози їсти. Ожидать прибуття флоту чорноморської. В місті серед робітників незвичайний рух.

Над містом Одесою проголошено стая віймовий. Вчора вечером відіхали із Севастополю до Одеси 4 панцирники, один кружляв і кілька торпедовців. Щасте, що чорноморську флоту не пропустила Турція, щоб потонула на східноазійських водах, а то не могла би тепер

якось молода дівчина з сердечним стріченням його з простертими руками.

То була Аліція. Вона погасала в сото, як була перед трома місяцями. Була весела і рум'яна.

Стиснула йому руку і дивилась на нього довго чаруючим поглядом. Ах, сї карі оченята!

— Не нагадуєте собі, дорогий приятелю, що я вам казала ще перед трома місяцями?

Кілька слів, або більше вистогнаних звуків, були відповіддю на се.

— Я приобіцала вам — продовжала дівчина дальше, — бути на все вашою сестрою.

— Ах, так, сестрою.

— Але від нашої останньої розмови скільки ся не одно, моя дитино.

— Ах!

— Так, мій приятелю... і я... не буду вам сестрою...

Не знає бідний, що дієть ся з ним. Що хоче вона сказати?

Легкий промінь надії прошиб його серце... Ні, ах ні, се булоб за багато, за багато щастя!...

— Я вибрана, мій приятелю, бути для вас чимось більше, як сестрою.

Вона сказала те слово „сестрою“ з таким притиском, що він не міг ніяк сумніватись.

— Що?... Ви би пристали... бути мені більше як сестрою?...

— Так, мій приятелю, я хочу бути вашою мачухою... Я віддаю ся прикінці сього місяця за вашого батька...

Молоддеви сього вечера не смакувала добре вечера.

Бідний молодець!

Переклав Л. К.

ограблювати власних своїх братів. Комендант віцеадмірал Крігер, має вивзати залозу „Потемкіна“ до піддання ся, а колиб она не хотіла піддати ся — затопити корабель разом з залогом. Треба додати, що „Потемкін“ є найновіший, найліпший і найбільший панцирник російський. Тимчасом в Одесі вже кипить революція в найліпше. Робітники бють ся на барикадах з військом і поліцією; багато війська перейшло на сторону робітників, в виду чого революціонери крім помочи в людях зискали зброю військову. Мають навіть розпоряджати машинними карабінами. В виду сего чисто трупів величезне. Проти „Потемкіна“ вислано з міста козаків і артилерію, але їм они могли отворити огонь на збунтований корабель, який вивісив червону флягу революцій, залоза „Потемкіна“ вистріляла їх з армат корабельних, а відтак часть залози корабля стрілає з корабля, а друга узброєна помагає в борбі на барикадах. З Севастополя виплила два інші кораблі воєнні, щоби получити ся з залогом „Потемкіна“, повязавши своїх офіцерів. Здає ся отже, що з півдня захопить Росію полум'я революцій, несучи народам Росії нове життя. — Фінляндський, окремий округ військовий знесено. Твердині включено до петербурского округу військового.

Банкова промова пос. Н. Василька.

(із 31. мая 1905).

(Конець).

Тов. Аврель Ончул з гори поставив *conditio sine qua non*, що его швагер Лупу буде директором маючого повстати інституту банкового і всі наші річеві аргументи — малий досвід фінансовий, різке політичне становище і т. п. — остали без успіху і ми, хоть з тяжким серцем, бо нам було звісне те, про що тепер в краю проти іменованя др. Лупу президентом банку краєвого цвирінькає кожний воробей, в кінці уступили. Але прошу тишити, мої панове: Лупу мав стати директором малого краєвого заведеня гіпотечного, яке тоді пляновано, на час легіслативного періоду соймового, з малою ремунацією 4 до 5 тисяч корон. Его заступником мав стати тов. др. Стоцкий; навіть се тоді докладно означено. Тоді тов. Ончул видів в Стоцкім, як він се часто говорив, мужа, якого обективності він спокійно може повірити інтереси Румунів! Що Лупу мав тоді задержати мандат до ради державної, то Аврель Ончул не робив з того ніяких національних скрупулів, хоч через те Стоцкий через багато місяців в році мусів би вести управу банку. Помимо того, що заофероване заступництва д-рови Стоцкому мало бути для нас тільки приманою і то від першої хвилі, як лиш розпочали ся переговори в банківій справі, то ми проти кандидатури д-ра Лупу опирали ся так довго, як се лиш було можливе. Сї підпирав др. Ончул також таким аргументом, що президія повинна припасти Румунам. На сю засаду ми згодили ся, але як ми сказали: Добре, але чи-ж Румуни не мають ніякого иншого кандидата? — На те відповідав др. Ончул стейретипно: „Я вже для Лупу заангажував ся“.

(Слухайте! Слухайте!) Недовго по тім, як на нашім останнім засіданню соймовім порішено статут банківій, взяв Виділ краєвий під розвагу проект фузії банку з поз. кред. заведенем не задля особливий прихильності д-ра Стоцкого для поз. кред. заведеня — бо в наших руских рядах такі моменти цілком не звисні, коли хо-

дить о гроші податників — але для того, що др. Стоцкий так слушно оціняв з одної сторони небезпеченство конкуренції з боку поз. кред. заведеня, а з другої користи, коли-б переймало ся інституцію вже досконало уряджену і взірчево ведену, яка би виключала всяке небезпеченство дитячих хороб інституцій, яку доперва мав би утворити і ввести в життя Лупу — а взяв Виділ краєвий ту справу під розвагу за повною згодою партії Ончула і сї заступників в Виділ краєвим: Лупу та Сімьоновича. А перший крок до сего, покликане дотеперішного директова Пашкіса на директора банку краєвого, наступило як-раз на підставі реферату д-ра Лупу в Виділ краєвим. (Слухайте! Слухайте!) На то заангажоване згодили ся на давнійшій конференції, яка відбула ся у мене, послаи Ончул і Лупу доперва тоді, коли я ще раз зобов'язав ся з моїм клубом голосувати на Лупу яко президента банку після давньої угоди. Але як вже після того фузії мала бути доконана, і ми знов зібрали ся в Відні у мене на конференцію в тій справі, то Ончул навіть і не згадував нічого про розширене тої умови, задля розширення круга діланя банку викликаного фузією. А вже-ж прецінь і тоді міг тов. Ончул навести аргументи за тим, щоб его швагра Лупу іменувати доживотним президентом з найбільшою платнею, яку денебудь який президент банку краєвого побірає, як то се він нам нині оновідає. Але він того не робив, бо він знав, що нас до того нечуваного жаданя приєднати не може, а в разі нашої відмови не був ще певний згоди консерватистів. Доперва перед полуднем першого засідання теперішньої нашої сесії прийшов Ончул до мене з тою пропозицією, але ще дуже обережно. Відважним і національно готовим до борби за виборене тої синектури для свого швагра став він доперва тоді, коли панове консервативні Румуни зробили то, чого я навіть по них не сподівався — а я ніколи не мав високого розуміння про ту кліку в краю (Веселість) — а іменно відважили ся за ту ціну взяти на службу вільнодумних румунських послів. (Живі признання). Чи вони через те купили собі і румунський нарід і чи ним ще будуть по сїм скандалі могли диспонувати панове вільнодумні румунські товариші — се покаже будучність! (Цілком слушно!) Аж до хвилі, в якій тов. Ончул зажадав від нас доживотного іменованя президентом свого швагра з кольосальною платнею, ми держали ся строго першої умови, щоб після неї вибрати Лупу президентом. Правда вже за ту першу угоду роблено нам багато закидів, але кожний діставав від нас, а особливо від мене і д-ра Стоцкого таку відповідь: „Ми Русини зв'язані вже словом!“ В виду сего виводи тов. Ончула і его аліянта Волчиньського, які закидають нам дволичну гру — є схоплени з воздуха, як се вже дехто нині зазначив і я їх в імені Русинів відпираю з цілою рішучістю. (Признання і огляски).

Національні постулати, чи родинні інтереси?

Тов. Ончул каже, що жадане стабілізації — а радше доживот-

ного заосмотрення і високої платні — „впливає з почувань румунської народної душі, з національної конечности!“ А на хвилю перед тим сказав він: „З тим жаданем виступили консерватисти!“ На се відповідаю ему: Від колиж то консерватисти стали знатоками порушень душі румунського народу? (Сміх). Де, в якій краї, в якій партії сьвіта справа заосмотрення і справа родинна є національним постулатом? (Живі признання).

А тепер переходжу до наміреної комуляції гідности президента з мандатом Виділу краєвого. Коли тов. Ончул поставив жадане доживотної президентури, то заявив, що его швагер зложить всі уряди, з виїмком мандату до сойму. Сего держимо ся тим більше, що, як вже заявив др. Штравхер, і те жадане є під зглядом правним неоправдане, одним словом: нечуване! (Признання). Ончул і Волчиньський закинули нам Русинам особлившу захланність, могутність і охоту трасти цілим краєм. Коли-б се було правдою, ми-б нині мали більшість! За ціну сповнення своєї захланности був би ще Ончул напевно якийсь час зі своїми товаришами боров ся хоробро проти консерватистів. Але ми їх утратили, бо наші переконання не йдуть за неоправданою силою, але бажають чесної праці для нашого народу. (Признання). Ми не чуємо ся покликаними вести провідну роль в тім краю, бо як я вже в попереднім році заявив, ми знаємо свої слабкі сторони: Брак нам великої посїлости й маємо мало інтелігенції! Для того прямуємо ні до чого иншого, як до тихого, культурального та господарского розвитку. (Признання). Що пос. др. Стоцкий став заступником маршалка краєвого, се для нас Русинів — поза довірем цісарським, яке в тім іменованю проявляє ся — є безвартісне. Ми дуже байдужно думаємо про сї річи — і добре функціонуюча руска каса райфайзенська, або инший поступ культуральний і економічний має для нас багато більше вартости, як осягнене такого визначного становища. (Живі признання).

Тов. др. Стоцкий, его обичайна повага, его пильність, его повна пожертвованя любов до народу, з якого він походить, були так у руского народу цінені, що та гідність цілком не могла піднести его значіння серед народу! (Живі признання). Що ми хотіли узурпувати провід у банку — се сьвідомо брехня. Натомість правдою є, що ми готові були навіть позволити упасти кандидатурі его на віцепрезидента банку, коли-б Ви були не зробили президентом агітатора Лупу. (Слухайте!) Але-ж Ви не можете жадати, щоб ми навіть не поставили нашого мужа довіря, яко сторожа наших інтересів, коли Ви робите на неозначений час президентом Вашого першого агітатора.

Вільнодумства п. Ончула на Буковині вже не знищить!

Тов. Ончул сказав: коли відпаде злучуючий нас кіт, то перша національна ріжниця мусіла розбити союз, а така ріжниця хвилі се власне питає банкової президентури, кіт який лучить нас, що ще і нині творимо союз, не упав зовсім і его

творить наша честь і правота, чистота наших політичних переконань і свідомість, що виступлене 5 румунських панів, яких національні мотиви хіба вистарчають я освітлив і 2 христ. Німців, якими я ще раз займуся, ще цілком не в силі знищити ідеї вільнодумства в краю. (*Живі признання*.)

Тов. Ончул, який брав так значну участь в поглибленню тої ідеї в народі, дуже милить ся, коли думає, що зуміє вільнодумне населення в краю знов так скоро повести на службу давних визискувачів — а нинішніх своїх товаришів — і виграти справу аргументом, що „Лупу мусів стати президентом банку!“ (*Живі признання*.)

Відманови в альбом!

Твердження, яке упало тут підчас дебати, що теперішній вільнодумний союз є тільки родом зміщеного руского клубу є так само невірним, як тенденційним. Я констатую, що як і в давнішому вільнодумнім союзі, так і в теперішнім Русини всіма силами стараються підносити лише найконеваційші національні інтереси, а впрочім звертаємо особлившу увагу на вражливість Німців, щоби в Союзі залагодити питання передовсім економічні без взаємного зачіплювання, без охоти майоризованя одної або другої сторони. Тов. Відман, який свого часу, як ми ще сиділи в маленькім союзі — ми Русини, 1 Жид і 1 Румун — який кажу з таким одушевленням підніс наші ідеї і нашу працю в великодушній статті, поставивши своїм німецьким товаришам пос. Левицького, яко взір постійності переконань, (*Веселість, оплески!*) той сам пан Відман дивує ся тепер, як его товариші, що з ним тоді увійшли до Союзу, того союзу не покидають, не маючи до того ніякої причини! (*Славно!*) Пан Відман шукає вже від довшого часу за причинами, щоби так послів жидівських як і своїх ліберальних товаришів оклеветувати, а послідніх хоче конче підхвнути в християнсько-німецькім напрямку. Я даю ему щирю пораду. От нехай він свій мандат зложить і кандидує на ново, можливо, що тоді голоси німецькі і волоскі виберуть його на ново. Але як довго більшість його виборців складає ся з Жидів, то се є некорректно їздити на конику арийсько-німецьких принципів! Пане Відмане! Ви покликуєте ся на німецькі острови, розсіпані по краю; невже вони творять окрему курию, із якої ви послуєте? Таж вас післали сюда для заступлювання своїх інтересів Мошко, Сруль, Ізаак, Лейба, Файбіш, ви як кандидат навіть торжественно обіцявали їм те заступництво, а тут хочете заступати тевтонського Вальтера?! (*Загальний сміх і гримаси оплески*.) Вибачте пане товаришу, так робити не годять ся! Се так само погане, як Ваш виступ із „Вільнодумного Союзу“ і Ваша нагла зміна переконань, за яку Вам заплатили консерватисти віцепрезидентурою банковою! (*Ожиглені оплески!*)

Тепер панове, мої виводи добігають до кінця. Повтаряю, що всі бесідники із мого союзу сказали що до нашого становища у банківій справі, а то, що ми голосувати мєм за статутом і за фюзією краєвого банку із поземельним. (*Славно!*) Нас деякі круги хотіли спровокувати, щоб ми у так важній справі, що її признала свого часу вільно-

думна партія одною із найважніших точок своєї програми, не допустили до цілковитого полагодження.

Я знаю добре, як би то консерватисти відходили від розуму з радості, коли-б ми були завели обструкцію в тій справі, бо таким чином за одним махом упало би діло Вільнодумного Союзу враз із Ончулом та Лупу. Се було ваше побожне бажане (*Правда!*) і товариш Ончул, той наївний чоловічок із Берна, що являє ся тепер у трох „нишньому“ світі, був би попав у ту медвежу яму, коли-б ми его були не витягнули з неї в час. На жаль доля захотіла, що ми — его колишні союзники — мусимо і его витягати із тої ями в інтересі самої справи.

Всі ми у „Вільнодумному Союзі“ не бавимо ся принципами і програмами — і ані гумор, ані поганий настрій, який в тім случаю є цілком оправданий, не можуть нас відвести від того, щоб ми не розбирали всякого питання з повагою і зі становища інтересів наших виборців. Предложено банкове, особливе в своїй теперішній формі — фюзія з позем. кредит. заведенем — впливає з інтересу всіх наших виборців і для того ми з повним переконанем голосуємо за ним, хоть на жаль з ним є звязане так погане питання особисте. Ми зробили все, мої панове з теперішньої більшости, щоби в тій послідній справі розбудити Ваше сумління. На Вас спадає відвічальність, коли Ви не хотіли слухати! (*Живі признання*.)

Одні збори які — як я вже згадав — скликано ad hoc платними і неплатними агітаторами з можливим лише вирафіюванням, не в силі увільнити вас від тої відвічальности. Поцілуй між пп. Бежаном і Авреєм Ончулом міг в розпалених шовіністичними бесідами учасниках зборів викликати замовлені оклики: Sa traiesca, але у спокійних мешканців краю причинить ся він тільки до розбудження найбільшого недовіря проти кожного кроку Авреля Ончула, в яким они виділи доси правдивого приятеля народу і чесного борця за інтереси народу проти старої кліки. (*Признання*.) І то невдоволене народу зміняє ще нас в сїм, щоби ми піддержали наше veto проти іменованя д-ра Лупу президентом банку на необмежений час і проти комуняції того становища з мандатом до Виділу краєвого. Охотно голосуємо на Румуна на се становище — і після нашої обітницї на д-ра Лупу — але на час соймової легіслатури при задержаню зі сторони Виділу краєвого кінцевої контролі, яку комуняція має зробити ілюзоричною. (*Притакнування*.)

Пос. др. Волчинський у вступі своєї нинішньої бесіди висказав надію, щоб банк не був політичним мячем. Мої панове, з моїх слів зрозумієте, що нами на нашім становищі нічо иншого не кермує, як те саме бажане. Але трудно нам се уважати за поважне бажане у Вас з більшости; переважна більшість людей, що мають вибрати заряд банку, зійшла ся при так дивних відносинах. Намірене розбити нашого союзу, національний шовінізм, особиста користолюбивість, ненависть до руского народу і его провідників є кітом, який Вас лучить, але румунський народ мусить зажадати і зажадає від Вас діл,

нім заявить згоду свою з Вашим збратанем ся!

Я бою ся і то певно не без підстави, що той банк має Вам уможливити діла! (*Живі признання*.)

Маючий бути вибраним заряд банку, зміцнений готовим на все п. Відманом, який в політиці є до всего (*Веселість*), використовують своїм виливом, панове консерватисти, а колишній многонадійний демократ Лупу буде мусів віддячити ся їм в роли президента банку. Се достаточна для нас причина до недовіря! (*Цілкою слушно! признання!*) Коло мене і тов. Смал-Стоцького, якого робота ту у краю — я можу се без пересадки сказати — є картою записаною дуже чітким письмом, яка нам тільки честь може принести, збирає ся ціла нинішня коаліція. Але обами не перестанемо, свободні від всякої ненависти проти румунської нації, у виглядаючи права Німців, Румунів, Жидів і всіх инших ту в краю, працювати чесно для нашого народу, кермуючи ся лише нашим сумлінням. (*Живі признання*.) Правдиві приятелі вільнодумства, правдиві чесні прямованя для добра народа і добра нашої вітчизни знайдуть нас завжди по своїм боцї. Так поступали ми дотепер і так будемо ми і руский народ дальше поступати. (*Живі признання*.) Я сказав уже, що вірю в ідеалізм, вірю, що честь і справедливість мусять побідити і в житю політичнім — і ваші егоїстичні забаги розібють ся о вал нашого союзу! (*Дуже слушно!*)

Щоби лише край не поносив коштів тої борби і Вашої неприродної коаліції — отсе сердечне бажане моє і кожного вірного сина своєї вітчизни! (*Живі довготривалі признання в палаті і на галерії. Бесідникив гратулюють*.)

Росія й Японія.

В Росії мобілізація на цілій ділі. Крім двох корпусів в Києві і Петербурзі мають ще мобілізувати корпус варшавський. Не знати лише, чи мобілізація піде так спокійно, як би керівничі сфери сего собі бажали.

Комітет конституційної партії в Токіо, спречував умовини мира в отсій резолюції: „Хотай не є потрібною річю в подробицях означувати умовини мира, то однак уважаємо за потрібне заявити, що так для досягненя цілий війни, визначеня в хвили почину війни, як також задля забезпеченя нашої держави на будуче і задля утриваленя мира на сході Азії і опертя его на тривалій основі вимагаємо від Росії, щоб она відступила певну часть землі і щоб звернула кошта военні, та в кінці жадаємо урегулюваня квестиї що до Манджурії і Кореї“. Сю резолюцію вручено президентови міністрів. Партія поступова видала відозву, в якій ставить ті самі умовини з додатком ще кількох менше важних точок.

Після офіційальних жерел находило ся дня 30-го цвітня в японській неволи 60,297 Росиян, а то 10 генералів і адміралів, 70 штабових офіцерів, 884 инших офіцерів, 8,557 підофіцерів і 50,768 рядових солдатів.

НОВИНКИ.

Чернівці, 1. липня 1905.

Указ із 1876. р. перед комітетом міністрів. На засіданю комітету рос. міністрів із 26. червня обсуджувано

резерват м'яістрів народної просвіти і внутрішніх справ про знесення обмежень в справі печатаня книжок в українській мові. Як сю справу порішено, поки що нам не звісно.

Справа Краєвого банку. Найвисшою постановою з дня 29. червня с. р. санкціонував цар соймовий законопроект заложеня „Буков. Банку краєвого“. Отже з днем 1. липня починає банк краєвий функціонувати в приміщеню давного Бук. позем. заведеня кредитового. Дня 29. і 30. червня, зложили дотеперішні урядники Бук. позем. заведеня кред. присягу на руки заступника маршала проф. Стоцького і члена виділу краєв. д-ра Волчинського, а директор Пашкіс переняв іменем „Банку краєвого“ актива і пасива позем. кред. заведеня, бо від 1. липня урядує вже в Банку краєвим.

Нова татарська часопись в Росії. Російське правительство дозволило Баядітові видавати в Петербурзі татарську часопись „Нур“. Подібного дозволу Українцям добитись прямо годі!

Страйки рільні на Угорщині. На днях вибухли в багатьох місцевостях — між иншими в комітатах Шегзар і Вешпрім — Угорці рільні страйки. Страйкарі жадають підвищення платні до подвійної висоти, та лише 4 дні робочих в тижни, що дідичі вважають за неможливе до узгодженя. До страйкуючих прилучила ся також служба двірська. Страйк ширить ся. Зареквіровано військо.

Змова військова. „Local-Anzeiger“ доносить з Петербурга: Задля революції в Варшаві і Лодзі також петербуржські робітники зачинають ся бурити. Серед залогів в Царскім Селі панує велике занепокоєне. Розкинуто там цілі стоси прокламацій, які взивають жовірів, щоби не стріляли до люду, заперевіючи, що офіцери вже до того урочисто зобов'язали ся. Має бути фактом, що цілий ряд офіцерів принав такі зобов'язання перед звисним товариством: „Вільний економічний Союз“. Товариство те взиває тепер також офіцерів в московськім окрузі военнім, щоби пішли за приміром своїх петербуржських товаришів! Предсідателем того стоваришення є гр. Гайден, який був членом депутації земств, котру недавно прийняв на аудієнції цар в Царскім Селі. В Ковні арештовано 5 офіцерів, котрим закидають, що з недостаточною енергією виступали проти революціоністів.

Роздача свідомств за біжучий цівір відбуде ся 30. червня в семінарії учительській, муж. і жін. 1. липня в І. держ. гімназії; 4. липня в ліцею дівочім; 8. липня в правосл. висшій школі реальній; 10. липня в ІІ. держ. гімназії, а 15. липня в ІІІ. держ. гімназії.

За мучене з'вірят потягнуто вчора до одвічальности візника Мозеса Гайтнера з Кучки, за те що знущав ся над своїми кінями.

З магістрату. Д. 1. липня о год. 6 вечером відбуде ся спеціальне засідане магістрату в справі закупленя нового будинку університетського на мійські ціли.

Із ц. к. університету. П. М. Делігіша промовано на нашім університеті в середу по полудни, на степені доктора прав. Промотором, був проф. др. Ератх.

З пошти. Ад'юнкта Франц Меншіга в Чернівцях на власну просьбу перенесено до Відня.

Русини Буковинської землі!

Прибувайте десятками тисячів, на народне віче,

що відбуде ся дня 7. липня с. р., в день св. Івана Хрестителя.

В інтересі загроженої народної справи, треба нам всім явитись на віче, як один муж!

Оголошення Кас райфайзенських.

Перші загальні збори народної каси позичкової і щадничої для громади Жадова-Діброва відбудуться дня 12. липня 1905 р. о год. 2-гій пополуд. в домі Іллі Палагнюка з таким дневним порядком: 1. Вибір ради надзорчої, 2. установлене стопи процентової для вкладок щадничих і пожичок, 3. Установлене висоти пайів, вкладок щадничих і пожичок, 4. Ріжні справи. *Ілля Палагнюк, началь.*

Композиції Ярославенка

на фортеп'яні

64 (1-6) „Любовці“ вальс по К. 1-50

І. Народний Марш, К. 1-

продають ся в книгарні Г. Пардіного в ЧЕРНІВЦЯХ в Галичині по всіх книгарнях.

Головний склад „Українська накладка“ у Львові ул. Броновська ч. 8. Чекkonto 869-909.

Ц. к. Високим правительством концесіоноване

Міжнародне бюро для подорожи „Globus“

в Чернівцях (Буковина)

ул. Ратушева ч. 14. (Matildenhof)

продає залізничні і корабельні карти їзди до всіх місцевостей в Європі, Азії, **Америці, Канаді, Африці, Австралії** і пр. і пр.

Всяких вияснень в справі їзди де-не-будь уділяє ся **даром.**

53 (7-2)

Hamburg—Amerika Linie

Проста переправа без пересідання.

Знанням із своєї скорості поштовим і поштовим кораблем т. зв. *Doppeldeckschiffen Schnelldampfer.*

З Гамбургу до Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудневої Африки і Східної Азії.

Парівці „Гамбург—Америка“ ліній відзначають ся тим, що суть заосмотрені в знаменитий харч, чисті каюти, і пасажери їдуть ними скоро і безпечно.

Видача карт до всіх естацій Сполучених держав і до Канади

Близькі услів'я уділяє охотно **ГЕНЕРАЛЬНА АГЕНЦІЯ ДЛЯ БУКОВИНИ.**

57 (4-5)

Чернівці, ул. Паньська 16.

AUSTRO-AMERICANA.

Австрійське сполучення акційне корабельно-перевозове тов. в Трієсті.

Правдивий пасажирський оборот до Америки через Трієст-Нью-Йорк.

Генеральна АГЕНЦІЯ для ГАЛИЧНИНИ і БУКОВИНИ:

Гольдлюст і Спілка

Чернівці, ул. Палати краєвої 6.

Для провінцій приймає ся агентів.

58 (4-10) н.

Мужеске, дамске і діточе Етаблісема

ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ

Чернівці, Ринок 5. (готель „під чорним Орлом“)

23 (16-24)

поручаю на весну і літо

Новости дамської конфекції і мужескої гардероби

найновішого рода

Спеціальности в уборах діточих.

Все після найновішого крою і наймоднійшої англійської і французької моди.

Дешеві сталі ціни — явні на кожній штучці.

Високим Ц. к. правительством концесіонована

Високим Ц. к. правительством концесіонована

RED STAR LINE

Лінія червоної зірки

Львів

37 (12-12)

перед тим: ул. на Болоні ч. 8. І поверх, тепер: ул. Городецька ч. 89. II поверх, напротів головного жел. двірця.

Перевозить пасажирів впрот ві Львова через Антверпен до Америки північної Канади поштовими пароходами. Продажа карт американських залізниць у всіх напрямках. — Проспекта даром і оплатно.

Марка охоронна: котвиця

LINIMENT. CAPS. COMP.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий **усмирюючий лін на втиранє** по ціні 80 сот., 1-40 кор. і 2 кор. можна купити у всіх аптеках.

Просимо жадати сей загально улюблений лін все лише в оригінальних флашках з нашим охронним знаком „Котвиця“ з антики Ріхтера і для остоорожности приймати лише флашки тим охронним знаком яко правдиві.

46 (38-40)

Аптека Ріхтера

„під золотим львом“ у Празі, улица Єлисавети ч. 5.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Поручаю найбільший вибір літніх артикулів після нановішої моди.

Парасолі від сонця, чисті шовкові з наймоднійшими ручками. Чорні Eu tout eas (гаранція через один рік, у всіх модних краках. Цигарниці і прочі подібні артикули після поспадної моди. Парасольки дитинячі, парасолі від дощу, для панів, пань і дітей, ріжного рода

Товари обувні з американської фабрики Nathaway Soule & Harrington в Бостоні. Самостійна продаж обуви в Boxealt і Chevreaux, черевки систему д-ра Ламана і сандалики Кнайца, півчеревки домашні і ріжні найліпшої якості для панів і дам як також черевки до виправ гімнастичних.

Артикули шпортові. Вибувачі до гри Lawn-Tennis, бальони, болці, шапки, і т. п. до того прибори.

Рукавички Glacé, Châir, шовкові, півшовкові, а жош всьлякого рода. Паньчохи, дамські ситки, паньчохи для дітей найліпший виріб ситковий кафтанички, зарукавочки у всіх модних краках

Капелюхи найліпші Panama, Abanilla фьлорентинські, з різко вої соломки, найліпших заграничних фабрика-

Дамські шпортові шапочки англійські в ріжних краках, найліпших фабрикатів

Капелюхи фільцові легкі літні після моди, в ріжнородних краках

Шапочки для панів дітей з ріжного штофу і ріжної сорта звичайні і до подоржки.

Біле з правдивого англійського вельфу, в десень білі пікові, гладкі, фальшовані під гарантією. Ковнярики і маншети, білі і в краках.

Краватки тукраєні і англійські, кожного місяця нові.

Артикули до подорожи. Найбільший вибір валізок, куфрів, пуделок, ташок, клупків і ремінців до паковани, касет, цигарових мішочків, нецезарків, пледів, мішків на біле дамських мошонки на дорожність і т. д.

Склад гоудиярської фабрики обуви А. Л. Porper.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застереження. — Рекламациі неона-
чатні відліт від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„пів року	10 „ — „
„чверть року	5 „ — „
„місяць	1 „ 70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсератом
платні в Чернівцях.

ЗАЯВА.

Деякі газети рознесли по краю вість що межі Русинами на Буковині прийшло до роздору і поділу на дві партії. Супроти сего заявляє підписаний комітет, що сї вісті зовсім неоправдані, бо наради Русинів, які відбували ся в по-сліднім часі, мали на цілі єдино ще тіснішу організацію Русинів на Буковині, а добутком тих нарад була повна єдність і згода. Наради закінчили ся тим, що на зборах дня 26. червня с. р. ухвалено од-нодушно засади, на яких має ся перепровадити і усталити політич-ну організацію Русинів на Буко-вині. На те вибрано підписаний комітет, котрий в порозуміню з рускими послами має приготувати вибір народного комітету з цілого краю, що має стояти на сторожі всіх народних справ і утримувати неустанні зносини межі народом, провідниками і послами рускими.

Чернівці, 3. липня 1905.

За комітет:

Радник Др. Володимир Филипович
голова.

Одеска революта.

(Ориг. допись).

Одеса, 30. VI. 1905.

В Одесі, як і по иньших вели-ких і малих містах, почала ся ре-волюція.

У неділю, 26. н. ст. одеський градоначальник Нейдгарт звелів за-арештувати кількох, кажуть, до 20-ти робочих, що зібрали ся на березі моря порадитись про страйк, що тягнеть ся на де-яких фабри-ках уже більш місяця.

Другого дня по арешті почали ся загальні страйки з метою доби-тись визволення беззаконно заареш-тованих. На передмісті Пересип, де більшість фабрик та заводів, зібра-лись робочі — страйкарі коло за-воду Гена. Незабаром уродилась тут поліція й козаки. Страйк був цілком спокійний, але поліція зве-ліла робочим розходитись. Робочі не схотіли, бо ще не обговорили свої справи.

Тоді помічник пристава Пара-щенко, що колись був офіцером і був вигнаний з військової служби, почав їх страхати тим, що звелить козакам стріляти. З юрби вийшов один робочий і звертаючись до Па-ращенкока спитав: „Хиба справді стріляти мете?“

— Стріляти му!

— Ну то починайте з мене!

— Розійдїть ся!

— Ну-ж стріляйте! і робочий розхристав свої груди.

Паращенко вхопив револьвер і враз убив робочого...

Юрба всхлиувала ся... Пона-бирала каміння. Тоді козакий офі-

цер те-ж вистрілив у робочих і ту-ж мить був збитий камінням з коня. Почалась баталія.

До робочих пристали різники з мійських різниць з своїми ножа-ми. Козаки стріляли. Багато робо-чих вбито, кажуть від 20 до 60. З козаків і поліції убито 3—4, одного офіцера, і багато поранено.

У вівторок, 28. н. ст. цілий день розїздили по місті патрулі ко-заків. По місті ходили також ро-бочі з червоними прапорами, з ре-волюційними піснями. Скрізь бо-гато народу, наче свята. То там то тут були окремі бійки козаків з публікою, а на розі Преображен-ської й Успенської улиці зроблено барикади — телеграфічні стовпи, вагон трамвайний, трам. карета і ин. Звідси стріляли в козаків, прав-да не довго, бо хоробре воїнство швидко одержало перемогу. На бари-кадах убито коло десяти, багато поранено. Але й з боку воїнства убито помічника пристава і кількох царатників. Усі склепи позамикані, трамвайні рухи спинені. Страйкарі обходили фабрики, прилучали ин-ших робочих до себе. Брали в буд-инках позамикані, з присутних місць повиходили всі. Тільки в Ліонському кредиті було відчинено, там була звичайна робота. Страй-карі побили тут вікна, а як наско-чили козаки, то скінчилась бійка, у якій був убитий козакий офіцер кулею в лоб.

У вечері о 9 і пів год. один з революціонерів хотів кинути бомбу в козаків, що стояли коло Собору. Поліцей се помітив, побіг за ним, тоді той кинув сю бомбу просто на него. Поліцейанта розірвало на шмат-ки, які розкидало геть далеко аж на дах трьохповерхового будинку. При цьому був убитий і той, хто кинув бомбу і де-хто поранений. Пізно у вечері прийшов у гавань великий панцирник „Потемкин Тавричеський“, найкращий з чорномор-ської флотії, що перед двома ро-ками був збудований у Миколаєві і коштував коло 5 мільонів корон. При йому дві міноноски. У ранці 28. н. ст. від панцирника відійшов баркас до берега, на якому матроси привезли убитого товариша і по-клали його на березі Практичної гавані. На грудях у небіщика ле-жав напис, що його вбив старший офіцер за те, що він сказав, що борщ не добрий. А у них припи-сано: „Один за всіх і всі за од-ного!“ і, кажуть, напис кінчав ся покликом до свободи. Матроси, що привезли трупа, пояснили народowi, що за сю смерть товариша вони перебили своїх начальників, поки-дали їх у море, а де-яких звязали й укинули в тюрму, щоб віддати до суду. Те-ж саме зроблено і на мі-ноносках. Вони закликали народ до свободи, казали, що мають з'язки з робочими і йдуть разом з нами попліч в справі визволення Росії.

Співчуте до матросів незвичай-

не в усіх верствах суспільности. Усі говорили про них з надією, що вони заберуть в свої руки місто і настановлять новий уряд республі-канський.

Небіщику назбирало силу гро-шей на похорони. Матроси відвезли трупа назад, послали одну міно-носку в Севастополь, що-б спові-стити товаришів про свій учинок і кликати їх приєднатись до себе в чому вони були певні.

По тім вони сказали властям, що їм потрібний вугіль і харчі. За-все вони платити муть гроші. Аби не було перешкоди грузити ся, во-ни потребували, щоб уся поліція вийшла з порту. Коли власті не вдовольнять сї їхні бажання, то бу-дуть бомбардувати місто.

У відповідь на се в порт були послані козаки. Як тільки вони тут з'явилися, міноноска підняла боевий прапор і наладилась стріляти. Тоді козаки швидко повернули назад і утікли. Гавань фактично остала в руках матросів. Почалась нагрудка панцирника вуглем, закупою харчей.

Військо висіло на верхах міста понад портом. З ранку в порт лю-дям було вільно входити окрім по-ліції.

Годин у три в порт понаходили погромщики. Се організована від градоначальника Нейдгарта банда, що призначалась для погрому Жи-дів. Погромщики почали розбивати портові гамазеї, гарбувати чуже добро, виносити й увозити його по своїх хатах. Поліція й військо ніби нічого не бачили, не борони-ли їм. Се, кажуть, була контр-ре-волюційна міна п. Нейдгарта, аби залякати мешканців, аби звернути симпатії людей до правительства. По тім погромщики понапивали ся і п'яні нагарбованими дорогими ви-нами, почали підпалювати о годині 7 гамазеї, обливаючи все нафтою. Коли се діялось у порту, поліція воювала з публікою, що ходила по вулицях міста. Нагайки козацькі мали почесне місце весь день. Були невеличкі бійки, кинуто 2—3 бом-би, а одна в 9 і пів години коло монумента Катерини, що налякала публіку, козацьких коний і пора-нила одного козака.

Вечером на всіх улицях, що ведуть до моря, засіли козаки, сал-дати та поліція і вже нікого не пропускали; в порті навіть стріляли в народ, що підходив сюди, ціка-влючись величезною пожежою в га-вані. Між иньшим був даний стріл з бульвару вздовж Катерининської улиці в прохожих, убито коло 15 чоловіка, деякі на третьому квар-талі, багато поранено.

Тим часом у порту пожежа розгулялась до грандіозних розмі-рів. Кажуть, що її було видно з сел, що верст 3450 від Одеси.

Горів Новий мол, Практична гавань, Андросовський мол і побе-режа до естокади. Далі вогонь пе-рекинув ся на естокаду і на паро-

ходи, з яких згоріло три великих і кілька малих.

П'яні погромщики ще валили ся в порту і напевне багато з них по-горіло. Годин коло 12 у ночі охо-ронні війська з верхів міста, де си-діли, почали стріляти в порт у по-громщиків, які, очевидно, пере-ступили програму, що їм була да-на. Спершу гримнули салви з буль-вару, а там з других місць мійських, а також з Пересипи і з Карантїну, коло якого побудовані таможенні будинки й гамазеї. Скільки людей перебито невідомо, кажуть 200, 500 навіть 1500. У всякому разі дуже багато, бо стріляли всю ніч, хоч правда більшість салдат стрі-ляло на вітер, посяняючи публіці, що вони цілком стоять на боці ма-тросів та революціонерів, але їм не так легко скинути своїх начальни-ків, як у флотії. Публіка до сал-дат, здебільшого запасних, відноси-лась з деяким довірем, бо вони пе-ресвідчиво ухилялись від непотріб-ного насильства. За те козаки по-водять ся як звірі, кидають ся і б'ють публіку без ніякої потреби, навіть поодиноких прохожих. Через се їм найбільше було подаровано бомб, революційних куль та каміння. Навіть поліція поводить ся гу-манейніше ніж козаки, правда, може зі страху.

Увесь четвер 29. н. ст. у місті було тихо, але мешканці найбільше турбували ся. Трамваї не ходять, багато виїздить з міста, хто куди може...

Цілий день увесь інтерес меш-канців сконцентрував ся на панцир-нику „Потемкин“. З ранку матроси вислали на берег кількох товари-шів заявити властям, що вони тре-бують, аби безневинно убитий то-вариш їхній був похований з вій-ськовою пошаною у місті на кладо-вищі, щоб над ним були виконані всі військові звичаї, що з „Потем-кина“ будуть вислані де-кілька душ провадити тіло, але щоб власті дали слово, що не заарештують їх, не перешкодять чим процесії, а инакше вони будуть бомбардувати місто. Командуючий військами гене-рал Коханов згодив ся на всі умо-ви, дав їм слово, що забезпечує їхні особи, тільки, що-б вони були не озброєні. Небіщика справді хо-вано по військовому звичаю, на вій-ськовому кладовищі о 4 годині по-обі... Було військо і багато народу.

З кладовища матроси вертались до панцирника на фіякрах. Але, як завжди буває в уряді нашому, від малого й до найбільшого, він не додержав слова і віддав місто на зруйнування, а мешканців на смерть: на вулиці у місті матроси були за-арештовані...

Позаяк до 7-ої години вони не вернулись до товаришів, панцирник зняв ся з місця, відійшов трохи у море і по черзі через 5—10 хви-лин пустив три холостих набойів з гармат, а тоді підняв бойовий пра-

пор... О 7 і пів години полетів з „Потемкина“ перший бойовий набій, упав в осередку міста, відбивши ріг будинку. О 7¼ полетів другий бойовий набій, упавши на передмісті Бугайка біля броварів...

За 10 хвилин по сьому, бойовий прапор був спущений... Мабуть вернули товариші. Місто на воєнному стані. У вечері скрізь темно, ліхтарі не горять, народу дуже мало... „Потемкин“ раз-по-раз освічує електричним рефлектором місто, наводячи пострах на похлихливих мешканців. Тисячі розмаїтих чутюк ходять по місті. Дожидають цілої чорноморської ескадри і або місто буде в руках матросів, або буде морський бій. На верхи міста становлять гармати. Кажуть, під'їздить військо з других міст... 30. н. ст. до 12 години спокійно, але панцирник стоїть грізно. М. Міцантин.

„Князь Потемкин“, про якого донесли вчорашні телеграми, що він піддав ся флоту чорноморській без одного вистрілу, не тільки не піддав ся, але дістав ще поміч від панцирника „Юрій Победоносцев“, який також забунтував. В виду сего флота чорноморська Крігера відплила назад до Севастополя, де відбулася сечасна нарада воєнна, після якої дозволено висісти на сушу тим матросам і офіцерам, які о те просили, а резервістам з рр. 1886—1899 дозволено вернути на двомісячний урлоп домів. — З Букарешту доносять, що панцирник „Князь Потемкин“ вплинув до порту Констанца в Румунії, де его вівано або до виїзду з пристані, або зажадано щоб матроси без зброї висіли на сушу, де їх прийме ся гостинно як дезертирів. „Юрій Победоносцев“ остав в Одесі. Доносять також, що і третій якийсь панцирник забунтував ся, та що Крігер вислав за ним погоню. Цар на вість, про революцію в Одесі і бунт матросів, страшно перелякав ся і зажадав як найострішого здавлення бунту за всяку ціну. Та здає ся, що нема кому сповнити царського бажання, бо ті кораблі, які ще не збунтували ся явно не мають охоти, а може і сили бити ся з товаришами.

Акція не-німецького студентства черновецького університету.

Одержуємо ось такий комунікат із просьбою о поміщені:

В понеділок, дня 3. с. м. о 12-й год. в полудне явив ся у его магініфценції ректора депутация не-німецького національного студентства, зложена із голов 8-мох дальше названих товариств і передала ему отсе пропамятне письмо: „Ваша Магініфценціє! Високоповажаний Пана Ректор! Німецькі професори нашого університету перевели на товариському зборі дня 22. червня б. р. ось таку ухвалу: „Супроти задуманих виборів ректора на р. 1905/6 висловлюємо горяче бажане, щоб представителі університету являв ся тільки тоді на студентських сходинах, коли буде мати в кождім відокремленім случаю достаточну запоруку, що мова на Alma mater буде вимовлена виключно у німецькій мові.“ Не-німецьке студентство нашого університету добає в сій ухвалі — якби єї введено в жите — очевидне порушене своїх народних прав запоручених основними законами, а передовсім їх XIX. артикулом, який признає кождому народови ненарушиме право берети і розвивати свою національність і мову і запоручує рівноправність усіх краєвих мов у школі, уряді і публічному житю. Наведена ухвала вразила би як найбільше також і так зв'язні природні почування кождого народу, яких плекане студентство. Ми не хочемо сумнівати ся в правоту німецьких професорів, але ми переконані, що панове німецькі професори не розважили далекосягності наслідків, які мати ме примінене названої ухвали, яка влучила нас у найчутливіше місце і вводить нас у конфлікт із нашими найсвятішими обов'язками. Годі нам прийняти се, щоб ні-

мецькі професори — які, як вірні сини свого народу, вміють на кождому кроці заступати ся за свої національні переконання — малиб заступити шлях національним переконанням інших рівноправних народів. Ми не хочемо припускати, щоб загрожене мирних відносин на нашій Alma mater мало вийти із кругів, які є покликані на те, щоб так потрібний для нашого університету мир оборонювали і кождий атак на нього як найбільш рішучо відпирали. Із повним довірем звертаємо ся отсим через Вашу М.ін. до німецьких професорів із просьбою, щоб вони не допустили до есентуальних, необчислимих наслідків такої ухвали, та щоб як найшвидше дали нам вистарчаючу запоруку, що національний мир буде захищений та що національні принципи не-німецького студентства, яке творить значно переважуючу більшість (89 проц.) нашого університету і тривало признає і буде признавати німецький характер Alma mater-и, будуть так само респектовані як студентів німецьких. За теолог. акад. тов. „Academia Orthodoxa“ студ. богослов. Іван Берар (вр.), за рум. акад. тов. „Дачія“ канд. філ. Лівій Маріян (вр.), за жид. нац. акад. тов. „Емунат“ студ. прав. С. Швід (вр.), за рум. акад. тов. „Жуніміа“ студ. філ. Алексій Прокопович, за тов. польск. акад. „Огніско“ канд. прав. Адам Мендрак (вр.), за тов. укр. студ. „Січ“ канд. прав. Ярослав Веселовський (вр.), за тов. руських акад. „Союз“ студ. філ. Плитон Мігуля (вр.), за жид. нац. акад. тов. „Зефіра“ канд. філ. Саломон Горнштайн (вр.). — На промову депутатів, у якій із натиском піднесено, що не-німецькі студенти хотять поступати вповні лояльно, щоб ніяк не розбивати добрих взаємин між студентами, а професорами відповів ректор дуже звичливо. Він заявив, що приватно висловлене бажане німецьких професорів не обов'язує ні нового ректора ні студентів, старав ся депутацию заспокоїти, щоб не порушено мира на університеті та обіцяв подати пропамятне письмо до відома німецьких професорів та повідомити в свій час депутацию про вислід усеї акції.

Промова посла Н. Василька.

Вимовлена під час бюджетової дебати на 341. засіданні парламенту д. 27. червня 1905.

Мої панове! Становище нашої партії супроти бюджетового предложення виявив уже голова нашого клубу при першій читанні бюджету і при першій читанні бюджетової провізорії. Сеж річ зовсім зрозуміла, що коли правительство відноситься ся безвильно неприхильно до руського народу в Галичині, то й нам годі не стояти в опозиції до сего правительства як і до всіх давніших. Сего становища ми не змінимо так довго, як довго не змінить свого поведення правительство. (Оплески.)

Наше становище не говорить про якесь вороговане до особи президента міністрів, або до кого небудь із членів правительства, воно не означає також особистого недовіря до їх спосібностей, воно має тільки висловити найостріше недовіре до волі завести зад там, де відносини за введеним ладу прямо вопіють в небо. (Зовсім справедливо!)

Я є руским послом із Буковини і зі становища Буковини мав би я пропорціонально мало причини до того, щоб бути недоволеним із нинішнього правительства.

Із признанем приходиться ся мені сконстатувати, що упорядковані адміністративні відносини ідуть супокійно дальше шляхом, який заінагурував у нас незабутний, давнійший президент краю кн. Гогенлоге та що також і его наслідник веде управу краєву зовсім бездоганно. (Так є!)

Передовсім треба піднести те, що від ери Гогенлоге в Буковині незалежні вже похибки давних шефів краю, які вмішували ся до партійної борби будь то через співуділ в інтервігах або через підкожуване одної партії проти другої.

Саме послідний час, коли — як се мож сказати — склад соймової більшості на Буковині змінив ся через одну ніч, доказав, що правительство стоїть на боці від тамошних зовсім оригінальних партійних відносин і глядить на них без вмішування супокійно та полишає партії їх власній доді, що там є єдино від-

повідним способом поведення. Я тепер із моєю партією і моїми клубовими товаришами нахожду ся в соїмі в меншості; але помімо того не бажано собі зовсім, щоб правительство як небудь тут інтервенювало, хоч наша справа є зовсім справедлива!

Я переконаний, що нам вдасть ся і без тої помочи звивчених політичних друзів випрочіти ріжнородних елементів, які заіплені разом після старого орієнтального взірця зв'язами особистих аспірацій. Ми не бажано нічого иншого як цілковитої безпартійності правління. Край і его усе населене стоїть за нами, і те дасть нам силу освободити край від тої несприятельної коаліції.

І хотий, як вже згадано, ера Гогенлоге-Байлсleben в основі уместили дорогу задля упорядкованія відносин в адміністративній, то все таки ще не одна річ на тім полі кличе о поміч. Все ще і то на всіх полях адміністрації найдеши урядників, які не знають краєвих мов. Ізза виїмкових изикових відносин у нашому краю ми не воємо проти німецької внутрішньої мови; та все таки мусимо за-протестувати проти того, щоби порозуміння між сторонами, головні у судах відбувало ся при помочи перекладачів. (Служайте, служайте!) Се нечувані відносини, яких не найдемо в жаднім короннім краю Австрії. (Цілом справедливо.) Особливо в адміністрації фінансів Буковини обсаджують все ще високі уряди, чужими урядниками-зайдами. Наслідок з того такий, що урядовці Буковини взагалі мало зголошують ся до дирекції фінансів, бо дійшовши до VIII. рангі ніхто не має вигляді на дальший аванс. (Цілом справедливо.) Теперішній директор краєвих фінансів, радник двора Кнінфер, — чужинець — се людина цілом неспосібна. Чому, на се найде відповіди. міністер фінансів у нашій протоколі соймовім. (Цілом справедливо!) Ві всім, де лише державні фінанси повинні би прийти з помочю інституціям моєї вітчизни, у нас розвивають особлившу ошадність. Від давня ставив сойм і покликані заступники краю жадали до правительства, щоби розширити жейзничну сіть, щоби поможити і запомогти тамошнім науковим заведенням, от хоч би університет і т. д. і т. д. — але всі ті жадали остали до нині несповнені. (Дуже справедливо!)

Спеціально Буковина понесе величезні жертви на шкільництво, а помімо того наші учителі все ще такі голодують; ми придумали в соїмі нову програму фінансову, яка дає покриття на ті конечні видатки, а також на багато інших краєвих потреб, та на жалі до нині нічого не чути про становище правительства до того закона, і тому я позволю собі поважно зажадати від правительства як найскорішого поалагодження і санкції в першій мірі того закона, а дальше і інших нами ухвалених законів особливо нового виборчого закону соймового і громадского тай украєвлені доріг.

А тепер приходжу до головної скарги буковинських Русинів. Я доси обминав в публічних дебатах сю справу, хотий я вже 6 літ є членом парламенту, а се тому, бо я все був переконаний, що палата має без того зі всіх країв тільки брудів до прая, що тутешний кіш працарський з трудом венів би помістити й наші буюв. церковні бруді. Впрочім, я як член тої церкви, встидав ся показувати тут ті бруді в повній їх нечистоті. Давнійший посол греко-православної консисторії до парламенту, теперішній митрополит Рента, був також сеї гадки і я можу сказати, що за довгі літа, як ми з ним разом в парламенті засідали, дебатовано над справами чисто церковними дуже рідко і то в спосіб доволі мирний.

При першій читанні провізорії бюджетової почув ся мій шановний п. товариш з клубу румунського, проф. теології і почетний член консисторії, пос. Попович до обов'язку те питання цілом без причини піддати під дискусію в брошурі, яку він ту відчитав як бесіду (сьміє), а яну, як здає ся приготовлено вже дуже давно. Отсе припеволоте мене відповісти ему від першого речення, в яким п. проф. говорить про інтерпеліції, які вносять тут п. „молодорускі“ послы з Буковини.

Я мушу панови з консисторії раз на все заборонити, щоб він на розказ своїх властей, брав ся до улюбленого в консисторії поділу руського сторонництва.

На Буковині є пині на щасте тільки одна руська партія і ми рускі послы в числі 6 в буюв. соїмі, а 2 ту, есьмо заступниками тої партії і цілого руського народу в краю. При виборах до сойму і парламенту мимо найзавзятішої особистості агітації митрополита Ренти разом із цілою консисторією, з цілою армією півдів церковних і понів, яких виставлено проти нас не вдало ся їм відобрати нам ані однієського кандидата. Вей кандидати пошпрані властями церковними перепали і пині ми є заступниками руського населення і зовемо ся тільки „руськими“ послами і просимо нас ніяк не класифікувати! (Цілом справедливо!)

Панове любите ділити нас на дві партії: на молодоруську і староруську і через те хочите сказати, що прецінь існує одна партія руська, яка є прихильна нинішнім відносинам на полях церковних, позаяк не підносять ніяких варіантів. Але про староруську партію ми не чуємо нічого тільки з тої причини, що вона просто не існує. (Так є!)

Правда, є кілька наводів котрі в повній свідомості, що за те з консисторії попливають на нас особливші ласки, та що таким чином стати можуть гідними великих почесностей від церковного начальства, називають себе не Русинами, а Москалями. Але заступниками руського народу є ми, що не маємо з ними ніяких відносин нічого спільного; їх можемо цілом лишити приязни румунської греко-православної консисторії, з єї митрополитом. (Оплески.)

А що п. професор думає, що лише Молодорусини — а радше лише Русини — скаргять ся на відносини на церковнім полі, то я позволю собі ему пригадати, що в минулїм році прийшло між нами 6-ма руськими послами і між 6-ма румунськими послами з сільської постолю, отже між всіма послами, яких взагалі висладо до сойму православне населене Буковини, до порозуміння в справі церковній. Отсе порозуміння довело до того, що румунський посол соймовий др. А. Ончул, в одній невеличкій брошурі подав проект, яким ало ся унормувати ті відносини; і той проект ми Русини і Румуни прийняли в цілости. Проект той попереджає умотивоване его, а що воно, дуже коротко, то я прочитаю его за дозволом п. президента. В тій брошурі п. А. Ончула румунського, а не молдоруського посла, провідника румунської демократичної партії, а теперішнього союзника румунської консервативної партії, союзника всіх радників консисторських, того чоловіка, який недавно з радником консист. Бежаном цілував ся — отже в тій брошурі Румуна Ончула, а не Русина, стоїть ось що: (Тут цитує п. Василько цілі уступи із статії Ончула про церковне питання, які і ми подали свого часу будь в перекладі будь у вицеркуючїм переповідженю. У тих етатах давний ще пос. др. Ончул безпощадно висказує протекціонізм, лигується супроти могутних, безправне заушане вірних і повну безкарність, які запанували серед гр. прав. духовенства при теперішній системі. Ред.)

Я думаю, що мені як Русинови годі тратити більше слів про румунську консисторію, коли й провідний син, а до того ще й Румун висловив ся так про церковні влади та про їх відношене до нас. Я думаю, що сим опрокінуте також менше більше більшу подовину того, що тут лиш що наговорив пос. Попович. Впрочім: як п. тов. Попович думає, що мене спонукає до того, щоби я в отсій палаті перед неправославними виводивши широко цілу доповіді літературу наших жалоб і так сказатиб всю ганьбу, що розвельможилась у нашій церковній управі — то він грубо помиляє ся. Робити щось подібного навіть не впадає мені на думку, бо після мене — сего зовсім не потрібно.

На зборах многих тисячів руських виборців одержували ми з пос. Пігуляком все повне довіре за наше поведене в церковнім питанні. — Перед двома роками явив ся я майже із 8000 мужиками перед греко-православною резиденцією, а пова митрополита зовсім не повадила тому, що кождий мужик, до якого він обізав ся, висловлював ему свої жалоби просто в очі.

Пане Товаришу Попович! Тим способом Ви не обороните Вашої системи! Як не хочете, щоб перед руськими вірними задрожала архієпископська резиденція в Чернівцях, як не хочете, щоби в нашій церкві настали відносини, яким

подібних може Австрія не знає — то мусить наступити основна зміна. А довести до мира може лише здійснене того проекту, який ми свого часу спільно уложили з нинішнім Вашим союзником і найліпшим політичним приятелем. Проект, який Ви тут представляєте, щоб скликати старий конгрес, який має складатися з наполовину з духовних і вірних, не можливий; на такий — мушу сказати — жарт ми не зловимо ся. Ми знаємо цілком докладно, що після ординації виборчої нас румунське духовенство із румунськими патронами змайоризує. Такий конгрес ми навіть силою розбили би і я в повній переконаності, що жадне правительство, ані навіть Его Величество Цісар не дасть Вам сили до дальшого гноблення Русинів.

Товариш Попович говорив ту про молдавську церкву і про національно-румунський характер церкви.

Я є принциповим ворогом всіх історій в таких справах. Мене цілком не обходить се, що свого часу церква на Буковині була молдавською. Само з себе розуміє ся, що такою она була, бо Буковина належала до Молдавії. До сего не потребує я однак цілком тих дат історичних. Мене не обходить чи церква мала колись румунський характер, чи ні. Мене обходить лиш се, що нас Русинів є 300.000 против 200.000 Румунів, та що проте нам належить ся бодай вже тільки права в церкві, що меншості.

Се мене обходить, а все проче мені рівнодушне. (Дуже слушно). Таким історичним пустомельством Ви нас не підведете. Ми ведемо сю борбу від багату, багату дит і Ви нас не здавили, то тим певніше нас не здавите тепер, коли ми вже троха поросли в пір. Стара байка з молдавським характером і всякі інші теревені мене цілком не обходять. Ви хочете Ваші молдавсько-румунські дицезії на будуче приготувати. Можете то роботи цілком спокійно. Поділіть дицезії, дайте нам руского єпископа, руску консисторію, а для Вас лишиться тоді Ваша молдавська консисторія з Вашим молдавським єпископом. Але як довго ми разом живемо, по перше не знаємо ми взагалі виразу молдавський, а по друге яко більшість в церкві жадаємо бодай повної рівноправності і за ню будемо бороти ся дальше всіми средствами як до тепер, а остаточно ще і острійше. (Оплески).

До правительства мушу звернути ся з зазивом — наважуючи до сів п. президента міністрів, який сказав: яке довіре може мати населене до урядника, який не розуміє его бесіди — питаючи: якеж довіре може мати населене до святищенника, если він навіть не розуміє его мови?

І ту мушу виразно жадати помочи від правительства. Я мушу сконстатувати, що в нашій греко-православній церкві має цісар більшу силу, як в якій небудь иньшій церкві в Австрії. Говорить ся все про те, що цар є головою російської церкви. Мої Панове! Цісар Франц Йосиф є так само головою греко-православної церкви в Австрії, як цар є ним в Росії. Він навіть о дрібку не має менше права. Сиротуйте мене пане Попович, як можете! Але як католицький монарх, думає він, що не повинен мішати ся до справ греко-православної церкви. А які то наслідки веде се за собою. Ось ті, що ми маємо цісаря-архiepіскапа Ренту, або що ми мали цісарем в церкві Мораря Андрієвича, а проти сего мусимо ми із усеї сили боронити ся. Прийміть се ласкаво до відома.

Я думаю, що сим я виповнив рамці того, що потреба було, аби відіерти наріканя п. професора Поповича на нас і на наше зохаване в греко-православній церкві. Остат мені ще лише повторити, що я і цілий мій клуб, будем розуміє ся голосувати проти провізорій бюджетової, позаяк положене більшої частини нашого народу в Галичині під тим правительством навіть о дрібку не поліпшило ся, а радше погіршило ся. (Живі оплески).

Телеграми

із дня 4. липня 1905.

Відень. Цісар виїхав нині рано до Ішлю.

Барцельона. Сконстатовано три спорадичні случаї чуми.

Петербург. Поліційні агенти відкрили в помешканю ем. урядника Андрушкевича і студ. Авдєра в селі Вира під Парским Селом фабрику бомб, в якій знайдено 7 бомб набитих, а 22 ненабитих і багато матеріалу вибухового.

Царгород. Російська канонірка „Хробрій“ бомбардувала критийських повстанців недалеко Платанів на захід від Канді, бо они стріляли на російське військо.

Лондон. „Daily Telegraph“ довідує ся із Шангаю: Японці підступують під Владивосток. Знає ся, що біля ріки Тумєн прийде до бою.

Вашінгтон. Російськими повновладниками для ведення мирових переговорів у Вашингтоні є амбасадор Розен і Муравйов, а японськими мін. справ загр. Камура і амбасадор Токагіра.

Севастополь. Флоту чорноморська бомбардує Севастополь. (?)

НОВИНКИ.

Чернівці, 4. липня 1905.

На віче! На віче! Сиви Буковинської Русі прибувають десятками тисяч на велике народне віче, що відбуде ся вже сеї п'ятниці о 1. год. в пол., в павільоні Грудєра в Чернівцях! На тім вічу повинні явити ся всі як один муж, кому не байдуже загрожене наше становище!

Похорони Данила Лукіяча Мордовця. Із Кислородська, ліничної стації в Кавказі випроваджено тілні останки Покійника незвичайно величаво. Зложено на домовину масу віників; несли її студенти. На двірці, відні тіло Покійника повезуть до родинного гробу — говорило двох студентів і літерат Захарій Чекунін. Відповідала дочка Покійного Віра Денисовна.

В справі віча руского учительства, яке порушив „Промінь“, пишуть нам з кругів учительства, щоби сю справу полишити відпоручникам руского учительства, яких воно власне вибрало вже в Сереті і Вишніці і ще вибере на учительських конференціях прочих повітів сими днями.

✓ **Нарушення лісового закону на Буковині.** Після урядової статистики за 1904. рік дійшло за той час до відома політичних властей 8.166 каригідних порушень лісового закону, із чого 141 проступків допустили ся такі самі власники лісових просторів. Із того загального числа 5 случаїв відступлено до покарання судам, 7.011 случаїв, осуджено в дорозі адміністративній, а остача решта ще жде своєї полатоди. По переведенню карного поступованя 448 обжалованих увільнено від вини і кар, в 6.439 случаїв висловлено догану, а 106 случаїв покарано грошевою гривною в загальній сумі 1.616 К, а в 10 случаїв присуджено кару арешту, який загально виносить 57 днів; крім сего признано властителям лісів відшкодоване в загальній сумі 5.150:54 К. В виду порушень закону властителями лісів заряджено між иньшими заїснити 102:88 на ліса громадського, а 428:38 на лісів приватних, які протизаконно повирубувано.

Із краєвого Виділу. На засіданню краєвого Виділу із дня 27. червня 1905 порішено починити відповідні зарядження, щоб завести лад в управі громади Русне-боул. — Відтак згодив ся краєвий Виділ на уділене особистого додатку в сумі 100 К в рік інспекторові повітовому І. Ходаловському, учительці Анні Діц і учителям Леонієви Падурі. — Потверджено контракти купня-продажа зглядно заміни громад Бояни, Стрілецький Кут, Неполоківці, Жадова і Заставна. — Заступником краєвого Виділу в кураторії буковинського музею краєвого іменовано відемаршалка краєвого д-ра Ст. Смаля-Стоцького. Вкінці прийнято справлені рахунки кімполонгського повітового комітету дорожнього, та прийнято оферту фірми Роман Терлібай і спілки на будову загального шияталу в Кімполонгу за ціну 60.873:60 К.

Слепу, яка сягає прямо до тільки можливих границь, маємо не лиш на Буковині, а спеціально в Чернівцях, але також майже всюди в середній Європі. Із причини нечуваної жарі лучило ся передучєра в околиці Відня дуже багато сонішних ударів.

„N. fr. L.-Z.“ бремє далі, що нбито посол Николай Василько мавговорити про 6000 кор., які посол др. Стопкий мав побирати за провід у виділі краєвим. Правду, яка виїшла із спростованя барона Юрія Василька, що др. Стопкий не побирав ніколи нічо за заступництво, „N. fr. L.-Z.“ не може вже вбити, отже видумує нові брїхні, приписуючи сю видумку другим. — Брїхню придумала „N. fr. L.-Z.“ також, пишучи, що п. уч. Остап Попович промовляв у Кічмани за нею так само, як п надучатель Іполіт Смєльський, бо єму о тім і не снігло ся.

Постулят української школи. „Полтавщина“ доносить, що полтавська горюдєска управа, виконуючи ухвали міської ради (думи), звернула ся до міністерства народної просвіти із просьбою, щоб в школі ім. Котляревського введено виклади в українській мові.

Малолітня дїтиубійниця. Минулої суботи найшла жандармерія в Каймівцях закопане немовля під присною хати Василя Іванова. Задумала єго там малолітня матір, липованська дївчина 18 років, Анна Василя Іванова. Нещасну проступницю, що хотїла в той спосіб закрити перед світом свій сором, відставлено до в'язниці.

Оповідки і т. п.:

Відозва до учителів-Русинів від Комісії статутувої проектового Товариства „Взаїмна поміч галицьких і буковинських учителів і учительок“. На днях має надїти з Міністерства вже остаточно затверджений статут Товариства „Взаїмна поміч галицьких і буковинських учителів і учительок“, почім Комісія статутова забере ся до друкованя статуту і розісїлання єго враз з запрошенем на Загальний Збір. На сю цілє буде Комісія потребувати точних адрес всіх тих, що в члені Товариства вже ся зголосили, а для ширєня ідеї „Взаїмної помочи“ також адресе всего руского учительства Галичини і Буковини. Тому Комісія просить сею дорогою: 1. всіх тих, що зголосили своє приступленє, а в протїгу року шкільного або на час ферїї змінили місце свого побуту, щоби в перших днях липня подали свою нову адресу; 2. всіх тих, що доси вичікували з зголошенем, щоби тепер вже ся не отягали і чим скорше свої зголошеня надсилали; 3. всі ті одиниці, що суть більше свідомі справи, мають вплив на своїх товаришів і знають між ними ще таких, що задля яких небудь причин відсують ся від сеї організаційної роботи, щоби на своїх товаришів вивилили освідомляючо і приєднували їх до організації, а Комісії щоби подавали їх адреси; коли Комісія випле їм затверджений статут з одвітною відозвою, то є надія, що вид готової річи вплине на них хосенно. Поки що подає ся лиш загально до відомости, що „Взаїмна поміч“ за дрібні вкладки по 1 кор. місячно запевнює членам значні користи так для одиниць як і для загалу; в першій мірі правну охорону, відтак всякого рода підмоги, додатки до емеритури, пенсії для вдовиць і сиріт, датки похоронні, стипендії, приюти для зробів і сиріт і т. п. Комісія має намір скликати Загальний Збір на день 28. серпня, щоби дати можливість прибути тим товаришам, що перед тим відбувати-муть військові виправи, а з другого боку, щоби відложєнем на вересєнє справи без потреби не відволікати, та не відривати членів від їх обовязків заводових. Скоро би однак від більшости членів надїшли на руки Комісії пропозиції догіднішого рєчиння, комісія радо вдволять тим бажання і означити иний рєчєньє Загального Збору, догідніший для більшости членів. Ті пропозиції мусьтє бути в руках Комісії найдальше до 20. липня; пізнійші не могли би узглядити тому, що рєчєньє Збору мусьтє бути оголошений зараз по 20. липня. Всі письма для „Взаїмної помочи“ треба адресувати до Руского Товариства педагогічного (під якою фірмою Комісія статутова працює) у Львові при ул. Сикстуській під ч. 47., але не можна в них писати також до Р. Тов. педагог., бо через номішанє справ потерпіло-б на тім одно або друге Товариство.

Отворєне сїчового коша в Шубранці відбуде ся дня 16. липня 1906 о 2-й год. по пол. на толоці громадській з отємнєм дневним порядком: 1. Отворєне. 2. Вибір кошового батька і кошової

матки. 3. Поясненє статутів. 4. Врученє відзнак членам. 5. Переданє хорунжому прапора товариства. 6. Привітні промови. 7. Закінченє. Браті і сестри! прибувайте численно на наше велике свято. Поблизькі і подальші „Січі“ просимо також до нас завітати. — Михайло Сторожук, Василь Цетрюк.

Перші загальні збори „тов. для плеканя української пісні, музики та штуки драматичної в Чернівцях“, відбудуть ся в неділю, дня 9. липня о 6. год. вечєром в сали „Народного Дому“. — Вписи членів перед зборами. — Просимо о численну участь. — За оснєвателїв тов. М. Левицький.

Конкурс на місце учителя з рускою викладовою мовою при хлонячій школі у Васківцях над Черемошем вписаний до кінця 6. м.

Конкурс. В році шкільнім 1905/6 найдуть поміщенє ученики середних шкіл в Чернівцях, в інституті тов. „Шкільна Поміч“. — Платня за цілє удержанє з правем 41 К місячно. — Інститут під педагогічним надзором. — Зголошеня на руки голови тов. „Шкільна Поміч“ о. Келєстива Костєнєго, Чернівці улєция Руска найдальше до кінця липня.

Із кругів судових. Надсєвітєнни судові Володимир Ясєнєцький і Хлєбїк розпочали свої урлопи.

Із штуки і літератури.

Аматорське представлєнє в Чернівцях. Заходом товариства укр. студ. „Січ“, відбуде ся в п'ятницю, дня 7. с. м. в великій сали „Народного Дому“ вставка 5-актової комєди Ів. Тобялєвича (Карпенка Карого) Мартин Боруля. Початок о год. пів до 8. вечєром. Цїни місць: першорядні крієсла 3 К, другорядні 2 К, треторядні 1:20 К, вєстп на сальє 80 сот., для учеників і сєлян 40 сот. — Бїлєти можна швидше замовляти в „Рускій Касі“, у п. О. Могильницького. — Про моральний успіх сеї вставки, у якій виступають добре звєсні нашій публіці аматори, нічо й турбувати ся. Тим то можна надїятися на не гірше єї поводжєнє матеріальнє, тим більше, що половину чистого доходу призначєно на Академічний фонд запомогивий, якого правильнє функціонованє в виду незасвідкованости нашого студєнтства являєть ся невідлєжною потребою.

Справозданє школи музичної „Бук. Бояна“. Школу отворєно 15. жовтня 1904. З початку учєно лишє сьїву сольового і гри на фортепані, а від 1. листопада також гри на скрипці. Наука трєвала аж до 1. липня 1905, з пів місячною перєрвою науки гри на форт. і сьїву сольового. Всіх учєннів вписало ся в протягу року 38, лишєно ся до кінця року 18. На так великий убуток учєннів, вплинуло се, що науку гри на форт. і сьїву сольового, трєба було кончє перєрвати. Трєба однаковж замїтити, що деякі учєники трактували школу несєрїозно і не вчачали правильно на науку. Ходили прим. до кінця місяця, а 1. слїдуючого місяця прямо не показували ся більшє, не повідомивши нікого на перед, що перєстають ходити. Розуміє ся, що успіхи тих учєннів, що ходили точно, були цілком вдовольючі. Науки удїляли дві учительки. З шкільних оплат вплинуло 979:40 К, розходу було 979:40 К, атжє сальдо = 0. Розхїд виказує такі позички: учительни 716 К, облєдуга 23:28 К, стємплї 2 К, чинш за хату „Нар. Домова“ 180 К, інвєнтар (таблиця) 18 К, музикалії 26:02 К, книжки факхові 14:10 К, разом 979:40. Сей рік шкільний, хоч початий тоді, коли вже по більшій частині дїти побирали науку музики де инде, все таки виназав досить значнє число учєннів, так що надїятися на належнє в слїдуючїм році великої фреквєнції тим більшє, що школа будє вже мати концєсїю і будє мати право видаваня свідєцтва. — Модєст Левицький, яко управитєль і касєєр школи з рамени тов. „Бук. Бояна“.

Вістник розпорядків буков. кр. ради шкільної появиє ся дня 1. с. м. випуск VII. і містить: Закон про стяганє і вилучуванє шкільних навшадїй урядами податковими, розпорядок про новий план науки німєцької мови в не-німєцьких школах народних, розпорядок про дороговє для учителїв при відїїзді-них школах за їх учасьтє в місцевих конференціях учительських при головній школі і др.

Я, Анна Чіляк

58 (29-52)

завдячую власному випадковому помади, через когрі уживане зріст мого волосся дійшов до 185 см. довоти. Се є одиноким средством проти випадання волосся, скіння і приєднання зріст віддає великі приєднання панам, котрим йде о красні вуси і бороду, запобігає передчасному лисенню і сивині, взагалі чудотворна се помада вертає волоссям так на голові як на борді натуральну полиску бавру. Ділає она однаково так у молодих як і стариків. Я уживала єї 14 місяців.

Заряд друкарні „Рускої Ради“ звертає увагу інтересованих, що всім друкарським видавам лише за попереднім надісланням на легитимності або за посвідченням.

Ціна одного слоїка 1 зр., 2, 3 і 5. Щоденна розсилка в цілий світ за попереднім надісланням грошей, або за посвідченням. Найліпше замовляти просто а фабрики:

Анна Чіляк

Відень
I, Graben 14.

Головний склад в Чернівцях: Шмід і Фонтін.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведе

ІВАНА ДІКА

абсолютно майстерського куреу ц. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока

порукає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для панів, панів і дітей.

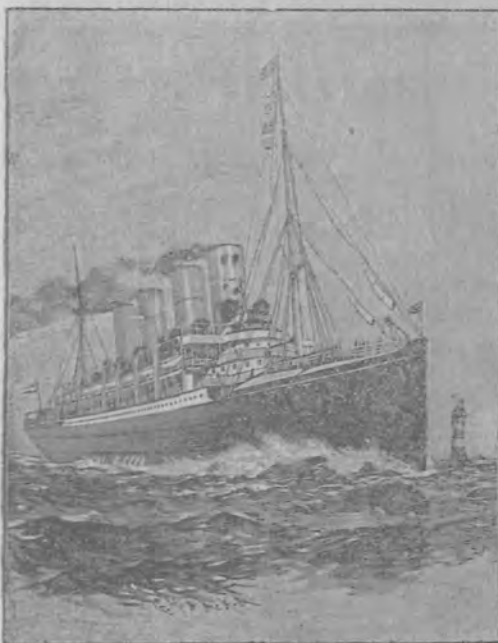
Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

5 (—)

До
Америки і Канади

перевозить найдешевше і вигідно

Лінія Кунарда

заступництво для Галичини

Йосиф Айле

у Львові, ул. Браєрівська 6.

63 (2-20)

КРАСНЕ, ДОБРЕ і ДЕШЕВЕ.

Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“

Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“

51 (6-7)

Перед тим

МАРКУС ФУРЕР

Кожного сезону
Новості
конфекції для
панів панночок і
панів.
НОВОСТИ:
в жакетах нових
і плащах
знайшлишних шпо-
фів віденьських і
берлінських.

Магазин одягів дамських і мужеских
Чернівці

ул. Ратушева 6. Готель „Централь“
(в льокалі Якова Гольда)

ВСІЛЯКІ ЗАМОВЛЕННЯ
виготовляють ся сейчас.

Одяги
для панів хлопців
і дітей.
Загортки, уль-
стри і шпифроки.
Футра авіаційні
і до подорожі і
всілякі в сю га-
дуз вхідні ар-
тикули з перво-
рядних фабрик.

КРАСНЕ, ДОБРЕ і ДЕШЕВЕ.

КРАСНЕ, ДОБРЕ і ДЕШЕВЕ.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL

аптика др. Ю. Францо

в Тернополі.
Се є знамените усмиряюче средство до
натирання против всяких ревматичних
болю, простудження, ломання костей, пле-
чий гістид і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис „Nervol“ і не припи-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
шок) 8 кор. з оплатою і опакованем.

Друкарня
„Рускої Ради“
виконує всі-
лякі роботи
скоро і дешево.

Передплачуйте
і
розповсю-
джуйте

„Буковину“

Річна передпл.
враз із „Рускою
Радою“ 20 Кор.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Порукає найбільший вибір літніх артикулів після нановішої моди.

Парасолі від сонця, чисті шовкові з наймодішніми ручками. Чорні Ен tout cas (гаран-
ція через одні рік, у всіх модних красках. Цигарниці і прочі подібні артикули після по-
свідної моди. Парасольки дитинячі, парасолі від дощу, для панів, панів і дітей, різного рода

Товари обувані з американської фабрики Hathaway Soule & Harrington в Бостоні. Са-
моєті йна продаж обуви з Boxealt і Chevreaux, черевки систему д-ра Лямана і сандалики
Кнайна, півчеревки домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевки
до вправ гімнастичних.

Артикули шпортові. Віобивачі до гри Lawn-Tennis, бальони, болі, шапки, і т. п.
до того прибори.

Рукавички Glacé, Chair, шовкові, півшовкові, а жон всілякого рода. Паньчохи, дамські
сітки, паньчохи для дітей найліпший виріб сіткові каетанички, зарукавочки у всіх мод-
них красках

Капелюхи найліпші Rapapa, Abanilla, фьлорентинські, з рижо вої соломки, най-
ліпших заграничних фабрика-
тів для панів, панів і дітей.

Дамські шпортові шапочки англійські в різних красках, найліпших фабрикатів

Капелюхи фільцові легкі літні після моди, в різнобарвних красках

Шапочки для панів дітей з різного шпофу і різної сорти авіаційні і до подорожі.
Біле з правдивого англійського везіру, в десень білі пікові, гладі, фальшовані під гар-
тнею. Ковнярики і маншети, білі і в красках.

Краватки тукраєві і англійські, кожного місяця нові.

Артикули до подорожі. Найбільший вибір валізок, куфрів, пуделок, ташок, клунків
і ремінців до пакованя, касет, цигарових мішочків, нецезарків, пледів, мішків на біле дам-
ських мошонов на дорожності і т. д.

Склад гоудиярської фабрики обуви А. Л. Поррер.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Реплімації неопе-
чатані відні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	70	„

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належитість за інсерат
платні в Чернівцях.

Даремна мука.

Др. Аврель Ончул старається всіма силами заспокоїти своє сумління. А старався він і все ще старається заспокоїти його таким чином, що мене робить одвічальним за своє поступоване і за всі консеквенції того поступованя. Щоби запевнити д-рови Лупу досмертну президентуру у краєвм банку і позискати задля свого пляну волоских боярів (бо ми на се ніяк пристати не могли), він ударив в струни національного румунського шовінізму, вказавши на те, що ціла автономна управа краю спочиває у моїх руках, тоб-то у руках Русинів, щоби таким способом нагнати Волохам страху, що Русини мають у краю перевагу.

Кожний чоловік, навіть необна-комлений з такими справами, знає, що заступник маршалка краєвого в соїмі і заступництво маршалка краєвого на час его несприятливості у Виділі краєвм, а автономна управа краю, яку веде цілий Виділ краєвий — се не одно і те саме, що зводити одного з другим не можна, що така думка являєть ся прямо сьмішною — та все таки отсей, хоч як нестійний аргумент, удержав ся; его підперла дитиняча замітка, що др. Пашкіс нічо иньше, як другий я, що більше, що він Русин і — д-рови Лупу дістала ся в банку досмертна президентура, хоч трохи в змінній формі („на необмежений час“). Але і се умів др. Ончул для Лупу визискати, бо за президентуру „на неозначений час“ виоторгував для него гру-

бу пенсію на випадок, коли-б его з президентури усунули.

Одже горяче бажане др. Авреля Ончула, щоби забезпечити д-ра Лупу, сповнило ся, однак лиш таким чином, що аж мою особу треба було втягнути в гру. Невеличкою абсолютною більшістю голосів, ледви шіснацятьма, між якими фігурують два голоси швабів, д-ра Лупу вибрали президентом банку і вивинували такою платнею, яка навіть і не снила ся др. Ончулові, що свого часу жадав для д-ра Лупу, як президента банку, всего 4.000 корон.

Але сумління др. Авреля Ончула з тої причини не то що не заспокоїло ся, а формально розкричало ся і він знов, щоби приглушити голос свого сумління, давай вказувати пальцем на мене.

І як у першій дії тої нікчемної комедії грає головну роль національна, так у другій головним мотивом має бути материяльна зазвисть. Щоби відвернути увагу загалу від надмірно великої, як для президента банку, платні др. Лупу, стали мені закидувати захланність. Розумієть ся, доказів на се ніхто не зміг привести, бо-ж усім відомо, що я зовсім не полюблю на інтратні посади, не вганяю за провізіями, не прикладаю своїх рук до иньших таких інтересів, що приносять великі зиски. Навпаки, я працюю багато і радо для публичного добра, не дістаючи за ту роботу зломаного крейцара.

Як довго я був членом Ради шкільної краєвої, делегованим з міністерства просвіти, мені давали

за се 200 К., словами: двіста корон на рік; тепер я не дістаю і того, а ніхто мені не може закинути, що я там дурно засиджую місце, що відношу ся неповажно до своїх обовязків. За той довгий час, від коли я членом Р. ш. к., я тільки два рази не був на засіданнях і то тому, що мав иньші обовязки публичної натури.

І в Раді культури краєвої я маю досить роботи, хоч за те мені ніхто не платить. Те саме мушу сказати про свою роботу у комісії для оцінювання руских підручників шкільних, те саме про безкорисну діяльність у союзі руских кас хліборобських та працю у позичковім та щадничім стоваришеню „Руска Каса“.

Правда, як член Виділу краєвого, я дістаю річно 4.000 К.; але-ж бо тих грошей не хотять люди бачити у иньших членів Виділу краєвого, лиш у мене. Тай то з тих грошей дійсно мені нічого не лишило ся, бо-ж у мене, як заступника маршалка краєвого і керівника Виділу краєвого були репрезентативні обовязки, яких другі не мали.

Навпаки, моя особиста зазвисть вийшла на верх таким чином, що я, призначений з гори на віцепрезидента краєвого банку, при поіменнім голосованю в тій справі голосував за тим, що-б усі місця у управі банку були почесними місцями, щоби за них нікому не давали жадної платні.

Тому, коли у кругах др. Авреля Ончула побачили, що саме підозріне що до захланности, без до-

казів, не має сили, кинули ся до негідних засобів свідомої неправди і зачали безлично ширити погоску, що бр. Жорж Василько дає мені 6.000 К. пенсії, а крім того я ховаю річно 4.000 К. до кишені, як член управи якоїсь неназваної желізничі! Ціль була та, щоби поставити мене, як чоловіка, якому можна позавидувати его доходи, на рівні із д-ром Лупу. Та мимо того настрої суспільства що до д-ра Лупу ні троха не поправив ся, а сумління др. Авреля Ончула тільки голосніше ще відзивало ся.

І знов треба було его заспокоїти, бо і історія з провізією его брата, др. Константина Ончула, не дає ему спокою. І знов, замість звернути ся на правдиву адресу — свого брата — мене роблять за се відвічальним, що більше — а се трета дія нікчемної комедії — мені закидують, що я занедбав свій обовязок, хоч др. Аврель Ончул знає докладно, як то є з тою провізією і, що за провізією его брата на мене не може спасти ніяка вина.

Як кінчили ся переговори із бук. поземельним кред. заведенем, мені виказали маєток того заведеня на 3,081,580 К., замітивши виразно, що той маєток — і більш нічого — на основі переговорів має перебрати край. Я мав тільки обовязок пригадувати ся над тим, чи виказаний маєток має для краю таку вартість, чи ні. По зрілій розвазі, обчисливши усе докладно, я рішив ся за виказаний маєток запропонувати 4,000.000 К. Переговори покінчили ся, соїм згодив ся на ту ціну купна усіма голосами проти др. Авреля Ончула, Тита

Під різкою.

(Оповідане із салдатского життя.)

I.

По голім степу, при 40-степеневій спеці, маширували салдати цілий день під тактом бубнів та гримким шумом музики. Та при гівці дня втомилася спека тих людей так, що ледво ногами плетали. Йшли вони цілий день в повнім военнім строю. Турністра, що набита була всілякими річима після припису, давила плечі. Ремеші, що вели від турністри через плечі аж до пояса і на котрих висіли дві торбинці на патрони, підтягали єї до гори, стискали груди і стівняли свободне дихане. Зручно скручена шинель, що лежала своєю серединою на лівім рамени, обходила цілу грудь, давила єї і спину. Двадцять фунтова пушка, що лежала на-через плечі перекиненій шинелі, гнула чоловіка до землі.

Монотонністю і браком життя відбирав степ в людей охоту й відвагу, а впливав в їх серця тугу й нудьгу, що їх ще більше ослаблювало.

Де-не-де лежали по степах люди, що попадали підчас маневрів і ожидали терпеливо помічних возів „Червоного Хреста“.

До них підїзджали помічні вози „Червоного Хреста“. Злісливо скакали фельдчери*) з кізлів, кляли погано і заходили ся около тяжко ранених салдатів.

*) Воєнн. санітарної служби.

В дикий спосіб зривали вони з салдатских плечей муніцію, адирали мундїр і — не зважаючи на стогін хорих — спаковували їх на вози.

Перемашерувавши цілий день під горячими лучами сонця, змучені та голодні салдати ледво що зайшли до касарні, що лежала в центрі одного з полудневих міст.

Касарня складала ся з кількох величезних кімнат. По однім боці кожної кімнати були розставлені в рівнім віддаленю один від другого — сінники.

Вернувшись до касарні брав ся кождий салдат за своє — по звичаю перше діло: до чищення оружя, патрон, кітлика, ремешів та чобіт; а закусивши своєю часткою, кидав ся відтак кождий на свій сінник і засипляв майже в ту мить. З вечера була касарня лихо освічена двома лампами, що висіли на скривлених величезних цяхах.

Салдати спали на сінниках, розкинувши руки й ноги; вони обертали ся часто і говорили у сні ріжні слова, що замешкали в їх мізках.

— Раз, два, три! — говорив в сні якийсь молоденький салдатик і бив в такті по сіннику лівою і правою ногою.

— Ліва, права! — вторував другий, пригадуючи собі команду команданта.

— О, Боже мій, Боже! — зітхав глибоко молодий хахол*) з довгими, мягкими вусами, що кидали на все лице тонку тїнь.

В кутку коло дверей найбільшої кімнати стояв стіл, при котрім сидів

деньщик;**) він боров ся зі сном, що не замітно підкрадав ся до него.

Очі зліплювали ся; тяжка голова, наче оловом налита, звисала на груди і салдат забував ся. Але будь який шелест, що вривав ся з надвору, розбуджував в ньому свідомість, що він салдат, поставлений на варті, що він не сьміє спати. Він схоплював ся тоді на ноги, обводив мутними очима касарню, переконував ся, що все „в добрім порядку“ і сїдав потім знов на стелець, даючи собі слово, що вже не буде очей замикаати. Однак же за хвилину, дві, три — починав знов те саме. В тих хвилях ставало ему страшно. Не зовсім зрозумілі слова і виклики салдатів, стогнання і крики, помішані з командою виголошеною салдатами, тишина літної ночі — все те насувало на деньщика якійсь страх. Він вихований в забобонах і привик до них, тому і вірив у всякі забобони. І ось зачав привиджувати ся ему в противнім куті сам „він“, — чорний, з рогами й хвостом, з вишкіреними зубами. „Він“ сьміяв ся. Тоді деньщик схоплював ся, кидав ся на перший сінник і будив сонного товариша:

— Вставай, чорте проклятий! О сатано! — Хиріє погана пика!

— Но, вставай, дяволе!

— Що-о-о? — питає наляканий салдат і вмить розуміє все і паде назад на подушку.

— Ось, який нетріб, витріщив баньки і не розуміє нічого.

*) Українець.

**) То що наш Tagsskorporal.

Деньщик приходив до себе; з роздрюханим салдатом щезав і привид і минав ся не вишенний перелик. Салдат заспокоював ся, сїдав — незамітно для себе самого — вигідно на стелець, знов зачинав бороти ся із сном і привидами і мусїв змучений часто піддавати ся. Так засипляв він глибоким сном і вимовляв голосно від часу до часу: „все в до-обрім по-о-ря-я“ — кінець послідного слова замирав вже на его язичі.

Все се мож було замітити кождої ночі. — І того разу спала від півночі ціла касарня. Лише Грицько Блоха не спав.

II.

Грицько Блоха був як раз одним із замітніших салдатів шостої роти*) Мінського полку. Він зачинав завжди танцювати, бавив товаришів при кождій нагоді своїми жартами і був тому особливцем цілої роти. Але помимо того не міг привикнути до життя в касарні; его завше тягнуло в село, де на него ждала чорнока Оксана.

Хіснуючи ся першою доброю нагодою — втіл Грицько. Салдати тужили з першу за ним дуже, а потім призабули на свого любимця; аж нараз рознесла ся чутка, що Грицько арештовано в селі і припроваджено назад до полку.

Салдати не хотіли повірити, щоб Грицько могли ймати, але річ була ясна, бо на подвір'ю явив ся Грицько в супроводі поліції. Товариші ще не встигли порозпитувати его добре, як і вивели

*) Відділ, як в нас компанія.

Ончула і др. Лупу тай ще висказав мені подяку за мою роботу.

Я роз'ясню сю справу на іншим доступнішим прикладі. Хтось продає краєви якусь реальність, що для краю потрібна, враз із приналежним городом. Але продавець не хоче одної частини городу, величини кількох квадратних метрів, продати за ніщо в світі, бажаючи задержати его для своєї власної потреби. Краєви на тій частці наразі багато не залежить; для него має велику вагу сама реальність і він рішаєся таки її купити під такими умовами. І хіба можна з тої причини робити опісля закиди, що не сповнив своїх обов'язків той, що заступав край при угоді, коли-ж вже купно зреалізовано і сойм згодився на него?

А др. Аврель Ончул все таки виїздить проти мене із сим закидом. Я, каже він, не повинен був на те згодитися, щоби поземельний банк виплатив его братови провізію. Але-ж бо я й не готувався, бо я ніколи не почував за собою права розпоряджатися чужою власністю. Тим менше міг я серед таких обставин сперти цілу справу з провізією, бо я, говорячи словами др. Авреля Ончула, не є ні куратором того, що давав провізію, ні того, що її брав.

Закид, що я не сповнив своїх обов'язків, міг би мене діткнути тільки тоді, коли-б я був використав безперечно корисну ситуацію при переговорах на те, щоби запевнити провізію для себе або для таких, що мені близькі. Але сего ніхто не носміє мені закинути. Мої руки були чисті і чистими лишилися; таке-ж чисте моє сумління.

Та за те аж надто кричить-репетує сумління др. Авреля Ончула, сумління, що его все а все на ново розбурхує порушене публічне сумління. Ні одного, ні другого не заспокоює ні бесіди, ні статі по часописах... Даремна мука...

Др. Стефан Смоль-Стоцький.

Політичний перегляд.

Із австрійського парламенту. Речинець, до якого будуть тривати на-

его на „гауптваху“. По кількох місяцях явився Грицько знов в касарні, але вже в стані „караного“.

Грицько Влоха ухвалив ще і тепер за „файяра“; він і тепер веселив свою роту і батальон, але в его піснях було чим раз частіше чути вираз тяжкої журби і щирої туги. Весела пісня кінчила ся часто на післюві. Чим раз частіше доводило ся бачити Грицька тужним, все рідше було чути его дотепи і „зіглі“. Оттак затужив Грицько і втік по другім разі, але тепер вже на довший час.

— Ну, пропав салдат — говорили его товариші.

— Егеж, гарний парубок і жвавий салдат, коли — баба — договорював підполіцей.

— Дурне-е-еньке хлопця — зітхаючи, договорював він. Був би вже підполіцейом, а так дурак з него!

Салдатеке жите йшло своїм шляхом і — Грицька забули. А він скинув з себе салдатецькі відзнаки, став в сусіднім місті за дворника і тримав коло себе свою Оксану і стареньку матір. Але не довело ся ему довго тішити ся свободою. При кінці року арештували его і відпровадили назад до полку. Его поставили перед окружним військовим судом за другу втечу з війська і за розтрату військових річей і засудили його „караного“ вже на рік. І вивели Грицька з „гауптвахи“ до річної келії, щоби небагом виконати засуд.

(Далі буде).

ради в парламенті ще не певний. Як переговори між Колом польським і Молдочехами а правительством підуть гладко, то его наради готові потрапити до половини ліній. На вступі вчорашнього засідання відповідали президент мін. і мін. просьб. Гартель на кілька інтерпеляцій. Між іншими відповів він на інтерпеляцію пос. Пігуляка в справі порушення фундаційних постанов при наділенню стипендією ім. Франц Йосифа правника Леопольда Вомеля із помине нем більш управненого студ. Коронатницького, а відтак на інтерпеляцію пос. Шрайтера про обманства із легітимаціями жезуїтськими в Чернівцях та про стоячий з його справою обійчик буюковинської ради шкільної краєвої.

По погодженню вилаву мотивував пос. Плечек своє внесення, щоб безпородочно погоджено справоздане промислової комісії про доповнення промислової новелі та щоб вибрати нову комісію для обряд над сею справою, якаб оставала перманентною і по замкненню ради державної. Пос. Брайтер супротивив ся, бо хоч він не воріг промислової новелі, то все таки не може згодитися на те, щоб її погоджувало на лоб, на ший. Перетворенню комісії на безпереривну противить ся й тому, що се є звичайною спекуляцією на дієти, а що комісія мати не тільки 18 членів, а через те менш сторонництва не будуть в ній належно заступлені, про те голосувати не проти цілого внесення. Відтак промавив ще пос. Бжезновський і мін. торг. Каль, який заявив, що годі надіятись, аби промислова комісія могла погодити свої комісії перед закінченням теперішнього законодавчого періоду, впрочім нагlosti внесення п. Плечина він, як представитель правительства, зовсім не противить ся. Після того промовляли ще пос. Ерб і Ельдерш та генеральні бесідники пос. Шенерер (сопга), пос. Плечек (про) і приступлено до голосування, у яким нагле внесене пос. Плечка прийнято і приступлено до дневного порядку себто до справ недотикальності посольської.

По погодженню кілька справ посольських приступлено до дискусії над правительственным предложением в справі зміни категорії домового податку для кількох міст, між іншими і для Кракова та Львова. По заяві міністра Козля, що приготувавши праці в тій справі є в повнім руху, та що є надія, що в сліду ючим році палата буде могла приступити до тої кодифікації — приступлено до дискусії над нагличим внесенем Штайна що до зривання унії угорсько-австрійської. Штайн закладає Гавчови дволичність і жадає заяви правительства що до відносин правительства австрійського до угорського. Гавч в відповіді полемізує зі Штайном і просить палату о відкиненні нагlosti, що по довшій дискусії і стало ся. На тім засіданні замкнено.

На засіданні з дня 5. липня по відчитанню інтерпеляцій — між іншими інтерпеляцій пос. Н. Василья в справі ухвали колегії професорської університету черновецького, щоби ректор приходив лише на такі збори студентів, на яких уживати ся буде язика німецького — пос. Лупу зложив свій посольський мандат. По відповідях міністрів на інтерпеляції, вела ся дальша дискусія над зміною категорії домового податку більших міст, а відтак приступлено до дискусії над предложением о суочинну неділянім і святачнім в промислі. З відповідей міністрів на інтерпеляції треба зазначити відповідь міністра оборони краєвої на інтерпеляцію пос. Брайтера в справі самоубийства Г. Тайтльбаума в школі однорічних охотників в Чернівцях. Мін. заявив, що до того самоубийства причинило ся нелегальне трактування небіжчика, та вимагана фізичних річей, які були неможливі для его ел; дальше заявив міністер, що винного в тій справі остро покарано.

По вчорашнім засіданню парламенту відбуло ся засіданне комісії Дершати, на яким пос. Вольф іменем субкомітету поставив внесення, котрим приймає ся до відома заяву правительства, після якої оно на власну одвічальність в порозумінню з правительством угорським хоче переказувати спільному правительству провізійні квоти, після санкціонованих до тепер ухвал делегацій, які аж пізніше будуть обчислені. Застерігає ся однак проти такого прецеденсу, з якого на бу-

дуче міг би вийти звичайний спосіб трактування спільних справ і жадає ся як найскоршого конституційного погодження справи. Дальше внесення зазначає, що Австрія чеє ся покривдженою дотеперішним ключом квотовим до покриття спільних видатків, та підносить konieczність спільної армії. Пос. Грабмаєр ставить додаткове внесення, що коли би на Уграх утворено армію національну, то правительство має поробити відповідні кроки для забезпечення інтересів сеї половини монархії. По заяві бар. Гавча, що правительство скличе парламент і разом з ним понесе відвічальність за ухвалу, коли справа дійде до децидуючого звороту — засіданні замкнено.

Угорщина. Томашіч, бувший мін. Хорватії оголосив в „Budapesti Hirlap“ артикул, що в разі евентуального перетворення спільної армії, також права язика хорватського мусять бути узвзглядені.

Франція. Палата послів прийняла послідній артикул закона про розділ церкви від держави. Відтак деі. Рібєрті поставив внесення, щоби відняти нагlosti трактування справи предложення закона про розділ, що однак по мові Бріянда, яку ухвалено оголосити паятатами в цілім краю, відкинено і відтак ухвалено цілий закон про розділ церкви від держави 341 голосами проти 233.

Справа Марокка. Між правительством німецьким а французьким наступила згода в справі мароканській на сліду ючих пунктах: 1. Інтегральність Марокка буде захована; 2. Власть султана не буде зовсім обмежена; 3. Всі умови між державами а Марокком будуть респектовані; 4. Узнає ся угоди: французько-англійську і французько-іспанську; 5. Франція з огляду на те, що границі її посольствій граничать з Марокком, одержать певні привілеї. — В виду сего згода між Францією а Німеччиною є заповнена, а грозячої ще до недавня війни французько-німецької не буде.

Революція в Росії.

До Одеси виїхав гр. Ігнатієв, іменований царем за старанем Трепова диктатором Одеси. Коли Ігнатієв відїхав, Трепов обіцяв цареві, що він в 24 годинах зробить спокій в Одесі. Має він сповнити там подібну ролю, як колись Муравйов на Литві в Вильні. Іменоване Ігнатієва викликало перестрах в Одесі, бо сподіють ся, що оно викличе нові розрухи в місті, яке троха вже успокоїло ся. Щоб успокоїти недоволених, правительство дало 20.000 робітникам, які були без заняття, роботу при очищуванню порту. Все-ж таки від часу до часу лунають на улицах оклики революційних робітників, свистять кулі, та повнять свою цекольну роботу бомби. Не тільки в місті кипить революція, але також багато мужиків по селах бунтує ся. „Князь Потемкин“, набравши троха живности і вугля в Констанці за дозволом властей румунських, та виславши звідтам заяви до властей російських і прочих кораблів, що всіх тих, які з ним не получат ся буде уважати за ворогів, хотів затопити стаційний російський корабель в Констанці, який з ним не получив ся, але румунський корабель тому перешкодив. Відтак „Потемкин“ вплив на повне море. Що він дальше почне, не звісно. А що він крім 500.000 рублів в грошах має дуже мало вугля і живности, сподіють ся, що він буде здержувати торговельні кораблі, або, що попливе до побереж турецьких. Що до „Юрія Победоносцева“, який получив ся був з „Потемкином“, то кажуть, що він в Одесі висадив збунтованих матрозів, а сам піддав ся властим. В кождім разі

фактом є, що дух бунту живе в цілій флотії чорноморській, коли она не мала навіть відваги присилувати до здачі один свій корабель. Віцеадмірал Крігер дав сигнал, щоб „Потемкин“ і свіжо збунтований „Победоносцев“ получили ся з ним і плали до Севастополя, а коли ті кораблі відповіли сигналами, що они остають ту, він не міг нічого більше зробити, як серед окликів: „гура“ на честь „Потемкина“ і „Победоносцева“ серед своєї залоги вернути назад до Севастополя, та пустити сейчас часть матрозів до дому.

Не менш відрадні для царівісті приходять із Лубави та Кронштаду, де також бунтують ся матрози і де вони зводять формальні бої з військом. Вчора знов мав з Кронштаду виплисти один корабель лійний на повне море без офіційних, а на панцирники „Імператор Александр II.“ вибух бунт частини залоги. Також на кружляку „Мінін“ вибухли розрухи. В Лубаві 28. і 29. червня 4.000 матрозів, отже ціла залога тамошнього порту воєнного, піднесло бунт, побило багато офіційних, знищило внутрішні урядження; причиною розрухів було се, що вислужених матрозів не пущено домів, а задержано на розказ з Петербурга дальше в службі. Козаки і військові мали в часті привернути спокій.

В Петербурзі 12.000 робітників путилівських заводів підняло сграйк. На улиці Мясній прийшло до борби між робітниками а військом, при чім 20 осіб арештовано, а 4 козаків ранено. В Книгіві прийшло з нагоди побору резервістів в кількох частях міста до розрухів, в яких ранено і побито кількох комісарів, жандармів і козаків; один резервіст убитий. В кінці однак привернено спокій.

А тимчасом цар думає все таки, що, зміняючи особи чиновників, потрафить направити зогнилу машину бюрократичну. Ото довідуємо ся з Петербурга, що на місце мін. війни Сахарова, який подав ся до димісії, іменував цар мін. війни ген. Редігера.

Росія й Японія.

Дві армії японські в силі 200 тисяч людей рушили на північ, щоб відтати подане Владивостока з армією Леневица, та приступити до облоги Владивостока. Сподіють ся на днях битви над рікою Тюмен. А тимчасом доносять американські часописи, що Рузвельт сподіє ся, що невдовзі удасть ся ему довести до здійснення завішене кроків воєнних аж до покінчення мирових переговорів.

З краю.

Краєвий банк. З днем 1. липня прийшла санкція краєвого банку. З тим днем увійшла в жите тотак важна для робочого народу інституція. Та на жаль вже на початку поповнено незаконність. Др. Вольчійський, що веде тепер справи Виділу краєвого, замість обговорити докладно цілу справу із членами Виділу краєвого, коли і яким чином треба би ввести нових функціонерів до краєвого банку, як положити вступні річі і т. д., на свою руку — хоч він є тільки виконавцем

волі цілого Відділу краєвого — повідомив усіх членів Відділу краєвого, що 4. с. м. відбирати не присягу від усіх функціонерів у краєв. банку. Се була одна незаконність; за нею ж пішла зараз друга, ще більша. Як ми нераз згадували, після § 25. банкового статута чинило 2. відділ 5.: „президент банку не є сьміе бути послом до Ради державної, не є сьміе бути в активній державній службі, не має права бути краєвим урядником, не є сьміе займати ся адвокатурою, і загалом мати якісь інші побічні занятя“. Тимчасом др. Луну, що зложив що правда свій мандат до Ради державної, все ще таке є активним державним урядником, все ще він радник краєвого суду. Тим, що він подав ся на пенсію, не перестав бути державним урядником на так довго, доки не прийде его спенсіоноване. На се доказ маємо в усім відомій справі, що др. Луну разом із поданем, з просьбою о спенсіоноване подав прошене о відпустку. Спенсіоноване не залежить від др. Луну, а від міністерства справедливости; а може там найдуть які перешкоди, бо ж др. Луну не залучив до подання свідощтва, що він хорий? В кожнім разі, як є так є, др. Луну все ще є державним урядником і від него, як державного урядника, не є сьміе др. Вольчяньський відбирати присяги, а вже цілком не є сьміе се зробити без ухвали Відділу краєвого в так важкій справі. Коли се стало ся, то знов маємо новий доказ, що як бояри є при кермі, то у них закони не мають великого значіння... Розуміть ся, що др. Стодкий запротестував як найенергічніше проти такого поступованя — та лиш дивно, що др. Луну серед таких обставин вже перебрав функції президента банку...

У вівторок складали крім дра Луну присягу на руки дра Вольчяньського, віцепрезидента краєвого банку: др. Стефан Смалъ Стодкий, др. Кастан Стефанович і директор магістрату Йосиф Відман. Опісля відбуло ся представлене тіла урядничого поз. бук. кред. заведеня новій президенті. По промові директора Пашкіса відповідав президент др. Луну, який обіцяв дбати за добро урядників.

НОВИНКИ.

Чернівці, 6. липня 1905.

На віче! На віче! Сини буковинської Русі, прибувайте десятками тисяч на велике народне віче, що відбуде ся вже нині о 1. годині в пол., в павільоні Грудера в Чернівцях! На тім вічу повинні явити ся всі як один муж, кому не байдуже загрожене наше становище!

Із ц. к. школи промислової. Існити приватисти з класу приготування шкіл торговельної відбудуть ся дня 20. липня с. р. о год. 8-й рано. Вписані приватисти мають згодосити ся з посвідченням заплачено такси у професора Р. Тучека.

Відчит М. Ахера про: „Задачі Жидів на Сході“ відбуде ся дня 8. липня о год. 6-й вечером в сали ратушевої. По відчиті відбуде ся в честь прелегента бенкет в готелі „Бель Ві“, уряджений жидівським академічним тов. „Зефіра“. Вступ на відчит коштує: місце сидяче 1 кор., а місце стояче 60 сот.

Проф. Іван Микулич Радецький. Свого часу донесли ми про смерть славного оператора проф. дра Микулича, а тепер подаємо важливі дати з его життя тим більше, що покійний походив з нашого краю, з Буковини. Родив ся він в Чернівцях, де і ходив до гімназії а медицину кінчив у Відні. — Там звернув на себе увагу проф. Вільрота і став его клінічним асистентом. За свої научні праці на полі хірургії зібрав іменований доцентом університету у Відні. — Покинутий відтак на університет краківський з'єднав собі і там велику симпатію. — Хоть проф. Микулича у Кракові дуже поважали і навіть ним величалися як сьвітлим університетським, то він не чув ся у тім місті щасливим. Католицько-американський дух, що там панує, давив его. — З радістю прийняв він покликання на професора хірургії

до Королівця в Прусах (Königsberg), де учив років п'ять. — Відтак покинули его на катедру до Вроцлава на прускій Шлезі, де і умер в 55. році свого життя. — Проф. Іван Микулич Радецький вів перед між усіма хірургами в Німеччині. Се ему признали усі німецькі професори, що зібрався перед двома роками на конгресі в Вроцлаві. Его клініка, збудована після его планів і під его личним доглядом, уважає ся й до тепер перворядним закладом, який існує не лишень в Німеччині, але і в цілм сьвіті. До проф. Микулича сходились ученики з цілого сьвіта і слава его дунала і в Європі і в Америці. — Австрійське міністерство заклало его двічі на катедру хірургії до Відня. Хоть як радо хотів Микулич обійти ту катедру по своїм учителю Вільроті, та справа розбилася тому, що Микулич хотів у Відні створити інститут новий, відповідний вимогам нового часу, а австрійське міністерство чомусь на таку ціль грошей не дало. Так і остав ся він в Німеччині, де его окриля почестями, які лиш може дати уряд і університет. — Як хірург проф. Микулич не мав рівні собі, як чоловік був він щирий, прагнущий і дуже симпатичний. Малий ростом, худощавий, рухливий як живе срібло, він так лиш бігав по своїй клініці, обнімаючи своїм оком увесь той зложний апарат новомодного хірургічного закладу. Він був усюди. — Кі про що лучалося з ним дуже часто. Неоднн чужинець, що начитав ся про Микулича і его хірургічні праці, приїхав з далеку, щоб побачити того славного чоловіка, держав его за клінічного помічника або щось таке подібне. Так смирно виглядав він і одидав ся він також так дуже невибагливо. Проф. Іван Микулич Радецький походив з рускої родини. Дома говорив він за молодю по руски і батько его був, коли не помилямо ся братньою в брацтві греко-кат. церкви в Чернівцях. Вихований як богато Русинів буковинських на німецькій культурі, і увійшовши відтак цілковито в научну працю, він став тим, що зве ся *deutscher Gelehrter* в найліпшій значіню того слова. Се може бути жалі для нас, як нації, що проф. Микулич збільшив своїм гением славу німецької, а не рускої науки. Та не покійника тут винуватити, але ті обставини, серед яких ми живемо. Потішаймо ся хоть тим, що з якого племені виходять такі великі, як покійний проф. Микулич. Мусять они через обставини працювати на чужій ниві, але робота, яку они вносять в скарбницю загально людської культури, все таки остане ся во віки роботою чоловіка нашого племені. Народ, що видає таких людей, народ живий. Прийде той час, що Микуличі будуть учти на руских університетах.

Бунти в російській війську. Після підпора самодержавія — сілпа вірність і послух салдатів — захитана. Скрізь у Росії дучають ся військові бунти, то що. Ось у Херзоні на площі вирав підчас науки дисциплінарного батальону кинуло ся декілька салдатів з багнетами на капітана Міргородського, завдаючи ему кілька ран, які є однаке не важкі. Командант батальону Давидов, який хотів ратувати Міргородського, одержав пять глибоких ран від багнету. Помимо того удало ся ему ще серед оклинів „гурра“ завести полк до касарні. Тут засів до писання справоздання до царя, — але підчас писання помер. Салдати числом 8, які брали участь в нападі, утекли, але їх за винькою одного, поарештовано.

Яке „помагай біг“ — таке „дай Божє здоров'є!“ Недавно рішили Божє. Державне не впускає більше на амер. територію Хінців. На се не залишили відповісти Хінці, які чим раз більше пробуджують ся із довговікового летаргії. Ось купці Шанхаю і пнянших великих міст рішили, що з днем 1. серпня: 1. Нюдія Хінець не купувати ме більше американських товарів; 2. хінські купці не будуть більше перевозити своїх товарів на американських суднах; 3. Хінці не будуть вже посылати своїх дітей до шкіл, якими зараджують Американці; 4. Хінці не будуть служити по американських фірмах; 5. Хінська прислуга покине службу у своїх американських хазяїв. Оттак відповіли Хінці своїм вопротам, а треба додати, що при хінській солідарності можна бути певним, що ці рішеня не оставуть лише пустословними резолюціями, як се буває дуже часто з

Русинами, які богато постанов передо-всім що до наших ворогів — оставляють лише на иапери.

Смертельний марш! Ще не забули ми про трагічний марш воєнків з Блек та про жертви, які він мав за собою, аж ось доносять нам знов про нечуване надужите власті начальства військового, яке потягнуло за собою смерть кількох, а заховане около 200 воєнків. Ціла подія лучила ся в Полі. Оберет Гітх випровадав на вирази в поході полк оборони краєвої стаціонований в Полі. Вже рано вказував термометер 32° С. Війско було в уборі, як до війни; підчас маршу не дітало ні їти ні пити, ані відпочинку. Коло полудня прийшла катастрофа: 200 воєнків впадо без сил на землю, з яких 3 вже померло. Помочи лікарської не було майже жадної; доперва надбігли з міста цивільні люди принесли перший ратунок нещасним жертвам мілітаризму. В виду сего панує в Полі велике обуренє.

Офіциска афера в Прахатці. В Прахатці запросив лейтнант Кіршнер до себе одного гімназиста і казав его одному напразе вибрати багатом. На скаргу гімназиста відбуло ся слідство військове, по яким лейтнанта засуджено на 24 днів, а напразе аж на 15 місяців арешту. Се характеристичне для військовости, що офіцера, який був ть однокорвинний, засуджено на так низьку кару, а напразе, який після приписів військових мусів сповинити розказ свого старшого, на 32 рази вишну кару.

Оповідки і т. п.:

Вашківська філія „Рускої Школи“ устроєв в суботу, дня 15-го липня с. р. в касиновій сали в Вашківцях н. Ч. вечірній з танцями. — Стрій народний або візитовий. — Вступ від особи 2 К. — Музика гляннича паня Алена Паращука. — Початок о годині пів до 9. вечером. Запрошеня розсилає ся рівночасно. Хто через недогляд не одержав би запрошеня, звольте звернути ся до п. Івана Герасимовича, учителя в Вашківцях н. Ч. — За комітет: *Гедимін Лисинський*, ц. к. начальник суду, *Николай Сивула*, ц. к. інсп. шкіл, *Олександр Кобиланський*, ц. к. комісар староства, *Василь Чаговський*, надучитель, *Ів. Герасимович*, учитель.

Із Нових Бросківців. Перші загальні збори читальні „Рускої Бесіди“ в Нових Бросківцях відбудуть ся дня 9. липня н. ст. 1905, на котрі сею дорогою запрошаємо всі дооколичні читальні і поодинокі патріоти. На гості з Черновців буде рано ждати віра в Лужанах. Місце збору коло школи. Сподіючись, що численні приятелі народу прибудуть звеличати се народне сьвято, желяю всім милого побаченя в Бросківцях. — За виділ: *Осип Григорчук*.

Спинене руху желізничого. З причини усуненя насину спинено загальний рух між Микуличиною а Тартаровом на шляху Станиславів—Ясенів (Керешме). На частинах шляху Станиславів—Микуличин і Тартарів—Ясенів триває рух дальше.

Просимо Вн. Пань, що обіцяли взяти участь в концерті в честь М. Драгоманова, який відбуде ся дня 15. с. м. прийти безусловно на пробу дня 9. с. м. (в неділю) о пів до 11. год. перед полуднем в сали „Народного Дому“. — *Комітет*.

На селянську бурею зложили з нагоди отвореня „Січ“ в Устю-Путілові, на руки паня надуч. С. Бахоніс-кула слідуєчі пані і пани з Дактише-добр. пані Даскалюкова 1 К, добр. пані Некраш і Лучаковска 2 К, пані А. Балонескул 1 К, п-а Олена Балонескул, 20 с. пані: С. Балонескул 2 К, Ст. Зота, Іл. Тевтул, Теоф. Гнідий, Юр. Майковський, Юр. Заяц і Гауханюк по 1 К, Антін Мандрик 50 с., о. Даскалюв 80 с., Коташук 1 К, Продавник 1 К — разом 15 К 60 с. — Сердечне спасибі. — *П. Клим*.

Із штуки і літератури.

Ще раз пригадуємо, що аматорське представлене в Чернівцях заходом тов. укр. студ. „Січ“ відбуде ся в п'ятницю, дня 7. с. м. в великій сали „Нар. Дому“. Виставлена буде 5-актова комедія Івана Тобилевича (Карпенка-Карого) *Мартин Воруля*. Початок о год. пів до 8-ої вечером. Ціни місць: першорядні крісла

3 кор., другорядні 2 кор., треторядні 1 кор. 20 сот., вступ на салью 80 сот. — Білети можна швидше замовляти в „Рускій Касі“, у п. О. Могильницького. — Про моральний успіх сей вистави, у якій виступлять добре звіні наші публіци аматори, нічо й турбувати ся. Там то можна надіятися на не гірше єї пово-джене матеріальне, тим більше, що по-довину чистого доходу призначено на Академічний фонд заповомовий, якого правильне функціоноване в виду неза-свідости нашого студентства яляється ся невідлочною потребою.

Літературно-Науковий Вістник. Річник VIII. Том XXXI. Книжка VII. За липень 1905. Зміст: а) части белетри-стичної: Іван Франко: Притча про терен, Мисак Тамаренко: Дівчина-загадка, Андрій Веретельник: Денне Бра-таш, Павло Барвінський: Амери-канці, Андрій Чайківський: З ласки родини (далі буде), Франк Норріс: Вир, б) части наукової: Реферат комісії у справі знесеня заборон украї-нського друкованого слова (конець), До характеристики сучасного стану нашого театру: І. Спростованє д. Михайла Губ-чача, II. З листу д. Степана Махниць-кого, III. Уваги д. Ст. Чарнецького, О. Вишневецький: На переломі (далі буде), В. Львівський: Нові книжки (конець), Іван Франко: Децю про на-шу пресу, М. Зубрицький: Стано-вище рускої журналістики супротив нау-кової роботи в „Наук. товаристві ім. Шевченка“, Василь Панейко: Фрідріх Шілер, М. Грушевський: Не даймо ся! Хроніка і бібліографія.

Страшний день в Петербурзі 22. січня 1905* увіковічили кистю два віденські маларі В. Коссак і Г. Тем-пель. Образ сей виставлено тепер у Відні, де він притягає сотки видців. Один віденський критик описує сю картину ось так: Перед нами простора площа, серед якої знімає ся колюмна миру; по правій стороні Зимова палата і будинок адміраліції, а в глибині дерева парку. Похмура мрак глумить ся на овиді, а білде, стугдене російське сонце, неспаче онпр, грає ся по стінах палат. Перед Зимовою палатою, на вбийчій праці сто-ять відділ піхоти і без зворушення, обо-ятно, глядять на овочі страшного свого чину; біля него видає на товпу відділ кінний під проводом офіцера, на якого личи позинили шампан і любові не-стерті сліди; та товпа скервавлена, пер-та стеною і перераженем тисне ся в округ колюмни мира, що немов на сьміх підносить ся на сім місци першавих лютувань. Облоєна горівкою солдатська із обличем диких бестий рубає нещасну товпу, який з другої сторони заперла дорогу поліція. — Се образ повен страш-ної проймаючої житєвої правди в ком-позиції і переведеню. Кождєська голова є характеристичним типом, а їхній ви-раз, чи він означає диє бестияльство, чи бездушну гдулоту, стеклість, біль або смертний страх, є повним житя елементарно сильним, загальним у по-диноких осіб. А з тої повної дикости, схоплені в прегарно виконаній компо-зиції кидають ся в очі, відають ся в серце подинці, величаво виконані групи; немов то відривають ся від підлости, а однак лучать ся із нею гармонічно: там гарна, мужеска статє сьвященника (о. Гапон) на чолі товни, піднімає проти напирючих їздців хрест, біля него хи-лить ся старий товариш, нервово дер-жучи сьвяту ікону — на переді старий, сивобородий чоловік із товни влучений кулею паде на землю, держучи при собі портрет царя і піднімаючи грізно зати-снений п'ястук в напирямі царської палати. — А онди матір немаче квочка куряти хотілаб захистити свої діти перед неми-нучою загрозою. Тут знов молодий силь-ний парубок, стоячи біля труни своїх помордованих товаришів, відкриває свої груди на жертву умудірований убійни-кам. Там стара мати, повна посьвяченя, зложила голову свого полюблого сина на своєму нідрі. Далі знов молода моди-стка у цьвітлі аїт, що хоче втікти із окрівавленим кошиком, з того міс-ца мордів, або той візник, що навіть в тій страшній хвилині не забуває про те, що він відвічальний за свого паса-жира і виносить его окрівавленого з товни, або той чоловік, що хоче вира-тувати поранену жену або винця той старець, що дивить ся все ще з довірем на палату, не мов би звідтам мало вийти спасене...

Фабрика карпатських косів Мінцер і Спілка

ВІДЕНЬ 9/3.

ЗА КОЖДУ НАШУ КАРПАТСЬКУ КОСУ ЗІ ЗНАКОМ ОХОРОННИМ:

даємо повну

Коли яка коса показалаби ся невідповідна,

з косою

гарантію.

відміняємо її на иншу, або звертаємо гроші

Остерігаємо перед наслідком.

ФОРМИ КОСІВ.

ЦІНИ КОСІВ В КОРОНАХ:

Довжина коси в см.	№ 3, 4, 5 по серед. 5 см. у п'ятки 7 см.	№ 6 по серед. 6 см. у п'ятки 8 см.	№ 7 по серед. 6-7 см. у п'ятки 9 см.	№ 21 по серед. 5-6 см. у п'ятки 14 см.
	К	К	К	К
50	1-20	1-60	1-70	1-90
55	1-30	1-70	1-80	2-
60	1-40	1-80	2-	2-10
65	1-50	1-90	2-10	2-20
70	1-60	2-	2-20	2-30
75	1-70	2-10	2-30	2-40
80	1-80	2-20	2-40	2-60
85	1-90	2-30	2-50	2-80
90	2-	2-40	2-60	3-
95	2-20	2-60	2-80	3-30
100	2-40	2-80	3-	3-60
105	2-60	3-	3-25	4-

Галицька коса № 3, 4, 5 — до трав и збіж.
Спеціальна коса № 6 — до пшеники і козиці.
Німецька коса № 7 — — — до збіж і шварів.
Французька № 21 — — — до спірної кісьби.

УСЛОВИНИ ДОСТАВИ І ЗАПЛАТИ.

Ціни подані в коронах. Товар вислаємо тільки за посліплатою (Nachnahme), поштою або залізницею. За опаківане і висилку не почисляємо собі нічо. Пересилку поштовою оплачуємо самі, а побирателям почисляємо тільки чисту поштову таксу т. е. за 5 клг. — 60 сот.

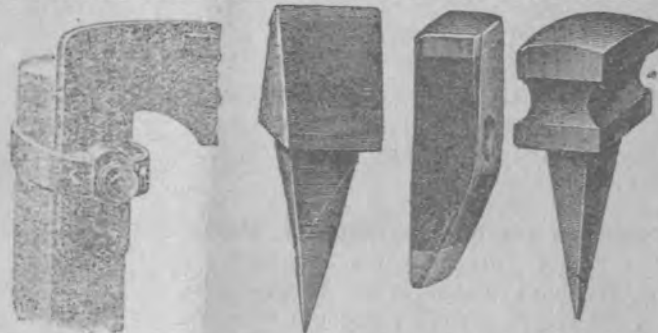
МЕНЬШЕ ЯК 3. КОСИ НЕ ОПЛАЧУЄТЬСЯ ВИСИЛАТИ.

При замовленню 10 косів — додаємо 1 косу безплатно яко премію.
При замовленню 20 косів — додаємо 2 коси безплатно, а побирателям за перевіз нічого не почисляємо.

Крамницям особний рабат.

Перстень до коси — 25 К.
Брусик карпатський — 30 „
Молоток до клепа 1/2 клг. ваги 1-20 „
Бабка вістра або плоска — 80 „
Бритва англійська з футералом 2-50 „

60 (3-3) н.

Оголошення Кас райфайзенських.

Перші загальні збори каси пожиткової і шадничої стов. зареєстр. з необмеженою порукою для громади Кислиці і Тораків відбудуться дня 16. липня н. ст. с. р. о 1-й годині пополуд. в народній школі із слідуючим дневним порядком: 1. Вибір председателя і його заступника, 2. Обяснене статутів, 3. Вибір ради надзорчої, 4. Установлене стопи процентовой, 5. Установлене висоти наїв, вкладок шадничих і пожитков, 6. ріжні справи. — За старшину Василь Гасюк, начальник.

На підставі рішення п. к. суду торговельного в Чернівцях з дня 13. марта 1905 зновуна старшина каси в Стариї Жучці скликає ще раз своїх членів на весняні головні збори, котрі відбудуться в неділю 23. липня 1905 о 3 годині по обіді в шкільнім будинку з слідуючим дневним порядком: 1. Звіт діяльності старшини з року 1904, 2. Перечитане і приняте річних обрахунків і білансу, 3. Вибір 2 членів старшини і 3 членів до ради надзорчої, 4. Зміна статуту §. 44, 5. Вільні внесення і запитання, 6. Вибір члена, що має підписати протокол зборів.

Увага: В разі, як-би не могли ся сї збори відбутися з поза малого числа членів то відбудуться сї збори нановно на 30 липня 1905. о 3. годині по обіді з тим самим порядком без з'гляду не явивши ся число членів — За старшину Дарій Пигуляк, начальник каси.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть NERVOL

аптека др. Ю. Францоуа в Тернополи.

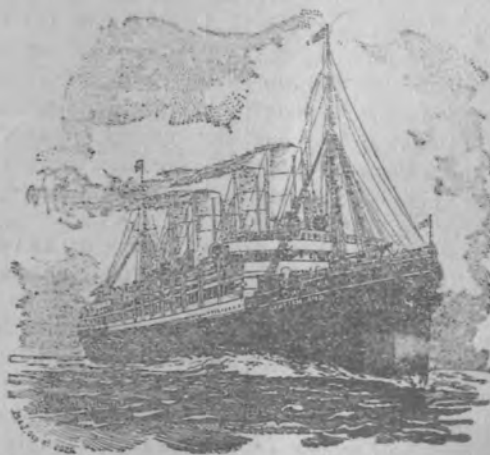
Се є знамените умироточное средство до натирання против всяких ревматических болей, простудения, ломания костей, плечий, гистия и нервных недугов. Прошу уважати на название „Nervol“ и не принимать никаких „Нервотоник“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (оплатою і опаківанем. — 7-7)

Друкарня „Рускої Ради“ виконує всілякі роботи скоро і дешево.

Hamburg—Amerika Linie

Проста переправа без пересідання.

Знаним із своєї скорости поштовим і пошпінним кораблем т. зв. Dampfschiffen Schnellfahrt.

З Гамбургу до Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудневої Африки і Східної Азії.

Парівці „Гамбург—Америка“ ліній відзначають ся тим, що суть заосмотрені в знаменитий харч, чисті каюты, і пасажири їдуть ними скоро і безпечно.

Видача карт до всіх стаций Сполучених держав і до Канади

Влизши услівя уділяє охотно ГЕНЕРАЛЬНА АГЕНЦИЯ ДЛЯ БУКОВИНИ.

57 (5-5)

Чернівці, ул. Паньська 16.

Передплатуйте і розповсюджуйте

„Буковину“

Річна передплат. вразі з „Рускою Радою“ 20 Кор.

Марка охоронна: котвиця
LINIMENT. CAPS. COMP.

з аптеки Ріхтера в Празі, загально признаний знаменитий усмирюющий лік на втиранне по ціні 80 сот., 1-40 кор. і 2 кор. можна купити у всіх аптеках.

Просямо жадати сей загально улюблений лік все лише в оригінальних флашках з нашим охронним знаком „Котвиця“ з аптеки Ріхтера і для осторожности приймати лише флашки тим охронним знаком яко правдиві.

Аптека Ріхтера

„під золотим львом“ у Празі, улица Єлисавети ч. 5.

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
же застережене. — Рекламні посто-
чатні відлі від оплати поштової

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — 6.
„пів року“	10 „ — „
„чверть року“	5 „ — „
„місяць“	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належитість за іногород-
ні платні в Чернівцях.

Народне віче.

І він зійшов ся, той бідний рус-
кий нарід в Чернівцях дня 7. лип-
ня, зійшов ся зі всіх сторін Буко-
вини, де тільки лунає руске слово.
Із відкритими головами залагла
шеститисяча маса мужицтва враз
із інтелігенцією велику площу Гру-
дера, очікуючи у піднесенім на-
строю слів потіхи, розради серед
невідрадных своїх відносин.

І забило ся серце у тої много-
людної маси, як перед нею на естра-
ді появил ся др. Стоцкий і пови-
тав еї від руских послів щиро,
тепло, привітно, як завжди, дику-
ючи за те, що ті люди не жалу-
вали ні труду, ні часу, а так чис-
ленно з'явили ся на зазив своїх
заступників у соїмі.

А як вибрали президію: д-ра
Филиповича головою, наград-
ника Ясеницького першим, д-ра
Клима другим заступником го-
лови, писарями д-ра Когута і Пань-
ка Клима, то знов станув перед
народом др. Стоцкий і дві години
розкладав, яке становище того на-
роду на Буковині, що в так по-
важнім числі зібрав ся на віче.

Рускі послы думали, що будуть
могли іти рука в руку з волоски-
ми демократами та й дуже на тім
завели ся. Волоські демократи зра-
дили мужицку справу, получили ся
з боярами, а Русини лишили ся
тільки самі; ще лиш двох Німців
не виступило із „Вільнодумного Со-
за“ і трох Жидів не опускає рус-
ких послів у боротьбі за права
сердака. Як рускі послы і їх со-

юзники не мали ніколи особистих
цілий перед очима, так знов ті, що
зрадили мужицку справу, полюва-
ли тільки під національною покрив-
кою на власний зиск. Рускі послы
соромлять ся тільки за те, що з
такими людьми так довго могли іти
рука в руку; та всі знають, що
вони не робили сего задля якоїсь
приватної справи, а робили тому,
що думали, що та спілка вийде на
добро руского народу. Тепер же,
коли та спілка розійшла ся, руский
нарід може тільки тішити ся, що
рускі послы мають свободну руку.

Переходячи до діяльності руских
послів, др. Стоцкий обговорив справу
краєвого банку, розклав про нові
закони, які соїм в осени ухвалить,
а, які ждуть ще на санкцію, згадав
про кімчанську гімназію, про ста-
роство у Заставній, про окружний
суд у Вишнівці, про рентові оселі,
які рускі послы старають ся всіма
силами покликати до життя, і про
знесення двірських обшарів.

Посол Пігуляк розклав на-
родови кривди Русинів на церков-
нім полі; від двадцяти п'яти літ тер-
плять наші народ кривду, від 1880 р.
борять ся рускі послы за права ру-
ского православного народа на цер-
ковній ниві, тай нині, коли цілий
нарід всіма струнами своєї душі
відчуває всі кривди, просить-благає
унормованя відносин на церковній
ниві — митрополит, др. Репта, не то,
що не старає ся поладити тих
кривд, а всіма силами старає ся
не допустити до яких небудь полекш.

І руский нарід окликами нево-
гованя, обуреня патнував тих, що

опустили руских послів задля своєї
власної кишені і того, що не хоче до-
пустити до рівноправности у церкві.
І тому, висказавши послам сво-
ім необмежене довіре за
їх роботу, а всім тим, що з одного боку
зрадили мужицку справу для своїх ко-
ристей, з другого боку тому, що не дає
Русинам прав у церкві, своє обуре-
ве, нарід потягнув під правительство,
щоб там заявити свої почування для
монарха, а потім перед резиденцію,
щоб там перед самим митрополитом
поскаржити ся на невідрадні відно-
сини, висказати ему правду, що
він тому винен, що нарід недово-
лений...

Та всі брами митрополічної ре-
зиденції були зачинені...

І знов почули ся голоси обуре-
ня, невогованя — а в слід за тим
залунало гриме „Ще не вмерла“ і
„Не пора“. — На вічу рішено ще на
внесене посла Василька поставити
на опорожнене по др. Лупу місце
до ради державної кандидатуру
сов. Малика, та окладийший опис
подамо задля браку місця у сліду-
ючим числі.

Революція в Росії.

Цар постановив за велику ціну за-
ключити мир! Причиною сеї постанови,
се страшні розміри, які прибрала рево-
люція в царстві Романових. І справді
се, що тепер діє ся у Росії, се не по-
одинокі бунти, се не несвідомі прояви
недоволення, викликані агітацією „воро-
гів ладу і порядку“, але се формальна
революція, революція з'організована, ре-
волюція на найширші розміри. Те, що

діє ся нині в царстві княта нагадує
хвилю часи революції французької. В Лі-
баві і Кронштаді бунт моряків і
війська; в Петербурзі відбуло ся віче
50.000 робітників, які по промовах бога-
тьох бесідників, між ними висланців з
Лодзі, Варшави і Одеси, постановили:
1. подучити ся зі всіми робіт-
никами, 2. зробити кінєць
війні, 3. утворити демокра-
тичну республіку; резервісти з
Венден, ідучи жалізнцею, піднесли
оклика: „прощ з війною! не дамо ся
взяти!“ а коли офіцер один до них змі-
нив револьвер, они викинули офі-
церів з потагу і з надзвичайною
скорістю поїхали до Риги. Тут зні-
щили дворець і пустили ся до міста,
щоб вибити і палити і ледви встигло їх
здержати військо, що убило і ранило з
горою 150 осіб. На Лівоні грізний бунт
мужицький; на Кавказі на вість
про бунт „Потемкина“, почало
ся оружне повстанє: в Таврії
тревають від кількох днів розрухи;
дзеньки не виходять; комунікація осо-
бова і товарова перервана, на ексарха
викорнано атентат; в Нікозаві і Сева-
стополі розрухи і бунт моряків;
доси убито вже около 40 осіб; в повітах
херсонської губернії, в якій перед кіль-
кома днями збунтовані жовіри
убили своїх старших, вибух
бунт мужицький; доси убито більше
як 700 чоловіка; про око успокоєна
Лодзь і Варшава дають лише бомбами
пізнати від часу до часу те, що в їх
нутрі кинуть. „Князь Потемкин“, з яким
получив ся ще один торпедовець, заби-
рає поживу і вуголь з торговельних ко-
раблів, та з городів, які з початку его
жаданням відмовляють, але відтак, як він
дасть 2 стріли на город, дають усе, що
лиш захоче. Посадна вість звучить:
Теодозія в огні, „Потемкин“
бомбардує місто, залюга на-
лять; панцирник „Юрій Победоносєв“,
з якого 40 людей страчено за се, що не
хотіли зложити нової присяги цареві,
відплив знов до Теодозії, мабуть, щоб

Під різкою.

(Оповіданє із салдатского життя.)

(Дальше.)

III.

Ціла касарня спала аж до рана глу-
боким сном. Лише Грицько Блоха не міг
спати. Він перевертав ся цілу ніч на
твердій постелі, схоплював ся часто, вді-
лював ся в темноту своєї келії і падав
змучений нязд на дерев'яну постіль і
на зам'яту подушку.

— Я провинив ся, я провинив ся!
роздавало ся часто в нічній тишині; і
Грицько складав на грудях руки нав-
хрест і забував хвилино про все. Але
в его мізку заняла одна гадка місце; що
як раз завтра вибють его перший раз і
ся гадка не давала ему заснути. Вона
тривожила его, розбуджувала в ній образ
різкі і в страху падав він на подушку,
пхав голову під шинель і виглядав через
кілька хвилю наче задеревілий.

В его змученій голові виривалась
Оксана з плачем і молитвами а за нею
виділяла ся пригноблена етат его матери.
Грицько свалував ся припинити своєю
грудю до своєї „дівчини“ і забути в еї
обіймах про все; але вона цезала в
темноті і манила его своїми руками за
собой кудась далеко-далеко.

При кінці ночі втихомирив ся і
Грицько. Він лежав тихо під шинелем,
що був ему і покривалом і сінником.

На сході ледво що зоріло, зближав
ся ранок. Дзеньчик, що мало що не про-
хив часу, кинув ся стрілою до труба-
ча, стягнув з него коць і зачав его сильно
сипати за руку.

— Ну-у, циганська півка, вставай!
Вставай, бо ще хвилю і буде зле!

Трубада дивив ся довго на дзеньчика
і ніяк не міг второнати, чого хочеть від
него. Аж як штовхнув его дзеньчик тру-
бою по зубах, прийшов він до себе.

— Стерво прокляте, — не переста-
вав дзеньчик кричати. — Сипи цигань-
ська півка, хоч вбий его. Аж як штовхнув
трубою по зубах, тоді роздрює ся!

А трубада осявлюючи ся вже по пер-
шій доторкненню труби до зубів, ймив за
трубу і напружив всі сили своїх легких;
по касарні рознесли ся проразливі звуки.
— Тратата, — тра-та-та! лунали ран-
ною тишиною різкі звуки і вражали не
мило уха.

— Вставати, вставати! — кричав
дзеньчик. — Живо, живо! — підхожу-
вав він.

Трубада ставав коло голов тих сал-
датів, що лежали спокійно далі, нахилив
ся до їх ушей, трубив що аж червоніло
его лице, а в воздуху розносили ся дикі,
проразливі голоси.

Мало хто міг видержати таку музику.
Всі ловили ся за уха і зляли трубада
самими добірними словами.

Салдати схоплювали ся, накривали
коцом постіль, накидували на себе сал-
датську одіж, сипили вмивати ся, по-
молити ся і перекусити сухарями і че-
кали спокійно, замишлі їх повилучуть.

З першим знаком трубада збудив ся
і Грицько Блоха. Его перша гадка було
то, що сьогодні будуть его „сїчі“. Він
сїв на постелі й обдумував щось довго —
зітхаючи і чухаючи свою маленьку бо-
рідку, що усеїла підросли від коли его
заперли, але не міг дійдати ся „кінди“.
Морально наклеїманий через перенесене

в ряд „бараних“, де буде мусїти приви-
кати до таких кар як „сїчення“ — не міг,
він на жаден спосіб уявити собі, як
зможе він показати ся перед очі Оксани
і взагалі перед очі людей. Ему було
ніяково, а найбільше соромно, страшенно
соромно. Він падав на постіль і старає
ся придушити свое горе, що з прибли-
женням вечера прибирало що-раз більші
розміри. Були такі хвилю, що ему насу-
вала ся гадка наложити на себе руки.
І сю гадку розважував він поважно, але
природжений страх перед тим, що приїде
ся ему відвічати за те на страшнім суді
й понести ще більші кари за душегуб-
ство, виливав на него так, що він не міг
взяти ся до того.

В протягу дня підходив дзеньчик
кілька разів до дверей Грицькової келії
і кожного разу видів его в тім самім
положенню. Грицько лежав на плечах,
руки під головою, очі впоєні в одно
місце.

— Грицьку, Грицьку! — кричав
дзеньчик, але Грицько не кивав ся.

Дзеньчик спалолював голосно через
зуби, стискав здивований плечима і брав
ся до сильніших засад.

— Хлонче, не бій ся! — курити не
хочеш? — на! — вибрав ся скоренько,
то мене ся і все горе! — Але Грицько
не кивав ся. — А час минав. Салдати
уже вернули ся з поля битви, де вистрі-
ляли чи мало число патрон до „непря-
теля“, вже вставали насербати ся ква-
сної капустиною зупи. Тепер сидить кож-
дий на своїй постелі і робить, що хоче.
Один чистить патрони, другий оруже,
третій латає мундїр або біле, а инший
знов розібрав ся майже до голого і ви-

лежує ся на постелі, радіючи вольним
віддохом.

Було се в суботу. Не годило ся
відправити вечірню, відбутти
вечірне поученє, але за те го-
дило ся „сїчі“ Грицька Блоху.

Кожний знав, що сьогодні будуть
его „сїчі“, але ніхто не згадував про те
і старає ся не патицати на те. Сим
„читанєм“ навіть ніхто із салдатів ні-
коли не займав ся, хотів всі займали ся
вськими „читаннями“, що хоч трохи обхо-
дили салдатів. А про сю кару старади
ся вони мовчати і не згадували про неї.
О п'ятій годині рознесла ся команда:
Виходи на подвірє! Стрїбсь! Живо! —
Се кричав „дежурний“).

Люди схоплювали ся з своїх
місць, збрали ся в святочну уніформу
і перекинули ся в салдати в. Кожний
з них знав добре, кудя їх зараз пове-
дуть, але ніхто не говорив о „комедії“
що їх очікує і можна сказати, що коли
не всі то велика більшість салдатів була
пригноблена і засмучена.

IV.

Сонце зближало ся до заходу. Да-
леко показав ся на білім турецьким коні
батальоновий командант.

— Смирно! На плаче! — роздала
ся команда старшого офіцера.

— Здоровіть! — рознесла ся ко-
манда в тій хвили, коли голова коня
зрівняла ся з „право-фланговым“ 5-тої
роті.

Салдати виконали послїдню команду
і остовпили в своїх позиціях. Вони ста-
рали ся „не дихати“. Батальоновий ко-

*) Нещо як наш Batallionsinspektion.

тако подучити ся з „Потемкином“: в Петербурзі знов приготовлено від імени цілої армії ultimatum, яке домагає ся як найскорше реформи, і яке має бути передане цареві по укінченню мобілізації; і чиж се все ще не революція? Чиж диво, що на вість про ті події в своїй державі задрожав цар?

Найживіше однак кипить революція на полудні. В порті Одеси зібрали ся товпи робітників, вижидючи повороту „Потемкина“. Робітників заатакувала поліція і козакі, при чім убито і ранено кількадесяти осіб. Крім сего поліція що ночі арештує сотки осіб з найвідчайдушніших горожан, а багато осіб проганяє з міста. Серед війська дисципліна дуже слаба і що раз більше слабне. Що до „Потемкина“, то про него доносять багато подробиць: Болгарський корабель „Надежда“ стрів ся недалеко Варни з „Потемкином“ і по звичайнім привітанню, зближивши ся, бачив на ній около 200 цивільних осіб, між якими були навіть жінки. В Царгороді збунтувала ся залога транспортного корабля „Цар Микола“ і хоче вертати до Росії; крім того збунтували ся стоячі там два кораблі військові, які хотять пошукати ся з „Потемкином“. А тимчасом „флота чорноморська“ дальше гонить за „Потемкином“, але якось так, що приїжджає все у те місце, де був „Потемкин“, доперва тоді, коли тай вже де ниде поїхав. Віцеадмірал Крієр подав ся до димісії, а его місце обняв контрадмірал Чухнін.

Розділ церкви від держави.

Закон про розділ церкви від держави перейшов у французській палаті депутатів значною більшістю голосів. Навіть націоналісти і самі клерикали не важили ся ставити ухвалі его таких перепон, яких по них сподівано ся і які они самі з початку заповідали; що більше, багато з тих противників закона за цілий довгий час дискусії над ним зробили ся до певного степеня навіть его прихильниками, беручи живу участь в працях при обговорюванню параграфів нового закона. А причиною сеї обережності, повздержності націоналістів і клерикалів, як опозиції проти розділу, було не що инше як се, що загал, що величезна більшість „католицької Франції“ горячо бажала то-

мандант надлетів соколом на праву фалангу пятої роти і закричав диким голосом: „Здорово ребята!“ і пролетів перед лицем цілого батальону. А салдати напружили всю силу своїх молодечих голосів і закричали: „бажаємо здоровля, Ваше Високородіє“, і салдали за ним очима.

Батальоновий командант дивив ся на те, щоби останнє слово салдатського привіту вривало ся в тій хвили, коли хвіст коня зрівняє ся з „ліво-фланговим“ осьмою ротою. Лихо поводи́ло ся салдатам, коли їм се не вдало ся. — Переглянувши цілий батальон стримував командант коня, вертав скоро на чоло батальона і ставив ся коло „право-флангового“. Те саме зробив він сьогодні.

— Диви ся звірє! Диви ся старшій в очі! — суворо приказував старий воєк, вдивляючи ся в очі своїх підданих.

Салдати напружували очі і слухали ся надати своєму лицю звірський вираз.

— Іж очима старшину! — викрикував воєк. — Іж! — А — ти, зволоче, як стоїш? — крикнув він переходячи попри якогось салдата. — Іж! Іж!

Салдати „старали ся“ перемінити вираз свого лица в дикий і надати ему такий вираз, як коли „звір“ устє.

Командант скінчив свій обід, дав приказ, а роти взили поки що „оруже вольно“ і устали ся в формі прямокутника. Конець всего лежав ще перед ними.

(Далі буде).

го розділу. Ідея держави вільної від церкви має тільки прихильників серед французького народу, що надто рішучий виступ проти неї був би потягнув за собою цілковитий упадок клерикальної і націоналістичної партії і тому они були так обережні.

Тепер переходить закон до сенату, а що там з ним стане ся, побачимо аж в осени, бо посли тепер роз'їдуть ся на вакації і з'їзджають ся доперва в осени. З сего однак, що невдовзі має відбутися відновлене третини сенату, а вмаю 1906 нові вибори депутатів, та з сего, що величезна більшість населення дуже горячо домагає ся закона про розділ церкви від держави, можна вносити, що і в сенаті закон не стріне великих перепон і хіба з малими поправками верне назад до палати послів, щоб ще перед виборами міг стати санкціонованим законом і увійти в життя. У Франції сподіють ся, що 1. січня 1906 року закон про розділ буде вже як правосильний видрукований в „Журналі офіційнім“.

Закон про розділ, се плід соціалістичного депут. Бріянда. Однак первісну его острість, яка була впливом стремління соціалізму, яко беззглядного ворога клерикалізму — троха злагоджено в часі подрібної дискусії, через се, що церкви і будинки церковні признано на власність церкви і т. д. Навіть такого закиду не хотіло правительство на себе стягнути, як закид, що оно хоче збогатити ся грішми, які доси виплачувало духовникам і для того ухвалено, що 46 мільонів франків, які доси побирали духовенство, мають вернути назад на власність поодиноких громад, які того майна ужиють на цілі, що будуть уважали за найвідповідніші для себе.

Парламентарна більшість французька рішаючи сей закон, зробила в тому переконанню, що се є найприродійше розв'язане відносин церкви до держави, бо воно приносить величезну користь як для держави так і для церкви. Для держави приносить оно сю користь, що она не потребує вязати ся церквою в школі, та не потребує поносити тягарів на церкву, яка сама має досить маетку на своє удержане, а для церкви оно ще більше спасення, бо позваляє єї заховати незалежність і чистоту, а не вислугуватись державі, від якої тепер зависить.

Росія й Японія.

До великого бою, на який вже поновило ся в Манджурії, не приходять. З обох сторін зволівають із зведенем головної битви, а се зволікане, особляче зі сторони Японії, доказує, що мир вже недалеко. Цар рішив ся в виду внутрішньої революції заключити мир, проти якого і Японія тепер нічого не має. Що більше і Японія бажала горячо мира, бо тепер она має запевнене, що реванш зі сторони Росії задля єї внутрішнього подолання не можливий, що отже овочі мира будуть для неї тривалі. Японські повновласники були вже на пращальній візиті у мікада, який видав на їх честь свідане. В мові до повновласників зазначив мікада з ятиском: „Як би можна відносно до мирно настроєного духа нашого ворога закінчити кроки війни, то ніщо іншого не було би крашшим від такого закінчення“. Причиною, що Японія так бажала мира,

є се, що она хоче розпочати працю над відродженням Хіа під своїм цивілізаційним і культуральним впливом, та хоче підкріпити свої внутрішні сили, а тимчасом війна забирає їм найліпші руки, найліпші сили. Коли вже Росія на довгий час перестала бути для Японії небезпечною, то Японія тепер бажала мира, щоб підчас мира приготувати ся добре до нової ролі, яку она на сході хоче і мусить відіграти, ролю першорядної — під кожним зглядом — держави, ролю пробудителя азійських народів і позискала їх для цивілізації. А тимчасом в виду сили і могутності Японії, вже пині укладають ся відносини держав до себе і до Японії. В виду захляяности німецького цесарства, яке вже отверто мріє про розбір Австрії, та заразом грізно і підступно ладнаєть ся заколотити концерт європейський і згнобити Францію, готуєть ся великий союз держав проти Німеччини, до якого мають увійти Японія, Франція, Англія, Америка, а навіть Росія. І щоб власне в сій союзі відіграти визначну ролю, щоб приготувати свої сили до важких подій в найближшій будучині, — хоче власне Японія мира. А Росія его також мусить хотіти, бо поминувши вже внутрішні події, Росія побачила докладно дволичність Німеччини, яка хоче зломити силу Росії на Сході на свою користь.

НОВИНКИ.

Чернівці, 8. липня 1905.

Десятилітні роковини смерти поет. Михайла Драгоманова відсвяткують агітурієнти уч. сем. під управою К. Томоруга великим концертом в Музичній салі. Точнійші інформації в слідуємій числі.

Вечерниці в XLIV-і роковини смерті Тараса Шевченка, відбудуть ся дня 14. липня с. р. в Кічмані в салі магістратській, о год. 8. вечером. Програма: 1. Вступне слово. 2. Пісня нар. Кумановський: „Ой вербо, вербо!“, хор мішаний „Кічм. Воєна“. 3. Нижанковський-Федькович: „Золоті осорі“, муж. хор. 4. Т. Шевченко: „До основенка“, деклам. паня М. Стр. 5. а) Вобікевич Нижанковський: „Верніть ся сии мої прекрасні!“, б) Лєся Українка-Д. Січинський: „Не співайте мені сеї пісні!“, сопранове соло панни Ір. Л. 6. Лисенко: „Ой пущу я кониченька“, муж. хор. 7. Т. Шевченко: „Кавказ“, деклам. С. Я. 8. „Владико неба і землі“ і „Там за тихими за Дунаєм“, сольно тенорове й сопранове з мішаним хором в супроводі фортепяна. По концерті — святотчний комерс. На отей вечерниці запрошає всіх П. Т. земляків і гостей-почитателів великого нашого кобзаря. — Виділ „Кічм. Воєна“.

До П. Т. Русинів і Русинок кімпольонського повіту! Підписаний комітет розіслав перед місяцем відозву, в справі заснованні філії товариства „Руска Школа“, до всіх знайомих інтелігентних Русинів кімпольонського повіту з просьбою, щоби всі, що одержать відозву, пристегавали до товариства і повідомили про те як найшвидше хоч би кількома словами учителя п. Юрія Якубовича. До тепер однак зголосило ся дуже мало членів. Підписаний комітет просить отже, сею дорогою всіх П. Т. Русинів і Русинок кімпольонського повіту, щоби пристегавали до товариства і запрошує заразом їх на приготівляючі збори, що відбудуть ся дня 15. липня 1905, о годині 2. по полудні, в домі отця Порубальського в Кімпольоні. Просимо явити ся на зборах численно. — За комітет: Юрій Якубович.

Із черновецького Орфеум. Із днем 1. липня обняли управу нашого Орфеум давні знакоми черновецької публіки Бєля Ліне і Жак Павль, Лєврі збирав передовсім де-Павль, який своїми незрівняними гумористичними крєаціями притягає до сего місця великоміської забави силу публіки. Також і прочий персонал орфеум доволі гарний. Визначають ся між ними передовсім карломомний циркаєт Охестер Н. Дік і дес Мігпюпс двоє літній: хлопчик і дівчанка 10 до 12 літні, які танцюють, а також співвають соли і дуєти із відповідною мімікою.

Оповідки і т. п.:

Вінчане. Дня 25. червня 1905 відбудо ся вінчане паня Стефана де Зота, управителя школи, з панною Емілією Лукасевичівною в гр. прав. церкви в Розтоках.

Із краєвого Виділу. На засіданню краєвого Виділу із дня 4. липня 1905 потверджено службовий контракт заключений між громадою Рускою Молдавинею, а єї громадею секретарем Лазарем Гаведком. Потверджено контракти купна і продажі або заміни заключені громадами: Солка, Котул-Остриця, Воєня, Нєполоківці і місто Серет. — Громаді Добринівцям дозволено затагнути позичку 4.000 К на будову шкільного будинку. — Краєвий Виділ згодив ся, щоб учительці Емілії Мандрич уділити річний особистий додаток в сумі 100 К. Рішено завести в громаді Товтри обору заплотову, а на закупно взірцевої худоби рішено уділити запомогу в сумі 3.000 К. — Виділ краєвий згодив ся на те, щоб в предмінар шкільного фонду краєвого на рік 1905 вставлено 5.000 на цілі приготівляючого курсу для учителів шкільних народних. — Крім того установив краєвий Виділ висоту обтяжності власних листів доставних і записів довжних Краєвого банку і державних записів довжних, цінних паперів, а відтак максимальну межу стопи процентової від позичок гіпотечних, від вкладок на рахунок біжучий, від довгів на контокорренте і від вкладок на книжечки вкладкові. Війни установив краєвий Виділ урядників Краєвого банку Моріца Демонта, Жигмонта Айтєрманя, Евариста Горчинського і д-ра Якова Сабьки колективними прокурорами.

В справі акції не-німецького студентства годі промовчати, що від неї відігнули саволоскі (!) бурші „Високовин“ із під прапору д-ра Ончуза, а що клєсичніший і тов. „Карпат“. Сии показали „руські“ найкраще, що їх „оборона“ славиється чистий гумбуг, плашки для покривання ренеґатства і кожочасної зради рускої справи! — В справі самої акції довідуємо ся, що ректорат візав на понеділок всіх членів депутатів, що вручувала ректорові проіаматне письмо — на те відай, щоб дати їм остаточну відповідь.

Надзвичайні загальні збори каси позичкової і шадичної для громади Кичери відбудуть ся дня 16. липня с. р. — Старшина.

Звичайні загальні збори читальні „Рускої Бєсїди“ в Кичері відбудуть ся 16. липня с. р. о 3. годині пополудні з звичайним дневним порядком. — Володимир Турчак, начальник.

Видавництво бібліотеки чернов. філії „Руска Школа“ звертає ся до тих ви. товаришів що залагають з пзатою з просьбою о як найскорше вирівняти залеглості, позаяк дальше ждати годі. Гроші належить ся присилати лиш на руки п. Івана Синюка в Білі і Ілї Ілюка в Кичері.

Новий кіш січовий. Перші загальні збори „Січ“ в Товтрах відбудуть ся дня 16. липня с. р. — Старшина.

„Січ“ в Калинівцях. Отворене Січового коша в Калинівцях відбуде ся в середу дня 12. липня в день св. ап. Петра і Павла із звичайним дневним порядком. За тимчасову старшину Гушка.

Посмертні вісті.

Сов. двору проф. Герман Нотнагель †. Один із найбільших світля лікарської науки, горлість віденьського університету проф. Герман Нотнагель помер ражений серцевим ударом дня 7. липня о год. 4-й рано. Покійний родив ся 1841 р. в Альт Ліцєберке в Браденбургії. 1863 р. одержав у Берліні степєнь д-ра прав; від рр. 1865—1868 був асистентом проф. Лайдєнса в Кєніґсберґу. В 1866 р. габілітував ся на степєнь приватного доцєнта і в єїм харєктері був ще в Берліні і Єні, а 1872 р. став звичайним профєсором мед. поліклініки і науки про ліки в Фрібурґу. Відтак зайняв катєдру в Єні, а від 1882 р. у Відні. Покійник поза знаменитим лічєнем добув собі славу і своїми науковими творами як: Handbuch der Arzneimittellehre, Tipische Diagnostik der Gehörkrankheiten etc.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що сиреди, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застереження. — Редлямації неопе-
чатані відплати від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

за цілий рік	20 K. — с.
„пів року	10 „ — „
„чверть року	5 „ — „
„місяць	1 „ 70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерат
платні в Чернівцях.

Також „інформатор“.

Маємо знова нову прояву „Лу-
півщини“ (про Лупівщину вже ме-
мо говорити як про систему), що
наглядно виказує правдолюбивість
і етичність тих панків, що в пого-
ни за наживою за т. зв. „общес-
твенним пирогом“ в живі очі важуть
ся без найменшої женоди зробити
з динни ніч і vice versa, а при тім
ще жаліють ся, що ось то проти
них веде ся „нелюдяну борбу“.

Последні подвиги грошолуців так
підняли їх у власних очах, що рі-
шили розголосити свою славу ши-
рокому світові. Тільки те голо-
шене своєї слави радше виглядає
на невідале виправдуване із зради
вільнодумного прапора... Ось в 187
ч. париского тижневника L'Euro-
peen-a помістив статтю про по-
следні події на Буковині якийсь
добродій А. С. Огеску. Не прива-
зуючи до неї впрочім ніякої ваги,
познакомимо з нею наших читачів,
щоб побачили, як наші найсердеч-
ніші із під всяких прапорів обрі-
хують світ, пишучи що небудь
про Русинів, при чім прямо вика-
зують елементарне незнання справ,
про які пишуть, або — безсовісну
неправдолюбивість! Ось п. Огеску
пише, що „більшість (!) населення (зн.
буковинського) є волоскою, та що іст-
нує тут і сильна меншість, яка
складає ся з Малоросів або Руси-
нів, Німців і Поляків. Німці і По-
ляки живуть в малім числі, та Ру-
синів, які всі завандрували (!) —
є більше як 200.000 супроти 300
тисяч (!) Волохів.

Під правительством барона Бур-
гінбона, Австрія (читай австрійське
правительство) утворила коаліцію
всіх національностей: Русинів, Нім-

ців, Поляків, Вірменів проти Воло-
хів (!). Та з приходом князя Го-
генцгоге система змінилась. При
последних виборах Волохи і Руси-
ни поділились (еге!) межи собою. По-
за (!) партією німецько-національною
і клубом вірмено-польським повстав
вільнодумний союз, що складає ся
з руских і волоских демократів.
Волоских і руских дідичів (!) пере-
могла ліберальна більшість і за-
хопила управу соймову.

Та порозуміне між рускими, а
волоскими лібералами довго не по-
тривало, бо Русини хотіли поста-
вити своїх сторонників по пуб-
личних урядах (кого і де? Ред.), а
не хотіли їх поділити з Волохами.
І так на основі угоди заключеної
між обома групами було рішено за-
іменувати президентом краєвого
банку вільнодумного Волоха, посла
Флорія Лупу. Аж тут Русини ви-
ступають проти сего іменования. Не-
порозуміне зайшло також в інших
точках і розуміє ся, що партії ро-
зійшли ся. 12-ого (!) мая зійшли
ся заступники волоскі дідичів, мі-
щан і мужиків в Чернівцях. Бу-
ло 3.000 (?). По бесідах послів
др. Ончула, Фл. Лупу, барона Гор-
музакія, рицаря de Bejan-a, ріше-
но утворити національно-волоску
партію, з котрою злучили ся во-
лоскі ліберали і консерватисти.

Того самого дня заявили По-
ляки через голову свого клубу
Волчинського (!), що вони
приступають до волоскої партії.
Першого червня збирають ся Нім-
ці (всі?) і рішають одностайно
злучити ся з Румунами і зажадати
(тоді як его вже ним вибрала нова
більшість. Ред.) іменования посла
Лупу президентом краєвого банку.
На цілком другорядній основі

утворила ся недавно антируска
більшість. Вона складає ся з Во-
лохів, які мають більшість в соймі
і в краю (?), з Німців, котрі нако-
нець порозуміли небезпеку полі-
тичного панславизму (отже ми пан-
слависти? Страшно!) і з Поляків-
(П. Ореску, а Поляки не Славяни?
Ред.)

Хто прочитає сю коротеньку
інформацію добродія Огеску, яка
аж кишить від перекохань і кля-
сичних неправд, спитає ся мимо-
волі, чи він часом не був в Хіпах,
чи там в Гонолюлю, в той час, як
скоїлась зміна в нашій соймі.

А коли ні, то як може такий
чоловік важити ся писати до євро-
пейської газети, інформуючи так не-
вірно і безсовісно світ про наші
справи. Передовсім здало би ся,
щоби сей добродій прочитав де-що
про історію Буковини бодай з під-
ручника проф. Кайндля. Чи Руси-
нів не було в нашій країні ще да-
леко перед походом Волохів в 14. в.?
(В него всі Русини зайді!) А ве-
лика часть Волохів не є заїдами
семигородськими? Чи п. Огеску
справді не знає, що до 1340 р.
більше-менше до Бистриці сягала
влада галицько-волинського князів-
ства? Та кажим, що сей висказ є
лишень цвітком волоского шові-
нізму.

Але дописувателю робить і инь-
ші грубіші „помилки“. В него в Бу-
ковині живе лишень 200.000 Руси-
нів, а Волохи знаходять ся в біль-
шості! Може би ви, добродію Огеску
взяли до рук який такий підруч-
ник австрійської статистики. Ви там
певно знайдете, що ви число Ру-
синів переконали з 300.000 на
200.000. Говорить ся далше й таке,
що Русини хотіли обсадити всі

місця своїми функціонерами. Кілько
в тім правди, знає кождий, що чи-
тає хоть побіжно справоздання із
нарад в буковинському соймі. Ми
порадимо дописувателеви, прочита-
ти промову посла Николая Василь-
ка, друковану в 69—72 ч. на-
шої часописи. Там він побачить
своїх братчиків в правдивім світлі.
Дуже цікаво, що збори волоскі
відбули ся, після дописувателя п.
Огеску, 12. мая, замість 28. мая
та що Русини мають дідичів!
Годі не піднести ще й тої сьміхо-
винки, що п. Огеску уважає п.
Волчинського, котрий що
правда, будучи академіком удавав
з себе Поляка, президентом
польського клубу. Наконець
і сам автор згаданої статі визна-
чує, що антируска більшість утво-
рила ся на цілком друго-
рядній основі (читай на те-
рені особистих інтересів). Єму здаєть
также троха незрозумілим, як мож-
на демократови покинути свої іде-
али і звязати ся з боярами...

Справді сей д. Огеску із своїми
інформаціями незрівняний та при
своїй „відвазі“, із якою так без
жовданно вивертає правду до гори
дном, він ще й здоровецьки — на-
івний. Не вже він думає, що Ру-
сини не зуміють показати світові
у властивім світлі подвигів наших
сусідів, помімо ложних теревень
ріжних панів Оресків?!

Народне віче

із 7. липня 1905.

По виборі президія, др. Филипович
уділив першому слово др. Стоцькому.
У довгій промові, що тривала з півтора
години, вяснив др. Стоцький присутнім
теперішнє політичне становище руского

НАШ АЛЬБОМ.

Франц Михайлів.

З чужих поетів.

Н. Т. Тетмаер. Галюцинація.

В місячній повні, у срібнім фосфорі,
десь на безмежній темних вод розточи
лодка поводи, поводи ся точить,
сам, саміська блукає по морі.

А на її дні, впавши мов на море
гола, у мряці місяця прозорій
лежить, замкнувши свої очі — зорі
жениця... Лодка лине в бездорожжє...

Нараз з вод морських темної глубини
гидка, велика стать до неї лине:
водник великий, мокрий та поганий
до лодки стиха, звільна підпливає,
зір свій на неї вицялює скляний,
а вона лежить мертва, чи дрімає...
1905.

Т. Міциньскі. Ананке.

На мене зорі видали суд:
— вічна є правда і вічний блуд.
— Ти, будівничий піднебних веж
— блукати будеш через безмеж,
— поїд тобою зігнесь земля,
— в поїзарі змерзнеш, згинеш мов йма.

А їм, сьміючись, сказав мій дух:
— вам дала доля окружний рух;

— я маю волю: свідчить се блуд,
— у моїм серию сили живуть.
— Важке риданє йде від могил,
— та давить його шум моїх крил.
— Я, будівничий небесних міст
— сьміюсь з розпущи погаслих зьвезд!...
з. І. 1905.

Фридрих Ніцше. Серед ворогів.

Шибениця там і шнури,
тутка рудий кат стоїть,
навкруги народ понурий? —
я се знаю з юних літ!
Много раз я йшов тудою;
в твар вам кину слова ті:
„мене вішать? не зі мною!
„Я не могу вмерти, ні!“

„Мерзкі! Заздрість вас толочить,
„ваші мрії маю я;
„з мого серця кров ся точить,
„але вмерете ви, не я!
„Много раз я йшов тудою
„вічний в бурі, світлі, млі:
„мене вішать? не зі мною,
„я не могу вмерти, ні!“
1904.

В. Пежиньоні. Ноктурн.

Місяця срібна мелодія струн
немов би філя розпливаєсь в тиши
і в такт містичних своїх звуків — рун
дрімучі цвіти на лузі колише...

Роса на цвітах світить мов сльоза,
а від них лине така радість дивна,
що душа мліє і немов імла
стає ся тиха, маленька, предивна...

І в такт музичних повних сайва струн,
що ліє і воду і поля колише,
в такт розсвітиваних тихих звуків — рун
немов би філя розпливаєсь в тиши...
з. І. 1905.

А. Щепаньскі. Плавба.

По океанах чорних кави
пливу д' островам супокою,
я, клоун, що нуджу сам собою,
держу сьмішної керму навп...

Вихор в вітрило бе кєрвазе,
лин — мязий скрепінт грізний чути —
по океанах чорних кави
пливу, де можна всьо забути.

У віддалі видно розсвіт ржавий
і дивних сьпілів ритми линуць...
на верх скелистий, гострий нави
паду в утомі, млію, гину —
у океанах чорних кави...
4. II. 1905.

Др. Ю. Жулавоні. Біле море...

Біле море, біле море,
в морю згинує світ —
ти при мені — ясна зоре,
білий моря цвіт,

цвіт заклятий і розцвільний,
недозримий цвіт мій білий...
Навкруг біле море...

Хмари линуць, хмари линуць
в мряці мов в сльозах, —
(і ти не моя дівчино)
де кінчать в'ни шлях?
Сонце сяє десь на світі —
не для мене пишнє цвіте!...
Навкруг хмари линуць!...
1904.

Ільза Франке. До...

Нема для мене місця в снах твоїх —
про щастя час ти мрієш безбережний
і про простір цвітистий та безмежний,
твоя душа грає на струнах втіх —
нема для мене місця в снах твоїх...

Чи знаєш ти, як серденько болить?...
Ох, як би враз полинути шляхами! —
Ну, ти ідеши з простертими руками
в чужу віддалі і — безмеж межи нами —
чи знаєш ти, як серденько болить?

Нема для мене місця в снах твоїх...
іди, щастя будь в краю спокою,
мене лишин з тугою-самотою —
нема для мене місця в снах твоїх,
але любов моя піде з тобою...

Теляче 30. X. 1903.

народу на Буковині. Розпочав др. Стоцький свою промову з заяви вірності зібраного народу для монарха і пануючої династії. Руский нарід все був вірний австрійському престолови, тому і тепер заявляє свої почуття для трону. Відтак перейшов до діяльності руских послів за останній рік. Рік минає — говорив др. Стоцький — від часу, як скрізь по Буковині зачав ся оживлений виборчий рух. Тоді то заносило ся на важні реформи. Кандидати на послів, що являли ся перед народом, прибілювали народи багато полекш, а то: щоби всі, що поносять тягарі крові і грішми, мали право вибору до сойму, тоді обіцяли скасувати двірські обшари, покасувати рогатки, заснувати банк краєвий, щоби таким чином достарчити дешевий кредит, далі завести новий закон виборчий для громад.

21. липня 1904 були вибори і до сойму увійшли ті люди, яких собі нарід бажав. З рускими послами злучило ся 5 волосних демократичних послів, що обіцяли йти рука в руку з рускими послами там, де розходять ся о добро робучого народу. Як зійшов ся в осени сойм, так за чотири неділі похвалювали послів усе, що прибілювали. Богато з тих законів жде ще на санкцію, деякі вертали назад до виправки, бо, знана річ, за такий короткий час годі докладно все розміркувати, обговорити. І так не санкціонований ще закон виборчий до сойму і громадський виборчий закон.

Виборчий соймовий закон підносить — як вже нашим читачам відомо — число послів на 55 і то так, що дідичі мати муть 15 послів, міста і торговельна палата 14 послів, сільські громади 14 послів, курія загальна, де мають право голосувати усі без виїмку, як лиш скінчили 24 роки 10. При першій констеляції дідичі мали 33% голосів, тепер при новій 28% і Русинам повинні дістати ся після нового закону 14 послів.

Закон громадський, який досі кривдив бідних, має після нового проекту узгоджувати і найбільшійших. Три пайки, по 100 люда, а кожний вибирає з поміж себе рівну кількість радних, так, що тепер може бути менше-більше така сама кількість богатих і бідних.

Що до обшарів двірських, то і сею справою займав ся сойм у осени. Ухвалено знести обшари двірські з тим, що громадська каса має від дідичів діставати 60 проц. — 40 проц. має собі пан лишати на утримуване доріг та мостів на своїм полі. Але сей закон ще не санкціонований.

В тім часі, як ухвалювано у соймі ті закони наших послів, були у більшості соймовій. Тепер же ситуація зовсім змінилася. Румунські демократи, які разом із представниками руского народу та кількома Німцями становили більшість соймову, злучили ся з румунськими консервативними і Русини лишили ся тепер у меншості. Причину до того розлому дали самі демократичні послів волосні, що зажадали досмертної президентури д-ра Лулу у банку краєвим із платнею 20.000 корон. На се згодили ся пани, а рускі послів не могли на те пристати. Що більше Русини були за тим, щоби всі місяці у президії банку були безплатні (Славно!) і тому голосували проти досмертної президентури (Славно!) Русинів підперли жидівські послів і двох Німців і з ними творять послів рускі далі „Вільнодумний Союз“. Русини не мають нічого проти волосного народу; і жалі тільки, що волосний нарід вибрав собі таких заступників, що дбають не за нарід, а за свою кишеню (Гамба їм!) З такимиж людьми наші послів не могли даді їти, для таких людей у нас може бути тільки погорда (Гамба їм!) Так само наш нарід нічого не може мати проти Німців, але для двох тих послів, як Відман, за яким на жалі ми голосували, для таких послів, що для власного інтересу відказали ся від вільнодумства, що нас лають не сотвореними лайками, можемо мати тільки погорду (Гамба їм!) За те у цілій боротьбі не опустили Русинів Жиди (Славно!) Ми, Русини, хочемо зі всіма жити у згоді, тому нам не може бути рівнодушнo, хто з нами, а хто проти нас. Хто на нас хлібом кидає, на того ми каменем не кидаємо (Славно!) Нехай Жиди будуть переконані, що Русини хочуть жити з ними у згоді і що будуть уміти з нами йти рука в руку (Славно, славно!)

Так само хоче руский нарід жити у згоді із ліберальними Німцями, які твердо постояли за справу народу, за справу мужицтва (Славно!)

Опісля у довгих виводах розклав бесідник про значіне краєвого банку для мужиків, розповів докладно про фузію краєвого банку із поземельним кредитовим заведенням, і подав проект Виділу краєвого що до заведення рентових оселі. Опісля др. Стоцький завізав нарід, щоби держав ся, щоби був у єдності, бо інакше трудно буде числити на поліпшене своєї долі при теперішнім невідрадним становищі руского мужика. Що наші люди програють страйки, се лиш доказ, що нарід не тримає ся. Нема єдності, то й дідичі з робітником не числять ся, по prostu грають ся з ними. Як бжж всі тримали ся, як один, то й пан числив сиб і люди певне добили сиб ліпшої заплати.

На кінці др. Стоцький згадав ще про те, що рускі послів постарали ся о те, що буде в Заставні староство, що старають ся, аби завели асекурацію від худоби, аби у Важниці була руска гімназія і окружний суд, що в Кіцмані є гімназія і от вже з другим роком буде друга класа. Бесіду свою закінчив др. Стоцький енергичним зазивом, щоби руский нарід як і досі держав ся, бо інакше годі буде діждати ся ліпшої будучности. (Славно! Дові, безцереривні оплески).

В слід за тим відчитав надучитель Раднік з Дорошівців ось яку резолюцію:

Віче руского народу з дня 7. липня 1905 розпочинає свої наради вдячною згадкою на ласкаву опіку, якою тішать ся руский нарід на Буковині за панованя свого улюбленого цїсаря Франц Йосифа І. і однодушно рішає через президію нинішних зборів упросити керівництва правительства, занести перед Найвисший трон вирази непохитної вірности і підданства руского народу на Буковині для особи наймилостивішого Монарха і найвисшої династії.

По тім проф. Антін Клим поставив другу резолюцію:

а) Віче висказує членам руского клубу соймового, а то послам: Левицькому, Калитовському, Маликові, Пігулякові, Смал-Стоцькому і Василькові і рускому клубові у Раді державній найщирішу подяку і найповніше довіре за оглядну, енергичну роботу задля політичного, культурного і економічного піднесеня руского народу.

Віче похваляє, що рускі послів соймові лишили ся у „Вільнодумнім Союзі“, ізза того, що мирна спільна праця із иньшими народами і вірами, що замишкують наш край годить ся із характером руского народу і висказує надію, що спілка руских соймових послів із справжніми лібералами - Німцями: Лянгенганом і Скедлем тай жидівськими послами Штраухером, Тітінгером і Вайденфельдом довго тривати ме.

б) Пам'ятаючи на се, що волосний нарід, зв'язаний з руским задля спільної релігії вузлом приятельних і сусідських відносин, віче висказує для него свою повну симпатію. — Але віче жалує, що волосний нарід аступають послів, які задля своїх особистих, по більшій часті матеріяльних інтересів покинули ґрунт задля спільної праці із иньшими вільнодумними послами і тепер ідуть рука в руку з партіями, яких зловішу та погубну для краю і всіх народів, що в нїм мешкають, необмежену владу Русини і Румуни знищили в останній боротьбі виборчій, получивши ся із усіма вільнодумними елементами в краю.

Віче констатує, що колишні провідники вільнодумної волоскої партії др. Аврель Ончул і др. Лулу

завели надію руского народу, висказує жалі, що руский нарід наділив їх колись своїм довірем та за теперішнє їхнє поступоване висказує їм своє обуренє.

в) Руский нарід вповні свідомий того, що ніколи не виступав ворожо проти німецького народу на Буковині, що більше, похваляє в ділій основі виводи свого посла Николая Василька що до того, щоби німецька мова була мовою внутрішнього урядованя і що до відносин Русинів до Німців; але рівночасно віче остерігає німецьке населенє краю, щоби не дозволило звернути німецької політики в той бік, в який єї звернути хотять люди, як Відман і Ляндвер, бо через таку політику далше тільки розжарує ся обуренє, яке і без того кипить серед автохтонного населеня задля тої прететенції Німців, що виявила ся за останні роки.

г) Віче підносить із горячим признанєм поміч з боку жидівського населеня, головнo-ж его провідника посла д-ра Штраухера і заявляє одноголосно, що руского народу не відтягнуть ніякі цькування від приятельних відносин з Жидами, з якими Русини від віків живуть у згоді.

На внесенє д-ра Кліма ухвалено далше отсю резолюцію:

Віче витає із особливим вдволенєм основанє краєвого банку і добачає у виделегованю посла др. Смал-Стоцького до банкової президії, з огляду на те, що він є найвизначнішим мужем довіря руского народу на Буковині, запоруку, що рускі інтереси в банку як найліпше будуть заступлені і за се віче висказує руским послам одноголосно подяку.

По сїм порішено одноголосно резолюції поставлені п. Н. Стрийським:

А) Віче одобрєє однодушно усі ухвали і закони, які ухвалено в попередній сесії соймовій, головнo-ж:

1. Соймовий і громадський закон виборчий і закон про знесенє двірських обшарів;

2. украсєленє повітових доріг і знесенє рогачок;

3. украсєленє проїздів і оберєненє доходів із тої фінансової операції на поправу платні учителям, громадським секретарям і лікарям;

4. зміну дисциплінарних приписів для народу.

Коли-б перед санкцією потрібно було поробити у тих законах деякі зміни, то Русини згодять ся лиш на такі зміни, що не противити ся муть принципіальній основі тих законів.

Б) Віче жадає, щоби рускі послів перли на те, щоби увійшли в жите як найскорше:

а) закон про рентові оселі, який предложив Виділ краєвий,

б) зміна §. 41. закона шкільного,

в) основанє асекурації від худоби,

г) отворенє рускої середньої школи у Важниці,

д) щоби вже раз заведено руску мову, як вишню урядову мову у рускій часті Буковини.

Нарід прийняв всі резолюції серед бурливих оплесків. Відтак промовив про утії Русинів у прав. церкві, пос. Пігуляк. Его промову подамо згодом. Пока що зазначимо, що після неї збори прийняли отсі резолюції в справі церковній поставлені д-ром Климом.

Нинішнє віче жадає:

1. поділу буковинської диєцезії на руску і волоску.

2. Нїм наступить поділ диєцезії, віче жадає поділу консисторії на руску і волоску секцію.

3. Віче жадає, щоби в катедральній церкві заведено богослуженє на переміну раз по руски, а другий раз по волоски, а в торжественні дні і урочисті свята на пів по руски, а на пів по волоски.

4. Віче жадає, щоби основано для православних Русинів в Чернівцях окрему руску парохію.

5. Віче висказує теперішньому митрополитові за его відпорнє, Русинам нежичливе становище на полі церковнім, свій жалі, своє недоволенє і своє недовіре.

6. Нинішнє віче одобрєє всі дотеперішні змаганя послів Пігуляка, Василька і Левицького на полі церковнім, висказує їм повне своє довіре в тім напрямі і на будучє і зиває їх безпоровочно виготовити відповіднє пропам'ятнє письмо до цїсаря і вложити его лично в руки Монарха.

Посол Николай Василько, якому — по его думі — лишило ся вже тепер мало що до сказаня після довгої промови пос. Стоцького і Пігуляка, згадав про діяльність буковинських руских послів до Ради державної і при тій нагоді вказав зібраним на важність хвилі, яку отсе переживає руский нарід. Др. Лулу, мусів ізза президентури в банку зложити свій мандат до Ради державної і о сей опорожнений мандат старає ся тепер др. Аврель Ончул, той самий Аврель Ончул, що зрадив у такий негідний спосіб руских послів. (Гамба!) Руский нарід не дасть своїх голосів на такого Ончула (Нї!) Руский клуб довго нараджував ся над тим, когуб прогиставити Ончулові і прийшов до переконаня, що найліпшим кандидатом є рад. Малик, посол до сойму, із серетського повіту. Нехай руский нарід усі свої голоси віддасть на Малика, нехай не найдет ся ні одна душа між ними, що вибирати муть, щоб дала свій голос на того, що зрадив мужицку справу задля привитної користі! А з чужих народів, що заселяють ті повіти, де приїде до вибору (Серет, Чернівці, Сторожинець і Садагура), усі вже тепер при виборі покажуть, чи вони приятелями руского народу, чи хотять бути его ворогами. (Славно, славно, оплески).

Посол Малик дякує за довіре народу, що проклямував его кандидатом на посла проти Авреля Ончула. Бесідникови може і не до серця, щоби кандидував, але так урадив „Руский клуб“ і він мусить слухати, бо тільки у єдності сила. Тепер лиш треба йти згідно у ту боротьбу, треба, щоб нарід тримав ся; посол сам обіцає, що робити не тільки для добра руского народу, бо ліпша доля того народу все лежала і лежить ему на серці. (Славно!)

По бесіді п. Князького, що завізав ще раз, що-б нарід тримав ся при виборах, голова зборів, радник др. Филипович, закрав збори і ціла шеститисячна товпа, як ми писали, рушила під правительство, а потім під резиденцію митрополита.

Політичний перегляд.

З австрійського парламенту. На початку засіданя із дня 6. липня с. р. вніс пос. Фресьль около 700 нагличих внесенєв, які президент Фетер хоче поперед усього переглянути, чому противлять ся соціялісти і ческі радикали. Пос. Хоц домагає ся перерваня засіданя, одначе внесенє відкинено 153 голосами проти 30. Дершата зложив провід т. зв. „Комісії Дершати“. По полагожденю закона про трибунал адміністраційний, приступила палата до денного порядку т. е. до справозданя комісії митової в справі торговельного трактату з Німеччиною. Ретерував др. Беррайтер. Та ческі радикали зняли, галас за свої нагаді внесенє. Галас трєвав так довго, що Беррайтер за той час скінчав цілий свій реферат. По нїм забрав голос в дискусії пос. Кульп. Вереск і краки: „Конець, замкнати засіданє!“ трєвали

дальше і доперва при кінці бесіди пос. Кульня утишує ся, а чеські радикали в зденервованому розважують події, які що йно скінчили ся. По промові мін. торговлі і пос. Гарапіха про — палата прийняла трактат торговельний з Німеччиною, враз з поробленими додатками. Відтак принито без дискусії ві всіх читаннях закон, який дає правительству власть полагодити провізорично відносно торговельні зі Швайцарією і Болгарією. На сій нараді перервано, а по полагодженню справи Штайна, який кинув був калам рем в сторону чеських радикалів, замкнено засідане о годині 11½ вночі. На засіданню 7. липня, в п'ятницю, по досліднім відчитанню інтерпеляцій приступила палата до дневного порядку т. е. до дискусії над кредитами на желізняці альпейскі. Реферував пос. Сильвестер, а по ній промовляли пос. Масталіне, пос. Штернберг і пос. Патай. По пос. Патаю през. мін. Гавч зложив заяву, що правительството буде прамувати всіма способами до удержавнення півн. желізняці ім. цис. Фердинанда, желізняці "Товариства желізняці державних", пів. зах. желізн. австрійскої і под. німецької і приступити безприволочно до пертрактації в сій справі. В кінці додає, що правительството пропозити палаті програму реформи адміністрації тих желізняці, які доси були "занадто бюрократично адміністровані!" По заяві пос. Каттана, що его партия приймає з вдоволенем заяву правительството, та по промові генерального бесідника contra пос. Еленбогена засідане перервано. На засіданню в суботу мін. торговлі повідомив, що ухвала о узанню комісії промислової неустаною одержала цісарську санкцію. По відчитанню внесення і інтерпеляцій приступлено до подрібної дискусії над кредитами на желізняці альпейскі, по чім закон той ухвалено в другій і третій читанню. Відтак приступлено до дискусії над обнятем в державний заряд желізняці північавскої. Комісія бюджетова прийняла пропозити правительственне в справі утворення нового волоского факультету правничого в Ровере, а відкинула внесення пос. Мальфатієго, щоб той факультет отворено в Тривесті. В дискусії пос. Романчук мотивував жадане отворення руского виділу правничого у Львові. Відтак по полагодженню нагальних внесення пос. Гросса і по заяві бар. Гавча, президент замкнув о год. 6-й сесию, бажаючи послам веселих вакацій.

ЗАЯВА

супроти „Neue Fr. Lehrer-Zeitung“.

В ч. 23-ім „Neue Fr. Lehrer-Ztg.“ поміщене було справоздане із засідання „Екзек. Комітету“, в яким зреферовано дещо зовсім не вірно. На стороні 3. того самого числа стоїть написане, що п. Кісанович закинув руским заступникам безхарактерність.

З огляду на те, що рускі учителі ухвалили аж на чотирох своїх зборах резолюцію, що: „Над особою Кісановича, як також всіх его одномишленників і співробітників, а заразом і над часописею „Neue Freie Lehrer Zeitung“ переходить руске учительство до дневного порядку“, а на самім початку зовсім не відчував потреби простувати дещо з виводів „Neue Fr. L. Ztg.“, не лише з сеї причини, але ще й з той, що я не чув ся в півім винним.

Та з ріжних сторін роблять мені докори, не мов би то я зраджував себе моім мовчанем, що солідаризую ся з сею часописею, а головне з її русизованими змаганнями.

„Neue Fr. L. Ztg.“, а зглядно п. Кісанович не вважав до сьогодні за потрібне, хоч сего я допомагав ся від редакції в листі із дня 4. липня 1905 своє невірне справоздане тай ті закиди, які він викинув на адресу Русинів в „Екз. Комітеті“ відкидати, тому позволю собі все те, що не згоджує ся з правдою, або що нарочно опушено редакцією в сій дорожній спростувати.

На критичнім засіданню „Екз. Комітету“, виголосив був п. Кісанович реферат про політичне положення на Буковині, та той реферат і первісні ним пропозити резолюції були того рода, що жаден свідомий Русин не сьміє був на них згодити ся і за ними голосувати.

Я старає ся в своїй довшій промові збити виводи п. Кісановича річевими аргументами і фактами і здає ся припер був п. Кісановича троха до стіни, бо він в своїй відповіді на мою бесіду зовсім не запускав ся в відповіді на мої виводи, але вхопив ся за дедуцирацію не прямо проти мене, але взагалі проти руских учителів Русинів. Він сказав, що его запрошували рускі учителі на ріжні тайні „конвентіклі“, на яких він і явив ся, чув, як там завше ганьбило ся „руську верховодячу кліку“, а особливо дра Стоцкого, якого лихословлено там ріжними огидними словами і т. д.

Отсим хотів п. Кісанович обчистити ся і ніби то сказати, що ціла вина спочиває на самих таки Русинах, які его вновномочили виступати в такий спосіб проти дра Стоцкого і називати учасників Пігулякового ювілея „gaffende, jollende Menge“.

Та проти таких слів п. Кісановича я зовсім не змовчав, як де хто думає. Я заявив, що мені зовсім не відомі якісь „geheime Konventikel“, а противно, сказав, що рускі учителі мали лише зовсім легальні збори, на яких нараджували ся в справі кандидатури п. Барбіра; однак на ті збори п. Кісановича не прошено і він на них не явив ся. Дальше заявив я, що мені не відомо, де би рускі учителі лихословили дра Стоцкого в ням наведений спосіб і вновномочили его, просили або жадали від него — виступати в такий спосіб проти дра Стоцкого, а вже найпаче в банківській справі. Дальше заявив я, що рішучо протестую проти такого дедуцирационного поведення п. Кісановича, а впрям „Charakterlosigkeit“, коли его п. Кісанович прикроє й до мене, з погордою відкидаю. Що я се сказав, свідчу ся на всіх учасників засідання, але що сего мого протесту не взяла „N. Fr. L. Ztg.“ в своє справоздане, то в тім єї вина.

Чому рускі учителі з „Екз. Ком.“, а особливо я, (бо за других не маю права відповідати), не опустили засідане тоді, то про се скажу я пізнійше, на вічу руских учителів, а тепер заявляю, що з причини, що п. Кісанович мене обидив і не відкликав, що „Neue Fr. L. Ztg.“ вже й по засіданню „Екз. Комітету“, не перестав мішати ся в рускі справи, хоч сего вимагали від п. Кісановича не лише рускі, але й румунські та німецькі учителі, виступаю з „Екзекутивного Комітету“, про що рівночасно повідомляю голову п. Дубинського.

Дотично міжоклику про тих 22.000, де „N. Fr. L. Ztg.“ сказала по спростованню п. Дарія Пігуляка, що то я зробив, заявляю, що се не правда, а правдою є, що я сего зовсім не сказав.

Дякуючи за поміщенє сих стрічок в „Буковині“, пишу ся з глибоким поважанем

Іларій Карбулицкий.

Мамаївці, дня 8. липня 1905.

НОВИНКИ.

Чернівці, 11. липня 1905.

Нарада учительства в справі скликання віча руского учительства на Буковині відбула ся в Чернівцях дня 7. липня 1905. р. Порішено справу скликання віча полишити відпоручникам, яких виберуть учителі з кожного повіта, — іменно таке віче мало-б відбути ся в вересні с. р. — Також висловлено бажане, щоби і волосне учительство вибрало з поміж себе свій, ексекутивний комітет із відпоручників волосного учительства кожного повіта. В справах станових ішли би ексекутивні комітети учителів всіх націй спільно, а в справах політичних і національних одні другими не визали би ся.

Промоції. В понеділок відбули ся на черновецькій університеті аж дві промоції на докторів філософії. Перший промовував ся сьвящ. др. теологій Котлярчук на дра філософії. Відтак відбула ся друга промоція панни Клементини Марії Ганкевичівної також на др. філософії. Си друга промоція важніша для нас з двох причин: перше що промовула ся Русинка, а друге жінка — що у нас на жаль дуже рідко дучає ся, а черновецький університет у перше мав нагоду промувати жінку на дра,

хоть вже істнує нових 30 літ. В виду сего, крім звичайних промоційних формальностей виголосив ректор о. Тарнавський окрему промову, в якій висловив радість, що ся відрадна для нього подія склала ся за его ректорства, та бажав, щоб примір дра Ганкевичівної мав багато наслідувачок. На промоцію панни Ганкевичівної явило ся значне число старшої української інтелігенції і молодіжї університетської, яка гриміла окликами: славно! витала нову драку землічку, яка — можна надіятись — послужить своїм знанем рідному народові.

Воєнні кошти. „Гроший, гроший і не раз гроший!“ вимагав Наполеон, щоб могли вести успішно війну, бо гроші се справдішній нерв війни, без якого вона прямо не мислима. І на нічо піде все ридарске завзяте всяких штабовців, як банкіри не схотять розвизати своїх мішочків для покриття воєнної пожички даної державі. Але треба тамити, що на війну треба справді сумених сум. „Neue Militärische Blätter“ подає в сій напямі дуже цікаві інформації. Після обрахунку статистичного бюро в Credit Lyonnais видали Росіяни досі від початку ворожих кроків 2 мільярди 200 мільонів франків, а Японці 1 мільярд 800 мільонів. — Двадцять вісім місяців кримської кампанії (1855—1856 р.) коштувало Росію 3½ мільярда. — Трийцятьлітній дневна боротьба із Австрією із 1876 р. коштувала Пруси 350 мільонів. — Війна із 1870—1871 р. повезла за собою ½ мільярда розходів в Німеччині, а у Франції 2½ мільярда. — На російсько-турецьку війну видала Росія 3 мільярди, до чого треба почислити 200.000 як кошти перемиря. Війна з Бурами коштувала Англію 5 мільярдів. — Восьмимісячна японсько-хінська війна в рр. 1894—1895 коштувала 410 мільонів. Розуміє ся, що сї цифри відносять ся лише до самих видатків на війну, не вчислюючи в те зовсім коштів контрибуційних і т. д.

Обікража церкви. Вночі із 28. на 29. с. м. вломли ся незвісні злодії до гр. прав. церкви в Камеральнім Шипоті, а розбивши церковну скарбонку, вкрали з неї 45 корон і 22 сот. і багато записів довжних людей, які повинували гроші із церковної скарбини. За вломниками, які так скупно обловились, веде жандармерія енергічні дохождження.

Одеські розрухи — а желізнячий рух. Черновецька ч. в. управа руху жел. державних оповіщує, що рух торговий з Одесою перервано на час обмежений.

Морд. Господар А. Базя з Гогенбрука вивав гроші з банку в Ірапу. На дорожній напали его злодії, збили на смерть і неживого кинули до канаду, забравши від него 12.000 корон.

Нещасте на желізняці. З Зальцбурга доносять, що на стації сьв. Льюренца стрінули ся два потяги при чім 7 осіб є ранених.

Самоубійство. Дня 28. м. м. над ранком найшов Юрій Куриш, халуник у Плесці свого батьба 54-літнього Федора повішеним. Урядові дохождження виказали, що денат послідніми роками нездужав на умі, а через дві неділі перед самоубійством майже без вини запивав ся.

Оповідки і т. п.:

Українці абітурієнти учительського семінара в Чернівцях уладжують в суботу, дня 15. липня 1905. р. в великій салі Музичного Товариства в Чернівцях в X. роковини смерті великого учителя українського народу, Мих. Драгоманова, концерт при співучасті п-ни Пігуляківної, п. І. Юзефовича і оркестри 41. п. п. із отсею програмою: 1. Франко-Людвигів: Вічний революціонер, мужеский хор у супроводі фортепіяна; 2. Відчит т. П. Петрука; 3. Шевченко-Тополянський: Хустина, мішаний хор у супроводі оркестри 41. п. п. 4. Осасіа: Сон, скринове солю п-ни Н. Пігуляківної у супроводі смичкового квартету; 5. Ф. Колесса: На любій розмові, народна пісня а сарелла мужеский хор; 6. Г. Філіповені: Концерт es moll, фортепіянове солю пана І. Юзефовича; 7. Щуровскій: Козацький танець із опери Б. Хмельницький, відограє оркестра 41. п. п.; 8. Шевченко-Кішакевич: Тарасова ніч, мішаний хор у супроводі оркестри 41. п. п. Хором управляє К. Томоруг. Ціни міськ: Льожа 16 кор., крісло

в перших рядах 4 кор., в других рядах 3 кор., у третих рядах 2 кор. Ветун на салю 1 кор. Подовина чистого зиску призначено на руску бурсу в Кінмаї. Початок о годині 8-й вечером. По концерті танці. Стрій візитовий. Хто би через помилку не дістав запрошення, зволить як найшвидше подати свою адресу. — Білети можна дістати наперед в „Рускій Касі“, а вечером в день представлення при касі. — За комітет: П. Петрюк, К. Томоруг, Ю. Івонческул.

Із православної бурси товариства „Руский Народний Дім“. 3 кінцем шкільного року одержало з 55 питомців: 6 першу класу з відзначенням а то: Орелецький Іван з Лужан, Ціндер Михайло з Лукавця, Войчук Василь з Товтрів, Тітоєскул Гнат з Шипотівців, Корисеньський Василь з Жадови і Влад Николай з Слободзі-Комарівців, 40 першу класу, 8 поправку з одного предмету, а один другу класу.

Отворене сїчового коша в Товтрах відбуде ся дня 16. липня 1905 о 2-й годині по полудни на подвір'ю господаря Василя Слободяна в Товтрах з отсим дневним порядком: 1. Отворене. 2. Вибір кошового батька і кошової матки. 3. Пояснене статутів. 4. Вручене відзнак членам. 5. Передане хорунжому пранора товариства. 6. Привітні промови. 7. Закінчене. Брати і сестри! прибувайте численно на наше велике свято. Поблизькі і подальші „Сичи“ просимо також до нас завітати. — Григор Корольчук, Николай Комісарчук.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Під різкою.

(Оповідане із салдатского життя.)

V.

(Дальше.)

Разом з баталіоном приведено на се місце і Грицька Блоху. Стояв за другим рядом на другій фаланзі осямої роти. Его руки звисали безсильно по обох бокх толуби, голова запала ся глибоко в плечі, а очі дивили ся жалю до під лоба; на пів згорблена спина і запалі груди довершували жалісну, статі бідного Грицька. Підчас об'їзду коменданта старав ся і Грицько прибрати голий вид і дивив ся „звірем“ на старшину, але се ему не конче вдавалось. Завав був також відповідати на привіт коменданта, але з его горла вишля лише перші два, три звуки, а відтак відказало воно своєї служби.

Колиж по приказу коменданта баталіон вставив ся в квадрат, опинив ся Грицько в его середині.

З кожної роти по чоловікові! — гримким голосом приказав баталіоновий комендант. — Чотири, вже передше назначені салдати виступили на перед і приступили до Грицька. Грицько опустил голову ще низше на груди, дихав скоро і здригав ся нервово.

— Різати готові? — сакричав комендант до когось.

Грицько кинув ся, оглянув ся і задержав в позі чоловіка, що очікує удару.

— Так є, Ваше Високоблагородіє, — відповів хтось, врываючи різко кожне слово.

— Виноси-ж їх, чого чекаєш? які боввані! — продовжав комендант то кричучи то комендуючи.

Якийсь салдат ташив зовсім не салдацким проком досить грубий оберемок різок.

— Як йдеш? пікійше ногою... раз, два!... ціннійше. Як тримаєш бороду... тримай так!

Салдат старає ся порозуміти й виконати сей цілий гасіб приказів, але нога відказувала послух; борода не стояла гарно і чим ближше доходив салдат до місця, де стояв Грицько, тим більше сердив ся баталіоновий комендант.

Чотири салдати, що стояли коло Грицька також не заховували ся так, як се годить ся салдацкому стану. Салдати кидали погляди на боки, гляділи скося на Грицька і часто губили під собою землю.

Оголошення Кас райфайзенських.

Перший загальний збір каси позичкової і щадничої для громади Іс-пає, стов. зареєстрованого з нею, поручкою відбудуться в неділю 23. липня 1905 о годині 4. по полудні у 5 кл. школі, сали 4. Порядок нарад: 1) Маєсь установити: стан паїв, вкладок і позик яку найбільшу і яку найменшу суму позволяєть одному чоловікові зложити до щадничої каси, речинці виповідження для вкладок щадничих і речинці платно-сти відсотків від вкладок щадничих, яку найбільшу позичку можна одному членови дати, стоу препенгову для вкладок щадничих і для позичок (§§. 52 в-е, 59, 63, 65). 2) Має ся ухвалити, що робити з лишиними в касі грошми і як роздобути потрібних для каси грошей. 3) Ухвала в справі заемоги краєвої. 4) Вибір касмера і назначене платні для него (§§. 29, 51, 52 ж). 5) Ухвала, кільки має бути членів в радї надзорчій і вибір ради надзорчої (§§. 32, 40, 51). *Антін Сикюк*, начальник.

Звичайні загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Каменка, відбудуться дня 20 липня 1905 о годині 2. по полудні, з отсим дневним порядком: 1) Вибір двох членів старшини. 2) Вильсоване і вибір трох членів ради надзорчої. *Василь Федюк*, начальник.

Звичайні загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Звиняче відбудуться дня 20. липня 1905 о 2-гій год. по полудні з таким дневним порядком: 1) Вибір старшини і ради надзорчої. *Тодор Лисюк*, начальник каси.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть

NERVOI

аптека др. Ю. Францога в Тернополи.

Се є знамените усмиряющее средство до натирания против всяких ревматических болей, простудения, ломания костей, плечий, гистей и нервовых недугов. Прошу уважати на надпись „Nervoi“ и не принимать никаких „Неравотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

Композиції Ярославенка

на фортеп'яно

64 (2-6) „Любощі“ вальці по К. 1-50

І. Народний Марш „К. 1-“

продають ся в книгарні Г. Пардіного в ЧЕРНІВЦЯХ

в Галичині по всіх книгарнях.

Головний склад „Українська накладка“ у Львові

ул. Вроновська ч. 8. Чекkonto 869-909.

Мужеске, дамске і діточе Етаблісема
ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ

Чернівці, Ринок 5. (готель „під чорним Орлом“
23 (18-24) поручаю на весну і літо

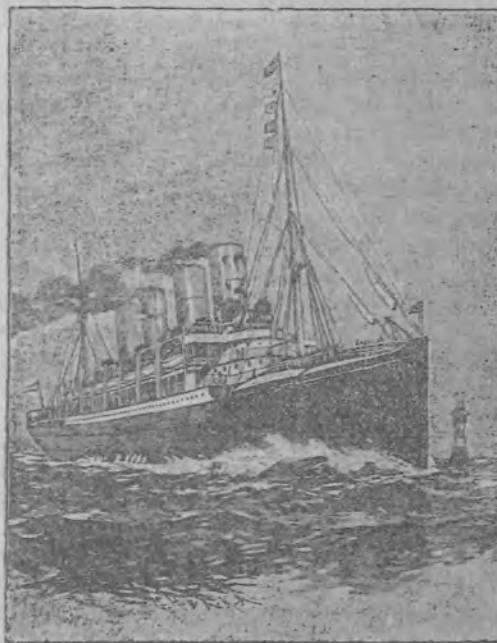
Новости дамскої конфекції і мужескої гардероби

найновішого рода

Специальности в уборах діточих.

Все після найновішого крою і наймоднішої англійської і французької моди.

Дешеві сталі ціни — явні на кожній штурці.

До
Америци
і Канади

перевозить найдешевше і вигідно

Лінія Кунарда

заступництво для Галичини

Йосиф Айле

у Львові, ул. Браєрівська 6.

63 (3-20)

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Поручаю найбільший вибір літніх артикулів після нановішої моди.

Парасолі від сонця, чисті шовкові з наймоднішими ручками. Чорні *En tout cas* (гаранція через один рік, у всіх модних красках. Цигарниці і прочі подібні артикули після поєднаної моди. Парасольки дитинячі, парасолі від дощу, для панів, пань і дитий, різного рода

Товари обувні з американської фабрики *Nathaway Soule & Harrington* в Бостоні. Самостійна продаж обуви з *Boxealt* і *Chevreau*, черевки системоу д-ра Лямана і сандалики *Кнайпа*, півчеревки домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевки до вправ гімнастичних.

Артикули шпортові. Віобивачі до гри *Lawn-Tennis*, бальони, болі, шапки, і т. п. до того прибори.

Рукавички *Glasé, Chair*, шовкові, півшовкові, а *four* всілякого рода. Паньчохи, дамські сїтки, паньчохи для дитий найліпший виріб сїткової катаньки, зарукавочки у всіх модних красках

Капелюхи найліпші *Palama, Abanilla* фальбертинські, з рижової содомки, найліпших заграничних фабрика-тів для панів, пань і дитий.

Дамські шпортові шапочки англійські в різних красках, найліпших фабрикатів

Капелюхи фільцові легкі літні після моди, в різнородних красках

Шапочки для панів дитий а різного штофу і різної сорти звичайні і до подорожи.

Біле з правдивого англійського везіру, в десень білі пікові, гладкі, фальдовані під гарантією. Ковнярики і маншети, білі і в красках.

Краватки тукраєві і англійські, кожного місяця нові.

Артикули до подорожи. Найбільший вибір валізок, куфрів, пуделок, ташок, клунів і ремінців до пакованя, касет, цигарових мішочків, нецесарків, пледів, мішків на біле дамських мошонок на дорожнївности і т. д.

Склад гоудиярської фабрики обуви **А. Л. Поррер.**

Передплачуєте
і
розповсю-
джуєте

„Буковину“

Річна передпл.
враз із „Рускою
Радю“ 20 Кор.

КРАСНЕ, ДОБРЕ і ДШЕВЕ.

Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“

Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“

61 (7-?)

Перед тим

МАРКУС ФУРЕР

Кожного сезону
Новости
конфекції для
пань панночок і
панів.
НОВОСТИ:
в жакетах ков-
нірах і плащах
з найліпших што-
фів віденьських і
берлінських.

Магазин одягів дамських і мужеских
Чернівці

ул. Ратушева 6. Готель „Централь“
(в льоналю Янова Гольда)

ВСІЛЯКІ ЗАМОВЛЕННЯ

виготовляють ся сейчас.

Одяги
для панів хлопців
і дитий.
Загортки, уль-
стри і шляфроки.
Футра звичайні
і до подорожи і
всілякі в сю га-
лузь входять ар-
тикули з перво-
рядних фабрик.

Красне, добре і дешево.

КРАСНЕ, ДОБРЕ і ДШЕВЕ.

Я, Анжа Чіляк

58 (30-52)

завдячую власному ви-
падоу помоги, через
котрої уживана ариет
мого волоса дійшов до
185 см. довготи. Се є
одинокое средство проти
випадання волоса, скін-
няє і прирощає его зріст
віддає великі прислуги
панам, котрим йде о
красні вуси і бороду,
запобігає передчасному
лисенню і сивині, вза-
галі чудотворна ся по-
мада вертає волосам
так на голові як на бо-
роді натуральну поли-
скуючу бавру. Ділає
она однаково так у мо-
лодих як і стариків. Я
уживала єї 14 місяців.
Ціна одного слоїтка

1 зр., 2, 3 і 5.

Щоденна розсилає
в цілий світ
за попереднім надіслан-
ням грошей, або за по-
сылкатою. Найліпше
замовляти просто з фа-
брики:

Анна Чіляк

Відень

I, Graben 14.

Головний склад в Чернівцях: Шмід і Фонтін.

Заряд друкарні
„Рускої Ради“
звертає увагу інтересованих, що
всіх друкарських виписок лиш
за попереднім надісланням на-
дежності або за посилкатою.

отребую хлопця до практиси
торговельної в віці 14 літ най-
менше з кінцею 1-2 і більше
літ, або остаточно з 4 літ. шно-
ли народної
Умови у вилу власюка
купця в Чернівцях
улиця Паньєва ч. 35.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відіовідає: Іван Захарко.